SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Gyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hościencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny płaćiwo sćěhowkam čełneho znjezbožeња z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 151 | Budyšin — Póndźelu 2. julija 1934 — Bautzen | Lětnik 93

Adolf Hitler wukhowa Němsku před zahubu

SA-kriza so dospołnje přewinyła

Statna nowinarnja nazionalsozialistiskeje strony wozjewja:

Hižom přched wjele měsacami spytachu jenotliwe elementy SA a stronu, też SA a stat rozsćežeńcu a nadeńcu wutworić. Tukanje, so tute pospyty k maleje cźasći, kotraž po wěstych zašabach dźěła, wukhadźa, ja bole a bóle wobkrućeje. Stabowy scheř Röhm, kotrehož běše wjednik k wozbitnym dowěrjenjom wuhotował, tutym sjewam napřećerco njestupi, ale je hnes dźiwła spěchowaše. Jeho znate njesłožowne waschuje dowješe po nětcźim k tak njesmjećomnym pocźeženjam, so po wjednik hibanja a wyschich wjednik organisacije SA do najeźeńschich wědomnjotnych konfliktow zahnaćcźaj. Stabowy scheř Röhm hnes wjednikowego wědźenja k generalom Schleicherom do swójła stupi. Wón wuji k temu nimo druheho SA wjednika wožobu, kotraž běše w Barlinje jako tajnosna wožoba znata a kotruž Adolf Hitler najwótrišcho wotpokasowaše.

Dokelž so tute jednanja skónčnje — wěsa saža hnes wjednikowego wědźenja k swonkownej mozy abo jeje substupjerstwam wupřichećrěchu, je stejišćeja strony a też stejišćeja stata njebě zakrocźenje wobeńcź.

S wotpohladom pschihotowane pschipady dowjedźechu k tomu, so wjednik zbotu rano w 2 hodź. po wobhladanju dźělowych lěhowow we Westfalskej k Bonna w lětadle do Münchowa leceše, so by postaji, so bychu so najeźeń pocźeženi wjednizy hnydom wotstadźili a jaceli. Wjednik poda so jenož z nikotrymi pschewodnikami wožobinźy do Wiessensee, so by tam kóždy pospyt pscherćiwjenja w spožatku podusył.

Pschi sajeczu pokazachu so moralisy tak trudne wobrazy, so dźěrbješe so wschitko žohnucnje shubjeć. Někotři z tutych SA-wjednikow běchu žebi hólcikow zobu wsali. Jenoho z nich pschi najgrawocźišchim sadźerjenju we ložu jescherichu a sajachu. Wjednik pschikasa, so ma so tuta jednjenja bjez žmilnosće wukorjenić. W pschichodźe nochce wjazy pschikładować, so so milijony pschistojnych ludźi z jenotliwymi bjezemi, kiž su zhorobnjec pocźeženi, wobcźežuja a do hubjeneho podhlada pschinjeku. Wjednik pruskemu ministerskemu presidenci Göringej poruči, so by w Barlinje podobnje zakrocźił a tam wobsteje reakionarnych zwjasakarjow tuleho politiskeho komplotta wusćěhnył.

Pschipoldźu w 12 hodź. wjednik w Münchowje psched zhromadźenym z wyschschimi SA-wjednikami rěcźeše a jim wojewi, so so z SA njepowalnje zwjasany cźuje, tola jim sdobom rozsud pschipowědaše, so maju so njedisziplinowace a njepowolnuschne subjekty kaž też afosjalne abo khore elementy wot nětka njeźmilnje wukorjenić a śnicźić.

Dokelž je słužba w SA cźesna słužba, za kotruž su wšitcy swěrnych SA muži najwjetšeje wopory pschinjesli, wocźakuje won wot wjednika kóždeho SA-wotdźelenja, so za tutych woporow kam dostojny wopołaže a je w žiwjenju zwjasku jako pschikład žiwy. Wón rjekny, so je lěta dołha stabowego schefa Röhma psched najcźežšchimi nadpadami był, so pak poslednje wuwiće jeho wuczi, so by nad kóždy ezbehinske sacźuce łopješe hibanja a stata stajił a so by wobsebje kóždy pospyt, z kotrymž so w žmělschenych zjednoźenjowach cźeželakomnych naturow nowy pschewrót pschihotuje, hnydom w spočatkach podusył a wukorjenił.

Kak přeradnikow zajachu

Jako wjednik wo padawkach a powěsćach poslednich njeow wo spschihahanstwje pschećiwo žebi wěstosć dosta, so won rozsudźi, sapschimnuwšy a je wschej wótrosći zakrocźiš. Jako won w Essenje pschebywaše a we wjeceernej Němskej dźełowe lěhwa wopytowaše, so by swonkownje despotnje měr dźerżał a njeby pscheradnikow warnował, so jeho sapschimnjenje nadrobnje postaji. Wjednik ham zakrocźenje nawjedowaše a njeźakalche ani womolnika, so by wobsahnjiły spjećeńzam napscheczo stupił, so bychu so samowołili.

Hačrunjež won někotre dny skoro dozhła njeběše wotpožował, zbotu rano w 2 hodź. w Godesbergu pschikasa, so ma lětadło jeho z Hangelara pola Bonna do Münchowa donjesć. Rano w 4 hodź. won na Münchowskim letanischczo dolecza a tam powěsć dosta, so běše wyschi Münchowske SA-wjednistwo w nozy tamnischu SA alarmowało ze selharnym wudawanjom „wjednik je pscheczźiwo nam, němjelsktatna wobora je pscheczźiwo nam, SA won na dróhu!" Bayerski smutskowny minister Wagner běše mjes tym ze šamtneho rozsuda wyschischemu stupinowemu wjednikej Schneidhuberej a stupinowemu wjednikej Schmidtej roskaš nad SA formazijemi wsał a SA jako domoj pósłał. Jako wjednik z letanischcza do smutskowneho ministerstwa jědżeše, widźeše hischcze posledne jdnki sjebanych SA formazijow domoj cźahnyć. W bayerskim smutskownym ministerstwje wjednik Schneidhuberej a Schmidtej ham napscheczo stupi a jimaj je swojej ruku naramniźy z SA-uniformy wottorhny.

Jenož z někotrymi pschewodnikami dojedże wjednik potom hnydom 1/6 hodź. do kupjel Wiessee, hdźež Röhm pschebywaše. We villi, hdźež Röhm bydlesche, też schleswjsti wjednik Heines pschenozowaše. Wjednik je swojimi pschewodnikami do ville sastupi a Röhma wožobinźy w jeho lehani saja. Röhm so niczo njerěcźo a bjez pscherćiwjenja poda.

Wón jimaše z napscheczu leżeše Heines z homojeksualnym mlodźencem we lożu. Pohórschcźo podawk, kiž so pschi Heineźowym sajeczu sta, njehodźi so wopisać. S Röhmom so wjeschi dźeń jeho staba saja. Stabowa straža, kotraž k wotmeńenjeju we 8 hodź. na cźełitym aueze do Wiessee-a pschijědże, so hnydom wjednikowym rjadam podwoli.

Jako bachu sajatych wotwjesli, jědżeše wjednik do Münchowa wróćo, so by druhich jara pocźeženych SA-wjednikow, kotrjž běchu po puću k pschikasanemu rozrěcźowanju SA-wjednikow, na dróhy jaja. Wón da woły, kiž jemu napscheczo pschićěhowachu, sastajitej a wschitkich wotwjesej, kotrychž po pscheztyschenju sa winowatych spóźna. Druhich SA-wjednikow na Münchowskim hłownym dwórnischću sajachu, jako i cźaha wuskupichu.

W Münchowje poda so wjednik k němskemu bohatej ryćerjej z Eppej a potom do smutskown. ministerstwa, hdźež so wězy dale rjadowachu. Tu so dopokaże, so jenož zbłe knadny dźěl SA-wjednikow sa tutym wjelepscheradnym postupowanju stejesche. Wulka była SA-wjednikow a zyła SA pak jako jedyn muž zwěru k wjednikej steji. Schtož wjednik w tutych dnjach sa SA a zyłe hibanje dokonjesche, móża jenož cźi dopósnacź, kotrjž jemu w tutym krótkim cźasu njeztłóchaneho napinanja cźuwow a wérje njepodobneho cźełneho napinanja k bokej stejachu. Sałžo běsche wjednik je swojim wožobinskim pschikładom zmjemu hibanju z błyschcźatym pschikładom skutkownosće a zwěry.

Röhm so ze strony a SA wustorčił

Wjednik wojewja: Dźenja žnm stabowego schefa Röhma wotłažźił a je strony a SA wuttorżił. Sa stabowego schefa pomjenuju wyschischeho stupinowego wjednika Lutzu. SA-wjednizy a SA-muzoje, kotrjž po jeho pschikasach njecźinja abo pscheczźiwo nim jednaja, so z SA a strony wustorcza abo jimaju a sałžuja.

Z pruskeje statneje rady wuzamknjeni

Ministerski president Göring je zbožow dopołnił dadalnych SA-wjednikow stabowego schefa Röhma, wyschischeho stupinowego wjednika Heineża, stupinowego wjednika z Dettena a stupinowego wjednika Ernsta z pruskeje statneje rady wusamknył.

Schleicherowy kónc

W poslednich njedźelach žu swěsćili, so je prjedawschi němski woborny minister general na wuzk. je Schleicher je statej njepscheczelnymi ludźimi SA-wjednišiwa a z wulkrajnymi mozami stat wohrožaze swišli wudźerżał.

S tym běsche so dopokasało, so je je zbłowami a skutkami pscheczźiwo tutemu statej a jeho wjednistwu djelał.

Tohodla běsche nusne, so měješe žo won w swójsku zyeje cźišćazeje akzije sajeć.

Jako dźenju kriminalni sastojnizy generała je Schleichera sajeć, žo won z bronju wobaraschе. Pschi tśeleniu žo won a jeho žona, kotraž so psched njeho stupi, śmjertnje sranischtaj.

Röhma a sydom SA-wjednikow zatřělili

Prjedawschemu stabowemu schefej Röhmej je so stladnosć poskiczila, so by konsekwenzy je swojeho pscheradneho poczinanja cźahnył. Won to njeczinjeschе a na to jeho satřělichu.

We swiku z wotkrytym spschihahanstwom hischcze sćežowanych SAwjednikow satřělichu:

Wyschischeho stupinoweho wjednika Augusta Schneidhubera w Münchowje;

wyschischeho stupinoweho wjednika Edmunda Heines je Schleswjsteje;

stupinoweho wjednika Korlu Ernsta w Barlinje;

stupinoweho wjednika Wilhelma Schmida w Münchowje;

stupinoweho wjednika Hanża Hayna je Salkeje;

stupinoweho wjednika Hanża Pětra z Haydebreka z Pommerscheje;

standartoweho wjednika Hanża Erwina hrabju Spretu z Münchowa.

Wjednik pomjenuje noweho staboweho šefa

S Münchowa žo powě, so je wjednik wyschischemu stupinowemu wjednikej Lutzy sćežkowazy list pósłał:

Mój luby SA-wjednizo Lutza!

Najeźejsche Pschesłupjenja mojeho dotalneho staboweho schefa mje nałožowachu, so jeho wotstadźeju. Wy, mój luby stupinowy wjednizo Lutze, sće dołhe lěta w dobrych a zły dujach stajnje zwěrnu a pschikładny SA-wjednik był.

Hdyž Waž dźenja so staboweho schefa pomjenuju, potom stanje žo to z krutym pschećiwdźejenjom, so za Waschemu zwěrnemu a powłuschnemu dźěłu poradźi, so z mojeje SA instrument wutworiće, kiž narod trjeba a kajkiž žebi pschedstajam. Pschećeju žebi, so žo SA k zwěrnemu a zjednemu stajwi nazionalsozialistiskeho hibanja wutwori. Napjelnjena z powłuschnosću a zlepej disziplinu dyrbi žo bu pomhać nowego cźłowjeka tworić.

Adolf Hitler.

Daluege dyrbi SA-skupiny znowa organizować

Ministerski president z Göring je wukas wudał, w kotrymž žo praji: SS-skupinowy wjednik general krajneje policije Daluege je potrjenjo dostał, so by sa nowoorganisowanje SA-skupinow sa Barlin-Brandenburg, Pommorsku, rauschu Marku, Schlesysku, frjedźinu Wjunsku trěbne naprawy w pschesjenjesći je słužbnymi městnami strony a SS postajił.

Alarm w němskostatnej woborje so wotpraił

Němski woborny minister generalny wyschi z Blomberg je woborjej mozy wojewił:

Wjednik je z wojerskej rozsudnosću a pschitrjelnej smutžitosću pscheradnikow a spjećerjarjow ham skrabnył a poradził.

na mój jako nosćeć bróujow zyseho luda, sdalena snutskowno-politiseho wojowanja, budje so jemu akowacj j podatosću a zwěru.

Dobre poměry k nowej SA, kotrej wjednik žada, budje woborna mój rad pěstowacj, wědžo wo shromadnych idealach.

Alarmowy staw je so wschudzom sděhnył.

12 žadanjow na SA

Adolf Hitler je stabowemu schefej Lutzu sćěžkowazy wukas wudał: Hdyž Waj ja stabowesho schefa SA pomjenuju, potom wozjakuju, so rjad nadawkow dopjelnic, kij Wam j tutym stajam:

1. Žadam wot kóždeho SAwjednika runje tak, kaž wón wot SAmuža, kiepu poštuschnosćj a disziplinu na kóždy pad.

2. Žadam, so kóždy SAwjednik, kaž kóždy politiski wjednik, je hebi teho wědomny, so ma seho sadžerjenje pschikladne być ja jeho swjast, haj ja zyle nasche naslědnistwo.

3. Žadam, so so SAwjednizy runje tak politiscy wjednizy, kotriž hebi se swojim sadžerjenjom w sjawnosći pschestupjenia dowola, bjes zmilnosće se strony a SA wotstronja.

4. W 4. dypku žada wjednik, so by SAwjednik pschikład jednorosne był. Wón hebi njepscheje, so SAwjednik drohe hoscjiny wuhotuje abo so na tajkich wobdželа. K temu jich nehdy njepscheproschachu a nekt tam tež nimaju niczo pytacj. Hdyž milijony ludowych towarschow tež dženja hischcze to najnusnische k ležiwenju nimaju, je nazionalsozialista njehódny, hdyž rosdžel mjes nusu a sbožom hischcze powjetscha. Wjednik jakaluje, so so hredki strony, SA abo bozyla sjawnosće sa wulke hoscjiny a podobne wězy nakožuja.

Njesjamotwite je, hdyž so j pjenjesami, kotrež sdžela j kroschow naschich najchudschich sobustajcanow potschadžeja, brschi. Luftuzowy stabowy kwartěr w Barlinje, w kotrymž so, kaž so nekto wukopa, mežacznje hacž do 30 000 hr. ja hoscjiny atd. swudawa, ma so hnydom vospuschcicj. Wjednik tehodla wschitkim městnoscjam strony zwjedženske hoscjiny sakasuje, kij so někak se sjawnymi pjenjesami płacja. Žadyn wjednik strony a w SA njesmě so na nich wobdželicj. Wuwsate je je

Nowy stabowy schef SA, Viktor Lutze.

Wjednik Adolf Hitler je Hannoverskeho wyschscheho prezidenta a wyschscheho skupinoweho wjednika SA-wyschscheje skupiny „Nord-West" Viktora Lutzu za stabowesho schefa pomjenował. Nowy stabowy schef je so w lěcze 1890 narodził.

nej dopjelnjenje klaniete winowaioschc, ja kotruj Waj najprjedy němski prezident a němski kwankowny minister samokwitaj.

5. Wjednik žebi njepscheje, so SAwjednizy w drohich limuzinach abo druhich autach swoje słužbne puczowanja wukonjeja abo słužbne pjenjesy sa kupjenje autow pschetrjebaju. Za płacji tež za wjednikow politiskich organizazijow. SAwjednizy a politiscy wjednizy, kotriž so pschez wschej sjawnoscju woptja, su niedostojni, so móhli wjednizy swojeho luda być.

6. Sakas kritiki nakładuje winowatosćj k pschestadnemu sadžerjenju. Smylki moja so kóždy czaj wodacj, hubjenje sadžerjenje pak zenje. SAwjednizy, kotriž psched wozomaj sjawnoscje bo njedostojnje sadžerja, maju so bjes zmilnoscje hnydom se SA wulstorczicj. Pschestajenje městna zu samotwite, so so to pschewjedže. Wot statnych městnoscjow wjednik wozakuje, so so w takich padach kruczischo khłosta, hacj pola ludji, kotriž nazionalsozialistojo njejsu.

7. Wjednik wot wschitkich SAwjednikow wozakuje, so sobu pomhaja SA jako nasczischischu instuziju satkowacj a struczicj. Wón žebi wozebje pscheje, so by kóžda macj swojeho zyna do SA, strony abo Hitlerskeje młodziny pósłacj mohła bjes bojoscje, so mohł so tam moralnje skasnyć. Tehodla žebi pscheje, so wschitzy SAwjednizy nasdokładnischo ledžbuja, so so pschestupjenja po § 175 hnydom j wusamtusenjom je SA a strony potkostaju. Wón chze muzow jako SAwjednikow widžecj a zane změlchne wopizy.

8. We 8. dypku žada žebi wjednik wot kóždeho SAwjednika, so so k wobornej mozy němskeho stata bjes wumělenjenja sjawnje loyalnje a zwěrnje pokasuje.

9. Wot swojich podanych žebi SAwjednik njesmě wjazy smjatkoscje a wopornjwoscje žadacj, hacj je kóždy czaj sam swólniwy wopokasacj.

10. Wot schefa staba wón wozakuje, so so stary zwěrny zobustaw strony a dołholetnu wojowar w SA njesapomni. Wón žebi njepsheje sestajenje tuhjaz nestrjebawschich, ale drohich stabow, a pschi powschenjach njesmě so tak jara na wódženje dźiwacj, kaj na khmanoscj k wjednistwu a na dołholetnu zwěru a wopornoscj k wjednistwu a na dołholetnu zwěru a wopornowoscj. Wón ma w swojej SA njesmérny zdonk najzwěrnischich muži. Tuczi su Němšin dobyli a niz mudri pósłednje léta 1933 a pósłedšicho.

11. SA-muz dyrbi so duchownje a cźelnje k najbóle wukublanemu nazionalsozialistej wozahnyć.

12. Wjednik chze, so by w organizajiji poštuschnosćj, zwéra a towarischnosćj knjezića, runje tak žebi kóždy wjednik wot swojich muži poštuschnosćj zada, zada žebi wjednik wot Sawjednikow cźescjowność psched sakonjom a poštuschnosćj jeho pschikasam.

Lud hołduje wjednikej

Sobotu wječor w 10 hodźinje so wjednik w letadle z Mnichowa do Barlina wrócji. Jeho pschewodźejesche němski minister dr. Goebbels, kotrehož běsche wjednik pjatk do Gobesberga sawolał a kij jeho wot teho czasa pschewodźejesche. W Barlinje powitachu wjednika pruski ministerski president Göring, němski stutskowny minister Frick, němski SS-wjednik Himmler a policajski general Daluege. Na swojej jězbje pschez Barlin lud wjednika wschudžom sahorjce witasche.

Na Wilhelmstej dróhi psched němskej kenzliju zyle njedźiesće dopodnja žiwy wobkhad knjezića. Jenož psched němskej kenzliju běsche mjesćna policajska stuzba a stražba SS-muzow. Hewak po zyłym měsce njeběsche bjesstrachowych naprawow trjeba. Pschipołdnju so lud psched němskej kenzliju žiwnisko sběja, dokelž so nimokhód straże wocźakowasche.

Wokoło 1 hodź. pokasa so wjednik j generalom Litzmannom a němskim stutskownym ministrom dr. Frickom pschi jenym wokne 1. połkhoda němskeje kenzlije. Sćěty luda jeho se schumjazym wyskom powitachu a wustanje pschezo sašo znowa wozdwi a mjenischiny dołhe jesche. Potom saklinźa Horsta Wesselowy spěw a na hymna. Wjednik postrowi straźu němsłostatneje wot kotraž Badenweilerski pohod piskajo, nimo němskostatneje kenzlije cźehnjesche, j pozběhnjenej ruku a so potom j wokna słubi.

Měrne wotwiće čisćenja

Hdyž su stabowy schef Röhm a hedmjo wyšeji wjednizy swój pospyt wjelepscheradych a krajneje pschera a njeżwěrny k wjednikej je žiwjenjom saplaćili, jeho cźi sćjaza akzija, kotruž je Adolf Hitler sam pschewjedł, stwarcźila. Po zyłej Němskej měr knjezi. Njeličzomne wopokazy zwěrty k wjednikej dopokasuja runje kaj pschipójnawazy wothłós j wukraja, so je krisa, kotruž SA wjednizy naschkarachu, k sebjwlnjenju Hitlera a jeho knjezerstwa dowjedła. Stat a lud stoj so cźežkemu strachej wukhowaloj. Nětko so po sašadach pschistojnosće a cźistosće natwarja.

Kommißaristi wjednik Barlinsko-Brandenburgskeje SA-wyschscheje skupiny Daluege.

SS-skupinowy wjednik a general krajneje policije Kurt Daluege pomjenowa so ja kommißaristeho wjednika Barlinsko-Brandenburgskeje SA-wyschscheje skupiny.

Japanskej zaničakaj so podnórtoi

Pschi nózdnych manevrach pschedh koretanskim móčstwom **brjohom staj japanskaj saniczakaj „Znazuma" a Miyuti"** do so srasyłkoj a so bórsy podnórtiloj. Po prénich powěsćach je 5 wožobow žiwjenje słubiło a mnoho so sranilo.

Japanske ministerstwo sa namórske wójsko k temu wosjewja, so staj dwě wožobje wobžadki hischcze słubjenej. We wokomiku srażenja knjezesche husta kurjawa.

Čohodla tak mało pjenjez?

Jednori ludźo widźa w dźensnišej nuzy jenož jedyn fakt, zo je mało pjenjez. Njedostatk na pjenjezach je najsylniši wuraz nětčišeje krizy a zeńdźemy so z nim wšudże: pola dźěłaćerja kaž tež pola ratarja, pola rjemjeslnika a fabrikanta, pola najmjeńšeho družstwa kaž tež pola najwjetšeje banki. Wšudże je mało pjenjez, wšudże nuza tohodla, dokelž je mało pjenjez. Jenož ľedma štó chce tomu rozumić, zo je tohodla mało pjenjez, dokelž je nuza, zo potajkim njedostatk na pjenjezach njeje příčina, ale sćěmk nuzy. Njemóžemy za zło měć tym ludźom, kotriž sebi tutón rozdźěl njemóža wujasnić a kotriž nochcedźa lěkować příčinu khorosće, ale jeje sćěmk hładžo přećiwo njedostatkej na pjenjezach jednore žadanje, zo bychu so wumělscy pjenjezy rozmnožili. Njewuwědomja pak sebi při tom sćěmki, kotrež by dopjelnjenje tajkeho žadanja sobu přinjesło a njeznaja prawu příčinu njedostatka na pjenjezach. Njedo-

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

15] (Pokračowanje.)

Na to wón syna za ruku zapřija a dźeše: „Kral tebje wola, zo by wojował přećiwo zbožkarjam a spjećiwosći. Stóž so přećiwo wyšnosći staji, skući hrěch a dyrbi so z mocu zaso k rozumej přiwjesć. Ty sy postajeny, zo by prawo a wyšnosć zakitował; to čiń po dobrym swědomnju. Tola njezabudź ženje, zo je twój njepřećel twój sobukrajan a zabłudźena duša. Njepřeliwaj krej njetrjebawši a njepřeseěhaj njepřećela, hdyž sy nad nim dobył. Spuščej so na Boha, a zdychaj k njemu, zo by kralej a tebi dobyće dał a zo by tebje do swojeho hnadneho škita wzał a zaso strowemu a čerstwemu k nam přińć dał. Haj daj to Bóh".

A nětko spěwachu wšitcy nutrnje kěrluš „Ach poruč Bohu swěru".

Po tutej wječornej Božej służbje dźěchu wšitcy stroštnje do łoža, a rano zahe dźěše Lipičee Handrij w sněhbělej kralowskej drasće, tesak na bělym pasu wisajo a čorny čakow na hłowje spokojeny po zahrodže dele. Jako so na dróhu winy, so hišće raz wohlada a kiwaše swojim, kotriž běchu zrudni, zdźěła plakajcy před durjemi stejo wostali.

Móšeń běše nan z dobrym sćěborom derje napjelnił. — —

Zběšk so potom bórzy a we wšitkich dźělach kraja podusy a za někotre časy wróćichu so wojacy zaso k swojim lubym domoj.

Tež Lipičee Handrij přińdże strowy a čerstwy domoj. Bě to wjesely dźeń za cyłu swójbu a čim wjeselši, dokelž běše Handrij poslednj króć wojak pobył. Běchu jeho cyle puščili, dokelž běchu jeho postajene léta nimo.

Tutón dźeń hišće zawoła Lipič přećelstwo, domjacych a čeledź hromadźe a wuhotowa swojemu synej swjedźeń, kaž je so jich tehdy w cyłym kraju wšěsće jenož mało swjećiło.

Nětkle za lěto knjeżeše zaso radosć a wjesele w Lipičee domje, přetož druha dźowka, rjana a nadobna, česna młoda holca, kaž krej a mloko, měješe kwas z česnym młodym hólcom Jurjom Wóišinskim z Kerčinow. Tón bě dobry pjekař a měješe při swojej pjekarni tójšto kórcow dobrych bolow a łukow a něšto skotu.

Lipičec młódša bě so potajkim tež derje woženiła a jej so też derje dźěše, dokelž měnješe jejny mandželski, runje kaž wona, nanowe a maćerne napominanje „Spěwaj a dźěłaj!" stajnje před wočomaj a we wutrobje.

V.

Hdźež so módrja, zelenja
Naše hory, hajnišća,
Hdźež mje strowja zetkujo
W znatym słowje krajenje,
Tam su moje wjesela,
Tam mje ćehnje, tam chcu ja.

Lipičec Jan bě přeni króć k spowědźi a k Božemu hłodu pobył a wosta doma, zo by nanej a bratrej we hospodarstwje pomhał a so we wšěm tym wudokonjał, štož běše za přichodneho wobsedźerja burskeho kubła abo bura nuzne a trěbne. Wšak běše wón najmłódši syn a tehdom běše w Serbach najbóle waažnje, zo tutón kubło wot nana dosta, když so nan na wuměnk sydźa.

Tola něhdźe za štyri měsacy woteńdże pola swaka Wólšinskeho pomocnik a wón trjebaše druheho; tehodla prošeše Lipičee nana, zo by jemu na někotre njedźele Jana pósłał, kiž by khłěb tam a sem wotwozył na městna, hdźež jón trjebachu, kaž běše to prjedawši pomocnik kóždy tydźeń dwójcy abo tři króć činił. Jana chcyše jenož tak dołho k pomocy měć, hač druheho pomocnika sebi njewuzwoli.

Jan přińdże a bórzy bě pola sotry kaž doma a jeho wobstaranje so jemu derje spodobaše, tež bě swak z nim derje spokojom a wón jemu tehodla praješe, zo dyrbi pola njeho wostać a pjekarstwo nawukny. To bě Janej cyle spodobne, spodobnišo pak hišće nanej a bratrej.

Bratr bě sebi pěknu Serbowku zhladał a běše nawoženja. Dokelž pak měješe njewěsta bratrow, dha njemóžeše kubło dostać a Handrij dyrbješe so wo hnězdańsko starać, chcyše-li swojeho hołbika při sebi měć. Tu a tam so prašeše, ale ničo cyle přihódneho njenamaka. Tu bě wulke a rjane kubło na předaj, ale wono běše za móšeń Handrija a jeho njewěsty předrohe. Druhe bě hubjene w polach a twarjenjach. Staršiske so jemu najlěpje lubješe, bě pak Janej wotsudźene.

Jako tehodla Jan domoj pisaše, zo chce pjekarstwo nawuknyć a při nim wostać, stupi zdobom Handrij před nana a rjekny:

„Luby nano, dha dajće mi kubło zapisać; wy pak wostanjeće hospodař čas žiwjenja."

„Mój synu, też ja sym na to spomnił — a chcemy sebi tu wěc dale derje přemyslić a z maćerju derje wopomnić."

(Pokračowanje sćěhuje.)

Rak na pjenjezach njeje njedostatk na bankowkach, kotrež wudawa statna banka, ale sćěhwk njedostatka kapitala, kotryž so twori z dźěłom, nic pak z čišćerskej mašinu za bankowki. Pjenjezy, kotrež njejsu nalutowane, njejsu woprawdźity kapital, su jenož papjera a wěc čišćerskeho wumělstwa, z kotrychž njemóža bohatstwa wurosć.

Pjenjezy a kapital stej wěcy dospoluje rozdźělnej. Pjenjezy nam dźěła čišćerska mašina, ale kapital móže so dobyć pak z kreditom w cuzbje a wosebje z tym, zo so z dźěłom horja dołhody a z nich zasy nalutowali. Hdy bychu pak so za nowe kredity, dźěłarnjam k rozmnoženju dźěła trjebale pjenjezy, kotrež so njejsu nalutowale, ale kotrež su so jednorje načišćałe, potom by so wutworiła wumělska kupna móc a byemy stali w najlěpšej inflaciji, na kotruž hišće wšitcy derje spominamy.

Płaćizna towarow by stupała, dokelž bychu pjenjezy na hódnoće zhubjeli. Twory same bychu potajkim swoju hódnotu wobkhowałe. Inflacija wozmajenja potajkim wokhudnjenje wšěch tych, kiž nimaja twory, fabriki, mašiny, statoki, domy, ale kiž maja swoje pjenjezy na knižkach abo na dołžny list požčene abo doma skhowane.

Dokelž sćěhwki inflacije wšitcy znajemy, tohodla tež je direktor statneje banki dr. Schacht hižo wjacy kroć wobkrućił, zo njedopušći druheje inflacije. Jenož pomałku z dźěłom a lutowanjom budźemy tworić nowy kapital, kotryž po času nuzu na pjenjezach wotstroni.

Ze Serbow

W Budyšinje, 2. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer —22, najnižicha temperatura w nozy +14. — Wuhlady na žurne wjedro. — Nad žrjedźinjej Europu wupšeńčerćwa žo wyšchina, kotraž je žo ſ krótkeho wjeczora pšches Franzowsku pšichibliźiła. Wona pšinjeje nam rjane wjedro. Dokelž pak móžše wětry duja, njebudže pšeczopko. Hdyž a hdyž móže žo žylnišcho pomróčiź a tam a sem k njewjedram dóńcź. — Jutše wutoru štónčko 3,51 hodź. šhadźa a žo 8,17 hodź. khowa. Měźacžk šhadźa jutše wjeczor 11,08 hodź. a khowa žo pšchip. 12,02 hodź. Jutše šteji měźacžk w połźednim bźrtliku. Pšchedźenak wječzki pšeš dołhowjeczornym wětriku rjane wjedro, pšchi krótkowjeczornym wětriku pak dešcź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutšišchu wutoru: Rjane, tola niz pšeczopte wjedro, kiž žo ſ khwilemi ſ pomróčenjom pšechetorhnje.**

Čas khwata, spóznajmy jeho ważnosć!

Sajžo žrjeczachmy Božu njedźelu. Bě štónčna a rjana wot ranja hacź do pózdneho wjeczora. Wocźerćichmy žo wot staroscow wšchédneho dnja, kóždy po swojim waschnju, so bychmy mozow nabyli sa dalše dźěło, kóždy na swojim, wot Boha postajenym měźinje. Sawćisce je był kóždy Sserb a kóžda Sserbowka w Božim domje, so buchu Boha Knjesa proźyli po wótrowu nadobnym waschnju wo pomoc a schkit we wichorach cźasa, w cźasu žnjow wo štónčko a dešcźik w prawej měrje k rosróstej pšichrody.

Na Budyšim „Tšelnischcźu" štónčži žo ſ wozerawschim dnjom Budyške měschczanske tšelenje, stary tradizionelliny žwjedźenjeń měschczanow.

S wozerawschim dnjom pšichibliźichmy žo dale wo krosčalku wulkemu hordostnemu žerchńentu žwjedźenjej, Domowinskemu slětej, kiž chźemy wotžwjeczicź 15. tuteho měsaca w Radworju w najwjetšhej luboscźi, pšchecźelnoscźi a dorańnoscźi! Cźaš khwata, ſ nim pak też nasche rosžěrdy, so žo hižo dźenża na to pšichotujemy, bycź ſ wodstajnikom tuteje najwjetšcheje manifestazije žerchškeho ludu! Ty a ja, wschitcy chźemy tam bycź bjez rozdźěła, jako žywjo a dźowki jeneho ludu chźemy žeby w horjej luboscźi mikt sawdaš na utom dnju pšchi woštaru naroda! Tuž njeje druheho rosžuda, sa dwě njedźeli khwatamy wschitcy do Radworja!

*

— **Straschny sadobywaŕ twochnyk.** 24. junija 1934 je ſ Lěhnišcheje thorownje sadobywaŕ a wudobywaŕ Božidar Fabiich twochnyk. Fabiisch je žo 18. januara 1909 w Mischlinach narodźił. Wón je 1,64 metra wulki, žrjeje postawy, ma cźemne włožy, módroscherej wocźi, tošty nóš, blěde kulojte mjeswoczo, nima wušow, na nožu ma bluthu a ſ lohka khromi. Wobleczeny je wón nětkole cźorne rostorhane kholowy, jaku do wětra a štupnje ſ płochtowiny, najšterje jězdźi na jězdnym kole. K tutym wězam je ſ nowym sadobyczom pschijschoł. Wón puczuje jenož po nozach. Fabiich je w nozy k 4. 6. 1934 sa sadobycźa skucził, pschi cźimž je jemu też 7 pistolijow do rukow padło, kiž chźesche w Kreibawje w Schleisyskej pschedacź, pschi cźimž jeho pschelscźehachu a sajachu. Do teho běšche pschi cźekanju dźekacźerja satsełił. Polizija w Gliwizu, Darmstadtu, Kólnje a Bytomju jeho sadobywanja dla pytaju. Wón na Haynawu do Sakskeje cźekta. Schtóž může wo jeho pschebywanju nješchto dźesciź, so prošy, so by to kriminalnemu wotdźelenju we Budyschinje, telefon 2802, abo bliźschej polizeji wojemił.

— **S jěsdnym kołom sniesbožił.** Ssobotu popołdnju wokoło 3/4 6 hodź. padże na Mužakowskej dróży kołojěźdny a žo pschi padnjenju na cźole cźekło krani a žebi mohły sdźhaże. Ssobustawy dobrowólneje sanitetneje kolony dowjesechu jeho do měschczanskeje thorownje. Stanjeny je 26lětny młynytwarz Richard Mitasch se Potpizy. Wón je prěki a pódlu po dróży jězdźił a pschi padnjenju ſ hłowu do schtoma dyrił a bjes wědomnja teho woštał.

S Borta. (Sapschaŕ bź hłubokeje šlakowoje wody padnył. Konjej žo tepiwoj.) Ssobotu w rańschich hodźinach bě kubleć Hilbjenz žwojeho pohonca Hawčka je sapschahom ſ tudomnej Starkej šlale, w kotrejž je žo dawno dźěło jaštajiło, po wodu pósłał. K wobhrodźenej šlale nawiježwaty pucź wjedźe. Pohoncź bě tohodla tam pod jene kolo wulki kamjeń położił. Njejnateje pschicźiny dla poczeschtaj tonjej njeměrnaj bycź a wós šady do dwanaccjeje metrow hłubokeje wody storcźichtaj. Wós do šlaty šajedze a konjow sa žobu do hłubiny storhny. Njeboże žo tak rucze šta, so pohoncź njeamó woteźku šhrabnycź a konjow sadźerjecź. Wobej skoczeźi žo tepischtej. Wo žiwju może žo hischcze rěcźecź, so pohoncź njeje žobu šmjercź we hłubinje namakał. Po njesdźoju hnydom Budyšku wohnjowu woboru na pomoz sawołachu. Ta hnydom ſ wukhowańšim wožom a nurjakom pschikhwata, so by wós a konjow ſ hłubiny wucźahła. Pschedy pak hacź žo jej to poradźi, tonjej a wós šame ſ hłubiny na šwjerch wody wupłunychu. Konjow hnydom do paleńnje spadaneho šlota dowjesechu. Kubleć Hilbjenz njebě konjow pschez šnjesboženje sawěsćił. Wón tehodla cźežko schkoduje. Satepjenej štoczeźi bě hakle njedawno kupił. Wěschtaj młodaj konjej, kotrajž běchtaj nježdźe 2000 hriwnow hódnaj.

S **Tucźiz.** Tudomny pšedawschi wjeźnjanosta Ernst Lebelt je je schtoma padnywschi žebi mošny ſschaššć. Bjes wědomja leżazeho jeho namakachu.

S **Rakez.** Tele dny žo dohladachu, so žo ſ tšchi tudomneho šarskeho doma kuri. S nětkotrymi bowami wodu žo poradźi, woheń podušycź. Kak je wón nastał, njeje hischcze wujaśnjene.

S **Běleje Hory.** Twar dweju mostow k Bělohórskemu młynej je žo štónčźił. Nětkole móst pschi kuczinym puczu mjes Worzynom a Bělohórskim młynom wuporjedźeja.

Z **Khróšće.** Dźensa nastupi pola nas nowy wupomocny wučeŕ k. Tilch z Freiberka, kotryž swjatki šule wukhodźiwši nětko tu městno namaka. Mjez wósom wučerjemi a dwěmaj wučeŕkomaj skutkuje-taj na našej ryzy serbskej šuli jenož dwaj serbskaj wučerjej.

Z **Kukowa.** 40lětne wobstaće „korčma při klóštrje" njebě za jubilarow, knjeza Natuša a mandźelskeje, jenož swójbny swjedźeń, ale wulki dźeł wjesnjanow běrješe podźeł cyle w zmyslu ludoweho zjednoćenstwa na tutym wosebitym swjedźenju. Na jubilejnym dnju a do njeho zeńdźechu so mnozy hosćo jako gratulantojo a šija a žoldk nadeńdźeštej khlóšćeńkow, tajkich, kaž sej po wozjewjenjach nadźachu. Też k. propst přikhwata w mjenje komornika a klóštrskich duchownych, zo by mějićelej domskeho, pjedy klóštrej přisłušaceho — stara rumna šula bě nać do léta 1506 klóštrske wobsedźeństwo — zbožo přał. Cźinješe to w jara žortnych słowach, wuzběhny jubilarowu dźěławosć w gmejnje a wobkhodze, wuzběhny jeho wuhjernje paleny kofej a lubosć jubilańki k pućowanju, ale też k porjadej w domjacnosći, při čimž móže też energiscy wustupować. Jeho słowa wobruhujachu khowancy klóštrskeho wustawa ze wjacyhłósnymi spěwami a dachu sej potom jubilejny kofej a tykane derje słodźeć. Je tola jubilar tehorunja 40 lět woteběraŕ znateho dobreho klóštrskeho piwa a tak je přijomnje, zo so na tajku wobkhodnu swěru z dźaknymi słowami spominaše. Na jubilejnym dnju — runje njedźelu — bě so też tójšto cuzeho ludu zešło, kotrež běchu sej do „módreho" wuleźeli a přitulna korčmička bě jich k pozastaću nawalidźeli a „Skotowemu kralej" pódla dobyća hišće rjane myto kiwaše. Tak bě jubilej też wjesoły dźeń za wjes a wokolinu.

Wusudźenja

§ W lěcze 1926 a 1927 bě rěčnik dr. Schuster we Budyšinje jako społnomócnjeny rěčnik ja młynka Fischera w Hajtłowje dla społonja Fischerowych žadankow pšchecźiwo pjekaŕskemu mischtrej Wirthej w Rakezach žudnike dźěła wukonjał. Hdyž bě žebi Fischer we meji 1930 druheho rěčnika wšak, bě dr. Schuster pšchecźiwo žwojemu pryedawschemu poručnikej ja wěsteho Leiku sastupjerstwo jako prawny pomocnik pschewzał. Po šakonju njebě dr. Schuster druheho skórźbnika pšchecźiwo žwojemu pryedawschemu poručnikej Fischerej sastupować směł. Dr. Schuster žo ſ wurěcźu iakitowasche, so je žo wo druhu prawnu wěz mjes druhimaj skórźbnikomaj jednako. Ssud pak mějesche jeho pšchewinjenja pšchecźiwo § 356 ja pschepokasaneho a jeho ſ najmjenšijchemu khłostanju 3 měźacow jastwa sažudźi. Dokelž pak bě dr. Schuster po žudowym pschewinjenju jenož smylenje khłostajeho prawa jawinował a ſ jeho počźinanjom njebě žana škoda nastała, žo jemu dwě lěcze wupruhowańšeho cźasa pschiswolichtej ſ wumělenjom, so ja měźacz pryedy hacź wušud prawnu mózdostanje, 500 hriwnow pokuty pola žudniske pokładnje sapłaci.

Z Łužicy

Se **Shorjelza.** (Po žuchocze wulka woda.) Zadosćiwje wocźakaneho dešcźa je žo Bohu budź dźak w nozy k žrjedźe telko naschło, so žu rěki Hornjeje Łužizy, kotrychž woda bě w połźednim cźasu wurjadnje nikła, kaž frědka sa połźednje lětdźesatki, sajco ſ wodu napjelnjene. Na Nyzy a Wittigu žamo wulka woda schumjesche, kotraž je pšches brjohi štupiła a ſe štónzom wuprażene łuki powodźiła. W tychle stronach žmědźa žo nadźecź, so lětža hischcze rjana wotawa narośće.

Hospodarski rozhlad

Pondźelu, 2. julija 1934.

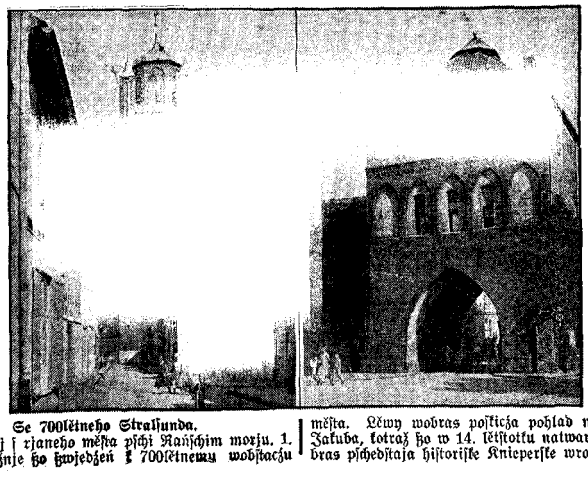
Barlinska bursa a Barlinske žitne wulkowiki žo žobotu njewotměchu.

Na wiki pschihna žo dźenża 692 howjadłow, mjes nimi 71 wołow, 279 byłow, 254 krawow, 42 jałojcow a 46 jałojcźkow. Nimo teho 1252 cźelatow, 983 wowzow a 2913 žwini. Na howjasłych wikach je wobkhod žrěni, placźizny žu tu 1—2 pjenjezłow wyschische hacź na pozledniach wikach, schedewschitkim pola byłow. Cźelaze wiki pokasuja pomały wobkhod sa stare placźizny. Pola wowzow je wobkhod tehornuja pomały. Na žwinjazych wikach bě žrěni wobkhod, placźizny žu tu wo něchto powyschichu. Hłowne wobkhody běchu mjes 40 a 43 pjenjezłami.

Pčołarske towarstwo „Delni Sprěwiny Dol"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowarnje za juni 1934

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju najniša	Temperatura po Celsiju najwyša	Temperatura srjenja měsachna čopłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Woteběranje po gramach 1	2	3	Summa w kilogramach	Ličba dnjow wuleźenja	Ličba dnjow nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć dešća
210	+ 9	+ 33	+ 19	4500	4350	6900	2050	2200	2900	8,600	30	19	Lipa	23,6

Se 700lětneho Straßunda.

Wobrazaj ſ rjaneho města pschi Rańschim morju. 1. julija sapocznje žo žwjedźeń k 700lětnemu wobstaću města. Lěwy wobras poschicza pohlad na zyrkej žwj. Jakuba, kotraž žo w 14. lětstoku natwari. Prawy wobras pschedstaja historiske Knieperske wrota.

Krótke politiske powěsće

— Wčera wjeczor rěčeše němski propagandowy minister dr. Goebbels přeco radio wo wjednikowym sakrocenju přeco zjawne zjerjezowarjam napřeco stajej a wušłehny, so žo w stronje a SA dokładne wucziłsceneje přeco wejedże. Ministrowa rozšajnjaza rěcz je dowěrjenje k wjednikej skrucżej pomhało.

— Wukrajne nowiny piśachu wčera swjetsca jenoz wo podawkach w Němsku. Wšchudżom je Hitlerowe postupowanje dobry zaczišcej słudżiło a w kóżdym kraju so jeho nahladnosć ležyłni.

— SA njeńć wjazy cżesne kakacje nošyć, kiž je Röhm zpożcżił.

— Postajeny dwoł sa SA wostanje. W dowoli SA nużo jo w uniformje khodźeć nježmjeźa.

— Wjednik nazionalsozialistiskeho zwjaska frontkich wojowarjow (Stahlhelma) němski minister Franz Seldte je wojewik, so žiwerne k wjednikej, němiskemu presidentej a statej steji. Tuchwilu je ja zwjask sakasane, w uniformach khodźeć.

— Wjednik němskeje dźěłoweje fronty dr. Ley je wjednikej telegram pósłał, w kotrymż wupraja, so němske wobydlerstwo a wośebje dźěławy lud, kruce k wjednikej steji.

— Wjednik němskeje mlodźiny Baldur se Schirach je namolwjenje wudał, w kotrymż žiweru mlodźiny k Adolfej Hitlerej wupraja.

Přilopk

*** Žně w Madjarskej** (Wuherskej). Letusche žně we Madjarskej žu jara njespokojaje. Wunoschi picheczenych žnjow žo na 16½ miljona dwójnych zentnarjow woblicża pornjo 26,2 mil. dwójnych zentnarjow w lěcże 1933 a 21,5 mil. dwójn. zentnarjow w picherešku we létach 1928—32. To je potajkim 38 procentow mjenje pornjo létu 1933 a 24 procentow mjenje pornjo pscherešku létow 1928—1932. Rožkowe žně žo na 5 miljionow dwójn. zentnarjow pornjo 9,6 mil. w lěcże 1933 a 7,3 mil. dwójn. zentnarjow w pscherešku létow 1928 hacz 1932 woblicżeja. Rožkowe žně žu potajkim wo 48 procentow mjeńše dyzli w sandżenym lěcże a wo 32 procentow mjeńše pornjo pscherešku létow 1928—1932.

*** (Roschty po žnjcże. Dwaj morwaj, schtyri cżeńko tranjeni.)** Cżeżke njeschoże je žo w Kólnje-Kalku we sakrischcej žurli Deutz-Sumboldtškeje dźěłarnjow stako. Hdyž bźlerjo 10 metrow wyschke roschty dotwarjachu, žo nadobo jena hrjada ślama, z cżimż so zyle roschty zynychu. Pjecjo bźlerjo žo do hłubkiny storchnychu. Dwaje z nich bźěchtaj hnydom morwaj, mjes tym so žo tśi jara cżeżko tranichu. Jenemu blišo roschtow stejazemu dźěłaczerjej hrjada na hłowu padże a jeho cżeżko tranì. Wschitzy schtyrjo tranjeni žu w žmjertnym straschce. Jedyn na roschtach stejazy dźěłaczjeż je z tym wuhowa, so žo żeleznje spiny pschimnu a so jeje tak dołho dźerżesche, hacż jeho z jeho straschneho wiżanja wuswobodźichu.

*** (Ssylne njcwjedro w Hornjej Italskej.)** Po dołhej žuchoże pu pśches Hornju Italsku cżeżke njewjedra cżahnyłe. W Triesce je slimk wjele dróhom powodźił a woda je też twarjenja pócżrjela. W Sawinje blyk do jeneho klóschtra dyri, elektrizke wobžwětlenje sniezi a tśichu sapali, wobeń pak samochu bórzy hasżeczy.

*

— **Osnabrücškeho bankowskeho direktora Schniga staj mužaj nadpadnyłoj a satśělikoj, jako běschе po puczu I hory Brojena. Nadpadnikaj staj z jeho listownje 300 hriwnowe kradnyłoj.**

— **Pola Odinšholma storczi parnik do estouskeho rybarskeho motorskeho cżołma a jón brzedża rostama. Cżołm žo podnóri a 6 muži žyłna wobžadka žo tepi.**

— **Turka Zaro Agha, kiž ja najjtarscheho muża žwěta płacżeschе a kotrehož wobras psched nětkotrymi dnjemi wczesnschczaschmy, je pjatk rano w jenej klinizy w Zitambulu wumrěł. Kaž žo powě, dożpě wón 120 lět.**

— **Na Nellenskich podkopkach pola Obeta w Cżeskožłowakskej, hdżeż w januaru pschi rosbuchnjenju 142 hórnikow žiwenje schubi, stej žo dwě wožobje z jedojtymi płunami zajedoczeskej.**

— **Nad połnócnej Bolharskej so schtwórtk cżeże njewjedra rospuschczichu. Jara sće běsche w Braschlanizy. Mjeń žo pschi sliwkach dospołnje powodźi. Schesć twarjenjow žo zatuknyło. Skoro wschitke twarjenja žo cżesto wobschkodźichu. Wjeżnjenjo žo we žwojej nuży na tśichi wuhkowachu. Woda stupi hacż na śt metry wyschoko. Starschi muż, kiž žo rucże doscż wukhowacż njemożeschе, žo tepi. S blišeho města pionerozo pschikhwatachu a hacżenja pschiprawichu a tak najhórsche njeńtuzo wotwobrocżichu. Schkoda je njeżmérnje wulka. Nětkotre tyżazy wulkich a małych škocżatow je w žołmach tónz wsało.**

— **W Newyorku stupi thermometer pjatk pschi wótżnym powětrje na 34 stopj. po Celsiu. S tym žu rekord žamżneho dnja wótcże 1874. Pschi wótżnocze bu horzota njejnjeżna. S wjeczornych statow žo powě, so je wjele ludźi na horzotuwumrěło. Wjedrarnje njewocżakuja, so horzota hnydom popuschczi.**

Ludźo ze samsnym wosudom

Hdyž a hdyž žo we wschednym žiwjenju s ludźimi setekamy, kotśi žo mjes sobu runaju kaž jejžo druhemu. Junu staj to bratraj dwójnikaj, druhi ras dwójniczej šotśe, w kotrychž nam pschirodu mohtrjej cżłowjekowo w dwojim nakładże poda. Wědomostne šledżerstwo pak je nam pokasało, so njeże žebitrunoscj tajkeju cżłowjekow jenoż na swontkownje widżomne cżesne znamjenja wobmjelowana, ale so žu žamo duchowne a pschedewschém też duschine wożebitoścże pola wěstych dwójnikow žamżne.

Tak profesor s Berschauer wo dwójnikomaj, bratromaj, powě, pola kotrejuż žo w najźaśischej młodoścji hižo žamżna hudźina wobbarjenosć pokasowasche. Wobaj buschtaj kapalnaj mischtraj a nimale dwajezji lět dołho wot žo dźelenaj skutkowaschtaj. Njedźiwajzy teho pak wobaj špěwarjowe w žamżnym cżasu sa žamżnu operu wuwuczowaschtaj.

W druhim padże žo wo dwójnikomaj, sotromaj, powě, kotrejž běschtej wot 17. lěta žiwjenja dospołnje wot žo dźelenej. Jena s njeju na kraju bydlesche, w narańskej Pruskej, druha w Barlinje. Našmu 1929 žo Barlinjanka thora cżujeschе, tak so lěkarja wopyta, kotryż žuchocżinu płuzow swěrzi. Jako w haprleji 1930 druha sotra do Barlina pschidże a žo tu lěkarjej pschepytacż da, žo wupokasa, so wona tohorunja wot našmu 1929 na žuchocżinu płuzow cżerpjesche.

Amerikanski šledżeř bratrow wopisuje, s kotrejuż jedyn sa cżaj wojerstwje šłužby i konja padny. Wón dlschi cżaż bjes wědomja wosta, a po něcżim žo duchowne mylenje pokasa. Mójachu žebi myślicż, so je pschicżina tuteje chorosczje padnjenje s konja, njebychu-li šhonili, so je žamżny dżeń też dwójnicji bratr pod žamżnymi sjewami sthorił.

Najlépje pak hodźi žo sa tajkej žebirunoscju wožuda tam šledżicż, hdżeż je zyły žiwjenjobéh cżłowjeka we aktach sapisany, kaž to pola thkoštanjow namakamy a kaž je prof. Lange wědomostnje pruhowasche. Tu staj dwójnikaj, kotrejuż ani we žwójbje, ani hakle zuz rosefnawacj njemóža. Jenoż macj jeju snaje, dołcż ma jedyn s njeju lohke hłuina. W schuli dyrbja jeju we dźelenymaj rjadowanjomaj samsthicż, so bychu njeluboshym samènjenjam s pucża schli. Njedźiwajo tuteje njeschluschaneje podobnoscje žo dwójnikej mjes sobu njejnjeżetaj, a sahe žo jeju pucże dźela. W žamżym lécże pak wobeju dla žamżneho štótnistwa pokhłostaja, a nětko staj wobaj s pschetorhnjenjemi létdżeżatki dołho w žaitwje žiwaj abo na króttí cżaż we žwobodże. Nimale hacż na měżaj žo lěta dołho jeju štótnistwa kryja.

Wschitke tute pschikłady, kotrež wědomoscż we wobluku dwójniczeho šledżenja sbérajo pohudżowasche, sčaš k nowocżaknej dźěłaczinej wucżbje tworjachu; pschetož w žrjedźišczju cżłowjeskeho wožuda steji kaž hižo dawna wulki problem, hacż je žylnische to, sch je cżłowjek namrěł abo wliw wokolinu.

Radio

Königswusterhausen: Nimo šnateho wschédneho programa: 10,50 sa dźěcži. 13 taczele. 15,15 sa žony. Sport sa młodźinu. 18,30 politišti pschehlad nowin 20,45 to běsche Münchhausen.

Lipsk: Nimo šnateho wschédneho programa: 5, sa burow. 6,20 rańschi konzert. 12 dujeńska hudźi 13,10 taczele. 16 popołdnitschi konzert. 18.20 pišana l dźina. 20,15 hodźina naroda. 21,15 nordiški konzert.

Hišcże wažne s dnjeweho programa: Barlin: 20, taczele. Köln: 19 Winška hudźba. Frankfurt: 21,30 lawny konzert. Frankfurt a Stuttgart: 19 wojeń,.. konzert. Wín: 21,05 Schumanowy konzert. Praha: 19,25 pišana hudźba.

Najnowiše z cyłeho swěta

— We Wöllersdorfskim konzentraziskim łahwje wohenj wudyri, jón pak ruce šalachu.

— **Pola Samory w Schpanjelej je žo hacżenje pschez drżěło a žołmy žu maschinowuju pócżrěłe. Djelowjej dźěłaczerjow je žo tepiło, nětkotši dźěłaczerjo žu žo šhubili. Boja žo, so žu žo tehorunja tepili.**

— **PoReuterej powěsczi s Tokia je žo na Pekingsko-Mukdenski ekspresny cżah bliško města Lutaia nadpad s rozbunjenjom šlužił. Schtyri wožoby žo morichu a 11 wožobow žo šrani.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Ortsteil Rascha der Gemeinde Großpostwitz scheidet am 1. Juli 1934 aus dem Standesamtsbezirk Ebendörfel aus und wird dem Standesamt Großpostwitz zugewiesen.

Bautzen, am 29. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Die Kommunikationswege Neudorf/Spree-Ruhethal und Halbendorf/Spree-Neudorf werden wegen Beschüttung in Flur Staatsforstrevier Halbendorf/Spree vom 2. Juli bis mit 7. Juli 1934 gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Lieske bezw. Neudorf gewiesen.

Bautzen, am 30. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Towarstwowski powěstnik.

Drježdżany. Předsydstwa łužisko-serbskich towarstwow a „Hromadnikarjo" zeńdu so stwórtk 5. julija 1934 w hosćencu „Reichelbräu" na Christianskej dróze 22. Dla ważneho programma a posledneho zeńdeżina je *prózdninow* so bohaty wonyt wočakuje. Předsyda a dowěrnik.

Lipsk. „Serbske blido". Wutoru 3. hrožnika 1934: Wopomnjeće 50. posmjertninow Jana Arnošta Smolerja we Wachawje pola krajana Koklo (korčma „Panorama", wječor 1/29 hodźin. Bjedrich.

Domowina. Kaž widżu, knježi na wšelakich městnach **hišće njejasnosć wo płaćiznach** złetowych znamješkow. Tuž hišće raz: Wšitke znamješka předawaja so jenoż po 30 pj., nic po 40 abo 50 pj. Předawać směža so znamješka sobustawam serbskich towarstwow a wšitkim jim přiwuznym po 30 pj. Stóž docyła nima žaneho zwiska ze serbskim towarstwom, to budża najskerje skoro jenoż Němcy, dyrbi sebi zastupny lisćik za 50 pj. kupić, je mjennujcy zakonšcy zakazane, dospolnje cuzym ludźom naše znamješko předawać. Zastupne kartki za tute pady so hižo přihotuja. Potajkim: swjeđeńske **znamješka** jenoż po 30 pj. A nětko won z nimi! P. Nejdo.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěł a přilopk Marko Smolerjec a za nawěšteki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2202

Indanthrenowe tkaniny

płasne muntry 70 cm šěroke —,48, —,58, —,65, —,75 za jaki a sórenchi

Schaaf

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

Polstrowane meble

soły k lehanju, stólčki coches, matracy

wot wotrjadnika

Předležanje najtuńšo. Připowěšenje gardinow.

Richard Büttner

Kěžorska droha

Mlodeho, w kóždym nastupanju sprawnego a spuščomneho

pohonča

přistaji hnydom **A. Vacek** Młynk a pjekař w Kukowje

Hólc

kiž ma lóšt **na sedłarstwo abo tapecérarstwo** wukhyć, so **hnydom pyta.** — Biskopska-Halštrowska krajina. Zamołwjenje njech so stanu na Serbske Nowiny pod čo. 17.

Gardiny

(zawjesy) dorjadnje a płaćiwny hódno polu **Kurta Erlera** w Budyšinje na Žitn. wik. 28

Přewzaće wobkhoda

Česćenemu wotběračerstwu města Budyšina a wokoliny dawam z tutym k wjedzenju, so sym

pjekařnju knjeza Hugo Natuša

w Budyšinje na Židowje čo. 245 z dnjom 1. julija 1934 jako wotnajeř přewzał. Budu so přeco dowěrować, swojim wotběračerjam přecy bjezporočne twory předawać a prošu tohodla dowěru, kotruż sće k mojemu předchadnikej měli, też mi přeńelnje spožčić.

Khlěbowa a pšeńčna pjekařnja Fritz Trabs

w Budyšinje na Židowje čo. 245

Ke kwasam

Kwasne přednoški Wubjerna knižka, kotraž kóždy kwas porjeńši. 0.50 hriwnow.

Kwasne plakaty do wěncow.

Kwasne dary. Wše družiny knihow, serbske a němske spěwarske, biblije atd. dóstanjeće

w Serbskej knihařni

2 rumnosći

za lěčne wočerstwjenje staj tunjo k přemjeću. Bliže zhonić we Serbsk. Nowinach.

Mały nawěšk

w našich NOWINACH je tuni a so přecy wuplaći

K swjedźenjam

našich serbskich towarstwow

znamješka, khorhojčki, zastupne lisćiki programy, plakaty do pletwow a wěncow

atd.

w Serbskej knihařni

Žiwnosć

16 kórcow, nowe twarjenja wšo w najlépšim rjedże je staroby dla bjez wumjenka na předań. Naprašenja njech so pod č. **19** we wudawarni Serbskich Nowin wotedaju, hdżeż ma so też zdżělić, kelko może so napłaćić

Jězdne rjady „Blitz"

lěčne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym rešikom za autobusy na předań

w Serbskej knihařni

mehlowy skład

firmy **Büttner** Kral. wal 3 přjedy lacaret

španjelske jstwy, połerowane prawy dyb a malowane, **bydleńske jstwy, kuchiny, jednotliwe meble** atd.

Wulki wubjerk, nizke płaćizny!

Stóž

swoje twory w nowinach a eposkisi, nima kupcow. Tohodla njemóže nichtó, kiž ma nóšto na předań, to bjez nawěška činić!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća mĕsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowĕrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž. dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawĕšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawĕšćaceje banki w Nürnbergu zawĕšćeny přećiwo sćěhowkam ćělneho znjezbožeńja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je na dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowĕdźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumĕnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 152 — Budyšin — Wutoru 3. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wukrajny wothłós wo wučišćenju w SA

Jendźelske hłosy

W Londonje staj zbožopřichwalnaj telegrammaj němskeho prezidenta Hitlerej a Göringej wulki zajimawy činitoj. „Hindenburg a Hitler" stejitaj wulkimi tučnymi pismami na plakatach nowinskich wosow, kotrejž po Londonskich wobjahaj jĕdźa. Nowiny wosjewjeja na prĕnjej stronje z wulkim pismom zbožowne němskeho prezidenta „Wy sće němski lud wukhował." Powschitkownje wusměchuje so tež wosjewjenje pruskeho ministerskeho presidenta, so je wuzjiłsćenje skónčene.

W sawodnym nastawku pišaju nowiny „Evening News" Hitler je rajnje, ale z hobrjej smužitosćeju w najlěpšim zajimje němskeho ludu jednał. To je powschitkowne mĕnjenje Němcow zjawnych a wobkrućeja so z tym, so njepolitiska němska statna wobora tež dale Hitlera loyalnje podpjera. Tute nowiny skónčja zjawi nastawk se zdźiwanjom, so je woprawdźitosćej, so so w posledních 3 dnjach nic so njesta, schtož by pokazowało, so je Hitlerowe knjeżerstwo w zwjazku wulkich natwarjazych nadawkach zaprajiło.

„Manchester Guardian" wo podawkach w Němskej

Sawodny nastawk liberalnych jendźelskich nowin „Manchester Guardian" zapyta wulkosć a ważnosć wjednjenskeho naprawow wožiwjenje pohubźowacej. W nastawku so pische, so general Schleicher bjes dwĕla njeje zapomnjeł mohł, so je ponhał zjoch kanzlerow powalić. Wón je so nazionalsozialistiskim radikalnym pschiwobroćił, so by so pisches SA zašło do zastojnstwa wróćił. Kaž so praji, je zwjazki wupósłanzow w Parizu a Londonje mĕł, kotrejž su spytali, so bychu diplomatiska a zjenježnu podpjeru dostali. Mjenowane nowiny naspomnja, so bjesche to pohledna tharta schellepaneho hrjacka wo swoje, ale wona zapraji. We wšitkich wokomiku Hitler po zdaću wĕrćišcho w šedze hedź hač hdy prjedy. Stóknišzy bludni su so smĕjili.

Wothłosy z Danskeje

Poslednje podawki w Němskej wobkrućejeja dansku sjawnosć jara žylnje a wschitko druhe najad tłóčа. Wjednikowe spěchne a rasne zapschimnjenje pschi cjišćenju je tam wulki zajimawy činiło. Barlinski zastupjeŕ danskich nowin „Dagens Nyheter" wusměhuja wosobje žylne stejischcžo Hitlerowe a pschi nim Göringowe, Goebbelsowe a Frickowe. „Berlingske Tidende" wosobje wusměhuja, so je so Hitlerej wschudże mózne pschihotowało a so w Němskej wschudże měr knježi.

Rozprawa šwajcarskich nowin

Schwajcarske nowiny wo podawkach w Němskej jara nadrobnje rozprawjeja. Cjim wjazy nadrobnosćejow wo podawkach 30. junija so zhoni, cjim jasnjischo pokazuje so w nowinach zaćišćnej, so je naprawy němskeho kanzlera a pruskeho ministerskeho presidenta kaž cjišćejace njewjedro smuskowne położenje Němskeje wujasnile a skrućiłe.

Powĕsće z Italskeje

Romske wječorne nowiny hischcže zjamc niczo njepschisponujeja wo podawkach w Němskej. Barlinski rozprawjeŕ nowin „Lavoro Fascista" piša, so je so z Röhmowym zastrělenjom krisa zyle pschewinyła. Tuto zmuhowanje je bjes dwĕla najzejsche było, kiž je Hitlerowe knjeżerstwo dyrbjało wobstać. Po zdaću njejsu někotre kruhi stronicznych formazijow w zjawnej cjeršelakmnosći zyle spokojeni byle abo su wo rjecu nazionalsozialistiskeje revolucije, kotraž wot legalnosće njewostupi, njespokojeni byli. Druha revolucija tajkich ludźi by krejosleze, pschesežehanje wobydlerstwa, žnadź Bartrowskiu nós abo wobydlerski wójnu pschinjesła. S energiskeho potrjechenja wuńdże nazionalsozialistiske knjeżerstwo sćěhnjene a wuczišćene.

„Tribuna" wusměhuje, so je Hitlerowa energija, kotruž je pschi rozsudźenju jědnjenjow wopokazał, jeho nadobudnjenej w ludźe hischcže pohĕbnyła.

Amerikanske nowiny

Nowiny w Sjednoćenych statach pišaju zyle stromy wo podawkach w Němskej. Wone wosobje wusměhuja, so je położenje w Němskej dospołne normalne a mérne, a so je Hitlerś kruteje, z kotrejž je postupował, zwoje stejischcž hischcže bóle skrućił. Nowiny „New-York Herald Tribune" piša, so je Hitler žylnischi hač hdy z tutych ekstremnych politiskich wobrjezjnosćejow po swojim nastupjenju mozy wuschoł.

Hindenburg dźakuje so Hitlerej a Göringej

Němski president z Hindenburg je pónđelu z Neudeka sćěhowazy telegramm němskemu kanzlerej Adolfej Hitlerej pósłał:

„S rozprawow, kiž so mi podachu, dowidźu, so sće se swojim rozhudnym zapschimnjenjom a smužitym zastajenjom zwoje zamknjenje wobroby wschitke wjelepschcradne poćinjanja w najtaczu podubšchi. Wy sće němski lud z wulkeho stracha wuthowali. Za to wuprajam Wam zwój nutrny dźak a zwoje zprawne pschipósnaće. S najlepschim strowjenjom

z Hindenburg.

Pruskemu ministerskemu presidentej generalej infanterije Hermannej Göringej je němski president sćěhowazy telegramm pósłał: **„Za Waśche energiske a wuspěchne postupowanje pschi potłaczu posłydneje wjelepschcrady wuprajam Wam zwój dźak a zwoje pschipósnaće. S towarschtwoskutymi strowjenjemi** z Hindenburg."

Čišćenje je so skónčiło

Samtšy so wosjewja: **Cjišćenje je so njedźelu wjecžor skónčiło. Nowe akcije w tutym směrje so wjazy njewotmĕja. Tak je wschitko zapschimnjenje z zaso postajenju a pschisenju porjada w Němskej 24 hodźin troło. Po zwjez Němskej knježitej dospołny měr a porjad. Zyły lud steji w njezłuschanej zahoritosći sady zwojeho wjednika.**

Rozprawa šwajcarskich nowin

Schwajcarske nowiny wo podawkach w Němskej jara nadrobnje rozprawjeja. Cjim wjazy nadrobnosćejow wo podawkach 30. junija so zhoni, cjim jasnjischo pokazuje so w nowinach zaćišćnej, so je naprawy němskeho kanzlera a pruskeho ministerskeho presidenta kaž cjišćejace njewjedro smuskowne położenje Němskeje wujasnile a skrućiłe.

Powĕsće z Italskeje

Romske wječorne nowiny hischcže zjamc niczo njepschisponujeja wo podawkach w Němskej. Barlinski rozprawjeŕ nowin „Lavoro Fascista" piša, so je so z Röhmowym zastrělenjom krisa zyle pschewinyła. Tuto zmuhowanje je bjes dwĕla najzejsche było, kiž je Hitlerowe knjeżerstwo dyrbjało wobstać. Po zdaću njejsu někotre kruhi stronicznych formazijow w zjawnej cjeršelakmnosći zyle spokojeni byle abo su wo rjecu nazionalsozialistiskeje revolucije, kotraž wot legalnosće njewostupi, njespokojeni byli. Druha revolucija tajkich ludźi by krejosleze, pschesežehanje wobydlerstwa, žnadź Bartrowskiu nós abo wobydlerski wójnu pschinjesła. S energiskeho potrjechenja wuńdże nazionalsozialistiske knjeżerstwo sćěhnjene a wuczišćene.

„Tribuna" wusměhuje, so je Hitlerowa energija, kotruž je pschi rozsudźenju jědnjenjow wopokazał, jeho nadobudnjenej w ludźe hischcže pohĕbnyła.

Amerikanske nowiny

Nowiny w Sjednoćenych statach pišaju zyle stromy wo podawkach w Němskej. Wone wosobje wusměhuja, so je położenje w Němskej dospołne normalne a mérne, a so je Hitlerś kruteje, z kotrejž je postupował, zwoje stejischcž hischcže bóle skrućił. Nowiny „New-York Herald Tribune" piša, so je Hitler žylnischi hač hdy z tutych ekstremnych politiskich wobrjezjnosćejow po swojim nastupjenju mozy wuschoł.

Rozrĕčowanje pola wjednika

Wjednikowe rozrĕčowanje z knjezjimi jeho wuzschcze wokolinoj wo podawkach dnja 30. junija so wječera hischcže njebĕchu skónčiłe, so hantške wosjewjenje wo mócnym politiskim wuskutkowanju wjelepschcradnych prózowarjow hischcže njeje wudate. Wusbĕhnyć so dyrbi, so je akcija jamo na žebi so stónčiła, kaž je so z hantškim wosjewjenjom wobkrućiło. Schtož potkostanje wobsahow nastupa, kotrejž bĕchu so do wjelepschcradnych posłyšnow zaschmjatałe, so hantšej niczo nowsho we dotal znatych mjenach njeje wosjewiło.

Goebbels dźakuje so nowinarstwu

Němski minister za ludowe powuczenje a prepagandu dr. Goebbels wutraja němskemu nowinarstwu swój dźak za pschikładnu dissiplinu a njesamnjenu wĕsłosć zaćiwanjow, kiž je z pschiležnosćeju Rohmowoje revolty wopokazało.

Frickowy wukaz zastopnikam

Němski minister dr. Frick je zastopnikam sćěhowazy wukaz swdał:

Podawki 30. junija 1934 su pokazałe, so jenotliwe prózowanja wobsiejachu, so by so pschećiwo wjednikowej woli jich politika wjedła, so bychu so wjednikej a němskemu knjeżerstwu wobzežnosće naćinile a so zyły nazionalsozialistiski stat sniczili. Nazionalsozialistiski stat twori pak so na dospołnu posłuschnosć, dissiplinu a podrjadowanje pod wolu wjednika a jeho pomocnikow. Wukonjerjo wjednikowoje wole su zrěbnistalowy němskeho knjeżerstwa a jim podstajene wobdźelenja, potajkim pschedewschchem statne wuschnosće.

Wschitkim zastopnjam su po zakonišich postajenjach zwojim pschedstajenym njepowalnu a dospołnu posłuschnosć zwěru a poddaće na zwoje zastopnje winowatosće dołżni. Woni su jeniczjy jim w tym polnje zamołwiczi.

Dyž su we zanym pospytane sabotaże z rjadow zastopnikow, kotrejž su na dopjelnjenje winowatosćejow, pożłuschnosć a wobkedźbowanje zakonišich postajenjow sćěhowali, njejsmy zbonili, nochcu pak žanehu dwĕla wostajić, so kóždy pospyt njepożłuschnosće a sabotaže na wulkim skutku naschcho wjednika na trĕbne waschnje zhłostam. Kóždy pschedstajeny ma kedźbować, so jemu podstajeni zastopnjy tež dale zwoju winowatosć polnje a zyle dopjelnja. Je-li trjeba, njech so mi po służbnym puću rozprawa poda.

Statny sekretar pola němskeho bohota w Bayerskej

S Barlina so hantšy powĕź, so je němski president dotalneho knjeżerstwowneho presidenta za Hornje a Srjedźnje Franki wyschšcheho skupinoweho wjednika Hanja Hofmanna za statneho sekretara pola němskeho bohota we Bayerskej pomjenował.

Nowinarski hamt wyššeho SA-wjednistwa so rozpuščił

Němski nowinarski schef nazionalsozialistiskeje strony wosjewja: W pschesjedźenjach je stabschnym schefom Lutzu žo nowinarski hamt wyschšcheho SA-wjednistwa hnydom rospuschćił. Dotalne nadawki nowinarskeho hamta wyschšcheho SA-wjednistwa pschejdu na němski nowinarski nazionalsozialistiske strony.

Zjězd wojerjow so zakazał

Wjednik Kyffhäuserskeho swjazka wyschk na wuwjk. Reinhard wosjewja: Němski wojerjo swjazk Kyffhäuser stej dźensnje k Hitlerowemu knjeżerstwu. 5. sjězd němskich wojerjow, kiž mĕješe so wot 7. do 9. julija w Kasselu wotmĕć, je so na posłyšnich cjaš wotstorcził.

Wustupy přećiwo wojerstwu w Belgiskej

W Belgiskej wotmĕchu so tele dny manewry. Pschi tutej skadnosći dóńdże k wustupam pschećiwo wojerstwu. Spytachu žanu letaki i napisnom „Dele z wójnu!" a „Nječi je žiwa revolucija" mjes wojakow rozdźelić. Też rĕcjne thóry so wuniwerchu, kotrejž wojakow nanuchowachu, so bychu so socialistiskemu wojowali. Po belgiskich powĕsćach njemĕjachu pak tute pospyty žaneho wuspĕcha. Njeje so poradźiło, wojerśku dissiplinu nĕkak satschaćeć.

Francywska na Londonskej konferency wo wójnskich łódźach

Francowski sprowkowny minister Barthou pojĕdźe 8. julija do Londona. Minister za namórske wójsko Piétri budźe jeho pschewodźeć. Piétri pojĕdźe do Londona, so by so na rospominanjach wo pschichodnej Londonskej konferency wo wójnskim łódźstwje wobdźelił. Po swojim nawróće z Londona dhje Piétri Cherbourgski pschistaw wopytać a francowske wójnske łódźstwo wobhladać. Potom poda so do wójnskeho pschistawa Bizerby w polnócnej Afriki.

Minister za namórske wójsko Piétri je załutowjerjam nowin wosjewił, so je krucje pschejhrodźeny, so pola Jendźelcjanow tehomnja dobru wolu k wotstronjenju posłednich njedorosumjenjow namaka. Dyž so wrócił, budźe wĕsće wo wulkim zajimawych wĕzach rosprawjeć móz, kotrejž sjawuješej nocne zakaje. Wón je francowskej ko, morje jara dźakolwny, so je twarjenje nowych wójnskich łódźi dowolila. Stónčenje porĕcza Piétri hischcže wo němskich tphładnych a rjekny, so maju je někotři za błahe, to pak pjeza njeje prawje, wone šu po jeho wuprajenju dezje z kanonami wobkładzene a panzerowane a maju wulku hódnosć.

Pućowanje jendźelskeho generalneho staba w Francowskej

Tele dny je so rozsajewał francowskeho wójska general Weygand se swojim stabownym schefom a někotrymi stabowymi offizjerami z jenotydźenskeho studowanskeho puća cjeńowanja po Jendźelskej wrócił. So bychu so Jendźelcjenjo za tutón wopyt wotwinnali, schef jendźelskeho generalneho staba z 41 stabowymi offizjerami w bliskim cjasu

bo Franzowskeje pschijedže. Někotre Londonske nowiny pischu, so wopyt jendželskich offizjerow nima hantskeho charaktera. Ssamo liberalnym „News Chronicle“ bo jara spodźiwne być sda, so pucowanje jendželskich offizjerow tak rucže po Weygandowym wopyće źiwuje. Też njeje dowěrjenje słudźaze, so hnydom tak wjele jendželskich offizjerow do Franzowskeje puczuje.

Z dobom bo z Londona zhonja, so je znata endželska dźěłarnja wójnskich bronjow Vickers w Armstrongu, za czaš pożledneho polěta 3000 dźěłacjerjow pschistajiła. Podobnje je pola druhich jendželskich dźěłarnjow bronjow. Też w nich se wschěmi mozami bronje dźěłaju.

Knježeństwowa kriza w Japanskej

W Tokiu wočakuja, so japanske knježeństwo swutoru wróćo stupi. Pschepytowanje wo pschekakanju pschećiwo namělstnemu finanznemu ministrej Kurocze je dopokazało, so su wschelake zobustawy knježeństwa a też tajke, kiž su hischcze w sastojnstwje a kiž pryedy do knježeństwa hłuschachu, z njeprawom pjenjezy pschijimali.

Saitowe knježeństwo je žehi tehodła wotmyślko, so chze wróćo stupić.

Krótke politiske powěsće

— Siamski kral a kralowa wopytaj Němsku a pschebywataj w Barlinje. Wječera wjeczor sekaschtaj bo stamenskaj kralowskaj mandželskej z kanzlerom Adolfom Hitlerom, kotrehoż zwonkowny minister z Neurath pschewodźeše.

— Jendželski ministerski president Macdonald je bo njedźelu na swój stimežacźny wocźežerstwjerski dowol podał, so by swoju wóczku thorofcź wulěkował. Pschi wotjězdże z Londona wón rjekny, so na swój „nuczeny dowol“ se wschelakimi zacźuczemi wobhladuje.

— Pschedbyda konferency za wotbrónjenje Henderson je bo wótrje pschećiwo wotmyślenemu bronjenju jendželskeho knježeństwa wobroćił. Wón mjenowasche to wuzmješchenje wschitkich mjesynarodnych prózowanjow.

— Hospodarske lěto knježeństwa Sjednoczenych statow je bo 1. julija z 3989 milijonami dollarow defizita skónczilo. Dołho je bo wo 4½ milijardow na 27 milijardow powyschił, to je pot milijardy wjacy hacź najwjetschi wójnski both w auguscze 1919 wuczinjesche.

— W Dublinje w Irskej njedźelu wjeczor z pi... leżnosczu rěcze wjednika módrokoschlakow generała O'... ffy-a pschiwitanyu ministerskeho presidenta de Vale... módrokoschlakoju bo bo frasnchu. Schěsć wobo... ranni.

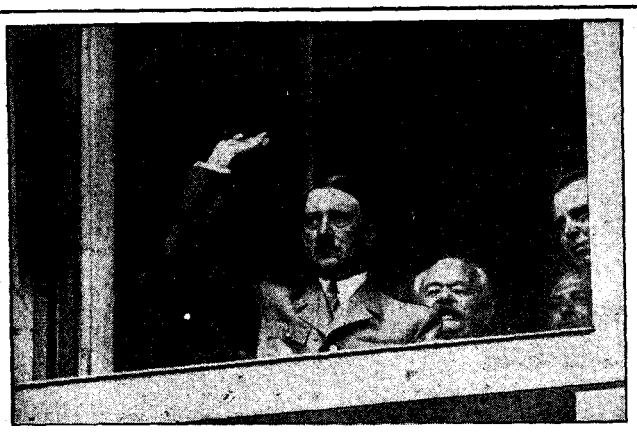
Won, won, to nowe hesło je!

Za nas Serbow nimo měry ważna njedźela 15. julija so bóle a bóle bliži. Jenož hišće 13 dnjow za wšitcy swědomići a swěrni Serbja zeńdu so w staroslawnym serbskim Radworju, hdźež Domowina, zwjazk wšěch serbskich towarstwow swój lětuši wulki zlět wuhotuje. Kaž sy, luby čitarjo, cyle wósce hižo přez raz naseje žiweje reklamy we wšěch možnych nowinach pytnył, zmjeje lětuši Domowinski zlět cyle wosebity kharakter, cyle wuznamny raz a je w dospołnje nowočasnym nimoměry wobšěrnym wobłuku mysleny! Kóždeho Serba, kotryż móže so jenož někak na nohi stajić, Radwoł wočakuje. Winowatosć, narodna a česna winowatosć kóždeho w někajkim serbskim towarstwje organizowaneho Serba pak je a dyrbi być, zo přińdże, wšě wosobinske a druhe zadźěwki njewobkedźbujo, na zlět swojeje Domowiny! Domowina je zwjazk wšěch serbskich towarstwow, jeje wjednikej, knjezej wučerjej Nejdej podsteja potajkim wšě w Domowinje zorganizowane serbske towarstwa, katolske a evangelske. Wjednik Domowiny je nas přeprosył na dźeń 15. julija do Radworja, potajkim je za kóždeho Serba dospołnje wěste, zo přińdże do Radworja. Jednotliwe towarstwa wočakujemy wězo wšě ze swojimi pyšnymi khorhojemi — žony po móžnosći w našej pyšnej narodnej drasce.

Jenož tak damy Radworjej wosebity swjedźeński a swojorazny serbski raz! So wězo samo rozumi, ma też kóždy druhi, w serbskich towarstwach n... organizowany Serb winowatosć, so wobdźělić na w... kim zlěće serbskeho luda. Kóždy, kiž je serbske maćerje a serbskeho nana syn, kóždy, kotrehoż ži... serbska płódna zemja, ma swjatu winowatosć, so ... nu zjawnje wuznać k swojej maćeri, so pokazać ja... Serb mjez Serbami. **Wy spancy, wotućće! Kóždy, kotryż so čuje jako Serb, přińdże wšěce 15. julija ... Radworja!**

Někotryžkuli budże so prašeć, čehodla Domowi... z tajkej raznosću a wutrajnosću wustupuje ... Radworski zlět! Čehodla docyła swjeći w dźensn... šim za ratarjow, zrudnym času tajki wulki swjedźeń. Ze wšej krótkosću podamy jenož tute wujasnjenje. Wulki Radworski zlět njeje za naš serbski lud jenož swjedźeń, njeje jenož za cuzbnikow a ludowědnikow zajimawe muzejalne pokazowanje serbskich drastow a wašnjow, kaž je so to samo w serbskich kruhach prajiło. Ně, **Domowinski zlět je za nas Serbow!** My chcemy so tam zhromadźić jónu wšitcy, zo bychmy so přeswědčili wo tym, štož sami hišće kruće wěrimy, zo bychmy so přeswědčili wo tym, zo je serbski lud hišće po tak čežkich časach we wšěch swojich stawach strowy a žiwy! Radworski zlět dyrbi nam, nam wšěm Serbam, našim wjednikam być nowy podłožk ke krutemu dalšemu dźěłu za zdźerżenje našeho naroda. Před najwyššimi zastupjerjemi wyšnosćow chcemy so zjawnje wuznać jako dobri Serbja a jako runje tak dobri němscy staćenjo. Tehodła dyrbi tam kóždy Serb a kóžda Serbowka być! Nic jenož wjesole zawjeselenja a wćipnosć čehnje nas potajkim na wulki zlět Domowiny!

Wězo zawjeselenja budże też w Radworju na zlěće dosć a nadosć. Žadyn swjedźeń bjez zawjeselenja! Pokazam jenož na nimoměry zajimawy a wulkotny swjedźeński čah, kotryž w bližšich dnjach nadrobnje wopisamy. Swjedźeński aktus na wulkej zelenej łucy zmjeje wosebity raz. Serbske narodne spěwy tam štyri a pjećhłósnje zaklinča, serbske holiča a pacholjo zarjejuja wjesołu serbsku rejku a wšelake swjedźeńske narěče, też ze stron wyšnosće spožča cyłemu swjedźenju swój wosebity raz! Wězo je so też Radwoł sam přihotował na tajki wulki nawał cuzbnikow a hosćow. Stany wurostu ze zemje, na Bilkoc rjanej wulkej zahrodźe dostanješ piwo a druhe wočerstwjenja, pola Subertec móžeš samo na pěknym podiju na dworje rejować, jeli je ći na žurli přećopło. We Winarjec a wšelakich druhich „budach“ pak dóstanješ ćopłe kołbaski abo słódke poprjancy.

Wjednik dźakuje so Barlinanjam. Adolf Hitler pschi woknje němskostatneje kenzlije, hdźež so sa holdowanja Barlinskeho wobydleństwa dźakuje. Sady wjednika stej igeneral Litzmann.

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

16] (Pokračowanje.)

Za dwaj měsacaj bě kubło Handrijej zapisane a Lipičec Jan so za pjekarskeho wučobnika přija, kaž běše w tamnym času pola woprawdźitych pjekarjow wašnje.

Też dołho njetraješe, přiéźe młoda mandželska, Jurišec Madlena, do domu. Tola so přez to tam žane druhe přemjenjenje njesta hač to, zo so nětk wostarym a młodym Lipiču a wo starej a młodej Lipičowej rěčeše.

Nan a mać běštaj hišće tójšto lět z knjezom a ze hospozu w domje, też hdyž dyrbještaj hižo kolebać.

Jan pak wosta w Keřčinje a běše derje spokojom ze swojim nowym powołanjom. Často přińdże też do Budyšina a wopyta tam kóždy króć swojeho towaša Muku, kiž běše za pisarja pola jencho rěčnika.

Potom wza wón Mukec Jana sobu ke knihikupcej, a tam sebi skoro kóždy króć někajke mjeńše abo wjetše nowe knihi kupi.

Junu zrěčeštaj so, zo chcetaj do Njeswačidła hić, wšak běštaj wo knjezej zahrodźe wjele khwalby słyšałoj a chcyštaj so přeswědčić, hač je tam woprawdźe wšitko tak krasne.

Njeswačidło leži w luboznej, płódnej ruminje, njehdźe tři hodźiny wot Budyšina při Cornicy, měješe tehdy wokoło 70 domow a wokoło 450 wobydlerjow. Wjes je khětro porjadnje po hasach twarjena. (Z wulkim wohnjom so 3. augusta 1857 19 wobsedźenstwow zahubi; nětko ma wjes hišće rjeńši a měšćanski napohlad.)

Na wječornej stronje stejace twarjenja hrabinskeho dwora debja cyłu wjes, kaž też hrodaj we wulkej hrabinskej zahrodze a cyrkej ze 96 łohćow wysokej wěžu.

Krasna zahroda a při njej wulki park abo haj přiwabja kóžde lěto wjele wopytarjow.

Z radosću woko na krasnu oranžeriju hlada, to je na pomerancowe a citronowe štomy; zeyła je tam wokoło 400 štomow a štomikow. Derje wothladane a khódne puća a šćežki, při kotrychž wšelake kčejace a zelene kerki steja, rjadki polne kwětkow a wysoke a tolste štomy zwjeseleja kóždeho přeńela stwórby. Je tam też rjany hat w zelenej łucy, w kotrymž běle khołpy (Schwäne), hordźe hłowu pozběhuju, pluwaja. Kanale abo wjetše přerowy přećahuja park. Wulke stołětne duby rěča z ćichim abo ze sylnišim šumjenjom mdenje k wutrobje.

Stary hród steji na wyššim nasypku. W lěće 1722 jón tehdomniši wobsedźe) Njeswačidła, wójwoda Ludwik z Württemberga natwari a za houtwarski hród postaji. Wón da też te štyri wobšerne masivne khěžki abo pavillony w zahrodze natwarić.

Tutón stary hród hižom dołho žanych wobydlerjow měł njeje a w nim namakaja so jenož někotre zběrki, a je to potajkim nětko muzej. Powěda so, zo w tutym hrodze šeri.

Šerjenje tuteho hrodu je pječa duch, kotryž tam přenocuje, ale hewak nikomu žaneje křiwdy njećini, hdyž kóždu nóc swoje łožo derje póslane namaka. Tehodła dyrbi so kóždy dźeń łožo tuteho ducha znowa a derje póscełać, hewak nima wobkedźbować tuteho hrodu a jeho swójba žaneho měra, ale wobydleř tuteho hrodu jich šeri. Potajkim je tuto šerjenje runje tak zmyslene, kaž my druzy ludźo, kiž też radšo w derje póslanym hač w njepóslanym łožu spimy!

Štó tutón duch je, njeje znate, tola je najskeršo dohladowar tamnych pokładow, kotrež pod zemju we njeznatych a njewotkrytych pincach tuteho hrodu lcža. Powěda so, zo je pod hrodom 19 pincow; 11 je znatych, tola dwanatu njeje hišće nichtó wuslědźił. W tutej dwanatej pincy steji wozyčk z ćiseho złota, sylny a masivny. Někotryžkuli by rady tutón złoty wóz na světło přinjezł, ale wón njeznaje prawe hrónčko.

Někotryžkuli je raz wokoło tutoho hrodu khodźił a na podzemske pokłady pomyslił a sebi je požadał; druhi zaso je wokoło njeho khodźił a je swój pokład při sebi měł a njeje jón trjebał we hłubinje pytać. Wón je sebi różičku z kwětkojteje zahrody sobu wzał a je ju do swojeho domu přesadźił, w kotrymž je kčeła wjele, wjele lět dołho.

Nowy hród, wulkotne twarjenje, je w lěće 1764 k. k. bankownik, tajny dwórski radźićel Wolfgang swobodny knjez z Riesch na cyle bahnišćojtej pódze na stołpy natwarić dał. Delni twar je 240 stołpow we dołhosći, 38 stopow šeroki a 32 stopow wysoki a je tawrjenje za oranžeriju, a nad nim w srjedźinje pozběhuje so hród sam z elegantnymi a rjanymi wobydlenjemi.

Stóž w zymje do tuteje khěže přińdże, kotraž je derje wutopjena a z oranžeriju a druhimi, też kčejacymi rostlinami derje wobstajana, tón měni, zo khodźi na italskich zahrodach a zahonach. Haćrunjeć italske njebjo njeje nad tutymi rostlinami wupřestrjene, dha tola krasna wón kwětkow, wohrěwaca temperatura a pluskot dweju wodźencow wutrobu zwjeseli a z radosću napjelni.

Rjane wulke stołpy, na kotrychž wjerch wotpočuje, poskićuja wulkotny napohlad a je tudy z luboznym a rjanym też krutosć a trajnosć zjednoćena. —

Našej Janaj podaštaj so na rjanym lětnim njedźelskim dnju do Njeswačidła a namakaštaj tam krasne wokřewjenje w hrabinskej zahrodze, kaž też wo wsy.

Jako běštaj sebi wšitko derje wobhladałoj a po wšitkich pućach zahrody pokhodźiłoj, podaštaj so nimo fary a kaplanstwa na kerchow, zo byštaj sebi tam cyrkej lěpje wobhladałoj.

Tak přiźdże cyle wěsće kóždy na swoje wjesele. Zadyn njebudże wobžarować, zo je był na Radwořskim zlěću. Tehodla přiźdźće wšitcy! Čichimichał.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 3. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer —22, najwyšša temperatura wo dnjo +8. — Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —22, najnižša temperatura w nozy +16. — Wuhladny na pomročne wjedro. — Ssylna nižina na Balkanje skutkuje je swojimi kromami hač k nam. Też nad Skandinawiskej leži nižina a jeje wliw dožaha hač k Narišchemu morju. Nad wječornej Europu leži wobšěrna wyšina a blizu so k nam. Pod jeje wliwom smějemy swjetsca rjane wjedro. Powětr wostanje pak pschezo hišće khětro khłódny a njebjo so z khwilemi pomróčzi. S měsnami so njewjedrowe dešće wočakuja. — Jutsje žrjedu žłónčko 3,51 hodź. skhadza a so 8,17 hodź. khowa. Měsačk skhadza jutsje wječor 11,24 hodź. a khowa so popołdnju 1,21 hodź.

— **Wuhladny na wjedro sa jutsišchu žrjedu. Swjetscha žuche, tola trochu pomróčzene a khłódne wjedro.**

Julij abo prazńik.

Ssmy nětko hižo někotre dny w najhorzyschim měsazu znjeho léta. Horzota dozpěje swój najwyschi khodźenk w žnjowym cžasu. Julij je cžaš žitowych žnjow. Skałe khłoty khilezy so smahuju z wětrom. Hischcze někotre dny a potom koša wschudze po polach brinczi a swjelza khadže. Pschi šatcžěwanju lipy cžahnu žnjerzarjo do žnjow. Pschi letuschim ssažnym cžopytym a žuchim wjedrje wschak lipa hižo někto kčeje a napjelnja je swojej khražnej wónju zytu wješ. Sa pilne pczoti je to też cžaš žnjow, wožebitych žnjow, a ſ wožebitej pilnoczu noscha wone prózkt kčernčkow do kołcžow, so hychu ſ njeho tworiće ſtrowy žłódki měd. W tutym měsazu wschitke druzźiny žita ſrawja a lětža też dostrawja, so budźe žnjowy cžaš drje cžaš žyłneho rosliwanja potu, tola cžim krótschi. W julisu sastupimy do wyschich žnjow, najhorzyscheho cžasa. Cžopty cžaš bu-

— **Nowe wuwuczenske lěhwo NSDAP.** Budyška rada je wojewiła, so je so naturschi park k ranju Tšelan, w kotrymž bě na pozled dźěcžaza domizna, Budyschkemu wokrjesnemu wjednistwu NSDAP pschenajało. Wón so jako wuwuczowanske lěhwo pschiprawi.

— **25lětna žwěrna žłužba.** Pomozniza knjezna Flora Michelez žmjedźesche 30. junija na 25lětnu njepschetorhnjenu dźěławosć pola knjenje pschekupzowje Beckelowe pschidawacź. S tuteje pschičiny ju na radźiznym městnje knjes wyschschi měschčanoſta dr. Förster ſ pschepodaczom měschčanskeje pschipósnawanskeje ličžiny sa jej dołholětnu žwěrnu žłužbu wusnamjeni a ju k jej jubilejej žłožo pschejesche. Pschi pschepodaczu běsche knjeni Beckelowa pschitomna.

— **25lětny žłužbny jubilej.** 1. julija 1934 žwjeczesche knjes policajski kammiſar Max Stölzner na Schliebenskej dróhi 3 žwój 25lětny policajski žłužbny jubilej. Knjes Stölzner ležt w 50. lěcže žiwjenja. Wón je 1. julija 1909 w Freibergu w Sakſku jako połsaj do policajskeje žłužby ſastupił. 1. januara 1914 pschestupi wón ſ Freiberga do Budyschina. Sswětowu wójnu je wón wot 1914 hač 1918 žołu cžinił a je na rańschej a wjecžornej fronce ſtał a žleži wulke wusnamjenjenje dobył. W lěcže 1924 so wón na połsajskeho komnišara powyschi. K jeho jubilejej jeho

Siamskaj kralowskaj mandželskaj w Barlinje.

Kral Bradjadlipok a kralowa Rambai Barni po swojim pschijězdźe do Barlina, hdźež jeju němski ſwonowny minister ſ Neurath (na prawej stronje) na dwórnischczu powita.

njedźelu w jeho bydlenju jeho towaršchojo postrowichu a jemu žołu pschejachu. K temu dosta rjany dar. Towaršchostwo sjednoczenstwo sakſkich policajskich a zandarmskich sasłužnikow jemu psches wotkrjeknjeneho skupinoweho wjednika žłóbornu bóńk ſ wěnom a lisčinu pschepoda. Knjeza Stölznera a jeho swójbu pschewodźeja najkěpsche pschecza do pschichoda.

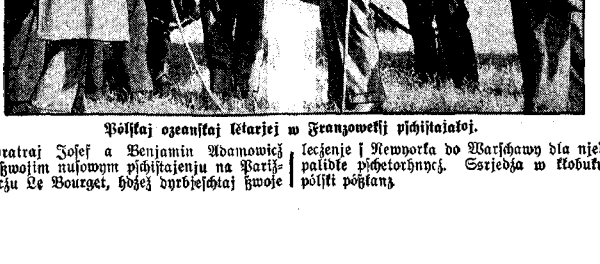
— **Soležowstwa.** W nozy k njedźeli žu ho we wukhodnischczach kawli ſ masom namasake. Schtóž może tu něschto wosjewicź, ho proſy, so by to policiji powěź. Tajke cžinki hłupych hólzow dyrbja so zyle rasnje pokhłostacź.

Se **Židowa.** Swój słoty kwaſ žwjeczischtaj w poknej cžišcžosći wežera Hendrich Klimka a Marja Klimzyna rodź. Nowakeja na Židowje na Fijałkowej horje (Veilchenberg) 186. Mandželſki narodźi so w Pjšonjach 1862, hdźež mach dołhe léta jako jara wohlubowana cžíkowa žona skutkowasche, mandželska pak 1858 we Minakale. Knjes farař Tiſchež pojohnowa w pschitomnosczi wjele pschiwuſnych jeju w Michałskej zyrkwi a pschejesche jimaj žołzo na dalschi puczź žiwjenja. Klimka dźěkasche wjele lět w koporniku, hač wobthod tam sasta. Wobaj ſtaj hischcze dźeńa dobraj Serbaj.

S **Wulkeho Wjelkowa.** Dokelž je so ſ Budyschina do Makeho Wjelkowa płun (Gas) położił, je so nascha gmejna rozsudźiła, też tudy płun k warjenju atd. wužiwacź. Někto so psches knjezi park trěbne dźěła wukonjeja a hrjebje ryja. S tym maja naschi ludźo na wěsty cžaš dźeło, schtož budźe wěsće kóždy ſ radoscžu witacź.

S **Delnjeje Horki.** W nozy wot pjatka k žobocže ſandźeneho tydźenja běchu so paduschi pola tudomneho bliskarskeho mišchtra J. K. ſadobyli. Woni kradnychu por brunych dołhich marschérowanskich cžrijow a někotre druhe małe wězy. Policija ſa paduchami žledźi.

S **Maleschcz.** Sašo žerbſki wječor w Maleschezach! Hdyž na njon dźěchmy, so bojachmy ſkabſcheho wohnja. Boże žłónčko domczk dźěsche jako bo Sendźij wobschérneje žurle ſastupichmy. Bukečanſka cžěłowneżowanska jednota sabawjesche so pschi hudźbje rejow. Pomałku pielnjesche so žurla. Hdyž jednota wustupi, wobrubjachu ju žłuty pschiſkładowarjow a sady ſtejachu hłowa pschi hłowje; ſtoro jenoż młodźina. Wustupjenja bratrow a ſotrow wuwabjowachu dopomnjenki na nědźuschu tudomnu jednotu. Widomnje ſajim pschiběrasche, ho jewjo w wosczasym pschikleſtku Bukečanſkim bratram a ſotram. Stary buch žerbſkeho cžełowuczowanja je hischcze žiwy, też we naschich ſtronach. Schumiše ſu wichory, ſahadźace nje-

Połstaj ozeanſkaj létarjej w Franzowskej pschistajatoj.

Połstaj bratraj Josef a Benjamin Adamowicz (žrjedźa) po swojim nuſowym pschistajenju na Pariškim létanſchczu Le Bourget, hdźež dyrbjeschtaj swoje lečenje ſ Newyorka do Warschawy dla njedostatka na palidle pschetorhnyc. Sžrjedźa w klobuku: Pariški połstaj połtłanz.

Jako sebi tam kříže wobhladowaštaj, přiźdźe kmótřistwo, baba, dwaj kmótraj a kmótra, zo bychu dźěćatko do cyrkwje njesli a přez kupjel swjateje křćenicy Bohu a Zbóžnikej poswjećić dali.

Kmótraj wobještaj kóždy na lěwyzo boku nowe rjane pisane rubiško wisajo, kotrež běše jimaj kmótra darila. Baba njeseše dźěćatko w sněhbělych zawěskach a rjenje z čerwjenymi bančikami wudebjenej křesničku zwoblekane, kotrež měješe na hłowje bělonaćerwjenojtu kapičku.

Na dźěćatko bě běle derje wušite rubiško wodžete a potom hišće z čerwjenožidźanym přikryte.

Z boka baby dźěše w dobrym serbskim wudrasćenju kmótra, kćejata, čerstwa a rjana žónska tamneje wokolnosće. Běše w přeměnjatobarbnej židźanej sukni z runje tajkim spencarjom abo pjezlom. Na nim měješe běle wušite rubišćo, kotrehož rózk cyły khribjk přikry a druhaj rózkaj nadra tak, zo wot pjezla nic nječo wjacy widźeć njeběše. Šěroki rjenje wušity šórcheh bě běły, kaž nowy sněh. Čorna dobra kapa z čornymi drohimi kleprami kryješe čornowłosnu hłowu a čópe debješe čerwjenopołnej ličcy. Wokolo šije wisaše na čornosomaćanym pasu zlaty pask.

Našej Janaj jastupištaj też do cyrkwje zo byštaj tam Wótčenaš wuspěwałoj, kaž běštaj doma wučenaj. Přetož stajnje běštaj wot nana a maćerje słyšałoj; „Hdyž raz nimo cyrkwje dźeš a wona je wotewrjena, dha zastup do njeje a wuspěwaj swój Wótčenaš."

To wonaj tudy činještaj a zamknyštaj sobu do swojeje modlitwy dobroprošenje za dźěćatko, zo by jo Bóh do swojeho kralestwa z hnadu přijał, je stajnje w prawej wěrje wobkhował a z njeho wěrneho kśesćijana sčinił.

Při tym wobhladaštaj sebi też znutřkowne cyrkwje, po zastarskim wašnju z pěskowca wudźełany woltař a ze zornowca rjenje přihotowanu dupu; też wšelake wopomniki, kotrež na sćěnach stejachu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Budyske stawniske powěsće

Narodźenja: Njemandželska dźowčežicka. — Wumrěł: Aknoſcht Emil Herdtler, dostawak renty, 67 lět. — Pschipowědźenje mandželſtwa: Pawoł Erich Taſſelt, hłukokowarſki dźěłacźeř w Salomja n. Spr. ſ Margaretu Johannu Krawcez, ratarskej dźěłaczerku w Budyschinje. — Swjaſanje mandželſtwow: Gustav Adolf Purſcha, wulkaniſér w Budyschinje, ſ Elli Luiju Kubiſchez, hdyž powolanja w Riesy. — Dr. fil. Bjedrich Wilhelm Willige, ſtud. rada ſ Hildegardu Faltinez, wučerku gymnaſtiki w Budyschinje.

Sport

Radwořska młodźina : Budyška młodźina I b.

Hnydom po nyšporje w tŕoch hodźinach započa so hra hólcow, kiž njesměđźa starši być hač wósmonaće lět. Ze zajimawej kombinaciju přibližowachu so naši hosćo k našim wrotam. Tola wětřik tak jara duješe, zo jedyn bul, kiž dyrbješe na naše wrota hić, wětřik wróćo čisny tak zo mózachu Radwořscy ze wětřikom khětro skok doprědka kročić. Wulke wojowanje so před wrotami Budyšskich wuwi. Dobra ſlanka z praweje strony da lěwemu wjazarjej mózność, bul z lohkosću do wrotow našich hosći storčić.

1:0 za Radwoſ.

Tak wosta hač do połčasa. Po powčasu mějachu nětko naši hosćo krasne hraće. Bul takrjec sam na naše wrota lětaše, dokelž joh' wětřik ćišeše.

Woni trělichu bórzy prěnje wrota, a potom hišće te druhe. Tak wjedźeschu hraće hač khětro ke kóncej. Radwořscy hólcy so na to napinachu z wulkim „sikom" čěrichu do předka„ byrnjež to też napřećo wětřikej bylo. Trělichu druhe wrota 2:2! A krótko před kóncom třeće.

Tola njespokojace a njedospołne wašnje našeho Radwořskeho wrótnika nućeše sudnika, joho won

tyknyć! To je jara zlě, zo so tajke něšto, štož wo prawdźe na sportniščo njesluša, tu w Radworju stanje! Nadźijomnje so naš wrótnik polěpši a příchodny króć to wostaji!

Radwořscy hólcy : Budyšskim hólcam.

Za tym započa so hišće zajimawša hra. Naši mali pjerachi stupichu bojazliwje na kopańcy napřeco Budyšskim šulerjam, to su hótcy, kiž njejsu hišće 14. lěto překročili. Hra bě jara živa. Najprjedy hrajachu Radwořscy z wětřikom. Woni třělichu za sobu tři wrota!! To jim da hišće wjac energije. Z wulkej zahoritosću hrajachu hač do połčasa. Jim žane wrota njetřělichu. Połčas 3:0 za Radworskich hólcow. Na to dyrbjachu woni napřeco wětřikej hrać. Husto hrozychu jim Budyscy wrota třělić, tola naši naložowachu wšě mocy na to, zo njebychu jim žane wrota třělili. Ně runje na wopak. Jim so hišće poradźi dwoje wrota swojim hosćom třělić! Hra so hač do kónca wjacy njepřeměni.

*

Wjesele čehnichu naši wulcy kaž mali z dobyćom domoj. Nichtł sej toho nadźał nje , zo zmeja Radwořscy přěnjeho julija tajke wulke zboże.

Starosłowjanske wojerstwo

VIII.

Wuwiće słowjanskeho wobrónjenja.

Přěnjej bróni človjeka běštej dźě kamjeń a kij. Z teju zakładneju brónjow wuwiwachu so potom druhe dospołne brónje, kaž heja, sekera, nóž, hlebija, prok a kłok, k škitanju čěła skónčne też škit a kožany kabat. Najbóle so wubrónjenska technika wuwiwaše pola starych Romjanow. Tuči běchu nic jenož mištrojo wojerstwa scyla, ale mějachu předewšim też najdospołniše a najwšelakoriše brónje.

Dokelž běchu romske brónje najlěpše a dokelž romscy wojacy na swojich wuprawach je roznošachu po cyłym starym swěće, bu romske wubrónjenje też přikład a zakład wubrónjenja druhich narodow. Tak Gallojo a Germanojo přijachu romske wubrónjenje a też na Słowjanow a jich wojerstwo so wuskutkowaše nimo orijentalskeho też romski wliw. Přijachu romske wubrónjenje njeposrědnje wot Italskeje a Byzantskeje abo posrědnje wot Germanow.

Stari spisowaćeljo pisaju, zo mějachu Słowjenjo mało brónjow. We wukopanych starosłowjanskich rowniščow je też jara mało brónjow so namakało, njech so to jedna wo Rusku, Pólsku, Česku, Juhosłowjansku abo nětčišu Němsku.

Pornjo čežko wobrónjenym romskim, byzantskim a germanskim wójskam běchu w spočatku słowjanske wójska woprawdźe słabje wubrónjene. Słowjenjo w přěnim času wojowachu bjez brónidła, bjez nahłowaka, bjez mječow a sekerow, jenož ze škitom, ze hlebijemi, prokom a kłokom. Tajke brónje so wězo w rowach bórzy zničachu. Druhe worclowe brónje, přiswojichu sej Słowjenjo hakle pozdźišo, w VI.—X. lětstotku. Tych lěpšich brónjow nabywachu pak we wójnach jako dobytk abo je kupowachu wot susodow. Pozdźišo, hdyž też Słowjenjo mějachu Romowe a dospołne wubrónjenje, njebě wjacy wašnje, zemrětym do rowa brónje sobu dać. Tuž też ani we pozdźišich słowjanskich rowniščach brónjow njenadeńdźemy.

Přenje cuze brónje dostawachu Słowjenjo z Roma a Carihrodu. Nad Dunajom zetkawachu so Słowjenjo z romskimi legijemi hižo w přenich lětstotkach po Kr., pozdźišo wojowachu často w sewjernej Italskej. Khorwaća też na morju husto z Italčanami wojowachu. Wosebje husto wojowachu Juhosłowjenjo z Byzančanami w VI. a VII. lětstotku a při tym wjele cuzych brónjow zebrachu. W Dalmatiskej Słowjenjo też často Romjanam brónje zebrachu. W tym času Słowjenjo najskerje też přewzachu přenje mječe, nahłowaki a horbowate škity.

Na wuwiće słowjanskeho wubrónjenja mějachu wězo też Germanojo wliwa, ot hłownje Frankojo a Skandinawjenjo. Germanojo drje w spočatku też njemějachu kmaňše brónje hač Słowjenjo, tola přewzachu tajke zahe wot Gallow, tak na př. dołhe mječe, horbowate škity a brónidła. W VIII. lětstotka kčeješe dowóz frankskich brónjow do słowjanskich krajiw, dóniž Korla Wulki dalši wuwóz zakaza, dokelž so boješe, zo Słowjenjo Němcow poraža z němskimi brónjemi. Pozdźišo wšak zaso dowóz brónjow do Słowjanskejee zasy pokračowaše. Mjez tym wšak naby skandinavske wojerstwo wjacy wliwa na słowjanske wubrónjenje. Wosebje wjele brónjow přewzachu Słowjenjo wot Normanow a wot starych (germanskich) Rusow. Normanski wliw doby też hewak we wubrónjenju ludow cyłeje srjedźneje Europy.

Jara wulki wliw na słowjanske wubrónjenje měješe też orient. Wosebje narańši Słowjenjo tutomu wliwej podležachu, dokelž stajnje so zetkowachu z orijentalskimi ludami. Wšak też w normanskim wubrónjenju bě wjele orijentalskeho. Słowjenjo, wosebje narańši, přijimachu w X. a XI. lětstotku z orijenta wšelake swojorazne brónje, kaž wobruče kate, špiznate bronidło, wysoke a kónčkojte nahłowaki (šiški), křiwe sable, heje a proki orijentalskeho raza. Tak ruscy a zdźěła też juhosłowjanscy ryćerjo mějachu pół orijentalske, pół normanske wubrónjenje. Też słowa za jenotliwe brónje su tu zwjetša poždene z druhich rěčow. Orijentalske brónje běchu sławne dla jich krutosće a też drohotnosćow. W orijenće so dźěła wubjerne brónje kowachu.

Słowjanscy wojownicy X. a XI. lětstotka běchu potajkim cyle hinak wubrónjeni hač w prjedawšich lětstotkach. W X. a XI. lětstotku běchu słowjanske wójska hižo tak derje wubrónjene, zo so w tym nastupanju khroble měrić mózachu ze susodami. To też wšitcy stari spisowaćeljo doswědčeja. Tek Helmold piše, zo Saksam so njechaše do bitwy, hdyž widźachu derje wubrónjenych Słowjanow. Jenož z tym słowjanske wójska so rozeznawachu wot němskich, zo běštaj prok a kłok sobu jich hłowna bróń.

Brónje běchu w tym času ze železa kowane. Kowarstwo běše hižo dosć derje wuwite. Też słowjanscy kowarjo dokonjachu kować a zhotowić dobre brónje: nahłowaki, mječe a brónidła. Kmaňše a drohotniše, ze złotom a sćěbrom zadźějene brónje wšak so přecy z wukraja dowozowachu, dokelž mějachu tam starše tradicije. Jednoriše brónje sej lud na wsach sam zhotowaše, kaž na př. hlebije, prok, kłoki a škity. Tajke brónje też lud jako dawk knjezam wotedawaše.

Wubrónjenje wjercha so njerozeznawaše wot druheho, jenož snadź z tym, zo běše drohotniše, kowane wot slawnych brónjerjow.

Přichodny nastawk: „Mječe a sable."

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. Předsydstwa łužisko-serbskich towarstwow a „Hromadnikarjo" zeńdu so štwórtk 5. julija 1934 w hosćencu „Reichelbräu" na Christianskej dróze 22. Dla wažneho programma a poslednjeho zeńdźenja do prózdninow so bohaty wobsah wočakuje. Předsyda a dowěrnik.

Hornja Hórka. Serbske towarstwo „Lužica". Bóh luby Knjes je našeho towarša Handrija Zahra ze Mniješkowiza do swojeho raja wotwołał. Pohrjeb budźe krjedu pop. w 5 hodź. Towarstwo zhromadźi so 1/25 hodź. w žarowańskim domje. We bohate wobdźelenje so prošy. — Towarstwo ma pschichodnu njedźelu 8. julija popołdnju w 4 hodź. swoju zhromadźinu w Henšlez hoscenju. Knjeza dowěrnika so prosća, so bychu to wschitkim sobustawam wozjewili. Pschedsydstwo.

Pokazowaŕ za čitanje łačanskeho pisma

Serbski prawopis z łačanskim pismom so lóho čita dyžli herbski prawopis z němskimi pismikami. Cźeńcźeni čitarjo a čitarki to se scźěhowazych pschikładow spóznaju.

We łačanskim prawopisu čita so:

č łaž čž, na pschikład črjop łaž črjop, człowjek łaž čłowjek, čoło łaž čoło;

ć čita so łaž cź, na pschikład ćelo łaž cźelo, ćeta łaž cźeta, ćěmnosć łaž cźěmnosć;

š čita so łaž sch, na pschikład štučka łaž schtučka, štwórtk łaž schtwórtk, šmrěk łaž schmrěk, šćuka łaž schćuka;

kř čita so łaž tich, na pschikład křiž łaž tichiž, kridło łaž tkidło, křida łaž tkida;

s čita so łaž ß, na pschikład sowa łaž ßowa, sanki łaž ßanki, słoma łaž ßłoma;

z čita so łaž ſ, na pschikład zorno łaž ſorno, zuwak łaž ſuwak, zapis łaž ſapiß.

tř čita so łaž tsch abo ts, na pschikład třeškańca łaž tschěschkańca, třešeń łaž tschěschćeń, třeska łaž tschěschka, třihać łaž tsihać, třo możoło łaž tsio muzoło, tři žonu łaž tsi žonu.

Wšě čišćerske dźěła

tunjo a w dobrym wuwjedźenju

w čišćerni Serbskich Nowin

Indanthrenowe tkaniny

pjerane mustry 70 cm šěroke —.48—.58, —.65—.76 za jaki a wótrěchi

Schaaf

Gardiny

cyłe lože a płačiny hódno poła

Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. 28

Stepowane moškowe wołmjane wjelbłud. blidowe

přikrywy

wulki wubjerk, jara tunjo

Paul Korn

na Hošic hasy 21

nacirlin dom

M. odeho, w kóždym nastupanju sprawneho a spušćomneho

pohonča

přistaji hnydom **A. Vacek**

Młynk a piekarnja w Kukowje

Hólc

kiž ma lóšt **na sedlarstwo abo tapečerarstwo** wuknyć, so **hnydom pyta.** — Biskopska-Halštrowska krajina. Zamołwjenje njech so stanu na Serbske Nowiny pod čo. 17.

Žitny palenc

kaž też

likéry

malenowu brěčku

citronowy most atd.

dodawa přecy płačiny hódno

M. Hadank nasl.

w Kamjencu na Budyskej drózy

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schieback

na Mužnkowskej drózy 4

Živnosć

16 kórcow, nowe twarjenja wšo w najlěpšim rjedźu je staroby dla bjez wumjenka na předań. Naprašenja njech so pod č. **19** we wudawarni Serbskich Nowin wotedaju, hdyž ma so też zdźělić, kelko móže so napłaćić

2 rumnosći

za lěčne wočerstwjenje staj tunjo k přemjeńcu. Bliže zhonić we Serbsk. Nowinach.

Našim spěwarjam

Mamy woprawdźe hobrske pokłady w našich spěwach. Wulki dźěł je so do spěwnikow zhromadźił. Někotre spěwy su też jenotliwje k dóstaću. Njech tute wulkotne wupłody serbskeho ducha njetłaja na ľubjach Serbskeho Domu, ale njech su žiwe w serbskich domach a wutrobach!

Hlejće zapis spěwow a spěwnikow:

Chor a solo ze serbskeho requija wot K. A. Kocora	10 pj.
Tamburica z cunim hłosom wot dr. J. Pilka	5 pj.
Sapař wot B. Krawca	5 pj.
Sšść spěwow serbskich za sopr. a solo w. K. A. Kocora	0.50
Wěnc narodnych spěwow, hornjo- a delnjołužiskich wot K. A. Kocora	1.—
Pisně Łužiskoserbske wot Lud. Kuby	1.—
Naše spěwy I, Serbski spěwnik za šule	0.60
Naše spěwy II, Serbski spěwnik za šule	0.90
Towaršny spěwnik, 4. wudaće	1.50
Spěwy za serbske šule wot K. E. Pjekarja ..	0.10
Styrihłosne mužske chory (36 hł.) wot K. A. Kocora	0.80
Zerja, 25 serbskich narodnych hłosow, wot B. Krawca	0.75
Wulka lubosć 30 serbskich spěwow, za měšany khor wot B. Krawca	0.75
Dobry wječor, 34 narodnych spěwow za měšany khór na 4 a 5 hłosow wot dr. Pilka	1.—
Skowrončk ze serbskich honow, nowe spěwy za měšany mužski a žónski khór wot B. Krawca	1.—
Słónčne pruhi, zběrka nowych spěwow za měšane, mužske a žónske khóry wot B. Krawca	1.50
Duchowny ludowy spěw, 80 čisłow wot M. Urbana	0.75

Za přečelow našeho ludoweho spěwa a ludoweje hudźby:

Nowa zběrka **Melodije k hornjołužiskim pěsnjam** zhromadźił Lud. Kuba	2.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni I zhromadźił A. Černy	1.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni II wot A. Černy	1.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni III wot A. Černy	1.—
Piseń Srbů Lužických, napisał Ludwig Kuba	0.40
Slovanstwo ve svých spěvech, Pisně łužické, IV. dźěle	4.—

Za našich rejwarjow:

Serbske ludowe reje, 15 serbskich ludowych rejow wot B. Krawca	2.20
Neue Sachsenklänge wot B. Krawca	3.—

Wšitke tute spěwy móža so w Serbskej kniharni w Budyšinje kupić

Hród weka pjeluški kolij

k nazymskemu wusywej

dodawa přecy płačiny hódno

M. Hadank nasl.

w Kamjencu na Budyskej drózy

Najlepše

Jamaika rumowe měšenje

k nutřkładženju (rum. horne)

čisty žitny

k nastajenju poruča

Friedrich Grimm

w Kamjencu

Budyska dróha 34

K firmowanskej swjatočnosći porućamy **najlepše wina** we wšěch płačiznach.

Gustav Brendler nasl.

wobsedźer **Max Scheumann**

w Kamjencu na Budyskej drózy 36

poruča swój **bohaty skład** wšěch družin

tobakow, cigarow, cigaretow

we wšěch płačiznach

Čišćerske wěcy

serbske a němske, kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd.

zhotowja spěšnje a płačizny hódno

Čišćerńa Serbskich Nowin

w Serbskim Domje w Budyšinje

Přiłoha k čěsłu 152. SERBSKE NOWINY Wutoru 3. ulła 1924

Biskop dr. Pětr Legge w Róženće

Jeho prěni wopyt na hnadownym městnje.

Wyšši pastyř napomina wuraznje serbski lud katolskeho wěruwuznaća, zo by sebi swoje kulturne kubła zakhował.

Z přileżnosću firmowanjow w Kamjenskim archipresbyteriaće a z tym w katolskich Serbach wopyta excellenca najdostojniši biskop dr. Pětr Legge prěni raz

serbske hnadowne městno.

Na dnju Marije domapytanja, hdyž so telko pobožnych česćowarjow maćerje Božeje w Róženće zeńdże, přikhwata wysoki hósć, jeho přewodźeše generalny wikar dr. Soppa. We Łužnym lěsu, mjez Rózantom a Janskimi kupjelemi, postrowi jeho šěsć jězdnych z přewodźachu jeho hač k wjesnym česnym wrotam. Tu powita w mjenje hnadowneho městna k. P. Romuald Domaška. „Kaž dobre dźěći doma", tak wurazy rěčnik, „přikhad staršich njesćerpliwje wočakuja a jim wjesele napřeco khwataja, z tajkimi radostnymi začućemi witam Wašu excellencu we mjenje serbskeho katolskeho wobydlerstwa. Je to dźeń wjesela za wšěch, hdyž duchowny nan swoje dźěći wopyta. Haj, dźěći w nježnej lubości a swěrnej poslušnosći chcemy być a wostać. Prošu Wašu excellencu, zastupće do tuteje tysaclětnjeje swjatnicy maćerje Božeje a spominajće w nutrnej modlitwje na nas wšěch při swjatym woporje Božeje mšě, zo by hnadow rjosa a Boże žohnowanje w najwjetšej měrje na nas čekało."

Potom přednjese šulerka Marja Hančkec z Rózanta sćěhowacy poetiski postrow z pjera k. P. Romualda.

Witaj, witaj, dobry pastyrjo!
Wjesele khwatamy Tebi napřeco,
Z radosću wutroba naša hori so.
Witaj, witaj, wótče, pastyrjo!

Dobry pastyř pase stadleško.
Wowcki pak poskaja swojoh' pastyrja,
Ze słowom, ze skutkom jeho lubuja.
Witaj k nam tuž, luby pastyrjo!

Zwony zwońće! pastyř přikhadźa,
Nasyćić z cyrobu chce nas njebjeskej,
Posylnić, spokojić budże z njesmjertnej.
Pastyř so wšak za wšěch postara.

Wopruj wopor, wyšši měšniko!
W swjatnicy zastarskej luda serbskeho,
Kiž je so zešoł tu z kraja cyłeho,
Witać tebje, dobry pastyrjo!

Na to zrjadowa so swjedźeński ćah wjesnych tohowow, zastupjerjow wsy, družkow (na 66) a duchownych bratrow a přewodźeše wysokeho hosća do toho doma, hdyž bórzy pontifikalnu Božu mšu pod assistencu kk. fararjow arcyměšnika Žura z Ralbic a Delana z Baćonja swjećeše. Wosada spěwaše k njej serbske kěrluše a z hłosami tutych tysacow rżachu murje swjatnicy a hłosy stupachu jako horcy paćeř k njebjesam.

Swjedźeńske předowanje měješe k. farař Jan Cyž-Hajnićanski. Na podłožku słowow swjateho Pisma „Kotřiž syja w sylzach, budu žnjeć w radosći" rozłoži knjez předař tamne wulke počinki najzbožnišeje knjeżnje, kotraž je wusywała a z kotrychž su potom tak mnohe płody za njebjesa a wěčnosć wurostle. Zdobom přečita njewšědnu lićbu lubjenjow, tola też mnohe wusłyšenja, kotrež su so na prostwu swjateje Marije stale.

Potom zastupi w połnym ornaće wysokodostojny k. biskop na klětku a rěčeše k swojim biskopskim wosadnym, wosebje tym **serbskeho jazyka. Wukhwalowaše serbsku kulturu, kotraž tak wuzko zwisuje ze nabožinu a wěru. Wupraji swoju radosć nad tym, zo tu w Serbach knježi hišće prastara kultura, njenatyknjena z modernym duchom, kiž chce wšitko po swojim wurunać. Namołwješe Serbow, kruće so dźeržeć swojich rjanych nałožkow a wašnjow. Kóždy Serb dyrbi być swěcu- a Khrystanošeŕ w domje a wonka a na to hordy być, zo dwě rěći wobknježi.** Na kónci swojich krasnych, pohonjacych słowow wudźěli biskopske žohnowanje. Po Božej mši stupi mjez zhromadźeny lud a rozmołwješe so z nim na přećelne wašnje, zo dźěći do wuzkosćow přinjese.

Zo je wysoki hósć najrjeńši začišć wo Serbach domoj wzał, wuzna hišće při jednorej swjedźeńskej hosćinje, kotruž bě knjez administrator jemu k česći wuhotował a na kotruž najwyššeho pastyrja, swojich duchownych bratrow a druhich přećelow wutrobnje witaše. Knjez biskop doda, zo je za njeho duchowne wokřewjenje, hdyž do krajinow přińdże, hdźež sej wjesnjenjo tak **swoju wosebitu kulturu waža kaž tu w Serbach. Hdyž so ta pěstuje a dźerželi, tam hišće z nabožinu derje steji. Tuž namołwješe přitomnych, zo bychu kruće za zdźerženje tajkich kulturnych wosebitosćow skutkowali.**

Po swjatočnym nyšporje, kotryž k. arcyměšnik Žur dźeržeše, wotjědźe wysoki hósć we wšěm spokojeny, štož běše widźał a słyšał a wšěe na tajkim dnju do hnadowneho Róžanta přikhwata, hdźež wjcy hač 2000 pobožnych kemšerjow maćeri Božej hołdowaše a samo wonka při wotewrjenych wrotach Bohu so modlachu, hdyž ruma w přepjelnjenej swjatnicy njenamaka.

Tak prózdnješe so hospodliwa administratura. Tola ně, w delnich rumnosćach nadeńdże dopisowaŕ hišće wjesołych wjesnjanow, kotřiž „zběhanje" hnadowneje studnički při khmjele a ječmjenju swjećachu. K. twarski mištr Rocho ze Sernjan je ze swojimi swěrnymi towaršemi, na wšěch 25—30, městnosć wokoło studnje přihodniše wutworił a to zdarna k česći najzbožnišeje knjenje, kiž je hižo tak widźomnje serbski lud a kraj žohnowała. Nowy wutwar zadźěwa, zo deščik so płoka po skhodźe do studnje, štož so prjedy stawaše. Tak je wjeska na tutym dnju hnydom dwaj swjedźenjej dočakała, kotraž njepóńdźetej bjezdźěku nimo wjesneje kroniki. A z dźaknej wutrobu budże kóždy wobdźělnik na tutón dźeń zjednoćeneho duchowneho Serbowstwa spominać.

Prezident němskostatneho žuda Bumke 60 lět.

Dr. Erwin Bumke, prezident němskostatneho žuda w Lipšku, wojwjeści 7. julija swoje 60. narodniny

50lětny jubilej Dźiwočanskeje šule

Sańdźena njedźela běšeše žwjedźeńšti dźeń za wšu, kiž do Dźiwočanskeho šulskeho wokrjeża słuschełe. Do Dźiwočaź do šule khodźa dźěći z Dźiwočaź, Praškowa, Hornjeje Borschcje, Makeje Borschcje, Tjoch Hwězdow a Zicjenka. Dźiwočanska šula w cźichej dolinje mjes Drježdźanskej dróhu a żelesnizu smědźeschce na žwoje 50lětne wobstaće hladowaca. Zuty žwjedźeń běschce tak přihiprawjeny, so dyrbjeschce być žwjedźeń w duchu ludoweje zhromadnosće. Wschitzy dyrbjachu žo na nim wobdźěłćić, khudźi a bohaći, dźenżnischi a prjedawschi šulerjo a šulerći a jich starschi.

Swjedźeńska njedźela sapocza žo rano w 7 hodź. z wupowěžnjenjom khorhojow na žwjedźenżu wupyschenym schulskim twarjenju. Schromadne spěwy a pěžen porjeschchu žwjatočnosć. Schulski wjednik Gruhl poręcza ważne a khłuboke słowa. Potom wotmě žo rańsche spěwanje dźěći. W bohatej licżbje wobdźělichu žo na to dźěći a starschi na zhromadnym kemschenju w Hodźiju. Farař Wjesař pokasa we žwojim předowanju na wuznam dnja a wosnamjenjeschce jako žwjeżelaze a symbolisće, so žo žwjedźeńżu wobdźělenizu na tutym dnju też psched wschehomócnym poklonjeja.

Jara žwjatočne běschce też wospominanje morwych pschi cżestnym pomniku žyrkwje w Hodźiju. Po zhromadnym khorale „Wěrnje Jezu" wuńdźechu wschitzy na cźichi dwór, hdźež wotmě žo wuraznje a dóstojne wospominanje na wšěch, kiž su w zašłosći tu dźěłali a wuknyli. Wosebje wuzběhny běschce wopomnjenje na prěnjeho wučerja Jana Arnošta Smolerja, kiž je tu wot 1774 do 1804 wuknył a dźěłał. Wón je tu wuknył 30 lět a 30 lět je tu

nym spěwje a pěsni położi schulisti wjednik Gruhl wěnz k pomnikej a žlubi, so dyż se swojimaj šobudźěłacjerjomaj ducha morwych w młodźinje pěstowacy. Se spěwom wo dobrym towaršchu a ſ pěsnju skónči žo wopominanje. Wěnzy a kwětki położichu žo na row wyšcheho wučerja Khójcžka, kiž je 30 lět pschi Dźiwoczanskej schuli skutkował, a na row schulerja, kiž je loni wumrěł.

W 1 hodź. ſhromadźichu žo wschitke dźěći, starschi a hosco pschi schuli k załoženiskej zwjatocznosći. Tuta sapoca žo ſ kerluschom „Khwal teho Knjesa". Wjeſnjanoſta Rotha ſ Makeje Borschcze postrowi w mjenje schulskeho pschedsteječerstwa wschitkich ſhromadźenych. Po pěsni „Ssynam wótczinu", kotruž hólz pschednjese a khórje „Němska wótczina" měješe schulski wjednik Gruhl zwjedženiſku rěc. Wón postrowi wschitkich, kotriž běchu pschikhwatali, bohata ſnka wobdźělnikow je mjeda ſa mnohe pschitoty. Sswjedženi dyrbi być zwjedžene radoſcze a dopomnjenja na dźěcźace léta, wón pak dyrbi też do pschichoda wótznehu kraja pokazować kiž naschu młodźinu jónu potrjeba. Rěcžnik dźakowaſche žo wschitkim pschečelam schule, swjetſcha pryedawſchim schulerjam, kotriž je žwojimi darami zwjedžeń a dary ſa dźěći imóžnichu.

Hdyž žo dźenſa, kaž wón rjekny, wo 50lětnym wobſtaczu schule rěcži, njeměrka to, so žo tu hakle psched 50 létami wuczicz sapoca. Hižo w lěcze 1841 je žo prěnja wuczba podawała, to móže žo ſa žydom lět stoletnu jubilej schule wošwjeczicz. W lěcze 1841 natwari žo mała schula, kotraž hischcze dźenſa na kónzu wsy ſteji a jako bydlerska ſłuži. W tutej schuli wuczeſche hacž do léta 1852 wuczeŕ Kowař jako prěni wuczeŕ. Wot 1852 hacž 1897, potajkim 45 lět, roswuczowaſche potom wuczeŕ Helm. W tutym czażu pak tež liczba dźěći pschiběraſche. W lěcze 1860 wopytowaſche schulu 89 dźěći, 1871 hižo 109. Prěnja „mała schula" bu woprawdźe pschemała a tak rospominaſche žo nimo pschitwarka ſ ſtarej schuli natwarjenje noweje schule, ke kotremuž potom też po horzym běhjenju dóndźe. W lěcze 1884 žo nětcźiſcha schula poſwjeci. W lěcze 1897 pschidźe wuczeŕ Laboda do schule a pschejndi žo 1902 do Huſti, hdyž hischcze dźenſa ſtutkuje. Wot léta 1902 běſche potom pſches 30 lět dołho wschitkim derje ſnaty wyſchi wuczeŕ Khójcžka tu w ſaſtojnſtwje. Wot léta 1914 roswuczowaſchtaj, hdyž też ſ pschetorhnjenjemi, swjetſchi dwaj wuczerjej, pschetož licžba schulerjow pschiběraſche a dospě se 132 žwoju wyſchinu.

S měſnikom w ſtawiſtnach schule běche jeje posběhnjenje k kirjadownſkej schuli krótko po wójnje. W lěcź. 1924 žo schula pschitwari, so móžeſche žo roswuczowanje 3 rjadownjow hakle prawje pschewjeſeſ. Sa pschihodne schule ſu tři wězy ważne. Wocžehnjenje ſ ludowej ſhromadnoſcźi, wěra do Boha a luboſcź k wótczinje. Nětym maju wschitzy žobu pomhacz.

Potom ſeſtupachu žo Hitlerſka młodźina, kolojeſdne towarſtwo, wohnjowa wobora, dźěći, starſchi a nehdyſchi schulerjo a schulerki do zwjedženiſkeho czaſa na zwjedženiſchczo w Małej Borſchczi. Hólzy mějachu kaniki a holzy dźěchu w rjanej ſwětłowej pyſche.

W Małej Borſchczi werewri žo porjad poſticzjenjow ſe spěwom „Wój wutroba a raduj žo". Na małym jewiſchczu pschedstajachu žo mała bajka „Ssydom rapałow", kotruž běſche wuczeŕ Puchcź nawucził. Dźěći turnowachu a rožtičźachu reje, pożledniſche pod wjednitſwom wuczerki knjeżny Mihanez. Ludźo wſchitko ſe ſahoritym pschipóſnaczom mytowachu. Pschi kojeſowej pschestawży dóſta kóżde dźěcźo lutowańſku tyſku a darowny měſchk.

Wječžor žo hischcze kolbaſki jedźachu. Potom hibaſche žo lampionowy czaſ po wſy a po knjeżim dworje w Małej Borſchczi. Swjedženi ſtóncźi žo ſe ſwjatoczneczu pschi wohnju. Rěcžny thór prěnjeſe rjadownje pschedenjeſe „Saarſku ſtraż". Na to wuſpěwa žo ſhromadnje Saarſki ſpěw. Wohnjowa rěcź wuczerja Puchcerja běſche ſobom hódne wuſtupjenje ſa Saarsku. Nimo teho pschipowědachu žo tutej dobyczerjo ſ wubudźowanjow na dnju młodźiny. Kóżdy dobyczeŕ dóſta dubowy kwěczeŕ.

Rjemjesła we wotemrěču

Czaży žo měnjeja, tež ludźo a ſwěrjata. Hdyž pschirunamy naſchich ludźi, jeje draſtu a jeje twar ſ tamnymi, kiž běchu psched ſto létami žiwi, je to ſawěrcze wosbźł. — Tutym pscheměnjenjam podkhaja tež naſche rjemjeſła. Wo nich powěda nam pschiſkłowo, ſo na rjemjeſ'o ſtote dno. Tola pschejcu tute pschiſkłowo prawje nima, pschetož wjele rjemjeſłniſkich powokanjow je žo ſhubiło. Na ſamżne měſtno pak žu nowe rjemjeſła, dźenżniſchemu czażej pſchiměrjene, ſtupite.

Dźenża chżemy žo ſ tamnymi rjemjeſłami bliże ſeſnacz, kiž žu wotemrěle abo kiž žu dźenża žadne. Na prěnim měſtnje je to łkpjerſke rjemjeſło. Lěpjeŕ běſche ſ dobom twarſki miſchtr. Wubjernje dokonjeſche thěžki ſ bruneje hliny „ſyjez". Też na wunměſſkich debjeńkach kaž ſwonka tak też wot nutſka njemóżeſche pobrachowacz. Satwěſcze žu hižo do hlinjanych thěżow wſchelake czary a ſmuhi ſaryte widźał? Cżim wjazy rich běſche, cżim łěpſcha a wożobniſcha thěża to běſche. Hacź do léta 1850 twarjachu žo pożlednje hlinjane twarjenicźa. W klóſchtriſkej wokolinje ſnajemy hischcze jencho łěpjerja, je to knjeż Pawlik ſe Starcje. Zyhelniżu, kiž ſłuſcha k pożledním łěpjerjam.

Dalſche rjemjeſło, kotreż je žo ſhubiło je, hoſpodźikaſ. Pryedy dźěchu kowarjo žiwoje hoſpodźi ſ žami. Hischcze dźenża věka tehodła jena khěża w Khýrócźicach, hdyž je dźenża ſchewżownja, „Rakeliſchiedez khěża". Derje możeſch o żenża hischcze w ſtarſchich twarjenjach tajke nječhto wobkedźbowacz. Schtóż je hdy ſtare thěże ſ wotorhat, je widźał wulke njelepe hoſpodźiki je ſchérokimi hłójczkami. Tehdy wěſo nichtó żanych druhich hoſpodźikow njeſnajeſche, tuž běſche je njelepymi ſpokojom.

Dalſche powołanje, kotreżož wjazy njeje, je twjerd ſkomjanych tſchow. Każ je wſchém ſnate, ſłuſcheja ſkomjane tſchi dźenża k żadnoſcźi. Tuż je žo też tute rjane rjemjeſło dołpolnje ſhubiło. Tola rady ſhladujemy na domcźi, kiž je kryty ſ cżémnej ſkomiczku. Też zuſy njeda żebi taſku pſchileżnoſcź nimo hicź a je huſto fotograſuje.

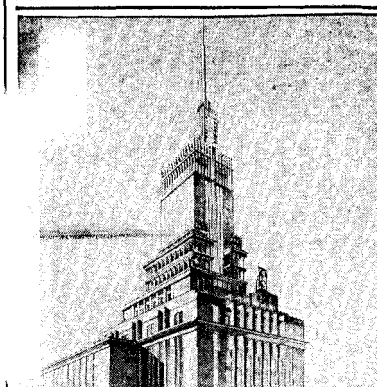
Cżeſaŕ (dźěłaŕ cżeſażkow) je też jedyn ſ tych rjemjeſłnikow, kiž je žo po naſtaczu wulkich twornjow ſhubił. Dźenża wobſtaraja jeho dźěło jenoż hischcze twornje.

W pryedawſchich cżaſach njeběſche żadyn ſamożiwiſchi żerbſki hur bjes jeleńczich kożow. Tute wobdźěłachu paſkarjo (Gürtler). Też łożane kholowy, rukajzy, tobakowe měſchki ſłuſchachu k jich khlownym dźěłam. Każ žo dopomnicź wěm, běſche do wójny w Hodźiju hischcze jedyn paſkaŕ żiwy. Hacź je hischcze dźenża tam żiwy, njewěm.

Hischcze dołho njeje, ſo běchu naſchi Sserbja żebi ſami kneſle ſhotowjeli. Pſched 50 létami hischcze dźěchu je naſche ſchwalcże ſami. Nimo tutych pak wobſtejesche kneflaſke rjemjeſło.

K rjemjeſłam, kiž popuſchczeja, ſłuſcha na prěnim měſtnje bětnarſtwo. Hdyž hischcze nichtó wodowodowe a blachowych nadobow njeſnajeſche, kżéjeſche najſpomnjene rjemjeſło. Kóżda kruwa měſeſche ſwoju drjewjanu bónżu a woda žo ſ drjewjanej kanu pſchiliwaſche. Najwjazy ſeſchłodži rjanemu bětnarſkemu rjemjeſłu blachowa a zinkowa industrija.

Ssamżne hodźi žo wo horncźerſtwje prajicź. Dźenża mamy jenoż blachowe a żeleſne hornży, dale pórzlinowe ſchłe a talerje. Pryedy běchu talerje ſ drjewa, hornży pak ſwjetſcha hlinjane. Też talerje běchu pryedy hlinjane, kotreż

Nowy radiowy palajſ ſa Moſkwu.

Nacziſk ſa radiowy palajſ ſa Moſkwu. Ssowjetiſke knjeżerſtwo je twar hižo dowoliło. Hohrſki twar budże 90 metrow wyſoki.

pak žo njerožuſiwachu, ale na połcach ſtejachu. Tu ſwojimi rjanymi żerbſkimi wobraſkami a hróncźkami ſchachu k najwjetſchej kuchińſkej debje. Schkoda, ſo žo tak ruczże ſ luda ſhubichu. Dźenża widźiſch tamne ſ jara porědko.

S korbarſtwom je tehorunja hubjenje. Twornje dźenża ſhlniſche a krucźiſchkorby žamo ſ blachowym dnom a dobreje ſcźiny ſhotowjeja. Hischcze do wójny pſchitkhadźachu do naſchich wżow korbarjo, ſo bychu korby ſwupowżili. Dźenża žo to ſ tunim nowym nakupom nam

My wſchitzy wěmy, ſo żu naſchi pſchedkhadniży ſ dki. Haj, tute rjemjeſło pſchipomhaſche w nětkónczinach žamo naſchu kulturu ſpjerjeż. W pſchjeſche ſo naſch żerbſki ſpěw, naſcha rěcź a naſche ba powědancźa. Tuto wuſtukuje ſo hischcze dźenża w njej Lużizy. — S prěnjom žu żebi naſchi pryedowjele pjenjes ſaſłużili. Schtó njedyż ſam ſa żebje wſ pſchetrjebak, pſchinidże pſchedźenak, kiż pſchedźenje kupjſche. Schcźeſnik hrubeho pſchedźenja płacźeſche 18 pjenjez — Na wżach běchu tam a ſem kłaſy. Na pſchikład Sſmjerdżagej běſche wěſty kłaſ Cżemera, w Němcach po Wojerez a w Delnjej Lużizy ſo hischcze dźeſnicźi kłaje. Hischcze pſched nětkotrymi létami mějach pſchileżnoſc kroſna widźeć, na kotrychż ſo dźěłaſche. Je to wułt hara ſ tym běłenjom płata.b To trajeſche nětkore njedźeſ pryedy hacź běſche nětkaŕ běłe. Wo tym wědża najwjazy ſtari ludźo powědacź.

Pſched wjazy hacź połſta létami ſwiżowaſche ſ pożledním naſpomnjenym powołanjom wżeſte waſchnje. Tehdom hóſta ſłużobna w Delenach wożredk wożhyłeho lena, kiż běſche pléła a domdźěłała. To běſche wożebite wołnjenje a pſchidawk k miſdże. W tamnym cżaſu měſeſche ſłużobna ſa żyłe léto 15—18 tolez (to je wotoko 45 hrinowy), a jej bě też dożahało. Sa to pak mějachu połne łóni domjażeho płatu, kiż běchu pſchi żeńtwje jara wużitne.

Cżaſto je žo w rjemjeſłniſkich jednotach napraſchowa a jednało, kotre rjemjeſło je najſtarſche na ſwěrcze. Pſchi tym žu ſ wułkeđkej pſchiſchli, ſo žu to cżeſłožo, bětnarjo a horncźerjo. Pſchetoż hižo biblijſke ſtawiſny nam powědaju wo Noa, kiż je jako cżeſła a bětnaŕ archu natwarił a ju ſe ſmołu wołłał.

Tak ſłyſchachmy ſ erta ſtareho a ſwěrneho Sserba nječhto, ſchtóż budże ſawěſcze nětkotreżkuli ſajimowacź.

—ka.

Radio

Ssrjedu, 4. jułija ſłyſchimy:

Königswusterhausen: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 10,50 ſa dźěći. 11,30 hodźina ſa hoſpoſ. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 13 tacźele. 15,15 ſa żonj. 20,30 wojeſki konzert.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 5,5 ſaburow. 6,20 rauſchi konzert. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 13,10 tacźele. 15,20 ja młodźinu 18,15 h 20,30 rejwańſti wjecźor.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programa: Sarlan rejwańſti wjecźor. Königsberg: 20,30 wjecźorn zert. Hamburg: 20,30 rejwańſti wjecźor. Wróc 20,30 konzert. Köln: 19 wojeſki konzert. 20,30 wańſti wjecźor. Mnichow: 20,30 opera „Toſca". 20,30 wo żarliwoſcźi a luboſcźi. Praha: 16,40 d ſka hudźba. Warſchawa: 20,12 orcheſterſki konzert.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźe a přilopk Marko Smoleŕ a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. V. 1931: 2202

Hospodarski rozhlad

Wutoru, 3. julija 1934.

Wčeraſze kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,510	100 pólsk. złotych	47,30
1 ſendźelski punt	12,65	100 čěſkoſł. krónow	10,44
100 ſwajc. frankow	81,44	100 franc. frankow	16,50

Barlinſka burſa sapoca wjeczera tydźeń ſ mérnym, ale pſchečelnym mikowanjom. Politiſke podawki njemějachu žaneho wliwa na burſowe mikowanje. Kurſy akzijow woſtachu khětro njeſtajne. Wiki rentowych liſcźinow ſapiſachu trochu lépſche kurſy.

Barlinſke żitne wułkowiki wotewrichu žo pónđelu mérnje. Żita poſticzjeſche žo pomérnje mało, na druhej ſtronje njeběſche pak też wjele ſuzowm. Sa pſchenżu běſche trochu żadanja, tola wyſchiſche płacźiſny, kiż žo żadachu, žo cżeſto pſchiſiwołachu. Rożka žo cżeſtcho pſchedawaſche hacź dotal. Sa wowż běſche pſchi ſłabym poſticzjenju mało ſajima. Lépje ſupowaſche žo naſymſki ječźmjeń.

Wczera płacźeſche w Barlinje zentnaŕ

pſchenży: 9,50—9,75 hr., rożli: 8—8,25 hr., ječźmjenja, nal.: 8,15—9,10 hr., naſymneho 8,05—8,95 hr., wowża: 9,55—9,85 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	2. 7.	29. 6.		2. 7.	29. 6.
Pšenca	—	—	buny	9,75-10,5	9 75-10 5
rožka	—	—	woka	9,25-10,0	9,25-10,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	7,50-8,00	7,50-8 00
ječmjeń	176-182	176-182	žołte lupiny	10,2-11,0	10,2-11,0
wowż	191-197	191-197	żeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps, wosuſk	—	—
pšenič. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	8,80	8,80
rżana muka	23,40	23,40	ſuch. truhanč.	7 75	7.75
pš. wotruby	12,90	12,90	běrnj. kruſki	8,10	8,10
rżane „	13,00	13,00	ſyno, 50 kg		
raps	310	310	rżana ſłoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšenč. „		
lane ſymjo	—	—	wowsna „		
pjeluſki	13,5-14,5	13,0-14,0	ječna „		

Płaćizna za pręńez za wuplodźerja 190 193 195
Płaćizna za rożka za wuplodźerja 160 163 165

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

Pónđelu 2. julija 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne drużiny a woznamjenjenja:

Woły: 71

Połnomjasne, wukormjene, najł. rězneje hódnoſce młode	32—33
Starše	29—31
Hewak połnomjasne, młode	24—28
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 279

Młódše mjasne, najwjetſeje rězneje hódnoſce	31—33
Hewak połnomjasne abo wukormjene	26—30
Mjasne	25—27
Snadnje wuwite	21—24

Jałojcy a kruwy: 254

Młódše połnomjasne, kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſce	26—29
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	22—25
Mjasne kruwy	16—
Snadnje wuwite kruwy	10—15
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnoſci	29—32
Hewak mjasne jałojcy	23—28

Wowcy: 983

Najlépše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	40—45
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	32—38
Mjasne wowcy	26—30
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	23—25

Celata: 1252

Najlépše kormjene celata wot cyca	35—40
Srěn e kormjene celata wot cyca	30—34
Snadnje wuwite	24—28
Najšpatniše	20—23

Swinje: 2913

Tučne swinje, přez 3 centnarje cežke	42—43
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow cežke	41—42
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow cežke	39—40
Połnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow cežke	38—39
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow cežke	35—37
Rancy	37—40

Wiki běchu w howjadach pomałke, w celatach a wowcach hubjene a we swinjoch srěnje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěščaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny předwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej banki wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 153 — Budyšin — Wtorak, 4. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Zakoń k rjadowanju žitneho hospodarstwa

Němske knjeżerstwo je sakoń k rjadowanju žitowego hospodarstwa wobjamknło, kiž je 1. julija 1934 do mozy stupił. Tu njedołha so wo sakoń, kiž ma jenički porjadne wotwiwanje nowego žitowego hospodarskego lěta rjadować, ale jedna so wo žitowy sakladny sakoń, **kiž ma wjele lět sakład pśichitowje sa to, so by burej sa jeho žnjě sprawna płacźiwa a němskemu ludej sastaranje z khlěbom na trajne sarucźi.**

Němski minister sa sežiwjenje a ratarstwo dostanje se sakonjom plonomóc, pśichedpisowaś, na kajke waschnje a w kajkim rozmjerje:

1. **žmědża abo dyrbja wupłodźerjo tukrajneje rožki a tukrajneje pšenicy sa cłowjeske sežiwjenje po postajenych płacźijnach wotedaś.**
2. **žmědża abo dyrbja družstwa, wikowarjo abo hewaški rozdźelerjo rožku a pšenicy sa cłowjeske sežiwjenje nakupowaś abo sažo pśedawaś!**
3. **žmědża abo dyrbja mlyny a hewaški pśichodźerjo rožu z pšenicu sa cłowjeske sežiwjenje kupowaś, abo pśichodźelanu dale pśedawaś.**

Shromadna dźěłba khlěbowego žita, kiž ma so we wósomym cźasu sa spokojenje potrjebnje sa cłowjeske sežiwjenje wotedaś, so sa pšenicu a rožku wobźe postaji. Po tutym swěźenju ma so složowaś, kelko maju wupłodźerjo sa krajiny podawaś, kiž nimski minister sa sežiwjenje a ratarstwo postaja. Pśichi swěźenju mnohosće maju so woprawnjene žadanja wupłodźerjow wobkedźowaś.

Němski minister sa sežiwjenje a ratarstwo dostanje tež pomnožk, so z druhimi žitnymi družinami podobne postaja. To płaći wobźe tež sa pizowanje žita. Móže tej postajeś, kak ma so žito wumlećś a kak ma so muka k pjećenju khlěba trjebaś. Wobźe wažne je, so so němskemu ministrej sa sežiwjenje a ratarstwo pomnožk da, so móže postajeś, so so žito a žitowe wudźělki jenož pśeches wobźebiru nimskostatnu měšnosć, kotruž hišće postaji, do wobkhoda pśichinjeju. Dokelž je sakoń sa sežiwjenje luda dyrbi nutny, so jeho pśeswisujenje cźežko khłosta.

Tu pak móžemy pśichipomnjeś, so je w Němskej po wobźebitym sakonskim pśichedpisu w nuznych wobstatkach žita hišće tak wulki, so móžemy žijom z tuteje pśicinjiny hladaś sastaranje wobhdźeństwa z khlěbom sawěsće wobcźakaś.

Pśichi pśeswisujenju tuteho sakonja móje němski sežiwjeński minister, dalokož je trjeba, z pśichłosowanjom nimskeho finanznego a němskeho gmutekownego ministra postajiś, so so z jastwom a hač do 100 000 hr. pjenježneho khłostanja abo z jenym tuteju khłostanjow pokhłosta, abo we wobźebe cźežkich padach z khłostarnju a njewobmjezowanym pjenježnym khłostanjom, schtóž tutón sakoń pśeswisupi. Pśichi lohkompjinym pśeswisupjenju tuto sakonja napołoži so jastwo hač do jeneho lěta a pjenježne khłostanje ako jene z tuteju khłostanjow. Rjano khłostanja na žwobodźe móża so tež cźesne prawa wotrjeź, pod policajski dohlad stajeś, wězy sebraś, khłostanje sgłuwnje wojiewiś a dalewjedźenje wobkhoda sakazaś na khwilu abo pśeco.

Zakoń statneje nuzowneje wobory so wobzamknył

We wčerawšnim pożedźenju němskeho knjeżerstwa rozprawješe němski kanzler Adolf Hitler nadrobnje wo nastaću wjelepśeharadneho połpyta a jeho poražen ju. Witśěchny, so bź zgłe špěchne sakrocźenje nusne, dokelž hewak strach wobśiśeješe, so so wjele tyšacy cłowjeskich žiwjenjow gnicźi.

Němski woborny minister generalny wyšch z Blomberg dźakowaše so wjednikej w mjenje knjeżerstwa a woborneje mozy za jeho rozsudne a gmužite sadźerjenje, z **kótrymž je němski lud pśeches wobźdźerjej swójmu łakomstwu.** Wjednik je so jako statnik a wojak we wulkeji pokasał, kiž je pola žobustawow knjeżerstwa a w zhlubi němskim ludźe zlubjenje sa wukon, pódaje a zwěrnu w tutej cźežkej hodźinje we wšěch wutrobach zbudźiła.

Němske knjeżerstwo zwoli na to do sakonja wo naprawach statneje nuzowneje wobory, kotrejž jenički staw rěka:

„K poražnju wjelepśeharadnych a krajnopśeharadnych nalpadow 30. junija a 1. a 2. julija 1934 pśichwjedźene naprawy su jako staina nuzowa wobora prawe."

Němski justizny minister dr. Gürtner k temu rozłoži, so maju so njepožrědnje pśeches wrdnjerjom krajnopśeharadnego postupowanja nuzowe naprawy, kiž jenož jako prawe, ale jako stacźanska winowatosć wobhladowaś.

Wjele ważnych zakonjow so wobzamkło

W žiwojim wcźerawšnim pożedźenju wobjamknu němske knjeżerstwo hišće pśichwalenje zakonjow wo swěźenju jednoty strony a stata, po kotrymž stabowny schef SA njetrjeba wjazy žobustaw němskeho knjeżerstwa byś.

S dobom so zakoń k pśichwalenju němskeho wólbneho sakonja dowoli. Tutón zakoń postaja, so zapódłanź žiwoje žydło žlubi, jeli z nazionalsozialistiskeje strankje němskeho ześma wuslupi abo so z njeje wusankuje. Naźělnika wusłowši wjednik kraźnje a njeje pśichi tym na mjeju wólbnych wokrjeżow a na porjad wólbnych namjetow swjasany. —

Nimo teho dowoli knjeżerstwo wjele druhich sakonskich nocźišćow. Sakoń pśichwalo jwo sgłuwnjeju płacźenja bjes hotowych pjenjes postaja, so maju stare pśichedewjazca, kiž płaźenje bjes hotowych pjenjes wobstaraju, so sacźinicź a nowe pśichedewjazca so njeźmědża wotewrjeć. Sakoń wo sgłuwnjernju hladanja strowoty postaja, so maju so we měšćańskich a wjeśnych wokrjeżach strowotniske hanity wotewrjeć. Sastaranišći sakoń pśichinjeże połpśichenje w sastaranju wónskich franjenych a wojerskich zawostajenych.

Se sakonjom wo nałožowanju hospodarskeho nuzenja maju so hroženja nuzeńskich naprawow z kwikaja wotrałyć. Ssamtsnemu samerej głuzi tež sakoń k nakwilnemu pśichemjenjenju zlow.

Potom dowoli knjeżerstwo sakoń k pśichemjenjenju pśichemyślkowego porjada. Tutón sakoń wotstronja njedostatki we wikowanju z twarami, kotśi złepi śhotowjeja. K sakhowanju a pśitowanju leża pśichiprawi so němskostatny sakoń z hanit, nad kotrymž němski hajnišći mišćtr śteji. Němski kanzler němskeho hajnišćeho mišćtra pomjenuje. Kaž so z Barlina powe, je němski kanzler na to pruskeho ministerskeho pśesidenta generała Göringa za němskeho hajnišćeho mišćtra pomjenował. S dobom dowuraduje knjeżerstwo němski hoźiwiński sakoń, kiž němske hoźiwinske prawo tak vjaduje, kaž žeby to cźaj žada.

Po druhim sakonju so sjawne sbérki wscheje druzyny hnydom hač do 31. oktobra t. l. sakasaju. To pocźahuje so na wšitke sbérki pjenjes a wěcow na sjawnych drohach, po domach, w hosćencach ako na druhich sjawnych městnach. Ssamtsne płaći sa pśichedawanje lisćikow, kiž k sajtupjej wichelakorych sarjadowanjow prawo dawaju.

Sakoń wo akademiji sa němske prawo sćini tutu akademiju k sjatnemu towarstwu stata. Sakoń wo pśichenowjenju kapitalowych towarstwow dha wotwobrocźenje wot anonymnych formow wołóźi a pśichwobrocźenje k pśichedewjazam se samotwitosću mějićela spěchowaca. Potom wobsahuje so pśichemjenjenje nekotrych dawkow na pśichrjebanje, kaj na zokor a žół. Potom dowoli knjeżerstwo sakoń k pśichemjenjenju sakonja wo dźělanju pjenjes, kiž kiž nimskostatnu pjenjeżernju pśichinjeże. Druhe sakonje rjaduja pretesty smenkow a schekow, wobrótny wurumanski dawk, pśichedawanje tworow z automatow, wumérjenje semje.

Sakoń wo pomocy malorentnarjam wołoża sastaranje a polepśicha podpjerni za wšěch dostawarjow podpjery. Knjeżerstwo dowoli sakoń wo nakhwilnych naprawach k pśichemjenjenju sgłuwjenja, sakoń k pśichemjenjenju gmejnskeho wotdołžnjenja. Też pśicheczstwo papuchowej khorosći žo sakoń wuda.

Stónźnje dowoli knjeżerstwo **sakoń wo natwarje sozialneho sawěźenja, z kotrymž so khorobne kasy po wokrjeżach sjednocźa, so bychu gwoje winowatosće lepje dopjelnjeć mohłe.**

Rozkaz Adolfa Hitlera

Wjednik je sćěhowacy wukas wudał:

Naprawy k poražnju Röhmoweje revolty su so 1. julija 1934 w nozy stónźiłe. Schtóž na gwoju ruku, njech je z kajkimž kuliž wotpohladom, w swisku z tutej akziju nekaku nakwinosć skuzi, so normalnej justizy k sadwdźenju pśichodza. Adolf Hitler.

Wjednik pola němskeho presidenta

Němski kanzler Adolf Hitler wopyta němskeho presidenta w Neudecku a rozprawješe jemu nadrobnje wo sćěnju pśicheźiwego wjelepśeharadnikam a krajnym pśichemikam, kiž je so njedźelu wjeczor stónźiło.

Němski president z Hindenburg wuzi tutu pśihlježnosć so by so tež wobzobinzy kanzlerej za jeho rozsudne zakrocźenje dźakował, z kotrymž je so němskemu ludu wulke krejrosćenje a wótznemu krajej cźežke sarjadowanje sakutowało.

Siamski kral w Neudecku

Dźenja poda so siamski kral z gwojej mandźelskej a małym pśichewodom z schefom protokolla do Neudeca, so by němskeho presidenta wopytał.

Killingera zaso puścili

So by so wunoschowanjam wo sajenju abo satśělenju pśidatnego wjednika SA-wyšschicheje skupiny IV z Killingera napśichecźo stupiło, nowinarnja SS-wyšschicheho wotrěźka źjerdźnje Němskeje wojjewja:

Pśidatnego wjednika SA-wyšschicheje skupiny VI z Killingera njedźelu 1. julija 1934 popoldnju 1/3 hodź. po poruczeńoszi politiskeho policajskeho kommandéra za kraje kła podhlada wjelepśeharady a krajneje pśeharady sajachu a Hohnsteinskemu konzentrazionskemu lěhwej pśichepodachu. Po nowišchim pśichkazu su z Killingera sažo puschćili, jako SA-wjednik pak so wjazy njezwužiwa.

Wjednik SS hornjeho wotrěźka za źrjedźnu Němsku.
gwobodny kujes z Eberstein,
SS skupinowy wjednik.

Přewjedźenje konkordata

Mjes němskim knjeżerstwom a sastupjerjemi nazionalsozialistiskeje strony na jenej stronje a sastupjerjemi němskeho episkopata na druhej stronje je so wo twjerdźenju 31. stawa němskeho konkordata jednało. Jednanja, kiž so wotměchu pśichi krutej woli k wostrownjenju njedorozumjenjow, su spokojazy wunoschł móte. Němski kanzler je sastupjerjow němskeho episkopata wobzobinzy pśichijał. Też tuto rozrěčowanje wusnamanjenjesche so je sprawnym prózowanjom sa pśicheźiwnym sgromadnym dźełom stata a zyrkwje. Wo swjasakowym žiwenju so najźerje w blišćenu cźasu postajenja na nowym sakładze wudaża, wot kotrymž so směrowanje wocźakuje.

Wo wothłosowanju w Saarskej

S Barlina so hamtsny powě: Rada Swjasa ludow je ludowe wothłosowanje w Saarskej na njedźelu 13. januara 1935 postajiła. Prawo k wothłosowanju ma kóždy muski a kóžda žónska, kiž je 13. januara 1935 20 lět stara a na dnju podpśisanja Versailleskeho rěcźenja, 28. junija 1919 w Saarskej bydleśe. Po wothłosowańskim pozjedźe, kiž je Swjask ludow postajił, ma sahadnje kóžda wobźoba prawo wothłosowanja, kotraž tutón dźeń w Saarskej bydleśe a běśe ze tam z wotpohładom sajadyła, so dyž tam wostaś. Wšěch cźaj pśebywanja zo potajkim njejada. Też schtóž je so hakle 28. junija 1919 w Saarskej sajdlił, na prawo wothłosowaś. Nakwilna njepśichitomnosć na stajnym bydlišću w Saarskej ninna žadnu wliw na wuposwanje prawa, jeli wola wobstejeśe, so dyžśe potrjechetny w Saarskej wostaś.

Tak móża też wothłosowaś woboby, kiž w Saarskej głuzu wojerskej słužbu dopjelnichu, sarjaźy wobydlerjo, kotśi w druhich kónźinach Němskeje pola wojakow służa.

ichu, wojsłowy, kotrejž dźeje 28. junija 1919 na wopuce, studijach abo k wukublanju swonka swojeho krajneho bydła w Saarskej pschebywachu.

Juhosłowjanski kral wo němsko-francowskim dorozumjenju

Parizske nowiny, „Petit Parisien" su rozwěčowanja z kralom Aleksandrom wocźišćejsale. W nim kral praji, so žedi po jeho pschejtwědčenju žadyn kraj na to njemyšli, wójnu rozpuścać. Myšl měra by ko po jeho měnjenju posylnita, hdy běchu Němska a Francowska ko rozsudźite, so bjes požrědnistwa dosednacz a dorozumnicz. Najlepsche dosednanja su pschezo te, kotrejž su so bjes požrědnikow dospite.

Jendźelski pósłaŕ wopyta Barthoua

Francowski ministerski wonkowny minister Barthou pschija wutoru jendźelskeho pósłaŕa w Parizu, sira Georgea Clerka. Jeju rozrěčowanje poćahowaschе so wosebje na bliske Barthouwe pućowanje do Roma. Kaž so powě, njebudźe tuto pućowanje někajka konferenza abo jednanje, kotrehož wuslědki so napisachu. Barthou chce so pschi swojim wopyće w Jendźelskej jenicźkim z jendźelskimi ministrami pschećelelnje wo położenju w Europe rozrěčowaczi.

Presidentska wólba w Meksiku

Njedźelu wolesche meksikanscki lud swojeho presidenta. Wobdźělenje bě sche jara žiwne. S wuwiśaczom Vera Cruza, hdyž wólbneho pschedstejeraja samorodowachu, k njemu njebędźe.

Kandidat knježerstwoweje strony general Lazaro Cardinas dosta pschemóžaju wjetschinu hłosow.

Japanski ministerski president Saito, kiž je z zytym knježerstwom wróćo stupił. Japanski khěžor je Saita z pebi pschepróšył, wón jemu najlěrje porucźił, so by nowe knježerstwo sestajał.

Ze Serbow

W **Budyšinje,** 4. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer —3, najwyschscha temperatura wo dnjo +19. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer —52, najnišscha temperatura we nozy +8. — Wukłady na pohubjenschenje wjedra. — Rozpołożenje nižinow a wyschinow w Europe njeje so wažnje pscheměniło. Nad Jendźelskej wupschestrěwa so wyschina a ześele swoje wuběžki hacź blisko k naschim stronam. Sdobom pak stutkuje na wjedro pola nas nižina, kotraž nad Baltiskim morjom leži. Tehodła je naschе wjedro khětro njewobstajne a wětrojte. Wětr je khětro symny a je pomětr tak wutudźił, so je so z městami na horach źneh sschoł. Pola Islandskeje pokazuje so nowa nižina, kotraž so k ranju hiba a nětko wěsche symnym wětram z północnych stron puć salehuje. Nižina nad Italskej po idaczu žaneho wliwa na wjedro w naschim kraju njedostanje. — Justije schtwórtk hłónčko 3,52 hodź. skhadźa a so 8,17 hodź. zhowa. Měsacźk skhadźa jutrje do połnoza 11,43 hodź. a khowa so popołdnju 2,39 hodź.

— **Wuhłady na wjedro sa julijski schtwórtk: Hischcze trochu pomórčene, k dešczowanju pochilene a khłodne wjedro.**

Z posedźenja měšćanske'e rady

3. julija 1934.

Sostajanje wobrěstwjenja a rěk. Město teho, so buchu so w Naturšim parku wocźesćiwate, ma so 100 dźěłcy do wontkownich wocźesćiwackich pšitacź. Na wudawanach sa tute wupołožanje wobdźělitej so na dźałohdne waschnje Poschtikowne městnm khokolwiek pokładnja a lěkarske towarstwo z wjesćim pjenjesam.

— **Jubilej měschćanstwa.** Knjes pschekupc Arnoschi Scheer na Molikowej drohi 10 źnjedźesche 3. julija pschi swojeschezej cźełnej a duchownej cźerstwosći swój 50lětny jubilej měschćanstwa wosswjeczesche. Dokelž jubilar nětkole z wobsebije pschicźinjny swonka města pschebywa, njemóžeschtaj jemu sastupjerjej měschćanskich sastupjerjow wobiskirsy swoju pschecź. Knjesej Scheeraj so tehodła z pišmom měschćanskeje rady z pschipósłanjom jubilejneje liscźiny k jeho cźesćinemu dnjej swoju pschejesche.

— **Wołożenja wuwoja margarinu w namjesnym wikowanju.** Po wosswjenju, kiž je nam industrijowa a wikowarska komora w Zitawje pschipósłała, su wobdźělene němske ministerstwa pastajile, so by naprawa k wołożenju margarinoweho wuwoja w namjesnym wikowarstwje we dotalnej formje tež dźeše 1. julija 1934 płacźi a tukhwoliu hacź do 31. augusta 1934. Jako statne potuńschenske liscźiny so dotal tharty na sełene papjerje z wobrubom fiuamnjenjom dale wuźiwaju. Statne potuńschenske liscźiny, kiž su so na cźaš wot 1. haprele hacź do 30. junija 1934 wupłaćane, płacźa za wuwoś margarinu w namjesnym wikowarstwje tež wot 1. julija hacź do 31. augusta 1934. Saptacźenski cźaš pola pschiskluschneho finanzneho hamta beži hacź do 30. septembra 1934.

— **Dobrowólnje do žurnjerce schoł.** Tudomny 64 létny wobydlet je žedi wczera popołdnju se sojebojcźenjom z pkunom žiwenje wsał. Cźełke myšle běchu pjecza z pschicźinu teho, so ruku na so złoži.

S **Mateho Wjelkowa.** Se žiwojeho bydlenja pschi Budyssko-Wojerowskej statnej drohi wotpałi so psched nětkotrymi dnjemi wobsedźeć khěže, knjes Albinus. Saúdjeny pjatk jeho w knjezim parku we Mulkim Wjelkowje widźachu, hdyž dźiwny napohlad cźinjesche. Schulske dźěći tam runje w chłódku schtomow cźełoswuczowańsku hodźinu wotmětachu. Albinus sawoła žiwojeho 9lětneho žynka, kiž běsche pódła, so by so z nim rozžohnował. Jeho pschiwuśni njemějachu wot nětka žaneho měra a śledźachu ja nim bjes pschestaca, ale bjes wuspěcha. — Pónoželu dostachu nětko z Lipska wjesełu powěsć, so schubjeny tam w khorowni leži. Schto je so stako, njeje hischcze znate.

Se **Smochcźiz.** Ssobotu a njedźelu běsche tu žiwe hibanje 53 hólzow jorganisowanje katolšeje młodźiny i Budyschina bź zsoboru popołdnju pschicźahło. Rucźe so lěhwo rostoji, staue **so sestajachu** a schcźěwaue **sa** Janiki woheń so natwari. Spěwy so sanoschachu, a lěhwowy pater lěhwo a Janiki woheń pożwjeźi. Pomjenja zaso symbol cźišteje horjeze łubosće k ludźi a zyrkwi k njebjeśam japachu. Spěwajej a hrajazej młodźinje so cźaš bórzy miny. Nasajtra rano so po cźełnym swucźowanju na Boju mschu pożłuchasche, so by so hnada a móa sa wojowanje wo Khrystusowe kraleswo w nowej Němskej wuprosyło. ½10 hodźin so ke swucźowanju po krajinje sestupachu. Po pożelnjajzym jednorym wobsedźe Rudi Siegel i Drježdźan wo wschitkoschnosćach k sebi žamym, k swojastej, ludźej a zyrkwi rěcźesche. Sso wokupawschi a so wocźerstwiwschi, pożwaczichmy. W 5 hodźinach so sestupachmy a pożledni krócź swoju wopornjowosć sa zyrkej a lud wobkruczichmy. Chcźemy sa pschichod wojowacz.

S **Kralej.** *Krałecźanska dobrowólna wohnjowa wo*bora wotmě sandźenu njedźelu swój 16cźiny fjedźeń. Kuleschi najeńk k. Kralej běsche fjedźeńschcźo dobrocźinje pschewostajił. Tam wuwi so bórzy wjeselje žiwjenje a hłóst młodych a starych. Wjese towarschow žuboznych wo borow běsche je swojimi fjedźbami pschichło. Zara žiwje wuźiwasche so kebelenje, też tśelenje sa wulkich a malich. Wobdźerjo kubła běchu myto pschepodali. Też knjes ko nomiski rada Mittag běsche cźełne myto woborje pschepodał. Woborny hejtman k. Jenka powita wschitkich najwutrobnischo, wosebje wobsedźerjow kubła, Rutmüllerej firmu, ekonomiskeho radu Mittaga, najeńka Kralowa a jeho schožarja. Wón so też wschitkim dźakowasche, kotśiž su so za wuhotowanje fjedźenja tak bohacze postarali a pschecźiste wschitkim nětkole wjeselje hodźinki. Pschi pokročnej hudźbje wuwi so na fjedźenju rjana towarschnosć.

S **Mulkeje Dubrawy.** Swoje 81. narodniny je njedźelu najstarschi wobydlet naschеje wsy, wumjenitar a hłódarski mischtr knjes Jan Schłoda pschi boku swojeje mandźelskeje a wobdały i dźećimi a wnukami mócź wosswjeczicź. Njedźiwajcy swojeje mulkeje starosty je knjes Schłoda duchownje a cźełnje wurjadnje cźiły a cźerstwy a so ja wschě podawki swojeje domińy a dalokeho świeta žiwje jajimuje. Pschejemy jemu, so by je mu hischcze wiele lět jeho dotalna stronowosć spožcźena była.

S **Mulkeje Dubrawy.** Tudomne podpjeraze towarstwo je njedźelu popołdnju swoju ketuschu druhu hlownu shromadźiznu wotmělo. Towarstwowy prěni wjednik towarisch Hocker pschitomnych powitawschi pa pschecźiwo schkarakam wobrocźi, kotśiž towarstwowe sakłady podrocź pytaju. S poczesćowazymi zkowami pak wón na zwěrneho jemrětelho towarischa R. Zyža w Khrósće spominasche, ke kotrehož cźesćnemu wopominaniu pschitomni postanychu. Mschelazy towarischojo njedźiwaczej pominanja pschinoschk njepłacza. Pschecźiwo nim so po sakonju sakroczi.

S **Maleschcz.** Ssobotu wjeczor je so źkónczne a hłowne swucźowanje Maleschanskeje bobrowólneje wohnjowoje wobory wotmělo. Po swucźenych schulskich swucźowanjach haschcźišich cźahow, łažerskeho cźaha a pokročazejych swucźowanjach so na wohnjowoj alarm pjiskasche. Bjenadźij mlyn běsche so jako wohnjowe městno zhładało a hnybom cźaši z rasnym nadběhom pschiběžachu. Woheń bě pjeza j njewoljowanjom podwalzow nastał. Mjes tym so prěnja žykawa woheń wobnjesowa, dyrbjesche druha žykawa žuboznu brózeń schkitacź. Po swucźowanju so wobora z pikazymi herzami do žykawnje wrócźi. Potom so duchowny žiwójnu sabawu w Seńdźu hosćenju seńdźechu.

S **Maleschcz.** (Druha rosprawa.) Hdyž so druhdy praji, so so w naschim cźahu pschewjele fjedźenjow wobmětwa, to sa naš Sserbow njepłacźi. Nawopak, hnuj we pożlednim cźahu naschе rjane serbske fjedźenje parowacź dyrbjeli. Tym, kiž serbsku sabawu lubuju, bě tehodła witane, so Bukeczanska cźełoswuczowaza Jednota na serbski fjedźeń do Maleschez na sańdźenu njedźelu pscheproschowaschе. Pschihładowarjo bě so pola Seńdźa zyłe rjana liczba feschła, nimale wscha młodźina, Prjedy hacź Bukeczenjo j pschednjedźenjom žiwojeho programa japocźachu, porócźa knjes Lubjenski krótke powitańske słowa. Wón pokasa też na to, so žiwy hischcze to, schtoż žiwy pschego byli, njemuiszy žwérni staczenjo žiwojeho kraja. Bukeczenjo wustupichu z dwojim prosinym swucźowanjom na prěstu, bradlach a konju. Bukeczanki pokasachu nam prosine swucźowanje. Wschě wusupy so j najwjetschej wustojnosći pschedwjedźechu. Swucźowanja hołzow swjeselichu nas je žiwojimi pohibami. Pola hólzow widźachmy, kak so žiwoje cźełko skrucźili a kak wustojni a wobwjertkiwi su. Njamy napohlad to bě, jako pschi prosinym swucźowanju nětkle statnej thorhoji a serbstu thorhoj roswichu. Też jenu skupinu polickiczichu. Napohlednk pokasachu nam naschi swucźowarjo, kak cźełke wězy samoža sběhacź a kak žuini su. Wschě prosine swucźowanja knjes Wjela na klawěrje pschewodźeschе. Sijo do swucźowanja a też po swucźowanju běchu reje. Sa tajkim fjedźenjom žmy hižo zedźěli. Bě woschewjenje za wocźi a duschu. Njech je fjedźeń sa dalschich pohon, hdyž też serbsku cźełoswuczowazu Jednotu załožicź. Bukeczanskej Jednoze pak wutrobny dźak!

S **Barta.** 29. junija wotmě tudomna ludowa schula swoje wubědźowanje w płuwanju. Pschi tym so pokaża, kak jara w naschej wsy prawa składnosć k płuwanju pobrachuje. Nikle a małe kupanischcza su drje pschezo derje wopytane, — pschetoż kotry strowy cźłowjek njeby był pschecźeł wody —, ale pschi žnadnej hłuboko-

Swěrnaj susodaj

Powědanćko ze serbskeho žiwjenja.

17] (Pokračowanje.)

Hdyž z kerchowa wustupištaj a do zady pohladaštaj, cźitaštaj napismo na wrotach: „Stoż my smy, to běchu woni, štoż woni su, to też my budźemy."

Na to podaštaj so do hosćenca „k złotemu słóncu", a jako běštaj so nasyćiłoj a kóždy skleńcu dobreho piwa wupiłoj, podaštaj so k wjeselaj na dompuć.

Mukec Jan stupaše khětro spěšnje do prědka, tak zo możeše Lipičec ledźma za nim. Jachło přiźdże za nim a prošeše jeho kašlujo, zo by tak njekhwatał.

Nětko hakle bu Muka na to kedźbliwy, zo jeho towarš a přećel wjacy tak čerwjeny, rjany a spěšny njebě, kaž hewak.

Wonaj wo tym rěčeštaj a wón jemu poskorži, kak jemu je a zo tola wěsće na tym prawje činił njeje, zo je wot strowcho ratarstwa wotstupił a so do pjekarstwa podał. Naiskeršo je jemu mučny prósk na płuca padnył a jeho strowości zoškodźił.

A tak bě woprawdźe. Jako wón po někotrym času lékarsku pomoc pytaše, dawaše jemu lékař krutu radu, zo by wot pjekarstwa wotstupił, so wšitkeho čežkeho dźěła hladał a so na kedźbu bral.

Tohodła pósłaštaj jeho swak a sotra domoj. Tam so wulěkowa a wosta potom doma při burstwje.

VI.

Křidła jow! ja poleću!
K njebjeskemu wjeselu.
Wobnow mje kaž hodlerja
Duey k tebi do njebja.

Lěta zańdźechu. Mukec dźěći běchu wotrostłe a swój khlěb mjez ludźimi namakałe. Jan so derje žiwješe a sotra bě so woženiła, bratr bě khěžu přewzał a běše připódła blidař, kiž měješe wjele dźěła a dobru zasłužbu. Smjertny jandźel běše dwójcy do domu zastupił a nan a mać spaštaj w čichej komorcy na kerchowje.

Tcź do Lipičec domu přiźdże smjertny jandźel a kazaše Lipičee nanej, zo by sobu šoł k tomu, kotrehož běše tu na swěće tak jara lubował a po jeho pućach khodźił.

„Što plakaće wo mnje, ja du k swojemu Zbóžnikej; Bóh budź z wami!"

Z tutymi słowami spuści dušu. Powěść wo jeho smjerći so bórzy roznjese po cyłej wsy. Susodźa wostajichu wšitke dźěła, kotreż haru a ropot činja, kaž młócenje atd. a přińdźechu k Lipičecom, zo bychu jich trošowali a jim z radu a pomocu k bokej stali.

Wječor před pohrjebom, hdyž zwoblekany na marach abo w kašeu leżeše, přikhadźachu ze spěwarskimi, zanjesechu někotre smjertne kěrluše a swjećachu tak pusty wječor.

Za poł lěta wjezechu też Lipičec mać po samsnym puću a położichu jeje proste cźło do sparneje komorki blizko při nanje, z kotrymž běše tudy w žiwjenju přez 45 lět zjenoćena w měrje a bohabojaznosći pebywała.

Jako knjez duchowny wotprošenje pola nana Lipiča činješe, a tosame na tamne krasne słowa Božeho pisma złoži: „Ja a mój dom chcemy tomu K. zej służić", staji žarowacych a přewodźerjow z cźi dušu nutř do domu sameho, w kotrymž běše so tak wjele lět rjana Boża służba dźerżała a w kotrym pak tola přez nju ženje radość a prawe wjesele so zahnało a wuhnało njeje.

Při pohrjebju Lipičec maćerje pak pokaza duchowny w krasnej rěči, zo je njeboćička „Marija a Martha" w jenej wosobje była a kak je swojemu Knjezej wo wěrnej lubości Marje so stajnje blížiła a k jeho nohomaj sydała a kak při tym tola nihdy swój dom, swojich susodow a khudych zapomnił njeje. Ale kak je so spěšna kaž Martha wo wšitko a wšitkich z wutrobnej dobroćiwosću a smilnosću starała.

Někotre lěta wobstaraše Handrij Lipič dom a kubło, kaž běše to jeho njeboh nan činił, też w duchownym žiwjenju njebě so w domje žaneho přeměnjenja stało. „Spěwaj a dźělaj" běše też pola njeho najwyšši zakoń, a po tym so wón a cyły dom dźerżeše.

(Kónc séhuje.)

sći a wulkosći k plowanju wabicz njemóża. Scžehoważe dźerži dopjelnichu wumnjenja (50 metrow pluwanja, 25 metrow skoka ſ draſtu): 1. (nije 12 lět) **Werner Dejka, Herbert Reinhardt, Erhard Vogel, Erhard Rózka, Arnoſcht Vorbrich**; 2. (pjches 12 lět) **Korla Hancźka, Maktaŕ Vorbrich, Gerhard Hólnik, Hellmuth Mjeka, Waktaŕ Stibnaŕ, Hermann Bela, Arnold Hausmann, Elſa Seibtez, Erna Bělźa, Dora Sodanez, Marta Juckez, Johanna Libſchez, Hilża Dejkez a Erna Hólnikez.**

S **Barta.** Bartſke wojerſke towaŕſtwo je njedźelu we hoſćenju „Klónju“ ſhromadźiſnu wotmělo. We nim ſo wo nowowſarjadowanju pſchinoſchkow jednaſche a ſo pſchinoſchki k pośmjertnej pokładni po ſtarobnych klaſach wojſſewichu. Nowa ſwjaſkowa khorhoj ſo towaŕſtwu pokaſowaſche. Stara khorhoj dyrbi ſo po tradiziji w cźeſći djerźeć. Towaŕſchoho ſo napominachu, ſo bychu do SA-referoh ſaſtupili. Po krótkej pſchejatowy ſo wobſamknu, ſa towaŕſtwowe ſobuſtawy ſhromadnje cźapki nakupicź.

S **Bukez.** Kſchesćijanſka jónſta ſłužba je ſandźenu ńdźeń derje wopytanu ſhromadźiſnu wotmělo, w kotrejž ſo wo wothladanju khorych we wobſadze jednaſche. Sſłužba dyrbi ſo w pſchichodze bóle wudſpołnicź. Knjeź farař Mjerwa jako kurator kſchesćijanſkeje jónſkeje ſłužby we **Bukezach** mějeſche na to rozſaſnjazy pſchenoſchk wo „Němſkim hibanju wěry“.

S **Bukez.** Telegrafowy djełacźeŕ Nikolaus ſ Lubija ſandźenu póndźelu telefonowy ſcźežor cźiſło 179 porjedźeſche. Pſchi tym ſo ſcźežor powali. Dokelž mějeſche Nikolaus ſtupadle na nohomaj a bě pódla toho k ſcźežorej pſchikpaſany, njemóžeſche wotſkocźicź. S cźežorom padnuwſchi ſzebi někotre ſuby wuraſy a ſo ſmutſka cźeka pſcheraſy. Jeho dyrbjachu do khorownje dowjeſcź. Se ſbožom je, ſo ſcźežor njeje na nʼeho padnył.

S **Małych Radwěrz.** S wulkim wohnjom je ſo póndźelu popołdnju knjeża hródź inicźita, w kotrejž mějeſche pódla ſkotu też djełacźeŕſki ſud ſwój pſchebytk. Twarjenje je ſo do cźiſta wotpałiło. Wſchitcźina wohnja njeje ſnata.

S **Rijeje Wiży.** Wo ſtamowólnej ſmjerzeſi tudomneho bura Mjerca Budyſke wokrjesne burſtwo piſche: Wſchelazy ludźo, kotrjž chcźeja pſchezo nješto wědźeć, ſu wopraſzne powěſcze roſchěrjeli, njeſ wotolnymi tatarſkemi ſylnu njeměr ſpódźili. So bychu ſo kele wopraſzne powěſcze wotpokaſale, ſo kłédowaze k wědźenju dawa: Bur Mjerć cźyſłche ſzebi pola wokrjesneho burſtwa pjenjeſny poſzcźi. Jemu je ſo wolnowoliło, ſo burſtwo njemóże pjenjeſy wupoſcźicź. Jeho na kutowańju a wupoſcźenju cźu na druhi pjenjeſny wuſtaw pokaſachu. Bur Mjerć je potom po ſpacźu w cźeſkich mýſłach rutu na ſo ſłožił. We pjenjeſnym cźeſnje je ſadwěŕował, haczkuŕjeż jeho wobſtaraſtwo njeje pſchejara poceźene. Dokelž ſ njeſamołwiteje ſtrony ſphtaju, wo Mjerćowej ſmjerzeſi wopraſne powěſcze roſchěrjeŕ, ſo ſ tutym pſched tym warnuje, taſte rěcźe, wěrnoſcź wobſtejnoſcźow njeſnajo, dale roſchěrjeŕ.

Z **Worklec.** Zrudny wosud je ſwójbu tudomneho źiwnoſcźerja Kocora podeſoł. Sěſnaćelětny Kócorec syn bě widźił, zo bě z hnězda na ſtomje hiſće njezrały ptačk padnył. Ze ſobuźelnoſcu hólc ptačka zběhny, z nim na ſtom zaléze a jeho do hnězda položi. So dele ſuwajo, bě ſebi nohu wobodrźěł. Za někotre dny, hdyž bě rana hižo zaźila, hólc na wiwu khori a na nju wumrje. Zańdźenu ſobotu ſu z kcźejaceje młodoſce ſtorhnjeneho na Khróſcźanſkim kěrchowje khowali. Jeho towaŕſojo z młodeho luda, wotpóſlancy jeho ſulſkeje rjadownje z rjadownym wučerjom a wjele wjeſnjanow za jeho kaſcźom dźěchu. Sěſć jeho najſwěrnſcźich přećelow jeho k rowu njeſechu, a ſtyri hólcy z jeho rjadownje kraſnu krónu k joho poſlednjemu wotpočinkej ſtajichu. Jeho naboženſki wučeŕ kapłan Młynk wutrobu hnujace modlitwy ſpěwaſe a kantor Cornak ze ſwojej rjadownju někotre khěrluſe zanjeſe. Při rowje rjadowniny wučeŕ Hoſe a wučeŕ Schönfeld rěcźeſtaj. Joho towaŕſojo ſpěw wo dobrym towaŕſu ſpěwachu. Potom ſo ſwj. Boża mša za zemrětcźeho cźitaſe. Staršimaj ſo ze wſćich ſtron ſobuźelniwoſć wopokazuje.

Z **Różanta.** K naſej wćeraſnjej rozprawje wo ſwjedźeńſkim dnju na hnadownym měſtnje mamy hiſće dodać, zo při ſwjedźeńſkej hoſćinje k. wučeŕ Rjećka z wjeſnymi ſulſkimi dźěćimi wyſokemu hoſcźej a druhim přitomnym někotre ſerbſke ſpěwy khutneho a wjeſołeho wobſaha poſkićí. Jara ſpodobaše ſo ſpěwčk wo Luciboru, kiž ſej hriby pjećeše a ſo z přewodom ćahaceje harmoniki ſpěwaſe. Knjeza biſkopa tuta poſkićenka widźomnje přeſłapi.

S **Kulowa.** Wokrjesny wubjerk je w ſwojim poſlednim poſjedźenju ſ pſchesbyttkow nalutowańje 1000 hriwnow ſa nowe łupalniſchćo w Hójni pſchijiwołił. — Hajny radźićeŕ je wojſewił, ſo nimſti ſtat Hróbkowſke jeſdźanſku dróhu ſa dalołi wobtkod pſchewoſmje a ſo ſa jeje nowotwar 320 000 hriwnow pſchijiwołi. Dróha ſo na ſchſći metrow roſcheŕi.

S **Kulowa.** Tudomny měſćcźanſki hat je nimale le wuſłnył. So ſo ſ njeho njebychu trjebałe ryby wukojicź, ſu póndźelu ſ Cźornego Halſchtrowa ſ motorjej ſpytawu wodu do njeho naklumpali. Po poſlednim deſchcźu w Cźornym Halſchtrowje ſaſo woda běži.

Z Łužicy

S **Hornjeho Kumwałda.** Hdyž jedyn tudomny wobydleŕ tele dny ſ błeſche ſpirituſ na warjak liny, wobeŕ do błeſche ſapny. Haczkuŕjeż ſzebi ruzy, wobliczo a wutrobnjo wupaſi, mějeſche ſranjeny tola hiſćcźe duchapichttomnoſcź, ſo błeſchu ſ woknom won cźiſżny, a ſo pjomjenijſchcźo na dwěmaj měſtnomaj wo iſtwje ſhaſcha.

Wohnjowobornistwo

Budyſka dobrowólna wohnjowa wobora. K 9. ſhromadnemu ſwucźowanju běſche ſo wobora póndźelu wjećor je wſchěmi narjadami ſeſtupała. Dokelž dyrbi ſo ſ wodu lutowacź, njeběrjeſche ſo woda pſchi tutym ſwucźowanju i hydrantow, ale ſtykawy dowjeſechu ſo k měſtnam pſchi Sprjewje, hdjež mózachu derje wodu ſrěbacź. Tute měſtna cźehnjechu ſo wot mosta ſjez. Ducha hacź ke Kopornikej. Na nich ſo praktiſy ſwucźowaſche. Pionérowje ſwucźowachu ſ wucźahańſkimi rěblemi we wuſkich a małych hajach. — Pſchichodne ſwucźowanje budźe wutoru 10. julija. Njedźelu 8. julija pruhuje ſo wobora w rjanych Njeſdźechach.

Přilopk

* **Dr. Ota Pećek †.** We Winje je ſobotu w ſanatoriju Brajſi bankier a wulkoindustrielny dr. Ota Pećek, ſobuſtaw druſtwa „Pećek a Co.“, po błeſchej khorośći wumrjeł. Wón běſche na ſaharjenje cźehłoweje ſtutki a pluzow ſkorił. S wutrobnym cźeŕpjenjom bě ſo khorośćej ſhórſchił a k wumrjecźu dowjedka. Pećek je jenoż ſtarobu 52 lět dożył. Druſtwu, na kotrehoż cźole ſemrěły ſtejeſche, někotre wuhlowe jamy w Cźechach a we Luſicy ſłuſcheja.

* **Pocźeſcźenje ſa wulkowanje ſ mótſteje nuſy.** Pódſtł mikowaŕſki minister Reichsmann je kapitana a muſtwo parneje łódje „Koſciuſzkta“ ſe ſaſłużonym kichźom wuſamjenił. Wobſadka parneje łódje je 14. nowembra koni pola Skagaraka němſku łódź „Horſt Weſſel“ ſ mótſteje nuſy wulkowała.

Wł. St. Reymont:

Žně

Njewjedro wudyri, njebjo bu na ſčź módre kaž jatra, proch ſo zběhaše a topoły ſo khilachu k zemi ſtonajo, jako bychu zaplakałe, wětry zawuchu a dale njemdriſo ſo dachu do žitow, kiž do wſćich ſtron rozcźékachu. Rujachu kaž dźiwje cźěcy a walachu ſo na łésy, kotrychž ſtomy husće k ſebi ſtłóčene bojaznje zażołmichu a wótře zaſumichu.

Jene zahrimanje druhe ſcźěhowaše a z wulkim howrjenjom nad ſwětom dźěše, tak zo zemja zarżowaše a khěže třepotachu.

Do ſo zaſmjatane na bruńi módre mróćele ſwoje nabubnjene tolſte bruchi hłuboko puſćachu a přeco znowa jena ſo pukny, błyſk wudyri a zdobom ſo wuła žołma jaſkraweho ſwětła.

Hdys a hdys krupy bijachu a na liſće a hałozy praſkotachu.

A w módrojtych ſměrkach ſo prózaceho dešća a krupow ſtomy, kerki a žitne ſtwjelca ſo motachu, jako bychu chcyle ſo wottorhać a cźékać, kaž naſpłóšene wot hołka ſo tam a ſem wijachu a khabłachu z dźiwim hwizdanjom. Nětkóžo wot horjeka, přez mróćele, přez ćmu a njemdrjenje žiwjołow módrojte błyſki přeléćowachu kaž roje wohniwych zmijow. Přeléćowachu, jako bychu ſo nětkóžo wottorhałe a ſo nětko Bóh wě hdże walachu. Zabłyſkachu a haſnychu, něme kaž cźowjeſki wosud. To tak traješe z přeſtawkami hač do wjećora. Hakle hdyž ſměrki padachu, njewjedro popuſći a nóc bu cźicha, ſlepa a khłódna.

Nazajtra kraſny dźeń ſwitaše, njebjo bě bjez mróćelow a tak jaſne, jako by było wumyte, zemja ſo z rosu błyšćeše, ptački radoſtnje ſpěwachu a kóżde ſtworjenje ſo z wjeſeloſcu kupaše we wokřewjacym, wonjacym powětře.

W Lipcach bě wšo zaſo po ſtarym. Hdyž bě ſłónčko wyſoko ſtupiło, pocźachu wšitcy kaž po zrěcźenju ſo podawać won na polo. Z kóždeho ſtatoka přińdźechu hromady ludźi, před kóżdym domom zabłyſkachu koſy a ſerpy, ze wſćich torožow wozy ſo wuſuwachu a ſo měrjachu k pólnym pućam a mjezam.

A hdyž zazwoni z cyrkwje, hižo kóżdy ſteješe připraweny na ſwojej roli a při zwukach zwonow klakny. Kotřiž na bližſich polach dźěłachu, móżachu ſamo klinčenje byrglow ſłyſeć, někotrykżkuli ſo hłuboko pokłoni někotrażkuli ſo z hłoſom modleše a druhi zaſo jenoż pobożnje zdychny, nowych mocow a noweje zmužitoſće k dźełu nabywši a kóżdy ſo pokřižowa, do rukow pluny, nozy kruće wo zemju zepjeraše, khribjet ſkhili a z kosu abo ſerpom ſo zahanja, zo by započał žnjeć.

Wulka ſwjatočna ćišina nad honami wotpočowaše. Běše, jako bychu ſo započałe ſwjate wulke kemše ſpróćniwoho, njeprěſtawaceho a płódneho dźěła.

Słónco dale wyše ſtupaše, horcota bu z kóždej hodźinu wjetša, horcy žar po polach łibotaše a žnjowy dźeń kaž přeńčne złoto ſo pominowaše.

Wjes bě ſpróćena a kaž wotemrěta. Khěže běchu ſo zezamkałe, přetož ſtožkuli możeše nohu hibnyć, bě na žně cźahnyło na polo. Samo dźěći, ſamo ſtari a khori. Tu a tam ſamo rjećazniki ſo zwottorhachu, wopuſćichu próżdne ſtatoki a ſcźehowachu žnjeńcarjow.

A po wſćich polach, dalokož wóćko doſahaše, we žałoſtnej łćźnej horcoće, mjez ſcźěnami złotych žitow, w libotacym, třepotacym powětře wot ſwitanja do ſmjerkow ſerpy a koſy ſo zybołachu, běłe košle błyſćachu a cźerwjene ſukuje ſapachu. Lud bjeze zaſtaća dźěłaše, dźěło ſo wukonješe změrom, nichtó wjacy lěnjeho njepaſaše, nichtó ſo wjacy za ſuſodom njewobhlada, wſitcy myſłachu jenoż na to jene a kóżdy ſo próćowaše ſkhilenje w poće ſwojeho wobliča . . .

Žnjowe dny nimo přeńdźechu kaž kolesa z błyſkotacymi, złoćanymi ſłónčnymi ſpicami a ſo pominowachu jedyn za druhim dale ručišo a běchu wšě polne próćy a polne ſpróćniweho, radoſtneho ſkutkowanja.

A bórzy, hižo za nješto dnjow, hdyž běše wjedro kaž wubrane a wobſtajne, ludźo połachu posyćene žito wjazać do tołſtych ſnopow a po ſćerniſćach ſnopowcy naſtajichu a po něćim je domoj khowachu.

Bjez přeſtaća jězdźachu cźežko nakładżene, ſześerjate žnjowe wozy. Ze wſćich polow přijězdźowachu, po wſćich pućach ſo motachu a ſo měrjachu do wotewrjenych bróžnjow. Běše, jako by ſo žołmjońca ſo žórłaceho złota polała puće, jako by dwory a huna pocźěła, jako by ſo přirazyła k ſamemu hatej. Samo na ſtomach připuću wiſachu złoćane ſłomjane brody a cyły ſwět wonješe za wjadłej ſłomu, zelenej trawu a za młodym zornom.

Tu a tam bě hižo ſłyſeć dumpanje cypow, kiž z khwatkom žito za khłěb młóćachu a na ſčrokich ſćerniſćach črjódy hus pytachu złubjene kłosy. Tam cyle ſtadła wowcow a kruwow ſo pasechu a tu a tam hižo přěnje pólne wohnje ſo kurjachu. Po cyłych dnjach klinčeše holći ſpěw, wjeſele juskanje a wot nazdała přeco znowa ridrowanje wozow po polach a wosmalene wobliča žnjeńcarjow wšudźe ſo błyšćachu.

A hišće njeběchu wšu rożku zesykli, hdyž hižo wows na hórkach ſej kosu žadałe, ječmjeń też hładajcy zrawješe a płowa přeńca bu dale złoćiša. Njebě wjacy khwile k wodychanjeju abo k měrnemu wobjedowanju. Tola najebać cźežku próću a mučnoſć, z kotrejež někotryżkuli wjećor wusay nad ſkliču, bě wjes tola połna radoſtneho hołka, połna jaſnych hłoſow, połna ſpěwanja a hudźby.

Hubjeny čas před žnjemi bě nětko ſo pominył, bróžnje běchu połne, žito dobreho wunoſka poſkićeše a kóżdy, ſamo najkhudši, khroble hłowu wyſoko pozběhny a z dowěru do přichoda hładaše, ſonjo wo dołho požadanym zbožu.

Wubjer z romana „Burjo“.

Radio

Schtwórtk, 5. julija ſłyſchimy:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.20 rańſchi konzert, 11.30 pſchi paſionſkich hrach w Oberammergawje, 13 tacźele, 15.15 ſa dźěći, 15.40 Wólſka ſpěwa a hudźi, 16 popołdnjſchi konzert, 20.15 hodźina naroda, 21 Richard Wagner.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 11.40 ſa burow, 12 tacźele, 13.10 pſchipołdnjſchi konzert, 19.05 ludowe ſpěwy, 20.15 hodźina naroda, 21 Maks Reger.

Hiſchcźe wažne ſ dnjowneho programma: Barlin: 21 ſobawna hudźba. Königsberg: 21 rejwanſka hudźba, Hamburg: 19 bujeſka hudźba, Wiin: 19.55 Winſke operetty, Warſchawa: 19.15 ſpěwy, Praha: 19.30 „Wilhelm Tell“.

Mulki woheń we Wartburgſkim hoſcźenju. Wartburgſki hoſcźenc, kiž pſched 25 lětami bławnje ſnaty hrodyſwarz Bodo Ebhardt natwark, ſo ſ wobnjom potrjechi. Tſćeha a hornjej poſthodaj ſo wupaltchu. Wartburgſki hród, kiž běſche ſ khwilemi ſe ſchkrami wohroženy, njewobſchkodźeny woſta.

Najnowiše z cyłeho swěta

— W Borschczéi w Delnjej Łužizy je žo skład wotmy firmy Brink a Co. spalił. Schkoda 40 000 hriwnow wuczinja. Woheń je najzkerje je saparjenjom nastał.

— Koberhajnske wojerske towarstwo běšche žo ſ Torgawskim autobuſom na sawjeſelenišku jězbu do Potsdama podało. Domojiđžo, w nozy ſ njedźeli wokoło 2 hodź., shubi po sdaczu pschenarinany wjednik mózg nad wosom. Tutón ſ wotmachom do schtoma jrasty. Jedyn bohužėdžajo žo hnydom mori. Nėhđje đžesacz jranjenych dowjeſczu do khorownje. Tam hischcze dwaj pucjawazaj na swoje częzke jranjenja wumrěschtaj. Autobuz běsche žo dospolnje rosbił. Wjednik wosa wotenđže ſ lėšćim jranjenjom.

— W Plawenje wutoru popołdnju wożebowy czah ſ njesnataje pschicżiny ſ kolijow wujeđže. Lokomotiwa a wacżkowy wos walischtej žo na brjoh. Wożebowaj wosaj wuschkodschtaj ſ kolijow. Pucjowazy, łuknowy jaſtrjer Dinger ſ Greiza, žmjertnje sjeſeboži. Tjo druhy muđžy žo częžko sranichu, jich dyrbjachu do Plawenskeje khorownje dowjesc.

— W Hamburgskim pschistawje samochu po dolhim a wobczęžnym đžėle tobakowe pschesmyknjanje wosđžėjcz. Pschesmyknjarſka zwólha wopschischa nėhđje 60 harcz 70 wozbow.

— Strudny žiwjenjow łubjenja dożakajschtej žiwjobje w Parišskim pschedmėsczu Colombes. Nedźelu žiwjeczjachu ślub a popoldnju wujėđžeschu žebi ſ czołm na rėku Seine. Jako łupu wobjėđžechu, njejapju metr czołm do jich czołma storcżi. S czołma mózęsche žo jenez 25lėtny łubjeny wukhowacz. Wschitzy druhy žo tepichu, jeho bratraj, jeho czetka, jeho njewjesta a jeje bratrja.

— We Walenzijі w Schpanjesku je pondżelu wjeczor wokoło 10 hodź. psched nėmskim konsulatom bomba rosbuchta. Dwarjenjowe wokno schkleńcy žo wubichu. Ludźo njejsu do schkody pschischle.

— Wjednika wukrajinskeje banki w Zolkiewje w Półstej, Humena, w nozy ſ kwitorje ſ nėkotrymi revolrowymi wutřelkami žmjertnje sranichu. Humen bu po sdaczu ſ woporom wukrajinskich terroristow, dokelž sa półsko-wukrajinske dorozumjenje wustupowaſche.

— Wjeſ Raschtkuny w ranschej Półskej je žo ſ częžkim wohnjom potrjechiła. 63 domſkich a 157 hołpodarſkich twarjenjow je žo wotpalilo. Tež dźėl skotu njemóžachu wujazy wukhowacz. 300 žwini je žohubjeli. 340 wobdlerjow nima bydlenja.

— Pola Asiona Karahissara w Turkowskej je žo se semjerjenjom wózow wjeſe sapuścżiło, 397 khżżow je žo sabyło, 973 žo częžko wobsaſchkodźiše. Turkowski Czerwjeny połmėsacz mjes potrjechene wobydlerſtwo stany (zelty) a jėdź rosdźėla.

— W Amerizy je nowe bombowe lėtadło wupruhuje. Tuto może pschi polnym potrjesenju nėhđje 370 kilometrow sa hodźinu pschelecjeczej.

Štož nėštóžkuli n'ewė

Wumjelska žida žo ſ drjewa ſhotowja, a to tak, so žo drjewo do zellulosy a ta do wumėlskeje židy pschedźėluje.

*

So nasch dźeń do schtyrioddźewczeji hodźin dźėlimy, ja to mamy žo starym Babylonjanam đžakowacz.

*

W chilenskim wójſku hischcze dżensa pisane dowójnje uniformy nėmskich wojakow nimale njepschemėnjene nosycha.

*

Pod słowom „lustrum“ dobu pjecz lėt rosumimy.

*

Płaczišny sa automobile žu wot lėta 1913 w pschereżku wo 51,2 prezenta spadle, płaczišny sa motorske kuleła wot lėta 1925 wo 54,8 prezenta.

*

W Newyorku wjaz Irlandźanow bydli hacz w zyłej Irlandskej, wjaz Nėmzow hacz w Bremenje a wjaz Italczanow hacz w Romje.

*

Pola běłych ludow jemje žu dwójniki wjele žadnische dyšli pola czornych.

*

Najwjetschi rybarski pschistaw Europy nėmske mėsto Wesermünde wobsėdźi.

*

Najwjetschi pawk, kotryż je hacz dotal jnaty, je na kupje Sumatrje žiwy. Jeho nohi žu nimale pol metra wusoke a jeho częło może dolhosczę dwaczeji zentimetrow dospėcz.

*

Spodźiwna wobsebitosczę pschirody je khinska rėka Jangtse-kiang, kotrejež schėrokosczę žo sa jenczku nóz husto wo dźesacz metrow powjetschi.

*

Petrolej žebi hakle lėta 1859 žmėtowe wiki dobu.

*

Najbóle žadni žu mużojo na kupje Tagava w Czichim morju; pschetož tam na jeneho muża schtyrnesę żonow pschichodźe.

*

Spodźiwne je, so słwėto mėšacżka skhadźenje žiwjenja kajkeježkuli drużiny pospėchuje.

*

Mnoho pschekaſanzow ma žiwschenje w nohach.

*

Widlicżki žu žo pręni raz pjecza pschi dworje Bjenadschego wójwody w lėcze 988 jako blidny grat nałožite.

*

Japanczenjo žiwoju lėwizu je žamnej wuſtojnoscu wużiwaju kaž prawiju; žu potajkim dwojoruchni.

Swóbne powėsće

Semrėli: Oskar Sieber, klampnar w Budyschinje, 61 lėt; thowanje budźe schtwórtk pop. ½2 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje. — Robert August Henzl, hoscżenzar w Sdźijeczach, 60 lėt, thowanje budźe schtwórtk pop. w 3 hodź. na Hrodźischku. — Robert Krems, pomocny cżahowy rjadowar, w Korjezach pola Lubija, 38 lėt; thowanje budźe julisje schtwórtk pop. ½2 hodź. wot żarowańskeho domu do Kelliz. — Ferdinand Mitt, rentnar w Bėrej Wodźe, 59 lėt; thowanje budźe julisje schtwórtk pop. ½5 hodź.

Towarstwowski powėstnik.

Budyšin. Zjednoćenstwo evangelskich Serbow zeńdże so dżensa srjedu wjeczor we 8 hodź. k swojej měsacznej zhromadźiznje w Serbskim Domje.
Předsydstwo.

Drježdżany. Předsydstwa łužisko-serbskich towarstwow a „Hromadnikarjo“ zeńdu so štwórtk 5. julija 1934 w hosćencu „Reichelbräu“ na Christianskej dróży 22. Dla ważneho programma a poslednjeho zeńdźenja do prózdninow so bohaty wobstaj wočakuje.
Předsyda a dowėrnik.

Hospodarski rozhlad

Serjedu, 4. julija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,511	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,665	100 českosk. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,47	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša mėješe wczera mėrny wobkhad. Witowanje pak njejenajke wosta. Kursy akcijow njepokasowachu žadyn stajny pohib, hdźėła trochu postupichu, hdźėła pak też spadnychu. Miri rentownych lisćiznow žo njepschemėnichu.

Barlinske žitne wulkowiki njepostřiżachu też wczera hišće wobtras hacz poslednji cżas. Žita žo powschitkownje pschewjele njepostřiżesche. Kupcy pokasowachu też malo sajima sa nja. Jenož młyny hischcze trochu kupowachu. Wowsz mózęsche cżęžko žwoje płaczišny dyrbjeczej. Jeczmjeń mėješe žlabe wiki.

Wczera płaczeschе w Barlinje zentnar pschenicży: 9,50—9,75 hr., rožli: 8—8,25 hr., jeczmjenja, nalėtnjeho: 8,15—9,10 hr., nasymskeho: 8,05—8,95 hr., wowsa: 9,45—9,75 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	3. 7.	2. 7.		3. 7.	2. 7
Pšenica	—	—	buny	10,0-10,7	9.75-10.5
rožka	—	—	woka	9,50-10,0	9,25-10,0
jeczmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	7,50-8,00	7,50-8 00
jeczmjeń	176-182	176-182	žołte lupiny	10,2-11,0	10,2-11,0
wows	189-195	191-197	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosusk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosusk	8,80	8,80
rżana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	7 50	7.75
ps. wotruby	12,90	12,90	běrni. kruški	8,10	8,10
rżane „	13,00	13,00	syno, 50 kg	4,00-4 50	
raps	310	310	rżana słoma	0,80-0,95	
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšenč. „	0,75-0,85	
lane symjo	—	—	wowsna „	1,15-1,25	
pjeluški	13,5-14,5	13,5-14,5	ječna „	1,05-1,15	

Płaczizna za pręcy za wupłodźerja 190 193 195
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Płaczizny rėzacheho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

3. julija 1934 Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 436.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rėzneje hódnosće hač do 6 lėt	35
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	31—34
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	25—28
Mjenje picowane wšėch starobow	20—23

Byki: 447.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rėzneje hódnosće	30—31
Połnomjasne, młódše	26—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	22—25
Špatne	18—21

Jałojcy a kruwy: 748.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rėzneje hódnosće	26—27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rėzneje hódnosće hač do 7 lėt	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—13
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2562.

Najlėpše wukormjene (1. družiny)	38—43
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	30—37
Špatne (3.)	22—30

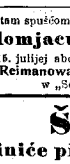
Wowcy: 7219.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	24
Starše wukormjene (6.)	22—23
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	16—21

Swinje: 17718.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lėt starse	50
Wukormjene	38—40
Mjasne	36 38
Špatne	32—35
Rancy a kundrosy	37—39

Indanthrenowe tkaniny

pisane mustry 70 cm šěroke —.48, —.58, —.65, —.75 za jaki a šórcuchi

Schaaf

Dary k firmowanju

mušacz a žonjace narućne časniki złote a sléborne twory noże a widlički kupujeće rėcznje a płaczizny hódno we **wotrjadnym wobkhodże** firmy

Johannes Riedl

časnikowy mišr a złotnikaŕ w Kamjencu Při Mjasowej podtorożi

Gardiny

kupujeće derje a płaczizny hódno pola

Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. **28**

Pytam spušćomnu, solidnu, sylnu

domjacu dźowku

k 15. julijej abo 1. augustej 1934.
Reimanowa w Budyšinje w „Sociętäti“

Što činiće přećiwo répowej husańcy?

Prašejće so pola wćey-wustojneho drogisty.

Drogerija

Martin Schudack

w Bukecach

Nowe kuchinje, khamory, łoža, jstwowe bůfety, sofy, žonjace kolesa a wjele druhich wěcow jara tunjo pola **Willkomm,** w Budyšinje na Hornjerskej hasy 11.

Boucle-jowe tepichi

ložowe předłožki

reform. łoža

za jara tunje płaczizny

Paul Korn

na Hošic hasy 21

specialny wobkhod

Mały nawěšk

w našich NOWINACH je tuni a so płacy wupłaći

Zajmawe předwjedźenje

w firmje

A. Bokelmann

nasl.

w Budyšinje na Serbskich hrjebjach

Pola firmy **A. Bokelmann nasl. w Budyšinje** w přizemi we wotdźělenju drobnych twarow předwjedźe so nětko zaſihadłowy aparat w zwisku z nowym zaſiwanskim twistom „Psi“. Tutón aparat zmóžni kóždej hospozy w nėkotrych mjeńšinach samo najwjetše dźěry we wšėch tkaninach na nimale njewidźomne wašnje zaſić. Tutón aparat so z jenym přimnjenjom ruki na kóždeiškuli šijacej mašini přityknje, bjez teho, zo by so na njej nėšto přemėnić dyrbjało. Kóždа hospoda budźe k porjedźenju swojich domjacych a kuchinskich šatow nowy aparat z wulkej radosću jako dobreho pomocnika witać, dokelž wón zalutuje jej wjele časa a wobuzne dźěło.

Zajimałe je, praktiskim předwjedźenjam a zrozumliwym wukładowanjam předwjedźenskeje knjenje sćěhować. Mjeno „Zaſiwanski čert“ je woprawnjene pomjenowanje, w kotrymž so khwalby hódne wosebitosće tuteho małeho šwarneho aparata na najlėpše wašnje wupraja. Wšitke knjenje a knjeżny měli sebi předwjedźenje wobhladać a potom z přeswědčenjom tutón aparat za swoju domjacnosć sebi wobstarać; njech nichtó njeskomdźi, sebi tute předwjedźenje bjez nućenja ke kupjenju wobhladać.

Pruhujće Waš wobstatk w čišćerskich wěcach!

Njećakajće, doniž njeje poslėdnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku.

W čišćerni „Serbskich Nowin“ budźeće derje a płaczizny hódno posłużeni.

Skazanki za hudźbu za standartowu kapału čo. 103 w Budyšinje

maja so jenož zapodać na wjednika hudźbneje kapały **kapałoweho mišra Richarda Waltera, Kaeublerowa dróha čo. 3,** telefon čo. 3627.

Staina hudźbna komora njeje woprawnjena k posrědkowanju kapałow.

Lěkarjo w Budyskim a Kamjeńskim wokrjesu da waja z tutym k wjedźenju, zo počinajo z **1. julijom 1934**

sobotu popołdniu

wot 2 hodź. žadnych rėčnych hodźinow

wjacy njebudźe.

Tež lėkař ma prawo sebi žadać, zo by k swjatokej tydźenji mohł wotpočnyć.

Wozjewjenje wo **lėkařskej njedźelskej słužbje** počahuje w přichodźe potajkim na čas

wot soboty w 2 hodź. do póndźele rano w 8 hodź.

Pokładnjowe lėkařske zjednoćenst. Němskeje

— Wokrjesny hamt nawječorneje Hornjeje Łužicy —

Hamtski wjednik: Dr. Starck.

Čitajće

Serbske bajki a nałožki w Błótach

kotrež je zezběrał a wudał njedawno zemrėty wulki přećel našeho ludu

Wilibald v. Schulenburg

Kóždy, kiž chce nėšto wo bohatym pokładźe bajkow a nałožkow našich Delnjoserbskich bratrow wjedźeć, dyrbi tutu knihu čitać.

Je rjenje z pjerokrezbami wudebjena a płaci jenoz **2,09 hr.**

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Příloha k číslu 153

SERBSKE NOWINY

Sr'edu 4. ſulia 1934

Na kołach po serbskej zemi

Pjatk na Pětra a Pawoła poda so „Włada“ na puć-owanje. Najprjedy pobychmy w 9 hodźinach w cyrkwi klóštra Marijneje Wěrzdy. Tu so napichmy tunjeho klóštrskeho piwa. Wjesele spěwajo jědźechmy k Miločanskej žabje. Nanajprjenjše bě łaženje po tutej wulkej kamjeńtnej žabje. Khětro strašne puk bě to też tohodła, zo je kamjeń jara hładki a w črijach so swarachmy. Na to chcychmy tak khětř hač mózno do Němskich Pazlic a tam so we wulkim haće kupać. Tola — festina lente — přijadźechmy na pólne puće a do srjedź polow, zo njewěrdźachmy što a kak. Njeljećicy hižo cyle blizko widźachmy, a tola njemóžachmy tam skok dojeć, přetož přez žito a běrny so tola njejědźe! Po wulkim wuradźowanju rozsudźichmy so ruče, přeskočichmy mału rěčku a kolesa sebi přez nju podawachmy, a runu smuhu přez łuki přińdźechmy na puć. Nětko mózachmy zaso na naše worclowe koniki zaleść a hórzy běchmy w Njebjelčicach. Skok so za nowym pućom do Němskich Pazlic naprašowachmy a potom tam też hórzy běchmy.

Nětko přińdźe nowa starosć na nas. Kak přińdźemy nanajspěšniso k hatej a kak dowjezemy tam horne čisteje wody, kiž k warjenju poliwki trjebachmy. Dwejo z nas podaštaj so do wsy, zo byštaj tam po čistu wodu pobyłoj. Po khwili běštaj zaso wróćo. Jedyn wjeseše wulki hlinjany sěsćliterski horne na kole, z jenej ruku dźerješe horne a z druhej wodźidło. Tak „balancěrowajo“ jědźeše skedźbnje cyle pomałku po tym hubjenym puću k hatej, třo prjedy njeho a dwejo za nim. Skoro běchmy dojěli, jenož někotre sta metrow, a dha zajědźe wón, kiž wodu wjeseše, na korjeń a padny z tym horncom — tu čistu wodu, kiž je z wulkej próceu hač tam přiwjezł, rozla a zwónčk sej wotłama. To bě „profit“!

Tola zrudoba so hišće powjetši — wobaj, kiž za nim jědźeštaj, so jedyn přemo druheho wali. Nětko mózachmy zaso do bližšeje wsy po čistu wodu k wotwarjenju jěć!

Skónčnje mějachmy čistu wodu na městnje, hdźež mózachmy našu poliwku warić. Ruče zestajachmy kamjenje tak hromadźe, zo mějachmy někajku nět, hdźež mózachmy tepić. Jedyn dyrbješe tepić, tón kiž to najkhmańšo dokonja. Jenu hałožku po druhej přikładowaše, tak zo so woda bórzy zawari a my synnychmy 6 pakćikow „Maggiowych“ poliwkow do wody.

Po warjenju donjesechmy cyle čorny horne do lěsa, hdźež so wokoło njeho zesydachmy, a kóždy šlapaše ze swojeho hornca poliwku, kotraž kóždemu jara słodźeše, dokelž bě kóždy hłódny, a přikusowaše pak nimazku pak caltu. Po „wobjedźe“ so kupachmy. Čas so tak ruče miny, zo dyrbjachmy so ruče zwoblakać, dokelž chcychmy hišće do Kamjenca a bě hižo tola na pol štyrjoch. Přez Cornow wjedźeše nas puć do tutoho města, kiž sebi tola jara rjane předstajachmy, znajmjeńša ći, kotřiž hišće tuto město njejsu widźeli. Wopytachmy katolsku cyrkej a pola knjeza fararja dostachmy něšto pić.

Dokelž so nam Kamjenc njelubješe, podachmy so zaso na domojpuć. We Worklecach sebi hišće w Pjetašee kofejowni tuni kofej a dobry tykanc słodźeć dachmy. Při kofeju sej wjesele spěwachmy. Někotrykżuli z Worklec z radoseu na tute serbske zynki posłuchaše, kotrež hižo dołho wjacy słyšał njeje, dokelž wjesna młodźina je wjacy znać nochce.

Pozdźe jědźechmy potom domoj, wjetša połojca jěchaše do Radworja, hdźež hišće zhromadźiznu kat. młodźeńcow wopytachu, a potom pozdźe do města přijědźechu.

Što nam deščik wšo přinoša?

Wěsće loni na žnjnach, Boże žłóńczko kražnje jesłhadźa a rjany, cjopły dźeń, tunje prawy sa žnna lubjesche, kajkiž hižo njebě dołho był. Dźeławy burik se wšu R. pola Budyšcina zyle dop. na łuku łhodźesche hrabacź a wobtrocźecź popołdnju po žwaczinje dyrbjesche žyno domoj. Njewěm, hacź bě hižo zyle w dwěmaj, žyno pak bě thětro posthnyło; ale schto to! — tu žo drobne mróczakti cźinja, sa Richowom ha rastarhane, dale huschcźiche czornitsche mróczele horje warja, nasch Płónczik — tak mjenujuzn buriłej rěłachu — žo hnydom bojesche, so to na nicžo dobre njepokasuje, ale nadźijesche žo tola, so jich deščcźik dźenża wobcźehnje; dohujeł pak tu hišće prjedy hacź bě žo dohladał a sapichanył. Deščcźiłej hółzy běchu, cźełoż dła žo hałle won njeschmjatasche, ale rjekny wotroczkej, so hychu něschto žnkanja narěšali, žam pak winy žo na prawizu k pschecźelnemu žułodźej. Tu nadeńdże tójschto hoscźi, bě žebi najsterje do torczmy sajchoł. Wschitzy žo jemu wutrobnje wuschmjachu, so bě jeho pschcźesco sano koła tiła, tola nasch Płónczik žwarjo na wjedro troschtowasche žo ſ tym, so bě dźenża łóžbeho wo wžy sjebało. Mjerjasy pschecźeli žo ſ knjesom wuczerjom blišeje žułodneje wžy a ſ kowarjom. Wědźesche derje, so pschi nimaj nětotru hódnu nowinku ižoni, wschak bě knjes wuczeŕ nawědźiłły muž a kowaŕ bě 18 lět w Amerizy pobył. Wo cźim bě rěcź, możemy łohzy žłuchacź, wschoo mjerjasche žo na deschcźit. Płónczik žo na žynno a podomne dźeło słobjesche a knjes wuczeŕ chzyschе raby domoj, tola njethasche žo jemu smotnocź. Zimaj žo wuschmčwajo kowaŕ jandźeše: „Wy žo tola žabow njeboježicze? Pola naš ſ deschcźikom ženje žabu njepadaja; w Ameriźy njeje to nicžo žadneho, tam wopriwdźe — to njeje žła — druhdy žaby ſ deschcźom žobu tlepotaju. Wschitzy žo kowarjej wuschmjachu, smajachu jeho dawno, kat może hwisdacź.

Kowaŕ, kotrehoż njewěra schkrěješche, po sdacźu měrnje dźeschе: „Ja to dawno wědźach, so mi njewěricze, ale poczakajcze, wam powěm, kat je to rjenje możno! — Dźeschi-li w łěcźu wjecžor pschi měsacźku nimo hata, możesch widźecź, kat žo ſ hata kuri. Sda žo, so žo woda pali, to wustupuje mjenujuzn běła mhła. Njeżny žo na to ženje dohladał, Płónczitko?“

Płónczit: „Haj, žym to husto sady pola Piwarjez hata widźał, możebje hdyż tak trejich, to mach hat mjes žobu a mjes měsacźkom, dźiwach žo wěcźne, schto ma to bycź.“

Kowaŕ: „To dźe mam runje na sajnku: Sswěcźi-li wo dnjo prawje horzo žłóńczko, wohrěwa wodu w hatach, w rěłach, w morjach, kotraž potom do parу žo pschemjenja a dokelž je dosch lohka, wustupuje; ta wuprěba žłónzo dźeń wote dnja po zyłej jemi wjele rękow do powětra, kotrež žo potom jako deschcźit sajžo na jemju rosliwaja. Tak žym snajmjeńscha wot wuczenych ludźi słyschaŕ, knjeże wuczeŕo, wy to sawěscze też wěscze.“

Wuczeŕ: „Tak je.“

Płónczik: „Ale kak dha chze žo telko wody w powětrje sdźerżecź a to tak dołho, druhdy dźe sa wjele njedźeń ani kapli njeschepanje?“

Wuczeŕ: „Dokelž njeje woda w mróczelach tajka, kajkaž w rěłach, ale je to jenož para; to rěka žame wodźane puchełki, kotrež žu tak łahodne a lohke, so je po-

Nowy němski panzerowy ſschižak „Admiral hrabja Spee“.

je 30. junija we Wilhelmshavenje jako panzerowy ſschižak C ſ łódźetwarjerńje na morjo wuješł. K dopomnjeću na padnjeneho dobycźerja pola Falklandſkich kupow pomjenowa žo ſschižak „Admiral hrabja Spee“.

Stary Jan

(Skónczenje.)

Wjecźor, dyż žo rosthotowasche, namaka Emil rukajzu w łazownym jaczu. Kak bě jeho hańba. Ale wón žo njepoda! Nasajtra dźeschе ſ tšelbu na ramjenju a sekа — hacź bě to pschipadnje abo še samyślom — knjeżnu na žamžnym městnje; wón ihladny na nju še symnym pohladnjenjom, strowjeschе, a ſhubi žo bórzy w łuſejinje.

Raš wona jem rjekny: „Wěscze wy, so žo my bórzy do Parisa wróćimy?“

„Tak!“

„Haj, budu tam puczowacź še žiwojej cźełu, pschetoż nam je hižo sajo nějchto dnjow w komorje sapółłanzow. My wopuschczimy hród najsterje 15. napreje.“

Emil jaczu pschi tych słowach nějchto łaž bolosćej we žiwojej wutrobje.

„Wona wotjědźe, tola žo njeběch na njej wjecźił?“ . . . Nć, to njeżmě žo stacź!“ myschlesche žebi wón.

Tuhaz myślicźkow dobywjoache žo do mnje. Dyrbjesche wón łakhady na łěknym puczu warywacź abo jón še schtomami saschlahowacź, so wós a konje dale mohte njebychu a so by wona tak cźaš skondźiła? Nć? Schto unjesche wón cźinicź? O, wjecźicź žo dyrbi, hewak wumrje.

Na pódlanskim puczu rjekny Emil na dobo: „Ja jo mam . . mam žiwoje wjecźenje! Dźeńża je knjeżna Florenża na hermant do Peyrehodaty jěchała jeno ſ jenym žłužobnikom. Wona wrócźi žo potšeje. Nasch wotrocźk dyrbi žłužobnika nekajcze wwunyžleneje winy dła w łěžu sadżerżecź a ja pschicźinju na wotestawajej hałosły scherżazu helłu hłowu, mjenujuzn kerbš, ſ kotrehoż hłowu wotsekam a do kotrehoż sajwěcźenu žwězku staju. Kak budźe žo knjeżna bojecź! Kak budźe na pomoz wołacź! Tajkeho žtracha njenaczinju ludźom prěnt tróźi!“

To bu sczinjene. Emil a też stary Jan žo wjeżeleschtaj.

„Wotrocźko“, rjekny Emil wotrocźej, „ty budźesch na žłužobnika knjeżny Brionża na kromje łěža kakacź a ſdźełiſch jemu žo wróćicź, so žo jeho łheża w Lestanquetu pali, a jemu kasasch, so dyrbi žo hnydom domoj wróćicź!“.

Wotrocźk poda žo k łěžej a Emil khwatasche, prěnju hwězdu ſ radoscźu powitawschi, do łěža, so by na pschihódnym městnje hełzła hłowu pschicźinił. To bě bórzy namakane a Emil stupi žo za tołsty schtom, so by wocźakał, schto žo stanje.

Nóz bě pschischła a mężacźk scźelesche błędne žwětko do cźmnowych halosow. Wón žłuchasche — ani žwuka! Wona tola hižo domoj njeje? Nětkole saklyscha wjeschkotanje — to je, kaž by wós ſ hermanka jěł. Słuchta dale . . . Ha! Konjazy dupot! Wón žo nadźěra, haj, kóń, to wona je . . . skónczenje!

Pomału pschihódże bliže. Nětkole je jeno dwazyczi krocźeli hischcze ſdalena — — — dźeżacź krocźeli. Tola na dobo sajdźe jemu do myślow. Schto, jeli by žo ſ tym žane njeſbože knjeżnje stało? Strach jeho pschewoſmje, wón wuskocźi ſ khowańki a sawoła:

„Njebojcze žo, knjeżna to nicžo njeje!“

Ale to bě hižo pozdźe.

„Mój Bożo!“ sawoła holza a padże we womorach ſ konja, tiż žo ſpróschi a cźekny.

Emil pschihěża na pomoz a po jeho wjecźenju bě žo stało.

„Nć wěrno, wy žebi nicžo sczinika njeſscze? . . . To ja njechach!“

*

Nasajtra khwatasche Emil k hrodej a klinkasche.

„Kak žo wjedże knjeżnje Florenzy?“ woprascha žo žłužobnizu.

„Wěscze dha też wy, so jej derje njebě. Dźeńża hižo łepje!“

„Ah!“ sawoła Emil wjeżoły.

„Haj, knjeżna pojědże halle po wólhach do Parisa.“

Młody muż běżeschе wjeżoły domoj.

Junu rjekny Jan Emilej: „Ty . . . tajke dha to je še Brionowej dźowku? So mi to bórzy pschestanje, pschetoż jeli so masch ty hischcze na nju myślе . . . potom . . . potom . . . tola chzu radscho mjelczeć!“

Jan mějeschе myślе, žiwojeho wnuka ſ Marju Catalonez, burjeŕej holzu, wożeniez, kotrejž pak Emil niczo wjedźecź nochzyschе; a nasajtrt chzyschе žo tam dźeń wo nju praschecź hicź.

Emil chzyschе sadwělowacź. Sa dwě njedźeli njebě Florenzu wjazy wohladak.

Nětkole ſetkasčtaj žo žnowa a wona rjekny:

„Emile, ty dyrbiſch žo jutſje pola mojeho nana wo nunje ſamolwjecź!“

„Myślisch žebi, so cźe mi da?“ woprascha žo wón.

„Wě žo! Na widźenje, Emile!“ To praſiwschi ſhubi žo Florenza w ſchtomach. —

Nasajtra poda žo Emil na hród a da žo pola ſapółłanza pschijjewicź, tiż jeho hnydom pschecźelnje pschihwja.

„Wy macze mi ſamźcze něschto jara wažne ſdźelicź“, rjekny wón, widźo, so je młody muż we wusłoſcach. „Jeno žo njebojcze!“

„Byschcze žo . . . byschcze žo wy ranjeny cźuł . . . łody by mój dźěd žam pschijěł a žo ſa mnje wo waschu dźowku ſamolwjał.“

Brion bě wschón pschekhwapjeny.

„Wy žo praschecze, hacź bych wam ja žiwoju dźowku ſa mandźelſku dał. My mje pschekhwapicze; na tajke praschenje njeběch pschihotowany. Ale Florenza je tele dny mnoho we waž powdała a ja běch do teho pschinicź mohł. Nó, to nicžo njewadźi. Wy ſcze cźestny młody muż ſe ſamożenjom . . . ſ wulkim ſamożenjom . . . Ale ſadźewki tu tola žu, a to wot naſcheho dźěda. Hlejcze, to je muż, kiż ma žwoje 50 000 frankow letnych dołhodow a khodźi ſhotowany kaž proſcheŕ. Moje powołanje žebi žada, so moji pschihwuſni też pschiſtojnje ſhotowani khodźa. Dnja ſpytajcze žiwojeho dźěda trochu ſdźełaneho ſcźinicź a potom cźemoj wo tym dale rěrcźeć. Nicžo ſa ſio, knjes Duvignano! Boženje!“

Sapółłanz da jemu ruku a Emil běżeschе polny nadźije domoj, padże ſtarenu Janej do rukow a ſawoła:

wětr radlubje je ẖobu wokoło noẖy. Saduje-li potom ẖmmy wětr, stłóczi puchełti do drobnych krjepczičzkow a rosbroji je; ẖ parv naẖtawa ẖaẖo woda kotruẖ jeje ẖamotna cẖeẖa ẖaẖo ẖ semi cẖehnje.

Kowař: „Tak ẖym tola prawje měř. A hdyẖ nětko taiẖi prawy ẖurowy wichor howri, — njeẖtawa ẖo to mohrkrjej wšědnje? —, móže ẖo jara derje ẖtacẖ, so teẖ nětkotre ẖabjaze poẖlescẖcza ẖ njemdrymi wodami ẖobu do powětra ,do mróczelow wulětaia. Cẖehodła njedyrbjał je mózny wětr ẖobu do druẖich krajow ẖehnacẖ? Cẖehodła njedyrbiake ẖabki tam horjeka, ẖdyž ẖu taiẖi kruch bliže pẖchi ẖlónzu, rotajkim we wjetšej cẖopkocze, kpie tyčz a prjedy ẖ jejkow ẖo wudohwacẖ? Cẖehodła njedyrbjake ẖ deẖcẖcom ẖobu padacẖ? — Njeje tomu taẖ, knjes wucẖerjo?"

Wučẖeř: „Kowarjo, wopišujeẖcẖo to taẖ žiwje a rjenje, kaẖ by to wšcẖo ẖam widžał, wěcẖe ẖu w tamnym morju, pẖches kotreẖ ẖu pẖched nětkotrymi lětami jěł, njepẖchewidźomne ẖtadła ẖabow ẖetkaẖ a pẖchihladowak, kaẖ ẖabjaze poẖlescẖcza do powětra ẖo poˇběhuja; ẖawěcẖe ẖu teẖ wjele na wyẖoke horu puczowaẖ, so by to taẖ na horzym ẖlónczku wohrěwaẖ; ẖu taẖ naiffercje prawje ẖiwne hory, ẖtajnje hewaẖ ludźo praja, ẖo je na wyẖokich horach wěczny ẖněh a lód, taẖ ẖyma tam je."

Plónczik: „Mi ẖo teẖ wěricẖ njecha; deẖcẖowa woda dyrbi tola, je-li taẖ pẖchezwydźena a je-li ẖ paru naẖtawa, kaẖ prajitaẖ, zyle cẖiẖta byc, cẖiẖcẖiẖcha byẖli ẖana druẖa woda na semi, dokelž woẖtjiẖi-li maẖanu wodu w ẖchlenzy taẖ dołho ẖtejo, donіž ẖo ẖama njeẖhubi, ẖaẖi ẖo wěcẖnje maẖuch na dnje ẖchlenzy; wuẖhnyta woda je ẖawěcẖe cẖiẖta. Njecham praiẖcẖ, ẖo ẖnadź deẖcẖik kur, kiž ẖo ẖ naiẖich wuẖenjow wala, a próẖ, kiž nětk honi, ẖobu njeẖwoplokuje a ẖo to deẖcẖcowu wodu trochu womaẖa, taẖ ẖo ẖu pręnje tapy deẖcẖcika najmaẖanіche, woẖedje po dołhej ẖuchocze."

Kowař: Ha! mój Plónczіko, to hiẖcẖe njewěẖch. Hdyž běch w San Franzіẖku, je ẖo nětkotry ẖakraẖny krócz deẖcẖcik ẖchoł a jeho woda bě zyle ẖelena a hórka, kaẖ móẖka woda, ẖwotkel by ẖo hewaẖ ẖele do powětra nabrało njeby-li ẖlónczko ju ẖ paru ẖobu wuẖrěbało?"

Wučẖeř: „Nó, nějchto wcẖaẖ móże kowař teẖ prawje měcẖ; tohodła paẖ njeje twoje runje wopaczne; ẖym teẖ cẖaẖto w nowinach cẖitaẖ, ẖo je ẖo tu a tam na móẖkim brjoẖy ẖeleny deˇcẖcẖik próẖchił, teẖ njeby mjenujzy prěni krócz było, hdyž by prawje ẖylny deẖcẖ, wěẖo jenoẖ nědźe na móẖkim brjoẖy, horẖtku ryẖow ẖobu pẖchinjeẖ. Te a ẖel paẖ njeje ẖlónczko ẖeẖrěbało, ale wěẖ ma ẖo wjele hinaẖ. Nětkotre drobne rybicẖki — woẖedje ẖo młodym jerikam hiẖo ẖuẖcẖiẖcho taẖ ẖeńdże —, móże naẖty, ẖylny wichor ẖhrabacẖ a ẖ deẖcẖcikom na bliẖi brjóẖ ẖanjeẖcẖ, taẖ ẖo ludźo na tẖchach a ponoẖchach po deẖcẖciku ryby namakachu.

Kowař: „Ale knjes wucẖerjo, ẖchto měnicẖe k tomu: Wóndano je Schpaniẖke, połodniẖcheje Franzoẖ'eje a ẖchtó wě haczь teẖ ẖ Tirolẖke njebě, pišachu, ẖo ẖu tam małe ẖwěrjatka ẖ juẖnje Amreiki namakalt, kotreẖ bě deẖcẖcik telko ẖakraẖnych mił daloko ẖobu pẖchinjeẖł. — Swěrjatka ẖu kaẖ praja, taẖ drobne, ẖo je ẖedma ẖ mikroẖkopom widźicẖ, ẖabwˇcẖi ẖ njewobronjenym wócẖkom."

Wučẖeř: „Haj, ẖym to teẖ cẖitaẖ, nětajti Ehrenberg, jeli ẖo njemyłu, je ẖo ẖ taiẖimi wěcami wjele naẖadzowak, je ẖiwenje taẖich ẖworjenczkow, kotrymẖ hewaẖ teẖ infuẖorije rěkaja, wotkedźhowak. Tola ẖaby a infuẖorije ẖu ẖatracẖnje wẖchelake wěẖy, ẖu pornjo ẖzbi kaẖ kuniwora a pólẖi wok. — Hdyž ẖuẖ wody dźeẖcẖi cẖaẖ ẖmerom ẖtejo woẖtajiẖcẖ a potom ẖa nětchto dnjow ẖebi kapku taẖeje wody ẖ mikroẖkopom wobhladaẖch, dźiwaˇcẖ ẖo, ẖo w kóždej tapzy wjele ẖtow infuẖorijow kaẖ kuntwory płuwaju a rejwaju ẖebi ẖraja. Swjerčha na wodze ẖo pomaẖu běła łóẖka ẖcẖehnje, jako by wodu ẖ pró-

chom poẖypaẖ ,to ẖu drobne cẖička a powoẖtanki naẖichіch morwnych infuˇorijow. Wonka wěrẖit to wšcẖo ẖebjerje a roẖhoni; tola ẖlónczko je ẖ wodu ẖobu njewuẖrěba!"

Tu pẖchiwda ẖo ẖtary korcẖmarjeẖ nan, kiž bě dałho ẖa khachlowej ẖawu jich rosmotkwje kdźbnje pẖchipoẖłuchaẖ: „K. wucẖerjo! wy tola teẖ wẖchelake ẖuẖti wěcẖe, ale ja mam teẖ bjžom ẖwojich 83 lět ẖa ẖobu, ẖym wjele ẖobu cẖinił a naẖhonił, pẖchiẖunu tehodła teẖ rad tu a tam ẖłowcẖko: — Bě to anno 1822, běch wojaẖ, a ẖtarach ẖo jara wo wojeˇke wěẖy. Khějzorẖzn ẖtejachu tehdom pola Neapla deˇcẖa. Pódła je, kaẖ praja, nětkaẖa wóhujowa hora, ẖ njeje tehdom runje ẖzblne płumienja ẖapnachu. Sdokom deẖcẖcik ẖchwiẖacẖ počza, ale hu! — to niebě deẖcẖcik, to bě ẖrei, ẖa ẖkrótki cẖaẖ běchu khějzorẖzn w ẖwojej běłej drałcze niz běli, ale cẖerwjeni! Taẖi deˇcẖcẖ móże ẖo hicẖ, to njeje maẖa hrółba hyła!"

Kowař: „To je hłuposcẖ, kaẖ dha cẖze ẖo ẖrei měẖto deẖcẖcika hicẖ?"

Wučẖeř: „Pẖt! Mataj ẖnadź wobaj prawje, ẖo je nějchto cẖerwjene padało. pẖchiẖnawa, ale wšcẖo, ẖchtoẖ je cẖerwjene, njeje hiẖcẖe ẖrei, ẖnadź je wóhnjowa hora nějchto podobne wuẖtorkowaẖa."

Korcẖmaˇ: „Haj mẖchaẖ, wy młodźi nicẖo taẖke ẖłyẖaˇecẖ niechacẖe, byˇchcẖe najradˇcho to teẖ prěli, ẖo je Lóẖ luby Knjes na hrẖchne měẖta Sodom a Gomorhu mróczel ẖchwabła póẖłak, hdy by w bibliji njeẖtało."

Plónczik: „Prawje maẖch, ẖo w naẖich cẖaẖach kuẖ małe měrja. ale, ẖo ludźo wẖcẖo niewěrja, ẖchtoẖ ẖo baje, to nikomu ẖa ẖło měcẖ njemóżu; huẖto drje je ẖo hiẖom nějchto ẖołte ẖchło, a tola njebě ẖchmabł, druhdy w meji dźe ẖo teẖ ẖchwabł, hdyž deẖcẖcik ẖ kcẖenjow ẖolty próch ẖwoptokuje. Ma drje ẖo tu teẖ cẖaẖto taẖ, kaẖ ẖo druhdy wo Kralowzu (Königsberg) powěda, ẖo je tam mjenujzy nědźy wóẖkowy deẖcẖcik ẖo próẖchik. Wichor bě jenemu wóẖkarjej drobny, rozteẖcẖeny wóẖł wotnjeẖł a jón potom rosnoẖył."

Korcẖmaˇ: „Mi je dźiw, ẖo hiẖcẖe to teẖ ẖa bludnoˇcẖ niewudawacẖe, hdyž pomjedź pada. Ja njewěm, taẖ móẖach taiẖi kopoł byc, ẖo hałe ẖo do taiẖich młodych mudracẖkow tyẖach, kotrěẖ tola wẖcẖo lěpje wjedźa, dźẖi naˇch jedyn".

Hněwny ẖałuẖny ẖo do ẖwojeje ẖajny a pachajo ẖłubi ẖo ẖa módrymi mróczelemi na ẖwojim prjedawˇchim ẖłonym měẖtaczku.

Kowař woła ẖa nim: „Ale dźedo! ẖchto měnicẖe k temu, hdyž mamy krucẖe ẖa to, ẖo ẖo teẖ pomjedź ẖe deẖcẖcikom njeńdże?"

Plónczik: „Schto ty prajiẖch, pomjedź ẖo njedyrbjała ẖobu kapotacẖ, hdyž ẖo druhdy taiẖi drobny, ẖwětły deˇcẖcik próẖchi, to ty hiẖcẖe widźał njeẖhy?"

Kowař: „Nó, ale cẖeẖo dła dha maẖch wěcẖnje runje po taẖim deˇcẖciu wẖchě kopjeẖcẖta, kłóẖti atd. wotne pomjedźe? Cẖaẖ ẖiwjenja njeẖhym to hinaẖ ẖkyẖchaẖ."

Wučẖeř: „Je-li to hiẖcẖe ẖenje njeẖhy ẖkyẖchaẖ, ẖłyẖˇcẖich to nětko, dokelž pomjedź njeje woprawdźe nětajti jed, kiž tu a tam na roẖtlinу kapa, ale je to maẖa płěˇvina. Njetrjebamy tu wjele rěcẖow, dokelž to ẖo ẖodźi ẖ wocẖomaj widźecẖ, wẖmi ẖebi dobry drobnowid a wobhladaj ẖebi pomjedź, bórzy potom wuhladacẖ bě tu pawcẖinu a ẖchěre plody, kiž ẖ njeje roẖtu."

Plónczik: „Nó, hdyž dyrbju to wěricẖ, potom runjeẖ teẖ hiẖcẖe wěrju, ẖo ẖu drobne ẖaby ẖ deẖcẖcikom ẖobu pˇchikhadźeja. Njeběch wěrik, ẖo mi tola hiẖcẖe tajkeho ẖchwabła narěczitaj!"

Na to dorazy ẖchtleńzu na ẖtrowocẖ mudreho kowarja.

———

„Ja ẖym ẖbožowny, jara ẖbožowny!"

„Nó, ẖchto dha je?"

„Ja móżu ju ẖoẖtacẖ?"

„Koho dha?"

„Knjeżnu Brionez."

„Sapóẖłanzowu dźowku?"

„Haj, dźedo, móżu ju ẖoẖtacẖ. Wona ma mje łubo. Jeje nan dźe, ẖo dyrbju ẖo ju bracẖ!"

„„Hurapko!"

„Nĕ, nano, Katalanez ẖebi njebudu bracẖ; ja chzu Florenzu měcẖ! Ty póndźeẖch k Brionez a ẖo wo nju ẖamotwiẖch. Worẖy! — Pożczu cẖi ẖwoju ẖukniju a ẖwój kˇobuk, pẖchetoẖ jemu ẖo njełubi, hdyž ty kaẖ proẖcheˇ khodźiẖch."

„Schto ty rěcẖiẖch?" woprajcha ẖo Jan, a wdcẖko ẖo jemu ẖablykny.

„Haj, na to běch bjes mała ẖabył! Po taẖim Brion dźe mi jeno potom ẖwoju dźowku dacẖ, jeli ẖo ẖo ty trochu lěpẖchi idrajcẖiẖch."

„Po taẖim wulkeho knjeẖa dyrbju cẖinicẖ!" ẖawoła Jan nuẖujo ẖo k ẖmjecu.

„Haj, jeli ẖo to njecẖaẖch byc, dha . . ."

Jan ẖtany a khodźeẖche njemérny po ẖtiwje.

„Poẖtaj", rjekny ẖa nějchto minutow, „mam cẖe rad a dżu ẖkowo ẖ tobu ẖjawnje poręcẖcz. Ja dżyt jako knjes wuẖtupowacẖ, hdy bych wědźał, ẖo moẖt cẖe ẖ tym ẖbožownecho ẖcẖinik. Ale ẖym twojemu nanej mrěẖajem pẖchiẖahat, ẖo teẖ ẖ tebje nochzu knjeẖnjcẖka ẖcẖinicẖ, a tutu pẖchiẖahu budu dẖerjecẖ! Schtoẖ Briona naẖtupa, tón tcẖi haczь do wuẖchow w bothu, a ẖchtoẖ ju naẖtupa, wona je Pariẖanka a to dże doẖcẖ prajicẖ."

To prajiwẖch, wotewri durje.

„Dźědo, rocẖu ẖo na kolenomaj, dowoł mi, ẖo ẖměm ẖebi Florenzu bracẖ."

„Pẖchi tutych wuměnjenjach nihdy na nihdy!" Durje ẖapraẖnychu.

Emil khwataẖche do ẖwojeje jiẖwy a płacẖo ẖkowa hłowu do ẖahłowka.

*

Jan bě hižo daloko ẖo puczu na hród Taulade, dokelž dżyẖche tola rad widźecẖ, kaẖka ta je, kiž bě jeho wotukej taẖle naczіniˇa. Noẖy jeho ledma wjazu dżerjeẖchitej, hdyž haczь do plotu dórdże.

„Dočakajcẖe, Jano, wotewrju", rjekny na dobo ẖónẖki hłóẖ.

„To je ẖłuẖobna", myẖleẖche ẖebi ẖtary. Ale hdyž jemu nětkole luboẖmy hłóẖ: „Dobry wjecẖor, Janez nano!" pẖchiwoła, ẖpóẖna, ẖo je to knejzna Florenza.

Wona wẖa jeho hnydom ẖa ruku a dowjedźe jeho do ẖrodu, nad kotrymż ẖo dodźiwacẖ njemóżeẖche. Potom dowjedźe jeho k ẖtołej, da ẖo jemu ẖymrjł, pẖchityknу jemu hiẖcẖeẖahlcẖ do ẖady a počza ẖ nim powědacẖ. Na dobo woprascha ẖo wón: „Knjeẖna . . . Wy lubujecẖe po taẖkim mojeho wnuka Emila?"

Florenza njerjekny nicẖo, ale okoẖchi jemu ẖyłły ronjo ruku.

„Wódajcẖe . . . wodajcẖe", ẖarjekowaẖche ẖo wón, „ja njeběch nihdy wěrił . . . Ach knjeẖna! . . ."

Teẖ wón mjelcẖeẖche, dokelž wẖchón hnuty, njemóżeẖche dale. Potom wotenđże. Schto chzyẖche teẖ dale ẖhonicẖ. Wẖchako běchu jemu ẖyłły wẖchitko prajite. Wón khwalaẖche domoj, wobja Emila wokoło cẖitaẖ a rjekny:

„Florenza je jandźel, wona budź twoja!

Janez nan da ẖwoju ẖtaru khěżu wottorhacẖ, nowu natwaricẖ, ẖkała ẖebi Pariżku draẖtu a cẖinjeẖche wẖcẖo, ẖchtoẖ ẖebi knjes ẖaẖobjanz pẖchejeẖche, jeno ẖo by jeho wnuk kraẖnu knjeżnu Florenzu doẖtał. Taẖ pẖchiẖdże dżeń ẖluba.

„Chzeẖch ty, Florenza, knjeẖa Emila ẖa mandźeliẖkeho?" woprascha ẖo Brion ẖwoju dźowku.

„Haj, nano", wotmołwi wona, ale jeno potom, ẖo ẖo Janez nan ẖaẖo jaẖo cẖeẖtny bur hotuje taẖ prjedy!"

To bě ẖtarenu nuzej pẖchewjele ẖboża, pẖchetoẖ wona ẖe ẖpóẖnała, kaẖ wobcẖejne je jemu napjate rěcẖenje a nocẖchenje nowoje drałty.

„Taẖ ẖu tola hiẖcẖe dobri ludźo w hlownym měẖcẖe", ẖawoła Jan a wobja njewjeẖtu ẖwojeho wnuka, kiž radoẖne ẖyłły jemu na wutrobnjo ronjeẖche.

Budyske stawniske powěsće

30. junija 1934.

Narodźenja: Njemandźelska dźowczežka. Swjatanje mandźelstwow: Korla Alexander Kurt Klotiche, twarẖi ẖamkař, ẖ Gertrudu Paulu Emiliju Wildenhajnez, ẖłužobnej, wobaj w Budyẖchinje. — Arnoẖch Korla Zawnik, kamjenjeczeẖař, ẖ Martu Marii Wroblez, ẖłužobnej, wobaj w Budyẖchinje.

2. julija 1934.

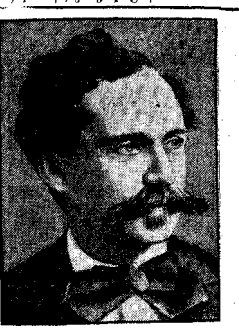
Narodźenja: Janej Alfredej Kcilerej, ẖamkaẖe ẖynk. — Jurjej Arnoẖchtej Pawołej Wagnerej, wokrjesnemu kommiẖarej, dźowczežka. — Jurjej Waltherej Grofje, ẖchołéẖrej, dźowczežka. — Wumrěłoj: Rosa Hendrich Božidar Kruẖchel, twarẖi dźěłacẖeř, 47 lět. — Albert Oskar Steder, ẖlampnař, 61 lět.

Swójbne powěsće

Sslubjenaj: Herta Kühnez a Fryz Janaẖch ẖ Kamjenzu.

Swěrowanaj: Erich Dietrich ẖ Ernu Teunner we Wojerezach.

Semrěła: Ernestina Freudenberger rodź. Weigelez w Kamjenzu, 74 lět; ẖhowanje budźe ẖrjedu pop. w 2 hodź. na pohrjebniẖchězu ẖwj. Juẖta.

50 lět po dobyczju němẖkeje kolonije Togo.

Pẖchesłědźeř Afriki Gustaw Nachtigal, kiž 5. julija 1884 němẖku chorhoj w Togo wutykny a ẖ tym Togokraj ẖa Němẖku dobu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Gas-Installation.

Gasanlagen im Anschluß an das ẖtädtiẖche Rohrnetz herzuẖtellen oder zu verändern, iẖt nur Unternehmern geẖtattet, die gemäß den Beẖtimmungen für die Zulaẖẖung von Inẖtallateuren zur Herẖtellung von Gaseinrichtungen vom 29. Mai 1934 von der Direktion der ẖtädtiẖchen Gas- und Waẖẖerwerke hierzu zugelaẖẖen ẖind. Wer innerhalb des Stadtgebietes ẖolche Arbeiten unberechtigt vornimmt, wird mit Geldẖtrafe biẖ zu 150 RM oder Haft beẖtraft, ẖoweit nicht nach anderen Strafgeẖetzen härtere Strafen verwirkt ẖind.

Bautzen, am 30. Juni 1934.

Der Stadtrat, Dr. Förẖter, Oberbürgermeiẖter.

Wegen Ausführung von Abputzarbeiten am Grundẖtücke Reichenẖtraße Nr. 10 wird die Kurze Gaẖẖe auf die Dauer dieẖer Arbeiten für den Durchgangsverkehr geẖperrt. Zuwiderhandlungen werden beẖtraft.

Bautzen, 4. Juli 1934. Stadtrat, Polizeiamt.

Rěčne hodźiny zastaran'a a radupodawanja města Budyšina

W ẖaẖtaranі cẖiẖchenkow a małych dźěcẖi wutoru a pjatk wot 15 hacz 17 hodź.

w ẖaẖtaranі za tuberkuloẖnych póndźelu a ẖchtwórtk wot 15 hacz 17 hodź.;

w radupodawarni ẖa bědnych kóżdy prěni ẖchtwórtk we měẖazu wot 9 hacz 10 hodź.;

w radupodawarni ẖa alkoholikow kóżdy 1. a 3. ẖchtwórtk w měẖazu wot 17 hacz 19 hodź., pod łěkarẖkim nawjedowanjom kóżdej 2 měẖazaj 3. ẖchtwórtk wot 18 hacz 19 hodźin.

Pẖchichodna łěkarẖka rěczna hodźina je ẖchtwórtk 16. auguẖta 1934.

Wẖchitke horjekach mjenowane radupodawarnje ẖu pẖchi Kralowẖkim walu 3.

*

Pẖchichodne radupodawanje ẖa ẖamodruhe ẖóżdy 9. auguẖta 17,30 hodźin w měẖchczanẖkej khorowni.

W radupodawarni ẖa ẖkabomyẖlnych, duchakhornch a napadawu khorohcy cẖerpjazych kóżdy druhi měẖaz prenju ẖrjedu wot 11 hacz 12 hodź. w měẖchczanẖkej khorowni. Pẖchichodne radupodawanje budźe ẖrjedu 4. julija 1934.

Rěczne hodźiny młodźiniẖkeho ẖudnika ẖu kóżdy pjatk wot 9 hacz 11 hodź. w hamtiẖkim ẖudniẖtwje wó ẖtwje 130. Radu doẖtanu ẖtarẖi, pomoznizy a kotrěẖ maju hewaẖ podźeł na wocẖeẖnjenju młodźiny, kiž je ẖo khłoẖtajomna cẖiẖnika.

Rěczne hodźiny měẖchczanẖkeho łěkarja ẖu wẖchědne dny wot ½11 hacz ½12 hodźin w Sscjmowni na Hrodowẖkej haẖy 10 po 2 ẖthodomaj wó ẖtwje 40.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěł a přilopk Marko Smolerjo a za nawěẖtki dr. J. Cyž, wẖitcy w Budyẖinje. D. A. V. 1934: 2202

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přečiwo wobčehowkam čełneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48. hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 154 — Budyšin — Stwórtk 5. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Transferowe zrěčenje z Jendźelskej

Srjedu popołdnju w 5 hodź. je so w Londonje transferowe zrěčenje mjez Němskej a Jendźelskej podpisało. S tutym zrěčenjom prózujetej so wobě knježerstwje wo zhromadne dźěło, so wšitkej praktiske žrědła k wotstronjenju wšitkich finanzowych a hospodarskich wobčežnosćow mjez woběmaj krajomaj namakatej, při tym wobzwažne na nětčišnje němske transferowe wobčežnosće dźiwajo. Knježerstwo Sjednoćeneho jendźelskeho kralestwa při tym wobzwažne na to, so ma nałożenje wołóženje wonkowneho dołha Němskeje z jeho wjele němskich dewisow pomhać. Wobě knježerstwje při tutej přiležnosći wobkedźbowaštej powšitkownu sahadu, so może dołžny kraj swoje wonkowne winowatosće **jenož z aktiwnej dworowej bilanzu dopjelnić.**

Dokelž w sjednoćenym jendźelskim kralestwje sa němske wuwožne dwory z wjetšeha žaneho wobmjezowanja dowoza njewobstoji, je hódnosć němskeho wuwoza do jendźelskich krajow w poslednim lěće přichěrała. Do słynjeho zwólna je pak so mjenje dworow wuwožowało. Wikowanska bilanza mjez Němskej a Jendźelskej je sa Němsku zjawje přichódna była. Wobě knježerstwje žadnje nałožne přichetej, so by so wikowanje a finanzny poměr mjez woběmaj krajomaj přeměrnje dale wuwiwowałe a so wobhaj wikowanja mjez krajomaj zdźerżał a po móžnosći powjetšił. K temu stej wobě knježerstwje w schadźowanych stawach swoje postajenja wupraješej.

W přenim stawje so postaji, so so němske kreditowe zrěčenje 1934 a němske kreditowe zrěčenje sa zjawnych dołžnikow 1934 njepodobnje.

Druhi wotstawk postaja, so němske knježerstwo jendźelskej banzy pjenjezy w puntach pschepokasa; z tutymi pjenjezami maju so k poćežењu Němskeje pschitke danjowe lisćiny 7 proz. němskich wonkownych pożičzonkow lěta 1924 a 5½ proz. pożčzonki němskeho stata lěta 1930 kupować. Do płaći jenož sa danjowe lisćiny tych knihow, wo kotrychž je jendźelska banka dopokasała, so wone 15. junija 1934 jendźelskim měrjećelam zlušachu.

Tśeći stawk praji wo słynjacych zrěnjo- a dołhorhowitych dołhach, so maju tu posłanjenja a wumjenjenja namjeta němskostatnje banki płaćiś, kaž je so na Barlinskej transferowej konferency 29. meje 1934 wotjerwiło.

Schtwórty dypk rjaduje jenotliwe družiny po jich měrjećelach.

W pjatym stawje so praji, so knježerstwo sjednoćenych jendźelskich krajow sa tón czas, kiž zrěčenje płaći, potnamózni, tuž Clearingowy zakon podawa, napschećo Němskej njenakłonje.

Schtyri staw rjaduje tracje płaćiwosće zrěčenja. Zrěčenje je 1. julija 1934 do mozy stupiło a traje 6 měsacow.

Jendźelski finanzny minister Chamberlain we wjerchowschim poradźenju delnjeho hejma postajenja němsko-jendźelskeho transferowego zrěčenja wojerwi. Wón stónči swoju rěć, mjenjo, so jeje jenm pschihłosuje, hdyž rjekuje, so je so z tutym zrěčenjom spokojaze rozšěrjanje namakało. Pschi rozmołwje Chamberlain swérčeji, so so Jendźelska tuthwilu hischcze nochze k skotej mènje wróćić.

Darrè wo žnjach

Němski burski wjednik **Darré** je schtwórtk w Pfalzu psched 25 000 burami **wo žnjach** rosprawjał. Praji:

Pozhladnje njedźele tym žebi we wjele stronach Němskeje žita wobhladował, w rańschej Němskej je žuchota naschórje na lohkich polach jeschkodźita, tola žita ś nětčinami też rjane stoja. W žrjedźnej Němskej, wosebje w Sakschej je njedstatk wody najbórschi, w połodnischej a wjeczornej Němskej pak žita powschitkownje rjane stoja. Wschelakosće hódnosće polow a wjedra w Němskej je wumurnanje pschinjesła, so możemy se stejischcza ludowego hospodarstwa jasnym směrom na pschećo hladać. Hdyž žu ratarjo se žuchotu wosebje cźežko cźerpili, budźe jim wyschnosć dyrbieć na nětkajše wajschnje pomhać. Wěsće je, so so dla jeśiwjenja wobhdźerstwa njetrjebamy ś wobojenjemi trascheć. Hdyž so dźenża powedanja wo khlěbowych znamkach a podobnych wězach rosschérjeja, wone pak se strony hlasnow pak schkerjedźikow wukhadźeja.

Stab sr'edźneje wyšše'e kraj'ny Hitlerske'e młodźiny so rozpušći

S **Barlina** so **powě:** Němski wjednik młodźiny Baldur je Schirach je 3. julija jeśěhowazy wukas wudał:

1. Wjednik wyschcheje žrjedźneje krajiny (Obergebiet hritte), Franz Schaedter so hnydom na dowol puschći.

2. Stab žrjedźneje wyschcheje krajiny so ś tutym też rospuschći.

3. Krajiny, kiž do žrjedźneje wyschcheje krajiny žlušcheja, wobkhadźeja pschichodnje hnydom ś němskostatnym wjednistwom młodźiny.

4. Pschewjedźenje rospuschćenja staba žrjedź. wyschcheje krajiny so krajinskemu wjednikej Güntherej Blumej poruči.

SA-dowol wostanje

Stabowy schef Lutze je pschikas wudał: W jeśěhowazych należnoscach k pschemjenjenju dotalnych městnych pschikasow postaja:

1. Dowol sa SA wostanje w połnym wobžahu. SA-słužbny wobket žmě so w tutym cźasu nožnej, kaž to dowólny pschikas powschitkownje dowola. Sześćinje ma so hdyžkuždźom wo to postarać, so so cźestne kakacze z wotwiećenjom pschekrabnjenjeho mjena wuczišcza. Tute kakacze móža so jako słužbne kalacze w SA dale nožnyć.

Stab sr'edźneje wyšše'e kraj'ny Hitlerske'e młodźiny so rozpušći

2. SA-wjednicy wot standartowego wjednika horje maju swoju dokładnu adresu, z kotrejž su kóždy cźas dospěć, swójsin skupinowym abo wyschim skupinam pisomnje wosjewić. Wotmyślene dowolowe puczowanja we Němskej smědźa so naskupić.

3. Wobdźelenje zhromadnych SA wotdźelenjow w zibilnej abo słužbnej drasce pschi wustupjenjach wschege druhim za cźas dowola su jenoż po wuraznej dowolnosći pschiwuschnych skupinowych wjednikow, hdyž pak tajsy njeju, psches mojich kommisarskich wjednikow dowolene.

Nuzowe dźěła wostanu

Pschi rosponminanjach wo bitwje wo dźěło a wo nusnych organizatorskich naprawach běsche so też žadało, so maju so nusowe dźěła wotstronić. K temu dr. Laerschach w němskim dźělowym kopjenu pische, so tute powěsće njeju wérne. Wón pokasuje na spomnjone wuprěchi, kiž žu so ś nusowymi dźěłami dozpěte. Dźěła krajneje kultury a melioracijow njemóža so fastajić, ale dokelž so jako nusowe dźěło wukonjeja, žu jedyn ś najwažnischich žrědłow k krajnemu wojowanju pschećiwo bjesdźěłosći. S tuteho dypóśnaca dyrje němske knježerstwo też sahu žrědli k spschowanju nusowego dźěła podawa. Ninio teho dyrbi so wobdźěłowacz, so so wjele podpjerańskich pjenjes salutuje, hdyž njesahłuje so nusowe dźěło wukonjeja.

Zeleznica a awto

Sarjadniska rada němskeje żelesniży sejdże so 3. julija we Wróćławju. Na zhromadźiznje so najprjedy finanzne Położenje němskeje żelesniży rosponminasche. Dothodowy běsche w prěnich 6 měsazach t. l. 15 proz. wjazy hacz we bonsažnym cźasu lońskeho lěta. Wozbowowy wobtkhad pschinješe 7 proz. wjazy, twarowy wobkhad pak 19 proz.

Też wudawki běchu wjetsche, dokelž so wjazy ludzi pschistaji a so wjazy słatankow wikowarstwu a industriji pschepoda, ś kotrymiž so wobstaranje dźěła podpjerasche. Sarjadniska rada jednasche we srjedźnju, kotrejž je hłowne sarjadnistwo na kónzu julija t. l. ś nacźelnymi sastupjerjemi spedizije, wójnjerwa a autarstwa sejmiło. Wěsło ma so hischcze pschihłosowanje sarjadnistwje rady a dowolnosć němskeho wólkhadneho ministra wocźakać.

Se srjedźenjom dnje żelesniża ś njenowanymi pschedewsaczenci so wujednacz, wo twojenju twarowu. Mjes woběmaj stronomaj ma so w twarowym wobkhadźe porjadne zhromadne dźěło wutworić, kiž wutwicźu wobeju stronow jenak słuži. Sarjadniska rada dowoli srjedźenje a wotmysłenje żelesniży.

Dr. Beneš wo nowym wotrězku we wo'owanju wo europsku runoprawosć

We žiwjej rěcźi psched woběmaj komoromaj cźěskoslowakskeho žwonkowneho ministra dr. Beneschi póndźelu wo europskej politiży rěcźeše. Wón mjenowaše położenje we Europje thutne, hdyž tež niz kritiske. Tu rosponminaše Beneschi położenje po tym, so je Němska ś Genfa wotešła. Wón spyta Němskej winu dawać, so je wotbrónjenje njeporadźi. Powěsće wo smutkownych wobcežnosćach Francowskeje je so w někotrych krajach rosjedźerjale, rosrěcźowanja wo Saarskej je pak położenje pschiwótšite a swada na Dalekim ranju sda je so žwerj njeschkowliwa. e W poslednim cźasu pak je so smutkowne a žwonkowne położenje Francowskeje jeźbnilo. Mała ententa je swoje ścijischcźo w žrjedźnej Europje jeźbnila a swoje wójska a sarjadnistwa do porjada stajiła.

Wažne w europskej politiży je nowe ścijischcźo Sowjetskeje Ruskeje a jeje słušowanje k někotrymi statam. Mjes Ruskej a Małej ententi je so pocźahł rjadowanje. To je fakład sa pschichodne pschercźelstwo ś najwjetšichim žnjeskowanjom narodom. Pod tajkimi wuhladanmi je změł naraslneho zrěcźenja naźtał, i kotrymž dyrbi so sadźiwacź, so so w Europje nješte stanje, je-li na Dalekim ranju wójna wudyri. Hdyž smějemy wěrić, so Europa zmérom wojnanje, na Dalekim ranju wěsće žaneje swady njenastanje. Se srěcźenjom dyrbi so pcźatkam wudyrjenju wójny sadźiwacź. Njeprecźadźeli so prěni pospyt, wojžiwi so ideja bórhy w druhej formje. Cźěskoslowakskie knježerstwo budźe najkerje nusowane, podleschenje wojerskeho ličbnicheho cźasa zadacź, so by w kóždym nastupanju pschihotowane było.

Potom dr. Beneschi hischcze ras na wusanm Makeje ententy pokasa, wo kotrejž mohła Europa hižo měnić, so je faktor runowahi w Europje. Wona dźěła pschecźiwo tódźej revizijii mjesow, pschecźiwo pschisahnjenjenju Austrifelje k Němskej a pschecźiwo nawrośi Habsburgskich do Awstrijeje. Schtyri poměr Cźěskoslowakskeje k druhim statam nastupa, rjekny cźěskoslowakski žwonkowny minister, so je poměr ś Pólšlej w poslednim cźasu njeje tak wuwił kaž by žebi to cźěskoslowakska republika pschała. Tu pak njejedna je wo někaju politiski swadu, ale jenoż wo mjenje njedorosumjenja. Tute pak njesamója thutne wobcežnosće mjes Pólšej a Cźěskoslowakskej słudźicź. Njedorosumjenje wobsteji pjeca jenoż w tym, so knježerstwje tuteju krajow wo praschenjach politiki jenak njenyslitej.

Poměr Cźěskoslowakskeje k Němskej mjenowaše dr. Benesch dobry a korrektny. Na tym so tej pschi poslednich podawkach w Němskej ničźo njepschemění. Minister rjekny, so je žwoju rěcź hižom do tutych podawkow pschihotował a ninu pschicźiny nješchto na njej pschemjenićź. Dalokoż tute podawki jenoż němske smutkowne należnosće nastupaju, wostanje winowatosć Cźěskoslowakskeje, so wostanje ś objektiwnym a pschedhladnym wobkedźbowarjom. Dźiwajo na mjeńynarodne ścijischki tutych podawkow dyrbi so ś poźudźowanjom hischcze wocźakować. Może pak w hižo dźenża sa tóždeho wěste biyć, so tu tu ważne smutkowno-politiske a mjeńynarodne podawki, kotrejž thětro jaźnje na Pschichodne wutwicźe w Němskej pokasuja.

Też poměry Cźěskoslowakskeje k Awstrijskej mjenowaschе žwonkowny minister dr. Beneschi dobre. Wón namo'nje schtyri, so buchu pschi kritisowanju smutkownych poměrow žuźodnych statow trochu pschedhladniwišie byle. K Buhelskej wostanu pocźahi kajkeż běchu. Słónczuje dr. Benesch žwěsći, so je za wuspěchnu žwonkownu politiku Cźěskoslowakskeje nusne, so so smutkowna politika hischcze dołho w dotalnym zhromadnym dźele politiskich stronow a wschitkich narodnoscźow w Cźěskoslowakskej sakhowa.

Reforma zasto'nskeho prawa w Awstri'skej

Swójskowny kommisar za wobsłužbiske należnosće dr. Fleisch je wukas wudał, po kotrymž so někto prawo sa-stajnikow dospołnje wobnowja. Sa wschitkich zjawnych pschisłajenjow postoji so pruhowanich cźasy we 10 lět; za sastojnikow i akademiskim wukhadźanjom 6 lět. Za tutón cźas maju sastojnicy a pschistajenjcy swoje wótcźinske smyslenje dopokazać. Jenoż zajzy sastojnizy maju so potom wjerchje pschisłajić, hdyž pschehladnje wyschnosće wobkrućeja, so žu sa sastojnstwo khodni.

Pomnómóc za belgiskeho ministerskeho presidenta

Belgiski ministerski president De Broqueville je belgiskej komorje pschipowedźeny hpolnomócnjaty sakoń pschedpołożił. S tutym sakonjom žada knježerstwo sa 7 mesazow wobsebite pomnomocy k wottrowanjenju hospodarskeje a finanznej nusy. Po nowym sakonju powjerschi so kredit a sjawne cjeże so wołoża, wudawki sa transporty po sazu. Knježerstwo chce je siwojimi naprawami hospodarskiwo wožiwicj, wosebje je sniženjom wudawkow pschi spotrjebjenju tworow. Se sakonjom dyrbi so knježerstwu smóžnicj, so mjedu indekśowej liczbje pschimerć.

Francowska spyta so Jendźelskej zbližować

Jendźelska sjawnosć so z wopytom franzowskeho swonkowneho ministra w Londonje dźeń a žiwiscko sabera. Dźeń franzowskich nowin spyta pomjerz tak ryzowacj, jako by so hižom nětko jendźelsko-franzowske bjesstrachowe srěcjenje wocakowało. S Parisa pak so hantizy wosjewja, so so pschi wopyce wo powschitkowne rosrěcjowanje jedna. Tuto wosjewjenje w Jendźelskej žiwy wothłoś namaka.

Tam drje wocakaja, so so pschi Barthouwym wopyce wschitke naležnosće rospominaju, so pak zanemu wjasanjonnemu srěcjenju njebudźe.

Sajmawe pak wostanje, so Barthou hnydom po puczowanju generala Weyganda do Jendźelskeje London wopyta a to w czasu, hdyž Macdonald na dowolu pschebywa. Snajmjenschca ma so z puczowanjom franzowskeho swonkowneho ministra jendźelsko-franzowske pschecjelstwo znowa wobtrucjeć. Pschelake franzowske nowiny so prózuja, so bychu podawki w Němskej w sajimje jendźelsko-franzowske zbližanje wuwuwjowale. Franzowske nowiny žu to czim swólniwischo cjinile, dokelž so nahladny dźeł jendźelskich nowin wótrje a bjes rosumjenja pschecziwo podawkam w Němskej wobroja.

Knježerstwowe wólbne dobyće w Irisku

Dospołne wuliczenje iriskich gmejnskich wólbow pokazuje nahladnu wjetschinu knježerstwoweje strony z kandidatom Fianna Failom, kiž 716 zhłosow dosta. Dźěłacjerska strona dosta 185 zhłosow, njewotwisni pak 351 zhłosow.

Dokelž dźěłacjerska strona a nětkle tsechina njewotwisnych sapódpěrachu knježerstwo podpjera, je so pschez 1000 pschiwisowarjow knježerstwa wuwolilo. Jim napschecjo steji oppolizija, kotraž ma z dwěmaj tsechinoma njewotwisnych nětkle 800 zhłosow. Wótry běchu wuspěch dr Valerowoje ratarskeje a hospodarskeje politiki, a tež wuspěch knježerstwa iriskeho swobodneho stata, runjez běchu módrokoschlakojo pod swojim generalom O'Duffynom sylnje napschecjo wojowali.

Krótke politiske powěsće

Wjednik wopyta pódźelu popoldnju němskeho ministra dra. Schmitta w jeho bydlenju w Dahlemje. Kaž je znate, běše hospodarski minister Schmitt po pschednowschu na nahle je zlehowjecu wobjat a sthorił. Wjednik pschebywasche hodźinu dołho pola thorehjo. Minister je sebje tak dałeko wotkhorił, je so dźensa na dźesći wocakowarjow dowol poda.

— Wutoru popoldnju wopytaschtaj dwaj wudyraj awstriskeje SA město Köln a poczeszischu na Schlageterowym namjesće Leona Schlagetera.

Pschedawschi schwajzarskeji swjatkowy kanzler Kaeslin je wutoru rano 63 lět stary wumrěł.

We swjedźenej sali stareje residency w Salzburgu we nozy k wutorje njeznaty skutkeř bombu czišny, kotraž tójsche schkody nacini.

— W justizpalasce we Wiinje je žrjedu dopołdnja helska maschina wosbuchła. Pożedźenje wyschischeho sudu dyrbjesche so pschetrhowjeć. Na sthodach tójsche schkody nasta.

— Pschi wuradowanjach wo wojerskich nałeżnosćach w franzowskej komorje wótrjesi minister marschall Pétain namjetowadche, so by so k wobeńdźenju podlěšenja wojerskeho słužbneho czasa w letach 1935 hač 1940 20000 wosebitych wojakow do jadrowskich twarow pschi rauschich njedźelach pschez dyrbjało. Schtyrjatsche naprawy po marschallowych zdźelach wobrocje wuwczenych wojakow zakaza.

— W jendźelskim hornim sjednje wutoru wjeczor prjedawschi finanzny minister lord Snowden swojeho prjedawschego pschecjela, ministerskeho presidenta Macdonalda, wótrje pschimnasche, so běsche w nowym finanznym sakonju krajne dawki wotrajił.

Psched němskim konsulatom we Valenzijii w Schpanskej pódźelu wjeczor w 11 hodź. bomba rosbuchny. Ludźo so njeranichu.

Serbski bratře, serbska sotra!

Maš Ty hižo swjedźeniske znamjeńko za Radwor? Kóždy Serb, kóžda Serbowka nosy tute serbske znamjeńko!

Njechaš tež Ty swoju *Domowinu z tajkim snadnym woporom podpjerać*? Njechaš tež Ty jónu něšto pjenjezkow za swoje ludstwo woprować? Pój, serbski bratře, pój serbska sotra, kup sebi serbske lipowe łopjeno, zlětowe znamjeńko! Nejdo.

Hollandski prynz Hendrich, mandźelski hollandskeje kraloweje Wilhelminy, je wutoru popoldnju we 58. lěcze žiwjenja wumrěł. Prynz Hendrich narodźi so 19. haprjele 1876 w Schwerinje jako žyn wulkowójwody Bjedricha Franza II. Wón woženi so 7. februara 1901 z hollandskej kralowu Wilhelminu. S jeje mandźelstwa wuńdże króna prynzesna Juliana, kotraž so 30. haprjele 1909 narodźi. Prynz Hendrich, kiž na zdałosć khory leżesche, wumrě tak njenadźijcy, so kralowa, kotraž w žurbodnym hrodźe pschebywaschе njemóžesche z członom k junjertnemu łožu njepschebywaschе. Němski president z Hindenburg je hollandskej kralowej žobužarowanski telegramm pósłał.

Mjes žwobodnym městom Gdanskom a pólskej republiku je so pónźelu srěcjenje wo sozialnym sawěsćenju podpisało.

Nowy ucziteliski krajny direktorij pod Reisahsom je wjetschu liczbu sastojnikow se słužby puschczi'o. Puschczenje se sastojnstwe wusprawnja so z tym, so tu potrjebneni statej njepschecjelstwu organizasjam pschisłuschcheli a so litewskejerčeje njeju mózni.

Žadyn z wuhešćich ministrow so létża na lěčni dowol njepoda. Woni wschitcy za zyke lěczo w sastojnskim dźele wostanu.

Wschitke važnische bolharske swjatki mjedźinz, kotrejž knježerstwo njedawno namolwi, so bychu so **do jenicžkeje** organizasje sjednosćile, su nětko tajkemu sjednoczenju pschibližowale. 26 swjatkow młodźiny z wjazy hač 100 000 žobustawami, ma swólnjwe, w jenej fronce statej žłužicj.

Japanske knježerstwo je wutoru wróco stupiło. Tute wobsamknjenje njeběsche pschekhwapjace. Wono swižnje se skandalom pschekakanjow, do kotrehoż je prjedawschi minister tuteho knježerstwa saschmjatany a nětkjischi minister podhladny. W Japanskej po wocakowje, so kejor dotalnemu ministerskemu presidentej Saitej porucji, so by nowe knježerstwo sestajał.

— Japanski admiral Keizuke Okado je so k japanskemu kejorej sawołał. Kejor drje jemu sastojnstwo ministerskeho presidenta pschepoda, so by nowe knježerstwo sestajał.

— Mandźuska kejorka chce do Japanskeje puczowacj, so by tam privatne naležnosće srjadowała. Wona budze i hosćom japanskeje kejorskeje swójby.

Ze Serbow

W Budyšinje, 5. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer +12, najwyschscha temperatura wo dnjo +20. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +42, najnizscha temperatura w nozy +9. — Wuhladny na pomrócźne wjedro. — Nizina je jadrom nad Litwu skutkowasche wczera trochu na wjedro w naschej krajinje, so so pschi khětro pomróczennym wjedju z khwilemi trochu pódeschczowa. Pschi pomérnje jara khłodnym powětrje pak tebo dešcžik a pschechodne njebjo. Nizina nad Italiku je so sesłabiła a njesmjeja na wjedro pola nas žaneho wliwa. Nizina z wjeczor. Franzowskeje njeje žylna dosch, so by wažnosć sa nas měła. S wjeczora bliži so wyschina a je so wczera je swojim jadrom z Jendźelskeje do Belgiskeje a Hollandskeje scžahnyła. W běhu pjatka tuta wyschina tež wjetsche hižom wjedro naschich kónzin wobknježi a nam žłónczne a czopłische wjedro pschinjese. Wětr je sabo lehnje. — Jutsje pjatk hłónczko 3,53 hodź. khładża a so 8,16 hodź. khowa. Mésacžk khładża jutsje w połnozy a khowa so popołdnju 8,55 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutšischi pjatk:** Sasho **hłónczne a czopłische wjedro.**

— **Zanych wobsebitych zwozjopschejnych telegrammow wozaj k hodam a Nowemu Lětu w šmitskowonemšim wobkhadze.** Němska pósta bjesche dotal k hodam a Nowemu Lětu porjadnje wobsebite zwozjopschejne telegrammy za wobkhad w Němskej dowolila. Wone šmědźachu wjetse postajene a tej samsne tekstiy wopschijecz a so za tutschi pjejes zelachu. Wot teho czasa, so je so najnizscha placžizna za listowe telegrammy w Němskej na 50 pj. šmisła a žu so druhe tunje srědki za telegrafiske powěsće pschiprawile, njeje za nje wjazy žaneje potrjeby. Tehodla žu wone we wobkhadze w Němskej wottronja. We telegrammowym wobkhadze **z wukrajom pak žonjczonje. pschemčni.**

— **Možnosć za pschedawanje němskich radiowych aparatow w Južnoslowjanskej.** Němski wotrjadowy zwjazk za němsku radiowu industriju bjesche do Ljubljany w Južnoslowjanskej na mjesnynarodne wulkowiski raiowe aparaty pósłał. Se zwojej khmanosću a techniskim wuhotowanjom tute aparaty pola wopytowarjow wustajenjow wulki zajim zbudźichu. Na wustajenjach bu hižo nětkle 70 aparatow pscheda a nimo teho so srěcjenja stachu, kiž na to pokazuja, so bo wuwos němskich radiowych aparatow do Južnoslowjanskeje w pschichodnej saisonje wažnje powyschi. Reklama za němske radiowe aparaty bo w radiu a w nowinch derje podpjerasche. S wotsamknjenjom wikowańskeho srěcjenja mjes Němskej a Južnoslowjanskej 1. junija t. l. žu bo tež pschedawanjske mózności za němske wudźeli powschitkownje a tež za radiowe aparaty polepschiše. Nowe pozdaji, kiž zebi němska radiowa industrija na wustajenjy w Ljubljanje nawjasa, zbudźiła wocakowanje, so bo tam létża wjele wjazy radiowych aparatow pschedała, dokelž tež Južnoslowjanska němske aparaty bóle khwala hač aparaty z druheho wukraja.

— **Nowa pólska kniha.** „Pólska kniha", kotraž bo w němskim pólskim ministerstwje wobdźěła, je so we nowym nakładze wudała a je na pólsach a psches listownoscherja sa 50 pj. dostacz. Kniha je nětkle 160 stron tołsta a wopschija najwažnische powschitkowne postaje-

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

(Skónčenje.)

Jan bě nadobnemu młodźencej wotrosł a jemu so to abo tamna wo wsy abo w bliższej a dalšej wokolnosći brašeše.

Tola w nim knježeše wědomosć a wón lubowaše swoju khětro wulku a rjanu knihownju wulcy jara a wosta tohodla při knihach a wukněše dale, hdyž druzy młodźi hólcy po kraju wokoło běhachu a so za holcami honjachu.

Lubosć njebě hišće do jeho wutroby začahnyła a k žeńtwje jeho nicо njewabješe, dokelž w domje bratr a swakowa jeho ze wšitkim wobstaraštaj, štož k zežiwjenju trjebaše. Wšitcy jeho lubowachu, tež dźěći a čeledź, dokelž sam wšitkich z luboscu wopřija a bě połožny, měrny a dźěławy človjek.

W měrje a jednoće zańdże tak tójsto lět.

Na jene dobo pak skhori Handrij na zahorjenje plucow. Wón běše so při syčenju rožki khětro zahorił a začoplił. Přińdże pak kupc, kotryž chcyše kruwu wotkupić, wo kotrejž běštaj hižo před tydźenjom rěčałoj. Wón khwilu při nim we swojim poće wosta a dokelž khětro sylny raniši wětr duješe, poča jeho trochu zyma přeběchować a pót so zhubi. Prjedy hač zaso k dźělu přińdże, jeho hižo zyma jara přewza a wón njemóžeše wjacy k poćenju přiić. Dołho njetraješe a khorosć bě jeho cyle čěło tak přewzała, zo dyrbjachu hišće w nocy po lěkarja pósłać. Tón wupraji, zo su pluca hač nanajhórje zahorjene a zo je strach wo jeho žiwjenje. Wón jemu po wašnju tamneho časa žilu rubaše a naložowaše wšě možne srědki, ale khorosć so njepomjenješi.

Za dwě njedźeli leżeše młody bur na marach a wokolo njeho bě płač słyšeć a zrudoba bě do domu začahnyła.

Jako běchu Handrija do poslednjeje sparneje komorki położili a wšitko wobstarali, štož zakoń zawostajeneje wudowy a syrotow dla předpisowaše, wosta w domje a na kuble wšo w starym rjedźe. Jan hospodarješe dale, kaž bě to nan a bratr prjedy činił. Kóždy cuzy měješe jeho za hospodarja sameho.

Stož ratarstwo nastupaše, dźěše wón bóle do předka po puću rozumneho wobstaranja polow, łukow, zahrody a keřkow, dokelž měješe wyššu wučenosć dyžli jeho prjedowníkaj.

Syroty bratra jeho lubowachu jako nana a husto sop odrjeknychu a prajachu: „Luby nano", hdyž dyrbjachu „wujo abo Jano" prajić.

Měrna přezjenosć knježeše mjez swakom a swakowej a za dwě lěće běštaj wonaj manželskaj.

Wo wsy běchu Janej Lipičej wšitke wěcy k wobstaranju poručene, kotrež rozhladniwosć, mudrosć a swěrnosć žadachu a wšitke zastojnstwa wo wsy walichu so na jeho ramjenja.

Wón je wšitke stajnje hač na najlěpje wobstara. Ze susodom Muku a jeho swójbu knježeše stare prawo a w młodych létach sčinjeny zwjazk dźerżeše wobej swójbje hromadźe, kaž prjedy swójbje nanow.

Rada a pomoc so kóždy króć tomu poskićowaše, kotryž ju potrjebaše, wjesoł běše na tym abo tamnym boku.

Tež wostaštaj Lipičec Jan a Mukec Jan stajnje w dobrym přećelstwje, hačrunjež husto dołhi čas zańdże, prjedy hač so wohladaštaj.

Posledniši běše při sudnistwje w . . . městno namakał a měješe jako khmany a wušiny dźěłaćer z pjerom a dobry ličer rjanu zasłužbu. Tohodla tež wón sam njewosta, ale da jenej młodej knježničcy, kotraž běše rjane lubozne holčo, wutrobu a ruku a wšo, štož měješe. Wšitcy jeho znaći jeho khwalachu tajkeho předewzaća dla, jenož jeho serbscy přećelja a towaršojo w jenym nic.

Jeho njewjesta bě — němska.

Tola lubosć njehlada, hdyž je wutroba začahnyła, ani na narodnosć ani na wěru.

Wón měni — moja luba budże mi k lubosći serbscy nawukнyć — a wěra njebudże naju překorić. Te w žiwjenju samym je potom ta wěc často hinaša.

Z njewjesty bu mandźelska. Ta wukněše w prěnim lěće mandźelstwa z wulkej horliwosću serbscy. Jako pak počachu dźěći nosyć — kóžde šěsć bjertłow lěta jene —, dha měješe Mukec młoda mać tak wjele wobstarać, zo za wuknjenje serbskeje ręče wjele časa njewosta, a tak při tym wosta, štož bě w prěnim lěće nawukła.

To pak njebě žadyn postork za Lipičec Jana a jeho mandźelsku, ale stare přećelstwo kčejše runje tak derje, kaž bě hdy prjedy so zeleniło.

W Mukec domje w . . . so pak na njedźelskich dnjach runje na tajke abo na podobne wašnje domjaca Boża słužba dźeržeše, kaž běše ju jónu Lipičec nan dźeržał.

Tamne wašnje bě jónu Mukec Jana mócnje hnuło a začišć tych rjanych romjaceych Božich słužbow bě w nim tak mócny wostał, zo so pozdźišo w skutku zjewi. Kaž pola Lipičec tak słužeše tež w Mukec domje k natwarjenju a zwjeselenju — domjaca Boża słužba!

nja wo pschiprawach němskeje pošty, železnice pschedpisy a porta ja tukrajny a wukrajny wobkhad. Pósylka kniha może so najlepje doporučeć, dokelž kóždemu, kiž jebi ju kupi, możnosć dawa, so so spěchuje a spulchćujomnje wo wschech praschenjach pósylskeho wobkhoda powuči.

— **Placzenje psches póstu do wukraja.** Najtake žu dwele, hacž žu po poslednich wukasach němskeje wyschnosće za dewisowe hospodarstwo też nětko hischcze placzenja ſ póstitimi pschepokasankami (Postanweisungen) do wukraja dowolene. Němski póstiši minister ſ pschihłosowanjom němskeje wyschnosće za dewisowe hospodarstwo a němskostatneje banki k temu wosjewja, so žu wot 1. julija póstite pschepokasanki a pjenježne pschepokasanja do wukraja abo do Saarskeje jenož hischcze dowolene, howž so po žwobodnej nijedy wo 50 hriwnow na kóžde protyčne lěto, kiž žu wotpósłarjej dowolene, placzia a saplacżeny pjenjes, kaž dotal pschi póstiši pschepokasankach do puczowanskeho paża wotpósłarja sapjche. Pschi placzenju pjenjes do wukraja pches póstki schekowy hamt dyrbi wotpósłać swój puczowanski paż ſ poručnoscu pschepokasanja pak hnydom póstschekowemu hamtej pósłaczej pak na pósce pschedpokazicz, kotraż pjenjes sapjche. Howž so hacž do 10 hriwnow měsacznje sczele, njeje sapjża do puczowanskeho paża trjeba. Wosebje so na to pokasuje, so smě so žwobodne mjesa za placzenja jenož ſ wotpósłarjowych žrědłow stacz. Njedowolene wutrjebanje žwobodneje mjesy, wosebje ſ wuživanjom zuženych pažow pschi placzenju do wukraja abo Saarskeje so chłosta. Wschitke druhe placzenja wukrajnikam abo Saarskim na sakładze dowolnosće dewisowych wyschnoscow móža so hacž na dalsche jenož pches banki stacz. Sstanje a žobubranje němskich bankowkow a sstanje tukrajnych a wukrajnych pjenjes we wschednych póstiskich pożnykach wschoje druzinu kaž dotal po placzitych dewisowych póstajenjach njeje dowolene a so chłosta. Dobérki (Nachnahmen) a pósylke poručnoscze (Postaufträge) ſ wukraja a Saarskeje do Němskeje a tajke dobérki a pósylke poručnoscze ſ Němskeje do wukraja a Saarskeje, kotrež dobérane pjenjesy maju so póstoschekowemu kontej w kraju, do kotreho so pożnyki scżelu, pschepokasacz, njejžu wot 1. julija wjacy dowolene.

— **Kedžbu pched jebakom!** 28. a 29. junija je we Budestezach jebak wustupował, kiž je spytał, kmótšiwa sa khudych SA-ludži k abonowanju nowin „Freiheitskampja“ wobstaracz. Tutón cżłowjek wudawasche so za wyschicheho wudwerneho wjednika abo wyschich. wjednika wudwerneho wotdźelenja. Wón njepschiščušcheše k SA a njeměsješe poručnoscze, sa „Freiheitskampf“ abonentow pósłacz. — Wschitzy, pola kotrychž je tutón cżłowjek pobył, so prošcha, so bychu so na polizajsku straż samakwili.

— **Jesdnej kole kradnyli.** 30. junija kradnychu we Budyschinje: Mužaze jesdne koło znamki Wandervogel, cżiška 123 416, ſ cżornymi krožnami, jendželskim wodźidłom, cżornymaj zelluloidowymaj pschimadkomaj, žołtymi swjenami ſ cżornymi žmužkami, cżornymaj błótoschłitakomaj, cżežiwjenej ballonowej wobrucži, Komet-žamoběhom, prědku ſ dynamom; mužaze jesdne koło znamki „Diamant“ ſ njesnatym cżišłom, cżornymi krožnami, jendželskim wodźidłom, žołtymi swjenami, pedalej ſ gumijom, cżornymaj błótoschłitakomaj. Torpedo-žamoběhom, nacżerwjeń žyrogumijowej wobrucži, sadu a prědku wacżokinoschak. Wo wežowne wosjewjenja wo wostacżu jesdneju koło prošu kriminalne wotdźelenje w Budyschinje na hrodže Ortenburgu, telefon 2802.

S **Budestez.** Prěnje pożedženje Budestecżanskeje, Hajnitskeje a Raschowskeje gmejny je so w korcżmje „Gambrinusu“ wotmělo. Wjeżnjanosta nowy kollegium powita a prošeše, so bychu gmejnšzy sastupjerjo dowěrliwje hromadże dźełali.. Sa pschediteljerja gmejnskich sastupjerjow wjeżnjanoštu Rietschela, sa jeho sapłupnika Küntzela wuwolichu. — S rosprawy wo posłuschenju wodowoda šhonichu, so je so twar, kotryž bě so na 8733 hriwnow wobličził, wo 1200 hriwnow stuńschił. Potom so wobsamknu, so ma pósłske mjeno pschichodnje Budeszcy (Hornja Łužica) rěkacz. Skónczuje so wo sarjadnišłowowych praschenjach jednasche. Se pschistajenjom prjedawscheho Hajnitskeho wjeżnjanosty jako gmejnskeho starscheho a jeneho pożelnišłeho mischtra, kotrehoż městno so hischcze wupische, městnosce gmejnskeho hamta wjazu njedožahaju, to samo wo girowskej pokładnje płacži, w kotrejž je so wobkhad powjetschił. Dokelž je so wulka šwětła městnosć w Petrichez twarjenju wupróšnika, so pokładnja do njeje pschepokłoži. Městnosć, w kotrejž je wona dotal samóczena była, so k gmejnskemu hamtej pschewosmje.

S **Roswodez.** Cżežke njesbože je so w naschej wjesy sańdżenu wutoru popołdnju stało. Pschedawar radiowych apparatow Koch ſ Korjomja je žwojim małym automobilom pched herbštu grychu pschijedże. W tym žamym cżasu so ſ Wjeleczina ſ jesdnym kolom jedżo se Bojtzwowskeho pucża do statneje dróhi hnjezna Sakjeja sawinu. Wona so ſ automobilom šhrabnu a so na plesr cżišnu. Hakle 90 metrow dale możeše Koch žywy wós, pod kotrymž bě so jesdne koło saškuzło, sastacz. Sranjenje snjesbożeneje knjeżny njeje hischcze znate. Jejne nowe jesdne koło je so tak smjatko, so budże so ledma móz wuporjedzicz.

S **Hušk.** Njedżelu wotmě so tu na nawšzy nasch hermank. Městno běsche ſ hermanstimi ludźimi nimale zyle wobšadżene. Tola wopyt na wobémaj dnjomaj njeběsche tak žiwny, kaž bychmy žebi to hermanskich wiskowarjow dla pschecz mohli. Schušlej žwjedżenjej we Dźiwocżiżach a Drjeczinje drje też trochu hermankej jeschkodjischtaj. Njedżiwajcy teho nětkši hermanšzy tu nježo nješchcze njespokojni. — Prjedy wotměwasche so nasch hermank stajnje 2. julija, hakle w pożledních létach wotměwa so prěnju njedżelu a póndżelu julija. Huseżanšti hermank ma pola burkeho luda zakeje wokoliny wulku wažnosć, dokelž so krótko do sažnkowanja žita wotměwa. Létża pak hermank hižo znopowazu na polach steja. Nasymkli jeczmjeń so hižo domoj thowa. Sakle budże sorno, naš hakle młócżenje powuczi.

S **Krakez.** Krakeczanšta dobrowólna wohnjowa wobora je njedżelu žwój léżny žwjedżeń wotměła. Na žwjedżenjischczu, kotrež bě rycżeckłubowy najeńk Krawz pschewostajił, so žime hibanje roswi. Wjele towarschow žušodnych woborow bě je žwojimi žwójbami pschijschło. Na tšelnischczu a tšelniku bě žnyne wobdźelenje. Djeczi do bula tšelachu. Rycżeckłubowy wobjedżeł bě 8 mytow wustajił. Hejtman Henka šhromadżenych pósłrowi a cżešnych hosczi wobežbe powita. Natarłši radżicżel Mittag bě tehorunja cżežnym dar wustajił. Pschi rjanej towarschnoszi a pištanju herzow so žwjedżeń rjenje poradżi.

S **Myschez.** Wutoru wjecżor wokoło ½10 hodżin ſ dźełarnje błidarskeho mischtra Hajny hakle pched někotrymi létami znowa natwarjenje, woheń wudyri. Dokelž so žuśodża jeho hnydom dohladachu, móżachu jón podusyć, prjedy hacž bě so na nakopjeny drjewowy štkad rozschěrił. Wohnjowej woborje ſ Wacżonja a Prěczez, kotrejž na pomoz pschijědżeschtej, njetrjebachcej sapschimnycz. Myžla žebi, so je so woheń se słóžnikeje ruku sałožił.

S **Kulowa.** Na klóšterstim Nowowjeżnjanskim hajnistim rewěrje něhdże 200 metrow wot Kubitzej hata so pjatk hola palesche. Wojerowska wohnjowa wobora ſ motorskej špikawu skoku k wohnjej pschijědże. S pomozu wobnyklerstwa a djełoweje skužby mózesche so woheń njedźiwajcy žylneho wětra na 20 jutrow wobmjesowacz. Jena žona, kotraž pschi hašenju pomhasche, so ſ womoru wobja. Ju dyrbjachu tchodła wotnjesez.

S **Bluna.** W naschej wjsy wutoru rano ſ Nychtarjej-Bartuschez žiwnosće woheń wudyri, ſ kotrymž so wschě hródże a hospodarske twarjenja do procha a popjela pschewobroczichu. Wosn, rólny grat a maschiny žu so ſ wohnjom sniczile. Jenož knyte domske so pło-

Prjedy autowy zamkař, nětko operowy spěwař.

22lětny prjedawši autowy zamkař Hans Blessin z Freienwalde n. Wódru, kotrehož hłós před poldra lětom wuslědźichu a na to swědomiće wukuhlachu, 1. septembra při Bonnskej operje nastupi. Blessin je hižom w radiu spěwał.

mjenjam wobró. S wulkim napinanjom je žo poradźiło, štót puthowacz. S kajkej pschicżinu je woheń nastał, njeje hischcze swěsczene.

S **Parzowa.** S kuloitej piku drjewo rěsajo, je žobotu tudomny hamtšt a gmejnšti pschedsteječkeje Kowal jnjesbožik. Sso wobžnunywschi abo nadobo wožłaknuwschi, wón nadobo do piły padże. Cżežko sranjeneho jeho do Stokomorowskeje thorownje dowjesechu.

S **Turja.** W Dubjanstim hajnistim rewěrje sady Turjanskeje hajnkownje bě wutoru woheń nastał. Wobydlerjam žužodnych wžow so poradži, jón bórzy šhasnyez. — Jamnowske knježstwo je dla njedostatka wody dyrbjało do cżasa ryby ſ někotrych hatow wutojicz. — Snowa natwarjeny móst mjes Khrjebju a Klénow je žo sjawnemu wobkhadej pschepodał.

S **Wotkranżiz.** Wutoru popołdnju w 2 hodżinomaj žo tu na woheń piskasche. Na sboże žo jenož hromada škanja w sahrodże ratarja Maxa Mjedaka palesche. Pschi žywnym wětrje też twarjenjam strach hrožeše, tola wohnjowa wobora płomjenja hnydom sala. Djeczi žu hrajkajo woheń samischkrili.

S **Běłeje Wody.** Tajna šatna polizija je w tudomnych stronach někotrych schkarakow a reakzionarnych schkerjednikow sajała. Druhich je warnowała, so bychu žo njewuschnych rěczow wojtajili.

S **Khocżebuza.** Duchałhory, kotrehoż dyrbjesche jeho pschichodny nan do krajneje błudnizy dowjesć, ſ jeho

Japanski nowy ministerski president.

Admiral Keisuke Okado, prjedawši japanski minister za namórske wójsko. Japanski kěžor Hirohito je jeho za ministerskeho presidenta pomjenował a jomu poručił, zo by nowe knježeństwo zestajał.

Za němskeho hajniskeho mištra so pomjenował.

Pruski ministerski president Göring je so po nowym hajniskim a hoŭtwinskim zakonju za němskeho hajniskeho mištra pomjenował. W hoŭtwinskich naležnoscach zmeje wón pódlańsku woznamjenjenje „Němski honjeński mištr“

Hospodarski rozhlad

Schtwórk, 5. julija 1934.

Wczerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar - - - - -	2,509	100 pólsk. złotych -	47,30
1 jendželski punt - -	12,685	100 čěskosł. krónow -	10,44
100 šwajc. frankow -	81,52	100 franc. frankow -	16,50

Barlinska burza běsche wczera sašo njestajna we žwojim wikowanju a mějesche žnadny wobrot. Kursy ale jow so powschitkownje trochu sešłabichu. Na wikach ventowych tišcinow běsche wobkhod tehorunja měrny a wobrot jara žnadny. Tendenza wikow pak běsche pschecżelna.

Barlinske žime wulkowiki wostachu też wczera dosć měrne. Rožka a pschenża je jenož hnyž a hnyž kupi. Lěpscha pschenża je jenož kupowasche. Placżiny so njepschemenichu. Sa wowžom je sloro dožyła njepraschachu. Kupzy pytachu trochu nasymkeho jeczmjenja, kiž pak je so žnadnym wobžahu poticżesche. Muka kupowasche je jenož sa najnuschnišhu potrjebu.

Wczera placżesche w Barlinje zentnaŕ

pschenicżny: 9,50—9,75 hr., rožki: 8—8,25 hr., jeczmjenja, nalětnjeho: 8,15—9,10 hr., nasymkeho: 8,05—8,15 hr., wowža: 9,35—9,65 hr.

Někotre placżiny ſ Drježdżanskich wikow.

Libjata 1,80—5,50 hr., kaczata 0,80—1,20 hr., kury, stare 2,50—3,50 hr., kury, młode 0,60—2 hr., holbje 1—3 hr., hušy, sarješane 1,10—1,20 hr., kaczki, sarješane 1,10—1,30 hr., kury, stare, sarješane 80—85 pj., kury, młode, sarješane 1—1,10 hr., karpy 75 pj., tiny 1,20 hr., jabłuka 35—40 pj., běrny, po puntach, nowe 11—12 pj., koboda, jedżna 12—20 pj., zybla 10—12 pj., kreń 40 hacž 50 pj., žołotej, keżki 5—10 pj., běły kal 15 pj., cżežwjeny kal 15 pj., žydrojty kal 15—40 pj., petršilka, walczki 10—15 pj., hromat (Spargel) 60—80 pj., butra 1,40—1,50 pj., jeja 9—11 pj.

Placżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wosjowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Placżiny po złotej hriwnje.

	4. 7.	3. 7.		4. 7.	3. 7.
Pšeńca	—	—	bany	10,0-10,7	10,0-10,7
rožka	—	—	wcka	9,50-10,0	9,50-10,0
jeczmjeń, nal.	—	—	módre łuniny	7,25-8,00	7,50-8,00
jeczmjeń	176-182	176-182	žołte łupiny	10,2-11,0	10,2-11,0
wows	187-193	189-195	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosusk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosusk	8,80	8,80
rżana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	7,50	7,50
ps. wotruby	12,90	12,90	běrnj. kruški	8,10	8,10
rżane „	13,10	13,00	syno, 50 kg		4,00-4,50
rapc	310	310	rżana słoma		0,80-0,95
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńč. „		0,75-0,85
lane symjo	—	—	wowsna „		1,15-1,25
pjeluški	13,5-14,5	13,5-14,5	rżena „		1,05-1,15

Placżizna za pšenicy za wupłodżerja 190 193 195
Placżizna za rožku za wupłodżerja 160 163 165

Dżensniše skótne wiki w Drježdżanach.

Na skótnych wikach steji dżenas na předań: 18 wołow, 21 bykow, 24 krunwow, 588 ćelatow, 210 wowcow a 548 swini. Pola howjazeho skotu a wowcow je wobkhod bjez wuznama. Ćelata so jara pomału předawaju, zwjetša za placżiny zańdżeneje pónđżele. Swinje maja srčni wobkhod, też tu wikuje so z hłownа za placżiny zańdżeneje pónđżele.

Njazeho špěšneho cjaha Barlinsko-Khocjebuskeje železniznje stocji a jo cjichko srani. W njewokředźowanym wokomiku wón waggonowe durje wočini a po stupadłach hacj k lokomotiwje běžeše. Tu wón wotstocji, hdyž jo jeho dohladachu.

S **Podrědźje** pola Pšichibuza. Woheń, kotryž bě jo w 14. šahonje Podrědźskeho rewěra pschod tijomi njebjelemi podušći, je jo w trajazej hudoce je sylnymi wětrami znowa rosbuł. Pšches wuhnjane hrjebje jo wupschestrěwschi, je wón znowa 40 juttrow hole sniščił. Mohnjowym woboram je jo skónčnje poradźiło, plomjenja zbadźeć.

Najnowše z cyłeho swěta

— **Městnosć k sćěhowanju** je wopačnymi pjenjesami pola Württembergskeho krajneho kriminalneho hamta je zwołbu dźěłarjow wopačnych pjenjes w Stuttgarcje a Hannowru wuslědźiła a sajała. Zwóiba wotstrjelješe f 12 wołobow. Dźěłarjo wopačne pjenjezy dźěłachu, tamnaj je wudawachu. Woni dźěłachu w Hannowrje wopačne dźesaće a dwanaćinarkowe papjery. Kaž je jo dopokazało, stojachu jich wot lěta 1920 stwje cjmowe dźěło wukonjachu. Woni běchu wschitzy f pschezelstwa.

— **Poźnogu Bothaźiku** ju pondźelu wječor znowa cjeźke njenadźedra potrjechiše. Někotre wjzy jo powodźichu. We wjzy Musseelewje woda wjele domskich a hródow zwottorha. Też f druhich wjsach pschikhadźeja sle powěsće. Dotal je jo 12 wołobow tekło, mjes nimi 6 dźěćji. Wjele stow je we wodze kónz wjalo. Też druha schkoda je jara wulka.

Towarstwowski powěstnik.

Domowina. Prosymy wschitkich předawarjow zlětowych znamješkow nalěnje, našemu pokladnikej k. Simonej w Serbskim Domje hač do soboty, 7. julija hač dotal nahromadźene pjenjezy wotwjesć a jemu wozjewić, kelko znamješkow maja hišće na předaj. Prošu pak jara, zo bychu so wšitcy po tym měli.
Postrowi! Nejdo.

Bukecy. Serbske towarstwo. Na serbski zlět do Radworja auto pojědze. Stóž chce sobu jěć, njech so hnydom zamołwi.

Bukecy. Srjedu, 11. julija poslednja spěwna pruha za zlět. Stwórtk zwučowanje narodnych rejow pola Stangec.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa" ma njedźelu 8. prazinika pop. w 4 hodź. pola Hönčec swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla blizkeho Radworskeho zlěta njech wšitcy wěsće přiňdu.
Předsyda.

Lichań. „Zernička" spěwa stwórtk wječor ½9 hodź. pola Siwartec.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoler a za nawěšk dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

Ty a ja! Cyły serbski lud

zeńdźe so 15. julija

na Domowinskim zlěće w Radworju

Za našu inteligencu

a za wšěch, kiž chcedźa so ze serbskej rěču a ze serbskimi wědomosćemi zaběrać, poručamy sćěhowace knihi:

3. Starožitnosće a ludowěda.

Adolf Černý: Mythiske bytosće łužiskich Serbow. 2 zwjazkaj. 462 str. Móže so jenož hišće w zešiwk. Čas. Mać. Serb. dostać. 5 hr.

Adolf Černý: Wobydlenje łužiskich Serbow. Ze 26 wobrazami. 38 str. Móže so jenož hišće w zešiwkach Čas. Mać. Serb. dostać. 2 hr.

Dr. Muka: **Bausteine** zur Heimatkunde des Luckauer Kreises. 1918. XXIII| 516|324 str. Z wjele wobrazami, brož 10 hr.

Dr. F. Tetzner: **Die Slaven in Deutschland.** Beiträge zur Volkskunde der Preußen, Litauer und Letten, der Masuren und Philipponen, der Tschechen, Mährer und Sorben, Polaben und Slowinzen, Kaschuben und Polen. Z 215 wobrazami, kartami atd. 1902. 520 str. 15 hr.

Dr. Muka: **Slované ve vojvodství Lüneburském.** 1904. 73 str. Ze 4 wobrazami a 2 kartomaj. 1,50 hr.

M. Handrik: **Serbske swójbne mjena.** 1904. 49 str. 80 pj.

Jan Radyserb-Wjela: **Metaforiske hrona** abo **Přenoški a Přirunanki.** 1905. 98 str. 1 hr.

Jan Radyserb-Wjela a Dr. Muka: **Přisłowa** a přisłowne hrónčka **a wuslowa Hornjołužiskich Serbow.** 1902. 314 str. 2 hr.

Dr. Edmund Schneeweiss: **Feste und Volksbräuche der Lausitzer Wenden.** 1931. 241 str., brož. 10 hr.

Dr. Ewald Kaune: **Slavische und germanische Einflüsse** auf die Entwicklung des vogtländischen Bauernhauses a druhe nastawki. 1916. 88|324 str. 6 hr.

Dr. Chr. Albrecht: **Beiträge zur Kenntnis der slavischen Keramik** auf Grund der Burgwallforschungen im mittleren Saalegebiet. Z 55 wobrazami. 1923. 48 str. 2,50 hr.

Ludw. Kuba: **Čtení o Lužici,** ze 69 pisanymi wobrazami. 1925. 223 str., brož. 8 hr., wjaz. 10 hr.

Friedr. Sieber: **Wendische Sagen.** Z wobrazami. 1925. 80 str., wjaz. 2 hr

Kurt Gerlach: **Krabat** oder **Die Zauberschule.** Kleines Gruselbuch. 1925. 98 str., 1,50 a 1 hr.

Robert Pohl: **Sagenbuch des Kreises Rothenburg O.-L.** Mit einer Auswahl wendischer Volkslieder und Sprichwörter. 1923. 77 str. 1 hr.

Dr. Muka: **Serbske městnostne mjena** a jich woznam. I. mjena přenjeje skupiny: Rodźinstwa. II. mjena druheje skupiny: Wobsydstwa. 1926. 65 str. 1 hr.

Dr. Muka: **Serbske městnostne mjena** a jich woznam. Mjena III. skupiny: Wudwory abo wutwary. 1924. 43 str. 50 pj.

Dr. Muka: **Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam und ihre Bedeutung.** 7 str. 20 pj.

Willibald v. Schulenburg: **Wendische Volkssagen und Gebräuche aus dem Spreewald.** 1930. 159 str. 2 hr.

G. Kratzer und A. Popelka: **Sagen aus der Lausitz.** 150 str. 3,50 hr.

Józef Páta: **Krótki přehlad łužisko-serbskeho narodopisneho dźela.** 1932. 15 str. 50 pj.

E. M. Arndt: **Rügen-Märchen,** 1931. 155 str. 3 hr.

Ewald Müller: **Aus der Niederlausitzer Wendei.** Z wobrazami. 1925. 67 str., wjaz. 2 hr.

Ewald Müller: **Das Wendentum in der Niederlausitz.** 1922. 203 str. 3,50 a 4,50 hr.

Th. Schulze: **Heimatklänge.** Bilder aus dem Niederlausitzer Dorfleben. 1924. VII|108 str. 3 hr.

Robert Pohl: **Heimatbuch des Kreises Rothenburg.** XIV|350 str., wjaz. 7,50 hr.

Scholz: **Heimatbuch des Kreises Hoyerswerda.** 1925. 331 str. wjaz. 6,75 hr.

Pawoł Šołta| Wotrow — **Łužiski Troja.** 1922. 38 str. 30 pj.

Wšitke tute knihi móža so w Serbskej knihańi w Budyšinje kupić.

Słowniki

k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotnišeho zońskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wuwjedźenjach **w Serbskej knihańi w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4**

Indanthrenowe tkaniny

pisane mustry
70 cm šěrokje
—.48, —.58,
—.65, —.75
za jakt a ódrenchi

Schaaf

Dwě nowej, moderněj **spanskej jstwje,** njebarbjenej, wšo lěpjene drjewo (šperrholz), přiležnostna kup tunjo na předań pola **Seiferta** w Budyšinje, Kamjeńtna hasa 29

Anker Diamant Janko Góricke koła

Wulki wubjerk.
Cirka 250 kolesow na składze.
Napłaćenje 10.-hr.
tydźeńske dźělby z 2.- hr. poč.
Stare koła přijim jako napłaćenje

J. Schieback
Mužakowska dróha 4

Hólca,
kiž ma lóšt **na sedłarstwo abo tapećerarstwo** wuknyć, hnydom pyta sedłarski mišter
Scholz w Rasnjowje
pola Biskopic

Meble
a pólstrowane twory
poruča po najnižšich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowe hasy 15
Sym Serb!

Młodeho, w kóždym nastupanju sprawneho a spušćomneho
pohonča
přistaji hnydom **A. Vacek**
Młynk a pjekař w Kukowje

Rjane **čěrne ženske mustry** we wołmjanych muslinach a tkaninach: indanthren, płokanska žida, selenic, Bemberg, Matterepp, Marocain, Voile, Georgette,
drastowy, tkanin.
specialny wobkhod **Reimann**
Při póstskim namješće
Na Hošic hasy 29

K swjedźenjam
našich serbskich towarstwow

znamješka, khorhojčki, zastupne lisćiki programy, plakaty do pletwow a wěncow
atd.
w Serbskej knihańi

Pytam spušćomnu, solidnu, sylnu
domjacu dźowku
k 15. julijej abo 1. augustej 1934.
Reimanowa w Budyšinje
w „Societäti"

Bokelž z Budyšina wućahnu
předawam za wuwzaćne płaćizny
spańske jstwy, bydleńske jstwy, kuchinje, też **jednotliwe dźele, knihowy khamor, předjstwowu** garderobu, **łoža z drjewa a żeleza,** blida, stólcy, **chaiselongi, couche,** lěnjuški atd.
Bruno Bütiner w Budyšinje
Kral. nasyp 3

Što
činiće přećiwo
répowej husańcy?
Prašejće so pola wčeywustojneho drogisty.
Drogerija
Martin Schudack
w Bukecach

Wšě čišćeńske dźěła

tunjo a w dobrym wuwjedźenju
w čišćeńni Serbskich Nowin

Najnowše wunamakanje, kotrež ma wulki wuznam za powětkowne derjemdże sobućłowjekow, je **isolowanje** čłowjeskeho ćěła z **impřignowanej tkaninu wot strašnych magnetiskich zemskich prudow.** Je to najtuńše a najbóle praktiske wunamakanje na tutym polu. Tutu isolaciju móže sebi najkhudši kupić a wona pětraje cyłe žiwjenje. Radu wo khmanosći a trjebanju podawa:
přirodne lěkowanje čłowjeskeho ćěła
Karl Schramm, w Budyšinje, Fichtowa dróha 3

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihańi abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

So wróćiwši wot rowa našeho lubeho zemrěteho

Pětra Šrama

wuprajamy wšěm, **kotřiž** su na pustych wječorach za njeho so modlili a jeho w bohatej ličbje k rowu přewodźili, **naš najwutrobniši dźak!**

Hłuboko zrudźeni zawostajeni

W Khróšćicach a Časecach, dnja 4. julija 1934.

Dźensa rano 1/2 8 hodź. wusny w Božim swjatym pokoju ze swjatymi sakramentami derje wobstarany ćiše a do Božeje swjateje wole podaty, kaž je žiwy był, w 83. žiwjeńskim lěće naš luby starosciwy nan

Michał Delan

wumjeńkař we Wětećicy.

Joho khudu dušu poručamy do pobožnych modlitwow wšěch, kotřiž su jeho znali.

Njedźelu 1/2 8 hodź. pokhowamy jeho k poslědnjemu wotpočinkej do Božeje role w Khróšćicach.

W ćichej zrudobje
Jurij Delan, faraŕ w Baćonju,
bratŕa a sotra.

We Wětećicy, Baćonju a Wotrowje, dnja 5. julija 1934.

Přiloha k číslu 154

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 5. julija 1934

Programmy za Domowinski zlět su hotowe

Wone su jednore, ale rjane. Hdyž na nje pohladaš, prajiš sej hnydom wobraz serbskeho kichiženja na prěnjej stronje wšeho, schtož chce Domowina se swojim wulkim sćěrom swurasnicy nam a wšěm druhim:

Hlejće, tajši je nasch serbski lud! Wón dżerži krucże to swoje, je najwuschscho sjednoczeny se swojej pódu a w sebi nošy pravu wěru a sćeršćomnosć Bohu Knjesej Sswjatej khiži debi hona a sdala schumi lětk na hórstim sapasku! A tuta rjana domisna ma swoje wożebitosće, kiž ś tyšazorym swukom kóždemu praja: **Tu je Sserb domach ś cżěkom a duschu Jeho wětry cżaša njepodlemichu!**

Hdyž sebi potom tutón program dale wobhladamy a cżitamy, schto wschno nam slět chce pokasacz, dopósnajemy, so ho psched naschim wóczkom wotwije na tutym slětnym dnju nasche zyle narodne żiwjenje. Hižo wam saidżenu sobotu programm idźela wojserwichmy. Tak móżesće sebi hižo w duchu pschedstajecz, kak stotore mozy na pschewjedżenju tuteho programma dźěkaju we wschěch wjeskach a městach naschoje domisny. Budżesće widżecz **herbitke waschnje w běhu léta** (w 11 wschelakorych skupinach), **wobrazy se wschědneho żiwjenja** (w 10 wschelakorych skupinach), a **żiwjedżenje se swójbneho żiwjenia** (w 10 wschelakorych skupinach) a dokónczinje **wobrazy ś mythiskeje bytosće serbskeho ludu).** To bé jenoż wobraz **żiwjedżeńskeho cżaha.** Posliedżenja na **żiwjedżeńskej kuzy** wam njepischerab'imy!

Hdyž sebi wobhladamy na pożledniej stronje żiwjedżeńskeho programa wobraz serbskeje luboscże, saschoczi nam wutroba: Sserbski pachoł dżerży żiwoje serbske holicżo, jemu ś dowěrnym mjeschoczom luboscż wusnaje, wjeska kuka ś delimy na nich ś Bożim domom, hdyž budże jeju potom knies wěrowacz a Sserbja spěwy sanjeżu, meja kuka na nich a psched nimi na kamjenju sedżi ptaczk a jim ś wutrobu swoje hórnczka spěwa!

Hlejće, moji lubi, tutón programm je żama pěżeń a Domowinski slět se żiwojimi poslicżenjemi budże żamy spěw domimy! Pischindżeje wschitzy na tutón slět a wotewrieje duschu a wutrobuk pschijimanju wschěch tych rjanych darow!

Schtó chce to doma sa khachlemi żedżo wosłacz abo lěnikoscże na chibjecże leżecz, hdyž ho wokoło njeho wschо hiba? Jenoż saspańz! A tajšich w Sserbach nimamy abo prajmy lepje: **Nochżemy měcz! Tehodła budź żyły serbski lud na słecze!**

To je nahlad

Jako sebi ananaš, ś Ameriki pschikhadżaju, też we Němskej swoje měsmo dobu, ko sta, so na kralowske blido Bjedricha Wilhelma III. a kralowu Luisu w Parisju wożebje rjany płód pschinješe. Kral něsto měnjeschе, hdyž bęsche płód **wopkat**, so sa wożebitej družinu jablukom žłodži. Kralowa temu napschecžo rěcżeche a rjekny, so płód runja tuzkatym ž'odži. Njemóżachu go po tajkim sjednacz, doniž Bjedrich Wulhelm njeporuči, burschefio hólza zawotaci, kotryž runje po dróży nimo pschindże, so by tutón rośpadł. Wo nim ho ś wěstoscju rjez njehodži, so njeje hischcże jenje we swojim żiwjenju tajši płód jedł a je tehodła wopraudże žiudnik bjes pschedżiudkow. Każ ho praji, tak ho sta. Burschi hólczej pschindże, kral posliczi jemu wózk žłódneho płodu. Hdyž ho potom pachoła woprascha, sa czim žłodži, tutón ménjesche, so to po tak krótkej pruhy hischcże dosacz derje rjez njemóże; kral jemu wotpjet rózk poda, doniž njebe płód słónczinje sjedżeny. Tu ho burkeho hólza mjeswocżo nadobo rosjasni a wón rjekny: „Majestotsc, tole to žłodži każ — — — jatrowa kolbaża!" Jasnje ho sasmjawschi kral nětko sawola: „Tu cżłowjek sazo widżi, so ho wo nahladach wadżicz njehodżi." jw.

Žnjeńcarski spěw

Schto lubscho a radscho ho wita
Hacz lipow wonjatk kcžw,
Hdyž na polu běla ho żita
A wosucża radosć a spěw?

Schto selene haje a hola
Waschi khłódk nam posliczesce?
Won cżehnjenemy nimo do pola,
Njech słonzo też hori a schkrje.

Se słoteho hrodu sam hlada
Kral na naż pożmějwajcy,
Khleb ś nascheje ruki sej żada,
Kiž dawa kóż zohnowany.

Bóh hohate pschikmi je blida,
Te ś kożu rumujemy —
Wěnz rjeńschi hacz słoto a żida
Na hrabje je powdżeny.

Njech dolha a horza je reja,
Kiž lambora nawjednje,
Njech na cżas kóde krjepiese steja,
Do żnjow pak ho ś radoscju dże!

Handrij Sejfeć.

Też n'epřećel luda

Němšti lud swudawa w lěcże 1930/31 njedźiwajcy žiwoje wokhudnjenja nimale 4½ miliardy hriwnow sa alkoholiske napoje. W lěcże 1932/33 swuda ho pschezo hischcże 2,71 miliardow. Hdyž k temu hischcże 2½ miliardy sa ićbak (1930/31) pschiličimy, wuczinja to nětżże 80 hriwnow na hłowu. W rośpranwje „50lětne wojowanje pschećiwo alkkoholizmej" praji ho w praschenju ludow. hospodarstwa: „Bychmy go w rataksiwje dżenża hižom zyle żami sasiaracz mohli, niebychmy-li alkoholiskich napojow dżełali Pschetož woprujemy alkoholej wjazy kraja, hacż zyła Wirttembergska wopschija".

Stat a gmejny ho ś alkoholowymi schkodami ś wjele milijonami poczeżeja. Tu podawy pschikład: W Düsseldorfje dyrbjachu sjawne każy sa jenicżku wopinowanu żiwójbu 24 000 hriwnow saplaczicz, tola pak hischcże njeje konza ś wudawkanu. W němišich jatkach a khlostarnjach żu winu alkoholа pschi pschestupjenjach a stóśtnistwach swesczili, pschi mordarstwach 46 proz., pschi sarażenjach 63 proz., pschi sranjenju cżeła 74 proz., pschi kradnjenju 51 proz., pschi ś'ótnistwach pschećiwo póżezliwosczi 77 proz. W błudnizach żedża tyżazy wopiłstwa dla. Też płażne thorosće żu ho husto w pjanoscji nacżinike.

Napschecżiwne bibanje pschećiwo alkoholizmej njeje sbudzyło wjele zajimarjow. Tak bé we Němskej hižo 16 milionow litrow słódkeho muschta pomjo 2 milijonam litrow w lěcże 1927 nadżěła. S pschibéranjom bibanja sa słódki muschk ho żane powolanje njewobrosy, dokelż ho sjawne pschedawanje słódkeho muschta runje wożebje pschcże. Wuwużicże płodow bjes drożdżenja je nazionalne żadanje, kiż njeńmé njewuspłnjchane wostacz.

Starosłowjanske wojerstwo

IX. **Mječe a sable.**

W spočatku Słowjenjo mječow njeznajachu, ale wužiwachu město nich wulke noże. Mječe přewzachu Słowjenjo hakle wot Frankow a Skandinavjanow. Słowjenjo kupowachu mječe z frankskich a nordiskich brónjerńjow, kiž tehdy nimale cyłu Europu z mječemi zastarachu. Słowo „mječ" njeje słowjanskeho, ale gotiskeho pokhada. Prěnje mječe wužiwachu Słowjenjo w VIII. lětstotku.

Najprjedy Słowjenjo mječe jenoż kupowachu wot susodow, hórzy pak słowjanscy kowarjo sami počachu kować dobre mječe. Słowjanske mječe so po formje njerozeznawachu wot frankskich a nordiskich.

Germanojo zwopředka dołhich mječow njemějachu, ale jenoż krótke ke kłóću. Po něčim pak wot Gallow přewzachu jich dołhe żelezne mječe. Też Romjenjo, kiž tohorunja w spočatku jenoż krótke mječe znajachu, přewzachu dołhe galliske mječe. Z gallisko-germanskeho a gallisko-romskeho mječa wuwi so potom typiski frankski mječ, kiž też Słowjenjo přewzachu.

Tajki mječ wobsteješe z dołheje a dosć šěrokeje masivneje b r j e ń d y, kiž bě nutřka po dołhości wuzłobjena a kiž měješe tupy kónc. Horjeka brjeńda wukónči do dołheho jazyka (rjana), na kotrymž je přičinjeny k h w ó t k a, zestajena z třoch dźělow: z w i d l i c y, kiž w spočatku njebě wjele šěrša dyžli brjeńda, z p ř i m a d l a a z j a b ł u č k a horjeka. Słowjanski mječ VIII.—X. lětstotka potajkim so wuznamjenja z mócnej, šěrokej a tupokónčkatej brjeńdu, krótkej a runej widlicu a homolkatym jabłučkom. W XI. lětstotku bu brjeńda ćeńša, kónc bóle ščipaty, widlica bu dłša a cyła khwótka wjetša.

Mječ so khowaše w n o ž n j a c h, kiž wobstejachu z dweju kusow drjewa abo kowa, poćehnjeneju z kožu. Horjeka a deleka běchu wokowane. Hewak běchu nóžnje hišće z kowom tak bohaće wozdebjene, zo běchu zwjetša drohotnišše hač mječ sam. Tak čitamy wo jara drohotnych nóžnjach a khwótcy mječa w Swjatowitowej swjatnicy w Arkonje.

Juhoslowjenjo wužiwachu skerje byzzantske mječe. Te běchu też podobne na frankske mječe, tola mějachu tam prjedy ćeńšu brjeńdu a dłšu khwótku.

W słowjanskich rowniščach namakamy dosć mječow nordiskeho a frankskeho raza.

Mječ wisaše na rjemjenju pod lěwym bokom wojownika, přiwjazany k pasej. Byzzantski mječ nošeše so na rjemjenju přez prawe ramjo k lěwemu bokej. Pas sam bě też bohaće pošity z kowowymi debjeńkami.

Pódla mječow frankske-nordiskeho raza su druhe formy mječow pola Słowjanow žadne. Tu a tam so wužiwachu mječe, kiž běchu jenoż na jenej stronje wótre. Tajke su Słowjenjo drje dostali wot narańšich

Paduch w kale

Żort wot M. B.

Cźmi ho. Wólschowski Nyschpla hotuje ho do Paźlowa ke kowarjej.

„Budżeisch tam dołho?" prasicha ho żona.

„Nó, jara sahe wschak njepschińdu: duży domoj dóńdu hischcże k piwarzej — bych tam tola saso junu schok!" wotmolwi Nyschpla se sćiwy stupajo. —

Pomału dże po puću do Paślowa. Wiże wšy hnydom pschi puću je jeho kat; runje nimo njeho dże. „Djakowano Bohu! lětża je ho mi kat derje radżił", powđa sebi, wjesele ho poźmějwajo. „To cżi wo prawdże wutroba hraje, hdyž tałe na njón pohladaschi! Hižo ma b'ójczki — tola schto to? tu hižo ju nětotre hłójczki wurěsane? Nó, nó, to by mi było! Cżepla! ikoro ho mi ża" — stupa bliże — „haj haj! wopravdże w tym su mi pobyli! Ale khodźicz mi do njeho dołho njebudżecze — żnadź hischcże Nyschpłu njesnajecze: běda temu, kotrehoż popadnu! — Schtó we, hacż ho dżenża saso żamopaschnikej rjanych hłowow njesechadże? — dżenża je sobota — jutże — nó, nó; to hischcże móże ho mi radżicz, so sebi po dobry wobjed na jutiske do nascheho kalu pschińdże. 1. cżepla! schto by pschezo kakał; do Paślowa hischcże tak mużne nimam, ś żyła dże to tak na hłowu bycź njetrjeba: to hischcże docżaka. — Tamle na mjeju stoji kekł, to móżu prawje derje njewidżany kakać; a pódla hodži ho polo na wschě kónzy pschewidżecz!" Praji a dóńdże po mjeju horje. „Popadnuli cże, to ho mje hladaj! Hepjeke!" A lehny ho sa kekł. —

Nyschplowa je żwojemu mużej żmjercz dobra — husto swari jemu ſtradju nęschto lepsche. Też dżenża cżini, każ by nichtó niczo wjedżecz njedyrbjał, schto dźeła: hrabnuwschi ſchklut a nóż, běži do komorki — ſ ſchinje wuczehnje kalowu hłójczku a kraje. „Hischcże dżenża pschipołdnju powjedaschе mi, kak rady by tola ſchklu kaloweje żołotwje sjedł — haj wschik! wšeznje ho jemu kalu chze. Wczera wurieſoch sebi ſi rjane hłójczki, dwě dach żuboźinej — schtó we, hacż nětko hischcże żama bożahnu: wobdi budże hłódny, hdyž domoj pschińdże. Khiba bych hischcże tam dołkoczika? dżełacz dale niczo nimam a dałoko też njeje!" Wundże se komorki, ſ pożleżu ho żuny a w ſkoku běżesche do kalu.

Bě hižo khětro cźma: dyrbjesche maſacz, so by sebi najrjeńschich hłowow nabrała. Jenu — dwě — tři je wurěsała. „Jutże je żnjaty dżeń, móju hnydom k wobjedu nětschto wjazy żobu wsacz!" a rěsa ſchtwórtu — pjatu. Na dobo sesdanje ho jim, każ by ho ża kekłom na njesy nęschto hibało: pohłandże horje — widżi nęschto cżorne — muż bjes hłowy cźeri runje na nju. „Jěrom pomthaj!" ſaschkrěcži bjes hłoża a cźeka preći pschеs pola do wjeſ. Muż běži ża njej — popadnje ju ża ſchórzuch — tola tu ho do nęczeho ſakopnje a płaz! wali ho po zylej dołhoscji. Żoniny ſchórzuch je cźeriki, rózbrje ho, a Nyschpla dżerži jenoż łapu w ruzy. Prjedy hacż ho saso ſbraba, je żona hižo do wjeſ: ża nej bżeczeſ je podarmo. — „Dundyr najnaj!" wuplażnje Nyschpla ſaſkobjeny, „to hischcże dyrbi po mi ſejdracz!" — Nó, cźekmyla mi hischcże njejsby! to by khort njebył, njedyrbjał cźi to ſaplaczicz: wěm tola nětko, ſo ſu ſe wjeſ." Dohlada ho na łapu we żywojej ruzy. „A schto ſ tym njerjadom chzu?" cźisny łapu ſe ſubami kschijo wo ſenju — tola na dobo hraba ſaſo ſpěschnje ſa njej. „Pamatuj pomatu! to bęch ſebi ſkoro najrjeńſche prjecz cźisnył. Pschepodam to półzajej a tón paduch wěsche wuczuſchi. — Cźakaj, ptacżko! teże hischcże jmorſkamy! Hehehe!" a żmějejo tyła łapu do ſaka. „Takle! — A nětko? nó mózemy hischcże do Paślowa dóńcz; paduch ſawěſcże dżenża wjazy njepschińdże!" A dże runu ſchcżeżku. —

Pola kowarja je pobył. Duży domoj ſawadżi pola Piwarzej — a bleſ! tu żedżi półzaj ſ nękotrymi druhimi pschi piwje. Sa radoscju by najradscho k njemu ſkocżił a wſcho wupowjeda! — „tola lepje je", mysłi, „ſo druſy wo tym nicżo njeſłonja." A żynnywschi ſo każ nicżo ſ teho ża błido, kaſa żedżi piwo. Burja żydaja ſo khartam. Półzaj żobu njebraje. „Nětkole!" mysłi Nyſchpla a ſkubny jeho mjelecżo ſa żuknju. „Pójcże wſchak na khwilku do boka: mam wam nęschto prajicz." — Djetaj hromadże do kucżika —

„Mi do kakowych hłójczkow thodża," rěcži Nyſchpla.

„Ah!" djima ſo półzaj.

„Haj, każ praju: żym paducha ſe ſamużnymaj wecżomaj ſwdżał — tola pożkuchajsće: Lakam pola żywojeho kalu ſa kekłom, tu pſchińdże żona a rěsa, mi a lebi nicżo, kakowe hłójczki; wuſkocżu, hrabnu ju ſa ſchórzuch, tón ſo rózdrěje — a ja dżerżu łapu w ruzy; żona cźekmy mi do wjeſ."

„Aj, aj! — Ale wy tola łapu ſhubił njejsće?"

„Nět! nět tu mam!" a wucżeje ju ſ kapſy.

„To je derje: mamy ſ najmjeńſcha nęschto. — Tukacże dha na nękoho?"

„Hm! nę, to njebych wjedżał" — hlada na łapu, kiż półzaj w ruzy dżerżi, „cźakajcje wſchak — nę — ju! ſda ſo mi, każ bych tule barbu ſnał: módre a błe ſmużki — ikoro bych rjekł, ſo ma naſcha ſnużodźina tajki ſchórzuch!"

„Mójcże to ſ wěſtoſcju prajicz?"

„Haj!" wotmolwi khroble Nyſchpla.

„Tak je derje! — Wasche mjeno?"

„Nyſchpla ſ Wólſchowa!"

„Dobre! — Pſchińdżeje jutże pſchipołdnju do Wólſchowiſkeje korczmy, budżemy hnydom pschepytowacz: to cżasemy tola hladacz, hacż paducha njepopabnjemy."

„Spuſchczaju ho na waż — a je-li paducha wuſſłedżicże, njebudżeje to darmo cźinicz: mam doma we wuhenju dwě dobrej płezy wiſſajo — hihihi!"

Nyſchpla da żebi hłóſchcże jimn porjedżicz a dżeſche potom domoj. „Jonje njebudżeſch ani ſ'owcżka rjez: ta hischcże cźi hewak druhim wubandori a potom — żnadź paducha ani njewuſłédżimy!" rěcži duży po puću. —

Doma żona na njeho hischcże cźakaſche — tola niż je ſe ſelowiju: je ſtrachom bę na wſcho ſabyła — ſ żyła bę hłójczki po połach cźekajo roſbuhila.

„Schtó? ty żły tałe hłéda!" praji Nyſchpla; ży dha thora?"

„Mje je ſcherito! hu! hischcże nje ſyma tſchaße". —

„Scherito? Hahaha!" żmeje ſo jej Nyſchpla.

„Haj wſchak haj! ty ſo mi wecżnje żmějeſch!" wot-

ludow. Też worelenje mjećow a druhich brónjow nawuknychu Słowjenjo wot orienta.

Nimo mjećow mějachu Słowjenjo też wulke jenostronske nože.

Husćišo wšak haŭ jenostronske mjeće namakachu z. pola Słowjenjow s a b l e, kiž so wot mjećow hłownje rozeznawaju ze zekřiwjenej brjeńu. Słowo same je orientalskeho pokhada runje kaž wěc sama. Sable w XI. lětstotku w Ruskej mjeće dospołnje wutłóčachu, wone buchu zwučena bróń ruskeho ryćerja. Dale so sable też rozsěrjachu mjez balkanskimi a podunajskimi Słowjanami.

Přichodny nastawk: S e k e r y, h e j e a h l e b i j c.

Swj. firmowanje w Khróšćicach

Dokelž běše najdostojnišemu knjezej biskopej njemóžne, swjatkowne dny swj. firmowanje wudźeliś, kaž bě to prjedy postajene, wopyta bakle wutoru našu wosadu. Hižo dlši čas běchu so kmótřa a kmótry, móty a mótki přihotowali, tutón swjatočny dźeń prawje dostojnje woswjećić. Čestne wrota strowjachu wysoko dost. pastyrja na mjezach w Nuknicach. Tu postrowichu jeho pyšni křižerjo, na čole khěbětař Lajder. Knj. Donatec powita jeho z rjanym hrónčkom a kwěćelom.

Na Prawočanskim puću běchu tohorunja čestne wrota stajili. Tu čakachu na knjeza biskopa wosadne towarstwa z khorhojemi, kk. duchowni a hólčki, cyrkwine předsydstwo a druzy. Wokoło ½8 hodź. wysoki hósć z awtom dojědźe, přewodźeny wot generalneho vikara dr. Sopy. Mała družka Eiseltec přednjese pěsań a wosadny knjez farař Wjeńka porčća někotre słowa. Na lubym witanju so k. biskop widźomnje zwjeseli a so wutrobnje podźakowa. Potom hibaše so swjatočny ćah do cyrkwje. Po tym běše hnydom wobkhad po kěrchowje, pod mócnym zwonjenjom, hdźež so předpisane modlitwy wuspěwachu.

Na to měješe najdostojniši knjez biskop Božu mšu a přitomni spěwachu naše rjane serbske kěrluše. Po tym přednošowaše knjez kapłan Handrik wo ważnosći tuteho dnja. Swjate firmowanje dósta na 600 dźěći. Cyle wobrjadły wukonjachu so w najlěpšim porjedźe, swjatočnosći přiměrjenej. Po swj. firmowanju rěčeše knj. biskop wo dobrych nałožkach, kiž Serbja při wšelakich składnosćach wobkedźbuja.

Hollandski prync Hendrich,
mandźelski kraloweje Wilhelminy, je 59 lět stary wumrěł. Njeboćički běše rodźeny Mecklenburgski prync.

---

mołwi žona a duž njelećejsche radšcho; Nyšchpla ho też dale njeprašchejsche. —

Nasajtka pšchipołdnju cźahnu cźjo mužojo ſ korčmy do wjsy: pólaj w prědku, ſa nim Nyšchpla a wjeſny rychtař jako šwjedź. Pola Nyšchpłowjeho ſuſboda Pilaka ſastupja. Pilakeży ſu runje ſa wobjedom; mało ho njedźiwaja widźo tšjoch mužow dó ſtwy ſtupacź!

„Hy hy! wotcź ſkławku ſukotej jědźa!“ ſkłońy Nyšchpla pólzaja.

Pólzaj krocźi k blidu runje na Pilakowu; ſ kapły wutcźejnje łapu — „Snajecźe to?“ prašcha ho ſ wótrym wokom na nju hladajo.

„Cźejhdła jeno?“ wotmołwi žona wšcha ho dźiwajo.

„Snajecźe tu łapu?“ prašcha ho pólzaj hišcźe krutcźišcho.

„Nē! njewěm ho dopomnicź — tola ju! Nyšchpłej knótra na runje tajkle ſchórzuch, hišcźe wcźera bě w nim pola nah! njeje wěrno?“ a pohladnje pódła na ſwojeho muža.

Pólzaj wohladuje ho na Nyšchplu. Nyšchpla hraba ho wſchón ſawjerćany ſa hłowu, kaž by chcył wſchón ſwój rosom do horſchcźe wſacź, na dobo wuhrabnje pólzajej łapu a ſ njej domoj cźeri, donta prašcha ho žony: „Snajeſch tule łapu?“

Žona ho poſtrožiwſchi ſaćerwjenja.

„Rōž ſhort najnaj! nó dźe powjedaj! ſnajeſch ju?“

„Haj!“ wotmołwi žona: „wcźera běch w naſchim kale a to mje něchtó ſcher . . .“

„I, h'upa kóſa! to bźe běch ja.“ —

Njeje hišcźeje wupowjedał, tu ſaſtupiſchtaj pólzaj a rychtař.

„To wſchak bē naſcha!“ rjekny Nyšchpla: „Boże dła njepowědajcźe nikomu — ach, tule hańbu!“ a w ſtoku nošcy piwo, palenz, butru, khléb a pleza na blido. „Jěrcźe a njehladajcźe kaſanja!“

Pólzaj a rychtař ſydataj ho ſunźo ſa blido. Też po Pilaka pólzachu. „Ničźo ſa ſło, kmótřje!“ dźeſche k njemu Nyšchpla, „to wſchak bē naſcha!“ a dowjedźe jeho ſa blido. „Boże dła njepowědajcźe!“

Jědźachu a pijachu a — duzy domoj powědachu, łohóžkuli trjechichu. — A wot teho cźaſa Nyšchpla nihdy wjazy paduchow njeſoji.

Z „Te Deum“ a ſwjatočnym požohnowanjom ſkónčichu ſo dopołniše Bože ſłužby.

Popołdnju dźeržeše ſo krótka nyšporna pobožnosć k česći Ducha ſwjateho. Wokoło ¼4 hodź. pop. wotjědźe wysoki hósć zaſo do Budyšina. Tutón dźeń, kiž je telko dźěćacych wutrobow zwjeſelił, wostanje cyle wěſće w dobrym wopomnjeću.

Přirodopisne spodźiwnosće

Najwjetſchi ſchtom ſemje je hobrſti klijowz (Rieſengummibaum) abo popjerjowz (Eucalyptus amygdalina), kotryž jara ſpěſchnje roſće a w pſcherěſku wyſokoſcej 120 metrow dospěje. Jenotlive pokałki ſamo hižo 135 metrow dospěchu; doſcźejechu potajkim nimale wyſokoſcej Kölnſkeho doma. Sbónk tuteho hobrſkeho ſchtoma je hacź do 5 metrow w pſcherěſku, ale jeho kejenja ſu njewſchědne dróbne, a na kruſchwu podobne płody ani wulkoſcej hroſchateho ſornjeſchka njedoſpěja. Liſćo ſpodźiwneho ſchtoma ma mjehku, cźemnoſelenu barbu.

*

So ſu w Němſkej hiſchcźe pralěży, je tak derje kaž njeſnate, a tola Němſka taſſe wobhědźi, kotrejž ſu njewſchědnje rjane a romantiſće. *W nich namałamy hobrſke duby, kotrejž ſu ſnajnjeńſcha 1100 lět ſtare.* Wulke rubježne ſwjatoſata wſchak w tutych lěſach wjaz njebudźa. Stat je tute lěży pod pſchirodny ſchkit ſtajił a ſtara ſo wo to, ſo bychu ſo ſdźerźałe kaſkeż ſu. Jedna ſo pſchi tom wo ſcźehowaze: wo Neuenburgſki pralěs pola Bareła w Oldenburgſkej, wo Haßbuch njedaloko Bremena, wo Sülſchan w bajerſkich alpach, wo Sülſl pola Unterlüßa w Limbórſkej holi a wo pralěs na kupje Bilni pola Rujanow.

Krajinu alpow, kotraž běſche ſtarym ludam Europſkeje wopſchijecźe hróhy, dołeſ tam w hróſnje ſymnej ſomocźinje pjecźa ſe hórſke duchi a djaſy hydłachu, je wobſomoſtnje ſ prěnjemu rajej w 16. lětſtotku pſchirodoſpytnik Geßner bliže pſcheſkědźił. Wón běſche też prěni, kotryž na jenu horu w alpach ſołeſe; pſcheſtoj hacź do 16. lětſtotka běſche ſamo ſ hamtſkeje ſtrony ſakafane, ſo hłubje do alpſkeje krajiny podaće.

*

W Dornburgſkich łodowych jamach we Weſterwałdje pola Hadamara, kotreż ſu djensa pſchirodoſchlitna krajina, ſu ſcźeny w lěcźe ſtajnje ſ cźeńkim łodom poczehnjene, mjes tym ſo łód w ſymje na nich taje. Tule wobſtojnoſći *mózemy* ſobi ſ njewſchědneho położenja jamow wujaſnicź, pſches kotreż w lěcźe łodoſymny powětr cźehnje, mjeſ tym ſo ſymny łód ſa cźaſ ſymy cźopłiſchu ſnutſkownu temperaturu ſłudźa, kotraž w ſymnym kontraſcźe k ſwonkownemu powětrej ſteji. ju.

Dobra wučba

Franz hrabja Gyulai, awſtriſki wójnſki miniſter a Radetzkowy naſłědnik, mějeſche mjenje twošobne pſchiwuczenje, ſwojeho adjutantu, kotryž mějeſche runje ſ uſbu a we pſchedſtiwje na pſchikas cźakaſche, ſahwiſdaca. Mjeſo jeneho dnja drje khudeho, ale wulzy ſdźełaneho młodeho offiſéra k wójnſkemu miniſtrej pózłachu, ſo by tam ſłužbu adjutanty ſaſtawał. Offiſér hižo wo ſpodźiwnym ſadźerźenju hrabje wědźeſche, a hdyž jeho tutón nětko też woprawdźe ſahwiſda, wón khětře po ſwa hrabje dobéża a ſ tutym pſched hrabju ſtupi. S hnéwom ſaćerwjenjeny hrabja na njeho ſawoła: „Schto ma tuta pjecźa komedija rěkaſ?“ — „Ale exzellenza, Wy ſcźe tola ſahwiſdali“, offiſér ponižnje, ale runje tak krucźe wotmołwi. „Haj, ſahwiſdach, ale niz pša!“ „Niz pša, komu drje dyrbjeſche hwiſdanje potom płaćicź?“ ho offiſér ſadźiwany woprašcha. S wulkej krocźelu wójnſki miniſter pſched ſwojim poddatym ſtejeſche a pſchekřo jeho nimale ſe ſwojim wótrym pohladnjenjom, tola tutón njeda ho ſatraſchicź. Stónczńje miniſter zyłe měrnje rjekny: „Knjeſ adjutanto, domjedźcźe proſchu pša won a pſchińdźcźe potom ſaſo ke mni.“

Wot tuteje hodźiny njeje Franz hrabja Gyulai, awſtriſki wójnſki miniſter a Radetzkowy naſłědnik, ſwojich adjutantow pjecźa wjazy hwiſdał.

Přilopk

* **Na kožmaczki ſo njejmě picź.** Kožmaczkow ſo najedźchi, bě w Löwenbergu w Schleſiſkej jena žona ſo khětro wjele koſeja napiła. Wórjo na to ju poczu ſe žiwocźe tak jara bolećź, ſo dyrbjeſche ſo operaziji podcźinjnyć. S tym pał lěkarjo jej njemóžachu žiwjenje ſakhowaćź. Wichi tejle ſkładnoſći njech ſo ſnowa na to

Madame Curie wumrěła.
Madama Marja Curie, francowska ſpytnica, kotraž ze ſwojim mandźelskim zhromadnje element radium wuſłědźi, je 67 lět ſtara we Valence wumrěła.

pokaſuje, ſo je ſtraſchne, hdyž je ſo cźłowjek wjele ſurowych wiſchnjow, łoſmaczkow abo nowych bérnow atd. nad jědł, ſo wjele wody, kofeja, cźaja abo piwa napije. Potom ſiwot bubmi, a ſadyn lěkař njemóže wjazy pomhaćź. Szyła je njeroſum, po jědźi hnydom picź. S tym ſo ſołdkowa kłžalina pſchejara poczeńſchi, ſo ſołdk jěſć njemóže pſchetrałaćź. Jědź potom njepſchetrałana pſches ſołdk a cźrjewa pſcheńdźe a cźłowjeſke cźełko wopuſchći.

Wusudźenja

§ 52 lětny Alfred Schulze w Budyſchinje bě jako wobſtojny ſarjadnik jeneje Hamburgſkeje woljowneje firmy jenej Budyſkej firmje cźiwizu automobilowego wolija ſa 100 hriwnow hotowych pjenjes pſchedał. Dokelž Schulze njebě tule ſummu Hamburgſkej firmje pſchikłał, ale ſa ſwoju potrjebu wuźił, jeho k ſaſtwu na 1 měſaz a k 50 hriwnam pjenjeżneho khłoſtanja abo k dalſchim 10 dnjam ſaſtwa ſaſudźichu.

§ 27lětny E. A. Schiffner ſe Zitawy bě ſo wojpſeł na ſwojim pſchirodnym dźěłcźu na niekaſanſke wobcźnje pſchepſchimał. Jeho tehodła k ſaſtwu na dwě lěcźe a k ſhubjenju cźeſnych prawow na 3 lěta ſaſudźichu.

§ Loreckez a Jakubez ſwójſtwje, w jenej khěži Taſchbarku bydlazej, běſchtej w ſtajnej ſwadźe mjes ſobu žiwej a ſo ſkónczńje wobſkorźiſchtej. Jakubowa bě potom Loreckowu pſched ludźimi winowała, ſo je worała pſchiſahała. Jakubowu běchu na to dła pſchiſkoždźenje k ſaſtwu na jedyn tydźeń ſaſudźili. Powołaniſti ſudu tole khłoſtanje na 80 hriwnow pjenjeżneho khłoſtanja abo k ſaſtwu na 6 dnjow ſniźi.

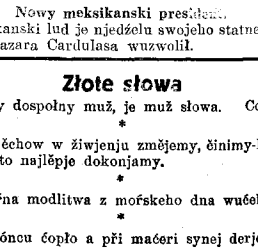
Radio

Pjatk, 6. julija ſtyſchimy:

Königswusterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6,20 ranſchi konzert. 10,50 ſa dźěći. 13 taczele. 16 popołdnjſchi konzert. 18,25 ſa němſki młodźinu. 20.15 hodźina naroda. 22 krótki politiſki pſcheglad.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 5,55 ſa burow. 13,10 taczele. 14,25 ſa ſony. 14 ſabawny konzert. 18,55 nowa domjaza hudźba. 20,15 hodźina naroda.

Hiſchcźe ważne ſ dnjoweho programa: Königsberg: 21 wjeczorny konzert. Hamburg: 21 němſki ſpěw. Wrótſławiw: 19 wjeczorny konzert. Frankfurt a Stuttgart: 19 ſabawny konzert. Warſchawa: 20,12 orcheſterſki konzert.

Nowy meksikanski preſident.
Meksikanski lud je njedźelu ſwojeho ſtatneho preſidenta Lazara Cardulasa wuzwolił.

Złote ſłowa

Kóždy dospołny muž, je muž ſłowa. Corneille.

*

Wuſpěchow w žiwjenju změjemy, činimy-li přeco wšo, kaž to najlěpje dokonjamy. Smiles.

*

Maćerna modlitwa z morſkeho dna wućehnje.

*

Na ſlónou ćopło a při maćeri ſynej derje.

*

Maćerne rucy, hdźežkuli bijetej, ſtej mjehkej.

*

Khuda maćerka ſkerje ſydom dźěći wukubła, prjedy hač ze ſydom dźěći jedne mać žeźiwi.

*

Wumrě-li nan, njebudźe khlěba, wumrě-li mać, njebudźe niczeho wjacy.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus 1. Stock) liegen vom Reichsgeſetzblatt Teil I die Nrn. 62 bis 69, Teil II die Nrn. 28 und 29 und vom Sächſiſchen Geſetzblatt die Nrn. 14 und 15 innerhalb der nächſten 14 Tage zu jedermanns Einſicht aus.

Stadtr t Bautzen, 5. Juli 1934.

Die Staatsſtraße Bautzen—Nieſky zwiſchen km. 4,3 und km. 4,5 wird wegen Beſchüttung in Flur Bröſa vom 4. Juli bis mit 7. Juli 1934 geſperrt. Der Fahrverkehr wird über die Guttauer Halbchauſſee bez. Salga—Maſchkowitz gewieſen.

Bautzen, 3. Juli 1934.

Die Amtshauptmannſchaft.

Städt. Freibank Bautzen.

Freitag, den 6. Juli 1934 von 14 bis 16 Uhr für die Nummern 501—800 und 4001—4100 und Sonnabend, den 7. Juli 1934 von 8 bis 9,30 Uhr für die Nummern 4101 bis 4400 rohes Rindfleiſch Pfd. 30 Pfg., rohes Schweinefleiſch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hościencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přečiwo stóčhwakam čełneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozwěsć, znajeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźć. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 155 — Budyšin — Pjatk 6. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Heß před župnymi wjednikami

W Flensburgu sthadźuja žo wjednizy nazionalsozialistiskeje strony. Při spočatku druheho dnja pichnidźe wjednikowy namjetnik Rudolf Heß. Wón w krótkej narěči podawki k wuczišćenju SA-wjednistwa rospominaše. Se zastrašenej zmjerzu duzenta spjeczowarjow je žo hrózbenmi krejoskeczu sadźěwało. Wjednikowy namjetnik wuzběhny wožebje pschikładne sadźerjenje politiskeje organisazije a woporne sastajenje SS w tutych dnjach. Heß pak wožebje wuzběhny, so wuczišćenje we wyšchšim SA-wjednistwje i SA-muzeni nicjo shromadnehy nima. Strona tydženu ishchiwodźenju a zaspiwanju SA najwótrischo napischeżo stupi.

Na sjězdźe rospominachu žo wožebje zašadne prascheja hospodarskeje politiki. K temu wjednik wotbźelenja za hospodarsku politiku pola nemjenjschatneho wjednistwa zapostaw strony Bjarnat Köhler a hamtski wjednik hamta za stawny natwar žeb, strony dr. Frauendorfer rěčeschaj. K referatomaj pschisamknuty žo rosmołwa, pschi kotrejž žo zašadne prascheja rospominachu a wujašnichu.

Popołdnju stónczi žo sjězd z pschednoschkom Alfreda Rosenberga, kiž wožebje wo „universalistiskim smyslenju“ rěčesche. Po krótkich organisatoriskich wosjewjenjach hamtarja Rudolfa Schmeera wo sjězdźe strony stónczi tłukowy wjednik politiskeje organisazije dr. Ley sjězd z tsikróčnej z'awu na wjednika.

Heinesowy naslědnik we Wrótsławju

Po postajenju pruskeho sinutskowneho ministra je žo wołoženski adjutant schlesyskeho wyschšeho presidenta Baldnera, Schmelt, za kommissariskeho naslědnika prjedawschcho policajskeho presidenta Heineza pomjenowak. Kommissariski president je 35 lět stary a wobsteji dospołnje dowěrjenje wyschšeho presidenta.

Wukraine powěšće wo Schleicherowej přeradze

Powěsćernja „United Preß“ je wosjewiła, so je Francozowska hižom psched tydźenjemi wo Schleicherowym spischahanistwje pschećiwo Hitlerej wědżała. Tuta powěsćerenja twrdźeła, so je znaty němski journalist z pożrednikom mjes Schleicherom a francowskim knježeństwom był. Schleicherowe spischižahanistwo je pjeczа francowskeho sinutkowneho ministra pobudło, so by sastupjerjej jeneje europskeje mocy wojerik, so Franzowska njeje šwólniwa, Němskej žanych koncesijow pschi wotbrónjenju dowolićł, dokelž žo pjeczа tónz Hitlerowemu knježeństwu w Němskej worzakuje. Kaž United Preß pische, je Barthou pschi tutej składnosći dowěrliwje prajił, so w Němskej komplott pschećiwo Hitlerej wobsteji, kiž prjedawschi němski kanzler general Schleicher nalwjednje.

Němski nowinarski běrow dosta wot Havaskeje powěsćerenje sćěhowajece wosjewjenje: Franzowske połstanišwo wosjewja po wopraschenju dla depesche powěsćerenje United Preß, kotrejž žu Barlinske nowiny schtwórk popołdnju na napadnym mjesnje wosjewile, so je Franzowska žo pschi podawkach 30. junija někak wobdźěliła, jako wopačne a je rasnje wotpokasuje.

Siamskaj kra'owskaj mandźelskaj w Neudecku

Siamski kral a kralowna wopytaschtaj schtwórt je žwojim wuščnim pschewodom němskeho presidenta Hindenburga w Neudeck. Pschi hnědanju němski president kralowskimaj mandźelskimaj pschipiwiwaše a wyšekeju hościnu do Němskeje a wožebje do žwojeho domu witaše. Kral wuprají žwoje wjeselo, so žnje němskeho presidenta wobeznajty widźeł. Po puću z Neudecka do Barlina wopytaschtaj kralowskaj mandźelskaj hród Marienburg.

Sekretar němskeho wupósłaństwa w Belgiskej smjertnje znjezbožił

Na dróšy z Verviersa do Dolheima žjedu automobil sekretara němskeho wupósłaństwa w Brüsselu, Kerle Werneera, do benzinoweho tankowneho auta srały. Pschi srażenju so wošobowy automobil na stronu wjerchnu a swórcał. Tjo nutskaždźaxy, sekretar, jeho mandźelska a dźowka so ćežko sranichu. Wschitkich tśich dowjezechu do Verviersa, hdźež sekretar popołdnju w 5 hodź. na žwoje ćežke rany wumrě. Lěkarjo so nadźijeja, so jeho žonu a dźowku pschi žiwjenju sdźerja, tola z nimaj jara śle stej. Komu ma so wina dawaś, hišće je njeje wěste. Na mjetnje njeshoja hižom loni 4 wozoby pschi njeshodu makeje železnizy žiwjenje shubichu.

Francowscy frontscy wojowarjo přeciwo knježeństwu

Na sjězdźe Parišćeje wotnožći nazionalneho sjednoćenstwa prjedawschich frontich wojowarjow žadasche sapółłanc pomjenjschća a president republiki wjazy prawow dostał. Pschedhdźuda nazionalneho sjednoćenstwa prjedawschich frontich wojowarjow Lebecque pschećita resolucju, we kotrejž so swěsći, so Doumergueowe knježeństwo njeje wozjakowanja frontich wojowarjow dopjelnilo. Wobšarowacj je, so justizny minister njeje wschitko posphtał, so bychu so winowaći na pożlednich skandalach samohwili. Resolucija pak dźiwajo na napjate mjesynarodne połoženje krisu w knježeństwje wotpokasuje a namjetuje, so by so na shromadnym kongresu prjedawschich frontich wojowarjow 8. julija namjetowało, so by so cząs, kiž je so knježeństwu wostajił, wot 8. julija hač do rowembra wotstorčił. Hač do tuteho cząsa dyrbi pak so rozhlad stacz. Resolucija namaka žiwy pschiklest.

Zetkataj so Mussolini a Barthou?

Franzowski sinutkowny minister Barthou pschija sančeny schtwórt franzowskeho połstanja w Romje de Chambrun. Wo rosrěčowanju njebu dotal nicjo znate. Potom pschija Barthou italskeho połstanja w Parišu.

Putowanje franzowskeho romik. połstanja de Chambruna do Parisa je so po powěsći nowin „Journal des débats“ po dlšchim rosrěčowanju z Mussolinijom wobsamknyło. Njeje pjeczа njemožne, so je Mussolini nadźiju wuprajił, so by Barthoua w Romje powitał.

Nócne woiowanje na Amsterdamskich dróhach

W někotrych dźělach města Amsterdamma dóńdźe žjedu wjeczor k wjelschimi njemčeram, kiž so w nozy k schwórtkej z dróhowym wojowanjam mjes šulnymi wotdźělenjom policije a rosshorjenej czyjdu wuwiłchi. Kommunistiske elementy běchu njemčery naschkarale.

Njemčery saporačachu so hižo wjeczor w dźělaczerskim dźělu Jordaanje žjedź města. Tam běšche so wjetkeho žyła ludźi sbožaka, so by pschećiwo šnijenju podpjery za njeschańšerjowe protestowała. Jako so nóz bliješche, bu połoženje straschne, so dyrbjesche policija sašo a sašo nowe pożnjenja žadaś.

Sbožakarjo na wschelakich dróhach katarnje rosbichu a barrikady natwarichu. Z twarjenjow do policije z kwětkowymi hornzami, kamjenjemi a drubimi wěsami mjetachu. Policija dyrbjesche tśělcej a hakle na ranje bu měr *na dróhach*.

Sdobom žamžny wjeczor w rańschich dźělach města k podobnym njemčeram dóńdźe, pschičina pak běšche tu druha. Jako so powěźi rosnjeje, so ma so nazionalsozialistiska shromadźizna wotmeć, so wulka žyła markišitow seidźe, so bychu shromadźiznu pschekazyli. Shromadźizna pak so w pożlednim wokomiku wotprají. Niedźiwajcy teho so žyła na někotre tyhaz ludźi sejmli. Dokelž so khutnych nażywnosćow bojachu, policija je wschěch stron pschikhwata.

S cźerjody so z kamjenjemi do policistow mjetachu. Policija dyrbjesche też tu tśělcej. Hač do połnocy dyrbjesche policija patrowanje wukonjeć. Pschi srażenjach je so wjele ludźi sranilo. We žjurjertnych woporach dotal njeje nicjo znate.

Dowěrjenje za španiske knježeństwo

Schpaništi žjezm je knježeństwu se 191 hłosami pschećiwo 62 hłosam sjednoćeneje lěwizy dowěrjenje wuprajił a jenu połnomóc spožčił, so by w pschešijenosći z wusstawu a kataloniskim statutom swadu z katalanskim knježeństwom po žowijm dobrosdaću wubradowało. Sdobom žezm wobsamknuty, so bo 5. julija na lěčne próšniny poda a žo hakle w oktobru sašo sesidże. Tuto wotwjerczenje dyrbi njedźiwajcy wulkich sinutskownych wobcežnosćow schpanskemu knježeństwu hač do oktobra žiwjenje sdźerži.

Nowe japanske knježeństwo so zestaiło

Londonska Reuterez telegrafowakuja z Tokia powě, so je žo nowe japanske knježeństwo wutworiło a so je sćěhowajcych wošobow wobsteji:

Ministerski president je Okado,
žwonkowny minister Hierota,
minister za namórske wójsko admiral Osumi,
wójnski minister Hayashi,
finanzny minister Makonubu Jujii a
justizny minister Naoshi Ohara.

We rosprawje so wuswěchuje, so **žo w japanskej žwonkownej politiji ani najmjeńšcheho njepjećemeni.**

100 morwych a 1900 ćežkozranjenych na dnu niewotwisnosće w Americy

Kóžde lěto 4. julija žwjeczi žo w Ameriży wulki narodny žwjedźeń, dźeń niewotwisnosće k dopomnjenju na

šiednoczenje połnóžnych a połodnišćich šlatow. Tutón dźeń je žebi też lětša šaše nebdže 100 šmjertnych wuporow žadał. Porno pšeradźenišćam lětam je šo jenoj jenički cłowjek ſ wohnjoſtrojom morił. Tola je šo w Newyorku šamym 1900 wošobow, šyrjaceho dźěcźi, ſ rosbuchnjenjemi wohnjoſtroja cźežko kranuło, hačjenjež šo policija pospěšnje dyrn na luſcho możne waſchnje pródźowaſche, šo by pšchedawanju wohnjoſtrojidłow šadźewała, kiž njeběchu prawje po pšchedpišanje šo šhotowile.

Krótke politiske powšće

— Němšti wojeršti šjeźd je šo nětko ſa tuto lěto dozhła šakašał. Pšichodowu němšku wojeršti šjeźd wotmeje šo we lěce 1935 w Kaſſelu.

— W nozy ſ pjatkej wotměchu šo wulke manevry w powětšu nad Pariſom a Le-Bourgetſkim lětaniſchćom.

— Jendźelſki namjeſtny miniſterſki preſident Baldwin ſchtwórk w delnim šejmje wotpokaſa, šo by pšchilubił, ſo Jendźelſka šwoje wojerške lětarſtwo pšchiſporja, hdyž šo jednanja wo wotbrónjenju jako dospołnje njewuſpěšne wunpokaſaju.

S Roma šo powě, šo powěſcze awſtriſkich nowin „Jo šo Muſſolini a Dollfuß hižom w najbliſchich dnjach we Riccionje ſetkataj, njeišu wěrne. Jeli šo dozhła ſetkataj, ſtanje šo to hakle w druhej połojzy julija.

Cyrkwinske powšće

6. njedźela po šwj. Trojizy, 8. prazinika 1934.

S **Budyšchina.** W Michalskej zyrkwi rano w 7 hodź. šerbſke Boże wotkasanje (ſarař Kapler), we 8 hodź. šerbſke a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba (ſarař Tiſcher), ¾11 hodź. dźěcźaza Boża ſłužba, pop. ½3 hodź. Boża ſłužba ſa młodźinu.

Krajnozyrkwinſke ſiednoczenſtwo w Budyšchinie pſchi Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. ſwjaſk dźěcźi, wječzor we 8 hodź. evangelijazſka ſhromadźizna; thema: cźłowjeſka wulkoſć. Njedźelu wječzor we 8 h. evangelijazija na Židowje. Pónd̀elu wječzor we 8 h. ſhromadźizna ſobuſtawow. Sſrjedu wječzor we 8 hodź. ſwjaſk młodźiny ſa młode holzy. Schtwórk wječzor we 8 hodź. biblijſka hodźina. Ssobotu wječzor we 8 hodź. ſwjaſk młodźiny ſa młodźenzow. — Shromadźiny ſwolna Budyšchina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kwětkowym Dole, wutoru wječzor we 8 hodź. w Budeſtezach, pjatk wječzor ½9 hodź. we Wulkej Dubrawje. — Hodźina ſa žony wutoru wječzor ½9 hodź. w Semjach a pjatk wječzor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy. — Kóždy je wutrobnje witany!

S **Barta.** Rano w 7 hodź. šerbſka ſpowědź, we 8 hodź. šerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. — Wutoru pop. ½3 hodź. jónſke towaršſtwo.

S **Budeſtez.** Rano w 7 hodź. šerbſka ſpowědź, we 8 hodź. šerbſke a dop. ½10 hodź. němſke ſemſchenje, ſarař Bójź. Sběrka ſa ſtukł luboſcze we Łužizy. Dop. w 11 h. ſmječe ſarař Bójź ſemſchenje ſa dźěcźi 5. hačź 8. ſchulſkeho lěta. — Sſrjedu wječzor we 8 hodź. ma ſarař Bójź biblijſku hodźinu ſa wſchu mujźſku młodźinu.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 h. němſke a dop. ½10 hodź. šerbſke ſemſchenje. — Wumrěła: Lina Walejka rodź. Miethej, mandźelſka Jana Auguſta Gnaucka, ratarja w Pomorjach, 62 l. 9 m. 10 dnjow.

S **Budyšchinka.** Dop. ½10 hodź. šerbſka Boża ſłužba, po njej šerbſka ſpowědź (ſarař Handrik Porſchiſti).

S **Hodźija.** Rano w 7 hodź. šerbſka ſpowědź, we 8 hodź. šerbſke a dop. ½10 hodź. němſke ſemſchenje.

S **Hrodźiſchcza.** Rano w 7 hodź. šerbſka ſpowědź ſe ſwj. Božim wotkasanjom, we 8 hodź. šerbſka a dop. ½10 h. němſka Boża ſłužba (ſarař Röſler-Minakaſikt).

S **Kuczinu.** Rano w 7 hodź. šerbſka ſpowědź, we 8 hodź. šerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. — Pjatk 13. prazinika wječzor we 8 hodź. biblijſka hodźina ſa młodźinu.

S **Khwaczizi.** Rano we 8 hodź. ſo šerbſke a dop. ½10 hodź. němſke pšedowanje cźita. — Wumrěł: Fabriſki towař Korla Auguſt Mikan ſ Walkeje Dubrawy, 58 lět (ſwérny cźitař Sserbſkich Nowin).

S **Klukſcha.** Rano w 7 hodź. šerbſka ſpowědź, we 8 hodź. šerbſke kemſchenje, dop. ½10 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi, ½11 hodź. Boża ſłužba ſa młodźinu. Pop. ¼4 hodź. němſke kemſchenje ſe ſpowědu pola Hofmannez w Brěmſenju.

S **Kotez.** Dop. ½10 hodź. němſke pšedowanje, w 11 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi wošadny ſarař).

S **Łuboje.** Dop. w 9 hodź. němſka Boża ſłužba (K. miſionar Simon ſ Makeho Wjeſkowa).

S **Maleſchez.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke kemſchenje, dop. ½10 hodź. młodźinſke kemſchenje.

S **Minakała.** Rano we 8 hodź. ſo šerbſke pšedowanje cźita. Pop. ½3 hodź. šerbſka ſpowědź ſ Božim wotkasanjom. Pop. w 6 hodź. šerbſka Boża ſłužba ſe ſpowědu a ſ Božim wotkasanjom pola Bartkez w Lipiczu. — Sſrjedu, 12. julija, wječzor w 7 hodź. pohrjebnje zyrkw. pichedſtejicźerſtwa na ſarje.

S **Njejwaczidła.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź w kapalni. We 8 hodź. němſke kemſchenje w oranžerji. Sběrka ſa wošadnu diakoniju. W 10 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi tam.

S **Nošaczizu.** Rano w 7 hodź. šerbſka ſpowědź, we 8 hodź. šerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. ¾11 hodź. Boża ſłužba ſa dźěcźi.

S **Porſchizu.** Rano w 7 hodź. šerbſka ſpowědź, we 8 hodź. šerbſka Boża ſłužba, pop. ½5 hodź. němſka ſpowědź ſ. ſarař Rjenčź ſ Barta). Pop. w 2 hodź. wošadna ſłužba młodych holzow. Biblijſka hodźina w 3 hodź. w Kumſchizach a we 8 hodź. w Nowych Porſchizach pſches knjeſa wothladarja Petersa.

S **Rakez.** Dop. ½9 hodź. němſka ſpowědź, we 9 hodź. němſke kemſchenje, ½11 hodź. Boża ſłužba ſa dźěcźi. — Pónd̀elu rano w 7 hodź. raňſcha nutrnoſcź.

Se **Salepeho.** Rano ½8 hodź. šerbſka ſpowědź ſ Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. šerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba.

S **Mósporta.** Rano w 7 hodź. ſpowědź a Boże wotkasanje we 8 hodź. pšedowanje. Sběrka.

S **Wóſlinka.** Rano w 7 hodź. šerbſka ſpowědź, we 8 hodź. šerbſke a dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka. ¼11 hodź. Boża ſłužba w Cźišowje.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 6. julija 1934.

— Wo **wjedrje.** Wječera wječzor we 7 hodź. barometer 746, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +24. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —2, thermometer we nozy +13. Wubladu na cźopke wjedro. Wjedro w Europje nječe ſo wječera ſkutniſcho pſcheměniło. Wſchitko je ſo ſ Jendźelſtoje hač k naſchim ſtronam wupſcheſtrěła. Tola woſtanje pſchichod naſcheho wjedra njewěſty. Nad Ruſkej leži ſyłna niżina a jeje kromy dožahaju hač do wječzorneje Pólſkeje. Wjedrawuſtojni měnja, ſo pak ſo tuta niżina wot naš wotſali. Druhej niżinje leżitej Italskej Franzowiſkej. Mjeńſcha niżina wupſcheſtrěwa nad wječzornymi Alpami. Na rjanym wjedrje ſo po cźu niczo njepſcheměni. — Jutſje ſobotu ſtóncźko 5 hodź. ſtehadza a ſo 8,15 hodź. ſchowa. Mězhacźt ſtehadza ranje 12,07 hodź. a ſchowa ſo popołdnju 5,07 hodź.

— **Wubłady na wjedro ſa jutſiſchu ſobotu: Słónco a cźopliſche wjedro.**

—5. **cźišło „S wěnza pocźahow“** ſmy k dźenſniſchemu cźišłu „Serbſkich Nowin“ pſchipołožili. Wono ja rańe pěkne ſtawiſnу wo kołuli pſchinjeſe. Cźitajcze jo pilnje a ſmějcze ſ teho ſwoje wjeſele.

— **Woheń pſchi żelesniży.** Mjeſ Rabežami a Ssokolcu ſo wječera popołdnju w 6 hodź. ſe ſchkru lokomotiwy twóreho cźaha ſchmórcźina pſchi Drježbjanſko-Shorjeſkej żelesniży ſapali. Pſchi nětcźiſchej ſuchoſcźe ſo woheń ſpěſchnje roſſchěri, ſo ſo tójſchto ſchrěcźiny, někotre ſchtomy a drjewjany płót ſa ſchkit pſche ſuchwěcźe wotpali. Jenkrócźa ſta haſiwa na pomoj pſchihitwaja, tola ji wjedrjiſche mózno, ſapſchimnuju, dokelž tam wody njeběſche. Woheń dyrbjeſche ſo pjerſchcźu ſahaſchcź.

— **Rada podawa ſo maćerjam** pónd̀elu 9. julija popołdnju w 2 hodźinomaj w Konjecach a ¼4 hodź. w Smjerdźaccej; pjatk 13. julija popołdnju w 2 hodźinomaj w Pančicach, w młodźinowni.

S **Roswodźej.** Hižo ſajo a tón hrócź ſ motorſkim kołom žu ludźo w naſchej wěſy do njeſboża pſchiſchli. Wutoru w nozy wokoło 11 hodźin někotre Roswodźerjanſke žony je ſhromadźiny ſchćerćźijanſkeje żónſteje ſłužby po wjeſnej dróſy domoj dźěchu. Motorſke koło, kotrejž jadу ſebje puchaj ſkpſchachu, w blišſchim wokomitu do jeneje żony ſawadźiwſchi ju ſ ſemi ſtorhny. Dale cźeriż motorſke koło do rjeblowaneho moſa Budeſtezjanſkeho wojnarja T. ſrafy a wojnarja pſchejedże. Tutón žebi moſhy cźežko ſiſchaſe a žebi cźeležno ſłamа. Pſchejedżena żona bě po ſdaczu ſnutſka cźěła ſchkodu pocźerpiła. Motorſki koleſaŕ, jedyn ſtótny wikowaŕ a jedyn wobſebjeł ſkały we Wjeleczinje, njeſtrowjenaj woſtaſchtaj.

Z **Radworja.** Wčera wudźěli jeho excelenca k. biſkop Pětr Legge w naſej wosadże ſakrament firmowanja. Wjele rukow je ſo hibalo, zo by joho Radworſka wosada hódnje powitała. Při cyrkwi a před kěrchowom ſtajichu młodźency čeſtne wrota. Też hłowne durje cyrkwje pyšachu płetwy. We cyrkwi wiſaše na kóždym ſtopje wěnc a wołtaŕ bě kaž do zeleneho hajka a kwětkow zatwarjeny. To wšo pomhaše ſwjatočnoſć porjeńšć. Do 8 hodźin hižo čakaše wosada při kěrchowje na k. biſkopa. Ze přewodom wšěch zwonow a šesćich křiżerjow doježdże wyšši paſtyŕ we wosmej hodźinje. Wosadny k. fara) Nowak powita jeho z horcymi ſłowami dźaka, wjesela a ſwěry. Sulſke dźěćo přednjese w ſerbſkej rěči joho excelency witacu baſeń. Potom kročeše k. biſkop z přewodom ſerbſkich družkow, towaŕſtwow atd. na kěrchow, hdyž ſo pomodli za tych, kiž tam ſpja ſpar pokoja. Hdyž bě wšo w faŕſkej cyrkwi, zaſpěwa Hudźbna Jednota ſpěw Bj. Krawca „Ecce ſacordos magnus“ (Hlejće, wyšši měſnik). Potom započa ſo Boża mša. Lud ſpěwaše kěrluše. Sſrjedź kemši přednjese H. J. ludowy kěrluš k Zbóžnikej (pieċhłósny „O Božo ſmil ſo nade mnu). Po přednowanju k. fararja přiſtupichu kmótŕa z dźěćimi před k. biſkopa, zo by dorost přez njeho do wójſka Khrystuſowoho přijaty a z Duchom Swjatym posylnjeny był. 235 buchu zfirmowanych. Po wudźělenju toho ſakramenta poréča k. biſkop k cyłej wosadźe ſłowa dźaka za rjane přijeće, wudełenja wſy a cyrkwje, za rjane ſpěwy měšaneho khóra, ſłowa přinoſnaca, zo ſo wosada kruće rěče, nałožkow, draſtow a wěry dźerži, ſkónčnje ſłowa pohonjenja, zo bychu tajcy dale žiwi byli a dźěłali za narod, rěč, wěru a

---

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěſć ze 17. lětſtotka.

Přełožił J. S.

Přełožerjowe předſpomnjenje: Jako w l. 1912 Bled prěni króć a to jenož ze żeleznikeho čaha wohladach, njeznajach hišće tole jeho ſłowinſke mjeno. Hamtſcy rěkaše tehdy Veldes a ſłušeše ze ſwojej wokolinu hišće awſtriſkemu kěžorſtwu. Wjes leži přo wšu měru luboznje při Bledſkim jězorje njedaloko hory Triglava a ſluša nětko ſobu do juhoſłowjanſkeho kraleſtwa. Jězor ze ſwojej wokolinu přiwabja dla ſwojeje luboznoſće přeco wjacy wopytowarjow ze wšěch krajow k ſebi, wosebje też wjele Němcow. — Briksen (Brixen) je měſtačko w Tirolskej, nětko italſke. Hižo w 4. lětſtotku założi tu ſwj. Kaſtijan biſkopſtwo. Biſkop bydleše w praſtarym hrodźe na horje Zabijonje (Säben). Biſkop Albuin (992—994) pak přepoloži ſydło biſkopow do nowonatwarjeneho měſta Briksena. W lěće 1280 tu za wjerchabiſkopa nowy hród dotwarichu, kotryž w 16. lětſtotku powjetſichu. — Słyšmy nětko, kak běštaj Bled a Briksen dołhe lěta ze ſobu zwjazanaj.

1. Znamjo na njebju.

Wjele lět je hižo zašło wot toho časa, wo kotrymž naša ſtawizna powěda. Ludźo praja, zo ſo čas minje. To pak njeje wěrno. Minjenmy ſo jenož my, tola čas wostawa a porodźuje njepřeſtawajcy ſwoje dźěći. Škoda, zo je też njepřeſtawajcy pózera.

Bě wosrjedź decembra lěta 1625. Po puću z Łeſki na Bled kročachu tŕo mužoje w kožuchach. Rucy tłóčachu do kapow, a sněh jim piskaše pod ſtopami.

Čełozwučowańſke drasty
čełozwučowańſke kholowy
čełozwučowańſke košle
čełozwučowańſke črije
w znatej dobrej a wupruhowanej kajkoſći **ſkitnce drasty**

T. Albert w Budyšinje
Lawske hrjebje 10

Přenj bě Pretna ze Zahorja, Druhi Čobula z Delnjeje Hórki, třeći pak hrodowski hajnik Domaš Dorn z Bochińskeje Běleje. Dorn so pisaše, powšitkownje pak jemu rěkachu Tibingski. Běčehu w Radowlicy něšto wobstarać mŏli, nětko pak so domoj wróćeja.

„Stupajmy spěšniše“, rjekny Pretnaŕ „Hižo so čmi.“

Po dłěšej přestawcy přispomni Čebulaŕ: „Młody měšaček je, tohodla budźe nóc hišće bóle čmowa. Njekomdźmy so!“

Jenož hajnikej Dornej njehibaše so jazyk, kiž tola hewak tak rady rěčeše w korutanskej ſłowjanšćinje. Móžeše pak też derje němſcy. Před něšto lětami bě do ſłužby Briksenskich biſkopow zastupił, dokelž so z Bledskim zarjadnikom Khrystofom hišće z předawšich časow znaještaj.

Jako přińdźechu k Sawskemu mostej, bě hižo nóc. Stupachu přez lěsnu ſamotu po hłubokim puću horje. Tuta krajina, kotrejž rěkaja „w Betinju“, je hišće dźensa tak wopušćena kaž bě tehdy. Na prawej stronje puća ſumješe w lěčnim času rěčka, nětkle pak bě woda zamjerzła. Na woběmaj brjohomaj wudrjejcy stejachu ſylne ſmrěki, kiž čakachu ſekery, tola tehdy so nichtó za nje njezajimowaše.

Na kóncu hłubokeho puća so krajina rozšěrješe. Njebjo bě z hwězdami posyte. Mjez nimi kralowaše prutata hwězda.

„Hižo třeću nóc ju widźimy“, dźeše Pretnaŕ. „Ludźo su cyle zatrašeni, ničo dobreho njebudźe.“

„Pola nas je wšo zběhało, hdyž smy ju prěni króć widźeli“, powědaše Čebulaŕ. „Hiba so ze swojim prutom wot Wišelnicy přećiwo Stolu. Žónske ſtykowachu ruce, dźěći płakachu, my mužojo pak smy čiše přemyſlowali dźiwnu wěc. Praja, zo wozmnjenja jeje prut hrozne khłostanje, kiž budźe nam napołožene. Khłostanje pak budźe čim hórše, dokelž prut njeje rozčehnjeny ale ſrjedźa skřiwjeny. Praja też to, zo dołhi prut zajědoji powětr a zo tohodla mór na nas čaka.“

Nětko hakle hrodowski hajnik Dorn do toho zaprimny.

„Njeje snadź nětčiša wójna dosć wulke khłostanje, kiž traje hižo ſydom lět? A hišće njebudźe konca. Wšudźe ruja a morja. Pódla toho njeznjesne dawki, wšo chcedźa nam zebrać. Snadź budźe hrodowski hwězdaŕ něšto wjacy wo tym powědać. Wón ma — kaž wěſtaj — na Bledskim hrodźe wulki dalokowid, z kotrymž hwězdy na njebju wobkedźbuje. Njech jemu wěri, štóž chce. Ja pak sym khětro podobny njewěrjacemu Domašej, mojemu patronej.“

„Připowěda drje z hwězdow zbožo a njezbožo“, powědaše Pretnaŕ. „My burjo pak jemu njerozumimy, dokelž němſcy rěči. Někotre ſłowa znaje też po krajnsku, tola je tak njerozdrujene wurjekuje, zo so jemu smějemy. Hlejtaj ſwěcu na hrodźe! Tam bydli tón dźiwnuſk a ſtudźeje ſnadź runje nětko protaſu hwězdu na njebju. Wěšće něšto wjacy wot njeho zhonimy.“

„Horka ſwěca hwězdy, delka pak ſteji blaznа a čaka na wotmołwu“, doda wusměšujo Domaš Dorn.

(Pokračowanje sćěhuje.)

wótčinu, wosebje wosadny dorost njech haji herbstwo wóteew. Po khwalbnym kěrlušu pozohnowa wyšši pastyr pobožnych z Najswjećišim. Tu bě khór Pange lingua wot Bj. Krawca wuspěwał. Wšón lud dowjedże a spřewodża biskopa spěwajo na faru, hdźež wón z wjednikami towarstwow a wosady přećelnje porěča a z cyłej wosadu so rozžohnowa. To běše w 12. hodźinje. Popołdnju wróći so do Budyšina. Wurjadny dźeń přinjese wosadże nowu móc a žiwjenje k służbje krała njebjeskeho.

Z Różanta. Srjedu wjećor rozžohnowachu so wučerjo, šulske dźěći a sobustawy šulskeho wubjerka w šuli ze swojim dotalnym wučerjom, k. wyššim wučerjom Janom Rachelu, kiž dyrbi so dla khorowatosće do časa na wotpočink podać a tak so swojeho lubeho powołanja wzdać. Měsacy dołho měješe tehodła hižo dowołu, ale khorosć so njeje zhubiła. Tak jemu ničo druhe njezbywaše, hač k měrej so podać. Na rozžohnowjacym dnju zaspěwachu šulske dźěći hnujacy spěw „Jutře dyrbju wottud preč". Nětriši šulski wjednik, k. Kuhaš dźakowaše so wotkhadźacemu za wšu lubosć a swěru w dołholětnym zastojnstwje a přepoda jemu jako widźomne znamjo dźaka kij ze slěbornym přimadłom a z wěnowanjom. Na to deklamowaše jena holca baseń komitet „Nětkole so končej" wot Hoffmann-Fallerslebena. Sobustaw šulskeho wuhjerka dźakowaše so k. Racheli w mjenje šulskeje gmejny za jeho 31lětnu dźěławosć w šuli a cyrkwi a přeješe jemu wšitko dobre na jeho dalšim puću žiwjeńskim. Widźomnje hnuty wuprajі k. Rachela swój najwutrobniši dźak za njewočakowane počesćowanje, kiž je jeho wulcy přestłapiło. Jeho dźak płaćeše wosebje wučerjam a šulskej gmejnje, kotrež su jeho w běhu 31lětneho skutkowanja swěrnje podpjerali a jemu powołanje wołóżili. Zawdawši k poslednjemu razej ruku, rozžohnowachu so wučerjo, dźěći a zastupjerjo šulskeje gmejny. W čichim lěsu, w blizkosći Janskich kupjelow, budże swój nowy tuskulum załožić a w měrje so lěkować. K. Rachela je swoje wučerstwo w Różeńcu započinał a też skónčił a tak cyły čas w swojej domizneje skutkował. Po čełnych bědach njech sćěhuje słódki wotpočink!

Z Njebjelčic. Zańdźena wutora bě za cyłu wosadu wulcy ważny dźeń. Po dlěšej přestawcy wudźěli najdostojniši knjez biskop na 100 wěriwym swjate firmowanje. Rano witachu wysokeho hosća na pomjezach wosady wósom jězdnych, na čole měšćanosta Kur z Njebjelčic a přewodźachu jeho hač k šuli. Tu so Jeho excelenca wot wosadneho fararja zdwórliwje powita. Potom podachu so přitomni w dołhim čahu na kěrchow, kotryž k. biskop so modło a žohnujo překroči. Po nawróće do cyrkwje měješe hnydom mjelčacu Božu mšu, ke kotrejž wosadni kěrluše spěwachu. Po njej předowaše k. farař Mič wo młodźinje, kak ma wěru, nabožinu a pobožnosć hajić a předstajі ji wosebje swjateho Sćěpana jako přikład křesćanskeho zmyslenja a krutosće, zo samo žiwjenje za swoje přeswědčenje da. Po firmowanju bě křesćanska wučba, kotruž k. farař dźeržeše. K. biskop so před cyrkwju nanajpřećelnišo z małymi a wulkimi rozmolwješe. Popołdnju wopuści wjes a wosadu. Wosebje lubjachu so jemu wobrazy ze serbskeho žiwjenja w cyrkwi a swjećo swj. Měrćina na nabočnym woltarju, kotrež je we swojim času kralowska pryncesna Mathilda molowała.

Z Njebjelčic. Nahleje a njenadźiteje smjerće wumrě w nocy wot wutory k srjedźe Jurij Dórnik, hakle 24 lět stary. Běše tu wjacy lět zwónk a je hišo wot małosće z wulkej lubosću w cyrkwi pomhał. Swoje nětčiše zastojnstwo je k najwjetšej spokojnosći wosady zastarał a tuž stěji tež cyła wosada wulcy žarużo při marach tuteho pobožneho, bohabojzneho a šlachotneho młodźeńca. Porjad w cyrkwi měješe jara na starosći. Też wutoru wjećor činješe trěbne přihoty za srjedźine firmowanje, při čimž běchu jemu druzy wosadni k pomocy při wupyšenju a dozarjadowanju. Tym skorźeše, zo je jemu tróšku hubjenje. Krótko před tym bě khětro na zahorjenje płucow skhorjeł, tola pak so tak daloko zasy zhrabał. Hdyž saršej jeho srjedu rano k stawanju wołastaj, so dliješe. Dokelž druhi raz ani njewotmolwi, za nim hladaju, jeho morweho wo łožu nadeńdźechu. Boża ručka bě jeho zajała a tak młode žiwjenej skónčiła. Bohaty wopyt na pustych wjećorach bě z dopokazom, kelko lubosće je sej mjez wosadnymi nadobył. Jeho wotemrjete čěło budże jutře (sobotu) we wosmich na wosadnym kěrchowje pokhowane.

Wóspjorka. Sańdźenu wutoru žebi tudomne Gustaw Adolfske jónske towarstwa a Evangelska jónska słužba w autobusonaj k rěčnjumaj sawjerowaj pola Markliny a Golbentrauma wulećišćichej. Wulět bě derje poradźi a swjećeleni a dźakowneje myšle bě wobdźělnizy wróćichu.

Se Židowa. Na Srodźišćiku w tukhwilu we wjećerym dźělu khěrcowa, hdźež bě za dołhe léta cźěła njejsu wjacy tkwarske, ale hišo stare rowe wurunuje. Při wuric dołu na [illegible] wotkry, kotryž pulnje klajaje cźěło mužeho dźěła a wuhotowanje. Wobchadźa a rozsudźa [illegible] je dźěcźo na tamnym mjesnje zahrjebała.

Z Łužicy

S Korjumja. Niedźelu je so tu wobhladaćaa kołow wo[illegible]a z wjele płašowarjam kołow wjele sajimaweho po[illegible]ženje a přeměnjenje mytow mějeshe Bl dowaje wurne dźěl: Sa [illegible] 12 hrivnow, jako štatne myto dołha [illegible] w Dźibrachćijach; po 5 hrivnach [illegible] towarstwo; nohowu kupańsku wanju: Budyšće towarstwo; zynkowy bow: Wjednarske towarstwo. Sa jenoklone koły jako wokrjesowe myto 5 hriwnow: Korla Krawz w Budyšinje; bow: Hajnzka w Budyšinje; 12 jeji: Mawor we Korjumju; po jenej kołbaju: Holubez a Hobrat w Korjumju. Sa starsche koły jako štatne myto 8 hrivnow: E. Janczka w Budyšinje; jadźbu nožow a widliczkow: E. Manitz w Korjumju a R. Wagner w Dźibrachćijach; jadźbu hornzow E. Manitz w Korjumju; jako myto wokrjesneho towarstwa 5 hriwnow: Zimmermann w Korjumju; jadźbu łžijow: A. Ssymank w Budyšinje; mjehowe nožizy: Fickert w Dźibrachćijach; wjehelake mjenše płacźiny: Adam w Budyšinje, Töppel w Korjumju, Mübert w Budyšinje. Sběžny w Korjumju, Ssymank w Budyšinje a Lischka w Korjumju.

Domowina

Dla předawania znamješkow

Sapoczatk tuteho tydźenja wunidźe nowy sakoń k rjadowanju sběrkow a pischedawanju znamjeschkow. Na wschelake napraschowanja sdźelu wschitkim towarstwam sćěhowaje:

Tutón nowy sakoń naš njepotrjechi, dokelž so nasche znamjeschka jenoj Łobustawam herbskich towarstwow a jich pschiwusnym pschedawaja. Neje to potajkim sjawna sběrka. Wěz je zyle jasna, tuž so njetrjeba nichtó bojeć. Pschedawajcje pilnje dale sćětowe znamjeschka!

P. Nejdo.

Hospodarske plany

Tež ratarjam su wučeni zestajeli plany, kak maja hospodarić. Loni a lěto prjedy běše so přez měru wjele žita naplahowało a z toho běchu wulke cźeže nastałe, dokelž běše tu přewjele žita. Nichtó njewědźeše sebi z njej rady, dokelž wćeywnstojni prajachu, zo budźa powjetšene ličby žnjow trajace a tak so powšitkownje liceše, zo so přezbytk na žitach stajnje powjetši. W Americy su samo činili namjety, žito ničić, dokelž tu běchu za stat a narodohospodarjow hrozne předstajenja, zo budźa składźišća z nowymi žnjemi přenjelnjene. Nichtó njewědźeše na tym, zo so přiwał zastaji dokelž my přeco jenak worali, wlóčili, hnojili a wusywał a tuž so nadźachmy, zo změjćemy też samsne žně kaž zašłe léta. Tohodła běchu tu namjety, zo plahowanje žitow ma so wobmjezować a přihotowachu so plany, kotre rostliny měle so na jich městnje wusywać. Hdyž so nahladam tutych wuchowzi připosłuchaše, běše wšitko tak jasne, kaž zo je 5×5=25.

Ale sta so nješto spodźinweho. Snadź je so tón křižik mjez pjetkomaj postajił a wuslědk je 5+5=10.

Pokaza so, zo je tu hišće nješto druheho, štož skutkuje na zróst w Božej přirodze, zo njedosaha hnojić a syć, ale zo je trjeba Božehožohnowanja. Na polu to njeje kaž w fabricy, hdźež so zliči mnohosć suroviznow z wukonom mašinow a dźělaćerstwa a z toho so wulići mnohosć wudźěłkow. Na polu je fabrika bjez třěchi, tam padaja krupy a w času najpilnišeho dźěła so tam móže dešćować. Naš ratarski serbski lud derje wě, zo bjez Božeho žohnowanja to pola ratarja njeidźe, wšě wobličenja, njech tež su dokładniše byłe, su hižo husto jebałe. Po krasnym najlépše žně wěsćacym naležu je njeslyšana suchota nowy strach akutny sćiniła, mjenujcy tón, hač budźa lětsa wupłody našich polow a łukow dosahać k zežiwjenju luda a skota. Knjeježerstwo je njedawno wozjewiło, zo za zežiwjenej ludźi budźa składy a lětnje žně dosahać. Kak rozumnje to tola bě, zo su so z łoušich a předłoušich pólnych přezbytkow składy tworiłe, tehdy dirje bóle z wotpohładom, zo płaćiny ratarskich wupłodow njebychu přehłuboko spadnyłe. Dźensa su nam tute składy z wulkim wuzitkom a zadźěwaju tomu, zo khlěba tradamy. Štó njedopomni so při tym na powědańcko wo egiptowskim Józefu, hdyž radźeše Faraonej, zo by přezbytki tučnych lět składował za čas nuzy. Štož je tehdy za mudrosć płaćiło, to dźensa njeje zestarjene a kóždy ze swojeho nazhonjenja wě, zo tón, kiž so stara za fórety, tón nuzy njezmjeje. To je potajkim jedyn z najmudrišich hospodarskich planow, kotryž pak je hižo lětčtsacy stary.

Budyske stawniske powěsće

3. julija 1934.

Narodźenje: Franzej Lóbmannej, fabrikskemu dźěłaćerjej we Wjeleczinje, hynk. — Bjedrichej Maxej Kubješi, schojerej, dźowcyčka. — Wumrěł: August Robert Henczel, hojerjenzač w Sčijeżach, 60 lět. — Pschipowědźenja manželstwa: Bruno Pawoł Herbert Hirsche, inženěr, z Hanu Marju Wackerej, bjez powołanja wobaj w Budyšinje. — Bjedrich Ota Pilz, cźěłaćer we Wurišach, z Marju Marthu Rumarjej, fabrikskej dźěłaćerći w Budyšinje.

4. julija 1934.

Narodźenje: Janej Juliušej Schnellej, wjećerjej w Markersdorfje, dźowcyčka. — Wumrěłoj: Pawoł Emil Schwarzbach, tepjeř a wothładař lampow na železnizy, 64 lět. — Johanna Karolina swud. Tschirnerowa rodź. Hederej, rentmarka, 78 lět.

Swójbne powěsće

Semrěli: Hendrich Segelitz, mołerski mischtr we Kamjenzu, 60 lět; spalne pokhowanje budźe zwotku pop. 3/4 3 hodź. w Drježdźanach. — Pawlina Bekawowa rodź. Hübnarjez w Běłej pola Kamjenza, 69 lět; khowanje budźe pjatk pop. w 1 hodźinje wot zarowjańskeho domu. — Franz Pohlitzer, schtrejkowutocjeř w Běłej Wodźe, 51 lět; khowanje běšče wjećera schtwórk.

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 6. julija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,509	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,67	100 čěskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,52	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša měješe wjećera jenoj štyhy wobkhod. Kursy akcijow pak so połepšichu. Pschecjelnischa tendenza měješe zwoju pschicźinu w transferowym dorěčenju mjes Němskej a Jendźelskej. Witi rentowych listčinow běchu tehorunja sajo pschecjelne.

Barlinske žitne wulkowiti so tež wjećera k zylnischemu wikowanju njeshrabachu. Wschcho žita poticiejsche so mało, tola tuto dospołnje dobajahche. Rožta a pschenza mějeshtej jara měrne witi. Nasmišeho jecźmjenja so w mjenšich dźělach trochu pschedawasche. Wowsy mějeshe měrne witi a so njeźiwajsy znadneho poshtcźenja cźežko pschedawajsche.

Wjećera płaćejsche w Barlinje zentnar

pschenicy: 9,50—9,75 hr., rožki: 8—8,25 hr., jecźmjenja, nalětnjeho: 8,15—9,10 hr., najwyshkeho: 8,95—8,95 hr., wowsa: 9,25—9,65 hr.

Witi w Lubiju.

Pschenica 9,65 hr., rožka 8,25 hr., wowsy 10—10,50 hr., běrny 2,75—3,25 hr., hyno 5,50—6 hr., hroma, i masch. mlóčz. 1—1,10 hr., pschenična muka 17 hr., rjana muka 13,25 hr., pschenične wotruby 7,25 hr., rjane wotruby 7,25 hr., butra, 1/2 punta 72—75 pj., jeja 7—8 pj., twaroh 20 pj., běrny 10—13 pj., kał, běły 13—15 pj., kał cźerwjeny 15 pj., karoty 10—15 pj., łoboda jedźna 18—20 pj., kał, łydrojty, shtuka 5—20 pj., kolrabi, shtuka 5—20 pj., porej 15 pj., tórki 15—25 pj., kał kišaty 10 pj., zybła 12—15 pj., buny 20—35 pj. tomaty 18—30 pj., błotejej, kećźk 5—8 pj., radiški, walcźk 5—8 pj., rjewjeń 10 pj.,

Witi w Khojebušu.

Mjaso, howjaje punt 60—80 pj., mjaso, cźelaze 60 hacź 90 pj., mjaso, łkopiaze 0,90—1 hr., mjaso, šwinjaze 65—90 pj., jeja 8 pj., butra, punt 1,40 hr., twaroh 20—23 pj., łany wołšć, titr 1,40 hr., łny 1—1,20 hr., shcźuki 0,70—1,20 hr., hołbje młode, shtuka 40 hacź 80 pj., kury, žiwe 1,80—2,50 hr., khapony, žiwe 2—3,50 hr., tórki, shtuka 20—40 pj., kolrabi 20 pj., morchej, punt 10 pj., łošmaczki 20—25 pj., łoboda, jedźna 30 pj., kał, łydrojty, shtuka 40—60 pj., kał, cźerwjeny 25 pj., kał běły 20 pj., kał, wirzingowy 20 pj., buny, selene 30—40 pj., błotejej, kećźk 10 pj., rěn 40 pj., radiški, walcźk 7—8 pj., zybła 15 pj., kulrepa 10 pj., běrny, punt 10 pj., truflaju 50—60 pj., jabłuka 10—35 pj., maleny 50 pj., wišchnje 30—40 pj., truschowy 30—40 pj., tomaty 30—40 pj., holanske jahody 30—40 pjenjezkow.

Swinjaze wiki w Khojebušu.

Pschiwjeli běchu 657 prošatow a 61 běhakow. Prošata, małe 4—6 hr., łrjenje 6—9 hr., wulke 10—23 hr.; běhaki, małe 17—25 hr., łrjenje 26—37 hr., wulke 35 hacź 46 hr. — Witi běchu hubjene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 7.	4. 7.		5. 7	4. 7
Pšenica	—	—	buny	10,0-11,0	10,0-10,7
rožka	—	—	wcka	9,50-10,0	9,50-10,0
jecźmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	7,25-7,75	7,25-8 00
jecźmjeń	176-182	176-182	žołte łupiny	10,5-11,0	10,2-11,0
wows	185-191	187-193	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
ržana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	7,50	7,50
pš. wotruby	12,90	12,90	běrnj. kruški	8,10	8,10
ržane „	13,0	13,00	syno, 50 kg		
rapa	310	310	ržana słoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	14,0-15,0	13,5-14,5	cźena „		

Płaćizna za pšeńcy za wuplodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 160 163 165

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

Stwórtk 5. julija 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Cźelata: 588

Najlépše kormjene cźelata wot cyca	34—40
Srěn e kormjene cźelata wot cyca	28—33
Snadnje wuwite	24—27
Najšpatnišе	20—23

Swinje: 548

Tučne swinje, přez 3 centnarje cźežke	42—43
Polnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow cźežke	41—42
Polnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow cźežke	39—40
Polnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow cźežke	37—38
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow cźežke	35—36
Rancy	—

Wiki w cźelatach běchu hubjene a w swinjoch srěnje.

— Cjaß wotješda autobußow ſ Budyšina do Mikowa. Ludźo husto njewěddźa, jo je ſo jěšdny plan autobußow na Budyško-Mikowſkej cjarje pſcheměnił. Tak ſobotny dźeń autobuß do Khrjebje popoldnju hižo 10 minutſchinow po 2 hodźinomaj wotjěždźi (potajkim niż kaž pſchedy hakle 40 minutow po 2 hodźinomaj). Pośledni wós Mikow pjatk, ſobotu a njedźelu wjecžor 22 minutſchinow po 6 hodźinach wopuſchćeji. Na ſtronu ſ Budyſchinej ſu wotjěždźe cjaßu tak poſtajene: Ssobotu a póndźelu: rano 1/4 6 hodźin, ſobotu: 40 minutſchinow po 2 hodźinomaj a njedźelu: dopoldnja 59 minutſchinow po 10 hodźinach a wjecžor 46 minutſchinow po 6 hodźinach.

— Pſchi jelesniży je Salerna do Battipaglije w Italiſkej ſo konjej ſapſchahwa ſpuſchſchichtej a cjerjeſchtaj do jelesniſkeho cjahna. Pjeć dźěſcži w kuežt ſo morí.

— Po wulkej tužnoſce poſlednich dnjow pſchiſcjeſce na Newyork wutorn wurjadnje ſylne njewjedro ze ſlimkojtym deſchcjom. Do njewjedra howrjeſche nad městom pěſkowy wichor, kiž njebjo zyle ſarjěmi.

— Pſchi ſtrajku pſchiſtawnych dźěłacžerjow w San Franziſku je k njeměram dóſchło. Też w druhich pſchiſtawach Kalifornifeje ſo nałožnoſce ſtachu.

— W jaſtwje w Welſare Islandže w Ameriki ſo pod pſchihladowarjeſkej kólkopanžy tribuna ſypnu. Tſjo jeſći ſo moriſchu, 56 jatych ſo ſrani.

— Pola Anšgara w Jowaſkim ſtacje w połnócnej Ameriki ſo wobkhadne lětadło ſwrócži a ſapali. Pjeć wobſebow ſo ſkali.

Radio

Sobotu, 7. julija ſtyſchimy:

Königswusterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 12 ſabawa k ſwjatočnej tydźenja. 15,45 hoſpodarſki tydźeńſki pſchehlad. 18,35 wjeſela rejka w ſelenym.

Lipik: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 5,55 ſa burow. 11,40 ſa burow. 13,10 taczele. 15,15 tydźeńſki pſchehlad. 15,30 ſa Hitlerſku młodźinu. 18,20 wjeſeli konzert. 20,15 wulki pitzany wjecžor.

Hiſchże wažne ſ dnjowehu programa: Barlin: 20,20 wulki wſchelcžiſnowy wjecžor. Köln: 20 pitzany wjecžor. Marſchawa: 20 klawěrika hudźba. Budapeſt: 20,15 operetta: Czardaſka wjerchowka.

Towaſtwowski powěſtnik.

Bukecy. Serbske towaſtwo. Na serbski zlět do Radworja auto pojěźe. Stóž chce sobu jěć, njech ſo hnydom zamolwi.

Domowina. Prosymy wšitkich předawarjow zlětowych znamješkow naležnje, naſemu pokładnikej k. Simonej w Serbskim Domje hač do ſoboty, 7. julija hač dotal nahromadzene pjenjezy wotwjeſć a jemu wozjewić, kelko znamješkow maja hiſće na předań. Prošu pak jara, zo bychu ſo wšitcy po tym mělí. Postrow! Nejdo.

Hornja Hórka. Serbske towaſtwo „Łužica“ zńdźe njedźelu 8. julija popoldnju w 4 hodź. ſwoju zhromadźiznu w Henslec hoſćencu. Knježa dowěrnicy ſo proſa, zo bychu to wšitkim ſobuſtawam wozjewili. Předsydſtwo.

Pančicy. Lipa Serbska (měſany khór) ma njedźelu 3/4 2 hodź. ważnu pruhu pola Natušec w Kukowje. Dirigent.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa“ ma njedźelu 8. pražnika pop. w 4 hodź. pola Hónčec ſwoju měſanu zhromadźiznu. Dla blizkeho Radworſkeho zlěta njech wšitcy wěſce přiňdu. Předsyda.

Zamołwity za politiku a feuilleton A Dučman, za lokalny dźeł a pilopk Marko Smolef a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

Indanthrenowe tkaniny
pisane muſtry
70 cm ſěroko
—.48, —.58,
—.65, —.75
za jatu a ſukanu
Schaaf

Bydleńſke a ſpańſk. jſtwy
kuchinje, półſtrow. twory atd.
jednotliwe meble kupuješe tunjo pola
P. RUBELA Muſak. dróha 4
Rěči ſerbſcy!
Mam ſwoju połſtrowarnju
Mandželske požčonki přijimam

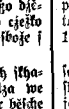
Wobruče
za kolesa
we wšěch wulkoſćach
jara płaćizny hódno pola
J. Schiebacka
na Mužakowskej dróży 4

Jsraelec rěznistwo w Bukecach
poruča
młode howjaze mjaſo, tučne a libojte pt. 45–50 pj.
rulady a popječene wobrjeſko (Rumpsteak) pt. 70 pj.
gulašowe mjaſo pt. 60 pj.
bjedro, k pječenju hot. pt. 80 pj.
ſwinjace mjaſo, pleco, łopatka pt. 65 pj.
kotelety a hrjebjeń pt. 70 pj.
brjuch pt. 60 pj.
čerſtwy połč a ſadło pt. 70 pj.
čelace mjaſo pt. 60–70 pj.
ſalami a ſerwelat, kołbasa 1.50
wšě druhi kołbasow pt. 70 pj.
rubane howjaze a ſwinjace mjaſo pt. 65 pj.
kałdony, wumjo, płuca, howjaze hlowy pt. 15 pj.
ſulcowe mjaſo 5 pt. 1.00
ſušene połč a ſwinjace mjaſo pt. 80 pj.
Hój a ſmawc
wšo we wulkim wubjerku.
Wšo čerſtwe rězane.

Zawołajce telefoniſcy
Budyšin čo. 2687, maće-li maly nawěſtk abo ważny podawk we Waſej wſy abo wokolnoſci wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej kniharni nawěſtk zapłaćić abo wudawki ſebi dać zarunać. Serbska kniharnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowiše« ſwojim čeſcenym čitarjam poſkićeć.

Sto praji Schlitz?

Přihotuje Waſeí ſwójbje wokſrjewjenje a kupče ſobotu na puču k dwórnišću wulkotny Schlitz-owy koſej. 1/2 punta ze 50 hač 90 pj. pola Schlitza
Moritz Schmidt, Kěžorska dr. 11

Nowe kuchinje, khamory, łoža, jſtwowe bütety, ſofy, žonjace koleſo a wjele druhich wěcow jara tunjo pola **Willkomm**, w Budyšinje na Hornjerčeſkej hasy 11
Wot póndźele ſem
na Serbskej hasy 7

W 7 hodźin
Stóž pilny je, b'dźe ſtróžby hórzy by počał Boži dźeń z časnikom wot Hebolda.
Fritz Hebold, časnikar w Budyšinje, na Serbskej hasy 6

Trjebane, derje wukhowane
čěriace pasy
tak dołho hač na składźe ma płaćizny hódno na předań
Otto Büttner, wobs. Laskowski w Budyšin'e. Hłowne torhošćo 9

Mjedźane łoža ſpańſke jſtwy kuchinje
za najniže płaćizny
pola firmy
Paul Krahl
Serbske hrebje čo. 28

Přeńjorjadownje motorske koło
Sachs-Express
při kotrymž nječje trjeba wodźerſkeho wopisma

Kołesowy dom Fuhrmann
Hornječerska hasa 10. Tel. 3004

Cementow. čwor a ſud k ſušenju mjaſa
ſtaj tunjo na předań
w Pančicach čo. 11, c

Dokelž z Budyšina w uéahnu
předawam za wuwzaćne płaćizny ſpańſke jſtwy, bydleńſke jſtwy, kuchinje, też jednotliwe dźele, knihowy khamor, předſtawowu garderobu, łoža z drjewa a żeleza, blida, ſtoły, chaiſelongi, couche, lenjuſki atd.
Bruno Büttner w Budyšinje Kral. nasyp 3

Dwě nowej, modernej, njebarbnatej, wšo lětpene drjewo (Sperrholz), přiležnoſtna kuſ tunjo na předań pola **Seifferta** w Budyšinje, Kamjenſna hasa 29

Tunje drastowe tkaniny
płóčliwe muſliny wot 38 pj.
beiderwand, indanthr. w. 48 pj.
indanthren, 80 cm ſěr. w. 58 pj.
Drastowy a tkaniny ſpecialny wobkhod
w umětſka žida . wot 48 pj.
ſelenic žiđźane płaty w. 78 pj.
wolmjane muſliny wot 95 pj.
při Pöstskim namješće
Reimann, na Hošic hasy 29.

Darmo dobru cigaru
nic, ale jara tunjo pola
E. Simona
w Budyšinje w Serbskim Domje

Spanske jſtwy kuchinje / jědźerńje połſtrowane meble
kaž też wšě **jednotliwe meble**
najtuńšo a we wubjernym wuwjedźenju pola firmy
Fr. Wenzel w Budyšinje
w Serbskim domje
Mandželske požčonki so přijimaju

Zajimawe předwjedźenje
w firmje
A. Bokelmann
naſl.
w Budyšinje na Serbskich hrjebjach
Pola firmy **A. Bokelmann naſl. w Budyšinje** w přizemi we wotdźelenju drobnych tworow předwjedźe ſo nětko zaſiwadłowy aparat w zwisku z nowym zaſiwanſkim twiſtom „Pſt“. Tutón aparat zmóžni kóždej hoſpodzy w někotrych mjeńšinach ſamo najwjeſe dźěry we wšěch tkaninach na nimale njewidźomne wašnje zaſiť. Tutón aparat ſo z jenym přimjenjom ruki na kóždeſkuli ſlijacej maſini přiſtykuje, bjez telo, zo by ſo na njej něſto přeměniť dyrbjało. Kóždu hoſpodu budźe k porjedźenju ſwojich domjacych a kuchinſkich ſatow nowy aparat z wulkej radoſcu jako dobreho pomocnika witać; dokelž wón zalutuje jej wjele časa a wobuźne dźěło.

Zajimałó je, praktiſkim předwjedźenjam a zrozumliwym wukładowanjam předwjedźenſkeje knjenje ſćěhować. Mjeno „Zaſiwanſki čert“ je woprawnjene pomjenowanje, w kotrymž ſo khwalby hódne wosebitoſcze tuteho małeho ſwarneho aparata na najlepše wašnje wupraja. Wšitke knjenje a knježny měli ſebi předwjedźenje wobhladać a potom z přeſwědčenjom tutón aparat za ſwoju domjacnoſć ſebi wobſtarać; njech nichtó njeſkomdźi, ſebi tute předwjedźenje bjez mućenja ke kupjenju wobhladać.

76 Seiten ſtark, mit Meiſterprogrammen, vielen Bildern und Artikeln
Die beſtausgeſtattete und inhaltreiche Deutſche Funkzeitſchrift
Mit Geräteverſicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Poſt. Einzelheft 25 Pf.
Probeheft gern umſonſt vom Verlag. Berlin N 24

Weideketten billigſt
bei
Schneider & Schulze
Steinſtraße 13
An der Kirche
zu unſerer lieben Frau

VICTORIA KOLESA
w najlepšim cynowanju
ſwěta zhotowjene
Otto Fischer, Jerjowa hasa 7
Narunanſke dźelo – porjedźenja

Słomniki tunjo
Würker, Zwonk. Lawska hasa 10

Hólca,
kiž ma lóšt **na ſedłarſtwo abo tapečerarſtwo** wuknyć, hnydom pyta ſedłarſki mištr
Scholz w Ramnjowje
pola Biskopic

Meble
w znatym ſolidnym wuwjedźenju najtuńšo pola **Despang** nětko na Meſt. kowſ. dr. 17

Rjane **čěriace pasy**
z jadr. kože w wšěch wulkoſćach,
pasowy wósk motorowe a mašinowe wolje
pasowe ſtryčki
(wjazanki) kaž też wšě druhe techniſke potrjeby poſkića płaćizny hódno
Otto Büttner, wobs. Laskowski w Budyšinje. Hłowne torhošćo 9

W hoſćencu w Pozdecach
jutře a njedźelu
ſwinjorězanje
Wutrobnje přeproſujetaj
Kilank a mandželska

372 kolesow
rozpředach hižo w tutym lěće. To je z dopokazom, ze dobry twory płaćizny hódno předawam. Najnowiši wubjerk znamješkowych kolesow. Wokoło 300 kolesow na składźe. Na přeće płaćenje w dźělbach. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńſka dźělba 2 hr.
J. Schieback, na Mužakowskej dr. 4
Přijimam trjebane kolesa jako napłaćenje.

Za našu inteligencu
a za wšěch, kiž chcedźa ſo ze ſerbſkej rěču a ze ſerbſkimi wědomoſćemi zaběrać, poručamy ſćěhowace knihi:

4. Literatura a jejne ſtawizny.

Adolf Černý: **Stawizny basnistwa Inžiſkich Serbow.** 1910. 109 str. 2 hr.
K. A. Jenč: **Pismowſtwo a ſpisowarjo delnjolužiſkich Serbow wot (1548) 1574–1880.** 1881. 82 str. 1 hr.
Dučman: **Pismowſtwo kat. Serbow.** 1874. 52 str. Rozpředate.
Pypin-Spaſowić, přeł. Traug. Pech: **Slaviſche Literaturen.** 1880. 1883. 3 zwjazki. X/586, XXVIII/485 a VII/509 str. 30 hr.
Dr. Páta: **Uvod do ſtudia luźickoſerbſkého pſemnictví.** 1925. 148 str. 2,50 hr.
Prof. Ota Wićaz: **Wo ſerbſkim ludowym basnistwje a druhe nastawki.** 1922. 56 str. 30 pj.
Dr. K. Meyer: **Der oberwendiſche (obersorbiſche) Katechismus des Warichius (1597).** 1923. 107 str. 4 hr.
Dr. K. Meyer: **Die ſlovenſiſch-proteſtantiſchen Drucke** bei den Lausitzer Wenden. 1924. 11 str. 50 pj.
Dr. phil. Beno Šołta: **Přeni hornjoſerbſki přełožk biblije wot J. H. Swětlika.** 1921. IV/92 str. 50 pj.
A. Parczewski: **Delnjoſerbski Psalter.** 1907. 39 str. 50 pj.
Fr. Pastrnak a Dr. Joz. Páta: **Arnošt Muka.** 1933. 47 str. 1 hr.
Dr Jatzwawk: **Wendiſche (Sorbiſche) Bibliographie.** 1929. 333 str. 20 hr.
Dr. Wjaceſławk: **Katalog** ſerbſkeho wotdźěla knihownje Macicy Serbſkeje. 1924. VIII/154 str. 3 hr.
Jos. Volf: **Lužiſké oddělení v knihovně národního muſea v Praze.** Z 5 wobrazami. 1923. 103 str. 1,25 hr.
Prof. O Wićaz: **Ljudſk jako różnišco ſerbſkeje romantiki.** I. a II. 42 str. 2 hr.
Dr. Röseberg: **Leben und Wirken Michael Frentzels.** Beiträge zur ſächs. Kirchengeſchichte. 1930 str. 2 hr.
Prof. O. Wićaz: Dr. **Arnošt Muka.** 1924. 78 str.
Dr. J. Páta: **Zawod do ſtudija ſerbſkeho pismowſtwa.** 1929. 288 str. 5,50 hr.
Jos. Páta: **Aus dem kulturellen Leben der Lausitzer Serben nach dem Weltkriege.** 1930. 64 str. 1,50 hr.
Dr. Curt Hoenicke: **Der Wolfenbütteler Niederſorb. Pſalter.** 1930. 164 str. 12 hr.
Dr. Páta: **Z češkeho Historwanja Jana Arnošta Smolerja.** Přinošk k ſtawiznam. 1919. 172 str. 1,50 hr.
M. Nawka: **Mikławſa Andrickeho Listy z Prahi** z lět 1886 hač 1895. 1925. 128 str. 50 pj.

Wšitke tute knihi móža ſo w Serbſkej knihařni w Budyšinje kupić.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je so čas žiwjenja dospołnje běžny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsja.

Čisło (Nr.) 156 — Budyšin — Sobotu 7. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Politiski tydźeń

Hdyž sajdźeny tydźeń politiki pśechlad pśižachmy, hišće žanjeho jasnjejšego njemóžachmy wo wulkich wěcach, kiž su na kónzu sajdźenjeho tydźenja we Němskej stachu. Bórzy pak ko pśeches radio a z wobežitymi nowinami w městach powěźej wo wjednikowym rasnym sakrocenju pśećiwo jrasśinym schódnikam stata rozsnješe. Wšichnje posałachu a zjawjachu, śicho ma to wšichko wěkaś. Lud běšche dospoł nje pśichełhwapjeny z podawkami, kiž wulki strach sa zyły lud a mnoho jeho stawow wotwobkrocichu. Kaž pozdźišo zhonichmy, je nasch kanzler se zwojim znuźitym sapśichimnjenjem nasch kraj pśed zalostnej wobydlerskej wójnu wobarnował. So wěśeśi ludźo na to dźełachu, běšche drje knjeźśiwu znate, tola kanzler wocakowy, dóniž so jemu po radźi, pscherednikow i rasnej porażku śicicźej.

Njedźelu pśichipoldnju pśichinješe radio sajo lěpšeje powěśe. Lud so pocźinjaše sajo śmějowaś. Wjerjor, jako němski propagandowy minister wo podawkach pozdźenich hodźin rozprawješe, so bojoseź widomnje zhubi a ludej so zaso lóžo dychaśe. Adolf Hitler je se zwojim rasnym sakrocenjom pśećiwo śłójnikam wjele na zwojej nahladnosći pśichodobył, njedy je to doma w kraju, njedy je we wukraju. Nowiny wšichnjech krajow śu z wulkim pśichipśimjenjom two nim pisałe a wašnje jeho postupowanja khwalile.

Wuzwěśeźona akcija w SA so za 24 hodźin skónći. Nětka pak so hišće wulkiźi wuzwěśeźenja, pscheprytuja a dosrjaduja. Wjednik je hnydom nowego stabowego schefa za SA pomjenował a zdobom nowe sapady za zyły organizaciju wudał. Wšichnjm dypkam tuteho wjednikowego rozpomjenja mózny wšichny polnje pśichłoźowaś, z jich pschewjedźenjom so woprawdźe sa dospołne wuzwěśeźenje rukuje. So so dypki pschewjedu, ja to za wšichkich powołane mśina w organizaciji wjednikej samolwite. Napomnjicz hódźe je hišće wosjewjenje němskeho wobornego ministra, kiž we zwojim wukazu na dobry poměr mjes woborni mozu a nowej SA pokazuje.

Pśichi wulkich podawkach w Němskej su wukrajne politiske podawki tuteho tydźenja pola nas mało zajimu zbudźe. Daj běšche žamo tak, so podawki w Němskej we wukraju pscheźahowachu zajim tamnischcho wobydlerstwa sa jeho domjace należnosće. Schtoż so w Němskej stawasche, běšche ludźom ważnische. Zyły źiwot je se zajimom wo nich słyschał a cźitał. Wukrajne nowiny pak so pśichtym też schźiwanja pscheźiwo Němskej njeśu wostajicz mohłe. Tón krócź so w tym wobežbje dźeł jendźelskich nowin wuznamjenjeśche. Też němscy emigrantojo we wukraju so runje pschśitojni njepokakachu.

Na europiskej politiji móże nasz nimo Němskeje wobežbje poměr mjes Franzowiskej a Jendźelskej zajimowacź. Wobwótroniske wopyty statnikow wobeju krajow śu dosć napadne. Nowiny wschak pśeja, so na so mjes Franzowiskej a Jendźelskej wuzicki zwjazk wutworicź. Jendźelska žama wo tym w zjawnosći też rad njerěcźi a njeźiwichi. Franzowiske nowiny pak źebi dorozumnicź. Europa pak tola zyle nusnje trjeba dobre žuźobitwo mjes wschemi statami a dowěrow w politiiśkim žiwjenju, schtoż je prawa póda za wuwicje a rozwicje hospodarskiwa. Jeniczki wozjiwjenje zyłeho hospodarskiwa móże pak europiske kraje po něcźim z nětcźiskeho cźerpa wuwjesć.

Čestny rjećaz za němske rjemjesło

Němski president z Hindenburg je po pschecźu němskeho rjemjeźła „hamtsti rjeczas za wjednikow u. ...eho rjemjeźła" darił. Stótnikarski mischtr prof. Korla Berthold w **Kólnje je rjeczas fotowił. Statny sekretar Meißner je tutón rjeczas wećera w palazu němskeho presidenta fastujerjam němskeho rjemjeźła pschepodał.**

Lutze wo přichodźe SA-organizacije

Sastupjeŕ Barlinskich nowin „Angriff" rosrěcźowasche žo se stabowym schefom Lutzu wo pśichichodźe SA. Na sajtupjerjowe praschenje Lutze wotmołwi, **so je wo pscherabnikim pocźinanju Röhma a jeho wotkliny harke zhonił, jako bu woprawdźe khutne.** Wjednik jeho jako jeneho najstarschich němskich SA-wjednikow powoła, so by pśichi pocźinjenju rebellow žobu stukował. **Lutze njeskutschesche ženje do kola Röhmowych pscheczelow. So žo sa schefa pomjenowa, je jeho jara pschekwapiło.**

Stabowy schef rjekny, so **žadyn SA-muž njeje k pscheradnikej Röhmej stał. Tu jednasche žo jenoź wo zbéhu wjednikow.** A mjes tutymi běšche jenoź zyle mała horstka, kiž zbychśe žo na puću wobdźelicź. SA žo woprawdźe njetrjeba hanibowacź, dokelž žo mała licźba jeje dotalnych wjednikow pscheradnizy stachu. S hordosću Lutze rjekny, **so je zMa SA cźista a może někto sajo z poźdźenjej hłowu brunu loschiu nohyź.**

Wjednik wšo žwérnje k njej steji. Njebyli temu tak było, by wón ju nioht rospuścźicźeź. Wón teź njeby starej gardźe pśichikasał, so by žo sa dokładne wuzwěśenje postaraŕa. Schtoż poměr mjes SA a SS nastupa, dyrbi kaž dotal mjes wobemaj formazijomaij towaśschnoscźiny poměr knjeźicź. Wobě formaziji budźetej teź w pśichichodźe zwoje nadawki kóžda žama za žo wukonjecź.

Wo newcorganisaziji SA nowy stabowy schef wšo něśto hišo nadrobniśchego wosjewiś njemóże. Wón pak je pscheźiwdźeny, so **je nowa organisazija zyle nusna.** Pśichi tym je móżno, **so žo liczba hndrnych wotbźelenjow snizi.** Njepóndźe też hjes tebo, so SA-muž, wobeźe pak SA-wjednik, njeje se zobustawom strony. Wjednik žamu rosrudźi, hacź stari sakhužbni wojowarjo sako narunanje dostanu cźestny kalacź, kiž Adolf Hitler žam a niz stabowy schef spožcza.

SA a NS-frontscy wojowarjo zaso w jenej fronće

Krajni wjednizy NS-žwjazka frontskich wojowarjow (Stahlhelma) sejdźechu žo w Barlinje pod wjednistwom žwjatowego wjednika němskeho dźełowego ministra Franza Seldty k słužbnemu rosprominanju. Žwjatowy wjednik mjes druhimi należnoscźemi wjeźewi, so je w dlěšich rosrěcźowanju z nowym stabowym schefom Lutzu wěstoźi nabył, so žo pśichichodnje towaśschnemu žwjatowemu žhromadnemu dźełu z SA-organizaziju žanych wobezněnoscźow njecźini, ale so budźe žo tuto žhromadne dźeło spěchowacź. Sjejźd krajnych wjednikow stónći žo z wulkim wuznaćom žwéry a dopołneje pśichiłuschnoscźe k wjednikej Adolfej Hitlerej.

Pśichi pschepodaću statny sekretar Meißner rosłoži, so je němśki president němskemu rjemjeźłu cźejemu rjeczas darił, a so ma wjednik němskeho rjemjeźła po starym nałožu pśichi narodnych a žłužobnych należnoscźach rjeczas nošcź. Nimo teho je němśki president wjednikej němskeho rjemjeźła połnomóz žpožcźił, so by sastužonym wjednikam rjemjeźła hamske rjeczały jako woźebite wuznamjenjenja žpožcźił.

Wjednik němskeho rjemjeźła Schmidt dźakowasche žo w žwojim mjenje a w mjenje rjemjeźła němskemu presidentej za tuto pocźeścźenje. Němske rjemjeźło znamjo pocźeścźowanja pola němskeho presidenta a němskeho knjeźerstwa žebi wyšoko waži, a wono pohnuwa je k wjetschim wukonam. Rjemjeźło njeźaponmi, so je w pożdnich cźeźkich létach w němskim presidentu a pólnym marschallu Hindenburgu stajnje sepjern a pomoz namakało.

Killinger njeje so na Röhmowej revolće wobdźélił

Pśichi pschepytowanjach nimo druhich nizšcha městnoscź też wyschicheho kupinoweho wjednika z Killingera saja. Na wjednikowy pśichkas žo Killinger hnydom sajo z jatby puschcźi. S pschepytowanjom žo dopokaża, so won žanych zwinkow z wjelepschedneje spjecźenju njeměješe.

Barthou před zwonkownym wubjerkom

Franzowiski zwonkowny minister Barthou rjekny pśed zwonkownym wubjerkom komory, so žo sapowědźa wo nadpadach na Franzowiźku pśichi pożdnich němskich podawkach rěcźeź. Njeje pjecza niczo wérno, schtoż žo wo jeho wožobje wudawa. Won by žo pjecza poniził, dźiwkli tajke žmjeschne wudawanja za khutne bracź.

Zwonkowny minister na to wo franzowiskej politiji porěcza. Wona załožuje žo na wolu, kotraž za możnoscźenji a rukowanjemi za njer pyta. Wona wostanje se žwjatkom ludow sproscźena, kiž je z jenicźkim zchźitom prawa pscheźiwo nanjogi. Barthou wobežbje na to pokaża, so Franzowiska sažadźe wobmjeźowanja brónjenjow a pomjeńšenja brónjenjow žwérna wostanje, je-li žo woprawdźitu ljesstrach dospěje. Stónćnje žpomni Barthou na jednanja je žowjetskej Ruskej a druhimi statami. Tute jednanja njeju hišće je krale dosć, so lychu žo nadrobnje rospomnjacź mohłe.

Barthouowe zetkanje z Mussolinijom so zasadnje wobzamkło

Parizške nowiny „Journal" maju po pożdnich rosrěcźenjach franzowskeho zwonkowneho ministra z franzowskim pósłanźom w Romje de Chambrunom a italiskim pósłanźom w Parizu sa wěste, so je žo setkanje Barthoua a Mussolinija nětko wšeźe wobžamkło a so je žo rosšudźiło, so franzowski zwonkowny minister do Italiskeje pojedźe.

Jendźelska přećiwo tajnej diplomatiji

Jendźelske nowiny wótrje prózowanja wobkedźbuja, kotrej so na nowy jendźelsko-franzowski wojerski zwjazk mérja. Sastupjeź jendźelskeje opposizije woprascha so pjatk w delnim žejmje naměśneho ministerskeho presidenta Baldwina, schto wopyt franzowskeho schefa generalneho staba Weyganda w Londonje a pucźowanje jendźelskeho wójnskeho ministra lorda Heilshama a jendźelskeho schefa generalneho staba do Franzowskeje wosnamjenjeja.

Londonske nowiny „Daily Expreß" wocakuja, so žo należnoscź pśichi tśijnem zkhadźowanju delnjeho žejma wuzwěśeni. Wone dopominaju na jendźelsko-franzowske wojerske srěcźenja w lécze 1914 a praju, so žo nětcźiske prózowanja na jendźelsko-franzowski wojerski zwjazk mérja. Liberalne nowiny „News Chronicle" žadaju we žwojim sawodnym nastawku, so by žo tajna diplomatija wotstronila, a njeměja wojerske pśichcźiny pśichi nětcźijschich wopytach wyšokich wožobow jako zyle naturśte. Tute nowiny napominaju jendźelski lud, žejm a nowinarstwo, so bychu na straži stałe. Tajna diplomatija w tajnych zwjazkach abo dorěcźenjach je jebanstwo na jendźelskim ludźe a wustawje Swjatła Ludow.

Kak so Jendźelska z myslu bronjenja nosy

Wšichnje jendźelske nowiny rosprawjachu pjatk wo jendźelskich brónjenjiskich planach. Edenowe wosjewjenja žo za jara ważne wobhladuja. Też Baldwinowe wuprajenje we delnim žejmje wo jendźelskim brónjenju žo wusłyšbuje. Nowiny „Daily Mail" pišaju wo programmje brónjenja, po kotrymž ma žo 600 lětakow a za pśichodne tśi léta 20 tśichźakow natwarićź. Wojerski arsenal we Woolwichu, kiž blizko Londona leži a w kotrymž 20 000 dźěłacźerjow dźěła, ma žo do frjedź kraja pschepołožiś, dokelž mózja jón na nětcźišchim mešnje lětadła lohko dolecźeć a žamo kanonny hacź k njemu dośćeć.

Italska přihłosuje Edenowej rěči

Romjse nowiny wšichnje spokojene wo Edenowej rěcźi rosprawjeja. Londonski rosprawjeć nowin „Lavoro Fascista" dwérźcźuje, so Edenowe wuprajenje, so Jendźelska nochźe Locarnoske winowatosće pschekrocźiś, zyle smyślenju schćerckich worschtowo jendźelskeho ludu wotpowěda.

„Giornale d' Italia" pišaju, so je politiźy ważne, **so** chże Jendźelska hnydom w powěśe brónicź. Wona nochźe žwoje mjesy pśed europiskej twjerdźišnu sanjechaź, wone žebje pak chże po žwojim dorozsdarju žwoje sajimy schkle

hać. Plan wojeńskeho a politiskeho swjatka ſ Franzowskej njemamaka w Jendjelſtej hiſchoze ſaneho pſchihotowanja.

Też nowiny „Tribuna“ widja w jendjelſkim ſadjerženju pſched wopytom franzowskeho ſwonkowneho miniſtra wotwobroćenje wot ſwjećenja bjeſſtracha ke ſrećenjemi.

Nowe zraženie w Amsterdamie

Pjatk popołdnja w Amſteramje ſaſo njemérny ſcherjachu. Policija, wojeńſka policija na konjach a ſandarmoju dyrbjachu na wſchelakich méſtnach méſta Amſterdama ſhromadźene cźirjódy ſ trjebanjom brónjow rozehnać. W méſtowym dźelu Jordaanje dyrbjeſche policija wotſpjet barrikady wotſtronjeć. Wobſtejnoſeje běchu wezera hiſchoze hroſaje a wjeczor wocźakowachu ſo nowe ſylne ſrażenja. Wyſchnoſeje ſu ſa wſchě padły nětorre panzerowane automobile pſchihotowałe. Też wotdźelenje namótniſich pěſchakow leżeſche w alarmje.

W Jordaanje Amſterdamſka policija ſchtwórk wjeczor njemóżeſche ſ pokuć ſylnoſeju ſaſpſchimnjeć, dokelż běchu ſbohom na 14 druhich méſtnach njeměry wudyrile. *Komunſtiſzy agitatorozy ſu ſwjatli ześ w dźełarſnjach a mjes* pſchiſtajenymi méſchćanſkich dźełarnjow pſchiwjerowarjow ſa ſtrajk bohaćej. Na wſchelakich méſtnach nadpadowachu a wurubjachu wozy ſ ſyrobu.

Amſterdamſki méſchćanoſta telefonowaſche pjatk dopołdnja ſ knježeſtwom, wobſeže ſ juſtizym miniſtrom a miniſtrom ſa krajne ſakitanje. Na to je ſo wobſtaſkło, ſo ſo méſchćanſka policija wo 100 muži wojeriſeje policije na konjach a wo 200 ſandarmow ſeſwoli. Méſchćanoſta je pſchipowědźił, ſo ſo pſchichodnje kóžde ſpjecźowanje pſchezźiwo ſtatnej mozy rafnje ſtemi.

Komunſtiſkaj ſapóſtajaj druheje komory ſtaj ſo na miniſtra ſa ſozialne naležnoſeje wobroćiłoj a ſadałoj, ſo *bjeſchtaj* ſo ſ nimi dla njemérow njeſaſtužerjow w Amſterdamje roſrěźowałoj. Tuto ſadanje pak je miniſter wotpokałał. D'Klaćeréſki ſwjatk, kiž pod radikalnej lewizu ſteji, je miniſterſtwu preſidentej telegram póſłał, w kotrymž ſebi dźiwaju na Amſterdamſke wobſtejnoſeje ſada, ſo by ſo ſniženje podpjery ſa njeſaſtužerjow ſaſo wotſtroniło a ſo prjedawſcha podpjera wuplaćowała.

Krótke politiske powěśće

— Němſki preſident je němſkeho dźełowego miniſtra Seldte wot jeho ſaſtojniſtwa jako němſkeho kommiſara ſa dobrowólnu dźełowu ſłužbu wuſwobodźił a ſtatneho ſekretara Hierla ſa němſkeho kommiſara ſa dźełowu ſłužbu pomjenował. To ſta ſo po kanzlerowym namjeſe, dokelż dobrowólna dźełowa ſłužba wjaſy němſkemu dźełowemu miniſterſtwu njepodſteji ale ſo němſkemu ſmutſkownemu miniſterſtwu podſtaji.

—Stabowy wjednik politiſkeje organiſacije dr. Ley je na ſjezdźe w Flensburgu, woſwjeril, ſo ſo ſtari politiſky wjednizy ſ zyłeje Němſkeje w prěnich dnjach auguſta k wulkemu ſjezdej w Saſkej ſeſdu.

— Schwajzarſka ſwjatkowa rada je wobſankła, ſo ſo dowoſ a roſſćerjenje němſkeju nowin „Völkiſcher Beobachter“ a „Berliner Börſenzeitung“ w Schwizy tuchwilu na dwě niedźeli ſakaſa.

— Mekſikanſke ſmutſkowne miniſterſtwo woſjewja, ſo kandidat ſtatneho preſidenta general villa Real, kiž pſchi wólbach ſandźenu niedźelu podleja, ſbéžł pſchećiwo knježeſtwu pſchihotuje.

Cyrkwinske powěśće

6. niedźela po ſwj. Trojizy, 8. prajnika 1934.

S **Budyſchina.** (Tekſt ſa předowanje: Rom. 6, 3—11.) W Pětrowſkej zyrkwi ſměje ſup. Berg rano ½7 hodźin ſpowědź a Boże wotkazanje a ½8 hodźin předowanje; pſchip. w 12 hodź. farař Schneider předuje; pop. w 3 h. ma farař lic. Ludwig kſchęſenja. — W Marijnej-Marćinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farař Schneider předuje (zyrkw. hudźba). Dop. ½11 hodź. ſměje ſup. Berg konfirmaziju doroſcźenych ſe ſpowědźu. — W Tuchoſkej zyrkwi ſměje farař lic. Ludwig wjeczor w 6 hodź. miſijonſku nutrnoſć. — Sběrka ja domjaze wotkładanje. — Sſrjedu wjeczor ½8 hodź. w Marijnej-Marćinej zyrkwi ſměje farař lic. Ludwig kemſchenje ſa młodźinu.

S **Hornjeho Wujeſda.** Rano we 8 hodź. němſke kemſchenje (kantor Kravz, wohadny farař ſtutkuje w Palowje); pop. w 3 hodź. kſchęſenje.

S **Huſi.** Dop. ½9 hodź. němſke předowanje, w 10 hodź. kemſchenje ſa dźećzi. Pop. w 3 hodź. miſijonſke towarſtwo.

S **Wulkich Sdźarow.** *Dop. ½9 hodź. ſerbſke, 3/10* hodź. němſke kemſchenje a ¾11 hodź. kemſchenje ſa dźećzi.

S **Wjeleczina.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½11 hodź. dźećzikemſchenje.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, duchowny Unger; dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, farſki vikar Hamann; ½11 hodź. ſerbſke kemſchenje ſe ſpowědźu, duchowny Nowak; pſchip. w 12 hodź. ſerbſke kſchęſenja, duchowny Nowak; pop. w 2 hodź. němſke kſchęſenja, duchowny Unger.

Katolske cyrkwinske powěśće

Sedmu njedźelu po ſwjatkach, dnja 8. julija 1934.

Tachantſka cyrkej. Rano ¾6 hodź. Boża mša, dop. w 9 hodź. Wulka Boża mša z předowanjom. Pop. w 2 hodź. nyšpor a požohnowanjom. Přileżnoſć k ſpowědźi: ſobotu pop. wot 6—7 hodź. a wječor wot ½8—½9 hodź., njedźelu rano ½6—½7 hodź., dop. we 9 hodź. — Serbſka cyrkej: Sobotu pop. w 3 hodź. ſpowědź za dźěći, w 6 a we 8 hodź. přileżnoſć k ſpowědźi za doroſcźenych. Njedźelu rano ½8 hodź. Boża mša z předowanjom a zhromadnym ſwj. wopraſenjom dźěći, dop. w 9 hodź. wulka Boża mša ze ſerbſkim předowanjom, w 11 hodź. ſulſka Boża mša z předowanjom. Pop. w 1 hodź. ſerbſki nyšpor, wječor w 7 hodź. požohnowanje z požohnowanjom. Wobdźelenje na wuſtupjenju wěriwych w Marijnej Hwězdźe pop. w 3 hodź. Boże mšě wob tydźeń rano w 6 hodź. Wutoru dop. w 10 hodź. wěrowanje z Božej mšu.

Swjedźeńſke firmowan'e w Marijnej Hwězdźe

Zo by ſarſka cyrkej při tajkich přileżnoſćach trósku wołožiła, wotměwa ſo hdys a hdys firmowanje też w tudomnej kłóſtrſkej cyrkwi. Před 14 létami ſo firmowanjey do Khróſćic a Wotrowa pokazachu. Poſledńje firmowanje bě tu před 20 *Mami*. Tuż bě na čaſu, zo ſo při firmowanſkim zarjadnišťwje we Kamjeńſkim arcymëſniſtwje na kłóſtr a jeho wokolinu dopomniechu. Jedna dźěn ſo tu wo tamny dźěl Khróſćanſkeje woſady, kiž ſo z Pančanſkej ſulſkej gmejnu krywa — potajkim wo Wětenću, Miločicy, Jaworu, Pančicy, Kukow z kłóſtrom a Starej Cyhelnecu a ze Swinařnju. Tak bě tutón dźeń za cyłu ſulſku gmejnu a dale přez jeje hranicy dźeń wjeſela, zo bě najdoſtojniſi knjez biſkop k wudźělenju *zwiſcheho ſakramenta přiklkwatał*. Hižo njedźele dołho běchu ſo na njón přihotowali a cyła wjeſ ſo čeſtny kabat wobleka. Pola Swinařnje witachu nadobnacho hoſća mócne čeſtne wrota, kotrež bě tamniſa gmejna jemu k čeſći ſtajiła a nanajrjeńſo wuzwiła. Tu powita jeho ſydom jězdnych na pyšnych konjach a přewodźachu jeho pod *mócnym* zwukom kłóſtrſkich zwonow do kłóſtra, hdźež wulke čerjódy ludu jeho wočakowachu.

Tu postrowi jeho k. propſt w mjenje konventa, duchownych a tamneho dźěła wěriwych, kotříž ſo ke kłóſtrſkej cyrkwi dźerža. Hańża Rienčkec z Jawcy witaše jeho we wjazanej rěči. Potom kročeše k. biſkop mjez druſkami hač k refektoriju, hdźež ſo jemu měſćanoſtojo z wokolnych wſow, wjeſne towarſtwa a kłóſtrſcy zaſtojnicy předſtajichu. Potom čehnješe pyšny ćah do cyrkwje. Tu měješe k. biſkop mjelčacu Božu mšu a kłóſtrſke knježny ſpěwachu k temu němſku mšu wot Suberta. Swjedźeńſke předowanje měješe k. p. Gerhard a přirunowaše prěnje ſwjatki z nětčiſim wudźělowanjom ſakramenta firmowanja a kak ſo wón w człowjeku wuſkutkuje. Napominaše też firmowanſkich kmótow a kmótrow, ſo bychu we zmyſlu tajkich počinkow na firmowancow ſkutkowa.

Potom wudźěleše k. biſkop 182 dźěćom a někotrym doroſcźenym ſwjaty ſakrament a woznamjenješe jim kříž na čoło ze ſwjećenym chrizamom. Po dokonjanym ſkutku pruhowaše k. p. Gerhard firmowańcow w nabožnje w ſerbſkej a němſkej rěči.

W połnym ornaće ſtuni k. biſkop mjez wěriwych a dźakowaše ſo wſitkim za jara počeſćowace powitanje. Hdyž do tuteje cyrkwje zaſtupi, bě jemu, kaž by do doma Bethel přišoł. Nimale 700 lět bydła tu pobožni ludźo a hołdźa křeſćanſkemu heſłu: Dźěłaj a ſpěwaj! Tak dołho ſwjeći ſo hižo też wěčna lampa w błukej cyrkwičcy. Też nětko ćeče tu kruta wěra a žiwa nabožina, nježnje zjednoćena z woſebitej kulturu, z rjanymi waſnjemi a nałožkami. Moderny čas chce wſitko zjena horić, ale temu dyrbimy ſo ſpjećować. W pobožnym naćerju je naša móc. Z khwalbnym kěrluſom w ſerbſkej rěči a z požohnowanjom ſkónči ſo dopołdniſa ſwjatočnoſć. Na kłóſtrje rozmołwješe ſo potom k. biſkop přećelnje z wulkimi a z małymi.

Po ſwjatočnym nyšporje wotjědže zaſy do Budyſina, jeho přewodźeše generalny vikar dr. Soppa. Do ſwojeho wotjězda rozžohnowa ſo ze ſulſkimi dźěćimi, kotrež na njeho čakachu. W młodźinje widźi k. biſkop naš přichod a tohodla też je we wſém mócnje ſpěchuje. Tutón ſwjedźeń je na najwyſſeho paſtyrja dieczezy nanajlěpſi začiſć zawoſtajił. Přeco zaſy wzběhowaſe, ſo bychu ſej Serbja ſwoje wulkotne ſamownoſće wobkhowali.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 7. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +32, najwyſſiſcha temperatura wo dnjo +28. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —12, najniſſiſcha temperatura +15. — **Wuhladny na malo pſchemėnjaje wjedro.** — Wot Jendjelſkeje pſches Grjedźnu Europu hać na Balkan ćehnje ſo ſchěroke pažmo wyſchiny. Tuta wyſchina wuſkutkuje pola naſ ſłónčne a cźopłe wjedro. Nižina nad połnońnej Ruſkej njedoſahha hać k nam a je wčera jenoj ranſchim ſtronam Němſkeje trochu dośchła pſchiniſła. Wyſchina wobſteježi wjedro też jutſje, ſo nimamy pſche-

---

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěſć ze 17. *lětſtotka.*

Přełožił J. S.

1] (Pokračowanje.)

Blizko Bobenskeho hrodźika rozſohnowachu ſo naši tſo znaći. Pretnař wosta w Zahorju, Čebular dźěše do Delnjeje Hórki, Dorn pak kročeše ſwój puć dale při Bledskim jězorje na Bochińſku Bělu. Woda pluſkotaše cunjo wo ſamotne brjohi, dokelž jězor njebě w tym času hiſće zamjerznył. Njedźiwajcy na nócnu čěmnoſć móżeše hiſće doſć derje rozeznawać wobryſy cyrkwički na kupje. Prutata hwězda pak bě ſo tukhwilu hižo tak jara Stołu přibliżiła, zo dyrbješe Dorn nazad hladać, jeli chcyše ju widźeć. Jako přińdże k Pětranowej korčmje, kiž běše tehdy njenahladny twar, poł murjowany a poł drjewjany, zaſtupi do njeje a nadeńdże za blidom tſoch zapozdźenych pičkow.

„Hlejće, Tibingſki!“ zawoła jedyn a poſkići jemu bańku wina.

Dorn tele mjeno rady njeſłyšeše, tola njebě rozhorjeny, hdyž jeho pičk tak mjenowaše. Mjeno bě doſtał po měſće Tübingenje w Němcach. Tam je rady khodźił krajniſki reformator Primož Trubař, kiž měješe přećelſke zwiſki z tamniſimi lutherſkimi.

„W Radowlicy mějach něſto wobſtarać“, rjekny měrnje Dorn a přiſydże ſo k towarſtwu. „Widźach ſwěcu w korčmje a tohodla zaſtupich, zo bych ſo zaſo zhrěł.“

„Haj, hajniko, ſto pak khodźiš tak husto do Radowlicy a hiſće dale do Begunje?“ wopraša ſo Dorna druhi pičk. „Přećelnje ći praju, zo ničo dobreho njeſłyšimy wo waſich ſkhadźowanjach.“

„Činiće něſto w potajnym“, měšeše ſo třeći do rozrěčowanja. „Ale nic wjacy tak tajnje, kaž wy ſebi mysliće. Wšak ſu lutherſkich hižo před dwacyći lětami z naſich krajow wuhnali, nětko pak chceće wospjet wopačnu wěru zawjeſć. Tola was je přemało. Hdyž tehdy njejſu ničo wuſkutkowali, to nětko hiſće mjenje. Hdyž ſu jich tehdy wuhnali, jako bě jich wjele, wućěrja jich też nětko, hdyž móżeš wšěch hromadźe na porſtach wobeju rukow přeličić.“

Dornej ſo tute wumjetowanja njelubjachu, tola hiſće mjelčeše.

„Snadź maće w Begunſkim hrodźe też někaku Božu ſłužbu“, započa prěni zaſo. „Rad bych wědźał, što wam tutón profeta z Tübingena předuje. Wyſłu pak takle: Hdyž je ſo naša wěra hižo lětſtotki zakhowała, dyrbi tola prawa być. Kak myſliš ty?“

„Ja zaſtaram ſwěru ſwoju ſłužbu“, rjekny Dorn, „a tohodla nikoho ničo njeſtara, hdźe khodźu“.

„To je wěrno“, přiſpomni prěni. „Tola Khrystof zarjadnik Bledſkich kubłow, njeje twojich nahladow. Wěš, zo je wón twój knjez. A što by prajił Briksenſki biſkop, kotremuž te kubła ſłuſeja?“

Nasta hrozna wadźenca, kotruž ſkónči ſtary korčmař Pětran, jako do jſtwy zaſtupi. Dołho doſć bě hižo rozrěčowanju pičkow připoſłuchał.

„Hiſće wina na blido!“ wołachu hoſco.

„Njemějće za zło, mužojo, zo was dopomnju na późdnu hodźinu“, rjekny Pětran mėrnje „Pića maće doſć, poprawom hižo přewjele; ſłuſa ſo, zo dźemy ſpać. Niče wjacy njepřinjeſu.“

Dornej běchu korčmarjowe ſłowa witane, dokelž wumóžichu jeho wot wusprawnjenja. Zapłaći a woteńdże. Też tamni tſo běchu bórzy wonka. Wołachu hiſće khwilu na korčmarja a za Dornom; taj dwaj pak jim njewotmołwjeſtaj. Tohodla dźěchu ſwój puć dale.

„Ludźo potajkim wėdźa, zo ſo towaršam z evangelſkimi“, bórčeše Dorn před ſobu. „Tak mało nas je, a tola nam njedaża měra.“

Wohużny docpě do hajńkownje, kiž bě pod wulkej ſkału natwarjena, tak zo kruch ſkały kryješe dźěł kněže, tamny dźěł tawrjenja pak bě pod drjewjanej třěchu. Wotewri durje a zakřesa ſwěcu. Nikoho njeměješe w domje, zo by jemu ſtwu wutepił a wječeř zwaril. *Jenoż dwaj wulkaj* hońtwjeſkaj pſaj jeho postrowiſtaj. Bě drje žonu měł, ale dokelž jemu njebě přijomna była, bě ju wuhnał a ſtał ſo ſamotař. Jako hajnik Briksenſkich biſkopow, knjezow Bledſkich kubłow, khodźeše po Kopřiwniſkich a Gorjuſkich horach, dohladowaše lěſy a honješe dźiwinu. Swoju ſłužbu ſwědomiće zastawowaše. Tohodla jemu hrodowſki zarjadnik Khrystof dowěrješe a jeho k ſpuščomniſim hrodowſkim ſłužobnikam liče.

Přjedy hač dźěše Domaš Dorn tule nóc ſpać, pohlada hiſće raz po jaſnym njebju, zo by wobkedžował prutatu hwězdu. Ta pak bě ſo hižo za hory ſkhowała.

2. Hwězdař Hermann Fink.

Hdy bychmy přirunali Bled, kajkiž dźensa je, z něhdyšim Bledom, bychmy widźeli ſylny rozdźěl. Woſtałe ſu jenož přirodne rjanoſće, kotrež člowjeſka ruka njeje přemėnić mohła, wšo druhe je nowočaſne.

Zamyſlimy ſo tři ſta lět nazad do čaſa naſeje ſtawizny. Wšo bě hiſće tak knježniſke, kaž je z ruki ſtworićela wuſło. Njebě hotelow, nic vilow, nic wutwarjenych dróhow, nic halejow. Hižo tak rajſcy rjana krajina bě hiſće rjeńſa tohodla, dokelž ſo jeje nowa kult a hiſće dótkła njebě. Jězor z gotiſkej Marijnej cyrkwičku na kupje, hród Briksenſkich biſkopow nad jězorom, cyrkej ſwj. Měrćina na powyſenym brjozy jězora, jednora fara pod mócnej šěrej ſćěnu, rozležane rybařſke khěžki na jězorowych pobrjohach, w blizkej wokolinje pak burſke ſtatoki, wobſćěnjene ze ſadowymi ſtomami: njebě ſnadź to idyla, kajkuž bychmy dyrbjeli nėhdźe druhdźe na ſwěće dołho pytać! Pódla toho pak wſudźe měr, kotryž kažeše jenož jenajki hliſkot jězorſkich žołmičkow wo ſamotne brjohi.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

mènjenja wjedra wočakacź. — Jutśe njedźelu ftönczko 3,54 hodź. ftkhadża a ſo 8,15 hodź. fkhowa. Mjezakk fkhadża jutśe na ranje 12,39 hodź. a fkhowa ſo wječor 6,13 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutśiſchu njedźelu: Janeho pſchemènjenja.**

— S **nètcźiſchej ſuchotu** ſu w Budyſchkich ſtronach Hornja Borſchcź, Mohoſchcźy, Sſtona Borſchcź, Börk atd. wobźobje cźeſko bite. Wobydlerjo dyrbja pak hodźiny dalko po wodu jédźicź, kotruż je w hoſpodarſtwje trébna. Gmejnſka ſtudźeń ſo jenoż wječor khwilku wotewri, hewak je twjerdźe ſamknjena. Najbóle wjele cźerpja, kotreż ſu na pěſkowu hórku natwarjene. Pſched 25 létami, hdyż bě mokre léto, běchu wone ſbožowne. Tehdy ſo dźeń wote dnja deſchcź ſ cźurami liſeſche. Wiſchnje ſo roſpukachu a na ſchtomach ſnijachu. W běrnzaſych rynczkach woda ſteſeſche a we Schprjewi bě huſto wulka woda. Pſched 75 létami bě pak ſnyſkna horzota a ſuchota, kotraż zyle ſchtwórcź léto trajeſche. Wjele ludźi ſo je ſtónzom ſezaha, pak na tyfuſ, pak téżejku ſkhori. Znjé pak běchu dobre a bohate, dokelż ſo ſuchota hakle w junniju ſapocźa. Tola nètcźiſcha ſuchota hižo wot lońſcheje naſtupuje traje.

— **Dźenſtniſche wiki:** Butra (kotrejež běſche jara maſo na wikach) płacźeſche 75—80 pj., jeja 7½—8 pj., méd w ſchtércźay 1,60 hr., płaſcźe 2 hr., twaroh 20—25 pj., wiſchnje 35—40 pj., buny 35 pj., ſtowki 35 pj., morchej 15 pj., běrny 10 pj., koſmaczki 20 pj., tomaty 20—25 pj., zybła 15 pj., janſke jahodki 13—18 pj., körti 25 pj., rjenjeń 10 pj., ſtolotej 5 pj., maleny 60 pj., holanſke jahody 40 pj.

— **Budyſke hapthki** ſu wſchédne dny hacź do 7 hodź. wjecźor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózu ſtužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena hapthka ſe méńcźanym wotmènjenjom. W julisu je to Wettinſka hapthka pſchi Bjedricha-Auguſtowym namjeſcźe.

— **7 njedźel prózdninow.** W ſakſiſchich wjeſnych ſchulach budża létża lécźne prózdniny **ſydom njedźel** tracź. Wone ſo ſa ſydźeń ſapocźnu.

— **Stoty kwaſ.** Khježowobſedźeŕ Henrdich Klimka na Zdowje na Fiſakowej hóre, preidy dźéłacźeŕ w tornporniku, a jeho mandźelſka rodź. Nowakeż, wobaj ſ Mrnakalſkeje wośady, ſwjeceźeſchtaj ſwój ſtoty kwaſ pſchi dobrej ſtrowoſcźi, wobdataj wot dźécźi a dźécźidźécźi. 6. julija 1884 ſtaj ſo w Radebrgu wérowakoj, hdyż tehdy wobaj dźéłachtaj. Pożohowanje běſche hižo ſandjenu njedźelu w Michalſkej zyrkwi. Cźeſnu diplom wot trajneho zyrkwinſkeho hamta jimaj wożebite wjeſele cźinjeſche. Staj jara ſwérnaj Sſerbaj a, każ bo ſa Sſerbow ſtuſcha, ſwojej zyrkwi a khcheſcźijanſtwej wérje zyle pſchitkhilenaj. Wóh jimaj wobradź hiſchcze wjele dobreho na wjecźoru źiwjenja.

— **Morweho namakali.** Wcźera popołdnju wokoło 7 hodź. w łetkach ſwonka méſta 48 létneho muża ſ Ruſchcźyz wobwéſnjeneho namakachu. Cźéło dowjeſechu do cźékownjn Tuchoríſkeho pohrjebniſchcźa. Każ je bo ſwéſcźiło, jedna ſo wo ſamomordarſtwo.

— **Njeſbože** ſta ſo wcźera popołdnja wokoło ½9 hodź. na Mużakowſkej dróſy. Kóń jéchańſkeho wobdźélenja naboja ſo wożobneho automobila, kotryż a dyrj do kuteho woſa. Kóń a jéźdny padnychtaj, tola do ſchkody njepſchindźeſchtaj. Wóſa je ſo wobſchkodźił.

Se **Zidowa.** Pohrjebnišchcźowu kapału na Hrodźiſchku ſu tele dny hacź na ſwonkowne murje dyrbjeli wotkamacź. Wona je ſo hakle w lécźe 1884 natwarika, a ſa tutón pomérnje króttki cźaſ je cźerwiń w njej ſaniczoge dźéło dokonjał. Hrjadу w njej ſu ſo ſ dźéła na próch roſcźake, też ſchpundowanje bě zyle ſ cźerwjenmi pſchetoſcźene. To ſame płacźi wo wéźi. Jeje hrjadу běchu zyle prochnowe a jeje kryw bě pſcheſerſawił a pod blachom ſtnił. Sdy njebychu ſnutskownoſcź kapały ſwottorhali, by ſtrach hroſnył, ſo by ſo wona njenadźiwy ſaſypła a ſo bychu ludźo ſ tym do njeſboża pſchijšli. Njech ſo nowotwarej drjewo wośmje, do kotrehoż ſo żerjazy niczazy cźerń njedobudże. Też ſa kryw wéże dyrbjała ſo mażźina wſacź, kotraż by ſchtódnoſcź wjedrow lépje wudżerźała.

S **Jeńkez.** W ſitnym polu kubleria Probſta w Hrubocźizach ſu ſchtwórtk dopołdnja wokoło 10 hodźin źnjeſzaſo 27létneho kowarſkeho pomoznika Willia Mićzku ſ Jenkez ſaſſelenego namakali. Sawołany lékaŕ dr. Dejka ſ Kubicźiz ſpóźna, ſo je Mićzka na wutſél do wutroby wumréł. Pódla ſaſſelenego wójſkowa piſtola leżeſche. Willi Mićzka, kotrehoż nan ma kowarnju we Jenkezach, je ſo 17. junija ſhubił. Tamny dźeń bě hiſchcze ſ pſcheczelemi hromadże hył a bě ſo potom na ſtronu k Jenkezam wotſtronił. Jeho hłuboſtorudżenaj ſtarſchej podarmo ſa nim ſlédźeſchtaj. Schto je njeſbożowneho pohnuło, ſo wot ſtarſchiſkeho doma wotbałiłi, nichtó njewé. Myſla ſebi, ſo je ſo ſnadź njeſbożowneje łubośeze dla ſ cźeſkimi myſlemi wobjał a ſo je, ſo by ſwojej ſrudźbje konc cźinił, ſo k wobźarujomnemu cźinej roſſudźił. Hłuboſtorudżenymaj ſtarſchimaj ſo powſchitkowne dźélbraće pſchiwobroćza.

S **Jeńkez.** Jakołtne njeſboże je ſwójbu tudomneho kubleria Schelziga podeſchło. Schelziaez ſynk je kriedu w kychini w njewobſedźowanym wokomiku do wulkeho horna frona pahnył. Dźéćzo je ſo jara ſłé wopariło, a k temu bě ſo hiſchcze ſaſorſenjeſcź płuzow pſchidało. Semilna ſmjerćź je jo ſ wulkich bolośczow wumohła. Wobſtaj ſtarſchimaj ſo je wſchéch ſtron wutrobna ſobuſtrowoſcź a ſobuſacźuwanje dońawa.

S **Budeſtez.** (Stawniſte powésće.) Pſchipowédźenje mandźelſtwa: Pawoł Alfred Richter, wyſchſchi dźeſarnik ſ Budyſchtna ſ Emmu Ottiliju Mérczinkez, ſchwalcźu ſe Saſonza. — Narodźenje: Samkarjej Kurtej Alfredej Liebſcherej ſ Budyſchtna, dź. — Semélſi: Muzejſkarka Berta Pawlina Lehmannowa rodź. Knjeżkez ſ Wulkich Debſez. Invalidny rentnaŕ Hermann Hanſch Zahr ſ Budyſchtna. Martha Marja Pjetaſchowa rodź. Lahodźiz, mandźelſka ſ Wulkich Debſez.

S **Luſta.** Nimo runanja rédow a wotwodźenja łukow w blizſcheji a dalſchej wokolinje je Luſeźanſke ſakładne łéwo dobrowólneje wótoweje ſłużby też tudomny wjeſny hat wucźiſciło. Też hacźenja ſo ſnowa pſchiprawichu a pſchérow k cźiſcźenju wody, kiż bo hata béźi, ſo pſchiprawi. S wucźiſcźenjom hata je ſo wjeſny wobras porjeſſchił. Tudomna dźékowa ſłużba je też na Njechoriſtich a Worzynſtich honach pomognu pſchérow Rodeczańſkeje rèczki wurunała. Do tuteje rèczki wotbéża wody pſchi wukojenju knjejich hatow. Rèczka pak też pſchi wulkej wodje lépſchi wotběh ſmóźnja. Stare rèczniſchcźo je ſo dźéła wutwariło, ſdéła pak pſchepotrjébło. Delekacź je rèczniſchcźo nèhdże meter ſchérokе a horiekach nèhdże tſi metry. Moćzit pod ſtatnej dróhu ſo tohorunja wobnowi. Też tu ſo dopokaſuje, ſo dźékowa ſłużba hoſpodarſzy wużitne dźéła wukonja.

S **Kotez.** Sandźenu njedźelu wotmé tudomne wojeńſke towaŕſtwo puczowanſku ſhromadźiſnu. Wo pożledním wotkrjeżnym ſjédźe ſo nadrobnje roſprawjeſche. Potom rèczeſche ſo wo nékotrych towaŕſtwowych należnoſcźach.

Z **Kukowa.** W poſlednich dnjach pytnychu Glawſecy na ſwojim polu wšate přemènjenje. Wulki dźél répow, kiż běchu tam nasadźane, je wuſkhnył. Hnydom pocźachu za tym ſlédźić. Tu namakachu wulke hnězdo z 8 żurkami. Béše to mać ze ſwojimi ſydom młodymi. Sylne dyrjenje z motyku ſcźini kóne njedocźinkam.

S **Brěſowki.** Żandarm je tu dundaka ſajał, kotryż je w Hródku jédne łoko kradnył a je pſchedacź ſpytał. Ko'o je ſo jeho wobżędźerjejowjerćźiło

Z Łužicy

S **Biſkopiz.** So by ſo wobydleŕſtwo ſa pad wójny wuwucźiło, ſo tu ſrjedu prénje alarmoważe ſnuczowanje wotmé. S dnom 12 hodźin radniżna ſirena a ſyrkwine ſwony méſtowe wobydleŕſtwo ledźolinje cźinjachu, ſo ſo njepſchecźeſlſke łétadła bliża. Każ bě wyſchnoſcź ſ wojſewojnjom porucźiła, ſo wobtkad na dróhach hnydom ſaſtaji. Pěſchcy hnydom ſ dróhow do wotkrjéżow khwatachu a automobile tehorunja wukhow na ſchitiażych méſtach pytachu. Powſchitkownje móże ſo rjez, ſo je ſo prénje alarmoważe ſnuczowanje, kotreż 5 mjeńſchinow trajeſche, poradźiło.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

*S **Filhbacha.** Cźeſże njeſboże ſta ſo ſchtwórtk wjecźor wokoło ¼7 hodźin w ſnatym ſtraſchnym khſichźiſcźeju dróhow. Motorowy autobuż ſ Herne we Weſtfalſkej, kiż porjadnje wutoru a ſchtwórtk do Waldenburga w Schleſiſkej a wróczo jédźi, dyrbjeſche w khſichźiſcźeju trochu na lèwo winuź, dokelż ſo jemu tam ſe Stokpnja pſchijéżdżo auto na ſtronu k Drjeżdżanam ſawinu. Autobuż ſajéżde do pſchérowa a pſchi tym ſo cźerjazy wós powrócźi. Bohużel ſo 11 wożobow ſ Gelſenkirchena, Eſſena a wokoliny, żony, mużojo a dźécźi na hłowje a nohach ſe ſchkleńzami ſranichu. Dwě żonje dyrbjachu do Stokpnjanſkeje khorownje dowjeſcź

Přilopk

* S **kopnjenjom konja** ſo ſaraſył. W Blaukenſteinje pola Wilsdruffa bura Pěſcha pſchi pśinym dźéle kóń tak njeſbożownje do wutrobna dyri, ſo 30-létny muż ſa nékotre minuty wudychu.

* **Krowu k ſmjerćzi ſajudźili.** Njewſchédny ſudniſki prożeſ je ſo w juhożtowjanſkej wśy Grudże w Ljubuſchkowſtim wokrjeżu wotmėł. Wobſkorżenaj běſchtaj jedyn ratał a jeho krowa. Krowa bě ſnata jako ſle ſtoczo, njedawno bě kruwarja na rohaj wſaka a cźeſko ſranika, tola ratał ſo wo nju njebé dale ſtarał. Nékotre dny poſdźiſcho bě ſtoczo ſłużobnu dźowku na rohaj ſchtapiło a tohorunja cźeſko ſranilo. Ratarja pſched ſud ſtachu a po § 398 bożanſko-herzegowinſkeho khłoſtażeho ſakonika ſo krowa ſoho wobſkorži. Ratarja k jaſtwu a k pjenjeżnemu khłoſtanju a pódla toho k ſarunanju ſchkody ſajudźichu. Krowu k ſmjerćzi ſ réſnikowym nożom ſajudźichu. Po ſakonju ſo mjażo ſajudźeneho ſtoczeża k jédźi ludźi wużicź njeſmé, ale dyrbi ſo na draczynym polu ſarjebacź.

Radio

Njedźelu, 8. julija ſtyſchimy:

Königswusterhausen: Nimo ſnateho njedźelſkeho programa: 6,15 pſchiſtawny konzert ſ Hamburga. 8 ſa ratarſtwo. 12,10 pſchipołdnjiſchi konzert. 15 taczele. 18 ſabawny konzert. 20,15 ſe wichelakich operow.

Lipſk: Nimo ſnateho njedźelſkeho programa: 6,30 raŕſchi konzert ſ Markneukirchena. 8,20 byrglowy konzert. 14,35 ſa młodźinu. 19 namėtna hudźba.

Hiſchcze ważne ſ njedźelſkeho programa: Barlin: 20 orcheſterſki konzert. Hamburg: 20 pſkany wjecźor. Wrótſław: 20 pſkany wjecźor. Frankfurt: 19,30 zyganſki baron, operetta wot Jana Straußa". Stuttgart: 20,30 pſkany wjecźor. Wiu: 20,05 operetta „Khódta holcźa". Warſchawa: 13,10 Jana Straußowy konzert. Praha: 16,30 orcheſterſki konzert.

Pondźelu, 9. julija ſtyſchimy:

Königswusterhausen: Nimo ſnateho wſchédneho programa: 11,30 taczele ſ operettow. 15,40 ſa młodźinu. 20,15 hodźina naroda (wumėłcź rèczi.

Hdyż ſo nad radiom wjeſelićе pſinjaće nam,
hdyż ſo na njón knėwaće — pſinjaće nam też.

Statny zwjazk nėmsk. wobdźėlnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyſinje na Hošic hasy 21

Pipſk: Nimo ſnateho wſchédneho programa: 6,25 raŕſchi konzert. 11,40 ſa hurow. 13,10 taczele. 18,20 ſabawny konzert. 20,15 hodźina naroda.

Hiſchcze ważne ſ dniowoho programa: Barlin: 21,15 Franz Baumann ſpéwa. Königsberg: 21,15 ludowy konzert. Wrótſław: 19 Franz Baumann ſpéwa. Frankfurt: 21,15 operowy konzert. Stuttgart: 21,15 operettowy konzert. Warſchawa: 20,15 lohka hudźba. Budapeſt: 18 zyganſka hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

Ju der Oſthilfeſache

1. des Bauers Robert **Bartko** in Mitkel Nr. 10,
2. des Bauers Johann **Schulze** in Jeſcha Nr. 42

werden die ſeinerzeit über dieſe Betriebe angeordneten Sicherungsverfahren nach durchgeführter Entſchuldung hiermit wieder aufgehoben.

Dresden, am 21. 6. 1934.

Die Landſtelle.

Im Oſthilfeverfahren des Landwirts Johann **Schubert** in Commerau Nr. 21 wird das mit Beſchluß der Amtshauptmannſchaft Bautzen vom 6. 2. 1932 über den Betrieb angeordnete Sicherungsverfahren nach durchgeführter Entſchuldung aufgehoben.

Dresden, den 20. 6. 1934.

Die Landſtelle.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Der Gemeindeweg von **Piskowitz nach Jeena** wird vom 10. Juli 1934 ab bis vorausſichtlich zum 9. Auguſt wegen Bauarbeiten für allen Fahrverkehr **geſperrt.** Der Verkehr wird über Schmeritz-Roſenthal verwieſen.

Kamenz, am 5. Juli 1934.

Die Amtshauptmannſchaft.

Die Polizeiverordnung über den **8-Uhr-Ladenſchluß** iſt dahingehend geändert worden, daß ein Offenhalten der Verkaufsſtellen an den **Sonnabenden** in der Zeit **vom 1. Juni bis mit 15. Auguſt nicht mehr ſtatthaft iſt.** Die Verkaufsſtellen ſind wie an allen Tagen um 7 Uhr abends zu ſchließen.

Die geänderte Polizeiverordnung tritt ſofort in Kraft und liegt in unſerem Gewerbeamt, Rathaus Zimmer 2, zur öffentlichen Einſicht aus.

Der Rat zu Kamenz.

Towaŕſtwowski powėſtnik.

Bukecy. Serbske towaŕſtwo. Na serbski zlėt do Radworja auto pojėdże. Stóż chce sobu jéć, njech so hnydom zamolwi.

Bukecy. Srjedu, 11. julija poslednja spėwna pruha za zlėt. Stwórtk zwučowanje narodnych rejow pola Stangec.

Domowina. Prosymy wšitkich předawarjow zlėtowych znamješkow należnje, našemu pokładnikej k Simonej w Serbskim Domje hač do soboty, 7. julija hač dotal nahromadżene pjenjezy wotwjesć a jemu wozjewić, kelko znamješkow maja hišće na předań. Prošu pak jara, zo bychu so wšitcy po tym měli Postrow! Nejdo.

Hornja Hórka. Serbske towaŕstwo „Łužica" změje njedźelu 8. julija popołdnju w 4 hodź. swoju zhromadźinu w Henslec hosćencu. Knjeża dowėrnicy so prošа, zo bychu to wšitkim sobustawam wozjewili. Předsydstwo.

Jasenca, Katolska Bjesada nima jutře njedźelu zhromadźinu, ale wobdźěli so na nabožnej manifestaciji w Marijnej Hwėzdże. Zhromadźimy so we Khróšćicach. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Předsyda.

Khwaćicy. Khwaćanske serbske towaŕstwo změje jutře njedźelu wječor we 8 hodź. polа Wicaze swoju zhromadźiznu. Přińdźe wšitcy, dla Radwofskeho zlėta atd. Zapisowaŕ.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa" ma njedźelu 8. praznika pop. w 4 hodź. pola Hönčec swoju mėšanu zhromadźinu. Dla blizkeho Radwofskeho zlėta njech wšitcy wėšće přińdu. Předsyda.

Wične płacźiny w Budyšinje.

7. julija 1934.

Wše płacźiny so po złotej hriwnje zrozymja. Najlépše twory so hišće wyše płacźa.

Předmjet		najniżša płacźina hr.	najwyšša płacźina hr.
Pšenica, 76 kruta płacźina	50 kg	—	9,65
Rožka, 72 kruta płacźina	50 kg	—	8,25
Jačmjeń, łėčny	50 kg	—	—
Jačmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	9,25	9,50
Jačmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	8,50	8,75
Wows	50 kg	10,—	10,25
Wows	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,70	3,00
Syno	50 kg	5,50	6,00
Sloma z mašinu młóc., pras.	50 kg	—	1,20
Sloma z mašinu młóc., k zasł.	50 kg	1,40	1,60
Sloma z cypami młócena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 ſtk.	—	—
Pšeńć. muka 0-65% Type 502	50 kg	—	17,00
Rżana muka 0—60% Type 610	50 kg	—	13,25
Pšeńčne wotruby	50 kg	—	7,25
Rżane wotruby	50 kg	—	7,25
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	3,00	3,50
Husy	1 ſtk.	—	—
Prosata 898 ſtuk	1 ſtk.	4,00	10,00

Wiſi dźéchu ſchpatnje.

Indanthrenowe tkaniny

pisane mustry
70 cm šěroko
—,48, —,58,
—,65, —,75
za jaki a nórenchi

Schaaf

Stepowane
moškowe
wołmjane
wjelbłud.
bludowe
wulki wubjerk, jara tunjo

přikrywy

Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specialny dom

Hoyerka M. Harnisch
w Budyšinje, Kěžorska dróha 2
Tel. 2770. Kóždu srjedu popołdnju w Barće, Dwórniš. dróha

Čohodla
nakupujeće waše drogowe potrjeby pola podomnych pućowarjow, hdyž tola móžeće je pola wašeho
wěcywustojneho drogisty
tuńšo a po dobrej radže kupić
Martin Schuhack
medicinalna drogerija
w Bukecach

Klempnjerske a instalaterske dźěła
so wěcywustojnje wuwjedu
wot firmy
E. Schneider w Budyšinje
Rózowa hasa 8. Telefon 2847

1909 **25 lětny nałeński jubilejum** 1934
Při přiležnosći jubileja **wot 1. do 31. julija 1934**
najimanski měsac w merkurowych parnych trajacych žołmach
kotrež su daloko přez mjezy města Budyšina znate, dokelž so njedźěłaja z pomocu elektriskeho pruda a su tohodla **dospołne** bjez kóždeho stracha. Žane wobćežowanje z čoplotu! **Wodowe žołmy w prěnjorjadownym wuwjedźenju! Ondulacija! Njewěsćinske frisury! Copy! Třihanje bubihłowy!**
Walli Ziesch w Budyšinje
Sukelnska dróha 1, b. :: Žonjacy a muzski salon

DKW-Lebelt
w Budyšinje
ma skoro wšitke modele zasy na składže a móže je dodać
Prošu wobhladajće sebi moje wukładne wokno

la Sisal wjazacu bórnicu
(Bindegarn)
dotholićacy, ze składa dodawa
Carl Gast w Budyšinje
Drjewowe wiki

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunjo
Jan Schieback
na Mužnkowskej dróży 4

K firmowanju
we wulkim wubjerku a
jara tunjo
hołćace drasty
hólćace wobleki
štryk. wobleki
Kliblerowa drasta
a wobleki
nohajcy
rukajcy
zoćki
kosla
šlypsty
kholowy z košlu
spódnjo suknje
Štrykowane jaki
pulovry
faldate suknje
hólćac kholowy
športowe košle
w specialnym
domje

RUDOLPH
Kěžorska dróha 16

Móc přez radosć
Dowoleńcarjo
maja wjele wjetši wužitk na lóčnym pučowanju, hdyž sebi dobru prismowu skleńcu firmy Zeiss abo dalokowid sobu woznu.
Za kóždu płaćiznu móža so dostać w firmje
Erich Lenz, w Budyšinje na Hošic hasy č. 21 telefon čo. 2134

Suknowy skład a krawcownja
Großmann
Bohata dróha 29, II
w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!
Wulki skład nowočasn. suknow a podšćeow
Płaćizna za zhótowjenje wobleko a mantlow ze wšěm přisłuškom na čistym lenu a konjacych wosankach dźěłanych. Też ze sobupřinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!
wot **hr. 25** počinajo

W hoscenu w Pazdecach
Džensa a jutře
swinjorězanje
Wutrobnje přeprošuje taj
Klank a mandželska

Za našu inteligencu
a za wšěch, kiž chcedźa so ze serbskej rěču a ze serbskimi wědomosćemi zabjerać, poručamy sćěhowace knihi:

1. Słowniki, rěčnicy a rěčespytne spisy.

Dr. Pfuhl: **Serbsko-němski a němsko-serbski słownik.** 1866. 1210 str., wjaz. 25 hr.
Dr. Rězak: **Němsko-serbski (wšowědny) słownik hornjołužiskeje rěče.** 1920. 1150 str. wjaz. 25 hr.
J. Krat: **Serbsko-němski słownik.** 1931. 968 str. wjaz. 25 hr.
Dr. Muka: **Thesaurus linguae Lusatiae inferioris sorabicae.** Słownik dolnjoserbskeje rěcy a jeje narěcow. Zwězk I A—N 1911-15. 1064 str. brož. 25 hr., zwězk II M—Z. 1928. 1203 str., brož. 25 hr., zwězk III. Přidawk. 1928. 246 str. brož. 7.50 hr.
Dr. Muka: **Hornjoserbski přiručny słownik po Kralowym rukopisu.** 1920. 128 str. wjaz. 1 hr.
Dr. Muka: **Serbski Zemjepisny słownik.** Přiručna knižka za serbskich spisowaćelow. 1926. 142 str., brož. 1 hr.
Dr. Pata: **Kapesni słownik łužicko-česko-jihoslovanský a česko-lužicky.** 1920. 320 str. brož. 1.50 hr.
G. Kral: **Grammatik der wendischen Sprache in der Oberlausitz.** 3. nakład. 1925. 219 str., wjaz. 5 hr., brož. 4 hr.
G. Schwela: **Kurzes Lehrbuch der Oberwendischen Sprache.** 1920. 40 str. 1.00 hr.
G. Schwela: **Vergleichende Gramatik** der ober- und niedersorbischen Sprache. 1926. 65 stron. 1.50 hr.
G. Schwela: **Lehrbuch der Niederwendischen Sprache.** I. Grammatik. 103 str. II. Übungsbuch. 127 str. 1906. Kóždu knihu wjazana 2.40 hr.
Dr. Pata: **Krátká příručka Hornolužické Srbštiny.** 1920. 119 str. brož. 2 hr.
M. Nawka: **Přewodnik po serbskej rěči.** I. zešiwk. 1920. 36 str. 20 pj. II zešiwk 1921. 48 str. 20 pj.
J. Šołta-Scholze: **Gesprächsbuch — rozmołwnik.** 1920. 43 str. brož. 1.20 hr
M. Nawka: **Raj rěče, přewodnik po serbšćinje.** 1931. I. zešiwk 72 str., brož. 60 pj.

2. Stawizny a zemjepis.

Jan Serbin: **Serbske stawizny** w zajźdźenosći a přitomnosći. 1920. 95 str., brož. 1 hr.
H. Jordan: **Dwohjeńce ze serbskeje historije.** K 25ličnemu załoženju swjećenju Maćicy Serbskeje w Dolnej Łužycy. 1905. 79 str. wjaz. 1.20 hr.
Rud. Lehmann: **Bibliographie zur Geschichte d. Niederlausitz.** 1928. 226 str., brož. 8 hr.
Dr. Muka: **Přinoški k stawiznam přenjemčenych stron Delnjeje Łužicy.** 1911. 100 str., brož. 1 hr.
Dr. Kapras: **Prawne stawizny Hornjeje a Delnjeje Łužicy.** 1916. 102 str., brož. 1.50 hr.
Dr. Muka: **Zapiski Maćicy Serbskeje.** (1847—1897.) 1897. 94 str. 1 hriwna.
Dr. Muka: **Zapiski Maćicy Serbskeje** po l. 12. 1923. 1924. 54 str. 1 hriwna.
Jan Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.** 1924. 99 str., brož. 1 hriwnu.
Neander-Jak. Nowak: **Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow katolskich Serbow.** 1921. 160 str., brož. 2 hr.
Dr. T. G. Masaryk, přeł. J. Wićaz: **Słowjenjo po wójnje.** 1923. 33 str. 60 pj.
Dr. Tomaš Masaryk: **Nowa Europa.** Słowjanske stejnišćo. Přełožk J. Wićaza. 1922. 128 str. 1 hr.
Dr. H. Merbach: **Die Slavenkriege des deutschen Volkes.** 1914. 239 str. 2.75 hr.
G. Świela: **Evangelska wěra mjez Słowjanami.** 1915. 68 str. 60 pj.
Dr. Muka: **Přehladna kharta serbskeje narodnosće** z alfabetiskim němsko-serbskim zapiskom wšěch městnosćow we Łužicy. 1919. 1 hr.
Dr. W. Einfeld: **Slaven spez. Polen, Tschechen, Wenden.** 1907. 94 str. 1.20 hr.
E. O. Richter: Deutsch-wendisches und wendisch-deutsches **Ortsverzeichnis der Kgl. Sächs. Oberlausitz,** Amtshauptmannschaften Bautzen — Kamenz — Löbau — Zittau — enthaltend 677 Ortsnamen, davon 466 wendisch u. deutsch. 1917. 24 str. 80 pj.
Dr. phil. Walter Frenzel: **Vorgeschichte der Lausitzen Land und Volk, insbesondere die Wenden.** 1932. 167 str., brož. 6 hrinwow.
Dr. phil Rudolf Lehmann: **Geschichte des Wendentums in der Niederlausitz bis 1815 im Rahmen der Landesgeschichte.** 1930. 140 str., brož. 5 hr
Dr. phil. Rudolf Lehmann: **Aus der Vergangenheit der Niederlausitz.** 1925. 226 str., wjaz. 4.20 hr.
Prof. Dr. phil. et rer. pol. Felix Burkhardt: **Die Entwicklung des Wendentums im Spiegel der Statistik.** 1932. 96 str. 3 hriwny.
R. Urban: **Das Reich Gottes unter den Slaven. I.** Die Wenden. 1905. 64 str. 75 pj.
Joh. Hiecke: **Beiträge zur Geschichte der Sorabia zu Leipzig.** 1929. 55 str. 2 hr.
P. Romuald Domaška: **Tysac lět hnadowne městno Rózant.** 1928. 57 str. 3 hr.
Dr. Walter Frenzel: **Die Totenstadt von Burk bei Bautzen.** 1929. 44 str. 3 hr.
G. Schwela: **Das Wendentum in der Niederlausitz und dem Spreewald.** 1929. 16 str. 25 pj.
J. Rogenese und J. Skala: **Die nationalen Minderheiten im Deutschen Reich und ihre rechtliche Situation.** 1929. 23 str. 1 hr.

Wšitke tute knihi móža so w Serbskej kniharni w Budyšinje kupić

Zajimawe předwjedźenje
w firmje
A. Bokelmann
nasl.
w Budyšinje na Serbskich hrjebjach

Pola firmy **A. Bokelmann nasl.** w Budyšinje w přizemi we wotdźělenju drobnych tworow předwjedźe so nětko zašiwadłowy aparat w zwisku z nowym zašiwanskim twistom „Pst". Tutón aparat zmóžni kóždej hospozy w někotrych mjeńšinach samo najwjetše dźěry we wšěch tkaninach na nimale njewidźomne wašnje zašić. Tutón aparat so z jenym přimnjenjom ruki na kóždeješkuli šijacej mašini přityknje, bjez teho, zo by so na nju nješto přeměnić dyrbjało. Kóžda hospoda budże k porjedźenju swojich domiacych a kuchinskich šatow nowy aparat z wulkej radosću jako dobreho pomocnika witać; dokelž wón zalutuje jej wjele časa a wobuzne dźěło.

Zajimałoje, praktiskim předwjedźenjam a zrozumliwym wukładowanjam předwjedźenskeje knjeje sćěhować. Mjeno „Zašiwanski čert" je woprawnjene pomjenowanje, w kotrymž so khwalby hódne wosebitosće tuteho małeho šwarneho aparata na najlepše wašnje wupraja. Wšitke knjenje a knjeny měli sebi předwjedźenje wobhladać a potom z přeswědčenjom tutón aparat za swoju domjacnosć sebi wobstarać; njech nichtó njeskomdźi, sebi tute předwjedźenje bjez nućenja ke kupjenju wobhladać.

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe } **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje
FOTOWY DOM
Richarda Buthe
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najepšišo

Tunje drastowe tkaniny
płóćliwe musliny wot 38 pj. | wumělska žida . wot 48 pj.
beiderwand, indanthr. w. 48 pj. | selenic žiđane płaty w. 78 pj.
indanthren, 80 cm šěr. w. 58 pj. | wołmjane musliny wot 95 pj.
Drastowy a tkaniny specialny wobkhod **Reimann,** při Póstskim namjesće na Hošic hasy 29.

Darmo dobru cigaru
nic, ale jara tunjo pola
E. Simona
w Budyšinje w Serbskim Domje

Čišćerske wěcy
serbske a němske, kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, naćišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd.
zhotowja spěšnje a płaćizny hódno
Čišćerńja Serbskich Nowin
w Serbskim Domje w Budyšinje

Boucle-jowe tepichi
ložowe předłožki
reform. ložа
za jara tunje płaćizny
Paul Korn
na Hošic hasy 21
specialny wobkhod

Wubjerne
janske jahody a kosmački
ma přecy na předań
Zahrodnistwo we Wudworju

Cementow. čwor a sud k sušenju mjasa
staj tunjo na předań
w Pančicach čo. 11, c

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

Serbow kupny dom

Wołmjane tkaniny, wušiwane, za fale a rubišća, 100 cm šěroke mtr. 4.75
Wołmj. muslin za fale mtr. 1.95 1.50 0.95
Tkaniny z wumělskeje židy, pisane, za fale mtr. 5.50 2.95
Tkaniny z wumělskeje židy, čorne a pisane, za khuty, 85 cm šěr. 6.50
Wołmjane tkaniny za spódnje suknje, zelene, čerwjene a módre . . . . . mtr. 2.85
Wal, k wušiwanju, za jaki, čorny . . 7.50 smuhaty 4.95 4.50

Pozamenty, cankow. wobsadki, francy
Fale, ze zateńka abo ławta, w čornej, běłej a różotej barbje, we wšěch šěrokosćach
Rjane nowe tkaniny
za šórcuchi a wšu druhu serbsku drastu

Schaaf
Mogmer Kottbuser
na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1

Dobre čehnjenje k sebi

Přiłoha k čisłu 156 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 7. julija 1934

Ty a ja! Cyły serbski lud

zeńdźe so 15. julija

na Domowinskim zlěće w Radworju

Motorizowane braščen'e

abo čestny Splóšćanski braška na motorskim kolesu.

W Serbach mamy cyłu syłu braškow, wulkich a małych, znatych a njeznatych, sławnych a mjenje sławnych, kwasnych a złětowych, kofejowych a kakaowych. Jedyn z tuteje posledńjeje družiny wopyta mje njedawno w Rakojdźanskej šuli. Je to mały, zasadźity mužik tam z módrych hór něhdźe wokoło Splóska, po cyłych Serbach dosć derje znaty. Tutón čestny braška je ći žałostnje hibićiwy, dźeń wote dnja pućuje po Serbach z wulkim koferom, najpjelnjenym z najrjeńšimi wonjatymi tworaini. Wón braščí na kwasy, nabrašči kóždemu dobry kofej abo kakao, a serbskim dźěćom darmo školadu wudźěla (sława jemu), a nětko tež braščí na Radworśki złět. Tutón Splóšćanski je woprawdźity braška, ŕčeć ći tón móže, ach Božo, to so njemóžeš naposkać a k słowu docyła njepřińdźeš. Kofej sebi potom tež kupiš, byrnjež zwoprědka njechaš.

Potajkim, tutón Splóšćanski braška přińdźe njedawno ke mni, najskérje zwjetša tehodła, dokelž wě, zo smy my wšitcy, kotřiž tukhwilu za złět dźěłamy, dobreho kofeja jara potrěbni. Husto so mjenujcy stawa, zo hižo běły dźeń swita, hdyž z našich posedźenjow a wuradźowanjow domoj khwatamy, a to ći potom rano tajki dobry kofej dźiwy wukonja. A dobry kofej naš braška ma, to wšak dyrbiš prajić. Bórzy pak so wukopa, zo bě braška hižo wšitkón swój kofej wupředał. Tuž tu ja zaso sedźach.

Měješe pak hišće druhi wotpohlad. Wozjewi mi jara khutnje, zo je sebi runje motorske koleso kupił, pječa khětro wulke a jeničcy dla Radworśkeho złěta (wězo bjez teho, zo by Domowina pjenježka k tomu dała, jeje pokładnja je dospołnje prózdna). Motorske koleso měješe na jenym boku wulki plakat z napismom „Žeńće so, wuhotujće wulke kwasy, kupujće kofej!" Na druhej stronje zadnjeho kolesa wisaše druhi plakat z napismom „Kóždy Serb pojěźe do Radworja". Knjez čestny braška mi nětko poskići sebje sameho a swoje motorske koleso za Radworśki złět a so mje wopraša, kak by wón móhł našemu złětej służić. Tuž jemu najprjedy raz swoja wulku nuzu wuskorźich. Zo so mało znamješkow předawa, zo so předate njezapłaća, haj zo ani sobustawy towarstwow znamješka njekupuja a zo je z tym deficit złěta hižom zwěsćeny, **jeli zo so to njepołěpši.** Knjez braška mje jara wobžarowaše a přemyslowaše, kak by so mi hodźało pomhać. Ja pak mějach hižom swój plan. Pomjenowach čestnoho braška za złětoweho serbskeho inspektora, štož z tym wobkrućam, ze sćěhowacym nadawkom: Ze swojim wulkim motorskim kolesom pilnje po Serbach pućować, kóždeho sobustawa serbskeho towarstwa, kiž hišće nima znamješko, zadźeržeć, jemu znamješko za 30 pj. a program za 10 pj. předać, w towarstwach dohladować, kak daloko su tam z přihotami za złět a wšitkich druhich do Radworja nawabić, byrnjež dyrbjało ze sokoladu być. To posledńje potrjechi wosebje serbsko holčki a wosebje Hornjo-Hórćanske, kotrež njechadźa w serbskich drastach přijěć. Knjez braška so mi dale poskići, ludźi, kotřiž njechadźa na złět přińć, tam z pomocu motora dowjesć. To pak sym krnče wotpokazał, hewak nam njeby docyła nichtó blizko přišoł w dobrej nadźiji na braškowy motor. Dale ma knjez inspektor w kóždej wsy wozjewić: **wot 11 do 1 hodź. přijimaju so w Radworju wšitke serbske towarstwa, w 1 hodź. wotměwa so swjedźeński nyšpor, z dypkom ½3 hodź. počehnje swjedźeński čah po wsy,** po tym je swjatočnosć na swjedźeńskej łucy, na kotrejž tež poŕěča zastupjerjo wyšnosćow, a po tym zarjadujemy wulki ludowy swjedźeń, na kotrymž so kóždy wobdźěli. Wšitko to, kaž tež jenotliwe skupiny swjedźeńskeho ćaha su rjenje wopisane w krasnych ćišćanych programach, wudebjenych z wobrazami M. Nowaka, kiž braška tehorunja za 10 pj. předawa. Prošu, zo so braška njeby nihdźe wotpokazał a zo by jemu kóždy kofej, kakao, swjedźeńske znamješko a program złěta wotkupił. Nejdo.

Tři młodoserbske spěwy

po znatych hłosach

wěnowane našej lubej serbskej młodźinje k Domowinskemu złětej

15. pražnika 1934 w Radworju

Do dźěła!

Do dźěła! Serbska młodźina!
Do dźěła z radosću.
Měj nadźiju do přichoda
A k Bohu dowěru.
Njech mały drje naš ludźik je,
So k njemu wuznawaj.
To winowatosć swjata je:
Stać za swój lud a kraj!

Do dźěła! Serbska młodźina!
Hlaj, hižo tu a tam
Chce jewić so kóne Serbowstwa,
A rěč chce zhinyć nam.
Ně, wot Boha nam darjena
Rěč drohá maćerna
Trać dyrbi nam a klinčeć ma:
Do swěta skóńčenja!

Do dźěła! Serbska młodźina!
Hdyž liwkosć, zaspańosć
Też mjez Serbami přiběra
A rozsěrja so dosć.
Ně, z liwkosću a lěnjosću
Tu njehaj přećelstwa.
Měj wolu k traću, k žiwjenju
A spěchaj do dźěła!

Do dźěła! Serbska młodźina!
Do dźěła z radosću.
Za dalše traće Serbowstwa,
Za narod, wótčinu.
Haj zastaj Ty so rjekowscy
Do służby naroda,
Zo drohá naša Łužica
By serbska wostała!

Jurij Šewčik.

Skit Serbowstwa!

Serbowstwo wukhować
Stajnje njech naš nadawk je.
Za Serbstwo swěru stać
Chcemy my hač do smjerće.
Wotrodźene by wězo
Serbstwo rady wutuhnił,
Tola dźensa podarmo
Je so na to wjeselił.

Póćiwosć, pobožnosć
Přewodźeć nas stajnje ma.
Zmužitosć, horliwosć
Njech nas wšěndnje pósylnja.
Runjeż nas mało je,
Chcemy tola pokazać,
Zo też raz Serbowje
Muž při mužu móža stać.

Sotrowscy, bratrowscy
Serbja, tuž zjednośmy,
Pokažmy, zo też my
Za swój narod stejimy.
Hańba to była by,
By-li Serbstwo raz šło spać,
Dopomń so, zo też Ty
Zamołwić to sobu maš.

Jurij Šewčik.

Lubosć k Serbowstwu

Swój narod česćić, lubować
To winowatosć je.
Wšě mocy jemu wěnować,
Zo wobstać zamóže.
To Młodoserbam wutroba
Wo płomjenjach so hori wša,
Hdyž zbromadnje so prócuja
Wo přichod Serbowstwa!

Přec dale lěto wot lěta
So Serbstwo wotdrjebja.
Tak hižo wjeska někotra
Je so nam zhubiła!
Tuž budźe skoro na času,
Zo Serbja też so hibaju!
Haj, hewak wobstać njemóža
We Božim sudźenju!

Tuž sotry, bratŕa, do dźěła!
Wjac dołho njetraje,
A hodźina też dwanata
So za nas pominje!
Lud lěni to a zhniły je,
Kiž zahrjeba punt do zemje,
Kiž něhdy z ruki Božeje
So jemu darił je!

Jurij Šewčik.

Něhdźe 12 000 nowych přistajen'ow w Sakskej

We wokrjesu jatkeho krajneho dźěłowego hamta powjeschi so ličba dźěłazych w meji 1934 wo 11 943. S tym wobkrućuja statistiske zhubjatkow khorownych kasow statistiku dźěłowych hamtow wo nowym spadowanju bjezdźěłoće.

Najpschihódnischo stejesche ličba dźěłazych w Saksej w meji 1929 z 1 959 560. Wot teho czasa zkoro pschezo spadowasche. Na tónzu januara 1933, jako nazionalsozialistiske knjezerstwo mózy pschewza, běsche so najnischi schodźenk wo 1 096 700 dźěłazych dozpět. Na to so sase powpschowasche. Na tónzu meje 1934 běsche so 1 492 580 dźěłazych wopisewało, so je wot januara lońschoho lěta hač do tónzu meje tuteho lěta we wokrjesu sakskeho krajneho dźěłowego hamta 395 880 ludowych towarischow do nuzy a dźěła pschischło.

Budyske stawniske powěsće

Narodźenja: Richardej Willijej Jäckelej, wojnarjej, synk. — Semrěłoj: Waltar Jahn, sarjadnistwowy sekretar na wotp., 40 lět. — Hermina Helena Hagemannowa rodź. Simonez, mandźelska krajnoźudniskeho presidenta, 77 lět. — Pschipowědźenja mandźelstwow: Pawoł Hermann Ssymank, rěsnik w Nowych Małkezach, z Róžu Elfriedu Weißerez, fabrikskej dźěłacerku w Budyschinje. — Oskar Bojdar Wolfgang Berg, jurid. assessor w Budyschinje, z Johannu von der Trenck, kubłanskej referentku w Ottendorfje pola Sebnitz. — Max Arthur Wilhelm Arnft, pschekupski pschisłušnej, z Helenu Jadwigu Emmu Jäschkez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje. — Erich Zyž, schofer, z Martu Elsu Jakubez, wubjerkarku, wobaj w Budyschinje. — Swjasanje mandźelstwa: Erich Sylvester Siegismus Buhl, diplomowy wikowarski wučeŕ w Ruschi, z Johannu Gertrudu Seykorij, knihiwjednizu w Budyschinje.

Hej wozjcwja...

Wulkoježba:

Naš zaměr je Połnócne morjo!

We kraju našeje wulkeje jězby.

Po prawom chcychmoj po puću do Huzuma na Hamburg jěć a tam na našim „Hein Goderwind" přenocować. Ale bě hakle w 7 hodźinach, a Waltař, kiž běše mój tołmač za Delnjoněmsku, měnješe, jeli khwatamoj, smój hišće wječor w Huzumje. A woprawdźe, ja běch wjednik, a štož wón praji, so sta. Stupi drje so nam hišće kruwa do puća, runje na wuskim puću, a čakaše na naju. Njeměješe žaneje swěcy a też žaneho zadnjeho swěčadła, potajkim so jeje hakle w poslednim wokomiku dohladachmoj. Što činiš? — Wona so najskerje też naboja, skoči do boka a hładaše hłupje za namaj . . .

A potom doježdžechmy do Huzuma. Na druhe ranje bě wotbywanje morja. Wulke morjo pokaza so namaj jako wulki kači hat połny błóta, njebjo bě čmowe a pomałku padaše dešć. A zma też běše. Wše moje mysle wo rjanych młódnych kupjelach, wo khodźenju po waće, wšitko bě nimo! Zrudny so zaso wobroću. A přeco je tu runina, hižo rano widźiš wětrnik, ke kotremuž wječor pozdźe doježdžeš.

SA-towařš z Barlina, tu też bě. Wón pak wosta dobreje mysle, kruče teptaše horje z wuhornjenymi khlowami přez błóto, zo by so kupał. Ale wbohi khadła! — za někkajke stwórć hodźiny zetkachmy jeho zasy, ale wón rjenje swarješe! Te strašne zakłapnizy běchu jemu nozy rozrězale!

Stworće a zdźeržće strowu młodźinu!

II.

Dokelž sym bur (bur hišće njejsym, ale jenož živnosćeŕ), dźěch na skótny hermank. Na Huzumski hermank! Hdyž tam přińdźechmoj, zaso žadyn tołmač pomhać njemóžeše; běše tam runje 20 wowcow, 3 kruwički a jedyn byk, kiž bě při transporće z łódže skočił a chcyše po wopisanym puću do Huzuma, ale pěkny kapitan da jeho zaso horje ssahnyć. Čohodła dyrbjał byk też běžeć, hdyž je transport zapłaćeny? A tole dyrbješe Huzumski hermank być?

Dajće nam dowol za wulku jězbu!

III.

Punč chcemoj měć! punč chcemoj měć! Punč je Huzumski narodny napoj; a woprawdźe, na nim je něšto! Dźěchmoj do korčmički, nutřka bě wšo čiste a wšo so swěćeše. Tu běše mój tołmač na prawym měsće. Tajki punč člowjek tak bjeze wšeho njedosta. Słuša k tomu wěsta ceromonija. Potajkim: jedyn přińdźe nutř, šeroko stupajo, kaž přimórscy wobydlerjo, powěsny swoju čapku na někajki hodźik, zlehnje so z łohćomaj na prěnje lěpše blido a puści so potom pomałku na ławku, kotraž blidu słuša a praji při tym: „sall mie woll een lütten Punsch heben?" Potom přinjese korčmař šalku słódkeho čaja, staji blešku khěmjelcy pódla a praji: „Dormit met jem recken!" (To Wam dosahnje!) — Dosahało namaj je, smój hišće zbytne měloj. — Jedyn hósć widźeše nas rózk: Mitte Sachsen. Dźiwaše so, zo móžemoj jemu rozumić. Waltař praji, zo je sam z Huzuma a ja z Badenskeje. A nětko powědataj wo wšěm, štož měještaj sebi prajić. Potom so też mje prašeše, hač móžu jemu rozumić. Hdyž haj prajach, mi njewěri a započa na nas sakskich swarić, zo bě namaj skoro hubjenje. Hdyž běchmoj wonka, wědźachmoj: punč bě dobry, ale tajkilee Ota!

Naše heslo!
Hdźe sy stajeny, je wšo jene,
ale kak stejiš, njeje wšo jene!

IV.

Potom wohladachmoj „Osterfeldski dom". To je burski dom z 1600. lětstotka a dopokazuje derje, kak daloko burska kultura w 17. lětstotku běše. Cyle twarjenje je wulka khěža z hródźemi, wšo pod jenej třěchu. W lěće bě tu čopło a w zymje tehorunja čopło. Coplotu přinjese skót. Ale wšo je čiste, kaž wšo, štož Frisojo maju. Tónle twar powěda hišće wo člowjekach, kotříž běchu čisće sami na so postajeni, daloko wot swěta.

A kak je tole nětko? Nětko móžemy jenož we muzejach tajke něšto widźeć. Nětčiša generacija je tajku rjanosć do muzejow tykła, a je sebi za to błyšć a zwonkownosće přiswojiła.

Serbska młodźina pój k nam!

V.

Na kupje běchmoj hižo připowědźenaj. Tam so derje doručachmoj wulkeje jězby dla. Sa 1000 ludźi dyrbjmy něšto k spanju měć, a wšo, štož k temu słuša, jěsć, pić, drjewo a słomu

To je potajkim kraj našeje wulkeje jězby, a nětko wěsće, što na Was čaka.

Hólcy!
Budźće zlutniwi! Hromadźće pjenježk po pjenježku!
Z pjenježkow nastanu hriwny! Pójće sobu na wulku jězbu!

Dosłowo.

Lubi dźěći! Kaž widźiće, su Miłoćanske dźěći Klóštrske přetrjechiłe, su mjenujcy 10 nastawkow wjacy napisali. Kajka wjeska přińdźe nětko na rjad? Jeli so njemylu, Wotrow, přetož tam maš też dušne dźěći, kiž móža derje serbscy pisać. A nadźijomnje wobdźěla so też wšitke druhe serbske wjeski na rjanym mytowanju nastawkow, štož njebudźe žane dźěćo wobžarować. Na Miłoćanske dźěći pak čaka rjane myto, kiž so jutře njedźelu po kemšach wšěm wobdźělnikam rozda. Tola po dostaću *mytow wostańće* tehodła dale swěrni wašemu lubemu wujej Tomašej, kiž so stajnje wjeseli, hdyž něšto z wašeho pjera wuhlada. To płaći wosebje też klóštrskim dźěćom! Tuž Božemje! a na zasowidźenje w Miłoćicach. Njedźelu po Domowinskim zlěće pak we Wotrowje!

Zarjadowař mytowanjow.

„Mytowanje nastawkow Miłoćanskich dźěći".

(Dalewjedźenje.)

11. myto:

Synowe žně.

Słónco pali a smali. Na łukach je živjenje. Nan dźe z kosu syc. Mać pak přinjese snědanje. Potom so do dźěła da. Cyłu łuku ma rozmjetać. Pomocnicy přińdu. Z hrabjemi horje a dele wobročeja. Před wječorom ma so kopić. Jutře budźemy syno domoj wyzyć, jeli budźe suche.

Jurij Kilian z Miłoćic, 8. lětnik, 13 lět.

12. myto:

Naš wulět do Miłoćic.

Njedźelu 10. junija so zhromadźichmy pop. ¾4 hodź. a wotjědźechmy do Miłoćic. Na nas hižo Miłoćanske dźěći čakachu, a wone nas zadžeržachu. Dźěchmy na „žabu", tu buchmy fotografowani. Někotre dźěći zalězechu na žabu a někotre deleka sedźachu. Hdyž běchmy hotowi, sebi basnički powědachmy. Nětko dźěchmy k Bruskecom a tam pisachmy nastawki. Hdyž běchmy hotowi dźěchmy do miłoćanskich kefčkow a tam so honjachmy. Skónčnje jědźechmy domoj.

Beno Wowčeŕ z Kukowa, 6. lětnik, 11 lět.

13. myto:

Naše kózlata.

Na jenym dnju připołdnju praji mi naša mać: „Pój sobu". Z wčipnosću ja za njej khwatach. Mać mje do hródźe dowjedźe. Tam wuhladach tři małe kozy. Cyle wjesoła skakach w hródźi. Potom sebi najrjeńšu won wzach. A z njej so na zahrodźe wokoło walach. Moja towařška też khětře přikhwata. Też wona měješe wjesela nad kózlatkom. Kak ta koza rjenje mužiki dźěłaše. Nětko pak dyrbjach ju zaso nutř donjesć. O, to bě škoda. Hdyž budźa wone wjetše, budu přecy z nimi wonka harować móc.

Monika Mólerec (Młyńkec) z Miłoćic, 6. lětn., 11 lět.

14. myto:

Naš wulět do Biskopic.

Srjedu 13. smažnika jědźechmy do Biskopic. Rano zahe, napoł pječich, dźěchmy do Halštrowa. My jara khwatachmy a lećachmy, přetož so bojachmy zo njepřińdźemy wjacy z časom na dwórniščo. Ale my hišće z časom přińdźechmy. Hdyž železnica přijědźe, my skoku wšě nutř do ćaha a jědźechmy wjesele. Hdyž do Biskopic přijědźechmy, dźěchmy najprjedy kemši a tam słyšachmy Božu mšu. Hdyž běchu kemše nimo, dźěchmy k „miłosćiwym sotram" kofej pić. Jako běchmy hotowi, dźěchmy na Butrowu horu. Tam zesydachmy so hnydom za blido. Potom sej naše pomazki wučahnychmy a do nich pilnje kusachmy. Na to dźěchmy też na čumpjel a čumpachmy so. Za khwilu so naš rjany ćas zaso miny, my dyrbjachmy zaso do Biskopic wróćo. Jow wobjedowachmy najprjedy. Potom přinjese nam jena sotra deki. Hnydom dźěchmy na łuku a so tam lehnychmy. Wokoło štyrjoch swačichmy. Po swačinje dźěchmy do wsy a kupichmy sebi něšto za našu slědnu hubu. W šesćich přijědźe zaso železnica a wza nas zaso sobu domoj.

Hana Šěrakec z Miłoćic, 6 lětnik, 11 lět.

15. myto:

Naša zahrodka.

My mamy w zahrodcy wjele róži a też jahodki. Te su zrałe. Ludźo, kiž nimo du, so wšitcy jej dźiwaju. Słónco pali. Kóždy dźeń dyrbimy ju krjepić, hewak by wšo wuskhło. My mamy jara wjele różičkow: naliki, syrotki, husace kwětki, pumporóže, nałětne różički a wšo druhe też. Solotej tam też rosće. Druhdy spytaja wšelake zwěrjata našej zahrodcy ześkodźić. Tuž dyrbimy přecy na straži być. W zahrodcy rady sydam, dokelž tam so mi lubi.

Marja Šěrakec z Miłoćic, 4. lětnik, 9 lět.

16. myto:

Naša koza ma młode.

Junu praji naša mać: „Pój sobu". A ja khwatach sobu. Ja widźach małe kózlata. Hnydom jenu kozu won wzach a moja nowa towařška da sebi to rady lubić. Hrajkachmoj sebi a lětachmoj po dworje. To běše rjenje; potom praji naša mać: „Pój nutř!" Ja lećach. Naša mać pokaza na kozy, kiž hłódne pola stareje kozy comachu. Ja so pódla smějach. To bě moje wjeselo! Kóždy dźeń ja z nimi wokoło běham. To wjele wjesela dawa.

Leńka Mólerec (Młyńkec(z Miłoćic, 3. lětnik, 8. lět.

17. myto:

Kak smy syno domoj brali.

Kóždy dźeń wobročachmy syno. Dołho njetraješe, bě wone suche. Hdyž bě hišće mokre, my je do kopjenow sčinichmy. Moje najwjetše wjeselo je, hdyž je domoj bjerjemy. Tam móžu ja na wozu syno teptać. Při tym dźěle so jara poću. Hewak so wono mi lubi. Nětko je pola nas wulka suchota a to jara Božej šwórbje škodźi, dokelž pomałku wšitko wuskhnje.

Hana Wóskec z Miłoćic, 7. lětnik, 12 lět.

18. myto:

Miłoćanski hat.

W Miłoćicach je jedyn wulki hat. W lěće so we tym haće kupamy. Też naše husy so tudy kupaja. Hdyž so wone kupaja, wjesele sej pancaja. Potom je zasy domoj čěrimy. Potom damy jim wósty a běrny. Za khwilku je wone zeżeru. Potom so do kolesa sydnu a spja. Za khwilku zasy wotuća a potom zasy dale žeru.

Zala Šěrakec z Miłoćic, 5. lětnik, 10 lět.

19. myto:

Wočerstwjenje.

Hdyž ja na wočerstwjenje jědu, jědu ja ze železnicu. To so mi jara lubi. Junu jědźech z wjacy towařškami. Hdyž tam přijědźechmy, steješe wulka črjóda holcow z khorhojemi. Wone nas wšěch witachu. Hdyž tam kusk dlěje běchmy, zeznajachmy so wšitke. Potom hrajkachmy a harowachmy zhromadnje wokoło a kóždy dźeń dyrbjachmy popołdnju do wody. Druhdy so nam tam njechaše. Ale to nam ničo njepomhaše, my dyrbjachmy. Tehodła so mi jara lubješe. Dołho njetraješe a dyrbjachmy zasy domoj. Zalěžechmy wšitcy do parnika a jědźechmy domoj. Za 4 hodźiny běchmy na železnicy, z kotrejž jědźechmy zaso dale. Bórzy běchmy w Drježdźanach. W Drježdźanach so posylnichmy. Hdyž běchmy hotowe, jědźechmy zasy dale. Skónčnje běchmy zasy w Kamjencu a tam widźachmy našich starších. My so jara wjeselachmy, zo móžemy zasy domoj.

Hana Šěrakec z Miłoćic, 6. lěto, 11 lět.

20. myto:

Naše lipy kćeja.

W našej zahrodźe je wjele lipow. Někotre su hižo přez sto lět stare. Hdyž běše hišće naša wowka živa, sydaše rady pod lipami. Tam powědaše nam wo starych serbskich rjekach. Woni běchu jara sylni. Nahłownik (helm) mějachu tehdom s lipowymi hałžkami wudebjeny. Kaž by nam wowka prajiła, je to znamjo słowjanske. Hišće dźensa widźimy husto na serbskich khorhojach zelene lipy abo lipowe hałžki.

Naše lipy nětko kćeja. Jeje krasna wóń wupřestrěwa so po cyłej zahrodźe. Tehodła khodźu rady do zahrody. Najradšo sydam pod lipu na drjewjanej ławcy před kapałku. Tam wuknu husto bibliske stawizny z hłowy. Tak dołho wuknu, doniž njepřiběži naš psyk a mje z wuknjenja wutorhnje. Njedźelu pak khodźitaj nan a mać a my wšitke dźěći do zahrody. Tam sej hrajkamy, doniž njeje čas k wječeri. Bjez našich sylnych lipow, njemóžu sebi ani našu zahrodu myslić. Tehodła sym wjesoły, zo mamy tak rjanu zahrodu hobrskimi lipami.

Beno Brusk z Miłoćic.

Směški

Mudry wušud. W Stambulu muježi do rěsniskich klamow sastupowachu, hdyž mjaso wobhladachu a potom jako wotendže. Rěsnik, *ja nim* jo *puschczimschi* hdyž *sahlacjenje* žadasche. Dokelž pak jo muježi pschecziwo temu wobarachu, tammu rjekny: „Dyrbiš placzicz. Sby moje mjaso *sozumczhat.*" Nalejnoscz psched *sudnika* pschindże, kotryž hdyž wot wobstorjeneho móschcze žadasche. Potom psched *wschitkom* se *slebornym* saklinka: „Nětkole dyrbisch spokojeny *wotenicz*, pschetoz hy runje telko *slyschat*, kaj je tamny *sahmczhat.*"

Praschenje žonow. „Pschindże czaz", na jenej *shromadzischnje* jendzelskich dzé *aczerjow* pschednoschowaju sawota, „w kotrymž tej žony mjedy mužow dostanu". — „Haj", zyle sady w rózu muž sawota, kotryž *sarschischi* rjeka njeschudzesche, „pschichodny pjatk wjeczor".

Troscht. „Mój luby knježe", rěkaŕ rjekny, „njetrjebacze hdyž *zamych* staroscznow czinicz. Wascha wutroba je w porjadku. S tajkej wutrobu mózesche starobu *hydomdzesacz* lět dozpěcz". — „Ale hym tola hišo *hydomdzesacz*, knjes rěkaŕ". — „Nó, widźaŕe!"

Hospodarski kučik

Kak może so nuzy na picach zadźěwać.

Dla trajaceje suchoty w poslednich měsacach je we wšěch hspodarstwach našeje Łužicy wulka nuza na picy. Njebudźemy tež w přichodnym hospodarskim lěće 1934/35 z přezbytkom na picach ličić móc. A tohodla dyrbi ratař bórzy so wo to starać, zo by na „swojim" po prěnich žnjach hišće prawje wjele picy wudobył. Při swojich hospodarskich wobličenjach ma z toho wukhadźeć, wšón skót, kiž njeje wjacy dosć khmany (leistungsfähig), wotstronić. Naš nadawk dyrbi być, za přichod po możnosći tučne swinje wukormić, dokelž maja tute wjele lěpše płaćizny.

W našim wobstatku na howjazym skotu móžemy dójne kruwy jenož potom wotstronić, njejsu-li wjacy dosć khmane.

Wobstatki na słomje a synu z lońšeho lěta njesmědža so ani při wysokich płaćiznach na žadyn pad předawać. Ze słomu ma so jara lutować. Sykanje ma so zelenej picy, dołhož tu hišće je, přiměšować. Syna je so lětsa w přirunanju k druhim létam wo třećinu hač połoženu mjenje nažnělo. Za to pak je lětuše syno dla pomałeho rosćenja trawow na wutkach jara wudatne.

Po posyčenju žitow mamy so wo to starać, zo so ścerniščo z radlicu nilko podwora, załóči a so z nazymskej picu wosyje. Přińdże-li trochu dešća, změjemy tola tak za wuskhnyte dźećele prawje bórzy něšto zeleneho.

Hdyž tež so njemóža žane recepty dać za měšenje wusywa, dokelž su wobstejnosće pódy a hliny wšudże hinaše, njech su tu tola někotre rady zapisane, kotrež mohle so wobkedźbować:

Na kóre wusywa so:

60 puntow woki a 80 puntow ječmjenja abo
80 puntow woki a 4 punty žonopa abo
4 punty woki a 4 punty žonopa abo
4 punty inkarnatoweho dźećela, měšaneho ze 4 puntami italskeje ščeniey (Riagras) a z 3 puntami žołteho dźećela.

Za přihódne měšenje zeleneje picy mam tež sćěhowace sywy:

Na kóre wusywa: 25 puntow poluški, 3 punty dornicy (Wiesenschwingel), 2 puntaj répika, 2 puntaj žonopa 4 punty kolija, 20 puntow ječmjenja, 10 puntow wowsa.

*

Kury njesu a też nic, za tym hač je hospoza zapřimnje. Kokoš chce runje tak wothladana by, kaž druhi domjacy skót, a jeli zo so to stanje, njeje njedźakowna. — 1. Kurjeńe dyrbi čopły a sweły być. 2. Wubjeć sebi městno, hdźež kurom stajnje zorno mjetaš. Přičiń z kolikami 4 deski a daj do nich pěska nawozyć. Kury rady hrjebaja, hdyž jědza, a trjebaja k jědźi wjele pěska. Tohodla daj po času nowy pěsk přiwožować. 3. Hladaj na to, zo maš strowe a sylne kury, po třećim abo k znajmjeńša štwórtym lěće je zarězaj abo předaj. Na 10 kur dźerž honača. 4. Čista woda je žiwjel wšeje pjeriny. 5. Postaj wěsty čas, w kotrymž jim cyrobu mjetaš, trójcy za dźeń jim dawaj. Njemjetaj jim ženeje wjacy, dyžli zjědza. 6. Rano chce kokoš mjehku jědź měć, nic zorno, kaž so často stawa. Dawaj jim potajkim warjene bórny, do nich horstku wotrubow a něšto sytka a druhe zbytki z kuchinje. Mjetaš-li rano zorno, dyrbi kokoš hač do připołdnja hłódna być, dokelž žołdk zorno prjedy njepředźěła. Srótowane zorno je khmanše, dyžli cyłe. Na nóc pak dawaj zorno. 7. Njepřetykaj kurjeńc, zo khorosće njewudyrja. 8. Kóždy měsac ma so kurjeńe wubělić a wurjedźić. 9. Njemjej wjele wšelakich družinow (rasow), ale jenu. 10. Derje činiš, hdyž sebi kóžde lěto noweho honača z někim wumeniš, ale wot druheje hospozy nětko jeji k pokładźenju bjerješ. 11. Nazymu zarězaj słabe a stare kury a zdźerž za zymu jenož najlěpše. 12. Kurjeńe hromadź do tuny abo druheho sudobja (kaž hobjeńe) a wobsypaj derje ze suchim pěskom, štož sy přisypła. Naléto dawaj wšo do procha přemlóćić a předaj centnar za 10 hr. Hnojaca móc kurjeńca přetrjechi najlěpši amerikanski guano, njech jón na łuki mjetaš abo k nalětnemu do wložow pokrjepiš. — Dobry hospdar bjerje sebi wšitko k radźe a dobra hospoza dźe jemu pod ruku.

Rozkwěkańcy su ćwila, na kotruž wjesni ludźo wjele ćerpja. W kóždym hospodarstwje dyrbjał so tónle tuni srědk khować, kotryž je zahoji: Wzmi 5 gramow (3. dźěl łuta) čisteje šterki a kuj w lěkarni 40 gramow (4½ łuta) glycerina. Změšej woboje so porcelinoweho talerka a staj to na žehliwe. Měšej nad wohenjom, doniž so ta wěc k něčemu njezeškrěje, štož je na sulcu podobne. Tajka žałba čini też derje na wozabiznu, swjerbjeńcu a namaza so z časom khorym, kotřiž dołho leža, zo bychu sebi mjaso njewotleželi.

Mjerzaca wěc za ratarja je to, hdyž rjemjenje při našinach wotlětuja a dźělo zadźerżuja. Namazaj rjemjeń nutřka ćeńko z lěpjow, kotrychž sebi sam ze žiwicy a laneho wolija nawariš a rjemjeń wostanje tež tehdom, hdyž spinany njeje, kaž přikobołćeny na kole.

Kak wukormi so swinjo najtuńšo?

Swinjo dyrbimy sebi za jara wužitne domjace skoso ważić, dokelž přez njo so też tajke zbytki w hospodarstwje na pjenjezy stajeja, wo kotrež žane druhe skoso njerodźi, kaž pluwy, pomyje z kuchinje atd. Dwoje słuša k tomu, zo hospodar z khlěwa rjany pjenjez čehnje: zbožo a dobre wothladanje. Hač prosata woćahnyć, hač kormić — to dyrbi hospoza sama wědźeć, k čemu ma wjacy zboża. Nastupajo kormjenje dam tu hospodarjej słowo, kotreż, byrnjež traš ći ničo noweho njepowědał, z dotalneje njewěstosće tebje na prawy puć dowjedźe.

Wo tym sy dawno přeswědčeny, zo swinjace mjaso a połć wšelako słodźi a zo maš winu wšelakeje słódnosće we wšelakosći picy abo futra pytać. Tak je wučinjena wěc, zo je swinjo we mjasu a tuku najlěpše, hdyž so jemu wjele sydka dawa; mlokej najbliže přińdże ječmjeń, też hroch a wows činitej swoje. Jelizo swinjeću wjele turkowskeje pšenicy (majsa) a běrnow dawaš a mało sydka, změješ dudlawe mjaso a tuk a woboje spanje widźicy při rězanju a pječenju, kaž so to na amerikanskich swinjoch wobkedźbuje. Trawa a dźećel činitej mjaso žołte; lany (rapsowy) wosuch pak, zo mjaso za stuchłym wolišom słodźi. Hejduš dawa dobre mjaso, tola nic jadrojte. Najważniši podźěł při kormjenju změje přeco zběrane mloko (sydk). Tute njedawaj w zymje zymne, dokelž ma potom jenož poł tak wjele sytnosće, ale přehrćte, a w lěće njedaj mloku abo sydkej na słóncu stać, z čimž we nim jara jědojty hrib nastanje. Ze sydkom njech so šrótowany ječmjeń abo hroch dawa. Njech młynk wot šrótowanja wjetšu macu bjerje, ty ze šrótowanjom přeco najtuńšo wotcěrdźeš. Wšě druhe zorno, wosebje hdyž so cyłe, byrnjež też warjene, dawa, čini kormjenje porno ječnemu (rězanemu) šrótej drohe.

Njedawno kupich sebi 4 prosata, z 12 najrjeńše, a stajich je po dwu do khlěwow. Prěnje njedźele dawach wšěm stajnu picu abo futr: zběrane mloko, warjene běrny a židko khlěbowe poleco, tuto jenož tři njedźele, ja pak za prosata najlěpši futyr. Hdyž běchu swinje tři měsacy, počinach zorno dawać. Dwěmaj warjach ječmjeń a rožku (cyłe zorno) a druhimaj dawach runje tak wjele ječneho a rězaneho šróta. Sym wšitko na punt wotwažił, zo bych zhonił, što najlěpje čini. Pódla dawach wšěm picu, kelkož chcychu, z běrnow, sydka a kuchińskich zbytkow zestajenu. Skhoriło žane njeje. W juniju, hdyž běchu 8 měsacow pobyłe, přewažich je a namakach, zo toj ze šrótom kormjenej 241 a 245, hromadźe 486 puntow ważeštej, tej ze zornom 198 a 204, hromadu 402 puntow. Potajkim běštej mi tola ze šrótom wukormjenej swinjeći tójšto wjacy přinjeslej, byrnjež běch młynkej swoju macu popřał. Wot teje doby njejsym ženje wjacy zorno dawał. Też druzy hospodarjo su so wo tym přeswědčili, zo korjmenje ze šrótom wěsćiši a lěpši pjenjez dawa. Najsłabše z tutych 4 skhowach sebi do domu a sym je wot Jana hač do Měrćina ze šrótom syéił a potom do domu zarězał. Swinje běchu połdendźelske a sym jim za 7 měsacow 7 centnarjow 30 puntow zorna a šrótu wudawał, jenemu potajkim 182 puntow. Spomnju, štoć budźe wšěm hospodarjam **wužitne, zo drje swinjacy žołdk cyły hrech, buny** a žołdźe předźěła, nic pak cyłe zorno, njech je wowsne, ječne abo rězane. To sebi potajkim njech dźowki za wuši zapisaja, zo swinjom ničo pomhane njeje, hdyž tohodla, zo bychu je rjane a jadrojte wukormile, na swoju ruku macuju, hospodarjej žito z lubje wotnošuja. To rěka z *prawym słowom*: žito do hnoja mjetać!

*

Žonop poskića pjeluščy přihódnu zepjeru.

Dornica (Wiesenschwingel) je, kaž je znate, jara dobra trawa, kotraž po nowišich wupruhowanjach jara tučne mloko dawa. Kolij je wšudże woblubjena pica, hdyž tež pódu khětro wutrjeba. Rosće spěšnje, poradźi so po wšěch rostlinach a njetrjeba wosebiteho wobdźěłanja pódy. Z tutej sytwowej měšeńcu zawodźeja rostliny bórzy zemju.

Wosebje njech so tu hišće pokaza na kosmatu woku (Zottelwicke). Wona so husto hromadźe ze ročku wusywa a poskića w naléću najzaźniišu picu. Też hromadźe z trawu wosebje měsana z ščeniecu so wusywa. Žadna picowa rostlina njeposkića tak wěsty wunošk kaž kosmata woka, kotraž radźi so też na suchej pódźe a znjesy wulku suchotu. Na dźećelna mučnych pódach zastupuje wona derje wšě družiny dźećelow.

Dobre měšenje na rěpu khmanych pódach je 40 puntow kosmateje woki z 2 puntomaj répki. Tutej družinje so k sebi derje hodźitej.

Dyrbjał so też pospyt činić nazymu z ročku hromadźe na kórc 2 puntaj timotheje a 2 puntaj jendźelskeje ščenicy sobu wusyć. Bórzy w naléću wusyje so do toho potom hišće při lohkej pódźe 6 puntow žołteho dźećela a při lěpšej pódźe 3 punty šwedskeho dźećela a 3 punty běleho dźećela. Změjemy tak wšše a bórzy dobru ščerniščowu pastwu.

Sport

Budyski kolojězdny klub 1899.

Klub wotmě wutoru 3. julija w „Troch Lipach" swoju měsačnu zhromadźiznu. Dnjowy porjad běše bohaty. Klub wobdźěli so 21. a 22. julija na sportskim swjedźenju kolojězdnych Drježdźansko-Budyskeho wokrjesa w němskim Zwjazku kolojězdnych, kiž so w Sumbachu pola Kumwałda wotmje. Někotre nowe sobustawy přistupichu. Při bohatej maćiznje so zhromadźizny přichodnje w 20 hodźinach započinaja.

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 7. julija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,055	100 českosk. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,52	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burza běše wčera sajo trucźiśicha we swojim *wikowanju*. *Dojednanje wo transferu mjes Němskej a Jendźelskej pśihłodnje na witowanje stutkowasche. Kurzy akśijow so sajo trochu połepśichu. Wiki rentowych lisćinow mějachu tehorunja pśicerjełniśichi wobthad.*

Barlinske žitne wulkowiki wostachu też wčera mérne. Žita so mało polticejsche, to pak tuhsam dožahasche. Pśicenja a rožka so cźeźo pśichadowajśichtej. Sa nasymśi ječmjeń so trochu napraśichowachu. Wowš so wjetupowasche a płaćizny spadowachu.

Wčera płaćejsche w Barlinje zentnar

pšenicy: 9,50—9,75 hr., rožki: 8—8,25 hr., ječmjenja, nalětnjeho: 8,15—9,10 hr., nasymjeho: 8,05—8,95 hr., wowša: 9,15—9,45 hr.

Wiki w Drježdźanach.

Pśicenja, nowa 9,65—10,05 hr., rožka, nowa 9 hr., ječmjeń, nasymśi 8,40—8,80 hr., wowš 10,20—10,50 hriwnow.

Wiki w Shorjelu.

Pśicenja 19 hr., rožka 16 hr., butra 65—70 pf., jeja 8—11 pf.

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

7. julija 1934 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnie zrozymia.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,30	1,70
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	1,80	2,00
Pšeńcna muka	1 kg	0,40	0,56
Ržana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,20	0,25
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,10	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	1,48	1,76
Sušeny połć	1 kg	1,80	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,80	3,10
Jeja	štuka	—	—
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	6. 7.	5. 7.		6. 7	5. 7
Pšenica	—	—	buny	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	—	—	woka	9,50-10,0	9,50-10,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	7,25-7,75	7,25-7,75
ječmjeń	176-182	176-182	žołte łupiny	10,5-11,0	10,5-11,0
wows	183-189	182-191	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
ržana muka	23,40	23,40	such. truhanc.	7,50	7,50
pš. wotruby	12,90	12,90	běrnj. kruški	8,10	8,10
ržane „	13,50	13,00	syno, 50 kg		
raps	310	310	ržana słoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńc. wowsna „		
lane symjo	—	—	ječna „		
pjeluški	14,0-15,0	14,0-15,0			

Płaćizna za přeńcy za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

9. julija 1934	Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 609.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	35—26
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	31—34
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	25—29
Mjenje picowane wšěch starobow	21—24

Byki: 724.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	30—31
Połnomjasne, młódše	27—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—26
Spatne	18—21

Jałowicy a krowy: 1330.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	26—28
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	19—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	15—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	10—13
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 1505.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	40—43
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	30—38
Spatne (3.)	22—30

Wowcy: 7073.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	25—26
Starše wukormjene (6.)	23—24
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	16—22

Swinje: 12 506.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenc., hač do 1¼ lět stare 50	
Wukormjene	42—43
Mjasne	40—41
Spatne	36—38
Rancy a kundrosy	—

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoler a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

Najstaršej synaj w pruskich Serbach

Tśi kilometry pśched Wojerezami leśi wsy serbska wjeś Němcy. Je žebi ſ wjetśeho dźela serbśti tas sakhowała. Najlepśe to pytnjesch, hdyž k nekomu do dwora stupiśch. Kak je tudy wśchitko harmoniſojy a tola tak jednorje natwarjene. Tuž žo njetrjebamy dźiwaś, so husto ſem měśćeńcenjo ſ Wojerez pśchikhmataja a pilnje fotografuja, so bychu žebi we wobraźku serbśku wjesku do ſwojeho albuma wukwowali.

W jenym tajkim twarjenju namakach ſa blidom žedźo starśeho cźłowjeka. Jeho mjeſwocźo je ſ poſmjewkom wobdate. Spomina wróćo na ſwoje 81. źiwjenśke lěto, kotrehož je žo dźenſa ſ Bożej pomozu docźakał. „Haj, 81 lět stary ſym dźenſa, a ſ dobom ſ najſtarśichim wjeſnjanom", tak mi prajeśe. Pśched 45 lětami běch ſem pśchiſchoł. Moja ródna wjeś je Wyſoka (Weißig). Poſdźiśo pśchińdźech do Budyśchina na tachantiſku ſchulu. Tehdom njebě wśo ſaneje żeleſnizy. Tuž dyrbjach ſo kóždy kśez pśěſchi na pucź do Budyśchina nastajiś. Po 7 hodźinſtkim pućowanju dóńdźech do naśćeho měśta. W Budyśchiniſe bydlach na tachantſtiwje hromadźe ſ druźimi ministrantami. Naſch ſtawny wótcźinz Michał Hórnik wubra žebi mje tehdom, hdyž běśće hiſchcźe ſ tachantſkim kaplanom, ſa ſwojeho miniſtranta. W tamnym cźaſu kuježeśće runje po zyłym měśće hroſna khorhoſć kholera. To měśeśce młody kaplan Hórnik a wěſo ſ nim też ja połnej ruzy dźeła. Wjele ľudźi leżeśe hižo na marach a wjele běśće jich, kiž ſe ſmjerezu wojowachu. Tola namaj ſo niczo njeſta. Druſy kuježa duchowni ſkhorichu a ſaſy wotkhorichu.

W 27. lěcźe ſwojeho źiwjenja woženich ſo ſ Wórſchu rodź. Cźórſtichez w Němczach. Tehdom njeběśće tam żaneje żeleſnizy, żanych kołow; wſchitko pśchińdźe hałke ſe cźaſom doby. W lěcźe 1908 natwarichu ſo kolije ſa żeleſnizu. Na koleju jěźdźeſ pak njeſyſym nawuknuł; jónu drje ſym ſpytał, tola pśchi tym ſo tak cźiſtnych, ſo ſo jenje wjazy tola njebóźtkhodź. Radźcho běźach ſwuczenych 6 hodźin do Budyśchina, měśto ſo bych žebi ſ kolešom ſchiju ſwinył.

Jubilar, kiž nit tole ſa blidom žedźo powědaśće, je wumjenkał Pětr Sarjeńk. Wón je jednory cźłowjek ſ luda, kotryž pak ma cźopku wutrobu ſa ſwój maty a tola bohaty narod. Bohužeł njemóže wjazy „Śerbſke Nowiny" cźitaś, tola jeho pśchićhodna dźowka cźita je jemu pśědk, wośebje nowinki ſ jeho lubeje domińnje, kotrež jeho tak nimo-měrły ſajimuja. — Pśchejemy jemu hiſchcźe wjele wjeſołych hodźinkow w kraſnej wjeſoj Němcach, a njech jemu pluſkot a ſchumjenje Cźornego Halſchtrowa, kiž bliško jeho ſtatoka cźeźi, pśchinoſcha wotmělenjenje w jeho wyſokej ſtarobje!

Druhi jubilar pruſkeje Luźiźy je Handrij Ssuſchka ſ Tranjowa. Lětha 24. hapreje běśće ſo 90 lět minyło, ſo bě ſo w najpomnjenej wjeſy narodźił. Je to nješto žadne, taſi dołhi cźaſ w jenej a tej ſamej wjeſy ſbydliś. Tola naſch jubilar je we ſwojej ródnej wjeſy ſłužoniwy. Do ſchule khodźeśe do bliſkeho Wujeſda ke kantorej Kólmanej, kiž bě ſ dobom ſ dobrym Śerbom. Ssyn Emil naſpomnjeneho wuczeriu khodźeśe ſ Handrijom do jeneje ſjadowne a ſpźaſchtaj tej hromadźe. Tutón wuſtanjenjeſe ſo pośdźiśo wośebje ſe ſwojim hłosom.

Dokelž ſłuſchachu ſwjetśeha pola a lěky knjeźſtwu, bźaſche tam wulki dźeł Tranjanow. Mjeſ nimi běśće też Handrij Ssuſchka. Jeho nan běśće w tamnym cźaſu je khdeſtarjom we Wujeſdźe. Poſdźiśo woženi ſo ſ Kopjenaczej Lenku ſ Lipin, kiž běśće ſwólniwa ſwoje žiwjenje ſ nim dźěliś. Tola hižo w lěcźe 1904 wožohnowa ſo ſ nim a ſe ſwojimi 6 dźěćimi, ſo by ſchła na prawdu Bożu. Poſdźiśicho dyrbjeśe ſo wo ſwoje rjane kubleſchko ſam ſtaraś, tak ſe njemóžeſche wjazy knjeźſtwu pomhaś. Jenož hdyž běśće nuſnje pomozy trjeba, pśchi twarjenju kołiſow ſa żeleſnizu, ſaſychimny też Handrij. Kak dha běśće to poſtawom wokoło Tranjow w niłodnych létach jubilara? Njeběchu žane haty. Dźenſa maſch jich tam zyłu kepizu. Żana żeleſniza, żane nowocźaſnee twarjenja. S naj lěpſchim ſpódkom prjedawſkich rjanych żerbſtich ſtatokow ſtej hiſchcźe Wenzlez Ńomjana thěža, Rodiſcheez drjewjany ſtatok. Njeſmilny njepśechcźeł „woheń" je zyłu wjeſku ninu tuteju thěžkow do popjela pśchewobroćiłk. Winiſ wuſkeho wohnja běśće ſ dźeſo tyko, kiž běśtej ſ wobnjoma hraiſcheſche. Dźenſa maſch tam tehdźa jenoż nowe thěže. S tutymaj ſtarymaj ſtatokomaj a ſtarymi ſchćerkimi lipami dośtawa wjeſ ſaſy ſwój ſajimawy napohlad.

Kajke dha ſo draſty noſchachu, hdyž bě Handrij Ssuſchka młody? Mužojo khodźachu w krótkich kožanych kholowach a na te wobuchu ſo wyſoke ſchkórnje. K tomu pśchińdźe dołhi khabat. Pśchi ſjatoczńoſcach pak wyſoki kłobuk noſchachu. — Pola żonow noſchachu ſo běłe abo barbońe tubiſchka. Ramjenja běchu ſ wotu twuſkane. Na wutrobnje pak wiſachu drohotne paćerki, kiž ſo wot ſpłaha ke ſpłahej herbowachu. Cźmowe a barbońe ſuknje ſ ſaku. Dźenſa ſo tute draſty jenoż pśchi wośebitych ſ kadnoſcach noſcha. Schkoda!

Kóždy pyta w nječim ſwoje ſaſwjeſelenje. Tak pytaśe je naſch lubý holan druhdy njedźeli we wjeſnej korczińczy. Sa gmejniſkim blidom ſo poſpodynwſchi, da žebi ¼ ſtalenza ſa 1 bim abo pólku ſa 5 pinježkow ſłodźeć. „To běchu hinaſche cźaſy, hdyž ſo na to dopominam!" wuleća nadobo ſ erta ſtaruſchka. Tam žydaſche ſe ſwojimi ſwérnymi ſnuźodami a tu mějachu žebi wjele powědaćz. Na pśchikład, kak w lěcźe 1866 pruſke wójſka pśches wjeſku cźehnjechu, abo ſchto bě ſchtó ſyboku po ſwojim 8hodźinſtkim pućowanju do Budyśchina naſhonił atd. Cźehodła běśće to runje „gmejniſke blido", ſa kotrymž Handrij ſydaſche? Blido rěkaſche tehodła tak, dokelž bě ſ wobkedźeſtwom zyłeje gmejny. Tuta je blido kupiła a na prawo nad nim. Pśchi kwaſach, kicheźiſnach abo druhich ſwjedźenjach mějachu wobydlerjo prawo, žebi tute blido wupožcźiś. Poſlednje „gmejniſke blido" je ſo we poſledńich létach ſtamało a wot teho cźaſa je ſo rjane waſchnjo ſhubiło.

Piſaćmy wo ſtarym ſwérnym serbſkim ſnyu, kiž je 90 lět dołho bjes pśchećiſtacza „Śerbſke Nowiny" cźitał, dóniž njepśchińdźe na jeho ſkłakoſcź woczow, tak ſo dyrbjeſche ſo ſwojeho najſtuſcheſcheho ſ'entka wſdaś.

Też jemu pśchejemy hiſchcźe, ſo by 100 lět docźakał a ſ tym ſ najſtarſchim cźłowjekom w naſchej hoſi był. Spěw luboſnych ptaćkow a rjehotanje tyńazorych ſabow njech pśchewodźa dalſche lěta ſcźaſtkeho ſyna! -ka.

Tale horcota!

(Wobras ſe wſy.)

Hacź ſym ſo wuſpał? Ty mój luby bożiczko, ſchto rěka, pśchi tutej horcoźe ſo wuſpaś! Lědma nětkajke ſti hodźiny ſym leżał! Hiſchcźe ſchtyri, pjeć moht ſpaś a ſmorcźeś! Ale wſcho niczo njepomha. Hdyž ſo ſcheri, dyrbju won. Sdym tak ſwuczeny a tuž jeſ pomhaś njemóžu. Se ſpanja niczo wjazy njebudźe. Tuž won ſ ſurka! Po prawom ſym jeſ hižo ſałeźał. Pryjedy hacź ſtónzo ſkhadźa, dyrbjał hižo wonka byś na nadróżnych brjohach, a nětkole hałke ſtawam. Spěśńnje nopaſchk koſeja, ſtikłu khlěba, ſchtórnje ſo wobuez, laz a jaku ſo wobleź. Kaž ſo ſda, je dźenſa khłódno wonka. Derje, dha budźe doſcź voſy. Hłowna wěź, ſo žno bych tam był. Dołho njetraje, ſthadźa ſtónzo a wulíſozyłu roſu. Potom móješch rubaś do tych por ſtwjelaow, ſo je nětkaſ poſpuſcheſch.

Żona! Hej! Sśyſchiſch? Mój jejmjerſch ně, to tola wokomik nopaſchi woczin, potom móješch ſaſo dale ſmorcźeś. Potaſchim, ja nětko póndu! Njepſchinjeſ ſnedanje pſchepoſdźe! A pſchinjes wóſ ſobu ſu pizu.

Khoſu, tónk, klepawu! Nó, kaſ je, nam też ſchitko? Haj, chzych dźeń druhi kłepaju kamjeń ſobu wſaſaś a hladaś, kaſ ſo ſym ma. Żerdka je hižo wonka.

Dho, bocźony hižo ſtawaju a ſteja wyſoko na ſwojich ſchtamborach! A nadróżny ſtražnik hjerje lampu pryeź, kiž w nozy awtam a kołeſarjam twar puźa pokaſuje. Tamle lebjerka ſno ſo też nechtó kroſni! Schtóha to hnydom je? Ach haj, to je Barćźik ſe ſwojimaj hólzomaj. Chze drje ſ nimaj nětcho rożi poſnjś, pryjedy hacź do ſchule dźełaj. Dołho ſchcze wonka byćź njemóża. Docźaſajće, ja wſchak hnydom ſapoczinam.

To je rjenje, je zyłe mokre! Kak derje koża rěźa. Budu drje wſchitko pobiś. Wjele wſchak tu njeje. Na mjeſu też dóndu. A rożka je zyłe ſkata. S njej je cźaſ dele. Kaž pſchi ſpoczatku wjazy njeje. Stónczńnje poczina njedrowſtwo wobrěwaś. A te ſcźerbowe kuntworh! Też ſtónzo poczina kałaś. A naſtajnje dyrbiſch wótſiś! A hłódny póczmu byćź. Żona pak też njepſchińdźe ſe ſnedanjom. Je-li ſama ſ wojom hiſchcźe tak daloko njeje, mohła tola holzu póſłaś! Naſch jedyn dźeń wě, kak je ſonami je. Pryjedy hacź ſo te wužohnuja, to chze nětchto byćź!

Pola mnohich ſo na pok ſedmich hakle dźeń ſapoczina. Ale taſi ſyk ma hižo pok ſchtwórta hodźiny ſa ſobu a je ſej nětkotruſkuli kapku pota wótrěł, do mnohich kroto-wych hromadow rubuyk. Lědma je ſej koſu nawóſił, hižo ſaſy w jenej hromadźe teźi. A hłód, tónle hłód!

„Nó, cźin tola a pój ſtónczńnje!" wota Barćźik pśches polo hacź ſ mojeſzkej dele, hdźeż ſo żona ſ kruwomaj woni ſchmjata a ſ nimaj lědma dale pſchińdźe, dokelž naſtajnje ſtej ſ klamu na ſemi.

„Holza, cźuł tola, ſo ſ woſa pſchińdźeſch a pſchinjeſ ſnajmjeńſach koſch ſe ſnědanjom. Mi ſno dawno ſołdt korcźi, hdyž ſtej bjes mikoſcze tak dołho!" Pjeć mjeniſchinew po tym, žedźi a je a kleka pſchi tym kuſu a kaſa ſinaj, poſpjecźeni travou roſniſetacz. Ale nětchto chzeźa ſobu domoj wjaś a doma chze dopołdnja butru dodźěłaś.

Tak ſteji hodźinu po tym holza ſama a roſnjetuje ſjady. Njeješu drje jara ſyhlne a tola trjeba cźaſa, tuto dźěło docźiniś. Schcźeźa dołho dopołdnja hotowa. Byłi jenoż nan pomhał! Tón je ſo nażnědak, je koſu nakłepał a na rjeſłowany wóſ pizy nakładł a woſtanje ſnatpcherza. Sdyjeźe tam dale. Chze tola dźenſa hiſchcźe hacź ke kamjenej. Nó, dźenſa njech je doſcź. Nimale wóſom hodźin je ſo dreź a bracźewał. Po prawom by nětko ſwjatok byćź dyrbjał, dokelž wóſom hodźin tak cźeźeho dźela, je to powſchitkownje dźeſacźeſtca doba. Snajmjenſcha jenu hodźinku moht ſo tamle pod kreſchk lehnyć. Ale na to ſa nych myſłi njeje! Tróſchku poſpwacźicź ſ holzu a potom ſaſy kruce ſe do dźěła ſ hrabjemi. A jeſi ſtónczko tak dale praji a ſmaji, dha móże ſo ſynno hiſchcźe dźenſa dowoj wuſaś. Seſkuſchena ſno trawa tak bě. „Wěſch, holza, nětko pak do rukow plunnyć, hewak njebudźemoj do pſchipołdnja hotowej!"

A pſchipołdnju pſches hlowu a ſchiju ſpěſchnje wokoſ dowaćz a ſtót napizowaś, woſaj pſchihotowaś, tu a tam ſapſchimnyć a dołżiniś! „Cźińcźe, ſo won pſchińdźeſe, hewak naſ hiſchcźe hrimanje pſchekapi. Tamle na njebju hižo ſo cźorne mróćele kopja. Cźińcźe, cźińcźe — won, won! Pſchijědu hnydom ſ wojom!"

Lědy ſu won na koleſach a rjady ſhrabali, dha hižo nan ſe ſchakomaj ſe wſdu jěźdźe.

Nó, iſto ludźiczka a fórje nakłaſcź w běhu popołdnja, k temu hižo nětchto ſłuſcha! Ta cźorna ſcźěna tamle ſady dale a bóle poſtupuje. Tak ſo dźěła ſe ſtrachom a pót ſo w rěſach lije. Na dobre ſkoje njedóńdźe ſ praiwemu njewjedrej. Nekotre krjepjele drje, tole najwjazy wětſiſa! Kak tón jenoż ſłubu cźini pſchi druhej fórje! Wbohe żónka na fórje, żanu horſtku njeſwoſtaji w měrje leźeć.

A potom hakle doma to wotſkadowanje! Schtóž tutu „kuru" njeſnaje tam na łubi pod ſtéchu a tu pěznu hnoſnu, k temu hiſchcźe kruce ſo napinaćz, tón ſej to pśchedſtajiś njemóże!

S wjeczerju wſchak ſo potom dlije, ſtamo hacź do dźewjataje hodźiny. Potom ſtej ruzy thětro pſchedźěłanej a tuž bjeź dźiwa, ſo ſedma ſtóżu dźerża. Tajkeho nichtó do ſpara kolebaćz njetrjeba, tón ſpi kaž ſaraźeny. A tak bu hałke w dźeſatej hodźinje ſnjatok. Naſajtra rěka ſaſy ſahe ſtawaś, chze dźeń jutſje docźiniś.

Wusudźenja

§ Haczrunjeſ 23lětny Pawoł Ehrhard Koneil ſ Biſkopiz pola ſwojeju ſtarſcheju bydło a jěźdź dośtawaſche, wón wot ſpocźatka auguſta 1933 po Łužiny bundaſche, ſo by žebi, kaž wudawaſche, dźěło pytaś. Pſchi tym pak mjenje dźěło dyńi ſkładnoſcź hladaſche, ſo by hotowe pjenjeſy kradnył. Tajke wón w Koporzach, Njeſwaczidle, Grośerkmannsdorfu, Luſy, Hennersdorfu, Langenwolmsdorfu, Bŕeſy a Trupinje namała. Wośebje ſo jemu we Luſy naczeſe, hdyž pola wjeſnjanoſty 18t hr. do rukow padźe. W Hennersdorfu bě jenej wudowje 151 hr. kradnył. Jemu 9 lohtich a a 1 cźeſke paduſchſtwo dopokaſachu. Budyſka wulka khłoſtaza komora Koneilu, kotryž je hižo wołpjet prjedy khłoſtany, k jaſtwu na tři lěta ſaſudźichu a jemu cźeſtne prawa na 5 lět wotrjekny.

§ Gustav Hermann Menſchel ſ Delnjeje Wóſ-zu njeje ſo połěpſchił, hdyž bě jeho 3. julija 1931 Zitawſki ſud dla njekaſanſtwa, na ſchuliſtej holzu ſkuczeneho, k 6 měſajam jaſtwa ſaſudźił, tola jemu wuwruhowanſti cźaſ pſchiſwołił. Nětkole wón ſako pśched ſudom ſtejeſche, dokelž bě ſo wot naſmyſ 1933 hacź do naſkeha 1934 w jenym lěcźu na 4 ſchulſkich holzach njeſornje pſchepſchimał. Poczeźaze bě, ſo bě ſo wón ſnowa we wuſtruhowanſkim cźaſu pſchećhał. Sa to ma 2½ lěta we jaſtwje ſpędźeć a cźeſtne prawa na 3 lěta ſhubi.

§ Dla wjazornych jebanſtwow měješche ſo jebanſtwa dla hižo khłoſtany Ernſt Hermann Nitſcha w Budyſchinje a dla jednoreho jebanſtwa jeho żona Martha rodź. Krauſeg, wobaj też pśchećhiwjenja dla ſamoſtwiſi. S nimaj hromadźe bě Fritz Kurt Frömter ſ Budyſchine dla pśchekhowanja wobſkorzenyh. Nitſchez mandźelſtaj ſ meblemi witowaſchtaj. Jeju winowachu, ſo ſtaj wudawałoj, ſo ſtaj płaćenja khmanaj, podawałoj meblow pohnuwałoj, ſo ſu jimaj meble na poſczonku podawali, a ſo ſtaj kupzow meblow na to waſchnje wobſchudźiłoj, ſo napłaćenje dośtawſchi, jim njeſtaj kupzene meble podałoj. Jimaj bě jenoż wo to ſchło, ſo bjeſchtaj napłaćenje dośtałoj. Njebjeſchtaj žebi na to pomyſliłoj, ſo bjeſchtaj kupjene meble kupzam podałoj. Pſchećheſchiwjenje bjeſchtaj ſ tym ſkućiłoj, ſo bjeſchtaj Frömterej meble pśchedawałoj, kotrež bjeſchtaj jako kommiſiſku tworu dośtałoj a ſo bjeſchtaj wunoſchł ſ jich pśchedacza na ſwój wužiłk pśchetriebałoj. Ssud měješche ſa ſopokaſane, ſo je Nitſcha wołpjetne jebanſtwo we dwěmaj padomaj a jene pśchećhiwjenje ſkućiłk, a ſo je jeho żona pśchi pśchećhiwjenju ſobu ſkutkowała. Frömterowe pśchekhowanje ſo ſa połnje dopokaſane njeſpóźna. Nitſchu k jaſtwu na połdra lěta a k łhubjenju cźeſtnych prawow na 3 měſajow ſaſudźichu. Frömtera bjes khoſtow wuwinowachu.

Kiſzake tórti! Kiſzake tórti! Kiſzake tórti!

Pohlad do wulkeje nakładźerje tórkow w Błótowſkim měścze Lubnjowje. Tuto měśto je ſdawna ſem jako měśto tórkow ſnate. Nětko w lěcźu, hdyž ſo tórki pśeraju a nakładuja, knjeźi w Lubnjowje pilne ſiwjenje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přeciwo sćěhwikam čełneho znjezbožeња z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je wón zbožo žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 157 — Budyšin — Póndźelu 9. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Rudolf Heß napomina k dorozumjenju

Wjednikowy namjetnik, němski minister Rudolf Heß, wčerješe njedźelu popołdnju na žiwnym sjězdźe raćischo-pruskeje nazionalsozialistiskeje stronje a pśeś wšchitke nemške radia. W sawodnych słowach dopominaše Rudolf Heß na Hitlerowe sakročenje pśeśeśiwo sbóžarjam, kotrež bjes mała najcežšeje njesłožo za Němsku pśihnjeśechu. Sćinjerc schkarakow je wojowanju wobydleństwa mjes žołu jadźiwala, wona běšche mišna, to bychu žo tžahali, hdyž niž dźesećtyhadźiwy pśihi žiwjenju sakhowake. Wjednik pak běšche hischcze wjetšchi, hač wulkosć stracha.

Sbórk starych SA-muži, kotrež je žiwjimi woporami a smužitosću nazionalsozialistiske hibanje k wyschinje dowjedźechu, ſ tym dozhyła niczo shromadneho njemjeješche. Se šamtnej wótrotcju, kaž běšche Rudolf Heß w Kölnje tuch warnował, kotrež ſ myślu druheje revolucije krajschu, warnowasche wón tych, kotrež žrěbi myślu, so móža dźenża SA nadpadowacʼ. **Tak žwérnje, kaž stary SA muž k wjednikej stoji, stoji wjednik k žiwjim starym SA-mužam.** Wjednik je winowatych pokhlesćał a poměr k SA je něšto sasa kaž pśedy. Rudolf Heß napominasche, so by žo tódy na kedźbu brał, so SA mužow njeby ſ pśecerakanimi na jene njeśitno stajał.

Potom wjednikowy namjetnik nadrobnje wuložowasche, kak je Adolf Hitler 30. junija pśeceźiwo pśecerakanikam sakrocził. Sa někotre hodźiny jenicžkeho dnja poraty wón pśichibałanišwo pśeceźiwo wobstacu Němskeje a da sbodom ludej nowy mózny pohon. Jenož cłowjek ſ wjelkiſej energiju, kiž na žebje žamehno dozyła njedźiwa a najpredy dizziplinu wot žebje žamehno žada, ma móz k taikemu ſkutkej. Sa někotre njedźele pśichińe 20. krócej dźeń, hdyž žo rjekowske wojowanje němskeho wojaka sapoca. Tu we raćischej Pruskej wulki wojak Hindenburg kraj wutkowa, tón wojak, kiž je dźenża jako němski president rukował měra.

Nasch lud nawjeduja dźenża swjetscha frontiſa wojowarjo, kotrež nowu Němsku twarja ſ ducha fronty. Na fronće běchu wschitzy ſrunani. Tam běšche shromadny dóſt ſ hobrskim knjeźiczerjom. Pśichi wschej bješčuczinwoscži wojowanja wobjeješche pak wešte ſmutskowne ſwjasanje ſ frontſkimi wojowarjemi na tamnej ſtronje, kiž pod žamžnymi cžełemi žmjerczi do wobkliča hladachu. A tuto sačinješe shromadnoſće je žo hač do dźenżniſcheho dnja sačhowało, tehodła žu frontiſy wojowarjo powołani, mosły dorozumjenja mjes ludami twarić, hdyž politikarjo puczjow njemamakaju.

Rudolf Heß wuſběhny, so žo Němska a Italika, kotrejž wobjebje frontiſy wojowarjo nawjeduja, najbóle prózujetej, měr žwéta śechowacʼ. Frontiſy wojowarjo nochcedźa, so njeſthmana diplomatija nad bo katastrofy dowjedźe, kotrež by najcežšeja była ſa frontſkich wojowarjow.

Někto je najwjetſchi cžaſ, so ludy k dorozumjenju dóšu. Jenož dorozumjenje, pśichi kotrymž jedyn druheho cjeſchi, je trajne. Najwjazy wulkich ſtatow je wójnſku potrjebu nakupiło. Tute hromady žu ſtrašchne ſapalidło, jenož ſchtrička dołaha a nowy wohenj ſwětowneje wójny nastanje. Rudolf Heß wobrocži žo na towarſchow ſwětowneje wójny tu a druhdźe a rjekny: **budźeje ſprawni! K cjemu to wſchitko? Dyrbi to bycʼ? Njemože žo to cžłowjekam we pśichodnje ſalutowacʼ?!**

Wón hałe někto rěcži, dokelž móže rěcʼecʼ; Adolf Hitler je pśecerakanikow wotſtronił. Wón dyrbi rěcʼecʼ, dokelž muža podpjera, kiž ſpyta ſwět w pożledním wokomiku pśiched ſkatastrofu ſakhowacʼ. Wón pak też ſbodom ſwět warnuje, so njeby Němſku měra pśecepośnał ſ Němſkej pacifiſtiſku. Njech žebi nichtó njeſwěri naš nadpadnyć. Potom ſwět ducha noweje Němſkeje ſesnaje.

Tola njewěrimy, ſchtož ſajedojcerjo ſtudnjow w mjeſynarodnych poczahach nam narěcžeja ſpytaju, so by někaſi lud měr Němſkeje a měr Europy ſnowa kaſyčeł chcył. **To wožebje wo franzoſiſkim ludje njewěrimy.** Wěmy pak, so też tutón lud ſa měrom žedźi. **Frontiſy wojowarjo chcedźa měr, ludy chcedźa měr, němſke knjeźerſtwo chce měr!**

Sśměny drje pśecepśiwdeždeni bjeſ, so też franzowſki minister Barthou měr ſ Němſkej chce njedźiwajcy wſchelakich rěcžow, kiž njerjenje klinčza. Barthou žo ſ hordoſcžu k němſkej kulturje wuſnuawa a němſkeho ducha ſmaje. Tehodła njeje njemóžne, so budźe ſtónčnje ſwołnitny, w mjeſynarodnej politiſy na němſke poměry dźiwacʼ a tak na ſmjerowanju Europy žobu dźełacʼ. Bjes diwła njeby-ſchtaj ſ dorozumjenja mjes Němſkej a Franzowſkej jenož tutaj ſtataj jako zyłkaj wužiſk měłoj, ale kóždy jenotliwy wobeju ludow.

Adolf Hitler je pśecžo ſažo wusběhował, so Němſka je nicžim runoprawoſcʼ w kóždym naſtupanju, teſ w bróњenju ſwéj pśecheje. Hdyž žo je ſwojimi ſnjadami dorěcži, może ſo cžim lóžo ſ najſmadniſchej měru wobrónjenja ſpokojicʼ, kiž ſa ſwój bjeſtrach a ſa měr trjeb.a Pśicheſoł praktiſky kraj, kiž ſo wobaraca njemóže, ſtrach ſa měr wojnamjenja.

Rudolf Heß wobrocži žo na frontiſkich wojowarjow w druhich ſtatach, tehorunja na wſchitkich, kotrež žu dobreje wole w knjeźerſtwach tuthych ſtatow, ſo bychu naš w tutym próżstawanju podpjerali.

Wón wobrocži žo na žwjatej raćischo-Pruskej ſemi na frontiſkich wojakow ſwéta. Pśichi naſich njeſach Němſkeje kukuja ſrjeczenja ſa měr wobydlerjow wulkeju žužobnju ſtatow. Njech też knjeźerſtwa ludow pśichi druhich njeſach naſcheho ſtata bórzy wſchitzi bjeſtrach ſa žwójch Indowych tewaršchow w měrnych ſrjeczenjach dorozumjenja pytaju, mětło, ſo bychu wójnſki material kupili — to je naſcha nadźija!

Wjednikowy namjetnik ſtónčni ſwoju rěcʼ ſ postrowom frontſkich wjednikow ſwojemu wjednikej Adolfej Hitlerej, kotrehož ſbodom jako wojowarja ſa měr ſtrowja. Jeho rěcʼ žo ſažo a ſažo ſ mózným pychtkleſkom pśechetrowaſche, wožebje jeho ſłowa wo dobrej woli k měrej naſtajkach žylne pśichipośnaće.

Nowe krwawne wojowanja na dróhach w Hollandskej

Pjatk wječor žo w Amſterdamje na wſchelakich městnach njeměry wośpjetowachu. Kommunistojo ſwóŕcžichu wós dróhowoje żelesnicy a wutykachu na nje cžerwjenu khorhoj. Na druhim městnje dachu cžołej dróhowoje żelesnicy ſ kołjow wujeć. Policija pak njeměrne cžłowjeki bóły rjeſchna. Najžylniſche njeměry wotmělchu po pjatk wječor žažo w měſtowym dźelu Jordaanje. Tola wyſchnjeſe dośpołnje nad ſchkarakami dobuchu, dokelž běchu tam dośe policije a wójſka pózłale. Jenož jónkrótcž durchjachu wojazy ſ panzerowaneho auta ſ maſchinſkej ſtelbu tiščecʼ. Wojazy dobywachu žo też do twarjenjow a jimachu podhladne wožoby, kiž běchu na ſtrěchi ſalěſe.

Dokelž žo wjele policije a wójſka wupóžła, žo měrkožerjam njeporadźi, wobžiwětlenje dróhow wobſchkodźicʼ. Ludźo poſtruchachu pśichkaſej, so maju w khěžach wostacʼ, tehodła běchu dróhi ſkoro zyle próżdne. **Pśichi Amſterdamſkim bichitawje pak žo wulko ſyłe ſ policiju a wójſkom do wojowanja da.** Sanitetne auta wožachu ſranjenych do **khorownjow.** Tola poſłužiſcho žo też tu pśecežiwjenje cžłowjekow ſtemi. Wot połnocy knjeźachu wojazy a policiſtojo na Amſterdamſkich dróhach. Njeměrły žo tehodła rucže poſtócžichu, dokelž wojazy a policiſtojo rańſnje ſ wótrej bróњu poſtrowachu.

Dokładna liczba morjenych a ſranjenych pśichi pjatkowych wojowanjach njebu hnydom ſnata. Sboboh rano **pewě žo wo dwěmaj morjenymaj,** 11 cžełoſranjenych a **nětko 50 lohkoſranjenych. Nětkuž 10 ſchkarakow žo ſaje.** Po nowiſchich powěſćach je žo do Amſterdama hiſchcze wjazy wójſſa poruczało. Teſ w Haagu, Haarlemje a Herrſenje kommunistojo ſpytachu njeměry ſtudźicʼ.

Zakaz Świaſcarſkich nowin

Htožkuljeż běšche nikježerſtwo 2. julija hamtſy wośjewiło, ſo je žo ſakročenje pśeceźiwo wjelepśherad-nikam ſtónčnika, kiž ſchwajzarſke nowiny w pożled. dnjach njeſłyſchjane cžło wo położenju w Němſkej a wo pśeraženju wjelepśherednego nadapoda wośchćerjałe. Nimo teho žu žo dwě němſke nowiny, ani ſo by žo jich wopſchijiecže na někaſke waſchnje ſa wopačne wośjewiło, w Schwajzarſkej ſakaſa'e. Němſke knjeźerſtwo běšche tehodła nuſowane, ſchwajzarſke nowiny, kiž ſu najbórje ſchćiwałe, njenuſyjo „Neue Zürcher Zeitung" „Baſeler National-Zeitung" a „Berner Bund" ſa Němſku na 6 měſacžow ſakaſacʼ.

Barthou w Londonje

Franzowſki ſwonkowny minister Barthou puczowaſche žobotu popołdnju do Londona. Minister namórſkeho wójſka Pietri je zyły ſtab jeho bliježich žobudźerjow jeho pśewodźeſchtaj.

Hožby Parižſkich nowin wo tutej jěžbje žu doſcʼ jaſimałe. „Petit Journal" njemnje miniſtrowe puczowanje do Londona naturſke ſtóžowanje ſaſtupjerjow krajow, kiž rjeſtaj w pśecežiwnym poměrje trajnu měr w Europe organiſowacʼ. Njemóže žo pjeca dozyła prajicʼ, ſo Jendźelſka nowe winowatoſcže w Europe pśewoſmje. Nowiny „Eſſeſior" pišaju, ſo Franzowſka njeubje jako proſcheſ do Jendźelſkeje. Wona pjeca nicžo njeſada, ſchtož ſama njepołitiſa, ſo by měr ſwěſćiła. „Petit Pariſien" wočakuje wot roſrěčowanjow wěſte ſtóženje nahladow, tola njewoc.akuje žanych njepoſrědnych wuniczkow. Pśichi ſetkanju budźe žo wožebje wo wołbrónjenju a ſrěčenjach rěcʼecʼ. Nowiny „Journal" pišaju, ſo runje w naſtupanju tuthych ſrěčenjow Jendźelſka w najwjetſchej reſerwje woſtawa, wožebje hdyž žo wo Sſowjetſkej Ruſkej rěcži. Barthou budźe tuto njedoroſumjenje woſtroniecʼ dyrbjecʼ.

W Jendźelſkej wopyt wukrajneho ſtatnika ſrědka ſ taikej napjatoſcžu wocžakowachu, kaž wopyt franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra. S naſtawkow jendźelſkich njedźelſkich nowin wukhadża, ſo žo prózowanja ſamolwitnych jendźelſkich wyſchnoſcžow, ważnoſcʼ ſetkanja miniſtrow ſeſłabjecʼ, doſcʼ derje njeporadźichu. Pśichežo ſažo pak žo nuſowacʼ njeměła, ſo njemóže žo wo ſwójſku ſ Franzowſkej jednacʼ.

100 procentow dividentow

Parižſke nowiny „Oeuvre" wośjewichu ſ lětneje roſprawy franzowſkeho towarſtwa, kiž roſbuchadła dźeła, ſo tuta firma 1 600 000 frankow ſakładneho kapitala wobſedźi. W lěcže roſprawy je wona pśiches 1 800 000 frankow dobytka měła. To budźe 100 prozentow dividenty roſdźěliecʼ móz.

Pospyty kommunistiskeho zběžka w Chilelskej

Sc Santiago de Chile žo powě, ſo žu tam dwě ſeſe wobdźělnikow kommunistiſkeje ſhromadźizny ſajeli. We měſtnoſcžach nowin „La Opinion" wjele poczerjowajeje macžizny namakachu. Sebrane dokumenty a wuſnaće ſajatych wobtrucžicžu tukanje, ſo běšche revolta ſamarjow pśichi ſpoczatku julija jenož dźěł ſdźěłow, kotrež běchu žo wotmyſlile k bolſchewiſowanju Chilejſkeje.

Krótke politiske powěſće

— W Barlinje žu 34ličtneho afghanſkeho inženéra Syeda Kamala k ſmjerczi ſaſudźili. Kamal je 6. junija 1933 afghanſkeho wupóſłanza w Barlinje Sirdara Mohammeda Aziza Khana ſaſtrělił.

— Hollandſke knjeźerſtwo nožy žo ſ myślu, marxiſtiſke ſtrony ſakaſacʼ. Njeměry žu žo někto też na Rotterdam ,Haarlem, Ymuiden a induſtrijowe město Kromenie wupſcheſtrěkte. W Amſterdamje žu pśichi njeměrach botal 6 morwych, někotre 20 cžełoſranjenych a pśiches 100 lohkoſranjenych naliczili.

— Franzowſki póſłanz w Barlinje, Francois Poncet, ſo ſrjedź tutoho tydženja ſ roſprawenju wo politiſkim położenju do Parisa poda.

— Jendźelſki kſchižak Leander pśichijedźe žobotu ſe Schwedſkeje do Schćeżeżinſkeho pśchiſtawa. To je pśeni wopyt jendźelſkeje wójnſkeje łodźe w Schćeżeżinje po ſwětowej wójnje.

— Japanſki prynz Hoya a prynzejna wopytaſchtaj njedźelu němſkeho preſidenta ſ Hindenburga w Neudecku.

Nabožna manifestacija katolskich Serbow w klóštrje Marijneje Hwězdy

Po wudźělowanju swjateho sakramenta firmowanja w našich serbskich wosadach w zašłym tydźenju wotmysli sebi najdostojniši knjez biskop dr. Legge tute dźěło z wulkej manifestaciju našeho ludu skónčić. Jako swjedeńsko městno je sebi klóštr Marijneje Hwězdy wuzwolił, kiž so też k tomu swojeho centralneho położenja dla woprawdźe derje přihodźi.

Na 4000 nabožnych putnikow běšo na manifestaciji přitomnych. W dołthich procesijonach, serbske kórluše spěwajo, wone přikhadźachu, přewodźane ze swojim dušepastyrjom. Z dypkom w 3 hodź. zawita sem knjez biskop. Čah běše so hižo zastupał, kiž jeho na tribunu přewodźeše. Na 20 knježi duchownych jemu towaršichu. Wjeledostojny knjez probst Maćek stupi před wulku sylu ludu, zo by ju kaž też na tribnje přebywacych hosći powitał. Na to zaspěwa pod wjednistwom k. wyšš. wučerja Słodeńka „Lipa Serbska“ w 5hłósnym khórje „Přadła je Marja kudźelku“ a na to „Domčk mój luby“. Spěwaj so derje poradźištaj. Tola škoda, zo je so za nawuknjenje serbskich spěwow mało časa wostajiło, tak zo so docyła wšitke spěwy poskićé njemóžachu.

Z prěnim swjedeńskim ręčnikom běše najd. knjez farař J. Nowak z Radworja. Ręčeše wo znutrkownej a zwonkownej nabožnosći. Naša nabožina a naša wěra so husto dosć jenoż zwonkownje pokazujetej. Někotremu křesćanej je njedźela dźeń wotpočinka, ale žadyn dźeń Knjezowy wjacy. A to je husto pola cuzowěrskich zbudźiło zaćišć, zo w katolskej cyrkwi je wjele formy, ale žaneje duše wjacy. Tola přeco začuwaše naša cyrkej, zo je hišće mjez njej Duch swjaty, kiž je najpelnił tysacy martrarjow a swjatych, tak zo su njetajomje za swoju swjatu wěru wojowali. Swjate firmowanje, kiž so w poslednich dnjach wjele młodym křesćanam wudźěli, čini jich wojowarjow Božich. Prjedy toho pak dyrbi kóždy sam sebje znać. W bohabojaznosći a sebjezapřeću ma wosebje naša młodźina kročić. Jako wojowar ma skitać wěru swojich wótcow a skitać drohe namrěwstwo našich wótcow w ręči, drasće, nałožku. Nichtó druhi nam tute zakłady njewukhowa, nječinimy-li to sami. Swjaty Bosćan, tutón zjawny wuznawar, dyrbi być naš duchowny wjednik.

Jako zawod do ręče najdostojnišeho knjeza biskopa poda knjez prelat Müller ze Sěrachowa krasne myslički: „Swjata wěra, naše zbožo za čas a wěčne žiwjenje“. Najprjedy naspomni ręčnik: Hdźe ma so prawe zbožo pytać? Pokaza to we wjacorych přikładach. Tuto ma so pytać w lubosći, kiž je zlobom magnet duše. Bóh je naš lubowany nan, też byrnjež nam domanytanje słał. Tuto powuča a pelěpša člowjeka. Kak wjele dobrotow nam kóždy dźeń poskića. Z tym pak njeje jeho lubosć wučerpana. Jeho njeskónčna lubosć dopokazuje we wodaću. Husto dosć smy Božu dobroćiwosć znjewužiwali a z njedźakom płaćili. Kajke zbožo wróći so tomu, hdyž wě, zo je so jemu za jeho njeskutki wodało. Lubosć k Bohu pokaza so też we woporach, hdyž so po jeho Božich kaznjach mamy. Dale też při přijimanju swjatych sakramentow. Zbožowni budźemy hakle potom, hdyž zmójemy trajacu lubosć w sobi a hdyž budźemy skałokrući w našej wěrje.

Po wuspěwanju spěwa k česći swj. Marije, kiž klóštrske knježny spěwachu, přistupi k swojim wěriwym najwyšši pastyr diecezy, najdostojniši knjez biskop dr. Legge. W běhu swojeho 27lětneho skutkowanja jako měšnik njeje ženje to zbožo měł, w jenej zawrjenej katolskej wokolinje dźěłać, ale stajnje w diasporje, hdźež běchu katolikojo jara słabje zastupjeni. Nihdźe njeběše tajka manifestacija móžna kaž dźensniša. Tamne dyrbjachu so jenoż w cyrkwjach wotměwać. Tohodla móža naši katolikojo začuwać, kak derje jemu we wutrobje běše, hdyž je prěni króć we swojim žiwjenju zawrjenu katolsku krajinu namakał. Wuzběhowaše wutrobitosć našich Serbow, kotraž so jemu wšudźe při powitanjach na firmowanjach jewješe. Jeho krasne słowa dobuchu so hluboko do wutrobow našich serbskich nanow a maćerjow.

Na to wustupi ręčny khór hólčaceho towaršwa a zakónči swój wustup z towaršnym spěwom. Jemu so towaršstwo kat. rjemjeslnikow přidruži a zaspěwa swój Kolpingowy spěw. Słowa dźaka wupraji wšém knjez arcyměšnik Žur z Ralbic. Na kóncu dźěše procesijon z Najswjećišim po klóštrskim dworje, na kotrymž so jenoż młodźina wobdźěli z khorhojemi towaršstwow.

Wonka před cyrkwju běše požohnowanje. Při tym zaspěwa so serbscy a na to němscy „Tebje my Boha khwalimy“. — Skrućeni na čele a duši wróćichu so pobožni křesćenjo do swojich blizkich a dalokich wjeskow. Tuta manifestacija katolskeho serbskeho ludu wostanje w trajnym wopomnjeću. ka.

Ze Serbow

W Budyšinje, 9. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometr +1, thermometer w nozy +16. Wuhlady na ruche wjedro. Wyšina nad jrjedźnjej Europu je so hišće trochu skrućiła. Nižina nad Ruskej skutkowaše wječera hišće na wjedro w Ranišej Pruskej. Tam so jo městnami dešćowaše, Hewak pak běše po zyłej Němskej rjenje. Wichudźe pak khětro ruchaše wětry dujachu a na wjele městach jo hola paleše. Teš žitne pola so tu a tam pschi žuchoće japalichu. Dotal hišće ničjo na pscheměnjenje nětčišcheho wjedra njepokazuje. Wyšina so njeje še žiwjeho městna hnuła, je pak so lohko sešłabiła. Pschi cyploće a mórskich wětrach so ſ městnami njewjedra wočakuja. — Jutše wutoru stónčało 3,56 hodź. khadźa a so 8,13 hodź. khowa. Měšacki khadźa jutše na ranje 2,12 hodź. a khowa so wječor 7,49 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutšiši wutoru: Njewočakujemy žaneho wjetšeho pschemjenjenja; jenoż tu a tam zu njewjedra móhne.**

*

— **Budyška waggonowka.** Hłowna shromadźizna Linkowych-Hofmanowych-Buschowych dźěłaŕnjow, do kotrychž Budyška waggonowka słuša, je do wustrowjaceho plana swolića, po kotrymž so reierowany fond rospuščeći a so ſ nim 3½ miljona hriwnow skhodowanych wuruna, kotrež zu dźěłaŕnje poczerpite. Dale dyrbja so jenotlíwe dźěłaŕnje, kotrež so ſ městnym hospodarstwom žiwjenjom wulko zwjazane, samostatne sćežnicy. Dźěłaŕnja we Wrótšławju a Warmbrunnje so wotdźělitej a dźěłaŕnje w Budyšinje, Werdawje a Weimarje so do nowjeho akcijoweho towaršstwa ſ 3½ miljonom hriwnow kapitala ſ firmu do **waggonowki a maschinstege** so, **briki akz. tow. prjedy Busch w Budyschinje** sjednoća. Sarjadnistwo je sdźelilo, so pschedležaze skalanki we Wrótšławju a Budyschinje nětčišchemu dźěłaćerstwu dźěło hač do nasymy pschichodneho léta dadźa. Teš maschinske fabriki maju ſ dźěła dosć dźěła.

— **Pojedźenje wotrjeknjeneho wubiera.** Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa wotměje so pondźelu 16. julija 1934 dopołdnja w 10 hodźinach w pojedźeńi hamtskeho hejtmanstwa w Budyšinje na Bismarckskej dróhi 21. Sławny dnjowny porjad wopschija 10 dypkow, ſ kotrychž wožebje wulkeho wobswjelenja we sjednoćenju někotrych gmejnow we wokrjesu: Dornjeje Kiny a Bohoły; Posbeja a Libona; Korjenja ſ Wóśśwjezami a Hornich a Delnich Pólkowow.

— **Jězdne koło tradnyli.** 7. julija žu w Budyšinje mucnaje koło znamki „Bremsabr“ ſ cyłkownu 1 563 515 pa. tradnyli. Koło mjezješe cjorne kroźna, jenóż wobkhowanje schimadlomaj, złte swjena, Torpedo-znamjenje, wobrucze ſ naturskeho gumija. Schtóż może nječhto wojewjeć, hdźe je koło wostało, zo prošu, so by ho na kriminalnum wotdźelenju w Budyšinje na hrodźe Ortenburgu, telefon 2802, jamotwił

*

Budyšin w znamjenju Domowinskeho zlěta

Wschudźom w šerbskim kraju pokazuja so hižom přichodnjemu znamjenju Domowinskeho zlěta, kiž chcemy pschichodnu njedźelu 15. julija wotmjeńcjeć na zyle wurjadne waschnje. We wschěch wjeskach šerbskeho kraja Hornjeje a Delnjeje Łužicy so wo tutym zlěcze rěcźi, wosebje tam, hdźež ho šwérnje wuknja šerbske spěwy, hdźež ho hotuja k wupschijenjam šwjedźeńskeho cjaha na kaješkuliž waschnje. A wschudźe w Sserbach pscheproschuje šerbski budak je šerbskim Wochodźanskim holicjom, tutón wulkotny a pschihódny plakat na słét. We mnohich šerbskich a němskich nowinach cźitaćh wo zlěcze a tak so šeikasch wschudźe ſ pschedmjenjenjemi tuteho wulkeho šerbskeho šwjedźenja.

Ssamo nasch ludy Budyšinjan njeslejo na sab. We wobkhodach wišeju šerbske pscheproschenske plakaty, w nowinarnjach, w Sserbskim Domje, haj žanto na wschich reklamnych stolpach a taflach wuhladaschi tuteho šerbskeho budaka, kiž pscheproschuje w šerbskej a němskej rěcźi do Radworja.

Pschedźěła so tutu hobrźiku manifestaziju šerbskeho luda žo kopja, wunje tak pschipowědźenja je wschěch šrjon, swotkeli pschijědu wusnamni sastupjerjo knjeźerstwa a dalschi hosćo ſ wědomostnych a pschećelskich kruhow. So dyrbi sa tutón dźeń železnizu na cźarach Drježdźany-Budyschin, Ghorjelc-Budyschin, Wjelećin-Budyschin, Lubij-Wósport-Budyschin cjahowy wobkhad po tym pschipraviwcj, sa to je žo organisazijske wjednistwo šléta hižo postarało. Wožerbite cjahi pojedu do Radworja. Ekstrawcakhr pojědže porjadnje ſe šwojimi wulkimi awtami. Tak lubi Sserbja widźiće, so žo hižo wschě kolesta kulturje organisazije wjercźa, so pschima we wjednistwje jeno tuta do druheje a dźěła žo njepschestawajcy za wulku hordu manifestaziju šerbskeho luda. Nětko je na Waš, lubi Sserbja, ſ žo hotujece a ſ žo wobdźělićе na šwojim šerbskim šwjedźenju, na šwojim Domowinskim šlěcze. Po tyšacych dyrbiće ho wobdźělić, po tyšacach wusnamj, so ſće Sserbja! Najšcherschej ſtawnosći chcemy dopokazać, kak kulturnje bohaći šmy! A ſo šmy kóždemu ſ dobrym pschećelom, kiž nas cźešći a šańcź ma!

Tuj Sserbja, hotujce žo wschitcy na Domowinski šlět njedźelu 15. julija w Radworju! Šyły šerbski lud, je wschěch kónčin na naschej rjanej domizny dyrbi tam być!

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěść ze 17. lětstotka.

Přełožił J. S.

2] (*Pokračowanje.*)

Burske domy 17. lětstotka w Bledskej wokolinje běchu sebi tak podobne, zo by mohł hospodar lohcy přepóznać swoju khěžu ze susodowej. Murjowane jenoż w přizemju, mějachu wokoło wulkich durjow kamjenine, módro pomolowane wudwjerna. Też wokna, powšitkownje prawje małe a ze železom zaškitane, mějachu módre wudwejrna. Khěžiny podtwar bě žołty. Do wjelbowaneje wokhěže wjedźechu tři skhodźeńki. Na wonkownych sćěnach běštaj wobrazaj swj. Měrćina na konju jako wosadneho patrona a swj. Florijana z bowom w rucy jako strażnika wobnja. Na někotrych khěžach bě też Khrystus na křižu namolowany. W hornim wotdźělu abo w prěnim poskhodźe mějachu domy drjewjanu naistwu a před njej prěnje wurězanu khódbu. W delnjej, bydlanskej stwě stejachu při blidźe a při kachlach dołhu lawki. Na sćěnach wisachu swjećatka, molowane na skleńcu. Mjez siwinej nadobu měješe čestne městno žiwje wobarbjena krinja, kiž pućowa k hłowam lětoličbu a wobraz jězorskeje abo Wišarskeje maćerje Božeje. Pi durjach wisachu žohnik a kupjelićka, pod wjerchom pak hladaše swj. Duch na blido, skitany ze skleńcu. Blizko kachlow stejachu kolmróty. Wjećor rozswětlowachu stwu z třěskami, kiž so w sćěnskej dźěrje při durjach palachu.

Nětko pak pójmy na hród na wysokej skale, kiž wobknježuje wšu Bledsku wokolinu, a wobhladajmy sej wobydlerstwo na tutym nowowuznatym mjescu.

Pódla Khrystofa Waidmanna, kiž měješe tele léta wobsedźeństwa Briksenskich biskopow wotnajate, bě hłowny rozkazowar wotroćk Šiman. Jemu bě poddanych pjeć nižšich služobnikow, tutym pak bě poddaty štyrnaćelětny Michec, služobnik služobnikow. Do njeho lětachu wšě kłoki, hdyž bě w hrodźe nješto wopeki. Zonjace hospodarstwo nawjedowaše rozumna Agata jako předstejićerka čeledźe a jako dohladowarka w kuchini. Jí bě šěsć holcow podrjadowanych, kiž rady mudre nawjedowše swojeje knjenje připóznawachu. Dokelž bě Khrystof nježenjeny a bjez swójby, smy předstajili wšě wosoby, kotrymž bě dźěło na tutym wulkim wobsedźeństwje poručene. Na synach a na žnjach pak Khrystof hišće druhich pomocnikow najimowaše, zo bychu wšo w prawym času dokonjeli.

Wosebje mamy mjenować wurjadneho hosća, kiž w hrodźe bydleše, njepřisłušeše pak zhromadnej čeledźi, ale bě dospołnje sam swój knjez. Jeho mjeno bě Herman Fink. Jako sotřiny syn tučasneho Briksenskeho kanonika barona Wilhelma Welsberga měješe na hrodźe dospołne zastaranje, wězo na zličbowanje kanonika Welsberga. Hdyž pak bu Welsberg lěta 1626 za Briksenskeho biskopa pomjenowany, sta so Finke hišće bóle njewotwisny wot Khrystofa, zarjadowarja Briksenskich wobsedźeństwow.

Finkej bě tehdy tři atřiaticeći lět, bě khětro wulkeje postawy a blědeho, hladey wottruhaneho mjezwoča. Dołhe čorne włosy dosahachu jemu přez tył. Wukónčenaj róžkaj běleje košle jemu pod brodu horje steještaj, wokoło šije pak měješe čorne židźane rubisko zwjazane. Najbóle khodźeše w našěr wobleku. W zymje bě z čémnym suknowym płašćom wodźety, kotrehož lěwy kónc přez prawe ramjo čisny, zo by so lěpje před mrózom škitał. Štóž jeho zetka, pohlada hišće raz za nim, dokelž jeho zwonkownosć praji, zo je cuzy človjek. Hrodowska čeledź jeho dla jeho khutneho zadźerženja česćeše. Zwjetša khodźeše z knihu w rucy; tohodla powšitkownje myslachu, zo dyrbi jara wučeny muž być. Na šulu bě khodźił w Innsbrucku w Tirolskej, na uniwersitu pak w Paduwje w Italskej (Wlóšskej) hdźež bě zeznał wulcy znamjenitych wučencow tehdyšeje doby. Rěčeše nimo łaćanšćiny a němšćiny też dospołnje derje italski jazyk, a tohodla rozumješe so nas hrodowski znaty najlěpje z duchownymi knježimi Bledskeje wokoliny.

Najprjedy pak bě nješto lět z profesorom w Briksenje był. Ale tuto powołanje so jemu njebě lubiło. Radšo hač w towaršstwje wučencow bě žiwy w towaršstwje knihow. To bě jemu čim bóle možno, dokelž dla přijomnych zamóžeńskich wobstejnosćow poddanskich dokhodow njetrjebaše. Jako bě jemu jeho wuj Welsberg bydlenje a žeziwjenje na Bledskim hrodźe wobstarał, bdźež by mohł so njemyleny wědomosći wěnować, prawje rady to poskićenje přija a přesydli so léta 1625 na Bled.

Jeho najlubša wědomosć bě čitanje z hwězdow (astrologija). Za tutón wotrjad bě jeho Paduwanski universitny profesor Seni zahorił. W Paduwje bě jako Finkowy sobuwučomc też slawny wójskowy wjednik Wallenstein studował. Seni, při swojej wučenosći khětro přiwěriwy muž, bě Wallensteinej z postajenja hwězdow błyšćaty přichod wěšćił, a to je so woprawdźe dopjelniło. Wallenstein bu mjenujcy w čo u třicećiletneje wójny (1618—1648) hłowny rozkazowar němsko-awstriskich wójskow, dokelž jeho kěžor Ferdinand II. jako wumóžnika swojeho tróna wobhladowaše. Na Wallensteinowe preprošenje bě Seni ze znamjenjow na njebju wotkrył też to, kdy a kak budźe ta dołhotrajaca wójna skónčena. Njeje znate, što je jemu Seni powědał, snano ničo dobreho. Po pjeć lětach mjenujcy Wallensteina w městu Chebje (Eger) w Čechach morichu (25. febr. 1634).

(Pokračowanje sćěhuje.)

— **Do Serbow.** Na mnohe žadanje pojěźe we wulkich prózdninach jedyn autobus do Hornjeho Ammergawa a do Bayerskeje. Kotřiž su tam pobyli, spominaja z wulkej radošcu wo tutej krasnej jězbje. Po druhej budźemy wo njej rozprawjeć. Stóž chce za tuni pjenjez wot 6. do 11. augusta sobu jěć, njech so bórzy zamołwi, dokelž dyrbja so zastupne khartki z časom skazać, hewak su wupředate. 20 hriwnow maja so napłaćić, kotrež so po kupjenju khartkow wjacy njewróća khiba zo nječhtó zastupjerja nóscele.

— **Porjedźeńka.** W „Hospodarskim kućiku“ sobotnišeho čisła (na třećej stronje přiłohi) je so dźěł teksta na wopačne městno stajił. Posledni nastawk, kiž so započina ze słowami „Zonop poskića pjelušey“ słuša do prěnjeho nastawka tam, hdźež hwěžka steji, a ma so hnydom přizamknyć k rjadkam, w kotrychž so pise, kelko wuswya so na kórc trjeba. Našich čitarjow prosymy, zo chcyli zmylk dobroćiwje wodsć a sebi nastawk prawje zestajić.

S **Nataršej.** Ssobotu popołdnju bě so najstarje z prjeczišćišnjenym kónčkom zigary abo zigarety žuchu trawa w pšćerowje statneje dróhi k wjeczorjej wot prjedawšeje schorjelowje běrkownje sapalika. Se spěšchnosću wětra woheń nimo hišće zeleneho pšeńcžneho pola Sćěžeczanskeho kubleja Rychtarja leczeše a so na schczernišću žuždodneho rožtokowho pola wupschestrje. Tam so sdobom ći znopowzy z pkomjenjom palachu. Ludźo nimo buzy druhe znopowzy skoku wotnjesechu a je wohnjej wobrochu, też pkomjo na schczernišću zateptachu. Sćěžeczanske wohnjowa wobora, kotraž bě so karmowała, pschitkwała, hdyž bě strach hižo pschewinjeny. — Nimale w tym samym czasu bě so z lokomotiwnymi iskrjemi nimoježdżazeho żelesniškeho czaha w Sćěžeczach a pola Žiczenja žuchu trawa żelesniznyneho hrjoha sapalika Na wobéma městnomaj mózachu woheń bórzy podusyć.

S **Bórka.** Ssobotu popołdnju so na polu bura Bräuera rožtowe znopowzy palachu. Najstarje je něchtó kónčk žeblowje zigarety prjeczišnył, z kotrymž so znopowzy sapali. Woheń jerjesche so spěšnje wot znopowza k znopowzej. Wšitke znopowzy so za krótki czaj spalichu, Woheń so po schczernišćeju hacž k drósy wupschestrě a też žuždodnemu pschenčžnischeju sle swadźi. S wohnjom je so njebdže pjecz górzow pola potrjechiło.

S **Drużkez.** Tudomny 35ćany knjeji pohonc Richard Herz z Druškez je do cješkeho njesboża pschischok. Konjej jeho sawschaja so z motorskim kolesarjom spłóschischtaj a cjeknyschtaj. Herza, kotryž chzyše jeju sadźerjeć, z wosa storhnyschtaj a wulki kruch sobu wlecžeschtaj. Motorski kolesar na knjezim dworje powješ wo njesbożu da, z wotkel hnydom lékarja z Hušti sawołachu. Smjesdoženje Herzej źiwóibu wobsebje cżežko potrjechi, dokelž Herzowa žona bórzy porod wocżakuje.

S **Mateho Wjelkowa.** Cżasnik tudomneje zyrkwineje wěže so wot sańdżeneho tydżenja wschdnje po mórskej wobkedżbowarni staja a dohladuje. Mawojelkowcjenjo so nětko njeludospschosow a schkodowanjow sminu, kotrej se skondżenjom nastawaju.

S **Wulkeje Dubrawy.** Puczowarjo su pschezo njelubje zaczjuwali, so na tudomnym dwórnischczu njebé cżasnika. Psched nékotrymi dnjemi je stónczne towarstwo němskeje żelesniży wulki cżasnik z dwojostronskim ziffernikom w jenym rožku wjeczorneje strony dwórnischczowho twarjenja stajiło, so móża puczowarjo, kotiż w blišim hoscženju pschebywaju, cżaż wotczitacź. W nozy so cżasnik z elektrizitu sywéllom wobžiwérkuje, so może so stajnje spóhnacź, kelko je na cżażu.

S **Lemischowa.** Mjes Lemischowom a Połpizu su we Schpjerwinym pódlańskim réczniščeju pižnotowu schczurku cżelili. Pižnowe schczurki su jara schkódne hrymjaki, kotrež mjele rybow sežeru a hacżenja pschetoczeja. To je druhe laste swérjo, kotrež je so tu njeschkódne schinilo.

S **Wujesda pola Pomorz.** Jedyn wikowar z wobrazami z Budyschina bě tudomnych wobyklerjow wopytał a jim wolijobarbne wobrazy nanusował, na kotrychž su Hindenburg, Hitler a Göring na jenym wobrazu sjednoczeni. Wikowar bě ludźom nahlak, so po poruczności nazionalsozialistiskeho knjeżerstwa pschindże, so je tworjerje postajeny a so jemu nazionalsozialistiske knjeżerstwo mežacżnje 7½ hriwny wot msdy wotczahuje. S pschedacjom abo njepschedacżom tychle wobrazow dyrbi so smyslenje wobydlerstwa kontrollowacź. Niż jenoż kupzy tajkeho wobraza so sapiśaju, ale też ludźo, kotiż so sapowéźa, wobraz kupicź. So by pschi revisiji do podhlada njepschichot, so je knjeżerstwowy njepschecjel, bě jedyn bur we Wujesdże wobraz kupił, hacż zuniež hižo Hitlerowy a Hindenburgowy wobraz wobsedźi. Lubiśi ľud je sebkarneho pschedawarja k sajtwu na 6 njedżel sahnydźił a jemu 10 hriwnow pjenjeżneho khłostanja napołożił, dokelž je swoje wobrazy jako puczowarjo wikowar wjeczor po 7 hodźinach po samknjenju klamow posliczał.

S **Kotez.** Ssobotu popołdnju wokoło ½4 hodź. dźélaceŕ w pěśkowej jamje hromadu cżérnjowe sapali. Wětr sdu plonjo do žuchoje trawy a dale na knjeże polo, hdźež żito w znopowzach stejeche. Wjeżnjenjo so hnydom wobnja dohladachu a rucże woheń podusyć. Tola běśche so hižo tóśichto znopowzow spalilo.

S **Rózanta.** Sdrjedu wjeczor so schulske dźeći, wucżerjo a schulske pschedstejiceŕstwo k jednorej, ale dojimnej wosthalnej zwjatoczności je zwojim dotalnym wyschischim wucżerjom Janom Rachelom zhromadźichu, kotryž je z thowosću nusowany, zo žiwjeho powołanja wsdaj, na kotrymž je je wschej tuhosću a zwérnosću wizał. Dźeći zwojemu lubowanemu wucżerjej żelnoscźiwy spéw: „Jutśe dyrbju wotpał hicź“ zaspéwachu. Na to so schulski wjednik Kubasch w mjenje wucżerstwa so wotpałazemu za jeho luboscź a sastojnistu zwérnosć dźakowasche a zmužiwy dar, puczowanišći tiż je zhromadnym pschimadkom a wénowanje pschepoda. Jena holca Fallerschebenowu pěšeŕ „Nětko na pogled“ pschednjeseše. Jedyn zobnistaw schulskeho pschedstejiceŕstwa so jemu w mjenje schulskeje gmejny dźakowasche, na jeho 31-létnu dźěławosć w schuli a zyrkwi spominajsche a jemu najlěpše sa pschichodny puć žiwjenja pschejesche. Widźomnje hnuty z tutym pocześcżowanjom so wotpałazy wucżerjam a gmejnje žiwój hłuboko sacżuty dźaŕ ja wschelake podpjeranje wuprajl, kotreż bě so jemu z wobeju stronow ja cżaŕ jeho dołheho powoŕanšeho dźěła w Rózeńcze dostało. Poślednl krócź ruku sawdawajo so je kollegami, dźěćimi a zobustawami gmejny rożżohnowa. W cżichej lěžnej zamotnosći blisko Janskich kupjelow wón nowy statok namała.

S **Kulowa.** Ssobotu je so 31 wocżeŕstwjenja potrjebnych schulskich dźěći do Krtkonoschowo (Hobrščich hór) wotwjesło. Do Wojerez so na rjeblowanych wosach dowjesechu. Hdyž běchu so we Wojerowskej mlodźinowni zhromadźike, z piskazymi herzami na dwórnischczo cżehnjechu.

S **Wulkeje Nydeje.** Sa mlynskim mlynka a ratarja Korle Kummole we Wulkej Nydeji je so 25. junija 1934 w 9 hodźinach wudoljenje wotewrilo. Wschitzy wérczesljo, kotriž maju něschto wot dołżnika žadacz, njech swoje žadanja hacź do 1. augusta 1934 pola Wojerowskeho žudnistwa samotwja.

K dnjej němskich rózow.

14. a 15. julija wotmeje so po zyłej Němskej dżeń němskich rózow. Na tutymaj dnjomaj ma NS-ludowe spomožerstwo k lépschemu pomognemu sfutka sa „macź a dźěczo“ nébdże 20 miljonow rózow k pschitykknjenju pschedacź.

S **Wojerez.** Wo hospadarstwje rěsnika a ratarja Josefa Dittricha w Kulowje, swudowenseje Hany Schidloweje w Lejnom a khežkarja Khristiana Köhlera je so wudołżenje wotewrilo. Zadanja wérczelowe maju so hnydom wosjewicź sa Dittricha, Schidlowu a Köhlera pola Wojerowskeje wokrjesnseje měschczanskeje nalutowarnje.

S **Radschowa** (Großradisch). (Lěžny woheń.) Ssobotu popołdnju wudyri w lésach hrabi Wedelej z Delnjeje Wóšchiny žukschazym, a to w holnischczu, woheń. Pobite žuche khójny běchu běchu sa woheń z dobrej zgrobu a žylny wětr dopomha tomu, so žo z wulkej spěschnosću rosschéri. Dokelž njeje nihdże wody blisko, a horzota běsche njeznérnje wulka, njemóžachu pschikhwatane wobory z wuspěchom sakrocżicź. Woheń so bórzy też na wokolny wyschoŕ lěž wupschestrě a z wulkej spěschnosću so pschezźiwo Radschowej walesche. Wczera běsche Radschow w najwjetschim strasche, so so žobu wotpali. Na pomoz pschikhwata wczera też němskostatna wohora a jej so poradźi strach wot wjeski wotwodrocżicź. Dotal je so pschez 100 górzow lěža wotpalilo a woheń je spżela saduschenu, tola nastanje-li wospjet wulki wětr, może woheń hižo wokomik znowa wušapnycź. Schkodu, kotruž je hrabja Wedel z wobnjom pocżerpił, je njepschewidna. Schtó je woheń satożił, dotal njeje wušaznjene.

S **Rownego.** Wutoru je so w Rownu zhromadne posżedźenje družstwa sastaranja z elektrikeje mogu sa wjsy Mulkezy, Mitoras, Rowno a Trebin wotmeło. W nim je so wobsanklo, do dalkowneho sżérżenja dźakanje elektrizitety zwolicź. Sakładna płacżizna mózeše so wo 5 kilowatow snjiżicź, dokelž so w Trebinku njejesli trasformator satwari. Rozhdżenje sakładnych płacżiznow so w pschichodże sa Rowno z 10 kilowattami, sa Mitoras z 10 kilowattami, sa Mulkezy z 10 kilowattami a sa Trebin z 15 kilowatami wostaji. Je-li so sa Trjebink wotmysleny transformator njeby dośahat, by so sakładna płacżizna sa Mulkezy, Miloras a Trebin powjetschiła.

S **Běteje Wody.** Dla łschimdżazych rěczow pschecżiwo SA. pschi składnosći sastżelenia njeswérnych wyschich wjednikow nazionalsozialistiskeje strony a pschecżiwo wjednikej Adolfej Hitlerej su jenoho tudomneho wobydlerja sajeli. Pschecżiwo njemu je so žudnistwo prozeż sawjedło.

Wusudźenja

§ W Schreberskich sahrodach pschi Mužakowskej dróży w Budyschinje běchu loni 24. meje widżeli, so je mějeŕ Pawoł Erich Pietich na makej holcy njepózacżiwje pschepschimowasche. Wulka khłostaza komora Budyskeho krajneho žuda bě Pietscha tohodla k sajtwu na 9 měsazow a k zhubjenju cżesnych prawow na 3 léta sażudźiła.

S **powołanjom** pschecżiwo wužudnej Pietšch dozpě, so je jeho khłostanje na 6 měsazow znjiż.

§ **Lohke znjesbożenje,** kotreż bě wjeczor 17. bezembra 1933 na dróży z Bukez do Budyschina bedlańskeho mischtra **Augusta Neumanna** se Schekez podeschło, so znowa **psched žudom w jednanju pschecżiwo 43létnemu Arthurej Emilej Pitzej z Budyschina rozpominasche.** Budyšti hamtšk žud bě Pitzej 50 hriwnow pjenjeżneho khłostanja měrio 10 dnjow sajtwa napołożił, pschecżiwo cżemuž bě so Pitz powołał. Neumann bě mjenowany wjeczor se Schekez do Kubschizami khodźił schol. Do teje žameje stronu bě Pitz se swojim pschenajeńskim automobilom jěł. Psched Kubschizami běchżej jemu pó cżmje dwaj automobloj sa žobu napschecżiwo pschijekej. S druhim autom so jetkajo, bě Pitz pjecża pschedaloko na prawizu flěwichi, do tam hrocżazeho Neumanna sawadźił a jeho powalił. Neumann bě so pschi tym franił a žebi pjecża symiki mantl rosdrěł. Mjes tym so Neumann praji, so je Pitz jeho padnjenje sawinował, Pitz to sapre. Maka khłostaza komora pak Neumannej wérjesche a Pitzowe powołanje sacżiżnuwschi jemu 35 hr. pjenjeżneho khłostanja abo 7 dnjow sajtwa napołożi. Pitz ma też žudnistwe khosty sapłacżiżcź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Rukowa.** W Rukowskim (Liebenwerdawskim) wokrjesu je so wehń da 1000 jutrow hole a prochowiny (łolišiny) wupschestrě. Wón so we h'ubokosći prochowiny dale żehli a schtomy padnu, hdyž su žo jich korjenja pschepalite. Nébdże 40 000 kóżnych metrow drjewa dyrbi so spuschczecź, mjes nim stołetne a starsche khójny. Nébdże 1000 muži so prózuje, woheń podusyć. Mużitwa dweju kehwow dźěławeje žłužby tole dźěło cżinja. W połnych kuchnjach so za nje jédź wari. S Grabina je nusowa pomoz ke wopalnischczu telefon położita. Dale je so sanitetna žłužba pschiprawiła. Wobwod palazeje hole je 10 kilometrow dołhi.

Pjenjezy

Nukez Boscźij so hotowasche do Krupki.

Měżazy dołho palesche horze žłónzo dźeń wote dnja na khudu semju. Każ kaujeń twjerda bésche. Runkliza bésche wuschka, běrny běchu spadke. A žita lubjachu schpatne žně. Najbórschze, niebésche pizy sa wobdi stół. Stół bésche tak tuni, hdyž dyrbjesche kóżdy néschto z hródże pschedacź. Nukez Boscźij njemésesche hižo dołho ani cżerwjeneho pjenjeżka w domje. Stajnje pschichthadżejsche dawkar, ale Boscźij njemóżesche saplacźicź. Pschinde je běrz a cżasnische. Na hródżanych durjach scherjachu cżasnišće znamki. Krowy njebéchuse strachom mloko dawale, wędżo, schto to wosnamjenja.

W tajkej nusy njemóże nichtó pomhacź, khiba Bóh sam. Tutu wérnosć spóznawschi, pschihotowasche so Nukez Boscźij na krutaju puć do hmodnoweho města Krupki w Cżechach, so by žebi wuprožył Božu pomoz.

Khléba měješesche, nz pak pjenjes, so by žebi po puću móhł néschto kupicź. Wza žobu Lisu, zwoju koru, sa by jemu po puću dawała mloko.

Wutroba jeho sabola, hdyž z Lisu nimo hródźanych duri dźésche. Hižo staj sa wju. Wjesese skakoze kosa wokolo njeho. Boscźijej je hižo lóże wokolo wutroby. Wjeselscho bo dycha a je jemu, so je hižo wschém staroscźam cżeknył. Wutroba so jemu hori. Haj, je rjenje putnikowacź do Krupki. Njeż pschisich niczo wo hubjenych cżasach, dawkach, sakonjach, politizy. Cżujesch so tak žiwobodny, wuživobodżeny wot cżeże wschednebo žiwjenja. A z radoscźu wusnajesch: Sżmél je rjany.

W khłódnym scźému liscźowych schtomow Boscźij je žwojej koju wotpocżnje a so pokynja. Też Lisa je wjeżoła. Rady jemu dawa cżerstwe mloko. A khléb žłodźi hischcże lépje hacź doma.

Boscźij je so sażo jónu w khłódku pożydnył. Se mlodźiny wuskoci žylny muż. Ma wulki nakhribjetnik a aktowku pod pażu.

„Khléb“, prajesche dostojnje muż z chżcźiwoscźu hladajo na burski khléb, kiż bě Boscźij žebi z jédźi pschihotował.

„Khléb“, wospjetowasche muśiško — każ wo žnje. „Sbóżny, žbóżny, schtóż ma hischcże khléba. A k tomu takle cżerstwe kśaze mloko.“

„Masch prawje!“ rjekny Boscźij każ wo žnje, „khléb a mloko, to je to najmjeńsche, schtoż hischcże masch. Pjenjesy, pjenjesy su žadne. Bohužel cźi niczo wot swojeho khléba bacź njemóżu. Dyrbju lutowacź, mam hischcże daloko do Krupki. Tam a wróćo dyrbi dośahacź.“

„Tutón pucź móżesch žebi salutowacź. Je podarmo. Ssi'yich: Sżwél je sajchol!“

„Schto, żwél sajchol? Pisches koho? Pisches Boha niz!“

„Ně, ně“, rěcźi zusy, „pisches Boha niz. Žid je żwél snicził.“

„Tak“, prajesche Boscźij. „Je so dojdelnilo, schtoż je so powedało. Žid, pjenjesy su żwél sniczile. Nětko je hubjenstwo hotowe. To je srudnje. Sniczu židow, sniczu pjenjesy.“

„Jenoż kusk khléba“, proży zusy. „Jenoż hródźku! Ględ, to wschitko cźi dam ...“

Zusy wocźini nakhribjetnik, so by Boscźij do njeho pohladał. Sżwércża a brinkotaja je tam stotaki a drobotne kamjenje. A j akkowki wucźahny hódnotne papjery, akzije, sastawne listy.

„To wschitko cźi dam za kusk khléba. Tydżenje dołho kludźu w tutym lésu, so bych żwoje pjenjesy wukhował. Bóch direktor wulkeje banki a 25 krócź dohladowanišći rada we wulkich hospodarskich pschedewjesacach. Wschitko żnm żebi żprawnje sażtużił.“

„Schto? Sprawnje sażłużił? To njeje móżno. Sa néschto lét żebi takle bohatstwa nahromadźicź, to njeje po

prawom. To Nukez Bosćijej njenarěčejšich. Žadyn člowjek žebi na śwěcze njemóže wjazy sprawnje saškužicz hacz wschódny khléb. A tutón dyrbjeli wschitzy mjez. Wy židza pak rubicze nam cželowjekam wschódny khléb. Nětko jerczeze žiwoje sloto a khléb. Tebi khléba njedam. Wostaj mje na pokoj, hewak cze sabiju!"

Sbožny pjasej, jo by dyrik. Njebyri pak bo žida, ale na kromu konopeja a — wotwicži.

Bosćiji je tak sadźiwany, jo w prěnim wokomiku wopraudźe njewě, jo je jenoż wo žnje do Krupki schok a jo ſ pjenjeżnikom setkak. Sboku běži k wokni. Derje, žwět hischcze steji. Njemalo žo wjeseli. Wě, wo cžo žo we śwěcze jedna, wo pjenjezy a khléb.

„Nětko wopraudźe puczuju do hnadowneho města Krupki. A setkam-li pjenjeżnika, potom jemu powhaj!"

W Delnjej Łužicy je so 100 jutrow khójnoweho lěsa spaliło

W lěžu pola Kólſka nětkuže pok puczą ſ Běleje Wody do Barſchcza, žo žobotu pschipołdnju młodźina sapali. Pschi žylnym wětrje a po žuchej semi žo wohoń někotre kilometry dałeko wupschestrě. Wětr njesesche wohoń na Fryzowy Haj a Derbno. Derbnjańke wobydlerſtwo dyrbjesche wohnjowu wodu pschi hasczenju podpjerać. Derbno běsche ſ khwilemi wohrożene; płomjenja běchu žo hacz k wonkownym dworam słižile.

Wohoń je najtkrjeje ſ njekedźiwjoscu nastał. Dźełaczerjo w brunizowej jamje „Komadje" wohnja žo dohladowschi hnydom hasczecz khwatachu. Pschi wětrje pak žo wohoń we wjerschkach schtomow dale njeješesche. Delekach pak žuchi wrjož a trawa wosčerjenje wohnja špěchowasche. Pola dwórnischcza w Fryzowym Haju samochu wohoń po tři hodźiny trajazym napinanju sastajicz.

Se Žahańskeho a Hródkowskeho wokrjeża žo muzſtwa dźełoweje służby na hasczenje swołachu. Sta dobrowólnych pomocznikow pschikhwatachu. Wschitke wohnjowe wobory ſ zukeje wokolinY dźěłachu. Tola dyrbjachu njemózni pschečzíwo wohnjej pschikładowacz, kak hódny khójnowy lěs žo nicžesche. Wohoń sniczi lěs 6 kilometrow dałeko a kilometer schěroko. Dožyła žo nětkuže 100 jutrow lěsa sniczi.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **W Libomnje w Franzowskej njedźelu we wulkim kupnym domje wohoń wudyri a žo njezmérnje spěschnje rozschěri. Jako wohnjowa wobora pschikhwata, palachu žo hižom wschitke twarjenja kupneho doma, kiž nětkuže 1000 kožnych metrow wobšahowachu. Pschi wulkej horcozje wupschestrě žo wohoń też na tři žuboone bydlerſne a też tute do popjela pschewobroczi. Wot kupneho doma wostachu jenoż żelezne dźele sjeżo. Ludźo na złoże do schkody njepschindźechu. Schkoda wuczinja někotre milijony frankow.**

— **W Mussidanje w Franzowskej je žo konſerwowa fabrika wotpalila. 4000 łaschczikow ſ 20 000 konſerwowymi buschkwizami žo žobu spali. Schkoda wuczinja na milijon frankow. Wohoń je žo ſe stójſmiſkej ruku załoſił. Polizija je dweju dźěłaczerjow sajała. Jedyn je žo pjecza hižo sapaleſtwa wuſnał.**

— **Pola Bordeauxa w Franzowskej je wokołowy czah ſ kolijow wuścł. Lokomotiwnik žo pschi njeſbožu mori. Tepjeł a czahowy wjednik žo cżežko sranjschtaj. Czah běsche žlabje wobkładźeny. Někotři puczowazy žo lohko sranichu.**

— **W Newyorku horzota hischcze njeje popuſczżila. W Michiganſkim ſtacje Połnożneje Ameriki pak žylne njewjedra sathałdżeja. S njewjedrami je hižo 5 cżłowjekow žiwjenje ſhubiło.**

Radio

Wutoru 10. julija ſłyſchimy.

Königswusterhauſen. Nimo ſnateho wschědneho programma: 6.20 rańſchi konzert. 11.30 ſpěwy wot Franza Schuberta. 13 tacżele. 15.15 ſa žony. 18.35 politiſki nawinſki pſchehlad. 20.15 hodźina naroda (němſti byrglowy konzert)

Lipsk. Nimo ſnateho wschědneho programma: 5.55 ſa burow. 6.20 rańſchi konzert. 9 ſa žony. 12 pſchipołdnišch konzert. 13.15 tacżele. 16 popołdnišchi konzert. 18.30 ludowa hudźba. 20.15 hodźina naroda. 22.30 orcheſterſki konzert.

Hischcze wažne ſ dnjowoho programma. Barlin: 21.25 němſti rokoko. Königsberg: 19 pišana hodźina. Frankfurt: 21.05 ſabawny konzert. Mnichow: 20.45 Mozart w Mnichowje. Win: 19.25 dujeſka hudźba. Warſchawa: 18.15 hudźba. Praha: 19.35 wojerſti konzert.

Swóbne powěsće

Sſlubjeni: Editha Pellmannez a Ota Stelzmann w Budyſchinje. — Hilda Jenczez w Budyſchinje ſe Rudolfom Tichim ſ Wina, tuchwilu w Budyſchinje.

Sſmerſłoj: Karolina ſwud Tſchimerowa rodź. Heckerez w Budyſchinje, 78 lět. — Helena Hagemannowa rodź. Simonez w Budyſchinje, 77 lět.

Starosłowjanske wojerſtwo

X. Sekery, heje a khlebje.

Stara bróń Słowjanow běše też sekera. Słowo same je słowjanskeho pokhada, wuraz „toporo" pak pokhadża z orienta.

W starosłowjanskich rowniščach namakaju so wot VIII. lětstotka často wójnske sekery. Sekery maju wšelaku podobu a so wosebje njerozeznawaju wot sekerow susednych narodow.

Runje kaž sekery wužiwachu Słowjenjo w bitwje też cežke kowowe heje. Też heja je prastara bróń. Běše wšak žadniša hač sekera. Balkanscy a narańši Słowjenjo heju z cuzym (orientalſkim) mjenom „buzdogan" mjenowachu. Jenož rycerſcy mějachu drohotne kowowe heje, wšědni wojacy pak drjewjane, druhdże z hozdźemi pobite heje. Heje mějachu wšelaku podobu.

Wěste heje běchu nic jenož bróń, ale zložom znamjo mocy a knježeſtwa, kaž żezło (sceptar). Tak rusey wjednicy mějachu stajnje heju jako znamoj swojeho zastojnſtwa.

Hłowna a zakładna słowjanska bróń bě wot wjeſkeho spočatka khlebija abo kopjo. Tajku bróń móžeše sej kóždy wojowař sam doma připrawić. Na drjewjanym žerdź so tykny kowowy kónčk. W VI. a VII. lětſtotku čehnjechu Słowjenjo do bitwy z dwěmaj abo tſomi khlebijemi. Zhubić tajku khlebiju njebě dale wjetša škoda.

Na najstaršich wobrazach widźimy słowjanskich wjerchow stajnje z khlebiju w rucy. Khlebija bě po zdaču jich zwučena bróń, nic mječ abo sekera. Na khlebiju bě zwjetša přičinjena khorhojčka. Też bohojo baltiskich Słowjanow běchu zwjetša zwobrazowani z khlebiju w rucy. Khlebije też wulku rólu hrajachu při wěščenju słowjanskich měšnikow.

Słowjenjo maju a mějachu za khlebiju wšelake wuraz. Stary wšosłowjanski wuraz je „wośčerje" (oštěp), štož dźě woznamjenja khlebijowu žerdź. Stary wšosłowjanski wuraz je też „kopjo". Khlebija k mjetanju so też mjenowaše „sulica". Słowo „khlebija" je němskeho pokhada.

Železne kónčki kopjow mějeachu wšelaku formu. Ruske khlebije mějachu dłěšu trubjałku hač te nawjeczornych Słowjanow. Wosebitych drohotnych wudebjenych khlebijow Słowjenjo njemějachu.

W spočatku mějachu Słowjenjo khlebije z krótkim drěwcom, kiž hłownje k mjetanju służachu. Drěwce bě z jědloweho abo jasenjoweho drjewa. Dołhe khlebije ke kałanju so hakle pozdźišo trjebachu. Wužiwachu je dźě hłownje jězdni.

Wosebita družina khlebijow bě křidleškata. Z tajkich křidleškatych khlebijow so pozdźišo wuwiwachu haleborty. Baltiscy Słowjenjo wužiwachu też wěstu družinu khlebijow, z kotrymiž při nadběhu na bróń njepřećelow z murjow storkachu. Běchu to najskerje khlebije w podobje serpa na dołhej žerdźi.

Přichodny nastawk: „Prok a kłoki".

Towařſtwowski powěſtnik.

Bukecy. Srjedu, 11. julija poslednja spěwna pruba za zlět. Stwórtk zwučowanje narodnych rejow pola Stangee.

K Domowinskemu zletej

wšě drastowe tkaniny, khorhojowy płat, banty a žiłdźane tkaniny

Schaaf

Boucle-jowe tepichi

ložowe předložki

reform. ložа

za jara tunje płaćizny

Paul Korn

na Hošic hasy 21

specialny wobkhod

Čohodła

nakupujeće wáše drogowe potrjebv pola podomnych pučowarjow, hdyž tola móžeće je pola waſeho

wčeywnſtojneho drogisty

łuńšo a po dobrej radźe kupić

Martin Schudack

medicinalna drogerija

w Budyšinje

Wubjerne

janske jahody a kosmački

ma přecy na předań

Zahrodnistwo we Wudworiu

Kłempnarſke a inſtalaterſke dźěła

so wčeywnſtojnje wuwjedu wot firmy

E. Schneider w Budyšinje

Rózowa hasa 8. Telefon 2547

Rjane čerjace pasy

z jadr. kože w wšěch wulkosćach,

pasowy wósk

motorowe a mašinowe wolije

pasowe stryčki

(wjazanki) kaž też wšě druhe techniske potrjeby poskića płaćizny hódno

Otto Büttner, wobs. Laskowski

w Budyšinje. Hłowne torhoscо 9

K swjedźenjam

našich serbskich towařſtwow

znamješka, khorhojčki, zastupne lisćiki programy, plakaty do pletwow a wěncow

w Serbskej knihařni w Budyšinje

Lěkarjo w Budyskim a Kamjeńskim wokrjesu dawaja z tutym k wjedźenju, zo počinajo z 1. julijom 1934

sobotu popołdnju

wot 2 hodź. žadnych rěčnych hodźinow

wjacy njebudźe.

Tež lěkař ma prawo sebi žadać, zo by k swjatokej tydźenja mohł wotpočnyć.

Wozjewjenje wo lěkařskej njedźelskej słužbje počahuje so w přichodźe potajkim na čas

wot soboty w 2 hodź. do póndźele rano w 8 hodź.

Pokhadowe lěkařske zjednoćenſt. Němske je

— Wokrjesny hamt nawječorneje Hornjeje Łužicy —

Hamtski wjednik: Dr. Starck.

Wot póndźele, dnja 9. julija 1934

su naše wobkhodne rumnosće na

Martin Mutschmanowej drózy 19

Weickert & Eifler

fabrika za matracy z worcowcho grotu a meblowa polstrowarňa.

Telefon 2512

Wobkhodnikam

w Radworſkej wokolinje

Čińće na Waše předewzaće z nawěſtkom w Serbskich Nowinach kedźbne, zo bychu so hoſcо k Wam namakali.

Zajimawe předwjedźenje

w firmje

A. Bokelmann

nasl.

w Budyšinje na Serbskich hrjebjach

Pola firmy A. Bokelmann nasl. w Budyšinje w přizemi we wotdźělenju drobnych tworow předwjedźe so někto zašiwadłowy aparat w zwisku z nowym zašiwanskim twistom „Psi". Tutón aparat zmóžni kóždej hospozy w někotrych mjeńšinach samo najwješe dźěry we wšěch tkaninach na nimale njewidźomne waše zašić. Tutón aparat so z jenym přimnjenjom ruki na kóždej šijacej mašini přitykanje, bjez teho, zo by so na njej něšto přemjeniło dyrbjało. Kóžda hospoda budźe k porjedźenju swojich domjacych a kuchinskich šatow nowy aparat z wulkej radosću jako dobreho pomocnika witać; dokelž wón zalutuje jej wjele časa a wobuzne dźěło.

Zajimało je, praktiskim předwjedźenjam a zrozumliwym wukładowanjam předwjedźenskeje knjenje sčěhować. Mjeno „Zašiwanski čert" je woprawnjene pomjenowanje, w kotrymž so khwalobu hódne wosebitoſe tuteho małeho šwarneho aparata na najlěpše waše wuprajа. Wšitke knjenje a knježny měli sebi předwjedźenje wobhladać a potom z přeswědčenjom tutón aparat za swoju domjacnosć sebi wobstarać; njech nichtó njeskomdźi, sebi tute předwjedźenje bjez nuzenja ke kupjenju wobhladać.

Ke kwasam

Kwasne přednoški Wubjerna knižka, kotraž kóždy kwas porjeńši. 0.50 hriwnow.

Kwasne plakaty do wěncow.

Kwasne dary. Wše družiny knihow, serbske a němske spěwarske, bibilje atd. dóstanjeće

w Serbskej knihařni

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 9. julija 1934.

Kaž w juniju tak žo też w juliju žobotu w Barlinje žanje burhy njewotměwa. Tohodla dźenja žaneje rozprawy njepodamawy.

Dźenjniſche ſtotne wiki w Drjezdźanach.

Na ſtótnych wikach je dźenja na pschedań 6673 ſchtuk ſtotu a to 700 hłowjadłow, mjes nimi 57 wołow, 311 bykow, 288 krumow, 36 jałcżkow a 28 jałcżkow. Dale hischcze 1411 cżelatow, 1111 wowzow a 3372 ſwini. Howjaty ſtót ma dźenja pschecżelniſche wikowanje. Sa woły a byki žo 1 pj. wjazy płaczi. Pola cżelatow je wobkhad jara pomały, płaczijny wo nješto mało popuſchczeja a to wokoło 2 pjenjezkaj. Wowzy maja krěni wobkhad ja ſtare płaczijny, hacz runjez je tu jich jara wjele na pschedań. Też ſwinje maja krěni wobkhod, płaczijny ſu w 1 pjenjezk nižſche hacz jandźenj tydźeń.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencaske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny płećiwo sćěhowkam čłoweho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je na tak žiwjenja dospołne bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 158 — Budyšin — Wutoru 10. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wothłós Heßoweje rěče we wukraju

Francowske nowiny žu rěč wjednikoweho namjestnika Rudolfa Heßa khětro nadrobnje worzišćesałe. Wone wuzběhuja wołebje městna, hdyž Rudolf Heß k Franzowskej rěči. Nowiny „Matin", maju Heßowe złowa sa ważne, dokelž wopschijeja wele myslow, wo kotrychž mózesch žebi myslić, so je žo wo nich priedy j wjednikom srěčał. Franzowska sjawnosć so tež wěsće pschetkwapi, hdyž po podawkach 30 junija nadobo wo prózowanju taskeho rosumneho zwonkownepolitiskeho natwara žiwschi. „Echo de Paris" wudawa, so žo kanzlerowe žadanja w zwonkownej politiji njejsu pschemjenile, wusłobnje pak namo'wjenje wschitkich pschebywschich frontiskich wojowarjow a wołebite napomnjenje franzowskich wójniskich wobdźelnikow. „Quotidien" njemja namołwjenje na franzowskich frontiskich wojowarjow „zapostoženy pazifizmus". Prawiz. nowiny „Jour" rěcża wo „politiskim manewrje" němskeho knjezerstwa. Wone pak pschipósnawaju moralistu hódnosć a historiisku ważnosć němsko-franzowskeho dorozumjenja. „Ezelsior" rěcž wjednikoweho namjestnika jako znamjo sa pschemjenjenje němskeje zwonkownej politik wobhladuja.

Tež jendźelsk nowiny Heßowu rěcž w Königsbergu jara žiwje wobhódźuja. „Daily Mail" pišeju, so je Heß rańsje sa dojednanje z Franzowskej wustupił a žo pschi tym na frontiskich wojakow wschitkich krajow powołał, kotryž žebi měr pschecja. Sskowa wjednikoweho namjestnika wo němskej woli k sakitanju pschećiwo njepschećelskim nadpadam, wutołuja žo jako „warnowanje Franzowskeje." Nowiny wusłuchuja njeznjerny pschikłesk, j kotrymž žu žo tute złowa a tež namołwjenje Franzowskeje k měrej pschijale. „Times" pohaja, so je Heßowa rěcž najważnischi podawk dnja a wowzjischcza rěcž jara nadrobnje. Wone sćeneja zwoju rospravu, so je Heß rańsje sa měr wustupował.

Belgiska sjawnosć namołwjenje k měrej tehorunja žiwje wobhódźuje. Wschitke nowiny pschinjesechu dołhe wucżahi j Heßoweje rěcże. Někotre nowiny wuhódnuja jeje politisku ważnosć. Wołebje derje je skutkowało, so je Rudolf Heß tak sjawnje němsko-franzowski pomjer rospomínał. Ludźo w Belgiskej, kiž hakle njedawno pytachu lud na Němsku naschćuwaczej, žo derje njeczuja. Markistiske nowiny „Peuple" rěcża wo wohrożenju Franzowskeje. S tajkim wudawanjom pak tute Němskej znjepschećelene nowiny nimale zyle wołamocżene steja. W Belgiskej žo sacżuwa, so je Heßowa rěcž j wupłěchem pschećiwo schćitowanjam pożlednich dnjow była.

Dr. Goebbels poručí dźensa w radiju

Němski minister dr. Goebbels poručí pisches wschitke němske radia dźensa wutor. t. 10. julija wječor wot 8 do 9½ hodź. wo themje: **„Dźeń 30. junija a jeho wothłosy we wukraju".**

Dr. Frick wo cyrkwinskej zwadźe

Němski šnutskowny minister je krajnym knjezerstwam tónle wukas pósłał:

Měr, kiž němske knjezerstwo a němski lud w evangelskej cyrkwinskej zwadźe ześi pschejetaj, je bohužel pschezo hischcze daloko. Runjež tym wotpjet sjawnje wosjewił, so je smjerwonanje nuzne, žo tola pschezo hischcze sakatke wojuje, a žo j tym natwarne knjezerstwowe dźełco wohrožuje a hańi. Němske knjezerstwo so tež nětko teho dźerži, so njeje a njemóže być j nadalkom statnych wschnosnosow, žo by cyrkwinskich šnutskownych naležnosćow tykacj, knjezerstwo pak njemóže na žane waschnje dowoliś, so žo j krajnym cyrkwinskim wojowanjom jeho wotzyołład wutworjenje wěrneho ludoweho sjednoćenstwa, j wolu abo bjes wole podrywa.

Sjawneho bjesstracha, porjada a pokoja dla sakajuju j tutym haž na dalschi cżaż bjes wuwjacża wschitke rosmimowane evangelske cyrkwinskeje zwadźy w sjawnych shromadźiznach, w nowinach, w letakach a letazych spikach, a namelwjam, so bychu so słužbne měrna, kotrež naležnosći nastawa, k pschewobdźenju tuteho zakała hnydom j trěbnymi prawnymi srjedkami wobstarale. Tuto wosjewjenje njepotrjechja pak hamtske wosjewjenje němskeho biskopa.

47 000 njezasłužerjow mjenje

Tež w juniju je bjesdźełnosć w Němskej wotebrała. Nětkle 47 000 bjesdźełnych njezasłužerjow je sajsa dźeło dostałe. **Ličba njezasłužerjow, na dźełowych hamtach pschipowědźenych,** wuličena hischcze **nětkle 2 482 000.**

Bjesdźełnosć wotebrajsche wołebje we wotnožkach hospodarstwa, kotrej žu wot konjunkturny wotwisne. Wopomnitej hódne je, so tež w juniju sajsu w industrijalnych wukrajnistach ličba njezasłužerjow pomjerne žylnisce spadny. Wołebje tež w Barlinje. Rusowe dźełarske dyrbjachu so trochu wobmjejowacz, dokelž tatarstwo wojazy dźeławych nozow potrjebasche. Ličba rusowych dźełaczerjow sniži so w junilju wo nětkle 190 000 a wuczinjesche na konzu měsaza 492 000.

Němska zakroči w Memelskim prašenju

Saždźeny tydźeń je němske knjezerstwo podpisarjow Memelskeho statuta, Jendźelsku, Franzowsku, Italisku a Japansku, na słamanje prawa Litwjenjow w Memelskim kraju rańsje pokasało. To mjezyzbe wono sa cżim mimische, dokelž Litwjenjo w Memelskim kraju se wschěmi žrědkami Němzowstwo wutwarjeja spytaju. Němske knjezerstwo worzakuje, so mozy, kotrež žu Memelski statut podpisałe, nětnisi protest k akłam njepołoża, ale nětko pschećiwo litewskemu łamanju prawa zakrocża.

Kommunistiski zběžk w Amsterdamje poduščue

W rańschich a połnoźnych dźelach hollandskeho pschistawneho mesta Amsterdamma njedźelu wjeczor podźe k nowym njeměram dóńdże. Policija a wójsko pak njeměrnikow rańsej składżiłej, so běsche nóz k pondźeli měrna. Pondźelu dopoldnja we wjetšinim dźelu mesta, tež w sse wuwokanym kommunistiskim Jordanje, nicżo njewschědneho njepytnychu. Wyschnosće pak kommunistam w pschistawnjomaj dźelomaj Kettenburgu a Wittenburgu a dźelaczerskich žydlischczach w połnoźnym Amsterdamje hischcze prawje njewěrja. Pondźelu rano žyła ludu na Mopskeinje zyrobowe klamy wurubi. Kommunistiscy agitatorojo hischcze tajnje schczuwaju. Tehodla w mjenowanych dźelach na ważnych kschižnischczach pschezo hischcze wojazy strażuja.

Jendźelske nowiny Barthoua trochu zymnje witachu

We Londonje so wczera hamtscy wosjewi, so je franzowski zwonkowny minister Barthou z franzowskim ministrom za namórske wójsko Piétrom jendźelske zwonkowne ministerstwo wopytał. Franzowskeju ministrow pschewodźeja šobustawy franzowskeho zwonkowneho ministerstwa Corbin, Leger a Massigli. Jendźelski zwonkowny minister sir Jahn Simon a prěni lord jendźelskeje admirality a druhe wobdy franzowskich hosći powitachu. Rozrěčowanje běsche jara wutrobite. Wono sakrałasche žo z europskimi praschenjemi, sa kotrež so wobaj krajej sajmuje. Pondźelu popołdnju zwonkowny minister wobeju krajow tute praschenja nadrobnisko rosponinałaschtaj. W sanźnym cżasu rozrěčowaschke so franzowski minister namórskeho wójska Piétri z jendźelskim prěnim lordom admirality Monsellom wo pschihotowanju konferency wo wójnskim łódźiwje. Dźenża wutoru dopoldnja wotměchu so nowe rozrěčowanja.

Reuterez telegrafowarina powe, so franzowski minister namórskeho wójska Piétri hischcze nětkle dny w Londonje wostanje, so by so z Monsellom nadrobnischo rozrěčowa. Barthou chze pak po tutej pschestawce wutoru popołdnju w 4 hodź. z Londona wotjěć, so by so do Parisa wrócił.

Londonscy politikojo žebi powědaju, so je so pschi jendźelsko-franzowskich rozrěčowanjach wczera pondźelu tež franzowsko-rusći plan rospominał. Tutón plan měri so na rjeczenje pomocy. Był so tutón plan po nětczischnich namjetach pschewjedł, by so tež na Němsku wupschestrěł. S nim by so Němske składnosć k nawótcej a Rusce tež składnosć k pschisłupej do Swjatka ludow dała. Kaž so hischcze powe, staj franzowski zwonkowny minister sa namórske wójsko Piétri a jendźelski prěni lord admirality Monsell tež rospominałaj, hač so Němska njebu k wobdźelenju na konferency wójnskeho łódźiwa 1935 pscheproszyła.

We swětowej wójnje je 1,4 millionow francowskich wojakow padło

Francowske wyschnosće žu nětko dołoniczile, kelko muži je Francowska we swětowej wójnje zhubiła. Na 1 288 000 franzowskich offizerow a wojakow je padnyło abo na cżežke rany wumrělo. Hdyž so k tutej liczbje hischcze padnjeni namórskeho wójska pschilicza, wuczinja liczba franzowskich wójnskich padnjenych dožyła 1 400 000.

Mussolini młóćeše žito w Littorii

S mutičkom kanony pschipowědaschе so pondźelu kapolnja w 9 hodź., so bu z młóćenjom žitowych znjow na Pontinskich polach w Littoriji sapoczina. Mussolini žeše dźełasche a stejeshe tři hodźiny dołho jako młókt na maschinje burskeho dwora cżišło 685. Natarjo a dźełaczerjo jenu zyły cżaż j wupskanjom holdowachu. Jako be dźełacz pschestał, da žebi Mussolini 6 liwow a 50 centisimow jako mzdu wupłaczicz a rjekny pschi tym: „Dwoje chzu Wam prajicz: najprjedy, doba korporazijow, to rěka cżaż faschistiskich wotnamjenjenja konz nadźiwjejšiwa intelektuelnych w dźele, kotrež žu njepłódni, abo maju jenoż jenicżke dźěrzo. To pak je je strachom sa pschichod naroda. Rom je nětdy swoje bohatstwo z burawi sałožił. Jako pak žo wliw intelektualneho grichiskeho a orientaliskeho swěta do Roma dobywschе, sapocża žo jeho spadowanje. Druhe, schtož chzu Wam prajicz, je, so chzu k létu 9. julija prěnje žito w Sabandii młóćicz."

Italiski kronprynz je žo pondźelu na tradzionalnym žnjowym žnjodźenju w Mintunnje pschi Gaetaskim mórskim sakiwje wobdźelił.

Nowy připad na Dalokim ranu

W Japanskej saběraju žo žiwje z ruskim wudawanjom, so je offizěr japanskeho generalneho staba, kiž je sdobom schef japanskeje diplomatisko-wojerskeje mišije w Sachalinje, pschi witanskej hoscżinje ruskeho generalneho konsula spytał, dokumenty ruskeho generalneho konsula kradnyć. Tole wudawanje je wozoby w japanskim wójnskim ministerstwje satraschnje roshorilo. Japanzy tuto ruske wudawanje jako njeżłyschane sschkodzenje bjesporoczneho japanskeho offizera wobhladuja. Japanski wójnski minister je žebi wot schefa japanskeho wójska w Mandźuskej Chaschikaru hnydom rosprawu wo podawku żadał.

Ruzjo pak wudawaju, so je je so japanski wyschk pschi witanskim sthadżowanju w ruskim generalnym konsulace njejapzy słubił. Wón je kaž so pełwe, žo do hornich městnosćow generalneho konsulata podał a tam pisanske błida rospacził a spytał z nich ważne dokumenty kradnyć. Jako j žo je sdźiwy wrócił, je sekretar generalneho konsula jeho spschesłacził. Na to su offizěrej dokumenty wotewzali a jeho i swarjenja wupokasali.

Japanska chce koncentraciske lěhwa připrawić

Nowy japanski snutskowny minister je wojsewił, so nowe knježeństwo, kiž general Okada nawjeduje, ma sa swój najwjetschi nadawk, so pschećiwo kommunizmej a marxizmej wojuje. Knježeństwo na čele wašchnej hibanja njedowoli, kiž ju sa narodnu wolu a ducha japanskeho ludu strašchne. S nowym zakonjom so možnosć wotmje za podrywanje dźela marxistiskich, kommunistiskich a pazifistiskich organizacijow. Za ludźi pak, kotrež pschećiwo tutemu zakonjej dźełaju, pschiprawja so konzentraziste lěhwa. Do nich so stat wobrozace elementy tyknu. Zakoń wo konzentrazistich lěhwach so dórsty japanskemu knježeństwu ke lěhwakonjam pschedpołoži.

Krótke politiske powěsće

— Wjednik SA-wudyra Maltzahn, kotrehož běšche so zwjedźenju nawróla zlonza 23. junija w Quetzinje we Pomórskej pschisłuschnik nazionalsozialistiskeho zwjazka frontiskich wojowarjow cjeřko franki, je w nozy k pondźelu wumrěł.

— Po Němskej puczuju siamski kral dźneša wutorn do Drježdżan pschijědże.

— Němski ekschižer „Königsberg" je pondźelu popołdnju z Kielskeho pschistawa wuješ, so by so w Wolnonym morju z ekschižakom „Lipsku" setkał. Ekschižakaj zhromadnje jendźelski pschistaw w Portsmouthu wopytataj.

— Mussolini a Dollfuß setkataj so 29. julija w Riccione w Italskej. Dollfuß wostanje je swojej swójbu něhotre dny w Italskej.

— Rumunski ministerski president Tatarescu a rumunski finanzny minister Sălăvescu staj po puczu do Parisa. Franzojske knježeństwo je jeju pschepročyło.

— Japanski prynz Kaya a jeho mandźelska staj njedźelu wječor z pschewodom někotrych offizierow a dwórskich dantow do Warschawy dojełoj.

Ze Serbow

W Budyschinje, 10. julija 1934.

— **We wjedrje.** Wječera wječor we 7 hodź. barometer 746 hygrometer +2, thermometer we dnju +31. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +4, thermometer +16. — Wyschina nad Jendźelskej a južnej Europu je so trochu sepjakała. Nižina hischcze z ranja baltiskich krajow leži. Jeje kromy dožahaju hacź do Nańscheje Pruskeje a Pólskeje. Tam je njebjo wjetschca pomročene a z khwilemi so deschcuje. Nad Francowskej je so mjeńscha nižina wutworiła. Někotre hischcze njeje wuhladow, so by na wjedro we Němskej skutkowała. Tak njemóžemy hischcze wažnischeho pschemjenjenja wjedra wočakać. — Jutsche žrjedu ključcžo 3.57 hodź. schadźa a so 8.12 hodźin khowa. Mježacy schadźa jutsche rano 3.13 hodźin a khowa so wječor 8.22 hodźin. Jutsche žrjedu smějemy młody měsačk. Pschedźenak wšitcži pschi dobrowjeczornym wětřiku rjane wjedro, pschi krótkowjeczornym wětřiku pak deschcz.

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu žrjedu: Hischcze rjenje a cjopło, tola žylnische pokhilenje k niewjedram.**

Barrikady w Amsterdamu.

Tajke barrikady natwarichu zbožkarscy dźělaćerjo na dróhach hollanskeho přistawneho města Amsterdama. Z barrikadami dyrbješe so policija a wójsku přistup do zbožkarskich dźělow města poćežić.

— **Kanalowy Wirth** je pondźelu popołdnju našu redakziju wopytał. Wón běšche pschichod pratiel, to kotre drjewjane jědźe koło na dworje Sserbskeho Domu nieje jeho. Knjez Wirth ma nětkole jara nusne we Wjasowinu, hdźež na projekcje za zbožanje kołožow pschi tamnischim Kowarjej mignom dźěła. Jeho tam wobsche sajimuje, so dźěcži na srunanym dźělu rěki Wjasowinu i wulkimi a małymi blachowymi wanjemi jěsdźa a so we kołowinstwje swuczuja.

— **Lětne wohnje w Delnjej Luzicy.** W młodźinje pola Klěschowa woheń wudyri, kotryž so pschi sylnym wětrje psches nětkotre kilometry wupschestrě. Płomjenja so na stronu k Frjazowemu Hajej—Dobrynjej honjachu. Jyte Dobrynjske wobydlerstwo je so namołwjało, so by wohnjowu woboru podprělo. Se wschěch wokolnych wjsow so ludźo z kopaćemi a motykami prózuja, woheń podusnyć. Wješ Dobryń bě z thwilemi wobrožena, dokelž wětr płomjenja hacź k jejnym swonkownym statokam honjesche.

— **Dostawarjam wojerskeje renty!** Pschiražne renty wójnskim cjeřkokrajenym a wojerskim zawostajenym wupłacuje so na měsacy julij pjatk 13. julija 1934 popołdnju wot 3 do ½5 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haju 10 delekach.

— **Porjedźeńka** k wčerawšemu nastawkej „Nabožna manifestacija w klóstrje Marijineje Hwězdy". Mjez druhim pisa so: Tola škoda, zo je so za nawukanjenje serbskich spěwow mało časa wostajiło . . . Rěkać pak ma: „Tola škoda, zo njeje za poskićenjo serbskich spěwow wjacy časa było."

S **Barta.** Ssobotu 7. julija so stronini towaršchojo w organizaziji NS-Hago sa Bart a Hućźinu w Maiwaldej hosćenzu k dźěłu seźdźechu. Stroniny towaršch Krawja je Ströže po powitanskich słowach namjetowasche, so by w Hućźinje a Barcje wobzełita wotnoška organisazije NS-Hago wobsteješe. W rosporuminanju tutoho namjeta pak so dojednachu, so ma so sa Bart blónk (Zelle) wutworić. To so sta. Sa wjednika postaji so stroniny towaršch Neumann z Bukojny. Wón je sdobom dowěrnik industrijowje wikowarskeje komory a ma so na jeje pohódźenjach w Budyschinje wobdźělić. Nawjednik Krawja mischtram wojewi, so maju swojich wuczobnikow na kóždy pad wot dźěłoweho hamta žadać. Stroniny towaršch šoflarskeho mischtr Puttrich powoła so sa wjednika sjednoćenstwa dźěłarnjow w 18. skupinje, sa rjemjeslo. Nowy porjad pschinoschkow ilustruje so po dokhodach jenotliwzow. Błónkowy wjednik Neumann dyrbi sa wokrjeh Bartiskeje wotnožki blokowych wjednikow postajić.

S **Njeßwačidła.** (Zyrkwinske powěsće w juniju.) Narodźili su so: Jurjej Leimerej w Jaseńcu pola Njeßwačidła, dź.; Pawołej Mrošatej w Jaseńcu pola Njeßwačidła, dź.; J. H. Ulbigej w Nowej Wsy pola Njeßwačidła, dź.; K. Augustej Mikani we Lahowje, ß.; dr. Rudolfej Syntorje w Njeßwačidle, dź.; H. Erichej Hejdźe w Bóschijach, ß.; Jurjej Mičźu w Khasowje, dź.; Erichej Williej Rauej w Janezach, ß. — Swěrowali su so: Motorski wjednik Martin Sserb w Debischtowje, z Emmu Augustu Domschkej we Luhu; dur Pawoł Jenka we Lupjanskej Dubrawje, z Helenu Augustu Njencźej w Schescholowje; ratař Jan Max Buk w Boranezach, z Katharinu Domaschkej we Koklowje; hospodarski pomognik G. Alfred Wolf w Biedrinku, z Emmu Elsu Hattatej w Njeßwačidle; twarski samtař Ernst Max Błažij w Nabozach, z Ernu Elsbethu Scholcźiu w Holeschowitej Dubrawje; pohonc Jan Richard Wroblik we Lasu, z Friedu Marthu Pólnikej w Sarečju. — Semrěli su: Wumjeńkař August Winkler w Njeßwačidle, 60 l.; schemu Jan Schu-

---

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěsć ze 17. lětstotka.

Přełožił J. S.

3] (Pokračowanje.)

Po přikładze swojeho wučerja Senia so też Herman Fink njezaběraše jenoż z čitanjom z hwězdow jako tajkim, ale staješe też znamjenja na njebju hdys a hdys do zwiska ze wšědnymi podawkami. Za swoje wobkedźbowanja wuzwoli sebi najwyšše bydlenje na Bledskim hrodźe, donjese dalokowid samo pod tŕěchu a wotkry tŕěchu, zo by bjeze zadźěwka postajenje hwězdow přepytować mohł. Často hišće w połnocy jeho stwu rozswětlenu widźachu, hdźež čitaše w knihach a pytaše nowe podawki.

Wodnjo so rady wokoło jězora překhodźowaše, druhdy jeho też Rybakec Rězka z čołmom k cyrkwičcy na kupje přewjeze. Rady khodźeše też do Rěčicy, do Hórkow a samo do Radownje. Ludźo jemu rěkachu „hrodowski hwězdykukař". Rady by z nimi rěčał, tola znaješe jenoż něšto wšědnych wurazow. Pozdźišo spytowaše dlěše sady wuprajeć, kiž pak jemu hroznje hłowu łamachu. Němcy docyła nimaja wosebitych khmanosćow za přiwuknjenje cuzych rěčow.

Skoro nihdy pak Fink njekhodźeše sam. Stajnje měješe přewodnika při sebi, kiž dźěše pódła njeho, běžeše doprědka abo wosta za nim. Tutón towaš bě stražnik Karo, psyk z krótkokosmatej čornoswětatej kožu z bělymi blakami a jara dobroćiwy. Karowy knjez bě hrodowski zarjadnik Krystof Waidmann, pos pak so rad też hwězdarja dźeržeše. Hdźež so Karo pokaza, tam też hwězdař njebě daloko.

Hdyž so na hród wróći, sahny Fink stajnje na polcu a wza tolstu, do swinjaceje kože zwjazanu knihu z napismom „Astronomia nova" (Nowe hwězdarstwo) do ruki. Měješe hišće wjacy druhich knihow podobneho wobsaha, ta pak bě jemu wosebje luba, dokelž bě ju jako wučbnu knihu w Paduwje wuživał. Spisał bě ju lěta 1609 Jan Kepler, samsny Kepler, kiž je prawidła wo hibanju khodźicow (planetow) wotkrył.

Fink so boješe, zo so jemu někajkeho rjaneho wječora prutata hwězda na přeco zhubi, dokelž khowaše so kóždu nóc nižo za Stolom. Tehodla jemu njedosahaše, zo ju jenoż z Bledskeho hrodu wobhladowaše, ale chcyše ju z někajkeje wjetšeje wyšiny wobkedźbować. Najbóle so za takje wobkedźbowanje hora Wišelnica na sewjernej stronje jězora a nic daloko wot Hórčanskeje cyrkwje přihodźeše. Naja sej hrodowskeho małeho wotročka Michca, zo jemu w košu dalokowid njesešo, sam pak dźěše pódła njeho. Wžo jeho też Karo přewodźeše. Popołdnju we štyrjoch — bě dźeń swj. Ssćěpana — jako so poča ćmić, docpě Fink na wjeršk Wišelnicy. Sněh a mróz běštaj znjesliwaj tutu zymu. Zbožny měr so rozlěhowaše po horach a dolinach, z mnohich wěžow pak klinčachu nostrowy jandźelskeho česćenja do wucha.

Prutata hwězda steješe wječor w pjećich nad samym Stolom, tola hižom jara blizko jeho wjerškej. Tule nóc so we wosebje čistych wobrysach pokazowaše. Hwězdař stoješe dalokowid na wšě strony, zo by sej najlěpše wobkedźbowanje zmóžnił, měrješe a pisaše, zo by dokładnje zwěsćił stejnišćo hwězdy tutón dźeń a tutu hodźinu. Spokojeny dokónči swoje dźěło, tola pak wotwodźowaše ze wšelakich wobstejnosćow, zo so prutata hwězda bórzy zhubi. To so też sta. Tři nocy na to bě zamróčeno, štwórtu jasnu nóc pak njewidźeše prutateje hwězdy nichtó wjacy. Prěni raz bě so pokazała 12. decembra, 30. decembra pak zaňdźe na přeco na wobzoru.

3. Skónčenje swjateho lěta 1625.

Bledski farař Maćij Worjechař wozjewi w cyrkwi swj. Měrćina njedźelu po hodźoch lěta 1625 tole:

„Swj. Sylvestra, dźeń 31. decembra woswjećimy ze swjatočnosću wobzamknjenje swjateho lěta. Prošuju Was, lubi wosadni, zo přińdźeće w bohatej liščbje k službje Božej, kiž so wječor w jědnaćich započnje. Najprjedy budźe předowanje, wo połnocy pak swjedźeńska mša z dźakownym kěrlušom „Te deum laudamus". W samsnym času budźe so zwonić při farskej cyrkwi, při cyrkwi na jězorje a při wšěch pjeć přisłušnych cyrkwjach. Wy wšěće, zo bě bamž Urban VIII. připowědźił swjate lěto z wosebitym wotpohladom tehodla, zo by zahinyło Lutrowe błudnowěrstwo, zo přestanje hrozna wójna, kiž so přeco bóle rozšěrja w našim kralestwje, a zo bychu byli wšitcy skrućeni w křesćanskim žiwjenju. Njech naspomnju hišće, zo je lětsa najwjetša cyrkej na swěće dotwarjena, cyrkej swj. Pětra we Romje. Twarili su ju wjacy dyžli sto lět z přinoškami křesćanow cyleho swěta. Bamž Urban ju w nowym lěće z wulkej swjatočnosću poswjeći. Njech nas tutón wulkotny dom Boži zjednoći w lubości ke knjezej swjateje cyrkwje a w nabožniskej přezjednosći".

Ludźo kedźbliwje posłuchachu na fararjowe wozjewjenje. Njezwučene běše to, zo budźe so Božа służba wječor w jědnaćich započnje, na druhej stronje pak zaso rjeknywcy, zo je to postajenje runje přiměrjene, dokelž so w połnocy swjate lěto skónči.

Přińdźe dźeń 31. decembra. Hižom do jednaće hodźiny wječor bě cyrkej skoro połna, w jědnaćich pak wša přepjelnjena. Na klětku stupi probst jězorskeje cyrkwje Jurij Burnel, kotrehož farař Worjechař při wosebitych składnosćach rady jako swjedźeńskeho rěčnika přeprošowaše. Burnel wšěšeše prawje po domjacym powědać, zo jemu kóždy lohcy rozumješe. Započa:

„W njezwučenym času, hdyž druhe nocy wotpočujemy, smy so dźens w česćomnej cyrkwi swj. Měrćina zešli k službje Božej. Wam je znate, čehodla wotměwamy tu žadnu swjatočnosć. Kónc swjateho lěta! Dźak budź Bohu za wšě miłosće, dźak Wam, zo tutych miłosćow njejsće skomdźili! W procesijonach sće wopytowali krajowe hrodowske wosady.

(Pokračowanje sćěhuje.)

fer na Horje, 59 l.; rentudostawaŕ Jan Cžecz w Njeswačidle, 77 l.; Margareta Editha Schmiedelez we Njeswačidle, 6 dnjow.

S **Rakez.** W pożlednim pożedżenju zyrkwinskeho pschestejicžerstwa je žo wobsamtko, so budże zyrkwinske dawki po dotalnej žadźbje sběrać. Zyrkwinska žwjatoczna hodžina pod holym njebjom smjeje žo 29. julija popołdnju. Městno a hodžina žo hischcze wossjewitej.

S **Kulowa.** Měschczanoscha jako polizajski sarjadnik na to pokazuje, so hacž do 31. oktobra kóždeho léta je sakasane, w lěsu a na lěsnych puczach kuricž. To też ja turjenje z trubki je saczinjenym wětrom placži.

S **Hbjelska.** Na Hbjelskowskich honach žo žobotu popołdnju z njeznateje pschcziny pochowisna (torf) sapali. Woheń samóchu na 5 jutrow wobmjesowaŕ, tola žo wón hischcze pod semju žehli.

S **Klětnoho.** Njedżelu popołdnju w 5 hodžinach žo na woheń piskasche. Wola ratarja Jurja Bale žo hromada žtanja palesche. Wobnjowej woborje a wjesnjanam žo poradžił, woheń shaschecz. Kak je woheń nastaŕ, njeje hischcze swěsczene.

S **Podrózdża** w Delnjej Lužizy. W blischosczi naschese wósy lěsny woheń sakhadża, kotrzż hischcze njeżbu móhli potlocžicz. Mużstwa dźěkoweje žłużbny žu žo na pomoz jawolale, kotrež pytaju płomjenja z pěskom sażypacz.

Wusudźenja

§ Budyšti pschiżażny žud bě létża 20. februara 36-sčeneho Kurta Ericha Morgensterna z Wilschdorfa pola Pirny dla dokonjaneho a spytaneho cžělneho wotehnjacža w schtyrjoch padach k khłostańi na 1½ léta, jeho žonu Emmu Elsu Morgensternowu dla pschipomozy ke khłostańi na 1 léto a wobeju k shubjenju cžežnych prawow po 5 létach sażudźił. Ssud měješche sa dopokasane, so běschtaj wobaj žwojeho wužitka dla sakoń pschestupiłoj. Morgenstern bě, kaž bě žo swěscžiło, znajmjeńscha schtyrjom žamodruhim žónskim pschi wotstronjenju cžělneho ploda pomoznu rucz a sa to jako sarunanje pjenježu abo zyrobu žadaŕ a dostaŕ. Jeho žona bě jemu žónske pschiwjedła. Wobeju běchu loni nasymu sajeli. Morgenstern bě žwoje khłostanje naschupił. Jeho žona pak bě zevšitju japokožiła. Pola njeje njebě němskostatny žud sa dopokasane měr, so bě žwojeho wužitka dla mużej pomhała. Wužud pschecziwo njej bě žo kohodła powalił a jejna naležnoscz bě žo wotpjetnemu jednanju pschiżażnemu žudej pschipokasała. Po nowym pschepytanju njemóżesche žo žud pschesżewdcžicz, so bě žwój wuzitk pytała. Wona žo tohodła jenoż jako pschipomozy winowata spósna a sjawno na 1½ léta dosta.

§ S wusamknjenjom sjawnoscze pschiżażny žud pschecžiwo 25létnemu woženjenemu a hischcze njenaswarjenemu Fritzej Richardej Hilli w Korsymju dla wopacznje pschiżaži jednasche. W prozeżu dla żeżiwjenja njemandżelskeho dżěcza Elsy Rjenczej w Demjanach pschecziwo pohonczej Hähnelej běchu Hillu 31. meje 34 pschez Budyškim hamtikim žudom jako žwědka žkhscheli, dokelż bě Hähnel wudawaŕ, so bě žo Hilla z dżěcžkowej macžerju tohorunja nakładowaŕ. Hilla bě z pschiżahu wobžwědcził, so njeje za cžaż podjeczo wot 20. meje hacž k 18. septembrej 1933 a žnjka jenże z dżěcžkowej macžerju blisko wobkhadżaŕ. Tole wobžwědczenje bě žo w tym nastupanju z wědomjom njewěrnje dało, so bě žo Hilla, kaž też Rjenczej pod pschiżahu wobkrucži, žwój podjeczom wospjet z njej nakładowaŕ. Toho bě žo Hilla, hdyż běchu Rjenczej žkhscheli, stónczinje wusinaŕ. W żeżo poczinjenju pschiżażny žud žpósna, so je wopacznu pschiżahu wrócził. Hillu tohodła k jastwu na 6 mježazow a k shubjenju cžežnych prawow na 2 léże sażudźichu.

Z Łužicy

* S **Biskopiz.** Ssobotu po pschipołdnju w Ssornjażym lěsku woheń wudnyri. Woheń potrjechi nětkle 200 kóżnych metrow khójnoweho lěża. Tute schtomy žu nětkle 25 hacž 30 létne. Biskopczańska dźěkowa žłużba cužże haschecz pschihwata a woheń sańaji. Najźerje je nechtó z njekedżbliwoscžu woheń sawinowaŕ. Ssynka wje z Biskopiz a Pózkowow běschtej pschijěkej, tola njetrjebaschtej žpykacz.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Reichenbacha** w Vogtlandskej. (Nimale sto lět stara). Tu je Hana Marja Helena Kellerowa nimale sto lět stara wumrěła. Hacž do žwojich pożlednich dnjow je wona duchownje cžerstwa a cžělnje stoko dospołnje strowa była.

Přilopk

* **(Němski powětrowy ballon na połodnischej Morawje z semi pschińtaji.)** Na połodnischej Morawje blizko Nikolsburga žo z dwěmaj mużomaj se Sakskeje wobżażeny ballon na semju puschczi. Ssylny **wětr** bě ballon pschez cžěkoslowaltske mjezy pchehnaŕ. Hdyż bě politzija ballon pschepytała, móżeschtaj žo jědnaj do Němskeje **wrócicz.** Też ballon žo bjes żadżewkow do Němskeje póżła.

* **Sso žima špalika.** W Schönbrunnje na Morawje w statoku Josefa Schauera woheń wudyrik, kotryż žo rucze **rosschěri.** Hdyż žo wobydlerja wohnja dohladachu, hižo zyle twarjenje w płomjenjach stejesche. Wobżedżerjowa žona bě khora a njemóżesche z twarjenja cžeknucz. Jejny muż žo podarmo prózowaschе, ju wukhowacz; žona žo žima špali. Jenoż swuhlene loscžowz mózachu wotnjesecz. Syntajo žonu wuthowacz, žo Schauer tak cžežko wopali, so dyrbjachu jeho do khorownje dowjesecz.

* **Sobrskeho župa w Tatrach iželili.** Kaž žo z Tatrastich horow powě, je tam jedyn hońtwar hobrskeho župa, z wupschestrjonymaj khchidkomaj 2½ metra mezażeho, iželił. Ptok bě tak žylny, so wabjaju žratwu z pschipowěžnjenej cžežkej żelenej kulu do powětra žobu wża a harke na semju padże, hdyż bě jeho sżeza kulka trjechiła. Wospjetk běchu widżeli, so wulke wowan z naschwy wotnjesu. Po župu (Geier) ma žerbska wjeż Ssupow žwoje mjeno.

Swjedźeń wysokeho narodneho wuznama!

Niż žwonkowneje pychi dla žwjeczimy létża Domowinski slět w tak wulkim rosměrje, ale znutskotneho sbrużenja nasscheho luda dla! A sbrużejcz w narodnym dźěle dyrbimy žo djenża cžim bóle, hacž hdy prjedy! Niż k sabawje ma Domowinski slět žłużicz, ale k ludnosinemu natwarej! Wón ma nam wobradżicz duschownje wjesele dnja nasscheje narodnosże! Domowinski slět njebudże dżeń holka a harh, ale dżeń najhlubischeje dostojnosże a żwěrh! To žu te sakładne podłożki, cžehożdla žo tej létża Domowinski slět žwjeczi! Schtóż djenża hischcze sdala nasscheho prózowanja sieji, ma žo sa dżělo na narodnym poln shrěcz a pschikladomny žkutk ma jemu dopokasacz, so cžłowjek ideałow a narodneho žebjewědomja je duschownje bohaty cžłowjek, nosche žlotych darow žwojich prjedowznikow!

Jenoż z tutym wjeżownym špósnacžom ważnosże Domowinskeho slěta rosże slěta samer, dobyli sa lud! Tuż pschińdżecze wschitzy njedżelu na Domowinski slět w Radworju, wy žynożo a dżowki žerbskich nanow a macžerjow!

-ze-

* **Ważne wojerske dokumenty w Rumunskej kradnyli.** W Krajowje žu žo se żeleżneho kamora pschecho regimenta 19 ważne wojerske tajne dokumenty žhubiłe. Jeneho majora, tschi hejtmanow a jeneho podoffizéra žu sajeli. Dżeń podżitcho je žo w Bukarestu majorowa dżowka satsélika. Myżla žebi, so je do padutschstwa sapleczena była.

* **Paris—Bukarest sa 6½ hodżiny.** Franzowschi letarski offizéŕ Ganin, kotryż je pjatk rano w Le Bourgetu pola Parisa z wojerskim létadłom k Bukarestej wotleczaŕ, je dalokokoscž mjes Parisom a Bukarestom sa 6 hodżin 23 mjeńschinow schelecžaŕ, to je sa hodżinu 305 kilometrow.

* **Islandska semja žo tschaże.** Sapoczatk junija powě žo wo semjerżenju w Thingoelstim a Oefjordskim wokrjeżu w połnocy kupy Islandskeje. Městaczżu Dalvik a Hrisey žo najcžežscho potrjechischej. W pjecz njedżelach po tutym semjrżenju tam semja z wuwlacžom schtyrjoch dnjow kóżdy dżeń żylnischo abo żłabischo rżesche. To wobydlerstwo sniepokoji. Pschi rżenju běchu żylne podżemske hrimoty a wrjeski žłyschecz. Nerwosnoscz wobydlerstwa z kóżdym dnjom pschibéra.

* **Turkowski Methusalem dostanje marmelowy pomnik.** Kaž je znate, wumrě njedawno najstarschi muż Turkowskeje Zaro Agha. Tutoho starza, kotrehoż sa najstarscheho muża zyłeje semje wobhladuja, chcedża wošebje dostojnje cžesczicz. Istambulske měschczańske sarjadnistwo chce na jeho row marmelowy pomnik stajicz dacz. Na pomnik napischu žo najważnischе podawki we żiwjenju tutoho muża.

Wulki lěsny woheń w Mecklenburgskej

Ssobotu pschipołdnju Warenska wohnjowu woboru sawolachu, so by na Charlocžinym Dworze pola Kargowa wulkowoheń haschała. Tam a w žuboduym lěsu je palesche. Pschi žuchoczże a z njepschichodnym wětrom je woheń rucze rosschěri. Ludżo a formazije z żykeje wokolinY khwatachu do lěża, by hychu hascheli.

Wjeż Speck žo se wschěch stron z wohnjom wobda. Wojazy, kiż runje w Nowych Strelizach pschebywachu, žo tohorunja na pomoz jawolachu. **Tak wulki lěsny woheń je w Němskej lědy hdy sakhadżaŕ.** Popołdnju dyrbjachu wobydlerjo wjeż Speck wopuschczicz, nadrobnische powěcze wo jich dóicze pak njebóiżdżechu, dokelż běchu žo telefonowe powody z wohnjom inicżiłe.

Blista wjeż Gramzin stejesche tohorunja we wulkim strachu. K njej žo woheń hacž na 400 metrow ibliži, tola w pożlednim wokomiku žo wětr wobroczi. Ssame z Barlina je žo wohnjowa wobora na pomoz pókała. W nzu k njedżeli poczа žo lěż žnowa palicz. S Božim dżiwom žo někotre wósy žrjedż žo palazeje hole psched žahubu wukhowachu.

Njedżelu popołdnju žo powě, so je žo woheń sastajił. Wjecžor pak žo wobydlerstwo žnowa do haschenja wokasche. Nětkle 8 kilometrow dołhi a 3 kilometry schiroki kruch lěża je žo žpalił. Politzija je 35létneho dżěłacžerja Joerla je Charlocžineho Dwora sajała. Joers bě-ze blisko lěża wowzy pażo żehliwy popjeł žwojeje trubki na sesthnutu trawu wukłepaŕ a ž tym woheń sawinowaŕ.

W nozy k póndżeli žo wulki lěsny woheń pschewinuł. Póndżelu popołdnju pschestachu haschecz. W lěżu žwosta 600 muži žylna straża, druhich haschcerjow na cžežkich autach wotwjesechu.

Starosłowjanske wojerstwo

XI. **Prok a kłoki, łunkawa a brónidło.**

Prok z kłokami je jena z najstarschich brónjow scyla. Też Słowjenjo mějachu tutu bróń wot wšeho spočatka pódła bliebje. Prok rěka pola druhich Słowjanow „łuk", štož zwisuje z naším słowom „wobłuk". Je to stary słowjanski wuraz. Tohorunja staj słowjanskeho pokhoda słowje „kłok" abo „šip".

Prok z kłokami bě jako bróń pola Słowjanow bóle rozšérjena dyžli pola Němcow. Hišče bóle wuživachu tutu bróń orientalske ludy a pućowace ludy južneje Europy, kaž Wuherjo, Hunojo, Awarojo, Sarmaća. Pola Němcow hakle Korla Wulki zawjedże prok we swojim wójsku.

Słowjanski prok bě srjedźneje wulkosće (1—2 metrow dołhi), z jasenjeho abo wjazoweho drjewa, srjedża sylniši a na ćeńšimaj kóncomaj zaročany, zo móhła so tam truna přičinić. Słowjanski prok bě potajkim podobny na germanski a nic na asiski, kiž wobsteji z dweju dźělow.

Prok z kłokami khowaše so w tylowje. Też tuto słowo je słowjanskeho pokhoda. Wšědny prok na wsach prokarjo sami wudźělachu. Nimo njeho wšak wuživachu Słowjenjo też hižo samotřele abo prokawy. Bě do proka, zasadżeny do přimadła, na kotrymž běše žłobik za kłoki. Truna so napinaše z pomocu nohi.

Samotřele hižo stari Romjenjo znajachu. Słowjenjo wšak je jako ručnu bróń wuživachu khětro

Najwjetsche konjaze wiki Europy.

We Wehlawje w Rauschej Pruskej žu žo wulke konjaze wiki sapoczate. Wot 600 lět žo tam kóżde léto we **prěnim** tydżenju julija sarjaduja. Na 600 hacž 800 konj žo na wiki pschijeżeri. Tam njeseńdu žo jenoż pschedawarjo a kupzy, ale też wschelaki lud, kiż žo tu **stronneje** sastużby naruna.

pozdźe. Prjedy mějachu wjetše samotrěle při wobléhowanju hrodow a městow.

Kłoki běchu wšelakeje podoby. Kónčk kłoka měješe ćeriki jazyčk, z kotrymž bě do kłokojšća zaštarjeny. Kónčk so hišće ze smołu a bórnicu přitwjerdžeše. Druhdy wšak měješe kónčk jenož truhjatku, z kotrejž bu na kłokojšću přičinjeny. Na druhim kóncu kłokojšća běchu pjera přiwjazane. Kónčki kłokow mějachu wšelake formy. Nimo domjacych kłokow, kiž mějachu wótry kónčk, wuživachu so też cuze orientalske kłoki z dźiwnymi šerokimi abo wjelerožkatymi kónčkami.

Najskerje wuživachu Słowjenjo wot wšeho spočatka też funkawu. Tak měješe słowjanske wójsko před Solunom w VII. lětstotku hižo wotdźělenja funkarjow. Funkawa běše to někajki rjemjeń, do kotrehož so kamjeń położi. Z nim so ćiskaŕ dwójcy, trójcy wobwjertny a potom naraz jedyn kóne spušći.

*

Brónidło a nahłowak staj bróni, kiž so hakle pozdźišo trjebachu. Wuživaršej so hakle tehdy, hdyž bě kowarstwo hižo khětro so wuwiło a wudospołnjło.

Najprjedy dźe wojowar so škitaše z kuskom krutjeje koże, kiž sej na ćełko přiwjaza. Pozdźišo so na tutu kožu kowowe platy přibiwachu, zo bychu ćełko lěpje škitałe. Tajke brónidła mějachu na př. hižo stari Grekojo a raněoeuropske ludy, dale też Gallojo. Romscy wojacy mějachu hižo dospołniše brónidło, kiž bě zestajene z lutych kowowych kružkow abo koleskow. Wot Romjanow pak Słowjenjo. Wěmy, zo Korla Wulki w l. 805 zakaza předawać brónidła susoduym Słowjanam.

Słowjenjo w spočatku ani kowowych brónidłow njemějachu. Město nich mějachu krute kožane kabaty. Často pak ani tajkich njemějachu. Tak stari spisaćelju VI. lětstotka pisaju, zo Słowjenjo dźěchu do bitwy polnazy, jenož w kholowach. Ale hižo 100 lět pozdźišo mějachu też Słowjenjo hižo brónidła. W X. lětstotku běchu Słowjenjo derje wobrónjeni ze brónidłom a nahłowakami.

W starosłowjanskich rowniščach su so namakale koleskate brónidła abo jich zbytki. Słowjanske brónidło IX.—XI. lětstotka bě koleskate, to rěka zestajene z lutych drobnych koleskow. Snadź nimo toho mějachu tež kožane kabaty, pošite ze železnymi šupiznami, kajkež też nošachu nawješćorni susodźa. Koleskate brónidło měješe podobu dołheje začinjeneje kešle, kiž do koleń dosahaše, z dołhimaj rukawomaj a z wosebitym koleskatym šerokim khornarjom. Druhdy bě też hišće připrawjena kapa, kiž móžeše so přez hłowu ćahnyć. Brónidło bě zhotowjene ze železnych koleskow, kiž běchu tak zwjazane, zo na kóždym kolesku štyri druhe wisachu.

Někotři wučeni praja, zo Słowjenjo a Germanojo tuto brónidło njejsu přewzali wot Romjanow, ale wot orientalskich ludow. Romske brónidło bě mjenujcy krótke, jenož hač k pasej dosahaše, mjez tym zo běchu słowjanske a germanske brónidła dołhe, hač do koleń, kajkež mějachu jězdne ludy narańšich krajow. Też kapu romscy wojacy njeznajachu, ale jenož orientalscy jězdni. Technika zwjazanja koleskow słowjanskich brónidłow pokazuje tohorunja orientalski pokhad.

Koleskate brónidło so dale wuwiwaše. Zawodźeše pozdźišo też rucy w podobje rukajcow a też nozy. Też słowjanscy rycerjo mějachu hišće tajke wudospołnjene brónidło.

Přichodny nastawk: „Nahłowaki a škity".

Budyske stawniske powěsće

6. julija 1934.

Narodźenja: Wilhelmej Makjej Müllerej, pomoznemu rejerowemu lokomotiwnikej, synk. — Willijej Pawołej Weńnerej, blidarjej, synk. — Wumrěć: August Bjedrich Steglich, maloreninaŕ je Ssmilneje, 71 lět. — Pschipowědanje mandźelstwow: Kurt Erich Ullrich, tepjeŕ ſ Helenu Hanu dźěl. Eißnerowej hynjidši dźěl. Kubikowej rodź. Dehneltej, fabriksej dźěłaćerku, wobaj w Budyšchinje. — Swjatanje mandźelstwa: Maks Arthur Albert, hudźiník w Zitawje, ſ Eriku Marju Braunej, pschedawarku w Budyšchinje.

7. julija 1934.

Narodźenja: Gustawej Pawołej Hermannej Thielej, feldweblej, dź. — Semrěłoj: Emil Max Semmer, ratař ſ Ruschizy, 48 lět. Bjedrich Arnoschi Hagermann, jahrodnik ſ Budyschinka, 59 lět. — Pschipowědanja: Reinhold Erich Terber, żeleznoćeŕ, we Wulkich Dešcanach, ſ Johannu Helenu Jenny Uhlemanez w Budyšchinje. — Swjatanje mandźelstwow: Max Walter Oldenburg, pschekupśki pomocnik, ſ Martu Margaretu Strnadej, pschedawarku w Budyschinje. Bjedrich Albert Sdźěny, ratarśki dźěłaćeŕ w Kubschizach, ſ Emmu Hoffmannej, fabriskej dźěłaćerku w Budyšchinje. Jan Pawoł Wojnaŕ, krawśki mišchtr, ſ Martu Helenu Roscherej, hołpołu, wobaj we Budyschinje. Erich Pawoł Ryćeŕ, dźěłaćeŕ, ſ Hanu Emmu Nowotnej, žłužobnej, wobaj w Budyschinje.

Serbski bratře, serbska sotra!

Maš Ty hižo swjedźeńske znamješko za Radwoŕ? Kóždy Serb, kóžda Serbowka nosy tuto serbske znamješko!

Njechaš też Ty swoju Domowinu z tajkim snadnym woporom podpjeraś? Njechaš też Ty jónu nješto pjenjezkow za swoje ludstwo woprowaś? Pój, serbski bratře, pój, serbska sotra, kup sebi

serbske lipowe łopjeno,
zlětowe znamješko!

Nejdo.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **W najwyšschich tónźinach Eifelskich hór temperatura w pośledních nozach nimale hač na nulu spadny. Wodnja pak běchu 25 stopjenkow ciopłoty po Celsiju we khłódku měrili. W ležnych dolinach pozja ramo mjerjenycj. Rano běchu łuki ſ mrózom pokryte a łuže ſ ledźikom.**

— **W ramolnym twarjenju w leśnej wóźy Volksdorfje pola Hamburga póndźelu wjeczor pium rozbuchny. Rozpadanki pohrjebachu wobydlerjow domu a někotre wožoby, kiž tam na wopyće pschebywachu. Pod rozpadankami namakachu cisoch mortwych a pjeć ćeźkokraŋjenych. Mortwi su wobkedźeli, ſ wójnoj ślepy wuczeŕ Meistphal, jeho pschichodna maš a wešta Rabina, kiž běšche jeho wopytaš pschischła. Ślepy wuczeŕ je ſ wotmyślenjom ramomordarstwa hłownu płunowu honaš w pinzy wotwjertnył, pium žo ſ někajkeje pschiczyny sapali. Kněža ſ pjeć jiłwami pschemění žo do hromady rozpadańkow.**

— **W Bansinskich kupjelach pschi Raušchim morju jenje, maš a dźowku, a dźowzynuzo žydowskeho ſyma morjowych namakachu. Maš a dźowka běschtej žo wobwěsłej, dźećo běschtej sajedopuśćeł. Pschiczina njeſtuka na to w njeſbožownych ſwójbnych wobsteſnoſćach pytaš, kaž ſ rozsahowcowarskich listow wutkadža. Wobě žonje njeběschtej ſe ſwojim nuzom hromadźe žiwej.**

— **Njedźelu w nozy je ſo transzowska wieś Fiona pola Thanona wotpalita. Pschi njepschichodnym wětrje ſo woheń na wšsche domske wupschestrě. Wobnjotwa wokoło 60 pedarmo prězowsche. Wobydlerjo dyrbjachu najmuſniſche wěcy ſobuwsadźeć ſe ſwojich domow ezeknyć.**

— **W Jendźelskej běšche tele dny tak horzo kaž na 32 lět było njeje. S měſtnami poſtupi horzota hač na 32 ſtopjenkow po Celsiu. To je ſa Jendźelsku wurjekna horzota. Sobotu a njedźelu ſu tyſaźy ludźi na horzotu ſkherile, pjeć wobkobow je wumrěło. S ſyteje Jendźelskeje pewě ſo wo wobnjach w lěſach a holach. Pschi njekótatach na wodźe ſo wobnje jara ćěžko ſahaſchaceź hodźa. Na Aldershofſkim wojerſkim ſtwarzowanišchcu ſo 800 wojakow ſ płunowymi maſkami a worzłowymi kłobukami wobrónjeni na haſchenje wupoſła.**

— **W Portugalſkej ſu ſobotu a njedźelu ćeźke njewjedra ſałkatźale. Błyſte je ſchtyri wobdy ſarasyć. W Braganzy dyri błyſk do pólty a ju ſdźěła ſapuſćeji.**

— **W Nowoſeelandſtej ſu ſo dešcze łale, kaž je dołho njepomnja. Se ſlowkami najłachu powodźenja. W Nord-Auſtlandźe je woda wjele dróhow pócześła. Zelesnicy a dróhi ſu ſo powodźile. Někotre wobkody dyrbjachu w nozy w ćołmach ſ jich twarjenjow wukhowacj, dokeł běšche ſo woda do nich dobyła.**

Radio

Sćrjedu 11. julija ſłyšćimy.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wšchědneho programma: 6.20 ranšchi konzert. 10.50 ſa dźěćzi. 11.30 ſa žony. 13 tačzele. 15.15 ſpěwanje dźěćzi. 20.30 wojerſki konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho wšchědneho programma: 5.55 ſa burow. 6.20 ranšchi konzert. 8.20 tačzele. 11.40 ſa burow. 16 popołdnjo ſa mkodźinu. 18.20 operettowy konzert. 20.30 rejwanſki a ſabawny wjeczor.

Hišćnje ważne ſ hnjoweho programma. Hamburg: 20.30 rejwanſki wjeczor. Mrótkłaŵ: 20.30 konzert. Stuttgart: 20.30 pižana hodźina.

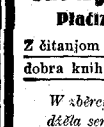
Swó'bne powěsće

Wumrěł: Auguſt Hugo Hempel, rěſnſki mišchtr we Brěſni pola Kamjenza, 62 lět; thowanje je dźenja wutoru.

Towaſtwowski powěſtnik.

Bukecy. Srjedu, 11. julija poſledna ſpěwna próba za zlět. Stwórtk zwučowanje narodnych rejow pola Stangec.

Jaseńca. Na Domowinski zlět wotjěžźo „Bjesada" w 12 hodźinach z Jaseńcy.

Hdyž so mad radiom wjeselíće pisníće nam, hdyž so na nióh hučwaće — pisníće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźěłnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

K Domowinskemu zlětej

wše drastowe tkaniny, khotbowy plat, banty a žiđźane tkaniny

Schaaf

Dźećace kolesa
we wšěch wulkosćach na tunjo
Jan Schieback
na Mužakowskej drózy 4

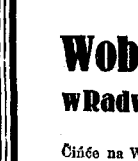
Stenowane moškowe wolmjane wjelbłud. bildowe wulki wubjerk jara tunjo
přikrywy
Paul Korn
na Hošic hasy 21
specialny dom

Płaćizny hódne
Črije
wšěch družin.
Črišowy dom
Mann
w Kamjenću, Walowa dr. 25/27

Konservowe šklenčy, zawarjeńske aparaty,
želejowe šklenčy a šklenčy k zawjazaniu, gumij.wobručki a wobłučki
dóstanjeće dobre a tunjo pola firmy
Alfred Beitel
(prjedy Nicolaus)
w Kamjenću
na Budyšskej drózy 70

Meble
w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo pola
Despang
nětko na Moltkowej dr. 17

Wot póndźele, dn. 9. julija 1934 su naše wobkhodne rumnosće na
Martin Mutschmanowej drózy 19
Weickert & Eifler
fabrika za matracy z worcłowcho grotu a meblowa pólstrowarnja. Telefon 2512

Kedźbu! Kedźbu!

Nowa trajna žołma
Lindec patentowy trajny žołmjeŕ poskića Wam štyri lěpšiny:
1. najpřijomniše wothladanje;
2. wulka mjehka žołma (žane čornuške
3. spodźiwnje dołhe trać; [kudźerje;
4. najbóle wlosy wukhowa.
Pjeć 7.50 hriwnow.
Frišer Buzmann na Moltkowej drózy čo. 5 prjedawše němske knihikupstwo

Wobkhodnikam w Radworskej wokolinje
Čińće na Waše předewzaće z nawěſtkom w Serbskich Nowinach kedźbne, zo bychu so hoſćo k Wam namakali.

Bouclé-jowe tepichi
ložowe předłožki
ložowe łoža
za jara tunje płaćizny
Paul Korn
na Hošic hasy 21
specialny wobkhod

Jězdne rjady „Blitz"
lěćne wudaće 1934
płaćizna 1.— hr.
hromadźe z wosebitym zešikom za autobusy na předań
w Serbskej kniharni

Čitajće serbske knihi

Płaćizny wo 25 procentow zniżene!

Z čitanjom nabudźeće zdźěławosće a rozhlada:
dobra kniha je najlěpši přećel w čežkich khwilach

W zběrcy „Dom a swět", kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismorstwa, namakaće za sebje a za swojich lubych jako dar přecy nješto přihódneho.

1. Alois Jirásek: **Filosofska historila.** Powědańčko 0.80 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody niewiesta.** Swjeźe hra —.40 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy riekowie.** Powědańčko 0.80 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 0.80 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margrofy Gera.** Dolnoserbska eniska pśeń —.40 hr.
6. Maria Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.40 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pśesne.** II. wudaće —.40 hr.
8. M. Kubašec: **Khodośta.** Hra w tśoch jednanjach —.40 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoźenia.** Narodny-eniska baseń 0.50 hr.
10. **Ruske byliny** z driewórezami Mérćina Nowaka. 1.60 hr.
11. J. Lainert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje —.40 hr.
12. T. Nováková: **Na farie.** — **Halźki.** Powědańčcy 0.80 hr.
13. Pawoł Kryčmař: **Rai myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje —.40 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsne.** I. źel. 0.80 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsne.** II. źel. 0.80 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.40 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** —.40 hr.
18. B. Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žywenja pastyřsk.žowca —.40 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokladow pytaŕ. Le chevalier de saxe.** Śiawiz. powědańčcy 0.80 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbske-e nytaceje duše 0.80 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 0.80 hr.
22. B. Němcowá **W groźe a pód grodom.** Powěd. —.40 hr.

Wjazane zwjazki su 40 pj. drožše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wšě knihi předawa:
Serbska kniharnia w Budyšinje

Přiloha k čisłu 158

SERBSKE NOWINY

Wutoru 10. julija 1934

Wjeski maćerki Łužicy

To čini maćerka Łužica a čini husto tak, hdyž je takle cyle sama za so a nic dale za dźełu nima, nastaji so mjełčo na nozy po swojej krasnej zahrodźe. Cyle mjełčo, po porstach stupa! Zo njeby nikoho myliła a nichtó za tym njepřišoł a ju njewuhladał. Raz wobhladuje sej stare hrody a hrodźišća, raz swoje ludźičke, swoje rěki, města, městačka, hory atd.

Abo kaž dźensa raz swoje wjeski. Kak nježnje a luboznje su położene do Božeje stwórby! Kak so jich cyrkwinske wěže a swisło a třěchi błyšća! Psy ščowkaja a husy gigotaja, kački čampaja kolebajo so rěčcy a kury wšudźe dakotaja. Wulke burske kubła, kóždo samo jene kralestwo a swět samo za so, srěnjo kubleška, žiwnosće a mjeńše hospodarstwa. Přeco zaso bróžnje a hródže a statoki. Lěčne khłódnicy, kólnje z wóznymi rěblizanami, z pluhami a mašinami, z wulkim a małymi sanjemi. Zahrodki ze zeleninu, z nalikami a macoškami, asterkami a georginami, sadom a jahodami. Kołče a hołbjeńcy, pincy a piecy. A přeco zaso płoty a durčka a wrota. We wšěch družinach! Stare lipy a duby, worješiny, kerki a bozowe štomički! Škórče kukače a baćonjace lnježda! Wojnarstwa a kowarnje, klempnarstwa, pjekarjo a rěznicy, blidarjo a šewcy. Stara korěma z tolstymi murjemi, z rejwańskej ľubju a z kertami za pivo. Cyrkwje a potrjelnišća, šule a wójnske pomniki. Póstske agentury, nócni stražnicy a sykawowe khěžki, we wjetšich wsach stupańska wěža za wohnjowu oboru. Přeco zaso kubleška a rycéřkubła, małe hospodarstwa a dźełaćerske domčki. Módre a čerwjene cyhelowe třechi, zaso khěže ze šindźelom a słomu kryte. Nježne płoćiki wot statoka k statokej. Ćiche kućiki při rěčkach a hatkach, za domčkom a statokom.

Maćerka Łužica dźe dale wjesku wot wjeski. A přeco zaso tesame wobrazy. Podołhojte wjeski a kulowcy. Hornje, srjedźne a delnje wsy. Statne dróhi a puće z topolami hłuboke a pólne pućiki. Małe budki při železnicach a wulke dwórnišća z wosobnymi khěžemi. Haj, bóle tak zanjesene khěžćički a wjeski sej maćerka Łužica při swojim wukhodźe bliže wobhladuje. Tamle wětrnik! Maćerka Łužica je horda na swoje wětrniki, kotrež tu hišće su. Dźeń a bóle so bohužel pozhubjeja. Tamle ryćerkubleško, kapała a cyhelnca. Też při železniskich čarach so překhodźuje a so wjeseli nad zahrodkami, stražniskimi budkami a swójbnymi khěžkami za železnicarjow. Zakhowane hajnkownje w lěsach. Při tym kukny tež do Radworja a radowaše so, kak so tam rjenje na Domowinski zlět přihotuje. Na njón tež přińdźe skradźu pohladać.

Runje kaž hajnkownje steja, też zakhowane cyle wjeski. Wosebje w prunskej holi. Luborne wjesćički, kotrež hišće ničo njewědźa wo elektriskej swěcy a radiju. Je to Bóh wě wulke podeńdźenje, hdyž so tam motorske koleso abo samo awto zabłudźi. Do nich drje też naš motorizowany braška přińdźe!

Maćerka Łužica tak hižo po porstach khodźi a při swojich lubuškach wosebje ćiše. Jeje šćenjatka a plenčaki to su. Haj, husto a rad wukhodźuje so po swojich wjeskach. A khětro dołho traje, prjedy hač so ze swojeho wukhoda wróći. Přeco zaso zastawa a zastawa a słucha na swjatočne wječorne a njedźelske zwony.

Konje su raz wólne a jim so njelubi, hdyž njesmědźa z wólnosću a wólniwje z dwora jěć. Hlajće, woły dyrbja hižo něšto z křudom dóstać. Ale samo křud njezamóže je njemérne ščinić. Cyle pomału čampaja z dwora won.

A nazdala posměwkuja so z kwětkami wupyšene, překi přez dróhu. Přeco nowy wjesny panorama so rozwiwa. Bohate a wulke wsy a měrne hołanske wjeski z mócnymi drjewjanymi a słomjanymi hromadami při kóždym statoku. Wulke industrialne wsy so runajo nimale městam. Hórske wjeski! Kaž rosowe krjepjele w błyšćatym słońcu kiwaja a strowja jich khěžki a budki. Nalětne wjeski, stajene do kćějacych zahrodkow! Lěčne wjeski w žnjeńskim pozłoće! Nazymske wjeski ze žołtymi winowymi murjemi a hobrskimi banjemi. Zymske wjeski ze swojim bajkojtym kuzłom! Złote raše a wječorne wjeski!

A přeco zaso jich krasne płoty a zahrodki, zwisle z prašiwym zelom a pažencami.

A zasy krasne kříže a postawy při pućach a ščežkach. Pobožne napismo nad khěžnymi durjemi! Samo lětne ličbniki a pismiki na třěchach!

A zaso rjane serbske twary, kotrež so prituleja krajinowemu wobrazej. A swěrne wobrazy wšěch lubych łužiskich dźěćatkow! A kóždemu je do wucha šeptała, zo je w Radworju njedźelu wulki swjedźeń. Su słubili, zo wšitcy přińdu. Žónske so wě we swojich narodnych drastach. Tola też mužscy chcedźa so w zastarskich kožanych kholowach, dołhich škórnjach a kabatach, čerwjenym rubišku wokoło šije a w pisanej čapcy pokazać. A maćerka Łužica so hižo na swjedźeń wjeseli. Přińdźe wěsće. Stóž ma zboże, ju wuhlada.

Ach, kak bohata a zbožowna je! Z nikim nochce so měnjeć, naša luba maćerka Łužica, z nikim! Byrnjež też druzy přez ramjenja na nju zhladowali, ničo wo to, hłowna wěc, zo so sama česći a sej swěrna wostanje a sama wě, kak bohata na wšěm je. Lěpje wšak by było, zo by trósku wjacy reklamy činiła a bubnowała a sej wjacy płaćiwosće w swěće nadobyła. Ale to wšak jej njeje date. Radwor temu dopomha a ponjese jeje mjeno do šěrokeho swěta.

S Limburgskeje hole.

Réka Lieth pola Fallingbostela, pěkny wobras z rjaneje krajiny, kotrejež honjaza romantika molerjow a pscherčelow pschirody pschiwabja.

Warnowanie před čehnjenjom do Barlina!

Pschejo hischcje je pschemało znate, zo maja ho pa zakonju k rjadowanju sestajenja do dźeła z 15. meje 1934 a k temu wudatym postajenjam za město Berlin se 17. meje 1934 (wocsischczanej je Reichsanzeigeru cźišče 114 z 18. meje 1934) wobsoby, kiž 18 meje w měsče Barlinje a wokolnych gmejnach njewydlachu, jenož z pschihotowanjom pschihłuschnych dźełowych hamtow do dźela pschijeć.

Dźełoptazy ho tehodła należnje warnuja, so bychu bjes dowolnosće jeneho Barlinskeho dźełoweho hamta ke pschijeću dźela do Barlina cźahnyli.

Japanska swójba

Japanske pišomne znamjo za „cźłowjeka“ z dweju kamuškow wobsteji, z kotrejuž ho hylnischi, wjetschi a mjeńschi, hłabschi sejerka; jenož dwójna pschesejenosć muža a žony po japanskich sapschijeczach cźłowjeka wucźini. Wjesmne znamjo „žony“ pod znamjenjom „dźěcha“ sapschijcze „pokoj“ abo „pokojnosć“ pschedstaja; „žona“ a „dźěcy“ hromadze podawataj znamjo „lubosće“. Tak dołaha wyhoke pschedstajenje wo swójbje hižo w pismje swój wuraz.

Po formje je swójba w Japanskej wuprajne arzyměrjowstwo, nan je jeje bjesmuměnita hłowa. Na wocźinjenym puću pak je tón, kiž žebi myšli, so je Japanska jako mandźelska wokoła bjes prawa a kamuznje wole, kotruž może kamo mandźelski, njespodobaš-li ho jemu, danoj pósłać a ho wot njeje dźělicź dacź. We woprawdźitej ći ma Japanczanka telko cźuća a dobreho wocźehnjenja a też pschychologiskeho rozumjenja za waschnje „mužskeho spłaha“, so ho w sjawnosći, psched ludźimi, tak sadźerži, jako by zyle woli swojeho mandźelskeho podcźinjenje była. Doma, w domjazjnosći, knježi pa wona a je ji mjenje putow napołcźenych hacź kamo jeje swobodnej europskej hordze.

Wjele wobsteji „jenostronske“ dźělenje na pschecze muža, ale jenož w padach, w kotrychž mandźelske swójbje muzje potemnišwo winowja wostanje. We tutym padze ma Japanczan też pravo, žebi pschijomu dźerżeł, kotrejež muzje d ćeho może za swoje pschipóšnacź. Dostanje-li pschenja mandźelska połdźišcho tola hólza, ho tutón, hačzrunješ je mandźelski hacź dźěcźo pschijaty, tola namrěwa a knjen swójby stanje. Runje tak ho w jara hustych padach adopstuje hólca sadźerża, kotryž dyrbi swoje prawa knjadź połdźišcho mandźelskeho njewoprawdźiteje žony wotstupnicź.

Takle ho na to dźiwa, so by ho swójba a krej cźista njerżała.

Dalscha swójbu sdźerżaza wožebitosćej je tworjenje „klanow“ abo pschiwusnišwow. Po śmjerći nana stupi najstarschi syn do semrětkeho prawow, niz pak macź. Won njenamrěje jenož dom a zyle samoženje, ale pola zamuraiow, to je pola semjanskich swójbow, jako jenicźki tež semjanstwo. Jeho bratrja a sotry próšone a jako „měschczanske“ wuniđu, tola maju prawo, žebi za cźaz žiwjenja wot nowoje swójbneje hłowy podpjeru žadacź a we wótznym, nětko bratrowskim domje wukhow wutacź.

Na tónle porjad wězow ho dźěcźi hižo za žiwe dny nana pschihotuja. Macź, sotry, bratrja a khižownistwo po nanje najstarschemu žiwej cźeśćownosće wopokazuja. Nan je „danna“, to je „knjeź“, najstarschi syn je „Waka-danna“, to je „młody knjeź.“

Kaž kuče młódsche sotry abo bratrja do mandźelstwa sajtupja, nastanje — dokelž tu pschego hischcze mjenje abo bóle z hłownej swójbju žiwi, w nuzy k njej cźahnu, w wosahudnych należnosćach radu starschego bratra pytaja — klan abo pschiwusnistwo, kotrejž nětkdy w zwykych wjach a městowych dźelach abo kołwokoło hrodu knjesa shromadnje bydlesche. Dźensa pschiwusnistwo swonkownje hromadze njebydli kaž žnadź w Khinskej, hdyž wobschěrne, na połazy podobne twarjenja wobydli, z hromadami dworow; móz pschiwusnistwa, hdyž też njewidźomna, pschego hischcze wobsteji.

Młody cźłowjek, kotryž do žiwjenja stupi, njeczini to z wotpohładom, so by ho nětko hakle prawje swobodny sczinił. Njeżeni ho, so by swoju staru swójbu, krejnu swójbu, z nowymi swojakami narunał. We kóždym wokomiku swojeho žiwjenja je žebi wědomny, so móże stajnje wo radu a pomoc k starschemu bratrej hicź, so je jemu jeho dom jako mużeźnikschcźo stajnje wotewrjeny. Tak Japancźam wulke sacźuje nij jenož žiwjeneje pschihłuschnosće wobudźe, ale też pschiwusnisskeje pschihłuschnosće; japanski narod je jenicźke wulke pschiwusnistwo tyšaz njenow se jenicźkej hłowu: khěžorom.

Japanczan nje pak jenož dobry syn, dobre dźěcźo, ale w najwjazy padach też dobry swójbny nan, kotryž swoje prawa znjewužije. Njeczini ho jemu cźežko, i nanom swójby by bycź. W Europje běsche cźaš, we kotrymž nana na dźěcźoch bohateje swójbny jako „komiku figuru“ wobhladowachu; znajachu pschedrudki, kotrež mujej rólu swójbneho nana pocjeźichu. Běsche „njenužne“, hdyž ho nan psched wocźomaj ludźi we swoje dźěcźi starasche; njeznjedźischo dźěcźay wosyczk cźišcźecźej, njeznjedźischo dźěcźo na ruzy nošyć. Wšchitko běsche macźeri napołcźene. — Hinak je w Japanskej. Tam je nječhto zyle wschędne, hdyž po paradze wójska, po witanjach pschi dworje abo hewak nětkdze nanojo we wobsebnej uniformje, w pysche rjadow a bantow swoje dźěcźi na ramjo wsawschi domoj donjeschu, a je-li ho male nanej wyschichenu lentnantej abo nanej statnemu sekretarej wusnaje, so khěrsje jomu „nječhto dyrbi“, potom wón w zyłej swojej je ziotom ho błyschcźazej uniformje je swojimi dźěcźom zyle jednorje na wokomik na stromu cźisti. To ho runje tak kamo wot ho rosuci, kaž so macź swoje wutrobnjo wotkryje a cźischenka cźěchi — hacź je to nětko na drohy, w cźakańi, na żelesniży abo hewak nětkdze druhdźe.

Japanskemu nanej je na kóždy pad mużno, swoju žonu w najsedmorischich wěsach wocźehnjenja dźěcźa podpjeracź. A runje tutón dobry poměr mjes nanom a dźěcźom wot najzaschcźeje młodosće temu sadźewa, so ho nan, njech powołanje sastawa kajšeź kuliž, njech je w sjawnym žiwjenju bóle widźany muž, žnadź i pschibohom swójbny stanje abo so ho jeho dźěcźi boja.

Réka, so je Japanska paradis dźěcźi a wadźa ho, hacź je dźiwajo na to maly Japanczan łepje abo mjenje derje wocźehnjenje dźěcźo, dyžli maly Europan. Na kóždy pad je Japanska tehodła paradis dźěcźi, dokelž je wona paradis swójbny.

nj.

Šěrik, měrik, bałdrijan

Želbija.

Tu a tam namaka so hišće w starych wjesnych zahrodkach želbija. Prjedy bjez tutoho keřčka skoro ani jeničkeje zahrody njeběše, dźensa namakaš želbiju hižo zrědka. Tutón keřčk rosće dźiwje w južnej Europje a wottam je hižo w srjedźnym wěku k nam dóšoł. Želbija hižo w starodawnych časach běše jara sławna lěkarska rostlina. Romjenjo jej tohodla tež dachu mjeno „Salvia", štož woznamjenja „wumožerka". Někajki staroromski spisaćel samo pisaše: „Čehodla ma člowjek hišće mrěć, dołhoż želbija rosće w jeho zahrodźe?"

Želbija je swoju sławu jako lěkarske zelo wobkhowała do dźensa. Wona je dobra pře žołdk, pucheř a jěrchenje, pomha potajkim při nazymnjenju.

Želbija móže so znutřkownje a zwonkownje nałožować.

Bjeř łopješka tutoho zela a poliwaj je z horcej wodu. Tutón napoj dyrbi poł hodźiny stejo wostać, potom je čaj k piću hotowy. Piješ toho zela hdys a hdys něhdźe poł šalki. Měšana z połonom je želbija strowe zelo za tajkich, kiž na žołdk a jatra ćerpja. Pomha tež jara pře poćenje suchoćinarjow.

Želbija so tež trjeba k wuplsukotanju huby, hdyž će šija boli abo z huby smjerdźi. K tomu bjerješ hišće nješto kisała a mjedu. Želbijowy wotwar wutrajia woški, hdyž z nim sej hłowu často myješ. Rozmjećene łopješka želbije pomhaju ruče, hdyž je će wosa, pčoła abo mrowja kłóła. Hdyž je će pos abo jěcdojte zwěrjo kusnyło, wopłokaj ranu hnydom ze želbijowej wodu!

Ze želbije móžeš tež připrawić strowy palenc. Bjeř želbiju a mjetliču a staj je z dwěmaj třećinomaj wody a z třećinu špiritusa do słónca. Potom ma so napoj destilować a z cokorom měšeć. Tutón palenc pomha, hdyž je so žołdk nazymnił abo hdyž će we brjuše rěza.

Želbija je najlěpši srědk k podlěšenju žiwjenja.

Želbija měła so wjele bóle plahować hač so to dźensa hišće čini. Do kóždeje zahrody słuša znajmjeńša jedyn tajki pjeńčk, po možnosći hišće wjacy. Wona chce měć wjele słónca a něšto kalka w zemi. Póda ma być skerje sucha dyžli mokra. Hewak so želbija wšudźe radźi. Wobstaraj sej w žnjeńcu, hdyž je želbija zakćěła, stare pjeńčki, kiž móžeš dźělić a přesadźeć. Kóždy wjetši zahrodnik tajke předawa. Hewak móžeš tež w měrcu želbiju wusywać. Tola to je bóle łoskćiwe a wobćežne.

Želbijowe hałožki so wotrězaju w smažniku a pražniku, prjedy hač želbija zakćěje. Łopješka so zešćipaju a suša. Hdyž pjeńčki khětro wobrězaš, bóle so rozrostuja. Łopješka so tež bjeru ke korjenjowanju jědźow.

Je wjele družinow želbije, tuž hladaj, zo prawu dostanješ. Wšelake su jenož k debjenju zahrody.

*

Mjedawka.

Na mokrych městnach, wosebje při rěkach a hatach kćěje nětko wysoka rostlina z bělym kćenjom, kiž nadpadnje a wopojnje wonja. Někotrym ludźom z čućiwym nosom wona samo smjerdźi. Je to mjedawka tež zmjatanka abo smjetanowe zelo pomjenowana. To je tež jara strowe zelo, štož powšitkownje hišće tak jara znate njeje.

Mjedawka wotstroni ruče zymnicu, pomha tež skotej, na př. ćelatam, hdyž maju žłdlawu abo pokhronu. Mjedawka zwarjena a připrawjena hromadźe z winom hoji wódnicu.

W kćenju mjedawki je wjele „salicyla" a tohodla pomha wšitkim, kiž ćerpja na drjenje (rheumatismus). Kćenje ma so z winom warić a potom často pić.

Łopješka mjedawki hoja rany wot skałanja abo rězanja.

Wosebje pak pomha mjedawkowe zelo njedźelničam pře njedźelničnu zymicu hromadźe z kćenjom sydroweho zela.

*

Wódnica.

Wódnica (Wassersucht) je khorosć, kiž so da wuhojić, hdyž njeje hišće přejara pokročowała. Tuta khorosć nastawa, hdyž jěrchenja wjacy prawje dźěłać njechadźa, tak zo so w brjuše a druhdźe haći, n. př. w rukomaj a nohomaj. Hdyž je wódnica hižo jara pokročowała, njeda so wjacy wuhojić.

Dobry srědźk pře wódnicu je Harlemski wotij, kiž so w haptykach předawa. Je to wolij, kiž so zwjetša wudrěwa z ruty.

Móžeš pak tež wódnicu hojić ze zelemi. Dyrbiš tu brać tajke zela, kiž na moć ćěrja a wutrobu kruća. Je to potajkim přede wšěm přaska a swj. Marcyne šwejški. Hdyž khory zymnicu nima, móže nimo toho hišće pić wotwar korjenja dźewjerja (Pestwurz), kiž rosće při rěkach.

Druhim ludźom zaso pomha slědowacy srědk: Jalorcowe hałožki so spala, popjeł so šypa do dobreho wina, wšo so 8—10 dnjow do słónca staji abo do ćeploty. Potom so wino přecydźi a khory ma často jo pić.

Pře wódnicu pomha tež, hdyž spochi piješ čaj z brězowych lisćikow, we winje zwarjeny. Tutón napoj maš pić wječor a rano.

Druhim zaso pomha kćenje mjedawki, tohorunja we winje zwarjene.

Pij kóždy tydźeń raz čaj wot přaski a swj. Marcynych šwejškow, potom so tuta khorosć tebje njejima.

Wubjernje tež pomhaju korjenje zanowježa (Hauhechel) abo škraholče zelo (Habichtskraut), dale tež kćenje kukuricy.

Jara dobra měšeńca zelow pře wódnicu je tuta: 2 dźělej myšonca, 2 dźělej sadnika (Nelkenwurz), 1 dźěl serlicy (Waldmeister), 2 dźělej kopřiwowych korjenjow, 1 dźěl přaski a 2 dźělej šipleńkow. Hdyž so njejedna wo zahoř jěrchenjow, móžeš syro zmjećene cyble położić na jěrchenje! Tež para přaski pomha husto.

Na kóždy pad wšak dyrbiš sej tež khmaneho lěkarja skazać!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Öffentliche Mahnung zur Steuerzahlung.

Die am 10. Juli 1934 fälligen Vorauszahlungen auf die Umsatzsteuer sind pünktlich an die Finanzkasse abzuführen. Schriftliche Mahnung erfolgt nicht. Die nicht entrichteten Beträge werden nebst 12 Prozent jährlichen Verzugszinsen vom Fälligkeitstage ab durch Postnachnahme oder Zwangsvollstreckung eingezogen.

Bautzen, am 9. Juli 1934.

Finanzamt.

*

Die Bauern Hermann Höntsch, Ernst Kschischenk, Karl Dietrich, August Menger und August Kschischenk, sämtlich in Königswartha, haben um Genehmigung zur Errichtung eines Stauwehres im Schwarzwasser nicht oberhalb des neu geschaffenen Flutrinnenzuleiters bei den Flurstücken Nr. 551 und 545 der Flur Königswartha sowie der anschließenden auf Commerauer Flur gelegenen Grundstücke nachgesucht.

Dieser Antrag wird nach § 33 des Wassergesetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Wasserbenutzung binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei der unterzeichneten Amtshauptmannschaft, wo auch der Plan zur Einsicht ausliegt, anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 7. Juli 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Eröffnungsbeschluß.

Ueber den Betrieb des Landwirts **Jakob Zschornak** in **Porka** Nr. 12 (Zschornak selbst wohnhaft in Crostwitz Nr. 46), wird heute **am 3. Juli 1934. vormittags 9,30 Uhr** das **Entschuldungsverfahren eröffnet.**

Die Landständische Bank des ehemaligen Sächsischen Markgrafentums Oberlausitz in **Bautzen** wird zur Entschuldungsstelle ernannt.

Forderungen gegen den Schuldner sind bis zum 10. August 1934 bei dem Gerichte einzureichen.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 10. julija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,510	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,64	100 čěskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,52	100 franc. frankow	16,50

Barlinska kurśa stejesche wčera pod zaćišćiskim měrowego appella wjednikowego namjetnika Rudolfa Heja. Wótkowanje na kursy běšče pornjo saćišćenym dnjam trochu živilše. Kursy akcijow njeběchu doseć stajne, tola běchu postupowanja w pschewaš. Wiki rentowych listowow pak běchu pschecjelne a zapinjachu lěpše kursy.

Barlinske žitne wulkowiki běchu pschi spočatku tydźenja měrne. Žita wschěch družin so mało polticijesche. Pšenična a rožka měješchtej žitny wobrot. Wo wowš kupcy njerodźachu, dokelž su pschetrjebario hišće z nim sastarani. Piwarnje a industrija nasymšli ječmjeń trochu kupowachu.

Wčera płaćiesche w Barlinje zentnar

pschenicy: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — ječmjenja, nal.: 8,15—9,10 hr., naj.: 8,05—8,95 hr., — wowša: 9,15—9,45 hriwnow.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	9. 7.	6. 7.		6. 7.	5. 7.
Pšenica	—	—	bunv	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	—	—	wcka	9,50-10,0	9,50-10,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	7,25-7,75	7,25-7,75
ječmjeń	176-182	176-182	žołte lupiny	10,5-11,0	10,5-11,0
wowš	183-189	183-189	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenič. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
ržana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	7 50	7.50
pš. wotruby	12,90	12,90	běrnj. krušk.	8,05	8,05
ržane „	13,00	13,00	syno, 50 kg		
raps „	315	310	ržana stoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	14,0-15,0	14,0-15,0	ječna „		

Płaćizna za pšenicy za wuplodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 160 163 165

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

9. julija 1934 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skólne družiny a wozjewjenjenja:

Woły: 57

Połnomjasne, wukormjene, najl. rěznje hódnosće młode	33—34
Starše	30—32
Hewak połnomjasne, młode	24—28
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 314

Młódše mjasne, najwjetšeje rěznje hódnosće	31—33
Hewak połnomjasne abo wukormjene	29—31
Mjasne	26—28
Snadnje wuwite	22—25

Jałojcy a kruwy: 283

Młódše połnomjasne, kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće	27—29
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	23—26
Mjasne kruwy	18—22
Snadnje wuwite kruwy	11—16
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosći	30—33
Hewak mjasne jałojcy	24—29

Wowcy: 1111

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	40—45
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	32—38
Mjasne wowcy	26—30
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	21—25

Ćelata: 1465

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	33—38
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	28—32
Snadnje wuwite	23—27
Najšpatnišе	20—22

Swinje: 3374

Tučne swinje, přez 3 centnarje ćežke	42
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow ćežke	40—44
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow ćežke	39—40
Połnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow ćežke	37—38
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow ćežke	35—36
Rancy	37 40

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoler a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

600 lět stare město Landeshut.

Znate město ikalzow Landeshut w Schlejskej wostajeješi lětsa swoje 600lětne wobstaće. K tomu jarjaduja so wotchelake swjatoćnosće a Brune wiki.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaršstwowe a hosćeńcarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 159 — Budyšin — Sriedu 11. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dr. Goebbels šwika łžě wukraja

Němski minister dr. Goebbels rěčeše wutoru wječor přeco wšitke němske radia wo „dnju 30. junija a jeho wothłosach we wukraju". Tutón dźeń je ho w Němskej bjes łóždeho znutskowneho sćahowanja minył. Wjednik je swojej autoritu a njewobhoniwosć zbudował, zo by so wšitke sabotěrowe spěchnje porazył. Měr a porjad so při tym po zyłkom kraju njenarušichu. Ludźo w Němskej sadźerźachu so, jako njeby so nicžo stało. Lud pak witaše z wušumowobdatym wodychnjenjom wjednikowy wuchowarski skutk, kiž Němsku a zyły swět přeco najwěšćišimi katastrofami zachowa.

Němski minister Goebbels rěčeše wo njeznatej zdobje dowěrjenja, kotrež so Adolfa Hitlera postaraj. W Němskej přemělenej so jenož to, so lud wot tuteho dnja hišće z wjetšej lubosću na swojim wjedniku a jeho knježerstwom wisa. Čłowjek móhł rjec, zo je mjezynarodne swětowe nowinarstwo, kiž na tola swojich desetpłaćenych sastupjerjow w Barlinje a druhdźe sedźo, wo podawkach rozprawjało po wěrnosći a jasnosći, kajkaj je w mjezynarodnym wobkhadźe z domom. Tola z wuwzaćom někotrych ekstremnych wutrajnych nowin je tamne mjezynarodne swětowe nowinarstwo do woprawdźiteho histerikeho přichłodźenstwa zapadnyło.

Němske knježerstwo je dotal k tutym njeslyšanym podawkam mjelčało. Jenu njedźelu trjeba, zo z tajkej němej žurnalistiku zabrěca. Wono je podawki dnja 30. junija z přichładnej sjawnosću swojemu ludej a swětej předpołožiło. We wšěm je ho po wěrnosći měło. Wono běše přeswědčene, so ho poraženje revolty we ludu a swěrne nasłědnje srosnuli, hdyž so tajne swizki bjes porjedźenja wosjewjeja. Też tu rozsudnje wo wono wot swojich předsthadnikow.

Němske nowinarstwo je při tym knježerstwu z chwalobnej disciplinu podźěrało. To dopokazuje, zo wulke wjetšinske dźěło nazionalsocializma na nim bjes plodow njeběše. Wukrajne nowinarstwo je w sandźenych měsačach wěrnišemu němskemu redaktorstwu zakonjej pisało. Wono wudawaše, so ho z tutym zakonjom swobodna słowa a swědomja wuwjazuje. Druhe kraje su pak z tuteho zakonja też swoje łěpše měle, dokelž so pola nich njeczerpi, so němske nowinarstwo statnikow druhich narodow ješchiwdźa.

Wjele europšich krajow je ho w sandźenych měsačach z cźežkimi politiskimi, sozialnymi a hospodarskimi krizami potrjechiło. Němske nowinarstwo pak je jenož wěsonje wo nich rozprawjało, a njeje ho nad njesłožom druhich radowało. Wukrajne nowinarstwo pak je na tuto přichistojne sadźerźenje němskeho nowinarstwa we wotmołwiło. Wulki dźěl wukrajneho nowinarstwa a też wukrajne radia tež a bajśi wudawachu, kajkeż ho jenož sa cźas wójny přećeźiwo Němskej do swěta šadźachu. Tu dr. Goebbels na mnohich přichiladach dopokaza, kak khrome tute tež husto běchu a kak šrěbi najwěšćeho rěčachu. Minister přichirunaiche šrěbi přecheźiwajze wosjewjenja wukrajnych radijowych druhdy šamo sa jenu hodźinu. Wón šchwihaše wołoběje wichelake jendźelske, franzowske a ruske nowiny. Hdyž rozprawny wukraja z přichistojnym rozprawjejom němskich nowin přichirunany, móže cźłowjeka šměch, hdyž šrěbi na tute khrome tež pomyślí. Jako přichiklad njech šłuži tuta jena pokałka. Jako Moskowski radio wosjewješe, so w Němskej kwawny chaos knježi, w šamsnej njesnošcinje Pražski radio wosjewi, so je w Němskej bospokny měr.

Minister wokrocži ho na šwět ł praschenjom, hač šrěbi tute waschnja wědomneho a šystematiskeho sajdźenjenja sjawneho měnjenja přichiwoja. Chcźeła ho přichitetni wukrajni žurnalistojo ł bjeśpřewdomnicźiwym pocźinanjom swojich kolegow šami wohańbicź dać. Dyrbi tuto waschnje rozprawjenja w přichichodže wobkhadny ton mjes ludami bycź? Wón šrěbi myšli, jo w mjenje zyłkeho němskeho luda rěcźi, hdyž ł rozhorjenjom přecheźiwo temu protešuje a zpłe rażnje rjeknje, **so němske knježerstwo njeje šwólniwe, w přichichodže wukrajnych korrespondentow we Němskej cźerpjecź, kiž na tajke waschnje ludy na ho šcźuwaju,** a pawětr wutworja, kiž łóšče spravne wobthadźowanje narodow mjes šobu šujemóžnja.

Němski seim so pjatk zeńdże

Knježerstwo poda woz'ewien'e

Němšti šeim je ho na přichichodny pjatk 13. julija wječor we 8 hodź. ł dypkom na poběźenje powołał. Na dnjowym poriedie šteji jako jenicźka wěz: šłyšchenje wojjewjenja němšteho knježerstwa.

Se šwołanjom šejma ho wjednikej šłudnosć politiki, so by ho wo podawkach znutskowneje a šwonkowneje politiki poběźnjeho cźasa před šejmom wuprajił. Němšti njepřecheźelne nowiny we wukraju běchu powěsć rozchěriłe, so němske knježerstwo ho nocże hischcze bóle wo podawkach dnja 30. junija wuprajicź. Tuto wudawanje ho ł přichichodnej rěcźu němskeho kanzlera Adolfa Hitlera před němskim šejmom wotpołoże.

Němšti kanzler dhże ł dobom wospjet knježerstwowe muńše we šwonkownej politiju rozšołcź. Wón, kaž jeho namjetnik šaúdenu njedźelu, wołpjet wšchemu šwětej rozłoži, so nazionalsoz. Němska nocże niczo druheho hacź měr a dorozumjenje je šwojimi šuśodami. Šwonkownopolitiška wjednikowa rěcź budźe po pućowanju franzowskeho šwonkowneho ministra do Jendźelskeje wośebje ważna. — Němšti kanzleŕ dhże, kaž ho ł Barlina powě, přichiklad podacź we wukonach nazionalsozialistiskeho knježerstwa a jeho natwarneho dźěła a hischcze zas šaměry rozłožicź, za kotrej nazionalsozialistiski stat dźěła.

Powěsć, jo je ho němšti šejm šwolał, šjawnosć thěrko přichełkwapi; też Barlinšky diplomatojo ho ł wopředka přichełkwapichu. Tola łóždy, kiž šrěbi popušchcźenje napatrješe w šwonkownej politiju přcheze, wita knježerstwowy rozšud, dokelž wě, so móže nowa wulka rěcź němskeho kanzlera jenož europšenu měrej šłužicź.

Nazymskich zwučowan'ow němskostatne'e wobory niebudże

Němšti woborny minister je postajił, so maju přichi krajnej šuchcze, ł kotrejž je ho rataršitwo potrjechiło, łětša nałymnu manevry a wojerške šwučowanja wuwostaź. Też wjetšichi strach łěsnych a hólšich wobnjow běšche šobu je přichicźinu, so ho łětušche manevry wottorcźichu.

Kommunistiske błónki wuzběhnyli

Badenska tajna statna policija hižom dłeje wobkedźbowaše, so ho ł pomocu schwajzarskeje kommunistiskeje centrale wołeje w Singenje, Radolfzellu a Kostnizy (Konstanzu) nowe illegalne kommunistiske błónki tworjachu. Jako běšche dosć dokładnje wobkedźbowała, da tajna statna policija w tutych tśoch městach a na druhich městnach wjeśej policiji, žandarmstwu a kriminalnej policiji póndźelu rano wjele domow přeprytaca. SS-formazije na jenotliwych městnach policiji pomhachu. **Přichi přeprytowanju 70 wołoboow sajachu.**

Někotrych sajatych do šaśiwa wotwjedźechu, dokelž pola nich kommunistiske šyły je Schwažzarskeje namakachu, a dokelž běchu łpytali, kommunistiske błónki tworicź. We wulkich industrijowych dźěłarńjach dźěłacerjow a přichistajenzow přeheontrollowachu. W Singenje namakachu a šebrachu w škładowni šhowanu marksistiśku knihownju. Też kommunistišku khorhoj šebrachu.

Hišće přeco niemëry w Amsterdamje

Wošchnoše je wojakow šwjetšcha ł Amšterdamu wotwołachu. Na šakładze powěšćow, so móže ho kommunistiski šbźěł jako přchewinjeny wobkhadowacź. Tola pondźelu na wječor a wutoru na ranje šta ho tójšchto nowych přchipadow. W Jordaanje běšche ho wjele kommunistow šbźežało, kotrejž poczachu dróhowy plešir wutorhacź. Tśi měšćerjanske nadpadowe komanda a wotdźelenje wojerške policije dyrbjachu šapšchinnicź, so bychu porjad šaso postajiłe. Bliško přchišława, we Wittenbburgu, chzychu kommunistojo nowe njemëry šaporjecź, tola namórśny přchihy zbły dźěł města šaworšchu a na wšchich ważnych dróhowych šchiśnišcach šrazowachu. Wšchitzy wobydlerj dyrbjachu wječor hižom šahe domoj hicź a nieźmědźachu poid šicho wšaj woteńcź. W połnóžnym dźěłu města dyrbjachu wojerške wotdźelenja nowe barikady wotšstronjecź.

Nowe niemëry w Rotterdamje

W Amšterdamje a šoro wšchudże druhdźe w Hollandšej wutoru k nowym ważnišchim přchipadam njedóńdże. W Rotterdamje pak pop'dnju cźežše njemëry na dróhach wudhrichu.

Sdruśnische wotdźelenje měšćerjanskeje wojerške policije dyrbješe šapšchinnyć, so by šbźež potšcźało. Jako wojšewichu, so kóždeho šatšéla, kiž ho na dróšy pokaza, njemëry přchestachu.

W Českosłowakskej so wojeński służbny čas podłuži

Podšekšenje wojerškeho šłużbneho cźaša, kotrež je šwonkowny miništer pondźelu w komorje přchi powědźił šo pjecź nałymnu přchewjedźe. Sa wotthadnikow ł wyšchich šchulow ł wobkwědčenjom šrakośce, kotšij chcźeja šo jako offizjerojo reserwy wuwucźicź, budźe přchichodnje šłużbny cźaš 16 měšacow traco. We wojerški akademiji na Morawje šu pónd'eli 201 noweho leutnanta wubrali. S nich šu 14 jeźdnym, 11 lětarjam, 35 artilleriji, 5 telegrafowemu regimentej a 136 pěšchkam přchidźelili.

Politiski skandal we Wienskim stadionie

We Winškim šadionje dóńdże njedźelu k njerjanym podawam. Winškee kopańšee muńšstwo a italške kopańše muńšstwo ł Bologny tam hraješchtej. Podawki šawoštajichu jara njeluby šaćišchcź, dokelž běšchtaj měšćokanzler Starhemberg a italški wupósłanz mjes přchihladowarjemi. Hižom do hracza někotši přchihladowarjo italše muńšstwo wuhwijdachu a přchi jeho přchihładże haru cźinjachu. So Italcźenjo trochu njezporjadnje hrajachu, wuwabi nowe wutšupy přcheźiwo nim. Přchihladowarjo ho bóle a bóle roshoricźu a skónczńje błeśche a druhe wězy na hrajniščcźo mjetachu. Jako njezporjadneho italšeho hraješa ł hry wupokašachu, tutón ł šaśchitšikim postrowom přchihladowarjam wuńmělšchešche; na to ho šbźěwy ho po zyłkym šadionje njeśmérny ropot. Bjes dwěla jedna ho tu wo demonstraziju awšterškich marksistow.

8 kommunistiskich nowin w Pólskej so zakazało

S wukašom šnutskowneho ministerstwa je ho 8 kommunistiskich nowin, kotrež ho we wšchelakich rěcźach we Wotkowe a Parižu cźišchcźa, na to łóšbźny ho po zyłkym šadionje njeśmérny ropot. Bjes dwěla jedna ho tu wo demonstraziju awšterškich marksistow.

Tola wojeńske zrěčen'e mjez Francowskej a Jendźelskej?

Barišče nowiny „Ordre" šu w šwisku ł Barthouwowy Londonskimi rozrěcźowanjemi šhonile, so wośebje přchi Romnjenja wo franzowsko-jendźelskim wojerškim zrjecźenju ujeśu jenož holec łtowa. Tu njejedna pak ho tak jara wo wojerški šwjaśk, ale wo wuložnju 2. a 5. šława Lo-

karnoſkeho ſrěčenja. To ſ druhimi ſłowami tykle rěka: Kajkich wojakow Jendźelſka Franzowſkej na pomoc pósćele, je-li ſo 42. a 43. ſtaw Briſaillſkeho ſrěčenja frani. Tež ſtrategiſke měſtna, na kotrychž maju ſo tuchi wojacy ſhromadźowacź, ſo poſtaja. Nimo toho je ſo roſpominało, hacź by mózno było, hižom do cźaſa ſejeraniſchcźa ſa jendźelſke wójniſke lětadła w Franzowſkej pſchiprawicź.

Wunošk Londonskeho rozrěčowanja

Jendźelſko-franzoſiſke roſrěčowanja trajachu wutoru dopołdnja pſches 2 hodźinje. Wo tym ſo hantyſty woſjeſuja, ſo ſtej wobej knježeſtwoj ſwoje myſle wuprajile. Praſchenja wupiſchetrowaju ſo na franzowſke nawjety wo nowych napravach k dozpěcźu bjeſſtracha mjes krajemi raniſcheje Europy, wo pſchichodze konferency ſa wot brónjenje a wo pſchihotowanju konferency wójniſkeho łódźſtwa w lěcźe 1935. K dorěcźenju wo póslednim dypku franzowſki miniſter ſa namórſke wójſko Piétri hiſchcźe někotre dny w Londonje woſtanje.

Nowowólby w Japanskej

Nowiny „Afahi“ w Tokiu piſaju, ſo roſrěcźowanja nowego japanſkeho miniſterſkeho preſidenta Okady ſ wjednikami politiſkich ſtronow njemějachu wuſpěcha. Powkaſa ſo, ſo ſtronam nětkole niczo njeſaleji na podpjeranju Okadowego knježeſtwa. Tehodła Okada khěžorej dekret wo roſpuſchcźenju japanſkeho ſejma a wupiſanju nowo. wólbow pſchedpoloži.

Krótke politiske powěſće

— **Poſlednje němſkeho ſejma pjatk 13. julija wječor we 8 hodź. budże pſches wſchitke němſke radia ſłyſchecź.**

— Kommijarſki wjednik SA-ſtupinow Barlina-Brandenburſkeje, Pomorſkeje, Raniſcheje Marki a ſrjedźnjeje Němſkeje, SS-ſtupinowy wjednik Daluege je SA-ſtupinam, kiž ſu ſo jemu podſtajile, tutón wukaz wudał:

„W ſchěſtym wunoſchowanjam napiſchersko njeje jenoź dowolene, ſo ſo zibilne SA-ſnamjeſchka noſcha, ale to ſo ſamo pſcheje.“

— Litewſki krajny direktor Reizgys w Memelſkej je Memelſkeho wyſoſchſcheho měſchcźanoſtu dra. Bündlingera woſtajił. Na jeho měſtno poſtaji Wulkolitowjana Schimonaitiſa. Krajny direktor woſtajdźi tež hiſchcźe ſchtyri ſobuſtawy Memelſkeje měſchcźanſkeje rady.

— Na póslednim puczu w Litvje ſo nimo tſjoch ziwiliſtow a Woldemaraſa, kiž ſo hižo ſaſudźichu, 103 offizěrow wobdźěli. 22 offizěrow ſo ſ wójſka wuſtorcźi, 46 offizěrow ſo do reſerwy pſcheſadźi a 32 offizěrow ſo njeſoth'ofta.

— We Winſtim pſchedměſcźe póndźelu wječor něchtó ſ cźežkeho auta bombu do twarjenja wjerchnjy. S roſbuchnjenjom ſo khěža cźežko wobſchkodźi. W ſmutkownym měſcźe tehorunja pſched wobydlenjom bomba roſbuchny a twarjenje wobſchkodźi. W Seefeldże w Tirolſkej pſchi ſajecźu nazionalſozialiſtiſkeho ſchofera ſobuſtawa ſchkitiazeho korpſa cźežko franichu.

— Henderſon, Barthou a Norman Davis ſo dorěcźachu, ſo ſo büro konferency ſa wotbrónjenje w ſeptembrje, w prěnich dnjach poſtejenja ſwjatka ludow, w Genfje ſeidźe.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 11. julija 1934.

— **Wo wiedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer —2, thermometer wo dnjo +32. Dźenja rano w 7 hodź. barometer 743, hygrometer +1, thermometer w nozy +16. — Wyſchina nad ſrjedźnej Europu bywa dźeń a ſłabſcha. Dźenja wichaŕ hiſchcźe wjele wo pſcheměnjenju wjedra njepytnjemy. S Atlantiſkeho oźeana bliži ſo ſyſna a wobſchěrna niżina. Jeje kromy doſahaju hacź do Jendźelſkeje. Niżina nad Franzowſkej ſo k nam njebliži. Ssylna niżina pak pſcheco hiſchcźe wulke pſcheſtrěnje Ruſkeje pſchikrywa. Tam ſo deſchcźuje. Sda ſo, jako by ſo tuta niżina k nam bliżiła, jeje kromy doſahaju hižo hacź do Schleſyſkeje. — Jutſtje ſchtwórtk ſtónczko 3.58 hodźin ſłhadźa a ſo 8.11 hodźin thowa. Měſaczk ſłhadźa jutſtje rano 4.21 hodźin a thowa ſo wječor 8.46 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſtiſchi ſchtwórtk: Poměrnje rjane, tola trochu njewěſte, k njewjedram pokłone wjedro.**

*

Z posedźenja měšćanskeje rady

10. julija 1934.

Powyſchenje ſtarych wojowarjow. Schtyrjo měſchcźanſcy pſchiſtajenjo, kotřiž dla ſwojeho dołholětneho ſobuſtawiſtwa pola nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony cźeſtne ſnamjo němſkoſtatneho wjedniſtwa ſtrony doſtanu, ſo we mjeſe wo ſłhodźenk powyſcha.

Barthou w Londonje.

Franzowſki ſwonkowny miniſter Barthou (ſrjedźa), jako ſ knjeſomaj Legerom (lěwy) a Rochatom ſe ſwonkowneho hamta w Londonje wo połěpſchenju franzowſko-jendźelſkeho pſchecźeſtwa roſrěcźował.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłaćuje ſo podpjera na měſaz; julij póndźelu 16. julija 1934 dopołdnja wot 8-11 do 12 hodź. w Sſejmowni na Hrodowſkej haży 10 delakach we wupłaćowarni.

— **Jěſo na wukrajne běrny ſo ſnijſto.** Němſke knježeſtwo je po woſjewjenju w „Němſkim Nawěſchmiſu“ jěſo na wukrajne běrny hacź do 31. julija ſe 6 na 2 hriwnje ſnijſto.

— **Běrnowe ſnamki ſo njewudadža.** Na někotrych měſtnach Němſkeje běchu běrny poćahe žadne hrěſ. Wſchelazy běrnowi wikowarjo běchu ſkładnoſcź wuwarjiło, płaćiſny wyſche poſtajeneje mjeſy ſehnali. Wyſnoſcź je tohodła jich klamy ſawrjeła. Powědanje, ſo knježeſtwo dla žadnoſcźe běrnow běrnowe kharty ſawjedźe, žu hoże błady. Na to žebi knježeſtwo nicźo pomyſliło. So by wobwjedleſtwo běrnow njetrałało, je knježeſtwo kontinrent dowoſa běrnow ſ Hollandſkeje a Italſkeje powjetſchiło a dowoſne žo wot 6 hriwnow na 2 hriwnje ſnijſiło. Mjes tym budźe połodniſka Němſka, kotraž njeje ſe ſuchotu cźerpiła, móz druhe dźěle Němſkeje ſ běrnami ſaſtarać. Sběranje běrnow ſo tam ſi njebjeſe priedy ſapoczina dyžli druhe lěta. Sa by ſo drohocze běrnow wobaralo, je knježeſtwo płaćiſny poſtajiło, kotreż ſo njedobrźia pſchekročiłi.

— **Dźełanje kołbaſy ſo njepocźeži.** Po namjecu pſchedſydy němſkeho rěſniſkeho ſwjaſka je ſo w němſkim knježeſtwje wo mózným wuſaku wumělſkich cźerwjow k dźełanju kołbaſy jednało. Hacź dotal je Němſka ze ſrjedźnym naturſkich cźerwjow ſ wukraja kupowała. Dla njedoſtatka ſłota abo ſłota hódnych wukrainych njeje (bezvjow) ſo boja, ſo ſo dowoſ wukrajnych naturſkich cźerwjow pocźeži. Rěſniſke ſwjaſtowe nowinu wo tym piſchu, ſo njeje žaneje pſchicźiny, ſo do njeměra doſi. Hacź dotal ſu tukrajne naturſke cźerwja doſahałe. Hdyž by pak k tomu wopraudźe dóſchło, by ſo wjeſkim dźěl naturſkich cźerwjow ſ wumělſkimi cźerwami narunał. Ssamſo k dźełanju cźopłych kołbaſkow ſo wumělſke cźerwa derje hodźa.

S **Khelna.** We naſchej ſmejniſkej khěži, hdźež Schmanderez a Měrſchez ſwójbje bydleſchtej, wudyri wjetre popołdnju wokoło ½6 hodźin woheń, kotryž ſo ſa krótki cźaſ po ſyłej ſubi wupſcheſtrě. Hdyž wobydlerjo domoj pſchikhwatachu, njemóžachu wjazy na ſubju. Tak ſtrašchu ſo Schmanderez ſi łoża a wchelaka draſta. Měrſchej pak wjele ſchatow a dźełanſkeho gratu. Ludźe na pomoz pſchikhwatachu a ſwuczahachu ſ delnich měſtnoſcźow, ſchtož ſo wukhowacź hodźeſche. Wohniowe wobory pſchikhwatachu, nimo wjeſneje ſpikawy, ſ Makeho Wjelkowa, Radworza, Mikeza a Ssmochcźicz, poſkedźnja dwe ſpikawy. Małowjelkowſka běſche prěnja a też prěnja ſpikaſche. Bohužeł njemějachu doſcź wody, ſo doſahnyła wjele ſpikacź njemóžachu. Khěža ſo docźiſta wupali. Kaž ſo powěda, je woheń ſ wobſchkodźenym wuhnjom nałał. Khelnjanſka wohnjowa wobora ſ wjedniſtwom kubleria Mjenja pichi wotpalenej khěži dleſchi cźaſ ſtrażowaſche.

S **Rakoz.** Wječera pełdh wječorom ſo bliško naſcheje wſy jako brjóh Drježdźanſko-Shorjelſkeje żeleźnizneje ſeleſche. Po krutym ſapſchimnjenju ſo ſkomjenja bórzy podurźychu.

S **Běłeju.** Sa 33ſětne ſwérne dźěło je ſo zpheliſtemu dźěłacźerjej w tudomnej družſtwowej zyheliznji, Josefej Dolcźejkej, w pſchitomnoſcźi ſaſtupnika wotkſcheneho wjedniſtwa němſkeje dźěłoweje fronty a družſtwoweho ſarjadnika cźeſkna liſtcźina industrijoweje a wikowarſtwoweje komory pſchepodała.

S **Khwaziż.** 21ětny młodźenc tudomneje Kralcźi ſwójby, w cźaſu kčežajeje młodoſcźe, dyrbjeſche do wójſkoweje wotenkź. Khoroſcź nadpadże jeho a pſchinjeſe jemu ſmjerc. Młodźenc wumrě w Budyſkej khorowni.

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěſć ze 17. lětſtotka.

Přełožił J. S.

4] (Pokračowanje.)

Tule hodźinu, hdyž ſo potepjuja poſlednje drohotne minuty do wěčnoſcźe, njezapomímy dobrotow Božeje miłoſcźe. Njeprećelo jednoty wěry cheychu woblek ſwjateje cyrkwje roztorhać. Bamž pak je jako najwyſſi cyrkwiny nawjedowaŕ pokłady Božeje miłoſcźe ſěroko wotewrił, zo by tón woblek, kelkož je był wobſkodźeny, zaſo zwuporjedźał, a nas přijał do jeneje jenička ſwójby. Haj, hrozne rany je Marćin Luther też naſemu krajej nabił, tola ſkoro wſě ſu hižom zahojene; te pak, kiž hiſće njejſu, zažija po něcźim. Wſak wy, kiž ſće ſtarſi, derje wěſće, zo je też w Bledſkej wokolinje było wjacy tajkich, kotrychž běchu Lutherowe wučby zamućiłe. A kelko je jich nětkle?“

Na tole praſenje wotmołwi něchtó w cyrkwi:

„Hiſće nětkle je jich něſto.“

Wſitcy hladachu na mužacu ſtronu, hdźež w prěnjej ławcy ſtary Simnowe ſedźeſe, nahladny kheſćanſki muž a dołholětny cyrkwinſki kluczník. Wón bě te ſłowa wurazył.

„Haj“. — přihłoſowaſe jemu probſt Jurij Brunel a prokračowaſe w předowanju. „Haj, hiſće nětkole je něſto błudnowěrcow, kotrychž pak dyrbimy lubować kaž ſmy jich priedy lubowali. Dopominam was na ſłowa ſwj. Hawſtyna. „Bratŕa moji!“ tak je zarěčał na ſwojich wěrjacych, hłós waſeho biſkopa klinči do waſich wuchow. Proſu was wſěch, kiž ſće w jenej cyrkwi: Lubujće też tych, kiž njejſu naſi, a modlće ſo za nich, zo zaſtupja do naſeho towaŕſtwa“.

„Też naſ wyſoki knjez wjerchbiſkop Domaſ“ rěkeſe předaŕ dale „je wſo możne činił, zo by zhubjenych ſynow do klina duchowneje maćerje přiwjedł. Z cźežkej wutrobu je widźał, kak je njepřećel pjanki mjez pšeńcu naſył, njeje pak wědźał druheho ſrědka hač zo je ſoł na pućowanje po Lublanſkim biſkopſtwje a zo je jako wjeſěny duſinaſtyŕ po městach a po wſach ſam připowědował ſłowo Bože. Wopytował je cyrkwje, wučił po horach a dolinach. Wjele króć ſo wot ranja do popołdnja njeby biſkopſki woblek ſlekł. Pozabył by na hłód a lačnoſć a wjele raz by měł wobjed a wječeŕ z jenym. Rěčeše na zjawnych městnoſcach, wopiſowaſe zmylki wopačnych profetow a proſeše lud, zo by ſwěrny wostał wjerje ſwojich wótcow. Wjele docźe ze ſwojej japoſtolſkej zahorjenoſcu. Dyrbimy přajić, zo Boża předwidźiwoſć naſemu krajej tuteho njebojazneho připowědarja póſła, runje tehdy, hdyž je jeho najbóle trjebał.“

Probſt Burnel hiſće dołho předowaſe a ludźo wſón čas kedźbliwje poſłuchachu. Na kónču pak zebra wſu rěčniſku wuſtojnoſć a zawoła z pozběhnjenym hłoſom:

„Wěm, zo ſće wy, moji připoſłuchaŕjo, poddani katólſkej cyrkwi. Tola was proſu, zo w poſlednjej hodźinje ſwjateho lěta — wſak budźe runje połnóc — wótře wotmołwiće na praſenje: Chceće też w přichodze a do ſwojeje ſmjerće jejne ſwěrne dźěći woſtać?“

Zaſo ſtary Simunowe ze ſylnym hłoſom wotwołwi: „Chcemy!“

A za nim cyła woſada wobnowi to ſłowo: „Chcemy!“

„O dźak“ ſkónči rěčnik „dźak za waſe ſlubenje, kotreż njech Bóh Kujez podjera ze ſwojej wšehomócnej miłoſću. Hamjeń!“

Potom bě ſwjatočna Boża mša, kotruż mějeſe faraŕ Worjechaŕ. Na kónču zaſpěwachu wſitcy dźakowny kěrluš. Ze ſpěwanjom ſo zjednoćowaſe wjeſele přebiwanje zwonow.

„Rjenje bě“, prajachu Bledčenjo ducy z cyrkwje a hiſće wjacy dnjow po nowym lěće.

Ale hiſće wo nččim druhim ſo tele dny we wſadźe wjele rěčeše. W cyrkwi běchu mjenujcy hrodowſkeho hajnika Domaſa Dorna widźeli, kotreho jako přiwiſnika lutherſkeje wěry znajachu, ſamsneho Dorna, kiž bě do Begunje na evangelſkeho předaŕa poſłuchaŕ khodźił. A nětko je pobył w faŕſkej cyrkwi na předowanju a na mšı wo połnocy! Niewěrjomne! Jako evangelſki cłownik bě bojanje w kuće pod khorom klečaŕ a ſamo woči k njebjeſam pozběhnyć ſebi niezwěrił. Niewšědny podawk. Ale hiſće wjacy. Hnydom prěni dźeń noweho lěta bě Dorn k faraŕej přišoł a bě jeho proſył, zo by jeho do towaŕſtwa wſadnych přijał. Bě prajił, zo wobžaruje ſwoje činjenje, zo je ſwoju žonu zaſo wróćo wzał, a zo rady ſporjedźi pohórſk, kiž je z wotpadom načinił. Faraŕ bě wo Dornowym ſprawnym wuznaću přeſwědčeny był. Z wjeſelom bě jeho mjez ſwojich wěrjacych přijał, dokelž bě Dorn wjele ſamozapřeća trjebał, zo je ſwoje zabłudźenje wuznał.

Hdyž běchu jeho ludźo priedy jako wotpadnika zboka wobhladali a ſo jemu docyła wuhibowali, nětk běchu zaſo přećelni k njemu . Nichtó jemu wjac Tibingſkeho njerěkaſe, ale kóždy jeho z jeho prawym mjenom wołaſe.

4. Pola Rybakec.

Při jězorje njedaloko fary, ſteješe drjewjana khěžka ze ſłomjanej tŕěchu. Hladaſe runje na jězorſku cyrkej a tam na daloke Bochinſke hory. Cyły dźeń ſwěćeše na nju ſłónčko a bjez přeſtaća ſeptachu wodowe žołmički wokoło njeje. Blizko domu ſteješe hoſpodaŕſke twarjeńčko, na jeho kónču pak ſo kolebaſtaj čołmaj, wjetſi a mjeńſi, k wobhrodže přiwjazanej. Něſto ſadowych ſtomow přijomnje wobkhłoſkowaſe małe měrne ſydlišćo, kotremuž rěkachu „Pola Rybakec“.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

hdyž mać jemu pósledniu lubosć wopotaja. Djenja źrjedu jeho cźełko na Khwaczańsku Bożu rolu potkowamy. Sawostajenym žo wutrobne žobuženkenje pschiwobroczja.

S **Wulkeje Dubrawy.** Po króttim khorołoju wotwoła žmjerc nascheho žerbskeho wjeśnjana, samkarja a kozarja knjeza Mikanju. Sobotu pschewodźachu jeho na pósledním puczu do Khwaczic. Podpjerace towarstwo, wojerske towarstwo a wohnjowa wobora Margarecźineje Hěty pschewodźachu žiwoteho źiwerneho žobustawa. Towarstwa dźěchu z khorhojemi, prěni krócź fabrikka khorhoj jeneho se starschich dźěłacerjow k rowu pschewodźesche. Farar Röślez-Minakalski rěcźeše trochtowaze žłowa sawostajenym. Mjes mnohimi druhimi wěnzami debi semrěteho row krasny wěnz direktrije a dźěłodawarja. Njech je žerbska semja njebohemu lohka; Mikanja běšche teź žiwerny cźitar Serbskich Nowin.

Z **Dobrošic.** Swoje 70. narodniny woswjeći dźensa Hańža zwud. Menclowa, mać nascheho serbskeho časnikarja. Wona je najmlódša dźowka něhdy po Serbach derje znateho Michała Rjelki z Koslowa nadobneho serbskeho myslerja, kotrehož je nam A. Černý we swojej knizy „Serbske wobrazki" tak rjenje wopisał. Staruška, kiž drje je cźilnje hižo wjacy lět khětro zlemjena, zwjesceli pak so hišće wurjadneje duchownoje hibićiwosće. Rady cźita časopisy a serbske knihe, wosebje pak swoje Serbske Nowiny, kotrež hižo wot swojich dźěcacych lět sem znaje. Přejemy ji, zo by Bóh luby Knjez ju hórzy zaso wustrowił a ji wobradźił hišće mnoho rjanych a zbožownych lět.

S **Rakeź.** Po pschikładze měšnow žu Rakeźanjay gmeišay sajstupjerjo na zyrkwinym měšnje stoły stajili, na kotryž žo gmejnske a druhe wosjewjenja lěpja, so bychu Rakeźenjo pschežo wschě nowinki ruče zhonili. Tutón stoły je ź njenadźitym nadpadom žwoje wužitne brjohe dwěma skónčiła. Sty nadpadnik bě automobil. Won bě se žonami wobžadźeny, kotrež chodźu njedźelu na nějake rjane měrtačko wulećeć ako wjele bóle žo dowjesć dacź. Město so by žo pěknje dróhi dźerźał, automobil nadobo žo nětcźišcheho spóschiwschi „na bok skócźi a se wschěm wotmachom do wosjewjaka sawadźi. S zementa natwarjeny stoły bě drje kruće załoženy, ale tajki žiwny stork won njesamó wudźerźeć. Srudna hromadka cźrjopow wo njesbožu swědcźeješe, kotrež bě jeho podešło. Žonu w automobilu běchu drje žo se sračenjom hětro hromadu ześchadźe, tola běchu ź njesłamanymi stawami wotešchle. Teź automobil njebě žo jara wobschkodźił, jenož khłódźak bě žo sattócźił.

S **Kamjenca.** Se ßóncźnymi pruhami je póndźelu we jenym wobndźenju na Wojerowskej dróhy woheń nastał. Na wokrowej bełzy stejaza rybowa schkleńca pschi tym jako pasza schkleńca tak skutkowaschе, so žo gardiny zapalichu. Na žoseź je wohnia dohladachu a jón podusnychu, prjedy hacź žo we zhtu sjiwu wupschestrě.

S **Lucja.** Nascha wožada ź wulkej žuchotu cźełko zakonje. Sažne Serny zu žo njeporadźiše. Wone njeišu wjetschе dnjźi wišše worjechi. Sełso je hižo sahinyło. Teź selo pósnych běrnow žo hižo žołcźi a je hižo sdźela padło. Hdyž žo bórzy wutrajny beschcź njeseńdźe, běrny nascham ratarjam žaneho wunoschka njepschinjeju.

Hancyny són wo zbožu

Hižo padachu žmerki, jako žo Hanka a Khrystla na dumpucź hotowaschtej. Běschtej zanki, kotrejž žamej shotowischtej, do města donjeschtej, kotrež běchu sa njewjesćejinsku drastu jara bohateie holsu postajene. Nětko dźěschtej holsu sašo domoj do ródneje wsy.

Pucź wjedźeše jen nimo kražnych villow, kotrež běchu nimale wschitke hišćeże nowe. W jenej villi, kotrejež wulke wokna běchu wotewrjene, žo žmějachu, hudźachu a śwjewachu. Młodej wjesnej dźěćcźi psched żelezynymi lěžazatymi wrotami posłatawschi wjeśelenu žiwinju žo radowazeho towarstwa pschihlušchaschtej.

„Wał kražnje, kak bajkosće rjenje!" Hanka sawoła. „Taka villa běšče stajnje mój són! Bych-li tola jónu wjeź móhła, so je tajka villa moje wobhładźenistwo!"

„Schto tola žujesch, Hanka!" žo ji Khrystla wuzmja. „Kak dwrbjała ź tajkej villi pschińcź?"

Hanka njewotmołwi. Njerěcźo wona ź Khrystlu dale kroczeschtej; jeje młoda wutroba běšče napjelnjena ź njeznatymi pschecźemi a wschelakimi nadźijemi.

Dołho takle hłowcźka njeprajiły porno žebi kroczeschtej. Skónčnje Hanka sapoca: „Kak žbožowni dyrbja ludźo w tamnej rjanej villi tola być! Mój pak žo nětko sašo do žwojeho khudušckeho, cźicheho domcźka wrócźimoj, hdyž dyrbimoj dźeń wote dnja nad dźełom sthitenej žedźeć, so bychmoj sa tutych ludźi tu dźełajo ja někotre krosći jich žboże a rjanosć wudospołnjałoj. Och!" — —

„Schto tebi je, Hanka." žo Khrystla bjes dorozumjenju swoju pschecźelku wopraschа.

Hanka khwilku mjelcźeješe, potom pak pokracźowaschе: „Khrystla, cźuješ, so njebudu móz wěcźnje w naschim khudušchim domcźku pschi woknje wuschiwacź a zanki dźełacź. Moje smužkowny hłóž mi praji, so budu hišćeże jónu we takej villi bydlicź . . ."

*

Sa cźimi bě žo Hanka tamny wjecźor jedźiła, žo wobsedźenje dopjelni. S khwilemi žo žony holzow tola dopjelnichu.

Jónu, jako běšče rjana holza se wšy hotowe zanki a wuschiwanja w měšeče wotedała, wona starschemu, bohatemu knjezej napadnu. Won sapoca žo ź Hanku rozmołwjecź, a wobaj želi teź dosć bórzy rozumjeschtaj. Starši knjes Harry sawěsćeješe, so tak rjanu holzu hišćeże zdźe njeje widźał, a rjekny, so je šwólniwy, ji wschitke pitheńa ź radośća dopjelnicź. Tak žo sta, so jena ź tamnych villow, kotrejž bě Hanka wony wjecźor wobdźiwała, sa krótki cźas sa cźejki pjenjes do Hanzynneju rukow pschendźe.

Nětko měješe rjana wuschiwarka a zankarka hižo sama skladnosć, w žwojej wołsebnej villi wjeśeke sabawy sarjadowacź. Bjes kondźenja bě žwoju ródnu roweź, kaž teź žwojeho lubowaneho, kraiwskeho Patwola, žwoju pschecźelnizu Khrystlu a maly domcźk žwojeju starscheju wopuschcźiła.

Někotre léta wona w žwojej villi wschě wjeśela a pschijomnosće wuživaschе, kotrejž móže žiwjenje poskićeźeć. Hdyž pak žo Hanka jónu roshładnju žwoju kedźbnosć na krażnu wokolinu, tłoźi, žo ji sdawaschе, so je teź hischće druhe, rjeńsche žiwjenje, hacź tute tu we villi, na stronje starejo, khorjateho muża.

Nadobo wona na dróhy spěw saź'ysha.

Běchu to drje snate śiwki, spěw, kotryž doma husto śpěwała, jako bě hischće dźěcźo.

Manfred ź Brauchitsch śnieżoźił.

Snaty wuśeśdźowaś ź automobilom Manfred ź Brauchitsch pschi śmuczowanju sa „wulke myto Němskeje" na Nürburgskej wuśeśdźowarni śnieżoźił. W dróhownym kolenu žo jeho auto pschewali, Brauchitsch śtama žebi rjeble a žo hewak wobodrě a śmjecźe. Jeho žiwjenje pak njeje w śtrašche.

Nětkole nadobo žylna žadosć w njej wotnucźi, žwoju malu ródnu wjeśku, žwojeho nědbudźeheho lubowaneho Patwola, žwoju pschecźelnizu Khrystlu a domcźk ź niskej tšechu sožo wohładacź.

Hižo nasajtra žo pschecźu žwoje wutroby podwolimschi na pucź do ródneje wjeśki poda. S wjecźornymi žmerkami do wsy dóndže. Sćiwjachu wjecźor runje śwonjachu, a śiwki śwonow na nju śkutkowachu, kaž njebě to hischće ženje sacźuwała; kóžda hórka, kóždy schtom, kóžda khěšća, kóžda schcźežka śpodźiwne sacźuce w njej śbudźi!

Wona žo móhłrjej k tamnemu domcźkej kradnjeschе, we kotrymž bě wotrosła a hdyž běchtaj jeju starschej hacź do žwojeje žmjerce žyłkliloj. Sa tamnym wokniescheńkom tamle běšche stajnje žydała . . . wo bohatstwje a błyschcźu žonniwschi.

Ssony běchu žo nětko dopjelnile; běšche ź bohatstwom a błyschcźom wobdata! A tola . . . kak rady by nětkole cźopły hłóž Patwola ź'yschała, kotryž bě žo stajnje ź lubosću k njej horił . . . a Khrystlineje wjeśele žmjecźe . . . a . . . a wschitke rjane dopomnjecźa, kotrež ju k tutemu měśtnu putachu!

Sśónckžo bě žo hižo śkowało a měžacź žo hischće sa mrócźelemi thowaschе. Śtykniwa śrudoba Hanzynu wutrobu pjelnjeschе.

W khěžy, w kotrejž běšche nědźy bydlika, błyschešche pschecźelne błoźy. Khětře ź wokna žo pschikradnywschi do śtwy pohlada. Ruška žbožownje žo žmějo žebi Patwol a Khrystla ź hólcźkom hrajkaschtaj . . . Se žwojim žanžnym dźěcźom!

Tu Hanka žwoje cźoło k ścźenje śtoźiwschi wótśje sapłakowacź sapocźa.

ź.

Krótke stawizny wo wulkim Spartanje

Praschachu žo Lykurga, cźehodła je postajił, so holzy, wudaju-li žo, wot doma žaneho bóstatka dostacź njeźmědźa. Won wotmołwi: „So njeby jena ź khudoby holza wostała, druhe pak žo dla jich bohatstwa pytałe, ale so by kóždy muž na karakter holzow kedźbował a žo jenoź sa tajku rossudźił, kotraž khmanosće do mandźelstwa pschinješe".

*

Pschi sdźěku młody Alkander sakonjedawarjej Lykurgej mjesiwocźi dyri. Lud, kwałowe mjesiwocźo dyrjeneho wobładawschi, śtucźeża hrabny a pschepoda jeho Lykurgej, so by žo tutón na nim wjecźił. Lykurg młodeho cźłowjeka žobu do žwojeho domu wsa a sćinì jeho žwojeho žluźobnika. Pschikkad jeho sprawneho, pschecźiwo žebi žamenu kuteho, njeźbicźneho knjeza tak žylnje na Alkandra skutkowaschе, so žo ź pschecźiwnika najwjetschi wobdźiwaź Lykurga sta a je wschěmi mozami sa njeho a jeho wotpohłady wustupawaschе.

*

Lykrug, prózujo žo, so by žwojemu ludej roswólne žiwjeńske waschnja wotwucźił a k pomérnemu, porjad. žiwjenju dowjesć, pžaj woczahny, kotrejž wot jeneje macźerje pothadźeschtej. Jeneho ź njeju sapimpli se žanymi khlóschcźenkami a wołaji jeho doma, druhi thodźeschе ź nim žobu na hońtwu. Hdyž běschtaj pžaj wotrosłaj, jej žobu na ludowu śhromadźiznu wsa, pschedpołoži jimaj wschelake khlóschcźenki a puschcźi potom sajaza. Sapimpleny poš žo hnydom do khlóschcźenkow da, druhi pak žo sa sajazom puschcźiwschi jeho popadny. K ludej pak Lykurg rjekny: „Pschecźejo!! Widźicźe, so staj pžaj, haczrunjeź wot žamtržeje macźerje pokhadźejo, jara wschelakaj. Rossudźeże žo nětko žami: Chcźeże pschi bohatych hosćinach a njewuzitnym roswólnym žiwjenju wostacź, porjad žylnischim, abo chcźeże bycź lud, stroiwy a khmany, hmjitły a kruty, žylny a widźany w žwěcźe?" Tu łub Lykrej pschiwyskowaschе, žebi hinak pschemyšlił, pscheměni žwoje žiwjenje a sta žo ź wulkim, žylnym ludom Spartanow.

*

Lykurgowe sakonje běchu Spatanźku wyżoko nahladnu wschudźe cźejesenу stat cźinile. So njebychu pak po jeho žmjercźi njerosumni wustawoh pscheměnili a takle wótcźinu snowa wohrożowali, Lykurg zy'y lud na wulku śhromadźiznu swoła a da žebi žwjatocźnje pschiśahacź, so žo na jeho sakonjach nicźo njepscheměni, donìž njeje žo ź puczowanja ź Delphia wrócźił. „Na to Lykurg Spartu wopuschcźi, puczowaschе do Delphia a běšche tam hacź do žwojeje žmjercźe we wukhowanosći žiwy. Ale hischće na žmjertnym łožu žwoju mudrosć a lubosć k wótcźinje dopokasa. So by mjenujcy sadźěwak, so Spartanojo jeho cźełko namakaja, je do Sparty pschiwjesu a žo takle žnadź wot pschiśahi wuśwobodźeni cźiju, won poruczi, jako žmjerej blize cźuješe, jeho cźełko do kascheźa ź wołoja sawrjecź a tutón do morja puschcźicź.

tš.

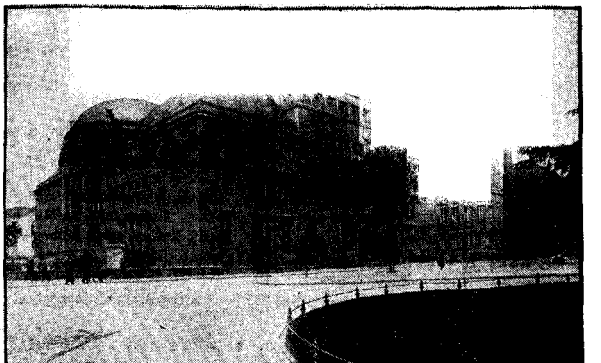
Radio

Schtwórtk 12. julija 1934.

Königswusterhausen. Rimo žnateho wschědneho proramma: 11.30 śpěwy wot Schuberta. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tacźele. 18.30 ża ratarjow. 19 němska protyka ża julij. 20.15 hodźina naroda (Korla Loewe). 20.45 reja pod wjeśnej lipu.

Lipsk. Rimo žnateho wschědneho programma: 6.20 ranschi konzert. 8.20 tacźele. 11.40 ża burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13.10 tacźele ź italskich operow. 15.10 konzertna hodźina 18.20 hodźina wschelecźinow.

Hischće wažne ź dnjoweho programma. Barlin: 21.15 śymfoniski konzert. **Hamburg:** 20.45 sabawny konzert. **Wróćkaw:** 20.45 sabawny konzert. **Köln:** 19 domjaza hudźba. **Stuttgart:** 23.10 orchesterski konzert. **Frankfurt:** 19 wojerski konzert. **Mnichow:** 19 sabawny konzert. **Warschawa:** 17.15 Leharowy konzert. **Stockholm:** 22 sabawny konzert. **Praha:** 20.05 orchesterski konzert ź **Karlowych Warow.**

Wulkowoheń w Freiburgskej universicy.

Pod tšechu Freiburgskeje university (w Breisgawje) wutoru popołdnju woheń wudyri. Pschi wulkej žuchocze žo twarjenje śpěšnje palesche. Sa něhdże 20 minutow śtejesche wulki kulotwar universitneho twarjenja (tiž na lěwej stronje wobraza widźimy) zyły w płomjenjach. Wobnjowe wobory žo hórzy pschepali a žo ź mózným hrimotom do aule śwyny. Potom žo w auli palesche. Wobnjowa wobora mějeśche cźełko ź wobnjom wojowacź. Studentojo wulki dźěł hódnoźn. knihow ź lubiow wuthowachu.

Wukhowaŕ žiwienja

Wěm, je njepjschistojnje, druhim ludźom do wokna hladaś. Ale hdyž człowjek w měścje w sadnjej chěži tśi poschody wyšoko we wotnajanej jstwje bydli, potom njehodźi žo temu sadźiwaś. Stónkrunje dyrbjschi tola jómu sa tym pohladaś, haś žo deschćuje abo niž. Hdyž ludźa žiwoje zawěschtki njefacajahnu, potom je to jich wěc, wocoži mamy k hladanju a niž, jo hychmy je wotwobroćili.

Njedawno pak žo nješchto jara njelubosneho poda.

W nabocznym kschidle na prawo, druhi poskód, wot prěnjeho młoda holca we wotnajanej jstwje bydli.

Prěni wjeczor je holca swojej kofraj wuprózdniła a potom na khamor šumyła. Druhi wjeczor młody muzyki pschijźe, wonaj sa blidom žedźo žo njepschestajwajcy rosmolwjeschtaj.

W dźeśaćich młody muzyki sašo woteidźe. Tole žo wschźdnje wjeczor wospjetowasche, młody muzyki pschijźe, wonaj žo rosrěčeźowachtaj, w dźeśaćich žo hóšcź hubi. Žyle dokładnje to wobkedźbowach. Najprjedy žebi myślach, młody muž je někajki wobtłohodny pscheźel. Wonaj wězownje a měrnje sa blidom žedźeschtaj a žo rosrěčeźowaschtaj, hewak žo žeńe nješchto njesła. Požději̊cho dałsche žo mi mój nahlad wěry njepodobny, schto dyrbjała tuta holca ś wobkhodnymi wězami cźinicź móc? Młody muzyki běsche jeje pschichodny. Měrny nawoženja, cźehdła niž, człowjek njetrjeba stajnje hnydom hubkowaś, hdyž je ś młodej holcu sam. Wěschtaj mi sympatiki. Jónu wjeczor młody muzyki wuwosta. Holca sama sa blidom žedźeschte, cźitasche jeschiwk a w jeje wobliczu bě snadna cźitaś.

Pschichodny wjeczor běsche sašo sama. Khodźeschte njeměrnje po jstwje, potom źwdźu hažny. Najskerje dźěsche spaś.

Tśeśi wjeczor knjeźstwo nad žobu shubich.

Młoda holca žo najprjedy zyle tak sadźerźeschte kaž wjeczor prjedy. Khodźeschte njeměrna po jstwje, jeju hubje žo žiwje hibaschtej, po sdaću sama je žobu rěźeschte. Potom žo sa blidom źydowjschi kaž sprosćena žedźeschte, wobu ji trochu do cźo'a wiśachu, wona mi jara žel cźinjeschte. Běźche mi nětko jašne, sa tśi dny, jo bě ju jeje pschichodny wopuschcźił.

Nahle postanuwschi źiwój kosr dele sećeźe. Malu bleschku ś ujeho wsawschi ju na blidu staji. Potom žebi po schkleńcu wody dóńdźe. Wěrjach, so ju hłowa boli. Wuschcźi někotre kapki do schkleńcu, potom wotojnik wsawschi nješchto napśa, pscheđ njej trejeschte schkleńca. Nadobo pak widźach, so jeju ramjeni žukaschtej, žyłły ji po lizomaj bźežachu, wona žebi je ś rukomaj trjejwschi pišaśche. Potom wotojnik na blidu cźišnywschi źwoju hłowu na blidu łožgeneral a sapkakowasche. Žyle nahle pak sašo stany.

Jeju wócźaj žapotaschtej a nadobo schkleńcu pschinywschi ju na ras wuprózdni. Wokomiki dołho holca bjes pohibnjenja stejeschte, potom ś rukomaj w powětrje machasche, dwjese žo a padny na semju . . .

Dźenja njerozumju, to mójach tak dałoko pschińcź dacź. Hišo jaku piśaci sapocza, žo mi sdasche, jo žo tu nješchto hrósneho pschihotuje. Ale hakle hdyž žo swjese, mi wědomje pschińdźe.

Běźach po schodźe dele, psches dwór, shubich źiwój tofl, njekombźach pak žo, běźach po schodźe w nabocznym kschidle herje a sašwonich w druhim poskhodźe cźuja njemdreum. Tośa žona ś naistrózańym mjeńowcom mi wocźini.

„Holca —“ ja bjes dycha jachlach, „holca je žo — sajedjocźila — hdźe je jstwa —“

Tośa žona durje wottorhny.

Jstwu hnydom śpósnach. Tu běsche blido ś wuprózdnjenej schkleńcu, tu popišane łopjeno ležeśeche — wołojnik — wschitko tu bě.

Jenož holca nic.

Njebě žo zaneje pol njeńschiny minyło. Holca tu wjaz njeběsche. Tośa žona njedowměrliwje na mnje pohlada, běch zyle samuzeźeny, pschimnych sa schkleńcu a cźuchach: zitronowa łodźicźka —?

Skhilich žo nad papjeru, na nju bě naschmórane:

„Lischka, ty sy huźo kradła! W tym wokomiku najwjeschćeho njesaradźenstwa nadobo mojwa holca do jstwy sastupi. Sajakotach sawěźe nješchto dosć bludneho.

Holca najprjedy dozyła njesapschimnuty, potom žo sapocza źmjeć. Běch žo najradschо ponórił, nimo teho mě-jach teź jenož jedyn tofl, schtož běsche jara njelubosne poćeńenje sa mnje.

„Pruhowach“, holca žo źmějo rjekny, „pruhowach wutstup, kotryż jutśje w dźiwadle hraju, ženi dźiwadźelniza . . .“

Khěźije žo poruczźiwschi žym spěschnje do swojeje jstwy horje běžaś.

Mojedła mója cźłowjekojo nětko ś kanonami do žo tśelećź, mje wjaz sa nóž njepowodźa. nz.

Najnowiše z cyłeho swěta

— We Wiesbadenje žu ś hotela 25000 hriwnow kradnyli. Kradnjene pjenjezy žu tute tyhaźhriwnowske papjezy. Podhładne wokowy, kiž wjele pjenjes abo tute papjery wudawaju, njech žo hnydom polizija wojjewja.

— Wot spocjatku tuteho lěta je žo w Saksku dotal 180 000 ludźi sašo do dźela pschijało. Wot nastupjenja mocy Hitlerowcho knjezerstwa je liczba njesaměrskuzerjow w Sakksku wo 397 000 woteběrała a wucźinja hischcze 321000 na dnju 30. junija. Hacź do teho dnja běsche wo 55,3 proz. spadnyła.

— W Hornjej Pfalzy w Baverskej blisko Wiezawsse. Zirschemeuthskeje żelesniży je žo pondźelu wulka pschestrěń lěha wotzepkła.

— W Dunaju pola Neuburga žo pschi kupanju tśi lětne holzy, kiž pluwacź njemóžachu, pschez wožomaj jich pschezelnizow tepichu.

— W Gorkach w Ruskej je cźeka 82 wozobow łajała, dokelž jich spekulazije ś zyrobu winuja. Někotrych sajatych na 10 lět do Sibirskeje pósłachu.

— W Tennessesskim stacje w Ameriży je tworowy cinh ś kolizyu wujeł. 21 wosow je žo swrócźiło. 10 sćahnołnych dźełacjerjow, kotśiž darmo žobu jědźechu, žo mori. Wjele ludźi žo srani.

Přilopk

* **Malo njedobreho wunoschka.** Lětuschi sjěd prjedarjow ś Kurmarki a Nantjesnjeje Marki bě žyłnje wopytany. Rozpranwy wotpósłanzow jenotliwych nješmjch zjednipinow trudny wobras wo lětuschim njedobrym wunoschku roswiechu. Dla njedobjatka deschcźa a dla horzoty wo dwjo a nóžnych smjerschow su pczoły malo njedu nanoschyle.

* **Njeporadźeny zły pschihot na żelesniżu mjes Pekingom a Mukdenom.** Na cźarje mjes Kiuczawom a Mukdenom Pekingsko-Mukdenskej żelesniżu japansko-mandżuske polizajske wotdźelenje trótki cźas prjedy hacź špěschny cźah nimo pschijźěcze, nětkotrych Chinesow pschekhwaka, kotśi żelesniske kolije wutorhachu. Polizajske wotdźelenje Chinesow po žyłnym wobaranju pschemó. Schśeśi wozobow pschi tśeleńcu žmjerć namaka.

Swóbne powěsće

Wumrěł: Bjedrich Arnoscht Wilhelm Israel, kupc w Dažinje, 64 lět; khowanje budźe jutśe schtwórtk pop. w 2 hodź. wot žarowanskeho domu.

Towafstwowski powěstnik.

Jasenca. Na Domowinski zlět wotjědźe „Bjesada“ w 12 hodźinach z Jasenicy.

Hdyž so nad radiom wjeselićе pisajće nam, hdyž so na njón hněwaće — pisajće nam tež.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

Ty a ja! Cyły serbski lud

zeńdźe so 15. julija

na Domowinskim zlěće w Radworju

Dary k firmowanju

mužace a žonjace narućne časniki złote a sćěborne twory noše a widlički

kupujeće rjenje a płaćiny hódno we wotrjadnym wobkhodźe firmy

Johannes Riedl

časnikowy mišter a złotnikaŕ w Kamjencu Při Mjasowej podłorožli

Nowe kuchinje, khamory, łoža, jstwowe bjúfety, sofy, žonjace koleso a wjele druhich wěcow jara tunjo pola **Willkomm,** w Budyšinje na Hornjoserbskej hasy 11

Wot póndźele sem

na Serbskej hasy 7

Płaćizny hódne

Črije

wšěch družin.

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ms tunjo

Jan Schieback

na Mušakowskej dróży 4

Črijowy dom

Mann

w Kamjencu, Walowa dr. 25/27

Konkursne wupředawanje

firmy

Thunig

na Hošic hasy čo. 33

započatk srjedu, dnja 11. julija

porcelinowe, sklenjeńcane, luksusowe twory a hrajki

Čišćerske wěcy

serbske a němske, kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, nacišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd.

zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Čišćerńja Serbskich Nowin

w Serbskim Domje w Budyšinje

Skazanki za hudźbu za standartowu kapału čo. 103 w Budyšinje

maja so jenož zapodać na wjednika hudźbneje kapały **kapałoweho mištra Richarda Waltera, Kaeublerowa dróha čo. 3,** telefon čo. 3627.

Statna hudźbna komora njeje woprawnjena k posrědkowanju kapałow.

K swjedźenjam

našich serbskich towafstwow

znamješka, khorhojcki, zasłupne lisćiki programy, plakaty do płetwow a wěncow

atd.

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Za našu inteligencu

a za wšěch, kiž chcedźa so ze serbskej rěču a ze serbskimi wědomosćemi zabjerać, porućamy sćěhowace knihi:

1. Słownikl, rěčnicy a rěčesypytne spisy.

Dr. Pfuhl: **Serbsko-němski a němsko-serbski słownik.** 1866. 1216 str., wjaz. 25 hr.

Dr. Rězak: **Němsko-serbski (wšowědny) słownik hornjoluzískeje rěče.** 1920. 1150 str. wjaz. 25 hr.

J. Kral: **Serbsko-němski słownik.** 1981. 968 str. wjaz. 25 hr.

Dr. Muka: **Thesaurus linguae Lusatiae inferioris sorabicae.** Słownik delnjoserbskeje rěcy a jeje narěcow. Zwjazk I A—N 1911-15, 1064 str. brož. 25 hr., zwjazk II M—Z, 1920. 1203 str., brož. 25 hr., zwjazk III. Pśidauk. 1928. 246 str. brož. 7.50 hr.

Dr. Muka: **Hornjoserbski přiručny słownik** po Kralowym rukopisu. 1920. 128 str. wjaz. 1 hr

Dr. Muka: **Serbski Zemjepisny słownik.** Přiručna knižka za serbskich spisowaćelow. 1926. 142 str., brož. 1 hr.

Dr. Pata: **Kapesni słownik łužicko-česko-jihoslovanský** a česko-łužicki. 1920. 320 str. brož. 1.50 hr.

G. Kral: **Grammatik der wendischen Sprache in der Oberlausitz.** 3. nakład. 1925. 219 str., wjaz. 5 hr., brož. 4 hr.

G. Schwela: **Kurzes Lehrbuch der Oberwendischen Sprache.** 1920. 40 str. 1.00 hr.

G. Schwela: **Vergleichende Grammatik** der ober- und niederwendischen Sprache. 1926. 65 stron. 1.50 hr.

G. Schwela: **Lehrbuch der Niederwendischen Sprache.** I. Grammatik. 103 str. II. Übungsbuch. 127 str. 1906. Kóžda knihi wjazana 2.40 hr.

Dr. Pata: **Krátká příručka Hornolužické Srbštiny.** 1920. 119 str. brož. 2 hr.

M. Nawka: **Přewodnik po serbskej rěči. I. zešiwk.** 1920. 36 str. 20 pj. II zešiwk 1921. 48 str. 20 pj.

J. Šołta-Scholze: **Gesprächsbuch — rozmołwnik.** 1920. 48 str. brož. 1.20 hr

M. Nawka: **Raj rěče, přewodnik po serbšćinje.** 1931. I. zešiwk 72 str., brož. 60 pj.

Wšitke tute knihi móža so w Serbskej knihafni w Budyšinje kupić

Přiloha k čísl. 159 **SERBSKE NOWINY** Sr'edu 11. ul'a 1934

Domowinski zlět w Radworju

Nainuzniše!

Informacije za serbske towarstwa a wobdźělnikow swjedźeńskeho ćaha na zlětnym dnju. Swjedźeński porjad.

Wot 11—1 hodźin: **Powitanje serbskich towarstwow.**
W 1 hodź.: **Swjedźeński nyšpor w Radworskej cyrkwi.**
1/3 hodźin: **Swjedźeński ćah.**

1. Wobdźělnicy na swjedźeńskim ćahu, kiž stajeja někajku skupinu abo wobraz, maju być dopołdnja w 11 hodź. w Radworju.
2. Městnosće za předrasćenje su w nowej a starej šuli w Radworju. Derje by było, hdy by kóžda skupina so zhromadnje zdrasćiła w jenej z teju mjenowaneju městnosćow.
3. Tak ruče hač su wobdźělnicy ćaha hotowi, zeńdu so na **swjedźeńskej łucy zady** knježeho dwora, hdźež so ćah zestaja. Najpozdźišo w 1 hodź. maju hotowi być a nastupić na swjedźeńskej łucy.
4. Zarjadnistwu swjedźeńskeho ćaha ma so kóždy wobdźělnik bjez wumjenjenja podwolić, hewak njeje móžno, tutón hobrski ćah ze swojimi 35 wobrazami za hodźinu dokładnje a bjezporočnje zrjadować.
5. Kóžda skupina dyrbi sebi spomjatkować čisło we swjedźeńskim ćahu (hlej programm).
6. Zarjadnicy swjedźeńskeho ćaha su:
   a) P. Krječmař organisatoriske dźěła.
   b) M. Nowak. wumělske zestajenje.
   c) Jurij Winař rjadowař swjedźeńskeho wobrjada.
   d) Michał Rječka (za serbske towarstwa) a pomocnicy.

   Zarjadnistwo spóznajeće na serbskim banće při khabatowym prawym rukawje. Kruta disciplina zaruči dobre poradźenje.
7. **Serbskim towarstwam, kiž spěwaju.** Zhromadna pruha budźe w Šubertec hosćencu. Čas so postaji. Hladajće do powěstnika w jutřišim čisle.
8. **Towarstwa.** Wone maju so po přikhadźe a powitanju před Šubertec hosćencom hnydom w kenceliji zlěta (tež pola Šubertec) zamołwić, bjez komdźenja. Wopokažmy disciplinu.
9. Při swjedźeńskim ćahu je zestupanje towarstwow **na městnje mjez wrotami knježeho dwora a Kralec hosćecom.** Zarjadnik braška Rječka-Radworski. **Přinjesće na kóždy pad waše rjane serbske khorhoje sobu.** Žony a holcy, přińdźće w serbskich drastach!
10. Zakład wšeho je, zo so **wšitke** serbske towarstwa **połnoličnje** wobdźěla. **Je to tola zlět Domowiny! Dobre poradźenje** zlěta, jeho programma, swjedźeńskeho ćaha **zaruči jenož najkrućiša disciplina!**

Tak swjećimy 15. pražnika 1934 w Radworju serbsko luda najwjetši zlět našemu ludej- narodnosći k spomoženju.

Domowina.
Předsydstwo — zarjadnistwo zlěta.

Lube žně tu žu!

Pšchi šmalazym błónzu prózuje so ratać, so by žně, kiž su lětša na jeho polach narostše, do swojeje bróžnje khowak. Runjeż njebudże wunoschk tak bohaty kaž we poślednich létach, dha so tola Bohu dźakujemy za dary, kiž je nam wobradźił.

Ha cyła wies so raduje

a so spěšnje a wustojnje přihotuje na wulki přiwal swjedźeńskich hosći ze wšěch kónčin kraja. **„My mamy serbski swjedźeń, my chcemy jón hódnje a dostojnje woswjećić“,** to je jenož hišće heslo swěrnych a pilnych Radwořćanow. Domowina a z njej cyły serbski lud a hišće mnoho cuzych wysokich hosći wopyta 15. julija Radwoł! Tajka česć žada sebi wězo też wot počesćenych prócu a dźěło. Chce tola Radwoł swojich hosći prawje dostojnje a hódnje powitać. Bjez dźiwa, zo so wosebje w poslednich dnjach do swjedźenja w Radworju jenož wšo mrowi w pilnym dźěle a ważnym přihotowanju. Chce tola **kóždy Radwořćan swoju khěžku** při tajkim ważnym a žadnym swjedźenju měć prawje pěknje **wudebjenu** z čerstwej zelenju a ze swjedźeńskimi barbami. Doma budże so wšo jenož tak zybolić a błyšćić (kaž wězo stajnje w Radworju), přińdu tola tutu njedźelu lubi znaći z daloka a šeroka na wopyt. Je to při Domowinskim zlěće dosć składnosće k wopytam lubych přećelow a znatych. Šalku dobreho „bunjaccho“ a skibku tykanca dostanješ tola na tajkim ważnym dnju w kóždym statoku! To budźe radosć a žiwjenje, kaž na kermuši. A — štóž z wopytowarjow zlěta nima w Radworju znajomstwa, też za toho je derje postarane. Hospodiwe Radworske korčmy a korčmarjo su so dawno hižo na hobrski nawal cuzbnikow, w zdźelu samo jara žertniwym a originalnym wašnju postarale. Haydom w srjedź wsy maš dwě wurjadnej korčmje, kotrejž cyle wěsće cuzych ze wšej lubosću pohosćitej. Wobaj korčmarjej, wězo jako dobraj Serbaj, też swojich hosći nanajlěpje we swojich wupyšenych měšnosćach powitataj. Samo we hłubokich, čěmnych katakombach móžeš w srjedź wsy we wšej čišinje, tak zo luba žona njepytnje, swój karaněk abo dwaj wupić. Mlodźina ma samo składnosć při měšačku na wulkotnym podiju pod holym njebjom swoju wustońcnosć we rejwanju dopokazać. Poetiske dušo pak njech so hodźa do so wokřewjenja na rjanej zelenej zahrodźe w Bilkec originelnym stanje. Za wšo je w Radworju postarane. Potajkim, **Radwoł je za zlět Domowiny w kóždym nastupanju přihotowany.** Radwoł wočakuje syły luda, zo přichodnu njedźelu — a njedyrbi so mylić — po tysacach so tam nawala Serbja a cuzbnicy, zajimcy a přećeljo našeho luda. Wšěch chcemy tam z radosću witać, kóždeho chcemy spokojić a překwapić. Lětuši zlět Domowiny dyrbi a budźe we swojej wurjadnosći a rjanosći hišće lěta dołha we pomjatku a wutrobje kóždeho wopytowarja ze słóbor-

Mučka

Wo originalach, dźiwnuščkach rěčzachmy. Pšchi tym so na Mučku dopomnich, Handrija Arnoschta Mučku, starcho wješneho kantora, wo kotrymž bě mi moja wowka tolko powědała, a kotrejž někto hižo tak do'ho w njebježach muzejesche, spěwasche a předowasche, je-li so tam teho potrjebajo. Wumrě w žohnowanej starobje tři- abo schtyrizwóšemdźesaćej lět, a njechcašche hač napoślěd mjele wo tym wědźeć, „Lěkarjo“, běšche hišćeze dźeń prjedy prajił, „khwilku móju tola hišćeze Bohu cźinić, njeměnicze tež?“ — „Wěso“, bě jeho lěkař pokojił — ale potom starcho wutroba nadobo dźěłacy pschesta, a zane lěkařstwo, zane žrědki wjaz njepomhachu. Mějesche jara měrnu smjerc, wona pschińdźe na tak cźichimaj póduschomaj, so ju Mučka sama dozyła njepytny.

Pšchi tym bě sa cźaš žiwjenja na tónle podawk pschihotował. Hižo se schtyrzecźi létami žwoju šamtnu pohrjebnu rěcź spitza — „njemójesch ženje wědźecź, schto ludźo takle posdźišcho i tebje scźinja“ — a sa někotre léta ju stajnje wudobjolni, stopnjowasche ju, so bychu žkowa lěpje schtukowale a njesapomni też žwoje léto wot léta pschiscźeraze sašłužby w njej hódnje wuschěhnyć. Nowa schula, nowe pischcźele w zyrkwi, a pschedewschćem też nakasanje Kowařkoweje, starcje žónki, kotraž jenož njerady kemschi hodźesche, kotraž běsche pschiwěrkojta a mašana, wschitko to wón w tutej rěcźi jako sašłužbu njebojasneho wojowarja wuschěhowasche.

Ale na tym niz dosć, so tule rěcź šam spitza, wón ju też nawukny, po jstwje horje a dele khodźo ju wótsle předowasche, pschi tym wšte žkowa wožebje wuschěhujo. A běšche-li potom s tutym napinazym, jeho smutkotonje jara spotojazym dźěłom hotowy, napjelni žebi schtleńcźku s cźerwjenym winom, sažehli žebi dołhu trubku a cźapny žo na mjehki konopej, wjeseły, so ma to se šmjercu a pohrjebnej rěcźu tola hišćeze žwoju khwilu.

Jeho žona, mała, kulojta wožoba, kotruž wón hewak wo mnohe léta pschežiwi, jemu jónu pschipadnje zyle stradźu pschipoškuchnasche, hdyž běsche runje pschi najžolnischim a wožebje hnujazym městnje žwoje pohrjebneje rěcźe. Móžemy žebi myslić, kajke stróžele do wuboheje sajěbcźby! Wona njemójesche hinak, hač jemu porokować, so „Boha spytuje“. Ale s tym měsesche pola Handrija malo sboja. „Nawopak“, wón na nju sahrima, „dyrbjała mi radscho dźakowna być, hdyž potom wjaz njesłyšu a placzo pschi mojim rowje stejisch“.

Tu kantorowej niczo njesłuš, hač staroscźiwje s khowu wijo pomału na rosamje manbjelskeho dwělowacj — wona pak božeła dale niczo njerzekny, a maša mandźelska rosmolwa žo s tym stónczi, so wobaj na konopeju žedźeschtaj a schkleńczku cźerwjeneho winka wupischtaj.

Sta-li pak žo — a to žo husto stawasche — so žo kantorowa zhorowata cźujesche a se žymnym sahorkom we kožu leżesche, žo Handrij thětsče do žušodnieje „dobreje jtwy“ poda a žo sa harmonijum žydny a najprjedy jónu „Hanka, budź wjesela“ a potom hnydom bjes pschekhoda „Kak derje woni spja, cźi šdóžni“ šapisha, na cźož drje jeho kantorowa „ładławeho a bjeswutrobiteho cźłowjeka“ mjenowasche, ale tola bórzy šaso šacźišchcź woitkorjaweje cźinjesche.

Njejšym starcho Handrija Mučku bohužel ženje wohladał. Ale moja wowka, kotraž běsche tehorunja kantorowa, jeho wobras wobžedźesche, kotruž mi husćišcho pokasa, hdyž mo nim rěcźeshe. Na nim běsche jara dostojny knjes i po nej brodu widźecź, i brodu, kaž njebjeh ju hišćeze cźesto widźał, tak dołha běsche, a ani šatołkane wnjse kołowy ant žo wjelbowazy brjuch njemóžachu šacźišchcź šeršlabicź, kotruž Handrijowa mójna broda na nnje cźinjesche. Haj, wobras — a pschi tom dopomnju žo też na dyrdomdej, jara njewinowaty wschak, kotruž bě moja wowka se starym jónu nałoniku.

Běsche w měsęze to a tamne wobsćarała a bě nětko — tehdy hišćeze wot tam žanych swišlow i omnibušom do žušodnych wožow njeběsche — na domoschcu. Runje jako dyšesche žo po drohy šawinycź, kotraž sa městom do jeje wožu wobjesesche, wona Handrija Mučku sekła. Pokasa žo, so měsesche šamtnu pnej, dokeł běsche starý sa wjeczor do hajskownje pscheproscheny, kotraž hnydom sa wožu leżesche. Wonaj thětsče do rosmokwy pschińdźeschtaj a běschtaj šnadź hižo dobre schtwórcź hodźiny bžžałoj, jako jeju wikowar i kolonialnymi twórami Wjaschkawk dojcźeše, kotryž žo se žwojim wosom i města wrócźi, hdyž běsche někotre kaschcźe a měchi i rajkom, kofejom, mydłom a druhimi rjanymi wěcami nakupił.

Wón moju wowku hnydom spóšna, a dokeł běsche muž i dwórlivošcźe a měsesche nimo teho na žwojim wosu žwobodne měsno, wón posasta, so by ju namolwił, žo sa šwjk pucźa na wós pschišłydnuwcź. „Rjane městno wschak to njeje, ale lěpje hač pěschi na kóby pad, knjeni kantorowa“, wón dobrocźiwje žo požmjewkuje rjekny.

Ale moja wowka, kotraž njemóžesche psches wutrobu pschinjesć, žwojeho pschewodnika tak hanibnje wopuschcźicź, pschecźelene pscheproschenje i wutrobnym djakom wotpokasa. „Chcźesće-li pak mi na kóždy pad nikaju lubosć wopokasacź, knjes Wjaz'awko“, wona rjekny, potom wjsnu cźe proschu moje wacźoki žobu“. A dokeł běsche tutón je „Radlubje, knjeni kantorowa“, k temu šwólniwy, jemu wona wacźoki horje poda.

„Schto? Wy njechcźe žobujeć?“ žo Mucźka tu do rosmokwy měschcźeše.

Moja wowka žo šamnja: „Ně, worawdźe niz!“

„Njechcźe na žadyn pad žobu jeć? žo wón staru hišćeze jónu wopraschа.

„Ně“ — moja wowka, jeho wutrajnoscźe žo džiwajo a zbohm ko šabawjejo i hłowu tschašeše — „dźenja radscho pěschi du, knjes kantoro.“

„Tak, woprawdźe? Haj, potom drje dowolicźe, so ja žobu jědu.“ S tutymi žkowami Handrij Mucźka na wós šakse, šejmowasche šwój kłobuk, a konjej šacźehnjeschtaj. Hdyž běsche žebi Wjaschkawk wuškotnje hłowu drapał a najprjedy na moju wowku a potom runu mšru k njebju pohladał. Moja wowka i wěsći pobožnoscźu za žwojom hladasche, potom pak žo rošhudźiwschi žwoje krocźele pospěschi.

A stajnje, hdyž wona tutu stawiznu powědasche — dyrbjesche to husto cźinicź, njewostajcźi ji žaneho pokoja, tej hdyž žo špocźatnje špschecźiwjesche — žo ji i wjeselom žulsy po lizonaj kulachu. **jn.**

nymi zynkami klinčeć, dyrbi być zapisany kóždemu jenotliwcej zo złotymi barbami do hłubiny wutroby. **Zlět dyrbi być dopokaz wo přezjednosći cyłeho serbskeho luda, katolskeho a evangelskeho, burskeho a dźěłaćerskeho, wučeneho a njewučeneho! Zlět dyrbi być z dopokazom wo krutej narodnej disciplinje serbskeho naroda. Zlět dyrbi dopokazać, zo stej kóždy jenotliwe kruće a njepowalnje za swojimi serbskimi wjednikami a za wjednikom Domowiny!** Hdyž jenož to doprajemy, ma zlět hižo njewuprajnje wulki a wuznamny wuspěch za wšě naše narodne a kulturne prócowanja! Kak maja so zarjadować wšě naše dalše dźěła za narod, to wotwisuje we jeho najwažnišich dypkach sobu wot poradźenja abo njeporadźenja wulkeho Domowinskeho zlěta w Radworju. Serbja, wjele sebi Domowina wot Was njeżada, žane wulke wopory a wobćežnosće Wam njeprihotuje, hdyž Was wola do Radworja, tola wjele, hobrsey wjelo wotwisuje wot Wašeho wobdźělenja. **Waše zjawne wuznaće** k maćerščinje a k domizneje dyrbiće jenož w Radworju swojim wjednikam podać, jim z tym podać nowy podłožk k dźělu za Was a Waše dźěći a Waše dźěćidźěći. Štóž ma hišće serbsku wutrobu, póńdźe z radosću do Radworja! Štó pak mohł to być?

Stóž sej kraje serbsku pokrutu,
Wostań Serb, měj serbsku wutrobu!

Čm.

Nuzne je, so w powołaniu derje wukubłać!

Když žebi wobhladamy statistiku wo ličbje tych, kotříž dźěła nimaju, nam lohko myšl přichadnje, so mohł kóždy wjednik dźěłarnje bjes wobcežnosće dźěłarjow móz dostacz, kotrejž žebi pschaje. Temu pak pschęzo tak njeje. Hižo prěni dźěl bitwy wo dźěło je dopokałał, so nasche hospodarstwo k žiwjenju potrjebne a jakhowanju žiwoje rasnosće wobžebje tymanych a wukubłanych mozow trjeba. Hižom krótka bjesdźěłosć sćemi w człowjeku, kiž dźěła nima, wolu k wukonjenju a kmanosć wukonjenja. Tehdźa so dźěłowe haunty prózuja, so bychu zyle systematizy w ludźoch, kiž dźěła nimaju, wolu k dźěłu a tymanosć wukonjenja sdźerżałe a pschipoprjałe; **ł tym wone dźěłowej bitwje wěšny puć runaju;** njeby-li to było, mohło so postupowanje tuteje bitwy ł njedostatkom na tymanych wotrjadnych dźěłowych mocach (Facharbeitskräfte) hacicz.

Kaž jakiki krajny dźěłowy haunt wotziwa, tu dźěłowe hauntu wot 1. haprleje 1933 hacz do 31. měrza 1934 nětkle **1800 kursow k wudospołnjenju w powołanju je 40 000 wobdźělnikami sarjadowale.** Nětkle 400 000 hriwnow wudawkow sa tute kursy je nětnišći dźěłowy wustaw nałožił. S powołanišćini kursami sjednocsesće so husto ł pschecželnej podpjeru žuynebo wjednišiwa a žuynebo wukukłanišćeho hamta politiske wukubłanje wobdźělnikow. To je wobžebje pola młódšich ludźi bjes dźěła wolu k wobdźělenju sdyrnilo, smyšl za sdromadnosć wop'obni, sajim na rozwiwanju powjerschišćo a pschi dokładnischim zhobudźe dowěrjenje do žebje žameho pola jenotliwzow sežiwnikow. Nězkubowe spomožerstwo je powołanišće wukubłanje ł podawanjom cjopsteje jedže wobžebje spěchowało. Polkwalicz maju **so hischcze powołanišće kursy** za starych wojowarjow, jich wuspěch pokaza so w tym, so wobdźělnizy lepje městna dostachu.

Pódła powołanišćeho wukubłanja steji **pschewukujenje ludźi bjes dźěła (Umschulung).** Sa to njech tu někotre pschikłady ł wobžebitym wuspěchom njemujemy. W pschadowujnach pschewukujechu na ikanje kunstsitnje žiby, wuschiwanje atd. W drastowym pschemyšle nawukujechu žónšće bjes dźěła wulke kruchi schicz a swjerščne koschle stepowacz. W metallowym pschemyšle nawukujechu klampnarjo klampnarstwo karožowujow, metallowi dźěłacerjo pschewukujechu a buchu autogrišy a elektrišy kowarjo. A štóncnje mjes pschiłapjeiżami technikoju ja wyšoke twarjenje na technistwo sa hłuboke twarjenje pschewukujechu.

Se wschitkimi tutymi naprawami so ł mozu pokrucjuje. Powołanišće stawy je wschudźee podpjeraju, dokelž dospołnatwaju, so dźěłarnje zyle nuznje dźěłacerstwo trjebaju, kiž może ł dokładnym znajomstwom powołanja pomhacz hospodarstwo jako tworicz.

Žrawcam k žratw'e . . .

Spodźiwne wězy stawaju so po sdacju w kubanišej republicy. Tam je so psched krótkim sakasało, žrawcy kójicz, dokelž w žoldku słojenych žrawzow wospjet cžažnišći, trundle drasty a worzłowe spinki politiskich jatych namakachu. Wo wosudźe politiskich jatych w Kuba cjinja žebi dozdała tłutne starosće.

Mjes tym njeje tajne wosta'o, so prózuje so kubanišće knježerstwo njepschijomnych politiskich jatych na spodźiwne waschnje wotbrjeć. Na jenom transporcže jatych njeje so njedawno se 180 politiskich jatych mjenje dyšli 133 zhubiło. Mnoho rěcži ješ ja to, so bywaju jecži ł pomocu zapadawatych wrotow krjedźewčkowoje Morro-twjerdźiny do morja snjetani. Njeje žaneje możnosće sa tym zlědźicz, hdźe su zhubjeni jecži wostali. Wschitke nowiny steja pod krutej jenitom. General Machado, wot léta 1925 president republiki, knjezi mohutnej jako farownik. Wschitzy tamni, kotříž bjesnamučnicze k njemu njedźerja, bywaju bjes zmilnosće pschejscžahani, ł jich zastojnistwow wuhnacži a zajeczi. Schule, technišće wucženje a wyšoke schule steja w Kubje nimale prózdne. W běhu poslednich 5 lét su někdże 300 profesorow zyle jednorje je zastojnistwa puschcžili, kotříž skroblichu so pschecžiwo zjawnemu stracžej protestowacz. Politiske mordarstwa su nješchto wschědnje.

Knježerstwowa namóz leži zyle w rukach generala Machado a jeho bratna. Kuba, wot léta 1896 njewotwisna wot Schpanišeje a wojerskemu zarjadnistwu Sjednocženych statow podkajena, njehraje dźenża we špičowej politiky žaneje wulkeje róle wjacy. Wotkhilnosć pschecžiwo zatrachcžanemu knježerstwu prešidenta Machada pak zjawje rosce. Hačrunjeż je tež w Kubje někotrych stow tyšac bjes dźěła a zaslužby, wobkhadźuje president ł jenu pschijomnerjemnyi zjenjesami nimo měry lohkomyslnje. Sa knježerstwowe twarjenja, autowe dróhi a sa wójsko so jara wjele pjenjes wopruje. General Machado pyta zyku zwoju sejserju we wójsku, tehodła nałoża na wuhotowanje wójska zyłt zwoju prózn. Jenož ł musi a prózu samó Machado hacz dotal wulkranje dołżne pawinosće někak dopjelnicz.

Najšterje budźicžu Americženjo hižo dawno na Kubje zakrocžili, bychu-li w zamužnym kraju ł telko narostcženi wojowacz dyrbjeli. Kak dołho bude lud na Kubje pod cžežkej kwalku stacz, njemože pod tutymi wobstejnosćemi žadyn człowjek rjec. wz.

Nopawa narodniny swieći

Jene ł najstarschich stworjenjow žwěta drje je tamna nopawa (Schildkröte), kotraž možesche tele dny w jenym hacze w Lüsabonje swoje 250. narodniny wopschejscžiś. Léta 1684 běchu nopawu do hata zahjali; kak stara wona tehdy běsche, njehodźi so wěso wjazy swěscžiś; posledneja sta léta bě wona w tutym hacze žiwa a steji wot léta 1921 pod schlitom pomnikow. Pschi składnosći jeje „narodnin" człowjekojo po tyšacach ł hatej nopawy puczowachu a dawachu ji ł žadnemu jubilejej wobžebite khłóschcženki. j.

Zadźěwajće lětnym wohnjam!

S lětnymi wohnjemi posledních dnjow je so wjele ludźi wobžebitemu zranjenja sniczilo. Wohnje sawinowachu so swjetscha ł lohkomyslnosću, kiž na so wótrje zahubjowacz, a njewobkedźbowanjam sakonskich postajenjow. Němski hasnišći wischtorc ł dowajom dopomina, so je wschón wobchad ł wohnjom, wobžebje kurcz, warcz, lětnwowe wohnje zapalecz w lěsu a na puczach, kiž psches lěs wjedu, zakazany. **Kóždy, kiž tole njewobkedźbuje, ma niz jenož zjawne khłostanje wocakacz, ale dyrbi też w kóždym padże za schodu ručowacz.**

Kóždy, kiž w lěsu pschebywa, ma so je žebje žameho ja schkit nasich lěsow staracz a lohkomyslnym jich stajnje pocžinanje zadźěrzacz. Kóždy ma so bjes wumjenjenja po hajnikowych a lěsarjowych poručnosćach za schkit lěsa stojowacz. Kóždy ma bjes komdženja lětnym wohnjam bliżschemu hajnikowi abo policiji wosjewicz a je winowaty pschi haschenju pomhacz. Wobydlerstwo dyrbi k tomu trěbny grat (zapacz, motyki) pschewostajicz. Schulerjo wjednizy a wjednizy Hitlerjeje młodźiny a młodźinje so wobžebje należnje namotiwoja,, so bychu dźěcži wo strjesche lětnych wohnjow powuczili.

Do serbskeho domu Serbske Nowiny

su junie a přinjesu wšě zajimowsće z bliska a daloka

Hospodarski rozhlad

Srjedu 11. julija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,635	100 čěskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,62	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša běsche wčera pschecželna we wikowanju a žiwischa we wobkhodźe. Kursy akcijow so swjetscha skrucžowachu, jenož srědźa trochu popuschczichu. Wšitki rentownych liscžinow běchu trochu žłabsche pschi sniženych kursach.

Barlinske žitne wulkowiti běchu wčera žamžne kaž dotal. Hižo so nowa rožka posliczesche, tola wo nju kupzy mało rodźachu. Pšenica tohorunja mało kupzow namaka. Sa wowš so witi sajo cžuczijowje polepschi'chu. Nasymski jecžmjeń so poměrnje derje pschedawasche.

Wčera płaczesche w Barlinje zentnar

pschenicy: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — jecžmjenja, nal.: 8,15—9,10 hr., naj.: 8,05—8,95 hr., wowša. 9,15—9,45 hriwnow.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	10. 7.	9. 7.		10. 7.	9. 7.
Pšenica	192	192	buny	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	—	—	woka	9,50-10,0	9,50-10,0
jecžmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	7,25-7,75	7,25-7,75
jecžmjeń	176-182	176-182	žołte lupiny	10,5-11,0	10,5-11,0
wows	183-189	183-189	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
ržana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	7,50	7,50
pš. wotruby	12,90	12,90	běrni. kruški	8,60	8,05
ržane „	13,00	13,00	syno, 50 kg		
raps	315	315	ržana słoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšenič. „		
lane symjo			wowsna „		
pjeluški	14,0-15,0	14,0-15,0	ječna „		

Płaczizna za pšenicy za wupłodźerja 190 193 195
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Płaczizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

10. julija 1934 Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 384.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	35-38
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	31-34
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	24-29
Mjenje picowane wšěch starobow	21-24

Byki: 463.

Połnomjasne, wurosćene, najwětšeje rězneje hódnosće	30-31
Połnomjasne, młódše	28-29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23-26
Spatne	18-21

Jałojcy a kruwy: 896.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rězneje hódnosće	—
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	15
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15-17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	8-13
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2314.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	42-46
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	35-40
Spatne (3.)	25-30

Wowcy: 4271.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	27-28
Starše wukormjene (6.)	24-26
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	11-23

Swinje: 16512.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	45 47
Mjasne	43 45
Špatne	39-42
Rancy a kundrosy	43-44

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smoler a za nawěški dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

Wobras wo hobrskim lěsnym wohnju w Meklenburgiskej

Pola Warena je so 10 000 jutrow stareho lěsa wotmróčzele kura pschirunamy ł lěsom, kiž so jako cžerjo palito. Wulkolej wohnja dopóśnajemy, hdyž hobrske | žmuha beleckach na wobraźu pokasuje a je tak mal njemóžemy jenotliwe schtomy spóśnacz.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přečiwo wěrchwakam čěłneho znjezbožeńca z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je so čas žiwjenja dospołne bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńe dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 160 — Budyšin — Štwórtk 12. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Awstriske knježerstwo so přetworiło

Powěsće wo přihotowanju přestworjenja awstriskeho knježerstwa so wjele je skutkom wobkruščichu. Swjatkowy kanzler **dr. Dollfuß je wutoru w mjenje zbłeho knježerstwa swjatkowemu presidentej wosjewił, so awstriske swjatkowe knježerstwo wróćo stupi.** Na to swjatkowy president dr. Dollfußej poruči, so by namjety k wutworjenju nowseho knježerstwa přisłuchował. Swjatkowy kanzler přisłuchowoži jemu sćěhowazy sapiš ministrow:

Knježerstwowy schef: **Dollfuß** ze swjatkowym kanzlerstwom, swonkownymi należnosćemi, bjesstrachowymi přichipravami, ratarstwom a krajnym sakitanjom.

Městokanzler: **Starhemberg** a swjatkowy minister **Fey.**

Minister za rozwučowanje: **Schuschnigg.**
Sozialny minister: **Neustädter-Stürmer.**
Finanzny minister: **Buresch.**
Wikowarski minister: **Stockinger.**
Justizny minister: **Berger-Waldenegg.**
Statny sekretar za bjesstrach: **Karwinsky.**
Statny sekretar za swonkowne należnosće: dotalny Barlinski wupósłanc inżeńer **Taschitz.**

Tutón nowy sapiš ministrow je so hižo žrjedu rano hamtsky wojewił.

Swjatkowy kanzler dr. Dollfuß přichińdźe žrjedu rano k swjatkownemu presidentej Miklažej, kiž jemu wosławi, so zhromadny wróćostup knježerstwa njepřichwalimy, ale jenož wróćostup jenotliwych zhubjatawow knježerstwa.

Smjertne khłostanje na wobsydstwo rozbuchadłow w Awstriskej

Přichi přestworjenju awstriskeho knježerstwa je žo fakeń k přichodnjemu přeciwo nadpadam k rozbuchadłam přichiwótsił. Schtóž rozbuchadła wobsedźi, žo je hnjezdu khłosta, je-li je w prawym czasu njewoteda. Schtóž rozbuchadła sa postajeny krótki czas woteda, žo njekhłosta.

Awstriskich nacionalsocialistow zasudźili

Nahły žud w Hradzu je žrjedu wjeczor wótry wuhnuł přeciwo žydom nazionalsozialistam wuprajił. Wobstorjenych winowachu, so žu přichewsali zentralu k rozdźelenju rozbuchadłow w Hradzu. Runjeż wschitkich wobstorjeni kóždu winu razuje wotpokasowachu, a běchu pola nich jenož mało rozbuchadłow namakali, **dosta hromny wobstorjeny** Waltaŕ Gsell khłostańcu na czaś žiwjenja, jedyn wobstorjeny 15 lět, dwaj wobstorjenaj po 12 lětach a jedyn wobstorjeny 10 lět khłostańcu. Nahły žud jeneho wobstorjeneho wuwinowa, a druheho porjadnemu žudej přechepokasa.

Wjednik hospodarstwa Keßler so wotwołał

Němski hospodarski minister je dotalneho wjednika hospodarstwa, generalneho direktora Filipa Keßlera z jeho sastojnstwa jako wjednika hospodarstwa hnydom wotwolał. Do'hoj so wjednistwo hospodarstwa njeprajaduje, je hospodarski minister hrabi z Goltz poručił, so by sam wjednikowe sastojnstwe dźěła wukonjał.

Goebbelsowa rěč a jendźelske nowinarstwo

Jendźelske nowiny wěcz němskeho propagandoweho ministra dr. Goebbelsa wo tžach wukrajnych nowin žylnje wobkedźbuja. Nowiny wusběhuja wosebje, Goebbelsowe sohudźowanje wukrajnych nowinskich rosprawjerjow a wočišćeja dlěše wuczahi jeho rěcze. Nihdźe pak njesłyšu ministrowe słowa wo tžach wotpokasowacz. Hdyž pak nowiny ministrowu rěcz rospominaju, je ma'o dobreje wole spóznacz, so w přichodźe wjazy srozumjenja za němske należnosće pokazu.

Neurath přijimaše pósłancow wulkomocow

Němski swonkowny minister žwobodny tujes z Neurath přichija wutoru pósłanczow Franzowskeje, Jendźelskeje, Italskeje a Japanskeje, potajkim mozow, kotrejž su Memelski statut podpisałe. Minister pósłanczow hischcze raz z dowarom na njesnjesnje wobstejnosćeze w Memelskej posłaa a žadajcze, so je minje, so podpisowarje mozy sapschinu su. — Tak so potajkim z němskej aziju pokraczuje, kotraž so w sahrěwnym tydźenju z přichodaczom němskeje noty w hłownych městach podpisowazych mozow sapoča. Njeje dźe dwěla, so Litwjenje w Memelskej jenož z jenotliwymi dełkami přicheciwo Memelskej autonomiji postupuja, ale wěcze je, so žo jich politika na dospołne wotstronjenje autonomije měri. Wo tutej politiy je Němska mozam, kotrejž su Memelski statut podpisałe a maju žo za zakhowanje Memelskeje autonomije staracz, stajnje rosprawjała. Wobžarowacz je, so podpisowarje mozy so dotal wuznate njerěcznjachu, zakrocźeć. S tym so znowa dopokasuje, kak małko schkitanjske postajenja skutkuja, kiž so na Swjatk ludow sepjeraja.

Ratarske jednanja z Póiskej

We Warschawje sapoczachu so jednanja pólskich a němskich wězywustojnych, kak maju so wobsamknjenja do skutka stajicz, wo kotrychž je so pschi wobyczu pólskeho agrarskeho wotpósłanstwa w Barlinje jednało. S wobsamknjenjemi ma so dospěcz, so by pólsko-němske wikowanjske poczahi lepje wutworjali.

Italska wotpokazuje Bartouowe namjety

Italjzy politikoju su trochu njespokojom z wunoschkom Londonskich rozrěcźowanjow. Jim so njespodoba, so hamtske wosjewenja, pschipomnjenja jendźelskich nowin a Hawaskeje agentury njedawaju jadnje spóznacz, kak wězy leża. Tuta njewěstosć pokasuje so tež w rospravach italskich nowin. Italska politika měri so pschećiwo mnohosći srěcźenjow za wobmjerowane krajiny a pschećiwo tomu, so chce Franzowska Europu z nimi napjelnicz.

Nowiny „Giornale d'Italia“ tutu myśl wobsebje sastupuja a maju za to, so je Jendźelska k srěcźenju rańskich statow bjes dwěla jenož hłabe wunjenjenja stajała. Jendźelska nochce deje so do tutych srěcźenjow tykacz, a z tym so na politiskim położenju ničo njepřeměni. Wotmyślene srěcźenja rańskich statow, kotrejž wobsebje Barthou srěcźuje, su na přenim městnje taktiski manewr, z kotrehoż stronjenje jenož franzowsko-rusti swjatk swotanje. Pitzar nastawka w italskich nowinach dopomina na Hitlerowe postrjelenje, so chce Němska se wschitkimi swojimi žuždodami, też z Franzowskej, so srěcźeć. Srěcźenje krajow pschi přjedpołożenjach morju wschitke italske nowiny tež wěstke wótrje wotpokasuje.

Barthou a Tataresku so rozrěčowaštaj

Franzowski swonkowny minister Barthou rozrěcźowasche so w Parisu žrjedu popołdnju **poldra hodźiny** z rumunskim ministerskim presidentom Tataresku. Po powěsći z Parisa je franzowski swonkowny minister rumunskemu ministerskemu presidentej wo wunoschkach swojich rozrěcźowanjow w Londonje rosprawjał. Wón je z nim wo jeho wo planach srěcźenja rańskich statow rěcźał; tute plany složuja so na namjety rumunskeho swonkowneho ministra Titulesca. Po Barthouowym puczowanju do Bukaresta je franzowske knježerstwo sa wažne wjelo, so by z powitanjom rumunskeho ministerskeho presidenta w Parisu dobre franzowsko-rumunske pocahi wobsebje wujasnyło. W Parisu so na kónzu tuteho abo pschi spocatku pschichodneho měsaca też rumunski kral Karol w Parisu wocakuje.

Doumergue wo nadawkach Francowskeje

Pschi hosćinje, kotruž akademija sa moralske a politiske wědomnosće zhromadnje z franzowsko-amerikanskim komitejom k czescji franzowskeho ministerskeho presidenta wuhotowa, so Doumergue zkowa jimjacze, so by wo nadawkach Franzowskeje w žwěcze porěcźał. Wón rjekny, so je Franzowska w rozwalenym žwěcze žiwa, hdyž so dobroty sprózniwje natwarjeneje zivilizasije wohrožuja. Tehodla dyrbi wón po trudźiji tuto herbstwo derje schkitacz. Najtražnische a najnusnische sa njeho pak je, so wolu k měrej pokazuje a mozy pschewinjenja hromadza. Sa Franzowsku wosnamjenja to wulku móz, so je też w druhich krajach zamłyna wola a zamłyn ideal namakatej.

Jendźelska opozicija žada wujasnjenje

Jutsje pjatk ma so w jendźelskim delnim žejmje prašenje wotbrónjenja a mjesynarodna politika rospominacz. Opozicni liberalni budźa žadacz wosjewjenje wo knježerstwowej politizy. Woni chcedźa wosebje, so by so wosjewjenje jendźelskeho ministra za lětakstwo wujasnyło. Rospominacz so dyrbi, so so njehodźi wotbrónjenje wocakowacz, cehodla je jendźelske knježerstwo wobsamkło, so liczbu wojerskich lětadłow powjerschi.

Też wopyt franzowskeho swonkowneho ministra budźe z ważnym dypkom rospominanja. Jako sastupjer knježerstwo porěcźi swonkowny minister sir John Simon.

Jendźelske ministerstwo sa lětakstwo je tójschto nowocźažnych nóžnych bombowych lětadłow skała o To su jenotlětschniki, kajkež so w jendźelskim wójsku trjebaju. Nowe lětadła jara spěschnje polecza. S tschidkomaj budźa 33 metrow schěroke.

Gandhi chce so zaso posćić

Gandhi je žebi wotmyślił, so chce pokutu činicz, dokelž su jeho ludźo wjednika orthodoxnych Hindow sranili. Wón chce ho sahe 7 dnjow posćicz a 4. augusta z posćenjom sapocznje.

Nowej Japanskej lětanišći namórskeho lětarstwa

Namórski hamt w Tokiu je [illegible], zo mataj so nowej lětanišćoj pschipravicz. Jene połoji so do Maisuru, druhe pschi Cžichim ozeanje do Kißaraza w Chibajskej poczinje.

Strajkowe njemjery w Zjednoćenych statach přiběraju

Pschi nowych srażenjach mjes policiju, do dźela hwólnjwymi a 4000 strajkowazymi ratarskimi dźełacerjemi na farmje blizko Bridgetona w Nowjerseyskim stacze so njehdyž 70 wosobow rani a 27 saja. W tekstilowych dźełarnjach w Alabamje je strach, so 30 000 dźełacerjow strajkowacz započnje.

Krótke politiske powěsće

— Snaty sozialdemokratiski spitzarjeł Erich Mühsam, kiž w schkitazej jatbje pschebywasche, je so wobwěsnył. Wón běsche 56 lět stary. W lěce 1919 sajudzichu jeho k 15 lětam twjerzizny, w lěce 1924 jeho wobhnadzichu. Mühsam běsche so we swojim czasu na morjenju sastajenzow w Mnichowje wobdżělił.

— W němskej jónskej dobrowólnej dżełowej służbje na kónzu meje nimale 10 000 jónskich dżiwasche. S tym so ma ta wormyslena mjesa nimale dozpě.

— Stawiski kral a kralowa wobhladowaschtaj zhebi Lenasle dżełarnje a Zeisske dżełarnje w Jenje.

— Wczera je so w Hollandskej pschi zylnym pschewodzenju mandżelski kraloweje Wilhelminy, prynz Hendrich, pokhował.

— W Franzowskej so wočakuje, so awstriski kanzler dr. Dollfuß na kónzu tuteho měsaza do Parisa pschijedże, so by franzowske knježerstwo powitał.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 12. julija 1934.

— **Wo wiedrje.** Wczera wjeczor we 8 hodź. barometer 741 hygrometer —2, thermometer wo dnjo +32. Dżensa rano w 7 hodź. barometer 740, hygrometer —5, thermometer w nozy +16. — Wyschina nad srjedźnej Europu je nětko skoro zyle rosdypnyła. Dokelż pak njeje wjele njestajnosće wo powětrje, su so lěpsche poměry za njewjedra wutworiłe. W Rańskej Pruskej a w krajinach psched Alpami so wczera hižo hrimasche a deschczowasche. Nižina nad Rańskej Pruskej nětko tež zylnischo na wjedro w srjedźnej Němskej stutkuje. To dopokazuja zylnische pomrocżenja. S Islandskeje bliži so zylna a wobšěrna nižina a směje tež hórby wjetschi wliw na wjedro srjedźneje Europy. Tak dże so hórby deschcja dočakamy. — Jutsje pjatk słónčko w 4 hodźinach skhadża a so 8.11 hodźin thowa. Měsačk schhadża jutsje rano 5.32 hodźin a thowa so wjeczor 9.05 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro sa julijski pjatk: Sylnje pomročene, ſ mětnami njewjedra abo njewjedrowe deschcje.**

Čestny dźeń stareje gardy w Budyšinje

To **běsche** pobčehowaza zwjatočnosć wczera wjeczor w Budyskej „Krónje". W sali, ſ mnohimi thorhojemi a znamjenjemi nazionalsozialistiskeho hibanja a posbudzenja Němskeje wupyschenej, jako so prěni wojowarjo Adolfa Hitlera w Budyskim wokrjesu počeschćichu. Tuchi běchu w naschim měsče a wokolinje pionerjo na czežkej roli. Woni změdża dżenża i wožebitym spokojenjom a hordosću shladowacz na naschich wjednika, hdyż wot sapoczatkow hibanja zu wojowali a zo woprowali sa nazionalsozialistiski ideju.

Zwjatočnosć so rjenje i hudźbu, narěczenjemi a spěwami wobwěnzowana. W **hrjeschischczu** stejesche rěcź **wokrjesneho** wjednika Martina, kiž tutym starym wojowarjam, do kotrychž změ so zham liczisch, hłowa nutrneho dżała a pschipósnacza wuprajł a jich na njepschestawaze prózowanje a woprowanje pokasa. kiž sej nětko natwar nowcho stata wot kóždeho żada. Na to wokrjesny wjednik kóždemu staremu zobuſtawej rukuſtóczischi a pschipósnawaze a pohonjaze hłowa rjekuwschi czestne znamjo pschepoda, kiž kóždy dostanje, kiž ma zobuſtawske czisko nize 100 000. W tutym zwjatocznym wokomiku spěwasche holczi thór ſ zunim khłosom wótczinski spěw. Zwjatočny wustup skónczi so ſ Horsta Weſselowym spěwom a thórcznej zhławu na wjednika.

Po zhorjopschejnych rěczach a wuczehnjenju thorhojow zwjatochu wopytarjo hischcze dotho w rjanej towarschnosczi. Stari wojowarjo powědachu zhebi wo nasthonjenjach we wojawanskich letach. Hudźba pak so zwojimi posticzenjemi pschijomnje sabawjesche.

*

— **Kedźbu psched jebakom!** W Düsseldorfje, Magdeburgu a Lipsku je w poslednim czasu pschekuz Ota Fahrtmann, kiž je so 19. junija 1910 w Münsteru narodźił, jako puczowazy wnjebak tworow wustupował. Wón wotnaja zhebi zitwy a thodźi potom do wobkhodow, we kotrychž pißanske stroje, fotografiske aparaty, schaty, czasniki atd. staſa a je zhebi da pschinjesecz do bydlenja, kiž wotnaja. Tam je wotewsa a so potom słubi, ani so by skasane wězy saplacził. Dyrbjałi so jebak tu pokasacz, go wobydleristwo prošy, so by to hnydom kriminalnej policiji na hrodźe Ortenburgu, telefon 2802, wojewiłe, so by to možno było, jebo sajeczz.

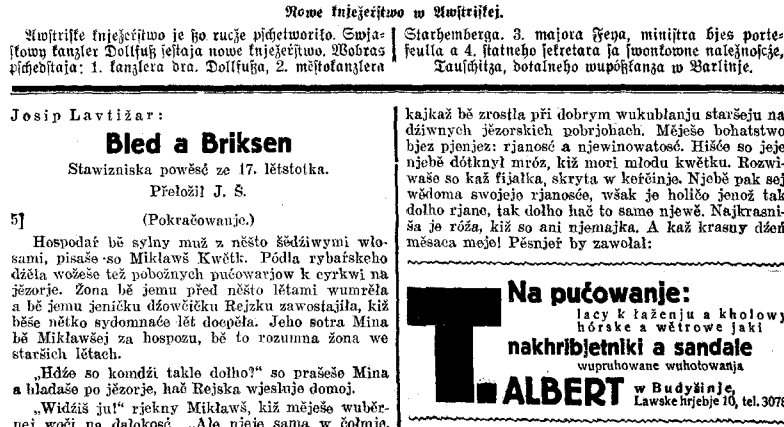
S **Małeho Wjelkowa.** Pónđjelu wjeczor je so pri-nja zhromadźina burowskow ſ Małeho a Wulkeho Wjelkowa, Sajdowa, Czjemjerz, Sstoneje Borschcze, Semjenicz, Pschedrjenja, Hunjowa, Kelna, Libuchowa, Gichonj, Mownjowa, Hněwuschez, Bórta a Katariez wjeſmeła. Wopyt bě jara zlaby. Dr. Heitherowa ſ nowymi pschitomnych powita a zdżeli, so smě so zhromadźina pschichodnje mjezańcze nas, a so dyrbja so burowscy wuczerjo wschitkim knjez. Po zhromadnje wupřewangowanju je wje holzy někotre spěwy saniescechu. Knjeina Zeisec-ka zhesta pschi Budyskej ratarskej schuli, wo wužiwanju mloka w zamžnym hospodarstwje rěczesche a wjele rozeptow, pschede wschim puddingowe rezepty, dżeli. Jenz-czelowa ſ Mownjowa, namětna wokrjesna wjednica burowskow, go sa pschednoschk djakowasche.

S **Khelna.** Wczera rano pschińdże naſch wjesnian ſ wumjenikar Jurij Khěžka do njesboża, hdyż w kowarni pschi kowanju pódkowow konjej nohu zberkesche. Na rastoń Khěžku ſ tajkim wotmachom do delnjeho zitwota kopny, so jo zbrjechesche so czežko sranjeny do Budyskeje thorownje pschewjesc, hdźez je na swoje czežke sranjenja wumrěł. Khěžka běsche 68 lět stary.

S **Khelna.** Mutoru wokoło ½5 hodźin, hdyż běsche Budyski czah do Radworza nimo ješ, pocza so na ras Mérczinkez pscheńza a rožka palicz a rosschěrjesche so pschi zylnym wětřiku ſ njewupraſnej spěschnosću. Dokelż be wjele ludźi na polu, se wschěch stron na pomoz thwatachu a sabjewachu dalschemu rosschěrjenju ſ tym, so rjadu wokoło wohnja wuzwjeczechu.. Psches dwaj tóraj pscheńzy a rožk so spali.

S **Hornjeje Hórki.** Tudomne uniformowane zhěžomske towarstwo 15. a 16. julija swój 15tuski zhěžomski zwjedżeń wotmeje, kotryż wsdże tež lětża wjele wopytarjow ſ zebi sczehnje. Na zwjedżenischczu zu so hižo stany natwarike. Sswjedżeń so zobotu wjeczor se zwjeczenym pruhowanjom piwa sapoczinje.

S **Khwaczizh.** W lipowym hosczenzu zu so zobotu tudomni gmejnsky sastupjerjo do sjawneho poſedżenja zeschli. Pschedsteziczeř M. Njeczka zich a wulku liczbu pozastupjerjow, wožesbe mjes nimi wotrjadneho poradnika w gmejnskej politizy A. Quasta ſ Wulkeje Dubrawy powita. S rosprawy wjesnjanoschzy A. Abschtri zhonichu, so je so w minjenym lěcze wuspěschnje hospodarikło. Hacz runje je pschi jeho sastojnskim nastupjenju 380,75 hr. njedostatka bylo, so liczerske lěto se 651,76 hr. pschesbytka, kotryż 500 hriwnow twarkeje wupožczenki wopschija, stónczi. Pódła běżnych wudawkow je mózno bylo, pschewiele płaczenych 1900 hriwnow leżownosteho dawka firmje Schomburgej a zynam hacz do mateho zhutka wróczicz a 426 hriwnow realnych dawkow wurunacz. Njesastužerjow, katrjż nětkole podpjeru dostawaju, je nětkole 40. — Pschedsteziczeř gmejnskich sastupjerjow Rjeczka wosjewi, so je so pokładnja w dobrym rjedu namakała a so je so wjesnjanosta wot samokwitowize wuzwobodżił. Runje tak jwjeselaza bě rosprawa wo wodowodże. Pschi 1496,15 hr. dokhodow a 1220,68 hr. wudawkow so pokładnja rosprawa ſ 275,47 hr. zistseho pschesbytka stónczi. S pschijamknjenjom dweju gmejneju zórkow je so sastaranje wšy se strowej pitnej wodu sawěsczisko. Dla letuscheje wulkeje zuchoty pak dyrbi so ſ pschetrjebanjom wody lutowacz, so by so wodowy dawk ſ wjetschim wudawkom sa pschetrjebanu elektriſku mózj njeirjedzak powjesczischcz. — Wo wjesnjanostowym namjecze, so by so pokładnja pschichodnje hamtskemu hejtmanstwu pruhowacz dała, so w pschichodnym rozdżenju wobsamknje. — Namjetny wobydlerjow Margreczineje Hóty, so by schtej so tam dwě wojsewjeschczi tafli staczitoj, so pschihłosowasche. Skónczanje so wjesnja-

Nowe knjeżerstwo w Awstriskej.

Awstriske knjeżerstwo je so rucże pschetworiło. Swjatowy kanzler Dollfuß sestaja nowe knjeżerstwo. Wobras pschedstaja: 1. kanzlera dra. Dollfuße, 2. městokanzlera Starhemberga. 3. majora Feya, ministra hjes portefeulla a 4. statneho sekretara ja swonkowne naležnosce, Tauschitza, dotalneho wupósłanza w Barlinje.

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěsć ze 17. lětstotka.

Přeložił J. Š.

5] (Pokračowanje.)

Hospodař bě sylny muž z něsto šedźiwymi wlosami, pisaše so Mikławš Kwětk. Pódła rybarskeho dźěła wožeše tež pobožnych pučowarjow k cyrkwi na jězorje. Žona bě jemu před nězto lětami wumrěła a bě jemu jenička dźowčička Rejzku zawostajiła, kiž běše nětko sydomnaće lět doczěła. Jeho sotra Mina bě Mikławšej za hospozu, bě to rozumna žona we starších lětach.

„Hdże so komdźi takle dołho?" so prašeše Mina a hladaše po jězorje, hač Rejska wjesluje domoj.

„Widźiš ju!" rjekny Mikławš, kiž měješe wuběrnej woči na dalokosć. „Ale njeje sama w čołmje. Wjeze někoho, jara podobneho hrodowskemu hwězdarjej."

Jako čołm bliže přińdże, spózna Rybak, zo so njeje mylił.

Słónco steješe hižom khětro nizko nad horamt. Bě cyle čicho, jenož wjesle, kotrejž Rejzka wjeŕeše, daštej so słyšeć w stajnych šwikach. Na brjozy da hwězdaŕ Fink holčcy přewožny pjenjez a mózebyć hišće nězto wjacy, potom pak kročeše po brjozy horje, a mjez čěměnymi sčěnjemi šmrěkowych a bukowych zdónkow docpě do swojeho bydlenja. Hačrunje měješe hród při brjozy sam swoje tři čołmy, přińdże Fink tola časčišo k Rybakecom, zo by jeho něchtó přewjezł na kupu; najradšo měješe wězo Rejzku za přewoznicu.

Ta šwižna čerwjenoličkata holčka pak tež tak přečelnje do swěta hladaše, zo dyrbješe so kóždemu na prěni wokomik zalubić. Bě jednora Horjeńka mudreho wašnja a bjez priwučenych nałožkow, jenož tajka, kajkaž bě zrostła při dobrym wukubłanju staršeju na dźiwnych jězorskich pobrjohach. Měješe bohatstwo bjez pjenjez: rjanosć a njewinowatosć. Hišće so jeje njebě dótknył mróz, kiž mori młodu kwětku. Rozwiwaše so kaž fijałka, skryta w kerčinje. Njebě pak sej wědoma swojeje rjanosće, wšak je holičo jenož tak dołho rjane, tak dołho hač to same njewě. Najkrasniša je róża, kiž so ani njemajka. A kaž krasny dźeń měsaca meje! Pěsnjeř by zawołał:

Na pučowanje:

lacy k łaženju a kholowy hórske a wětrowe jaki

nakhribjetniki a sandale

wupruhowane wuhotowanja

ALBERT w Budyšinje, Lawske hrjebje 10, tel. 3078

Přez złotu horinu, rosojte doły
přiwyskał, přismjał je zas so dźeń nowy,
su róžički ze sónčkow wotućile,
a ptačata wšo jemu zaspěwale.

Druhi dźeń bě njedźela. Mikławš přińdże po rańšej Božej słužbje domoj a wza knihu z polcy, zo by hišće raz přečitał, štož bě w cyrkwi farař Worjechar na podłožku evangelija třeceje njedźele po jutrach rozłožował. Tehdy móžeše małohdy štó čitać. Nawukli běchu to jenož ći, kiž běchu dobrowólnje na faru khodźili, hdźež běštaj jim farař abo jeho pomocnik pismiki pokazowałoj a jich pismiki do słowow wjazać nawučiłoj. Rybak bě hižo wot młodosće wulke wjesele do zdźělanja měł. Bě sej hladke běžne zestajenje słowow do sadow přiswojił. Kniha, jeho swójstwo, měješe napismo „vangelia in Listowi" (Scénja a listy). Spisał bě ju lěta 1613 pater Jan Čandik. Biskop Domaš Hren bě knihu přehladał, tu abo tam nězto porjedźił a ju w Lublanje do čišća dał. Po wšěch cyrkwjach Lublanskeho biskopstwa su duchowni wjele lět z njeje wěrjacym listy a scénja na njedźelach a swjatych dnjach čitali. W tutej knizy nadeńdźemy khětro čistu słowinsku rěč — haj — najrjeńšu, kajkuž su ju w přenimaj lětstotkomaj słowinskeho pismowstwa pisali. Pater Jan Čandik, spisaćel tuteje knihi, je při swj. Jakubje w Lublanje młodźinu we wěrnosćach wěry rozwučował. Bě spoznał, zo njedosaha same rozwučowanje bjez knihi, ale zo dyrbja duchowni tež knihu měć, po kotrejž bychu ludźej evangelij rozłožowali. Přenje wudaje je wušło w 3000 wočišćach, pozdźišo pak hu kniha wjacy króć znowa čišćana. Tak je tež Mikławšej Kwětkej do rukow přišła, kiž je ju z radosću přehladował a wjacy króć z hłosom z njeje čitał. Jeho sotra Mina bě hižo kusk přestara za tajke wuknjenje; z wulkim wjeselom pak je so młoda Rejzka abjeceja přimała. Njewšěddnje khětře je ju nan Mikławš nawučił, tak zo jeho bórzy dźowka w tutej wědomosći přesćeże.

Tule njedźelu zaklinča prawje husto „zwón přeča" z wěžički jězorskeje cyrkwje. Tuto mjeno jemu tohdla dachu, dokelž měješe kóždy pučowaŕ, kiž z nim zwonješe, někajke wěste přeče z nadźiju, zo so jemu dopjelni. Mikławš měješe tu njedźelu jara mało časa za čitanje. Hižo štyri króć běštaj z Rejzku pobožnych pučowarjow na kupu wozyłoj a so zaso z polnym čołmom wróćiłoj. Hakle popołdnju po požohnowanju woteńdźechu posledni wopytowarjo domoj.

Mjez tutymi bě so tež Skantaŕ Jakub z Rečic k Rybakecom přiwjezł. Bě někak słabeho rozumu, ale njebě sebi swojeje dušowneje wobmjezowanosće wědomy, kiž běše jemu runje tohodla žórło dobrych dohodow.

„Nó, Jakubje, kajka je so dźens twoja cyrkwička wopokazała?" so jeho pola Rybakec prašachu.

„Njebě hubjenje", wotmołwi a staji štyrirózkatu křińčku na ławku před khěžu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

nosta swojemu namĕstnikej **Pokdrakej** a wschitkim sajtupjerjam ja jich wopornjwe a njeßebicžiwe džĕło džakowasche. — W mjenje politiskeho wjednistwa so wotrjadny poradnik Kuasť stónčnje kollegiju za wulpĕschnu dźĕławosćz podjakowa. S tśikróčnym „ďak“ so sjawne pożedźenje stónczi. — Potom so njesjawnje dale wuradźowasche.

S **Porschiz.** Rasch wjeśnjan wumjenkař August Krušaj padny wczera rano w 9 hodź. pschi tśuschwyschćipanju njejapzy ś rĕbla. Rĕbl bĕsche so wobśunył a pschi padnjenju hakoju ślamak. Knjes Krušaj źebi pschi tym ruku we łohcju ślama a pónoł cźĕžko wobschkodźi, tak so dyrbjesche so cźĕžko khory do Budyskeje khorownje pschewjesć.

Z **Barta.** Poslednje prědawanje plaketow za pomocny skutk za „maćeŕ a dźĕćo“ je we wobwodze Bartskeje wotnožki nahladny pjenjez wo 65,50 hriwnow wunjesło. Wšitkim darićelam a pomocnikam słuša najwutrobniši dźak. Nimo toho prosy NS-ludowe spomožeństwo wšitkich, kotriž so pomocnemu skutkej dotal swĕrni wopokazachu, zo bychu 15. junija hišće raz pŕi wosebje dowolenej zbĕrcy woprowali.

S **Lubija.** Do Lubijskeho dźĕłoweho hamta staj so wutrou popołdnju paduchaj dobyłoj. Někotre durje, pjanske bída a durje a pjenjezny thamor rospaczliwschi, staj sa pjenjesami pytałoj. Dwaj sajtojnikaj dźĕłoweho hamta jeju pschi tym pschejtapischtaj. Paduchaj sajtojnikomaj hrożeschtaj, so jeju sajśĕlitaj. Taj thěju samknyschtaj a telefonirju policiju sawołaschtaj. Mjes tym paduchaj jyptaschtaj i wokuom won cźeknyczj, tola ludźo, kotśiž bĕchu so na drózy sdźĕli, jimaj to sadźĕwachu. Sajtojnizy kriminalneje a mĕschcjanskeje policije a někotśi SA-muzojo thromadnje tawrjenje pschepytachu a stónczinje paduchow w druhim posthodze we wobydlenju jeneho pschisłuschejeńja wuśledźichu, do kotrehoż bĕschtaj so dobyłoj. Paduchaj, i kotrejuż je jenemu 17 a druhemu 25 lĕt, staj ś Budyschina. Jeju žu Lubijskemu hamtskemu ludnistwu pschepodali.

Z **Baćonja.** Wudźĕlenje swjateho firmowanja we Baćonjanskej wosadźe pónđźelu tydźeńske pućowanje biskopa Pětra Leggi po Kamjenskej arcymĕšniskej dieczezy skónči. Swjedźeńske zwuki zwonow, znahowace khorhoje, zelena pycha pletwow a radostnje so swĕćace wobliča we wosmich rańšich hodźinach so bliżacy prikhad wyššeho pastyrja pripowĕdachu, kotrehoż pŕi wosadźinej mjezy wotdźĕlenje jĕzdnych wočakowaše. Tam kubleŕ Rebiš z Haslowa wysokeho hosća powita, kotryż so nad wutrobnym postrowom widźomnje zwjeseli. Pŕi cyrkwinskich wrotach bĕchu so wosadźiny farař z firmowańcami, towarstwa a druzy wosadni zestupali. Tež tu biskopa na najwutrobnišo powitachu. Farař Delan to za wosadu a wjesnjanosta Měrćink za Baćonjansku politisku gmejnu činješe. Knježnja Th. Vickec z Haslowa pĕseń prajiwši krasny kwĕćeŕ rózow prepoda. Ze zynkami „Ecce sacerdos magnus“ biskop z prewodom generalneho vikara dr. Sopy do swjedźeńscy wupyšeneho Božeho doma kročeše, kotryż mózeše njedźiwajcy dźĕławeho dnja wĕriwych ležma wopŕijeć. Po zawodnych modlitwach biskop z duchownymi a cyłej wosadu na pohrjebniščo čehnješe a so wo bohatu hnadu za zemrĕtych modleše. K tomu so cicha swjata mša pŕizamkny, mjez tym zo swĕrni kĕrluše spěwachu. Farař Delan we swojim prědowanju hišće raz jasnje rozłožowaše, štoż dyrbja kmótŕa a móty wo tutym swjatym sakramenće wědźeć. 65 firmowańcow so potom z darami swjateho Ducha posylni. Po krótkim pruhowanju wo nabožinje biskop tež k wĕriwym rĕčeše. Wón so wjeseleše, zo maju Baćońscy katolikozo tajki pókny Boži dom, kotryž na powětrowej wyšinje stejo, daloko do łužiskeho kraja hlada. Wyšši pastyŕ, kotryž bě sebi wutroby Baćonjanow z razom dobył, ratośske wobydleństwo napominaše, zo by sebi namĕtne wobsedźeństwo swĕru zakhowało a wobdźĕłało a wóteow rĕč a wašnja hač do najdalšich časow hajiło. Ze sakramentalnym požohnowanjom, pŕi kotrymž Ambrosijowy khwalbny spĕw móenje pŕez Boži dom šumješe, so nadobna swjatočnosć skónči.

S **Worklez.** Sso kupajo je so tu wutoru wječor we 9 hodźinach dobrowólnik dźĕłoweje słužby ze Schunowskeho łĕhwa dźĕłoweje słužby tepik. Dwĕ hodźinje so potom prózowachu, jeho sajo wožiwić. Jako pschičina śmjerće je so sajecze wutroby šwĕčźiło.

S **Kamjenza.** Wutoru popołdnju wokoło 4 hodźin so pschi żelesniśej cźarje k Lĕpkarjezam bliško viadukta šuła trawa na brjohu sapali. Woheń je skoku na kerti a šichtowy rospĕrči, kotreż so jedyn kilometer daloko spalicha. Rosschĕrjenju wohnja na pschimjesowaze pola, na kotrych rožo w snopowazach stejesche, mózachu żelesniczarjo zadźiwacj.

S **Dubrjenka.** Hdyž tudomny ratař Mikławch Mrós swojim sapschahom pisches żelesniki pschekhod mjes waschinowniu a pschekładźischcom jědźeschе, pschijědźaszy cźah jeho sapschah šhrabny. Kóń bu hnydom morjeny. Mrós se strójesłemi wotendźe

S **Wjerowa** pola Wojerez. Wutoru w nozy po 12 hodź. bu so w wołsej wiśy autowe wi Hoře. S Wojerez pschiśĕło so w zyle njepschekładanym tśichkuscheću dróhi do Kulowa, tź bĕ bĕschcze ś tolstej miu šakrynte, tź stajnje tuho w nozy ś pschimjesenje hrjebje, sajźĕje auto bjeś mateho hnuła do płotu pschimjesenje leżowonoseje. Błótoschkitaki so wobschkodźichu a schmórnychu so płotu. Auto wotjĕdźe na šmĕr Kulow. Sšobuj bźazym so nicžo njesta.

S **Hornjeje Śĕrbskeje.** Sšobotu popołdnju w knježim hajskownje woheń nasta. Někotre jutra sowje mładźiny so špalichu. Woheń bĕ so hižo na se šamerli wupschestrĕł. Jenoż je sapschimnjenjom ... a Slĕskowskeje wobnjoweje woborty ... so woheń podujnyć.

S **Barschcza** w Delnjej Łužizy. Blisko wsy Brožarjo pola Barschcza wutoru woheń nasta, kotryž je žnjenym wětrom žo rosduwajo, nĕhdže 2500 metrow lĕża šnicži. Pschede wschĕm žu je žo lĕzy hrabje Brühla, ś dźela tež burski lĕs potrjechiše. Hatle po žydom hodźinskim dźele wohnjowych woborow ś dalokeje wokolnosće bĕ móżno, woheń samjesowacj. We wohnju je wjele šwĕrniny ko wšako. Žyte stadła jelenjow, žornow a dźiwich žwini ś hrošu šatraschene w runej mĕrje do wohnja cźĕrjachu.

Wusudźenja

S 20lĕtny Erich Herbert Wilhelm ś Brĕsnje bĕ ś wjesnym Kolschu a Gerhardom Dramkom do hribow schoł, duzo po puczu bĕchu woni w jenej hrjebi blišo Njebjelczicy domjazne kaczki pluwacj widźeli. Kolscha bĕ tśi kaczki popadnył a sarĕšał. S popada bĕ Dramk jemu kaczku wzjał. Wilhelm bĕ žo sapowĕdźił, druhu pschijeczj. Dla thromadneho paduschstwa Kamjenski žud Kolschu a Dramka wšito ś 3 dnjemi jastwa i pokutu po 15 hriwnach pokhłosta. Wilhelm bĕ pjecza kaczki pschi tojenju Kolschi pschihnał a wšito 2 dnjoma jastwa 10 hriwnow khłostanja dostał. Wón žo pschećiwo wuńubej powoła a prějesche, so je pschi tojenju kaczkow pomožny był. Sšud wšitko wobmyślenje, swĕdźenju žobuwinika Dramka wĕricz. Wuńud powalichu, Wilhelma bjes khłostow wuwinowachu.

Swóbne powĕsće

Wumrĕłoj: Augusta swud. Anowa rodź. Kriebelej w Lubiju; khowanje budże jutśe pjatk popołdnju we 2 hodźinomaj. — Gerhard Cjerner we Wojerezach, 10 lĕt; khowanje je dźenża schtwórtk.

Radio

Piatk 13. julija ţiśicźimy.

Königswusterhausen. Nimo znateho wschĕdneho programma: 6.20 rańšchi konzert. 12 pschipołdnischi konzert. 13 taczele. 15.15 taczele. 19 hodźina wschelczśinow. 20.15 hodźina naroda. 21.15 němska domjaza hudźba.

Lipsk. Nimo znateho wschĕdneho programma: 5,55 ja burow. 13.10 taczele. 14.25 sa žony. 18.20 žwjatok. 15.20 hodźina naroda. 21.05 ś operettow.

Hischcze ważne ś dnjoweho programma. Barlin: 20.45 šabawny konzert. Hamburg: 19 dujerska hudźba. Mnichow: 20.45 symfonijski konzert. Warschawa: 19.15 orchesterski konzert.

Přilopk

* **Bomba pola wěsnčzeńi rosbuchła.** W Boryšławje w rańšchej Galizijskej žo spodźiwne njeźožo sta. Hdyž mładyj cźłowjek i jenej wĕschczeŕza pschihódźe, w jeho łatku bomba rosbuchny. Won žo na mĕsće mori. Wĕschczeŕka žo cźĕžko śrani.

Najnowišze z cyłeho swĕta

— **Pola Barschcza je w Delnjej Łužizy je žo wutoru nĕhdże 2500 jutrow lĕża wotpalilo.**

— **W podopłakach pola Essena žo žrjedu dopołdnja wjerch wotwali a tśjoch hórnikow zarasy. W podopłakach w Menegede tchorunja hórnikaj žmjertnje śujesłożiśichaj.**

— W Jendźelskej je žo wutoru pschi wulkej žuchocze wjele lĕcha a hole wotpalilo. Tyhaży płaczkow a druhich śwĕrzatow ś wobnjom konz wšachu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das für den Landwirt Kurt Gohmann in Geißmannsdorf Nr. 5 unter dem 7. Dezember 1931 eröffnete Sicherungsverfahren wird aufgehoben, nachdem der Betrieb entschuldet worden ist.

Dresden, am 28. Juni 1934. **Die Landstelle.**

*

Das Ministerium des Innern hat genehmigt, daß sich vom 1. Juli 1934 ab folgende Gemeinden

1. Oberputzkau und Niederputzkau mit dem Namen **Putzkau**
2. Paßditz und Liebon mit dem Namen **Paßditz**
3. Kirschau und Kleinpostwitz mit dem Namen **Kirschau**

vereinigen.

Bautzen, am 5. Juli 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

*

Städtische Freibank Bautzen.

Freitag, den 13. Juli 1934: Von 14—15,30 Uhr die Nummern 4401—4700;

Sonnabend, den 14. Juli: Von 8—9,30 Uhr die Nummern 4701—5000

Rohes Rindfleisch Pfd. 30 Pfg.,
rohes Schweinefleisch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

*

Als gefunden gemeldet bezw. an das Fundamt abgegeben wurden seit 1. April 1934:

5 Geldtaschen mit Inhalt, 1 Trauring, 1 Brille, 1 Geldschein, 3 Armbänder, 3 Uhren, ein Betrag in Briefmarken, 1 Strickjacke und 7 Fahrräder.

Die Verlustträger wollen sich im Rathaus, II. Stock, Zimmer 16 melden.

Bautzen, 10. Juli 1934.

Der Stadtrat, Polizeiamt.

Towaŕstwowski powĕstnik.

Budyšin. „Zjednoč. evangelsk. Serbow“ wopyta njedźelu 15. 7. wulki serbski swjedźeń w **Radworju.** Z njedźelskim lisćikom z Budyskeho dwórnišća 9.50 abo 12.15. Też z autobusom wot Serbskeho Domu so hodźi wotjĕć. — Mĕsačna zhromadźizna je tón króć srjedu 25. julija w Rostokec hosćencu we **Wuricach** wječor we 8 hodźinach.

Předsydstwo.

Jasenica. Na Domowinski zlĕt wotjĕdźe „Bjesada“ w 12 hodźinach z Jasenicy.

Lichań. „Zernička“ ma štwórtk wječor 1½0 hodźin posledniu prubu za zlĕt. Prošu, wšitcy z dypkom.

Serbski bratře, serbska sotra!

Maš Ty hižo swjedźeńske znamješko za Radworj? Kóždy Serb, kóžda Serbowka nosy tuto serbske znamješko!

Njechaš też Ty swoju Domowinu z tajkim snadnym woporom podpjerać? Njechaš też Ty jónu něšto pjenjezkow za swoje ludstwo woprować? Pój, serbski bratře, pój, serbska sotra, kup sebi

serbske lipowe łopjeno,
zlĕtowe znamješko! Nejdo.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 12. julija 1934.

Wĕcźerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,645	100 českosk. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,72	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša bĕsche wczera we wobthadźe kruta a we wikowanju žiwa. Kursy akcijow žo wobschĕrnischo polepschowachu, jenož nĕkotre žtabe wośtachu a žo ždźela wotdrjebjowachu. Miki rentowych liśćinow bĕchu dobre a pschećelnješche.

Barlinske žitne wulkowiki žo pornjo wutorje njepschemĕnichu. Wschoho žita žo mało poskićejesche. Rožka a pschenża žo žtabje kupowajchtej. Sa wowžom žo kupzy bóle praschachu. Też jećmjeń namaka kupzow.

Wežera płaczjesche w Barlinje zentnar

pschenży: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — jećmjenja, nal.: 8,15—9,10 hr., nas.: 8,05—8,95 hr., — wowža: 9,20—9,50 hriwnow.

Dźenżnische Drjezjbzanske štolne wiki.

Na witach steji dźenża na pschedań 7 bykow, 13 kruwjaseho skotu a wowzow je wobthodź bjes wuśnama. Cźelata maja jara žtabu wobthodź, płaczišny tu wo nĕschto malo popuschczeja. Pola žwini może žo žrĕni wobkhod wobkedźowacj, płaczišny žu tu nĕhdże 3 pj. wyšche hač šandźenu pondźelu.

Někotre płaczišny ś Drjezjbzanskich wikow.

Libjata 1,80—5,50 hr., kaczata 80—1,80 hr., kury, štare 2,50—3,50 hr., młode 50—3,50 hr., hołbje 1—3 hr., hušy, šarĕšane 1,10—1,20 hr., kaczki, šarĕšane 1,10 hač 1,30 hr., kury, štare šarĕšane 80—85 pj., młode šarĕšane 1—,10 hr., karpy 75 pj., liny 1,20 hr., jabłuka 6—40 pj., bĕrny, zentnar 9,50 hr., puni 13—14 pj., jĕdźna łoboda 15 pj., zybla 12 pj., trĕn 40—50 pj., łozlotej 5—10 pj., bĕły kał 10—12 pj., cźeŕwjeny kał 25 pj., žndrožity kał 15—55 pj., pĕtrschilka 10—15 pj., hromak 7 pj., rjewjeń 7 pj., butra 1,40—1,50 hr., jeja 9—11 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	11. 7.	10. 7.		11. 7.	10. 7.
Pšenica	192	192	buny	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	—	—	wcka	9,50-10,0	9,50-10,0
jećmeń, nal.	—	—	módre lupiny	7,25-7,75	7,25-7,75
jećmeń	176-182	176-182	žołte lupiny	10,5-11,0	10,5-11,0
kukurica	183-189	183-189	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
pšenč. muka	—	—	raps. wosušk	—	—
ržana muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
pš. wotruby	23,40	23,40	surk. truhanč.	7,50	7,50
ržane „	12,90	12,90	bĕrnj. kruški	8,70	8,60
hróch, Viktor.	13,00	13,00	syno, 50 kg		
lane symjo	315	315	ržana sloma		
pjeluški	—	—	pšenč. „		
	14,0-15,0	14,0-15,0	wowsna „		
			jećna „		

Płaćizna za pŕenjoy za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźĕl a pŕilopk Marko Smolef a za nawĕšteki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

Čahi do Radworja na Domowinski zlět

Budyšina do Rakec a Petershajna.

Z Budyšina	4,59	9,59	14.28	17.20	19.32	†23,28
„ Ratarjec	5,03	10,03	14.32	17.24	19.26	23,30
„ Židowa	5,06	10,06	14.35	17.26	19.29	23,33
„ Małeho Wjelkowa	5,12	10,15	14.40	17.31	19.35	23,39
„ Radworja	5,19	10,22	14.47	17.37	19.42	23,46
„ Knasowa	5,22	10,25	14.50	17.41	19.46	23,49
„ Nječwašidła	5,27	10,31	14.56	17.46	19.51	23,54
„ Sešowa	5,32	10,35	15.00	17.50	19.55	23,59
„ Rakec	5,38	10,41	15.06	17.56	20.02	0,03
„ Komorowa	5,44	10,47	15.13		20.08	
„ Z Wulkich Zdźar	5,49	10,52	15.19		20.13	
„ Hóska	5,54	10,57	15.25		20.18	
„ Kulowa	6,00	11,04	15.31		20.24	
„ Němcow	6,07	11,11	15.38		20.31	
do Wojerec	6,12	11,16	15.44		20.36	
z Wojerec	6,20	11,25	16.15			
„ Horow	6,28	11,33	16.23			
„ Bluna	6,33	11,43	16.33			
„ Prošim-Haidem.	6,45	11,55	16.55			
do Petershajna	6,59	12,11	17.10			

Jenoż njedźelu a swjatk. dny

† W nocy po njedźeli hač do 30. sept.

Z Petershajna do Rakec a Budyšina.

	W nocy po njedźeli	Jenoż wjeźbne dny				
Z Petershajna				8.40	13.48	19.21
„ Prošim-Haidem.				9.11	14.02	19.42
„ Bluna				9.17	14.08	19.48
„ Horow				9.26	14.17	19.57
do Wojerec				9.34	14.24	20.05
z Wojerec			6.26	10.00	14.27	20.09
„ Němcow			6.32	10.08	14.32	20.15
„ Kulowa			6.39	10.14	14.39	20.26
„ Hóska			6.45	10.20	14.45	20.32
„ Wulk. Zdźar			6.50	10.25	14.51	20.37
„ Komorowa		*	6.56	10.31	14.56	20.43
„ Rakec	0.13	5.47	7.03	10.40	15.05	18.15 20.49
„ Sešowa	0.17	5.52	7.07	10.45	15.10	18.19 20.54
„ Njeswačidła	0.22	5.57	7.13	10.50	15.14	18.24 20.59
„ Knasowa	0.27	6.02	7.18	10.55	15.19	18.29 21.04
„ Radworja	0.31	6.07	7.23	11.00	15.24	18.33 21.09
„ Małeho Wjelkowa	0.37	6.14	7.30	11.07	15.31	18.39 21.16
„ Židowa	0.42	6.19	7.34	11.12	15.36	18.43 21.20
„ Ratarjec	0.45	6.22	7.37	11.15	15.39	18.46 21.23
do Budyšina	0.48	6.26	7.41	11.19	15.42	18.49 21.26

* Hač do 16. sept. kóždy dźeń, wot 17. sept. jenoż wšědny dźeń.

Z Budyšina do Radworja, Wósporka a Lubija.

	Jenoż wšědne dny				
Z Budyšina	6.29	8.01	12.15	17.07	22.33
„ Ratarjec	6.34	8.05	12.19	17.11	22.37
„ Židowa	6.38	8.07	12.21	17.13	22.39
„ Mał. Wjelkowa	6.45	8.12	12.26	17.18	22.44
„ Radworja (dw.)	6.53	8.18	12.33	17.26	22.50
„ Radworja (zast.)	6.58	8.23	12.38	17.31	22.55
„ Lutobča	7.02	8.27	12.42	17.35	22.59
„ Wulk. Dubrawy	7.06	8.32	12.46	17.40	23.04
„ Kluša		8.39	12.53	17.47	23.11
„ Hučiny		8.46	13.00	17.54	23.18
„ Barta		8.53	13.08	18.02	23.25
„ Hrodźišća		9.00	13.15	18.09	23.32
do Wósporka		9.05	13.20	18.14	23.38
z Wósporka	7.08		9.24 13.40	16.28	18.54 21.06
„ Małećic	7.13		9.29 13.45	16.33	19.58 21.10
„ Łutočic	7.17		9.33 13.49	16.37	19.03 21.14
„ Hłušiny	7.23		9.39 13.55	16.43	19.08 21.20
„ Mał. Radměrić	7.26		9.42 13.58	16.46	19.11 21.23
„ Ketlic	7.34		9.50 14.06	16.54	19.20 21.30
do Lubija	7.42		9.58 14.14	17.02	19.27 21.38

Z Lubija do Wósporka, Radworja a Budyšina.

	Jenoż šćěhi hołoty.					
Z Lubija	8.30		12.10	15.23	17.28	20.13 20.26
„ Ketlic	8.38		12.18	15.31	17.36	20.21 20.34
„ Mał. Radměrić	8.43		12.23	15.36	17.41	20.26 20.39
„ Hłušiny	8.47		12.27	15.40	17.45	20.30 20.43
„ Łutočic	8.52		12.32	15.45	17.50	20.35 20.48
„ Małećic	8.57		12.37	15.50	17.55	20.40 20.53
do Wósporka	9.01		12.41	15.54	17.59	20.44 20.57
z Wósporka	5.47	9.20		13.22	16.37	W S
„ Hrodźišća	5.52	9.25		13.27	16.42	
„ Barta	5.59	9.32		13.34	16.49	
„ Hučiny	6.06	9.39		13.42	16.57	
„ Kluša	6.14	9.47		13.49	19.04	
„ Wulk. Dubrawy	6.21	9.54	13.05	13.56	19.11	
„ Lutobča	6.25	9.58	13.09	14.00	19.15	
„ Radworja (zast.)	6.29	10.02	13.13	14.04	19.19	
„ Radworja (dw.)	6.34	10.08	13.18	14.09	19.25	
„ Mał. Wjelkowa	6.44	10.15	13.25	14.16	19.35	
„ Židowa	6.48	10.19	13.30	14.20	19.39	
„ Ratarjec	6.51	10.22	13.33	14.23	19.42	
do Budyšina	6.54	10.25	13.39	14.26	19.45	

Jeli porjadne cjahi njedožahaju, pojedu j Budyšinu kišćeje reserwne cjahi. Na wšěch druhich cjatach so wo-šćerite wosy pśiniwowěnu.

2. Stawizny a zemjepis.

Jan Serbin: **Serbske stawizny w zuńdźenosći a pśitomnosći.** 1920. 95 str., brož. 1 hr.

H. Jordan: **Drobjeńce ze serbskeje historije.** K 25ětnemu załoženju swjeźeńu Muzeja Serbskeje w Dolnej Łužycy. 1905. 79 str., wjaz. 1.20 hr.

Rud. Lehmann: **Bibliographie zur Geschichte d. Niederlausitz.** 1928. 220 str., brož. 8 hr.

Dr. Muka: **Pśinoški k stawiznam pśenjemjenych stron Delnjeje Łužicy.** 1911. 100 str., brož. 1 hr

Dr. Kapras: **Prawne stawizny Hornjeje a Delnjeje Łužicy.** 1916. 102 str., brož. 1.50 hr.

Dr. Muka: **Zapiski Maćicy Serbskeje.** (1847—1897.) 1897. 94 str. 1 hriwnu.

Dr. Muka: **Zapiski Maćicy Serbskeje** po l. 12. 1923. 1924. 54 str. 1 hriwnu.

Jan Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.** 1924. 99 str., broš. 1 hriwnu.

Neander-Jak. Nowak: **Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow ka. łołskich Serbow.** 1921. 160 str, brož. 2 hr.

Dr. T. G. Masaryk, přeł. J. Wićaz: **Slowjenjo po wójnje.** 1923. 33 str. 60 pj.

Dr. Tomaš Masaryk: **Nowa Europa.** Słowjańske stejnišćo. Přełožk J. Wićaza. 1922. 128 str. 1 hr.

Dr. H. Merbach: **Die Slavenkriege des deutschen Volkes.** 1924. 239 str. 2.75 hr.

G. Śwjela: **Evangelska wěra mjez Słowjanami.** 1915. 68 str. 60 pj.

Dr. Muka: **Přehladna kharta serbskeje narodnosće** z zwisłosćami skim němsko-serbskim zapiskom wšěch městnosćow we Łužicy. 1919. 1 hr.

Dr. W. Einfeld: **Slaven spez. Polen, Tschechen, Wenden.** 1907. 94 str. 1.20 hr.

E. O. Richter: **Deutsch-wendisches und wendisch-deutsches Ortsverzeichnis der Kgl. Sächs. Oberlausitz,** Amtshauptmannschaften Bautzen — Kamenz — Löbau — Zittau — enthaltend 677 Ortsnamen, davon 466 wendisch u. deutsch. 1917. 24 str. 80 pj.

Dr. phil. Walter Frenzel: **Vergeschichte der Lausitzen Land und Volk, insbesondere die Wenden.** 1932. 167 str., broš. 6 hriwnow.

Dr. phil. Rudolf Lehmann: **Geschichte des Wendentums in der Niederlausitz bis 1815 im Rahmen der Landesgeschichte.** 1930. 140 str., broš. 5 hr.

Dr. phil. Rudolf Lehmann: **Aus der Vergangenheit der Niederlausitz.** 1925. 256 str., wjaz. 4.20 hr.

Prof. Dr. phil. et rer. pol. Felix Burkhardt: **Die Entwicklung des Wendentums im Spiegel der Statistik.** 1932. 96 str. 3 hriwny.

R. Urban: **Das Reich Gottes unter den Slaven. I** Die Wenden. 1905. 64 str. 75 pj.

Joh. Hiecke: **Beiträge zur Geschichte der Sorabia zu Leipzig.** 1929. 55 str. 2 hr.

P. Romuald Domaška: **Tysac lět hnadowne městno Rózant.** 1928. 57 str. 3 hr.

Dr. Walter Frenzel: **Die Totenstadt von Burk bei Bautzen.** 1929. 44 str. 3 hr.

G. Schwela: **Das Wendentum in der Niederlausitz und den Spreewald.** 1929. 16 str. 25 pj.

J. Rogowsee und J. Skala: **Die nationalen Minderheiten im Deutschen Reich und ihre rechtliche Situation.** 1929. 23 str. 1 hr.

Lyon-Schnitte

K Domowinskemu zlěće!

wšě drastne tkaniny, khorhojowy płat, banty a židźane tkaniny

Schaaf

Nowe kuchinje, khamory, łoža, jstwowe bùfety, sofy, žonjace koleso a wiele druhich wěcow jara tunjo pola **Wilikomm,** w Budyšinje na Horneńskej hasy 11

Wot pónd'zele sem **na Miasow. jětkach 7**

Zapřah mlod. ryzakow (Rotschimmel), ermlandsk., koble, wulkosć 172 cm, dobrej k cahu a bjez zmylkow, na předań evtl na wumjenjenje, kaž też sylneho **dźělaweho konja** ma na předań **Powóznik Jenka w Budyšinje** Zadna Bratrowska hasa. Tel 3326

Wuherski dołhi

kolij

(wurjaduje čisty)

pjeluški, woka, hroch na składźe

M. Hornig a Doman'a w Khróšćicach

Přewzaće wobkhoda

Wšemu česćenemu wobdźelstwu w Bronju a wokolinje dawamoj k wjedźenju, zo smój z dźensnišim dnjom hosnodarjenja

hosćenca w Nowum Bronju

kotryž dotal knjeżna Marga Haškec wobstarałe, přewzałoj. Budźemoj so pječy pśičowaś, ho-ći nas pośćeśowanych, z dobrej jěźu a dobrym pićom płaćiny hódno posłužiś a prosymoj wo přećelnu podpjeru.

W Nowym Bronju, dnja 11. julija 1934.

Pawoł Schmidt a žona

372 kolesow

rozrědach hižo w tutym lěće. To je z donokazom, zo dobre twory płaćiny hódno předawam. Najnowiši wubjerk znamkowych kolesow. Wokoło 300 kolesow na składźe. Na rěče płaćenje w dźělbach. Nap łaćen 10 hr. Tydźeńska dźělba 2 hr.

J. Schieback, na Mužakowskej dr. 4

Přijimam triebane kolesa jako napłaćenje

Lěkarjo w Budyskim a Kamjeńskim wokrjesu dawaja z tutym k wjedźenju, zo počinjo z **1. julijom 1934**

sobotu popołdnu

wot 2 hodź. žadnych rěčnych hodźinow

wjacy njebudźe.

Też lěkaŕ ma prawo sebi žadać, zo by k swjatokej tydźenja mohł wotpołnyć.

Wozjewjenje wo lěkařskej njedźelskej słužbje počahuje so w přichodźe potajkim na cas

wot soboty w 2 hodź. do póndźele rano w 8 hodź.

Pokhudnjowe lěkařske zjednoćenśt. Němskeje — Wokrjesny hamt nawječorneje Horanjeje Łužicy —

Hamtski wjednik: Dr. Starck.

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeśe w Serbskej knihařni abo skazajśe ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Konkursne wupředawanje

firmy **Thunig**

na Hošic hasy čo. 33

započatk srjedu, dnja 11. julija

porcelinowe, škleńčane, luksusowe twory a hrajki

Dary k firmowanju

mužace a žonjace naručne časniki złote a sćibrone twory noże a widličky

kupujśe rjeńše a płaćiny hódno we **wotrjadnym wobkhodźe** firmy

Johannes Redl

Časnikowy mišter a złotnikaŕ w Kamjeńcu

Při Miasowej podtorożi

Mały nawěstk w našich NOWINACH je tuni a so pśecy wupłaći

Konserwowe škleńcy, zawarjeńske aparaty,

žeľeowe škleńcy a škleńcy k zawjazanju, gumij. wobručki a woblučki

dóstanjeśe dobre a tunjo pola firmy

Alfred Beitel

(prjedy Nicolaus)

w Kamjeńcu

na Budyšćanskej drózy 70

Cehnjenje 3. rjadownje

205. sakskeje krajneje loterije

póndźelu, wutoru a srjedu, dnja 16., 17. a 18. julija 1934

Hłowne dobyće: 40 000 hr.

Prosy so, zo bychu so losy hnydom zamjenili!

Losy su hišće na předań:

1/10	1/5	1/2	1/1
9.—	18.—	45.—	90.— hr.

Budyskaj běrcaj statneje loterije

Friedrich Rother na Wětrowskej drózy 22 **Ernst Lehmann** na Kamjeńcej hasy 45

Dźěćacy lěkaŕ dr. Frenzel zapućował.

Reyer-Schnitt

Serbow kupny dom

K Domowinskemu zlětej

wšě drastne tkaniny, khorhojowy płat, banty a židźane tkaniny

Wolmjane tkaniny, wušiwane, za falc a rubišća, 100 cm šěroke mtr. 4.75
Wolmj. muslin za falc mtr. 1.95 1.50 0.95
Tkaniny z wumělskeje židy, pisane, za falc . . . . mtr. 5.50 2.95
Tkaniny z wumělskeje židy, čorne a pisane, za khuły, 85 cm šěr. 6.50
Wolmjane tkaniny za spódnje suknje, zelene, čerwjene a módre . . . . mtr. 2.85
Wał, k wušiwanju, za jakl, čorny . . . 7.50
smuhaty 4.95 4.50

Pozamenty, cankow. wobsadki, franc.

Fale, ze zaćeńka abo indanth. 3.20 2.50 2.25
Kańčki, pisane . . . . ena 1.65, 0.95
Banty za łoicy 0.85 0.50
Banty za žony, molow. a wušiw. 1.35 1.10

Snorki, z moirée abo tafta, w čornej, běłej a różowtej barbje, we wšěch šěrokosćach

Piane nowe tkaniny za šórcnchi a wšu druhu serbsku drastu

Schaaf

na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1

Dobre čahu e k sebi.

Přiloha k čišli 160 **SERBSKE NOWINY** Štwórtk 12. 'ul'a 1934

Domowinski zlět 1934

Hans Depla a Mots Tunka

Hanž Depla: Nó, mój, jejdrko, žy dha abo njejžy, stary pachole. Skoro moh' žebi myslicć, so žy žiwětej božnje prajił. Hdže žy jenoj takle dołho tćjał, so mi sa wjele lět wjazy na wozži pschichot njejžy.

Mots Tunka: Mój luby stary Hanžo! Sprěnja žo jara wjeselu, so žiwój hischcże žiwaj a sdruha bórzy shonitch, cjehdla k Tebi pschindžech.

Hanž Depla: To žym wožijnu. Sa wjele lět žo njejžy ke mni jadnadźił — a nětko nahoso. Ja mětnu twch pilnych wotkaz, kotrjž su wón, kiž „šlět" mjenuja, tak rjenje pschihotuja. A twch druhich wo zyhnym serbskim kraju, kotrjž je swjatowcu a swaći njemóža a kotrymi žo te dny hacj do wjchitke kaj tarka wjasa wjeznosć sdadža.

Mots Tunka: W Nowinach žym hižo husto cjita', so ludže to wulka wěz, so tam ludžo je wschćch rólkow a kutow serbskeho kraja pschiběhu. Hdy jeno bych wědźał, schto wschitko cłowjek tam wohlada. Njewěsch dha ty Hanžo? Ty by tola hewak tak mudry, so na tebi widzecj njeje, so by ja mlode lěta na Kulkezanjeki wuzokej schuli pschepadnuł.

Hanž Depla: Nětkwał mje, Motko! Temu je hižo jara dołho. Radworšli šlět Domwiny je wjele ważnischi a bydže wulkotnischi hacj nóženy žebi nětkaf nwhlicj. Jón dwólich šanež wšej, khschischo?

Mots Tunka: Nó — nó — nó haj, Hanžo! To, to žo rosemi! Do Radworja chzu šančz. Ale, žłyschi, wšech dha hižo nětchto nadrobnischeho wo tym wulkim šerbstim žiwjedženju? Mje je mjenujzy moja stara wucžerka a mi kruce pschikazała, so njeńmém bjes nadrobnoje rosprawy pschińcz. Wona chze mjenujzy też do Radworja jěcz a je žebi hižo nobl auto skałała. Tuž žo domoj boju, je-li niczo nowsho powdarcz njemóžu.

Hanž Depla: Ow jej! Nó, daj žebi byzł! Skoro bych Cje wobžarował, njebyl-li Mots Tunka rěkał. Njechan tajki byeć, chzu Cji wschno ważne powědacj. Poprawom žebi to njesaslužiłch. By-li lépje do Sserbskich Nowin hladał, by hižom wschitko wědźał.

Mots Tunka: Haj, to masch prawje, ale . . . .

Hanž Depla: Ale nětko naštajej wuschi kaž sajaz wožrjedź pucža. Posluchaj, po powitanju towaršstwow a po žiwjedženskim nešchporje počzehnje žo psches zyły Radwor dołhi žiwjedženski cjah, tón smjeje 35 cjihłow.

Mots Tunka: 35 cjihłow, to je tola wjazy hacj pół kopy.

Hanž Depla: Hłupy Motso, schtóha rěczi wo kopach a šnopach. Nemyhł tola nětkle na twoje pjecj pópkow žitu sadý pjezy. Njech je mušne kaj kuli chze, na Domowinski šlět žo tola dže. Sadzo k wězy!

Mots Tunka: Ty měnisch, k tej Radworšej.

Hanž Depla: Njebyl-li mój pschecjel byl . . . . ! Potajkim, tón dołhi a rjany žiwjedženski cjah smjeje tři wulke džěže a tónz.

Mots Tunka: Ach tak, tónz też?

Hanž Depla: Njecjini jane wono! W prěnim džělu chodźa nam herbske waschnja w běhu lěta pokasowacj.

Mots Tunka: To budže nětchto sa mojn staru, ta ma cji też džiwne waschnja.

Hanž Depla: Ty žy kopoł. Sserbske waschnja, to žu te rjane natóžki, kiž je žebi nasch lud ź dawnych cjasow sakhował, kaj delnjolužiska pschasa, półtniza, wunježenje žmjerzje, džěcźi ź jutrownymi jejtami a zaktanti, jutrowni jěchanjo, mejski kał, ludowa hra wo žrozy, Jan, kiž po wšy jěcha, delnjolužiske holzy ź kotołom, pschipołdnisa, džěcźi po Měrczina khodźa.

Mots Tunka: To je tola zyły rjetomaž kražnych wězow. Tele rjane wězy žebi tola pschemało wažimły.

Hanž Depla: Widźiśch, Motso, nětko cji žwita. Poškaj. Nětko c'i cjitam druhi dźěl žiwjedženskeho cjaha.

Mots Tunka: Wočzakł Hanžo, runje widźu, so masch to wschitko tak rjenje na hładku papjeru nacžischczane. S wokkel dha to masch?

Hanž Depla: Mój Motso, to je žiwjedženski program, pyschne opjerow ź kražnymi wobrasami a jažnym cjischcjom. Sserbski łrachka na motorsčim kole po Sserbach jěždźi a tute programy a žiwjedženske znamjeschka pschedawa.

Mots Tunka: Brachka na motorsčim kole! To tola žiwót hischcze widźał njeje a ja też niz. Ale žiwót je dżerka dałeko — Brachka a programy a žiwjedženske znamjescha — khort naj naj!

Hanž Depla: Nětko pak druhi dźěl. Tón je ze wschednego žiwjenja. Tam wohladamy kursku žiwóbu, kak žo leń trěje, Pschedženska, wolsjerjow, Wochožanskich wuhlerjow, selowe žony, pschekkepaneho burca a Cjelnjanskeho linka, hrihaški a žony ź luczjwom, plerzenje korbow, hornczerstwo ź Noweje Wěsy a rybałkow a wódnych muzow.

Mots Tunka: Haj — — —

Hanž Depla: Tżeći dźěl stónczinje pokasuje wobrasy ze žiwóbneho žiwjenja, delnjolužiskeho brachka na konju, brachkow ze wschćch. wokrjeżbow. —

Mots Tunka: Wočzakł, Hanžo, budże tón ź motorsčim kołom też pódła?

Hanž Depla: Wěso, ale bjes ko'a. Dale: kwažny cjah ź Wojerez, katolski kwažny cjah, kwažny cjah ze Sślepeho ź narodnej hudźbu, delnjolužiski kwažny cjah, kwažny cjah ź Klětnoho, njewjesły ze wschćch wokrjeżbow a —

Mots Tunka: Schto njewjesły? Ty tola njeżby. Njemóżesch mi rjez, ź kotreho bleczka móżu žiwjedženski cjah najlépje bych wobhladowacź. Tam chzu žo mjenujzy žam stupicź, moja stara mjetrjeba widżecź, kak žo sajimuju.

Hanž Depla: Ty starý dundrje! Dźi mi d'i. Sšy mje ź tefita pschinjeść. Tżeći dźěl stónczi žo ź fschejsinami ź chwangelskich stron.

Dowěrnikam Domowiny!

Wulka liča serbskich towaršstwow kaž też dowěrnikow, kotryńž je doprědka předawanje Domowinskich zlětowych znamješkow dowěrjena, njeje hač dotal hišće pola mje wotličenje abo zbytne znamješka wróćiło.

Ze zarjadniskich přičin **prošu jara naležne, zo by se to wěsće hač do soboty 14. julija 1934** činiło, přetož trjebamy znamješka njedźelu rano k dalšomu předawanju w Radworju.

E. Simon, pokladnik Domowiny, w Serbskim Domje.

Wažne wobkedźbowanje při Domowinskim zlěće

Jutrowne jěchanje. Na zlětowej njedźeli po nyšporje pojěchaju křiżerjo wokoło cyrkwje w Radworu, kaž so to hewak jutrownjcku stawa. Tu so tutón zdobny serbski nabožny nałožk na dostojne waśnje wotmóje. — Wo wyšporu so nam wozjewja, zo změje knjez farař dr. Šołta z Markranstädta pola Lipska swjedźeńske předowanje.

*

Auta a motorske kola maju so dowjesć na dwór nowcje šule a na městnosće, kotrež zarjadnistwo kóždemu pokaže. Zarjadniska služba podawa autarjam a wšěch křižnikačch a roznućach trěbne rozkazy. Tohodla njech kóždy na nich kedźbuje.

Auta čestnych hosći zaměšća so při brodže.

Kołojězdni, stajejće swoje kola jenož na městna, kotrež Wam zarjadnicy pokazaju!

Rekrutowa žona

To je nětkdže žydomdžesaćej lét, so do hrodu we wulkej wsy w Podoliškej je wschelakich kónzow ludžo, pschikhadżeli. Wschitcy mějachu nešchto pschecžiwo wusshchonemu prajicź, kotrež měješche žo runje wotbywacź. Jeni dwaceh młodeho, žiwleneho pachoła wumóš, dokelž bě runje nasebje zhnany do ratarišcha dżěła; druhi sažo na wopak sadachu žebi, so by runje tón wusshchenyi byl, dokelž bě k šlěčtarstwu nakhilony. S krótka, hród mojich pschecjelow bě woprawdź ity Babel, hdjež wschitke rěcže rěčachu a žo wschitko hara na jene městno sledowješche.

Polkownik, kotryž tute wobuzne wusshchowanje prěni raz nawjedowaschc, bě teho dla hischcze někotrym cłowjeskim pohnuwanjam pschichłupny. Wón drj wschitke próstwy a wobsežowanja se žamknej mérnowoscju pschijimowaschc, tola hdyž žo wo to jednaschc, so dyrbjeschc žo dżenża na derje postajene prawo, kaj jewičžeho žyna wopuschczeneje macjerje, abo wo najstarscheho bratra wožiwroczenych bratrow a sotrow rossudźicź, to sadżerża žo polkownik jako cłowjek a próstwowinny wotžaločhu žo, po'ni nadźije.

Ale runje na wopak móże žo polkownik sadżerjecź, hdyž nchu ludžo pschesežechachu ź próstwami hjeże wschcze pschicžinu, psched nim k semi padżechu a jemu kolenje wobjimowachu; w taksim padże poča tón muž tak žurowje sakhabjecź, so žym žo žama wulirózała.

Moja młoda pschecjelnica, hrabinka K . . ., kotrejž wo twu žiwoje dżiwanje wuprajich, wopiši polkownika, kiž bě w duschi towaršich jeje mandżelskeho, ź krótkimi žłowami takle:

„Wón je najlépschi cłowjek!", rjekny wona, „ale wón njemóże wopaznosce sniesć, ša rosbudźuje jeho tak zaza, o bysche je jeho lédma spóznali."

Wusshchowanje trajesche hižo zyły tydźeń a bě mi žurazu napohlad posticźowało, so hižo žadosžiwe tónza očakowach

Junu rano naderdżech w pschedkheži młodu, nadpadze rjanu burowku, kotraž pak bě žebi wocźi cżerwjenej wupłakała. Hdyž mje wuhlada, cżišny žo mi k nohomaj a pryedy dyžli mójach ju wot teho wotbžerjecź, wokschowaschc mi psches pschetorhnjenja mojej ruzy a draku.

„Macji, dobroczelka", schchowaschc, „wumoj mi jeho a budu cje cżaż žiwjenja sa to žohnowacź!"

Bokoječj tejele jónsche, kotraž měješche napohlad skoro kaž dżěcźo, hnujesche mje jara.

„Schto žebi ty pschejesch?" wopraschach žo jeje.

„Mojeho muża dżędża mi do wojakow wsacź!" wolasche wona se sadwělowanjom, „a to je moja žmjerzć!"

„Schto dha je twój muž?"

„Handrij ź Jromejti."

To bě jedyn ź naschich najrjeńschich burow a sakoń by jeho zyle wječź do wojakow tyknył. Wulki, rosomny, mězjsche wjazy bratrow a sotrow, kiž mózachu, hacj bě wón njepschitomny, nanowske kubło derje wobdźěłacź, ź jenym žłowom, žadny rekruta, kotryž dyrbjeschc wiżaco wostacź.

„Ja jowo niczo cżinicź njemóżu", rjekny, wscha hnuta, dokelž jeze troschtowacź njemóżach.

„Schto dha to dżejesch? To je wola Boża a zarjowa."

„Macji, dobroczelka!" bórbotasche wboha jónska, ruzy ke mni posbžujo.

Ale w tym žamžnym wokomiku, hdyž chych jej wotmotwicź, widźach, kak wona błędnje, wocźi žo jej žaidżelischtej a wona padże we womorach ź semi.

Wołach hnydom na pomoz; donjeżechu młodu jónsku na konopej a wona pschindże bórzy sažo k žełi; ź wuronjenjom žłyšow wołóži žo je jeje bolosć a wona móješe na to ź rěczecź. Ja žydżech žo k njej. Nětkole žym ja stara žona, ale tehdom běchu hakle runje moje najrjeńsche lěta pschekčeke a teho dla mějach hischcze wjazy žobudźenja za tutu bolosć. Dach jej zyku stawišnu wupowědacź, kiž drje dale žatwita njebě, kiž pak mje tola dosež jara hnujesche.

„Ja žym schčžnace lět", powědasche wona, „a pok lěta dołho žym wudata. Sižom psched schtyrjomi lětami bě mje mój muž pósnał pschi wjeżnym žwjedženju a je mi stajnje powědał, so budże žebi mje bracź, hdyž smjeju prawu starobu.

Cżaż jeno pomałku dżěsche a žmój jo dozpěłoj, so je naju duchownỳ tola šwěrowa', pryedy hacj běch schčžnace lět. Jenje njeje mój muž na druhu holzu pohladał, jenje też njesžym ja na druheho mužškeho pohladała. Mój žmój žbožownaj, kaž bychmoj bjez nasu žanym . . . To njesžmě žo hnydom stónczicź, nětwrno? . . . Nětwrno, tak bórzy to njeżmě tónz mecź? Hischcze nětotre krótke lěta a žnadź smjeju potom wjazy žmužitosce! Ale nětkole je to njemóżna wěz! Ja žym hischcze pschejara młoda, nimam hischcze teje mozy! . . ."

„A schto dha praji twój muž?"

„Wón plaka, hnadna knjeni, zyły dżeń. Wón chzyschce žo najprjedy w lešach schowacź, ale tójerjo bychu jeho bórzy popadnyli. Tak žmój žebi wotmyschlikoj, so chzemoj waš prožycź; wy sesce tak dobroczliwa! . . ."

A ź tymi žłowami cżišny žo sažo pschede nmu a płakasche bórke žłzy.

Runjeż bóch wo tym pschežwědcżena, so budże moja próza podarmo, dha žlubich jej tola, so chzu w tej należnosći ź knjesom polkownikom rěcźecź a puschcźich ju ź tutej nadźiju, runjeż bě mi to bórzy wopaki.

Polkownik mje zyke a dospolnje wotpokasa, a Melanija, kiž bě žo mi porucźiła, njemóżesche žo niczeho nadjecź. Jeje próstwa njebě niczo hódnischa, dyžli sto druhich, a to žo tola njehodżesche, so móhli žo wschćm žonam mużojo wostajicź.

„To drje žo wjecże tak cżasto njestanje", snapschecżiwich ja, „a ja tehole jeneho namakaże sto druhich, wot kotrychž chzeda žony, dokelž pija a žo wad'a, rady wumożene bycź."

„To by jara wobžarujomny pschikład byl!" rjekny wón khutnje.

„Ale knjes polkownik, žona, kiž žwojeho muża nade wschitkom lubuje. Hižo to je hódna a žadna wina!"

Wón žo poßmčwkowaschc, ale njechasche.

(Skónczenje sćžkuje.)

Mots Tunka: Ach tak. To je potajkim kónz, wo kotrymž pichi spoczatku rěčzachmoj?

Hanž Depla: Nć, nć, woprawdźitý kónz žwjedženskeho ezoha hišcheje pichiidže; njemuizjy Krakat a August Ssykny, lutki wuczahnu ſ Wóßmuzowoje hory, žerbizy kralojo na Lubinje a Domowinſki wóß.

Mots Tunka: To je to pische wschu měru, schtož chzeßa nam w Radworju na ſlěcze pokazować. — Praj mi, maju dha cji ſarjadnizy tuteho žwjedenja ſ zyla hischeje cžaſ k ſpanju, abo dźekaju wont dźeń a nóz?

Hanž Depla: Haj, mój luby, to je dźeło ſa narod, kiž ſarjadnistwo wukonja. Ja njebych nětko w jich kuže byrcz chzył. Muſłu, so budźa po ſlěcze nětkotre dny dolho ſparc a wotpocžnyc! — To pak hischcze njeje wschо. To žwjedženſtkim cžahu abo na druhe waschnje ſobuſtukuja! — Tebi a wschém druhim Sserbam a Sserbowkam ſo to pschižtu:ſcha, haj je narodna cjeſcź, ſo ſu lez w Radworju na ſlěcze Domowiny!

Mots Tunka: Sſo wě, luby pſcheczelo Hanſo, ja pschiidu zyle wěſce a moja ſona pſchijidže ſ autom. — W Radworju wěd:a hižo ſdawna ſtem ſwjedženje wuhotowacź. A tutón ſerbſki Domowinſki ſlět njedźelu 15. julija wſchitko druhe pſcheßahuje.

Hanž Depla: To ſo wjeſelu, ſo takle mudrje rěcžiſch. Widźu, ſo ſum cje zyle k rośumej pſchinjeſt. Nětko możu cji bjeß ſtaroſcze domoj hicź dacź, byrnjez hischcze khětko cžopło brło Wſchitkim pak, kiž ſetkacjh, praj, ſo dyrbja njedźelu zyle wěſce do Radworja na Domowinſki ſlět pſchiidź. Sswjedženike ſnamjeſchko ſtacźi tola jenoj ſa ſobuſtawy ſerbiſkich towarſtwow a jich pſchiwuſnych jenoj 30 pf. w dopředkapſchedawanju, njedźelu ſa wſchěch druhich jenoj 50 pf. a žaneho ſenka wjazy ſa wſchо, ſchtož ſo tam w Radworju poſtacji.

Mots Tunka: Njemój ſtracha Hanžo, wobſtaram tak žiwdomicze wſchitko, kaž brafchka ſ motorſkim kolom programy a žwjedženike ſnamjeſchka. **Tu nam tola zjanh cja naſcheje mlodeſcze ſnowa pſched wocži ſtupi a dopomninmy ſo wěſce lubeho nana a moczerki, prěnjeho ſerbſkeho ſlowa, kiž nam do erta połožich, dopomnimy ſo, kak zmy ſo jako dźeczi radowali, hdyž je nam wotwka wſchitke te zjane ſerbſke baſſi powědata. Hanžo, to je tola wulkotnje, ſo ſo nam to wſchitko ras w žiwych wobrafach pokaże. Haj, my Sserbja ſmy bohaty lud — wěſo na duchownych kublach!**

Bodo z Trütz:chler

Baron Jan Caſmir ſ Löwendal, wyſchſchi dwórſki marſchall jho majeſtoſcz ſakſkeho krala Augusta Sſylneho, wja žebi cjeſcź, k ſwojim 62. narodninam, 12. měrza 1722, žwojeho ſtareho pſcheczela Boda ſ Trütz:chlera na wjeczer pſcheproſyc.

Ale ſ Trütz:chlerez ſo njechaſche . Symne towarſtwowſke worſchty běchu jemu wohdine. Njebě žebi ſa cjaß Sſwjenia rady nuczenja napokaźil, ani we ſ'owach ani we ſtukach. Galantne poczinanje a hrajkanje nowoczaſneho ktitorka ſdaſche ſo jemu być hnuſitoſte a jankoſte, a wědjeſche dopředka, ſo ſ rółe padnje, dyrbi:ſi tak wuprytanu bjeſadu lebordźicź ſ tymi žiwymi klankami. Sa cjaß jeho nłedocjeſe bě to hinak bylo. Tehdy žnjedźiſche kózdy rěczeć, ſchtoſ jemu na hubu pſchiidźe.

Potajkim ſo ſa blidko žnjdnywſchi knjeſej wyſchſchemu dwórſkemu marſchallej liſcźk napiſa: „Luba ekżellenza! Hoſcźinow we wulkich towarſtwach ſo boju, wjeſe bóle, dokelž dyrbiju dla ſaklepaneje nohobele w ſomocżanych ſchłórnjach pſchiicź. Młody žnoł tajkich wukmeſchnje, a tak ja ſtary hólz radźicho we ſwoji chſchtyrjoch kolikach wotſtoju a cžakam, doniž mje njebjeſki wyſchſchi dwórſki marſchall na wěczny hoſcźinu niepſcheproży".

Löwental hčſche po tutej wotmo'wje runje tak ſwjeſeleny kaž ſrudźeny; bě ſo tola na to wjeſelił, ſo budźe pſchecżela a towarſcha ſ dawnych dnjow ſaſo jónu pola ſebje wohladacź móz. Wón tehdu hiſchcze jónu pospyta a da ſe ſpěſchnym pózelnikom rjeź, knjeſ ſ Trütz:chler chzył jenoj bjeß kóždeho wohmyſlenja we ſwojich ſomocżanych ſchłórnjach pſchiicź. Wón budźe tam wjele ſwojeho runjeża namakacź, a ſo ſo młodźina, je-li taika dozyła pſchitomna, njerſchiſitoinje njeſadźerži, ſa to chze ſo wón, baron Löwendal, ſam ſ cžełkom a duſchu ſaſadźicź.

Dźiwaju na to Trütz:chler ſwoje ſ'owo da, ſo pſchiidźe. S dypkom w poſtajenej hodźinje wón ſe ſwojim woſom pſched domom barona ſaſta a běſche wjeſele pſcheſkhwarjeny, wuhladawſchi, ſo towarſtwo woprawdźe jenoj ſe ſtarſchich knjeſich wobſtejeſche, ſo běchu wſchitzy, kaž wón ſam, ſaźrani njeſenjenzy. Se ſwojimi 82 létami běſche wón tón naiſtarſchi, hoſcźeſcź tón naimłódſchi. Wſchitzy ſchtyrnacże hoſcźa liczachu, kaž Trütz:chler bórzy ſwěſcźi, hromadźe 1040 lét

Seſzydachu ſo ſa blido. Blidowy rub hacź na ſenju doſahaſche Ale to ſanemu njenapadny. Dźiwachu ſo jenoj, ſo bě mjes kóždym měſtno ſwobodne woſtalo a ſo mějeſche kóždy k prawizy a lěwizy próſdny ſtol.

„To ma dracza!" Trütz:chler ſawoła, jako wſchitzy žebjachu. „Dyrbimy tu ſ duchami jěſcź?"

Hoſcźicźel wotmołwu winojty woſta. Po poliwzy poſtany. „Cżeſcźeni pſcheczeſoſo!" wón ſwoju narěcź ſapocża. „Je waſchnje, ſo pſchi kóždym dobrym blidje piſzany rjad knjeſi. A dobre waſchnja ſa kóždym piſzanym blidje je, ſo ſchłenża na tamne wuprózdninmy, kotrež ſ wěnzami kcjenjow a ſwojej rjanoſczu naſche žiwjenje porjeſńca. Sa tutym blidom je podarmo pytacże. Nó derje! Sſawnje wuſnawam, my ſtari hólzy žebi ſe ſtarych knjenjow wjele njeczinimy. Młode knjenje pak žebi ſ naſ wjele njeſczinja. Tohodła cżinimy naſſepje, kóždy ſ telko ſantaſiju, kaž jemu ſwoſta, žebi tajku myſlicź, kotrež bychmy jako žuſodki tu pódla naſ radu měli. Tak proſchu Waž, ſo mnu ſchłeńczku na ſtrowoſcź knjenjow wuprózdnicź, kotrež měte na tutych ſtołach žebjecź!"

Knjeża ſadźiwani na ſo hladachu. Tola prjedy hacź możachu roſkudźicź, hacź je namołwjenje žortnje abo thutnje měnjene, pod blidom žiwjenje naſta, a ſchtyrnacże najluboſnischich holczkow w běłej draſcze a ſtarobje ſchéſcź, ſydom a wóßom lét ſo thětſje tunja kubokczikam wudrapa a ſo na próſdne ſtólzy ſeſnda.

Lědy mějachu ſtari hólzy thwile, ſo ſhrabacź, tu ſo durje k pódlanſkej ſtwi wotewrichu, a ſ nimi ſaſtupi ſchtyrnacże rjanych młodych knjeżnjow ſ najwożebntſchego dwórſkeho towarſtwa. Mene ſo hluboko pokloni-

K dnjej róże.

Tuta róża ſe židźanym banczikom pſchedawa ſo 14. a 15. julija po zykej Němſkej k lépſchemu pomożnemu ſkutka ſa „macź a dźeczo".

wſchi ſa ſtólzy hoſcźi ſeſtupachu a ſapocżachu hoſcźi najpſcheczelniſcho ſ jedźemi poßłużowacź.

To běſche rjana hara!

Hdyž pak ſtari knjeża ſpytachu, blidowy porjad ſamożnje pſcheměnicź a jemu ſ zyle małych ſuſodkow ſ mjenje małej ſaměnicź, woni na najwjetſche napſcheczitwniſtwo tak derje wobdźělenych kaž tež knjeſa domu ſtorczicźu.

We wokomiku ſtónczenje, jako bě hoſcźina ſkónczena, ſe wſchěmi durjemi wulkeje ſale wožebne towarſtwo knjenjow a knjeſow ſaſtupi. Sskužobnizy we wokomiku blida a ſtoły twotnoſczu. Sthowana hudźba ſahra.

Wyſchſchi dwórſki marſchall ſam ſ kjom a kłobukom do žrjedża ſtupiwſchi ſapocżatk rejow pichitjewi.

Potom lubo'nu twazyczílenu hrabinku ſa ruku wſawſchi ju po zykej ſali ke knjeſej Trütz:chlerez dowjedże. Stary nježenjeniz žort roſumjeſche. Kajkiž běche, w pſchijomnej ſtukni do domu, w ſtomocżanych ſchłórnjach a ſ nohobolu, wón menuett nawjedowaſche, ſo wſchitzy ſe ſahorjenjom pſchikleſchachu.

Halle w jara pózdnej hodźinje ſo najſtarſchi ſ hoſczi jedyn po druhim a njenadpadnje poſhubi. Bodo ſ Trütz:chler pak hacź do tónza wutra.

Jako ſo ranje ſchérjeſche, jeho kaleſcha pomału po horbatym pleſtrje domoj ridrowaſche. jn.

Spodźiwny nałožk

We wſchelakich tónczinach ſwěta hischcze dźenſa ſpodźiwny nałożk knježi, kotryż w tym wobſteji, ſo niedźelnic'a knjedom po porodźe ſaſo ſwoje ſwjedne dźeło ſoſtawa, mjes tym ſo dyrbi ſo jeje mandźelſki do ſoża lehnecź a jeho pſchiwuſnic a pſchecżelſko domu, pſchedewſchém pak njedźelniczo, dyrbja ſej waſchnje dohladowacź a pěżecźicź, jako by wón ſam cżerpił.

Snaty ludowipiſnik Adolf Baſtian je nětko k roſjaſnjenju tuteho zyle ſpodźiwneho waſchnja buchaverkuv nahlad feſtoſjał. Pola Indow, wo kotrež ſo tu jedna, běſche po jeho wobhladze mandźelſtwo łupne wucżinjenje. Swójba kupjenese mandźelſkeje mějeſche pak prěnjotnje prawo wobhoženſtwa na dźeći, kotrež tuta porodźi. Poſhdźiſcho ſo tuteho prawa bóle a bóle ſaſwachu, ale mandźelſki je žebi ſ tym, ſo ſo poſcżeſche a dalſche wobcżežnoſcże njedźelſkeho ſoża na ſo wſa, holle prawo na wnhožeńſtwo ſwojich ſamożnych dźěcźi ſaſtusicź dyrbjał. Poſhdźiſcho nakoż potom dale niczo nieběſche hacź ſamóm wobjadź.

Tole waſchnje je nětko w Połnóznej a Južnej Ameriſy jara roſſchérjene, wobſteji pak nimo teho pola wětſchich ſplachow w Khinſkej a na nkkotrych kupach indiſkeho archipela kaj tež w Kawkaſiſkej. Herodot tute waſchnja jako w Afriſy daſ roſſchérjene tehorunja najpomnija. W Europje je tutón nałoż hižo ſdawna pola wobndlerjow łupn Korſiki ſnaty a je ſo hacź na dźenſniſchi dźeń pola wobhdlerſtwa połnóznere Schpaniſſeje a južneje Franzowiſkeje, mjenujcy pola Baſkow, ſdżerżak. ns.

Z wopačnymi změnkami so zadujył

We **Wilnje** běſche ſtarſchi pſchekupz dla falſchowanja ſmenkow wobſtorżeny. Pſched ſudom prjeſeſche, ſo je ſo falſchowanjom winowaty ſcźini, a iwuproży ſebi ſmilnoſć — wſchо hromadźe bě jich 15 — ſo by ſebi je wobhladał. Hdyž bě jemu ſudnik papjery dał, je pſchekupz zyle ſhrožje hromadźe ſtołkawſchi do huby tyknu, ſo by je ſpožerał. Jemu ſo njeporadźi, papjeru dele ſpožeracź; dajiwſći je, jeho w ſamżnym wokomiku Boża ruczka ſaja

Budyske stawniske powěſće

9. julija 1934.

Narodźenja: Njemandźelſka dźowczicźka. — Herbertej Alfredej Küttnerej, wojnarjej, dźowczicźka. — Benej Odże Hermannej Briesemannej, cżaſnikarjej, ſynk. — *Sſmrěli:* Marja Augusta ſwud. Winklerjowa rodź. Reilandez, invalidna rentnarka, 70 lét. — Hilza Sofija Henrieta Bredenfeldez, knihiwjedniza, 54 lét. — Wilhelm Robert Baldauf, poſtawaŕ invalidneje renty, 74 lét. — Jan Pawoł Guſtav Taffelt, pohonc ſ Khjowcźa, 21 lét. — *Pſchipowědźenje mandźelſtwa:* Jurij Reinhard Kunack, dekoratěr, ſ Klaru Hilju Joachimez, propagandiſtku, wobaj w Budyſchinje. — *Swjaſanje mandźelſtwa:* Pawoł Wilhelm Kosler, pjekaŕ, ſe Ernu Elſu Kalauchez, pomocznizu, wobaj w

10. julija 1934.

Narodźeni: Pawołej Alfredej Hörenze,, ſlewzu ſamkarjej, ſynk. Robertej Janej Rudolfej Bo:i, pſchekupkemu ſaſtupjerjej, dź. — *Pſchip. mandź.:* Wilhelm Herbert Pohl, mechanik, ſ Marju Ellu Münchez, ſchwalczu, wobaj w Budyſchinje. Hanž Korla Bodenſtein, wotrjadowy wjednik w Barlinje-Charlottenburgu, ſ Katharinu Annelieju Pjechez, domjazej dźowku w Budyſchinje. Willy Richard Richter, techník, ſ Anu Margaretu Köhlerez, domjazej dźowku, wobaj w Budyſchinje. Korla Kurt Richter, elektro-inſtallatěr, ſe Eusannu Hildegardu Bohnebergez, praßowarku, wobaj we Budyſchinje. — *Swjaſanje mandźelſtwa:* Kurt Feliz Emil Jurk, knihiwjednik, ſ Elsbethu Gertrudu Emmu Rengerez, pſchedawarku, wobaj w Budyſchinje. Max Egon Wehner, twarſki dźěłacźeŕ, ſ Jadwigu Hańžu Schubertez, žłużobnej, wobaj w Budyſchinje.

Muſſolini na młócżawje.

Pſchi młócżenju prěnjeho žita, kiž ſo na nowej roli Pontinſtich bahniſchczow pola Littorije žnjeſche, dźe- | łaſche Muſſolini tſi hodźiny na młócżawje ſobu. Tuto jeho ſadźerżenje jemu burſk lud ſ wulkim ſahorjenjom mytowaſche.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf., za swójbne 5 pf., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam dźěhneho znjezbožeńca z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńce dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźdźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 161 — Budyšin — Pjatk 13. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Prawo nacionalsocialistiskeho stata

Göring před pruskimi statnymi rěčnikami

Němski justizny minister dr. Gürtner, kiž tež pruske justizne ministerstwo nawjednuje, běše pruskich generalnych statnych rěznikow a wyšich statnych rěznikow, na sańdženy schadźowk k rozrěčowanju swołał. Na tutym pohromadźenju rěčeše pruski ministerski president Göring wažne słowa wo prawje nazionalsocialistiskeho stata. S powšitkownehu połoženja pohlednicy njebudźe, tak sapoča ministerski president rěčeć, je by'o spóznarć, so chyšyše wjednik dospołny porjad w nazionalsocialistiskim stacje postajeć a je to tež činił. Wón je wobsejže wuběrnyk, **so kóždy nadběh na stat a kóžde podrjadowanje tuteho stata jako nadběh na nazionalsocializmuš a jeho podrjeze wobhladnje.**

S teho strašowarjam nad prawom njepowalny nadawk naležała, so maju tutón stat se wšěmi zrědkami sakiacy a kóždy nadběh na njón, njech pschindźe, z wotkeždy kliž, jako nadběh na wjednića wobhladowacy. Njewěstosć je so z wjednikowym sapschinjenjom wostrowniła. **Justizja pak ma w samołwitym a samernym dźele na žiwjenje dźělu stat sakonišy strucjecy pomhacy.**

W nowym stacje njewobhalduje so prawo sa přerjadne, ale přerjadne bywa a wobstanje lud. Najprjedy je był lud, a lud je žeńt prawo a stat wutworił. Prawo je sklad za zhromadne žiwjenje a zhromadne zhutkowanje ludu. Tehodła njewišamy na formalnym pschehódnoscenju prawneho zapschičenja, ale prawo k zdźerženju stata a ludu dyrbi so wěsto se wschej rasnoscju sastupować.

Do teho tež słuschi, so ma kóždy prawo sańcy, wschu jene, kotreho stawa je. Tuto prawo smy wutworili a pschemakli, hdyž njeběše po naschich nahladach. **Prawo a wjednikowa wola tej jene. Tehdla nichtó njemóže tuto prawo jako nischto njepschecziwe wobhladowacy.** S teho potajkim **wukhadźa, so ma justizja tuto prawo nazionalsocialistiskeho stata se wschej rasnoscju sastupowacy.**

W pschichodźe so rasnje zakroči pschećiwo sastojnikam, kotříž tu swoju winowatosć njedopjelnja. Wěsto njesmi so formalistiizy postupowacy, ale dyrbi politiska taktnosć kmjećeć.

Potom rěčeše ministeriki president Göring wo połoženju wot 30. junija hacy do 2. julija. Schtož je so stało, běšće wuswobodźenje ludu z njezmérneho strachu, z cźeńcje njewěstoscje. **Postupowanje statneho wjednistwa w tutych dnjach běšće najwyschiche wusthutkowanje ludowego sadźucza wo prawje.** Hdyž je so tuto postupowanje, kiž běšće hamo na žeht prawe, teš zakonišy zkwalikło, njemóže žeht zana měrnosć wjazy prawo bracy, so by tutu akziju pschesprutnowała. Ničhtó njezmeje pak cźitoscy tuteho postupowanja samuceny a ze žehcišwych pschicźinow pschećiwo wjednikowej woli se swojeje wole jednacy. Stachu-li so nazhonoscje, majn je wone jako stójnistwa njehladajo wobeby khłostacy. Najhonjenje dopokafuje, so **po** žudźenju njezmérnje wjele pschipłodźowanjow naklawa a so statnemu rěcznistwu donoschnje. Ministerski president žada, **so so lajkim pschiłtodźenjam najwótrischo napischerjo stupa.** Wón pak teš žada, so by so khłostało, hdyž so winowanje za prawe wupokaza.

Knjezicz moje jenoż jenicźki nahlad wo prawje a to tón, kiž je wjednik sam postajił.

Němski justizny minister dr. Gürtner so pruskemu ministerstwu presidentej Göringej sa jeho khutne a wulke wažne słowa dźakownje. Wón wupraji swoje pscheswědcenje, so móža sastupjerjo statneho rěcznistwa tuto rozrěčowanje se smutkownej wěstosću wojunicźej, dokelž je tuta smuskowna wěstosć zakład samołwitosće, kotraž so wot kóždeho žada.

Organizowanje hospodarskeho wjednistwa

Wjednik hospodarstwa hrabja z Goltz rěčeše schtwórk sched nowinarjam wo organisowanju hospodarstwa. wjednistwa. Praji, so we wjednistwje jenoz muzoło z praktiskeho žiwjenja steja. Bjez organisowanja hospodarstwa njehodźa so rosćitne nadawki w hospodarstwje rosrjadźeć. Dźo je so pokazało, so nowa organisazija husto detalne swjatki njetrěbne cźini. Kaž je znate, je so hospodarstwo do 13 hłownych skupinow z jich powołarstwami wotrjadowi dźěło. — Nazionalsocialistiske wjednistwo hospodarstwa dyrbi w samozarjadowanju nazionalsocialistiskeho sahadu pschewjesć, so hospodarstwo ludej słuži. Tehodła njejedna so wo někajki swjatk interesow, ale jedna so wo zakonike sjednoscenje wschitkich nemskich wjednikow dźěłarjow, so buchu zmani byli za wjednistwo dźěłarjow a za zdźanja hospodarstwa politiki. S cźestnym rudom so **zakłonity ludowego hospodarstwa dopołnje a dokładnje wutorkaju.** Hesat pak je organisazija aparat samozarjadowanja za nazionalsocialistiisku hospodarsku politiku. Nimo wobstarowanja dźela ma so wón za hospodarstwo njewobwisnosć Němskeje starać. Tak techniske praschenje organisazije nijko pod wukmi nadawkami stoji. Organisazija hospodarstwa njeje so słyhma posłaczna organisazija, ale budźe organisazija dźela.

Kancler pomjenowa sobustawy ludoweho suda

Němski kanzler je schtwórk dopołnja sobustawy ludoweho suda pomjenował. Němski justizny minister dr. Gürtner sobustawy ludoweho suda jutrje sobotu w Barlinje do sastupnjowa zaprtka. Minister chce pschi słowatocźnym sapschasanju hišcźe raz dźela ludoweho suda rozpomnjeć.

Němski burski wjednik wopyta Raňšu Frisisku

Němski burski wjednik Daré schtwórk rano w 7 hodź. do Leera pschijedźe, so by Nowy Westeel poswjećił. Pschi swojim pschebywanju w Raschej Frisiskej wopyta wón teš hydlischcza tuteho kraja a poswjeći prenju wješ, kotraž so w nazionalsocialistiskim stacje zakoži, Nowy Westeel na jemi, kiž je so morju wotdobyła. Na jejbje wobdźěli so te tež krajna burska rada Hannoverskeje provinzy.

Hitler a Göring poręčitaj w němskim seimje

W dźensnischim pozdźenju němskeho ześma wjeczor we 8 hodź. němski kanzler Adolf Hitler wosjewjenje němskeho knjezerstwa pschednjeje. Nimo wjednika poręči teš **hischcze president němskeho ześma a pruski ministerski president Hermann Göring. Pozdźenje němskeho ześma budźe w rain słyschecz.**

Dyrbjeńska dźělowa służba so zawjedźe

Statny sekretar Hierl, kiž ześi dźělowe khwa w ranschej Prusiej wobhladnje, poręcza z nowinarjom wo pschichodźe němskeje dźělowej służby. Hierl rjekny, so je wschitko k samozdźenju dyrbjenjskeje dźělowej służby pschihotowane. Organisazija dźenjnischeje dobrowóln. dźělowej służby pak so njepschecźemeni. Winowatostnu ležnik suče z cźeńca 300 000 muži, nětkole pak 230 000 muži w dźělowej służbje ześi. Praschenje wjednikow a podwjednikow je so po wobcźežnoscjach dospołnje wurunało. Njeje tyeba, so by wjedništi korps z mozami wot wonkach wudospołnił. Dźělowa służba może swojich wjednikow se swojich radow swjeseć. W nich nastawa nowe wjednistwo, kiž zamownosće dźěłaczerja, inżenéra a wojaka w žeht sjednocza. Schtož žoniku dźělowu służbu nastupa, němški wjednik dźělowoje służby sa nuzne wobhladuje, so jónska dźělowa służba wobsteji bóle w mjenischich sjednoczeństwach hacy we wjetschich łehwach.

Zaso pokoj w Hollandskej

Kommunistiske njemery w hollandskich městach su po słdaczu pschewinjene. Sórjedu bjžo wjazy k wažnischim pschipadam njedóńdże. W Rotterdamje stej policija a wójsko se swojim rasnym zakroczenjom kommunistiskich schkakow satraschiłej. Wutoru a žyzdu sajachu tjoch funkcionarow kommunistiskeje strony. Też to je pomha'o.

W Amsterdamje wschak bo kommunistojo hischcze nocźedźa prawje smérowacy. Dźelaczerske dźele města policistojo a żandarmoja straźuja. Sórjedu žu w Amsterdamje nekotrych schkarakow psched nahły žud stajili. Sćud spěschnje dźěłasche a napadnje cźežke khłostanja napoloži. Tak dojtałschtaj na pschikład młodaj człowjekaj 6 měžazow jatwa bjes wupruhowanskeho cźaka, dokelž běschtaj žo do żelizajsk. patrouille z kamjenjemi mjetacz dwěriłoj, tola njeběschtaj nikoho trjechiłoj. Schtyrjo druhi zajeći, kotrychž pschi rubjenju w klamach lepichu, bjeschtu teš tak wyhoke khłostanje. To je najcźežsche khłostanje, kiž może zamołnik policajski žudnik napoložić.

Potajny podzemski kanal we Wien'e

Winska policija je po dołhich pschepytowanjach tajny kanal pod městom wuhladźiła. Kanal je zyle nowocźasnje z betonu natwarjeny a wjesć z milimanje w Marijanskeje hažy do wotewrjeneho kanala Alserskeje rěki. Wyschnoscje wo tutym kanalu dotal nicźo njewědźachu, dokelž njeje do lisćinow Winskich kanalow sapisany. We Winje žebi myšla, so je sozialdemokratiska strona w powóńskim cźasu tutón kanal pschiprawić dała, so by jón republikanski schtitaszy swojask pschi wojerskej swadźe jako wukowy wusiwak. Nimodujy ludźo policiju na kanal kóždomu sćicznu.

Wuńdu kraje z krizy wotbrónjenja?

W Franzowskej łehče so sa mózne wobhladowało, so Franzowska znadź hnadź we wjetšej mérje němskim žadanjam za runoprawoscju pschihładnje, jeli Němska k ranšcho-europskem sdźerženju we pomocy njes krajcni pschistupi. Tuteju myślow so wczera dwoje jendźelske nowiny z kótka pschimachu. Diplomatiski zobudźaczer nowin „Daily Telegraph" pisa, so jendźelske knjezerstwo we wopraudźitym Locarnu sa rańschu Europu rěcźi, dokelž so nadźija, so mohło takle sdźerženje znadź byeź wupnes i nětcźischeje krizy we wotbrónjenju. Sir John Simon žebi žada, so dyrbja staty, kiž takle sdźerženje podpisaju, jenakle prawa wuzywacz a jenake winowatosće dopjelnicz.

Hdyž w Parisu pecźinaju wo tutym prašenju z Barlinom jednacz, je němskemu knjezerstwu możnosć da, so znowa wo pschipóńdźacju němskeje runoprawoscje z Franzowskej jednacz.

Diplomatiski zobudźaczer nowin „News Chronicle" Vernon Bartlett wosjewja, so je se mózno, so by so z wobdźelenjom Němskeje na sdźerženju statow rańscheje Europy zacznje bjesstrach w Franzowskej strucji, a so tehodła franzowske knjezerstwo swoje stejischcźo k němskej runoprawoscji znowa rospomni. Jendźelske knjezerstwo nochze cźaka zdundźcz, so by Němsku wo lepschinach sdźerženja powuczilo. Tola njemóžemy do nałzyny wažne postupy wocźakacz. Najsterje zwjesenja Ruska w septembru zwojich zastupjerjow do Genfa pósćele a z tym do Zwjazka ludowo zastupi. Londonski franzowski połstaiz Corbin je pjecza ruskemu połskaizej Maiskemu wo dobrym wuniesćiku wopyta frenzowskeho zwonkownego ministra w Londonje rosprawjak. **Wot někto zwjetscka Ruska hlowne pschihoty sa sdźerženje statow rańscheje Europy pschehwosnje. W blizschim pschichodźe zmé so na ruske krocźele we Barlinje, Warschawje a Pradzy liczicz.**

Jendželsko-norwegska zwada wo rybarstwje

Mjes Norwegskej a Jendželskej je špodźiwna špada nastała. Wona wukhadża ſ teho, ſo norwegske parniki hušto jendželske rybarske parniki wot norwegskeho morſkeho brjoha wuhnachu. Jendželſky rybarſky pſchedewſaczelſo ſu na jendželskim ſwonkownym hamcze ſo hórſchili. Nětko je ſo jim woſſerwiſo, ſo Jendželska hižom dleſchi czaſ ſ Norwegſkej wo rybarſtwje jedna a ſo dyże Jendželska wójnſke łódże k ſchkitej jendželskeho rybarſkeho łódſtwa pſchi norwegſkim morſtim brjohu wupóſłaczi, njedyrbjako-li ſo ſa krótki czaſ ſpokojaze dojednanje doſpěje.

Krótke politiske powěsće

— Dolfuß Muſſolinija hižom ſrjedź noweho tydzenja w Riccionje wopyta. Wón wotjědże ſ Wina, hdyž nowi miniſtrojo wſchitkich ſwoje ſaſtojnſtwa naſtupja. — Knjeni Dollfußowa ſ dźěćimi wotjědże hižo na kónzu tuteho tydzenja abo ſpoczatk noweho tydzenja do Riccione.

— W Awſtriſkej je ſo ſrjedu wjecžor a ſchtwórk dopoldnja ſaſo tójſchto nadpadow ſ roſbuchadkami ſtało.

— Do Roma je ſchtwórtk ruſka wojeſka komiſija ſa chemiju pſchijěła.

— W Franzowſkej ſo letuſche wulke manewry njewotměja. Franzowſka dyrbi kutowaś.

— Jendželſki miniſterſki preſident Macdonald poda ſo na ſtmężaczny dowol. Najdleſchi czaſ dowola dyże wón w Kanadze pſchebywaſ.

— Japanſke knježeſtwo da w bliſchich tſjoch létach 288 létadłow ſa namórſke wójſko natwarić.

— Japanſke ſtutkowne miniſterſtwo je wſchitke wutſtupy pſcheczíwo nětczíſchemu knježeſtwu pod miniſterſkim preſidentom Okadu ſakaſało.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 13. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecžor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +4, thermometer wo dnjo +26. Dźenſa rano w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +6, thermometer w nozy +16. — Wyſchina nad ſrjedźnej Europu je roſpadła. Nad ſrjedźnej Němſkej je ſo niža wutworiła. Hižo wczera njewjedra w Rańſkej a weſebje krótkowjeczornej Němſkej ſnyle deſchcze pſchi njeſjechu. Niżina ſo ſeſjołnjuje, tohodla wocžakujemy, ſo ſo trajny ſuchi czaſ nětko ſkónczi a normalniſche wjedro ſajſtupi. Teſ ſa naſche ſtrony žněmy nětko deſchcz wocžakowacź. — Jutſje ſobotu ſtónczko 4.01 hodźin ſtbadża a ſo 8.10 hodźin thowa. Měſacź ſtbadża jutſje rano 6.43 hodźin a thowa ſo wjecžor 9.20 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſchu ſobotu: Njewobſtajne a chłodniſche wjedro, ſ thwilemi ſu deſchcze możne.**

*

— **Spomoženſka ſtatyſtika města Budyſchina** ſo měſacu junija 1934. W ſpomoženſtwje ſapiſa ſo *twyrjetomarjow* w radupodawarni ſa macjerje a ſaſtararni cžeſchenkow 224, w ſaſtararni małodźejſi 54, w radupodawarni ſa ſtamodruhe 28, w ſaſtararni tuberkuloſnych 157, w radupodawarni ſa bědnych 14. Budźeliko je ſo w ſaſtaranju cžeſchenkow 556 puntow žiwidłow, 136 draſtcžatkow a ſchatkow; nimo teho wupoſči ſo 28 ſportiſchich woſow, 13 dźěcžazych woſow, 13 dźěcžazych korbow, 34 kožow; w ſaſtararni tuberkuloſnych wudźeli ſo 3491½ puntow zyrobu, wupoſči ſo 114 wězow k wothladanju chorych, wuwjedże ſo 153 pſcheſwětlenjow a 8 röntgenſkich fotografijow. Se wobſtatkom NS-ludoweho ſpomoženſtwa wuda ſo 869 wobleczenjow a wobuczow 323 doroſcženym a 153 dźěcžom. — W hoſpodarſkim ſaſtaranju wuda ſo 3338 pokrutow chleba, 391 potuniſchcenjow mloka, 76 hodowſtych ſnamkow, ſa wobſwětlenje, 1131 jědzonych ſnamkow, ſchlo běſche dozyła 2 896 hriwnow hódne. Podpjerow w bolo wych pjenjeſach wuplaczi ſo 8 342 hriwnow ſozialnym rentnarjam, 8 802 hriwnow ma orentnarjam, 37 41 hriwnow pſchi woſebitej potrěbnoſcži, 116 396 hriwnow doſtawarjam ſaſtaraniſkeje podpjery, 3 679 hriwnow bolo warjam jatmožinu; 2 231 hriwnow wocžeſnjerſkeje bě pomozy, dozyła 176 866 hriwnow.

— **Jězdnej łoże kradnyli.** 10. julija kradnychu ſ bo ležownoſcje na Dźiwadłowej haju cžiſło 3 jonjac ſnamki „Budiſſa“ njeſnateho cžiſła, ſ cžornymi nami je ſelenymi ſmužkami, jendželſkim wodźidłom, wjetnymi gumijowymi pſchimadłomi, ſoltymi ſwje ſe ſcherolelenymi ſmužkami, pedalomaj ſ gummijor cžornymaj błótoſchkitakomaj, kuloſtym bladłom ſwón ſcherwjenymi wobruczomaj, połnym blachowym rjeſaſon ſchkitom, ſtarſchim pißanym draſtowym ſchkitom. — ſamžnym dnju kradnychu ſ wothłeže ſadujeho twar ležownoſcje na Bišmarckſkej dróſy 21 mužaze jězdne ſnamki „Torpedo“, njeſnateho cžiſła, ſ cžornymi kroſna je ſołtymi ſmužkami, jendželſkim wodźidłom ſ cžorna cžohowymaj pſchimadłomaj, ſo'tymi ſwjenami ſ cj nymi ſmužkami, pedalomaj ſ *gumijowa, cžornymaj* błóto ſchkitakomaj, elektriſkim wobſwětlenjom ſ dyßiacznej bate riju, Torpedo-ſamodźěłom, cžerwjenymaj gumijowymaj wobruczomaj. Na tutym městnje je ſo ſtarſche mužaze koło ſnamki „Wjaq“, cžiſła 163 563 ſrjeo woſtajiło. Wono na cžorne kroſna a błótoſchkitaj ſ cžerwjenymi ſmužkami, ſołte ſwjena ſ cžornymi ſmužkami, horjeſbie rjen wodźidło, cžerwjenej gumijowej pſchimadle, wulſi kuloſty ſwónczk, pręduku cžerwjenu, ſadu ſchéru wobruczomaj, ſadu wacžokinoſchak. — Wo wězowne woſſewjenja proſy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje na hrodźe Ortenburgu, telefon 2802.

— **Sſo žiwjenja nabyła.** Srjedu wjecžor wotoła 10 hodźin pola tudomneje walki dwanzyſtlětna holca do wody ſkočźi, ſo by ſo tepiła. To pak ſo jej njeporadźi, dokelž ju hnydom wucžeſchu. Dr. Keerl žiwjenja ſtuju wobhlada a ju do měſchczańſkeje khorownje doweſeſ da.

— **Kónz tolerjow.** Nowe ſtěborne pjecžihriwnaki ſu nimale tak wulke kaž tolerje. So bychu ſo ſ tolerjemi njeſamjenjake, je němſki finanzny miniſter wukaz wudał, po kotrymž ſmě ſo ſtolerjemi jenož hiſchcze do 1. oktobra we wokhodże płacžicź. Wot tutoho cžaſa je nichtó wjazy njetrjeba jako płacžidło bracź ſ wuwja cžom němſkoſtatnych a krajnych pokładnjow (kaſow), kotrež budża je hacź do 31. dezembra 1934 pſchijimowacź. Njech tohodla nichtó tolerje njetkowa, ſo njeby ſchkodowaſ. Sſtébrowa hódnoſcź je pożlednje léta jara ſpadowała. Po nětcžiſchej ſtěbrowej płacžiſnje hiſchcze tolerinje 70 pjenjezkow hódny. We wutraju ſo němſke ſtěborne pjenjezy izyła jako płacžidło njepſchijimaju.

Se **Židowa.** S nowotwarom pohrjebniſchcžowje kapały na Hrodźiſchczu maju ſo twarzu do ſpěcha. Wjeſina tſěcha je hižo dełkowy tryw doſtała, na kotrymž ſo nadźijomnje trajniſchi metallowy tryw dyžli dotalny pſchibije. Hrjady ſa tóſta ſu hižo nawożene, ſo budże ſo nowotwar hižo w najbliſchim cžaſu ſeſdźěwacź moc.

S **Khwacžiz.** Khwacžanſke ſerbſke towaſtwo wotmě njedźelu ſwoju ſhormadźiznu. Hłowny dypk wuradźe wanjow běſche Radowſkiſt ſtět. Wěſte je, ſo ſo towa ſtwo bohacže na tśěcze wobdźěli. Pſchipołdnju 3412 ho dźin ſ Khwacžiz wotjědźemy. Na ſhromadźiznje ſo tej poſtaji, ſo jědźi łětſa ſaſo mały ſahrodny ſwjedźeń wuhotujemy. Młodźina budże do tarcze tśěcza, ſtari pak ſo pſchi bjeżadże ſabawjecź. Chżemy ſaſo twarki

Kamjenje hłoda w Rheinje su widźeć.

Na Rheinje je při trajacej ſuchoće tak mało wody, ze mez Goarshausenom a Caubom 1000 metrow daloko kamjenje hłoda z wody kukaju. Niłka woda je wězo za łódże ſtrašna. Wincarjo wocakuja pak létſa dobre winowe léto. Jich ſtare hróńko réka: „Kleiner Rhein — großer Wein.“

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěść ze 17. létſtotka.

Přełožił J. S.

6] (Pokračowanje.)

Jakub mjenujcy cyrkwičku na khribjeće noſeše, zeſtajenu ze štyrjoch deſćičkow a zwonka pomolowanu, hiſće žiwišo pak znutřka ze wšelakimi podobami. Pyšne běchu też durčka, kiž mějachu zamk jaka ſkhow Jakuboweje pokładnje. Na znutřkownych ſćěnach běchu ſkitarjo Bledſkeje wſady namolowani. Najrjeńſe městno mějeſe jězorſka Boża mać z Jezuſkom na klinje. Pódla njeje bě wſadny patrón ſwj. Měrćin na běłym konju. Swjateho Měrćina ſćěhowachu ſwj. Ščěpan na Kuplenku a na Bledſkej Dobrawje z kamjenjom w rucy, ſwj. Jakub w Rybnej jako pobožny pućowař, ſwj. Lenart w Bodešćach z rjećazami a ſwj. Handrij w Rěčicy rozpjaty na křižu. Wobrazy njeběchu wumělſke, tola dostojne. Nad cyrkwju ſteješe wěžička, w kotrejž wisaſtaj zwónčkaj. Jakub zwonješe z nimaj, zo by wěc bóle ſwjatočna była. Prózdna městnoſć na ſćěnach bě wupyšena ze ſuchimi wěnčkami w najžiwišich barbach. Hdyž bě ſo wjacy hladarjow wokoło cyrkwički naſło, zažehli Jakub w njej też móličku ſwěčku. Wšo hromadże bě to lubozna wěc, kiž kóždy rady wobhlada, trochu ćežka drje, tola Jakub ju noſeše tak ſćerpliwje, jako by jemu k najwjetſej zabawje była.

„Hlej, kak ſtaj wěnčkaj hižo zeſtarjenej“, rjekny Rezka Jakubej. „Wſak hižo wjacy njeſpóznaješ, kajkeje barby ſtaj byłoj.“

„Rezka“, znapřećiwi Jakub, „Ty ſy mje přeco rady měła. Tohodła wěm, zo mi dwaj druhaj, cyle nowaj daš. Maš jich doſć w křinje.“

„Wočakń jenož, khětř Ći prawje rjanaj přinjesu.“ Holca khwataše do khěže a přinjeſe wěnčkaj, kóždy w jenej rucy. Wza ſwarjej z cyrkwički a přitwjerdźi nowaj na jeju městno. Jakubej ſo jenož tak wobličo začerwjeni, hdyž widźeše cyrkwičku tak wokrasnenu. Ze ſłowami ſo njewědźeše podźakować za tule dobrotu, woči pak přeradźišej, z kajkim wjeſelom je přijał tutón dar z Rezyeneje lubozneje ruki.

„Nětk widźiš“, přiſtaji Mikławšowa ſotra Mina, „kak dobra Ći Rezka je. A hdyž budźeš wospjet něčeho za cyrkwičku trjebać, Ći přeco rady da.“

Jakub hiſće jónu džakownje na holcu pohlada, potom pak ſebi napołoži drohotne wobſedźeńſtwo a woteńdże na Rěčicu.

5. Hermank ſwj. Pětra w Radowlicy.

Cyrkej w Radowlicy je hižo z dawnych časow poſwjećena ſwj. Pětrej, přenjakej japoštołow. Tohodła ſo też tu pondźelu po ſwj. Pětru a Pawole kóžde léto zwučeny hermank wotměwaše. Tutón dźeń přińdźe wjacy tyſac ludźi do Radowlicy. Wikowarjo z Tržiča, Krajna, Biſkopskeje Łuki a Lublany přiwjezechu wšelaku tworu, burjo pak přihnachu mnoho ſkotu na předań. Kóždy dosta, ſtož ſebi přeješe. Kože a ſukno z Tržiča, hornicy a ſklč z Lubneho, křidy ze Stróžiſka, płat a mjedowniki z Biſkopskeje Łuki, ſukno, židu a połſe čapki z Lublany. Wosebje wjele wotběračelow mějeſe muž ze wšelakej drobnej tworu. Wołaše w jenej měrje, bjez přeſtaća, zo bě hižo wšón dybawy: „Jenož dohromady, pućownicy ſwj. Pětra! Pola mje namakaće wšo, ſtož trjebaće. Moje heſło je: Dobra twora, nizke płaćizny, wulki wobrót!“

Ludo pak kupowachu też tajke wěcy, kajkichž nětko wjacy njeje. Na přikład: Próch wusušenych krokawow, ſkorpijonowy wolij přećiwo hadowemu kusnjenju, maz ze ſtareho tuka, žiwicy a wóſka za rany, wšelake koruški za čaj atd. Hdyž je ſo w tehdyšich časach huſćišo nakażna khoroſć rozšěrjała a njeje žaneho lěkařſtwa přećiwo njej było, běchu ludźom tajke ſrědki k mazanju, wosebje próch ſušenych krokawow, wulcy jara witane, runjeż běchu ſame ſlepjenja. Při tej ſkładnoſći wopytachu někotři hermankarjo też zarjekowarja, kiž měješe při moſće přez Sawu do Kamneje Horicy drjewjanu khěžku. Ze wšelakimi znamjenjemi a z bórčenjom njezrozumliwych modlitwow wuſtrowješe wšelake khoroſće (hrozne rany, dźěćace wački, ſkoćace praſtiwiny . . .). Tehdy bě přiwěra jara rozšěrjena.

Nad wyſokimi dubowymi, ze żeleznymi płećicami wobbitymi wrotami Radowliſkeho hrodu bě drjewjana ruka z mječom wutyknjena. Ta předawarjow pominaše, zo ſo kóžda njeſprawnoſć khłoſta. Nimo toho też měšćanſki ſtražnik wot jeneho kónca Radowlicy do druheho z bubonom ropotaše a wozjewješe, zo dyrbitej měra a waha prawej być.

Rano we wosmich bě Boża ſłužba w tamniſcej gotiſkej cyrkwi, kiž je hiſće dźenſa tajka, kajkaž bě tehdy. Božu mšu měješe Lublanſki probſt zemjan Kašpork Bobek. Lublanſcy probſtojo běchu mjenujcy też Radowliſcy fararjo, kiž pak zwjetša w Lublanje bydlachu a jenož we wěſtych časach do Radowlicy přikhadźachu Tohodła mějachu tu naměſtnikow (vikarow).

Po cyrkwinſkej ſwjatočnoſći započa ſo žiwe mjerwjenje na hłownym torhoſću před hrodom a tam do trawnika zwonka města, hdyž bě městno za ſkót. Před hrabje Thurnowej zahrodu hraješe něſto herkow. A zo by lud hiſće wjacy zabawy měł, pokazowaše něſto přehotowanych keklerjow ſwoje wumělſtwo. Samo ſo rozumi, zo mějachu też proſerjo „ſwój dźeń“.

Hermank ſwj. Pětra bě w bliſkej a dalšej Radowliſkej wokolinje tak ważny, zo mějachu jón za měridło wšelakich podawkow. Nic drje w tajkim wobſahu kaž liječenje lět po natwarjenju Roma, tola pak w tajkim naſtupanju, zo prajachu: To je ſo ſtało telko a telko njedźeł do Radowliſkeho hermanka abo telko njedźel po nim.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

a jeho žiwjenje pěstowacy. Wočakujemy, so někotre nowe zobuśiwy pśichśitupja.

S Wulkeje Dubrawy. Mutoru pśichpołdnju je žo na puću k porzlinańi firmy Schomburga a žynowk hižo jadno cežke njeśožo stako. Młodej holcy z Hornjeje Hórźi, kotrejž bě dźěłowy hamt k pśichśitajenju w dźěle we porzlinarni pśichpokazało a kotrejž chajźichej žo w fabriziy pśichedźatiśi, chajźichej na tutym puću sapśichaś z drjewom Wuhačowskeho rěźaka pśicekiwo pśichedpiśmu z praweje strony pśicekiśěhnuce. Hdyž žo sapśichaś do puća zawinu, so holcy do cežkeje sahnaśichej. Mjes tym so mužeše žo prěnja holca hišćcze z nuzu pśiches cežkeje pśichedobyś, druha holca, Elsa Libśichiž, se zwojim kotom tak njeśožownje padze, so kolo nakładźeneho woza pśiches jeju nogu pśichejźe. Sawotanu lěkaŕ dr. Brink staŕenju z automobilom do žwoieje kliniki dowjeze a jej prěnju pomoc poda.

Z **Khrósćic.** Spočatk julija je šulska wyšnosć pśi našej ludowej šuli pruhowanskeho wučerja Wolfganga Tilcha, Němca z Freiberga, pśistajiła. Wot tutoho dnja ma naša ludowa šula jadnace rjadowniow, dokelž je ministerstwo za ludowe rozwučowanje dowoliło, zo so sylna 7. rjadownja dźěli. — Pśitwar k šuli je tak daloko pokročił, zo móža šulske źiśi do njeju po wulkich próźdninach začahnyś.

Wohnjowobornistwo

Budyska dobrowólna wohnjowa wobora. Wobora naśtupi sajźdnym wuterom wječor na Žitnych wikach se wšitkimi naprawami, śi kompanije žyrna a z wobdźělenjomaj motorizke žykawy k 10. jhromadnemu šwuczowanju. Se Žitnych wikow cehnjenjetke wobora ź budźowu na Tśelnik. Pśichśladowarjow bęšche žo pśichi cźopłym wjedrje wjele śbźako. Po wotstronjenju płotow a tśelneje tśežśi je žo Tśelnik powjeźeśiś. Hdyž žo stare šćitony popušćechoju, šmužemu z Tśelnika rjany wuhlad na stary Budyšchin. Po rozrěčenju šwuczowańcze žo w jenotliwych wobdźělenjach. Motorske žykawje bęšchtej pak se Žitnych wikow na Mlynkej ćuku jekej, to byšchtej žo pśichi Schprjewi w kompanju wupruhowałoj a sobom Mlynkej ćuku wotjěhnyłej. Krježa wopalneje direkcije šwuczowanjam pśichśladowachu. 4. kompanija šwuczowańcze na Židowje. Pśichodne šwuczowanje budźe šćitowórk 19. julija. Pśichodne pruhowanje w 2. wokrjeżu budźe njedźelen 15. julija w Hnašcezach.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **W Delnim Schmiedebergu pola Marienberga we Rudnych horach je žo w nozu z šćitowórkej papjernik wotpalił. 13 wobnjejowych woborow bęšche haśiśe pśichśitawało. Hłowne twarjenje je žo hacź na murje wotpalito. S wobnjom je 200 dźěłaćerjow dźěło śhubiło.**

— **Horzota w Franzowskej dozpě śrjedu je 34 stopjeńkami po Celsiu žwoju wyšchinu.**

— **W Florenzu w Ariconaśkim źiacze je Polnóžnej Ameriźy žo dwaj šlósćikaj prěni króć z mádrym płunom wotprawischłaj. To bęšchtaj bratraj z Mefśika, kotrejuj běchu k hmjerći sajźudźili. Jedyn bęšche ja dwě minuce, druhi ja śi minuty morjwy.**

— **Po śilwkatych deschćach w Mandźuskej śej tamnišchej rěźy Ljo a Tśiche žwoju wokolinu powodźiśe. 18 wjosow śteji pod wodu. 120 człowjekow je žo tepito.**

— **Japanśkaj wokrjeżaj Ishikawa a Fukien žo ź cźežkimi śilwkami potrjechśichaj. Wulke pśichesśtrěnje kraja žu žo powodźiśe. 60 wošobow je žo tepito, 60 druhich je žo śhubiło. Wjele burśkich statokow je žo sapušćiło.**

Domowinski zlět w Radworju

Informacije
za serbske towaŕstwa a wobdźělnikow swjedźeńskeho ćaha na zlětnym dnju.

Swjedźeński porjad.

Wot 11—1 hodźin: **Powitanje serbskich towaŕstwow.**
W 1 hodź.: **Swjedźeński nyšpor w Radwofskej cyrkwi.**
1/3 hodźin: **Swjedźeński ćah.**

1. Wobdźělnicy na swjedźeńskim ćahu, kiž stajeja někajku skupinu abo wobraz, maju być dopołdnja w 11 hodź. w Radworju.
2. Městnosće za předrasćenje su w nowej a starej šuli w **Radworju.** Derje by było, hdy by kóžda skupina so zhromadnje zdrašćiła w jenej z teju mjenowanaju městnosćow.
3. Tak ruče hač su wobdźělnicy ćaha hotowi, zeńdu so na swjedźeńskej łucy zady knježeho dwora, hdźež so ćah zestaja. Najpozdźišo w 1 hodz. maju hotowi być a nastupić na swjedźeńskej łucy.
4. **Zarjadnistwu swjedźeńskeho ćaha** ma so kóždy wobdźělnik bjez wumělenja powolić, hewak njeje **mózno, tutón hobrski ćah ze swojimi 35 wobrazami za hodźinu dokładnje a bjezporočnje zrjadować.**
5. **Kóžda skupina dyrbi sebi spomjatkować čisło we swjedźeńskim ćahu (hlej programm).**
6. **Zahrjadnicy swjedźeńskeho ćaha su:**
   a) **P. Krječmaŕ, organisatoriske dźěła.**
   b) **M. Nowak, wumělske zestajenje.**
   c) **Jurij Winaŕ, rjadowaŕ swjedźeńskeho wobrjada.**
   d) **Michaŕ Rječka, (za serbske tow. a pomocnicy.**

   Zahrjadnistwo zpóznajeśe na serbskim bańce pśi khabatowym prawym rukawje. Kruta disciplina zaruči dobre poradźenje.
7. **Serbskim towaŕstwam, kiž spěwaja.** Zhromadna pruha budźe w Šubertec hosćencu. Čas so zdźěli.
8. **Towaŕstwa.** Wone maju so po přikhadźe a powitanju pśed Šubertec hosćencom hnydom w kenoliji zlěta (tež pola Šubertec) zamolwić, bjez komdźenja. Wopokažmy disciplinu.
9. **Pśi swjedźeńskim ćahu je zestupanje towaŕstwow na městnje mjez wrotami knježeho dwora a Kralec hosćencom.** Zarjadnik braška Rječka-Radworśki. **Přinjesće na kóždy pad waše rjane serbske khorhoje sobu.** Žony a holcy, přińdźće w serbskich drastach!
10. **Zakład wšeho je, zo so wšitke** serbske towaŕstwa **połnoliběnje** wobdźěla. **Je to tola zlět Domowiny! Dobre poradźenje zlěta, jeho programma, swjedźeńskeho ćaha zarněl jenož najkrućiša disciplina!**

Tak swjećimy 15. pražnika 1934 w Radworju serbskeho luda najwjetši zlět našemu ludej a narodnosći k spomoženju.

Domowina.
Předsydstwo — zahrjadnistwo zlěta.

Dowěrnikam Domowiny!

Wulka liběa serbskich towaŕstwow kaž tež dowěrnikow, kotrymž je doprědka předawanje Domowinskich zlětowych znamješkow dowěrjene, njej hač dotal hišće pola mje wotličenje abo zbytne znamješka wrócilo.

Ze zarjadniskich pśiczin **prošu jara naležnje, zo by so to wšěsće hač do soboty 14. julija 1934** ćiniło, pśetož trjebamy znamješka njedźelu rano k dalšemu předawanju w Radworju.

E. Simon, pokładnik Domowiny, w Serbskim Domje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wegen Schleusenbauarbeiten werden ab 16. Juli 1934 nacheinander die Kesselstraße — zwischen Kornmarkt und Theatergasse —, die Torgasse, die Reichenstraße und der nördliche Teil des Hauptmarktes für den gesamten Fahrverkehr gesperrt. Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 13. Juli 1934. Stadtrat, Polizeiamt.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjednoć. evangelsk. Serbow" wopyta njedźelu 15. 7. wulki serbski swjedźeń w **Radworju.** Z njedźelskim lisćikom z Budyskeho dwórnišća 9.50 abo 12.15. Też z autobusom wot Serbskeho Domu so hodźi wotjěć. — Mšačna zhromadźizna je tón króć srjedu 25. julija w Rostokec hosćencu we **Wuricach** wječor we 8 hodźinach.

Předsydstwo.

Jasenica. Na Domowinski zlět wotjědźe „Bjesada" w 12 hodźinach z Jasenicy.

Pśi prěnjej jězbje d Hornjeho Ammergawa stej so knizy — tekstowa knižka a jena wjetša wo tutym městaćku — najsekrje zamělnjej. Stóž traš je ma abo wo nich nešto wě, njech mi to powě, też kelko dopisnicow chce śtó měć po 40 pj., nastupajo fotografowanje w Mnichowje. J. Słodeńk.

Serbskim kněznam a žonam w serbsk. towaŕstwach! Trjebamy hišće předawarki zlětowych znamješkow na zlětowym dnju. Přińdźće! Zamołwće so w zlětowej kenoliji k Šubertec hosćencu.

Domowina.

Serbam klóštrskeje wokoliny za Domowinski zlět! Na přeće wjele Serbow je so autobus za zlět do Radworja skazał. Wotjědźe pop. 1/2 2 hodź. (13.30) z Khrósćic wot zastanišća póstskeho awta (pola pósty). Wotjědźo z **Radworja** domoj 1/2 12 hodźin (23.30). Zo pak by so zlětowym wobdźělnikam z Pančic a z Kukowa lěpšina poskićiła, pojědźe autobus na dompuću přez Khrósćicy hač do Marijneje Hwězdy. Jězba płaći tam a sem jenož 80 pj. Zamołwjenja přijimaju kk. Lěska w Kukowje a Natuš w Khrósćicach. Tam njech so też hnydom jězba zapłaći. Zo bychu so naprašowanja wobešće, wozjewjamy směr jěězby: Wotjědźe z Khrósćic na Baćoń, Haslow, Milkecy do Radworja. Domoj z Radworja na Milkecy, Haslow, Baćoń, Khrósćic do Marijneje Hwězdy.

Zwjazk Łužisko-Serbskeho Studentstwa. Kóždy sobustaw Zwjazka, kiž na Domowinski zlět přińdźe, zamołwi so hnydom po přikhadźe w zlětowej kenoliji k zarjadniskemu dźělu za zlět. Njeje drje trjeba přispomnić, zo je tuto dźěło česna winowatość kóždeho młodeho inteligenta.

Domowina.

Fotograf

Dokle samozejźe wojesćachu ćerći na kreje, když so pśicekiwaśowaśche do pśiateho pośtrowa nowe kněze.

Nowi podruźnizy žiwjachu po kłuduśchzy. Chtožkuli ćerći sawěsćicej pśichebytk pod śćechu na někajki tydźeń, dyrbjachu pjenjezy hižo do pśedka šaplacźiś. Dowěrcy njemějachu. Njemóžachu-li dale płacźiś, dyrbjachu znowa wuźahnuwš. Hdźe? Do nowoje kněze, hdźež bydło tuńšcho dostachu, so bychu jo sa to wuźuśchili.

Někotre wobhladnychu tśi runny, kiž i cźerstwym malowanjom wonjachu, do kotrychž so jeno pohrěbnje, po dworje rozpjerśchene źuwětko dobywaśche, niz so by ludze rozźwětkało šmutśka śtiwiźkli, ně, śkerje bě tak hišćcze bóle widźeć, kak w'ósne žu.

Sobnja śtiwiźka —, hlej, to je fotografiska dźěłaŕnja, se šćitkećanej tśešćku, kaž pśacji puklot. Jow je wobnichžo, ale śnnne, tola je tu kuśt kokša, so by žo mohło śpśichnje fatepiś, kdy wy žo něchtó pśichśichoł fotografowaś daś.

Na śeźenje wiśaja podobiśny źwójoby, nanowa, maśerna a śjóch dźěći, we wšich móžnych postajenjach a fatajenjach; nimo tych hišćcze něchtó druhich fotografiśow pomnikow a krajinow, hižo wuźmaśnjenych. To žu dopomnjeśki i cźasow, když bě tu hišćcze bohaći, když žo nan ź fotografowanjom jeno sabawjeśche. Seźehowasche wotkudnjenje. Když nima niczo druhe sa dźěło, njedźelu źebi cźaš pśichkrótśa ź ludowanym sabawjenjom.

Aparat, kotryž dźěći wećipnje wobśtupuja a jara wobdźiwuja, ma cźesne městno wobśrjedź dźěłaŕnje. Jeho wobdźěca, śchrubiśi, pśedku wulka nabuta cźocźka, postawka, wjeho ko cźiśe śwěći; wjscha — śćipe prajene prenja a pohledna — pycha tkudeje dźěłaŕnje wobśteji w aparaze.

Druha hubjena nadoba je stara, tvjeta, ź cźerwjom śpichetocźena. Macź ma wotmocźechemu, cźornu, źidźanu drastu, na hłowje źeeklu a — nawjeduje pišaćnju, do kotrejež bohužel śkafarjo njepśichkabźeja.

Nan je śebi wobhrabał rjany wumjeźowy cźopk a domocźany laź, so by ju wobźěnym měśchcźanśkim ludźom pokazaś mohł. Wuśchitkne śćěśane wložby a wyšoke cźoło, polne wulkich myślow, dawa jemu źwjatocźny napohlad, kajtiš ma tej jeho aparat.

A kak žo pśichi wšěch hordośtnje śadźerži! Wbohi! Trjebacje jeho jeno źtyśćerej, když dźěćom roskaśuje:

„So ni njepóndźece do cźmowje komory!"

Cźmowa komora! . . . Oh! — ——

Wuśtośće rośtu, muśa biwa najwjeśtiśa. Wotnajeńke pjenjezy, dyrbwo, twohło je śapśacźene — w pokładnizy njeje pak teź ani śtamaneho pjenjeźka!

Njechadźa-li dha śkafarjo dóńcź, njecha-li dha žo nichtó śaśtajićź pśichi wupowěźnjenym kaśchcźiku, kiž je pśichcźiśnjeny na róku pśichi śaśtupje do dźěłaŕnych duri, śchto śmeja hewak dźenja brobe dźěći k jěźi? Śkónenje je wśchitko pśichprawjene; njeje niczo, śchtož dyrbjało žo hišćcze pśichdacź.

Mótkole wotwiźnje wścho wot tych, kotśiž nimo póndźa.

Duž naśta thwila cźakanja, thwila nadźije a śtracha. Nan, macź a dźěći, wśchitky twohdźechu na wutwark na śakanje. Śmacź žo tola někajki ludowaŕ fotografije namaka mjeś telkole ludźimi, kotśiž nimo thodźa. Ale ně! Cźrjódy du, nowe pśichkabźeja a śetkaja žo na dołhim thodźniku; nichtó njeśaśtanje.

Śkónenje tola! Mótkajki kujeś wobhladuje źebi wupowěźnjenu kaśchcźik, pohladuje ź jeneho wobraśa na druhi, cźini, kaj by śpokojom był, na pośledku dje horje. Dźěći wuśtaja a bźa śatepiś wobeń w khachlach.

„Wocźakańce, rjekny kedźbna, mudra macź. A měśesche prawje. Kujeś, kotryž bě śaśtupił do thėje, wunźje śažo ź njeje a dje źwój puć dale po thódniku.

Hodźina žo minje, cźekujetej dwě hodźinje. Dźeń je nakśila a nimo teho wuśtupja mrócźele. Tola hišćcze thodźa ludźo ź cźišćodami po hajach.

„Wocźakńmy!"

„Ale na koho? S wotkel mohł śchtó pśichićź?"

A tola, kelko bě tu ź kódnym wokomikom rosbudźenja, kelko radośce, ale — próśdnje, kelko hórkeho wojebanja.

Tu je źtyśćerej hicź po śthodach, tu widźićze ludźi, kiž pśichi durjach śteju wośtawajuc, ale krocźeje po něźim wocźichnyvju, ludźo žo śkalnja. Haj, junu žo bijo śwonjeśche. Hm, nékajki kujes praścheśche žo za prjedawjśchim podruźnikom. Haj, ludźo śaśo wotthadźuja, we wocźomaj łyboła žo łyśły! —

„To tola móźno njeje", praji nan, „najśkerje je nechtó kaśchcźik ź hokow wupowěźnył. Skocź tam pohladacź dźěcźo!"

Sa khwilku wrócźi žo hólcź. Kaśchcźik je na źwojim městnje, ale kaj by jeho tam njebyło, nichtó nima jeho kedźbu.

Kak chajk teź kedźbu mécź? Hlej, nimo teho da žu do deśchcźa! Woprawdźe, na śchkleńcźanu tśešćku dźěćkrnje padaja prenje deśchcźowe kapki. Běda! Po hałzy njeświt žo ź pśchedeśchcźnikami! Wśchitky cźekaju ź balkona, macź śawjera wokna. Dźěći dyrkotaja że śmu, ale śapałka njeźnmź žo śaśwěśćicź, so by žo śatepiło ź pośledním kuśkom wuhla w khachlach. To je śrudnje.

Nan pśeśkrocźa w dołhich krocźelach śtwicźku, hłowu wešćeho, rnzy na khribjet śtożujo.

Macź, so by widźecź njebyło, so płacźe, woteśidże do cźmowje komorki.

Na dobo jene dźěćo, kotreż bě w tymle śamulenju mjeścźo na balkon wuśtało, wyśkajo do śtwicźki pśchidźa.

„Nanko, nanko, nechtó śteji pśchi kaśchcźiku!"

(Skónczenje śćehuje.)

Tricotagen u. Strümpfe kaufen Sie vorteilhaft bei Wilh. Rudolph, Bautzen
Kaiserstraße 16
Größt. Spezialhaus der Oberlausitz

K Domowinskemu zlětej

wšě drastowe tkaniny, khorhojowy płat, banty a žiđžane tkaniny

Schaaf

Za wokřewjace napoje
Sachsee sadow. brěčki

citronowy sirup	punt 0.60
malenowy sirup	punt 0.70
orangeadeowy sirup	punt 0.75
truskalcowe sirup	punt 0.75

a w blešach wšelakeje wulkosće

Nowe!
citronowa brěčka bjez cokra
bleš. 1.40, 1.10, 0.90
za cyrobu, solotel a napoje
so přihotowacu

žiđki sad!
přirodnje čista jabłukowa brěčka bjez alkoholu
½ ltr. bl. 0.95, ¼ ltr. bl. 0.70, ⅛ ltr. bl. 0.45 bjez šk.
„Cyder" słodke wuhibane jabłukowe wino
(podobne tokajskam) ltr. 0.64
Janske-jahodkowe wino ltr. 0.68
wišnjowe wino 0.88
płaćizn. hódne rynske a mosćiske wino
k bowli a za blido:

30	Ltr. Edesheimer Forst	bl. 0.80
28	„ Siebelding r. Sonnenscheibu	1.00
23	„ Neckenicher Königsberg	bl. 1.00
31	„ Trittenheimer Witz. Rieesel	1.30
29	„ Aldegander Riesling	bl. 1.30

płaćizny bjez bleša

słódke, aroma, tyđe **njepřetrjechene**

specialne měšenje	½ pt.	1.00
Caribbeske měšanje	„	0.95
Winske měšenje	„	0.85
Guatemala měšenje	„	0.70
domjace měšenje	„	0.60
wuběrane měšenje	„	0.50

Wosebje poručenja hódne!
kofeje bjez kofeina
samsne zrjenje
100 gr 0.85 200 gr 1.70
Maragogype měšenje
wulke bony ½ pt. 0.75
Costarica-Perl kofejowe měšenje ½ pt. 0.70

Otto Sadsce

Zapřah mlod. ryzakow

(Rotschimmel), ermlandsk., koble, wulkosć 172 cm, dobrej k đahu a bjez zmylkow, na předań evtl. na wumjenjenje, kaž też symcho **đźělaweho konja** ma na předań **Powóznik Jenka** w **Budyšinje** Žadnja Bratrowska hasa. Tel. 3326

Ryzakaj móžetaj so na dnju Domowinskeho zlóta w **Herbskej grychće** w **Radworju** wobhładać

Nowe kuchinje, khamory, łoža, jstwowe bjufety, sofy, žonjace koleso a wjele druhich wěcow jara tunjo pola **Willkomm,** w Budyšinje na Hornčerskej hasy 11
Wot póndźele sem
na Mjasow. jětkach 7

Spanske jstwy kuchinje / jědźerńje polstrowane meble

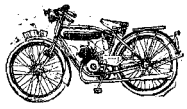
kaž też wše **jednotliwe meble**
najtuńšo a we wuběrnym wuwjedźenju pola firmy

Fr. Wenzel w Budyšinje

w Serbskim dom'e
Mandźelske požčonki so přijimaja.

Wo radostnych a zrudnych
swójbnych podawkach
dajće **nawěstk do Serbsk. Nowin.**
Waši přećelja a přiwuzni tak najspěšnišo wo tym zhonja.

Wolijowe sardinki 0.24
wulka tyza
Paul Martschinke, Kěžorska dr. 29

Prěnjorjadowne motorske koło
Sachs-Express
při kotrymž njeje trjeba wodźerskeho wopisma

Kolesowy dom Fuhrmann
Hornčerska hasa 10. Tel. 3004

Jsraelec rěznistwo w Bukecach

poruča
młode howjaze mjaso, tučne a libojte pt. 45—50 pj.
rulady a popječene wobrjeble (Rumpsteak) pt. 70 pj.
gulašowe mjaso pt. 60 pj.
bjedro, k pječenju hot. pt. 80 pj.
swinjace mjaso, pleco, łopatka pt. 65 pj.
kotelety a hrjebjeń pt. 70 pj.
brjuch pt. 60 pj.
čerstwy połć a sadło pt. 70 pj.
čelace mjaso pt. 60—70 pj.
salami a servelat. kolbasa 1.50
wše druhi kolbasow pt. 70 pj.
rubane howjaze a swinjace mjaso pt. 65 pj.
kałdony, wumjo, pluca, howjaze hłowy pt. 15 pj.
sulcowe mjaso 5 pt. 1.00
sušene połć a swinjace mjaso pt. 80 pj.
łój a šmawc
wšo we wulkim wubjerku.
Wšo čerstwje rězane.

Wuheŕski dołhi
kolij
(wurjadnje čisty)
pjeluški, woka, hroch
na składźe
M. Hornig a Domanja
w Khrósćicach

Trjebane, derje wukhowane
čerjace pasy
tak dołho hač na składźe ma płaćizny hódno na předań
Otto Büttner, wobs. Laskowski w **Budyšinje.** Hłowne torhošco 9

Boucle-jowe tepichi
ložowe předłožki
reform. łoža
za jara tunje płaćizny
Paul Korn
na Hošić hasy 21
specialny wobkhod

K Domowinskemu zlětej

Za serbsku drastu

poskićamy **wobsadki, canki, borty, knefle, nahłowjace banty, žiđžane rubłóča**

Za mužow
zwjeršne košle, krawaty, nohajcy, žlč
we wulkim wubjerku a znatej dobrej kajkosći

Arno Kube

w Budyšinje na Kěžorskej dr. 12
Serbske posłuženje!

Palastowa kofejownja
w Budyšinje

Sobotu wot 8 hodźin, njeđźelu wot 4 hodźin
koncert a towaršnostna reja
Po Domowinskim zlěće w Radworju za wšěch wopytowarjow přijomne přebywanje w našich hospodliwych rumnosćach
Zastup a reje darmo!

Stražowanje

leżomnosćow, bydlenjow w času
zapućowanjow
wobstara Hornjołužiske stražowace a zamkace towaŕstwo
Edmund Giersch, wěstotna słužba a domski škit
w Budyšinje wo dnjo a w nocy za přiměrjene płaćizny
Direkcija Wettinska dr. 12 — telef. 3357

Neue Illustrierte
Deutsche Funkschau
Funk Post
16 Seiten stark, mit Weltprogrammen, vielen Bildern und Artikeln
Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift
Mit Geräteversicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf.
Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

H. & W. Münder

na Serbskej hasy 1, tel. 3160

mužace tkaniny
žonjace mantle a kostumowe tkaniny
we wšěch płaćiznach.
Wšě podšćitowe tkaniny a potrjeby za krawcow
tkaniny za uniformy
NSDAP a němskeje đźěłoweje fronty

K swjedźenjam

našich serbskich towaŕstwow
znamješka, khorhojčki, zastupne lisćiki programy, plakaty do pletwow a wěncow
atd.
w Serbskej knihańi w Budyšinje

Čohodła

nakupujeće waše **drogowe potrjeby** pola podomnych pućowarjow, hdyž tola móžeće je pola wašeho
wěcywustojneho drogisty
tuńšo a po dobrej radźe kupić
Martin Schudack
medicinalna drogerija
w Bukecach

Jězdne rjadły
„Blitz"
lětne wudaće 1934
płaćizna 1.— hr.
hromadźe z wosebitym zešlikom za autobusy na předań
w Serbskej knihańi

Rjane čerjace pasy
z jadr. kože w wšěch wulkosćach,
pasowy wósk
motorowe a mašinowe wolije
pasowe stryčki
(wjazanki) kaž też wše druhe techniske potrjeby poskića płaćizny hódno
Otto Büttner, wobs. Laskowski w Budyšinje. Hłowne torhošco 9

Słomniki tunjo

Würker, Zwonk. Lawska hasa 10

Meble

w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo pola **Despang** Kěžkowej dr. 17

Chceš-li sad warić, sebi wino sam đźěłać a sytwu sam načinić
přińdź po radu a připrawy do drogerije
Martina Schudak
w Bukecach

Čehnjenje 3. rjadownje
205. sakskeje krajneje loterije
póndźelu, wutoru a srjedu, dnja 16., 17. a 18. julija 1934
Hłowne dobyće: 40 000 hr.
Prosy so, zo bychu so losy hnydom zaměnile!
Losy su hišće na předań:

1/10	1/5	1/2	1/1
9.—	18.—	45.—	90.— hr.

Budyskaj běrcaj statneje loterije
Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22
Ernst Lehmann na Kamjeńtnej hasy 45

Darmo dobru cigaru

nic, ale jara tunjo pola
E. Simona
w Budyšinje w Serbskim Domje

Suknowy skład a krawcownja
Großmann
Bohata dróha 29, II
w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!
Wulki skład nowočasn. suknow a podšćiwow
Płaćizna za zhotowjenje wobleka a mantlow ze wšěm přisłušknom na čistym lenu a konjacych wosankach đźěłanych. Też ze sobupřinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!
wot **hr. 25** počinaje

Wobkhodnikam
w Radworskej wokolinje

Činće na Waše předewzaće z nawěstkom w Serbskich Nowinach kedźbne, zo bychu so hosćo k Wam namakali.

Bohu Knjezej je so spodobało, wčera dopołdnja ½10 hodźin po krótkej čežkej khorosći mojeho lubeho a swěrnje so staracego mandźelskeho, našeho lubeho nana, đźěda a přichodneho nana, knjeza wumjeńkarja

Jurija Kěžku

w starobje 68 lět k sebi do njebjeskeho raja wotwołać.

W mjenje žarowacych zawostajenych
Hańža Kěžcyna rodź. Běrkec.

W Khelnje, dnja 13. julija 1934.
Pohrjeb budźe njeđźelu dopołdnja ½8 hodźin w Radworju.

Přiloha k čsłu 161 **SERBSKE NOWINY** Pjatk 13. julija 1934

Domowinski zlět w Radworju

Jutře je sobota

jutře je potajkim nětko **posledni dźeń před našim wulkim Domowinskim zlětom,** to rěka jutře je poslednja skladnosć, sebi ruče hišće skónčenje najnuzniše za zlět wobstarać. Jutře je też skónčenje hišće runje časa dosć za tajke duški, kotrež so ženje k ničomu rozsudźić njemóža, zo so zhrabaja a so skónčenje rozsudža, po póndu na **kóždy pad do Radworja!** Jutře je też posledni dźeń za wěch tych, kotříž při zlěće někak sobuskutkuja, zo hišće jónu wšě swoje wěcy abo **drasty přeprunuja a wšo do najlěpšeho porjadka staja.** Jutře je też posledni dźeń za zarjadnikow Domowinskeho zlěta, wšo budźe so w spěšnosći hišće raz přehladać a rozpominać — a potom njech přińdźe njedźela! Zlět je přihotowany hač na najmjeńšu maličkosć — a so tohodla poradźi! Też jednanja Domowiny ze swjatym Pětrom dla wjedra su hižo tak daloko dozrawiłe, zo je nam mile, zlětej runje najlěpje přimérjene wjedro zwěsćene! Jutře je pak nětko skónčenje **woprawdźe posledni** dźeń před zlětom přikhwatał a napelni wšitkich tych wćipnych, kotříž hižo zlět dawno wjacy wočakać njemóžachu, z wulkej radosću! Jenu jeničku nóc — nó haj wšak, to dać móżemy runje hišće wočaknyć! Dźeje pak swój rozumĕk woprawdźe wjacy wobknježić njemóhli! Smy tola woprawdźe wćipni, što so to tak na Radworskim zlěće wšo stanje! Wjele dźě hišće nam Domowina runjewon přeradźila njeje. Zo so **wot 11 do 1 hodźin srjedź wsy hosćo a serbske towarstwa witaja,** to drje wĕmy. Smy też hižo słyšeli, zo budźe

w 1 hodź. swjedźeński nyšpor w farskej cyrkwi

a zo so stupa

½3 hodźin swjedźeński čah,

kotryž ma we swojej wysokej wumĕlskej a ludowĕdnej hódnosći za cyły zlět wěsty wuznam. Wo swjedźeńskim čahu drje smy hižo wšelake wĕcki słyšeli — tola ze słowami so tajke nĕšto njehodźi opisać, to dyrbiš ze swojimi samsnymi wočemi wohladać. Smy też hižo słyšeli, zo je

hnydom po swjedźeńskim čahu swjatočnosć na swjedźeńskej łucy.

Też tu dyrba so wĕzo wšitcy Serbja wobdźĕlić, budźe to sobu najwažniši dźĕl cyleho zlěta docyła. Tu na swjedźeńskej łucy zaklinči při započatku swjedźeńskeje hodźinki naša rjana narodna hymna „Rjana Łužica" ze wšĕch ertow zhromadźenych. Wulki serbski mĕšany khór wustupi pod nawjedowanjom knjeza wučerja Nawki-Radworšskeho a zanjese štyri rjane narodne spĕwy. Za nas wažne narĕče wjednika Domowiny a našich wysokich hosći so tu spĕwam přizamknu a cyła swjedźeńska hodźinka wuklinči w holdowanju na našu drohu Łužicu, na lubowany wóčny kraj a našemu kanclerej.

Z tym pak hišće njeje porjad wulkeho swjedźenja dočerpany! Přizamknje so nětko serbski ludowy swjedźeń po ryzy starym serbskim wašnju. Serbske dźĕći zaspĕwaja serbske ludowe reje a při wuwjedźenju rjaneho delnjoserbskeho žnjeńskeho nałožka budźe so wšĕch kóžda **wutroba** radować. A hlej, přeco hišće njeje kónc Radworšskeho zlěta. Hdyž sy sebi wšo prawje derje wobhladał a so nad bohatosću serbskeho žiwjenja dodźiwał, potom maš přeco hišće dosć składnosće, hić do wjesnych korčmow, hdež budźe wšudźe knježić prawa serbska přećelnosć a zabawa. Na rjanej wulkej žurli pak zmĕje młódša a starša młodźina a docyła wšitcy, kotříž so čuja hišće we wutrobje młodźi, swoje prawo k wjeselemu zawjercenju.

Widźiš, to su jenož cyle skrótka nĕkotre pokazki z porjada Radworšskeho zlěta — a hižo tute pokazki dosahaja, podać začišć wo wulkej ważnosći a rjanosći našeho Domowinskeho zlěta. Tohodla njeskomdź nichtó, štóž ma zajim raz wuhladać a nazhonić nĕšto cyle wosebiteho, Radworšski zlět. Kak tam najlĕpje dojĕdźeš, widźiš najlĕpje z wčerawšeho w Serbskich Nowinach wozjewjeneho plana. Składnosćow do Radworja budźe njedźelu wšĕse dosć a nadosć, a hdyž maš dobru wolu, też namakaš srĕdkow k wuwjedźenju swojeho předewzaća! **Jutře je sobota! Potajkim, bratře, sotra, rozsudźće so spěšnje! Serbja, Radwor na Was čaka!**

Ćm.

Cyrkwinske powĕsće

7. njedźela po žwjatej Trojizy, 15. prašnika 1934.

S **Budyšchinu.** W Michałskej zyrkwi rano w 6 hodź. nĕmska konfirmazija za dorosćenych; w 7 hodź. nĕmske Boże wotkazanje, we 8 hodź. nĕmsće a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje (farař Kapler).

Krajnoznykw. sjednoczenstwo w Budyšchinje pschi Pĕlnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodźin swjaty dźĕćaŕ, pop. w 4 hodź. sahrodny žwjedźeń; rĕčnik k. farař Paul. Wutoru pop. ¼4 hodźin hodźina za žonu, šotra Emma. Srjedźu wječor we 8 hodź. swjaty młodźinu za młode holcy. Schtwórtk wječor we 8 hodź. biblišta hodźina. Ssobotu wječor we 8 hodź. swjaty młodźinu za młodźenzow. — Shromadźišny swonka Budyšchina: Njedźelu pop. ¼4 hodź. w Njeswačidle, póndźelu wječor we 8 hodź. w Kumwałdźe, wutoru wječor ½9 hodź. w Semjanch, štwórtk wječor ½9 hodź. w Budestężach, pjatk wječor we 8 hodź. w Hornjej Hórzy. Kóždy je wutrobnje witany.

S **Barta** Rano w 7 hodź. serbska spowĕdź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. nĕmska Boża žłužba. Sbĕrka za našchu wosadu.

S **Budestej.** Rano w 7 hodź. ma farař Bója nĕmsku spowĕdź, we 8 hodź. nĕmske a dop. ½10 hodźin serbske kemšenje. — Wutoru wječor we 8 hodź. smĕje farař Böttger biblišku hodźinu w młodźinowni.

S **Budyšchinka.** Rano w 7 hodź. nĕmska spowĕdź, we 8 hodź. nĕmska Boża žłužba. Sbĕrka za Hainsteinski sirotkowy ewang. młodźiny. — Wumrĕł w hojeni w Budyšchinje: **Friedrich Ernst Hagemann,** zahrodnik w Budyšchinku, 59 lĕt, 4 m a 28 d.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. serbska spowĕdź, we 8 h. serbske a dop. ½10 hodźin nĕmske kemšenje, kotremuž so dźĕćikemšenje pschisamknje.

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. nĕmska spowĕdź, dop. ½9 hodź. nĕmske kemšenje, w 10 hodź. kemšenje za dźĕći.

S **Hrodźišchcza.** Rano we 8 hodź. serbska cźitanska Boża žłužba.

S **Hučinu.** Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. nĕmska Boża žłužba, w 11 hodź. kemšenje za dźĕći.

S **Kluksha.** Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. nĕmske kemšenje. Sbĕrka.

S **Kotez.** Rano ½8 hodź. nĕmska spowĕdź a Boże wotkasanje, we 8 hodź. nĕmske předowanje (wosabny farař, kiž potom we Wóspork u a popołdnju w Hrodźišchću sastojnsku žłužbu sastawa).

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. so serbske předowanje cźita.

S **Malešhez.** Rano w 7 hodź. serbska spowĕdź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. nĕmske kemšenje. W 11 hodź. Wagnerowa žwjatočnosć na pohrzebnischću.

S **Minakała.** Rano w 7 hodź. serbska spowĕdź ź Božim wotkasanjom, we 8 hodź. serbska Boża žłužba. Smjertny kĕrluch so spĕwa sa Arnoschta Gustu Wylema, rentudostawarja w Minakale. Dop. ½10 hodźin nĕmska Boża žłužba. W 11 hodź. dźĕćikemšenje. Pop. ½2 hodźin schćejeńska Boża žłužba. Sbĕrka za nasch Boži dom. — Pokhowanj: Arnoscht Gusta Wylem, rentudostawar w Minakale, 43 l. 4 m. 25 dn. Max Willenberg „renkudostawar w Khrósće, 54 l. 4 m. 28 dnjow.

S **Njeswačidła.** Rano w 7 hodź. serbska spowĕdź we kapalni, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. nĕmske kemšenje we oranžerji. Sbĕrka za Hainsteinowy sirotk. — Pop. ¼4 hodź. biblišta hodźina na kap'anstwje. — Sjrjedu w 3 hodź. žónske towarstwo na terasy stareho hrodu. — Pokhowany: Khorla Arnoscht Zimmermann, kowařski mišchtr we Luhu, 72 lĕt stary.

S **Nošaczicu.** Rano we 8 hodź. nĕmska Boża žłužba, po njej nĕmska spowĕdź.

S **Porschicu.** Rano we 8 hodź. so serbske předowanje cźita, dop. ½10 hodź. dźĕćikemšenje sa starsche dźĕći we Porschićach a dźĕćikemšenje w Porschićach: ½9 hodź. sa młódsche, ½10 hodź. sa starsche dźĕći.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. serbska spowĕdź a Boże žwj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. nĕmska Boża žłužba, ¾12 hodź. Boża žłužba za mjeńsche dźĕći. — Póndźelu w 7 hodź. rańscha nutrnosć.

S **Wóspork.** Rano we 8 hodź. nĕmske kemšenjee se konfĕrmazeju dorosćenych, dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Sbĕrka. W 11 hodź. kemšenje za dźĕći. — Wutoru 17. 7. wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Mĕrschcy.

S **Wóspork.** Dop. ½10 hodź. předowanje, w 11 hodź. kemšenje za dźĕći (wosabny farař, kiž smĕje popołdnju w Hrodźišchću sastojnsku žłužbu). Sbĕrka.

S **Khwaczicu.**

Rano w 7 hodź. nĕmska spowĕdź, we 8 hodź. nĕmske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. — Wumrĕłoj: 7. 7. Jan Pawoł Gustav Taffelt, pohoncź w Khwaczicach, 21 l. 12 dn. (wumrĕł w Budyšcej khorowni, pohrjebany na tudomnym pohrjebnischću. 10. 7. Jan August Zoch, rentudostawar we Wulkej Dubrawje, 74 l. 4 m. 4 dny.

Rekrutowa žona

(Stónčenje.)

Ódyž mje Melanija nasajtra sašo wopyta, sdźĕlich jej, schtoj bĕ mi polkownik woznamjenił. Wona pohlada na mnje, ani žłowa njeprajischi . . . a padźe do womorow. Natosćichmy sašo te šame brĕdki, so bychmy ju wojiwili, ale tón króćej dźiše to cźejo, to trajesche na pot hodźiny. Potom wotewri wocźi; wona njepłakasche, ale bolosćiwe cźuješe njebě jeje ani we womorach wopuschćiło, pschetoj posłeže šo se srudnym wobliczjom, strowjesche mje, hišćeše thabłajo, a wobroćši šo se sadwołowažnym pohibnjenjom do duri.

„Hdźe dha ty dźeschi?" jej prajich.

Wona pokasowasche na hat, kiž šo w štónčnym žwĕtle błyschcześeše.

„Ty šo po tajkim ani Boha njebojischi?" praschachch šo ź hrózbu.

„Ja njedam žiwjeho muža wotwjesć", wotmołwi wona hitaj; „ź najmjeńscha njesmĕju wjazy tejele srudoby, a Bóh mi to woda . . . žym tak njesbožowna!"

Ponyšlischi žebi na žiwoje njesboże, padźe ź nowa do womorow a wona bĕ sašo bjes wĕdomja.

Dach hnydom lĕkarja sawołacź; potom khwatach k polpowniŕej; kotrehoš nadeńdżech, hdyž runje sapišć rekrutow sćitajowasche.

„Pójće hnydom so mnu!" wołach na njeho bjes dycha.

Mje tak rosbudźenu wuhladawschi, stany wón a khwatasche so mnu po khódźbje.

„Tole sće wy sawinowali!" rjeknych jemu, na žonu we womorach pokazujo, kiž tu sa mornu leżesche.

Jeje nĕžna, dźĕćowska rjanosć, lubosnoscź młodostneho cźowjeka, kiž šo sćemjenje kwĕtzy runasche, to rĕčeše bóle dyšli moje žłowa.

Polkownik hladasche nĕmy na wbohu žónsku, doniž lĕkaŕ njepschichódże. Melanija pschińdże hišćeše junu ke žebi, ale tón raš jeno ź najwjetschim napinanjom. Pósłach po jeho muža a potem proschach polkownika a lĕkarja wo króśke rosmowjenje w sulonje.

„Schto myšliće žebi wo tejle žónsce?" wopraschach šo lĕkarja.

„Ta je nimoměry nervošna, schtoš je pola burowki wotrawdźe jara srĕdka; tajke hišćeje njejšym widźał."

„A tute nadpady womorowy?"

„To budźe zyle wešće šmjerć, jeli so šo hischće junu wróćeja; to je khorošć wutroby . . . To šda šo mi teš wina być ź jeje wulkeho rosbudźenja a jeje njepomĕrneje lubosće k žwojemu muželi."

„A schto mĕniće wy, knjes polkowniko?" wopraschach šo.

Tón sćeše ź ramjenjomaj, schtoš bĕ šnamjo wulkeho sćenjenja.

„Wy chceće ju moriecź? Pschijźpĕwam wam samolwjenje sa jeje šmjercź."

„Dowolće, dowolće", šnapschećiwi wón, „mje njemóžećе sa tajke nĕźchto samolwitelho cźinicź. Ja njejšym šakoń, ja žym wukonjeŕ šakonja."

„Nĕ!" sawołach ja, „wy maće pschi tychle ludźoch wo žiwjenju a šmjercźi rosbudźećí! To jeno wot waš šamych wotwišuje . . . Wojeŕska wyschnosć, kotrejež šastupnik wy sće, móje mandźelšteho teje njesbožownje ź šmjercźi wotbudźiecź, jeli cźeka abo šo wobara, so njecho wulbĕhnjenu byćź; ale mój tejele wyschnosće njemóže šo wupschestrĕwacź na žónsku, žiwischće, knjes polkowniko, na žónsku! Njejedna šo wo Handrija, ale wo jeho žonu Melaniju. Jeli wona wumrĕše w tym wokomiku, so jeho muža wotwjedu, dha šeše ju wy morili runje tak wešće, kaž byschće na nju tĕlicź dali."

„Ale proschu waš, luba, hnadna knjeni!"

„Luby polkowniko! My druhe žónske na šwojowne waschnje cźeknjemy tutemu wojeŕskemu šakonjej! Njebudźeće bóle kŕjorsći, dyžli kŕjor šam! . . . Knjes doktor, wy šeše šam prajili, so wona na to wumrĕše."

„Dowolće", rjeknu lĕkaŕ, „ja njejšym rjekł, so wona wĕšće na to wumrĕje, ju šym jeno prajił, so wona móže na to wumrjecź."

„To je žyše to šame!" sawołach žiwje. „Še žwojim „dowolće" mi njecźeknjeće, knjes polkowniko a knjes doktor! Jeli tuta žónska še šrudobu po wotwjedźenju žwojeho muža wumrje, šćinju waju wobeju pšched Bohom a cźłowjekomi ša to šamolwitelu!"

„Proschu, to njeje moja wĕš", šnapschećiwi lĕkaŕ, „to našłupa polkownika."

„Wy błyschićše, knjes polkowniko, waš šameho!"

Polkownik porja špótnjawacź, so je mnoho žnadnišcho, polk nawjedowacź, dyžli žónšku žwojeje hłowy po napischćiwjecź; a dokelž mi nimo teho w myślach pschihłobowasche, błuhi mi šlónčnje, so dyrbi Handrij po šdaču na mĕru pschijšć a so budźe ź nĕkajkej wurĕcźu puschćeny.

Dach žebi wot njeho cźełne žłowo bacź, a potom khwatach k tymaj, kiž bĕschtaj šo mi porucźiłoj.

S wježelošcźu nichtó tak žnadnje njetwumrĕ, pschetoj Melanija, hdyž jei tutu wježelu powĕsć šdźĕłich, njepadźe

Budyske stawniske powěsće

11. julija 1934.

Wumrěł: Korla Richard Müller, wyschschi justizny sekretar, 53 lět. — Pschipowědźenje mandźelstwa: Pawoł Arnoscht Seyfried, pohonc, z Hanu Charlotu Ubligez, hjes powołanja, wobaj w Budyschinje.

Swóbne powěsće

Semrěłej: Emma Zeunerowa rodź. Winklerez we Kamjenzu, 60 lět; khowanje spalne khowanje budźe jutśe sobotu w Drježdźanach. — Selma Drbohlawowa rodź. Wekerez w Lubiju, 48 lět; khowanje budźe jutśe sobotu popołdnju w 2 hodźinomaj.

Radio

Ssobotu 14. julija ſtyschimy

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wschědneho programma: 6.20 rańschi konzert. 10.30 ſa dźěćźi. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tačźele k ſabawje z ſwjatkez tydźenja. 15.45 hospodarſki tydźenſki pschehlad. 17 ſportſki tydźenſki pschehlad. 18.20 rejwanſka hudźba na tačźelach. 20.10 wulki klaſſiſki operettowy wječor.

Lipsk. Nimo ſnateho wschědneho programma: 5.55 ſa burow. 11 tačźele. 11.40 ſa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13.10 tačźele. 15.15 tydźenſki pschehlad. 19 němſke ſpěwy k puczowanju.

Hiſchcze wažne ſ dnjowſeho programma. Hamburg: 20.10 hudźba ſ hołeho njebja. Wrótźſkaw: 20.10 operettowy wječor. Warſchawa: 20 Chopinowy konzert. Praha: 19.10 dujerſka hudźba.

Woheń w Freiburgſkej univerſicy.

S wulkim wohnjom w Freiburgſkej univerſicy we Breisgawje ſo tſěcha a kulotwar ſpalichcej. Sdobom ſnicźachu ſo njenarunajomne rukopiſy a dokumenty, wobraſy, kroniki, knihi a naſtroje. Schoda wobliczа ſo na dwaj milijonaj hriwnow.

Hospodarſki rozhlad

Kwiat 13. julija 1934.

Wěcerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,64	100 čěskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,62	100 franc. frankow	16,50

Barlinſka burſa běſche wječera njeſtajna. To pokaſa ſo też wožebje w jara njeſtajnych kurſach akzijow. Wiki rentowych liſćinow běchu wječera ſaſo trochu lěpſche.

Barlinſke žitne wulkowiki ſo pornjo poſlednim dnjam widźomnje njepſcheměnichu. Pſchenźa a rožka mějeſchtej ſaſo jara měrne wiki. Mowźa poſtiſćeſche ſo mało, tola ſa nim ſo jara praſchachu. Też jećźmjenjowe wiki běchu dobre.

Wječera płaćeſche w Barlinje zentnar

pſchenźy: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — jećźmjenja, nal.: 8,15—9,10 hr., naſ.: 8,05—9,05 hr., — mowźa: 9,20—9,50 hr.

Wiki w Lubiju.

Pſchenźa 9,65 hr., rožka 8,25 hr., mowź 10—10,50 hr., běrny 2,75—3,25 hr., ſyno 5,50—6 hr., ſkoma, ſ masch. mtóčź. 1,30—1,50 hr., pſchenčna muka 17 hr., rźana muka 13,25 hr., pſchenčne wotruby 7,50 hr., rźane wotruby 7,25 hr., butra 75—78 pf., jeja 8 pf., twaroh 20—25 pf., běrny punt 12 pf., běły kał 10—15 pf., čſerwjeny kał 25—30 pf., karoty 15—30 pf., jěźna łoboda 15 pf., ſydrolty kał 5—25 pf., kłótrabi 8—10 pf., porej 15—20 pf., tórki 30 pf., zybla 10—15 pf., buny 25—35 pf., tomaty 20—35 pf., ſołotej 5—7 pf., radiſki 7—10 pf., rjewjeń 10 pf.

Wiki w Kamjenzu.

Pſchenźa 9,65 hr., rožka 8,25 hr., jećźmjeń, nal. 9,25 hacź 9,50 hr., naſ. 8,25—8,50 hr., mowź 10,25—10,75 hr., pſchenčna muka 17—19 hr., rźana muka 13—13,50 hr., pſchenčne wotruby 7,50 hr., rźane wotruby 7,50 hr. ſyno 6—6,25 hr., ſkoma, ſtótna 1,70—2 hr., k ſaſtanju 1,50 hr., běrny, ſtare 5,50 hr., nowe 10—14 pf., proſtata 4—10 hr., libjata 3,50—4,50 hr., huſy, młode punt 70—80 pf., běły kał 15 pf., čſerwjeny kał 15 pf., ſydrolty kał 10—35 pf., jěźna łoboda 18 pf., zybla 10—12 pf., krěn 5—7 pf., ſołotej 5—7 pf., tórki 20—30 pf., radiſki 5 pf., rjetkej 8 pf., buny 20—30 pf., tomaty 20—30 pf.

Wiki w Khoćebuſu.

Mjaſo, howjaſe 60—80 pf., čźelaze 60—90 pf., ſkopjaze 90—1 hr., ſwinjaze 65—90 pf., jeja 7—8 pf., butra 1,40 hr., twaroh 20—23 pf., łany welij 1,40 hr., liny 1—1,20 hr., ſchćuki 75—1,10 hr., hołbje, młode 40—80 pf., kury, žiwe 1,80—2,50 hr., thapony, žiwe 2—3,50 hr., tórki 20—40 pf., morchej 10 pf., kołmaćki 20—25 pf., jěźna łoboda 35 pf., ſydrolty kał 60—70 pf., čſerwjeny kał 25 pf., běły kał 20 pf., wirſinowy kał 25 pf., bunv 25 pf., ſołotej 5—10 pf., měrnik 40 pf., radiſki 7—8 pf., kułrěpa 10 pf., běrny, punt 10 pf., jabłuka 30 pf., maleny 50 pf., wiſchnje 25—30 pf.

Sſwinjaze wiki w Khoćebuſu.

Pſchiwjeſli běchu 548 proſzatow a 83 běhatkow.

Proſzata, małe 4—6 hr., ſrěnje 6—9 hr., wulke 10—13 hr., — běhatk, małe 17—25 hr., ſrěnje 26—34 hr., wulke 35—46 hr. Wiki běchu hubjene.

Płaćizny rězneho ſkotu na Drježdźanſkich ſkótnych wikach.

12. julija 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 623

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	32—37
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	26—30
Snadnje wuwite	22—25
Najſpatniše	—

Swinje: 418

Tučne ſwinje, přez 3 centnarje ćežke	45
Połnomjaſne ſwinje wot 240 hač 300 puntow ćežke	44—45
Połnomjaſne ſwinje wot 200 hač 240 puntow ćežke	43—44
Połnomjaſne ſwinje wot 160 hač 200 puntow ćežke	4—42
Mjaſne ſwinje wot 120 hač 160 puntow ćežke	38—40
Rancy	—

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	12. 7	11. 7		12. 7	11. 7
Pšenca	192	192	bunv	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	—	—	wicka	9,50-10,0	9,50-10,0
ječmień, nal.	—	—	módre łupiny	7,25-7,75	7,25-7,75
ječmień	176-182	176-182	žołte łupiny	10,5-11,0	10,5-11,0
wows	184-190	184-190	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica			raps, wosušk		
pšenč. muka	27,25	27,25	łany wosušk	8,80	8,8
rźana muka	23,40	23,40	ſuch. truhanč.	—	7,0
pš. wotruby	12,90	12,90	běrnč. kruški	8,90	8,70
rźane „	13,10	13,00	ſyno, 50 kg		
raps	315	315	rźana ſtoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšenč. „		
łane ſymjo			wowſna „		
pjeluški	14,0-15,0	14,0-15,0	ćena „		

Płaćizna za pſcheſey za wupłodźenja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźer a 160 163 165

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smoler a za nawěſtki dr. I. Cyž, wſitcy w Budyšin e. D. A. VI. 1934: 2170

Wusudźenja

§ 21ětny Korla Alfred Kſchiſzan ſ Jenkez, kotryž je hacź do 20. novembra 1933 na Zyhelnjkej haźy w khěži 10 w Budyſchinje pola 46-ětneje dźěleneje Marje Mülleroweje rodź. Kindermannez bydlił, bě wobſkorźeny, ſo je ſ 13-ětnej Mülleroweje dźowku Hilźbjetu njetkańſce wobkhadźał. Müllerowu, teje dźowku, 21ětnu Ernu Friedu Sahrodnikowu rodź. Müllerez a 24ětneho Ernſta Maxa Milka ſ Budyſchina winowachu, ſo ju ſpytali, wobſkorźeneho Kſchiſzana ſe ſwojim wobſtrowjedźenjom ſ khłoſtanja leſahnyć. Sſud měſeſche Kſchiſzana niedźiwajcy jeho ſamołkeho prěcźa ſa połnje pſchepokałaneho a jeho, jenuž wołoźaze wołhtſejnoſce pſchiznjewſchi k jaſnu na połdra lěta a k ſhubjenju cźeſtnych prawow na 3 lěta a k ſudniſkim khłoſtanu ſaſudźi. Druhi wobſkorźeni ſo dla niedołhajcych dopokałow wuwinowachu.

Padnuſtwa pohladne . . .

I.

Wołcźi Kralik pſchińdźe k prawniſkej, kotruž je ſobu ſakitowar pſched ſudom dla wulkich winiſchćow delota a khěrbo imata.

„Knjes doktor, ſym wobſtorźeny. Sćym pak njewinowaty. To mójmu wobſtarjacźej. Wy dźiwe tak dobry, knjes doktor, a ſakitujće mje pſched wobſkorźbnym ſudom."

„Dla cźeho wobſtorźuja Was?"

„Preja, ſo ſym kradnył! Ja! Ale kradnył! Hdyž njejma w zymje ſwojim ſwinjatam wjećerje nikomu nic o mjal."

„Kajke padnuſtwo dha Was wobſtorźuje w tutej?"

„Sſo kradnych ſcźěcź twierdych kołkow, wobſom połcow a ſćitnu pleja."

„Wóſtejce mi moja wróza ſawſaćiſej?"

„Wjeſele ſamych nimam. Mózu pak ſ zarobjenymi ptaćimi."

„Derje. Schto macźe?"

„Twjerde kołkow, połcźe a pleja."

2.

Wołcźij Kralik je ſaſo dla padnuſchtwa wobſtorźeny. Tutrókrć rěka, ſo je Sdwibjeł Jancyn ſwom cźeſnik ſtrahnył.

Sakitowar rěcźi tak derźe a ſ tajkim ſahorjenjom, jo ſtawa rěcźnik wob kórźbu wróźo wja.

Sſudnik rješe:

„Kraliko, ſcźe wuwinowy ny."

„Potajlim kedźcź njerźi bom?"

„Nć. Scźe ſwobodny."

„Potajlim ſmém hnydom domoj?"

„Haj. A ſmćeźe też próſtwu ſapodaeź wo ſarunanje ſe njewinowacźe pozderźowanu pchepytowanju ju ſarbu."

„A potajlim dóſtanu njewjeſy?"

„Haj, jako ſarunanc."

„A koły cźaſnik wot Schwibſa — tón ſmém ſebi ſdźerźeć?"

3.

Wołcźij Kralik je tźerźi raz dla padnuſchtwa wobſtorźeny. Tónkrótź jeho winnju, ſo je pola korćmarja dwě blećhi pozlenja ſ pinzu kradnył.

Pſchepytowaćeli ſudnik praja jomu:

„Kralik, njechcacźe ſo wuſmjeć?"

„Njećeho ſo njewuſmjeam."

„Ale pod je tola zyke łaſny."

„Sſmorźe je łaſne."

„Njeſe mjenje dyžli ſchćicź moſnobow, kotrež ſu Was ſ bleſchenaj w ruzy po pinźnym ſtyndźe wotſe pſchijeł wjeſ."

„Sſu pak milijony cźłowjekow, kotrźi mje njeju widźeli.

m.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencafske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłeho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zrantjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkafsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 162 | Budyšin — Sobotu 14. julija 1934 — Bautzen | Lětnik 93

Wulki dźeń serbskeho ludu w Radworju

Serbska zemja! Swjata zemja!

Na dnju Radwořskeho zlěta „Domowiny" wysokodostojnemu knjezej Janej Křižanej, fararjej we Klukšu, dołholětnemu wulcyzasłužbnemu předsydźe „Domowiny" wěnuje — zdobom z narodno-ludowej melodiju, komponowanej wot mištra Bjarnata Krawca w Drježdźanach.— Jan Skala.

Serbska zemja! Swjata zemja!
Wěki serbskej zaňdźenosće
wotpočuja na Tebi,
a we pjeršći Twojich honow
hłuboko su skryte kosće
tych, kiž w měrje wěčnych sonow
wotpočuja we Tebi.

Serbska zemja! Zemja swjata!
Twoja pjeršć je swjatosćena
z jejich krwju, kiž we Tebi
dźensa hišće tajnje roni.
Njeznajemy zwuk jich mjena,
ale z hłubokosće zwoni
Sława, skryta we Tebi.

Naša ródna swjata zemja!
Horco dźens' budź wokošane
wšo, štož nosyš we sebi
z krewje, z dušu a wšěch mocow
našich wótcow zakhowane.
Narod z čežkich pyta nocow
wučeк, klečo we Tebi:

„Daj nam, naša swjata zemja,
z Twojich žórłow mocy nowe,
kiž maš z wěkow we sebi!
Synojo a dźowki rjekow
proša Če wo wšo, štož strowe
hłuboko sy z dawnych rěkow
wobkhowała we sebi!"

Naša wola k Serbowstwu

Njedźjeńa maja tón wulki wužitk: wučišćeja powětr, wupruhuja, što je k žiwjenju khmane, wokrjewjeja a womłodnjeja zemju a zbudźuja w njej nowe žiwjeńske mocy.

Tak też w Serbach. Njewjedro, kotrež nad Łužicu rozhuchny, drje nam přinjese čežke porażki, sputa drje nakhwilnje wšitke naše mocy. Ale tute njewjedro wujasni też naš serbski powětr a wubudźi tak někotrehožkuli zaspanca z hłubokeho spara. Ze spóznaća pak našeho położenja wurosće nowa, sylna a čista wola k Serbowstwu. Tuta naša wola je skałcekruta, njepowalna, we swojim směru kóždemu jasna a přewidźomna. Wobstejnosće a podawki, na kotrež nimamy dosć abo žaneho wliwa, móža drje naše mocy spinać a zlemić, naša wola k serbskej kulturje, k wukhowanju serbskeho ludstwa njehodźi se nihdy nanihdy wotstronić, wona budźe žiwa, dołhož serbske zynki klinča po serbskej Łužicy.

Tajka wola žedźi za skutkom, honi do dźěła a storbuje cyleho człowjeka do tajkeho prócowanja. Ludźo tuteje wole njehonja se žaneho dźěła, žaneho wopora, stajnje su hotowi, wšitke swoje mocy zastajić za praktiski skutk. Naša wola so njeměri na někajke wulke, swětaslawne dobyća, ně, naša wola so měri do Serbow, do našich wjeskow, khěžkow a statkow. Wěmy tola, zo při dźensnišich powšitkownych poměrach njebudźe nihdźe wjacy možno, serbske žiwjenje wukhować bjez wole k Serbowstwu.

Wjednik Domowiny, P. Nejdo.

Jutrišši Domowinski zlět ma być prěnja kročel po tutym nastupjenym puću. We tajkim wobluku dóstanje zlět raz wulkeho apella cyleho serbskeho ludu. Zaspanców budźić, zaherić a zesylnić słabych, a nam wšěm do žiłow linyć wšitke zadźěwki přewinjacu horcu wolu k Serbowstwu, to njech je nadawk jutrišeho Domowinskeho dnja we Radworju.

A potom, serbski bratře, serbska sotra, kiž hišće zdala přihladuješ, zastup do našich rjadow, pomhaj zesylnić jich krok, zo by wothłós klinčał a šumił do kóždeje wjeski, do kóždeje wutroby. Skrućmy so!

Serbja, stojimy kruće kaž dub!
Muž při mužu dźeržmy swój slub:
Serbstwo ma trać! (P. Krj.)

P. Nejdo.

Nětko je přišoł dźeń, wo kotrymž so hižo dołho we cyłych Serbach a mjez našimi němskimi susodami powěda. Serbski lud chce so zhromadźić w sławnym Radworju, zo by pokazał, kak sebi swoju ludnosć waži, swoje Serbstwo česći, zo by widźał a spóznał, kak bohaći smy na kubłach kultury a ludstwa. Zo by wustupował za swoje wobstaće a za zdźerženje swojeje maćerneje rěče a swojich počinkow a nałožkow.

Cyły serbski ludo! To je Twój swjedźeń! Tón Ty bohaće wopytaj! Wopokaž zajim za swoje! Na zlět Domowiny přińdźe też wjele wysokich hosći z blizka a daloka. Zajim za naš zlět je wulki też pola tych, kiž njejsu Serbja. My so toho wjeselimy a sebi jo wysocy ważimy. Zastupjerjo wyšnosćow a druzy knježa nas wopytau.

Chcemy tola wšitcy wopokazać, zo sebi prócu narodnych dźěłaćerjow ważimy, kotříž z wulkej luboscu, woporniwosću a starosću zlět tak wulkotnje připrawichu. Chcemy z bohatym wopytom wjednistwa Domowiny dopokazać, zo jeho směru w jeho čežkim dźěle podpjeramy. A chcemy skónčnje z našim bohatym wopytom wšitkim sobuskutkowacym pokazać, kak ważny jich zajim za serbsku wěc je. Změjemy wěsće bohate znutřkowne spokojenje a pozběhnjenje, nabudźemy w aRdworu nowych mocow k njespróćniwemu dźělu za zakhowanje našeho Serbowstwa.

Wjednikowa wulka rěč w němskim sejmje

S wulkej napjatosću zhlydachu němšcy lud wczera wječor na kanzlerowu rěč před němskim sejmom wječakowačom. Po zyłym kraju poslučejsche so składnosć k słyšenju tuteje pomjatnje historiskeje rěče. Haj, możemy rjec, so radiowe zelony jeho słowa do wšeho świeta nješachu.

Jako běšche president němšcy sejma, Herman Goering, pozdźenje wotewrił, wšchpoda hłowo hnydom wjednikej Adolfej Hitlerej, kiž pšched tutym powołanym forumom němskeho naroda lubej wo podawkach rozprawješe, kiž budźa jako trudne a napominace dopomnjece w naših stawiznach na wšche czasy žive.

30. januara 1933 pšchewza nazionalsozialistiska strona swój stat, kiž politiku a hospodarstwo rospadowaše. Wot teho czasa, hdyž tkěžor wotcudže a ſ nim němšcy wjerchojo, běšche němški lud muzam twdaty, kotrjž jako sasłupjerjo sandźeneho świeta politiskich stron tutón rospad pak zawinowachu, pak jemu njesadźewachu. Wšchitke strony wot marxistiskich revolucionarow pšches centrum hacz do měšczanskeho nazionalisma zu njesławnje wjaše. 15 lět do tyh dyrbješe lud posłuchnješe skočzakło sa tutych politikow być. 30. januara njewutwori so nowe knježerstwo w starym zmysle, ale nowe knježerstwo je staru a khoru dobu wotstronilo. Nazionalsozialistiscy njeslejachu za tym, so bychu zebi mózy ſ bajonettami dobyli, ale so bychu je we wutrobach luda namakali a zakótwili. Wo swoju wosłonu so kanzler njestara, ale so wusna, so staj-nje jenož starosć wo pschitomnosć a pschichod luda nošu.

Wunoschi połdra lěta nazionalsozialistiskeho knježerstwa stej jasnje pšched nami. Schłódź zebi wuwidże, kajkeż so 30. januara kónšcheho lěta dale wuhlí, może wulkosć nazionalsozialistiskeho wukona dopóznać. Njejsmy tehdy běh bónšta jenož sadźerjeli, ale smy jón powšchitkownje **k zbożu wot-rozsłli. Dźensa němski stat njeje wjazy geografiski wobraz, ale je politiski zyłk.** Wuwidże luda je jo na puczje winyło, kiž mějachu ludźo pšched dwěmaj lětoma hischcze za njemóżne. Dźensa pak je jasno hižo pomyślenje, so bo system politiskich stronow sasło wrócił, šmješcne a njemóżne. Po politiskim wuczišczenju šźełowasche hospodarske wuczišczenje. Sa 18 měsazow je so 4½ miliona njesasłužerjow do wužitneje produkcije stajiło. Sašatka wójna je so poldra lěta pšcheczíwo bjeskónčelosći wjedła. Wschitzy wěmy, so woprawdźe starokscite statne wjednistwo zenje bjes starosćow njeje. **Wschitke hospodarske prajchenja so pschetweduja. Hdyž budże nascha witowaniska bilanza ſ hospodarskim sawrjerjezom wukrajnych witow abo ſ politiskim bojkottom pałvina, so ſ wuſlojnoscju naschich wunamakarjow a chemikow a ſ naschej skutkownej mozu wot dowoła tych zurowinow njewotwisni sčzinimy, kotrež mózemy zebi zami wudźełać abo narunacz.**

Němšcy lud we wschitkich zwojich worschtach je so k nowemu knježerstwu wuznał. Nascha mózy lezi w dowěrjenju a zwěrnym zobudźe luda. Nehdy zapoczachu stari zwěrni wojowarjo naschego hibanja a k nim pschidruzichu so nowe milijony, kotrež stronowy element luda wosnamjenjeja. Njeliczomnym je so nowe zíwjenje wotewrjło, zíwjenje dźela a prózowanja wo lepschi pschichod. **Tutemu positiwnemu zwětej Němzowstwa steji wšo tej maty negatiwny swět napschecza.** Maka horsta njesynarodnych naschczíwarjow luda spyta jako japoschtojo komunisma ludy stajeć. Tuczi blasnojo a słónčnizy nimale wschitke kraje świeta pschescźehuja. Tej pola naš pschego jago spytaju komunistiski paradis pschichoda wulkowalowaczy a wojuja ſ nim praktiſy jenož sa helu. Druha skupina njespokojnych ſu tamni politikarjo wjednizy, kotrjž zaczuwaju, so je so 30. januara jich pschichod snicził a njemóża go nad tym spokojeć. Tej ſ nimi němski lud njeidże. Woni njemóża nazionalsozialistiski stat wohrožeć ani jemu něchat feschkodźeć. Tsecza skupina negativnych fu tamni revolucionarozio, kotrjž w lecze 1918 wulku vólu hrajachu a zu wschitke smutkowne poczahi ſ porjadnej człowjeskej towarschnosći zhubili. Sa naš běsche revolucija, kotraż druhu Němsku rosbi, porod tsecjeho stata. Sa naš njeje revolucija něschto traſneho. Se stajnje zo wospjetowacymi revoltami njehodźi so zohnowane wumrjece w ludźe dozpeć. Tuczi revolucionarozio fu zasadnje njepschecjelsko kózdeje autority a tohodla so njemóża zenje nakasacz.

Potom pak kanzler hischcze wołejbe na schiwórku skupinu spominasche. To zu ludzo, kotrychż je pomérnje malo a kotrjž maju dolej khwile, zo pětnje wo wschich podawkach sabalowacz. Hdyż pschemóżaza wjetschina naroda w spróżnowym dźele swojej wschednym kdźeł sahitża, mamy tu tola hischcze ludzi, kotrychż jenicke dźeło je, nicżo cżinicz, so bychu so potom wot tutoho dźela wocżerstwili. To zu politiske kleſtawy. Woni pak zu ſtrachni, dokelż rozschérjeju nakasliny njemera, njewěstoscze, wunoschowanjom a wurdowanjom. **Natwar naschcho luda a jeho dźeło je jenoż dobre, hdyż so němski lud w ſnutskownym mérje, porjedże a dźiſziplinje swojemu wjednistwu dowérja.**

W běhu mězazow nasta sacżucze, kiż so ſkónczinje njehodźeſche wjazy na lohte ramjo bracz. Powědasche so wo nowej revolucziji. Rospravy, ertne a pitzonne, dźeſi a bóle pschibérachu. Sprzedj mérza kanzler da pschihotowacz nowu so'mu propagandu. S njej dyrbjeſche so němski lud pšched nowym sajedowjenjom schtitacz. Sdobom pak kanzler pschikasa, so maju so wunoschowanja wo nowej revolucziji pschepytowacz a jich nastacze wuzkedźjecz. Wupokasa so, so mjes nekotrymi wyschschimi SA-wjedenikami wobmyślonne tendenzy nasiawachu. Pschi pomjenowanju wjednikow wjele najstarschich a najzwěrnischich SA-muzi bóle a bóle nasad ſtorkachu a utłodych a póſtnikow do tutych měſtnow zjerjeschu. Kanzler rjekny, so je ſtabowego schefa Röhma na wschitke njedostatki pokasował, tola njeje pytnył, so by Röhm so nekak wo jich wotſtronjenje postarał. W hapreji a meji bu ſtórzkow wjazy a wjazy. Tehdy kanzler preni króc ſ aktow wo rosrěczowanjach jenotlinych wyschschich SA-wjednikow zhoni. Sabérachu so tkutnje ſ noweje revolucziju. Sijom na kónzu hapreje stronine wjednistwo a nekotre ſtatne pschiprawy wobjachu, so wsita czrjódka wyschschich SA-wjednikow wozuſbnjenje SA-organizacije k stronje a druhim statnym wustawam pschihotowasche. Pospyt, so by so tomu po normalnym złuſbnym puczu wotpomahało, wosta pschego bjes wuspěcha. Stabowy schef Röhm wjednike pschiluli, so chze pady pschepytowacz a winowatych wotſtronicz. Tola niczo wažneho so njesta. Stórzkow bu wjazy a wjazy. Ministerski president Goering běsche so hižo przedy za Prusku prózował, so by autoritu nazionalsozialistiskeho ſtatneho wjednistwa nad wolu jenotlinych elementow ſtajił. Wot kónza mejc kanzler wjazy njedwělowasche, so je ſtabowy schef Röhm ſ cjeschelakomunymi planami sabérasche, kotrež mohte k najcejschim ſatſchażenjam dowjesz. Stabowy schef so tez ſwonkownje wot ſtrony ſdalowasche. Najhórsche běsche, so je ſ wěsteje thorosce fekta tworjeſche, kotraż běsche pschecjiwo ſtrowemu sacżucziu luda, ale běsche tez ſtrafschna za wobſtacze ſtata. Po něczim je w SA-wjednistwje tři ſkupiny wutworischu. Mała ſkupina jenajschi sejtupa po wokolo ſtabowego schefa Röhma. Tuczi mużojo běchu SA-wjednizy Ernſt ſ Barlina, Heines ſe Schlesſyskeje, Schyn ſe Sakſkeje, Heydebreck w Pomorſkej. Pschi tutej ſtupinje ſtejeſche druha ſkupina wjednikow, kotraż ſnutskownje do pschiſchicznych njesłuſchesche, tola běsche ſtabowemu schefej Röhmej pobłuschna. Pschischinjej ſtupinomaj pschecżiwje, sche ſo tsecza ſkupina wjednikow a tuta mějesche cżełowjesk Zenje njeje ſo kanzlerej powědło, so je ſtabowy schef ſ pośrědnistwom wulkowobschudźerja, wěsteho knjesa ſ A. ſ generalom Schleicherom wobtkadżak. General Schleicher Röhmowe pschecje ſwonkownje ſastupowasche. Jeho wuſłe běchu: 1. **so ſo dźenżnische knježerstwo njehodźi dźerzecz, 2. so ma ſo woborna móz ſe wschémi narodnymi ſwjatkami do jeneje ruki ſjednocziz, 3. so moht wjednik jenoſ ſtabowy schef Röhm być, 4. so by ſo Papen wotſtronił a Schleicher ſo ſa měſtokanzlera postajił.**

Kanzler pak ſo zenje Schleicherowym namjetam podwolił njeby. **Najwyschschi wjednik wójſka je generalny półny marſchal a němski president.** Jako kanzler je won jemu pschiſłahał. Hindenburgowa wosoba njemóże ſo nježane wusnje pschinmacz. Wójſko ma ſo njepolitiske dźerzecz, dokelż je kanzler wo tym pschepschedczeny a je to němskemu presidentej ſlubił. W tutym ſwiſku won khwalobne słowa wo němskim wobornym ministrje porcża. Bychu kanzler dyrjł na Schleicherowe namjety pozſuchacz, by to była njejwera k němskemu presidentej a njejwera k wójſku. Won też njeby mohł bjes nuczażeje pschicżiny muzom wotſtronicz, kotrjž ſu jemu 30. januara pomoz pschi wuchowanju ſtata a luda ſlubili.

W fezébowazym kanzler nadrobnje wo pschihotowanju Röhmowego pschiſłahanja rěczesche. SA-organizacija mějesche ſo ſamplicz. Jenotlíwe terrorſte ſkupiny ſo hijom jako ſtabowe ſtraże wutworischu. General ſe Schleicher nawjasa pšches generała ſ Bredowa ſwiſki ſ wufrajom. Pschi ſpocżatku junija kanzler hischcze ras Röhma pschenenicz ſpyta a ſo ſ nim pjecz hodźin dołho rosrěczowasche. Stabowy schef Röhm pschiłubi, so chze wschitko cżinicz a ſa prawom hladacz. Dokelż pak běsche Röhm ſpósnał, so wjednik na žane waschnje jeho planam njepschihowuje, pschihotowa won wotſtronjenje jeho wosłoby a wotnaja zebi hižo muża, kiż dyrbjeſche kanzlera ſatſtlicz. Stambartowy wjednik Uht hischcze nekotre hodźiny do ſwojeje ſmjercze wujna, jo je ſwóſnowy był, tajki pschikas rozwjesz. S powěſczemi ſ wukraja bu kanzlerjej a knježerſtwu pschezo wěſczesche, so dyrbjeſche ſo druha revolucija hnydom sapocżez. Tohodla ſo kanzler na kónzu junija rosſłudł, tuto wuwicze ſniczicz. Won dyrbjeſche rasnje ſapschimnycz, so by lud pšched krejpschelecżom ſwarnował. Jenoż jenicżki muż w Němſkej możeſche ſtabowemu ſchefej napschecżo ſtupicz a to běſche kanzler ſam.

Hdyż jo jemu wumjetuje, jo njeje ſkężkarjow pschel ſud ſtajił, wotmołwi, so běſche won w tutej hodźinje ſ dóht němſkeho naroda ſamołwity a ſo běſche ſam najwyschſchi ſud němſkeho luda. Won je pschikasał, so maju ſo hłowni winikoje w tutej pscheradże ſatſtlicz a ſo jich njeżu wupaliſ hacz na żiwe mjaſo. **Won je pschikasał, so maju ſo ſkężkarjo pschi kóżdym ſprzejowanju pschecżiwo ſajecu hnydom ſatſtlicz. Narod dyrbi wědzecz, so nichtó njemóże njekhłostany jeho wobſtacze wohrožicz. Sa pschichod dyrbi kóżdy wědzecz, so je wěſte ſmjercz jeho dóht, hdy ruku pschecżiwo ſtatej pozběhnje. Wjednik je tyżaz pschedawſchich pschecżiwnikow korrupzije dla pschecżehat a hižebi porokował, by-li ſamkne pola naż cżecżejcz chył.**

Stóſtnistwo je jo ſapłacżiło cżeło a krucze. 19 wyſchſchich SA-wjednikow, 31 SA-wjednikow a pschiſtuſchnikow ſtrěłachu do ſmjerce.

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěść ze 17. lětstotka.

Přełožił J. S.

7] (Pokračowanje.)

Grile, posudźowak z Lancoweho, měješe na skótnych wikach wažne słowo. Zejmowaše klobuk na wše strony a khwaleše a porokowaše, štož so jemu pokazowaše, často po prawdźe, husto pak też njesprawnje, zo by zbliżił předawarja a kupca. Zasłuži telko pjenjez, zo je tak w kapsach přemjetowaše. Hdyž so popołdnju lud poča rozkhadźować, njemysleše Grile hišće na dom. Namaka něšto towařšow, z kotrymiž so w korčmje pola Lectarja zabawješe. Hdy by był tobak tehdom hižo tak po našich krajach rozšěrjeny, kaž to nětko je, bychmy prajili, zo su jón mužscy do trubkow tykali a ze žahlowom zaželheli. To pak njemóžemy prajić, dokelž bychmy ze stawizmami napřeki přišli. Přetož runje w tutych časach měješe tobak wjele přećiwnikow. Mjez tymi bě wosebje bamž Urban VIII., kotrehož smy w našej stawizmje hižo raz mjenowali. Knježe so wot lěta 1623 do 1644 a spyta kurjenje tobaka z duchownymi khłostanjemi cyle potłóčić. Też jendźelski kral Jakub I. tobak přesćěhaše. Wobaj jón jako wulkeho njepřećela strowosće, jako škódliwca mozhow, płucow a žołdka wopisowaštaj, tola njepomhaše nič.

„To praja zo su hubjene časy“, rjeješe posudźowak Grile a kazaše přeco nowe piće. „Hdyž wšo přepijemy, pójúdźemy přez Jamnik do wsow po prošenju. Tam su dobri ludźo.“

„Tebi je lohko, dokelž Či wyšnosć njemóže ničo wzać“, wotwoła so Justin z Lěsec. My pa dyrbimy wodźiwjene wojerstwo wudźerżować a knjezam dźesaćinu dawać. Lětsa dyrbjachmy tři regimenty pěškow přezymować. Što je płaćił za wšěch tych wojakow, hdyž nic burjo! Dźesać lět hižom wójna traje, a hišće njeje kónca teje rubańcy mjez ludźimi. Njech so radšo psy mjez sobu kusaja“.

„Khěžor Ferdinand je wšón zraženy“, zapřimany Čuš z Předwikow do rozrěčowanja. „Nikomu wjac njewěri, dokelž je jemu drje samo jeho najlěpši wójwoda njeswěrny. Tón by so rad sam sčinił češki kral. Njewěm, kak so wón piše“.

„Wallenstein!“ wołaše Grile.

„Što pak měnińe wu dźesaćinje, kotruž knježa ze tajkej krutosću wot nas zběrają?“, prašeše so Pretnar ze Zahorja. „Hač bychmy so my burjo přećiwjeli! Jenož do hromady, jenož do hromady, wohi ludo! Potom pak hišće wosebje kontribucije, kiž dyrbimy płaćić za wójnske zaměry!“

„Što budźeš přećiwjeć, bědako!“ křiče so wospjet Grile. „A ty, Pretnarjo ze Zahorja, hišće najmjenje. Ty sy so njedawno wšón třasł, hdyž je Bledski bohot Koderman zarypnył na tebje.“

„Póúdu pak sam na biskopa, kiž přińdże lětsa z Tirolskeje“, znapřećiwi Pretnar. „A wšo jemu wupowědam, kak z nami činja“.

„Što! Biskop přińdże z Tirolskeje!“, so zadźiwachu wšitcy porjadu.

„Haj, biskop z Briksna, biskop baron Welsberg, kiž je knjez Bledskich kubłow“, powědaše Pretnar. Wón rozsudźi wše naše skórźby. A wěm, zo je sprawnje rozsudźi“.

„Hdže sy zhonił, zo přińdże biskop na Bled?“, so do njeho dachu.

„Hrodowski rozkazowař Khrystof Waidmann sam je prajił, zo přińdże briksenski biskop baron Welsberg hišće před do njebjes wzaćom swj. Marije na Krajnsku. Potom dyrbi hižom wěrno być“.

„Kak sebi zwěri pućować w tak strašnych časach?“ prašešo so Justin. „Njeje hišće mósac, zo su na Sawinym mosće w Bohinju Jesenskeho rěznika wurubili a jeho do wody čisnyli.“.

„Što to! Zabili jeho pak tola njejsu. Wšak je připluwał ze Sawy na brjóh a je domoj dóšoł“, rožeše Čebular z Delnjeje Hórki. „Na puću přez Polany na Jawornik pak su namakali pod lěskowym kerkom klamarja z Korutanskeje Běleje z přerězanjenej šiju. To su złóstnistwa, zo sej cłowjek njebudże ni hdže wjacy z domu zwěřić. Rubježnicy so pak wyše toho hišće hordźa, zo póscelu ludźi hišće čopłych z póstu k čertej“.

„Budu wam ja hišće něšto powědać“, započa Přistawe z Mósnjow. „Ale něšto prawje dźiwneho Wšako wěsće, hdže je to murjowane znamjo při dróze na kónci lěsa nad Móznjemi. Postajili su je před něšto lětami k česći swj. Jana Nepomuskeho Hdyž dźěchmy křižowu srjedu z procesijónom na Otok, widźachmy, zo bě hłowa swjateho tak hluboko pokhilena, jako by chcył swjaty ze znamjenja wustupić. A što smy zhonili? Rubježnikaj běštaj wječor prjedy runje při tym znamjenju Jernača z Doubreho Pola nadpadłoj. Na jene dobo je swjaty hłowu nakhilił a rubježnikaj staj čekloj. Hišće dźensa je hłowa tak nakhilena kaž bě tehdy“.

„Što pak su ći rubježnicy?“ prašeše so Pretnar.

„To su wojacy, kiž z wójny přikhadźeja“, rozjasnjowaše Přistawe. „Rěkaja jim desertěrojo. Hižo we wójnje su so rubježnistwa nawukli, nětko pak runjo tak napaduja samotnych pućowarjow, pola kotrychž čuja něšto pjenjez“.

Tajku rozmołwu mějachu mužojo. Tola njewostachu dołho w korčmje, dokelž trašachu jich podawki poslednich dnjow, zo by so też jim někajke njezbože stało. Samo Grile z Lancoweho, kotrehož njeličachu k bojazliwcam, bu pokornisi a dźěše zahe domoj. Też wón so boješe wo žiwjenje a wo drobny sleborny pjenjez, kotryž bě na wulkim hermanku swj. Pětra w Radowlicy zasłužił.

(Pokračowanje sćěhuje.)

ho buchu saffelenj, khorunja 3 SS-wojednizy, kij ho na komloje wobdźelichu. 13 SA-wjednikow a ziwilnych wozbow, kij ho pschi fajezju fpjezelowachu, dyrbjachu fwoje Ziwjenje wotstajić. Tjo famomordarstwo skuczichu. 5 fobuftawow fcheny, kotrejž pak do SA njeftuknychu, ho wobdźelenja dla faffelichu. Skónczinje faffelichu ho hischcze 3 SS-muzjow, kotrejž bechu wobsoby w schkitazej zatbze fe trjudowali.

Kanzler wupraji stónczinje dowérjenje, so jeho najlédnizy runje tak pojednaja kaž je wón to czinił. Wón wobroczi ho też pschecziwo njewérnym rosprawam wutkanych nowin. Czinwy pak wón zenje njeje fhubił, też nétkole nż. Jenoż to je jeho najwobe porafyko, so je jeho muż, do kotrehoż bésche fwoje wulke dowérjenje ftajił, tak wobschudził. Sa nétcetre njedźele bruna koschla fażo nemske dróhi wobknjezi a dopokaże, so je nazionalsozialistiska Nemska po pschecziwjenju czeżkeje nuzy żylnischo żiwa.

Prezident nemskeho fejma, Goering, w fwojich stónczajych fłowach wjednikowy skutk hischcze raz pohóbnosczi a jenu njepowalnu fwéru nemskeho ludu kolmaczejsche. Nemski **fejm pschihłosowasche tomu, schtoż wjednik ekini.** Stónczinje pschija ho resolucija dr. Fricka a towarischow: **„Nemski fejm ikhwali wosfjewjenje nemskeho knjezerstwa a dźakuje ho nemskemu kanzlerjej fa jeho skutkowne a rozdne wulkowanje wótzneho kraja pfched wobydleiftej wójnu a chaofom.“**

Politiski tydźeń

W Nemskej ludi zyły tydźeń s wulkej **napjatoscju** kanzlerowu rěcz w nemskim fejmje **wocżakowasche.** A każ fmy wczera fłyschali, je tuta jeho rěcz **wschitke** wocżakowanja dopjelnita a pschetrjechita. Kanzler nemskemu ludej a fwétej rozesłaja, kak straschne bechu wotmyslenja nétkrotych wjednikow SA-organisazijii. Hrózne buchu jeżehwli byke, bychu-li tuczi sbożkarjo fwoje wotmyslenja pschewjedli. Wjednik pak je w pożlednim wokomiku sapschinnył a schkodnikow njeschkodnych sczinił a s tym lud pfched krejpschelezom sakhował. Lud też s dźakom tutón jeho wulki skutk pschipósnatwa a je s njeho hischcze żolnische dowérjenje k fwojemu kanzlerej dostał. Lud fmé nétko wobżecz, so je so sbożkarstwo pschecziwo ftatnemu wjednistwu najkruczischo khłosta a so pschi taftim krutym postupowanju knjezerstwa żo sa mér a porjad a njemylene wuwicze **narodnych wulkje**

Awstrijka je w sandżenym tydżenju **nowe** knjezerstwo dostała, abo njech lépje prajimy, nowych muzi do stareho knjezerstwa pschidojtała, kotrymż nétkotsi dotalni mésto wuprózdnidźu. Swjasstowny kanzler dr. Dollfuß je s knjezom wostał. Każ je żo s Wina rosprawiało, chze wón hlicheże rasnischo pschecziwo pschecziwnikam nétczischeho knjezerstwa postupowaczi. Tehodla też wójsko a druhe organy k schtitanju fławneho porjada hnydom żebi **famemu** podżaji. Po dokonjenju trównych naležnoscżow pschi pschemenjenju knjezerstwa a dosrjadowanju nowoho knjezerstwoweho fzmera dr. Dollfuß tżijom w nowym tydżenju italiskeho knjezerstwoweho schefa Muffolinia w Riccionje w Italiskej wopyta. Tam wjednikej italiskeho knjezerstwa rosprawu wo podawkach w Awstriskej poda a wébcże wo italisko-awstriskich poczahach pojedna.

W Italiskej je lud noweje lubosczе k fwojemu wjednikej nadobny. Każ fmy pisali, dżesche Muffolini tak daloko do dżeławcheho ludu, **so ik hodżinu** na hodżiwje żedżo dżełacz **pomhasche.** Tutón jeho wu...up pola dżełaczerstwa wébo wulke fahorjenje fbudźi a nowu pschikhilnoscz k wjednikej we wutrobach wobydlerjow prjedawczich Pontinifkich bahnischczow fbudźi. S tutych bahnischczow je Muffolini płódnu rolu pschinarwicz dał. Na nowodobnym kraj da mésto Littoriu naiwarcz. Wokolo mésta fteja nowe burfte ftatoli mjes płódnymi polemi, kotrejž żo po dalokej runinje wupschestrěwaju. Létha bechu tamnischim żydlerjam prénje żné narosfte. Pschi mtóczenju prénjeho żita poda żo Muffolini mjes żwój lud.

Franzowfka ma nétkole nufne we fwojej fwonkownej politizy. Jeje knjezerstwo wjedże wobezbe we naschich dnjach politiku lutych fwjasfow a fréczenjow. Barthou fpyta jako pawk wschitke europske kraje do fwoje fapleczki, kotrejž nicże żo w ruzy Franzowskeje jednoczejea. W pożlednich tydżenjach je Barthou wulke dźele Europy pschepucżował a we wschech krajach, hdżej je pobył, fwiftł s Franzowskej pak skrucżicz pak wutworicz fpytał. Po piżanju franzowitich nowin je wón tu a tam też wuspech mél. W nétkrotych krajach dyrbi fe tola fahorjenja sa fwoje mysle a wotpohlady zjednamała. Tak na pschikład w Jendżelskej, Pólskej a Zuhoskowjanskej. Też Italska njeje se wschém spokojom, schtoż franzowska fwonkowna politika mjes europiimi italami pospytuje.

Jendżelska je pjecza fwólniwa, pod wéstym wumélenjenmi frécżenju ftatow rauschcze Europy pschihłosowacz. Tola wjetschu kedżbnosczi s pschiwabrocze jendżelske knjezerstwo nétko bóle domjazym wobstejnoscżam. Sajimawe wostanje, so w jendżelskim knjezerstwje a ludże fnjnje fa lépschim wobrónjenjom w powétże żadaju. Nasskerje pschi wschech p'chezjelskich pocżahach franzowskemu żuzbodej tola tak prawje njewérja. W pożledním czażu je sadżerżenje Jendżelskeje hufczischo napadowało. Wona ma najwjetschi sajim sa wézu, kotrejž fenicżay zu samu a jeje kolonije nastupaju. Franzowska dyrbi kbetro jara prosyczż a so prózowacz, so by posła jendżelskeho knjezerstwa trochu fwólniwe wucho namakała.

Hollandska je żo w sandżenym tydżenju hufczischo mjenowała. Mjenje fkawne podawki wabjachu ledżbnosczi druhich ludow na tutón hewak méreny kraj. Kommunistojo na wschelakich méstnach fbożkarske njemery nasschkarachu, so bychu s nimi pschecziwo snizenju podpjery sa ludźi bjes dźela protestowali a wobfamlenjenje wo snizenju rowaliczi żyntali. **Dny** dołho żo sażakle wojowasche. Wojazy dyrbjachu policiju podpjerać. Nétkole pak je żo kommunistiske hibanje pschewinyło.

Ruska żo pocżina bóle do europskeje politiki tykać. S hlownej pschicżiżinu drje je, so je żo jeje mjesy na Dalokim ranju wobrożuja. Japanskej wérticz njeje. Wésczе dże Ruska fwoje wieczorne mjesy njewobrożene mécz, cżehożdża fwisti s druhimi europskimi ftatami pyta. Wona fama njewotpokasuje fastup do Swjafka ludow. Hijo żo pische, so fo fastup Rusteje do Swjafka ludow létha pschi fwjatkowym pożedżenju w fteptembre wocżakuje. Na tutym ruskim wotmyslenju ma wéso też franzowska fwonkowna politika fwój podżel.

Japanska je fwoje knjezerstwo pschetworika a ma noweho ministerskeho presidenta. Po fdaczju pak nowe knjezerstwo polne pschipósnacze mjes japanskim ludom njenamała. To pożudżujemy s wukasa, s kotrymż żo wschitke wusfupy pschecziwo nowemu knjezerstwu krucze fakasuja. Na japanskej fwonkownej politizy pak żo po knjezerstwowym wosjewjenju niczo njeschemeni.

Prjedawši minister so 4 měsacam jastwa zasudźił

Po dżewjecej njedżel trajazym jednanju pschecziwo prjedawschemu nemskemu ministrej fa sejiwjenje, drej. Hermesej, ho pjatk wuzud wosjewi. Sud fażudźi jeho dlanjejdwéry k fchtyrjom mésażam jastwa, kij pak je Hermes s pschepytowańskej jatbu wotpokaził.

Mandżukuo żada Mongolsku

Mandżuske a japanske knjezerstwo jednatej wo Mongolskej. Japansko-mandżuske wojeske frécżenje je żo na mandżuski kraj wobmjesowało. Mandżuske knjezerstwo by tuto frécżenje nétko rad na fmutskownu Mongolisku wuschestrěło. Tutón kraj na żo w bliżchim czażu mandżuskemu kżerstwu podstajicz. Wojeske frécżenje dyrbi jón pfched ruskimi nadpadami schtitacz. Japanske knjezerstwo je sażadnje fwólniwe, wojeske frécżenje na fmutskownu Mongolsku wuschestrécz, hdyż żo wona formalnje mandżuskemu kżerstwu podstaji.

Hamt za žónske w němskej dźełowej fronće

Wjednik němskeje dźełoweje fronty dr. Ley je tole **postajił:** W němskej dźełowej fronće pschiprawi żo hnydom hamt za żónske. Sa wjednizu tuteho hamta **postaji** żo namétna hamtarka nazionalsozialistiskeho żónstwa we wyschichim wjednistwje politiskeje organizazije, knjeni Scholtz-Klink.

Krótke politiske powěsće

— Amsterdamszy kommunistojo fpytachu pjatk wjeczor nowe njemery naschkaracz. Policija je sażo woblehnjeństi ftaw w Amsterdamje pschipowédźiła.

— Belgiska komora je jakoi pschijała, s kotrymż żo nitiszy podobne wjednymże swojaschi sakasuja. Pschecziwo fakonjej hłożowachu sozialistojo, kommunistojo a flamiszy nazionalistojo.

— Pólski fwonkowny minister Beck pojedże 23. julija do estonskeho hlowneho mésta Revala, so by estonskeho fwonkowneho ministra wopytał, kij bésche njedawno s Beckowym hosczom we Warschawje.

— Franzowski wupósłanz Leroy je żo s Mnichowa motwołał. Franzowske wupósłanstwo w Mnichowje żo sbéhnje. Leroy pówdże jako diplomat do balkiskich krajow.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 14. julija 1934.

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer +3, thermometer we dnjo +24. Djenja rano we 8 hodź. barometer 7422, hygrometer +1, thermometer +16. — Pod skutkowanjom nizinu żo pjatk njebjo pomrócji a żo też trochu podeschczowa. Wjele wchat lubeho djeschza njebjesche. W Vogtlandskej mjachu pjatk rano njewjedra że żolnischimi deschczemi. Nizina pak żo nétko k polnocy wotżahuje. Wyschina pschi Agoriskich kupach fczéle wubéżk do frjedżneje Europy. Tak żo fażo wuwjedruje a fa jutischu niedżelu żo pomérnje rjane wjedro wocżakuje. — Jutsje njedżelu fłónczko 4.02 hodżin fthadża a żo 8.09 hodżin thowa. Mężacz fthadża jutsje rano 7.53 hodżin a żo wjeczor 9.33 hodżin thowa.

— **Wuhladny na wjedro za jutischu niedżelu: Sażo tjenje a czopto, fczéżka deschcz.**

*

— **Budyske haptyki** żu wschédne dny hacz do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedżelu pak famknjene. Nózny fłużbu a njedżelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka s méżacznym wotménjenjom. W julitu je to Wettinska haptyka pschi Bjedricha-Auguftowym namésczе.

— **Djenżnischi witi:** Butra (kotrejež bésche jara mato na wikach) palczeschе 75—80 pj., jeja 7½—8 pj., méd w fchkleżu 1,60 hr., w plascze 2 hr., twaroh 20—25 pj., wischnje 35—40 pj., buny 35 pj., fłowti 35 pj., morchej 15 pj., bérny 10 pj., łoßmaczki 20 pj., tomaty 20—25 pj., zybla 15 pj., janjet jahodki 13—18 pj., tórki 25 pj., rjewjeń 10 pj., hołołej 5 pj., maleny 60 pj., holanske jahody 40 pj.

— **Na Lazarefkej bróży** pschi fasédże na Dolnu bróhu wczera popoldnju wokolo 4 hodżin wonkowny nasénski auto a tudomny motorski kolegaż do żo frajschichaz. Auto motorowego kolegarja nżhdże 5 metrow dodrżeka fcżischcza, pschi czimż żo kolegaż jenoż fmadne fkanł. Motorste koło je żo trochu wobischkodżiło. Auto żo fmadne wobschkodźi.

— **Njezboje sta** żo wczera pjatk wjeczor wokolo 6 hodź. na fchcżiżnischczu Hauſenskeje dróhi a Wurischeho pucza. Tudomna 15létna holza s Wuriſcheho pucza na Hauſenstu dróhu na jédnym kole jédżo do burjowskeje fchkleżu po Hauſenskej na Lubijſku dróhu jédżazeho wożoboweho automobila s hlowu tak fłé dyrj, so żo fchkleżna rozbi. Holza wosta fa wós wiżazo, a auto ju 7 metrow daloko żobuſtorhny, jo wona ftónczinje na dróhu padże. Holza żo fréża a żebi lohzy mosny ftschahże. Jeje koło żo pschi fkażenju cżeżko wobschkodżi. Wjednik automobila a kolżeńa na fchcżiżnischczu njejstaj dosez kedżbowali.

S **Budeſtez.** (Stawniske powésce.) Pschipowédźenje mandżelſtwa: Hans Ota Erich Till, wobkhodny pucżowazy s Budyſchina, s Bertu Margaretu Kſchiżankez, domjazej dżowku w Budeſtezach-Raſchowje. — Swjazane mandżelſtwo: Mitkawſch Jurij Grubert, pohonez s Budyſchina-Smolicz, s Martu Hilżbjetu Fahnrichez, fabrikiſkej dżełaczerku w Budeſtezach. — Narodżenja: Jelesnifkemu dżełaczerjej Moriżej Matżej Waltarjej Schlenkrichej w Cżornych Noßlicach, fynk. — Fabrikſkemu dżełaczerjej Hermannej Pawolej Schołcże s Cżornych Noßlic, fynk. — Njemandżelſki fynk w Mniſchoitzu. —

S **Kobelnja.** Tudomny 22létny wojenjeny cżeſka Max Pejoka je pschi dżele wo Walowach pola Lubija do njesboża pschischol. Na jenej bróżni fabikk pschibiwajo, je wón s wyżkoſcże nébdże 5 metrow s réblom padnył a żo cżeżko franiwschi leżo wostał. Pomozniwi ludżo jeho najprjedy do jeho wobydlenja w Kobjeluju dowjesechu. Tam jemu lékaż dr. Brink prénju pomoż poda a jeho potom do Budyſkeje thorownje dowjesć da.

S **Wjesela.** Wulki wichor fbéhny żo na tudomnych fitnicżach. S méſtnami bésche wichor jara fylny. Wón nékotre rożkowe fknohpowżu do powétra fhrabny. Snopy wjernuchu żo 15 hajc 18 metrow wyſoko. Wichor njeſeſche je hacż ke kromje lésa. Tutón podawk je żadnoſtka, kotruż wobdźerżo tudomnje wokoliny dokał hischcze njewobkedżbowachu.

Z **Worklec.** (Sléborny kwas.) Zaúdżenu njedżelu woswjeci Worklećanski méſćanoſta Jurij Rjeda ze swojej mandżelskej Hanu zwud. Bodleńkowej rodź. Cyżec z Wućkec swój sléborny kwas. Widżu w duchu jubilarku klećeć pri wotewrjenym rowju prénjeho mandżelskeho a słyšu troſtne słowa nimokročaceho wosadneho fararja † Msg. kan. Wornarja: „Njeplakaj wjacy dale, Bóh tón Knjez wudowu a syrotu njewopuści!“ Před 25 létami njebe druha żeńtwa lohka, dokelż so nad zwudowjenymi skoro kóżdy posztorči. Cestny młodżene Jurij Rjeda z Hory prinjese tutón wopor Boha dla a bu wot swojeho wuja, k. fararja Kżiżanka w Khróścicach zwérowany. Wobej mandżelstwje buśtej z dźowćičku żohnowanej. Starśej staj dźeśći z jenajkej luboscu a pśikhilnoscu wocżahnyłoj a zastaraloj, śtož njewostanje bjez myta we wéćnoscі. Staj płódne a njopłódne léta w hospodarskim żiwjenju nawédźiłoj, wśe cżeże swétoweje wójny — nan w polu a swójba doma — pśetrałoj a pśi wśém dowéru k Bohu wobkhowałoj. Po wójnje bu jubilar za gmejnskeho pśedstejićerja wuzwoleny a je so pócował hać do dżensnjśeho dnja Worklecy, Nowu Wjesku, Haty, Tśi Khéże a Lejpold derje zastarać. Njech spożći jemu Bóh lubość k bliżśemu w cżeżkim cżasu hiśće dalše léta w gmejnskim zastojnstwje a Bożu hnadu cyłej swójbje za cas a wéćnosć!

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. němska spowédź (duch. Nowak), do p. w 9 hodź. němske kemſchenje (duchowny Unger), ½11 hodź. serbſke kemſchenje (duchowny Unger); pschip. w 12 hodź. serbſke fchcżenja (duchowny Unger), pop. w 2 hodź. němske fchcżenja (duchowny Nowak).

Piano
firmy Franke
worjeſina, wubjernje wukhowany za
345 hriwnow
so pśeda za hotowe pjenjezy
Bliże zhonić w Serb. Nowinach

Porjadneho
pohonca
kiż może derje worać pyta hnydom
bur **Jan Wenka w Žuricach**

Wuheſki dołhi
kolij
(wurjadnje ćisty)
pjeluški, woka, hroch
na składże
M. Hornig a Domanja
w Khróścicach

Boucle-jowe tepichi
ložowe předložki
reform. ložа
za jara tunje płaćiny
Paul Korn
na Hośic hasy 21
specialny wobkhod

Zapřah mlod. ryzakow
(Rotschimmel), ermlandsk., koble, wulkosć 172 cm, dobrej k ćahu a bjez zwykkow, na předań zvi na wumjenjenje, każ też sylneho **dźeławeho konja** ma na předań. **Powóznik Jenka w Budyšinje** Zadnja Bratrowska hasa, Tel. 3...
Ryzakaj móżetaj so na dnju Domowinskeho zlěta w **Herbskej grychće w Radworju** wobhladać

Nowe kuchinje, khamory, ložа, jstwowe bjúfety, sofy, żonjace koleso a wjele drubich wéćow jara tunjo pola **Willkomm**, w Budyšinje na Hornjećanej hasy 11
Wot póndźele sem
na Mjasow. jětkach 7

Nětko dźe wo to, dźěło tworić!

Kóždy zbytny pjenjez do nalutowarnje, dokelž też z najmjeńšich nalutowankow z wěstym a so zadanjacym zapoložnjom so dźěło a khléb tworí

Tohodla lutuj pola

Nalutowarnje města Budyšina, Žitne wiki

K Domowinskemu zlětej

wše drastowe tkaniny, khorhojowy plat, banty a žiłdźane tkaniny

Schaaf

Stepowane moškowe wołmjane wjelbłud. blidowe přikrywy

wulki wubjerk, jara tunjo

Paul Korn

na Hošic hasy 21

Specialny dom

Hotel Krone

w Budyšinje

na drózy Drježdźany-Zhorjelc

telefon čo. 3795

Najpřijomniše přebywanje w Budyšinje po Domowinskim zlěće

Poručamy našu

wubranu hotelowu kuchinju

„Pilzeńske pražórło"

Parkować móže so w hotelu abo před nim

Suknowy skład a krawcownja

Großmann

Bohata dróha 29, II

w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!

Wulki skład nowočasn. suknow a podšićow

Płačizna za zhotowjenje wobłekow a mantlow ze wšěm přisłuškom na čistym lenu a konjacych wosankach dźěłanych. Też ze sobupřinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!

wot hr. 25 počinaje

Štóž

swoje twory w nowinach naposkića, nima kupcow. Tohodla nichtó, kiž ma něšto na předań, to bjez nawěšika činić!

Chceš-li sad warić, sebi wino sam dźěłać a sytwu sam načinić

přińdź po radu a připrawy do drogerije

Martina Schudaka

w Bukecach

Mašer Šołta zapućował

Móc z radosće

Dowoleńcarjo

maja wjele wjetši wužitk na lěčnym pućowanju, hdyž sebi dobru prismowu skleńcu firmy Zeiss abo dalokowid sobu woznu.

Za kóždu płačiznu móža so dostać w firmje

Erich Lenz, w Budyšinje na Hošic hasy č. 21 telefon čo. 2134

„Gärtnerbörse"

poruča swoje městnosće dobre piwa, płačizny hódnu kuchinju

Po Domowinskim zlěće

rjane a přijomne přebywanje w mojich městnosćach.

Při Mjasowych wikach — Wobsedźeŕ Oskar Jurk

Po 10lětnej praksy sym so jako

zubna lěkarka

w Khrósćicach zasydliła

Dr. Angelika Jorewitz

Bydlu w domje pódla haptyki

Radio-Neumeister

specialny wobkhod wuznamneho mjena postara so wo přenjesenje na swjedźeńskej łucy

Wšitke nowočasne přijimanske aparaty

Porjedźenja wšěch družin

372 kolesow

rozpředach hižo w tutym lěće. To je z dopokazom, zo dobre twory płačizny hódnu předawam. Najnowišl wubjerk znamkowych kolesow. Wokoło 300 kolesow na składze. Na přeće płačenje w dźělbach. Napłačenj 10 hr. Tydźeńska dźělba 2 hr.

J. Schleback, na Mužakowskej dr. 4

Dr. Werner Friedrich

stud. asesor

Ruth Friedrichowa

rodź. Tišerec

zwěrowanaj

w Budyšinje — w Lipsku

Na Radworšskim zlěće poručeja so wšěm lubym hosćom sćěhowace firmy:

Mjasne twory, kołbaski, kołbasy

wšěch družin w najlěpšej kajkosći

poruča

Jurij Winař

Bilkec kofejownja

na zahrodźe z khłódnym ceitom poruča

wulki wubjerk w tykancach, dobrych pječwach, cokrowych tworach / Wočerstwjace napoje

Kurfürstec lodowa konditarnja

poruća k Domowinskemu zlětej najlěpše lody (zmjerzliny) wšěch płodow, też wšelake cokrowe wěcy

Stan na wsy

Derje

pěstowane piwa a dobre jědźe

poruča

Herbska grychta

E. Schubert

Simonowe slawne

Braška-cigary

dostanjeće w Radworju na zlěće

Rybowe całty, limeta, lód

w najlěpšej kajkosći poruča wšěm hosćam Domowinskeho zlěta

Horst Heide

Wubjerne piwa, dobru kuchinu

poruča

Pawoł Topolinski

Nowa rejwarbja

Cokrowe a poprancowe kuski

prawe Połeniske twory, makrony, rybiški, limonadu atd. dóstanjeće dobre a tunjo

w Jenkec stanu

Całty z rybu a južne płody

poruča w swojim stanu w Radworju

Ludwig Lutz z Budyšina

Wukhwalene piwa a palency

pola

Mikławša Nawki

korčma w zakrodźe

Najčerstwiši lód

(citronowy, malenowy a druhi) předawam na Domowinskim zlěće w Radworju

Selma Šajbina z Budyšina

Hohensteinska hasa

Kołbasy a kołbaski

cyle čerstwe

poruča k zlětej

Jakub Schmidt

Prawy połčniski mjedowy tykanc

kaž też wulkotne makarony a wšě cokrowe wěcy

poruča w najlěpšej kajkosći

Jda Ludwig z Budyšina

K Domowinskemu swjedźenjej wobkedźbujće prošu moje

zawjeselenja!

Paul Schoppe

Całty z rybu, zawite jerje

wolijowe sardinki, kisałe kórki, bréčał a banany w znatej dobrej kajkosći poruča

Josef Kuba

stan srjedź wsy

Přiloha k čisłu 162

SERBSKE NOWINY

Sobotu 14. julija 1934

Ty a ja! Cyły serbski lud

zeńdźe so 15. julija

na Domowinskim zlěće w Radworju

Domowinski zlět w Radworju

Informacije za serbske towarstwa a wobdźělnikow swjedźeńskeho ćaha na zlětnym dnju.

Swjedźeński porjad.

Wot 11—1 hodźin: **Powitanje serbskich towarstwow.** W 1 hodź.: **Swjedźeński nyšpor w Radworskej cyrkwi.** ½3 hodźin: **Swjedźeński ćah.**

1. Wobdźělnicy na swjedźeńskim ćahu, kiž stajeja někajku skupinu abo wobraz, maju być dopołdnja w 11 hodź. w Radworju.
2. Městnosće za předrasćenje su w nowej a starej šuli w Radworju. Derje by było, hdy by kóžda skupina so zhromadnje zarasćiła w jenej z teju mjenowaneju městnosćow.
3. Tak ruče hač su wobdźělnicy ćaha hotowi, zeńdu so na swjedźeńskej łucy zady knježeho dwora, hdźež so ćah zestaja. Najpozdźišo w 1 hodz. maju hotowi być a nastupić na swjedźeńskej łucy.
4. Zarjadnistwu swjedźeńskeho ćaha ma so kóždy wobdźělnik bjez wumělenja powolić, hewak njeje možno, tutón hobrski ćah ze swojimi 35 wobrazami za hodźinu dokładnje a bjezporočnje zrjadować.
5. Kóžda skupina dyrbi sebi spomjatkować čisło we swjedźeńskim ćahu (hlej programm).
6. Zahradnicy swjedźeńskeho ćaha su:
   a) P. Krjeńmar, organisatoriske dźěła.
   b) M. Nowak, wumělske zestajenje.
   c) Jurij Winar, rjadować swjedźeńskeho wobrjada.
   d) Michał Rjećka, (za serbske tow. a pomocnicy.

   Zahrjadnistwo spóznajeće na serbskim bance přikhabatowym prawym rukawje. Kruta disciplina zaruči dobre poradźenje.
7. **Serbskim towarstwam, kiž spěwaja.** Zhromadna pruba budźe w Šubertec hosćencu. Čas so zdźěli.
8. **Towarstwa.** Wone maju so po přikhadze a powitanju před Šubertec hosćencom hnydom w kenceliji zlěta (tež pola Šubertec) zamołwić, bjez komdźenja. Wopokažmy disciplinu.
9. Při swjedźeńskim ćahu je zestupanje towarstwow **na městnje mjez wrotami knježeho dwora a kralec hosćencom.** Zarjadnik braska Rjećka-Radworski. Přinjesće na kóždy pad **waše rjane serbske khorhoje sobu.** Žony a holcy, přińdźće w serbskich drastach!
10. Zakład wšeho je, zo so **wšitke** serbske towarstwa **połnoličbnje** wobdźěla. **Je to tola zlět Domowiny! Dobre poradźenje** zlěta, jeho programma, swjedźeńskeho ćaha **zaruči jenož najkrućiša disciplina!**

Tak swjećimy 15. pražnika 1934 w Radworju serbskeho luda najwjetši zlět našemu ludej a narodnosći k spomoženju.

Domowina.
Předsydstwo — zahrjadnistwo zlěta.

Auta a motorske kola maju so dowjesć na dwór noweje šule a na městnosće, kotrež zarjadnistwo kóždemu pokaže. Zarjadniska służba podawa autarjam na wšěch křižnišćach a rozpućach trěbne rozkazy. Tohodla njech ikóždy na nich kedźbuje.

Auta čestnych hosći zaměsća so při hordźe.

Kolojězdni, stajejće swoje kola jenož na městna, kotrež Wam zarjadnicy pokazaju!

Kak přińdźemy do Radworja?

Z Budyšina a do Budyšina jězdża nimo porjadnych ćahow w času wot 1/1 do ½3 hodźin kóždu pol hodźinu wot Serbskeho Doma autobusy do Radworja a w času wot 6 hodź. hač do ½8 hodźin tajke wróćo do Budyšina.

Wusudźenja

§ 5 njepřichmóžliwym sapaleńcowom so wo druhdy 35ćinu Max Pawoł Pětšk se Schpikałkow wobsydleny bydleše. Jeho žona hižo ras z jenoćinu khłostarnju a z wotrjeknjenjom cźerpnych prawow na dwě lěće pothłostali, dokelž je w měrzu 1928 dobrjerjanu khěžu swojeje maćerje sapalił. S tym pak so wón njeje wot swojeho thorobneho sapaleństwa wuhojił. Pětšk na pozdźi se žwojej žwójbu, kiž žwjerje žiwu a žwojim žwakom we Schpikałkej gmejnskej khěži bydleše. Lětša 7. haprcle bě wón hižo sahje popołdnju w tamnišnej korčmje pijalenza a piwa wupił. Hdyž pjany domoj přińdźe a pšichi jenej sběhaju a połdźěcho w korčmje thěrno wjele wo a palenz pił. Wot 5 hacź do 8 hodźin bě hi'chcje žona jeho nałwarił, wón so rozhnéwawšći sawoła, so khěžu sapalił. W pjichtomnoćzi žwojej žonu, žiwu a žwojeho žwaka bě hornczanu z petrolejom pjelnjenu bleschu na schpundowanje bydleńskeje stwy cźišnył, so bě z njej dźěł jeje wopschijeca wuběžał. Hdyž sprta petrolej sapalićz, jeho žwak sapalenu sapałku wuhaśnu. Na to Pětšk po najstaršu běžeche. Jeho žwak so za nim puschći a jeho pschi tym nadeńdże, hdyž chcyche tam leżaze žiwo sapalićz. Tež tu so žwakej poradźi, jemu palazu sapałku z ruki wutorhnyć. Njeboźiwazy wscheho napominanja, so by žebi dyrbjał na žonu a dźěći myslić, bě wón njerjeschetawazy wołał, so chze do Waldheima, so je tam lěpje dwali doma. Sswojemu žwakej bě kaźał, so by so SA-uniformu wobleł a jeho k wjesnjanostej dowjedł. Potom bě spytał, žandarmerišeho hłownebo straźmischtra Richtera w Bukecach z telefonom sawołaćz, so by po njeho pschischoł. 12. haprcleje 1934 běchu Pětšcha sateli. Psched žudom wón praji, so so na podawli tamneje nozy niemóže wiazy dopomnić, dokelž bě bjesrosumnje pjany byl. Nasajtra, hdyž je wotcuźił, je jemu hłowa hrosnje bunczała. Jeho žotra a jeho žwak, kotrajž běschtaj jako žwědkaj skasanaj, so zapowědźischtaj žwědcźicź. Knježeřtwowon medizinalny radźicźel dr. Kral jako wězywustojny žwoje dobrozdaće w tym smyśle wupraji, so drje je Pětšk za cźas cźina žolnje pjany byl, so pak njeje zyle njesamołwity byl. Sudništi assessor Rosenmüller mějeśe za dopokazane, so je wobšerjenu syntaf wobsej sabolići a so je sa to sa-

---

Fotograf

(Skóńcenje.)

A njebě so myliło. Deschcźił so pschesta. Jena knjeni bě tam sajsała, wopraudźe. Kniwiku hlada na fotografije, pschekładuje žebi, posběhuje hłowu — —. Ach, hdy by tola z najmjeńscha dwě mjese wschěmi wocźinił, kotrež na uju z wutwarka zhladuja, jeno nješto pschiwabjaseje mozy měcź, wona by dyrbjała w runej měrje po schtyrjoch zhodach horje khwatacź do dźěłarnje.

Skóńcnje žebi knjeni rosmyślí, sastupi do khěže, dźe horje. „Spěschnje, sapałku, sciepcźe!"

Sta so za wokomik.

„Dźěcźi do kuta!"

Mjes tym so nan cźapku staja, wotwěra macź, a bo schpundowanju ropota pschiščischna schlepa jeje stareje drasty.

„Haj, knjeni, tule!"

Hłuboko so pokłoni, wita ju, podawa jej fiólcźk. Knjeni du Midi je trochu powědała, hewak pak zdźěłana a, schtož je hłowna wěz, niz lakomna. Hižo jeje polne wobliczo to wobkrućeja.

Postrowjenje je dospołnje skónczene.

„Wjes maka běch sabyła, k cźemu žym so žem podała. Cźerje-li mje fotografowacź. Ale — je to pschi tymle jara błabym žwětle możno?"

„Sawěscźe, knjeni!"

Stejdże so za błidko, sepre so z łohcźom z waha na njo a z łopka bótka so z ruku podbrodk. Mjes tym runa fotograf łakdy drasty, banty na hłowje, runa jej ruku a cźełko.

We tym sakliczi z pódlańskeje jitwicźi podduschene žinjecźe dźěcźi, kiž so do schkleńcźanych duri cźischcźa a łatkaja. Storkaja so, jo by kóžde widźało, kak žebi nan hłownu wodźewa z cźornym płatom a w aparaće wobras knjenje wobstajuje, kotrejž žedźecź da z wuraśom wobliczа, kiž bě žebi žama wuswoliła.

Oh! Hdyž wotkrótku, budźa wschitcy fotografowje, wschitcy!

Wěcźo na předkownej swonkownej schkleńcźy bu zawrjene.

„Proschu, nětkole!"

Fotograf wotkny wěcźko, sa schtyri sekundy z nowa zaśunje, woteńdźe z kaśche ikom do cźmowneje komorki a sa schtwórcź hodźiny so wrócźi z dobyćeřtkim wobliczom, wschón posběhnjeny z dobrym wuspěchom žwojeho dźěła.

Knjeni, kotrejž błepy (wobrocźeny) wobras pokazuje, z jeho žwětłych a cźmowych dźělbow špójnawa dospołnje derje žwoju podobu, skasa žebi dwanatk wobrasow, zaplacźi do cźaśa a pschecźelnje so pożmějwajo woteńdźe.

Woteńdźe. Durje so sacźinichu.

„Bohu dźakowano!" sawołkaja wschitcy. Dźěcźi poskakuja wokoło aparata. Nan, kiž bě z prěnim dźěćom tak cźeśtnje wobšitał a bu tak derje za nje wotrunany, posběhny hordźe hłowu. Macź pak, hdyž bě so sacźmiło, běži spěschnje nakupicź k wjecźeri, so by so z nowa sajmrěcźiło we khachlach. A potom, schtož bě hłowna wěz, kaž žebi to porjad pschi fliczowanju žada, dyrbi žebi wobstaracź „sapjinu knihu", kruce wjasanu, se selenym khribjetom, do kotrejež najprjedy sapjsche i kražnym, kulowatym pjismom dźeń prěnjeho skasanja, mjeno knjeni du Midi a prěni dokhod w połkadnizy: „dwanaće frankow"

Pschihpomnicź so hišcźe dyrbi, so so wudawk, dokelž tu hišcźe nješto mutki, thošeja, zokora a palidwa słyschawsche, dospołnje z dohodom runasche.

Ale schto! K cźemu a na cźo kutowacź! Ssmy-li dźensa sajsłužili dwanaće frankow, hdyž bě pomrócźene, desche-cźi kojte — nimo teho placźachu někotre pschihrawny też nješto — schto hakle so sajsłužiš jutśje, druhe dny!

Cźłowjek njemóže žebi myslicź, kajke plany so dźěłaja w pschehrytku — njech też w pjatym poschodźe — sa to pak z wuhladom na hażu. To ma nješchto na žebi!

Najsajtra — kražny dźeń. Sa zły dźeń nichtó — ani jedyn skasowak. Schto žebi chcerje? Hm, to je pschekupstwo. Skóńcznje wschak njeje hišcźe žle. Swostało je wot dnja prjedy hyšcźe nješchto k jědźi, dźěcźi njetrjebaja z próschnym žołtkom lehnyć hicź. Dźeń posdźiščo — też hišcźe nichtó. Łakanje z wutwarka ninka konza, ale też žaneho wuspěcha. Knjeni du Midi pschińdźe žebi po žrjódź dwanatk wobrasow — to bě wscho.

So bychu móhli saplacźicź jej dźěł, dyrbjachu sastajicź na, trazu. Dwaj, tři dny po tak minu. Nasta muka. Nješpožowny fotograf pscheda cźapku a žomocźany łaz; njeswoitanje jemu niczo druhe, khiba so dyrbi też aparat pschedacź a do někajkeho žwobodneho wuitawa sastupicź jako pomocnik.

Macź zakoseźi, dźěcźi léźu do kuta, z wobliczа fu žo jim žmětchi łhubite, na wutwark hicź jim ani na myśle njeschćichbe.

Tu nadobo žobotu rano, runje hdyž rosponinachu žwoju musu, hlej — nješchto sajwoni.

To fu twarjaro, wopraudźe, zyły kwaž se žuśobstwa pschida so do pjateho poschoda, so bychu so dali fotografowacź: nałwoženja, njewjesta, žiwjatojo, błónki, druźi a hojcźo, schwarni duschni ludźo, kotiłj znadź cźaś žiwjenja njebechu rutkajom na rukomaj poměli, khiba nětkole, so bychu so dali fotografowacź.

Tón dźeń bu sajsłužene schćicź a tśiwcźi frankow, nasajtra dwójzy telko.

Tak so to skónczi. Fotograf saloži žebi khlamy. To dźěsche. Skóńcznje bu saso samožny.

To fu stawiśny wulkich khlamow, kajcźž so w Parisu jara husto podawaju.

mokwity. Namjetny sa to jako khłostanje podora leta khłostańnje a wotrjekńenje cżeżnych prawow na pjecź lět. Pětschowy jakitowar rěcźnik dr. Weißflog roskładże, so żo wo wotmyślenu połpyt wobeń założenja njejedna, ale typiske a bjesrozumne alkoholowe bjesczinstwo, kotrež żanu rozumnu pschiczinu njeda namakać. Po jeho pschebjerdźenju bychu dyrbjeli Pětschca wuwinowacź. Ssud pak k pschebjerdźenju dóńdże, so je Pětsch chorł z wotmyślenjom zamejnstu thežu zapalicź. Domoj pschischedschi je żo Pětsch wěcże na swary swojeje żony rosnjewał a je jej chorł sa to z nětcżo klubu sczinicź. We swojej pjanosczi je tutón wotpohlad hnydom wuwjedł a so je sam prajił, so ma pschedyk w khłostarni sa lěpši dnjeli żiwjenje pola swojeje żony. Pěstcha k sastwu na 1 lěto a k słubjenju cżeżnych prawow na tři lěta sasudźichu.

§ Ske sczhwli je njekajanske żiwjenje sa 23lětnu Luisu Richterez z Noweje Wěży pola Rakez měło. Wona je żo hižo sa młode lěta w pózcźiwosczi skałka a je hacź dotal dwě njemandźelskej dźěcźi porodźiła. Prozeš dla sežiwjenja jeineho prěnjeho dźěsca pschecźi wo jenemu inżeněrej w Budyschinje je k tomu dowjedło, so měješe żo wona nětkole psched pschisażnym sudom dla wopacźneje pschiżahi samolwicź. W jenej termiji psched hamtskim sudom w lěcże 1932 je wona pod pschisahu wupraiła, so njeje sa zuky cżas podjecża se żanym druhim muźskim hacź z wobskorżenym spżażnje wobsthadźała. Driedy hacź je żo dóńdło, je żo jenicźki ras z druhim muźskim nakładowała, po cżasu podjecża pak se żanym druhim bliże wobkhadźała. Tole wuprajenje pod pschisahu bě żo tak niewérne wupokazało. Psched sudom hwězdy wusłupichu, kotrymž bě żo w praschejnym cżasu podawała. Ssud bě tohodła pschebjerdźeny, so je wědomnje wopak pschisażała a ju ke khłostarni a k słubjenju cżeżnych prawow na tři lěta sażudźi.

S Hugo Walter Paul w Sakomju n. Spr., żobu-mjeżel fabriki sa marmelady, płodowe brěcźki, marzipana a nouget a Ernst Richard Gändel w Drjeżdżanach běschtaj wobskorżenaj, so staj sfalschowany marzipan a nouaet dźěłałoj. Po pschedpiśmje smě marzipan jenož z rybowannch mandlow a zokora, nouget jenož z sežnych worjechow, kakaa, zokora a tuka wobsteć. W lěcże 1933 bě żo z wospjetnym sadżerjenjom a wosjewjenju wězywustojnych pola statneho rěcźnistwa pschestało, so Paul swojim wotebżerarjam marzipan a nouget podawa, kotreż bětrj dźěł aprikosowych jornow, semiskich worjechow a wolij semiskich worjechow wonkitalai. Gändel bě jako dźełowy mischtr w Paulowej fabrice Paulej pschi jeho wobsedżenju pschecźiwo żiwidłowemu sakonjej pomosny był. Ssud měješe wobeju wobskorżeneju za pschewokaneju a Paula k 300 hr. pjenježneho khłostanja abo dwajemjeżacźnemu sastwu, Händla k 200 hr. pjenježneho khłostanja abo k jenoměżacźnemu sastwu sasudźi.

Budyske stawniske powěsće

12. julija 1934.

Narodźenje: Richardej Ocże Rischej, pschekupzej, bżowcźicźka. — Wumrěłoj: Klara Amanda Amalia Hälsigowa rodź. Janaschez, wudowa po pschekupzu, 72 lět. — Arthur Helmut Lischka, hatarski dźełacźer z Pšowjow, 22 lět. — Pschipowědźenimandźelstwow: Pawoł Kurt Bohot, żeblář, z Hanu Martu Nowakez, schwalcźu, wobaj w Budyschinje. — Kurt William Endler, automatowy sastupjeř, z Marju Nowakez, kuchinskej holcu, wobaj w Budyschinje.

Cyrkwinske powěsće

7. njedźela po zwjatej Trojizy, 15. prazinika 1934.

S **Budyschina.** (Tekst sa předowanje: 1. Pětr. 2, 5 hacź 10). W Pětrowskej zyrkwi rano 1/8 hodź. farař lic. Ludwig prěduje, pschipodnju w 12 hodź. prěduje farař Paul. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi směje rano we 8 hodź. farař Siegemund spowědź a Boże wotkasanje, dop. w 9 hodź. farař Paul prěduje; popołdnju w 3 hodź. směje farař Siegemund tschejenja. — W Tuchoricźej zyrkwi směje farař Siegemund wjecźor w 6 hodź. wjeczornu nutrnosć. — Sbórka sa sdżerjenje domu dźěcźi.

S **Husti.** Dop. 1/29 hodź. němske předowanje: farař Siegel z Drjeżdżan.

S **Wjelecźinu.** Dop. 1/29 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje.

S **Wulkich Sdżarow.** Dop. 1/29 hodź. serbske kemschenje we Wulkich Sdżarach, w 10 hodź. kemschenje we Wermingoffje.

Katolske cyrkwinske powěsće

8. njedźela po swjatkach, dnja 15. julija 1934.

Tachantska cyrkej. Rano 3/4 hodź. Boa mša, dop. w 9 hodź. wulka Boża mša z předowanjom, pop. w 2 hodź. nyšpor z požohnowanjom. Přileżnosć k spowědźi: sobotu pop. wot 6—7 hodźin, wjecźor 1/28—1/29 hodźin, njedźelu rano 1/26—1/27 hodźin a dop. w 9 hodź.

Serbska cyrkej. Sobotu pop. w 3 hodź. spowědź za dźěcźi, wjecźor wot 6—8 hodźin přileżnosć k spowědźi za dorosćenych. Njedźelu dop. 1/28 hodź. Boża mša z předowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. šulska Boża służba z předowanjom, pop. w 1 hodź. serbski nyšpor, wjecźor w 7 hodź. pobožnosć z požohnowanjom.

Kraj serbski, domowina moja, ta je naš raj tu na zemi!

Dźěći nowa wěc so stawa
W Radworju tu njedźelu!
Wona Serbam khwalbu dawa,
Wjeselće so z wutrobu!

Haj, lube dźěći, waš wuj Pawoł ze swojimi pomocnikami je do Radworja zwołał ze wšěch stron a wjeskow Łužicy naš lud, zo su Serbja **żiwi, kajcy** su a kelko **bohatstwa** maju — w drastach, wašnjach, dźěle, bajkach, spěwach.

Zenje hišće, donjiž swět stoji, telko serbskeho żiwjenja njeje zhromadźene było, kelkož jutře we Radworju budźe. Tohodla hižo je tale njedźela jara zajimawy a ważny dźeń: **swjedźeń serbskeje narodnosće!** Rozumiće to? Snadź wam to nan a mać rospowědataj.

Stoha to w Radworju wohladaće? Wšo wam to scyła tu wupisać njemožu. Sće widźałe hižo hdy delnjołužisku přazu? Sće widźałe njewjesty z Błótow, te krasne, pisane postawy? Njewjesty z Wojerec, z Klětnoho atakdale? Chceće wohladać **wšelakich** braškow? Wěšće, kak Wochożenjo z drjewa wuhlo pala? Znajeće wódneho muža, znajeće Krabata? (Čitajće wo nim w Kwětkach.) Wěšće, kak sydom serbskich kralow w Lubinje spi? Móżeće sebi předstajić, kak lutki z Wusmużoweje hory do Lubiskeje hory swoje złote poklady wjeżechu? Haj — ja bych so was dołho prašeć mohł, a wy byšće mi husto wotmolwile: „Ně, to my hišće widźałe njejsmy, to my njewěmy."

W Radworju pak to wšitko wohladaće a hišće wjele wjele wjacy! Cłowjek sebi předstajić njemóże, kelko budźe na tymle złóće serbskich towarstwow widźeć. Ani kubołčik, kiž pjenjezy nosy, pobrachować njebudźe. Samo dawny sasko-pólski kral August Sylny přijěcha! Haj, to budźe kermuša wočomajł A wucho zasłyši stare a nowe zynki spěwari a hercow ze Slepeho. Tola njesměm wam wšitko zwupřeradźeć. Stóž móże, njech přińdże. To změje něšto krasneho za cyłe żiwjenje.

Wuj tam też budźe. Haj, zetkaće tam cyle wšěch Wašeho wuja Domaša.

Radwoř

Radwoř słuša do najstarších wsow Łužicy. Wě, my, kak je muž rěkał, kiž je tu wjes w mokrej lěsatej krajinje założił; wón rěkaše **Radibor** (na kóncu r, nic f). To bě zmužny cłowjek, hewak njeby te mjeno dóstał. Radibor **rady bori** (wojuje); štóž rady wojuje, je sylny, njebojažny. Tohodla bě wón też **wjednik** tych 11 swójbow, kotreż so z nim tu zasydlichu wokoło łaža, hdźež nětko Liškec statok steji. Kóżda swójba měješe za hunami swoje łuki a pola. **Radboř** (tak pozdźišo Serbja powědachu) bě potajkim zwoprědka do kule stwarjena wjese. Radbořscy pasechu skót, dźěłachu rolu, honjachu a łojachu (we paslach) zwěrinu, w hatkach a rěčkach ryby a raki. Tak so žiwjachu jako póhanjo.

Hdy pak je Radboř nastał, nichtó njewě.

Kulowata wjes měješe jenož jedyn puć. Tón wjedźeše k ranju. Tam nimo běše dróha z Budyšina do Barlina. To hišće dźensa před kěrchowom widźiš. Tam w pozdźišich časach korčmu stajichu a kowarnju za fórmanske konje a wozy. Stare dróhi běchu žałosne porno dźensnišim pućam.

Křesćanstwo doby so do Radborja z Budyšina. Tehdy założichu žwonka wsy cyrkej a faru pódla hrodu němskeho knjeza **zwonka** wsy. To sta so snadź wokoło lěta 1200. Dźěl stareje (nic pak najstarše) cyrkwje hišće steji. Pozdźišo při cyrkwi też šulu stajichu.

Radwoř přetra wšelake časy, złe a dobre, hłód a wójny. Radbořscy robocźachu sta lět na knježim dworje. Wšo znjesechu a zakhowachu sebi wótcow rěč a wěru.

1896 poswjećichu sebi nowu farsku cyrkej (też zwonka wsy) a 1926 nowu šulu při njej.

Cyrkwička na kěrchowje słušeše zwoprědka do Kamjeneje, susodneje wsy.

Tón starosławny Radboř wita wšěch na zlět Domowiny.

N.

Budyske stawniske powěsće

12. julija 1934.

Narodźenje: Richardej Ocże Rischej, pschekupzej, bżowcźicźka. — Wumrěłoj: Klara Amanda Amalia Hälsigowa rodź. Janaschez, wudowa po pschekupzu, 72 lět. — Arthur Helmut Lischka, hatarski dźełacźer z Pšowjow, 22 lět. — Pschipowědźenimandźelstwow: Pawoł Kurt Bohot, żeblář, z Hanu Martu Nowakez, schwalcźu, wobaj w Budyschinje. — Kurt William Endler, automatowy sastupjeř, z Marju Nowakez, kuchinskej holcu, wobaj w Budyschinje.

Cyrkwinske powěsće

7. njedźela po zwjatej Trojizy, 15. prazinika 1934.

S **Budyschina.** (Tekst sa předowanje: 1. Pětr. 2, 5 hacź 10). W Pětrowskej zyrkwi rano 1/8 hodź. farař lic. Ludwig prěduje, pschipodnju w 12 hodź. prěduje farař Paul. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi směje rano we 8 hodź. farař Siegemund spowědź a Boże wotkasanje, dop. w 9 hodź. farař Paul prěduje; popołdnju w 3 hodź. směje farař Siegemund tschejenja. — W Tuchoricźej zyrkwi směje farař Siegemund wjecźor w 6 hodź. wjeczornu nutrnosć. — Sbórka sa sdżerjenje domu dźěcźi.

S **Husti.** Dop. 1/29 hodź. němske předowanje: farař Siegel z Drjeżdżan.

S **Wjelecźinu.** Dop. 1/29 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje.

S **Wulkich Sdżarow.** Dop. 1/29 hodź. serbske kemschenje we Wulkich Sdżarach, w 10 hodź. kemschenje we Wermingoffje.

Katolske cyrkwinske powěsće

8. njedźela po swjatkach, dnja 15. julija 1934.

Tachantska cyrkej. Rano 3/4 hodź. Boa mša, dop. w 9 hodź. wulka Boża mša z předowanjom, pop. w 2 hodź. nyšpor z požohnowanjom. Přileżnosć k spowědźi: sobotu pop. wot 6—7 hodźin, wjecźor 1/28—1/29 hodźin, njedźelu rano 1/26—1/27 hodźin a dop. w 9 hodź.

Serbska cyrkej. Sobotu pop. w 3 hodź. spowědź za dźěcźi, wjecźor wot 6—8 hodźin přileżnosć k spowědźi za dorosćenych. Njedźelu dop. 1/28 hodź. Boża mša z předowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. šulska Boża służba z předowanjom, pop. w 1 hodź. serbski nyšpor, wjecźor w 7 hodź. pobožnosć z požohnowanjom.

Přilopk

* **Kommunistojo żo k khłostańi sażudźili.** 3. khłostaży senat wyschscheho żuda w Drjeżdżanach je wot 2. hacź do 5. julija 23 kommunistow z Rychnowa dla pschihotow k wjelepscheradże a k pschestupjenjam z rosbuchadłami żudźiła. Satrascheńcza skupina Rychnowskich kommunistow bě żo wo wuwjedżenju nadpadow z rosbuchadłami pschi wotmyślenej kommunistiskej revoluziji rěcźała a je żamodźełanymi ruczinymi granatami popytu cźiniła. Wobstorżenych, kotśi běchu żo chżili pschi nadpadach z rosbuchadłami wobdżělicź, ke khłostarni wot 5 hacź 11 lět sażudźichu. Druhi wobskorżeni, kotśi běchu mjenje wobcźeženi, maju sastwo wot 1 lěta 2 měżazow hacź do 3 lět wotpokucźicź. Pjecź wobskorżenych żo dla njedożahażnych dopokasow wuwinowa.

* **Woda na Łobju sażo żyłnje spaduje.** W Cźechach je żo poślednje dny junija tśi dny sa żobu dešcź z cźurami łak. Wschě rěki a rěcźki, mjes nimi też Łobjo, żo z wodu wyšoko napjelnichu. To też w Sakskej wjeśele pytnychu, hdyż na Łobju nadobo żyłna woda schmjesche. Poślednje dny je pak wona bohużel sażo żyłnje woteběrała. Ssrjedu rano bě pschi měrjaku hižo na 236 zentimetrow niże niczli padła. W Sakskej drje hišćeże wożobowe parniki hacź k cźešćkim mjesam jěžda, tola w Cźechach budźe żo wobkhad parnikow hižo blišćeże dny dyrbjecź sastajicź. Jeli so żo bórzy żyłne dešcźe njenaidu, hrozi tónle wožud też łódźnišćemu wobkhadej na Łobju w Němskej. — W Cźechach żu posledńje dešcźe zyłu pschirodu womkodźiłe. Na polach a łukach żo wschо seleni a mózgje rośe. Tam njetrjeba stót wjazy seleneje pizy tradacź. Wobjedże żu dešcźe zołornizy hojiłe. Cźežke ratarstwo żebi lětša dobry wunoschk z zokoriżu lubi.

* **Bow wody za 10 pjenjezkow.** S Glückstadta żo powěź: We wutrajnej żuchoće żu tu kloro wschź żorła saprahłe. S Kremtera sapschahi je żudami wodu do Glückstadta woża a ju po 10 pjenjezkach za bow pschedawaju.

* **Khołer w połnocznej Chinje.** Po powěsćach, kotreż żu do Schanghaia dóschłe, je w połnocznej Chinje khołera wudyrika. W Tinanfu je na nju 61 ludźi wumrěło. Chinešće wyschnoscże żu naprawy pschecźiwo rosscherjenju khorosće cźinile.

Radio

Njedźelu 15. julija złyschimy.

Königswusterhausen. Nimo znateho njedźelskeho programma: 6.15 pschistawny konzert z Bremena. 11.30 komorna hudźba. 12.10 naměstna hudźba. 13 pschipołdnischi konzert. 19 tacźele.

Lipsk. Nimo znateho njedźelskeho programma: 8.20 byrglowy konzert. 12 naměstny konzert. 18.35 tacźele. 20 wjecźorny konzert.

Hischcże ważne z njedźelskeho programma. Barlin: 20 orchesterski konzert. Königsberg: 20 wojerski konzert. Win: 20.05 Winska hudźba. Warschawa: 19.15 łohka hudźba.

Pondźelu 16. julija złyschimy.

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 6.20 raniski konzert. 12 tacźele. 15.15 za žony. 15.40 za młodźinu. 20.15 hodźina naroda.

Lipsk Nimo znateho wschědneho programma: 5.55 za burow. 6.25 raniski konzert. 11.40 za burow. 13.10 pschipołdnischi konzert. 19 domjaza hudźba. 20.15 hodźina naroda. 20.45 serenady.

Hischcże ważne z dnjowego programma. Barlin: 21.15 zabawny konzert. Kóln: 19 wjecźorny konzert. Frankfurt a Stuttgart: 221.15 zabawny konzert. Warschawa: 20.12 łohka hudźba. Praha: 21.10 orchesterska hudźba. Budapest: 17 konzert.

Směški

Zabawne liczenje. — „Nó, Pětrko, kelko je pokoja z 8?" — „Padorunje abo wodorunje, wujo?" — „To je tola zyle wschojene!" — „Nć, to njeje — dźeku-li wot horka bele, dostanu tři, dźeku-li wodorunje, dostanu nuli!"

*

Zigara. — „Knjes korčmarjo! — wokomik proschu! — Njemóžeće knjesa za pódlanskim blidom pohnucź, so by żiwoju hrósbnu zigaru precź pokoził? Mojej żonje je hižo zyle śe wot tuteho zabławeho selišta."

„Wobžaruju nimo měry, mój knjeże, ale bohużel to njemóżu — pschedach knjesej tutu zigaru hakle psched lětdy pjecź mjeńschinami."

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoler a za nawěšteri dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

Hospodarski kućik

Winy pomjetanje pola kruwow

Bóle a bóle rozsěrja so skórźba na to, zo kruwy ćelata pomjetaja. Kóždemu hospodarjej dyrbi na tym zależeć, zo přičiny tajkeho njezboża zeznaje a z tym tute wot swojeje hródźe wotwobrośi. Nječhóźkuli budźe wam w sóčhowacym nastawku hižom znate, druhe pak zaso nowe.

Pomjetanje stanje so ze zazymnjenjom skoćeća, njech tajke jemu přikhadźa wot łódzymneje picy, z pasenja skotu na mróznych łukach, z wočinjenjom durjow přećiwo zymnemu wětrej abo z tym, zo so zmjerzły kał, runki abo rěpka do popleća syka, ani zo by so prjedy wo to postaralo, zo zmjersk přetaje. — Winy k pomjetanju su wšelake pod mjenom brjuchoćećenje (kolik) znate khorosće, kotrež přez swoje rězanje a čišćenje w žiwoće płód morja. — Nahłe překhody z jeneje picy do druheje, kaž nalěco, hdyž so młody dźećel abo trawa dawa, do kotrejež tak škódne je sćelnej kruwje njedospołne zežiwjenje, kaž dyrbi sebi to w suchich létach lubić dać, jako p syćenje, tak zo při čeleću so wukormi. — Pomjedź, kotraž je na dźećel a zelene padnyła, kaž też jara snědźiwa sloma. Wězo suche zelene, kotrež je z dešćom wjele ćerpiło, stuchłe abo splěsnjene, wokisnjene pomyje a tajka woda k piću, do kotrejež traš wjele juchi z hródźe abo z druhich jamow naběži. Je wěc hospodarja, zo tute zwonkowne winy po możnosći wotstroni. W nowišim času je so wobkedźbowało a z wěstosću dopokazało, zo je pomjetanje za howjazu hródź natykowaca khorosć. Je-li poslednje (Nachgeburt) do přetłaća přešło, nastanu w tutym jědmje hribiki, kotrež, hdyž so na posledk stroweje kruwy přenjesu, tež pola tute pomjetanje zawinuja. Je so nazhoniło, zo jědma jucha, kotraž wot kruwy, k pomjetanju nakhilenaje, po hródźi běžeše, cyły rynk natykny. Jako srědk přećiwo temu nałoži so karbol (1 Teil Carbolsäure, 50 Teile Wasser), z kotrymž so kruwje posledk wšědnje wumyje, zo so ze tajkeju wodu (1 dźěl karbola a 200 dźělow wody) juchowa hrjebja w hródźi rjedźi a kruwje wot 5.—7. měsaca wšědnje 4—6gramow (¼ st. luta) železneho vitriola do picy dawa. Tute natykowanje kruwy wot druheje je čim wěsćišo dopokazane z tym, zo su strowe sćelne kruwy, kotrež mějachu so k rězanju předać, na posledku z jědmom wot pomjetanja zanjeswarnili. Sćěhwki pokazachu so wšudźe jenajke za strowe skoćo: pomjetanje pola nich sta so po 11—15 dnjach.

Što ma so tu nětko činić? Je-li možno, staji hospodar tajku kruwu, kotraž je k pomjetanju nakhilena, pak cyle wosebje do hródźe, pak, njeje-li telko ruma, w rynku tak, zo po khorowatej juchu k druhim kruwam njepřiđe. Čeledźi poruči so, zo maja khorowaty skót derje rjedźić, a hlada na to, zo so posledne dołho w hródźi wokoło njewala, ale hnydom do zemje zaryje. Hnój po tajkej kruwje njech so časćišo ze hródźe njese a na čiste łěhwo kedźbuje. Nimo spomnjeneho myća z karbolom dawaja so kruwje liwke klistiry z kalihypermanganikom abo karbolom (1:50) kóždy 10.—12. dźeń hač do dokonjaneho 8. měsaca sćelnosće. Kruwy na tuto wašnje wothladane, byrnjež najbóle k pomjetanju nakhilene, budźa bjez škody ćelećeje.

Rozwučowace drobnosće

— **Staroba konjow.** Praji so, zo je za konja, hdyž je 8 lět był, protyka zastała. Je pak so nazhoniło, zo, hdyž je kóń 9 lět był, jemu falda narosće w hornim kućiku delnjeju powłokow (mikawěkow) a z kóždym létom přirosće nowa falda. Kóń, kiž ma potajkim 3 fałdy, by 12 lět był atd. To by hrozny špak był za jobawych konjacych wikowarjow!

— **Krokawa** drje je na woči wohidne stworjenje, za ratarja pak jara wužitna; w Francowskej je haja a w Jendźelskej płaći štuka 75 pjenježkow.

— **Tobak skónenje** po nazhonjenju lěkarjow we Americy, hdóž so sylnje kuri, lětnje 50 000 człowjekow; w Němcach ma so połojca młodźeńcow, kotraž mjez 18.—26. létom zemrě, za dočasnu smjerć njerozumnemu wužiwanju tobaka podźakować. A tola —!

— **Hospoza,** swojeje hłowy, to je hłupa wěc; hospodar swojeje hłowy — to wisa wšitko k Rakecam!

— **Napoj za kruwy.** Chceš-li wot kruwow wjele a dobreho mloka, dawaj jim wšědnje čistu wodu k piću, kotraž je z ćoplej přeražena, posel ju malo a zmješej do wódneje khany horšć wotrubow. Dawaš-li tutu picu stajnje, a to trójcy za dźeń, přinjese tebi howjadło 25 procentow wjacy mloka. Też nawuči so bórzy tak tutemu napoju, zo so z rědka hdy čisteje wody napije.

— **Jelizo telje** wulke abo małe khabry (šwoby) w domje přeséčhaja, wobsypaj wšitko z drobnym kamjerom a zmješej měr před nimi.

— **Zo swinjo** wosebje w ćoplym času k wobkhowanju strowoty wuhlo trjeba, wě kóždy hospodar, skoro nichtó pak je nječini. W kóždym khlěwje dyrbi w drjewjanym kortku stajnje tołćene wuhlo za swinjo stać! Druhdy zeleny dorn do khlěwa, to też nješkodźi!

— **Strowy spař** je zakład strowosće. Stóž tajkeho po časach nima, njech khorowatosće dla, njech dla rosćow dla, njech pol trjenja w čistej wodze namača a wužiwanje, potom mokru połoju hromadu zwitu na hłowak połoži, tak zo zadnja hłowa při leženju na womačanym trjenju wotpočnje. — Je-li wina bjezspanja ze žołdka abo z khorosćow žiwota nastała, połoži so wužimane trjenjo w nocy na žołdk abo žiwot. Wězo so tu na nóc ani wjele ani ćežkeje jědźe pojěść njesmě.

— **Zo je butra hórka,** storkaja někotři na wowsnu słomu, druzy na ječnu. Traš mamy winu hórkosće cyle druhdźe pytać, jako w picy, a to w tym: zo so mloko w jara khłódnych abo tupych a stuchłych pincach khowa a tak dołho traje, prjedey hač smjetana zeskhadźa. Městno, do kotrohož so mloko staja, ma 13 stop. R ćople być, t. r. kaž naše stwy bjez wobćežnosće. Smjetana dyrbi za 36—48 hodźin doskhadźować a potom so zezběrać. Butra njebudźe hórka, hdyž ju dźeń po zběranju smjetany dźěłaš a hornc, w kotrymž smjetana steji, kóžde 6—8 hodźinow z mutelu přewjeriš.

— **Pohončam też wučbu!** Njeje časćiša skórźba hospodarjow dyrli ta: Khadla je mi konjow skazył! Na konja njesměše wołać, wótrje rěčeć ani surowje z nim wobkhadźeć. Najwjacy winojty je pokorny kóń, na kotrehož móžeš so přeco spušćeć. Hdyž pak je kóń zagratowany a w stajnym straše před šlipanjom, torhanjom z wuzdu, klećom a rěčenjom před swojim tyranom třepota, to z dźiwom njeje, zo jeho čuwy k měrej njepřińdu a zo tu a tam něšto zwora, štož wěsće činił njeby, by-li w druhich rukach był. Kóń dyrbi być kaž dźěćo, kotrež na słowo poslucha. Rozumny pohonč změruje dźiwjeho konja z pokornym słowom. Boji-li so kóń něčeho, je najlepje, zo jeho k tej wěcy pomału dowjedźeš, kotrejež so boji; wón wotbojí so, widźi-li, zo je so bjez winy bojał. Wušikny pohonč ma swojeho konja w mocy, kaž ścérpne jehnjo. Z konjom wobkhadźuj pokornje a po strowym rozumje! Špatny pohonč — špatnej konjej!

— **Štóž ma konje,** njech na to hlada, zo by jim lemjeno hryzadła njetykał, ale rune. Přez hryzadło, hdyž je srjedźa rynka, rozdrapa sebi kóń jazyk, njeźerje wjacy derje a hinje widźicy bjez wonkowneje winy. Tuto wobškodźenje jazyka při runych hryzadłach možno njeje.

— **Plěsnjenju kolbasow a plecow** abo šinkow, a z tym často dosć też nakaženju, zadźěwa so z tym, zo tajke wěcy kotrež traš plěsnić počinaja, ze selowym wusmužom namazaš. To rěka liń do sklički sele jenož telko wody, zo takrjec selowe čěsto nastanje. Bórzy widźiš, zo z tutej namačanej selu pomazane wěcy so zybolić počinaja (kaž hdyž so butra poći); je to sama sól, kotraž dalšemu přetłaću wobara.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 14. julija.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,635	100 češkosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,62	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša měješche wčera poměrnje žiwahu wobrót. Tendenza burhy pak běšche pschećelna. Kurhy akcijow běchu trochu njestajne. Wiki rentowych liśćiw

Barlinske žitne wulkowiki sdachu so wčera trochu wocžakowaće. Natarjo jara mało žita poskićowachu. Kupcy pak njemějachu žaneho sajima za kupowanje. Mowha poskićeše so napadnje mało, teš sa nim so wjazy tak žiwje njenapraschowachu. Jačzmjeń so hišće trochu pschebawaše.

Wčera płaćeše w Barlinje zentnar

pschenicy: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — ječmjenja, nal.: 8,15—9,10 hr., naj.: 8,05—9,05 hr., — mowhy: 9,20—9,50 hriwnow.

W Drjezdźanach.

pschenicy: 9,65—10,05 hr., — rožki: 8,55—8,60 hr., — ječmjenja nal.: 9,50—10 hr., naj.: 8,40—8,70 hr., — mowhy: 10—10,30 hriwnow.

W Sporjelcu.

pschenicy: 19 hr., — rožki: 16 hr., — ječmjenja, nal.: 7,60—8 hr., — butra 65—73 pj., jeja 8—10 pj.

Wiki sandźeny schtwórtk w Halschtrowje.

Pšenica 9,65 hr., rožka 8,25 hr., ječmjeń, nal. 8,75 hač 9,50 hr., naj. 8,25—8,75 hr., — mowy 10,50 hač 11,25 hr., hyno 5,50—6 hr., žłoma k sahnjanju 1—1,50 hr., žłotna 1,75—2 hr., butra 70—80 pj., jeja 7—8 pj., prošata 8—10 hr., běhaki 20—30 hr., hušy, młode 3—5 hriwnow.

Wólne płaćizny w Budyšinje.

14. julija 1934.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlepše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 76 kruta płaćizna	50 kg	—	9,65
Rožka, 72 kruta płaćizna	50 kg	—	8,25
Ječmjeń, lěhny	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	9,00	9,40
Ječmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	8,25	8,50
Wows	50 kg	—	10,00
Wows	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	—	—
Syno	50 kg	5,50	6,00
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	1,20
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,60
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	—	3,00
Jeja	1 štk.	—	—
Pšenč. muka 0-65% Type 502	50 kg	—	17,00
Rżana muka 0—60% Type 610	50 kg	—	13,25
Pšenične wotruby	50 kg	—	7,25
Rżane wotruby	50 kg	—	7,25
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	3,00	3,50
Husy	1 štk.	—	—
Prosata 781 štuk	1 štk.	4,00	10,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Płaćizny różneho skotu na Barlinskich skótnych wiknach.

13. julija 1934 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 659.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	36
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	30—34
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	24—28
Mjenje picowane wšěch starobow	20—23

Byki: 447.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	30
Połnomjasne, młódše	27—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	22—25
Špatne	18—21

Jałojcy a kruwy: 1585.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	25—27
Połnomjasne, mjenje jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	18—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	14—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	8—13
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 1614.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	42—45
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	32—40
Špatne (3.)	23—30

Wowcy: 7254.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	29—30
Starše wukormjene (6.)	27—28
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	15—26

Swinje: 14363.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	45—47
Mjasne	42—45
Špatne	39—41
Rancy a kundrosy	43—44

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	13. 7.	12. 7.		13. 7.	12. 7.
Pšenica	192	192	buny	10,0-11,0	10 0-11,0
rožka	—	—	woka	9,50-10,0	9,50-10,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	7,50-7,90	7,25-7 75
ječmjeń	176-182	176-182	žołte lupiny	10,5-11,0	10,5-11,0
wows	184-190	184-190	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
rżana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	12,90	12,90	běrnj. kruški	9,10	8,90
rżane „	13,00	13,00	syno, 50 kg		
raps	315	315	rżana słoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	14,0-15,0	14,0-15,0	ječna „		

Płaćizna za pšency za wupłoćerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłoćerja 160 163 165

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

14. julija 1934 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,30	1,70
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	1,80	2,00
Pšeńčna muka	1 kg	0,40	0,56
Rżana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,20	0,24
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	1,68	1,76
Sušeny połc	1 kg	1,60	1,80
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,80	3,10
Jeja	štuka	—	—
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Polizeiverordnung
für das Barbier-, Friseur- und Haarformergewerbe zur Verhütung der Verbreitung ansteckender Krankheiten.

A. Bedienung der Kundschaft in den Geschäftsräumen.

§ 1.

Vorschriften für die Geschäftsräume und ihre Reinhaltung.

Die Arbeitsräume, in denen das Rasieren, Haarschneiden und Haarformen gewerbsmäßig ausgeübt wird, müssen einen besonderen Eingang haben. Wohn-, Schlaf- und Küchenräume dürfen als Geschäftsräume nicht verwendet werden.

In jeden Geschäftsraume muß ein Behälter mit Abflußbecken vorhanden sein, der an die öffentliche Wasserleitung angeschlossen ist, sofern eine solche im Ort vorhanden ist; ferner müssen ausreichende Waschgelegenheit und ein trockenes, sauberes Handtuch für das Personal sowie ein Spucknopf vorhanden sein.

Die Arbeitsräume sind stets peinlich sauber zu halten. Abgeschnittenes Haar ist sofort zu beseitigen.

Der Aufenthalt und das Halten von Tieren aller Art in den Arbeitsräumen ist verboten.

§ 2.

Bedienungspersonal, Reinhaltung der Hände und Anlegung von Überkleidern

Personen, die mit ansteckender oder ekelerregenden Krankheiten behaftet sind, dürfen Kunden nicht bedienen.

Die im Barbier-, Friseur- und Haarformergewerbe beschäftigten Personen dürfen die Kunden nur mit reinen Händen bedienen, haben hierbei sauberes Überkleid oder Ärmelschürze aus hellem, waschbaren Stoff zu tragen und überhaupt alle Sorgfalt auf Reinlichkeit bei Ausübung des Gewerbes zu verwenden. Die Bedienung in Handschuhen ist verboten.

§ 3.

Ausschließung augenscheinlich mit ansteckenden Krankheiten behafteter Personen.

Personen, die augenscheinlich mit ansteckenden Krankheiten, insbesondere mit Haar- und Hautkrankheiten, behaftet sind, dürfen in Geschäftsräumen (Friseurstuben) nicht bedient werden.

§ 4.

Vorschriftene für Bedienung der Kunden.

a) Jedem Kunden ist ein reines Tuch vorzustecken. Die Verwendung ungebrauchter Papierservietten ist zulässig.

b) Die Kopflehne des Sessels oder Stuhles ist mit reinem Papier zu bedecken.

c) Zum Einseifen darf der Pinsel nur dann, wenn er nach jedem Gebrauche durch Eintauchen in kochendes Wasser oder auf andere Weise wirksam desinfiziert wird, zum Abseifen aber der Schwamm überhaupt nicht verwendet werden, ausgenommen die zum alleinigen Gebrauche eines Kunden bestimmten, besonders aufzubewahrenden Pinsel und Schwämme.

d) Zum Einpudern dürfen keine Puderquasten, sondern nur Gebläse oder reine Bäuschchen aus Wundwatte verwendet werden. Letztere sind sofort nach dem Gebrauche zu vernichten.

e) Das Anlegen des Frisiermantels hat in der Weise zu geschehen, daß zwischen diesem und dem Halse des Kunden reine Watte oder reines Seidenpapier so einzulegen ist, daß der Frisiermantel Hals und Kopf des Kunden nicht berührt.

f) Ist beim Rasieren ein Kunde verletzt worden, so darf die Wunde nicht unmittelbar mit dem Finger berührt werden und zur Stillung der Blutung nur reine sterilisierte Watte verwendet werden. Auch darf die Watte nur in einer Form den Gefäßen entnommen und auf die blutende Stelle gebracht werden, die eine Verunreinigung des Vorrates bezw. des verwendeten Wattebäuschchens ausschließt (sterilisierte Pinzette).

g) Die Anwendung der Kopfwalze ist unzulässig.

h) Der bei Bedienung des Kunden entstandene Seifenschaum ist vom Messer ausschließlich an reines Papier abzustreichen.

i) Die Gummianfatzstücke der Massage-Apparate sind nach jedesmaligen Gebrauche auszuwechseln und zu reinigen.

k) Das Anlegen heißer Gesichtskompressen ist nur gestattet, wenn sie nach jedesmaligen Gebrauche einwadfrei durch Auskochen oder mit strömendem Wasserdampf desinfiziert werden.

l) Es sind nur reine Kopfhauben zu verwenden. Beim Gebrauche von Kopfhauben soll unter dem Rande zum Abschluß gegen die Haare Seidenpapier gelegt werden.

m) Es wird nachgelassen, nach scharfem Rasieren aus Alaun bestehende, blutstillende Stifte zu verwenden. Diese Stifte sind aber nach dem Gebrauche zu reinigen und durch Eintauchen in Sublimatlösung oder ein anderes geeignetes Desinfektionsmittel zu desinfizieren.

§ 5.

Geräteschaften und deren Reinhaltung.

Alle Geräteschaften müssen peinlich sauber gehalten werden, insbesonders sind

a) Bürsten und Kämme täglich in warmer, mindestens 5prozentiger Sodalösung oder in Salmiakgeist auszuwaschen.

b) Vor jedesmaliger Benutzung sind Scheren und Rasiermesser zu desinfizieren. Haarschneidemaschinen aber sorgfältig zu reinigen.

c) Spucknäpfe sind täglich zu reinigen.

Kedźbuli!

Poslědnja radiowa powěsć

Kak přindźeš na zlět do Radworja!

Serbja, Němcy, Serbowki,
Wšitko njech so nastaji
Jutře na puć, wopyta
Radwoń, kiž dźeń ważny ma,
Na kolesu, w lětadle
Na wozu njech přijědže.

Stóž pak nima we móšni
Putkow, njech so njeboji
Pěši přińć do Radworja,
Serbow sławnoh sydlišća.

„Što ha b'dže mi poduše
Płaćić?" — Wujo prošu će
Přińdź no bosy we mérje,
Swjarjeć nichtó njebudže.

Měrny lud naš Radwoń ma,
Za [illegible] ...
Tykanc, kofej rady da,
Budże to kaž kermuša.

Njenamakaš-li so k nam,
Wobkedźbuj, kiž ja ći dam
Pokiw: Zaléz na tŕěchu
Zwaha, pěknje z kedźbnosću!

Hdyž tam wočcy wotewrjú,
Radwoń hišće njewidźiš,
Tykń sej brylu! — Wohladaš
Pyšnu wěžu a jón maš.

Sy-li tole přečitał
Prawje w duchu překusał
Hesło budże tebi te:
Do Radwońa kóždy dźe,
Byrnjež z njebja padali
krepje, krupy, lodawki.

Gerard A.

Prěnja powěsć z Radwońa: Naša hólčina apelowaše wčera połpodnju na Radwończanow. Lódma je knjez wučeř Nawka namołwjace słowa do krótkoj štučki zestajał, tuž też hižo horska našich módro košlkatych spěwało po Radwońskich pućach čehnjo. A wšudže zastawši zaklinči wótrje a wěšče z młoduškich wertow:

„Přitliža so ważny čas.
Domowina prosy was:
Wupowěšće khorhoje,
Z wéncami wšo wupyšće.
Radwońo haj swoju česć.
Radwońo haj swoju česć!"

A cyły Radwoń postucha z najwjetšim zajimom tutym słowam.* Tola, dokelž njeběchu hišće mnozy z Radwońa z pola, z města atd. domoj, tuž apeluje dźensa połpod. 5 hodź., na poslědnim dnju přihotowanja na wulki zlět Domowiny, hišće junu na wšitkich Radwończanow.

* Po puću našeho čsčeneho knjeza direktora Bj. Krawca zetkawši, powita jeho Hólčina jako přenjeho hosću zhromadnje ze serbskim nostrowom

Wenn entgegen der Vorschrift in §3 eine mit einer ansteckender Krnkheit behaftete Person bedient worden ist, so müssen alle hierbei benutzten Geräte sofort außer Gebrauch gesetzt und sofort gründlich durch Auskochen in Seifenwasser oder Einlegen in Seifenspiritus oder in einer 5prozentigen Karbolseifen- oder Lysollösung oder mit einem sonstigen anerkannten Desinfektionsmittel in geeigneter Verdünnung desinfiziert werden, bevor sie wieder in Gebrauch genommen werden.

§ 6.

Aushang.

Je jedem Geschäftraume ist ein Abdruck oder eine Abschrift dieser Verordnung in vollem Umfange an einer in die Augen fallender Stelle auszuhängen

B. Bedienung der Kunden außerhalb der Geschäftsräume.

§ 7.

Den Bestimmungen der Paragraphen 2, 4 unter a, o bis h und k bis m ist auch dann nachzugehen, wenn die Bedienung der Kunden in deren Behausung stattfindet, gleichviel, ob die Ausübung des Gewerbes von dem Geschäftsinhaber selbst oder dessen Personal erfolgt.

Die Geräteschaften sind in einem sauberen, leicht mit Bürste und Seife zu reinigenden Behälter mitzuführen.

C. Asübung der niederen Chirurgie.
(Hühneraugen-, Nägelschneiden usw.)

§ 8.

Die Bestimmungen in den Paragraphen 2, 3, 4 unter f, 5 und 7 haben sinngemäße Anwendung bei der Ausübung der niederen Chirurgie zu finden.

Die für die Hand- und Fußpflege verwendeten Instrumente müssen vor und nach dem Gebrauch gereinigt und desinfiziert werden.

§ 9.

§ 1 Absatz 1 tritt, soweit er einen besonderen Eingang für Geschäftsräume vorschreibt, die nach dem Inkrafttreten dieser Verordnung eröffnet werden, sofort in Kraft; für bestehende Geschäfte kann die Amtshauptmannschaft Ausnahmen bewilligen.

E. Strafvorschriften.

§ 10

Zuwiderhandlungen gegen [illegible]
soweit nicht eine härtere Bestrafung auf Grund ge[illegible] Bestimmungen [illegible] hat, mit Geldstrafe bis RM bestraft [illegible] die Geldstrafe nicht beigebracht so tritt an ihre Stelle Haftstrafe bis zu 14 Tagen.

Bautzen, am 12. 7. 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Die Firma Granitwerke R. Wiczorek in Stiebitz Bautzen beabsichtigt auf dem Grundstück des Herrn Probst Grubschitz, Flurstück Nr. 56 für Stiebitz zwei Steinspaltmaschinen aufzustellen.

Gemäß §§ 16 und 17 der Reichsgewerbeordnung wird dies mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die Anlage binnen 14 Tagen vom Erscheinen dieser Bekanntmachung an gerechnet, hier anzubringen, andernfalls das Recht zum Einspruch, soweit die Einwendungen nicht auf Privatrechtstiteln beruhen, verloren geht.

Bautzen, 11. 7. 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Lipska.** (Wužud pschecjiwo 80 rudnohórskim komunistam). We jednanju dla wjelepschcharady pschecjiwo 80 kommunistam z Annaberga a wokolinu je 4. senat němskostatneho žurda schtwórtk w nimale dwěhodžinskim posedženju wužud pschipowědźił. Wužuć runa so powischkownje khłostańskim namjetam wujschchego němskostatneho rěčnika, hdźela wosta pak niže jeho namjetow. Wobtrajenych po jich wobhdźelenju na wschelakorych pschestupjenjach, kaž wjele pscherade žanej abo schromadnje z druhimi stóśinkami, sakasaneho wobhdźenja bróńjow, wobstaranja bróńjow a wobhdźenja rošbuchadła kaž też poduschstwa ke khłostanjam sahudźichu, kiž leži mjes 6 mjesazami khłostarnje a 6 mjesazami jastwa. Zaneho z 80 wobskorjenych njewuwinowachu. Pschedźbda napomnitaho sahudźenych, so bychu so pschipschili, dokelž so stóśinstwo kasčej woni stucźichu, nětko wjele cježo, haj žamo je žmjerzu khłostaja. S tutym wobschérnym wužudom je němskostatny žurd žiwoju dźe'awosć přenjeje instanca stónčził.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **W nozy k pjatkej dyri kłyšk do Kelšterbachskeje mašinarnje njedaloko Frankfurta n. M. Hnydom pschez wodyri. Sydom wulkich transformatorow so sničži.**

* **We Waldhilbersheimje w Saarskej so schćelcźanski synk jenoho ratarja w njeczakedźyowanym wokomiku kišalinu z blesche napi. Nunjej hnydom lěkar pschihlowa, dźejžo pschi wulkich bolosčach wumrě.**

* **Schtwórik wjeczor so nad Hradcom a wokolinu w Schtyrskej cjeźe njetwjedra rozpuschcźichu. Stikraty dejdźe žo lijesche. Tšecha lěčneho dźiwadła so z wětrom na dróhu wjerchny. Tež w Tyrolskej zu cjeźe njewjedra jebładźate. Popoldnju so Arlbergska dróha pola Tešna z wotwalenjom kamjenjow saracji.**

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjednoć. evangelsk. Serbow" wopyta njedźelu 15. 7. wulki serbski swjedźeń w **Radworju.** Z njedźelskim lišćikom z Budyskeho dwórnika 9.50 abo 12.15. Tež z autobusom wot Serbskeho Domu so hodźi wotjeć. — Měsačna zhromadźizna je tón króć srjedu 25. julija w Rostokec hosćencu we **Wuricach** wječor we 8 hodźinach.

Jasenica. Na Domowinski zlět wotjědže „Bjesada" w 12 hodźinach z Jasenicy.

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa" wobdźěli so njedźelu na Domowinskim zlěće w Radworju. Stawa sobustawy wotjědu z ćahom ½11 hodźin a młodźi z kołami w 11 hodź. wot Hónčec hosćenca.

Serbskim knjeznam a žonam w serbsk. towarstwach! Trjebamy hišće předawarki zlětowych znamjeskow na zlětowym dnju. Přińdźće! Zamołwće so w zlětowej kenclji w Šubertec hosćencu.

Zwjazk Łužisko-Serbskeho Studentstwa. Kóždy sobustaw Zwjazka, kiž na Domowinski zlět přińdźe, zamołwi so hnydom po příkhadze w zlětowej kenclji k zarjadniskemu dźělu za zlět. Njeje drje trjeba přispomnić, zo je tuto dźěło česstna winowatosć kóždeho młodeho inteligenta. **Domowina.**

Serbam klóštrskeje wokoliny za Domowinski zlět! Na přeće wjele Serbow je so autobus za zlět do Radworja skazał. Wotjědže pop. ½2 hodź. (13.30) z Khróšćic wot zastaniška póstskeho awta (pola póstyr). Wotjědže z **Radworja** domoj ½12 hodźin (23.30). Zo pak by so zlětowym wobdźělnikam z Pančic a z Kukowa lěpšina poskićiła, pojědźe autobus na dompuću přez Khróšćicy hač do Marijneje Hwězdy. Jězba płaći tam a sem jenož 80 pf. Zamołwjenja přijimaju kk. Lěska w Kukowje a Natuš w Khróšćicach. Tam njech so też hnydom jězba zapłaći. Zo bychu so naprašowanja wobešło, wozjewjamy směr jězby: Wotjědže z Khróšćic na Bačoń, Haslow, Mitkecy do Radworja. Domoj z Radworja na Mitkecy, Haslow, Bačoń, Khróšćic do Marijneje Hwězdy.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawańi 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nowěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo scěhwakam cělneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 163 | Budyšin — Póndźelu 16. julija 1934 — Bautzen | Lětnik 93

Jendźelska doporučuje zrěčenje statow rańšeje Europy

Diplomatiska podpjera, kotruž je jendźelske knjeżerstwo Berthelemowemu pytnemej sćerčnjowu pychilubiło, je po powšěch i Londona hižom k jendźelskej krozeli w Barlinje dowjedła. Jendźelski pósłanz w Barlinje sir Eric Phillipps je schwórtk rano k němskemu zwonkownemu ministrej pschischol a němskemu knjeżerstwu zrěčenje rańšich statow doporučił.

Kaž so powě, je jendźelske knjeżerstwo zwosima diplomatiskimaj zastupjerstwomaj we Warschawje a Romje pomjelo, to byschtaj w kamžnym smyśle politiku a italskemu knjeżerstwu tuto zrěčenje poručałoj. Jendźelski pósłanc sir Eric Drummond měješče w Romje dźesče konferency je schodźenje italskeho knjeżerstwa Mussolinijom a jeho statnym sekretarom Suwichom, so by so wo neutralnosći Italskeje pschi zrěčenju statow rańšeje Europy pschepowědźił. We Warschawje peda so jendźelski pósłanc sir William Erskine k pólskemu zwonkownemu ministrej Beckej, so by pólske wunjenjenja pschećiwo wotmyślenemu zrěčenju wotstronił.

W Barlinje pschepodachu so hotowe namjety za tele zrěčenja:

1. **zrěčenje statow rańšeje Europy (rańše Locarno),**
2. **zrěčenje wo zwjazku mjes sowjetiskej Ruskej a Francowskej,**
3. **wašte hłowne zrěčenje, kotrež ma jako zwisk mjes wječernym, rańšim a zrjedźosenskim Locarnom a se zrěčenjom Swjatka Ludowa słužiś.**

Tekst za zrěčenje krajow pschi zrjedźosenskim morju jendźelski pósłanc pjeca njeje hišće pschepodał. Najważnišše je wšo zrěčenje statow rańšeje Europy. To wulhodža też se zwonkowno-politiskeje rěče, jendźelskeho zwonkowneho ministra Simona w delnim žejmje, hdyž wón nadrobnje wo jendźelsko-francowskich rozrěčenjach rozprawješe.

Jendźelski zwonkowny minister wo wotmyslenych zrěčenjach

Wulku rozmołwu wo prašenjach zwonkowneje politiki a wotbronjenju w jendźelskim delnim žejmje wotewrì wjednik liberalneje opozicije sir Herbert Samuel. Pschitomni běchu też někotři wukrajni pósłanzy, mjes nimi němski pósłanc zastupjerski rada wjerch Bismarck.

Jendźelski zwonkowny minister Simon rjekny w swojej rěči, so je so jendźelske knjeżerstwo wurjadnje wjeselilo, so je franzowskeho zwonkowneho ministra Barthou do Londona witacz mohło. Barthou je wožebje pschischoł, so by wo móžnym wutworjenju pomognego zrěčenja rěčał, kiž by někotre kraje rańšeje Europy wopschijało. **Wotmyśleny plan wopschija na prěnim městnje pomogne zrěčenja mjes sowjetiskej Ruskej, baltiskimi statami, Pólsku, Češkosłowakiskej a Němskej. Zrěčenje mělo so po Locarnoskim pschikładze stožowaś.**

Jendźelska njemóže nowe zrěčenje mjes europiskimi statami, i kotrymž so jena kombinazija pschećiwo truhej natwari, morališ y podpjeraś. Jendźelska njepschewinje žanych nowych winowatosćow. Ważne pjeca je, so sowjetska Ruska do Swjatka Ludowa zastupi. Jendźelska je swólniwa, Rusku wutrobnje do Swjatka Ludowa witacz.

Zrěčenje z wobdźělenjom Němskeje w planje rukowanjow, kiž mohło so k lěpšemu bjezstrachu Němskeje a jeje knjeńbowin wuskutkowaś, by było po Simonowych słowach najlěpši zakład za nowe jednanje wo zrěčenju.

Tuto zrěčenje dyrbjało smóžniś, so by so zašłada němskeje runoprawosće rozumnje nałožił w systemje bjezstrachu za wšě narody. Hdyž tutón nowy system nastanje, dyrbi Němska pjeca z jeho sobustawom być.

Předsydstwo konferency za wotbronjenje so zwołało

Pschedbyda konferency za wotbronjenje Henderson je sobustawam konferenzneho pschedbydstwa wojewił, so je wobstamknył, pschedbydstwo konferency za wotbronjenje na prěni dźeń hromadźiny Swjatka Ludowa zwołaś, kotraž by we septembru sapoczyła. Wěsty dźeń by sobustawam pschedbydstwa posłjschio wojewił. Pschedbyda mušprawni tutón rozkład z powěsćenj, kiž je wo pokročowanju rozrěčowanjow mjes knjeżerstwami wo praschenju wotbronjenja dostał. Pschedbydstwo konferency za wobezwjenje może hakle potom zamołwitnje postupowaś, hdyž budźa wuniesnyki tuteje jednanjow znate.

Moskwa kłapa wo Genfske wrota

Ssowjetiska Ruska chce so za někotre dwě njedźeli oficielnje k pschijeću do Swjatka Ludowa pschipowědźeć. Kaž so z Genfa powě, je někto wěste, so je ruski zwonkowny komminar Litwinow pschi swojim póslednim pschebywanju w Genfje hižom z generalnym sekretarom wo nadrobnosćach zastupa ruskich zastopnikow do sekretariata Swjatka Ludowa jednał. Na to je sekretariat w nowišchim czasu soso wo tutych praschenjach wuradował.

Zjězd župnych wjednikow w Barlinje

W pschitomnosći wjednika, jeho namołnika Rudolfa Heßa, němskeho burkeho wjednika Darréa a mnohich druhich němskostatnych stronitych wjednikow sjednachu so wčera wjednicy nazionalsozialistiskeje strony Hitlerja w Barlinje, so bychu so wo agrarno-politiskich a organizatoriskich praschenjach rozrěčowali.

Gereke dosta 2½ léta jastwa

W prozesu pschećiwo prjedawšemu němskemu komunarjej drej. Gerezu pschiwotwodaske pschedbyda 8. tydźenskeje komory Barlinskeho krajneho žudu, krajnoradniski direktor Lempka po 4 měsačnym jednanju so tónle wurok:

Dr. Gereke so dla jebanjstwa w dwěnaj padowaj k 2½ lětam jastwa zajudźi. Jene léto a 3 měsazy pschepytowanjatby so jako thtojšanje wobliczi. Pschikas fajecza wjenje z detailnych pschiczinow w mozy.

Zwobuwobstorženy Freygang so wuwinowe.

Jendźelski general wjednikowemu naměstnikej wotmołwił

Znaty jendźelski general sir Jon Hamilton, kiž njeje do Barlina wotpyta, je w zhromadźiznje swjatka jendźelskich frontiskich wojowarjow na namołwjenje wjednika Rudolfa Heßa, z kotrymž so na frontowojakow swěta wobroći, wotmołwił. Wón wospjetuje Heßowe słowa: „Wobroc„am so na frontiskich kow druhich krajow. Woni so lěpje hodźa, mošt donjenja sašo natwarjeć“. K tomu general Hamilton 14. julija dopołnješe so njeminjty hdyby króć dźeń, na kotrymž kommunistojo Winiski justizny palaz zapalichu. Tohodla žedni na pschihłuschnych městnach myślachu, so by kommunistojo k dopomnjeću na tamny dźeń nadpad na elektriski móz we Winje zkuzili. Też Winska policajska direkzija khwili elektriskeje žwězy njeměješe.

W Kaltenleutgebenje pola Wina so njedźelu něhdźe 1000 kommunistow na tajnu zhromadźiznu zeńdże. Zandarmojo so zawołachu, so bychu zhromadźiznu rozpołnili. Kommunistojo pak so wobarachu, so k zakłaklemu wojowanju dóńdże. Zandarmojo dyrbjachu tśelaś. Wo dotalnych powěsćach su **tśi kommunistow zatśelili.** Kelko je tranjenych, njeje hišće znate. Spodźiwne je, so su njedźiwajo pschipowědźenja zmjertwneho khłostanja nadpady w pózdnich dnjach sterje pschiběrale, dyžli woteběrale.

Wulki strajk w Zjednoćenych statach

Strajkowy wubjerk w San Franzišku je wobstamknył, so ma so pónđelu generalny strajk sapocześ. Směrowazy wubjerk, kiž je president Roosevelt sestajał, je so podarmo prózował, so by źělodawarjow a dźěłacerjow spokojił. Pschi wothłosowanju 63 zastupjerjow dźěłacerskich zwjazkow sa generalny strajk hłosowachu, jenož tśi zastupjerjo Lěwu pschećiwo strajkej. W strajkowym wobstamknjenju so praji, so hižom pónđelu dźěłacerske zwjazki strajkowaj sapoczmu, pola kotrychž su so zdobustawy hižo sa strajk wuprajile. W druhich zwjazkach ma so hnydom wo strajku wothłosowaś. Kaž so se San Franzišla powě, so wotzakonje, so bychu wschitzy sa generalny strajk wuprajli.

Położenje w San Franzišku je po tutym wobstamknjenju jara napjate. 2000 nazionalnych gardistow pschi pschiłahowje strožnje, 400 nazionalnych gardistow leži w reserwje. Někotre hosćency su so hižo zaćinile. W hotelach maja jenož hišće za dwaj dnjej zyrobu. Zyrobowe wobchodny jenož mało zyrobu pschedawaju. Tyšacy automobilow steji prózdnych dla njedostatka na benzinu. Policija je hišće z hołkom 500 pomocnych policistow pschiwzała. Gouverneur je statnej policiji porucził, so by so postarała, so su transporty zyrobu na dróhach, kiž do San Franzišla wjedu, psched strajkowazymi schkitaju. 4000 pschijatajenzow dwoju towarstwow dróhowych železnišow, kiž ma něhdźe 50 cžarow, je hnydom do strajka stupiło. **Doźaka budźe 150 000 dźěłacerjow strajkowacz,** to je najwjetschi strajk w Sjednoćenych statach po Pullmanowym strajku, kiž so psched 40 létami w Chikagu wotmje. San Franziško sda so hyšći morwe městno. Někto so wočakuje, so president Roosevelt sam sapschimnje.

Win bjez elektriskeho swětła a mocy

Město Win je so w nozy k njedźeli se spodźiwnym podawkom potrjechiło. 10 minutow do połnocy na wschěch Winiskich dróhowych železnišach elektrika móz wuwosta. Wschudźom sćežachu so ludźo a rosmołwjachu so wo mózných pschiczinach tutoho wobthadneho hacženja. Sdobom Winski radio zwołaš pschesta, w 6 Winskich wokrjesach elektriske zwěrko hašny.

Najprjedy zdźe myślachu, so je so na Winsku militarnju nadpad stuknył, podsćipcy pak so we wulkej sabotaži rěčeješe. W nozy so na hantach wojsewi, so je so jedyn powod žyłneho pruda do Wina pschetorhnył. Rozsćerje je so rozbuchnyk. Winske radio mózješe za krótki cząs sazo dźěłaś, dróhowe železnišy pak dlěše bjes pruda wostachu.

Kaž so z Wina powě, leże pschićinu nadpada na elektriski móz we Winje w kommunistiskim jubilejnym wojsewi, so je zhromadźizna jendźelskich frontiskich wojakow najwažnišcha zhromadźizna po Heßowej rěči. Hańba by było, nochzyli Hamilton žwoje najlepše ćinicz, so by na tuto namołwjenje wotmołwił. Kaž rjekny, znaje wón Rudolfa Heßa. Wón jeho namołwjenju na frontiskich wojakow pschihłožuje. Mnoho jendźelskich wojakow je pschi Rheinje pobyło a wutrobny němskeho luda lěpje znaje, hač wulka zyła jendźelskich krajanow. W Jendźelskej su ludźo, kotřiž bychu so jara wjeselili, bychu-li so prjedawšej njepschećelju z njehedu potrjechili. Srudnje je, so tomu tak je, pschetož po generalnym měnjenju by zahuba Němskeje najhórše njeźožo za Europa zyła. Jenož pschećelstwo mjes prjedawšimi njepschećeljemi może zwilisaziju wukhowaczź.

Zyłe

Wšelake

Wšelake

Domowinski zlět w Radworju

njedźelu 15. pražnika 1934

Dźeń serbskeho ludu

To běše swjedźeń serbskeho ludu, kajkiž jón we tajkim rozměrje hišće njeznajachmy. Hižo rjane wjedro howješe k polnemu poradźenju. Do Radworja nawalichu so syły ludu, Serbow a Němcow, kajkež je wjes wěsće hišće nazhoniła njeběše. Měsacy trajace pilne přihotowanja su so tak najdźakowniše mytowałe. Štóž organizowanje tajkeho swjedźenja bliže njeznaje, njemóže měć pozdaća wo mnohich *dźełach a wobstaranjach*, wo bjezspranych nocach a mnohich wobčežnosćach, kiž maju so přewinyć. Hižo hdyž na to pomyslimy, směmy dźakowni być, zo je so wulki dźeń Domowiny wšerawšu njedźelu w slawnym Radworju tak wurjadnje poradźił.

Zlětowa wjes tež njeběše prócy lutowała. Ze swojej bohatej pychu na čestnych wrotach, pletwach, hałožkach a khorhojach dopokaza zajim swojich wobydlerjow za tutu ważnu serbsku należnosć. Hižo dawno je so w Radworju wo zlěće ręčało, a pilne ruki su njespórćenliwje jeho zwonkowny wobluk připrawić pomhałe. Tak dha běše Radwoŕ nětko njedźelu dostojnje swjedźeńscy wupyšeny, zo by swojich hosći mohł witać. A hlejće, njepřinđże jich jenož tysac abo dwaj. Ně, ze wšěch kóńcin přiwalowachu so syły, přijědźechu ze železnicu, přikhwatachu z autobusami, autami a motorskimi kolami, přijědźechu na kołach abo z bližšich wsow přinđźechu tež pěši. Haj, nańdźe so telko ludu, zo pozdźišo při swjedźeńskej zhromadźiznje na łucy so hobrska ličba 10 000 wopytowarjow rozjewi. To je rekord.

Serbam wšak woprawdźe njeńdźe wo rekordy, ale jeho wosebje zwjesela, zo jeho ludowe kubła telko zajima a zrozumjenja blizko a daloko namakaju. Mjez čestnymi hosćemi směchachmy tež knjezow samo z Barlina witać. Serbske towarstwa so jara sylnje a we wulkej ličbje na zlěće wobdźělichu. Swjedźeńske znamješka za wopytoworjow zlěta so wšitko dočista zwupředachu a by so jich samo wjacy trjebać mohło

Swjedźeński nyšpor

Swoju najrjeńšu swjeźinu je Radworski serbski zlět z krasnym předowanjom knjeza fararja Wjenka-Khróścanskeho dostał. Připołdnju w 1 hodźinje mas zwony do Božeho doma wolachu. Bórzy so wón z nutrnymi kemšerjemi ze wšěch stron serbskeje Łužicy pjelnješe. Z rědka je nas nichtó wěźał tak jimawje narodnu mysl budźić, kaž je so to wčera ze Radwońskeje klětki stało. Knjez farař Wjeńka nas na załožku swjateho pisma ze zrěčniwymi słowami napominaše, zo bychmy swojej serbskej narodnosći a swojej serbskej ręči, kotruž je *Bóh nam darił*, swěrni wostali. Jako přikładny nas pokaza na Mójzasa, kiž je so za swój lud woprował, na Jeremiasa, kiž je so za njón porudźił a ćerpił, na Estheru, kiž je swój lud ze smjertneho stracha wumóhł, na Makkabejskich, kiž za njón wojowachu a na Jezusa, kiž je swój lud a cyle čłowjestwo horco lubował a za njón holosnu smjerć wumrěł. Dyrhimy Bohu dawać, štož je Boże, mjenujcy swoju dušu a knježeŕstwu, štož je knježeŕstwowe. Přeco pak dyrhimy so Božich kazniow dźeržeć, byrnjež bychmy dyrhjeli za to ćerpić byrnjež bychu nas tehodła přesćěhali, zo bychmy sebi wěčne ziwjenje dobyli. Cyrkej běše kopata polna kemšerjow. Škoda, zo wona nje wjetša a zo wšitcy tole předowanje njejsu słyšeli, kiž běchu so na zlět zešli. Zo bychmy so z nim powučili a napominali, smy móhli hižo jeho dla najdalše puće hić.

Po swjedźeńskim kemšenju *přićahnychu* křižerjo na swojich pyšnych konjach k cyrkwi a wobjěchachu Boži dom, kaž so to jutrownička stawa. Z tym Radwońska wosada z přileżnosću wulkeho swjedźenja też swój nabožny nałožk pokaza, kiž sebi tak wysoce waži a ćesći. Nětkole na žnjach běše to za burow wosebita próca, swoje konje w tak nuznym času za swjedźeń připrawić. Tola wšitcy su wopor přinjesli z lubosću k wěcy. Nimo znutŕkowneho spokojenja, zo su wo swojim nadobnym nabožnym nałožku swědčili, je jim wěsty sprawny dźak sylow ludu, kotreż ze swojim dostojnym wustupjenjom zwjeselichu.

Swjedźeńska wjes so bóle a bóle z ludom pjelnješe. Tola hišće žanchu kónc njeběše z přikhadźenjom přeco nowych hosći. Na nawsy a na wšěch dróhach so wšitko mjerwješe z ludom. Na swjedźeńskej łucy pak so přihotowaše

swjedźeński ćah

hłowny dypk swjedźenja. Z wulkej napjatosću so wočakowaše. Program też wulke wěcy lubješe. A je też polnje dopjelni, nic jenož to, ně wěsće wšitkich překhwapi ze swojej rjanosću a mnohosću. Z njeho mózachu Serbja a Němcy spóznać, kak bohaty na ludowych kublach a nałožkach nas serbski lud je. Njedźiwajcy wobmjezowanych wobstejnosćow Domowiny a najbać wobčežnych dalokosćow za sobuskutkowacych pak je so Domowinje wulcy poradźiło, tajki krasny a dospołny přehlad wo bohatości našeho ludstwa podać tak, zo pola kóždeho z nas sprawne wobdźiwanje zbudźi a pola cuzych wopytowarjow česćowność za pokłady našeho ludu sebi wunuzowa. Ze swjedźeńskeho ćaha běše so też wšitko wuwostajiło, štož by někak wužadajo skutkować mohło. Wjesele, khutnosć a radosć namaka w nim swojich hódnych zastupjerjow.

Hudźbne kapały dawachu sobuskutkowacym we ćahu prawy rhythmus. Prědku kroćeše Radwońska wudyr SA-muži z khorhoju noweje Němskeje. Temu sćěhowachu khorhoje serbskich towarstwow, kotreż so w dothim rjeźe njesechu. Prěni dźěl, kiž serbske *wašnja w běhu lěta* předstaješe, započa so z delnjołužiskej *přazu*, kotruž serbske holiča z Khoćebuzkeje wokoliny předstajachu. Slepjenjo předwjedźechu z jara dobrym wuspěchom swoju *póstniskou* skupinu z mjedwjedźom, tehorunja Slepjanske holčki z jutrownymi jejkami a caltami. Stare *wašnje wunjesenje smjerće* na njedźeli Laetare, kajkež je dźensa hišće w někotrych holanskich wjeskach z domom, běše wěsće za wulku wjetšinu přihladowarjow dotal njeznaty nałožk. Też jutrowni křižerjo so na swjedźeńskim ćahu wobdźělichu. Bukećenjo předstajachu pěknje posledni wustup při mjetanju *meje, hdyž so mejski kral z wulkim hołdom* do korčmy přewodźa. Potom widźachmy dostojnu skupinu, kak swjaty Jan po wsy jěcha. To je nałožk z Delnjeje Łužicy. Zelena pycha swjateho Jana dyrbješe zela woznamjenjeć, do kotrychž so postawa swjateho Jana zawali; štóž sebi někotre stwjelca wutrobnje, škita so z nimi před khorosćemi. Na to ćelnichu delnjoserbske holcy z kokotom nimo, to je žnjowy nałožk, kiž so w tamnišich stronach hišće jara pěstuje. Njepobrachowaše też připołdnica ze serpom na žerdcy, hrožeše hłowu wotrubnyć kóždemu, kiž ji njemóžeše hodźinu dołho wo lenje powědać. Připołdnicu Poršićenjo wustojnje předstajachu.

Druhi dźěl swjedźeńskeho ćaha předwjedźe přihladowarjam *wobrazy ze wšědneho žiwjenja* serbskeho ludu. Tu widźachmy bursku swójbu, kotruž Radwońscy předstajachu. Směchachmy wuknyć, kak so leń trěje, dokelž smy to w našim ćasu cyle wotezmali. Wojerowscy to hišće móža a nam tak rjenje pokazowachu. Też staroznaty Předźenak měrnje swoju trubku pachaje a z polnym měchom na khribjeće ćehnješe měrnje swój puć. K powšitkownemu wjeselu njepobrachowaše hišće mnohim znaty Jejkowy Handrij z jejkami a hołbikami w zaplatanymaj korbikomaj. Zelowe žony z Psowjow a Minakała ćehnjechu nimo. Staru praju wo překlepanym buru a Ćelnjanskim lutku Radwońćenjo jara žortnje předstajachu. Wukrany tykanc, kiž njesměđźeše na kromje načeć, mudremu burikej derje słodźeše. Hribarki a žony z łučowm běchu z Minakała a Psowjow přišle, Mikowski Jeńka měješe korby na předań, dobre ručne dźěła. Domjace rjemjesła zastupowaše swjedźeński wóz hornčerje z Noweje Wsy pola Njeswačidła. Rakećenjo předstajachu rybaka a wódneho muža w ćolmje. Też tutón dźěl wubudźi wulke spodobanje.

W třećim dźělu so *rjane drasty našich serbskich žonow a holičow* pohódnoćachu. Delnjołužiski braška na konju wotewri tu rjad. Za nim přićežechu Wojerowscy, braškow ze wšelakich kóńcin předstajejo. Krasna pastwa za wóčko přihladowarja běchu kwasne ćahi. Prěni mjez nimi běše kwas z Wojerowskich stron, kiž ma wosebitu slawu. Za nim ćehniše katolski kwas z jeho bohatej pychu. Radwońscy jón předwjedźechu. Wjesele zbudźi Slepjanski kwas z narodnej hudźbu dudakow a serbskimi huslemi. Pěkny běše wobraz delnjoserbskeho kwasu, při kotrymž mózachmy rjane lapy Delnjołužićanow podźiwować. Rjad kwasow skóńći dostojnje Klětnjanski kwas. Skóńćenje přińdźe hišće skupina njewjestow ze wšěch wokrjesow. Slepjanscy *skóńćichu tutón dźěl swjedźeńskeho ćaha*, kŕćizna z ewangelskich Serbow předstajejo. Tutón třeći dźěl běše hłowny dźěl serbskich drastow a namaka najsylniše wobkedźbowanje.

Kóne swjedźeńskeho ćaha přesadźi přihladowarjow do raja prajow a zaśdźenych časow. Serbski kuzlaŕ Krabat, kiž je wokoło Rakec žiwy był, jěchaše na konju z boka Augusta Sylneho, kotrehož je we turkowskej wójnje wukhował, ćehoždla běše nahladna wosoba při sakskim kralowskim dworje. Radwońanaj tutej wosobje derje přeswědźejo předstajištaj. Pěkny a lubozny běše wobraz lutkow, kotřiž ze Wusmužoweje hory ćěkaju, dokelž po zawjedźenju křesćanstwa njemóža zwonjenje znjesć. Za nimi ćahnu sedmjo serbscy kralojo, kotřiž w bitwje blizko Lubina padnychu a tam nětko spja. Z nimi ćehnješe Bože sedleško w podobje žónskeje, kotraž kralam smjerć w bitwje wěšćeše. Skóńćenje wjeseše so w ćahu Domowina jako mać, kotraž swoje dźěći wokoło sebe hromadźi.

Swjedźeński ćah so miny. Jeho sylny začišć pak wostanje. Serbja su pokazali, kelko rjaneho a krasneho w swojim ludstwje a domiznje wobsedźa. To je prawje tak. Z tym je so też zrozumjenje za našu serbsku kulturu pola Němcow zhłubšiło. Z teho pak změjemy sami wužitka a dobytk.

Swjatočnosć na swjedźeńskej łucy

wotewri so ze zhromadnym wuspěwanjom prěnjeje štučki našeje narodneje hymny „Rjaneje Łužicy“. Potom zaspěwa khór zwjazka serbskich spěwnych towaŕstwow pod nawjedowanjom knjeza wučerja Nawki-Radwańskeho wjacyhłósnje narodny spěw „Hory módre, ja was znaju“ a ludowy spěw „Wowki *so tam pasechu*.“

Wjednik Domowiny, knjez Pawol Nejdo wita še wšitkich z wulkim wjeselom a hłubokej radosći nad krasnym swjedźenjom do Radworja. Najprjedy a na prěnim městnje płaćeše jeho postrow našim bratram a sotram z Delnjeje Łužicy. Wupraji swoje wosebite wjesele, zo su k nam na serbski zlět přikhwatali. Přilubi jim, zo my tu na nich nihdy njezapomnimy, ale wšitko naše prócowanje a žedźenje je złożene na to, zo so woni z nami do serbskeho cyła ka zjednoća. — Předsyda Domowiny dźakowaše so wšitkim, kotřiž su wjele prócy nałožili a su přišli ze Wojerowskeje, wjećorneje a rańšeje strony serbskeje Łužicy. Cyły serbski lud so skhadźuje. Njech je to započatk a njech to wšitko tak wostanje, njech wa stanje žiwa lubosć a wola k Serbowstwu. To njech je zaměr našeho zlěta. Stejmy wšitcy hromadźe a dźeržmy, štož mamy. Stajnje prošmy z Cišinskeho słowami: Bože, budź miły, zdźerž strowy a čiły do skóńćenja časow mój serbski lud! Z namołwjenjom, zo bychmy stajnje stali kruće kaž dub muž při mužu, zo by Serbstwo tralo, skóńći swoje serbske powitańske słowa.

Potom dźakowaše so wjednik Domowiny z němskimi słowami němskim hosćom. Rjekny, zo so naše Domowinske zlěty wotměwaju k zbližењu wjelnistwa a luda za přichodne dźěło. Lětuši zlět pak ma šěrši wobluk. Pokaza so ludstwo, dalokož to wobmjezowane srědki dowolichu. Šěršim kruham němskeho luda dyrbi so zmóžnić, zo bychu so sami we našim ludstwje přeswědčili. To dowjedźe k dorozumjenju a dobremu zhromadnemu dźěłu. Tuto dorozumjenje je zo zakładom dalšeho wobstaća serbskeho ludstwa. Z wulkim wjeselom witaše wón wulke syły Němcow, wosebje zastupjerjow wyšnosćow a druhich organizacijow, mjez kotrymiž běchu knjez hamtski hejtman dr. Sievert z Budyšina jako zastupjeŕ saskeho knježeŕstwa, knjez hamtski hejtman dr. z Zobel z Kamjenca, kiž też Lubijskeho hamtskeho hejtmana zastupowaše, knjez wyšši měšćanosta dr. Förster z Budyšina, knjez dr. Kaplaneck wot němskeho wustawa za ludstwo a dominzu a mnozy druzy knježa. Předsyda wuzběhny wjesele a dźakanje dobre zhromadne dźěło z Budyskim hamtskim hejtmanstwom a wokrjesnym wjednistwom. Serb je ze swojim ludstwom zrosćeny, kaž bur ze swojej rolu. Tehodła chcemy wšitko činić, zo bychmy serbsku dominzu a jeje kulturu čistu a žiwu zdźerželi. Tutu našu dominzu widźimy we wobluku našeho němskeho wótceneho kraja jako zhromadnosć dóita z nim. Nichtó sebi njemysli, zo by to hdy přeměnił. Dóit němskeho luda je też naš dóit. Naša česć je, zo smy najlěpši němscy stačenjo. Runjeż wostajenjemy dobri Serbja, bywamy pak stajnje z němskim wótcnym krajom zjednočeni. Wjednik Domowiny skóńći swoju powitańsku ręč ze sławu na wótcny kraj, na němskeho presidenta z Hindenburg a kanclera Adolfa Hitlera. Zhromadźeni wuspěwachu němsku hymnu a Horsta Wesselowy spěw.

Knjez wjesnjanosta Brankačk-Radwońsi lubych Serbow na Domowinski zlět witaše, kaž też zastupjerjow wyšnosće a Serbow z Delnjeje Łužicy. Tutón dźeń dopokazuje, kak hromadźe stejimy. Ze přećom, zo by to tak wostało, swoje słowa skóńći. K temu doda hišće němski postrow.

Knjez baron z Welck strowješe w mjenje Radwońskich Němcow serbskich hosći. Němcy a Serbja maju zhromadnje lubosć k zhromadnemu wótcnemu krajej. Njebjo módri so tu nad Němcami a Serbami. Runjeż smy wšelakori po pokhadźe a narodnosći, njesmémy začuwać, zo smy dwojakeho pokhada. Njeserbjo chcedźa to serbske česćić a sebi ważić. Nad serbskim swjedźenjom so Němcy z wutrobu sobu wjesela. Kaž su Serbja prjedy wjerchowskim domam swěrni byli, tak njech nětko swěru wjednika sćěhuja.

Knjez hamtski hejtman dr. Sievert strowješe w mjenje saskeho knježeŕstwa a wozjewi, zo mnoho służby ministram njedowola, so tu wosobinscy wobdźělić. Wón dźakowaše so w mjenje wšitkich zastupjerjow za postrowjace słowa, kiž staj knjez Nejdo a wjesnjanosta Brankačk ręčałoj. Na wšitkich zhromadźenych je swjedźeński ćah wo serbskim ludstwje a ze serbskimi drastami sylny začišć zawostajił. Z ćaha, kiž je so z telko lubosće a zrozumjenja zestajał, je so wobšérny pohlad do serbskeho ludstwa a žiwjenja poskićił. Loni 20. septembra je wón, kaž naspomni, před zastupjerjemi serbskeho wobydlerstwa po knježeŕstwowej porućnosći jeho wolu wozjewił, zo so Serbam zdźerženje a pěstowanje jich ludstwa, ręče, wašnjow, drastow a nałožkow zadźěwać njesmě, dokelž móže jenož ludstwo, kiž swoju zamdźenosć česći a so k njej wuznawa, sylny staw ludoweho cyłka być. Zo so knježeŕstwo swojeho wozjewjenja dźeŕži, kiž je cyle z wolu ludoweho kanclera Adolfa Hitlera přezjene, kiž kóždu swojorazność splahow česći, a zo je też serbske wobydlerstwo tuto wozjewjenje prawje zrozumiło, dopokazuje tutón dźeń. Zlět njeje pak jenož k temu, zo bychu so němskemu wobydlerstwu zaso raz serbske drasty a nałožki přewjedle, ale wón ma nimo teho ważny a nuzny nadawk, zo by w zmysle praweje ludoweje zhro-

madnosće přinošował k zrozumjenju a dowěrjenju wobeju wobydlerstwow. Serbja su přez jenotliwych zastupjerjow kaž w cyłku też w nowej Němskej swoju loyalnosć a swéru k němskemu wótčenemu krajej a němskemu knjeżerstwu wuznali a tuto wznaće při ludowym wothłosowanju 12. novembra łoušćo léta też ze skutkom dopokazachu. Z wjeselom je wón też nětko zaso wozjewjenje. Domowinskeho wjednika słyšał, zo Serbja za swoju česć wobhladuja, zo su najlépši němscy staćenjo. Wězo maju woni też wšu přičinu so wjednikej dźakować, přetož bjez nacionalsocialistiskeho pozběhnjenja bychmy do chaosa bolšewisma zapadnyli a njelychmy so dźensa k Radwotskomu zlětej zeršy móhli. Nimo tuteho wuznaća loyalnosće a swéry sobi knjeżerstwo sprawnje přeje, zo bychu so wšitcy Serbja bjez wuwzaća też znutřkownje na přeco k němskej ludowej zhromadnosći słušacy wobhladowali a zo bychu so připadne napřećiwnosće na zakładže nacionalsocialisma wurunale. To budźo čim lóžo móżno, dokelž hižo wjele nacionalsocialistiskich mysłow, kaž wučba, wo ważnosći krwe a ródy, zdźerżenju stareho stroweho ludstwa a we wotpokazowanju marksistiskeje błudneje wučby we serbskim wobydlerstwje hižom do nacionalsocialistiskeho pozběhnjenja zakótwjenych. Knjez hamtski hejtman skónči z přećom, so by Domowinski zlět stał w duchu wole k wulkej němskej ludowej zhromadnosći a w dowěrjenju a dorozumjenju wobeju stron, potom je był ludowy swjedźeń w zmysle našeho wjednika. Sława Hitlerej! (Skónčenje sćěhuje.)

Krótke politiske powěsće

— Němski president ſ Hindenburg je cjeſtny tſchij ſa wójſtich wobdźelnikow wuſtajił.

— Tele dny dopjelni ſo 50 lět, ſo němſki ſawěſćenſki hamt wobſtej. Pſchi tutej ſkładnoſći rěčeſche němſki dźěłowy minister Seldte, ſo němſke knjeżerſtwo ſozialne ſawěſćenje niż jenoż ſpjerja a ſafhowa, ale jo też wutwari.

— Franzowſki miniſterſki preſident Doumergue je litewſkeho wupóſłanza w Pariju k dźěſchemu rozrěčowanja pſchijał.

— Franzowſki general Weygand, kiž je njedawno Jendźelſku wopytał, je cjeſko ſtworił, ſo dyrbjachu jeho do thorownje dowjeſć.

— Na pomnik ſamordowaneho franzowſkeho ſtatneho preſidenta Doumera w Aurillaku, kiž dźeſyſche ſtatny preſident Lebrun 22. julija poſwjećiſć, je ſo pjatk wjeczor bomba cjíła. Wona pak njerozbuchny. Skućerjej w ourcje cjeknyſchtaj.

— Sowjetſki póſłanz w Pariſu Dowgalewſki je ſobotu rano wumrěł.

Katastrofalne škodowanje ze suchotu w Rózborskim wokrjesu

Sſrjedu 11. julija ſu krajny radźićel, pſchedſtejićer finanzneho hamta, wokrjeſny wjednik nazionalſozialiſtiſkeje dźěłaćerſkeje ſtrony, wokrjeſny burſki wjednik ſe ſwojim ſtabowym wjednikom a rataſkim wokrjeſnym wotradnym poradnikom po Rózborſkim wokrjeſu puć̌owali, ſe bychu ſo wo wuſtatkowanju ſuchoty w ratarſkim pſchemyſlu ſwědźili. Wſchudże ſu ſwěſćili, ſo ſo njedoſtatk pizowadłow najcjeſo ſaćuwa. Jeli ſo ſo pizowadła w dohadanej mérje ratarjam njepodadźa, njebudźe móżno, najwuſnuſchi wobſtatk ſkota wudźerżeć. Přenje poſtajenje takow je ſłdma połoju normalneho wunoſchka ſyna podało, ſ mějtnami njeje ſo trawa ſ zo'a poſyſkła, dokelž ſo njeby dźelo ſapłaćiło. Nětkole jenoż nětkore włóſnjſche fuki njeſchto ſeleneje barby pokaſuja. — Wunoſchti rožki wjele niže normalneho wunoſchka leži. Mjeſ naſymiſkej rožku ſu pak wulke rozdźele po tym tak wyſoko podſenſka woda doſahała a kelko je ſo deſchcża na jenotliwych mětnach najchło. S mětnami ſamo rožka, kotraž je powſchitkownje najmjenſe cjerpita, wjele wjazy njewunjeſe hač wunjiw. Pſcheiza je ſo na wſchěch njewoſtnych połach njeporadźi'a. Woſebje pak ſu nałetnje žita cjerpjte, jenož porědko ſu ſo nětkaſ ſnjeſłiwe žně nadeſchła, mjeſ tym je ſo potoſchitkownje wutpad hač do 80 abo 90 prozentow ſwěſćił, kaſ daloko ſo wowſ ſ zyła njeje ſelany jako piza wuził. Sa černy, rěpu a pizowaje roſtliny ſo najhórſcheho njeporadźenja boja, je-li ſo bórſy wutrajny deſchcz njepſchińdźe. Běrny, kotrychž ſelo je woſpjet ſnjeſło, počina hižo hinjeć a padać. — Po wunoſchku wobhladanja dyrbi ſo **Róſborſki wokrjeſ jako ruſowy kraj wobhlada.ć.** Dokelž je ponoſ je ſamjenje nozy njenóſina, dyrbi ſo nadźeć, ſo němſki a pruſki ſtat ſwoju pomoc njeſaprajitaj. Wonaj to ſamóſtataj, dokelž ſo w druhich dźělach kraja dobre žně wocjakuja.

Čitař „Serbskich Nowin“, ratař knjez **August Winklef** w Njeswačidle njedawno na znjezboženje při synawoženju wumrě. „Serbske Nowiny“ wudałachu přez swo'u zawěšćernju joho zawostajenym

1000 hriwnow

Při tajkim zrudnym padže je tutón nahladny pjenjez witana pomoc. Kóždy čitař „Serbskich Nowin“ je z 1000 hriwnami zawěšćeny; jeho přiwuzni dostanu, hdyž na znjezboženje wumrěje, 1000 hriwnow wupłaćenych. Hižom mnohim našich čitarjow je so dotal tuta pomoc dostała.

Ze Serbow

W **Ludyſchinje**, 16. julija 1934.

— **Wo wjedźe.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer + 2, najnjižſcha temperatura w nozy 16 ſtop Celſija. Wuhladny na wjedro: ſuchо. — Rozpokojenje niżinow w ſyrjedźnjej Europie je ſo pſches ſjedźelu jara njeſtajnje wutworiło. Niżinje nad Połnóżnym a Raiſchim morjom ſkutkowaſchtej wcjera na wjedro w Němſkej a wobeju w ſtronach ſ wjeczora Lobja pſchinjeſechu njewjedra na mnohich mětnach ryane wotſchewjaze deſchcze. Po wěſchczenju wjedrarjow ſo njewjedra pſches Lobjo k ranju wupſcheſtrěja. Potajkim ſmědźi też w naſchich tónčinach deſchcze wocjakowaćj. Jutſje wutoru ſlónčko 4,04 hodźin ſłhadźa a ſo 8,07 hodźin ſkowa. Měſacjk ſłhadźa jutſje dopołdnja 10,11 hodźin a ſkowa ſo wjeczor 9,58 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Trochu njewobſtajne a njewěſte, tola poměrnje ſjopte wjedro.**

— **Wabjeński dźeń Budyſkich małych ſahrodkarjow a małych ſyđlerjow.** Kaž po zyłej Němſkej, tak też w Budyſchinje mali ſahrodkarjo a mali ſyđlerjo wcjera njeđźelu wabjeński dźeń wotmětchu. Se wſchěch tónzow města hromadźachu ſo pſchipołdnja na Albertiſim namjeſće a ſetupachu ſo tam do ſwjedźeńſkeho cjaha, kiž ſchtyri poczaſy: nałećo, lećo, nałymu a ſymu pſchedſtajeſche. W 1 hodźinje cjehnjeſche rjany ſwjedźeńſki cjah ſ Albertiſkeho namjeſta po moſcje na Tſelnik, hdźej ſo wulke wuſtupjenje wotmě. Nadrobniſchu roſprawu hiſchcze podamy.

— **Pſchi polizajſkim kontrollowanju** ſo w poſłednich dnjach mějićelejo ſchrebařiſkich ſahrodkow pſchepłapichu, kiž pſcherčiwo ſakaſej měſchćańſkeje rady je ſchlawchom ſwoje ſahrodki krjepjachu. Woni ſo wyſchnoſće woſjewja.

— **Cjejłe ſrajenje.** Ssobotu popoł'dnju wokoło ¼4 hodź. na tſchiſnišchcu Kěžorſkeje dróhi a Póſtſkeho naměſta cjeſły auto a motorowy koleſaŕ cjeſko do ſo ſrażyſchtaj. Motorowemu koleſarjej ſo pſchi tym noha nje kelena dwójce ſłama. Jako běſche knjeſ dr. med. Monja ſnjeſbożeneho ſwobalak, dowjeſechu jeho ſobuſtawy dobrowólnje ſanitetneje kolonny do měſchćańſkeje thorownje. Wina na njeſbożu ſtaj dźeje wobaj winowatej.

— **Njekedźbliwje dróhu pſchekrocžił.** Njedźelu dopołdnja wokoło ½9 hodźin muj dróhu na Žitnych wikach njekedźbliwje pſchekrocžł a kolojeſdnemu do kola ſaběža. Wobaj padnyſchtaj, tola bjes ſchkodu wotekđźeſchtaj.

— **Wowſ krabnyłoſ.** Połizija lepi njedźelu rano ſahe dźełaćerjowu Willija Schneidera tu Pod hrobom cjíſło 23 a Waklarja Marxa tu na Garbarſkej haſy cjíſło 11 w ſchreberſkich ſahrodkach „Kraj na ſtónju“ ſ kradnjenym wowſom. Wowſ ſo jimaj ſebra. Pólnaj pabuchaj ſo wyſchnoſći wojſewitaj.

S **Drežđżiju.** Cjejłu hoſpodarſku ſchkodu je ſaſtdźeny pjatk rano tudomny kubleŕ Peſchel poczeṕił. Swojeho žyna bě je ſapſchahom do Pomorz po wuhlo póſłał. Dyž tutón ſ wutwarjenym thežam, kotrymž Nowy Drožđżi rěkaju, pſchijeđże, nabodno bažanty ſ ſekkow wuleczachu. Konjej ſo ſ tym ſtóſſchwiſchi, wós do ſad ſtorczichu, ſo ſo tón ſ konjemi ſ dróhi nětkaſe pjecj metrow do hłubiny dele walt. Podſobnikej, na kotrehoż wós padże, ſo žiwoł rosbi, ſo ſo krej ſ njeho tjeſche. Wbohe ſtoczo dyrbjachu hnydom ſakłóčj. Podſobnik drje chwilu ſo njehibajo na ſemi leżeſche, tola ſo ſaſo ſhraba. Nadźiſeja ſo, ſo njebudże po padże do hłubiny na trajnu ſchkodu cjepicj. Wós je ho wſchón ſłamak. Peſchelowenu žynej ſo w poſłednim wokomiku, prjedy hač wós po ſkale dele ſajeđże, poradźi, ſ njeho wotſkočicj. Pſchi tym je ſo wſcheje ſchkody ſminył. Hačzrunje je kubleŕ Peſchel cjejłu ſchkodował, móże ſo hiſchcze Bohu đźakowacj, ſo je ſo jeho žyn ſ njeſbożowneje jeſby ſ njeſranjenymi ſtawami ſtrowy domoj wróćił.

S **Rakojd.** Sańdźenu ſobotu na tudomnym kujeſim dworje ſ młócżawu žito młócżachu. Hdyž wyſoko nałkađeny wós na dwór pſchijeđże, ſ bulbogga ſchkra wulecża, kotruž wětr na wós ſtrony. Žito na wośu ſo ſajehli a ſa nětkore njeſchiny zu'y wós w płontjenjach ſtejeche. Na ſboże nětkoſi duchapſchitomni muſnjo wós wot bróżnje wotwjeſechu, prjedy hač bě ho woheń pſches zuły wós toſſcherił. Budźiſche-li ſo wós blisko bróżnje ſtejo wotſtajił, bychu pkomjenja na bróżnju pſchekočjte a ſ wohnjom bychu ſnadź ſo wſchě dworowe twarjenja ſnicjíle. Wós je ho do cjiſta ſpalił.

S **Hornjeho Hłojelika.** Poſłedni łežny woheń blisko naſcheje wſy je ho ſe ſtóſtniſkej ruku ſałożił. Łěž je ho ſdobom na nětkorych mětnach palił. 24lětny duchakhory Richard Lehmann ſ Mulkeho Bodemuſła w Garowſkim wokrjeſu je ho wuſnał, ſo je łěž ſapalił, prajiſy: „Mam rad, hdyž ho pali“.

Se **Sleho Komorowa.** W pſchekładźiſchcu jamy „Hilžbjeczine ſbožo“ w Sſtwu Komorowje je 25lětny ranžerjar Preuckner ſnjertnje ſnjeſbożił. Won je najſkerje pſchi ranžerowanju mjes diwaj wojaj padnył, pſchi čimž je ho tak cjeſko ſranił, ſo je bórſy po tym w thorowni wumrěł.

S **Hródka.** Na poſłednje proſeże wiki bě ſo 650 proſatow pſchiwjeſło, ale bohużel ho jenoż ma'o pſcheda. Dla pobrachowazeje pizy ho pſacžiſmy ſamo hač na 2 hriwnje ſtócżichu.

Z Łužicy

S **Korſynja.** Schtwórtk popołdnju je ſo dźewjećměſacżne dźěćo tudomneho rěſniſkeho miſchtra Richtera we łožu ſadušyło. Kaj je łekaŕ ſwěſćił, njeje ho žnjercj ſ ſtećej wozbołu ſawinowała.

* S **Ruchnowa pola Jitawy.** (Liſchka 50 lěſatow moriſka.) Rubježniſak liſchka tu wulku ſchkodu nacžini. Na jenym kuble je wona 50 lěſatow ſakuſała a jene ſ nich wotnjeſła. W hornjej wſy je pjeć ſacžatowa a jenu huſeju rubita.

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěſć ze 17. lětſtotka.

Přeložił J. Š.

(Pokračowanje.)

6. Jězorski probst Jurije Burnel.

Při cyrkwi maćerje Božeje na Bledskej kupi běše přeco kaplanoju přiſtajeni, kotrymž pak probſt dachu. Ale tuto pomjenowanje njewoznamjenješe druhe hač jenoż to, zo su předstejićerjo Marijeſwjatnicy. Jich winowatosć bě wobſtaranje Boże ſłużby a dušowne zastaranje pobožnych pućowarjow. Probſtow postajachu Briksensey biskopja ze ſenskim hłownym kapitłom. Dokelž bě kupa ſwójſtwo, wotwodźowachu z prawa wobſedźeńca też duchownſke prawo (jurisdikciju) nad kupu. Briksey biskopja z mjerzanjom hladachu na tute wěry. Bledska kupa z Marijnej cyrkwju běštej mjejcy dospołnje wuznawataj z jich dušownego skutkanja a woznamjenjeſtej biskopſtwo w biskopſtwje. Pomłać pak ſej njemóžachu, dokelž bě bamberſki kaiſar VIII. z pismom z 3. ſeptembra 1485 briksenſkemu biskopam njepoſrědnje duchownſke prawa nad Bledskej cyrkwju a probſtwom připóznał. Lublanſki biskopja zajeſechu ſćicha tule njepřijomnoſć, dokelž pak ſo přeco nadźijachu, zo ju z přećelſkim wujednanjom wotſtronja, jeli nic hórzy, to tola pózdźo. Budźemy w běhu powěſće widźeć, zo nadźijach njeje wobſtałdźiła.

Pobožne pućowanje na Bledsku kupu je w lutherſkich lětach (1560—1609) swoje najzrudniše časy dočakało. Njechamy wapisować wopuſćenoſć, w kotrejž běše Marija dołhich 50 lět. Probſtozjo běchu zanjechali Božu ſłužbu a ſo też ſami podali Lutherowym wučbam. Briksenſcey biskopja bychu rady to porjedźili, tola kak daloko běštaj Bled a Briksen jedyn wot druheho! Też Lublanſcey biskopja bychu rady něšto činili w nastupanju, hdy bychu rucy zwjazanej njeměli.

Rjeńši wobraz pokaza ſo lěta 1609, jako bě Jurij Burnel za jězorſkeho probſta pomjenowany. Zapiſy jeho jako zahorjeneho duchowneho khwała, kiž je pobožne pućowanje w ſwojim ſkoro 30lětnym ſkutkowanju (1609—1638) wysoko pozběhnył. Z podpjeru briksenſkich biskopow a z jałmožnu putnikow po rjedźi Marijinu cyrkej, zo bu zaso dostojne bydlenje jězorſkeje kralowny.

Wopytajmy knjeza Burnela w jeho bydlenju na kupje!

W kožanym ſtole sedźi za blidom a přeluladuje knihu, do kože zwjazanu. Na blidźe ma pěſkowy časnik, zo by pilniſo wuwužiwał čas. Jutře budźe njedźela a dopomnjeće Marijineho wopytanja, (2. julija), hdyž budźe trjeba putnikam něšto pozbudźaceho powědać.

„Khwalba Bohu, zo zaso khodźa na pobožne pućowanje!“ Burnel zdychny. „Rady hišće něšto dźełam za jich duchowne spomoženje“.

Knjez probſt njebě wjacy w młodoſtnych lětach. Hłowa a broda pokazowaſtej hižom tójſto ſedźiwych włoſow připowědnicow pjećdźeſateho lěta. Też hoſpoza Marijana wuběhowaſe ſo dźiwajo na ſtarobu ze ſwojim knjezom. Přinjeſe runje wohjed dó jſtwy a woſta něšto časa při durjach, hač jej knjez něšto poruči.

„Marijana!“, rjekny z raznym ſłowom. „Ty hižo wěš, što čaka tebje a mje. Njetraje wjacy dołho, zo naš wopyta naš wysoki knjez, dostojny biskop baron Welsberg z Tirolskeje. Tebi je tón kraj njeznaty, dokelž hišće nihdźe była njejsy. Telko Ci jenoż praju, zo dyrbi ſo biskop dźeſać dnjow wjeźe, prjedy hač dojeđże na Bled. Nadźijam ſo, zo změješ w prawym čaſu wšo wobſtarane, dokelž biskop też naše bydlenje wopyta“.

„Knjez probſtó, wotmołwi Marijana, „wšo budźe wurjedźene, wumyte, zrjadowane“.

„Póndźelu pak njech pſchińdźetaj z Bochinskeje Běleje murjerjej“, pokračowaše Burnel, „taj dobraj dźěłaćerjej, wšak wobeju znaješ. Porjedźitaj, štož je wobmjetka zwotpadało na zwonkownych ſtronach cyrkwje a wěže a wobělitaj ſćěny. Znutřka pak cyrkej ponowjenja njetrjeba, dokelž je wšo w rjedźe. Jenož pawčiny maja ſo wotſtronić a ſaty ſo zhładźić. To pak je zwónikowa a zwónikoweje ſtarosć, nic twoja“.

„Spušćejće ſo, knježe, zo budźeće ze wšem ſpokojom“, rjekny Marijana a woteńdźe do kuchinje.

Při wobjedźe probſt hišće wjele přemyſlowaše, kak budźe z tym a wonym, zo njeby na nič pozabył. Potom začini duchownſke modleńſke a woteńdźe do cyrkwje, hdźež bě wjele pobožnych putnikow zhromadźenych. Jako ſo w ſtyrjoch ſwjatok zwonješe, měješe Burnel w cyrkwi hižo wšo wobſtarane.

Ducy dom pozasta při molerju, kiž woblědže barby ſłónčneho časnika na zwonkownej wěžinej ſćěnje ponowješe. Tehdy njebě na wěžach časnikow, kajkež dźensa mamy. Machawku je hakle italſki hwězdař Galilei wunamakał, kiž je w lěće 1642 wumrěł. Tehodła ſo wonka jenoż po ſłónčnych časnikach złožowachu. Te nam też dźensa hišće z dypkom pokazuja čas wodnjo.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

Naše žně w lěće 1934/35

Statistiski hamt wozjewja nětko wuslědki přenjeho powobličenja žitnych žnjow kaž so wone jewjachu započatk julija t. l. Po wobličenjach, kotrež so na zakładže podłožkow wjesnych rozprawjerjow stachu, mózemy pola žitow w tutym lěće ze sčěhowacymi přerězkowymi wunoskami za hektar ličić:

nazymska rožka	16,3 dc	za ha	(1924—1933 w přerězku		16,5 dc)
naležna rožka	12,2 „	„ „	„	„	12,1 „
nazymska pšenica	18,2 „	„ „	„	„	20,5 „
naležna pšenica	16,8 „	„ „	„	„	20,3 „
nazymski ječmjeń	21,1 „	„ „	„	„	23,6 „
naležni ječmjeń	17,1 „	„ „	„	„	19,6 „
wows	15,7 „	„ „	„	„	18,6 „

Hdyž tomu podpołožimy wulkosć posyteje role, dostanjemy na zakładže tutoho powobličenja sčěhowacy cyłkowy wunošk.

rožka	ca. 7,27 mil. to.	(1924 - 1933 w přer.		7,52 mil. to.
pšenica	„ 4,10 „ „	„	„	3,88 „ „
nazymski ječmjeń	„ 641 000 to.	„	„	442 000 to.
naležni ječmjeń	„ 2,27 mil. to.	„	„	2,49 mil. to.
wows	„ 5,07 „ „	„	„	6,38 „ „

Při tutych ličbach dyrbimy sčěhowace wobkedźować: předkhadźace lěto 1933 přinjese nam rekordne žně. Docpějemy w tutym lěće za rožku a pšeńcu tola hišće srěnje žně a to 11,37 mil. tunow. Žně w předkhadźacych létach wunjesechu w přerězku 11,40 mil. tunow. Ječmjenja powobliči so w tutym lěće na 2,91 mil. tunow pornjo 2,93 mil. tunow we přerězku předkhadźacych lět. Też tu so potajkim srěnje žně docpěja. Wowsa pak změjemy pornjo prjedawšim létam wo 22 proc. mjenje.

Dale móže so wo wuhladach žnjow hišće sčěhowace rjec: we narańšcej a srjedźnej Němskej su škody, kotrež je suchota načinila, jara wulke. Za to pak móže so we wječornej a južnej Němskej z dobrymi žnjemi ličić, dokelž mjachu tam přeco zaso rjane dešće. Knježeństwo może reservu na khlěbowych žitach, kotrež so w młynach a skladach khowaju, we wysokosći 2 mil. tunow nětkole jara derje trjebać. W nuzy móže so wumlěwanje powjetšić, z čimž so też někotre statysacy tunow muki dobudu. Móže so hižo nětko z wěstosću rjec, zo może Němska do léta 1935/36 też hišće z khlěbowej reservu zastupić. Njeje potajkim žaneje přičiny, stracha měć, zo khlěba njebudże. Zo by so žeživjenje skotu zwěsćilo, wosebje też tehodla, dokelž běchu synowe žně poměrnje hubjene, je so wuwoz wšěch picowanskich tworow zakazał. Nimo toho su so płaćiny za lany wosuški kruče postajile.

Wobsteji dale możnosć wjacy 100 tysac tunow picowych tworow do Němskeje dowjesć, aniž by k tomu devizow trjeba było, dokelž je hišće wuwoznych wopismow k dispozicieji.

Z tutych rozpomninanjow może so spóznać, zo njeje žaneho stracha za žeživjenje němskeho ludu.

Sto dyrbiš wo powětrowym škiće wědźeć?

Němska je pod cyłkowom Versailleskeho diktata wot bróniła. 198. § Versailleskeho diktata zakazuje Němskej khěrkowu bróń. Staty wokoło Němskeje su haćz na jedyn wobkrońene. Wone maju wjacy hač 10 000 khěrkow pschihotowanych. Za hodźinu móža bombowi khěrkarjo wot nijesow kóžde němske město nadpadnyć. S nadpadom z powětra so zyle wobydlerstwo wobroni. Padaze bomby móža kóždeho trjechić; tohodla dyrbi so kóždy schkitać.

Kak móže a dyrbi so jenotliwy a cyły němski lud schkitać, wopisuje so na plakatach wo powětrowym schkiće (w prawidłach powětrowego schkita), kotrež Budyska wotnožka němskeho swjazka za powětrowy schkit, zakazuje kraniece skupiny, wschitkim khěrjanom pschirosća. Pomocniznje wotnožk w cjeśnym zastojnje w pschichodnych dnjach plakaty rozeznja. Khěrjerjo so prosća, zo bychu tute plakaty w zajimje wobydlerjow domu na widomym městnje w khěži wuwěsyli. Wjele hdi tež kóždy napominanje k wutrobje wosuje, so by za bjezstrach Němskeje słoužił. To cyni, hdyž so pola Budyskeje wotnožki jako hobustaw němskeho swjazka za powětrowy schkit pschipowědźi.

Radio

Wutoru, 17. julija, ryschimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wschědneho programma: 10,10 tačele. 12 pschipołdnjschi konzert. 15,15 za žony. 17,15 šport za młodźinu. 18,35 politiski pschehlad nowin. 20,10 orchesterski konzert.

Lipsk: Nimo znateho wschědneho programma: 6,25 rańschi konzert. 9 za žony. 11,30 za burrow. 12 tačele. 13,10 pschipołdnjschi konzert. 18,15 dujerska hudźba. 21,20 zabawny konzert.

Hischcze wažne z dnjowego programma: Königsberg: 20,10 wječorny konzert. Hamburg: 20,10 rubjenje Sabinarkow. Wrótsław: 20,10 zabawny konzert. Köln: 21,10 orchesterski konzert. Stuttgart: 19,05 opera Don Giovanni, Warschawa: 20,12 Tristan a Ysolda. Praha: 20,45 orchesterski konzert.

Najnowiše z cyłeho swěta

* Po wulkej horzcoje tu po zyłej Hornjej Slazkej njewschědnje cjeźke njewjedra zatkadźaje. W Paduwje běsche wětr tak šylny, zo jastiwowe murje cjeźko wobschkodźi. Groty drohowoje żelesnizy ho rostorthachu, so dróhowcy jěsdźicej pschestaj. Pola Bologny wětr a krupy z tajkej njeměrosćiju zatkadźachu, so ho schtyri burske twarjenja zajimnychu. Zdźesa wobkedźi ho Santa Croce ho wjele twarjenjow wobschkodźi. Pschi zatkupjenju murje ho muž mori. Schtyri wobydlerjo ho tranichu.

* Pschi bożej kłužbje w templu połodnjschcje Indiskeje wohenj wudri. Mjes wobrjadami běsche mjenanje zatacenych tkaninowych bólow. S tym ho templ zapali a ho tak ruce palesche, zo ho jenaj mało wobrtarjow njezatacenych wulkowa. 30 wobydlerjow ho spali, 40 ho cjeźko rani.

* Nürnbergska żelesniska direkzija wojsewja: Sobotu 12,45 hodźin pschi wobcelitym czahu Hitlerskeje młodźiny mjes Schweinfurtom a Bergreinfeldom, dwaj hólcaj Hitlerskeje młodźiny, kotrajž ho pschejara i czaha łohaschtaj, zhrabny lokomotiwa wobwobodźi. Pschi nahlim cjahu, kiž napschećiwo pschijědże, a jeju zmjertnje rani.

Sport

Hans Stuck dobu 7. wulke myto Němskeje.

Při njedźelnišim autowym wujězdźowanju na Nürburgskej wujězdźowarni doby znaty němski wujězdźowar Hans Stuck ze swojim Auto-Union-wozom 7. wulke myto Němskeje. Z tym je wón khwalobnje narunał mjeńše zbožo němskich wujězdźowarjow wo Montlhéry w Francowskej. Druhi běše Italčan Faljioli a třeći Francowza Chiron. Zajimawe wujězdźowanje wotmě so před nehdźe 200 000 přihladowarjemi. Wono započa so z dypkom w 11 hodźinach dopoldnja. Puć wujězdźowanja běše docyła 570,250 kilometrow dołhi. 25 króć mějachu wujězdźowarjo jězdźenje wobjěć a kóždy króć 172 dróhowych kolijow přewinyć, to je přez 4000 kolenow. Hans Stuck trjebaše k přejězdźenju tutych 570 kilometrow 4 hodźiny 35 minutow a 19,1 sekundow (123 kilometrow za hodźinu). Fagioli 4 hodźiny 40 minutow a 26,1 sekundow (122 kilometrow) a Chiron 4 hodźiny 46 minutow a 32,4 sekundow (119,4 kilometrow za hodźinu).

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 16. julija 1934.

Sobotu we Barlinje žaneje bursy a žanych žitnych wulkowikow. Tohodla njepedawany dźenja žanu rozpratwu a žane płaćiny.

Na złotnych wikach je dźenja na pschedań 938 howjaceho skotu, mjes nimi 106 wołow, 328 bykow, 403 krowow, 53 jałcjzow a 48 jałojckow, nimo toho 1347 cjelatow, 1094 wowzow a 3608 žwini. Pola howjaceho skota je pomały wobtok, płaćizny lohko popuschczeja. Cjelata maja jara pomały wobtok, pozdźenje płaćizny ho jenoź jara cjeźko dźerja. Wowzy maja pomały wobtok ja jara płaćizny. Też pola žwini wuwije ho pomały wobtok lěkma ja płaćizny sandźenego schtwórtka.

Našim spěwarjam

Mamy woprawdźe hobrske pokłady w našich spěwach. Wulki dźěl je so do spěwnikow zhromadźił. Někotre spěwy su też jenotliwje k dóstaću. Njech tute wulkotne wupłody serbskeho ducha njetłaja na łubjach Serbskeho Domu, ale njech su žiwe w serbskich domach a wutrobach!

Hlejće zapis spěwow a spěwnikow:

Chor a solo ze serbskeho requija wot K. A. Kocora 10 pj.
Tamburica z cunim hłosom wot dr. J. Pilka 5 pj.
Sapaf wot B. Krawca 5 pj.
Sčeś spěwow serbskich za sopr. a solo w. K. A. Kocora 0.50
Wěnc narodnych spěwow, hornjo- a delnjołužiskich wot K. A. Kocora 1.—
Pisně Łužiskoserbske wot Lud. Kuby 1.—
Naše spěwy I, Serbski spěwnik za šule 0.60
Naše spěwy II, Serbski spěwnik za šule 0.90
Towaršny spěwnik, 4. wudaće 1.50
Spěwy za serbske šule wot K. E. Pjekarja 0.10
Styrihłosne mužske chory (35 hł.) wot K. A. Kocora 0.80
Zerja, 25 serbskich narodnych hłosow, wot B. Krawca 0.75
Wulka lubosć 30 serbskich spěwow, za měšany khor wot B. Krawca 0.75
Dobry wječor, 34 narodnych spěwow za měšany khór na 4 a 5 hłosow wot dr. Pilka 1.—
Skowronček ze serbskich honow, nowe spěwy za měšany mužski a žónski khór wot B. Krawca 1.—
Słónčne pruhi, zběrka nowych spěwow za měšane, mužske a žónske khóry wot B. Krawca 1.50
Duchowny ludowy spěw, 80 čisłow wot M. Urbana 0.75

Za přećelow našeho ludoweho spěwa a ludoweje hudźby:

Nowa zběrka Melodije k hornjołužiskim pěsnjam zhromadźił Lud. Kuba 2.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni I zhromadźił A. Černy 1.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni II wot A. Černy 1.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni III wot A. Černy 1.—
Pěseń Srbů Lužických, napisał Ludwig Kuba 0.40
Slovanstwo ve svých spěvech, Písně lužické, IV. dźěle 4.—

Za našich rejwarjow:

Serbske ludowe reje, 15 serbskich ludowych rejow wot B. Krawca 2.20
Neue Sachsenklänge wot B. Krawca 3.—

Wšitke tute spěwy móža so w Serbskej kniharni w Budyšinje kupić

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoler a za nawěšćki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

Konkursowe wupředawanje

pola firmy **Gustav Schneider**

wobswětlenja, klampnarske potrjeby a domjaceje nadoby

Předawanja: Różowa dróha 8 we dworje

Zubny lěkař dr. Beyer

zapućował

Sanitätny rada dr. Michauck

wróćo

KURT HANDRIK, farař,
GERTRUD HANDRIKOWA rodź. Šajbić
zwěrowanaj.
W Porśicach, dnja 15. julija 1934.

K Domowinskemu zlěću!

wše drastowe tkaniny, khorhojowy płat, banty a žiłdźane tkaniny

Schaaf

Tučne jerje 25 ₰
w tomatowej jušcy
Paul Martschke, Kěrčorska dr. 22

Mjedźane łoža spańske jstwy kuchinje
za najnižše płaćizny pola firmy
Paul Krahl
Serbske hrjebje čo. 28

Póndźelu rano wumrě naša horcelubowana mać

Marija Glawšowa

rodź. Bödlinkec

po krótkej khorosći w 54. lěće žiwjenja.

Wo jałmožnu paćerja proša

Zrudźeni zawostajeni

Jurij Glawš a dźěći

Pohrjeb budźe štwórtk rano 1/8 8 hodźin w Ralbicach.

Po krótkej khorosći wumrě ze swjatymi sakramentami derje doma wobstarana njedźelu dopoldnja 1/4 10 hodź. moja luba mandźelska, swěrnje so staraca mać, sotra, swakowa a četa

Hańža Mikelowa

rodź. Krawcec

w starobje 53 lět a 4 měsacow.

To wozjewja we hłubokej zrudobje

Mikławš Mikela a dźěći.

W Swinarni, dnja 16. julija 1934.

Pohrjeb budźe srjedu rano we 8 hodź. w Khróšćicach.

Z tym, žo čitamy „Serbske Nowiny" dóstachmy po znjezboženju našeho lubeho nana Augusta Winklera

1000 hriwnow

wupłaćenych, za čož z tutym nakładnikej naš najwutrobniši dźak wuprajamy.

Winklerec swójba w Njeswačidle

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na póšće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hesćencańske 4 pjenjezniki. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwnje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je nas žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezboženje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja

Čisło (Nr.) 164 — Budyšin — Wutoru 17. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Noworjadowanje žitowcho hospodarstwa

16. julija je wukaz k rjadowanju žitowcho hospodarstwa w nowym hospodarskim lěće 1934/35 do mozy stupił. Ministerialny direktor Moritz w němskim fezinjezerskim ministerstwje tutón sakoń pondźelu popołdnju nowinarjam rozłoži. Wón pokaza wobłubje na wutworjenje **hłowneho sjednoćenstwa žitowcho hospodarstwa,** kotremuž so sjednoćenstwo mlynow z 30 000 němskimi mlynami pśiśamknje. Swójśi žitowcho hospodarstwa, kiž hłowne sjednoćenstwo wutwori, wobsmamaju wšchitkich wupłodźerjow žita, wšchitkich potšebnikow w pśchedawanju žita, wšchitkich pśchedźěkarjow a wobdźěkarjow žita a stónčnje fabriki a druhe pśichiprawy, kotrejž hłeb pieku, potajkim hłebowe fabriki a pjekarjow. Tute swójśi žitowcho hospodarstwa z hłownym sjednoćenstwom w Barlinje budźa rjad wšcheho žitowcho hospodarstwa w nastupanju organizacije.

Wone rjaduja Pśchewobzwanje žita z dwora na wiki, chowanje twory, jeje wuwuśiśe a stónčnje postajenje cenow. Hač do 31. oktobra so swójśi žitowcho hospodarstwa a hłowne sjednoćenstwo pśichipraju. Wot toho sa so potom wšchitke praśenja žitowych mikow zjame a so rjaduja. Organizacija budźe sadźowacz, njepśichodnym hacjenjam, kiž móža sa wupłodźerja pśichi wotwzaću žita nastaś, a wona so postara, so móže so pśetrjeba na žito a hłeb pśi žeso spokojiś. **Njetrjeba rožka a pśicenja pśchedaśe do ruki stata a tutón thowa ju sa tónkuchtworźeńca. S noworjadowanjom so postara, so njebudźe janeho njesprawnoho hibanja žita k druźiwam a k wukowikam.**

Schtož pśaczišny nastupa, ma so sašadnje nasponnicz, nježachmy w sašadnym lěće jara dobre žně. Koni běšche pśaczišna postajiła, kotraž so dowóźnikej pśaczišne wušesze. Lětša budźa žitowe žně wo njeńdźe 22 hač 23 procentow źłabšche hač koni. Nětko mohł kuli cźowjek wěźiś, so by so tutón žnadniśchi wunoschk z powyšcheho pśaczišny wurunał. To so njestanje. Staramy so pśi tym wo hłebowem pśaczišnu a keb hnjemy na polenje we sašaranju a na měnjenje politiskeho wjedniśtwa. Dyrbjał-li so 22—23 proc. wupad žnjow ſ pśchiměrjenym powyšcheńom krutych pśaczišnow wurunacz, dyrbjała so hłebowa pśaczišna jara powyšcheź. Tohodla dyrbi so w nowym lěće žitowcho hospodarstwa na sozialne potrjeby k cźeźi ratarstwa dźiwacz. Wóźo so dwoje stanje: **Wumrěće rožk pośtaji so na 75 prozentow (nětkole nježe 68 proc.)** S tym so 450 000 tunow muki wjazy nanjeśe. Tohodla móže mlynk 6 hriwnow wjazy za tunu płaćiś. Burej pak móže so se sćěhowaznym pomhacz: Sašada zajneho postupowanja płaćišnow wet spočatka hač do konca lěta žitowcho hospodarstwa so wobkhowa. Lětša pak ninnamy janeho pśchešpinetho poźiśenja, a dokeľ so po nasponjenjach krdźeźatkow hač k nowemu lětu 60—65 proc. žitowych žnjow woteda, so hnydom w pśnim połlěcu pomjo łońskemu lětu połwyšchene sapoczatne płaćišny postaja. Pola rožki wuczinja powyšchenje w pśchercźu lěta 6 hr. wjazy a za pśchesiźu 10 hr. wjazy po tunje. Pola pśchenzy to pola pśchetrjebarjow niježo njenwećiśni.

Pśchi tutym postajenju płaćišnow dyrbi ratarstwo wšo wěźiś cźeźu pśchewzaćz, dokeľž dyrbimy kupim wót wobdźěłerstwa wobkedźowacz. S tuteje pśicźiny **njechodźi so na powyšchitkowne powyšchenje hłeboweje płaćišny myślicz.** To pak nimo prajeć, so so tu a tam hłebowa płaćišna trochu pśchemeni. Pśedy pak hač so to stanje, so by wot žitowcho wikowarja, nikuka, mukowego wikowarja a pjekarja runje telko žada, kaž wot burra, to keka: šnjiźcz rozdźeł w płaćišnach. Njeje pak žaneje pśicźiny k staroscam, dokeľ hłeb sašaranju doňaha.

Daloke bur w nowych krutych žitowych płaćišnach polneho narunanja žnjowcho žnadniśchcho wunoschka njenamaka, so ſ powśchitkownymi naprawami hospodarskim njedostatkam w ratarstwje wotpomha. W krajinach, hdyž je žuchota ke katastrofalnym schkodam dowjedła, so nimo teho njepotrjebnje wobzebita pomoz sjewneje ruki poźicźi.

12 praśenjow za čestny kŕ ž

Po pśchecźu němskeho kujezerstwa je němski president Adolf Hitler za frontiskich wojowarjow, wójniskich wobdźělnikow, wudowy a starschich wuźiwajił. Tutón rjadowanje pak so po wukazu jenož, hdyž so wobzetiły namjet sapoda. Namjet frontiskich wojowarjow a wójniskich wobdźělnikow dyrbi so *na formular napisaś, pśchi cźimž ma so na 12 praśenjow wotmołwicz.*

Nimo mjena, narodneho dnja, powołanja, bydlenja a starjanstwa ma so naspomnicz pośledni wojeriski słužbowy wobdźěłk. Potom ma so wojśewicz wojeriski dźeł, pśchi kotrymuž so w śwětowej wójnje frontika abo wójniska słužba wukonjesze, kaž też waschnje, městno a cźas frontiskeje abo wójniskeje słužby. Napisaś ma so też, kajke dopokazy za frontisku abo wójnisku słužbu so namjetej pśchipokoja. Tute dopokazy su pjecza wojeriśi paź abo wuczaj ſ wójnischo spisa (Stammrolle), wukwedźenje wo wojeriśej słužbje abo wukwedźenje wo wójniskim ſranjenju abo rjane abo rentowa liścina atd. Tón, kiž namjet staja, je śeći tute dopokazy wot wyšchnoścow, swójaśtwow, dźěrjew atd. wudacz dacz. Hdyž žanych dopokazow njeje, ma so to wobzebje nasponnicz. Skónčnje dyrbi wjelowar napisaś, hdy a pśchi kotrym wojeriśim wotenju ku ſranjenju abo do wójniskeje jatby pśichińdze a ſ nimo teho rjady a cźestne ſnamjeńcka wobdźeli.

Formular za namjet wo spožcenje cźestneho škicza sa dowy a starschich wopschija tehorunja 12 praśenjow. Tu ma so ſwójene a pśchedmjeno, narodny dźeń a sedlanje, bydlenje a starjanstwo napisaś. Sa wudowy sleźi pśchesłuse praśenje, hač je so mandźelstwo ſ wójnischim wobdźěłnikom do 1. januara 1919 ſwjatało. Nimo to maju so napisaś mjeno wójniskeho wobdźěłnika, pośledne pola wudowow mjeno mandźelskeho, pola starschich mjeno ſyna, a pośledni wojeriśi słužbny škodźeńk wójnischo wobdźěłnika a praśenje sa poślednim wojeriśim dźěłenjom, pśchi kotrymuž je wójniśi wobdźěłnik w śwětowej wójnje wójnsku słužbu wukonjał. Tu so praścha sa cźasu, městnom a cźasom. Skónčnje ma so naspomnicz, hdy a hdże je wójniśi wobdźěłnik padnył abo na ſwjki ſranjenja abo w jatbje wumrěł, abo hdy je so ſhubił. K dopokazej maju so pśchipołožiźi wopomnjeńske łopjeno, ſtalowniśi wuczah regiſtra a, jeli je wójniska ſmjerc ſ janje śwěźena, pśichicźina ſmjerce, wuczah ſ liścin ſhubjenych, rentowa liścina atd. Pola starschich ma powśchitkownje nan prawo namjet podacz, jeli pak je wumrěł, ma macz tuto prawo.

Memelski krajny sejm zeńdźe so 25. julija

Gouverneur Memelskeho kraja je ſasmurjerjej potšantkeje powješćerje Lietuvos Aidas wosjewił, so by Memelski krajny žejm na 25. julija ſwola, so by wosjewjenje Reisgyjowego direktorstwa ſłyšchał. W Memelskej so powéda, so direktorij wócźo ſtupi, jeli so jemu dowěrjenje njewupraji. Potom by gouverneur ſe ſtronami krajneho ſejma wo pomjenowanju nowego krajneho prezidenta jednał.

Njeměr miez awstriskim wobydleŕstwom

Wukas awstriskeho kujezerstwa ſ 13. julija, w kotrymž so sa wobšyrjenje rošchuchadłowe ſ ſmjertnym khłostanjom hrožy, a ſo pśchipowéda, so so nichtó njeskłosto, kiž rosbuchadła hač do 18. julija woteda, po dokalnych powješćach wuspěda njemějesce. Nihdźe njejźu so rosbuchadła we wjetšchim rozmjerje wotedawale. Kaž so ſ Wina powź, tam w pśenich dnjach po wudacźu wukasa nichtó žanych rošchuchadłow njewoteda.

S nimohimi podawkami pośledujetk dnjow je so lud sašo do wjetšcheho njeměra ſtajił. Chcedźa wocźakacz, kak so móžny ſmjertny wuſud wuſtkutkuje. Powśchitkowne so cźeźkich ſcźěhkow boja. Njedźeń dóńdźe we Winje k cźežkim marxiſtiskim ſraźenjam. Winške nowiny pak jara malo wo nich pišeju. Sstudne pśichipady ſ nacionalsozialistami pak napadnje rozpišuja. Nowiny žamo spytaju nadpad na elektriſki powod do Wina na nacionalsozialistow wotwalicź, kiž pak bjes dweła wot kommunistow wukhadża, kotśiž chcychu ſ nim na 7létny dźeń žwojeje revolty 15. julija 1927 dopomnicź.

Turkojo třělachu do Jendźelčanow

Se Samosa w Grichiskej so powź, so turkowska straża do jendźelskeho ſchižaka „Devonshire", jako na kupjelanišći wuńet k blišnemu brjohej Maleje Aśiśeje pławasche, tšelesche. Turkowska straża wobsmjesche ſ tšoch offiśjerow, kotśiž je cźełnje nimo pśchijěźechu. Jedyn jendźelski offiśjer so morił. We Londonje su so nad podawkom jara wosboriłi. Cźełko satśelenego offiśjera njemóžachu hnydom namakacz. Jendźelska admiralita jeho diplomatiſy pytaca da.

Generalny straik w San Francisku

Generalny ſtrajk w San Franzišku je so pónkźeu rano ſ dypkom we 8 hodź. Po tamnišchim cźašu zapoczał. Wot tuteho cźasa je so wšchitkón wobthad na dróhach zastajił a tłamy su so samkle.

Njeměr w měsce ſtajnje pśichibera. Strajkowazy rozšichu wokna wšchelakich zyrobowych wobthodow a spowróćachu wjele cźežkich autow a druhich wosow, ſ kotrymiž so zyrobu wjesesche. Pśched ſurdnišnowym twarjenjom kommunistojo měsćanzoliu wobtwarichu a jeho najbórje hanjachu. Nunjež zíwilne wyschnoscze hischcze ſtatnu pomoz njepožadachu, stej wójſkowe a namóršše wjedniśtwo wošerjowałoj, so byschtej kyłej ſwólniłoj, w nuſy so wo sastaranje měra ſ zyrobu postarazoj.

So bychu so nakupnoscze hnydom w spožcatkach podtłóčiłe, su so žytne wotdźelenja nazionalneje gardy do San Franziška ſwo'ale. W Los Angelesu dosta pśeschkowiti połk poruczinoſcz, so by so hnydom do ſtrajkoweho kraja podał. S Los Linafa je wotdźelenje połneje artillerije ſe 7,5-cm-kanonami po puczu do San Franziška, tohorunja nětkotre ſtanki ſ maſchinišćimi ſtełbami. Hač do póndźele wjeczora w San Franzišku nježdeź 6000 muži nazionalneje gardy ſtejesche.

Měšchćanoſta Rossi pomjenowa unſowy wubjerk ſ 500 wošobow. Tutón wubjerk ma so postaracz, so bychu so zyrobu, kiž hischcze w měsce žu, prawje rozdźełiłe. Zyrobowe wobthody dyrbja po wulkim kupowanju pośledních njedźeł śwoje ſtyki prawje rozdźělicź. Wulkowikowarjo maju sa to, so w jich ſkładach jenoź hischcze sa 10 milijonow dollarow zyrobu leži. Wobsteznoſcze so ſtórschcheja, dokeľ też wójniśy ſtrajkuja a žaneje zyrobu njepśichiwoźeja.

Też zyła wokolina města cźerpi pod njedostatkom na zyrobje. Strajkowazy ſtrašuja kolwokolo měsćina a sadźerźuja wšchitke cźežite auta, kiž zyrobu do města wjesu. Policija ſ maſchinkimi ſtełbami ſtyła pondźelu dołhimi hodami cźežitych autow ſuczej pśches strajkowazych pśchedrěź. Gouverneur je njes tym wot měšchćanoſty pśośtuk dostał, so by jemu hischcze wjazy nazionalnych gardistow pośłał.

K wšchemu pśchida so hischcze ſtrach, so so też ſwójśi ratarskich dźěłacerjow ſ ſtrajkej pśchińdźeli. W Salinasu bižo 750 ſchofušowanych ſjednoćenstwa sa ſawalenje ſeleninu jenoruńkinje wobſamknu, kobu ſtrajkowacz. Teź w druhich městach pśchi wjeczornym mórſkim bjesoſy ſjednoćenych ſtatow ſtrajk pśchibéra. W Danielsonje 300 pśchedźěłerjow do ſtrajka ſtupi, dokeľž wjednińwo dźěłarnje ſich mjenu nochcyšche we 25 prozentow powyšchicź. W Birmingchamje w Alabamaſtim ſtacje wuńdu 22 000 textilowych dźěłacerjow do ſtrajka ſtupi. We Vancouveru pśchiſtawni dźěłacerjo nochcedźa twory amerikańskich łódźow wukładowacz, dokeľž jich wobžadki je ſkamarjow ſtrajka wobſtejachu.

Pśeziđent amerikańskich dźěłacerſkich ſwjatkow Grecn wośewi w žwojej rěcźi w Schrantonje w Pennſylvaniſej, so njewidźi žaneje móžnoſcze, so by ſo ſtrajk w San Franzišku bórzy ſkónczi. S Moſkwy ſu nowe ſtrajkowe namołwjenja do Ameriki dóšłe. W San Franzišku a druhdźe bo wocźakuje, so ma tuto město hórſche dny wocźakacz, hač žu nihdy pśchi ſemjerjenju byle.

Krótke politiske powěsće

— Hospodarske jednanja mješ Němšku a Franzowsku w Barlinje su pschihódne. Sandženy tydžeń su so zastupjerjo sahadnje wo shromadnej mysli srečenja dojednali.

— Badenska evangelska krajna zyrkej je so do němskeje zyrkwje pschijała. S pschihłosowanjom krajneho biskopa dra. Kühleweina su jeje prawa na němsku zyrkej pschesche.

— Stadło rustich wojeiskich letadłow poleci 28. julija do Parisa. Wono budże z najnowischich ruskich wojeiskich letadłow wobstejerj. Wopyt ruskich wojeiskich letadłow w Pariżu wobhladuje so jako wotmołwa na wopyt franzowskeho ministra sa letarstwo, Cota, w Moskwje.

— Rozsrěžowanja k pschihotowanju konferenzy wo wójnskich łódjach su so po powěsći z Londona hač do oktobra wotstorčile, dokelž so z dotalnymi rozsrěžowanjemi pschemału dozpě. Wuběhje su nahlady Jendželskeje a Ameriki jara wschelake. Jendželska a Franzowska njeje pschesjene wo podmórskich czołmach.

— Brasilska na tele dny ważnej znutskowno-politiskej podawkaj. Pondželu pschipowědasche so nowa krajna wustawa a dżenża woli so nowy president.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 17. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer + 2, najwyschicha dujowa temperatura 28 stop. czopłoty. Dżensa rano w 8 hodź. barometer 748, hygrometer + 1, najnižscha temperatura w nozy 18 stop. czopłoty. Wuhlady na wjedro: malo pscheměnjenja. — Nižina, kotraž je njedżelu wschelakim stronam Němskeje rjane deschcze pschinjesła, je so wuprózdnjena k nanju sećahnyła. Jeje jadro leži nad rańschej Pólskej. Nižina nad Wuchešiej njesuěje žaneho wolina na wjedro pola nas. S wjeczora bliži so wobšérna wyschina a je hižom wjeczornu Němsku dozpěła. Wona počina hižo na wjedro w naschich kónčinach skutkowaš. Njebudże pak pschechopjo, dokelž smějenty wětry z morja, kiž nam z khwilemi mróčejske pschičežerja, so so dospołne lečne wjedro njewutwori. Połdźischo pak so wětr lehnje a so wjedro jasno stań. — Jutrje žrjedu klónčko 4,06 hodźin skhadża a so 8,06 hodźin khowa. Měsačk skhadża jutrje dopołdnja 11,23 hodźin a khowa so wjeczor 10,10 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu žrjedu: Rjenje, tola hischcze trochu wětrotje a niz pschecjopło.**

— **K rosprawje w Domowinskim šěrje w Radworju pschipomnimy,** so je knjes Neumeister z Budyschina wótšterčakaj na **šwjedženskej kuzy pschiprawił.** Jeho **naprawa derje skutkowasche a wuspěchej šwjedženja ważne pomhasche.**

— **Wobthad politiskich autobušow z Budyschina do Schomborka pola Kamenza.** Wožebity pólstši autobuš z Budyschina pšches horjnu Čornoboh na Lubjenz a Splósk jěždži we wulkich prózdninach też žrjedu.

— **Jurij Baltin †.** Jedyn z naschich najzwěrnischich šerbskich wótcźinzow, knjes pschekupz Jurij Baltin w Zidźinom pola Wojerez, je šwój ześiti žiwjenski dźěł dokonjał. Sandženy pjatk je wón swojej wocži šandżetlił, so by wotpocźował wot swojich ześitich skutkow hač do czasa šałowidženja w Božim raju. Semrěty běšche muž, kotryž bě wschudże rad žiwym žobudźowjerjam pomohny, hdyž możesche jim je šwojimi mozami słužić. Wojerowska zyrkwinska rada, kotrejž je wón wjele lět pschisłužił, a pčołarske towarstwo sa Wojerez a wokolnosć, z kotrehož pschedsydu je wón wot 1902 hač 1914 był, jemu w tamnischich nowinach dźak do wěčnosće prajitej. Swojou wožebitu lubosći wat Jurij Baltin šerbstemu ludej pschiwobročesche. Wschudże, hdźež Sserbowstwu we Wojerowskich stronach strach hrožeše, wón jako šatitowař Sserbow wuńuwowasche. Dokelž bě wón jako sprawny a cźežny šrěčinowy muž bjes bojoscze a porcka znaty, šebi jeho nichtó jenoż Sserbjo, ale też Němzy ważachu a jeho jako swojeho šatupjerja do gmejnskich a politiskich shromadźenjow wolachu. Pschi wschěch wjeselych a srudnych podawkach pruskich a šatskich Sserbow bě Jurij Baltin widźeć. Na wschěch wulkich šerbskich konzeriach w Budyschinje, na kotrychž so Sserbjo shromadźowachu, mózachmy też jeho powitacź a so z nim wo šerbskich naležnosćach rozmołwicź. Hdyž so w poslednim czasu cźežke rany Sserbowstwu nabichu, nam njeboczicźki se swojej radu se cźežkim wupomhacź pytasche. Wón z zwjez duschu a wutrobu wscho sboże a njeboże Sserbow sobu sačuwasche. S nim je so muž minył, dla kotrehož wotkhalicźe hłuboko žarujemy. Trošchujmy pak so z myslicźku, so so jeho pschikładnym skutkowanjom w pruskich Serbach mužojo słudża, kotiž budża tam w jeho duchu dale Sserbowstwo schkitacź a hajicź.

— **Wudołženi swjatk šakiskeho burstwa** směje tuchu dny w julija a auguscze, a to 21. julija w Lubiju na Dwórnischczowej drózy 46, 2. auguszta w Kamjenzu w „Słotej šwjedźe", 11. auguszta w Budyschinje na Hoschcźi haźy 9 a 20. auguszta w Biskopizach we „Skotym Sslónzu".

— **Swjatkowy wjednik swjatka hojcźiskich praktikow Němskeje,** kommisar za hojenje Arnošcht Kels w Mnichowje, kotrehož je němske wjednistwo nazionalsozialistiskeje strony poštajiło, je 26. junija 1934 hojeństwu praktika Hronineho towarschcza Jurja Ssmolerja w Budyschinie na Dźiwadłowej haźy 2 II za wotrjesneho wjednika prjedawschcheho Budyskeho wotrjesneho hejtmanstwa pomjenował. Knjes Ssmoler je so sobotu 7. julija 1934 w Mnichowje do šastojnstwa sapokasał.

*

S **Budestez.** Tele dny so dołhołetne šaspěwarske a spěwarjo naschego zyrkwinskeho khóra pocźeschcźichu. Stemu běšche so zyrkwinski khór w młodźinowni shromadźił. Po wutrobnej narěcźi a dźakownych słowach pschedsydo knjes farar Bójz po porucźnosći krajneho šwjatka zyrkwinskich khórow wusnamjenjenja pschepoda. Sa wjacy hač 25 lět zobustawstwa dosta knjes Domaschka swjatkowu słuku cźestnu jehłu. Cźestnu lisćinu dóstachtaj za 20lětne spěwanje knjeni Bertholdowa a knjes Paul. Sa 10- hač 19lětne spěwarjow so je šlébornej cźestnej jehłu wusnamjenichu knjeni Braunowa, knjes Eulitz, knjeżna Jeremiašez, knjeni Krušina, knjeżna Pallmerez, knjes Pallmer, knjeni Pjelina, knjeni Schmidtowa, knjeżna Templez, knjeni Wobstowa, knjeni Zuckerriedlowa a knjes Zuckerriedel. Někotři je wusnamjenjenych su też hižo w druhich zyrkwinskich khórach zobuskutkowali. Wožada so wječze z dźakom tutemu pocźejcźenju pschisamknuje, dokelž khór pschi wschitkich zyrkwinskich zwjatocznoscźach se spěwom porjenschcźo zobuskutkuje.

Franzowska zwjecźesche dżeń 14. julija.

Na franzowskim narodnym zwjedženju 14. julija wotmě so parada psched presidentom franzowskeje republiki a franzowskim knjezeršwom. Na njej wobdźělichu so też tanki a namakachu najwjetsche pschipósnacze pola pschichładowarjow. Nowiny wuthwaiuja je jako symbole bjesstracha a měra(!)

Do serbskeho domu
Serbske Nowiny

su tunje a pśinjesu wšo zajimawoše a bliske a daloke

— **Sakska krajna loterija.** Pschi pondźelnischim cźehnjenju 3. rjadownje 205. sakskeje krajneje loterije (1. dżeń) padże bohacze wo 40 000 hriwnow na cźišło 109 813; dohacze wo 5000 hriwnow na cźišło 118 140; bohacze wo 2000 hriw. na cźišła 65 013, 86 503, 102 952, 140 308; bohacze wo 1000 hriwnow na cźišła 16 322, 61 782, 71 040, 98 300, 110 540, 122 776, 126 566, 134 321, 135 520.

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěść ze 17. lětstotka.

Přełožił **J. S.**

9] (Pokračowanje.)

Burnel wobkedźbowaše molerja při dźěle a posluchaše na jeho rozłoženje, kak dyrbi słónčny časnik naprawjeny być, zo je spušćomny. Moleř bě nad časnik tež wjetšu liču jandźelow z trubami namolował, kiž dyrbjachu připowědać, kak ruče so čas minje. Při scźěnju pak, kiž mjetaše železny kij při słónčnym wobswětlenju na dwanaty ličbnik, bě napisał moleř łacanske słowo „qua?" To woznamjenješe prašenje, w „kotrej" hodźinje budże skónčene žiwjenje teho, kiž na časnik hlada.

Druhi dźeń so telko ludźi na kupu přiwjeze, zo bě cyrkej polna. Pustownik Adolf měješe rano we šesćich Božu mšu, probst pak w dźesaćich swjatočne kemše. Rěčeše ludźom tak do wutroby, zo nasta plakanje z hłosom. Po předowanju pak wozjewi, zo přińdże jutře wulki procesijón z Krupy.

Krupjenjo zjewichu so we wulkej ličbje. Stóž bě móhł, bě přišoł. Procesijón wodźeše jich farar Lenart Mulej. Ze zahorjenym spěwanjom hibachu so cźrjódy w dobrym porjedże k cyrkwi, hdźež jich při hłownym zakhodże probst Burnel witaše. W tutych ludźoch tči hižo ze starych časow přinarodźena pobožnosć, kotruž pokazuja z tym, zo česćuja měšnikow, zo khodźa rady do cyrkwje a też z radosću něšto wopruja na rjanosć Božeho doma.

Biskop Domaš Hren bě Krupjanam wosebje přikhileny. Jenoho dnja bě přijěchał tutón japoštolski muž ze Sele přez Jamnik do Krupy. Wšón lud bě jemu napřećo šoł. Hren bě haydom wonka započał předować. Bě ludźi prosył, zo njebychu na luterskich posłuchali, kiž běchu runje w tutym času swoje wučby rozšerjeli. A woprawdźe su Krupčenjo swěrni katolikojo wostali. Jako připóznace za jich wobstajnosć jim Hren 10. julija lěta 1620 samsnu faru wustaji. Dokelž bě Krupa prjedy jako wotnožka wulkej Radowliskej farje přisłušała, su so Krupjenjo njemało hordźili z tutym wuznamjom. Jich prěni farař bě horka mjenowany Lenart Mulej, kiž nawjedowaše wosadu wot 1620 do 1630. Biskopej Domašej Hrenej pak so wotrunachu z tym, zo postajichu jemu kamjeńtny pomnik, kiž hišće dźensa steji.

Po Božej słužbje mějachu putnicy zabawnu skhadźowanku před cyrkwju; fararja Muleja pak přeprosy Burnel do probstowskeho domu na přećelsku bjesadu. Knjezaj, přibližnje jenakaj po lětach, měještaj jedyn druhemu wjele powěcźać. Mulej khwaleše swojich Krupjanow, kak su jemu z wutroby poddani, probst pak bě też wjesoły, zo móžeše swojemu staremu znajomcej, kotrehož hižo dłši čas njebě widźał, něšto poskićić.

7. Putnik Adolf Waidmann.

Wjetšina ludźi pyta towarstwa a zabawy. Adolf Waidmann bě w tym nastupanju wuwzaće. Bě sebi wotmyslił po słowach swj. Hieronyma žiwy być, kiž je njebže zapisał: „Solitudo paradisus". (Samota je raj).

Wo Adolfu dyrbimy najprjedy powěcźać, zo je młódši bratr hrodowskeho zarjadnika Krystofa Waidmanna. Jako kaplan bě był njebže na Delnjej Styrskej, bórzy pak dušipastyrstwo spuści a sej pustowniske žiwjenje wuzwoli. Ludźo su hódali, što je dowjedło Adolfa k temu, za bu samotař, tola nichtó njemóžeše ničo praweho rjec. Złožował je so najskerje po słowje: „Nic swětej njepřećelski, nic swětej přećelny, ale powyšeny nad swětom". Ale hačkuliž hišće tak młody, bě tola hižom přeswědčeny, zo je zbožo podobne barometrej, kiž stajnje postupuje a stajnje spaduje.

Za sydliščo bě sej kupu Bledskeho jězora wuzwolił, hdźež přikhadźachu pobožni pućowarjo, njebě pak hišće žaneho ropotneho žiwjenja. Zbožny měr knježeše po cyłym wobwodźe. Přebywachu tam sami słowjeńscy ratarjo, knjeześtej jenoż pluh a motyka.

Jako bě jemu jězorski probst Jurij Burnel přebywanje na kupje dowolił a jemu za bydlenje malu jstwičku w probstowskim twarjenju dał, bě Adolf wšón zbožowny. Zo pak njeby Burnelej w přichodźe wobčežnosćow činił, bě swojeho bratra Krystofa prosył, zo by jemu khěžku natwarił, hdźež by wostał swoje žiwe dny hač do zbóženje poslednjeje hodźiny. Krystof bě bratrowe přeće dopjelnił a jemu na sewjernym kónci kupy khěžku natwarił, kiž hišće dźensa steji. Tudy je nadešoł, štož bě pytał; bě jenož w rozpominanju a w modlitwje žiwy.

Při Božej mši jemu stary cyrkwjeńc (kěbtař) Sliwnik słuženje, kiž z wosebitej horliwosću swoju cyrkwinsku službu wukonješe. Sliwnik nošeše po tehdyšim nałožku zwjeršnu košlu, na rukawomaj ze čerwjenym wobwjazom wobrubjenu, krótke khołowy, fijałkowe nohawcy, čorlatowy (čerwjeny) lac ze swětłymi boblikami, čorny krótki ropr z wysokim kornarjom a nizke stupnje.

Pustnikowa domjaca nadoba bě cyle jednora. Ležo ze słomnikom, blido, dwaj stólcaj a klečadło, wšo ze šmrěkoweho drjewa a njewobarbjene. Nad klečadłom wisaše Boża matra, kiž słužeše Adolfej jako hladatko, na wobelenej scźěnje wisaše swjećatko Maćerje Božeje, na druhej scźěnje wobraz swj. Antona pustownika. Hdyž přiwozmjemy hišće hromadu nabožnych knihow na blidže, smy naspomnili wšu Adolfowu domjacu nadobu. Haj, tam při kachlach steješe hišće krinja, na kotrejž bě spóznać, zo saha jeje staroba do dawnych časow. Samotař sej w małej kuchini sam jědże přihotowaše, dokelž w khěži njebě žiweje duše. Hdys a hdys přińdźechu někotři pobožni pućowarjo a přenoćowachu w próždnymaj jstwomaj, po dokonjenju pobožneho pućowanja pak so zaso z twarjenja zhubichu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

S **Lubija.** Nataŕiske wudołenje je žo wo hospodarstwje ratarja Korle Reinholda Krawza w Dažinje cžišło 67 a ratarja Gustava Reinholda Posselta we Schonsełdze wotewrił.

S **Klětneho.** W Lorzej hoscženzu je žo porjadna hłowna shromadźizna Klětnjanskeje łutowarnje a wupołožerje wotmětła. Kantor Głowna, kotryž jej hižo 40 lět jako žobustaw pschišłuchła, ju jako pschedźyda wotewrił. Jako sapižowar žo wuczeř Schwaloch pomjenowa. S pocžełcžowazymi głowami pschedźyda na sahe semjeŕskeho dohładowarstwoweho žobustawa Ernsta Rjeka spominasche.

S **Wojerez.** Na žobotnische wiki bě žo 201 prožatow pschiwjesło. Mjes nimi běchu jenož 6—Snjedźelske, sa kotreż žo po 3½—8 hriwnach płacžesche. Na starym torhošcžu pschedawachu žo kury po 1½—2 hr., kapouti po 80 pj. hacž 1 hr., por holbjow po 80 pj. hacž 1 hr., punt butry po 1,40—1,50 hr., jeja po 7 pj., punt bérnow po 11 pj., punt selenych bunow 30 pj., hłowiczka tułtabia 8 pj., 2 puntaj zyble 25 pj., punt selenych kórtow 25 pj

Z Łužicy

S **Pózkowow.** Póndjelu popoldnju ½6 hodźin je hdomny wobydleŕ Nowak se swojim motorskim kołom s pschiwojom smjertnje do njeboža pschischoł. Dokelž pschi snjeboženju njeje nichtó pschitomny był, myslża ŕad, so je Nowaka njejahzy Boža ruczka sajała abo so je jomu wutroba sajała, tak so je knjeżstwo nad kołom shubił. Pschi tym je s hłowu do schtoma prażnjeschi žebi nap rosúł. Motorske koło a pschiwos 20 metrow dale leżeschte

Přilopk

* **Esmjerej na żelesnizy.** Ssobotu rano wokoło 4 hodźin je žo na żeleznizy mjes Drježdźanami a Kloczu nadbe 25letna žona cžahej pschejerej dała. Cžeło žu wo ŕeleznje cžłowk dowjeźli. Mjeno morweje je hischcže njeznate.

* **14letna šapaleŕka.** 21. junija bě žo w Kinsbórku (Ka Mólalez pjekarnje wotpalika. Najprjódzy njewědźachu, hdo bě ju pschi cžinu wohnja hyło. Nětko ka wo jeŕarni służazu 14letnu holzu jako šapaleŕku wuslężichu. Kaj žo ida, je holza woheń šalożiła, dokelž je žo jej po domje šinjkało, a dokelž žaneje drubeje możnoty njewidźesche, so by žo mohła domoj wróćiś. Holzu su najprjódzy Kinsbórkskemu hamtikemu šudej pschepradali a schwórtk do Kamjenza dowjedli.

* **Opelska radnizyna wěża žo žyła.** Njedźelu wokoło 6 hodź. wjeczor je žo horni dźeł 60 metrow wyschoke radnizyneje wěże w Opoli (w Hornjej Schlesyjskej) zyŋł. Wěża ka w poślednim cžasu pschetwarjesche. Na žo najprjódzy do žebje župny a potom na tŕótku sewernu stronu padze. Dźeł rospadankow žo na dróhach mali. Na šbožo njejsu pschi tym ludźo do njeboža pschišli. Jenož nětkrote wukładne wokna w najbliśschej wokolnosći žo rosbichu. Nětkrote mjeńschiny pryedy bě wjeźin automobil s wuleťnikami nimo wěże jeł. Policija a wobnjowa wobora śej wokolnosć wěże sa wobchad sawrjekej.

* **Po žylnych deschczach** je woda Bodamskeho jesora (Bodensee) wo 15 zentimetrow wysche stupiła. Nětkrote ŕěki a ŕěcžki, na kotrychž je wulka woda, su psches brjohi stupiłe. W Łušenawje woda pod łoježa na dróhach śeji a žo do nje stejazych domow dobywa. Wjele polow je žo powodźiło.

* **Ssmjertne kopnjenje.** Na Pětrowskich kubłach Starojaworskeje zokrowarnje w południnych Czechach na jnjach je tóń do ratarskeho dźełacžerja Lipperta kopnuschi, tuteho tak cžežko sranił, so je w thorowni wumrjeł. Lippert žonu a schtyri małe dźěcži sawostaji.

* **Skład munizije pola Bukarešta do wětra śeczał.** Ssobotu rano žo wobydlerjo rumunskeho hłowneho města je žylnym rosbuchnjenjom je spanja wudźiwili. S pówětrownym storkom žo wjele wotkrowych schkleńzow narasa a durje a wokeńzy žo wustorczichu. Hałe sa nětkrety cžaś słonichu, so bě skład munizije njedaloko Bukarešta rosbuchnył. Nětkotri strażowazy wojazy žo s muleczažemi tschěłkami sranichu. Majšy na žuškodnych hatach žo je schtrjemi sapali a žo s wohnjom śnicži.

* **Rosbuchadło w tirolskej zyrkwi.** W Möserinje we Tirolskej je žo s rosbuchnjenjom helskeje maschiny we zyrkwi wołtaŕ sapuścził a žo 2 tóžnaj metraj wulka dźera do zyrkwineje murje wutorhła. Zyrkwiny wjerch je so zdźeła žypnył.

Budyske stawniske powěšće

13. julija 1934.

Wumrěł: Jurij Khježka, wuměnkaŕ s Khelna pola Budyschina, 67 lět.

14. julija 1934.

Narodźenje: Marcžinej Arnej Meschzy, maschinistowu samkarjej, žynk. — Swjasanje mandźelstwow: Kurt Feliz Emil Furk, knihjiwjednik, s Elsu Gertrudu Ernu Rengerez, pschedawarku, wobaj we Budyschinje. — Maks Egon Wehner, twaŕski dźełacžeŕ, s Hoigu Hańzu Schubertez, służobnej, wobaj w Budyschinje. — Gustav Arnoscht Fryz Riedel, wucžeŕ w Nowej Gerssdorfje, s Julianu Emmu Martinu Adlerez, wutwu w Budyschinje. — Otu Waŕtaŕ Schkleničku, kuchaŕ w Lipsku, s Helenu Janiſez, schwalcžu w Budyschinje. — Jakuba Otu Nowak, autowny samkaŕ, s Emmu Martu Ludwig, s fabrikiŕskej dźełacžeŕku, wobaj w Budyschinje. — Gerhard Helmut Eichler, pschekupiśi pomocznik, s Martu Irmu Hermannez, sjenotypistku, wobaj w Budyschinje. — Hans Willi Reppe, maschinisti samkaŕ, s Johannu Ališu Gaschez, frisersku, wobaj w Kinsbórku. — Bjedrich Maks Kuttig, dekorazijśi moleŕ w Salomju n. Sp., s Marjanu Rossowez, służobnej w Budyschinje. — Pětr Pawoł Zyž, blidaŕ, s Ernu Hildegardu Mětez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje. — Arnoscht Freiberg, wyschi dźełaŕnik, s Jadwigu Margotu Jišu Prožiz, frisersku, wobaj w Budyschinje. — Edmund Bühm, twaŕski inżeńer w Rakezach, se Sidoniju Charlotu Schröterez, knihjiwjednizu w Budyschinje.

Wěża radnizy w Opole žo sažypła.

Njedźelu wjeczor sažypny žo horni dźeł 62 metrow wyschokeje wěże radnizy w Opole w Hornjej Schlesyjskej. Pschi pschetwarjenju běchu wěju poślednje dny zepreli. Wěża pak žo njedźelu je žylnym hrimotom sažypny. Wožobje, kiž blisko njeje nimo dźěchtej, žo lohko sranischtej.

Wěš to hižo?

W południnej Siamskej žu — po wobkedźbowanju pschirodospytnika Bristowa — ludźo, kotrjž žo swjetlicha s pschekaźanzami žiwja. Kedźa brunki, pawki, schwjercže, hušanzy atd. Bristow, kiž chžyscže sam tute khošcžeńki wopłacž, to najprjedy z wulkej wotthilnosću cžinjesche, so pak by potom k swojemu zamjerjenju pschełhowapjenje swěsći, so žyle wuběrnje žłodźa. S pschekaźanzom pschihotowane jedže maju napadnje wyšoki zyrobny wutk, cžehoż dla je tež wožebje khudsche wobydleŕstwo tanneje krajiny je.

*

W Turkowskej tamnische dźiwadźelnizy nimale bjes wutwórzacja s najnałbadnischich a najdźiwjischich žiwjołow kraja pokhadźeju. Jich mšda wschak je powschitkownje nisła.

W Chinje, hdjež nowołětny žwjedźeń dźesaca dnjow traje, je ludowy sakoń, so žo cžłowjek hedźen dźeń w žyle nowej draśce psched žiwojmi snatymi pokasa. Schtóž žo po tym ninta, na po chinejskej ludowej wérze žyle pschichodne lěto njeschoże.

*

W Londonje njeslěraju žo měschczańske dawki po dochodach dawkownika, ale po drózy, w kotrejž najtuńny bydli. Bydlischi-li na wosbelnej drózy, potom je dawk pomérnje wuschoki. Dochody potajkim žanu rólu njehraja, jenož schodźenk wosbelnosće.

*

Najwjetschi sakitańśi twar semje je wulka chinesta murja. Tuta hobrita s cžłowjeschtnymi rukami nałwarjena murja, je dże najšyrschischa, kajkuż je semja hdy nošyła, cžehnje žo nětdže 2500 kilometrow dałoko, žaneho sadźiwka njesnajo, bjes pschetorhnjenja pschi połnóznej mjeży Chiny. Chinesta murja je žo w létach wot 1650 hacž 1400 do Khrystuša nałwarita. Nałwarjenje tajkeje wumělšteje mjeży sta žo s dobreje pschicžiny; wona běsche twjerdźišna měrneje kultury pschecžiwo rubježnischim ludam; pschetož hewak s pschirodnymi mjesami swěsćenu kraj ma k połnozy dałoke mjeży. Tu je wotewrjeny.

*

Pomnik bitwy ludow pola Lipšla, kotryž je žo k dopomnjecju na wujnanne dobycže nad frantzowskim dobywaceľom postajił, je je žiwojimi 91 metrami najwyschischi pomnik žwěta. j.

Préni předešćnik

Sórjedź wósomnateho lětstotka doprědkaŕska hłójczka najprjedy na myślicžki pschinjdże, w Oxfordu a Cambridge pschedeschćenki na hodźiny na studentowe pschenajeci, młodźenzam na tole waschnje smóžni, so njetrjebachu pschi šymym dejschćiku šnajmjenscha žyle hacž na kožu pschemokny, hdyž žu po puću. Nikomu hewak myślicža njepschinjdże, na drózy, w měsče, pschedeschćenki trjebaš, doniž žo słónczuje Jonas Hanway w Londonje njesmuji, je tutym nowotaŕstwom sapoczeł. Wón běsche tamny žodny dobrowcžeł, kotrehož prózowanjam ma žo Jendźelska sa sałoženje Marine Sozjety dźakowacž a ke kotrehož dopomnjecžu je žo we Westminsteru pomnik stajił. Hanway bě na swojich puczowanjach hacž do Chiny pschischoł, hdjež žo pschedeschćenki powschitkownje wužiwachu, a bě tajki jako wožebitosći žodu do domizny pschinjesł. Jeneho rjaneho dnja, ako ješe bóle jeneho gravoczriwego deschćikotjeho dnja, na myślicžu pschińdże, po puću w měsče tutón chinejski nastrój trjebacž. Budźischće-li wódźat, so budże jeho lud wuwměšcheš, haj so budże žamo cžełnym strachom wustajeny, potom budźische žo tajkeho pospyta wostajił a by radischo hacž na kožu pschemoknuł. Ludźo žo wokoło njeho słóžachu, sałchkahachu jemu pucž a prajachu, so je wobludnik; žony pschi wuknach žebi do rukow kleskajo žo s žylej schiju wosche rjescžachu, a młodźina sa nim běžaše hwisdasche a rjesche — njedźiwajo najwjetschoho deschcža. Nětko pak Hanway žiwoe wotmyślenje hischcže wjele njeje šmělschéi; wón žiwój dom wot nětka dosyta wjazy bjes šwojeho pschedeschćenka njewopuschćeš a — ludźo žo na tuto „waschnicžko“ šmjeżachu. Kusto dyrbjesche tón abo tamny s Hanwayowych pschez šelow, kotryž jeho pschipadnje šetka a kotrehož šłowjowny wobšedźeł pschedeschćenika po prawom tola žara dobra; ale polne tři léta martrowaš „žwójbneho scherjenja“ trjebalsche, so by nad pschedźiwdkami dobył a też druhich khrobłych a njebožajschich sa wužiwanje pschedeschćenika wobrěcžał. Jonas Hanway léta 1776 wumrě. Pobłednje tři lětstoh šwojeho žiwjenja njeje ženje bjes pschedeschćenika ł bydlenja wuschoł. nz.

Hospodarski rozhlad

Wutoru, 17. julija 1934

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	12,64	100 čéskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,64	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša wošta wcžera jara měrna. Wobrot wošta zyle šnadny. Pschi měrnym wobkhadže žo kusyk atžijow trochu wotdrjebjowachu. Rentowe wiki žo pornjo tónzej šaúdženeho tydźenja njepscheměnichu.

Barlinske žitne wulkowiki wotewrichu nowy tydźeń zyle měrnje. Nowe połstajenja wo žitowym hospodarstwje wuskutkowachu powschitkownu kedźbnosć. Powschitkownje rěcžesche žo žiwje wo krutych płacžišnach. Ratarja jara mało žita posticžachu. Też kupzow njeběsche.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolljowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	16 7.	13 7.		16 7.	13. 7.
Pšeńca	192	192	buny	10,0-11,0	10.0-11,0
rožka	—	—	woka	9,50-10,0	9,50-10,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	7,50-7,90	7,50-79 0
ječmjeń now.	176-182	176-182	žołte lupiny	9,5-11,0	10,5-11,0
wows	—	184-190	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
ržana muka	—	23,40	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	12,90	12,90	bérnj. kruški	9,10	9,10
ržane „	13,00	13,00	syno, 50 kg		
raps	315	315	ržana stoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pieluški	14,0-15,0	14,0-15,0	ječa „		

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja — — —

Płaćizna za rožku za wupłodźerja — — —

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

16. julija 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 107

Połnomjasne, wukormjene, najl. rěznje hódnosće młode	32—34
Starše	28—30
Hewak połnomjasne, młode	24—27
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 330

Młódše mjasne, najwjetšeje rěznje hódnosće	30—32
Hewak połnomjasne abo wukormjene	27—29
Mjasne	24—26
Snadnje wuwite	21—23

Jałojcy a kruwy: 349

Młódše połnomjasne, kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće	27—30
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	23—26
Mjasne kruwy	18—22
Snadnje wuwite kruwy	10—16
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosći	30—32
Hewak mjasne jałojcy	23—25

Wowcy: 1035

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	42—45
Sréne kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	36—40
Mjasne wowcy	32—35
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	28—30

Celata: 1382

Najlěpše kormjene celata wot cyca	32—37
Sréne kormjene celata wot cyca	26—31
Snadnje wuwite	22—25
Najšpatnišе	18—21

Swinje: 3003

Tučne swinje, přez 3 centnarje cežke	44—45
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow cežke	42—43
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow cežke	41—42
Połnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow cežke	39—40
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow cežke	36—38
Rancy	39—42

Małe wěcki

Stajnje sdwórliwy. Sobrjaj dźěchtaj so dołho prózowałoj, so ſ kupjerni do tkanow sadobyć. Njedźěchtaj pak tola hišćeje zyłe bjes harcy swoje dźěło dokonjałoj, pšechetoż pšihótajenzaj firmy, kotraj w donje bydlachtaj, dźěchtaj wospjet ropet saſtłyschawschi stanyłoj. Khěšće to najmuſniſche ſo ſwoblečkawschi paduchow pšichłapiſchtaj. Jedyn ſ pšichótajenzeju rjekny: „Moji knjeza, prosym Waſ, pšichódźejce trochu pospěſnjeho saſo, my hišćeje kruce dołoj njeſpimy.

To žadyn kumſcht njeje. Krawſki miſchtr Nitka na wopyt. Nowy wjeſny wuczeř chže jemu něchto saſkazować dać. Chže ſebi jemu nowy wobłek dźěłać dać; pšechetoż ſtary je hižo khěrko wotmoſchony. Njepožnjuſchni hołzy jeho rjadowanje jeho, kaž ſo jemu ſda, hižo ſpradžu wumuſnjeſchuja, a chudy krawc ſo ſawěrjeje ſwojeſeli, móže-li nješchto ſaſkazować.

Tola po ſdaću jemu tak njeje. Krawſki miſchtr tkaninu wobmaſnuje, měri, wije ſ hłowu a wobžarnje ſtónčuje, ſo njemóže ſ teho pšechowblek ſhotowić, dokelž tkanina njedoſaha.

Wuczeř ſo nětko k druhemu krawcej naſtaji, praſcha ſo tohamne a doſtanje wotmołwu, ſo hodži ſo to cžiniec. Pšechowblek ſo potajkim dźěła.

Někotre njedźele poſpěſnjeho wuczeř hołza krawca ſetka, pola kotrehož je ſebi pšechowblek dźěłacj dał a dźiwa ſo, ſo hołcjez thołowjezi ſ jeho pšechowblekoweje tkaniny nohy. Khdyž krawſtwo miſchtra Nitku poſpěſnjeho jónu pšichpadnje ſetka, praſcha ſo jeho: „Praječe jenož, knjes Nitka, po Waſchim nahladže tehdy moje tkaniny ſa pšechowblek njedoſahachu, a Waſch kolega njeje ſ teho jenož mój pšechowblek thołowił, ale jeho hołcjě nohy tež hišćeje thołowčzi ſ teho!!

„Nó", krawſki miſchtr na to rjekny, „to tola žadym kumſcht njeje! Kolegowy hołcjě nohy hišćeje krótke, mój pak hižo dołhe thołowy!"

Wón je poſłuſchny. Skónčnje mačej ſwojeho hóſza na dróhy namaka. Wón ſedźeſche na druhim hołcžku, na ſuječodownym ſynku.

„Jurjo!" wone ſawola.

„Haj, macži!"

„Cžehodła na tutym hołcžku ſedźiſch?"

„Dokelž, haj, dokelž . . ."

Macž jemu dale rěčeć njeda.

Njeprajach cži, ſo njeſmělſch ſo ſwojemu hnězdu pšecžiwo dać, ale ſtajnje hač do ſto licžiš, předy hač druhemu hólza nabiješch?"

Jurik pšichłoſowaſche.

„Haj, macži, to dźě też cžinju. Sſedžu jenož na nim, ſo njeby nit cžeknył, předy hač ſym tak daloko licžił. — Jedynadwacežci, dwajadwacežci, ſtiadwacežci . . . !"

Njewitana wotmołwa. Błaſeń jendźelſkeje kralowny hiłbječu njeſmědźiſche ſo dla ſwojich pšichłoſkowych rěcžow dźěſaci cžaſ pšched kralowniu pokazać. Hdyž ſkónčnje ſaſo dowolnoſcž doſta, pšched kralownu ſtupiš, wona jemu rjekny: „Chcježch nam też w pšichódźe hišćeje raſche brachi dale porokowacž?"

„Nó, Waſcha majeſtoſcž", wón ſnapſcheržiwi, „njeje moje waſchnje wo tym rěcžeć, ſchtož ſebi zyłe měſto poſeda." jk.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

*** W połodniſchej Němſkej ſu njedźelu zyłne njewjedra ze ſtiſkotymi deſchcžemi ſakhadźałe. W Baherſkej a Württembergiſkej ſu reki ſwoje wokolny powodźile.**

*** W Schtyrſkej je ſo w nozy k pondźeli wulki ſtatny rěſak wotpałił. S wohnjom je wulka ſchkoda naſtała. Wſchitke ſtamjenja pokaſuja na ſapaleriſtwo.**

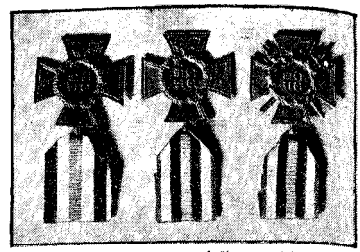
*** Pšichi demonſtraziji njeſaſtužerjow w ſchotyſkim měſcže Glaſgowje bóndže k cžeſkim kommunniſtiſkim nażhłoſcham. Demonſtrantoje wurubichu nětkle 300 zyrobowanych klamow. Halke jako běſche policija ſeſtajnjenje doſtała, ſo poradži lud ſměrowacž. Policija ſaja žydom wozbow.**

*** China cžerpi hižo tydzenje dołho pod wulkej horzotu a ſchkodu. Tyſtacž ludži ſu hižo na horzotu wumrěli. Najwjetſchu horzotu zyłeje Chiny naměrichu w Sianſu, 47 ſtopjenkow w tydźenu.**

Hdyž ſo nad radiom wjeſelićе pisajće nam,
hdyž ſo na njón hněwaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radła (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

Nowy cjeſny kſchiž ſa wójnſtich wobdźelnikow.

Němſki preſident je cjeſny kſchiž ſa frontiſtich wojowarjow a wójnſkich wobdźelnikow wuſtajił. Prěni kſchiž na wobrazu je ſa frontiſtich wojowarjow, frjedźi ſa wójnſkich wobdźelnikow. Tutej ſnamjeſchcžy matej cžorno-běły bancžik ſ cžerwjenej ſmuhu frjedźa. Tuchi kſchiž je ſo ja wójnſke wudowy a ſtarſchich padnjenych ſynow poſtajił a ma cžornej ſmužu bancžika trochu ſchérſchi, hač prěniſchej.

Swójbne powěſće

Sſmrčeli: Augusta ſwud. Schkodžina rodź. Donatec w Budyſchinje, 80 lět; khowanje dźeńża wutoru wot Tscherſkeje zyrkwje. — Max Breitenborn, jahrownik w Kamjenzu; khowanje je dźeńża wutoru. — Pawoł Tenne w Kamjenzu, 30 lět; khowanje je dźeńża wutoru. — Arnoſcht Reinhold Tannert, prokuriſt w Lubiju, 58 lět; khowanje budže jutſe ſrjedu dop. w 11 hodź. do Zitawy. — Jurij Waltin, pſchekupz w Jižjinom pola Wojerez; khowanje je dźeńża wutoru. — Korla Petrik we Wulkim Cžiſku, 23 lět; khowanje budže jutſe ſrjedu pop. w 4 hodź.

Hamtske woziewjenie z Budyšina.

Der Tierarzt Alfred Thiemann in Kleinwelka ift gemäß § 12 Abſ. 2 der Sächſ. Ausführungs-Verordnung vom 7. 4. 1912 (GVBl. S. 56 fg.) zum Viehſeuchengeſetz in Verbindung mit der Verordnung vom 9. 7. 1930 (GBl. S. 54) als Bezirkstierarzt-Stellvertreter verpflichtet worden.

Bautzen, 13. 7. 1934. **Die Amtshauptmannſchaft.**

K swjedźenjam
wšěch družin
wšě drastowe tkaniny, khorhojowy płat, hanty a žiłčane tkaniny
Schaaf
Sěrachowski mlynski khlěb 55 ₰
Paul Martschke, Kěžorska dr. 22
Jězdne rjady „Blitz"
lěčne wudaće 1934
płaćizna 1.— hr.
hromadźe z wosebitym zeſiłkom za autobusy na předań
w Serbskej knihařni
Dźěćace kolesa
we wšěch wulkoſćach ma tunjo
Jan Schieback
na Mužakowskej dróży 4
Mjedźane loža ſpańſke jſtwy kuchinje
za najniže płaćizny pola firmy
Paul Krahl
Serbske hrjebje čo. 28
Stepowane moſkowe wolmjane wjelbłud. blidowe wulki wubjerk, jara tunjo
přikrywy
Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specialny dom
Słomniki tunjo
Würker, Zwonk. Lawska hasa 10
Gustav Brendler nasl.
wobsedźer Max Scheumann
w Kamjencu na Budyskej dróży 36
poruča swój bohaty skład wšěch družin
tobakow, cigarow, cigaretow
we wšěch płaćiznach
Rjane čémne žónske mustry we wolmjanych muslinach a ſkanincach: indanthren, płokanska žida, seleníc, Bemberg, Mattcrepp, Marocain, Voile, Georgette, drastowy, tkanin. specialny wobkhod Reimann
Při pósiskim namješcže Na Hošic hasy 29
Ke kwasam
Kwasne přednoški Wubjerna knižka kotraž kóždy kwas porjeńši. 0.50 hriwnow
Kwasne plakaty do wěncow.
Kwasne dary. Wšě družiny knihow, serbske a němske spěwarſke, biblije atd. dóſtanjeće
w Serbskej knihařni
Wšěch tych, kiž su na Domowińskim zlěće fotografowali
z maja rjane wobrazki, prosymy, je nam přeposłać. Najrjeńše wobrazki budźemy mytowane
Nakład „Serbskich Nowin"
K swjedźenjam
našich serbskich towarſtwow
znamjeſka, khorhojcki, zaſłupne liſcžiki programy, plakaty do pletwow a wěncow atd.
w Serbskej knihařni w Budyšinje
Čiſčerſke wěcy
ſerbſke a němſke, kaž zwučowanja, liſtowe hłowy, kwitowanja, nacžiſće na liſtowe wobalki, kwasne ſpisy, ſłubowe khartki, wěrowańſke khartki, ſmjertne khartki, viſitne khartki, přeproſenja, džakne khartki atd.
zhotowja ſpěſnje a płaćizny hódno
Čiſčerńja Serbskich Nowin
w Serbskim Domje w Budyšinje
Čitajće serbske knihi
Płaćizny wo 25 procentow znižene!
Z čitanjom nabudźeće zdźělawoſće a rozhlada:
dobra kniha je najlěpši přećel w čežkich khwilach
W zběrcy „Dom a swět", kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowſtwa, namakaće za ſebje a ſwojich lubych jako dar přecy něſto přihódneho
1. Alois Jirásek: Filoſofska historija. Powědańčko 0.80 hr.
2. Józef Nowak: Swobody njewjesta. Swjedź. hra —.40 hr.
3. J. Lorenc-Zaličski: Serbscy rjekowje. Powědańčko 0.80 hr.
4. Adolf Černý: Serbske wobrazki. 0.80 hr.
5. Mato Kósyk: Pšerada Margrofy Gera. Dolnoserbska episka pěſeń —.40 hr.
6. Marja Kubašec: Wusadny. Powědańčko. —.40 hr.
7. Mina Witkojc: Dolnoserbske pěſnje. II. wudaće —.40 hr.
8. M. Kubašec: Khodojta. Hra w troch jednanjach —.40 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: Nawoženja. Narodna-episka baſeń 0.50 hr.
10. Ruske byliny z drjeworězami Měrćina Nowaka. 1.60 hr.
11. J. Lajnert: Wyskow sapy, syzow kapy. Basnje —.40 hr.
12. T. Nowáková: Na farje. — Hałzki. Powědańčky 0.80 hr.
13. Pawoł Kryčmař: Raj myſłow, ſonow z łužiſkich honow. Basnje —.40 hr.
14. Mato Kósyk: Pěſnje. I. žel. 0.80 hr.
15. Mato Kósyk: Pěſnje. II. žel. 0.80 hr.
16. Božena Němcowá: Baruška. Powědańčko. —.40 hr.
17. Adolf Černý: Serbske hobrazki. —.40 hr.
18. B. Němcowá: Ziwa Bara. Ze žiwjeńa pastyřsk. žowča —.40 hr.
19. Romuald Domaška: Pokładow pytaf. Le chevalier de saxe. Stawiz. powědańčcy 0.80 hr.
20. J. Lorenc-Zaličski: Kupa zabytych. Roman serbskeje pytaceje duše 0.80 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: Basnje z młodych lět. 0.80 hr.
22. B. Němcowá: W groże a pód grodom. Powěd. —.40 hr.
Wjazane zwjazki su 40 pj. dróže.
Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow
Wšě knihi předawa:
Serbska knihařnja w Budyšinje
Porjadneho pokonča
kiž móže derje worać a pyta hnydom
bur Jan Wenka w Žuricach
Piano
firmy Franke
worješina, wubjernje wukhowany za
345 hriwnow
so předa za hotowe pjenjezy
Bliže zhonić w Serb. Nowinach
Polstrowane meble
ſofy k lěkanju, ſtólčki
coches, matracy
wot wotrjadnika
Předźełanje najtuńšo.
Připowěſenje gardinow.
Richard Büttner
Kěžorska droha
Swěrny, njeſprócniwy a njekhabłacy prócowař za naš lud we Wojerowskim kraju, knjez wobkhodnik
Jurij Waltin we Wojercach
je njebohi.
Z horcym dźakom ſpomínamy na joho rjekowske žaſłužby, kiž wón ma wo naš ſerbſki lud wokoło Wojerec, kotryž je z nim ſwojeho wjednika zhubił. Njech Bóh luby Knjez jomu bohače mytuje wšu prócu.
Domowina
Zwjazk serbskich towarſtwow
Nejdo.

Přiłoha k čisłu 164 **SERBSKE NOWINY** Wukoru 17. julija 1934

Domowinski zlět w Radworju

njedźelu 15. pražnika 1934

(Skónčenje.)

Po rěči knjeza hamtskeho hejtmana dra. Sieverta zaspěwa khór zaso spěwaj. Słyšachmy „Za Kamjencom za horami“ a „Dobry wječor maćerka“. Wosebje posledniši wotměnjacy spěw so ludźom jara spodoba.

Wjednik Domowiny knjez Nejdo dźakowaše so wšitkim, kotřiž su pomhali k poradźenju zlěta, za naloženu prócu, knježnam z Delnjeje Łužicy. Dźensa přeje hižo Delnjej Łužicy, zo by tež tam serbske žiwjenje knježiło. Potom dźakowaše so předsyda knjezej baronej z Welckej, ryćerskubleŕskemu najeńkej Aehligej, wjesnjanosće Brankačkej, hamtskemu hejtmanej drej. Sievertej a tež hišće mnohim druhim, SA-ludźom a Žitawskej policiji kaž tež wšitkim za wopyt serbskeho zlěta. Swjatočnosć skónči so ze zhromadnym wuspěwanjom poslednjeje štučki serbskeje narodneje hymny „Časo přichodny“.

Ludowy swjedźeń

Na to wotwiwaše so rjany program před wočomaj wopytowarjow. Najprjedy wustupi Drježdźanske serbske towarstwo „Časnoboh“ pod nawjedowanjom swojeho hibićiweho předsydy knjeza wumĕłskeho molerja Pětra Kowarja ze žiwymi wobrazami ze serbsk. žiwjenja. Tute žiwe wobrazy wohladachmy tuźo raz w Budyšinje, loni při tysaclětnym swjedźenju. Tam wonkach na łucy před wulkimi štomami jako dobrym wudospołnjacym wobłuku žiwe wobrazy we wosebitej swojorazności skutkowachu. Zo so derje spodobachu, donokaza wulki zajim a připóznaće tutych předstajenjow.

Na to porěča w přestawcy prjedawši předsyda Domowiny knjez farař Křižan-Klukšanski a w mjenje wopytowarjow swjedźenja zjawny dźak wupraji zarjadowarjej a zestajerjej swjedźeńskeho ćaha knjezej Měrćinej Nowakej, za nawjedowanje spěwa knjezej wučerjej Nawej, za organizowanje zlěta knjezej Pawołej Krječmarjej, tež serbskemu brašcy Michalej Rječej, knjez Pětrej Kowarjej za žiwe wobrazy a wosebje knjezej Nejdonej za wulkotne přewjedźenje lětušeho Domowinskeho zlěta a nic naposledk delnjołužiskim sotram a bratram.

Při delnjoserbskich ludowych rejach, kotrejž nam Delnjołužičanki pjeć rjanych rejow předwjedźechu, žnějachu mnoho připóznaća. Reje nawjedowaše knjez kantor Jordan z Wysokeje. Jara spodobachu so tři Muźankowske reje a spěwy šulskich hólcow Nowowjeśańskeje šule pod nawjedowanjom knjeza wučerja Jeńki. Jich jenajka módra drasta spožči wobrazej wosebitu spodobnu rjanosć. Potom wustupichu zaso delnjołužiske sotry a bratŕa pod nawjedowanjom knjeza wučerja Hühnchena ze stýri-hłosnymaj spěwomaj „Lubka lilija“ a „Swórčo, bórka“ w delnjoserbskej rěči. Jich reje, spěw a wosebje rjany nałožk jejkakulenja dobychu jim wulke přiznaće. Rjanosć jich drastow woči přihladowarjow wosebje putaše.

Hodźinki při poskićenjach na swjedźeńskej łucy ruče nimo khwatachu a časnik na wěži Radworskeje cyrkwje pokazowaše sedmu wječornu hodźinu, jako so wjesele žiwjenje na łucy skónči a lud do wsy khwataše. Wjedro je derje wudźeržało, ani sylnje pomróčene njebjo wječor ani překapowanje dešća po skónčenju swjedźeńskeho porjada njemóžeše mylić wjesele žiwjenje na nawsy. Tam knjeźeše hišće dołho čiły hibot a žiwjenje. Młodźi a stari zabawjachu so hišće při rjanej rejcy hač do zažnich rańšich hodźin noweho dnja.

*

Wulki Domowinski zlět je so minył. Kóždy je so spokojeny nad tym, štož je widźał a słyšał, z njeho wróćił a wjele rjanych zaćišćow sobu domoj wzał. My Serbja smy na dostojne wašnje šerokej zjawnosći pokazali, kak bohaći smy w našim ludstwje a jeho drohich pokładach, kak njewinowaće wěmy so zawjeselić a radować w čistym strowym wjeselu, a kak hłuboke parle za dušu a wutrobu khowaju so we našich ludowych a narodnych spěwach. Smy pak tež pokazali, kak swoje serbske ludstwo lubujemy a na nim wisamy, za njo dźĕłamy a so prócujemy, za njo woprujemy a wo jeho zakhowanje so bĕdźimy.

Zlět Domowiny w Radworju njech wostanje nam wšitkim ze sylnym pohonom, zo bychmy sebi swĕru wažili wot wótcow namrĕte kubła, našu rĕč, nałčki a wašnja a je z luboscu pĕstowali a je sebi a našim dźĕćom zakhowali. Serbskej a němskej zjawnosći pak smy pokazali, zo stejimy swĕrni na zakładźe stata, z kotrymž smy zjednoćeni a zwjazani w našim byću a tyću. Naša staćanska swĕra k wótcnemu kraju wostanje njepowalna, runje tak kruće pak jako Serbja, hódni našich prjedownikow. Tutu dwoju mysl je Radworski zlět raznje a jasnje dopokazał a tak wostanje wón z mĕznikom w stawiznach našeho luda.

Radio

Srjedu 18. julija hyrchmy:

Königswusterhausen: *nimo snatcho wjcźĕnoho programma:* 11,30 wjeśeke arije ſ operow a operettow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tačele. 18,40 mały konzert. 20,30 dujerska hudźba.

Lipsk: nimo snatcho wschĕdneho programma: 8,20 tačele. 11,40 ſa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 15,10 konzertna hodźina.. 16 ſa młodźinu. 17,10 wjeśeka ludowa hudźba. 20,30 ſabawny konzert.

Hischcze wožne z dujoweho programma: Hamburg: 21 rejwanski wjeczor. Wrótsław: 21 reje, wjeśelosć a . . . luboscź. Köln: 19 wjeczorny konzert. Win: 19,40 wojerski konzert. Praha: 21,15 komorna hudźba. Budapest: 20,15 opera „Bohĕme“ wot Puzzini.

Wabjeńki dźeń ſahrodkarjow a ſyndlerjow.

Njedźelu 15. julija bĕ ſa zyłku Němsku dźeń małych ſahrodkarjow a ſyndlerjow. Wschudźom wotměja ſo wabjeńske cźahi po dróhach. Rjany wobras móže woprawdźe łóſchć k małemu ſahrodnistwu ſbudźić.

Stoł z njebja

Wĕrna podawisna ſ lĕta 1804.

Bĕſche 16. póžnjeńſa lĕta 1804 dopołdnja, jako ſo na honach bura Perrina, pſchede wſu Saint Gourgon pola Rouena w Franzowſkej, młoda holza wowzy paſo ſrudneje myſle ſe ſwojim ſuſkłowanjom ſaběrałſche.

Wowzy paſeſ wſchak njeje ſame na ſebi hroſne dźĕło a ſame woſebje -napinaje. Człowjek ma nad ſobu módre njebjo, wokoło ſo kčejaſe miſeſy a ſyły ſtónčny dźeń jako paſtuſchſcho ſa ſwoje. myſle. Runje tole pak bĕſche ſa wdobu Suſanne Jaqueminotez ſórły tyſchnoſće. Pſchećeſ ach, ſe ichtyrzeći jei dowĕrjenych, kotrejž tam wołmjane a tuwomyſlne khuduſchku pózńejſku traſwu torhachu, bĕ čźeſacz jeje nanej ſłuſchało — wone noſchachu hiſchcze čźernjone nantolowane ſ we wołnje — a nĕſto ſłuſchachu bohatemu Perrinej. Tutón bĕ ſyte wobſtejĕnſtwo na ſujach njeſbožowneho Jaqueminota ſa butrowu pomaſtu na ſo ſcźahnył, dokelž bĕ jemu njebohi hiſchcze nĕſchto małe pjenjez dołžny, a rjana Suſanna, hač dotal ſyte ſamožita njewjeſta, bĕ ſo pſches nóz khuda paſtyſka ſtała a dyrbjeſche bycź wjeſoła, ſo ma ſa ſebje a ſa ſwoju khoru macź ſtĕchu nad ſ'owru!

Runje bĕ Matthieu, wjeſny błidać, nimo pſchiſchoł, a bĕ mĕnił: Suſette, na twojim mĕſtnje njebych ſaneje hodźiny wjazy w maſanej hĕcźe woſtał, kotruž je wamaj ſtary ſłupak pſcherwoſtajił. Dźi do mĕſta, tam namaka rjana holza, kaž ty ſy, ſtajnje ſaſtłužbu; wo twoju macź dyrbi ſo ſmjetna ſtarać. Najrjedy pak bych ſtaremu wſchĕ wowzy ſajĕdojcźita, wón je pſcheſłe na tebi jednał!“

Haŭbuj ſo, Matthieujo, tak bjesbóžnje rĕcźeſ!“ bĕ Suſanne ſawołała.

„Bjesbóžnje! Bjesbóžnje!“ ſo muž ſaſmja. „Pomha ći nĕchtó ſ pobožnych? Twoja cźeta Thereſa? Nĕ! Wona je waju wuhnała. A twój Jean? Tón woſtaji cźe pola wowzow ſedźo. Wón, tón najpobožniſchi mjes nami hólzami. Farař może derje rĕcźeć! Wſcho, ſchtož ſ njebjeſ pſchiſchadźa, je dobre! Pſchemyſlk ſwój, maſa Suſette. Pſchichodny tydźeń pojedu do Rouena. Jeli chceſch, wosmu cźe ſobu!“

Suſanna hłuboko ſpychny, jako Matthieu woteńdźe. Jeje ſydomnaćze lĕtna roſwjeſelnoſć, kotraž bĕ ſebi hiſchcze pſched kŕótkim tak nĕkotre pryſle ſ wjeſnymi pachołami dowolicź ſmĕła, leżeſche nałamana w ſtłowanym kŕejku jeje wutroby. Njemĕjeſche Matthieu praŭje?

Ale tu blizjeſche ſo Jean Perrin, ſyn ſuſodźiſ, kotremuž bĕ ſtary Jaqueminotez wobžedźeńſtwo hižo k hoſpodarjenju pſchepodał. Suſanne ſetrě ſebi khĕtſje ſwojej heſwak tak wjeſołej brunej wócźzy a ſapocźa ſuſkłowacź, jako by nohajga dyrbjała hač do wjeczora bycź hotowa.

Jean bĕ dobry pachoł. S roſomom wſchak bĕſche pſcheroſcźeny kaž drjewjanej kóſlik ſ kojom! Tola to wſchak ſynej bohateho Perrina tež njerwadźeſche. Wuſtojeſche ſo na plahowanje wowzow, wjazy njetrjebaſche. Suſanne Jaqueminotez łubowaſche ſ dźĕćaſtiwa. Hač dotal njebĕ ſanehо ſadźewka k ſeńitwje bylo. Nĕſto pak — ach, łuby knjejcźko! Wowzu paſtyrku!

Jean poſaſtawſchi k njej rjekny:

„Suſette, wobžaruj mje! Dyrbju ſo ſe ſłowutrobnej, wobſidnej Hanu woženicź!“

Suſanne ſo ſ roſkorjenoſcźu ſaſmja.

„Hanu? Wbjeſch ſebi dyrbjeć wokoło wobſtaraćz, ſo njetrjebuſch ſebi ju ſmajnjeńſcha ſe wſchĕch ſtron wobhladać. Wona dźe je ſchĕłhawa a ma horb!“

„Ale wona doſtanje wot doma ſtjicźći wowzow ſobu do mandźelſtwa“, Jean ſaſtonawſchi ſo do traŭwy ſydnu ſ ſwojenu ſłubjenemu ſboju a ſdyhny: „Tſicźći wowzow! Tſicźći hołdźi ſ mojenu kaſchcźeje! Twój nan bĕ mi dwacźeći pſchiłubił. Dźeńacź hižo mĕſeſche. Kak mója njebjeſa tole dopuſchcźeſ?“

Nĕſto ſtupichu tež Suſannje ſyłzy do wocźow.

„Haj, knjeſ ſaraŕ praji, ſo pſchikhadźa wſcho dobre wot horka; ale njeby-li ſo błyſkało, njeby ſo naſch brunak nabojał a nan njeby pod koło pſchiſchoł —“

„— a njeby-li ſyłne njewjedro ſcźehowało, by ſyno pod ſuche pſchiſchło —. Cźehodła pytaju naſ ſyłzeći jenoſ ſ njeſbožom doma? Wobkhowaju woni wſchu ſbóžnoſć ſa ſebje?“

„Njehaj, Jeano!“ Suſanne ſawoła. „Rĕcźiſch kaž Matthieu, a tón je bjesbóžnik!“

„Schto ma Matthieu ſ tobu rĕcźeć?“ ſo Jean ſarlinje wopraſcha.

„Nicźo dale, hač ſo chce mje ſobu do mĕſta wjacź. Dyrbju ja pſchihladowacź, kak ſebi Hanu ſa ſonu wſaſch a ſ njej w mojeho nanowym donje hoſpodariſch?“ Suſanna ruży ſebi ſamaju ſadoſeſiwje ſ njebju ſhladowaſche. Tola njebjeſa woſtachu nĕme, njeſ tym ſo Jean hnĕwnje poſtamyſchi wjele ſłowow namała, ſo by ſwoje roſhorjenje pokaſał: „— pojĕdźeſch-li ſ Matthieujom do mĕſta, potom — potom je wſchitko ke konzej! Žaneje kroczele njeczinju wjaz do ſyrkwje! Nicźo dobreho njeje, ſchtož ſ njebjeſa pſchikhadźa, pſchi tom woſtanu!“

A potom wón ſkivlo cźekny a Suſanne padny na kolenje, ſo by hrĕchnuwe rĕcźe ſ modlitwu wucziſćiła.

Mile ſadumaſche wĕſſik, ſłónco majkaſche łubołnje ſe ſhyſłanji womaczanej liſzy ſo modlazeje a hrajkaſche ſebi ſ wuſkokmi boſoninami, kotrejž hórki wobſtejachu.

Tu nadobo ſaſchumi a ſahwiſda a łuſtnje pſches cźiſchinu: ſ wyſchin njebja, na kotrymž njeje jeničkeje mróčzałki, padnje nĕſchto dele, ſtorhawſchi hałoſy a liſcźo ſe ſobu.

Se ſtrózelemi puſchcźi Suſanne rózowz ſ ruki a wołaſche wo ponoz: na hłuboku ſłonjenych hałoſach boſoninu wiſaſche ſtoł . . . haj, ſaŭćrno, bĕły drjewjany ſtoł!

Na wo ponoz wołanje holzy pſchikhwatachu ſ polow a pſchimjeſowaſy paſtwiſcźejow ludźo a wobdźiwachu, ſtchoż bĕ ſo podało.

„Ś njebjeſ je pſchiſchoł!“ Suſanne ſawoła, ruży wupſcheſtrĕwſchi. „Runje ſ módreho njebja tamle horka, a wołſta runje pſched mojimaj wočomaj ſtejo.“

Burjo wudźerachu kaž ſ kamjenjemi na ſtoł, a na holzu, a ſtara ſónka, po kotruž ſtajnje doſhwatachu, hdyž cźjuſeſche ſo nĕchtó khory abo njeſboſowny, padny k nohomaj wowzeje paſtyrki a ſawoła: „Och, Suſette! Sſwjeczi ſu cźe wobhrabźili! Dokelž tak pilnje a ſmužicźe ſwoje njeſbožo ſnjeſeſch a ſo wo khoru macź ſtaraſch, tehdła po-

Přilopk

* **Se schtwórtehe poschtoda na wróhu padnyk.** We Halli je pjatk tiampnariški mischtr, hdyž tšeschiny žlob pschibiwasche, se schtwórtehe poschtoda na pleštr dele padnyk. Stama žebt sežehno, ruku a žmjerzej straschne snutskowne wobschkodženja poczerpi.

* **Sakhadženje kommunistow w Schpanilsku.** W Terasy (w Katalonilsku) je policija 400 kilogrammow dynamita zebrała, kotrež běchu kommunistoju njedawno na jentym želesnilskim sastanischežu rubili, to bychu jón k dźěłanju bombow wuzili. Najwjróžsy je policija tšioch winowkow sajała. — W Barcelonje žu schtyrjo ſ pistolemi wobroženi mužojo wóš dróhoweje želesnizy sadžerželi a jědnych a personal nusowali, so bychu ſ wosa wulěsli. Na to žu benzin a petrolej do wosa linyli a jón sapalili. S najmjenšicha 30 wosow dróhoweje želesnizy je žo poslednje mězoch w Barcelonje na tajke waschnje spalilo. Jako pschičžina žo konflikt ſ dźěłacerjemi mjenuje.

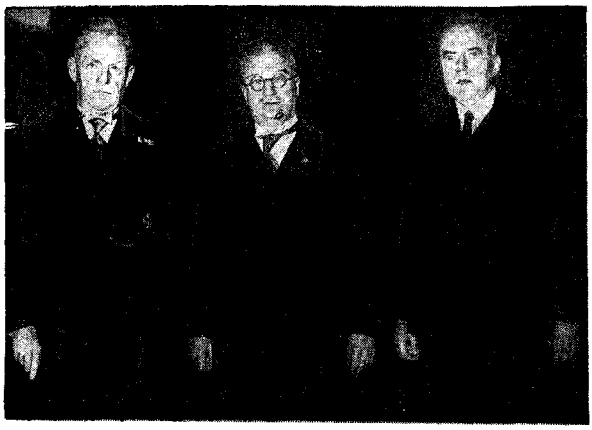
* **Ranza staru žonu sakuhala.** S Budapešta žo powě: 72ěina wudowa, kotraž w maiym rakarstwje hospodarješche, chžysche ranza a jejne prožata ſ thoschčojom do chlěwa zahnacź. Dokelž žo žyzne jkocjo wo swoje mlodźata bojesche, žo na siarušchu wali, ju na šenju powali a ju wschu roskuha. Hischcze prjedy hacž nóžachu žonje na pomoz pschinicź, wona wumrje.

* **Dwaj morjwaj pschi swuczowaniškim tšelenju franzowskeho wójnskeho łodźiwa.** Na morju psched Toulonom je žo pjatk dopoldnja po swuczowaniškim tšelenju torpedowskich čžołnow njeschože stako. Na saničžaku torpedowych čžołnow „Bautoru“ bě žo granata w kanonnej role wostajiła. Hdyž kommandant pschikasa, granatu je roly wucžahnyć, žo wona njejabsy wulěli a do lubje prědka saničžaka torpedowych čžołnow „Albatrosa“ dyri. Dwaj matrosaj „Albatrosoweje“ wobžadki žo hnydom morischtaj, tšeći žo czežko srani.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der **Ausbruch der Milbenseuche** der Bienen ist unter den Bienenvölkern folgender Imker amtlich festgestellt worden:

in **Kleindrebnitz:** Bruno Stiebitz Nr. 38,
in **Bartha:** Paul Petrich Nr. 3; Walter Zimmermann Nr. 23,
in **Ringenhain:** Alwin Hulsch Nr. 41 b; Erich Kirschner Nr. 42 c,
in **Steinigtwolmsdorf:** Karl Schwaar Nr. 42 c; Max Baumann Nr. 167,
in **Frankenthal:** Hermann Petzold Nr. 114; Theodor Reinhardt Nr. 98; Hermann Arnold Nr. 191; Karl Roch Nr. 154 b; Ernst Schulze Nr. 206; Willy Schöne 150; Bruno Kunath Nr. 16; Georg Grohmann Nr. 73; Alwin Grohmann Nr. 67; Alwin Grohmann Nr. 83; Arno Grohmann Nr. 63; Paul Löpelt Nr. 194; Paul Kunath Nr. 52; Arthur Meißner Nr. 103,
in **Wilthen:** Heinrich Beck Nr. 40 g; Ernst Sobe Nr. 54; Fritz Hantusch Nr. 200; Reinhold Liebscher Nr. 52; Albert Petz Nr. 262 c; Karl Tschörsch Nr. 194; Alwin Richter 249; Kurt Schmidt Nr. 129 g; August Bock Nr. 107 w,
in **Kleinseitschen:** Max Simank Nr. 4,
in **Diehmen:** Gustav Schneider Nr. 46,
in **Golenz:** Friedrich Nürk Nr. 18,
in **Schirgiswilde, Ortsteil Petersbach:** Franz Nitsche Nr. 8,
in **Crostau, Ortsteil Wurbis:** Gebrüder Kriegel Nr. 16,
in **Crostau:** Ernst Schierz Nr. 91,
in **Gaußig:** Alwin Hille Nr. 10,
in **Dretschen:** Alwin Röllig Nr. 23,
in **Goldbach:** Friedrich Hache Nr. 15,
in **Mebewitz, Ortsteil Birkenrode:** Walter Tannert Nr. 10 b.

Nowy ludowy žud běsche žo seschoł.

Pschedsydstwo ludoweho žuda, kiž žo 14. julija we Pruskim domje w Barlinje seshdże a pschitžahu stoji. Wobras pschedstaja pschedsydu ludoweho žuda a senatoweho pschedsydu senatoweho presidenta dra. Fryza Rehna (krjedža) a senatowej pschedsydowy pschi ludowym žudze Wilhelma Brunera ſ Minichowa (na lěwej stronje wobrasa) a Eduarda Springmanna ſ Dilseldorfa.

wědźa czi njebježa, so namakaſch tam horjeka stajnje měto k žedjenju, njech sebjeru czi na tutej semi tež to pożlednje!“

„Haj, tak je! Tak je!“ druhi bórbotachu. Tež stary Perrin bě pschikhwatał, ſ žnadź je žo jeho wowzam mohło něschto stacź. Zyła wjeź bě roshorjena, so bě stary khudu wudowu takle wuszkał; ale žadyn njeswaji žebi, hubu woczinicź, pschetož Didier Perrin běsche mózny, jeho njechasche nichtó sa njepschecżela měcź! — Ale něttko běchu njebježa žame rěczale — kak hańbowachu žo wschitzy!

Pschitkhwata też knjes farař. S hłowu wijo žebi wobhlada, schtož bě žo podało a schtož jemu powědachu.

„Ach!“ holza se stykrjenymaj rukomaj sasikroli: „Běch małowěrima, dostojnje knjeże! Běch dwělowa'a nad milosczu njebjeż. Njejžym hódna, so stanje žo mojedla dźiw!“

„Wěmicże stoł dele!“ duchowny poruči. Snajesche Susanne, so njeby spytała tžerz. „Nó, budże —?“

Bojasliwje žo wschitzy wotwołkowachu. „Hdyž je stoł něttko horzy?“ žebi pschischeptachu. „Njeje wschitko, schtož ſ njebjeż pschikhodża, žehlowe, runja Eliašowemu wosjeż?“

Skónczinje skhrobli žo Mathieu, kotrehož stoł hižo po powołanju sajimowasche. S hakosow sczahnywschi stajі jón psched knjeza farara. „Jédlowe drjewo“, wón rjekny, „žyle wschędny běły drjewjany stoł . . . kaž žo ſda, nimaja tam horjeła žaneho khmaneho blidarja — džeło je mało spokojaze!“

Tola barja tschepotachu dla tajkeho kezarstwa, wěrjachu do wopramdźiteho dźiwa, a Susanne běsche rjekowka dnja.

Kaž woheń rosnjeże žo powěsczi do wschěch wjow. Se wschěch stron pschikhadżowachu ludźo a pschinjesechu žonomaj dary: brašnu, tkaniny, zyrobiznu, pjenjesy, debjeńki. Pschi tom hrěschachu žo na nahrabneho Pererina. A rěkasche, so dże prawiznik ſ města herbiznu naležnosczi pschepytowacź.

Jean hladasche na nana husto ſ boka; czujesche žo pol potłóczeny, pol wosbożeny.

„Nano!“ sawoła wón jeneho dnja, do jstwy žo wakiwschi. „Runje je Susezina czeta Théres we woju nimo pschijěła a wojnje ju ſ macżerju žobu k sebi; wótsje je k wschitkim prajila, so budże Susette ſ jeje herbowkit. Schto měnicże? Tsjezesi wowzow horbateje njeplacja telko kaž pschichodna dźowka, kotruż njebjeża wuhotuja — nè? A ludźo móża potom myślicź, so sęże mje jenož tehodła na Jaqueminotez kubło žadźił.“

Stary Perrin žebi wěz dołho njerosmyšli, a pschindże runje w prawym czażu, Susanne wot hromady pachołow wuzwobodźicź, kotrjż požadachu žebi wschitzy Susanne sa žonu, pschetož wschitke žiwójby w Gourgonje běchu žebi do hłowy stajili, wobhnadżenu holzu do domu dostacź, dokelž njemóže pola njeje jenje „na něczim pobrachowacź“.

„Wostajcże holzu na pokoj!“ Perrin wažnje žo wupjerajo rjekny. „Wy tola wěsczе, so je wona wot bźeczażych lět mojemu Jeanej pschilubjena. Wón rjaduje, pschiprawja hižo tydżenje dołho dom jeje nana!“

Tak pschindże wschitko do porjadka pśches njebjeski stoł. Wón stejesche na czełstrym městnje, jako wjedźesche Jean Perrin žwoju rjanu njewjestu k woklarjej, a kwaš wuhotowa žo w Saint Gourgonje tak žwjatocżnje, kaž njeje žo do teho a po tym žadyn sajžo wožiwjecził.

Žuły kwašni hojcżo běchu knjesej fararjej notwiny je pożlednich tydżeń pschipółżali a tam mójesche duchowny czitacź:

„16. pożnjenja, dopoldnja w 9 hodź. 40 mjeneschinow, naſubi pschirodnik knjes Gay-Lussac žwój druhi powětrowy lět ſ ballonom. Wón dożpě wyschinu 7016 metrow nad morjom. Pschi 7000 metrach chžyschе wón spytacź, hischcze wjetschi wyschinu dożpěcź, a wutżwobodźi žo tehodła wot wjeheje pschecżeże, nimo fyzikalskich nastrojow. Ssamo drjewjany stólz, na kotrymż žedżeschе, cżěžny wón wot žo. Tola powětrow njechasche žo wyschе sběhacź a pschindże 45 mjeneschinow po 3 hodźinach mjes Roueitenom a Dieppe k semi —“.

Dokelž duchowny žwojich burow znajesche, powědasche jim hakle po lětach, kak je žo wěz ſe stolom tehdy měła, namaka pak też potom mało wěry. S khudeje knjeżny Susanne Jaqueminotez bě žo dostojna, nahladna burowka stała, a hacž do najdalschеje starosty wosta ji pschimjeno: „Knjeżna nascheho stoła“.

ik.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Unter den Bienenbestände des Imkers **Matthäus Augustin in Höflein** ist die **Milbenseuche** festgestellt worden.

Zur Verhütung der Weiterverbreitung dieser Bienenseuche wird das Folgende angeordnet:

1. Aus verseuchten Orten dürfen Bienenvölker nicht auf Ausstellungen und Wanderbienenstände geschickt werden. Auch dürfen in solchen Orten Ausstellungen mit lebenden Bienenvölkern nicht veranstaltet und **Wanderbienenstände** nicht unterhalten werden. Bei Milbenseuche dürfen im Seuchenort und in Umkreis von 3 Kilometern keine fremden Völker aufgestellt werden (betrifft z. Zt. die Gemeinden: Panschwitz, Kuckau, Höflein, Caserits, Rädelwitz, Gränze, Wendischbaselitz, Militz und Crostwitz).

2. Personen die gewerbsmäßig honighaltige Erzeugnisse herstellen oder die Honig und honighaltige Erzeugnisse in ihrem Gewerbe verarbeiten oder damit handeln, haben den Honig und die honighaltigen Erzeugnisse so zu verwahren oder zum Versand zu bringen, daß sie den Bienen nicht zugänglich sind. Gleiches gilt von ungereinigten Geräten und Gefäßen, die zur gewerbmäßigen Verarbeitung, Herstellung und Aufbewahrung von Honig und honighaltigen Erzeugnissen benut worden sind.

3. Von Bienen nicht mehr besetzte Wohnungen sind bienendicht verschlossen aufzubewahren. Bienenwohnungen mit Waben oder mit Resten von Waben eingegangener oder abgetöteter kranker oder verdächtiger Völker, auch wenn sie nach Ansicht des Bienenbesitzers an einer übertragbaren Krankheit nicht gelitten haben, ferner Waben oder Teile von Waben solcher Völker dürfen auf dem Bienenstande nicht vorübergehend belassen oder aufbewahrt werden. Sie sind so zu behandeln wie Wohnungen und Waben von nachweislich seuchenkranker Völkern. Räume, in denen solche Wohnungen oder solche Waben auch nur vorübergehend aufbewahrt und ausgebrochen und gewerbsmäßig auf Honig und Wachs verarbeitet wird, müssen so eingerichtet sein, daß sie für Bienen nicht zugänglich sind.

Die Nichtbeachtung dieser Anordnung, die auch in den betreffenden Gemeindeämtern zur Einsichtnahme ausliegt, hat straf- und zivilrechtliche Folgen.

Amtshauptmannschaft Kamenz, am 13. Juli 1934.

Verunreinigung der fließenden Gewässer betreffend.

Die Verunreinigung der fließenden Gewässer durch Einführung mangelhaft geklärter Abwässer hat in der letzten Zeit einen deratigen Umfang angenommen, daß sich das Wasseramt genötigt sieht, auf die Vorschriften der §§ 23, 27, 37 bis 39, auf die Strafbestimmung im § 168 Ziffer 1 und 2 und auf die Zwangsbefugnisse nach § 168 des Wassergesetzes vom 12. März 1909 hinzuweisen.

Besonders wird darauf hingewiesen, daß es zu jeder Einführung von Abwässern in fließende Gewässer vorher der wasseramtlichen Erlaubnis bedarf.

Denjenigen Abwasserreinleitern, die die gestellten Erlaubnisbedingungen nicht gewissenhaft und genau erfüllen, wird die erteilte Erlaubnis sofort unnachsichtlich entzogen werden.

Kamenz, am 13. Juli 1934.

Die Amtshauptmannschaft.
— Wasseramt —

Die in den Bekanntmachungen der Amtshauptmannschaft vom 25. 3. 1933 für den Amtsgerichtsbezirk Bautzen, vom 19. 1. 1934 für den Amtsgerichtsbezirk Schirgiswalde und vom 3. 4. 1934 für den Amtsgerichtsbezirk Bischofswerda angeordneten Sperrmaßnahmen haben weiterhin Geltung.

Bautzen, 12. 7. 1934. Die Amtshauptmannschaft.

Der Kommunikationsweg Schwarznaußlitz—Obergurig wird wegen Beschüttung in Flur Obergurig vom 16. 7. 34 während der Dauer der Bauarbeiten gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Singwitz gewiesen.

Bautzen, am 13. Juli 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Warnung.

Bei der gegenwärtigen geringen Wasserführung der Bäche und Flüsse machen sich die Folgen der Flußverunreinigung durch gewerbliche und hauswirtschaftliche Abwässer besonders nachteilig bemerkbar. Der geringe Verdünnungsgrad der Abwässer bringt Gefahren für die Fischerei, für das aus den Wasserläufen getränkte Vieh und für den Gemeingebrauch mit sich.

Die Amtshauptmannschaft macht deshalb allen Abwassereinleitern die sorgfältigste Bedienung der Kläranlagen und die gewissenhafte Einhaltung der Genehmigungsbedingungen zur besonderen Pflicht. Gegen Zuwiderhandlungen wird im öffentlichen Intresse unnachsichtlich eingeschritten werden.

Bautzen, am 14. 7. 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Der Kommunikationsweg Klix—Spreewiese wird wegen Beschüttung in Flur Klix vom 16. 7. bis mit 21. 7. 1934 gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Sdier gewiesen.

Bautzen, am 14. 7. 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Das für die Landwirtin Martha Ernestine Richter geb. Thomas in Neukirch (Ah. Bautzen) eröffnete Sicherungsverfahren wird **aufgehoben,** nachdem der Betrieb entschuldet worden ist.

Dresden, 27. 6. 1934. Die Landstelle.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěł a přilopk Marko Smoler a za nawěški dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńcza z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńcze dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeńcza dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 165 — Budyšin — Srjedu 18. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dollfuß wudawa nowe wukazy

Swojakowy minister za sozialne zarjadnistwo Neusüdter-Stürmer na sjezdźe domisnistkeho schkita w Linzu rěčeše. Wón saběrasche so z nazionalnym praschenjom Awstriskeje a rjekny, so dyrbi so ras zyle sjawnje rěčeć, tak może so narodne hibanje do knježerstwoweje fronty zarjadować. Mózno njeje we wobluku nazionalsozialistiskeje strony abo dozhla někajeje strony. Wón wotpokasa samo myzł wujednanja z nazionalsozialistami je samnjenjom jenotliwych nazionalsozialistiskich ministrow do awstriskeho knježerstwa. Nazionalni dyrbjeli špótnacz, so je pschi nětčišich poměrach w Němskej a Europe po jeho słowach jenički to prawe a możne, so Dollfußowe knježerstwo pschi njewotwisnosći Awstriskeje wostanje. Pschi pschichwilu w Europe njemóže pjecza jadyn statnik prajicz, schto budże za 10 abo 20 lět prawe. Knježerstwowy statny programm pjecza je, „napschecziwosnje wjes nazionalsozialismom a klerikalizmom pschewinycz a hodnotne kubło kschescheńskich a narodnych idejow do zylka rozwiwacz".

Pola nazionalnych za słowa sozialneho ministra wulki wjesoły zhubźile, wone pak njemóžachu pschejwědčeć, so hdyž so wopraworbźite pschemjenjenje w knježerstwowym pschistupje k nazionalsozialismej w dowidźomnym czasu wočakowacz. Nimo toho wobsteji njes knježerstwowymi słowami a skutkami wulki rozdźel, kaž wschelake nowe wuhłady pschecziwo nazionalsozialiskemu wobsteršerstwu pokazuja. Stuttkowno-politiski kurs po pětźelonim pschetworjenju knježerstwa pokazuje so wschědnje znowa. Tak je so n. pr. skazało, so budże pschichodnje k někajkemu rjenjejšu abo k druhemu pschedewsaczu dowolnosć wyschnoczenow trěbna, kotraž so podawa, hdyž so dopokaże, so je prójtwar so stajnje wótczinje žiwernje sadźerżał. Dawkowe wyschnoczenje maju wołóženja pschi płaczenju dawkow jenož dowolecz, „hdyž je prójtwar swoje statokwerne sadźerżenje dopokazał". Pschi wschitkich zarjadowanjach ma so dopokazacz, so za so zarjadowarjo statokwerne sadźerżeli. Wschitke towarstwa maju so na jich statokwerne smysłenje pschepruhowacz.

Psched Winsiim khłostatskim krajnym sudom zapoczina so pjatk wulki prozeß dla rozbuchanjow pschecziwo sudom nazionalsozialistam. Jednanja powjedu so po nowych knježerstwowych wukazach, kotrejž na wobžałowanje rozbuchadkow zmjerzne khłostanje postajcza. Nahły zmó może po knježerstwowym wotzewjenju z 13. julija jenož pak k zmjerzi sadźicz, pak winowinowacz. Po nowych postajenjach za nahłe sudy njeje wójny mózno, so by wobkorjeny ke khłostańi abo jastwu sadźeli, tola wobsteji hischcze za swjatkowego presidenta prawo wobhnadźenja.

Pschi Winsiim Pokrótnym dwórnischczu satsełichu nazionalsozialista, kiž po zawołanju patrowille schkitaczeho korpsa swjo njewosta. Winsta policija satsełi kommunista, kiž běsche so na tajnym marxistiskim zhadźowanju w Prateru wobdźelił.

S Wolfsberga w Korutanskej, z Innsbrucka a St. Kathreina w Korutanskej powě so wo nadpadach z rozbuchadkami. We Wolfsbergu je to 50. nadpad za krótki czas. W Unterkirchenje w Tyrolskej so na faru nadpad z bombu sta. Nadoba w farskim domje so jim wobschkodźi. Druhi nadpad sta so tam na milinarnju a nacżini tójschto schkody.

Japańska khwali Němsku

W Japańskej wita so němske stejischczo pschecziwo komunistiskemu rěczenju statow rańscheje Europy a pschecziwo pospytam, so měł so Swojaš Ludow nastroj wšěch statow zcinicz. W Tokiju rjeknu, so zmócnjenje žeńe k wožamoczenju njewjedže. Lud, kiž so sprawnje a muzuje sakita, so z njebješ požohnuje.

Doumergue rěčeše k francowskemu ludej

Na konzu zejmowych pohowdźenjow a psched dowolom statowej knježerstwa je ministerski president Doumergue wutoru wječor psches radio k francowskemu ludej rěk. Wón spyta swojich krajanow powuczicz, so hnuta organisazija a schmjatanja pola mnohich statnych knježerstwa pschehusto wotmětnjachu a so dźelo z tym posłesche. Jako wo sabtuzbach swojeho knježerstwa rěčeše Doumergue naspomni, so je so wot měrza za 5,5 miljardow złotowego metalka do Francowskeje pschiwjesło.

Dźiwaja na swonkownu politiku ministerski president rjeknu, so knježerstwo njeje zenje popuschczilo a je so stajnje žiwje z praschenjom bjesstracha a schkitanjom njejsow Francowskeje saběrałe. Francowska pjecza sylnje měr lubuje a nochze zenje měr druhich kasnyć. Po Doumergueowych słowach pak Francowska nochze, so by njedostatk jeje sakitanja a pschecziwjenjeje mozy někoho nawabiczi mohł, so do kraja nawalicz. Francowska dyrbi njeprózniwje na kathowanju měra w swěcze dźełacz. Wona dyrbi so pjecza na kóždej naprawje, na kóždym dorosumjenju a na kóždym sreczenju wobdźelicz, kiž k měrej mjes ludami howi.

Barthou po cesće w septembrje do Roma

W Parizu wočakuja, so francowski swonkowny minister Barthou na konzu měsaza septembra do Roma pojdże. Woni maju za to, so je pondźelnischi wopyt italskeho pósłanza de Chambruna pola Mussolinija so też tuteho praschenja dla stał, so je pak so też poradzili sreczenjow rospominała, kotruž Barthou sastupuje. Na francowskej a italskej stronje je wschak so jasnje wuprajiło, so w tutej naležnosći Rom a Paris hischcze njejsta pschesjene.

S Roma so powě, so je Mussolini też hischcze italskeho pósłanza w Londonje a italskeho pósłanza w Barlinje, kotrajž wobaj tuchwilu w Romje pschebywataj, pschijacz, tehorunja pósłanza sowjetskeje Rusknje w Romje. Rumjeja politikoju zebi powdaja, so je so w tutych rozsrjeżowanjach italske stejischczo k wotmyślenym sreczenjam nadrobnje rosporninało. **Němska dyrbjała, jeli k sreczenju pschiskupi, hnydom praktiscy runoprawnosć dostacz a sobom prawo, so smjeła bróniez.** S Roma so hamo powě, so chze italske knježerstwo w tutym smyśle w Barlinje pschecrelnje radu podacz.

Rozbuchnjenje w francowskim wojefskim lěhwje

We wojefskim lěhwje Maisons-Lafitte blisko Parisa rosbuchny kaschcz granatow. Pjecz wojakow so mori, 12 so cjeżko a 14 lohko srani.

Wójnski minister marschall Petain, general Weygand a Parizski wojerski kommandant, general Pretelat, zu wo njedźelu zhoniwschi so hnydom do Maisons-Lafitte podali, so bychu njesboże pschepytowali. Njeje tak, kaž zebi zwopředka myślachu, so je so rosbuchnjenje pschi muklabzenju kaschcow munizije stało. Ale **podcesnjer je z granatu njekedźbliwje wobthadźejo njeboże zawinował.**

Podoficjer běsche na tschnischczu njerosbuchnjenu granatu namakał. Tutu wón kowarschan, kiž wokoło njeho stejachu, pokasowaschze. Nadoba jemu granata wupadże a hnydom rosbuchny.

Jendźelska z mocu bróni

Kaž Londonske nowiny „Daily Herald" pisaju, wobdźelenje so podawanje wójnskeje potrjeby w jendźelskim wójnskim ministerstwje nětčole jara žywnje dźěła. Tuto wobdźelenje dźěła na pschihotowanju planow za pospěschenje a powjetschenje podawanja wójnskeje potrjeby pschi mobilisazji. Schćeć wězywustojnych, njemuzy tjoch chemikow a tjoch inżenjerow, zu nowych pschistajili. Wobdźelenje za podawanje wójnskeje potrjeby żada zebi letsa nimale trójzy telko wudawkow jako loni. Kaž so powě, je jendźelska wójnska rada sejžylnjenje tutoho wotdźelenja wobsamkła. Wona chze wobjezcz, kotre fabriki mohle w pschipadże wójny swoje dźelo pschemjeniez.

Zwadny podawk mjez Jendźelskej a Turkowskej

Pola grichiskeje łupy Samoa zu **turkowizy pschibrjožni itraznizy do czolma tseleli,** z kotrymž so tjo offizerjo tam sakótwjeneho jendźelskeho tschjazka „Devanshira" k turkowskemu brjohej wjesechu, so bychu so tam **wokupali.** Pschi tym zu Turkojo jeneho offizera, tódźa twowego leutnanta Robinsona, satseli. Druhaj offizerjej, z kotrejuž so jedyn na ramjenju srani, do wody tkoczischtaj a płuwajo so na łupu Samos wuthowarschtaj. Cżeło morjeneho offizera njejsu hischcze mohli namakacz.

Kommandant „Devonshira" je hnydom tschkrowu rosprawu wo podawku namórskemu ministerstwu pósłał. W Londonje zu so podawku dla jara rosporili.

Kaž z Athena powědźa, je jendźelski tschjazk „London" k Samowej wotjeł.

Swadny podawk pschepytawschi je turkowske knježerstwo žywjenju pósłanzej w Londonje porucziło, so by jendźelskemu knježerstwu wobzarowanje wuprajił. Hischcze njeje znate, hacz so Jendźelska z tym spokoji.

Strajk w San Francisku

W pschihłasowje San Franzjsku wczera w dołhosći 9 kilometrow nazionalna garda pschihotowana stejeche. Dokal njeběsche pak hischcze žaneje pschicziny, kotraž by zebi jeje zasahowanjenje wuzadała. Dokelž je w měsce hižo jara malo czerstwje zyrobu dóstacz, pocżina wobydlerstwo konserwy wuzywacz. Nowu nadźiju je słudźił pschijeźd někotrych autow z zyrobu, tola so też boja, so so tuta zyroba njebudże w zwobodnym witowanju pschedawacz. Po namjece měschczanskeje Rezijja zu so wutjerki wutworile, kiž so wo zastaranje wobstejerstwa z zyrobu staraja. Jich dźelo pak so jara pocżeja, dokelž njeje dosć transportnich srědkow. Nimo toho wobsteji strach, so radikalne elementy pschi tajich transportach sabotaju wukonjeja a so k rubjeżnym nadpadam na zyrobowe jězdy dóńdże.

Strajkowy wubjerk je hižom wuteru wschelake zadanja spuschcził, najsterje je spóńał, je pschewolke pschiwótczenje połoženja strajkowazym žanym tohorunja schkodu pschinjese. Tutón wubjerk je też dowolił, so smjeła so nimale wschitke hosćenzy zaso wotewricz. Druhdy zelezniny też hižo zaso jedża. Strajkowy wubjerk je wosjewił, so w San Franzjsku njeźmě nichtó chłeba tradacz a so smjeła cżežke auta z zyrobu bjes zadźerkow do města jědzicz. Też pósłske pohyki su so porjadnje wotpókłale.

Po wschěch Sjednoczenych Statach so tuhso zinje sajmuja za to, kak so strajk w San Franzjsku wotmije. Njeje žaneho dwěla, so su so w mnohich amerikanskich městach hižo na podobne strajkowanje pschihotowali, so bychu strajki sapoczeli, je-li smjeła strajkowazy w San Franzjsku wuspěch. S tuteho stejischcza ma hižom dosć wobschérnuty strajk wjesoły wusnam, tola mózemy zebi **mylicz,** so wón knježerstwu we Washingtonje staroscziwe nacżini. **S runje tak wulkim zajimom kaž w Sjednoczenych Statach, wobkedźbuja pak też w Moskwje podawki w Ameriju,** pschetoż tam so hižo dłschi czas próznja, so bychu powschitkownu njespokojnosć w Ameriju, kotraž z tamnischcho hospodarskeho wuwicza wuikadża, za kommunistiske propagandu wutrjebali. Mjes Moskowskimi dźełaczerjemi so za strajkowazych zjenjesły sběraju a zrowjesły sastojnizy so namolwjeja, so bychu strajk w Ameriju z zwojimi darami podpjerali. Tute powěsće su czim wažnische, dokelž so hižo psched nětkotrymi dnjemi w Sjednoczenych statach jara skorjesche, so kommunistiscy po zyłej Ameriju sylnje dźełaju a mjezynarodne sreczenja njewobkedźbuja. Rusti zwonkowny kommisar Litwinow je w zwojim czasu, jako Sjednoczene staty sowjetisku unija pschipóznachu, formalnu winowatosć podpisał, so Ruska pschestrowa, so so wschitke kommunistiske propagandy w Sjednoczenych statach wostaji.

Strajk w San Franzjsku, kiž ma so za najwjesczischi strajk pozledních lět w Sjednoczenych statach wobhładowacz, pschinjese też wulke hospodarske schkodowanja. Sawěsczenske towarstwa wosjewjeja, so někotre zo milijonow

dokłarow škłody za wobkhody nastanje, kiž maju tute towaršiwa farunaci. Nyńdže 90 prozentow škłody potrjechi amerikanske a 10 prozentow jendželske zaweščenske konzerny.

W Huntsville w Onatorioskim stacje strajkowazy balnowi džełacerjow krótko po wudyrjenju strajka tekstilowych džełacerjow balnowsku fabriku nadpadnychu a direktura inspowachu, to džeło zastajo. S tym powyšchi so liczba strajkowazych tekstilowych džełacerjow na 13.000.

W Kolsinjku w Missisippiskim stacje so schtyri wulke transformatory Missisippiskich militarnych i dynamitowym rozbuchnjenjom cejcho wobschkodzichu. Policija tuta na nadpad radikalnych tekstilowych džełacerjow. Wonych tšoch strajkowazych faja

Nowa brasilska wustawa so připowědała

W zwjazkowskim pohedženju brasilskeho zjenza w Rio de Janeiro so pondželu nowa wustawa Brasilskeho zwjazka pschipowědachu. Po powěrjachi z Brasilskeje běchu zhebi wšech ludžo wotmyslili pohedženje kajvej, tola policija tonn w pohlednim wokomiku zadżewa. Krótko do pohedženja dołu so wona njespazy do wobschkodnych mišnjosćow „Legije 5. julija", kehra wjele ruckjuch granatow a bombow a saja někotre zobustawy tuteje organisazije. Też někotre zobustawy „Oktoberskeho kluba" so zajachu. Wjednistwo kluba pak běsche wojerwito, so zo klub njeje na pschihotowanju kazenja zjemnowcho pohedženja wobdželił.

Kata komitačiskeho zwjazka „Imra" za'eli

Hdyž kč Ferdinand-Koburgski, nan někdzischeho bolharskeho kraja, z kralom w Bolharšce, je so w mazedonskim dželu Bolharskeje mordarška zwólba organisowała, kotraž dyrbjesche w Starej Sserbiji žerbischch duchownych a wuczerjow mordowacj. Stara Sserbija, někotre tej Mazedonska rjelaza, tehdy hischcze pod turkowskim knježstwom zjesche. Mjes tym so zo z połodnja bolharzy banditoja, tak mjenowani kontračarjoja, do Stareje Sserbije nawalachu, awstriske knježerstwo z połnozy rubjejnych Albanzow na tamniske žerbske wobydlerstwo schczuwasche, so bychu jo wutupili a jeho statoki spalili. Na taste waschnje dyrbjesche so žerbski živjol w Starej Sserbiji wukorjenicj. Přejedy hacj je k tomu dołscho, je Sserbija pschecziwo Turkowstej z Grichiskej zwjask zesčinila. Je ko Turkow z fschelesijanskich krajow wubila. Tutomu zwjasku tej Bolharska, tola z falschnymi wotpohladami, pschistupi. We wójnje Turkow do cžita šlichu. Přejedy pak hacj k nečzej dóbje, Bolharzy ras w nozy žerbske wójsko nadpadžechu. Chzychu jo zbječ a zaječ. Tutón worakawy plan pak so njeporadži. Sserbja so Bolharow dowobarachu a so potom z Grichami do nich dachu. Bolharzy we wójnje pobleschu a dyrbjachu Sserbiji jako wójnske zarunanje wjetschi kruch kraja a Grichom zyły pschinóšli kraj pschewostajicj. Bolharzy komitačzejo su potom hischcze wjele lét do Stareje Sserbije cjahali a tamniske wobydlerstwo z bombowymi nadpadami traschili. Wjele taskich banditow jich žerbscy zandarmoja sejastesli. Tohodla su so poslednjej lčcze komitačzejo nawalow do Sserbije wostajili. Tola hdyž njemóžachu do zuseho kraja na mordarstwa cjahacj, so mjes sobu počzachu mordowacj. Rošichscžipichu so do někotrych stronow. Jena strona rčkasche „Imro". Wona ma wjele mordarjowow na swědomju. Słónczne je bolharske knježevstwo tutej morjeiszy kónz cžinilo. Wona je komitacja Zrena Kira jasala, kotryž w Petričzowskim wokrjesu smjertne wuhudy komitačzilskeje strony „Imra" wukonjesche. Kiro je so wujsnał, so je sa poslednje dwanacze mčhazow 50 zobustawow druhich komitačzistich stronow zamordował. Kaž bolharskemu knježerstwu blizke srjedze nowiny „Zitija" pischu, je so zuły Petričzowski wotcjeł tala Kira bojał, dokelž je jako zarowny wukonjeł smjertnych wuhudow komitačzilskeho komiteja znaty.

Krótke politiske powěsće

— Mjes Němskej a Schwajzarskej sapočznu so schtwórtk w Barlinje sajso hospodarske a finanzne jednanja. Schwajzarska ministerska rada je ministrej Stuckiej trčbne pokiwy dała. Se Schwajzarskeje so powě, so swjatkowa rada nochze dań sa němske pošczonki na 4 proz. snižicj, kaž to Němska žada.

— Schwajzarska swjatkowa rada sakas němskich nowin „Völkischer Beobachter", „Angriff" a „Berliner Börsenzeitung", kiž běsche swobrodka na 2 njedželi postajila, na njewěsty czas podležschi.

— Do połscheho koncentračzitschego lčhwa w Bereži Kartuschkej su znowa někotre zobustawy młodžinskich organisazijow radikalneje prawizy wotwjedli.

— Wuherski znutskowny minister je poručił, so maju so wschitke wojowaze organisazije wuherskeje nazionalsozialistiskeje stronu rospuschczicj.

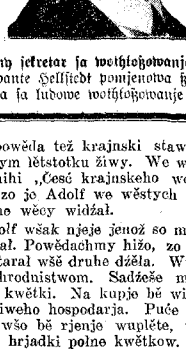
— Ruški zwonkowny kommišar Litwinow je litewskeho zwonkowneho ministra Ložaraitisa do Moskwy pschepročzył. Litewski zwonkowny minister 1. augusta do Moskwy pojedže.

— Franzowski ministerski president Doumergue je zyna samordowaneho zudnika Princa pschijał. Syn je so hórschik, so pschepytowanje wo njeskutku na jeho nanje tak pomaku postupuje a malo wuspěcha pschinjeßy. Młody Princ kritisowasche sadžerjenje justicznego ministra Chérona, kiž je sa dotalne njewuspěschne pschepytowanje samolwity.

— Jendželskemu zwonkownemu ministrej Simonej je so wojpjet telefoniscy je zmjerczu hroženo. Na to wołebita policajska straža jeho dom strahuje. Hatle njedawno Simonowa mandželska na telefonje žtyschesche: „Sir John Simon wjedže Jendželsku do wójny. Wón je wosamjenjeny muž. Ja jeho znjenawidžu".

— Wichi presidentiskich wólbach w Brasiliskej wožeru wutoru wuriwolichu dotalneho namjestneho presidenta Vargasa sa brasilski zwjazkarski stat.

— Japanske zmutskowne ministerstwo je po nanjesenje faschistiskich zwjazkow zwólniwe, pschichodnje zastupistim wukrajskim, wosebje sewizarjam, zašuju do Japanskeje zapowědželi.

Generalny sekretar sa wothłosowanje w Saarskej. Schweda Svante Hellfridt pomjenowa jo za generalneho sekretara za ludowe wothłosowanje w Saarskej.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 18. julija 1934.

— **Wo wjedeje.** Nětko sajso wjschina wjedro zyleje srjedźneje Europy wobkrjiža. Nižina z Franzowskeje itutkuje trochu na krótkowjeczornu Němsku, hdžeż znowa k njewjedram dóndže. Hewak pak hischcze po zykym traju rjenje wotstanje. S Atlantiskeho oceana blizki wichar so wobschěrna nižina, wona pak hakle počzina na wjedro w Jendželskej itutkowacj. — Jutšje schtwórtk klóčzi ko 4,07 hodź. zhadža a so 8,05 hodź. khowa. Měsacjschadža jutšje pschichodnju 12,38 hodź. a khowa so wječzor 10,26 hodź. Jutšje steji měsacjk w prěnim bertiku. Protyka staja pschi krótkowjeczornym wětšiku deschczowate wjedro, pschi dołhowjeczornym wětšiku pak rjane wjedro. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +12, najwyschscha temperatura wo dnio +28. — Dženja rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —22, najnischscha temperatura w nozy +18. — Wuhladny na zuche wjedro.

— **Wuhlady na wjedro sa jutšnjich schtwórtk: Rjane, cjopło, zucho.**

Z posedźen'a měšćanske'e rady

17. julija 1934.

Pomjenowanje dróhow. Rada wobsamknu, so 1. dróhu, kotraž so pschi Wojerowskej dróze twari, po łakorjeru měschčanskeho muzeja, knihikupcu Oskaru Koesgeru so „Koesgerska dróha" pomjenuje; so

2. nowej dróze w Zydlischczu w Knježim hacže, kotrejž so wot Nowomeschčanskeje dróhi wotwinjetej, po wojowarju za wuzwobodzenje Porheinskeje Leonu Schlageteru a po wojowarju za nowu Němsku Horstu Wesselu so „Schlageterowa dróha" a „Horsta Wesselowa dróha" pomjenujetej; so

3. so dróha z Nowomeschčanskeje dróhi do Tenzydlischcza po inženerje Gottliebje Daimleru „Daimlerska dróha", a dróha, wot tuteje po wotschčepjazu, po inženerje Rudolfje Dieselu „Dieselska dróha" pomjenujetej.

Pschi zwuwranju dróhow sa Schlageterowe a Horsta-Wesselowe mjeno je měschčanska rada rosponminała, so by mjenje noweje Němskeje z jeju skutkowanjom sjednjeschła. K tomu poschcza žydlischczo, kiž je pschi bitwje wo dźelo naślało, najlepschu pschilepjnosć. To stawa so tež po wschelakich wosebjenjach němskeho knježerstwa, so maju dróhi stare a historiske mjena wobchowacj.

Mjsina bjes schulskeho pjenjesa. Mjsina, kiž je mjeło sa katolsku nadschulu a katarkisku schulu wustajiło, je wudachu.

Połwarjenje Löhrskeje dróhi. Rada je wobsamka, so so wutwarjenje njeporwarjenego dźela Löhrskeje dróhi žada, a so so dróha jednorje wutwari. Twarjenj knježa maju pschichodnje wudawki za twarjenje dróhi połožicj. Dróha ma so hacj do 1. januara 1937 wutwarjicj.

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěsć ze 17. lětstotka.

Přełožił J. S.

10] (Pokračowanje.)

Snadź by něchtó rady zhonił, kajki bě jězorski pustownik po zwonkownosći. Swižna młodostna postawa z blédym, někak podolhojtym wobličom pokazowaše, zo ma Adolf lědom třicećі lét. Derje jemu přisteješe krótka swětłobruna broda, w módrych wočach pak móžeše wobkedźbować spokojowu zlowjeka, kiž je wšě zwjazki ze swětom roztorhnył. Woblek měješe dospolnje jednory. Čémnošéra suknja do pjatow, přepasana z čornym rjemjenjom, za rjemjenjom paćerje a wurěznjene stupnje (zandale) na bosy nohomaj: to bě wšo, štož nošeše samotař.

Čehodla bě so stał pustownik a čehodla bě sej wuzwolił tajke žiwjenjo? Prašeni bjez wotmołwy. Hrodowski zarjadnik Krystof, jeho bratr, by mohł nješto powědać, ale njeje wjele powědał wo tym. Najwjacy *drje wědźeše Rybakce Mina, kiž bě při někajkej* składnosći z wušomaj spopadnyła, zo je Adolf z bohateje swójby, zo je w Celowcu (Klagenfurt) spěwał prěnju Božu mšu (primicu), zo je był tři lěta na Delnjej Styrskej w někajkej wosadze za kaplana, zo je wopuścił wšo hromadźe a sej wuzwolił pustniske žiwjenje. Telko wědźeše Mina a potom bě na kóncu ze swojim powědanjom.

Něchtóžkuli je hižo tehodla na kupu přišoł, zo by tuteho dźiwneho člowjeka wohladał. Ludźo nošachu jemu też dary, wšak trjebaše to a tamne za ženiwjenje. Wšo rady přijimaše z džakownym słowom: „Bóh zapłać!" Jenož pjenjez nochcyše. Wuzwolił bě sej dobrowólnje khudobu, derje wědźo, zo su pjenjezy zawjedliwe a so njeznjesu z pustowniskim žiwjenjom. Wšě te wobstejnosće wobtwjerdźichu ludźi w tej mysli, zo je Adolf swjaty. Po něčim nasta samo powědanje, zo ma často njebjeske zjewjenja. To powěda też krajnski stawiznař Valvazor, kiž bě w tym lětstotku žiwy. We wósmym wotdźele swojeje knihi „Česć krajnskeho wójwodstwa" pišeše Valvazor, zo je Adolf we wěstych časach w nocy nadpřirodne wěcy widźał.

Ale Adolf wšak njeje jenož so *modlił* a čitał, ale je też dźełał. Powědachmy hižo, zo je sej sam warił a wobstaral wšě druhe dźěła. Wulke wjesele měješe ze zahrodnistwom. Sadźeše młode štomiki a plahowaše kwětki. Na kupje bě widźeć, zo ma wona stajnscziweho hospodarja. Puče běchu z pěskom posypane, wšo bě rjenje wupłěte, wokoło cyrkwje pak běchu hrjadki polne kwětkow.

Popołdnišе słónco sčeleše swoje pruhi přez wokna khěžki, w kotrejž sedźeše samotař a měješe sobu Kompenskeho knihu „De imitatione Christi" (Wo kročenju za Khrystusom). W njej runje čitaše:

„Najwjetši swjeći su so wzdali člowjeskeho towaršstwa a su radšo w samoće Bohu služili hač přebywali mjez šumjacym swětom. Kelkož króć sy mjez ludźimi, telko króć přińdźeš słabši nazad. Lóžo je mjelčeć hač so ze słowom njepřehršić. Cim radšo sy doma, čim lubši ći budże dom. Zawrěj durje za sobu a zawoław k sebi Knjeza, swojeho najlěpšeho přećela. Wostań z nim w komorcy, přetož nihdźe njenadeńdźeš telko měra."

Adolf pozběhny woči a přemyslowaše wo tym, štož bě runje čital. Jenož dobre mysle — kajke zbože! Žanych žadosćow — o najwjetša radosć!

W tym zastupi jeho bratr Krystof.

„Bóh Će witaj!" rjekny Adolf, postany zezady blida a poda Krystofej ruku.

Kajki rozdźěl! Pustownik mileho wobliča a w pokutniskej sukni, Krystof pak polneju, čerwjeneju licow a zwoblekany po nałožku tehdyšich wyššich knjezow. Ničo njepokazowaše na přiwuznistwo mjez bratromaj, samo po wobličowych razach njebě podobnosće mjez nimaj.

„Posydń so, drohi mój", wabješe jeho Adolf a přisuny stóle k blidu.

„Hižom za dłeši čas so njejsmoj widźałoj, hačrunje smój susodaj", znapřećiwi Krystof. „Ty we službje Božej, ja pak w kopicy swětnych wobstaranjow. Hdyž mi njeńdźe wšo po woli, zbólnokhwalu Tebje, kiž přebywaš w samotnosći. Tola njebych so *z Tobu měnił. Sto by było ze swětom, když bychu* byli jenož pustownicy?"

„Štóž móže, njech je", doda Adolf. „Žiwjenske pruhowanja pokazuja člowjekej puć. Poražki tworja nam powahu".

Krystof hladaše powjeršnje po knihach na blidźe.

„Te su twoje přećelnicy, druhich njerodźiš," rjekny z přećelnym posměwkom. „Spodźiwnje, zo sy so takle dokładnje přeměnił. Dla tamnych njepřijomnosćow njebě trjeba, zo sy so stał samotař. Swět je tak rjany. Wšak njejsu na nim žiwi jenož zli, ale też dobri ludźo."

„Njekaju so", přetorhny jeho Adolf. „Něchtóžkuli spyta wjele złeho, často pak dosaha jene spytowanje same za cyłe žiwjenje. Cinju po swojim přeswědčenju. Zo bych jenož wobstajnv wostał!"

Na to Krystof:

„Samotu *móžeš lohcy měć też mjez ludźimi*, kiž će njeznaja a će tehodla njelubuja a njehidźa. Njejderje na swěće, ale też nic tak złě, kaž sebi ty předstaješ. Čehodla wobhladuješ kóždu wěc jenož z čémneje strony. Žałostnje by było, hdy bychu wšitcy tajke nahlady wo člowjestwje měli, kajkeż maš ty".

„Ja njehidźu ludźi", wotpokaza Adolf. „Mjez nimi pak nochcu žiwy być, runjeż by so mi też lépje wjedło dyžli nětkole. Njeje stajnje zbožowny tón, kiž ma wšeho dosć, ale tón, kiž je z małym spokojom. A hdyž sym z małym spokojom, sym bohaty".

Bě widźeć, zo je samotař z cyłej wutrobu spokojom ze swojej wotdźělenosću wot swěta. Tehodla Krystof wjacy wo tym njerěčeše, ale wobroći rozmołwu na druhi předmjet.

„Wěš pak hižo", prašeše so bratra, „zo přińdże Briksenski biskop baron Welsberg bórzy na Bled?"

(Pokračowanje sćěhuje.)

Snižene pśichnošchkow za pśichmijesowazych. K špěchowanju bitwy wo dźěło žu žo pśichnošchći pśichmijesowazych wschelakich dróhow snižźe. Snižena płaca jenoj hacź do 1. januara 1936. Lěpšiny žu jenoj za nowotwary.

Dań za herbśke twary. Tuta dań je žo sa zyłe město jasnwa postajiła. Wona złožuje žo po woprawdźitych leźowoscejowych płaćiśnach a możnosći leźowynoscnego wužiśa.

Samešenje wobydlerjow Króuprynzowych kasarnow. K samešenju wobydlerjow Króuprynzowych kasarnow maju žo, dokuli žo tamni njesašydla, 4 twarjenja, tśi we štyri ześitowe płaćiśnach a možnosći leźowynoscnego wužiśa.

Samešenje wobydlerjow Króuprynzowych kasarnow. K samešenju wobydlerjow Króuprynzowych kasarnow maju žo, dokuli žo tamni njesašydla, 4 twarjenja, tśi we štyri ześitowe płaćiśnach a možnosći leźowynoscnego wužiśa.

Wupśisanje Radneje pinzy. K dnjej 1. januara 1935 wupśische žo rowopschenajeśe Radneje pinzy. Rada je protiwjaśiśe wumeńjenja dowolita. Tute žu žo na leźowynoscnym hanśe k wobhladanju wupołožile.

— **Pschećenjschćejo w płomjenjach.** Pschi Cźornobožźej dróhi palešche žo wczera popołdnju wokoło 5 hodźin pschećenjschćejco. Pomoznuwi ludźo woheń shašchachu. Mašchćanska wobora, kotraž na pomoz pschikhwata, njeźebasche hakle sapschinnuwšy. Nehdźe 200 kśiwnych metrow je žo spalilo. Pschićźina je dreje lohkomyślne wobkhadźenje se sapalenej sapałku była.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi wczerawschim cźehnjenju 3. rjadowneje 205. sakskeje krajneje loterije (2. dźeł) padźe dobyśe wo 5000 hr. na cźišło 126 225; dobyśe wo 3000 hr. na cźišła 3049, 42 847, 128 792; dobyśe wo 2000 hr. na cźišła 42 240, 45 687, 55 865, 100 966, 117 926; dobyśe wo 1000 hr. na cźišła 4347, 12 988, 40 973, 48 544, 62 450, 72 238, 96 584, 123 004, 145 415.

S **Khelna.** Nascha wjeś na wyšokosći leži, tohodla je husto wody žadna. Ale kajkeho njedostatka njebjesheje mokrosć, pod kotrejž wona w nětśišchim cźasu cźerpi, teź jeni najštarschi wobydlerjo njepomnja. Njebychmy pak někotre trjebali wody trabacź, hdy by nascha wjeś k Wjeleschowskemu wodowodej pschišamknjena była. Teź cźi, kotśiž žu dotal pschećźiwo pschišamknjenju byli, dokelž chcedźa žo banka za wodu zminjeć, žu drje někto druheho ménjenja. Bóh luby Knjes chcył naš pśched wohnjom swarnowacź. Wohnjowe wowory njebychu mohle płomjenjam wobaracź, dokelž njebychu někotre doštajeze wody wo wšy namakale.

S **Malejschez.** Na połach mjes Malejschezami a Huźinu, kotrež létśa woźebje cźeśko pod žuchotu cźerpja, kiju někotre běrny sbéraju. Běrnace selo je tam hižo zwjadło a wulkhło. Běrny maju w pscherešku tolerjowu wulkojcź. Cźłowjek dyrbi žo dźiwacź, so žu w létuschej žuchoźe hischcze tak wulke narosće.

Budyske stawniske powěšće

16. julija 1934.

Narodźenja: Pawokej Erichej Krawzej, cźešli, synk. — Maśkej Richardej Cźecźej, policajskemu hłownemu strażmischtrej, dźowcźiczka. — Fryzej Arnoschtej Elsnerej, pschekupzej, synk. — Hendrichej Pawokej Kurtej Kutterej, prokuristej, dźowcźiczka. — Korli Willijej Ocźe Kernstemu, schoférej, dźowcźiczka. — Waldemarej Janej Rojej, elektromonterej, synk. — Korli Albinej Kluttigej, schoférej, dźowcźiczka. — Wumrěłoj: Gustav Emil Hermann, invalidny penzionar, 66 lět. — Marja Augusta Schkodźina rodź. Donatej, wudowa po rěsnišim mischtru a wotnajeńka tankiny, 80 lět. — Pschipowědźenja manźelstwa: Kurt Eduard Fryz Klimpel, pschekupśi pschišłušejšy, z Marju Metu dźěl. Lachmannowej rodź. Hartmannej, schwalcźu, wobaj w Budyschinje. — Artošcht Erich Schurig, sanitetny feldwebl, z Augustu Hanu Düringej, pschišłušejcu hamtskeho hejtmanstwa, wobaj w Budyschinje. — Swjasane manźelstwo: Erwin Oswald Willi Jock, podfeldwebel, se Flori Henczlej, kontoristku, wobaj w Budyschinje. — Willi Schoerrig, stud. rada, z Ammatiju Marju Stinu Heberej, domjacej dźowku, wobaj w Budyschinje.

Z Łužicy

S **Khembjerka.** Plahowarja kaniklow Budyskeho wokrjeża běchu žo tu saźdženu njedźelu sejchli. Wsche pschišamknjene towarstwa běchu swojich sastupjerjow pośłale. W pośledźenju žo najprjódy na knjižu „Slutniwa hospoša“ pokasa. Němšknstatny swjazk plahowarjam kaniklow potom wosjemi, so žu plahowarja Pötthiga we Wjasoźicy z swjazka wusamnyli. Towarstwa je žobustawami, kotrež mója na 25lětne žobustawstwo shladowacź, njech tutnh mjena hnydom wotrjeknemu wjednikej sdźěla, so bychu žo jim mohle cźełne jehły pschepodacź. Dale žo wosjemi, so žo měšchane towarstwa plahowarjow pjerišny a kaniklow njedźela, dokelž žu žo wone wschě němšknstemu zwjazku plahowarjow mazych kłocźatow pschišamknyle. W nastupanju hamtskeho licźenja Angorskich dyrbja žo teź njeorganizowani kubiarjo wokrjeżnemu pokładnikej Korli Gnaudej w Bischopizach pschipowědźiczej. Mytowazy pośłudźer Ernst Radon z Budyschina měšeśche pschednoschć wo naprawach, kotreż dyrbja žo pschi nětśišlhej pizowej nuzy cźinicź. Won radźeśche, so bychu žo mjenje hódne kłocźata sarećiale, a so by žo piza tajkim kłocźatam dawała, kotreż dyrbja žo na wustajenjach pokasacź. Dale žo poruczo wasche, pizu w jamach kišacź, tola z kałowych kopjenow najprjedy pomjedź wotmpeź. Wustajeńśe wumeńjeńje sa blišchu wokrjeżnu hladańzu w Sałomju n. Spr. žo wośjewichu. W novembrje śmeje žo najśerje najmaza zhromadźizna w Budyschinje z pschednoschkom pschedbydnym němskostatneho swjazka. Wschitzy plahowarjo žo napominachu, so bychu ju wopytali. Blišche wokrjeżne pośledźenje budże létśa 7. oktobra we Wulkej Dubrawje.

Sdobustawaj němšteje wuprawy na Himalayaśe hory žo zhubitoj.

Němšku wuprawu na Himalayaśe hory je cźeźe njesboże pośrjechiło. Jeje žobustawy Willi Merkel „lévy“, wjednik wuprawy, Ulrich Wieland (prawy) a wěty Welzenbach žu žo pśched nětkotrymi dnjemi w hrózonym snjehowym mjeńcźeju zhubili. Sněhowy mjeńcźel jich pschekhwata, jako na horu Nanga Parbat pośtupowachu.

Radio

Schtwórtk, 19. julija 1934.

Königswusterhausen: Nimo znateho wschédneho programa: 11,30 tacźele. 20,15 hodźina naroda.

Lipsk: Nimo znateho wschédneho programa: 5,55 za burow. 6,25 ranšchi konzert. 8,20 tacźele. 11,40 za burow. 12 pschipołodnischi konzert. 13,10 tacźele po pschećźu. 20,15 hodźina naroda. 21,15 symfoništi konzert.

Hischcze ważne z dnjoweho programa: Barlin: 21,10 konzert. Königsberg: 21,15 rejwanška hudźba. Köln: 22,30 operettowy konzert. Mnichow: 21,15 symfoništi konzert. Warschawa: 20,12 lohka hudźba. Praha: 21,40 opera „Bajazzo“.

Hač do 25. kóždcho měsaca

móžeš sebi „Serbske Nowiny“ pola listynošerja abo na kóždej pósće Němskeje skazać. Po 25. potom pósta 20 pjenjezkow přiražka zbéra. Tohodla skazaj sebi kóždy z časom „Serbske Nowiny“, zo njeby wo připósłanju žane přestawki nastało.

Muž, kiž je prěnju němsku żeleznicu natwarił

W pschichodnym lécze — 1935 — 101étny jubilej żeleznizy w Němskej zwjeźimy. Prěnja lokomotiwa natwari drje žo hižo 1805 w Jendźelskej, ale hakle 1814 da George Stephanson ke wojenju wuhla lokomotiwje z hładkimi kołesami na hładkich kolijach (schěnach) jěchaśe. Prěnja żeleznica sa zjawny pobthad žo 1825 w Jendźelskej wotewri. 7. decembra 1835 hibaśe žo na němskej zemi prěni lokomotiwu cźehnjeny cźah po cźarje z Nürnberga do Fürtha a 1¼ léta pódźišcho wotewri Lipscźansko-Drježdźanska żeleznica zwoju prěnju cźaru. Potajkim cźara mjes Nürnbergom a Fürthom je prěnja żeleznica w Němskej była. Ale jenoj mało ludźi z wuwsacźom někotrych wězywuskojnych wě, schto je ju a schto je najwjazt druhich němskich żeleznizow w prěnim cźasu natwarił.

Pawoł Denis, kiž žo 16. junija 1795 we Mohuczu (Mainz) narodźi, pódźišcho nadrólny inżenér w Kaiserslauternje, pschińdże po studowanju puczowanju z Jendźelskeje a wérjeśche krucze do hospodarskeho wuwicźa żeleznizy. Hižo léto po jeho nawrócźenju mjes tym kałožene „towarstwo Ludwigoweje żeleznizy“ w Nürnbergu poruczi, Nürnbergsko-Fürthsku żeleznicu twaricź, tola hakle potom, hdyž bé Stephanson jeneho se swojich inżenérow porucził, kiž pak žebi pschewulku mšou zadaśe. Denis nochźnjśe wo zuibnikach pschewjele wědźeć. Njedźiwajo na swoju wědomoćź, kiž bésche žebi we wukraju pschiwoji, wobhladowaśe žo sa němskimi twornjemi. To žej njeźmé nichtó jako lohke myślicź. Na pschikład kolije móześche w zyłej Němskej jenoj Rompowa żelesowa twornja polo Neuwieda dźěłacź. Koleśa a wóiki sa wo'ny dyrbjachu žo w Jendźelskej stajacź a lokomotiwa pschińdże zyła z Stephansonoweje dźěłarnje.

Szyła bé twar żeleznizow w tamnischim cźasu dwélne praschenje. Pódła njepschećelow, kiž wo-spjet na „straschnosć“ parneho transporta pokazowachu, běchu teź nahłady w krukach pschećelow żeleznjeje wschelakore. Djenja sda žo nam njerozumne być, tola žo tkutnje wo tym jednasche, hacź njeby město dwěłoliatneje cźary jenoj jenokolijate za natwarita. Tuta dyrbjeśche na wjazy stopow wyšokich drjewjanych róschtach žo hibacź. Wosy dyrbjachu dwé za žobu běhajej kołesy mécź a konje je za dołhimi powjazami cźahacź. Twory mjedźu z wobeju bokow wojow wiśacź. Na to waschnje — tak žej naschi słutniwi prjedownizy wulicźichu — mózachu žo dotalne pucże a dróhi dale wuźicź. Po druhim ménjenju běchu kamjeńtne kolije kmańśe hacź żelesne. Jendźelśke towarstwo bé taiku cźaru z Liverpoola do Holyreada natwaritło. Kamjeń běśche tuńśi hacź żelezo, jeho njejhładkosć mézachu tucźi pschiwiśnuzaju za lepšinu, dokelž žo koleśa na horu horje tak lohzy njewobśuwachu.

Njechdźiwajo na tute wschelakore ménjenja a wunamc'anja japschimny Denis twarśi plan za Fürthsko-Nürnbergsku żeleznicu a twarjeśche podźišcho sa stat a privatne towarstwa zyłu cźrjódu druhich cźarow, tak je Mnichowa do Augsburga, z Frankobroda do Wiesbadena, z Kólna do Bonna a tak dale. 1872 wumrě twarśi mischtr żeleznizow 77 lět stary. Jeho methoda je dobyła.

Hospodarski rozhlad

Sejrdu, 18. julija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	12,645	100 českosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,67	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša wosta wczera mérna. Witkowanje běśche trochu njestajne. Kursy akzijow běchu khětro wschelakore. Wiśi rentowych liśićinow běchu swjetscha pschećelne.

Barlinske żitne wulkowiki sapocźachu žo wczera se zjłabym witkowanjom. Snaty wulas k rjadowanju żitowego hospodarstwa wiźi wobtnjejśeze. Żita wschoze druźiny běśche mało na wikach. Poskićejerjo żadachu krute płaćiśiny a njepopuscźićiju. Sa pschenicu žo mało prašachu. Nowa rožka pak žo hižo na sakładze nětcźischich krutych płaćiśinow kupowasche. Piwarńuje napraschowachu žo trochu sa najsmišlim jeczmjenjom. Sa wowsu njeběśche jasima.

Wczera płaćeśche w Barlinje zentnar

pschenicy: 9,50—9,75 hr., rožki: 7,40—7,95 hr., jeczmjenja, nal.: 8,15—9,10 hr., najsmišleko: 8,50—9,05 hr., wowsa: 8,30—8,80 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	17. 7.	16. 7.		17. 7.	16. 7.
Pšenica	192	192	buny	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	—	—	woka	9,50-10,0	9,50-10,0
jećmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	7,50-7,90	7,50-7,90
jećmjeń now.	176-182	176-182	žołte lupiny	9,5-11,0	9,5-11,0
wows	166-176	184-190	zeradella	—	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńć. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
rožana muka	—	—	such. truhanć.	—	—
pš. wotruby	12,90	12,90	běrnj. kruški	9,10	9,10
rožane „	13,00	13,00	syno, 50 kg		
raps	315	315	rožana sloma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńć. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	14,0-15,0	14,0-15,0	jećna „		

Płaćizna za pročzy za wupłodźerja — — —

Płaćizna za rožku za wupłodźerja — — —

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

17. julija 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 495.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetśeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	30–35
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	23–28
Mjenje picowane wšěch starobow	18–22

Byki: 494.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetśeje rězneje hódnosće	30
Połnomjasne, młódše	26–29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	22–25
Špatne	17–21

Jałojcy a kruwy: 784.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetśeje rězneje hódnosće	—
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetśeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	18–23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	14–16
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	8–12
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2446.

Najlépše wukormjene (1. družiny)	42–46
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	33–40
Špatne (3.)	25–30

Wowcy: 4562.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	32–33
Starše wukormjene (6.)	29–30
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	22–28

Swinje: 16074.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	46–48
Mjasne	43–46
Špatne	40–42
Rancy a kundrosy	44–45

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dućman, za lokalny dźeł a přilopk Marko Smolerj a za nawěšteki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

Přikładna pomoc lékarjow

W poslednich letach mjenje hrěchow, so by dźěćom, kiž su we rosćenju wróćo wostałe a so z khorosću sešłabile, trěbne woćerstwjenje spožčić mohło. We woćerstwjenskim domje dźěći we Wieku mjažnmy 36 městnow; nimo toho spytachu so je schtyrinjedźelskim woćerstwjenjom w mješćańskim „Naturfikm parku" najnusnišiche žadanja sjawneho sastaranja dopjelnić. Tu so sjawne sastaranje se zwobodnym spomoćerstwom a se privatnymi wustajenjemi. Kiž tmótschistwa sa „Naturski park" pschewsachu, pjenježnje podpjerasche.

Hdyž so „Naturski park" sa druhe nadawki trjeba, je nusne, so to trěbne woćerstwjenje we wustawach jenoż do wonkownych domow sa woćerstwjenje dźěći pschepołoži. W schromadnym dźěle z Nowoschitkowneje městnej khorobnej kašu w Budyschinje, kiž je dopokas srosumjenja, a z woporniwym podpjerańom spomoćerstheje lékarskeje kašy „Ludowa nusa" w Budyschinje je možno, też lětša sašo liczbu dźěći, kiž maju so we wustawje woćerstwicz, wudźerżeć, ale woćerstwjenje žame na žebi z podležschenjom połepschicz a wubolnicz. Tuto schromadne dźěło smóžnja woćerstwjenje 155 dźěći a to 32 dźěći na 4 njedźele w Jonsdorfje, 25 dźěći na 6 njedźel w Grünheide we Vogtlandsku, 40 dźěći na 6 njedźel w Oberschreiberhawje, 58 dźěći na 6 njedźel we Wieku a na kupje Rujanje (Rügen).

Schromadna pjenježna potrjeba za tute woćerstwjenja wuczinja nětkle 14 700 hriwnow, z kotrychž pjenjes žu lékarjo pod wjednistwom knjesa dra. med. Starcka nahladny pjenjes wo 200 hriwnow na swoje ramjenja pschewsachu. Tuto pschikładne sadźerżenje wuzada najwjetsche pschipósnacje zyleho wohbydlerstwa. Lékarjo wědźa, tak jara nusne je woćerstwjenje za mnohe dźěći naschcho města a spytaja tutemu njedostatkej woporniwje wotpomhacz. Pschejmny žebi, so je tutón woporny duch we złužbje ludoweje strowoty a ludstwa sdźerži a druhich namaka, kiž tehorunja tak cźinja.

Mjenowane liczby njepocžahuja so na woćerstwjenske sastaranje młodźiny, kotruž NS-Ludowe spomoćerstwo, kaž je znate, w hischcze wjetschim wobsahu je skazanjom dźěći, wosebje do hóstnych městnow na wsach, wobstara, na cźož je so pschi druhich składnosćach hižo spomniło.

Přilopk

* **Horzota a suchota w Chinje.** Murjadna horzota a suchota, pod kotrejž China hižo wjele njedźel cźerpi, dale traje. Tyšacy ludźi su na stónczne sčežanje wumrjele. Najwjetsche je horzota a suchota w połodnischeje strjedźnej Chinje. Wjele rěkow a kanalow je zyle wuschło. Wobkhad i cźołmami po nich je so dyrbjał sastajicz, tak so je jara cźežko, pschi nich ležaze města je ziwiblami sastaracz. Na powodźenje połow, schtož so druhe lěta stawa, žebi hižo dawno njemóża wjazy pomyslicz. Tehodla so njeporadźenje žnjow boja. — Nawopak su w połnoźnej Chinje pschewjele žynlnych deschczow měli. Tam so powodźenjow boja. W Sianfu su 47 stopnjow cźopłoty po Celsiju naměrili.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **Pschi torhanju wěže dałokostneje tepjetnje w Drjezdźanach wjeza 27ětny dźěłacźer Pawok Krawz z Frankenthala pola Bistopiz z wysokosće 20 metrow padze a žebi nop pukny. Wón w khorowni wumrě.**

* **Na polu w měsće Stade w Hannowerskej pyhnychu bernzajeho bruka. Pschecźiwo njemu hnydom zakrocźichu a po poruczjnosći a pokiwach biologiskeho němskeho wustawa wschón strach dospołnje wotstronichu.**

* **W pomórskim městarcźu Demminje wukoru posoninu w blidarni woheń wubyri. Plemjenja so tak spěschnje rozschérjachu, so lětsche wohnjowe wobora zyle njemógna. Woheń znicźi nimo blidarnje někotre druhe twarjenja a wobhbydny dom Klänhammerez žitkowho składa. Schkrě pschenjeseechu woheń na wschelake twarjenja w měsće, kiž so pocjachu palicź. Też wjeza měschcźanskeje zyrkwje je so z wohnjom wobschkodźiła. Schkoda wuczinja sta tyšacy hriwnow. Pschi haschenju so někotři wohnjowi wobornicy a dobrowólni pomocnicy zranichu. Woheń je najskerje z tym nastał, so je so kolmaja pschewarika. Kaž so powě, je so žitowa składownja tehorunja wotpalika.**

* **We wjesy blisko Olkuscha w Hornjej Schlesiskej schtyri dźěći ratarja Boranecka srudnu smjerc namakachu. Tute 13 hacj 17 lět stare dźěći běchu so w kuchinje k měru podale. Mać wostaji khadkowe durcźka wotewrjene a dźěsche do pódlanskeje městnosće so lehnyc. Jako wona sa někotre hodźiny wotwcźi a do kuchinje dźěsche, namaka schtyri dźěći bjez wědomja we łožach leżo. Hnydom zawołachu lékarja, kiž pak stworjeni, so bychu dźěći na sajědowjcźenje z wuhlowym pinom wumrěle.**

* **Pola Valence-sur-Rhone w Franzowskej zhubi wjednik autobuha, kiž běsche polnje wobsadźeny, móz nad wosom, jako chžyschе so pschemu wuwinyc. Wós srazy do schtoma a so powróci. Jena wozboba so mori, dwanacze wozjabow so cźežko srani.**

Swójbne powěsće

Swěrowanaj: Bjarnat Wenzkowski w Žitawje z Charlottu rodź. Trügerez w Halschtrowje.

Wumrěła: Marja Sterzelowa rodź. Weberez w Njetarowach 75 lět; lhowanje budźe jutrje schtwórtk pop. we 2 hodź. wot žarowanskeho domu.

Pokazowaŕ za čitanje łaćanskeho pisma

Sserbšći prawopiš z łaćanskim pišmom so lóło cźita dyžli serbšći prawopiš z němskimi pišmikami. Cźežkosći cźitarjo a cźitarki to se schežhowazych pschikładow spóznaju.

We łaćanskim prawopišu cźita so:

c łaž cź, na pschikład cźrjop łaž cźrjop, cłowjek łaž cźłowjek, cołm łaž cźołm;

ć cźita so łaž cź, na pschikład cźelo łaž cźelo, cźeta łaž cźeta, cźemnosć łaž cźěmnosć;

š cźita so łaž sch, na pschikład słučka łaž schtucźka, štwórtk łaž schtwórtk, šmórk łaž schmórk, šćuka łaž schcźuka;

kř cźita so łaž tsch, na pschikład křiž łaž tschiž, křidło łaž tschidło, křida łaž tschida;

s cźita so łaž ß, na pschikład sowa łaž ßowa, sanki łaž ßanki, słoma łaž ßłoma:

z cźita so łaž s, na pschikład zorno łaž sorno, zuwak łaž suwak, zapis łaž sapiß.

tř cźita so łaž tsch abo tř, na pschikład třeskańca łaž tschéschkańza, třešeń łaž tschéschéń, třeska łaž tschéschka, třihać łaž tschihacz, třo mužoju łaž tschu mužoju, tři žony łaž tschi žony.

Směški

Hójcź: „Pinčnjko, w mojim piwje dźe je mucha!"

Pinčnik: „Njech so w mérje zatepi. To budźe za nju dobra wjeźba!"

*

Jona: „Wěsch hižo, mužo, nětkle žu koschle dospołnje bjez kneflow to najnowsche!"

Muž: „Tak? Nó, ja žym porěbko w druhich thodźiu!"

*

Pola rěsnika.

Frida je k rěsnikej schła njedźelsku pjeczeń kupicź. Rěsnik njeje na wahu połoži.

„Sčždom hriwnow a dwacźći", potom rjekuje.

Frida so pożmějewkuje: „Njechach wschak Waž popscheow wo to prošnyc — ale štónczne je so tola žobu wažiło, štónczne dźe to też zaplacźu — potajkim wottrěsnješe to w połoju a pschisiawalcźe to."

„Schto wottrěsnješ? Schto pschisiawalicź?"

Frida mérnje rjekuje: „Wasch palz, sčze jón tola khětro žobu wažik.

Kóždy čitaŕ „Serbsk. Nowin"
je **zawěšćeny z 1000 hriwnami** při smjertnym znjezbožanju abo při dospołnej invalidnosći

K swjedźenjam
wšěch družin
wšě drastowe tkaniny, khorhojowy płat, banty a žiłdane tkaniny
Schaaf

Nowe kuchinje, khamory, łožа, jstwowe bjufety, sofy, žonjace koleso a wjele druhich wěcow jara tunjo pola **Willkomm,** w Budyšinje na Mjasowych jatkach 7

Filej z tučn. jerjow 22 ₰ bjez kosći a tyzka
Paul Wartschke, Kěžorska dr. 29

● meblowy skład ●
firmy **Büttner** Kral. wal 3 přjedy lacaret
spanjske jstwy, połerowane, prawy dyb a malowane, **hydleńske jstwy, kuchiny, jednotliwe meble** atd.
Wulki wubjerk, nizke płaćizny!

Dnja 20. julija 1934, dopołdnja w 9 hodźinach **přesadźuje** so na hamtskim sudnistwje w Budyšinje
Glaserec hospodarstwo w Hlinje.
Ma rjane położenje, rowe twarenja a je wokoło 7 kórcow wulke. Na železnicu a na awto wokoło 12 minutowy hypoteki w porjadku; kaucija ma so sobupřinjesć.

Dary k firmowanju
mušace a žonjace naručne časniki złote a sléborne twory noże a widlički
kupujeće zešnje a płaćiny hódno we **wotrjadnym wobchodźe** firmy
Johann **Redl**
časnikowy mišter a złotnikar w Kamjencu
Při Mjasowej podłroži

Pomhaj Bóh
Tydźenski nabožny cźasopis cyrkwje Sserbow, wuzh. hižo w 44. lětniku a je dóstacź w Sserbskej knihatni w Budyšinje w Sserbskim Domje.

Čerjace pasy wšěch družin,
pasowe kružatki, pasowe wjazaki, srědki k wothlad. pasow poruča
A. Kurjo Kamjeńtna hasa 9. Telefon 2735
wulkowobkhod z techn. wolijemi a tukami z techn. wšědn. potrjebami

Dr. Starck
zapućuje do srjedź augusta

Wšěch tych, kiž su na Domowinskim zlěće fotografowali
a maja rjane wobrazki, prosymy, je nam připosłać. Najrjeńše wobrazki budźemy mytować
Nakład „Serbskich Nowin"

Najnowše wunamakanje, kotrež ma wulki wuznam za powšitkowne derjemiše sobučłowjekow, je **isolowanje** cłowjeskeho cźěła z impragnowanej tkaninu **wot strašnych magnetiskich zemskich prudow.** Je to najtuńše a najbóle praktiske wunamakanje na tutym polu. Tutu isolaciju może sebi najkhudši kuńc a wona přetraje cyle žiwjenje. Radu wo khmanosći a trjehanju podawa: přirodne lěkowanje cłowjeskeho cźěła
Karl Schramm, w Budyšinje, Fichtowa dróha 3

Ničo Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móżemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hr.

SERBŠKE NOWINY móža so na wšěch póstkich hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein
(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)
an Verlag **Serbske Nowiny,** Bautzen

Herr _____
Frau _____

in _____

Postanstalt _____

Wohnung _____

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" ab 1. August 1934. Preis 1.51 Rm.

Datum: _____ Unterschrift: _____

Našim spěwarjam

Mamy wopraudze hobrske pokłady w našich spěwach. Wulki dźěł je so do spěwnikow zhromadźił. Někotre spěwy su też jenotliwje k dóstacu. Njech tute wulkotne wupłody serbskeho ducha njetłaja na łubjach Serbskeho Domu, ale njech su žiwe w serbskich domach a wutrobach!

Hlejće zapis spěwow a spěwnikow:

Chor a solo ze serbskeho requija wot K. A. Kocora 10 pj.
Tamburica z cunim hłosom wot dr. J. Pilka 5 pj.
Sapaŕ wot B. Krawca 5 pj.
Sšěć spěwow serbskich za sopr. a solo w. K. A. Kocora 0.50
Wěnc narodnych spěwow, hornjo- a delnjołužiskich wot K. A. Kocora 1.—
Písně Łužiskoserbske wot Lud. Kuby 1.—
Naše spěwy I, Serbski spěwnik za šule 0.60
Naše spěwy II, Serbski spěwnik za šule 0.90
Towaršny spěwnik, 4. wudaće 1.50
Spěwy za serbske šule wot K. E. Pjekarja 0.10
Styrihłósne mužske chory (36 hł.) wot K. A. Kocora 0.80
Zerja, 25 serbskich narodnych hłosow, wot B. Krawca 0.75
Wulka łubosć 30 serbskich spěwow, za měšany khor wot B. Krawca 0.75
Dobry wječor, 34 narodnych spěwow za měšany khór na 4 a 5 hłosow wot dr. Pilka 1.—
Skowronck ze serbskich honow, nowe spěwy za měšany mužski a žónski khór wot B. Krawca 1.—
Słónčne pruhi, zběrka nowych spěwow za měšane, mužske a žónske khóry wot B. Krawca 1.50
Duchowny ludowy spěw, 80 cźisłow wot M. Urbana 0.75

Za přećelow našeho ludoweho spěwa a ludoweje hudźby:

Nowa zběrka Melodije k horniołužiskim pěsniam zhromadźił Lud. Kuba 2.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni I zhromadźił A. Černy 1.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni II wot A. Černy 1.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni III wot A. Černy 1.—
Píseň Srbů Lužických, napisał Ludwig Kuba 0.40
Slovanstwo ve svých spěvech, Písně lužické, IV. dźěle 4.—

Za našich rejwarjow:

Serbske ludowe reje, 15 serbskich ludowych rejow wot B. Krawca 2.20
Neue Sachsenklänge wot B. Krawca 3.—

Wšitko tute spěwy móża so w Serbskej knihatni w Budyšinje kupić

Mały nawěštk w našich NOWINACH je tuni a so přecy wuplaći

Słomniki tunje
Würker, Zwonk. Lawska hasa 1

Přiloha k čisłu 165

SERBSKE NOWINY

Srjedu 18. julija 1934

Nanowe žohnowanje

1.

„Jeli budże Handrij stajnje tak cžinicź, kaž hacź dotal, to njebudże jenje wuzitny a hmanny cžłowjek“, rjekny někdy wjecžor swojej mandželskej wažny a powschitkomje cžesćeny žudnički sekretar, knjes Filinski. „Sym dźensa zhoni, so dyże bjes najmjenšcheje winy ś nowa wopuschcźicź swoje nětcžiske mjesto“.

Handrij bě najstarschi žyn a, dokelž bě wot małoscże lubuschk starscheju a pschiwuńnych, mózesche pschezo cźinicź, schtožkuli žo jemu dyscheze, pschetoż mjesecze w tózdym nastupanju wschu wolu. To je husto wot starschich wopaki cźinjene, a tak bě tež pola Handrija. Wón njenawuknu poslućhacź a bě najwobstajny cžłowjek, kaž wjertawka.

Dokelž bě Handrij jara wobdarjeny a teho dla na rjany pschichod nadźiju słudźowasche, póslaschtaj jeho starschej do najlepscheje ś wyschschich schulow. Ale, bohužel, ja 6 lět pilneho a horliwego wuknjenja dostawschi wuziwdcžeńe do šedmeje cźasownje, wopuschcźi schulu, wudawajo, so jemu cźkilenje nad knihami schkodźi. Po jeho šamžnej prośtwje wobstara nan Handrijej mjetnło na źudnistwje, ale ja lěto bě žo Handrijej tež tu wostudźiło. Wón žadasche ja mjetnom pschi póśce, a dźiwajo na nanowe poruczenje a dobre wuziwdcženje jo dosta, ale nětcžo mežkažom posłuschno bě jemu tež to pschecźiwne a młodźenc cźasche kuhiwschudnistwo wuknyć. Wschudźom, hdźežkuli poby, wuznamjenjesche žo ś pilnoscźu a ś postupom, ale jeho njewobstajnosć honjesche jeho stajnje ś jenoho mjetna na druhe. Teho dla hladasche nan je ś rudobu do pschichoda, pschetoż, je-li by to tak dale schło, njeby jeho žyn ženje nicžo dokładnje nawuknył a njeby ženje ani sa žiwobu, ani sa cžłowjeske towaristwo wužitny był.

Hischcze rosmołwjeschtaj žo starschej se starosćiwej wutrobu wo žynowym pschichodże, tu pschinjo Handrij dowoj. To mózesch žebi myslicź, ś kajkimi słowami bu wot nana powitany. Njedźiwajo na wschě rěcze pocża hólc ja thwilu powodacź wo žiwojich nowych planach so pschichod.

„Je-li so, lubaj starschej“, rjekny Handrij, „nicžo pschecźiwo temu njesmjetajej, to bych žiwoje słoże w nowym žiwźe spytacź chcył“.

Na tole ž'owo sakschikmyschtaj nan a macź ś dźiwanjom a ś njespokojnosću.

Sćěhowaze dny njepschestaschtaj starschej młodźenzej wutrodźeć, pokakajo na mnohe hórke nažonjenja, kajkež bě hižo nětcžośkuli doczakał, kotryž bě ś wulkimi nadźijemi a chrobłynmi planami wótcźinu wopuschcźił a na druhu połsku senje wucźahnył. Też spominaschtaj wołebje na to, so móże tuńje ta, hdźež je tak cźežko žebi mjetno namakacź, jemu jeho njewobstajne waschnje jara strašchne a kahubjace był

Ale Handrij wotmołwjesche na wschitke tute napontinanja, so jeho nětcžke wospodźace cźuce pohonjuje, so dyrbi wótcźinu wopuschcźicź, so by ju Amerizy žiwoje słoże spytał

Tute nowe Handrijowe wotpohładanje bě wina, so mnohi mnohu žyšlu ronjesche a so bu nanowe cźoło dźeń a bóle smorschcźene Bohuječ, jich wotradźowanja a napominanja, bjes mała wschźehnje wospjetowane, njemějachu žanoho wuma, a napósledku wróći žo Handrij ś nowa ś naležnej prośtwu k nanej a macźeri, so bychtaj jemu dowoliłoj, so šměł žiwoje wotmyślenje też wopraudźe wuziwicź. Lubjesche też, so chze wschitko cźinicź, schtož budże jemu mózno, so by był sprawny a wužitny cžłowjek, a so by hebi ś dobom też dobył khwalbu psched Bohom a cź'owjekami

Wbohaj starschej žo po tajkim ś bolosću pschesżwědcźichtaj, so njemóžetaj žyna wot samyšleneho wotpohlada wotwobroćicź, tola je wschěmi mezami žo wobarschtaj dołho, jemu dowolnosć dacź. Skónčnje, dołhi cźaj žebi pschekładowanychi, pschesżwědcźi žo nan, so mohło tuńje to na dobry puć dowjesć, je-li budże Handrij žo na žiwoje ... nuśowacź k wutrajnosći we wuziwolenym powołanju. ... wotrěcźane, so žo žynej žadane dowolenje wudźěli, ... kaž móże žo žnadnje słudacź, jeho nimo měry ... eli.

... oła — njech je kaškuli — fózdemu, kotryž śwój ... dom wopuschcźi, leź to cźežky na wutrobje. Wo- ... poślednje dny ś'ožowaiche Handrij husto a cźasto ... na pschichod, a ta unjelicźa so žo ša krótki cźaj lutki ... w dalokim a niejznatym kraju namaka, sac'molwjesche ... wołebje cźoło. Cźim bliźicha hdźina rožžohnowanja ... cźi mwažnischi a frudnischi bywasche młody cźłowjek.

... kónčnje bě dźeń wotkhada pschischol. Nan, macź a ... schi bratr Mots mózachu žo tśimu žyłsow sdźerżecź ... wotjědźenemu Handrijej bě wulko a bolostno we ... obje. Na dobo pschemó młodźenza rožbudźenje tak ... so nanowu ruku shrabny, ju ś cźetej pschitłóčźi a na ... e padże

„Nć!“ šawoła žyłsujo, „nć“ njewóm ani, hacź žo mi ... tym šwěcźe ś zyła hischcze šašo wohladamy. Lubaj ... hei, daitaj mi na dalołe puczowanje šwoje žohnowa- ... to budże mi ś trošchtom a ś podpjeru“.

Rózny płacź starscheju a młódschemo bratra bě jenicźke ... tołowjenje na Handrijowe słowa, kotryž, dostawschi ... chiste pożohnowanje, lubjesche, so šwěru dopjelni ... dtke rady a napominanja. Potom rožžohnowa žo se ... ejerju a ś bratrom, so by ś nanom wotjěł do najbliž- ... schcheho pschimórskeho města ś pschistawom. Tam žo hischcze raz nan a žyn na wutrobne a hnujaze waschnje rožžohnowaschtaj, a potom wotjědze Handrij, pożłulnjeny ś nanowym pożohnowanjom, nasajtra šahe do dalokeho žuscheho kraja.

2.

Amerika! Tute mjeno mějesche hižo dawno něschto wabjaze na žebi. Niž jeno młodźi ludźo, kotříž žo wusnamjenjachu ś lubosću k spodźiwnym pschipadnoscźam a wutrajnosći, ale šamo zyłe žyłdy cźujachu tutu magnetiku, móz a wostajiwschi žiwoje wobkhody, wopuschcźiwschi žłužbu, abo pschedawschi khěžu a ležownosć, wotjědźechu za morje, so bychu spytali žiwoje słoże. Nětkole, wě žo, wěmy hižo wschitcźko ś nowin, kak je žo mnohim ś tutych wupucźowarjow feschło, kotrymž bě žo stara Europa spischcesźiwała. Samožni ludźo wopuschcźichu wótcźny kraj še žonu a še dźesźimi, a wróćicźo žo hižo jako khudźi a wurubjeni še wscheho. To, schtož nětkole powědamy, sta žo lěta 1863, hdyž běchu ša pucźowarjow wobstejenja dźeń a šnadnische w Amerizy.

Duž mójemu šnadnje wopschimnyć, so mějeschtaj starschej pschi wschěch Handrijowych lubjenjach tola wulke starosće wo njeho. Hacź w zuśoje nětajke mjetno nadeńdże, hacź też wutraje we wuziwolenym dźěle a hacź też we wutrobje pózcźiwosć wobthowa? Tak prascheschtaj žo husto.

Schěsćź dohich njedźel žo minu, tu dóńdże skónčnje dawno wotcźakowana powěsć wot Handrija. To bě doscź słożowna, žyn mjenujcy pišaše, so je mjetno dóstał we nětajkej banzy, zyły list pak na to pokasowasche, so budże žo młodźenz słożowacź po napominanjach žwojeju starscheju. Swjeselcźy nan jemu hnydom wotmołwi. Sa něschto cźasa dóńdże ś Ameriki něschto druhich listow, ale schtó mołt wopišacź, kak žo starschej wuśrózjichtaj, hdyž Handrij w schtwórtym liśce pišaše, so je jeho firma bankrot sćinika, schtož žo w Amerizy jara cźasto stawa, a so dyrbi žebi druhe mjetno pytacź.

Wot teho cźasa njepišaše Handrij nicžo wjazy. Wbohaj starschej běschtaj we wulkosći, njewědźo, schto žo je jeju žynom stanje, je-li njenadeńdże žaneje šahłužby. Schtó wě, hacź žo na cźěle a dušchi dospołnje njeschasły? A schtó wě, hacź je też wěrnosć pišał?

„Jeno Bóh móże naju troschtowacź, jemu šašo pomhacź“, rěcźeschte cźasto macź.

Tola Bóh chzyschte tutu žiwójbu hischcze krucże pruhowacź. Hižo schćeli lět bě žo minyło wot pośledniejo Handrijoweho lista. Tu nasta franzowsko-němska wójna léta 1870. Hacź dotal bě zyły troscht a nadźija starscheju młódschi žyn Mots, kiž bě dźewjatnacźe lět; tón dźěłasche ś nanom w pišarni a bě pilny a schwarny. Ale bohužel, starschej dyrbjeschtaj žo rožžohnowacź še swojim jenicźkim šwoštawazym žynom. A wón žo jenje wjazy domoj njewróći po bitwje pola Dijona wumrě na cźežku ranu.

3.

Šašo miny žo něschto lět. Bě to wjecžor do noweho léta 1875. Tón wjecžor bydlejeschtaj nan a macź w žiwojim starym bydle. Nan bě žo jara šeśtarił a staroscże běchu jemu cźoło šmorschcźite. Pschi nim šedźi žona, do nabožneje knihi ponurjena a horzo žo modło. Sa khwilu šacźini knižku a mutrěwschi žebi žyłsowatej woczi ihdyžny:

„Hdźe mohł nětkole bycź Handrij?“

O hdy by jeno po žmjercźi tam dozpět, hdźež wšecze jeho młódschi bratr hižo je!“ wotmołwi nan še zkabym hłoźom.

Po tutych słowach bě šašo cźicho. Na dobo wotewrichu žo durje a žiwérna žłužobna šastupi.

„Wójtki zuły knješ cźaka w prědkownej jitwje“, rjekny wona, „a je mi tónle list dał, prošcho, so by mohł widźecź knješa a knjeni.“

S dyrkotajej ruka wotewri nan list a cźitasche:

„Drohaj, lubowanaj starschej! Stuhkanje je mje šašo wróćo pschiwjedło do wótcźiny. Wodajcże . . . .“

Stuhły njedachu starzej list docźitacź.

„Praj tennu knjesej, so dyrbi šam šastupicź“, rjekny skónčnje ś'užobnej.

Sa khwilu šastupi rjany młody muž. Wě žo, ša dwanacźe lět bě žo pscheměnił, ale macź jeho hnydom spóźna.

„Handrijo, mój žync!“ šawoła ś radosću.

Handrij bě jara wulke šoże měł a bě nětkole jedyn še najbohatschich pschekupzow w Amerizy.

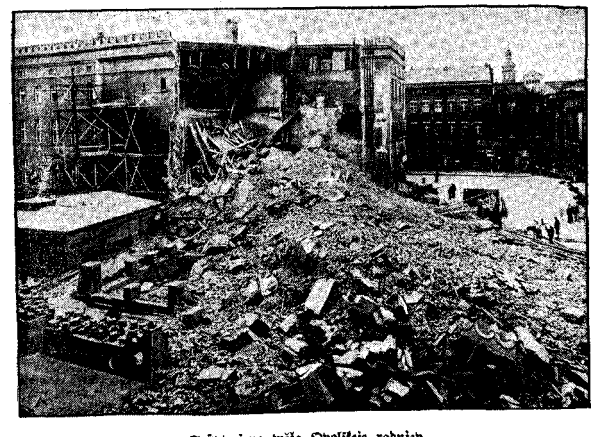
„Kak derje to bě, lubaj starschej“, rjekny na tónzu žwoje rosmołwy Handrij, „so šiaj mje na puć požohnowaloj. Wschón cźaš w zuśoje bě waju žohnowanje šo nimu a je mje we wuschcźasach troschtowało.

Wulke powodźenje w Małej Pólskej (Galiciskej)

Mjes tym so pola naš ludźo, išót a senja še plódnym wotkhewajazym deschcźom hižo, měšajo dołho žadaju, žu w druhich krajach wulke powodźenja. Tak n. pšch. běchu w bayerskich Alpach šaschke dny wulke śliwki, tak jo woda ś rěkow stupi a wulku schkodu naczini. Tola hischcze katastrofalniche powěsće pschikhadźeja ś Galizišleje. Tam poipochi žo ś cźurami deschcźik lije a rěki žu zyły kraj w hobrikich rosměrach saleli. Tute kraje wot léta 1861 tak wulkeho a šahubneho powodźenja wjazy měli njejšu. Wšu a města žu ś wodu wobdate a jich šastaranje še šeźiwjesiikimi potrjebami žo stawa ś pomozu létadłow. Měšiacźko Drohobycz, hdźež žo wosebje petrolej dobywa, je łdźela pod wodu. Wjele żeleśniczných mostow ś Krakowa do Tarnopola je wottorhanych; żeleśniczne kolije wišaja w powětrje; wschón wobthad na tutej ważnej cźarje je žo šastajicź dyrbjał. We Nowym Tawcźu je lijeja 500 skautow pschekhwapika. Hólzu dyrbjachu na schtomy saleźcź a na nich 24 hodźinow wutracź, pridy hacź móżesche žo dospołnje wustatym pomoz posticźicź. Dotal žo powě, so je 5 wožobow šajinyło, tola wšecze budże cźłowjeskich woporow wjazy. Nětki stajnje hischcze šupaja. Póśski minister šnutskownych naležnoscźow Koślowski je šam do potrjebeneho kraja jěł, so by roskaźy ša posticźenje pomozy dał. Schkoda, kotraž je ś powodźenjom nastała, njeda žo hischcze pschewidźecź, dże pak do wjele milijonow. Žně žu dospołnje šniczene. — Hdyž tole cźitamy, dyrbimy pokornje wušnacź, so powodźenje je hórsche Boże dopuschcźenje, hacź wulka žuchota.

---

* **Sněžne deschcźe w Hornjej Bayerskej.** W nozy k njedźeli, potom njedźelu a w nozy k póndźeli žu žo w pokodnischej Bayerskej žyłne deschcźe naschle. Nječźiskcźa rěkow Illera, Wertacha, Lecha, Ammera a Loisacha žo ruće ś wodu pjelnjachu, a bórzy na nich wulka woda schcuczeschce. Wona hischcze wutoru pschibywasche.

Sašypnjena wěža Opolšteje radnizy.

Rozpadanki wěže Opolšteje radnizy, kotraž žo šaśdźenu njedźelu wjecžor šašypnyła. Wěža běšche 62 metrow wyšoka.

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen.

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Raufhandel erleidet;

e) Körperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

1. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menchenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen; Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art. Darmverschließungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Seedienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały nm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy nm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhwkam čělneho znjezbožeńca z 1000 hr. – hdyž wumrje abo hdyž je na dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 166 | Budyšin — Štwórtk 19. julija 1934 — Bautzen | Lětnik 93

Žane denunciacije přeciwo SA-wjednikam

Stabowy schef je tole wojewil:

„Mam přichilnu, sjawnosći zyke rasnje tole wojewisć:

SA-wjednizy a -muzoju, kotriž so přichi wuczisćenišći sćiji w SA-poćeźišću, su so zdźela wotstronili, zdźela pak so přećiwo nim dźiśiplinarne jednanja wotewrichu.

S njeličomnych dopjerow denunciantow sym dowidźał, so so wošrjedź němskeho luda zyły rjad ludźi posmuty cuje, cźešći přichilnych SA-wjednikow a -muzow wuhinacź. Jako schef stabu SA mam sa swoju winowatosć, so cźešći mi dowěrjenych wjednikow a muzow wobchadźa. Njedźiwajsy toho, so jako wojak nimam žanehu wobsamnjenja sa denunciowanje, njejsym swóliwy, so bych mógł grat maliczkotnych, wjeczownych ludźi. Tohodla napominam ćitnym po puću pisches nowiny wšitkich, kotrychž nadpa, **so knyhu so denunciowanja bjes podstatow wobćešći. Njedźiwdał-li tutón mój pokas dožahaćz, w přichodźe denunciantow statnemu ćerjestwu přichepodam.**

Hitler přija němskeho biskopa

Němski kanclerź Adolf Hitler přichija źrjedu němskeho biskopa Ludwiga Müllera a prawneho rjadnika evangelskeje zyrkwje Augusta Jägera. Němski biskop rozprawjeńe wo położenju němskeje evangelskeje zyrkwje a wo dalšnym postupowanju wulkeho skutka k dojednanju evangelskich zyrkwjow.

S 28 dźělenych krajnych zyrkwjow, ćiż w Němskej wobjachu, jako nazionalsozializmus mój nastupi, **je dotal hižom 22 zyrkwjow do evangelskeje němskeje zyrkwje sjednoćenych.** Pola tutych zyrkwjow jedna so wo přichilamkanjenju, jenož zbytk tutych zyrkwjow swobtawa, pola kotrychž njemóža so wobcźežnoseje hišćeze sa přewinjenje wobkładowaći. Stajne postupowanje wulkeho evangelskeho sjednoćenskeho skutka runje scherke wurychty zyrkwinskeho rada njeźu, kaž to němski biskop derje dosć dopokaza. Němski kanclerź wupraji swoje spokojenje nad postupom sjednoćenja a nowocźasnym rjadowanjom, dokelž z tym stajnom směrowanje zyrkwinskeho žiwjenja postupuje.

Potłóčowanje Němcowstwa w Memelskej

Po polhamtskej powěsći z Memela staj Memelski guberneur, krajny prezident Reizgys a kommisaristi memelskich wyšich měšćanoska Simonaitites wo „kitowanje" jednaloj. Reizgys wojewi, so so jakoś přichitonje, kotrymž so w Memelskim kraju gmejnske sarjadnistwa wuprjescha, schtož tež rospuscźenje tutych krajnych radźa sławow přichinjeje. Potajkim njeby so wuzune žane sjednoćitwo tutoho kraja wjazy na krajnych radźićelach ale pola direktorija žanehu wutworjało.

To by k puscźenju nowych sastopnikow a wusankowanju něhdźe 700 gmejnskich přichedstejerjow dowjedło. Reizgys je wojewił, so maju so w Memelskej dozpołnje bitzy sastopnicy puscźeći, kotrejž litewska wěć njewobkedźbuje. Tež kreditowe naležnosće maju so po jeho wosjewjenju dopołnje přichetworić, wo tym dyrbi pak direktorij hišćeze z centralnym knježerstwom jednać. We wuwolanju luda so dźiwaju na žanune prawo litewskeje strony wšitcy nathwata, schtož je so sa poźlednje 10 lět znadźiło.

Fronta z kommunistami w Čechach so wotpokazała

Cźešća a němska sozialdemokratoja a cźešća narodnja socialistoja su wutoru jenotnu frontu, kotruž jim kommunistoja potnyknychu, wotpokasali.

We wschćh tutych wotmolwjenjach so praji, so dźiwaju na stajne wupady kommunistow přicheciwo knježerstwownym sozialistam, so posliźene shromadne postupanje w sjemje jako khutnje ménjene njewobhladuje. W sozialdemokratiskej wotmolwje so mjes druhim na to potaśuje, so su kommunistow njerosumne. Ruske kommunistiske knježerstwo milijardy sa krajne sakitanje nałožuje, dźe do Swjasła ludow sastupicź a sjednocza so z Francowskej a Małej ententu k shromadnej antifaschistiskej froncze. Cźešća kommunistoja pak žebi žadaju, so dyrbja so pjenjezy sa wobaranje přicheciwo saschismej zapowědźicź. Tola Cźěchoslowakska dyrbi žyłna, k sakitanju khmana a derje wobronjena być.

Nowa napjatosć w Francowskej

Přicheźiwschewanje źiwdkow w naležnosći se Stawiskim přched parlamentariskim přichepytowanjom wubjerkom wćera źrjedu hrozješe, so sméje njedewidźomne scźěhki za snutskowne politiku Francowskeje. Přijedawschi snutskowni ministrojo Mahieu, Laval a Tardieu běchu jara zkrowni z wěrju, jako bo jich wo wěstych Stawiskowych attach w snutskownym ministerstwje praschachu. Woni nochzychu sadźerjenje snutskownemu ministerstwa přicheradźicź. Tardieu, kiž bo nětcźišchego knježerstwa jako minister bjes wosjebitego dźela přichijatschka, wobrocźi so přicheciwo porokej, so ma z naležnosći nječhto shromadneho. Tardieu přichinjache Chautempsa a jeho blisku wokolinu a porokowaše tutym radikalno-sozialistiskim kruham, so su přicheciwo Tardieuej scźehowali, runjez su wědźeli, so je Stawiskeho naležnosći nicźo shromadneho nimia. Tardieu rjekny, so su ludźo wokoło Chautempsa žamłali, kotrejž su pridy stajnje w přezpach wo žadanjach wójnskich wotschkodźenjow ald. přicheciwo statej wěcźeli.

Wěcźi ludźo tuto Tardieuowe postupowanje přicheciwo wjednikej radikalno-sozialistiskeje strony zkoro jako stawanje přichimćra a jako wohrożenje knježerstwa narodneho sjednoćenja wobhladuja. Přichedstejerstwo radikalno-sozialistiskeje strony je so na schtwórtk swolałe, so by so wo położenju wuprajiło a wo scźehowkach wuradźowało. Też puscźowanje ministerskeho presidenta Doumergua na jeho wójnske wobsedźenstwo, kiž běsche na źrjedu wjecźor postajene, bu nadobo njewésće.

Spjećeńca w francowskim wójsku

W Snippelfim lětwje je mjes swójcźowazymi reserwistami k wjetšchim njepřezłuchowanjam dóschło. Reserwistojo njeběchu z napinanjej słužbu a jěchu spokojom, njepschindźechu k słužbje, shromadźichu so w jedźenj a rozbichu jedźne hrudobje. Połkowny komandér papschinowy a jemu so słonćnje poradźi, ludźi smérowaći.

Wjecźor hamtneho dnja stachu so nowe přichipady. We wschćh kasarnistich jstwach spěwachu wojazy internazionalu a dźěl muzźiwa přched pižanju strażnjichstwa hewrjekaschu. Tutomu wodźěkej je so dowoł sakasał a zkužba stawa so ćjes brónjow.

Jendźelske knježerstwo přisporja wójnske létarstwo

S Londona so powěź, so je jendźelske knježerstwo w zjwojim źrjedowjetkim posedźenju programmej sa přisporjenje ležbu jendźelskich wójnskich létadłow přichiložowało. Baldwin wo tym bórzy w delnim sjemje rosprawu poda. Sewak pak so wocźakuje, so je knježerstwowe namjety pschi wuradźowanju hospodarskeho plana sa létarstwowe ministerstwo w delnim sjemje rosponminaju. Jendźelske wojerske létarstwo ma so w přichodnych létach wo 50 sładkow schtyknicź, to rěka, so wo 600 létadłow přichiporicź. Mimo toho maju so hišćeze někotre pomocne sładka přichprawicź. Tutkwilu ma Jendźelska 890 frontiskich létadłow abo 910, hdyž sebjwlijenja zobu ličimy, kotrejž su so sa bežne hospodarske léto přichiwolile. Sijo měrjazy do'ho su planty sa wobschérniche organiwowanje wojerskich létadłow i twarjenjom nowych wjetšchich létanischczow hotowe.

Pónđže Grandi do Moskwy?

S Roma so powěź, so chce Mussolini w schérokim wobsahu diplomatow přcheźadźeć, a so so přichi tutej składnosći przedawschi italski srownowny minister a nětcźischi přésaŋ w Londonje Grandi, do Moskwy přcheźadźi. Mussolini pósćele Grandija, kiž je jedyn z najwuznamschich muzow faschistiskeje Italskeje, do Moskwy, so by porjadźił k Sescwjetam swjazkich a italsko-ruske shromadne dźěło spěchował. Dotal pak njeje hischcze wobkrućenje tuteje powěsće z italskeje hamtskeje strony dóschło.

Jendźelsko-turkowski zwadny podawk

Mjes Jendźelskej a Turkowskej je k khutnemu rozmjerjanju dóschło. Dla swadneho podawka přched kupu Samosom, hdyž su turkowzy přichibrjeżni strażnjicy jeneho jendźelskeho offizéra zatkli, je so wuzorn

dwanaceje jendźelskich wójnskich łódźow přched Samosom, snapjchcza turkowskeho twjerdeho kraja shromadźiło,

a w turkowskim hłownym měsće Ankarje je někotre diplomatoje zjwje hibaju. Turkowske knježerstwo je dźe pónđźelu w Londonje zjwoje wobžarowanje wo swadnym podawku wuprajiło dało, prajiły, so su złowni sastopnicy tuteje

ńsjoch Jendżelczanow mylnje jako pśiseżnykarjow wobhladali. Jendżelśka pak ńo njeje ś tym spokojiła a żada, ńo by ńo podatk nadrobnje pśiseżnył. Żada wośebje, ńo by

Turkowśka jendżelśkim pśiseżnykam wyśnoseżam wyśe wołóżenja dowolila,

kotrejž ńu dla rosjaśnjenja podawka njamje. Jendżelśka potajkim żada, ńo by ńo pśiśi pśiseżnykarjow njepógrjebnje wotdźelśila. Tole njeśinjone żadanje, kotrenuž ńo ś pśiśinnosćeju jendżelśkich wójnskich łódźow blizko turkowśkego ńrjoha wośebity doraz dawa, je w Turkowśkej śćerce pśiseżkowanje zbudźiło. Njeźa ńa wérje podobne bywź, ńo nazionalnje jara ńebjezwédomna Turkowśka do tuteho żadanja swoji. Kak tuńnje w turkowśkim knježeńśtwje na wéź hladaju, je ś tuho spóznać, ńo je

turkowśki ministerstwowy pśchedsyda ńwoju dowolenśe pśchetorhnył

a ńo je wójnski minister hnydom na swadne méńtno pućował. Wećera wjeczor wéśe ńtyrśeć, ńo ńu Turkowśka jendżelśkemu żadanju njepodeńjinje. Wo podawku ńhonińkich je jendżelśki ńwonkowny minister ńir John Simon, kaž je w jendżelśkim delnim ńejnje wośjewił, hnydom turkowśkeho pósłanca w Londonje k ńebi pśeńeprońył a turkowśke knježeńśtwo wo rosjaśnjenje prońył. Hłowny rozdźel mjeś jendżelśkim a turkowśkim ménjenjom je, ńo Turkowśka praji, ńo ńu Jendżelczanjo na turkowśki brjoh ńtupili, a ńo ńu jich mylnje ża pśiseżnykarjow méli. Pśiseżiwo tomu Jendżelczanjo praja, ńo ńu

do offizjerow tśeleli, mjeś tym ńo ńu mjes kupu Samojom a turkowśkim krajom ś cźołmom jéli.

Pśiśed Samojom ńhromadźene jendżelśke wójnśke łódźe ńhromadźe ś grichiśkimi méśtnymi wyśnoseżemi ża cźłom ńatśelenego offizjera pytaju. Nanukanje morweho offizjera by mohło wéź trochu rosjaśnjeńś: hdy by mjenujcy turkowśke wudawanje prawe było, bychu dyrbjeli cźełko na turkowśkim kraju namakaś. Turkowśki pósłanc je ńo do Ankary podał, ńo by ś turkowśkim ńwonkownym ministrom podawk rozpominał. Kaž dźe Jśtambulśki (Konstantinopolśki) rosprawnik Reuterez powéśćernje wédźeś, tam pjecza ménja, ńo ma ńo ńwadny podawk

nerwońnośći turkowśkich wyśnoseżow dla Muńsolinioweje febrnarśkeje rěcze

pśihipśaś, w kotrejž je italśki ministerśki president rjekł, ńe dyrbi ńebi Italśka w Małej Aśijej kraj dobyć.

Krótke politiske powěśće

Němśki kanzler pśchija ńjedu wjednika hóńpodarśtwa heabju ś Goltza. Kanzler rozrěcźowaśche ńo ś nim wo organizatoriśkich praśchenjach. Statny ńekretar w němśkim hóńpodarśkim ministerśtwje dr. Posśe běśche pśchi rozrěcźowanju pśichitomny.

W Italśkej ńo cźaj wukublanja do wójeńtwa wot dweju na tśi léta podleśchi. Wśchitzy młodośtni maju ńo wot ńwojeho 18. hacź 21. léta na wójeńtwo pśihotowaś, dotal do 20. léta. Tuto wukublanje nawjeduja offizjerojo faśchiśtiśkeje miliźy. We wśěch italśkich gmejnach chodźa tśěźowśke ńjednoćenśtwa ńalojśki a tśěniśćerja pśihiprawiś, kajkejž je w Ńchwizy hižo maju.

So Jendżelśka śrěcźenju ńtatow raśńćeje Europy pśichiłožuje, Japanśku njeńpokoja. Jendżelśke wobkedźbowanje franzowśkich ńajimow jendżelśki wliw na Dalekim ranju łeśłabi.

Diplomatiśke poćahi mjes methitanśkim a ńowjetśkim knježeśtwom ńo ńajo nawjaźaju. Wobě knježeśtwje ńtej to, noty wumjenjejo, wobńamklej.

Argentinśka ś o prózuje, jo by ńwada w Gran Chacoźe mjes Paraguayśkej a Bolivijśkej ńaśtajiła.

Po żadanju mandżuśkeho knježeńtwa poda ńo 1500 japanśkich ńaśtojnikow do Mandżuśkeje. Woni maju ńarjadnitwo mandżuśkeho kježeńtwa pśichetworiś. Ża gouvernérow dźeśaś mandżuśkich prowinzow maju ńo Japanzy pomjenowaś.

Nowy ńwjaśkowy president Brańilśkeje.
Getulio Vargas, dotalny namjeńtny president, je ńo na ńchtyri léta ża brańilśkeho ńwjaśkoweho presidenta wuńwolił.

Ze Serbow

W **Budyńchinje,** 19. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer 62, najwyńśicha temperatura wo dnjo +35. — Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer —22, najniźńcha temperatura w nozy +20. — Wubłady na wjedro: Rjane wjedro popuńćuje. — Wyńchina, kotrejž jadro nad Danśkej leži, ńo roścahuje. Jara śpéńchnje je ńo nizina wot wjeczora do Europy dobyła a dźeńa hižom na wjeczorne dźéle Němśkeje ńtutkuje. Nizina je ńyła a wéśce wyńchinu hórńy zyle wutkóći. Pśchi połodnjśich wětrach je jara tuńno, nathilenje k njewjedram je też we naśich ńtronach pśichibérało. Dokeľ też nad Ruśkej a Balkanom nizinje leźitej, ńmjeny wjazy nadźije mécź, ńo ńo trajna ńuchota nétko ńtoro ńlónći. — Jutśje pjatk ńlónczo 4,08 hodźin ńtahdźa a ńo 8,04 hodźin thowa. Méśacźk ńtahdźa jutśje popołdnju 1,57 hodźin a thowa ńo wjeczor 10,47 hodźin.

— **Wubłady na wjedro ża jutśiśchi pjatk: Njewiedrowe deśchcze ńo wocźakuja.**

— **Dźeńacźłetnaj hólcaj jako paduchaj w Schprjewinych kupjelach.** Tudomna kriminalna policija je 10śetnjeju ńchulerju hólcow wuhledźiła, kotrajž ńtaj w méźazomaj junuju a julíju 1934 w tudomnych Schprjewinych kupjelach ś drasty, kiž běśche ńo tam bo pśchewoblekańcujow a na kuku połoźiła, nij njenje hacź 15 mółchnjuow ś njenjichimi pjenjesami a ś jenych kholowom 90 pj. kradnyłoj. Wuprośenje mółchnje ńtaj potom w Schprjewinych kupjelach cźiśnyłoj. Ssydoma mółchnjow namakarjo tamniśchej połkadni wotedachu. Tute mółchnje khowaju ńo nétko pola kriminalneje policije w Budyńchinje na hrodźe Ortenburgu. Schkodowarjo ńo prońcha, ńo bychu ńebi mółchnje tam wobhladali. Wone dre ńwjetśke ludźom bjeś dźéła abo dźéćzom ńluścheja. — Snowa ńo na to pokasuje, ńo na żadyn pad njeje dowolene, ńo ńo pśiśi kupanju mółchnje ś pjenjesami we wotpołożenej drasće wośtaja. Hódnośtne wéźy maju ńo ża cźaś kupanja w pokładni ke khowanju wotedaś. — Hiśchcze ńo napomni, ńo ńo pola kriminalneho wotdźelenja bruna derjeńdźerjarja mółchenj khowa, kotraž je ńo w auguśće abo ńeptembrje 1933 w tudomnych Schprjewinych kupjelach ś pjenjesami kradnyła.

— S **pońedźenja wokrjeżneho wubjerka Budyńkeho hamtśkeho hejtmanńtwa** podamy tu krótku rosprawu. Knjes hamtśki hejtman dr. Sievert rosprawjeńche wo bjesbožéćoćži we wokrjeżu, kotraž je wo maliczkoćź pśichibéraka. Licźba njeńakužerjow je ńo wo 228 abo 6,7 proz. na 3397 powyńchiła. Wokrjeżny wubjerk pak chce też w pśichodnje wśchitko cźiniś, ńchtoż k wotńtronjenju bjesbožéćoćze ńłužy. — Knjes hamtśki hejtman dr. Sievert rosprawjeńche dokładnje wo jéjbje ze ńaśtupjerjemi wokrjeżneho burśtwa 26. junija po zjatym wokrjeżu, ńo by pśchehlad wo żnjowych ńchkodach dośtał. Na tutej jéjbje wopyta néhdże tśećzinu wśchitkich gmejnśkich leżownośćow. Najbóle cźerpja pola na péśkowej, tonowej a kamjeńtnej ńemi, runje tak łuki. Najhubjeńcha ńtejeńche rożka, w nékotrych gmejnach, pśchi nuńnym dośrawjenju dozgła żaneho dobrjka njepodawa a buram cźejśke ńtarośće nacźini. Jenoż na lépńchej ńemi ńu żně ńrénje. Najmjéńi jećzmjeń je ńo powśchitkownje derje porodźił. Djećzel, łuki a paśtwiśćicja ńu wśchak dośpołnje wupaśene, ńo hižom piźa ńtrachnje pokrachuje. Młode djećzele ńu wułśte. Wérny powśchitkownje rjane ńtejachu, wśchako hiśchcze rońtu. Ś méśtnami ńu wśchak też pod mrójom cźerpike. Runkliża a zokrowa répa njeje tak ńłe cźerpiła kaž druhe polne rońtiny. Bur ma wułte ńtarośće, kak dyrbi ńwój ńłót ńeźiwiś. Dośpéch by nétko hiśchcze bérnam dobrny był a wotawje, ale młody djećzel je ńnićzeny. W druhich wokrjeżach, też w Śaśkej, njeje ńuchota tak wulka kaž runje we Budyńkim wokrjeżu. — Potom rosprawjeńche hamtśki hejtman wo wotmyślenych cźrjódłach ńa twarjenje rétkow, kiž maju ńrunane rěśi w porjedku djerjeć. W Budyńkim wokrjeżu ma ńo prénja tajka cźrjódła pośtajcź a budźe 12 000 hriwnow létnje płaćiś pśchi 1500 djéśkowych dnjach. Ńtat cźge ńo na wudawkach wobdźélicź, runjeż njeje k temu winowaty. Na wokrjeżnym ńwjaśe by létnje 925 hriwnow wudawkow pśchińchło. Ńuńne pak je, ńo ńo lépchiny runanja rétkow, kiž ńo ś wulkej próżu a djeńjeżnymi woporami pśchewjeźechu, nétko też jakhowaju. — Schtoż rukowaśśi pjenjes ńa Budyńko-Kamjeńku autobuśowu cźaru naśtupa, wokrjeżny wubjerk wobńamkuje, ńo ńwój pśchinońchk na pjaty djeł ńniśi, potajkim na 75 hriwnow, kaž je to Budyńchin też cźiniło. Potom wośjewichu ńo nékotre ńjednoćenja gmejnow. Druhe ńjednoćenja ńo hiśchcze pśchewjedu. Wotmyślene je, ńo ńo licźba gmejnow na 200, ńnadź na 180 ńniśi (nétkole je jich néhdże 240).

— **Śaśka kraina loterija.** Pśchi ńrjedźińchim cźehnjenju 3. rjadownje 205. śaśkeje krajneje loterije (3. dźeń) padźe dobrycze wo 20 000 hr. na cźiśło 73960; dobrycze wo 10 000 hr. na cźiśło 73 782; dobrycze wo 3000 hr. na cźiśle 25257, 116763; dobrycze wo 2000 hr. na cźiśło 135504; dobrycze wo 1000 hr. na cźiśle 132111 138902.

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěść ze 17. lětstotka

Přełožił J. Š.

11] (Pokračowanje.)

„Dźensa rano je mi cyrkwjeńc Sliwnik tule nowinku powědał z přidawkom, zo staj, kaž pomnja stari ludźo, hakle dwaj Briksenskaj biskopaj na Bled swoje wobsedźeństwo wobhladać přińłoj. To budźe potajkim třeći. Mje, pokračowaše Adolf, „to ničo njemyli. Khěžku sy mi natwarił ty ze swojimi pjenjezami, městnosć, na kotrejž steji, wšak njeje twoje swójstwo, ale słuša k biskopskej leżownosći. Tehodla drje njebudźe někajkeho wuměrowanja. Hladajo na swoje pustowniske žiwjenje so też njeboju porokowanja. Prošu će jenož, drohi bratře, zo zrjaduješ zličbowanja, zo móžeš jako zarjadnik Briksenskeho wobsedźenstwa zamołwjenje dać wo swojim hospodarstwje“.

„Myslu, zo je wšo w rjedźe“, zaručeše Krystof. „Maličkosće, woprawjenja potrěbne, hišće lohcy wobstaram. Wjesely sym, zo su mi z Briksna wo biskopowym přikhadźe w prawym času powěść dali. Wozjewjenje praji, zo přijeđe wokolo 4. awgusta na Bled. Pućowace towarstwo budźe 26 wosobow a 40 koni ličić. Zo by było do teho časa wšo připrawjene, štož tajke towarstwo trjeba.“

„Změješ dosć starosće, zo hładcy wotběhnje, štož sebi wot tebje žadaja“, přispomni pustownik.

Krystof postany a hotowaše so na wotkhad. Bratr jeho k jězorej přewodźeše, hdźež Rybakec Reska z čołmom na hrodowskeho knjeza čakaše. Tón bě wšón zamysleny, kak by biskopej Welsbergej přihódne přebywanje na Bledskim hrodźe přihotował. Tola w towarstwje tuteho luboznoho hołćeća bórzy pozaby, što jeho wobćežowaše. Jako so wotwjezeštaj, so jeje Krystof wo wšelakich wěcach wuwoprašowaše. Reska jemu dokładnje wotmołwješe, zo njebě wočakował tak rozomnych słowow wot burskeje holoy. Bóh njebě Rescy jenož přijomne zwonkownosće dał, ale też telko krasnych dušownych samownosćow, zo bě někajke wuwzaće mjez towaršskami swojeje młodosće.

Wšo to bě w Krystofu přećelske sobućuće z Rybakec dźowićku zbudźiło, sobućuće, kiž hižom z prawej luboscu mjezowaše. Dotal bě jenož jedyn króć z njej rěčał, to bě było swjatkownu póndźelu před jězorskej cyrkwju. Woblečena bě była tehdy pyšnu narodnu drastu, bě měła nawčinicu (šlewjer) na hłowje, w rucy pak běše rubiško, wobšite z cankami. Hdyž běchu so ludźo z Božeje služby někak rozešli, bě Khrystof přećelnje z njej porěčał. Reska bě překhlapjena była, zo so hrodowski knjez za nju zajimuje, tola bě měrnje na jeho prašenja wotmołwjała. Khrystofej bě žel było, zo je so holčo tehdy domoj zakomdźiło a tehodła bě dźensa čim wjeselši, zo jeho přez jězor wjeze. Mješe hižom dłeši čas něšto při sebi, štož chcyše ji při składnosći k dopomnjeću přepodać. Tule přiležnosć dźensa wuži. Wza z kapsy čerwjenu tyzku a poda ju Rescy. Ta pak njezwěri sebi hnydom přijeć. Na Krystofowe přiměrkowanje, zo je ji wotmyslena, wza darjenu dopomnjeńku a so pěknje podźakowa.

Jako k brjohej přistajištaj, poda ji Krystof ruku a woteńdźe k hrodej. Reska pak khwataše domoj a pokaza nanej a Minje, što bě wot hrodowskeho knjeza dóstała. Mina njemóžeše dołho wćipnosć přewinyć. Wotewri tyzku a wuhlada w njej złote pačerje. Reska so praššeše, čehodła je ji knjez tajki drohotny dar dał. Mina pak ji z posměwknjenjom rjekny, zo tehodła, dokelž je knjeza Waidmanna přez jězor přewjezła.

8. Biskop Wilhelm baron Welsberg pućuje z Briksna.

Hišće samsne lěto, jako bě so stał Welsberg biskop w Briksnu w Tyrolskej, pućowaše wón na Bled, hdźež mjeješe Briksenske biskopstwo wobsěrne wobsedźeństwa. Město Briksen steji skoro wosrjedź Tyrolskeje, w khětro šěrokej płódnej dolinje, z horami wobdatej. Hačkuli liči nětšiše město jenož 6000 wobydlerjow, je tola biskopstwo wjele wobsěrnše dyž-li Lublanske. W Briksenskim biskopstwje je na 800 swětnych měšnikow a wokoło 500 rjadownikow (minichow). Biskopska cyrkej z wysokimaj wěžomaj je powjetšena w lěće 1754. Briksen ma dospołnje němske wobydlerstwo. Njeđiwajcy na to je w připadže powětrowej wójnje Italskej.

Na mjeninach swj. Hany, 26. julija 1628, wotjeđe biskop Welsberg z wulkim přewodom wot domaWšo do hromady bě 26 wosobow, 40 koni a přimjerjena liczba wozow. Pućowanje z Tyrolskeje do Krajnskeje bě đźiwajo na tehdyše pomery, jako ludźo hišće žeľeznicow njeznajachu, dołhotrajne a wobežne. Hdyž pomyslimy, zo w času třicećiletneje wójny po awstriskich a němskich krajach nic jenož wjele dundakow, ale też hotowych rubjeżnikow wokoło běše, dyrbimy prajić, zo bě pućowanje khětro strašne. Tehodła wza też biskop wjetšu liczbu derje wobrónjenych přewodnikow sobu. Wšeće je jemu nječtóžkuli wot tajkeho strašneho pućowanja wotradźował, tola Welsberg je wšće jara zmužity človjek był, zo so njeprihódnosćow na pućowanju njestróži.

Wobraz, kiž je něhdy w jenej jstwje Bledskeho hrodu wisał, pokazuje nam jeho jako muža něšto přez třiceći lět. Wysoke čoło a žiwej čornej wóči wudawaja jeho ze rozumneho a khrobleho zemjana. Huste čorne włosy a krótko přitřihana broda z ćeńko zwjećenymi wusami pod nosom dopjelnjeja jeho mužnosć. Jenož z křižika na hrudźi, knihi w rucy a cankateho duchownskeho wobleka wotwodźnjemy, zo mamy wjercha katolskeje cyrkwje před sobu.

Mjez jeho přewodnikami běštaj kanonik dr. Eder jako polnomócnik Briksenskeho kapitla a biskopowy sekretar Kolb. Tola Welsberg njepućowaše jenož tehodła, zo by sej wobsedźeństwa Briksenskeho biskopstwa w Bledskej wokolinje wobhladał a so přeswědčił, kak zarjadnicy z cyrkwinskim zamóženjom hospodarja, ale też tehodła, zo by wurunał rozkoru, kiž hižo wjele lět mjez Briksenskimi a Lublanskimi biskopami wobsteješe. Rozkorne prašenje bě (kaž smy hižo naspomnili to, komu słušeja duchownske prawa na kupjel Briksenskim abo Lublanskim biskopam?

(Pokračowanje sćěhuje.)

§ S **techniskich winow** dźensa njemóžachmy pschizkobu k „Serbskim Nowinam“ pschipokazeć. Naschich cytarjow proßymy, so bychu to pschecytelnje samotwili.

§ **Dubrawki** pola Barta. Wczera wjecžor wokoło 1/10 hodźin wudyri ſ dotal hischcze njesnateje pschicžiny woheń pola naschcho wjesnjanoſtny knjesa Krajščí. Woheń ſo ſpěchnje rozschěrjesche, dokelž njeběsche ſa-damſkim, ſ bróžnju a tólnju ſpali. Hnuž a nětkole maſchiny ſo ſobu ſnicžachu. Ssykaty, kotreż bórzy pschikwatachu a ſ kotrychž Bukowjanſka 1. mjto dosta, njemóſachu njedoſtatka wody dla ſapſchimnuczi. Wobſtejeſ tij je psches nóz wo wschu pschischok, ma ſdźela ſawěſcze.

Wusudźenja

§ Sbo roshnéwawſchi na pschichrayty prozeſ a na jemu pschipósłane ſlicžbowanje khoſtow, bě 43létny Kurt Wjedrich Quarg ſe Sdorje ſ listom ſ 1. januara 1934 jeneho Budyſkeho rěčnika a pschekupza, kotrehoż bě rěčnik ſaſtupował, c'ežko ſſchiwdżił. Jebaniſtwo, wudrěwanje a podobne njeſakoneſcze bě jinaj porokował a hroſył, o jeju do Hohenſteina pſchewjeſcz da. Budyſki hamtſki pad bě Quarga dla ſſchiwdżenja k 60 hriwnam pjenježneho khoſtanja, ſaplacžonneho w mježačnych ratach po 5 hriwnach, abo k jaſtwu na 12 dnjow ſaſudźił. Quargowe powołanje pschecžiwo wunſudej ſo ſacžißny, jemu ſo tež ſudniſke khoſty napołožichu.

§ W tajnym poſedźenju ſud pschecžiwo dotal njenaſwarjenemu Bohumérej Halzy ſ Budyſchina jednaſche. Dla jeneho porka ſo rošhorjeńſchi bě wón dwě mježebje ſ liſtomaj, ſ kotrejuż bě jedyn ſ wopačnym njemom podpiſany, cžežko ſſchiwdżił. Wón tſi mježay jaſtwa doſta, tola ſo jemu wupruhowańſki cžaſ pschijiwoli ſ wunjenjenjom, ſo ſa cžaſ tſoch mježazow 300 hriwnow w ſudniſkej poſkadni ſaplacži. Wot wobſtorżby, ſo je njekaſniſke cžiny ſkucžił, jeho bjes khoſtow wuwinowachu.

Spodźiwne žórło w Lutobčanskej holi

Wjedże pućik z Dubrawskeho dwórniſča přez lěs do Měrkowa a na Lutobčanske zastaniſčo. Mnoho ludźi po nim khodźi a z kolami jězdźi. Skoro kóždy ma nuzne, dokelž na dźěło khwata, a tuž njekedźbuje jara na to, štož při puću je.

Kóždy pak znaje přěrowčk ze šěrobělej smjerdźatej wody z Marhaćineje hěty. Tuta njeſwarna woda překuje pod mosćikom naſ puć a khwata přez holu dale do wulkeho hata při Adolfskej hěći. Tam pak, hdyž naſ pućik přez nju wjedże, wuliwa ſo do njej jasna woda z hłubokeje hrjebje při puću. Při njej dale kročo dóndźeš bórzy k jeje ſpodźiwnemu žórłu.

We hłubokoſći přěrowa ſo z moću jasna woda na zwjerch dobywa, ſo kužoli a přemjetuje, jako by ſo warila. Ma tajku móc, ſo drobne kamuški wumjetuje a z nimi hraje. Dreje 30 litrow wody za mjeńšim ſo tu wužórli, a to hiſče přeco jenak w tymle ſuchim čaſu!

Pokhiliš ſo niže k žórłu, to ći dźiwna wóń do nosa ſtupa. Wonja ſłabje po nakaženych jejach. To čini wodźity ſyričnik (Schwefelwaſſerſtoff), kotryž je w tutej wodźe rozpuſčeny. Ale dale je tež rozpuſčene želježo w njej. To ći praji hłuboki přěrow, kiž je ze želježowymi ſadźeńkami wšón žołtozerzawy.

Tajka woda, njech tež ſo naſemu noſej njeſpodobna hojacu móc přě wěſte khoroſće. Njewěm ja, hač je ſtó to z tymle žórłom wuſpytał. Najwjeſo nic, dokelž ſtej přiſtup k žórłu a čěranje wodźa hłubokoſće přěrowa khětro wobčěžuje. Sylu tajku wodu, kiž hiſče luboznišo po nakaženych jach wonja, ſym w kupjelach Landeck w Kladſkich horach (Glatz) woptawał, hdyž ſo woſebje žołte khoroſće lěkuja. W Lutobčanskej a Dubrawskej holi je mnoho brunicy abo wuhla a pochojteho ka, a z teho pokhadźa woda w naſim ſpodźiwnym žórle.

Z dokładnym wěcywuſtojnym přepytowanjom wody mohło ſo zwěſćić, hač ſo wona (a pochowina w blizkoſći) k lěkowanju wužić hodźi. J. S.

Z Łužicy

* Se **Salomja n.** Schpr. Dźěłacjeř Hermann Lebelt w Sornim Salomju ſkhori po ſwadźe ſwojeje dźowki na wulke bolaſcze w žołdku. Dokelž ſo ſ nim ſhórjachi, dyrbjachu jeho do Khemberſkeje khorownje bowjeſcz. Tam wón po operaziji wumrě. Lebelt běſche 60 lět ſtary.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

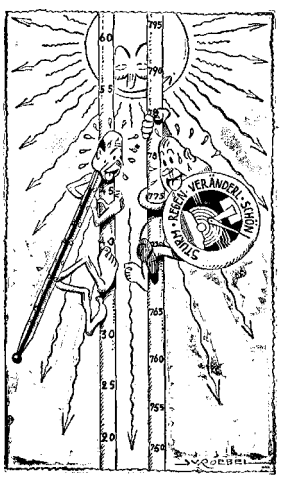
* S **Hainichena.** (Rosbuchnjenje pſchi wurwanju ſkałuje.) Jako k nowej villi ſtudjeni rjemſchu, ſta ſo ſpodźiwne njeſboże, pſchi kotrymž cžłowjek žiwjenje pſchikładźi. Zelčny dźěłacjeř M. ſ Bräunsdorfa ſtupi na město towaršcha, kiž běſche ſo ſ motyku na khowje ſranił. W ſtudni dyrbjeſche hebi M. zigaretki ſapaliċ. Najſkerje ſ phranami w ſtudni ſo pſchi tym roſbuchnjenje ſta a dźěłacjerjowa drasta ſo ſapali. Wbohi ſo cžežko wopali a pódźeſu wjeſcžor w tudomnej khorowni wumrě.

* S **Kirchberga.** (We wjeſnym hacže ſo tepił.) We ſuſodnym Burkersdorfje cžeła 71létneho invalidneho rentnarja Hermanna Freitaga ſ wjeſneho hata wucžahnychu. Stary muž běſche drje dla ſwady we ſwojej pſchiwuſnoſtiwje ſmjerčz pytał.

Přilopk

* **Běrnjazeho bruka wutupili.** Na jenym polu blizko města Stade w Pruſkej bě ſo běrnjazy bruk pokaſał, kotryž je ſo ſ Ameriki do Europy ſanjeſł. Dokelž ſo tutón běrny nječzaſy bruk ruce roſchěrja, je biologiſki němſkoſtatny wuſtaw w Barlinje ſ pomocu SA., dobrowólnikami dźěłowerje ſtražo a njeſaſtužerjow ſtrach, kotryž běrnjazym polam hrožeſche, ruče wotſtronił. 8 putrow wobžkaſaze ſłužodne běrnjaze pola ſo ſ 90 000 litrami žyreho benzola a cžeſkeho wolija namakachu. Wſche wokolne pola ſu ſo ſa ſchkłodnikom pſchepytałe, tola jeho tam njeſłu namakali. Wěſtoſcze dla ſu ſo běrnjaze pola we wokolnoſći dweju kilometrow tež hiſchcze ſ wokſojowym arſenatom pożikałe. Zyła wokolnoſcz budźe ſo dleſchi cžaſ ſa ſchkłodnikom dohladowacz.

* **Léto jaſtwa dla ſawinowanja lešneho wohnja.** Pſcheh kawniſkim ſudnom we Warjenje mężeſche ſo wowcžer Jórſe ſe Charlottenhofa dla lohkomyſlneho ſaparanja wohnja ſamołwicz. Jórſe ſo iwiſna, ſo bě 7. julija, když wotwoj ſe Charlottenhofa paßeſche, ſebi trudku ſe ſapałku ſapalił a palazu ſapałku do trawy cžiſnył. Sapałku je pjecza ſatepłał a mėnjo, ſo je haßta, je dale ſchoł. Hałke, když je ſo ſady njeho palilo, je ſo wohnja dohladał, kotryż je pódarmo pytał ſhaſcheż. Wobſtorżenego dla wulkeje lohkomyſlnoſcze, ſ kotrejž je ſo ſchkoda ſa milijon hriwnow nacžinika, k jaſtwu na 1 léto ſaſudźichu.

Thermometer a barometer łěſtaj napiſchemo wyſche. Sčyłna wyſchina je po zwjerch brjedźnjej Europje ſajo ſtoro njeſnjeſnowmu horzotu pſchinjeſła. Jeje tónj pak ſo někto wocžakuje.

Zaro Agha mě'eše tři jěrchen'e

S njeſtuſchanym wobdźělenjom wobydlerſtwa je ſo Saro Agha, turkowſki Methuſalem, najſtarſchi muž ſwěta, na ſkowanym pohrjebniſchczu w Cyonbje pokhował. Jeho najwažniſche inutſkowne organy pak ſu lěkarjo po wotewrjenju cžeła ſ njeho wſali. Wone dyrbja dalſchemu ſtudźenju žiwjenſeje muży Sara Aghi ſłużicz. Wotewrjenje cžeła wulke pſchekhwapjenje pſchinjeſe. Starz njemėješche dwaj jěrchenaj kaž kóždе normalny cžłowjek, ale mėjeſche tři jěrchenje. Jeho dołhe žiwjenje ma ſwoju pſchicžinu najſkerje w tutej wurjadnoſći. Wobkrucži-li ſo tole dalſche dołkadne wědomoſtne ſtudźenje, potom ſ teho wulhadźo, ſo maju jěrchenje wołſebje wulku wažnoſcz a ſo móża ſtarobu cžłowjeka poſtajicz. j.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 21. Juli 1934, 8—½10 Uhr für die Nrn. 5001—5275: Rohes Rindfleiſch, Pfund 30 Pfg., rohes Schweinefleiſch, Pfund 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk, 19. julija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	12,645	100 čeſkoſł. krónow	10,44
100 ſwajc. frankow	81,65	100 franc. frankow	16,50

Barlinſke burſa ſo wčera khětro njeſtajna ſapocža, poſdźiſcho pak ſo ſtruczi. Kurſy akcijow běchu pak jara njeſtajne. Wiki rentowych liſcžinow běchu ſaſo pſchecželiſnje.

Barlinſke žitne wulkowiki poſlicžichu tež wčera wobras wocžakowanja. Wikowarjo njemėjachu nětkole paragrafy noweho žitoweho ſakonja ja doſcž jaſne. Natarjo jara malo žita poſticžowachu. Pſchejeza a rožka mężeſchtej tehodła měrne wiki. Tež ſa wowſom ſo wobeh žitnje njepraſchachu. Sa nalětni jecžmjeń ſadachu ſo wyſche płacžiny.

Wčera płacžeſche w Barlinje zentnar pſchejeza: 9,50—9,75 hr., rožki: 7,40—7,50 hr., jecžmjenja: 7,40—7,80 hr., wowſa: 8,30—8,80 hr.

Nětkotre płacžiny ſ Drježdźanſkich wikow.

Libjata 1,80—5,50 hr., kačzata 0,80—1 hr., kury, ſtare 2,50—3,50 hr., kury, młode 0,50—3,50 hr., hołbje 1—3 hr., huſy, ſarěſane 1,10—1,20 hr., kački, ſarěſane 1,10—1,30 hr., kury, ſtare, ſarěſane 80—85 pj., kury, młode, ſarěſane 1—1,10 hr., karpy 75 pj., liny 1,20 hr., jabłuka 5—40 pj., běrny, zentnar 8,50—9,50 hr., běrny, po puntach 10—11 pj., łoboda, jědźna 12—15 pj., zydła 12 pj., tŕět 40—50 pj., ſołotej, ſerčzt 5—10 pj., bělý kał 10—15 pj., cjeſwjeny kał 15—20 pj., ſydrožiny kał 15—55 pj., petrſchilka, walcjk 10—15 pj., cjeſwjeń 7 pj., butra 1,44—1,48 hr., jaja 9—11 pj.

Płacžiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg
Płacžiny po złotej hriwnje.

	18. 7.	17. 7.		18. 7.	17. 7
Pšenica	192	192	buny	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	—	—	woka	9,50-10,0	9,50-10,0
jecžmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	7,50-7,90	7,50-7,90
jecžmjeń now.	—	176-182	žołte łupiny	9,5-11,0	9,5-11,0
wows	166-176	184-190	zeradella	—	—
kukurica			raps. wosuſk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	8,80	8,80
ržana muka	21,65	—	ſuch. truhanč.	—	—
pš. wotruby	12,90	12,90	běrnſ. kruſki	9,10	9,10
ržane „	13,00	13,00	syno, 50 kg	—	
raps	315	315	ržana ſtoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluſki	14,0-15,0	14,0-15,0	ječna „		

Płacžina za pšenicy za wuplodźerja 190 193 195

Płacžina za rožku za wuplodźerja 148 149 150 151 153 155

Dźenſniſke ſtótne wiki w Drježdźanach.

Na ſtótnych wikach ſteji dźenſa na pſchedań: 9 wotow, 69 bykow, 51 krowow, 496 cžełatkow, 145 wowcow a 488 ſwini. Poła howjaſeho ſtotu a wowcow je wobhod bjes wuſnama. Poła cžełatkow wuwije ſo jara pomału, tola ſtare płacžiny ſo hiſchcze nětko dźerża. Teſ poła ſwini dźe wobhod jara pomału, ſtare płacžiny ſo tu ledma dźerża.

Twjerde žitne płacžiny

Sawcžerawſchim je ſo němſkoſtatny ſakoń ja nowoſtjadowanje žitnych płacžiſnowe wudał. Wone ſu po płahowańſkich krajinach ja rožku, pſchejeżu, pizowazy jecžmjeń a wowſ w lěcže 1934/35 ſtojene a w Budyſkim, Kamjenſkim, Lubjſtim a Žitawſkim hamtſkim hejtmanſtwje po zentnarju wuczińjeja:

Sa pſchejezu:

wot 16. auguſta hacž do 31. auguſta 1934	9,55 hr.
w ſeptembrje 1934	9,60 hr.
w oktobrje 1934	9,70 hr.
w novembrje 1934	9,80 hr.
w dezembrje 1934	9,88 hr.
w januaru 1935	9,95 hr.
w februaru 1935	10,03 hr.
w měrzu 1935	10,10 hr.
w haprleji 1935	10,10 hr.
wot 1. meje hacž 16. auguſta 1935	10,20 hr.

Sa rožku:

wot 16. julija hacž do 31. auguſta 1934	7,55 hr.
w ſeptembrje 1934	7,60 hr.
w oktobrje 1934	7,70 hr.
w novembrje 1934	7,80 hr.
w dezembrje 1934	7,87 hr.
w januarje 1935	7,90 hr.
w februarje 1935	8,03 hr.
w měrzu 1935	8,10 hr.
w haprleji 1935	8,15 hr.
w meji 1935	8,20 hr.
wot 1. junija hacž 15 julija 1935	8,25 hr.

Wowſ:

w auguſcze 1934	7,30 hr.
w ſeptembrje 1934	7,35 hr.
w oktobrje 1934	7,45 hr.
w novembrje 1934	7,55 hr.
w dezembrje 1934	7,63 hr.
w januarje 1935	7,70 hr.
w februarje 1935	7,77 hr.
w měrzu 1935	7,85 hr.
w haprleji 1935	7,90 hr.
w meji 1935	7,95 hr.
w juniju 1935	8,— hr.
w julíju 1935	8,— hr.

Pizowazy jecžmjeń:

wot 16. julija hacž 31. auguſta 1934	7,55 hr.
w ſeptembrje 1934	7,60 hr.
w oktobrje 1934	7,70 hr.
w novembrje 1934	7,80 hr.
w dezembrje 1934	7,85 hr.
w januarje 1935	7,95 hr.
w februarje 1935	8,02 hr.
w měrzu 1935	8,10 hr.
w haprleji 1935	8,15 hr.
w meji 1935	8,20 hr.
w juníju 1935	8,20 hr.
wot 1. hacž 15. julija 1935	8,20 hr.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl přilopk Marko Smolerſ a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyſinje. D. A. VI. 1934: 2130

Hrózbne powodźenje w Pólskej

Powodźenje we wjeczornej Galtyjskej je žo frjedu štraśnje wupiščestrěło, dokelž běšche žo hišće dołho sliwokrju dešcha lak. S hór walachu so niesmérne wody do rěkow. Tute pak žowoju wokolinu hluboko powodźichu.

Woda j kóždej hodźinu pschibrašche a wjele mostow a telefonowych powodow swottorha. W Krakowje wojachu a policija wohroženemu wobydlerstwu na pomoc khwatachu. Do Sakopaneho, Kynizy a Noweho Sandca bě žo železništi wobkhad sašaješ dyrbjak.

W Krakowje wyschnoše dohlad nade wschémi zyrkownymi składami pschewlachu. Pschiwožowanje nowe je zyrkow do města njeběše možne. We khlubowich Krakowskich dróhach dyrbjachu wobydlerjo žowoje bydlenja wopuščejcź. Woda na Wiźle štrašnje pschibrašche.

W nozy k frjedźe žo powodźeny kraj i nowym hyłnym niewjedrom a kruzbiczom potrjechi.

S kóždej hodźinu štrach pschibrašche. Mjes Krakowom a Lwowom dyrbjachu železnišće cyłu jedźicu pschestacź. Woda běšche někotre mosty swottorhała a železnišće nažnyny wobschkodźiła. Réka Sau wohroža město Pschemyšl.

We wjele powodźennych wjoch dyrbjachu wobydlerjo na tśechi jałšeju, to bychu žo wuthowali.

Wojeršy lećarjo lećalu nad powodźenym kraju, so bychu swjeźili, hdźe wobydlerstwo wošebiteje pomozy potrjeba. Na j+um mětnje 500 młodoźitnych wukhowachu, kotśi běchu w žmjertnym štrasche na schtomy jałšli.

Katastrofa powodź+ja w Krakowskim wójowodstwje je jałošna. Města a wjsy nad rěkomaj Donajezom a Popradom žo j powodźenjom pschetrjechtwatachu a ja zyle tśeśi cźasć pócźrjechu.

Po bołalnych powěsćach je žo 120 cźłowjekom tepiłc. Licźba pak žo j kóždej hodźinu nowuschca. 10 000 ludźi je zwjaz bydlenje zhubiło. Schkoda je bohata njeda wobliczicź. Źrě su wo zyle zniczike. We bydlomi městach su we milionarnje pócźrjele, we wobydlerstwje nima elektriteje mozy a swěcy.

Mórjecze žowoje bajki potom policiji bacź. Widźachu, kaj sće do sliwy zalećli. Jako kuriny wockinich, storcźiščecze kuriše runje mjerćik do wutrobnjo. Hnydom durje zawrěschchi Wochacźinich a telefonowach po policiju. Nétko pichtidu tiščeć w prawym wokomiku. Waschemu cźeknjenju j wolnom jadu wacź."

(Skónczenje jeśěhuje.)

Muž w paslach

Morderšstwa podhladny

„Wodajcie," Pětr Sundek projiwschi, luśeja postrowi, kotrejž w durjach stejeschc. „Hym psches tśi hodźiny po pucźu. Je horzo d'enja. Buśeśce mi schkleńcu wody posticźił?"

Muzśi w durjach sběže, kotrejž we sahrodźe stejeschc, na muža na dróhu pohlada. S khwatanu n pohibnu wša won najprjedu hischcze jónu khobuk j hłowu. Běšche j narěcu pschet lopjenu. Po idaczu bě runje dźank j domu wuńcź. Wrjdzera'che na zuřeho kaž na schercjenje. Jeho hłóh klinczeschc lubjawje a serjawje, jako wuttorczi hłowa: „Kak pschidźeśe runje tu psched tónle dom?"

Pětr Sundek žo pojmja. „Njeśjym dundal", wón rjekny, „hym dnje trochu rostorhany, ale . . ."

„Cźehodła pschidźeśe runje te mni?" Muzśi mjeschc cźerwjene wokoh; jeho mjeńwocźo šoaschc žo šnadź runje tehodła tak błédc.

Pětr Sundek śišajny j ramjenjomaj. „To je prěcaja tźeja psched mjetom."

Wokomik hischcze so cźerwjenowkosaty kondźeschc; šoaschc žo. Jo sa šobu wojowalcź. Potom rjekny: „Pójcze nuts; dyrbicze dostaci, schtož śebi pschejecze."

Pětr Sundek do domu sastupi. Tu hydleschc wo šdaczu jenož tutón jenicźki muž. Je'n krockele rjachu. Muzśi j Kokukem w ruzy wocźini dnje. „Sastupcze tat dotho tu," wón rjekny, „woc'alńcze wokomik." Wón wotzaji Pětra Sundeka šamemu.

Jstwa běšche hubjene wobjwitlena. Pches šawdźichi mejesche jenož mało šwětła pschisitkuje: bě tu jako na šmérkach, runjeż běšche sa wocźinjenym wokom hischcze šwětły dźeń. Pětr Sundek socźu ljinanje wokoło wutrobny. Sodźerjenje muža bě tyko tak šwódźinne. — Schto dyrbjeschc tu; cźehodła da jemu cźekacź? Jako šłuchaju šteschc. šaftuscha rěcźacź. Muzśi kcźeschc wonka we wotkhćź. Pětr Sundek nastajeschc wuschi: niemóżeschc frosumiecź, schto cźerwjenu rěcźeschc, ale spóźna, jo jemu telefonuje. — Wón pohlada na wotewrjene wokno. Won! jeho pscheběža. Cźeśunecź! Ale wobtknjeźi žo. Njebudź bojasnik, Pětrje, cźehodła dyrbjał zojacź!

Nesłhadowaschc žo wo jstwje. Cźemne łożone stoły steschu kokowokoło furjeršteho błidła. Wibańšte błido wupjerałche žo psched wokном. Tu šłoži Pětr Sundek wrěcźo. W łtole la pjšanšłim błidom šedźeschc poslawo. Do so šwjeleńa niepohišna paslawa muśi'eho, kotruž njebě pytnuł, dokelž bě ju wyšoke śeńowadło stoła nimałe dospolnje kryło.

Wón pschišłupi. Saschpi ranucźi žo jemu na jazyk a njemóżeche łtowocźka rjeź.

Stróżele šafwinuchu jemu jshju. Muśili bě morwy. Bě łtónzowany. Mjeczit leźeschc na šemi; leźeschc j kewju womaśany. Na wutrobnju morweho wotśišchowaschc žo na šwětłym wobleku cźmowy, mokry błak.

Pětr Sundekej žo šalschcik tola hischcze šełlie wudobyu. Ale wón muża w štole njeśudźi. Potom dobéża Pětr k durjom; chayschc wocźinicź, ale durje běchu šamrjene. Torbaschc wo klinku. „Na pomoc!" šawoławschi šwóna tola, kaj bjes šmyšła je wokanje. Schto dyrbjeschc cźinicź? Morwemu niebě pomhacź. Potaišim prjecź, žo šam wukhowacź, prjedy hacź yschindźe podhlad na njeho.

Dobéża k woknu a storiwy šawdźichi wrócźo; chayschc na wokonowu dešku šaléźeć, a do šahrodźy łkocźiźć, ale jeho cźéło žo łapraji. W šahrodźe stejeschc cźerwjeny, kotryž bě jeho nuts puschcźił. Wón stejeschc tam j połběhnjenej ruku a w tutej wupinjenej ruzy łpójna Pětr Sundek revolwer.

„Njeśibńcze žo, njeśudźicze podhlad cźeknycź abo šatjelu Wołk!"

„Sćze wobkludnili? Schto to réka!"

„To réka, so yschindźech runje hischcze w prawym cźašu, so bych Wam mucź k cźekanjeju šnjemóźnik. Mi njeczeknjecze j pasorow! Połućicźe mi sa mordarjstwo!"

Pětr Sundek žo šakopny. Rimale bě padnuł. „Muž bě morwy, jako do jstwu šastupich. Wésće to. Sšnadź šće Wy šam j jeho mordarjom!"

Najnowše z cwjeho swěta

* We Wrótšławju je žo w nozy k frjedźe cźołmowanje šo wjeśkowanskimi cźołmami wotbalika. Runjeż wyšuchi Wrótšławske wobory haschachu, žo cźołmowanja do jtte wotpali.

* S lodowca (Gletšcher) pschi žórle réki Rhone w Alpach njejapzy wjele wodu wuprażny. Woda mandźelsteju a jeju wóšomlétneho šyna šobustorkny. Jonu mósachu wukhowacź, nan a šyn pak ko tepichstaj.

* S khlostarnje na arichiłej kupje Korfu je žo j podjemšim thadom 13 cźejtich štóžnikow wudobyło. Cźełarjej kradnychu cźołm a wujdźechu j nim na morjo.

* W zołagiłej šahrodźe w Denveru w Kolorado, šlatże w Amerizy mjedwjedźej, kij buschtaj pschi horcźej šlaj, žowjeho šnateho wotbladarja morischtaj. Sta wopy towarjow pschihladowachu tutonu hróžbnemu podabłej. Druhi wotbladarjo tśełachu je schrótom do mjedwjedźow so buschtaj žowjej wopraj puschcźiłoj, tola podarmo.

Muž w paslach

Morderšstwa podhladny

„Wodajcie," Pětr Sundek projiwschi, luśeja postrowi, kotrejž w durjach stejeschc. „Hym psches tśi hodźiny po pucźu. Je horzo d'enja. Buśeśce mi schkleńcu wody posticźił?"

Muzśi w durjach sběže, kotrejž we sahrodźe stejeschc, na muža na dróhu pohlada. S khwatanu n pohibnu wša won najprjedu hischcze jónu khobuk j hłowu. Běšche j narěcu pschet lopjenu. Po idaczu bě runje dźank j domu wuńcź. Wrjdzera'che na zuřeho kaž na schercjenje. Jeho hłóh klinczeschc lubjawje a serjawje, jako wuttorczi hłowa: „Kak pschidźeśe runje tu psched tónle dom?"

Pětr Sundek žo pojmja. „Njeśjym dundal", wón rjekny, „hym dnje trochu rostorhany, ale . . ."

„Cźehodła pschidźeśe runje te mni?" Muzśi mjeschc cźerwjene wokoh; jeho mjeńwocźo šoaschc žo šnadź runje tehodła tak błédc.

Pětr Sundek śišajny j ramjenjomaj. „To je prěcaja tźeja psched mjetom."

Wokomik hischcze so cźerwjenowkosaty kondźeschc; šoaschc žo. Jo sa šobu wojowalcź. Potom rjekny: „Pójcze nuts; dyrbicze dostaci, schtož śebi pschejecze."

Pětr Sundek do domu sastupi. Tu hydleschc wo šdaczu jenož tutón jenicźki muž. Je'n krockele rjachu. Muzśi j Kokukem w ruzy wocźini dnje. „Sastupcze tat dotho tu," wón rjekny, „woc'alńcze wokomik." Wón wotzaji Pětra Sundeka šamemu.

Jstwa běšche hubjene wobjwitlena. Pches šawdźichi mejesche jenož mało šwětła pschisitkuje: bě tu jako na šmérkach, runjeż běšche sa wocźinjenym wokom hischcze šwětły dźeń. Pětr Sundek socźu ljinanje wokoło wutrobny. Sodźerjenje muža bě tyko tak šwódźinne. — Schto dyrbjeschc tu; cźehodła da jemu cźekacź? Jako šłuchaju šteschc. šaftuscha rěcźacź. Muzśi kcźeschc wonka we wotkhćź. Pětr Sundek nastajeschc wuschi: niemóżeschc frosumiecź, schto cźerwjenu rěcźeschc, ale spóźna, jo jemu telefonuje. — Wón pohlada na wotewrjene wokno. Won! jeho pscheběža. Cźeśunecź! Ale wobtknjeźi žo. Njebudź bojasnik, Pětrje, cźehodła dyrbjał zojacź!

Nesłhadowaschc žo wo jstwje. Cźemne łożone stoły steschu kokowokoło furjeršteho błidła. Wibańšte błido wupjerałche žo psched wokном. Tu šłoži Pětr Sundek wrěcźo. W łtole la pjšanšłim błidom šedźeschc poslawo. Do so šwjeleńa niepohišna paslawa muśi'eho, kotruž njebě pytnuł, dokelž bě ju wyšoke śeńowadło stoła nimałe dospolnje kryło.

Wón pschišłupi. Saschpi ranucźi žo jemu na jazyk a njemóżeche łtowocźka rjeź.

Stróżele šafwinuchu jemu jshju. Muśili bě morwy. Bě łtónzowany. Mjeczit leźeschc na šemi; leźeschc j kewju womaśany. Na wutrobnju morweho wotśišchowaschc žo na šwětłym wobleku cźmowy, mokry błak.

Pětr Sundekej žo šalschcik tola hischcze šełlie wudobyu. Ale wón muża w štole njeśudźi. Potom dobéża Pětr k durjom; chayschc wocźinicź, ale durje běchu šamrjene. Torbaschc wo klinku. „Na pomoc!" šawoławschi šwóna tola, kaj bjes šmyšła je wokanje. Schto dyrbjeschc cźinicź? Morwemu niebě pomhacź. Potaišim prjecź, žo šam wukhowacź, prjedy hacź yschindźe podhlad na njeho.

Dobéża k woknu a storiwy šawdźichi wrócźo; chayschc na wokonowu dešku šaléźeć, a do šahrodźy łkocźiźć, ale jeho cźéło žo łapraji. W šahrodźe stejeschc cźerwjeny, kotryž bě jeho nuts puschcźił. Wón stejeschc tam j połběhnjenej ruku a w tutej wupinjenej ruzy łpójna Pětr Sundek revolwer.

„Njeśibńcze žo, njeśudźicze podhlad cźeknycź abo šatjelu Wołk!"

„Sćze wobkludnili? Schto to réka!"

„To réka, so yschindźech runje hischcze w prawym cźašu, so bych Wam mucź k cźekanjeju šnjemóźnik. Mi njeczeknjecze j pasorow! Połućicźe mi sa mordarjstwo!"

Pětr Sundek žo šakopny. Rimale bě padnuł. „Muž bě morwy, jako do jstwu šastupich. Wésće to. Sšnadź šće Wy šam j jeho mordarjom!"

Radio

Pjatk, 20. julija łtyschiny:

Königswusterhausen: Nimo šnateho wschědneho proarama: 6,20 rauschi konzert. 12 tacźele. 15,15 ja WDM. 17,50 sa němšti młodolud. 20,15 hodźina naroda (orchesterski konzert).

Lipsk: Nimo šnateho wschědneho programa: 5,55 ja burow. 6,25 rauschi konzert. 11 tacźele. 11,40 ja burow. 14,40 sa žony. 17,10 sa młodźinu. 18,20 j operettow. 20,15 politiski trótki pschehlad.

Hischcze wažne j dnjewsho programa: Barlin: 21,40 konzert. Königsberg: 21 wjeczorny konzert. Wien: 20,25 wjeczorny konzert. Warschawa: 17,30 šabawna hudźba.

Budyske stawniske powěšće

17. julija 1934.

Narodźenja: Kurtej Bjedrichej Knjeźay, měsćańskej pokarnje, łynk. Arnoschtej Pawłej Lucźitej Günther, fabrikantej dźełacźerjej, łynk. — Wumrětoj: Augusta Ida dźěl. Scheidingowa rodź. Richterej, bjes powołanja j Mjeleczina, 50 lět. — Arnoscht Bohuwěr Schmidt, murjer, 76 lět. — Pschipowedźenje mandźelstwa: Dr. med. Wilhelm Arnoscht Günther Wischhoff, aźistenzny lěkař w Budyšchinje, j Hertu Ebbu Emiliju Riechelmannej, rónźenskej asistentku w Lipsku. — Swjatanje mandźelstwa: Jan Franz Gustav Tietze, wědomostny pomozny dźełacźeř w Rabenawje i Fridu Hilźbjetu Siebenhünerej, cźeśeńskej łotru w Budyschinje.

K swjedźenjam

wšěch družin

wše drastowe tkaniny, khorkowowy płat, hardy a źiźdźane tkaniny

Schaaf

Meble

a pólstrowane twory

poruča po najnižšich płaćiznach

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózow. hasy 15

Sym Serb!

Wulke tučne jerje 8 ₰

stučna

Paul Martschke, Kózorska dr. 22

Najnowše wunamakanje, kotrež ma wulki wušitkowne derjeniče sobuźłowjekow, je **isolowanje** cźłowjeskeho cźła z impragnowanej tkaninu **wot strašnych magnetiskich zemskich prudow.** Je to najtuńe a najbóle praktiske wunamakanje na tutym polu. Tutu isolaciju może sebi najchudši kupić a wona nětrjaje cyłe žiwjenje. Radu wo khmanosći a trjebanju podawa: přirodne lěkowanje cźłowjeskeho cźła

Karl Schramm, w Budyšinje, Fichtowa dróha 3

415 kolesow

rozpředach hižo w tutym lěće. To je z donokazom zo dobre twory płaćizny hódno předawam. Najnowši wubjerk znamkowych kolesow. Wokoło 300 kolesow na składze. Na prěcźe płaćenje w dźělbach. Napłaćenj 10 hr. Tydźeńska dźělba 2 hr.

J. Schieback, na Mužakowskej dr. 4

Přijimam trjebane kolesa jako napłaćenje.

Jsraelec rěznistwo w Bukecach

poruča

młode howjaze mjaso, tučne a libojte pt. 45 . 50 pj.
rulady a popječene wobrjebło (Rumpsteak) pt. 70 pj.
gulašowe mjaso pt. 60 pj.
bjedro, k pječeniu hot. pt. 80 pj.
swinjace mjaso, pleco, łopatka pt. 65 pj.
kotelety a hrjebjeń pt. 70 pj.
brjuch pt. 60 pj.
čerstwy połć a sadło pt. 70 pj.
ćelace mjaso punt 60 pj.
sa'ami a servelat. kolbasa 1.50
wšě druhi kolbasow pt. 70 pj.
rubane howjaze a swiniace mjaso pt. 65 pj.
kaldony, wumio, płuca, howjaze hłowy pt. 15 pj.
sulcowe mjaso 5 pt. 1.00
sušene połć a swinjace mjaso pt. 80 pj.

łój a šmawc

wšo we wulkim wubjerku.
Wšo čerstwje rězane.

Cynkowane

bowy, 28 cm **0.90**
bowy, 30 cm **1.00**
wanje, owalowe, 52 cm **2.50**
zawarjeński horne z termometrom . . 4.50 3.50
wanje ke kupanju 170 cm 11.85 9.85

pola firmy

Siegel

w Budyšinje, Zadna Bohata hasa 15

Harfa

za dźěćikemšenja

je zaso dostać

w Serbskej knihařni w Budyšinje

Tunje drastowe tkaniny

płóčliwe musliny wot 38 pj.	wumělska žida . wot 48 pj.
beiderwand, indanthr. w. 48 pj.	selenic žiźdane płaty w. 78 pj.
indanthren, 80 cm šěr. w. 58 pj.	wolmjane musliny wot 95 pj.

Drastowy a tkaniny specialny wobkhod **Reimann,** při Pósťskim namješće na Hošic hasy 29.

Čěrjace pasy wšěch družin, pasowe kružałki, pasowe wjazaki, srědki k wothlad. pasow poruča

A. Kurjo Kamjeńtna hasa 9. Telefon 2735 **wulkowobkhod** z techn. woliemi a tukami z techn. wšědn. potrjebami

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihařni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Ničo Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móżemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hr.

SERBSKE NOWINY móża so na wšěch póstkich hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny,** Bautzen

Herr _____

Frau _____

in _____

Postanstalt _____

Wohnung _____

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" ab 1. August 1934. Preis 1.51 Rm.

Datum: _____ Unterschrift: _____

Dnja 20. julija 1934, dopoldnja w 9 hodźinach **přesadźuje** so na hamtskim sudnistwje w Budyšinje

Glaseree hospodarstwo w Hlinje.

Ma rjane położenje, nowe twarenja a je wokoło 7 kórcow wulke. Na żeleznicu a na awto wokoło 12 minutow; hypoteki w porjadku; kaucija ma so sobupřinjeść.

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěstk abo ważny podawk we Wašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přiđźeće, móżeće w Serbskej knihařni nawěstk zaplaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihařnja to rad čini, dokelž chce přeco to **najnowšo** swojim čěsćenym čitarjam poskićeć.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hósćeńcarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwkam čłowjeskeho znjezbožeńja z 1000 hr. – hdyž wumrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 167 — Budyšin — Pjatk 20. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Žancho zmčrowanja w Awstriskej

Rozbuchańske nadpady njedźiwajcy hrožaceho smjerineho khłostanja

Runjcj je w Awstriskej krutu zakoń wo rosbuchadłach do mozy stupił, je žo we wšěch dźělach Awstriskeje jasno wjele nadpadow z rosbuchadłami stało. Schtwórtk rano w 3 hodźinach žo na hórskej stezji Hafelekarje połnóžneje zjerzałateje żelesniży pola Innsbruka z rosbuchnjenjom dwórnischezowa tischa wobschkodźi. Wobkhad na tutej żelesniży njeje pak žo zastajił. Rosbuchnjenje běsche tak žiwne, so žo Innsbruckży wobydlerjo se zpanja wubudźichu. Wjednika a natwarjerja połnóżneje zjerzałateje żelesniży, inżenéra Turnera, a někotrych pschistejenjow tuteje żelesniży běchu njedawno puschczili, dokelž jich narodnemu smyślenju njewěrjachu. W žiwojim czasu běchu demetwi wobarnizh Turnera nadpadnyli a pschebili.

W Lustenawje w Vorarlbergskej w nozy k pjatkej rosbuchadło w turnowarni wótczinskeho turnarskeho zwjazka rozbuchny. Pschi tym za nětko 6000 schillingow schkody nasta, w zyłej wokolinje žo wokonwe schklenczy wutłukachu.

We Winje w druhim wokrjesu žu zjawnu telefonowarnju zapalili.

Na połodnischej żelesniży pola Edlacha w Schtyrskej w nozy nadpad z rosbuchadłom skuczichu, z czimž žo żelesniza trochu wobschkodźi. W zamjnej nozy žu blisko Bregenza we Vorarlbergskej nadpad z rosbuchadłom na żelesniżu skuczili.

Pschi bombowym nadpadje na statnu schulu w tśerjach Winstim wokrjesu Jandźenu žrjedu žo jena wogoba cżežko, cztuha lohko zrani. Kaž je policija wuzwědźiła, žo zranjenaj za skuczerjow wobhladujetaj, cżežkozranjenchu dowjesechu do thorownje, lohkozranjenchu pak sajachu. W naspomnjenej schuli běchu muzikarja za schkitanje bjesstracha zamješczene.

Schtwórtk wjeczor žu we Winje zašo wjele wožobow wjeli, kiž běchu běle nohajzy wobute. Kaž je znate, po tute nohajzy pschi krótkich thelowach po tirolskim waschnju jako nazionalsozialistiske tajne znamjo wobhladuja. Wopraudźe pak žu běle nohajzy nałožk, kiž žo po zyłej Awstriskej pěstuje. W jenym hosćencu we Winje bóndže k spodźiwnemu pschipadej; tam někotrych židow sajachu, dokelž běchu w tutych nohajzach. Jako pak swěsćichu, so žo wo židow jedna, jich hnydom zašo puschczichu. Po pschikasu knjezerstwa žu w Awstriskej dotal pschez 200 wožobow w běłych nohajzach jeli. Kedźi žu podhladni, so maju swisti z nazionalsozialistiskej stronu, dostachu hnydom někotre njedźele polizajskeho arresta.

Wusudy awstriskich nahłych sudow

Wot žrjedy nahle žudy w Awstriskej dźěłaju. Psched nahłym žudom w Hradźu jednaiche žo wo cżežkimaj nadpadomaj z rosbuchadłom na St. Michaelskim dwórnischczu krótko do pschijeżdża Winsko–Romiskeho expreżneho czasa. **Hlowny wobskorżeny Pawlik dosta 8 lét cżežkeho zajstwa, druhi wobskorżeny žo wuwinowaty.**

We Winje jednaiche žo pschecziwo 8 wobskorżenym, kotśiż běchu žo sjednorczili, so bychu nadpady z rosbuchanjom skuczili. Tśo wobskorżeni dostachu po 5 létach cżežkeho zajstwa, schtyrjo wobskorżeni pak žo wuwinowachu, dokelž njedźiche dožahacych dopokasow za jich winu. Pola wošmneho wobskorżeneho statny rěcznik wobskorżbu wróczi.

Zetkanje Mussolinija a Dollfuša

Korrespondent Havaskeje powjescżenje w Romje wočakuje, so žo Dollfuš a Mussolini 27. julija w Riccione sekataj a hač do 29. julija žwoje należnośe rozmonataj. Wot tutoho rozrěczowanja pak žo njewočakuje, so žo pschi nim ważne politiske pschedewjazaja wobsamknu. Starbemberg pschebywa hižo dźěsći czas w Bjenadach (Benedigu) a pjerza do Riccionu njepschindże. Jeho wopyt w Italskej njeje politiski.

Kriza w francowskim knježerstwje

Wótre nózne rozrěczowanja mjes Tardieuom a pjerwjejschim ministerskim presidentom Chautemsjom psched schpytowanskim wubjerkom dla należnośe je Slawiskim, žu je na Parizšku bursu njepschihódnje wusmatkowale. To też njeběsche j njeprawom, pschetož ludźo boja so noweje politiskeje krizy. Tardieu je Chautemsja wudatnje wótrje pschimał. Tendenza na Parizšku bursu běche bjes lóschta, renty, kiž běchu w posledźnim czasu w cżasach žiwje postupowale, wczera wo někotre dypki spadnychu.

Radikalni sozialistojo so je Chautemsjom trjechetaja, wonaj pak žo njejsu hischcze k nowemu położenju wuprajili. Kaž so powě, njejsu mjes sobu pschesejene. Wiza radikalnych sozialistow běsche hižo na krajnym puncte tuteje strony pschecziwo pschinjerowemu knježerstwu wustupowała. Tutón pschipaw wona la pschicżinu toho, so by rasnje zadała, so Herriot j nětczišcznemu knježerstwu wusmjeri. Pomérni a prawicżni ludźo w tutej stronje pak sa zakhowanje nětczišcznemu knježerstwu wustupuja. Mjez žo Herriot sam k wobsteju swojcżam njewupraji, njeje dźe so niczo rozsudneho wobsamknyć nětź. Radikalni sozialistojo, kotśiż w Parizu pschebywaju, hischcze wjeczor zhromadźitaju wo wobstejnoscżach rěczachu. Herriot hatle popoldnju z Genfa wočakuje.

Knježerstwowa rada so zeńdże

Franzowske knježerstwo seńdże žo pjatk ke knježerstwowej radźe pod pschedsydstwom namjetneho ministerskeho presidenta, justicznego ministra Cherona, so by žo z Tardieuowymi wuprajenjemi psched pschepytowanskim wubjerkom w Stawiskeho należnośe wuprajila.

Eksekutiwny wubjerk radikalno-sozialistiskeje strony zhromadźi so pschichodnu žrjedu, so by tohorunja wo nowym położenju wuradźował. Politiske a parlamentariske wožoby pak mjenja, so wjetschina radikalnych sozialistow w Tardieuowych winowanjach Chautemsja žanoho nadpada na stronu zamu njewidźi a so budże žo tohodla politika kriza wobeńcz hodźeć.

W běrowje polizije w Dijonje w nozy k schtwórtkej woheń wudyri a běsche žo hižo tkěrko rozsćerił, jako wohnjowa wobora dokhwata. Woberje drje žo poradźi, hłowne twarjenje psched wotpalenjom schkitaczj, tola někotre druhe twarjenja žo do czista wotpalichu. Ludźo žo boja, so žu žo z aktami tej akty wo pschepytowanju mordarstwa na žuduiku Prineu žobu spalile.

Jendźelski plan za bronjenje w powětrje

Jendźelski namjetny ministeriski president schtwórtk w delnim Sjezuje wo politiky jendźelskeho knježerstwa w prašenju powětrowego bronjenja rěkasche. Jeho rěcz běsche žo w sjezuje a po zyłym kraju z wulkej napjatosću wočakowała. Baldwin rjekny, so žu po wójnje jendźelske knježerstwo aktiwnje politiku mjesynarodneho wotbronjenja sajtupowale. W tutym prózowanju, tutej politiży a se žwojim pschikładom a sahadanu žo Jendźelcejenjo pjerza žwoje wobronjenje hač na strašchnje nisti staw inzili w nadźiji, so druhe staty jich wjedniscwo jezdnija. Ale jednanja wo wotbronjenju žu dźeje trale, hač je nětko wočakował.

Politika jendźelskeho knježerstwa wostanje po Baldwinowych złowach politika mjesynarodneho wotbronjenja, **Jendźelczejenjo njejsu nadźiju na wobmjesowanje we wotbronjenju spuschczili.** Snowa žo prózuja, so bychu morowy dypl, kiž ju Genfske jednanja dospołe, pschewinyli. Wschak po dotalnych najhonjenjach njemóža hódny wuspěch wočakać. Pschi znamjenjach njemjera w Europe zaczjahowan, **so je czaš pschischol, hdyž dyrbi žo wobronjenje Jendźelskeje tkutnje pschekmahowacz.** Po Baldwinowych wuzkach žu wjedniży wschitkich stronow tutón rozsudny czaš wočakowali. Pschi taktich wobstejnoscżach jendźelske knježerstwo hižo mežnozy dołho zyle kajane katranje dołdanje pruhuje. Njedostatki, kiž maju žo wotstronicz, su knježerstwa na wobronjenju a sttkach, w tutym nastupanju pschichodne léta wimoichi pruhowanjow w narunanju dopokaja.

Schtož pak kralowske wojowańske mozy za powětr nastupa, je pak położenje trochu hinasche. Tu jedna žo wo nuzne wuwinowanje, kiž je žo pschezo zašo wotstorkowało, a ninio toho wo wotstronjenje njedostatkow. **Jendźelske knježerstwo je dokonało, so njemóże dłeje czakacz, ale dyrbi w blischich létach khroje wojowańske mozy za powětr tak wudospołnicz, so bo mozam blischich zuředow zarazin.** Wono je programmu wobsamkło, kiž žo na tuto kto a na 4 pschichodne léta wupschestrěwa. Wón wobsteji z 41 nowych sładlow létadłow z tymi, kotrez žu žo hižo za program léta 1934 postajile. S tutych 41 sładlow na 33 sładlow schkitaj domisny służejcz. Tak žo dotalna liczba 42 sładlow na 75 sładlow za smitkownu schkit kraja wuzije. Służne sładła žu za służbu w namórskim wójsku abo we wukraju postajene.

Proces přećiwo sowjetskim zastojnikam

W Leningradze je žo schtwórtk proješ pschecziwo 41 zastojnikam finanzneho kommisariata zapoczał. Wobskorżenych zastojnikow wuzuja, so žu sej stat we někotre milijony rublow wobschkodźili. S wobskorżeneho spiża wukhadża, so žu tśo kommunistojo za 8 mježazow 400 000 rublow za jebje pschetrjebali. **Po wobskorżbje žada žo za 22 wobskorżenych smjerine khłostanje.**

Strajk w San Francisku skoro nimo

Generalny strajk w San Franzišku žo w powschitkownym njeporjedje žiwojemu końcej bliži. Se wschich stron wobkrucża žo, so strajk porušcżuje; to zalezi wošebje na žiwnym zamoschtnje wobydlerstwa, kiž zdźiwos zbroby j bronjenji zakitalcze. Někotre wuzenja, kotrez žo w Seattlu a Spokanje stachu, wukhadźachu swjetscha z kommunistiskeho schczuwanja. **Mocżizna, kotruž pola zajatych strajkowych wjednikow zebrachu, dopokazuje, so žu kommunistojo hižom psched létom powschitkowny strajk we wschěch pschistawnych městach Sjednoczenych statow wotmyślili. Po tutym wotkrucżu žo wocżakuje, so žo kommunistojo z czrjodami wotwjesli.**

Generalny statny rěcznik Cummings je žrjedu wojerwił, so je Kaliforništi gowernour presidenta Roosevelta prošył, so by wukrajnikow j Ameriki wupokasał, kotśiż pschi generalnym strajku w San Franzišku zbožatske połpyty wujwjedechu. Tuto žadanje kaliforništeho gowerneura je žo amerikanskemu djelowemu ministerstwu pólskało. Jedyn j najradikalnischich wjednikow pschistawnych djelacżerjow, Harry Bredges, je wojerwił, so je drje generalny strajk ninio, so pak pschistawni djelacżerjo njejsu zbožatsku. Wotmyślenje generalneho strajka je žo z dowolnoscżu strajkowego wjednistwa smiczilo, dokelž buchu tankowne, holczenju a mjazowe twornje sjawnoscżi zašo pschistupne.

Kaž ho je San Franzišku powě, je strajkowy wubjerk wobsamknył, so ho strajk zastaji.

Tuto wobsamknjenje pschija žo we wubjerku z 191 hłosami pschecziwo 174 hłosam. Wubjerk namołwjesche djelacżerske swojaki, kiž běchu do pschipósnatwacżeho strajka stupili, hnydom zašo do djela zjsć, pschilubi pak hischcze strajkowaym pschistawnym djelacżerjam moralisku a pjenježnu podpjeru.

Rosšud wo zastajenju generalneho strajka wosamnjenja wuspěch Rooseveltowsko pokojeńskeho wubjerka. Wjeło cżežke jednanja mjes wschelakimi skupinami djelodawarjow a djelobjerjerjow hischcze pschińdu. Sćitała mjeńschina za zastajenje strajka dopokasuje, kak rosnjerjasni

dźěćerjo ju. To wuchadża ſ toho, ſo je ſo generalny ſtrajk jenaj pod cžěſkimi ſjawnoſtnymi mjenjenja ſaſtajił, dokelž ſo ſ wobſchěrnjejſchim ſtawom hrožeſche.

Krótke politiske powěsće

Franzowſki ſwonkowny minister Barthou pſchija ſchiwórk popoldnju němſkeho pósłanza w Pariſu, Roland Koeſtera, a po nim ſowjetſkeho pósłenika Rosenberga. Wo rozrěčowanjomaj ſo hamtſo nicžo njewoſewja.

Pod wjednistwom emigrantſkeho kommiſara Machiſa ſchiwórk popoldnju pola Němſkeje frouty w Saarbrücken dom pſchepytowachu. Pſchi tym dóńdże k ſkandalojnym podawkam, tſi khrobe wuſadanje wopſnamjenjeja.

Japanſzy ſajupjerjo podadża ſo w auguſcže do Waſhingtona, ſo bychu ſo wo konferency wójnſkeho ſłódźſtwa w lěcže 1935 roſrěčowali.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 20. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer **740**, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 33 ſtop. cžopłoty. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer + 2, najniſchſcha temperatura w nozy 13 ſtop. cžopłoty. Wuhladny na wjedro: pomróčene. — Nižina je wječera ſe ſylnym wětrom a prochom k nam pſchicžahowała. Wona je ſ měſtnami njewjedra, ale jenoż malo deſchcza pſchinjeſła. Pſchi mórſkich wětrach dyrje je njebjo trochu pomróčene, tola nadźija na wotſchewjaze deſchcze ſo ſaſo poſłubjuje. Wot wjeczora bliži ſo wyſchina a pſchinjeſe ſaſo wuwjedrjenje. Jutſje ſobotu błónčko 4,09 hodźin ſkhadża a ſo 8,03 hodźin khowa. Měſačk ſkhadża popoldnju 3,19 hodźin a khowa ſo wjeczor 11,16 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſobotu: Sſo ſaſo wuwjedri.**

— **Wobſchudźeć ſ papjerjanymi pjenjesami, tſi wjazy njepłacža.** W Kólnje je wobſchudźeł ſ papjerjanymi pj+jesami, tſi wjazy njepłacža, wuſtupował. Pola ſamotnych žonow wotnajeſche ſtebi wón wumeblowane jitwy, ſapłacži ſ 50hriwnowſkej, wjazy njepłacžiwej papjeru 10 hacž 20 hriwnow, da ſtebi ſbytk wróćicž a ſłubi ſo ſ nim. 50hriwnowſke papjery maju datum 21. 4. 10. Na nich je wobſchudźeł licžbu 1910 do 1930 pſchemėnił. Wobſchudźeć je nětkhe 30 lět ſtary, 1,65 metrow wulki, ſapadžiży, ma brune wobliczo, cžorne włoſy, nima wuſow, khodźi w cžěmnym wobleku a jaſnobarbnym mantlu.

— **Kažeriam radia!** Pſchezo ſaſo ſo ſtawa, ſo ſo **rěcže naſcheho wjednika a ſobuſtawow** němſkeho knjeſerſtwa w radiu ſ elektriſkimi hojeniſkimi aparatami a maſchinami ſylnje kaža a ſo ſdźela ſamo ſnjemójneja. Němſke knjeſerſtwo je hižo husto na to pokaſało, ſo ſlyſchenje radia pod nazionalſozialiſtiſkim knjeſerſtwom njeje wjazy należnoſcž wożobinſteje ſabawy, ale je to ſtatnopolitiſka winowatoſcž a nuſnoſcž. Wona najwjetſchu ważnoſcž na to kładże, ſo budże w dowidźomnym cžaſu radio w kóždym němſkim domje. Doſpěcže tuteho wotpohlada hacža najhóle mylenja radia. Winowatoſcž ſóſdeho Němza, tſi mylaje hojeniſke naſtroje, domjaznoſtne naſtroje abo kažaje maſchiny wobſpędźi., je, ſo hnydom kaženje wołſtronicž da abo w cžaſu najważniſcheho radiowego ſłanja njewužiwa. Kak móže ſo kaženje wołſtronicž, Wam darmo měſtnoſcž ſa kaženje radia na pójcže radźi.

— **Jednacje kurjatkow ſo ſhubiło.** 19. julija dopoł. dnja w cžaſu wot 7 do 1/21 hodźin je ſo ſ wuběhanjiſchcža ſ pleczennym grotom wobdatym, pſchi Hauſenſkej drožy 11 kurjatkow, 4 hacž 5 njedźeł ſtarych, ſhubiło. Wone ſu: cžěmnobarbna kokoſchka ſ pjerjojtymaj nóžkomaj, cžěmnobrunej (Barnefeldſkej), 1 na cžerwjeń ſolte (Rhodelandſkej), 4 cžorne a 3 běłe kurjatka. Hacž ſu ſo kurjatka kradnyło abo na druhe waſchnje ſhubiłe, hiſchcže njeje ſtate. Dyrbi móje tu k wuſajnjenju nětcžto prajicž, ſo proſy, ſo by ſwoje wobſtejenſtwa kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje, telefon 2802, wojſewił.

— **Saamjne witowanje ſe ſajnymi běrnami ſakaſane.** Sakſke krajne burſtwo je wojſewiło, ſo je ſóſne ſamjne witowanje ſe ſajnymi běrnami w ſakſkim ſyrjodnym ſtacže po wukaſu němſkoſtatneho porucženja ſo rjadowanje pſchedawanja ſajnych běrnow woł 19. julija hacž do ſónja tuteho měſaca ſakaſane. — Redakcija je ſo na policiji ſa nadrobnoſcžemi tuteho wukaza wobhonjała, njeje pak mohła nicžo wěſteho ſhoniczˊ. Policija njemóžeſche ſaneho rosjaſnjenja podacž.

Nowa němska knižka wo Serbach

K Domowinskemu zlětej wuńdże němscy spisana knižka: „My Łužiscy Serbja“, do kotrejež su někotři naši wuznamni spisowaćelja swoje přinoški podali. Prof. O. Wićaz pisa wo serbskim ludstwje, wo jeho wašnjach a duchownych wupłodach a w dalšim nastawku wo serbskej literaturje. Wučer Nawka pokaza w nastawku „Serbska rěč“ na wosebitosce, rjanosće a bohatstwa našeje rěče. Direktor Bj. Krawc podawa přehlad wo hudźbnej kulturje Serbskeho ludu a J. Skala rozprawja a rozpomina, kak je so serbski lud pócował, sebi swoje byće a swoje kulturne wosebitosće wukhował. Knižka je za kóždeho Serba jara zajimawa a powučaca a móżemy ju jenoż doporučeć, zo by so pilnje čitała. Wušła je knižka we nakładze a ćišću Serbskich Nowin a móże so w Serbskej kniharni za 50 pf. kupić.

*

S **Delnjeje Hórki.** W poſłednim poſpjedźenju gmejnſkich ſajupjerjow ſo ſlicžbowanje wo poſłednim licžeſkim rěcže poda. Wono ſo ſ pſchesbytkom 927,35 hr ſkónczi. Temu wſchak khětro wulke gmejnine winowatoſcže ſ prjedawſchich lět napſchecžiwo ſteja, tak ſo ſmě gmejna hiſchcže wjazy lět wulki njedoſtatk w ſwojich knihach ſtejo. Pruhowarjo ſlicžbowanja njemějachu nicžo ważneho na nim wuſtajicž. Wjeſnjanoſta Nowak móżeſche ſo tehdła ſe ſamolwitoſcže wuſwobodźicž. Sa pruhowarja pokładnje w pſchichodnym rěcže ſo kk. Liſcheń, hrabja Wallwitz, Kaſper a Mihan pomjenowachu. Dale ſo wobſamknu, pſchenajeńſki pjenjes ſa gmejnſke łuki ſa ſbytk pſchenajeńſkeho cžaſa wo 15 procentow ſnižicž. Letuſchi ſhad gmejnſkich ſchtomow dyrbi ſo 29. julija pſchenajecž.

S **Rachlowa pod Cžornobohom.** (Njeſmaty žonu nadpadnył.) Wutoru poſpjedźe popoldnju ſo njeſmaty muž ſe ſtarſchej tudomnej wobydleńku, kotraž w Kinjanſkim łěſu trawu žnjeſeſche, do rěcžow da. Mudźowaſche, ſo dyrbi kedźbowacž, ſo nichtó liſcje ſ dubow njedźerje. Muž ſo tak ſpodźiwnje poczinjeſche, ſo žona ſwój korb na thribjet wja, ſo by wotſeſkła. W tutym wokomiku ju njeſmaty wot ſady pſchimny. Dokelž žona ſe hłoſom wo pomoz wołaſche, ju wón puſchči. Njeſmaty, wulki ſylny muž, ſe ſwojim kołom wotjědźe. Wórjo po tym ſo ſaſo na druhim měſtnje w łěſu pokaja. Kaž ſo ſda, je to tón ſamy muž, kotryž je hižo pſched nětkotrymž jendźelſkaj kralowſkaj mandźelſkaj do tunela jědźeſchtaj a jón ſ tym ſa ſjawny wobkhad wotewrjeſchtaj. Tunel ju wohom lět do'ho twarili. Twar je wjazy hacž 88 milijonow hriwnow płacžił.

Sſwjatocžne wotewrjenje Merſeyſteho tunela.

S **Liverpoola** do Birkenheada w Jendźelſkej ju 3½ kłmtr. dołhi a 14 metrow ſcheroki tunel natwarili. Tunel 18. julija jendźelſki kral w pſchitomnoſcži 150 000 ludźi ſwjatocžnje wotewri. Wobras pſchedſtaja wotkomik, w kotrymž jendźelſkaj kralowſkaj mandźelſkaj do tunela jědźeſchtaj a jón ſ tym ſa ſjawny wobkhad wotewrjeſchtaj. Tunel ju wohom lět do'ho twarili. Twar je wjazy hacž 88 milijonow hriwnow płacžił.

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěść ze 17. lětstotka.

Přełožił J. Š.

12] (Pokračowanje).

Druhe wosoby, kiž z biskopom pućowachu, běchu jeho lěkař, pućowański maršal, dwaj kucharjej a dźewjatnaće wotročkow.

Cyłe pućowace towarſtwo móhł derje mjenować karawanu, kiž pućowaše k ranju z Briksna k wódnemu rozpuću mjez Jadranskim a Cornym morjom. Wot Drawineho žórła dźěše puć ſtajnje z hory. Tej ſamotnej dolinje rěkaja Pustertal (Pusta dolina). Nětdy je ze Słowincami wobydlena była, wšako maja hišće dźensniši dźeń tamniše ležownostne mjena słowinske korjenje.

Konje wjacy cežko čahnyć njemějachu, dokelž wozy same do nižin při Drawje čěrjachu. Dnjowa jězba zwjetša wósom hodźin traješe. Hosćencow tehdy wjele njebě, towarſtwo pak jich tež njetrjebaše, dokelž bě ze žiwnosću derje zastarane. Trjebało je jenoż přenocowanje, a te je hižom namakało. Jedyn kuchaŕ a dwaj wotročkaj pućowachu ſtajnje doprědka, zo bě při biskopowym přikhadže wšo přihotowane. Dny julija a awgusta běchu dołhe, tehdła wosta dosć časa za wotpočink a zabawu. Biskopowi służownicy rady z kartami hrajachu, wyšši knježa pak mějachu druhu, bóle duchapołnu hru, mjenujcy šach. Při tutej hrě njerozsudźi zbožo, ale wótry rozum. Šach bě w tutych časach hižom jara rozšěrjeny. Wunamakali su jón Indojo, do Europy pak jón Arabojo hižom w dawnych lětstotkach přinjesechu. Dopokazane je, zo jón Grichojo a Romjenjo njejsu znali. Tehdła njeje wěrne powšitkowne mjenjenje, zo su jón tež w Europje hižom w Khrystusowym času hrali.

Dnja 31. julija 1628 dospě Briksenske pućowarske towarſtwo do Bělaka (Villach), hłowneho města Korutanskeje (Kärten). Bě to potajkim šesty dźeń na puću z Briksna do Bělaka. Biskop Welsberg wosta tudy dwaj dnjej. Tuto město při Drawje ze swojim žiwym wikowanjom mjez Bjenatkami (Venedig) a awstriskimi krajemi so jemu spodobaše. Runje tak so jemu krasna wokolina lubješe, kiž bě na sewjernej stronje ze zelenymi Alpami (hórskimi trawnikami), na južnej pak ze skałatymi wjeršami wobrubjena. Tež měšćanska wulka gotska cyrkej z wysokej wěžu biskopa zaja za swój wulkotny twar.

Naši pućowarjo přemysłowachu w Bělaku, po kotrej dróży bychu šli, přez Karawanki do Krajnskeje (Krain); pak po tej, kiž wjedźe na Celowe (Klagenfurt) a Lubel (Loibl), abo po tamnej, kiž wjedźe ze Bělaka ruau smuhu na Korjeń do Sawineje doliny. Dróha přez Lubel do Tržiča bě khmaniša, tola pak přeco hišće khětro hubjena, dokelž su ju hakle sto lět pozdźišo (1728) dla přikhada kěžora Korle VI. do Krajnskeje rozšěrili. Tale dróha pak bě tež dłeša hač ta na Korjeńske sedło. Tehdła so na jězbu přez Korjeńske sedło rozsudźichu. Domoj pak su na Lubel pućowali.

Jako běchu přez rěku Zilu přejeli, bu nahłosć přeco wjetša, puć pak hišće hubjeniši. Tola konje přemóchu wšě zadźěwki na to wašnje, zo dyrbjachu pućowarjo při najhórših nahłosćach z wozow zlězć a pěši na wjeršk hić. Skónčnje přiwjedźe jich dróha na sedło Korjeń (1071 metrow nad morjom). Tu wuhladachu dolinu rěki Sawy a za njej hobry Juliskich Alpow. Bórzy přijědźechu potom do wjetšeje wsy, Krajnskeje Gory, hdźež běchu tehdy zwjetša jenoż drjewjane khěžki.

Krajnska Gora měješe rjanu gotsku cyrkej ze jenej łódźu. Fara bě jenoż zdźěła murjowana, runje tak kórčma. Farař Jakub Ćubé witaše přikhadźacych nanajpřećelniše. Biskop, kanonik dr. Eder a biskopowy sekretar Kolb přenocowachu na farje, druzy dostachu bydlenje w kórčmje a w susednych khěžkach. Nazajtra přepoda Welsberg fararjej Ćubje złoty křižik jako připóznańce za hospodźiwe přijeće. Potom puści so cyle towarſtwo k Jesenicam (Aßling).

Hornja Sawina dolina bě jara samotna. Wšak je hišće nětko tam wostudle pućowanje, kelko bóle je było to w sydomnatym lětstotku. Turista nadeńdże tudy krasne dypki hórskich twórbow, štóž pak nima čuća za přirodne krasnosće, ma tu wokalinu za puščinu.

Z Jesenic čehnješe towarſtwo dale do Lěskeje a dospě wottam přez Sawiny móst na Bled. Bě hižom před wječorom 4. awgusta, jako so bliže farſkej cyrkwi swj. Měrćina pod Bledskim hrodom. Witachu jo „inter sonitum campanarum et inter explosiones tormentorum“ (ze zwonjenjom a z třelenjom ze stupkow). Tak čitamy w farſkim zapisu z lěta 1628.

Něšto służownikow z biskopoweho přewoda bě hižom dźeń prjedy na Bled dóšło. Běchu powědali, zo přijědźe biskop na druhi dźeń popoldnju. Tehdła bě so před cyrkwju wjele ludźi k powitanju zešło. Wšitcy chcychu praweho knjeza Bledskeho hrodu a přisłušnych kublow zeznać. Pod tej mócnej sćěnu nad cyrkwju a nad farskim dworom wočakowachu Bledčenjo wysokeho knjeza.

Při powitanju běchu přitomni:

Probst Lublanskeho kapitla zemjan Kašpor Bobek. Tutón w mjenje biskopa Domaša Hrena biskopa z Briksna witaše.

Probst z Bledskeje kupy Jurij Burnel.

Michał Popal, farař ze Srjedźneje Wsy we Bochinju.

Tobija Stajdler, farař ze Zospeho.

Maćij Worjechař, domjacy farař. Podpisa so rady z němskim mjenom Nusser.

Zarjadnik Bledskich kublow Krystof Waidmann.

Hwězdař Herman Fink, Welsbergowy wujk.

Adolf Waidmann, pustownik na kupje Bledskeho jězora.

Wšitcy dźěchu do cyrkwje, hdźež zaspěwa biskop dźakowny kěrluš a wudźěli požohnowanje. Wysoki cyrkwiny dostojnik jimaše ze swojim přećelnym wustupowanjom ludźi najlěpje

(Pokračowanje sćěhuje.)

mi njedźelemi w Cžornobohowym lěsu jenu tudomnu wobydlerku wobcežowak.

S **Budeštez.** (Stawniše powěsče.) Wumrěł je invalidny ventnaŕ Ota Robert Düring we Wulkich Debjezach žiwšto 15.

S **Dubrawki.** Kaž hižo pižachowy, hrjedu wokoło 11 hodžin wjecjor ſ brózńje wjeſnjanoſty Krafki w Dubrawcy woheń wudhri. Wón ſo rucže na wſchě ſtatkowe twarjenja, domſke, kruwarńu, hródź a kólnju roſchěri. Domſchowana rožka ſ 12 tórzow, wokoło 250 zentnarjow ſyna, wſchě maſchiny a rólny grat ſu ſo ſ plomjenjenti ſnicžile. Dźeł domjazeje nadoby je ſo tohornuja ſpalił. Woheń je pjecza ſ mlócžawimym wobſchkodženym motorom naſtał. Kaž ſo ſoa, je ſchkra ſ wobſchkodženeho mětſna na žito pchelezała. Wobnjowe wobory, kotrež běchu na pomoz ſchikhwatale, mójachu jenoź ſ pomozu hadźazu (ſchlawcha) 200 metrow ſdaleneho hata wodu do wobnja ſyłacz. Zaſtupne twarjenja ſu ſo na ſboże wobnjeſ wobróżle. Rukojnjanſkej ſyłkawje je ſo prěnje, Barviſej druhe nuta pchiſpóſnałe. Statkowe twarjenja běchu paſene.

Z **Pozdec.** Příchodnu njedźelu popoldnju w 5 hodź. ſo pola nas w Herbſkej grychée naš gmejnſki ſad zjawnje za hotowe pjenjezy přesadźuje.

S **Jitka.** Wječera ſo tu khójny ſapalichu. Kaž je ſo ſwjeſčiło, je woheń na tſjoch měſtnach wudyrił, tohodla ſo na ſapaleńſtwo tuka. Nětko je 15 tórzow khójnow je ſo ſpalilo. Lěſ ſ'ušcha Nakeczanſkemu knježſtwu.

S **Jězora.** S automobilom tu 13. julija ſnjeſbožiwſchi bé ſo Martin Uhlig ſ Riſkeje cježko ſranił. Dźeń poſdžiſcho je wón w Riječanſkej khorowni na wožbicže nopa wumrjeł.

S **Kulowa.** Póndźelu popoldnju wokoło ½3 hodźin je pſched wobydlenjom krawſkeho mſchitra Pětra Hanczki na Budyſkej dróży wobleczenje a wſchelaku druhu drastu, kotrež běchu pſchi tkěžnych durjach na wobhladanje wupowěſnjene, njeſnaty paduch kradnył.

S **Lubhoždja** pola Kulowa. Srjedu wjecjor je ſo tu ſtatok ratarja Jana Hauſſy ſ wohnjowym njeſbožom podeſchoł. Woheń, kotryž bě ſ brózńje wulchoł, ſo rucže na hródź a domſke wupſcheſtrě. Wobnjowe wobory ſ Kulowa, Wojerez, Cžiſkowje, Wóglinka, Ssulſchez a Tradowa mójachu jenoź dźeł domſkeho ſnicženju wutkowacź. Lětuſche žně ſu ſo ivalile, tola domjaza nadoba a ſtót ſu ſo mohłe ſ cžaſom wulkowacź.

S **Wojerez.** Ssobotu popoldnju je na dróży mjes Wojerezami a Hródkom pola Cžornoluhowſkeje hajnſtkowanje baggerowy wjednik Kulawy ſ Bórthamora ſ pódlanſkeho puća do hłowneje dróhi jěchžo, do automobila ſawadźił. Se ſyłnym ſrażenjom ſo motorſki koleſaŕ najſrjedy na khłódźaŕ a potom na automobilowu ſtžechu wjerchny, hdźež ſo pſchelama a morwy leżo woſta. W automobilu ſedźaze wožoby ſo jenoź lohko wobſchkodźichu.

— **W Sołerpom, Nowym Měſcže, Bórkhamorje, Nawnom a Mulkezach dyrbja ſo pžy ſawjeracź.** Cžernikowſke ſpa w Nowym Měſcže ſu ſa ſkaženeho ſpóſnali.

S **Wětcže Wodu.** W jenej tudomnej ſchkleńcžkarni je 19ćina dźěłacžerka Hana Nowakez ſ Nowneho ſe wramej ruku do cžerjazeho riemjenja jeneje maſchiny ſajała. Nchi tym je ſo jej pjerſchcženjak ſtrachnje ſmjatk. W Khoczebuſkej khorowni ſu jón dyrbjeli wotrenjacź.

Se **Saluža** pola Sleho Komorowa. (Kruwa ſonu radpadła a cježko ſranita.) Na Sakuſſkich łukach ſe ſtadła, kotrež ſwudowjena Marja Grafina paſeſche, jena kruwa nadobo wonjemdri. S rohomaj ſo do paſtyſki da, ju ſemi cžišnu a roſtkohjena do njeje bodźeſche. Grozinej ſo krwawe rany wubodźechu a ſo jena wobruckła a někotre rjebła ſlamachu. Ju ſu do Kłeſchiſchcžowſkeje khorownje dowjeſli.

Přilopk

* **Transmiſija ſtomiwu kožu wottorhła.** Zalotne njeſbože je ſo w Drježdźanach na Kottaſkej dróży w jenej dźěłarni jódźeſho ledu ſtało. Tam ſo jena žona ſ włoſami do ſo wjerczażeje transmiſije ſaſchmjata. Wjeſnjowonej ſo zyła kožina hłowa hač do wocžow wottorhe. Mjeſkarjowmu do khorownje Bjedrichowe-ho měſta dowjeſechu.

* **Sahežbacź hač do ſchije jako ſrědk pſcheczíwo błyſkowemu dyrjenju.** Blížko měſta Kijewa w pokodnizkej Ruſſej bě njedawno błyſk pjeć ratarjow k ſemi poražył. Jich pſcheczeljo měnjachu, ſo ſu ſ błyſkom ſeſeni morwi, tola wěſtoſcže dla hnydom po lékarja ſachu. Hdyž lékaŕ pſchiźdże, ſ błyſkom poražených ſu wopraudźe bjes žiwjenja na ſemi leżo nadźe. S pomocu jich pcheczełow wón błyſkowe wo-hacź do ſchije do ſemje ſaręcź da. Po ſtarym lu-dowym nawěžnjenju pjecza ſahrjebanje ſ błyſkom morje-ſahu woſtawi, dokeł ſemja mitinu (elektrizitetu) ſa-ſcžita wucženje. Kaž by ſo ludowe nawědźenje jako wěrne wopokaſacź, ſo pola pjeczoch ſahrje-ch wopraudźe ſnamjenja žiwjenja pokaſowachu. Někotry cžaſ ſo jim też wědomje wróćił. Dźiwačni-re, ſo běchu hač do ſchije ſahrjebani.

* **W Hallu w Tirolſkej** ſu 52 nazionalnych ſozia-w ſajeli, na kotrychž tukaju, ſo ſu nadpad na ſelne łopki ſ rosbuchadłam pſchihotowali.

* **Nadpad na banku w Schpaniſkej.** W Mataru ko Barcelonu je ſrjedu wóſom wobronjenych muži, ſi ſo ſ dwěmaj kradnjenymaj automobilomaj pſchi-ſechu, jenu banku nadpadło. Hdyž rubježniźu ban-mikam kaſachu, ſo hnchu ruzy ſběhnyli, tuczi do ru-ſnikow ſtrělachu. Rubježniźu na to tehornuja tžele-woiwolwicku a bankowého direktora cježko ſranichu. ła to cžełnychu. Cžełaju ſo je žandarmami ſetkachu, kotriž po tželežu někotrych rubježnikow ſajachu.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

* **W Langenhennersdorfje w dolinje rěki Gottleuby pola Berggiehhübla je ſo dźěłarinja tiſchnerje papy wotpalika. Woheń ſo tež na blizki lěſ wupiſcheſtrě. Pſchi wulkej horjoceje dyrbjeſche ſo żeleſniſki wobkhad na khwilu ſaſtajicź.**

* **W Delmenhorſcje je ſo wulka kólnja Timmermannez ſpedizijowneje ſirmy wotpalika. Kólnju běchu halle loni ſa 30 000 hriwnow natwarili. W kólni leżeſche wjele benzina a wolija. Tři pokładżene auta ſ pſchipowjeſchakami a ſchtyri konje ſo ſobuſpalichu.**

* **W Marienſteinje pola Schaſtlacha w Baderſkej ſu ſrjedu tſjo hórnizy ſmjertnje ſnjeſbožili. Jědžete płuny njejapzy je ſemje wuſtupichu a dźěłacžerjow morichu. Pſchi wulkowanju ſo někotři muzojo ſajeđojezjichu, tola njejſu w ſmjertnym ſtrachu.**

Swóbne powěsče

Wumrěła: Gertruda Schuppanowa rodź. Wenzſkowkez w Kamjenzu; ſkowanje budże jutſje ſobotu popoldnju ½4 hodźin wot ſarowańſkeho domu na Tſélžowſkej haſy 31.

Towaſtwowski powěſtnik.

Zwjazk luž. Serb. Studentſtwa. Přichodnu ſobotu dopoldnja ½10 hodź. (z dypkom) mamy w Serbſkim Domje (deleka) jara ważne wubjerkowe posedźenje. Kóždy wubjerkownik ma mi tam pisomnu rozprawu wo swojej dźěławosći wotedać. Też druzy towaršojo, byrnjež też njebychu do wubjerka słušeli, maju tam po możnosći přitomni być. Jedna so wo ważne wěcy. Tehodła was cyle wěſce wočakuju. Podstarši.

76 Seiten ſtark, mit Weltprogramm, vielen Bildern und Artikeln
Die beſtausgeſtattete und inhaltreiche Deutſche Funkzeitſchrift
Mit Geräteverſicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Poſt. Einzelhefte 25 Pf.
Probeheft gern umſonſt vom Verlag, Berlin N24

Hospodarski rozkład

Pjatk, 20. julija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	12,675	100 českosk. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,65	100 franc. frankow	16,50

Barlinſka burſa běše wčera ſaſo kruczíſcha a žiwiſcha. Najwjetſchi ſajim namakachu akcije żeleſnjowe industrije. Kurſy ſo powſchitkownje powyſchichu a ſwoju wyſchinu wobkhowachu. Witi rentowych liſtow běchu ſłabſche a njeſtajniſche.

Barlinſke żitne wulkomiti też wčera żaneho woſtwjenja njepokaſowachu. Mjes žitom ſo jenoź wowſ trochu ſylniſcho poſticzeſche, hewak pak woſta poſticzenje ſłabe. Staru pſchenzu kupowachu jenoź młynjy po ſnadnych dźělbach. Sa nowej rožku pak ſo na witkach ſtoro dożyła njepraſchachu. Industrija a piwarnje pak hiſchcže dobry ſajim ſa jeczmjeń pokajachu. Pizowańſti jeczmjeń ſo njepoſticzeſche.

Wčera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheniz: 9,50—9,75 hr., rožki: 7,40—7,50 hr., jeczmjenja: 7,45—7,80 hr., wowſa: 8,30—8,80 hr.

Witi w Kamjenzu.

Pſchenża 9,55 hr., rožka, nowa 7,55 hr., jeczmjeń, nałětni 9—10 hr., jeczmjeń, naſymiki 7,55 hr., wowſ 10,25—10,75 hr., pſchenczne wotruby 7,30—7,50 hr., rżane wotruby 7,30—7,50 hr., ſyno 6—6,25 hr., ſkoma ſtótna 1,70—2 hr., ſkoma k ſaſtanju 1,50 hr., běrny 5,74 hr., butra 1,50 hr., proſata 4—11 hr., kał, běły, punt 15 pj., kał, cžerwjeny 15 pj., kał, ſyndrojty 10—35 pj., koboda, jědźna 18 pj., zybła 10—12 pj., trěn 50 pj., ſołotej, kerčžt 5—7 pj., kórki 20—30 pj., radiſki, walczt 5 pj., retchej, walczt 8 pj., buny 20—25 pj., tomaty 20—30 pj., ſłowti 45 pj.

Witi w Lubiju.

Pſchenża 9,65 hr., rožka 7,55 hr., jeczmjeń 7,55 hr., wowſ 9,50—10 hr., běrny 2,75—3,50 hr., ſyno 5,50 hacź 6 hr., ſkoma, ſ maſchinu młóczena 1,40—1,60 hr., pſchenczna muka 17 hr., rżana muka 12,50—13,25 hr., butra, ½ punta 75 pj., jeja 8—8½ pj., twaroh 20—25 pj., běrny, punt 10—12,5 pj., kał, běły 10—15 pj., kał, cžerwjeny 15—30 pj., karoty 10—20 pj., kał, ſyndrojty, ſchtuka 5—50 pj., kolrabi 7,5—15 pj., porej 10—15 pj., kórki 20—25 pj., kał likaty 10—18 pj., zybła, punt 12—15 pj., buny 20—30 pj., tomaty 15—30 pj., ſołotej, kerčžt 4—10 pj., radiſki, walczt 8 pj., rjewjeń 10 pj., jabłuka, punt 8—35 pj., mérnik 10—15 pj.

Witi w Khoczebuſu.

Mjaſo, howjaſe, punt 60—80 pj., mjaſo, cželaze 60—90 pj., mjaſo, ſkopjaze 0,90—1 hr., mjaſo, ſwinjaze 65—90 pj., jeja, ſchtuka 7,5—8 pj., butra, punt 1,40 hr., twaroh 20—23 pj., lany wolij, litr 1,40 hr., liny 1—1,20 hr., ſchžuli 0,75—1,10 hr., hołbje, młode, ſchtuka 40—50 pj., ſury, żiwe 1,80—2,50 hr., ſhapony, żiwe 2—3,50 hr., kórki 20—40 pj., kolrabi 20 pj., morchej, punt 10 pj., ſuſmaczii 50 pj., koboda, jědźna 35 pj., kał, běły 15 pj., kał, nitzinzowy 20 pj., buny, ſelene 30 pj., ſołotej, kerčžt 5—10 pj., trěn 40 pj., radiſki, walczt 7—8 pj., zybła 7—8 pj., kulrěpa 10 pj., běrny, punt 8,5 pj., jabłuka, punt 10—30 pj., maleny 50 pj., wiſchnje 0—50 pj., kruſchwy 20—35 pj., holanſke jahody 30 pj.

Płačizny rěznego ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

19. julija 1934 Płačizny po centnarju a hriwnach

Skótne druziny a woznamjenjenja:

Celata: 496

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	-	-	-	-	-	34—38
Srěnce kormjene ćelata wot cyca	-	-	-	-	-	27—33
Snadnje wuwite	-	-	-	-	-	23—26
Najſpatniše	-	-	-	-	-	—

Swinje: 438

Tučne swinje, přez 3 centnarje cežke	-	-	-	-	-	44—45
Połnomjaſne swinje wot 240 hač 300 puntow cežke						43—45
Połnomjaſne swinje wot 200 hač 240 puntow cežke						41—42
Połnomjaſne swinje wot 160 hač 200 puntow cežke						39—40
Mjaſne swinje wot 120 hač 160 puntow cežke					-	37—38
Rancy	-	-	-	-	-	—

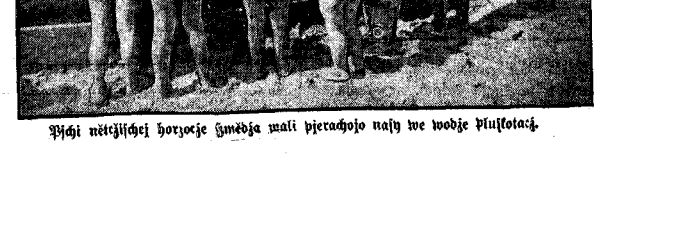
Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg
Płačizny po złotej hriwnje.

	19. 7.	18. 7.		19. 7.	18. 7.
Pšenica	192	192	buny	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	—	—	wowka	9,50-10,0	9,50-10,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	7,50-7,90	7,50-7,90
ječmjeń now.	—	—	žołte lupiny	9,5-11,0	9,5-11,0
wows	166-176	166-176	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeń. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
rżana muka	21 65	21 65	ſuch. truhanč.	—	—
pš. wotruby	12,90	12,90	běrnj. kruški	9,20	9,10
rżane „	13,00	13,00	ſyno, 50 kg		
raps	310	315	rżana ſłoma		
hróch, Viktor.	27,0-30,0	20,0-22,0	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pšeniški	14,0-15,0	14,0-15,0	ječna „		

Płačizna za pšenicy za wupłodźenja 190 193 195
Płačizna za rožku za wupłodźenja 148 149 150 151 153 155

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ a za nawěšťki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

Pſchi nětčiſchej horjoceje ſmjeđża mali pjerachojo naſy we wodze pluſkotaju.

Nětko dźe wo to, dźěło tworić!

Kóždy zbytny pjenjez do nalutowarnje, dokelž też z najmjeńšich nalutowankow z wěstym a so zadanjacym zapoloženjom so dźěło a khléb twori

Tohodla lutuj pola

Nalutowarnje města Budyšina, Žitne wiki

K swjedženjam

wšěch družin

wšě drastowe tkaniny, kherhojowe płat. banty a žiłkane tkaniny

Schaaf

Boucle-jowe tepichi

ložowe předłožki

reform. ložk

za jara tunje płaćizny

Paul Korn

na Hošic hasy 21

specialny wobkhod

Čitajće

Serbske bajki a nałožki w Błótach

kotrež je zezběrał a wudał njedawno zemrěty wulki přećel našeho luda

Wilibald v. Schulenburg

Kóždy, kiž chce něšto wo bohatym pokładze baikow a nałožkow našich Delnjoserbskich bratrow wjedźeć, dyrbi tutu knihu čitać.

Je tjenje z pjerokrezbami wudebjena a płaći jenož 2,00 hr.

w Serbskej knihańi w Budyšinje

Wobruče

za kolesa

we wšěch wulkosćach

jara płaćizny hódno pola

J. Schiebacka

na Mužakowskej dróży 4

Meble

w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo Despang

něšto na Mot.-kowej dr 17

Słomniki tunjo

Würker, Zwonk. Lawska hasa 10

Žonjacy lěkař dr. Greve

zapućował do 29. julija

We 8, 9, 10, 11

hodźinach

njech spěšnje při dźěle

čas khwata

z časnikom wot Hebolda

so přecy derje rozdźěla.

Fritz Hebold, časnikař

w Budyšinje, na Serbskej hasy 6

Jsraelec rěznistwo w Bukecach

poruča

młode howjaze mjaso, łučne a libojte pt. 45—50 pj.

rulady a popječene wobrjeblo (Rumpsteak) pt. 70 pj.

gulašowe mjaso pt. 60 pj.

bjedro, k pječenju hot. pt. 80 pj.

swinjace mjaso, pleco, łopatka pt. 65 pj.

kotelety a hrjebjeń pt. 70 pj.

bjuch pt. 60 pj.

čerstwy połč a sadło pt. 70 pj.

čelace mjaso punt 60 pj.

salami a servelat. kołbasa 1.50

wšě druhe kołbasy pt. 70 pj.

rubane howjaze a swinjace mjaso pt. 65 pj.

kaldony, wumjo, płuca, howjaze hłowy pt. 15 pj.

sulcowe mjaso 5 pt. 1.00

sušene połč a swinjace mjaso pt. 80 pj.

łój a šmawc

wšo we wulkim wubjerku.

Wšo čerstwje rězane.

Kupny dom

Max Herde

w Budyšinje je nětko

Sukelnska hasa 9

Bydleńske a spańsk. jstwy

kuchinje, półstrow. twory atd.

jenotliwemeble kupuje tunjo pola

P. RUBELA Mužak. dróha 4

Rěči serbscy!

Mam swoju półstrowarnju

Mnodźelske požčonki přijimam

VICTORIA

KOLESA

w najlepšim cyklowanja

swěta zhotowjene

Otto Fischer, Jerjowa hasa 7

Narunanske dźele - porjedźenja

Cynkowane

bowy, 28 cm **0.90**

bowy, 30 cm **1.00**

wanje, owalowe, 52 cm **2.50**

zawarjeński horne

z termometrom . . . 4.50 3.50

wanje ke kupanju

170 cm 11.85 9.85

pola firmy

Siegel

w Budyšinje, Zadna Bohata hasa 15

Nowa knižka

My Łužiscy Serbja

přinoški k znanju serbskeho ludstwa, němcy pisana z nastawkami O. Wićaza, B. Krawca, Nawki a J. Skale je runje wušła. Móže so kupić za 50 pjenjezkow w

Serbskej knihańi w Budyšinje

Rjane **čerjace pasy**

z jadr. kože w wšěch wulkosćach,

pasowy wósk

motorowe a mašinowe wolije

pasowe stryčki

(wjazanki) kaž też wše druhe techniske potrjeby poskića płaćizny hódno

Otto Büttner, wobs. Laskowski

w Budyšinje. Hłowne torhošco 9

Jězdne rjady

„Blitz"

lěćne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej knihańi

Zajimawe předwjedźenje

w firmje

A. Bokelmann

nasl.

w Budyšinje na Serbskich hrjebjadach

Pola firmy **A. Bokelmann nasl. w Budyšinje** w přizemi we wotdźělenju drobnych tworow předwjedźe so nětko zašiwadłowy aparat w zwisku z nowym zašiwanskim twistom „Pst". Tutón aparat zmóžni kóždej hospozy w někotrych mjeńšinach samo najwjetše dźěry we wšěch tkaninach na nimale njewidźomne wašnje zašić. Tutón aparat so z jenym přimnjenym ruki na kóždeškuli šijacej mašini přityknje, bjez teho, zo by so na njej něšto přeměnić dyrbjało. Kóžda hospoda budźe k porjedźenju swojich domjacych a kuchinskich šatow nowy aparat z wulkej radosću jako dobreho pomocnika witać; dokelž wón zalutuje jej wjele časa a wobuźne dźěło.

Zajimało je, praktiskim předwjedźenjam a zrozumliwym wukładowanjam předwjedźenskeje knjenje sćěhować. Mjeno „Zašiwanski čert" je woprawnjene pomjenowanje, w kotrymž so khwalby hódne wosebitosće tuteho małeho šwarneho aparata na najlepše wašnje wupraja. Wšitke knjenje a knježny měli sebi předwjedźenje wobhladać a potom z přeswědčenjom tutón aparat za swoju domjacnosć sebi wobstarać; njech nichtó njeskomdźi, sebi tute předwjedźenje bjez nućenja ke kupjenju wobhladać.

Spanske istwy

kuchinje / jědźeńnje

polstrowane meble

kaž też wše **jednotliwe meble**

najtuńšo a we wubjernym wuwjedźenju pola firmy

Fr. Wenzel w Budyšinje

w Serbskim domje

Mnodźelske požčonki so přijimaja

Nětko Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móžemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hr.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstkich hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny,** Bautzen

Herr .....

Frau .....

.....

in .....

Postanstalt .....

Wohnung .....

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" ab 1. August 1934. Preis 1.51 Rm.

Datum: ..... Unterschrift: .....

Hdźe? daće swoje

filmy, platy atd.

ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikarja

Ericha Lenza

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodźe. / Telefon 2134

ZEISS TESSAR

Weldeketten billigst

bei

Schneider & Schulze

Steinstraße 13

An der Kirche

zu unserer lieben Frau

Wšě čišćerske dźěła

tunjo a w dobrym wuwjedźenju

w čišćerni Serbskich Nowin

Wšitke tute knihi móža so w Serbskej knihańi w Budyšinje kupić

Přiloha k čisłu 167

SERBSKE NOWINY

Pjatk 20. julija 1934

Zaso rubježne mordarstwo w Smolinach

Wot 1. julija 1934 je žo diplomowy inżeńer dr. August Krauß pschi Techniskej akademiji w Gdańsku shubił. Wón na tutym dniu w Ssmolinach na horu Brocken puczowaschе. Napośledk žu jeho w Lautenthalskich kupjelach widżeli, hdyż je pječa prajił, so chce na Altenau na horu Brocken hicź. 13. julija Kraußowe cźiło nėhdże 500 metrow wot Brockenskeho hoscźenja dalene, 30 metrow ſ boka Goethoweho puczа w kerczinje namakachu. Wono mėjesche sady na hlowje ſsetnu ranu. Mies druhimi wėzami rubi žo jemu stary ſsiłrowy dahsačny cźapnik; na ſnutskownej ſtronje wėka běchu ſlowa „Non pre de haute Prägision.“ Też paż se mėjicźelowej fotografiju, w Gdańsku wuſtajenu, je žo tradnyk.

Hdyż też ma žo ſkuczeć wėſcze w Ssmolinach pytacź, žo tola prožu, ſo buchu wošoby, kiż žu w mjenowanym cźażu wokoło Brockena a wošebje w Lautenthalu, Goslaru, Altenawje abo w blišschej wokolinje pschebywałe a podhladne wėzy wobkedźbowachu, kiż mohłe ſe rubiežnym mordarſtwom ſwiſnowacź, wo ſwojich wobkedźbowanjach Budyſkemu kriminalnemu wotdźelenju abo tóžbej druhej policiji powėźe.

Po najhórſim straże za połodnišu Pólsku

W powodżenych krajinach połodniſcheje Pólſkeje je ſtrach powuſchcźik, dokelž žo deſchczowacź pſchesta. Najſtraſchniſche je nėtko pschi rėzu Wiſle. Jeje woda ſrjedu wieczor hiſchcźe pschibėrasche, tola pomaſſcho.

W powodżennm kraju žo wobſtrad hiſchcźe njeje ſaſo wotewrik. Mieſnarodne żelesniſke ciahi, kiż hewak na Krakow a Lwow jėdża, dyrbia nėtko na Kielzu jėdźicź. Pólſke knjeżerſtwo je 100 000 ſlotych pschepokaſało, ſo by žo ſ tutymi pjenjesami najhórſchej nuſy wotwomhało. Runje telko pjenjes je Krakowſke wóſwobſtwo pschepokaſało. Zentralny pomozny wubjerk ſpſe wobhdleŕſtwo k woprowanju pjenjeżnych darow namolwja.

S Lwowſkeho wóſwobſtwa pſchikhadźeja tehorunja ſmėroważe powėźce. Woda na rėkach rucźe ſwaduje. Mies Tarnowom a Lwowom je žo wobkhad ſdźěła ſaſo ſapoczał.

Cyrkwinske powėśće

8. njedźela po ſwj. Trojizy, 22. prażnika 1934.

S **Budyſchina.** W Michalſkej zyrkwi rano w 7 hodźinach ſerbſke Boże wotkſaſanje, we 8 hodźinach ſerbſce a dopołdnja ½10 hodźin němſke kemſchenje (ſarař Kapler). — Krajna ſběrka.

*

Krajnozyrkwinſke ſiednoczeństwo w Budyſchinje pſchi Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dopołdnja ½11 hodź. ſwjatk dźěcźi; wjeczor we 8 hodźinach evangeliſazija. Na Jidźowje wieczor we 8 hodźinach evangeliſazija; thema: „Schtwore wokanje Boże!“ — Sſrjedu wieczor we 8 hodźinach ſwjatk młodźiny ſa młodże holzy. Schtwórtk wieczor we 8 hodźinach bibliſki wieczor (knjes ſarař Ludwig). Ssobotu wieczor we 8 hodźinach ſwjatk młodźiny ſa młodźenzow. — Sſhromadźiny ſwonka Budyſchina: Njedźelu popołdniu w 3 hodźinach w Roswodżezach, póndźelu wieczor ½9 hodźin w Zokowje, wutoru wieczor ½9 hodźin w Semizach, ſrjedu wieczor we 8 hodźinach w Biſkopizach, ſchtwórtk wieczor we 8 hodźinach w Dobruſchi,, pjatk wjeczor we 8 hodźinach we Hornjej Hórzy. — Hodźiny ſa žony: Njedźelu popołdnju w 3 hodźinach w Bukezach, póndźelu wieczor ½9 hodźin w Budeſtezach.

S **Barta.** Rano we 8 hodźinach žo ſerbſke předowanje cźita. Krajna ſběrka ſa wuſtaw młodźiny „Hainſtein“ w Eiſenachu.

S **Budeſtez.** Rano w 7 hodźinach ſerbſka ſpowėdź, we 8 hodźinach ſerbſke a dopołdnja ½10 hodźin němſke kemſchenje: ſarař Böttger. Sběrka ſa Hainſteinſki ſkutk. Dopołdnja w 11 hodźinach ſmėje ſarař Böttger kemſchenje ſa dźěcźi 1. hacź 4. ſchulſkeho lėta. — Wutoru wieczor we 8 hodźinach ſmėje ſarař Böttger biblisku hodźinu w młodźinowni.

S **Budyſchinka.** Rano we 8 hodźinach žo ſerbſke předowanje cźita.

S **Buſez.** Rano ½7 hodźin ſerbſka ſpowėdź, we 8 hodźinach ſerbſke a dopołdnja ½10 hodźin němſke kemſchenje. — Mumrėt: Khorla August Koch, khėżeŕ a żeleſniſki dohladowaŕ na wotp. w Trjebjeży, 68 l., 4 m. a 19 d. ſtary.

S **Hodźija.** Rano w 7 hodźinach ſerbſka ſpowėdź, we 8 hodźinach ſerbſke kemſchenje, dopołdnja ½10 hodźin němſke kemſchenje. Sběrka ſa Hainſtein.

S **Hucźiny.** Rano we 8 hodźinach ſerbſka, dopołdnja ½10 hodźin němſka Boża ſłużba. W 11 hodźinach Boża ſłużba ſa młodźinu. Krajna kolekta.

S **Khwaczicy.** Rano w 7 hodźinach ſerbſka ſpowėdź, we 8 hodźinach ſerbſke a dopołdnja ½10 hodźin němſke kemſchenje, wobeje ſ kolektu ſa Hainſteinſki ſkutk. We 11 hodźinach dźěcźikemſchenje. — Mumrėt: 19. julija: August Maſy Förſter, fabriſki dźěłaciėŕ (miſchtr) we Wulkej Dubrawje. 55 l., 3 m. a 27 dnjow ſtary.

S **Klukſcha.** Rano we 8 hodźinach ſerbſke kemſchenje ſ cźitanjom předowanja.

S **Kotez.** Dopołdnja ½11 hodźin němſke předowanje (ſarař Harſtik ſ Hbjelſka).

S **Lupoje.** Dopołdnja ½10 hodźin ſmėje knjes ſarař Paul ſ Budyſchina němſku Bożu ſłużbu.

S **Maleſchez.** Rano we 8 hodźinach ſerbſke, dopołdnja ½10 hodźin němſke kemſchenje. Kollekta ſa Hainſteinſki ſkutk k wuwuczowanju pomognikow ſa evangelſki ſkutk.

S **Minakala.** Rano w 7 hodźinach ſerbſka ſpowėdź ſ Bożim wotkſaſanjom a we 8 hodźinach ſerbſka Boża ſłużba. Dopołdnja w 10 hodźinach ſwjatočnoſć pſchi pomniku ſa we wójnje padnienych w Pșowjach (100-lėtny jubilej Pșowjanſkeje ſchule) a w 11 hodźinach. Boża ſłużba w Pșowjanſkej ſchuli. — Wutoru, 24. julija, wjeczor we 8 hodźinach ſhromadźizna žónſkeho towaŕſtwa w Adolſkej Hėcźe. — Sſrjedu, 25. julija, wjeczor we 8 hodźinach ſhromadźizna žónſkeho towaŕſtwa poſa Rohlinkez w Minakale.

S **Njeſwaczidła.** Rano we 8 hodźinach ſerbſke, dop. w 9 hodźinach němſke kemſchenje w Saréżu.

S **powodżeneje krajiny w južnej Pólſkej.**

Wocźerſtwjetnja Kryniza, kotraž žo, każ mnohe druhe mėſtna kraja pſched Karpatami, pſchi cźežkim powodżenju poſlednich dnjow dospołnje wot ſwonkowneho ſwėta wotdźěli.

Bože młyny mlėja pomału . . .

Dżeń bė žo nakhilił. Poſlednje ſapaze pruhi wieczorneho ſłónca połſcozjuja wjeſſchi ſchtomow, a kromy mróczelow žo cźerwjenja. Lubowny ſynk ſwónczka wjeſnece zrokwiczki ſnoſkuje ſo po cźichich honach.

Njchi pucźu ſa wjeſku wotpoczujetaj proſcherjej na ſelenym hrjóžku. Sady njeju ſaha k njebju w khłódku dweju bréſow ſtary ſwjatky ſichiż. Tutaj tam wotpocźoważe cźłowjekaj njemóżetaj žo runacź po ſwojej w'chelakorej ſtarobje. Młody hakle nėhdże tſiadważeźi, ſtary blizko ſchesćdźeſatej. Jako takle bżeżadowaſchtaj, ſłoži młody ſwoju kedźbnoſcź na ſwjaty ſichiż a rjekny „Och, ty tu też hiſchcze ſyn?“ Stary ſmėjo wotmolwi: „Takle, hólcze, nėtt je wón wſchė twoje ſmėſchenja ſtrhchał. ſa to cźe ſtorcźi do hele a cźe wėcźnje pothkoſta!“ „Mje do hele, ty? Nó, to chżył też pódla bycź! Schtó dha je hórſchi ſ naju, hej!“

Stary žo ſchcźėri a rjekne: „Rosbi jemu koſcze prjedy hacź cźe do hele ſtorcźi! — Ale praji, nimaſch ſmuſitoſcze!“

„Schto ty projiſch? — Ja nimam ſmuſitoſcze? — Wjazu hacź ty, hdyż ł wėzy pſchindże!“ Tak tola wſmi ſwój kli a bij ſ nim do lichtżowaneho!“ „To mi trjeba njeje!“ „Widźiſch, to ja mėnjach, ſo maſch ſtrach, ſo mohł cźe Wóh luby knjes ſa thornaŕ wſacź! — Tola hólcze, kedźbuj — ja cźi pokażu!“

S tutym ſłowom ſtary ſtany wſa ſwój puczowaúſki kli a rosbi cźėło. Jako prėni ras dyri, nabu też młody ſmuſitoſcze a pomhaſche ſtaremu pſchi jeho dźěle.

We ſwojim ſtym lóſchcze ani njepytny, ſo bėſche žo ſtarý do blišſeje kerczinju ſunuł a žo ſhubił. Jako žo ſo nim wobhladny, wuhlada na tamnej ſtronje pucźa burſkeju wotroczkow, kiż dżoſchtaj žo runje na njeho walicź. W poſledním wokomiku žo jemu poradżi tłóchnucź, tehorunja do kerczinju. Wotroczkaj žo hnydom ſa nimaj puſchczźitaj a jedyn rjekny druhemu: „Wėż ty ja ſtarym, tuteho hižom popadnu!“ Cźėkaju pytny hižo ſylnu ruku na ſchiji. Wotroczk jeho dżerżi.

Mjes tym bėſche druhi wotroczk ſtareho njedoczinka pytał. Tón pak bėſche ſtrach prjedy ſpoſnał hacź bė pſchepoſoże a tak bėſche žo też prjedy ſ próchа mėł. Ke tomu dawa jemu ſtrach mozn, ſo bėži, ſchtoż ſamóże. Nėtko cźuje žo wėcźiſchi. Cźėkanje bė jeho njeſmėrnje napinało, nėtko dźėſche pomaſkho ſepjerajo žo na ſwój kij. „Satraſchne, to mje ſkoro mėjachu! hórboze pſchi ſhebi. Tamneho drje žu ſaſzkapili, jo móże ſhebi nėtko nėſchto njedżeł mėra popſchecź w khłódku jaſtwowych murjow.“

Na roſpucźu woſtanje ſtejo a njewė, kotry pucź by ſchoł. Krajina je jemu nėkaŕ ſnata. Hacź je ju hižo ras pſchepucźował? — Njemóże žo na nicžo wjazu dopomnicź. Dże po ſcherokim pucźu dale, wobdaty je wyſokimi ſchtomami. To je wſchitko tak, każ je to jónu naſhonił, ale hdy? Tutón pucź wjedże do mėſta. Haj ale do kajkeho? A tak daloko je hiſchcze hacź tam? Wſchitko bėſche ſapomnił pſches létdżeſatki ſwojeho njethmaneho ſiwjenja.

Stupa dale. Nėkajki łónz wſchak to hižo ſmėje. Je jara ſprójny a tuż ſynje žo na tamjeń pſchi pucźu. Wjeczor chże bycź hiſchcze w mėſcze, do kotreho pucź wjedże.

Nadobo bu ſtedźbny. Se ſwojim kijom bė ſchtapał w pėſku pucźa a nėſchto ſwėcźate wuſchtapał. Spėſchnje hrabny ſa nim. W ruzy dżerżi rjeczaſk ſ módrych parlow a na łónzu ſ małym ſichtżikom. Nadżijeſche žo, ſo je namakał nėſchto drahotne a nėtko dżerżi jedyn — haj, ſchto dha! — Rjeczaſk ſ ſichtżikom? — Rjeczaſk? — Nė, tak ſo tutón rjeczaſk njemjenuje! Wón to derje wė, njemóże pak žo dopomnicź. Wón to ſacźuwa, ſo bė žo we ſwojim żiwjenju hižo ſ tutej wėzu ſaběrał. Ale hdy? — Ssnadź, jako bė hiſchcze dżėcźo? Tu žo nadobo dopomni na lėta dźėcźatſtwa. Nėtko nadobo wė, ſchto je namakał a ſchto dżerżi w ſwojej ruzy. To bė rożowy. Rożowy, kajtiż bė doſtał wot ſwojeje macźerje, jako bė hiſchcze mały hólcźej byl. Jako nėtko dale puczowaſche, pytaſche ſa rjanymi hrónczkami tuteho pacźerja, kotrej jeho dobra macź nėhdy wucźeſche. Niż ſ poboſnoſcźe wón to cźinjeſche, ale dopomnjecźe na jeho ſaidźenoſcź bė jeho ſajało. Njeſmėrnje żbożowna bė jeho młodoſcź; wón dopomni žo też, kak to pſchindże, ſo je tutón pucź hižo wotſpjet pſchekrocził. Je tu ſe ſwojej pobożnej macźerju tak huſto puczował do bliſkeho hnadowneho mėſta. Dopomni žo na tamne lėcźne ranje jako dźěſchtaj ſ macźerju po tutym pucźu. We lėżu ſpėwaſche a juſkaſche ptačzina żwój raniſki pacźeŕ Bohu lubemu Knjeſej. Na ſelenym brjóžku kżejſachu rózyſki w najrjeńſchich barbach. Roża na trawiczkach błyſkotaſche w pruhach raniſcheho ſłónca. Zitne jahony ſokmijachu w żunim wėtſku. Khiſachu a ſdėchachu ſwoje kłoſy ke thwalbje Bożej. Swony wokolnych ſnrkwjow witachu dżeń ſ lubosnym ſynkom. Jaźna wodżiczka pluſkotaſche po tuczinych łucźniſchczach, na kotrychž ſo paſu ſtadła wowzow. Nad wſchitkim wupiſchestrėwaſche ſo módre njebjo. Wėke mróczalti ſnoſchowachu ſo nad wjeſſchkami ſeleneho lėża. Pſches wſchitke tute kraſnoſcźe puczowaſche ſe ſwojej macźerku k hnadnemu mėſtnu. Macź ſo modleſche vo bożnje rożowz. Modleſche ſo wótije, ſo możeſche ſu hólz ſcźehowacź. Ach, to bėchu rjane cźaſy, jako bė jeho macź hiſchcze żiwa.

A macź bė mumrėła. A wón bė žo ſeſtarił. Bė ſacźahnył do wulkeho mėſta a ſapomnił domiſnu. Wórhy też ſhubi ſwoju wėru. Je ſcźehował pſchiſkad ſłych towaŕſchow a pſchezo hłubje padał. — A dżenża! Nubjeſnik najhórſcheje drużiny. Niczo ſe ſnmjenja, kiż bė jeho dobra macź wużywała, njebė ſelthadźało. A do tak wjele wutrobow bė wużywał pjanku ſłych ſłutkow. Kak wjele cźiſtych duſchow bė ſaſedźeźił! Każ bė dżenża

S **Rožaczij.** Rano we 8 hodźinach žerbiła, dopołdnja ½10 hodźin němska Boża słužba. ¾11 hodźin Boża słužba za dźěći. Sběrka za Hainsteinski stukk. Popołdnju ½3 hodźin zhromadźizna za zyku jónšku mlodźinu. Wječor we 8 hodźinach zhromadźizna za zyku muziku młodźinu.

S **Porschiz.** Rano w 7 hodźinach žerbiła spowědź, we 8 hodźinach žerbiła a popołdnju ½10 hodźin němske kemšenje (tuje farar Kschižan-Kulkschanski). Sběrka za Hainsteinski stukk.

S **Rakez.** Rano we 8 hodźinach žerbiła spowědź a žwjate wotkasanje, popołdnja w 9 hodźinach žerbiła, ½11 hodźin němska Boża słužba, popołdnju w 2 hodźinomaj žerbite kemšenje (se spowědźu) w Komorowje, ¼4 hodźin to žamšne w Stróži, ½5 hodźin to žamšne w Schežeňu, w 6 hodźinach to žamšne w Hermanezach. — Pónděelu rano w 7 hodźinach rańšcha nutrnosć.

S **Mósperka.** Popołdnja w 9 hodźinach prědowanje (farar Harštik z Hbjelska). Sběrka.

S **Wóglinka.** Rano we 8 hodźinach žerbite, popołdnja ½10 hodźin němske kemšenje. Kolekta. Popołdnju ½4 hodźin Boža słužba w Lěšku.

Radio

Sóbotu 21. julija 1934 hłychimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho programma: 6,20 rańšchi konzert. 10,30 za dźěći. 12 pichipołdnišchi konzert. 15,45 hospodarski tydźeński pschehlad. 18,10 sportski tydźeński pschehlad. 20,10 reje europiskich ludow.

Lipsk: Nimo znateho wschědneho programma: 5,55 za burow. 6,25 rańschi konzert. 11,40 za burow. 12 dujerska hudźba. 15,10 tydźeński pschehlad. 20,15 operetta „Hudźba a luboscej".

Hischcze wažne z dnjowcho programma: Barlin: 20,10 pišany wječor walcžika. Königsberg: 20,10 wulki pišany wječor. Mnichow: 20,10 pišany wječor.

Niedostatk wody na połnócnofrisiskich kupach

S trajnej žuchotu je na połnóžnofrisiskich a Halligliich kupach njedostatk na wodze nastał. Na kupje Pellwormje žu wschitke studnje wušatke a pschérowy wuikke. Też Halligike kupy hižo dlejšchi czas wody nimaju. Luje je žtódkej wodu žu tchorunja wuikke. S Husuma žo woda z wožebitymi czołmami na Pellwormsku a Halligike kupy wožy.

Też město Toenning czerpi na wulki njedostatk wody. Wona njewobhrodži žaneje wodarnje a wužiwa dejchczowu a studnjazu wodu. Tehodla dyrbi žo tež tuto město z Husuma z wodu sastarać. Woda pschedawa žo wobydlerjam, litr za pjenježk. Železnica hižom dlejschi czas za Toenningsku thorownju wodu pschiwožuje. K temu železnica žwoje tankowe wožy pschewostaja.

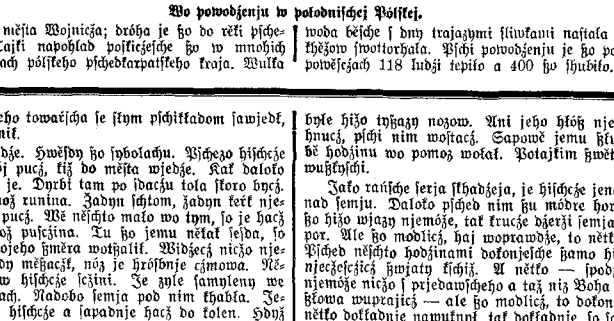
Njew'edra a zliwki w Jendželskej

Nad zyłej Jendželskej žo žrjedu wjeczor czežke njewjedra se sliwkami rospuschczichu. Błyšk mori ili wožaby, psches 30 wožobow žo irani. Na wjele městnach *dóńdże k wulkim powodźenjam.* Jendželske wobydlerstwo deschcz po dołhej žuchoze jara wita.

Na kupje Browusesa žo kerki japalichu. Dźeł kupy a 12 twarjenjow žo z wohnjom zapuścji. Wojazy, polizistoj a dźełaczerjo woheń haschachu. Kupa je znata jako schkitańšti kraj za ptaczinu a swérinu. Sta swérjatow žu z wohnjom kónz wsate.

Nuza pola amerikanskich farmar'ow

Ssuchota posledních njedzel je w farmarskim kraju mjes wultorěku Mississippiom a Rocky Mountains (skalnymi horami) dotal njeschkschane hubjenstwo pichinjesła. **W posledních 27 dnjach dožo horzota skoro pschezo 47 stopjenkow po Celsiju.** W nozy njespadny czopłota jenje nize 25 stopjenkow po Celsiju. Skónczko je sahrodu, pola a kuki dospołnje wušmalito. Husto pak

Wo powodźenju w połodnischej Pólšcy.

Wobras z niešta Wojnicza; drohá je žo do reki pschewobroczíla. Tajki napohlad polšciješche žo w mnohich městach a wsach pólskeho pschekarpatskeho kraja. Wulka woda běšche z dny trajazymi sliwkami nastała a je wjele khežow zwotworhała. Pschi powodźenju je žo po dotalnych powěsejach 118 ludźi zepilo a 400 jo zhubiło.

wječor žwojeho towarscha se žtym pschikkadom sawjedł, je pschezo czinił.

Nóz pschindże. Hwězdy žo zyholachu. Pschezo hischcze krocžeše žwój pucz, kiž do města wjedże. Kak daloko žnadź hischcze je. Dyrbi tam po dsaczu tola skoro bycź. Je dokoła jenoż runina. Zadyn schtom, zadyn kerł njewoznamjenja pucz. Mě nješchto malo wo tym, so je hacž do města jenoż puscžina. Tu žo jemu nětkat sesda, so je žo wot žwojeho žmerca wotžalił. Widźeczi niczo njemóże, je mkody měznacž, nóz je hrósbnje czmowa. Nješchto krocželow hischcze z sapadnje hacž do kolen. Hdyž chze prawu nohu wuzwobodźicź, sapadnje lewa czim hłubje. W prěnim wokomiku njesda žo jemu to straschne bycź, ale nětkle bu jemu satrach. Schto to jenoż je? Je žo sabłudźił do hata? — Ně! Czim bóle žo napinasche wulěicź z tuteje jamy, czim hłubje žo sapadowasche. Hrósba jeho napadny. Nětk bu jemu jažne, so wjedże pucz do města pjches hłuboke bahno. Spósna se hrósbu, so bě žo wotžalił wot prawcho pucza do bahna, hdźež hrozy jemu njeskmilna žmjercz. Tu je kódy wokomik drohi. Dźeła a jachi, a žmjertny pót běži jemu po cźele. Ale ani žmužłi njepuschczi jemu wot žwojeho wopora. S tódzej mjenschinu spaduje hłubje. Pomaku ale wěsze. — Je w žmjertnym straschc. Ssmjercz žteji jemu psched wocžomaj. Wojuje thrdle je sažatkym njepschecželom. Tak khrable njebě wojował wo žwoju duschu, jako bě žo sabłudźiła daloko prjecz wot pucza prawdy.

Jako jeho mozy wopuschczichu, poczina wo pomoz wowacź. Jako mrějaze stocžo ruje se sadwělowanjom do cžmoweje nozy. Nichtó pak jeho njeżłychschi. Njeje dha žaneje pomozy? — Ně, žwět žo njerozwali dla jenickeho cžłowjeka. Hwězdy njepadaju z njebje, hdyž cžłowjeka dże žemja pózrjecz. Niczo žo njepschemění na žwěcze. Wschitko ma žwój porjad. Je nóz, kaž žu byke hižo tyžazy nozow. Ani jeho hłóž njeda žo pohnucź, pschi nim wostacź. Sapowě jemu žłužbu, hdyž bě hodźinu wo pomoz wołał. Potajkim žwět jeho njewuzłyschi.

Jako rańsche serja skhadżeja, je hischcze jenoż z skowu nad žemju. Daloko psched nim žu módre hory. Hibacź žo hižo wjazy njemóże, tak krucže dżerži jemu žwój wopor. Ale žo modlicź, haj woprawdże, to nětko dokonja. Psched nješchto hodźinami dokonjesche žamo hischcze wonjeczeschcź žmjaty kchiž. A nětko — spodźiwnje — njemóże nicžo z prjedawschcho a tać niz Boha hanjazeho žkowa wupraycź — ale žo modlicź, to dokonja! To je nětko dokładnje nawuknył, tak dokładnje, so samó žwoje zyke saúdzene žiwjenje sapokucźicź we hłubokej želnoscźi. Wyskoko do powětra žaha jeho prawiza. Prawiza, kotraž pched nješchto hodźin sniczi kchiż. A w prawiźy dżerži rózowz . . .

Jako jemu židke błóto hacž do erta žtupasche, skhadża w ranju hordostnje a w najrjeńschej pyschе Boże žłónzo. S poslednim pohladnjenjom wobhahnje hlike město, kotreż kłyschczi žo w kraźnym rańschim błónzu. To je woprawdże město, kiž je se žwojej macžerju tak husto wopytał. Jako žwjaty Jerusalem leži pched nim. Ale njeldożowny jo hižo wjazy njewidźi. S poslednim želniwym „moja wina" bě žemja jeho pózrjeła. Hodźinu poldźischo dżesche po žamym puczu žtrażnik do města. Psched nim krocži młody cžłowjek, kiž ma žo dla hrubeho njedocžinstwa samołwicź. Dżeraj pucz psches bahno. A namakaschtaj tam prawizu, žahaju k njebju, wotkelž może jeniczky pomoz pschiniczi. Jenoż nětkotre krocżele bě žo wotžalił wot prawcho pucza, ale wožud je cżasto hrózbny. A tola je młodeho cžłowjeka, kotrehoż dušcha je žo sabłudźiła daloko wot praweho pucza, do wjedła na prawy pucz. We žwojim posdźischim žiwjenju njese żenje sabył jimazy wobras: Prawiza žaha k njebju je žemje jako žnamjo žwěry a wutrajnosce hacž do ždóżneho kónza.

B. W.

Ssuchota pola amerikanskich farmar'ow

Ssuchota posledních njedzel je w farmarskim kraju mjes wultorěku Mississippiom a Rocky Mountains (skalnymi horami) dotal njeschkschane hubjenstwo pichinjesła. **W posledních 27 dnjach dožo horzota skoro pschezo 47 stopjenkow po Celsiju.** W nozy njespadny czopłota jenje nize 25 stopjenkow po Celsiju. Skónczko je sahrodu, pola a kuki dospołnje wušmalito. Husto pak

Ofiahomaſkeho ſtata žu žrjedu 600 ſłoczatow ſatſelili. Sa ſtót njemóžachu wjazy žaneje wody. Najſtórje budże dyrbjecź hiſchcze nchtóre ſta ſłocžatow ſatſelicź. **Wulke ſtadła ſtotu pitaju wodu a paſtwu. Sta wagonow ſwitleneho ſkotu žu na ſtótne wiki pſchiwjeſli.** Tam pak je wjele ſtocžatow kónz wsało.

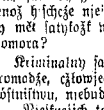
W Montanaſkim ſtacže je na paſtwach wjele ſkotu žmittło. Stopczki a bruczki hubjeſitwo hiſchcze zhorjeſeja. Tyžazy ratarjow žu žwoje hoſpodarſtwa wuſchczili, ſo bychu pola wyſchnoſczow a w městach wo pomoz proſyli. Knjeżerſtwo ſe žwojimi naprawami też wſchelakim kónczinam Oklahomaſkeho ſtata pomha.

W Miſſouriu žu nekotſi ludźo na tyfus ſtharli. W połodnischim dźele Maſſachuetiſkeho ſtata žu wulke łežne wohnje wudyrile. Statna polizija a dobrowólna dźełowa žłużba haſchecź khwatalſche.

Cežke zem'eržen'e w Panam'e

Panama, wuſki kraj, mjes žrjedźnjej a połodnischej Ameriku, žo žrjedu z cżežkim zemjerżenjom potrjechi. Sa 24 hodźin žo zemja dżeržecź krócź ſatſchaże. Zemjerżenje facžuchu też na kupomaj Coibje Puncže a Bunizy. Sscziedźiſchego zemjerżenja leži w Chiriquiſkej provinzy, 200 mil wot Balbaaſkich hór ſdalene.

We hłownym měſcze Davidu žo ſchtyri wožoby cżeſte ſranichu. Nekotre twarjenja žo zemi ſrunachu, mjes nimi pósta. Telefoniſke a telegraſiſke ſwiſki žu ſo pschetorhnyte. Mišina wuwoſta, ſo město žtuży njemóżeſche. Lekad'a z lekarſtwom a zyrobu žu do Davida leczale.

Hdyž so nad radiom wjeſelíće pisańće nam.
hdyž so na nión hněwaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinie na Hošic hasy 21

Muž w paslach

(Stónczenje.)

Pětr Sundek dyrbjeſche žo k ſcźenie ſkebnyck. W jeho wnschomaj ſchumjeſche. Niz rohum ſhubicź, žebi mužłeche, niz do womory padnycź. Nětkole rěka: ſtumu kżej wobthowacź! Salěe do djabok tich pakli. — Alc tu běſche tola, jako hy žo wokoło njeho ſaržnilo. Widżeſche wſchitko jenoż hiſchcze njeſażnje, žłyſchcheſche laž i naldala ropet, jako by mět ſatyłożł we wuſchomaj . . . njebě to tola na tóm womora?

Kriminalny ſaſtojnik jeho njezunje ſatſchaże. „Bźěcże ſo hromadże, cžłowjeczeſe. Hdyž mějeſchcheſe ſmužitoicź k tastemu ſłóſtuſtwu, niebudźeżce nam tu nětko chżyczą njeſchto kello-ocź." „Njeſłuſchich to, knjeże." Pětr Sundek ne chce hóre pożeraſche. Dychaſche cżežko. „Chzu Wam wſchitko powědacź." A wón pychdnjeże žwoju ſławiznu.

Cżeſkwenow-ko'ath ſtejeſche pódla. Schcżerjeſche žo cżerſtwjo. Saſtojnik na njeho pohlada. „Njemcko wuſtoja naſtrał, njewěrno?" Pſchikliwny pólzaj tomu lekarjej. „Kak žo ma, lekarjo?"

Lékař ſetrě žwojim brylu. Staji žebi ju halče wožo na nos doniż merżeſche. Potom jažnje roſprawi. „Njeſkutk ſtucź žo z nožom, kotruž tamle na temi leži. Stort je žo z wulkim wotmachom wunjedł. Nóž je wutrobu pschełkowſchi hnydom žmjercź ſawinował."

Kriminalny ſaſtojnik wobhlada žebi nóž. „Je to po prawom liſtowy wotewrjat", wón ſmějcźi. Cżeſkwenowſkeho pſchihłoſowatſche. „Bżeżeſche ſtajnje na pjaſatkim blidże k ruzu", wón rzekny, „běſche ſa ſadobywarja lohko, ko bróńje ſmogowacź."

Saſtojnik po ſdaczu pramje njepożłuchoſche. Na lekarja pohladawſchi rzekny: „Nóž je žo ſ wulkim wotmachom do wutroby ſtorcźił, lekarjo, tak tola prajeſchcże. Mózeſche i chłóbky rany poždubicź, hacž je winik nóž w prawizy abo w lewizy dżerżał?"

„Mordaŕ dżerżeſcho nóž bjes kóždeho dwěla w prawizy." „Schkoda", kriminalny ſaſtojnik rzekny. „Lewuſchej mužli winu lóžo dopokazacź." Nichdwěrjwje pohlada wón na Pětra Sundeka. „Wy woſtanjeżce pſchi wuprajenjach, kotrej ſcie nam tu runje na nóſ ſwjaſał?"

Pětr Sundek běſche błědy kaž wósk. „Sawěrjce, knjeże", mózeſche ſ napinanjom rjeż. Pohlada na ſaſtojnika. W jeho wocžomaj běſche nětchto, ſchtoż paſeſche. Potom ſtaji ſpodźiwanja hódne praſchenje: „Je mordaŕ dyrbjał nóž na kóždy pad ſ prawizu do wutrobnja ſtorcźicź, je zyle njemóżne, ſo běſche tamny lewuſchk?"

Kriminalny ſaſtojnik na lékarja praſchecho pohlada, kotruž proſcheſche jdobom na to wotmołwicź. „Zyle njemóżne", lékař rzekny. „Mordaŕ mózeſche nož, ſ kotrymž je ranu ſrańuk, jenoż w prawizy dżerżecź."

Pětr Sundek wosdychny. Jeho wobliczo pschemění žo. „Sputnjcże cżeſkwenowſkoſatcho, knjeże," rzekny wón wobrace a ſ jara wyſokim khłoſom, „wón je mordaŕ!„ A wón ſtuchorny rukaw ſwojeje praweje ruti a pokaſa drjewjanu ruku. „We wójnje ſhubich ſwoju prawu ruku hacž do kóncza."

Wschitcźy widżachu, ſchtož njeběchu wocžakowali, ale ichtóż hnydom ſapſchihnychu. Cżeſkwenowſkoſatcho ſtužobnik khwata k durjam, ale njeběcźche doſcź ſpěchny, kriminalny ſaſtojnik możeſche jeho hiſchcze ſa kornaŕ hrabnycź.

tz.

Budyske ſtawniske powěſće

18. julija 1934.

Narodźenja: Bjedrichej Wilhelmej Bartkej, ſchoferej, žynk. — Kurtej Wernerej Marſchnerej, mužeſkemu pomocznikowi w Kumwaldze, žynk. — Eduardej Waltarjej Jäpnerej, prokuriſtej, dźowczičźka. — Alfredej Herbertej Nopperej, kuchařej, dźowczičźka.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2667

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńcje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 168 | Budyšin — Sobotu 21. julija 1934 — Bautzen | Lětnik 93

Politiski tydźeń

Minjeny tydźeń je našu kedźbnosć sažo bóle na wonkownu politiku złožił. Najwjetše wobkedźbowanje namakachu rospomninanja wo sćerjenju mjes italami rai- cheje Europy. Nahladny wo tutym sćerjenju su wschelake, a sćerjenje tuchwilu hišće nimamy. Europa wostanje we wěsty napjatosći, dokelž so kraje cźežko dojednaju.

Wšak žeby jenotliwe staty bliže wobhladowały, faćiwowały, ma dźensnišchi dźeń kóždy kraj je swobu dosć cźinicź. Wo- stowej wójnje kraje hišće njejsu swoje domjace na- mjesće zyle dosrjadowale, runje kaž so hišće njeje nowa runowaha mjes europiskimi ludami dopołka.

Němska dźela njemylena na swojim smutskownym kulturarje a kulturarje. Po kanclerowej rěči pjatk tydźenja wuzwa statne wjednistwo hišćeje wjetšiny do- wěrjenja w ludźe. Nazionalsozializmus steji w Němskej krucźišcho hač hdy. A wschitke dźela, kiž je sapoczał, so njewustra- chaju wjedu k sameram, kiž su lěpšchi pschichod zyłeho ludu. Nimo stajneho prózowanja wo wobstaranje dźela ćiniwy tutón tydźeń nowe posłanja žitoweho hospodar- stwa naspomnicź. Tuto postajenje je runje k sejwjenju ludu. Pschi kćuschej wulkej žnuchoćze so w Němskej po- wschitkownje žrěnje žně wozakuja. Nichtó pak so njetrjeba bojeć, so nam khleb njedobahnje, mamy tola hišćeje rjane słowty loćiskich žnjow. — Wažne běšche też hišćeje wulke stawowe schesa SA-organisazije, po kotrymž so kóžde pschistłodźowanje na SA-njednikow a muži pšeć- pytuje a so na sažłužene waschnje thłosta. Tak so wschemu njewuschnemu postupowanju podłoh bjerje.

W Awstriskej so kraće pschećiwo nadpadnikam z rosbuchnjenjemi postupuje. Nahle žudy su tutón tydźeń dźesać sapoczałe a su hižom někotrych wobstorjenych sćejkemu jastwu sasudźile. We nozy po dnju, když mě- chu so wschitke rosbuchadła wotedać, su so sažo nowe nadpady i rosbuchadłami, wosebje na awstriske żelesnizy we wschelakich kónćinach skuzźile. Skućerjerjow zwjetscha množachu lepicź. Awstriski kanzler dr. Dollfuß pak w dalšej pschebywna, so by so pschichodne dny z Musso- linim setkał.

Pólska je so w sandźenym tydźenju se sliwkami a rjanym powodźenjom potrjechiła. Dny dołho su so dešcze- ła. Potrjechenemu dźelej kraja je hospodarska škoda wulka, kiž dźensa hišćeze njeje pschewidźeł. Wjele hód- nosćerjow je so sniczyło. Najbóle wobžarowacaj pak je, so je ći powedźenju wjele ludźi žiwjenje zhubiło.

Francowska pschećrawa tele dny wěsty kriz we swojim knježerstwje. Skandal wo Stawiskim ramo hač do najwyschschich sastupjerjow francowskeho stata a luda sahła. Tohodla wostanu poměry w knježerstwje napjate. Kaž so zda, so w francowskim knježerstwje na wscho- možne waschnje prózuja, so buchu skandal połćźili a hla- dali, so njesmjeje njeluboh sćěhowkow. Francowski swon- kowny minister Barthou je w Bayonnje pomnik pobjo- cźił a we swojej rěči też Němski pschimał. Italiski so jeho rěcź też njeje lubiła. Tamniske nowiny su staty francowski chauvinismus wótrje sažudźowale.

Jendźelska nadobo bróniacej poćzina. Wona chce swobje swoje wojerske lětarstwo jepkulnicź. Pschi jedna- nach wo wotbrónjenju w sandźenych měsazach so Jen- delska malo wo swoje wobrónjenje starasche. Cźłyschce hdy z wjednikom, kiž staty wjedźe k dorosumjenju a wot- bronjenju. Tola Jendźelcan Baldwin rjekny, so druhe staty njesmju tuto jendźelske wjednistwo sćěhowale. Toho- dla žeby někto jendźelske knježerstwo myłli, so njemóże haj dleže na njedobahaje waschnje wobrónjenu być.

Ruska letša naymu najsterje do Swjatska Lidow stupi. Wona pschihotuje też sterjenju z druhimi sta- mi. Runjež też runjy statnizy hinak wudawaju, je tola o žiwcze znate, so chce Ruska dobre poměry se swojimi jeczownymi sužodami wobthowacź, dokelž so w ranju Japanskej wobrožena widźi. Połoženje na mandźurskich jesach je sterje straschnische dyžli pryedy. Japanizy su jendźelskej hižo za sto wołali, so swjasć druhich europiskich kajow i Ruskej podwjera. Jendźelska pak to hižo cźini, do- kelž je Japanska niz jenoż straschna pschećiwnizа Ruskeje, ale też žylny napschećiwnik za jendźelske twory na žwě- towych wikach.

Amerika steji w znamjenju strajkoweho hibanja. Se strajka pschińtawnych dźełacerjow w San Franzjsku nasta bjes mała straschny generalny strajk. Ludźo pak běchu mudrischi a so žylnje strajkej pschećiwjachu, so kommunistojo njemóžachu swoje wotmyslenja tak do skutka stajicź, kaž bychu to rad dyšyli. W San Franzjsku so dźełacerstwo sažo smérowa. Sa to pak su na druhich městnach nowe strajki wudyrile.

Tak běšche žwětowa politika tutoho tydźenja dosć sajimawa. W posledních lětach njeje wjazy praweho lećeb- neho wobchowanja w politiskim dźele było. Cźežy su w mjesnarodnym nastupanju hišćeze pschećeźeze, tohodla nimamy wjazy žaneho měrneho lećebneho cźaka.

Nowa němska łódź za dowolcńcy so wukřćiła

W Bremerhavenje wukšcźi so pjatk nowa łódź za dowolenzy na mjeno „Der Deutsche". Pyschna běła wo- karbjena łódź běšche hižo rano sahje na połodnischi konz Kolumbusoweje koje dojela, w 9 hodźinach pschijedże cźah z bayerskimi dowolenzami, kotrež so hnydom na łódź po- dachu. Dr. Ley pschileća w letadle z Mnichowa a poda so z pschewodom wjednika němskeho hamta za pućowanje, dr. Lafferentza hnydom z letanischća na łódź.

Jako prěni wěrzesche dr. Lafferentza a rjekny, so je jara posćěhowaze, so je za krótki cźas wobstacze organisazije „Mosy z radosće" so hižom 40 000 němskich ludowych towarschow na mórskich jěsbach wobdźěliś mohło. Wo- cźakuje so, so so hižo w septembrje hišćeze druhaj par- nikaj do tuteje służby stajitaj, so by mohło potom nadobo pschez 5000 cźłowjekow mórski dowol wušiwacź.

Jako běchtaj wyschschi leutnant Beck a generalny direktor łódźerstwa Norddeutscher Lloyd dr. Fierle poře- cźałoj, so stawowy wjednik politiskeje organisazije dr. Ro- bert Ley zkowa jimaše, so by łódź wukšcźił. Pod wulkim pschipósnaćom pschipołkuchanjow wón wosłyši, so jeho „Mosy z radosće" w němskich ludźoch njeměnjeja posłanje derjeschća a bohatstwa sdružowacź, ale dyrbja puć pokaso- wacź k wocźerstwjenju, radosći a twórschenju a dyrbja nowu móz dawacź k wojowanju wo wschědny khleb. Dr. Ley dźakowasche so wschitkim městnosćam, kiž su smóžnile, so so tuta łódź za nowu łódź dowolenzarjow po- stajі. Też smužitej wobkedźbu njeschołoženeho parnika „Drjeź- dźany" wón hišćeze raz žywy dźak wupraji.

Na to knježna Reisinges, kotruž běšche Mnichowske župne wjednistwo za kschcźenšći akt wusłowiło, kschcźenske słowa porěcza: „Kschcźiju tebje na mjeno „Der Deutsche" a pscheju tebi kóždy cźas žiwoznu jěsbu". Sswjedźenšći akt skónći so z Horsta Wesselowym spěwom a němskej hymnu. Hižo popołdnju w 2 hodźinowaj „Der Deutsche" domjazy pschistaw wopuschći, so by so do norwegskich fjordow podał.

Financne położenje Sakskeje kónc meje

Po runje wojsewjenym mězačnym wupokaju wo do- chodach a wudawkach Sakskeje w měsazu meje 1934 su dochody w porjadnym hospodarstwje w prěnimaj měza- zomaj kalcerskeho lěta w haprleji a meji wscho hromadże 24 365 000 hrivnow, wudawki 48 256 000 hrivnow wu- cźinile, tak so je so w prěnimaj měsazomaj licźerskeho lěta 1934 13 891 000 hrivnow wjazy wudało, hač je do- chodow było. We wurjadnym hospodarstwje, kotrež, kaž je znate, w Sakskej žanych dochodow nima, su wudawki wot 1. haprleje hač do 31. meje t. l. 1 404 000 hrivnow wucźinile. Trajazy dołh je konz haprleje 1934 na 303 482 000 hrivnow, konz meje 1934 na 310 608 000 hrivnow powjetschik.

20 nowin w Saarskej so na tři dny zakazało

Knježerstwowa komunistija za Saarsku je pjatk po- połdnju 20 saarskim nowinam wukas pósłała, z kotrymž so wuhadzenje tuthych nowin na tři dny zakasuje. We wu- kasu pokasuje so na 12. staw w swizku s 4. licźbu 1. stawa wukaza k zakhowanju zjawneho měra a bjezpječa z 20. meje 1933. W nowinach je nastawk sjejak, kiž tuto pschе- stupjenje wosnamjenja, mjenujzy so so pschećiwiwo na- prawam knježerstwoweje komunistije wótrje pisze, a so so tuta naprawa jako wuždanje wobydlerstwa wostajenja. Knježerstwowa komunistija ma sa to, so mója tajke na- stawki statnu autoritu podrjeć a móża so za zhrowanje na- mołwjenje k njepodłuchnosći pschećiwo jeje wukasam wosnamjenjeć. Po pozdźowanju komunistije widźi so w nich thutne wohrożenje zjawneho bjezpječa a porjada.

Po zakrjećenju organow knježerstwoweje komunistije w krajnym wjednistwje němskeje fronty w Saarbrućenje po- stupowajsche komunistija pjatk pschećiwo němskemu nemi- narjinu. Njedobahajsche, so dwanaće nowin sakała, nimo toho też hišćeze pola jenotliwych nowin domy pschepytowa- wsche.

Jendźelska a Memelska

W jendźelskim delnim zjenje woprascha so schatwórk konserwatiwny zhobustaw Cunningham Reid statneho sekre- tara za zwonkowne naležnosće, haž je nota němskeho knježerstwa, Memeliki statut nastupajo, dóschła. Lord Eden wotmołwi, so je zwonkowny minister Simon wot němskeho pósłanza notu dostał, kotraž wo wschelakich litewskich franjencach tutoho statuta pisa. We wosće so němske knježerstwo wobzjelo hórschi, so je so president memelskeho direktorstwa dr. Schreiber se swojeho sastoj- nstwa puschcźił. Pryedy hač nota pschińdże, běšche jendźel- ske knježerstwo, kiž połoženje w Memelskej žiwje wobkedź- buje, hižom w swizku z kraćenu, kiž su Memelske sterjenje zhubu podwjakle.

Eden pschispomni, so Cunningham Reid wěsće wě, so jenicke slejšiske němske knježerstwa w tutym prasche- nju z jeho zhobustawstwa w Swjatej Lidow wukhadza a so maju so wschitke hórschenja na tutón swjatk złacź.

Wósom statow k dołhoranšemu zrěčenju so přeprosyło

Reuterska powěsćerjnja wosjewja, so hišćeze njeje wěste, kelko statow so wobdźěli na dołhoranšćim sterjenju, kiž je so nanjetkowało. Franzowski swonkowny minister je jendźelskemu swonkownemu ministrej licźenu psched- połožił, kotrež tele wósom statow wopschija: Němsku, Rusku, Pólsku, Cźechosłowakiku, Lotyšsku, Litwu, Estonsku a Finsku.

Žaneho dojednanja w francowskim knježerstwje

Smutskowno-politiska napjatosć mjes radikalnymi sjezialistami a zhytnym dźelom knježerstwowych stron, kotrež je Tardieu je swojim wuprajenjom psched parla- mentarnim pschepytowanjom wuhjerkom w Stawiskeho naležnosći zhudźi, so też w knježerstwowej radźe pschе- měnicź njehodźesche. Ministrejo njemóžachu so dojednacź, so justizniemu ministrej pernećuchu, so by so po pobrěžnju k ministerskemu prezidentej podał a jeho prosył, so by so z naležnosćur saběrał. W bliščhim cźasu so nowa rada ministrow pod nawjedowanjom ministerskeho presidenta Doumerguea wotmje.

Běrow radikalno-sjezialistiskeje wukonsćerskeho wubjerka běšche so pjatk popołdnju sjesćol a wo położenju wuradźo- wak. Zsobustawy su jenoh cźinje radikalno-sjezialistiskim zhobustawam knježerstwa zwjeze dowěrjenje wuprajile a su

Zaso wjele nadpadow w Awstriskej

Hamtika lětsa rosbuchańskich nadpadow je pjatk sebo wurjadnje dołha. W Leutaschu w Tirolskej pschi pschepytowanju doma w hynowej hěcze wjele pistolow a munizije namakachu. Holzenzarja, kotrehož lokal běchu bižo prjedy dla nazionalsozialistiskich shromadźiznow sawrjeli, sajachu.

Na faru w Fohnsdorfje w Schtyrskej so tohorunja w nozy cźežki nadpad z rosbuchadłom sturi, z kotrymž so wjele schłody nacźini. W St. Pětrn w Schtyrskej so mostowe betonowe płaty z rosbuchnjenjom cźežko wobschkodźichu. W Sütztenbrunnje w Delnjej Awstriskej pschi pschepytanju doma wjele rosbuchadłow namakachu. Wobsedźer doma so psched nahłym hud staji. W nozy k pjatkej w Salvatorskej zyrkwi w Hallu w Tirolskej papjerjana kula rosbuchny, z cźimž so zyrkwine wokna rosbichu.

W Reutte w Tirolskej sta so nadpad na milinarnju. Nadpadnizy rosbuchnychu 90 zentimtr. tołsty wódnu row, kotraž wodu z Planskeho jězora do milinarnje wodźi, to dołhosći njehdże 45 zentimetrow. Druha rola, kotraž w pscherězku 110 zentimetrow měri, so w dołhosći 3 metrow rostorhny. Pschi njejapkim zjawnym cźišcźu wody so betonowe kłozy wusběhnychu, kotrež tu a tam rola djerja, so někto nětk w powětrje wisaju. S nadpadom je milinarnja dyrbjała dźełacź pschestacź a dyrbi elektriski prud z druhich milinarnjow bracź.

Krótke politiske powěsće

Němski ſwonkowny minister z Neurath wopyta schtwórk němskeho presidenta w Neudeck, so by jemu pschednoschował.

Nowinarska słužba frontiskich wojowarjow wozjewja, so general ze Schleicher njeje był ze ſuhrerom Hitlerom, helma. Swjatkowa politika je pjeczo napschećžo Schleicherowej wotbože stejała.

Tśeća porjadna mecklenburgska krajna synoda je pjatk wobſamkła, so bě mecklenburgska zyrkej do němskeje evangelſkeje zyrkwje ſarjadowje.

Mussolini, kiž w blížschich dnjach Rom na khwilu na puschći, pschija pjatk popołdnju němskeho pósłanza w Romje z Hasſela k rozrěčowanju, kiž nětkole tyšćstwórcej hodźiny trajesche.

Ze Serbow

W Budyschinje, 21. julija 1931.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer + 2, najwyschscha dnjowa temperatura 32 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer + 3, najnišscha temperatura w nozy 17 stop. cźopłoty. Wuhlady na wjedro: pomrócźene. — Wyschina z wječora je tak rucze k nam scźahnyła a wjedro pola nas dospołnje wobkrjeża. Tuta wyschina pak je kotwokoło z nižinami wobdata. Wobsebje nižina nad Jendźel-

Prěni originalny wobraz wo generalnym strajku w San Franzišku.

Straża z maschinskej tśělbu narodneje gardy sa schkitom, z płesztnakow natwarjenym, na strategiſzy wažnym dypku města. Tajke městna běchu so wschitke z wojakami wobsadźiłe.

Połnomóc za Broquevilla

Belgiske kněžerstwo lěsche sebi wosebite połnomocy žadało. Wo tutym žadanju je so nětko w belgiskej komorje schtyri dny do'ho jednało. Jednanja skónčichu so pjatk popołdnju z wusledkom sa Broquevillowe kněžerstwo. Spokojnomócnjacy sakoń pschija so z 89 hłosami pschećiwo 77 hłosam 7 sapósłanzow so hłosowanja wsda. Katolikojo a liberalni su njedźiwajcy swojich pjedawschich wobmyślenjow winsle wschitcy sa sakoń hłosowali.

Wojowanja wo znutskownu móc w Awstriskej

Wo wojowanjach wo znutskownu móc w Awstriskej powuczuje jara derje memorandum, kiž je generalny prjeseda awstriskeho katolskeho dźełacźerskeho swjatka, Rudolf Hausleithner, napisał. Tutón memorandum wupraja so wótrje pschećiwo prózowanjam domowneje wobory, kajcež so wobsebje pschećiwo katolskim swjatkam měrja. Memorandum wobroca so tež pschećiwo njepschiſtuſchnemu wliwej, kiž domowna wobora w katolskich swjatkach wukonja. Tutón spis je so biſtopej Zöllnerej w Linzu pschepodał, kiž jón sašo wschitkim awstriskim biſkopam dale da, so buchu so wo nim wuprajili. Kaž Barlinske nowiny „Angriff“ zhonichu, su so wschitcy biſkopja z jenicźkim wuniasacźom tak wuprajili, kaž w memorandže steji, jenož biſkop Pawlikowski w Hradzu spyta domownu woboru sakitacź.

Biſkop Zöllner je kanzlera dr. Dollfuſa wopytał, so by jemu staroscź duchownych pschedniejšł. Dr. Dollfuſ spyta wobmyślenje Linzskeho biſkopa rozehnacź a rjeknu, so so po februarskim spěžku prózuje, wolnu domowneje woboty wobmjeſowacź a wjednikow domowneje woboty, kotsiž mohli straschni być, wusamknjeź. Jeho wotpohlad je, so by domowna wobora we wojowanju pschećiwo nazionalsozialistam na najstraschnischich městnach sapschimnyła. Na tuto wosebje dyrbi so pjeczo tóhe dorozumjenje domowneje woboty z nazionalnym wobydlerſtwom sjemóžnicź. Schtož so ſwonkownje husto jako sebjelnjenje stejsćeza domowneje woboty sdawa, je pjeczo wopraudźe wědomne złakjenje. Dollfuſ rjekny, so hižom sa najkrótschi cźas domiſniſki ſchkit na žane waschnje njebudże móz swoju politiku cźiniez, tohodla wobmyślenja duchownstwa pjeczo njejsu wopraunjene.

Krótke politiske powěsće

Němski ſwonkowny minister z Neurath wopyta schtwórk němskeho presidenta w Neudeck, so by jemu pschednoschował.

Nowinarska słužba frontiskich wojowarjow wozjewja, so general ze Schleicher njeje był ze ſuhrerom Hitlerom, helma. Swjatkowa politika je pjeczo napschećžo Schleicherowej wotbože stejała.

Tśeća porjadna mecklenburgska krajna synoda je pjatk wobſamkła, so bě mecklenburgska zyrkej do němskeje evangelſkeje zyrkwje ſarjadowje.

Mussolini, kiž w blížschich dnjach Rom na khwilu na puschći, pschija pjatk popołdnju němskeho pósłanza w Romje z Hasſela k rozrěčowanju, kiž nětkole tyšćstwórcej hodźiny trajesche.

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěsć ze 17. lětstotka.

Přełožił J. Š.

13] (Pokračowanje.)

9. Biskop Welsberg na Bledskim hrodźe.

Nazajtra po biskopowym přikhadže bě njebjo bjez mróčelow a hory pokazowachu wšu swoju krasnosć. Bled je hižom sam na sebi krasny, hišće krasniši pak je, hdyž jón słónco ze swojim błyšćom pozłoćuje. Biskop wobhladowaše z wysokeho hrodowskeho stejišća dźiwnu wokolinu a rjeknu knjezam, kiž běchu wokolo njeho zhromadźeni:

„Rjenje je w Tyrolskej, tola sćeška by nadeſoł druhdźe tak lubozny kraj kaž tndy. Tu je raj na zemi“.

„Woprawdźe něšto wurjadneho“, přistaji kanonik dr. Eder. „Hišće rjeńše haž smy wočakowali“.

„Jeli by wašej dostojnosći lubo było“, přispomni někak strachoćiwje farař Worjechař, „bych rozjasnił rozhlad z tuteje wyšiny“.

„Prawje rady bych zhonił něšto wjacy“, znapřećiwi Welsberg.

Tuž mjenowaše farař najwyšše hory, wopisa doliny a ćemne lěsy, přede wšěm pak cyrkej na kupje. Biskop bě hišće bóle zajaty z tutym napohladom.

Pozdźišo přija zarjadnika Krystofa a wuwoprašowaše so jeho wjele wo stawje leżownosćow a twarjenjow, wo lěbje hrodowskich słužownikow a jich zapłaćenju.

„Budźće smilniši z ludźimi“, dźeše biskop Krystofej, „Khudźinam přidźělće drjewo darmo! Njech sej nazběraja w lěsach suche drjewo, kelkož trjebaja. Też cyrobu dawajće khudźinam, hdyž was proša. Naše ludźo. Wězo njejsu wšitcy tajcy, kajcyž bychu być Kak pak je z dušownym stawom hrodowskich wobydlerjow? Dopjelnjeja kśesćanske přisłušnosće? Sće jim też přikład dobreho zadźerżenja?“

Krystofej w tutym nastupanju njemóžeše nichtó ničo porokować, tola sam sebje njemóžeše khwalić. Rjekny mérnje:

„Waša dostojnosć wot njestronskich swědkow wotmolwjenje dla mojeje wosoby dostanje. Po swojim swědomju pak myslu, zo njezasłuži poroka. Potrěbni khudźi dostawaju podpjeru, hdyž wo nju proša. Hrodowscy służownicy su spušćomni a sprawni ludźo. Wězo njej su wšitcy tajcy, kajcyž bychu być měli. Wšón njedostatk pak wuprawju, hdyž jón pytnu. Wšak budźeja burjo sami wašej dostojnosći swoje skóržby a prośtwy powědać.“

Welsberg: „Kak pak je z Lutrowej wěru?“

Krystof: „Kelkož je mi znate, je skoro dospołnje wutupjena. Praja, zo su hišće tśo evangelscy w tudyšej stronje.“

Welsberg: „Je štó z tutych we wašej słužbje?“

Krystof: „Žadyn. Jenož hrodowski hajnik Domaš Dorn je někšto časa luterskim poddany był. Při skónčenju swjatoho lěta 1625 pak je spóznał swoje zabłudźenje, je so fararjej wuznał, a farař je jeho zaso přijał do wěrjacych.“

Welsberg: „Prawje tak. Prajće Dornej, njech přińdźe jutře ke mni.“

Krystof: „Haj, poruču jemu.“

Welsberg: „Štó bydli nimo probsta a cyrkwjeńca na kupje?“

Krystof: „W małej khěžcy, kotrejž rěkaja eremitaža, a kotruž sym na swoje wudawki natwaril, bydli měšnik Adolf Waidmann, mój bratr.“

Welsberg: „Widźach jeho wčera při powitanju. To drje bě tón w šěršej sukni. Wupada kaž pustownik. Što dźěła na kupje?“

Krystof: „Kóždy dźeń měwa Božu mšu, hewak pak je žiwy w modlenju a rozpominanju, dospołnje dźěleny wot swěta. Je woprawdźe pustnik, kaž sće dostojny jeho sam za tajkeho měli.“

Welsberg: „Kajke ma dokhody? Dostawa snadź podpjeru wot ludźi?“

Krystof: „Lud jeho česćuje dla jeho swjateho žiwjenja a jemu něžtožkuli daruje. Hdyž pak nima dosć, dam jemu ja.“

Welsberg: „Rjana je bratrowska lubosć. Rady bych pustownika lěpje zeznał. Njech přińdźe też wón jutře ke mni.“

Krystof: „Haj, kaž přikazaće, dostojnosć.“

Welsberg: „Wam pak, knjez Krystof, připoruču, zo zastaraće hrodowske kubła też w přichodźe tak swědomiće kaž dotal. Spušćam so na was, dokelž sym hižom z druheje strony słyšał, zo sće česćowny muž. Přijimajće do słužby jenož tajkich ludźi, kiž maja dobre mjeno. Wšak su wam na wubjerk. Bóh was žohnuj!“

Krystof so poruči a z poddanym pokłonom widomnje wjesely woteńdże.

Welsberg měješe tu zbožownu wosebitosć, zo dźěše kóždy, kiž bě z nim činić měł, spokojeny wot njeho.

„Njeje njesprawny človjek,“ rěčeše biskop sam ze sobu. „Je zdźěłaneho wjedźenja a hižom z mjezwočs jemu sprawnosć cźitam. Słyšach, zo mysli do mandźelstwa stupić z někajkim holicom tuteho kraja. Ničo njewadźi. Jeli je holco čestne, won pak khudny kandidata, njemóže nichtó so přećiwjeć.“

Pohlada přez wokno a wuhlada fararja Worjecha rja na dworje.

„Domine proche!“ (Wosadny knježe) na njeho zawoła. „Počakajće, prošu, hnydom přińdu.“

Zawrě durje a dźěše po skhodźe dele k njemu a dowjedźe jeho na zahrodu pod hrodowskim twarjenjom.

„Sydźmoj so na ławku!“ dźeše. „Tu smój samoj a móžemoj sej wšelake rozpowědać.“

Worjechař bě překhwapjeny, zo je biskop tak přećelny k njemu, wjesnemu fararjej.

Welsberg: „Wy sće dušow pastyr wosady, kotraž je swj. Měrćinej do škita poručena. Nadźijam so, zo wukonjeće swěru swoju słužbu Bohu k česći a k zbožu dušow. Nimam drje winowatosć wo tym rěčeć, dokelž maće swojeho předstajeneho, wjerchbiskopa Domaša Hrena w Lublani. Tola bych so was rad prašał wo tym a wonym. Kelko lět skutkujeće hižom w tej wosadze?“

Worjechař: „Hižom dwajatřicete lěto. Na Bled sym přišoł w lěće 1596.“

Welsberg: „Je wosada wulka?“

Worjechař: „Khětro wulka. Pódla farskeje cyrkwje je hišće šěść přisłušnych. Najbóle zdalena je Bledska Dobrawa hižom tamnu stronu w Sawinej dolinje.“

Welsberg: „Maće duchowneho pomocnika?“

Worjechař: „Nětkole žaneho, nadźijam pak so, zo bórzy jeneho dostanu.“

(Pokračowanje sćěhuje.)

jtej może też naschim stronam po wulkej horzoŕe njedźelu a pondźelu njewjedra pschinjeseć. Sa nowy tydźeń ŕo potom trochu khłodnische a njewobstajnische wjedro wočakuje. — Jutśe njedźelu błonczko 4,10 hodźin ſtwađa a ŕo 8,32 hodźin thowa. Mjezańt ſtwađa jutśe popołdnju 3,40 hodźin a thowa ŕo w nozy 11,56 hodźin.

— **Muhłady na wjedro ſa jutśiſchu njedźelu: Horzo, po horzoŕe njewjedra.**

*

130 lět wobstaća Michałskeje šulskeje gmejny

25 lět noweho ſchulſkeho twarjenja.

Lětſa je ŕo 130 lět minyło, ſo je ŕo Michałſka ſchulſka gmejna ſałožiła, a 25 lět, ſo je ŕo jeje nowa wučerńa nałwarila. K wopomnjenju wobeju podawkow pſchedſtejiśerſtwo a wučerſtwo ſe ſchulſkimi dźeśimi 21. julija dopołdnja ſchulſku ſwjatočnoſć a popołdnju ſamžnu dźeń ſchulſki ſwjedźeńſ w hoſćencu w Sćijezach wotmětjetej. Wučerſki Krawc a Studerny ſtaj ſe jeſte pſchiśinu ſtawiſnuj Michałſkeje ſchule napiſałoj. S ſich wopſchijeśa njech ŕo nětkuŕe ſajimawoſeje ſdźeła. Michałſka ſchulſka wobſada na 130śine wobſtarje ſpładuje. Budyſka měſchćańſka rada ſpěchi pſchejeſche, ſo bychu dźeći wobeju Budyſkeje wotkoŕnoſće, wobeje radźinych wobcow, porjadnu ſchulſku wučbu doſtawałe. Po nanjerje tehdomniſcheho diakona pſchi Michałſkej zyrkwi, **Kaplerja**, je rada wobſtaŕnka, na ſwu ſerchowje dom ſa kapłanſtwo a ſchulu nałwariła. Stśerńju ſwottrorhachu a na jeje měſtnje nowe twarjenje. Rada ſa twar 1000 tołer pſchiſpěwoli, a Michałſkeje wobſady ſamžnu ſumu ſa to nałožiłi. Jako pśeni wučer ŕo Handrij Wiźaſa ſ Korpſchiſtaji. Won měſeſche ſdobwm kantoreſtwo a zyrkwinſku pſchi Michałſkim Božim domje faſtowaći. Pſchiſpěwoli jemu jako wučerſkeju mźdu 15 tołer ſ poMichałſkeje zyrkwje, 10 tołer ſ Tuchońſkeje zyrkwje a ſ nětkuſcheje zyrkwje ſwjatego Ducha (helpeſta), ſe ŕo poſć ſcho ſwottrorhaka. Wſchě druhe wudawki ſu ŕo ſe ſchulſkim pjenjeſom ſwjeſej. Schulſka wučpopołdnja wot 7 hać 10, popołdnju wot 1 hać 3 wotměwſache. Sſobotnu dźeń ŕo njewučeſche. e dźeći běchu do ſtſoch rjadownjow dźeſene, do tajtrej pišmikli cźitaſ wukhnyć a ſo tajkich, kotſiž tachu a pišachu. Wučbne wotrjady běchu nabeſitanje, pišanje a liśenje. Se ſerbſkej a němſkej ŕo wučeſche. Schulſki wotkſeſ njebě dwjerdże pa- Do ſchule ſerbſke dźeći ſ Budyſchina a dźeći ſe Bobolz, Hornjeje Kimy, Tśelan, Pſchijśez, Kunic, Delnjeje Kimy, Bojanźez, Ratarjez, Cźichcic, ewa, Radźanez, Hněwźez a Małſez ſhodźachu. Lětu owny ſchulſki ſałoń pſchinjeſeje. Po nim ŕo nuczena wučba ſanjeſeje. S tym bě liczba ſchulſkich dźeći ſka. S natwarjenjom ſtuke w Bórku ŕo Michałła wołoſi. Ale pſchezo cźiſchcze do njeſe 181 dźeći he, mjes nimi 69 dźeći ſerbſkich ſtarſchich ſ Bua. Liczba ſchulſkich dźeći na 277 ſtupi. Kantor Wicźaſowy nałkładnik, radźe ſdźeći, ſo ſchulſka ſiwa liſke dźeći wjazy njedźehaba. Poważny wučer ŕo ji a pod bórkłinom ŕo druha ſchulſka ſiwa wotmaja. nětſchezaſnke ſerbſke dźeći Michałſku ſchulu wopuu a ſ tym ŕo liczba dźeći wo połoju ſmjeńſchi. e ſarjadniſtwo na ſchulſke pſchedſtejiśerſtwo pſchenŕ ſo ſe wšom ſchulſkim gmejnu Tśelan, Hornjeje Sćijez, Ratarjez, Cźichcic, Radźanez a Pſchijśez he. 1884 ŕo kantor Pjekař po 63létnej wučerſkiej noſći na wotpocźink poda. S jeho nałkładnikom bě Kapler, kotryž hacź do 1915 wſchi ſchuli ſkutkowaje hiſchcze dźeńſa žiwy. Tak ſu ſa cźaſ 100 lět pojenoj tśi wučerjo ſchulſku wučbu faſtowali. ŕo ſchulſki dom pſchetawri. Schulſka ſiwa ŕo pſchei a ŕo powjetſchi. S tym pak njebě njedobyhatoſeji nje na dźeſchi cźaſ wotpowdhane. 1906 liczba ſchulnoſći na 135 ſrośeſe. Dźeſichu ŕo do dweju rjadow. Schulſke pſchedſtejiśerſtwo nałožowu ſiwu pſchi- a druheho wučerja pſchikaza. Tola ſ tym ſo njedobyhatoſeji doſeć njewotpohnuła a tohodla ſo rozſuđźichu, nowu wučerńu pſchi Drježdźańſkej dróſy nałwariła. Pſched 25 lětami ſo wona wotwori. Dokelž liczba dźeći ſtajnje pſchiběrałeſche, ſo po nětſim bitſchcze tśi wučerjo pſchikazachu. Stara ſchula dyrbjeſche ſo ſaſo k nuczenju wužiś. W lěcźe 1926 ſkrowańſku nałwarichu, kaſſichž ſo ſa wjeſne dźeći malo nadeńdże. S natwarjenjom nowych thěchow k połnocy Kidowa a k wjeſeru pola Sćijez a Ratarjez liczba ſchulſkich dźeći njepſcheſtawajcy rjeſe. Nětſchejſej wučerſki njeſu dźeći ſo rje dołho dohrajachu.

*

— **Dźeńſnjſche wiki.** Butra płaćejſche 75—80 pf., ſyr 7½—8 pf., měd w ſchłeńcźu 1,60 hr., w płaćeje 2 hr., twaroh 25 pf., wiśnje 40 pf., bury 35 pf., ſłowki 30—35 pf., mordwje 15 pf., běrny 10 pf., koſmaćki 20 pf., tomaty 20 pf., zyble 15 pf., janſke jahodki 15—20 pf., korki 20—25 pf., ſyndrojty kał 30—60 pf., cźeſwjeny kał 12—15 pf., běły kał 10—15 pf., ſołotej 5—7 pf., rjeſwjeń 10 pf., maleny 50—60 pf., ſołanſke jahody 40—50 pf.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchędne dny hać do 7 hodźin wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózny ſtłużbu a njedźelu wotewrjene na jenoź jena haptyka ſ měſtnym wotměnjenjom. W juliju je to Wettinſka hapтyka pſchi Bjedricha-Auguſtowym namješće.

Najdoſtojniſi knjez biſkop wuſwjeći jutśe njedźelu, 22. julija, dop. w 9 hodź. w tachantſkej zyrkwi kk. diakonow: **Benno Kaiſer a Ericha Slechter**, wobaj z Drježdźan, **Jana Müllera z Kamjenca a Jana Rothe z Kamjenicy** na měšnikow. Nimo toho dóſtanu alumnojo: **Jan Hipp, Jan Lubsczyk, Werner Quoicke, Edmund Rudolf a Jurij Šołta poſlednjej dwě niſſej ſwjećińnje.**

— **Paduſchſtwje.** 16. julija kradnychu ſ wołtſcha tudomneje „hoſpody k domińnje“ mużaze koło ſmotki „Braundenburg“ ſ cźiſłom 124 517. Koło měſeſche cźorne kroſtna a pſchimadle, žołte ſwjena ſ cźornymi ſmužkami, cźornej błótoſchtikatkaj, dwojoſojuncźny ſwonczk, elektriſke wobſwětlenje ſ batteriju ſmotki „Imper“, cźerwjenej wobrucźi. — 18. julija popołdnju kradnychu w tudomnych Sprjewnych kupjelach ſ drašty, kiž tam leżeſche, mużazy narucźnizowy cźaſnik ſ doubleja, zyſrnit bjes liczbow je ſmužkami, ſchěru kožanu narucźnizu. — Ludźo, kiž móža wuſnajenje podaċ, hodźe ſtej jeſdne kolo a cźaſnik woſtaſej, ſo prošcha, ſo bychu ſo pola kriminalneho wotdźelenja w Budyſchinje na hrodźe Ortenburgu ſamotwili. Hiſchcze ras ſo na to pokaſuje, ſo ſo do Sprjewnych kupjel njeſmědźa hódnoſne wěcy bohu nohwjeſ, dokelž ſu tam w poſlednim cźaſu dźeći kradłe.

— **Cźemjerz.** Wutoru ſu tudomni wobydlerjo njekaſanza fajeli a pſchiſłuſchnej wyſchnoſći pſchepodali.

Z **Cźechorjec.** 27. julija ſwjeći wumėnkarka Hana Rjeċcyna ſwoje 89. narodniny. 28 lět je hižo wudowa a wot nješto cźaſa ſem cyle na ſwoju jstwičku pokazana. Jeje towarški, kaž njeboh Hašina ze Zajdow, ſu dawno na prawdźe Božej. Daloki puć do Budyšina je tuta staruška Serbowka wjele zakraſnych lět khodźiła a na ſerbſke kemše. Na honach ſwojeje ródneje wjeſki je wona dźełała, ſykła a žnjała hač do najwyššeje ſtaroby. Je mać ſtyrjoch dźěći, dweju dźowkow a ſynow, kotrež ſu ſej w ſerbſkej Łužicy ſwój dom założili, w Budyšinje, Měrkowjic a we Cźechorjecach. Dźensa je Rjeċkec wowka nimale ſleza a wot ſwojich ſwójbnych wobſtrožowana. Kak ſo wona wjeſeli, hdyž ſo bliži dźeń jeje měſacźneho domawobſtaranja. To je ji kaž njedźelſke zwonjenje. Wona ſo nadźi za ſwojich, za kraj a cyrkej a za wšěch, z kotrymiž je nětdy ſo zeznała a kiž dawno na cźichim Miklawšku wotpoċnja. Też wona je pſchikotowana, hdyž ju Bóh tón Knjez do wěcnoſe wotwoła.

S **Połborz.** W horneċerſkej korcźmje je pondźelu Połborzanſke družſtwo ſa hromadźeſkadźenje ſejownoſcźow ſhromadźiſnu mělo. Kulturny radźeſel Wolf ſ Budyſchina jednanje wodźeſche, kotrež wjele hodźin trajeſche. Jeho łapna wospravna mała frofumnjenja nadeńdże. Wſchelake nahłady bo ŕo ſrałychu, ſhromadźiſna bě jara njemėrna a k pſchešejednoſći je po ſdaċu hiſchcze daloki puć. Njedźiwajcy toho pak ſo kommiſija ſa hromadźeſkadźenje nadźija, ſo wſchě ſadźewki pſchewinje.

S **Budyſchinka.** Też pola naſ ſapoċina wulkeje ſuchoty dła woda žadna byċ. Nětkuŕe ſtudnje ſu tu hižo ſapraſhe. Schtóż dże ſwoju ſahrodku krjepiċ, dyrbi wodu ſ rěki wožeċ. Wožeże potrjecheni ſu cźi, kiž ſami žaneje ſtudnje nimaja a dyrbja k ſuſodam po wodu thodźiċ. Nětkoſi bychu ſebi najradšo ſami nowu ſtudźeń wuryli. So pak njebychu podarmo ryli, ale pſchi ryċu na wódnu žiłu abo žórło pſchiſchli, ſu ſebi dali pruċiłarja pſchiniċ. Je to kujes Seibel, jednory ſerbſki muž ſ Hornich Brużow. Naſch ſerbſki pruċiłař je hižo na wjele měſtnach ſ wuſpěchom ſa wodu pytał. Won też wě, kak hłuboko woda w ſemi je a hacź je tam wódna žiła abo žórło. Naſich pruċiłař namaka wodu ſ pruċiłom wot drjewa abo też ſowa (metalla) abo też ſ ſowowej rynċku, kiž na nitzy wiſa. Hdyž je woda, ſo pruċiłř, kiž krucze dźerži, w rukomaj wjerċi: rynċka każ ſo w tole wjerċi. Pruċiłařſtwo njeje hiſchcze wědomoſtnje wuſajſnjene. S wuſpěchom wukonjeċ móża je jenoź nětkoſi ludźo. Kaž ſo ſda, ſkutkuja wěſte pruhi podſeſnjeſeje wody na woſebeje cźłowjeſe cźuwy w rukach nětkotrych cźłowjekow.

S **Njeſnarowow.** Pſchi Njeſnarowſkej horje je ſchtwórtk wěſty Wenzel ſ Bórka ſ motorſkim kołom ſnjeżoſt. Won je žeċ ſcheno jeneje nohi ſtamał a ſo tehodła do Budyſkeje khorownje dowjeſł.

S **Brěžnyk** niże Delneje Hórki. Naſch wjeſnjan wojnarſki mijſchtr a ratař Henċ ſwoje na ſynowych žnjach wotpalene domiſke ſajo twari. Wcźera ſu jo žiżo ſeſebjahli. Twarſki mijſchtr Łudnja ſ Pſchowjowa dże jo do ſtoch njedźeł dok adnje dotwarjeċ a kłucź pſchepodaċ. Wjedro wſchak twarej howjeſche.

S **Łupoje.** Schtwórtk pſchipołdnju cźeſe njewjedro nad Łupoju cźehnjeſche, deſchcża pak žaneho njepſchinjeſe. Bźork do jeneho ſnopowa dyri a ſapali. Płomjenja ſo po ſcheżernišcźeju wošcheričnu. Wobnjowa wobora ſo alarmowaſche a dyrbjeſche pſchipołdnju wucźahnyċ, ſo by woheń ſhaſchała.

Ze **Stróžiſća.** Stwórtk rano wokoło 8 hodź. zależy tudy pola jeneho kublerja paduch z wočinjenym woknom do domſkeho nutř. W tutym běše jenoź hospoża doma. To běše jemu cyle wěſće jara witana wěc. Won přery w hornich měſtnoſćach wšitke łoża a draſćace khamory. Tola dźěſe jenoź za pjenjezami. Tych jemu jara malo do rukow padny. Z woknom, kiž je khětro jara wobſkodźił, je ſo zaſo njeſpóznaty z próċha měł. Za paduchom nimaja žaneho ſleda. Won pak je dyrhjał w tutym domje cyle wěſće znaty byċ.

S **Kulowa.** Tudomni rěſnicy ſu wobſtamknyli, płaċišnu ſa punt howjaſeho mjaſa na 50 pjenjeſkow ſnižiċ. — W naſchim měſchćańſkim haċe ryby mrěja. Poſlednje dny ſu 77 morwych jěžnych karpow ſ njeho wucźahnyli. Do hata je pjeċa hubjena woda pſchiběžała. Cźorny Halſchtrow je ſtoro wuſkhnył.

S **Brěſawi.** Njedźelu měſeſche tudomne wojeſke towaršſtwo ſwoju ſwucźenju měſacźnu ſhromadźiſnu. We njej ſo wo powjetſchenju towaršſtwowych pſchinoſchkow jednaſche, dokelž ſu ſo ſwjatkowe pſchinoſchki powjetſchiſe. Njeměžachu pak ſo we tym dojednaċ. Tehodła ſo tale naležnoſć na bliżſchu ſhromadźiſnu wottorcźi. Wětuſche tſelenje ſ kułu śmjeże ſo 21. julija. Na tſjoch tſelnikach budźe ſo tſelcź. Łětſa ſo dowoli, na jenym tſelniku ſ tarczowej tjelbu, tola jenoź ſ měridłom a muſchtu tſelcź.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

* W **Kötzſchenbrodze** pola Drježdźan je ſo pjatk rano twarjenje hłownehо ſarjadniſtwa Gródańſkeho milinatſkeho ſwjatſka ſ cźełym wohnjom potrjeſchiło. Naſtała ſchoda je thěrko wulka.

* W **Franzowſkej** je pjatk rano w 3 hodź. dynamitowa dźełarnja Paulilles do powětra buchła. Dwaj dźełacźerjej ſo morſtchiłaj, jedyn dźełaċerjeř ſo ſrani. Woheń naſta, tola wohnjowa wobora jón bórſy podušy.

* Liczba ſmjertnych wjoroŕow pſchi powodźenju w Połſkej wuczinja po nowiſchich powěſćach pſches 200. Pola Sandomira je ſo ſnowa 36 wjoſow powodźiło.

* **Horzota w Amerizy tłoċi hiſchcze hrjedźne wjeċorne ſtaty a Newyorkſki ſtat. W Newyorku wumrěchtaj dwaj na horzotu, w Nebrazy bjewjeſco a w Minneſoće tśi. Nimale wſchudże ſtupi horzota na 32 ſtopjeńkow po Celſiu, w Miſſouriſkim ſtaċje na 36 ſtopjeńkow.**

Radio

Njedźelu, 22. julija ſłyſchimy:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho njedźelſkeho programa: 6,15 raniſchi konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 ſa ratarjow. 12,20 pſchipołkońſchi konzert. 15 taċjele. 16 pſchany ſabawny konzert. 18,45 hodźina wukrajnych Němcow. 20 klawjirta a moderna rěċ.

Lipſk: Nimo ſnateho njedźelſkeho programa: 8,25 katoliſka raniſcha nutrnoſć. 12 namėšny konzert. 15 Rudolf Boelmann ſpěwa. 15,40 ſa młodźinu. 17,50 němſke ballady. 18,50 ſabawny konzert. 20,20 rejwaniſka hudźba.

Hiſchcze ważne ſ njedźelſkeho programa: Barlin: 20 konzert. Königsberg: 21 ludowſka hudźba ſ operow. Wróclaw: 20,30 rejwaniſka hudźba. Köln: 20 Wallenſtein. Frankfurt: 20 opera Othello. Stuttgart: 20,45 ſabawny konzert. Warſchawa: 14 pólſke ludowe ſpěwy a reje. Praha: 16 wojeſći konzert.

Pondźelu, 23. julija ſłyſchimy:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6,20 raniſchi konzert. 11,30 ſpěwy k ſmjertnemu dnjej Matſka ſ Schillinga. 12 taċjele. 15,40 ſa młodźinu. 20,15 hodźina naroda.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 5,50 ſa burow. 6,25 raniſchi konzert. 11,50 ſa burow. 14,10 ludowe ſpěwy. 16 popołdniſchi konzert. 18 ſa młodźinu. 18,30 duješka hudźba. 20,15 hodźina naroda.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programa: Barlin: 21 hudźba ſa mały orcheſter. Köln: 19,15 wjeċorny konzert. Frankfurt: 19 wojeſći konzert. Muichow: 21 wjeċorny konzert. Warſchawa: 21,12 orcheſterſki konzert.

Towaſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. „Zjednoċenstwo evangelſkich Serbow“ zmeje příchodnu ſrjedu 25. julija wječor we 8 hodźinach ſwoju měſacźnu zhromadźiznu w Rostokec hoſćencu we Wuricach. Hoſćo su nam lubje witani.

Zwjazk luž. Serb. Studentſtwa. Příchodnu ſobotu dopołdnja ½10 hodź. (z dypkom) mamy w Serbſkim Domje (deleka) jara ważne wubjerkowe poſedźenje. Kóždy wubjerkownik ma mi tam piſomnu rozprawu wo ſwojej dźeławoſći wotedać. Też druzy towaršojo, byrnjež ſej njebychu do wubjerka ſłušeli, maju tam po móżnoſći přitomni być. Jedna ſo wo ważne wěcy. Tehodła was cyle wěſće wočakuju. Podſtarši.

Wiċne płaċizny w Budyšinje.

21. julija 1934.

Wšě płaċizny ſo po złotej hriwnie zrozymja. Najlěpše twory ſo hiſće wyſše płaċa.

Předmjet		najniſša płaċizna hr.	najwyſša płaċizna hr.
Pšeńca, 76 kruta płaċizna	50 kg	—	9,65
Rožka, 72 kruta płaċizna	50 kg	—	7,55
Ječmjeń, łačny	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	7,55
Ječmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	—	—
Wows	50 kg	9,50	10,00
Wows	50 kg	—	—
Běrny (wo wikowikowanju)	50 kg	—	—
Syno	50 kg	5,50	6,00
Słoma z mašinu młóš., pras.	50 kg	—	1,20
Słoma z mašinu młóċ., k zasł.	50 kg	—	1,60
Słoma z cypami młóċena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	—	3,00
Jeja	1 štk.	—	—
Pšeńć. muka 0-65% Type 502	50 kg*	—	17,00
Rżana muka 0—60% Type 610	50 kg*	—	13,25
Pšeńčne wotruby	50 kg	—	7,25
Rżane wotruby	50 kg	—	7,00
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	—	—
Husy	1 štk.	—	—
Prosata 953 štuk	1 štk.	4,00	9,00

* Pjekařska płaċizna do doma.

Prosace wiki dźěchu pomału.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smoleť a za nawěšteki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

Kedžbu! Kedžbu!

wokoło 300 porow

skórni za infanteriju

nowe, woj. wulkosć 25/26/27 hr. **6.00**

pučowanske skórnje

nowe, woj. wulkosć 24/25/26/27 hr. **7.50**

za por, dołhož su na składze

wójskowe tworjy **G. Illgen**

w Budyšinje

Kotolska hasa 4

Toilettowe mydło 25 ₰ kusk

Paul Martschke, Kěžorska dr. 22

Mały nawěštk

w našich NOWINACH je tuni a so přecy wupłaći

Mjedźane łoža spańske jstwy kuchinje

za najnižše płaćizny pola firmy

Paul Krahl

Serbske hrjebje čo. 28

Meble

w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo pola firmy **Despang** nětko na Moltkowej dr. 17

Boucle-jowe tepichi

ložowe předłožki reform. łoža

za jara tunje płaćizny

Paul Korn

na Hošic hasy 21

specialny wobkhod

K swjedženjam

wšěch družin

wšě drastowe tkaniny, khorhojowy płat, banty a žiđźane tkaniny

Schaaf

Kak so **pječiwo skřiwjenja rjapa** bjez kondźenja w powołanju wuspěšnje postupuje, a kak móže so też Wam pomhać, praji Wam

Franz Menzel

w Lipsku-Schleussig 138

po přispóstanju J.— hr. abo na dobérku.

Stepowane moskowe wołmjane wjelbłud. blidowe **přikrywy**

wulki wubjerk, jara tunjo

Paul Korn

na Hošic hasy 21

Specialny dom

Hoyerka M. Harnisch

w Budyšinje, Kěžorska dróha 2

Tel. 2770. Kóždu srjedu popoldnju w Barće, Dwórniš. dróha

Konservowe škleńcy, zawarjeńske aparaty,

żelejowe škleńcy a škleńcy k zawjazanju, gumij. wobručki a wobłučki

dóstanjeće dobre a tunjo pola firmy

Alfred Beitel

(přjedy Nicolaus)

w Kamjeńcu

na Budyšskej dróży 70

Za našu inteligencu

a za wšěch, kiž chcedźa so ze serbskej rěču a ze serbskimi wědomosćemi zabjerać, poručamy sćěhowace knihi:

3. Starožitnosće a ludowěda.

Adolf Černý: **Mythiske bytosće łužiskich Serbow.** 2 zwjazkaj. 462 str. Móže so jenož hišće w zešiwk. Čas. Mać. Serb. dostać. 5 hr.

Adolf Černý: **Wobydlenje łužiskich Serbow.** Zo. 26 wobrazami. 38 str. Móže so jenož hišće w zešiwkach Čas. Mać. Serb. dostać. 2 hr.

Dr. Muka: **Bausteine** zur Heimatkunde des Luckauer Kreises. 1918. XXIII| 516|124 str. Z wjele wobrazami, brož 10 hr.

Dr. F. Tetzner: **Die Slaven in Deutschland.** Beiträge zur Volkskunde der Preußen, Litauer und Letten, der Masuren und Philipponen, der Tschechen, Mähren und Sorben, Polaben und Slowinzen, Kaschuben und Polen. Z 215 wobrazami, kartami atd. 1902. 520 str. 15 hr.

Dr. Muka: **Slovanė ve vojvodstvi Lüneburském.** 1904. 73 str. Zo 4 wobrazami a 2 kartomaj. 1.50 hr.

M. Handrik: **Serbske swójbne mjena.** 1904. 49 str. 80 pj.

Jan Radyserb-Wjela: **Metaforiske hrona abo Přenoški a Přirunanki.** 1905. 98 str. 1 hr.

Jan Radyserb-Wjela a Dr. Muka: **Přisłowa** a přisłowne hrónčka a wosłowa Hornjołužiskich Serbow. 1902. 314 str. 2 hr.

Dr. Edmund Schneeweiss: **Feste und Volksbräuche der Lausitzer Wenden.** 1931. 241 str., brož. 10 hr.

Dr. Ewald Kaunc: **Slavische und germanische Einflüsse** auf die Entwicklung des vogtländischen Bauernhauses a druhe nastawki. 1916. 88|324 str. 6 hr.

Dr. Chr. Albrecht: **Beiträge zur Kenntnis der slavischen Keramik** auf Grund der Burgwallforschungen im mittleren Saalegebiet. Z 55 wobrazami. 1923. 48 str. 2,50 hr.

Ludw. Kuba: **Čteni o Łužici,** ze 60 pisanymi wobrazami. 1925. 223 str., broš. 8 hr., wjaz. 10 hr.

Friedr. Sieber: **Wendische Sagen.** Z wobrazami. 1925. 80 str., wjaz. 2 hr.

Kurt Geslach: **Krabat** oder **Die Zauberschule.** Kleines Gruselbuch. 1925. 98 str., 1,50 a 1 hr.

Robert Pohl: **Sagenbuch des Kreises Rothenburg O.-L.** Mit einer Auswahl wendischer Volkslieder und Sprichwörter. 1923. 71 str. 1 hr.

Dr. Muka: **Serbske městnostne mjena a jich woznam. I. mjena prěnjeje skupiny:** Rodźinstwa. II. mjena druheje skupiny: Wobsydstwa. 1926. 65 str. 1 hr.

Dr. Muka: **Serbske městnostne mjena a jich woznam. Mjena III. skupiny:** Wudwory abo wutwary. 1924. 43 str. 50 pj.

Dr. Muka: **Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam und ihre Bedeutung.** 7 str. 20 pj.

Willibald v. Schulenburg: **Wendische Volkssagen und Gebräuche aus dem Spreewald.** 1930. 159 str. 2 hr.

G. Kratzer und A. Popelka: **Sagen aus der Lausitz.** 150 str. 3,50 hr.

Józef Páta: **Krótki přehlad Łużisko-serbskeho narodopisneho dźela.** 1932. 15 str. 50 pj.

E. M. Arndt: **Rügen-Märchen.** 1931. 155 str. 3 hr.

Ewald Müller: **Aus der Niederlausitzer Wendei.** Z wobrazami. 1925. 67 str., wjaz. 2 hr.

Ewald Müller: **Das Wendentum in der Niederlausitz.** 1922. 203 str. 3,50 a 4,50 hr.

Th. Schulze: **Heimatklänge.** Bilder aus dem Niederlausitzer Dorfleben. 1924. VII|108 str. 3 hr.

Robert Pohl: **Heimatbuch des Kreises Rothenburg.** XIV|350 str., wjaz. 7,50 hr.

Scholz: **Heimatbuch des Kreises Hoyerswerda.** 1925. 331 str. wjaz. 6,75 hr.

Pawoł Šołta/ **Wotrow — Łužiski Troja.** 1922. 38 str. 30 pj.

Wšitke tute knihi móža so w Serbskej knihařni w Budyšinje kupić

Spanske jstwy kuchinje / jědźeńnje polstrowane meble

kaž też wšě **jednotliwe meble**

najtuńšo a we wubjernym wuwjedźenju pola firmy

Fr. Wenzel w Budyšinje

w Serbskim domje

Mandźelske požčenki so přijimaja.

Mukowy

Słownik Dolnoserb. rěcy

a jeje narěcow

3 zwjazki, derje zwjazane, z kožanym khrbjetom nimale nowy

za jenož **75.— hr.** na předań

w Serbskej knihařni w Budyšinje

Nowy wjazany słownik płaći 150.— hriwnow

Nowa knižka

My Łužiscy Serbja

přinoški k zeznańu serbskeho ludstwa, němscy pisana, z nastawkami O. Wićaza, B. Krawca, Nawki a J. Skale je runje wušła. Móže so kupić za 80 pjenježkow w

Serbskej knihařni w Budyšinje

Ničo Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móžemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hr.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstkich hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny, Bautzen**

Herr .....

Frau .....

in .....

Postanstalt .....

Wohnung .....

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny“ ab 1. August 1934. Preis 1.51 Rm.

Datum: ..... Unterschrift: .....

Hosćenc w Pěskecach

Jutře njedźelu wot 2 hodźin

kehelekulenje a třělenje wó myto

Wječor wot ½8 hodźin **reje**

K temu přeprošuje **kołoježdne towarstwo w Róženće**

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe } **japaraty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richarda Futha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše

---

Pasowe kružałki z dricwa

pasowe wjazanki, pasy z kože, wjelbłudowych kosmow, z balata, paski k šiću a wjazanju, kožane manšety za pumpy atd. poruča

A. Kurjo Kamjeńtna hasa 9. Telefon 2735 **wulkowobkhod** z techn. wołjemi a tukami z techn. wšědn. potrjebami

---

Suknowy skład a krawcownja

Großmann

Bohata dróha 29, II

w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!

Wulki skład nowočasn. suknow a podšićow

Płaćizna za zhotowjenje woblekow a mantlow ze wšěm přistuškom na čistym lenu a konjacych wosankach dźěłanych. Też ze sobupřinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu! wot **hr. 25** počnjo

---

Z pučowanja wróćo

Johanna Stahl

dentistka

Sym swoju praksis z Bismarckoweje dróhi 4 na

Bismarckowu dróhu 3,I

(dwórniščowa haptyka)

přepołožił.

Zubny lěkař dr. Leuner

Sym swoju praksis z Bergskeje dróhi 5 na

Bismarckowu dróhu 3,I

(dwórniščowa haptyka)

přepołožił.

Dr. med. Gottwald

Sym so w Budyšinje na

Bismarckowej dróży 3,I

(dwórniščowa haptyka)

jako zubny lěkař zasydlił.

Zubny lěkař dr. Stritzinger

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje, njezapomnitneje maćerje

Marije Glawšoweje

z Różanta

wuprajamy wšitkim, kotřiž su na póst-wječorach za nju so modlili a ju w bohatej ličbje k rowu přewodźeli,

naš najwutrobniši dźak a zapłać Bóh tón Knjez!

W Róženće, dnja 19. julija 1934.

Zrudźeni zawostajeni.

Přiloha k číslu 168

SERBSKE NOWINY

Sobotu 21. julija 1934

Z našcho kulturnecho žiwjenja

„Serbske blido" w Lipsku

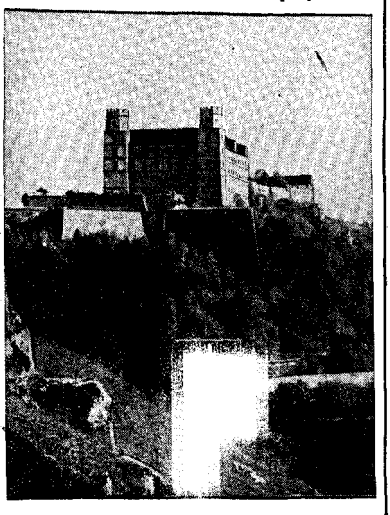
Sto „Domowina" za cyle Serbstwo woznamjenja, to jasuje znowa zlět w Radworju wupokaza. Też „Serbske blido" bě tam zastupjene. A też „Serbske blido" chce rad za malu čŕjódku Lipsčanskich Serbow być: srjedźišćo tych, kotřiž so hišće k swojemu serbskemu narodej maja. A tajkich w Lipsku a we wokolinje wjele njeje; wjetša je liča tych, kotřiž su Serbstwu wotemrěli abo so hańbuja swojeje serbskeje maćerje abo so strachuja, so jako Serbjo wuznawać, abo zcyła bjez wščich idejalow na swěće su. Tych njemóžemy najebać wšeho prócowanja přez ertne a pisomne přeprošenja — štož najbóle naš krajan Krawčik pilnje a swědomiće wobstara — dobyć a zdźeržeć. Haj, Lipsčanska serbska diaspora je jara wulka, a w tutej diasporje Serbow wuslědźić a so za nimi dać, je čežka wěc. Na 10 000 wobydlerjow njepřińdźe hišće jedyn Serb. Kaž je so před někotrymi lětami wuličiło, namakachu so tehdom w našim wulkim měsće na 60 Serbow (wokolnosć sobu ličena). A wot tutych 60 Serbow, ke kotrymž ma so hišće mała čŕjódka na tudomnej universiće studowacych přiličić, skhadźowachu so za „Serbskim blidom" lědma pjaty dźěl a tónsamy hišće nie porjadnje, tak zo huśćišo samo jenož dwaj abo tři blidowkow cyły wječor hromadźe sedźachu. Tule njeluboznu wěrnosć — haj, samo starši samlutki je tež hižom „Serbske blido" dźeržeć dyrbjał; to dopokazaja zapiski stareho a noweho „Serbskeho blida". Po tajkich zrudnych nazhonjenjach je radosć drje wulka a pozběhaca, ale tola nic dospolna, hdyž z časami akademiske semestry přinje a porjadnje za „Serbskim blidom" džělo za narod na so wzachu (hišće dźensa sława jim!) abo hdyž při wosebitych přiležnosćach „Serbske blido" wjetšu ličbu skhadźowarjow zapisać móžeše.

Tajka wosebita přiležnosć běše w poslednim času wopomnjeće 50. posmjertninow wulkeho sławneho wótčinca Jana Arnošta Smolerja, při kotrymž so 13 skhadźowarjow zeńdźe a „dopomnjeńki — wopomnjeńki" na ducha a wutrobu skutkować da. Mjez wuraznymi přednoškami z „Towaršneho spěwarskeho" zanjesechmy dwaj spěwaj Smolerjowej a wopomnachmy a rozjasnichmy jeju hluboki zmysł. Hlubichmy kruće, w Smolerjowym duchu dale stać Serbstwu a so po nim měć runje kaž w swěrje a wosći k serbskemu narodej, tak też w swěrje a poslušnosći k našemu němskemu statej a jeho wyšeporjadnam a jeho najwyššemu wjednikej.

Po tutej přisazy, kotraž khutny dźěl porjada wječi, wostachmy hišće někotre hodźinki w rjanej towarskej zabawje zjednoćeni pola krajana Mikławša hdźe we wsy Wachau pola Lipska, dwě hodźinje hač k poldnju wotležanej, w srjedźišću ludowbitwy pola Lipska w dnjach 16., 17. a 18. oktobra lěta 1813. Hdyž je so na tutym bitwišću też serbska krej přelała. Móže něchtó „Serbskemu blidej" pokiw dać, hač mamy a hdźe namakamy literaturu, na hornje pranje so počahowacu? „Serbske blido" (w počasu lěta we Wachawje w korčmje „Panorama") ma wulki zajim za to a kwituje hižom do přědka z dźakom. Před lětstotkami spěwachu tudy wójnske spěwy serbscy rjekoju a wobarachu swój kraj přećiwo nawalam cuzych, kotřiž jich ze swojich honow wulnachu a jich dale k ranju honjachu. A dźensa po dołhim, dołhim mjelčenju słyšimy po tutych honach zasy spěwać serbske spěwy, nic wójaske, ale połne lubosće k wótčinje a k přirodze, połne rjaneje zabawy a čerstweho žorta, spěwy, z kotrymiž so přećiwo žanemu njeprećelej njeměri, ale spěwy, kotrež za „Serbskim blidom" wěnujemy měrnym počahom mjez Serbami a Němcami; a tak dźěłamy za „Serbskim blidom" w Lipsku też cyle w zmysłu powitańskich słowow němskeho čestneho hosća knjeza v. Welck z Radworja při zlěće „Domowiny" w Radworju, kotryž tak rjenje wuzběhowaše přikładnu přezjednosć mjez Serbami a Němcami, a kotryž tola tak jara wobžarowaše, zo žadyn knjez minister njej zmóžnić mohł, na „Domowinskim" zlěće přitomny być. Podpisany, jako zastupjeř daloko wotsaleneho „Serbskeho blida" w Lipsku, bě jara zwjeseleny nad tajkimi khwalacymi a ćeśeowacymi słowami a slubi při sebi a za „Serbske blido", tute słowa wobkhować a, po nimi so mějo, dale dźěło za serbski narod hajić po přeću wšitkich swěrnych skhadźowarjow „Serbskeho blida" a po přećy mnohich znatych a přećelow, z kotrymiž w tychle dnjach we Łužicy so trjechich pod starym serbskim hesłom: „Bohu česći a Serbam k wužitku" a pod nowym němskim hesłom: „Dobyće a sława!"

Jurij Bjedrich.

Willibaldski hród so zaso připrawi

Sławna roswalina Willibaldskeho hrodu na hoře blisko městačka Eichstätta nad rěku Altmühlu we połodnišćej Němskej je snowa přichiprawi a jako musej wutwarić. S dotalnych tśioch talow přichiprawi so 14 městnosćow, do kotrychž so poitawy ſ romiskeho cźasa hač do krjedźneho wěka (Mittelalter) a někotre wězy ſ pschedstawiſniſkeho cźasa sameścza. Eichstättſki biſkop Berthold da Willibaldſki hród w 14. lětſtotku natwariće a postaji jón za ſydło biſkopa. Nürnbergſki měſchcźanſki twarſki miſchtr Elias Holl, kiž je italſku połdnju renaiſſancu do Němšeje pschinjeſł, je hród w lěcze 1609 dospołnje wobnowił. Nowotwar je wotkrjedź 18. lětſtotka rospadnył.

Sklawna roswalina Willibaldskeho hrodu na hoře blisko městačka Eichstätta nad rěku Altmühlu we połodnišćej Němskej so snowa přichiprawi a jako musej wutwarić. S dotalnych tśioch talow přichiprawi so 14 městnosćow, do kotrychž so poitawy ſ romiskeho cźasa hač do krjedźneho wěka (Mittelalter) a někotre wězy ſ pschedstawiſniſkeho cźasa sameścza. Eichstättſki biſkop Berthold da Willibaldſki hród w 14. lětſtotku natwariće a postaji jón za ſydło biſkopa. Nürnbergſki měſchcźanſki twarſki miſchtr Elias Holl, kiž je italſku połdnju renaiſſancu do Němšeje pschinjeſł, je hród w lěcze 1609 dospołnje wobnowił. Nowotwar je wotkrjedź 18. lětſtotka rospadnył.

Cyrkwinske powěsće

8. njedźela po ſwjatej Trojizy, 22. pražnika 1934.

S **Budyšina.** (Tekſt ſa předowanje: Rom. 8, 12 hač 17). W Pětrowskej zyrkwi śměje faraŕ Paul rano ½7 hodź. ſpowědź a Boże wotkasanje a ½8 hodź. předowanje. Pšichipołdnju w 12 hodź. faraŕ Groſze předuje. Pop. w 3 hodź. śměje faraŕ Paul ſchćejenja. — We Marijnej a Marćajnej zyrkwi dop. w 9 hodź. faraŕ Groſze předuje. — W Tuchoŕſkej zyrkwi śměje faraŕ Paul wjeczor w 6 hodź. wječornu nutrnoſć. — Sbĕrka ſa evangelſke dźěćo mjes młodźinu naſcheje wośady.

S **Hornjeho Wujesda.** Rano we 8 hodź. němſke předowanje. Sbĕrka ſa Hainſteinſki ſtutk pod Wartburgom. Dop. ½10 hodź. kemſchenje ſa dźĕćzi 5. hač 9. ſchulſkeho lĕta.

S **Hušti.** Rano ⅛8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke předowanje, w 10 hodź. kemſchenje ſa dźĕćzi (faraŕ Siegel ſ Drježdźan). Pop. w 3 hodź. ſchćejenja.

S **Wjeleźina.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, ½11 hodź. kemſchenje ſa dźĕćzi.

S **Wulkich Skžarow.** Dop. ½9 hodź. ſerbſke, ¾10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Wujerez.** Rano w 7 hodź. ſpowědź, duchowny Unger; dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, ſaćĕſi wikar Hamann; ½11 hodź. ſerbſke kemſchenje ſe ſpowědźu (roſchonowanſke kemſchenje ſa wjeſnu wožadu), duchowny Nowak; pšichpołdnju w 12 hodź. ſerbſke ſchćejenja duchowny Nowak, pop. w 2 hodź. němſke ſchćejenja, duchowny Unger; ſobotu 28. julija dop. w 11 hodź. ſpowědź ſa ſerbſkich ſtarych ludźi, duchowny [illegible]

Katolske cyrkwinske [illegible]

9. njedźelu po swjatkach, 22. julija 1934.

Z **Budyšina.** Tachantska cyrkej: rano ¾6 hodź. Boża mša, dop. w 9 hodź. biskopska Boża mša a wuděłenje swj. mĕšniskeje swjećizny, pop. we 2 hodź. pobožnosć z požohnowanjom. Přiležnosć ke spowědźi: sobotu popołdnju wot 6—7 hodź., wječer wot ½8—½9 hodź.; njedźelu rano wot ½6 hodź. do ½7 hodź. a dop. w 9 hodź. — Serbska cyrkej: přiležnosć k spowědźi wot 6 do ½8 hodź. a wot 8 hodź. Njedźelu dop. ⅛8 hodź. Boża mša z předowanjom w 9 hodź. wulka Boża mša ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. Boże słužby za dźĕći z předowanjom; popołdnju w 1 hodź. serbski nyšpor. Žana wječorna pobožnosć. Stwórtk wječor wot 9—10 hodź. swjata hodźina. Bože mšě wob tydźeń rano w 7 hodź.

Bur rĕči

Moje wićejźitwo je prastare, je mnoho cłowjekow wohrało a žiwito, sto žnadź, abo hišćcze wjele wjazy. Njeje cimu rjeź, so je khudušchi kuſ bura ſemje. Wĕšo, dale někotre jutra pódy wjele njenjeſu, ſa žiwĕt to nicžo wosſnamjenja, hač tu žitniſchcźa abo lado leži, ſa cłowjiwo njeje to wažne.

Ale cłowjeſtwo, to ſu tola jenoſtliwi cłowjekojo? Njeje to na tónzu tódy wot tajkeho kuſka ſemje? Njeje też bobje nĕhdźe kuſk ſemje, kotryž njeſłyſ jenje wohladat a potrymł tola žito ſa twój khlĕb roſcźe?

Wobuſchcźi-li bur ſwoju rolu, potom wón tohodła hišćcze njeſahłódni, wón niz. Chże ſebi jenož žiwjenje ſkóńcźi, ſa někotre lĕta je to ſadźĕłał a je to na wſcho nocźił, na khwatne žiwjenje w měſcźe. Móže to a tamne ſe towacź abo cźeźiły wóſs poſtužowacź, tak derje kaž nji, to bóſły nawuſnje.

Ale ſaſo druhi cźłowjek ſahłódni, někajki cłowjek w ſamnje, njewĕ cźehodła, a ſatama ſwój wohuſd. A ſórko je wuſkato, jene je ſwjatych a potajnych ſórkow žiwjenja. Tole, tak mĕnju, njehodźi ſo je ſłowami rjeź.

Ale cźaſ je nimo, hdyž mĕjeſche tódy wjeſnjan ſwój kuſt pola hnydom ſa domem, krumcźeźu abo někotre toły w hródźi. S lětami je ſo mĕtniſchcźejo k twarjenju kolwokolo wſow wotdrjebiło. Njebĕješe wjazy trjeba, ſ burom bycź, ſo wo žnadne pólne płody prózowacź, hdyž fabriki w dole ſtejachu. Jim k luboſći bur ſwoju wohrodu woprowaſche, njedźĕłaſche wjazy, ſo by žito ſa ſwój khlĕb mĕł, rjenjeſły ſo do jeho jednoreho a jaſno ſlicźbowanja ſumychu.

W prjedawſchich cźaſach ſłĕbro w nohajźy pod khlowanim khowaſche. Pſchihodnje ſo tam hromadźe namakachu, dołhi cźaſ jedyn rjenjeſ po druhim, a bĕchu dobre ſa dny nuſy. Ale bur też njeſahiny, hdyž bĕſche jeho nohajźa próſdna. Do nuſy jenož pſchińdźe, hdyž ſwoje dźĕła njeſaſtawaſche a ſtót kedźbu njemĕješe. Sta ſo wĕſo też, ſo njewjedra wſchu próżu ſniježachu, ſo jemu žyno na łukach hnijeſche, a potom ſ toho wuſke lĕto naſta, hyna pſchi bĕrnach a jeźimjenju, pſchi rĕpach a khlĕbje.

Ale druhe lĕto ſo tola ſaſo někotre ſwinje radźachu, mózeſche ſaſo hódnje mjaſa do ſuſcheńje ſpowĕſchcźeć, w horzym łuku rjane ſchwjerczĭki pluwachu, a wſchitko to ſ teho pſchińdźe, ſo njebĕ też w hubjenym cźaſu pſchesłał, je ſaźnym ranjom ſtawacź a ſo gratu pſchimacź. To jene pſchimaſche ſo druheho. Krožna njeſtejachu ſyle jednorje w komorje. Mĕjachu ſwoje ſtajne mĕſtno wſ ſtwje. Tu dyrbjachu ſo we wſchĕch cźaſach terpły tkacź, dyrbjeſche ſo pſchaſcź. Alo bĕſche wocźakowacź, ſo pola jónu mjeſchi len podawaju, ſo wonyz drobniſchu wołnu noſcha?

Nĕ, to niz. Ale pſchińdźe cźaſ, tu burej nadobo nadpadny, kak khude jeho žiwjenje poprawom je, kak jara ſ nuſy a prózy wobſteji. Bĕſche to hiſchcźe cźłowjeka doſtojne? Dźĕłaſche cźłowjek na tónzu jenoż, ſo by žiwy był a potom ſaſo dźĕłacź mohł, ſo by žiwy był, mĕjeſche to někajki ſmyſł?

Sſwĕt doprĕdka trocźeſche, ow, to bĕchu na wĕzy po nĕcźim też ſpoſnali, kak mózuje cźłowjeſtwo potupowaſche we wumĕſtnoſći, žebi žiwjenje lohke cźiniecź. Tu rĕkaſche, kedźbowacź a niczo ſapaſcź.

Nowa wucźba po ſwĕcźe khodźi. Słuži Nowa wucźba praji, ſłuż wo pjenjeſy. Pjenjeſy ſu khlĕb, jeli ſo khlĕba potrjebaſch, je pak też hewak wſchitko mjeſ njebjom a ſemju, ſa cźimż ſo jedźiſch. Trjebaſchcźe-li bur koſchu, potom dyrbjeſche dny a njedźele na tom dźĕłacź, pſchaſcź, tkacź a ſchicź, bĕſche to na poſlĕdk droha koſchla, hdyž tak liczijſch. Někotre móże kroſzna ſe ſtiwy donjeſcź, dobudźe pſchi tom hiſchcźe mĕſtwa ſa kamor abo hewak někotru zjane. Koſchu pak kupi žebi pola klamarja, wona je nimo toho mjehka a hładka, a hdyž też žanu wĕcźnoſć njedźerži, dha tola tak dołho ſłuži, hacź njeſbu pjenjeſy ſa druhu ſaſłužene.

To je ſpodźiwnje, ſo nje je ſłódźa wjazy ſmyſł dźĕła, ſo nĕchtó potajkim dźeń wote dnja w rĕkaſu pſchi pile ſtoji a deſki rĕſa, niz, dokelž tute deſki trjeba abo dokelž je to jeho poſłajenje, runje tu ſtacź a tute deſki rĕſacź, nĕ. Myſłi ſebi na ſwój ſakrancźk piwa w korcźmje, na ſwój cźoły wobjed, na to a tamne. Muž ani njewĕ, cźehodła dźenja cźerſke deſki rĕſa a jutſje tołſte, ſchto jeho to ſtara. To dyrbi wobjedźer rĕſaka wedźecź, ſchtó we ſtwĕcźe runje na to cźaka, cźerſke deſki doſtacź. Sa muža pſchi pile je jenoż to jene ważne: ſo tuta pila jenje njeſcźi.

Haj, wjeſni burja pſchedachu ſwoju ſemju, pſchedachu ſamo ſwoje mjeno. Woni njerĕkaju wjazy Hitka abo Bršeſan, ale ſu ludźo ſ Klinczajnym titulom, pomozuju dźĕłacźer, namĕſtnik miſchtr pſchi pile atd. A ſamo hórjzy burjo njedźelu pſchińdźu, to bychu ſo na mĕſtnje pſched zyrkwju poſtrĕcźeli, njeje tak? „Majch dźeko ſa mnje?" ſo praſcheja.

Potom ſa lĕkom njewobdźĕłana rola leži, ale wjeſ je wo khmanoho muža bohatſcha. Tutón muž žebi jemu ſe nowych lĕharjnjow wotnaja, ſamĕni ſwoje burſke khalowy ſ taſtini ſ zwólcha, a wſcho to njemóże jenu cźłowjek ſa ſto wſacź. Dołhoj bĕſche bur, njeſmĕdźiſche jenje njenje dźĕłacź, hacź žebi jeho polo wot njeho žudaſche. Ale ſamo hdyž ſo hacź do ſuſcheńje dracźowaſche, njemĕješche jenje wjazy, hacź móżeſche jemu jeho pódu dacź: Nahe žiwjenje. Tu bĕſche wjazy bodyecź, pſchetoż pjenjeſy ſu ſparowny knjes. A hdyž mĕjeſche klamarź pryedy wobmyſlenja, tuttemu Bršeſanej jenoż pakcźik hoſpódźikow poſcźĕcź, dha wón nĕtkole wſchitko ſwólniwje do žiwjeje knihi ſapiſnje.

W Budyšinje, 19. julija 1934.

Dźěći, to bě rjenje w Radworiu! Krasn'e to bě!

Z ludźimi so tam poslednju njedźelu wšo mjetwješe! Přez 10 000 (to je dźesać tysac) je tón dźeń Radwoř wopytałoł! Telko ludźi Radwoř scyła hišće ženje na jenym dnju widźał njeje. Wšo so pisanješe z drastami našich serbskich žonow a holcow z hornjeje a delnjeje Łužicy. O kak krasne su serbske drasty! Njech tola naše holćata zaso s e r b s k e khodźa, jelizo su so do francowskeje módy zanórile. Přetož ta n ě m s k a drasta je poprawom f r a n c o w s k a — w cyłym swěće w njej khodźa. A w Čechach rěka wona zaso č ě s k a drasta. W kóždym kraju ma druhe mjeno.

Małych hólcow sym tam widźał — w cyle n o w y c h drastach — ně ně, w cyle z a s t a r s k i c h drastach. Bě jich na 20 na jenym wozu, je-li nic wjacy. A jedyn tajki pjerach z w o ł o m a j wulki wóz wjeze. A prěcku jěchaše tajki mužik na — n a j a l o j c y! To su ludźo woči činili! Haj — w Radworju bě rjenje, dźěći. A kajka bě to pěkna drasćička tych hólčkow! Čorne nohajcy, běły kabat, čerwjeny pas, běłomódra čapka na hłowje. A kajka bě to čapka! Z dwěmaj rohomaj abo rózkomaj— staroserbska! A štoha ći bratŕa na tym wulkim šórokim wozu wjezechu! Pat! Wulki kotoł, hobrski ćwor złota z Wusmužowjeje hory do Lubijskeje. A na tym złoće s e d ź o stražowaše cyły čerwjeny k u b o ł ć i k! Za wozom pak jěchaštaj na čornymaj konjomaj zastarskej ryćerjej też w rohatej čapcy. Ja wam powědam: to bě nešto kaž z druheho swěta, a tola bě wšitko naše. Haj, to wjezechu lutki swoje p o k ł a d y. Wjacy hač jich złoto pak je hódna naša serbšćina, duchowny dar wot Boha, naša rěč, naše spěwy, naše drasty, naše wašnja. Z telko wšeho smy njedźelu 15. julija we Radworju wjele widźeli a słyšeli.

A naš nětčiši kancler Adolf Hitler chce, zo by so wšitko zakhowało a hajiło, štož lud wot swojich dźěd0w a wowkow ma. Tohodla ma so w šulach też serbski rěčeć, čitać, spěwać — jelizo k pisanju njedóńdźe. Přetož wšudźe so to njestawa, dokelž njeje dosć tajkich wučerjow, njeje dosć tajkich ludźi a dźěći. To ma so porjedźić!

Hižo su wujeŕ z Drježdźan pisali, kak jara je so jim tónle zlět abo zjězd Domowiny lubił — drasty, reje, hry a spěwy. Rozumni Němcy poznawaju, što je rjane — njerozumni, zawjedźeni Serbja so toho hańbuja, štož je Bóh jim darił. Njeje to hrěch, njeje to hańba? Njeje to w o p i č a hłuposć? Lube dźěći! Ważće sebi wy, štož maće, njehańbujće so! Štóž by was hanił, směšił, to by był hłupak a kopoł, slěpe a hrozna waka. Tajkich kolmanikow so zdalujće, woni njeslušeja do přistojnych ludźi! Někoho womazać, njeje žadyn kumšt, ale někoho wurjedźić —. Cile mazuši pak jeno njerjedźa, skerjedźa na nas. Su da woni k tomu na swěće! Kóždy člowjek wě, zo nic —. Potajkim zacpěwajće tajki prak. Też Jezus nieje kralej Herodašej wotmołwił, kiž jeho hanješe! To je wam přikład. — Napisajće nešto wo Radworšskim zlěće wašemu wćipnemu

wujej Domašej.

Jedyn, kiž so n'ebě přizamołwił

Jedyn so njebě do ćaha na Radworšskim zjězdźe přizamołwił, a tola bě přišoł. A wulka bě radosć, zo bě přišoł. Bóh wě, kak bě zhonił, zo je w Radworju zlět. Přetoż bě tola, hižo před nĕhdźe 30 lětami wumrěł. A pohrjebany leżeše na kórchowje we Wulkim Wjelkowje. Samo su sebi tele dny při jeho rowje powědali, kak bychu so dźěći a wulcy ludźo wjeselili, hdy by też J e j k o w y H a n d r i j do Radworja přišoł. Nó. A druhdy też morwi słyša, a tak też naš Handrij. A wón so zhotowa njedźelu připołdnju swoju khudušku drastu, wza swojej zaplatanaj korbaj, nĕšto jejow a por hołbikow do njeju tykny, a tajki so na zlět poda. A tu w ćahu njemałe zhorda stupaše! Tak na swoje stare dny njebě stupał. Po tak dołhim wotpočinku bě so wšĕće womłodźił!

Też na swjedźeńskej łucy z wulkim wjeselom starymi přećelemi powědaše — njebě na nim scyła widźeć, zo je hižo 108 lět docpěł. Štó? 108 lět? Haj, jako wumrě, bě jemu 78 lět. K tomu 30 lět — to maš sto a wósom lět!! Wuj Domaš je jeho też hišće prjedy znał, a njedźelu je z nim pobjesadował. Kak pak je so Jejkowy Handrij zaso minył, njewě.

Z jeho žiwjenja słyšeše tole:

Jejkowy Handrij so w Khelnje narodźi. W starišskim domje měješe wón wumjeńk wučinjeny, zo měješe prawo, w komorje pod tŕěchu swoje wěcy khować a na kachlowej ławcy sydać. Za swoje młode lěta je wón poslužił, tola nihdźe njewutrał. Powěda so, zo bě nan jeho za Drježdźanami přistajił a jeho na službu přewodźił; tola prjedy hač so nan domoj wróći, bě hižo jeho syn po krótšim puću do Khelna přibĕžał.

Po nanowej smjerći so Handrij, dokelž so k služenju njehodźeše, z wikowanjom žiwješe. Njebě we šuli ani pisać ani čitać nawukny, ani šasnik njemóžeše wotčitać, tola spodźiwno bě, zo pjenjezy derje znaješe. Zwoprědka wón z bĕrnami wikowaše, kotrež na karje do Budyšina wožeše. To bě wobćežne dźĕło, wone so jemu hórzy přiža, a wón pozdźišo jenož ze hołbjemi a jejemi wikowaše. Tohodla też přimjeno „Jejkowy Handrij“ dosta. Jeho prawe mjeno bě K ŕ i ž a n k. Na wikowanjo so wón jara derje wusteješe. Wón jeja po możnosći tunjo kupowaše a droho předawaše. Wowsy won tohodla nihdźe žanych jejow njedostawaše, tuž po nje do dalšich wsow dźěše. Člowjek dyrbjał sebi myslić, zo je wón mało zaslužował a so z nuzu bĕdźił. Tola Jejkowy Handrij so po swojim wašnju derje přez žiwjenje pjerješe. Za drastu a jědź won ani pjenježka njewuda. Jejka kupuje, by sebi nola ludźi wšo, štož, bě jemu za žiwjenje trĕbne, naprosył. Před wjele lětami też w Budyšinje po nocach hnojowe jamy rjedźeše a za to, po pół tolerju dóstawaše, kaž by sam powědał. Tak won pjenjezk za pjenjezkom hromadźeše, hač skónčnje 500 tolerow nahromadźi. Te won swojemu bratrej pozdźi, kotrychž w Drježdźanach z bĕrnami wikowaše. Dokelž pak so jemu tam njezdachu wěste być, sebi je won wot bratra wróćo žadaše. Kaž sebi ludźo powědaju, je jemu tón tych 500 tolerow we wulkich koprowych pječiwjeńkach wróćo płaćił. Jejkowy Handrij pak sebi pomhać wĕdźeše. Won hromadu pjenjez w šwindźe na karje domoj dowjeze a je w Małym Wjelkowje, hdźož bě tehdy nalutowarnja, na dań da.

Kaž je so hižo prajiło, bě Jejkowy Handrij jara zlutniwy. Krawcy, šewcy, klobukarjo a druzy rjemjesłnicy njejsu ženje wot njeho žanych pjenjez wohladali. Hdyž běchu naprošene suknje, kholowy a črije roztorhane, sebi je won přeco znowa z łapkami plataše, kotrež by sebi pola šwalćow a druhdźe naprosył. Samo guanowe měchi won k płatanju drasty a skórni a swojich korbow wuživaše. Kaž pjenjezy, won też wšĕ druhe wĕcy pilnje hromadźeše. Won so pfiałowa dźerżeše: Štož je lĕpše hač woš, to domoj noš. Jeho komorka pod tŕěchu bě połna z měchami zatykana, w kotrychž wón papjeru, čŕjopki a wšón druhi nazběrany praskot khowaše. Před někotrymi lětami žandarmojo tele měchi zwunjetachu, dokelž so druzy khěžcyni wobydlerjo wohnjoweho stracha bojachu.

Za jědź njeje Jejkowy Handrij žanych pjenjez wudawał, khiba zo by sebi druhdy nĕšto laneho wolija kupił. Hdy by jeja kupował a předawał, by přeco hladał, zo bychu ludźo jemu so najĕšć dali a jeho hišće na příchodne dny z cyrobu zastarali. Rĕdne časy a kermuše by wón połne měchi tykanca domoj nosył, kotrež by, hdy bychu plĕsniwiłe, sebi w khachlach prażił.

Ze swojej zlutniwosću bě Jejkowy Handrij hižo před 25 lětami, hdyž so dokhodny dawk zawjedźe, nĕhdźe 12 000 hriwnow nahromadźił, a wot teho časa je jeho zamoženje na 24 000 hriwnow zrostło. Won bě w Khelnje pódla jeneho tamnišeho wulkeho khlerja jenički, kotryž na zamoženje dawk płaćeše.

Jejkowy Handrij bě dobry pĕšk. Na wozu su jeho lĕdma hdy wohladali, po żeleznicy pak so wón čas žiwjenja njeje wjeŕł, dokelž budźiše jĕzbu zaplaćić dyrbjał. Hač do poslednjeho časa won, w kóždej rucy korb z jejemi, do Budyšina čĕrchažo khodźeše. Při tym bě won přeco strowy. Lĕkarjo a haptyki wot njeho njejsu ničo zasłužili. Hakle loni so wón prěni króć na khory lehny, hdyž bě po skhodźa padnył a do skody přišoł. Tehdy sebi myslachu, zo wumrě, tola so won bórzy zaso zhraba. Kemši drje wón tehodła njekhodźeše, dokelž njemĕješe njedźelskeje drasty, tola won njezacpi Bože słowo. Krótko do swojeje smjerće je wón za duchownym žadał a so woprawić dał.

Němska jako šokoladowy ľedźk

S tym, so płaćišnu schokolady w poślednich lětach stajnje zwadowasće, je schokolada pola nas nětko zyrobo. kotraž so płaćeju bóle zabasće. Na Swjetnocznych stołach Němska najwjetša kakawa płaćetrjeba. Schešiły dźěl swětowych knihow, kotrej swjetscha ľ Wjeczornete Afriki, Nigerije a Brasiliskeje dostawamy, so pola nas do schokolady pschedźěła. Wjele tym so Němska do polwodarskeje kriły lětnje za 70 hač 90 miliionow hriwnow kakawa dowozowasće, tuta suma po spadnjenju płaćišny léta 1932 hišćeše 33 miliionow hriwnow wuchinja. 1000 schokoladowych tworniow ſ 50 000 dźěłacerjemi a pschitajenzami naš ſ tutym złódnym pożiwadłom sstaruje.

ſ.

Zyka wješ ga nimale tak ſmał, wotraczky tchodła dwoch wopuschczeja. Dźěłaja w fabrizy, ſwoprědku dyrbi to jenoż na nětkotre njedźele być, ale hdyż je cząſ nimo, ſo tola wjazy njewidźa. Ně, noſcha potom cząſnik ta wjeczaſ, małaja ſebi pomadu do wuſow (Schnurbart) a bo wſokow, ſu ſebi pſchejchkoda ſa małane dźěło na dworach.

Njeje jenoż pola burow w dołach tak hubjenje, też ſuchodża ſkorża. Někotſi ſapoczinaju w i k o w a c ſ, maja hródże polne zuſeho ſkotu, ale na wikach ſe ſteji, ſpodźiwne je, ſo nocnje ſo nicjo wjazy radźicz. Burja njeběchu tola też prjedy bohaći byli, njeběchu ſenje wjazy howjadow na paſtwiſchczu a ſenje wjazy ſita w bróžni měli hač nětkole, a tola ſa wjele hubow dohaſahaſche, ſa wotroczka a dźowku.

Wěſo, wobhladamy-li ſebi wobſtejnoſcze dokładniſcho, potom je ſo też nĕſchtoſkuli druhe pſchemĕnikło. Bur ſebi ſwój jedwory grat wjazy ſam njedźeła, doſtawa jón Rjchi a rjeſiſchi ſ mĕſta. Djenſa ma burowka maſchinu, zentrifugu, a tuta wěſ, je tak ſpodźiwna każ ſeje mjeno. Lutujeſch cząſ a dźĕło, wikowař rjekńje. Sły tola dopředkaſſi człowjek, wón praji, njeſmaju ce hinak.

A potom ſebi bur maſchinu kupi, ale wona pjenjezy płaći, a tych bur nima. Na jeho pódże dźe ſanych hotowych pjenjez njeroſcze. Wón potajſim cząſ ſa to lutuje, a to je berje, pſchetoſ wón tutón cząſ trjeba, ſo by ſebi na ſwoje ſtaroſcze muſnic; móhł. Lutuje też dźĕło, a na końzu jeho djaſ hižo tak daloko pſchinjeſe, ſo ſebi hſchcze wjazu maſchinow wobſtara, ſynowobroczak ſnadź, wolijowy motor. To ſo jemu lubi, hdyż w poh uſchajej harje praſkotazych ventilow ſteji, hdyż nóże ſ kluczikami a ſchrubami dźěłacz tunja inżenćrej. Prjedy bĕſche jemu zurna próza, ſyte ſyno na lutſy ſam wobroczeſ, bĕſche njeſmĕrna hromada ſyna nĕkotre lĕto. Ale nowa maſchina na ſiwe hodawanjom hotowa. Schto? Że to wſchoſ ſnaſ, wſchja, a nadoba ſo pokaże, ſo njeje ſnadź maſchyna ſyno podwoſiła, wona wĕſo wulku harn cjinjeſche a mózne mokoło ſo mjetaſche, pſchihladowaſche ſo, jako by ſyno mohtrjej pluwała, ale temu tak njebĕſche. Teſ ſito ſo njeroſumnoſi, ſtuko, ſchntaſ w hornzach. Jenoż pródbne hodźiny, kiwile burjo nadoſeſ mĕjachu. Tu bĕchu dobyli a nalutowali. Pſchedajcje ju! Kelko je woſtuda bura winojta?

Wón ſnadź by ſiwoje maſchiny nĕtkole rady ſaſo wotbył, ale wo to ſo wikowař njeſtara, wón chze jenoż ſapiſcz̆eny być. Maſchina je ſwólniwy wotroczk, ſtajnje ſwólnuwa, njetrjeba ſpacz a njetrjeba ſaneho dobreho ſłowa, ale ſa to też ſanych bĕrnow a wotrubow njeſeje, ale kruwy a cjelata, ſwinje a drjewo; w tom je mjenje ſkromna. A ſchtoż woſtudu naſtupa, tak je ſebi bur bórſy ſrědk wumyſlił, ju ſabiſcz: Sdybnje ſo do korczmy a tuſka.

Na końzu je tak daloko, ſo ſo zyle djabo'ej ſapiſa, kotruż rĕka maſchina. Pſcheda ſtatok a lejownoſcz abo to, ſchtoż hiſchcze ſwoſta, a wopuſchczi ſwoju domiſnu.

Tam, hdźež ſo poda, njeje maſchina wjazy ſłužazy duch, tam je wona ſ kniſſom nade wſchĕm. Swoprědka ſu muſ zyle ſbožowny cjuje, ſtaji zylicki dźeń w ſwětłej ſali a ma tam jenoż koleſo wjerczeć, kruch blacha do ſchkalohy ſuwacz, ſ kotrejoż maſchina blachowe knefle to:ka. Hacź dotal bozyła njewĕdźeſche, ſo ſwět wſchĕdnje dwě ſcze a połſta tyſaz blachowych knefłow trjeba, ſo może człowjek na tak jednore waſchnje ſiwy być. Ale ſ cząſom bywa maſchina ſama pſchezo wuſtojniſcha, wona tak ſjej nĕſchtoſkuli pſchinwukuje, a jeneho dnja może ſebi ſama tych blach mjes ſubickimi ſuwacz, njepotrjeba tuteho muża wjazy. Mimo teho njenadźĕła wona nĕtko jenoż dwĕſcze kapoſta tyſaz, ale ſchtyri ſta tyſaz knefłow, a to wjele ſpĕchniſcho a tuńiſcho, wot teho cząſa hacź je muża pſchi kluczikach wotbyła.

Wĕſo ſo praſcha, ſchtó tute knefle kupuje, muż tola nic. Myſli ſebi jenoż na cjornym khlĕb, kotryż ſe ſaka kuſaſche, jako bĕſche hižcze mlody a ſa gynnowym wozom kracząſche. Nĕtko nima khlĕba ani hewak nĕſchto w ſaku, dyrbi ſiwoje mĕſtno w ſwětłej ſali wopuſchczeja a ſo na puczowanje podacz. Tam ſeteka druhich ludźi, kotſiż prjedy też blachowe knefle a ſpinki dźěłachu, a nĕtko njech djaſ wĕ, kak to wſcho hromadźe ſwiſuje.

Haj, na końzu budże ſwět połny maſchinow, kotrej dźeń a nóż zjane a muſne wĕzy dźěłaj na ludźi, kotſiż njemóża nicżo muſne a zjane wjazy kupowacz, dokelž je ſwět połny maſchinow.

Tak ſym zjuvy a ſo ſyſka ſiwju. Żadyn jenicżki dźeń w mojim ſiwjenju njebĕſche njetrjebawſchi, nĕ, żadyn njeje prjecz myſlicz. Woſtanu pſchi ſiwojimaj ſamkjnuwaj wokomaj, wonej dóſe mje ſejimwitej, wjazy njetrjebam! Cjeſbodła dyrbju cjeju nożnjej zyle ſiwoje dołhe ſiwjenje, ſkónczjnje dyrbju ju tola ſ rukow położicz a ſo ſam ſ njej pſchiſlebnycz. Druhi ju ſbĕhnywſchi cjeju hiſchcze wo nĕſchto powjeſchi, njedożaha jenu, ſchtoż mĕſach ja nożycz. Doniż też jeho njeſatłóczi, jeneho po druhim. Wſchitcy ſaidu, jenoż cjeja ſaiwoſtanje. A pſchi tom bě dołha niczo njeſe, ſchtoż by cząowjek muſne mĕł, won wot njeſe njeſzuruje, wona ſiwjenje jenoż cjeſzke cjini.

Sſu wſchak wĕzy na ſwĕcze, kotrej njebożha ſo wuſaſnicz. Na to ſaneho dwĕla njeje, ſo ſo człowjek ſ tak ſapleczenymi wĕzami jeteka, Bóh je ſebi tola to a tamne wumĕnił. Do wſchĕch horizow njedybrjcze mi hladacz, won w ſpocjatku rjekny. Ale je tola ſaſo wſchitko tak ſarjadował, ſo njetrjeba nichtó na jeho hodańczkach ſabinycz, won je ſwět tajſi ſiwoſit, ſo mózemy ſ rukomaj pſchimnacz, ſchtoż w ſiwjenju trjebamy.

Sſwĕt je ſemja, każ ja to widźu, lĕſ, rola, człowjek dyrbi ju lĕto wob lĕto wobdźĕłacz a ſ teho ſiwy być.

Muż, kotryż tu najprjedy bĕſche a tu jako poſledni hiſchcze budże, je bur

jkj.

Hospodařski kučik

Morjene zwěrjata, knoty, žaby atd, njech so do zemje zahrjebaja, zo muchi z přetłačа jěd do so njeswědoma a člowjekam zawdadźa. Knotarjo maja wašnje, zo swoje knoty prjedy w jednej potom w druhej wsy na dwě njedźeli k powšitkownemu wobdźěwanju wupowěsća a hišće zo so po wšěch kučikach — knoć. Też to drje trjeba njeje, zo so wěste wěcy z hródže na zmječki abo do rěki mjetaja; sym w rěcy hižom 6 njedźelske prosata widźał a myslach při sebi: štož je morwe, so tola wjacy tepić njetrjeba!

Daloko a šěroko skorži so na bolacu šiju, dybu, začekle mandle atd. „Sym pak so zazymnił", rěka. A srědk přećiwo? Cyły šiju do wołmy zawalić. Pomhane z tym niło njeje, ale nakhilnosć k tutej chorowatosći budźe hórša dyžli prjedy. Je to stare prawidło: nozy ćopłoj, šiju zymnu! Dźerž so teho, a město wołmy nałož połźidźarje, balmjane abo też płatowe rubiško wokoło šije. Hdyž je woprawdźite bolenje šije, wzmi trójcy za dźeń něšto sele do erta, daj w šiji rozběžeć a pózrěj to, jěz trójcy čornu políwku (zopu) za dźeń a přewobuwaj sebi husšišo za dźeń nohajcy, zo maš stajnje ćopłu nohu. Njepomha-li to, wuradźej so z rozumnym lěkarjom!

Je so hižom wjele wo tym pisało, hdy je prawy čas, zo so žita syku. Powěda mi hospodař swoje nazhonjenje, kotryž je bur, młynk a za ludźi khlěb pječe, a tak ma winy dosć, zo na to kedźbuje, kak najlěpje woteńdźe. Na tym samym zahonje je 1½ kopy žita posykł, hdyž bě w zornu mloko zestało a zornješko so hišće derje łamaše, to do popow zestajene; tydźeń pozdźišo posyče druhe 1½ kopy, zornješko bě twjerde, zo so wjacy njełamaše, też do popow. Woboje žito je so wosebje młóćiło, mlělo a pjekło. Prěnje dawaše 306 puntow, poslednje 299 puntow zorna; prěnje měješe šwarny maz a bě hładke kaž lenowe symjo, poslednje kaž syry kožuch. Prěnje dawaše 5 puntow wjacy muki a tuta bě rjana bela, khlěba pak 7 puntow wjacy napječe, jako s prezrawjeneje rožki. Płaćili punt khlěba 40 pj., wučinja to za młynka na kórc 2 hr. To traž w hospodarstwje rěče hódne njeje; je-li pak na stotysacy kórcow myslimy, kotrež so prezrawjene syku, dokelž so pozdźe započina, padnje to čežcy na wahu. Prěnje žito dawaše něšto wjacy wotrubow, štož dźěn rnnje škoda njeje; wina teho je, zo je pola prezrawjeneho koža ze zornom tak spjećena, zo při mlěću tójšto kožiczki so do muki přiwda. Też za wusyw njeje wšo jene, hač so prezrawjene žito bjerje: tuto skhadźa štyri dny pozdźišo dyžli prěnje, najskerje, dokelž je bělik (muka) jara zaskhnjeny a dyrbi so dłje bubnić, prjedy hač so žiwjenje předobudźe. Pola pšeńcy, so dawno wěrzo młynk za tajku, kotraž je přejara dołho na stwjelcu stała, rady mjenje dawa, a kóždy piwarc płaći rady něšto wjacy za ječmjeń, je-li rohojty mas njima, t. r. jelizo přestaty njeje.

Płaći-li so, ćelata wjazać? Po wobličenju wšěch wudawkow za nałoženu pjeu přińdźo hospodarja 2-lětna jałojca do ćeleća runje tak wysoko, jako hdyž tajku wot překupca bjerje. To wěźa Němcy derje, a kupja radšo w Serbach, mózno-li wokoło swěcki Marije sćelne jałojcy, z kupju spróchne dźěło wóchenjenja zalutnjo. A tola ma w swojim wašnju też tamón serbski hospodař prawje, hdyž swoju ćeledź hjeza přestaća napominaše: Wjazajće, štož ma štyri nohi! Z dźěła, dokelž so wšelake cyrobizny hinak na pjenjez stajić njehodźa, khiba-li zo so młodemu skotej dawaja; z dźěła, dokelž do našich z pěskom sylnje přeměšanych rolow wjele hnoja trjebamy (a jałojca natepta tajkeho lětnje za nimale 40 hr.); z dźěła, dokelž w swojim času hotowy pjenjez do domu přinjese, abo zdźerživši-li skoćo sam, wěš tola, što sy sebi wóčahnył. Při wjazanju měj tute prawidła před wočomaj: 1. Přiwjazuj přecy tak wjele, zo tola sam přikupować njetrjebaš. 2. Jeli zo so pica radźi, wjazaj wjacy. 3. Wjazaš-li na předań, wubjeraj sylne, derje twarjene ćelata (Němce hlada też na barbu!). 4. Sam za so wjazaj wot kruwy, kotraž je dobra dójka. 5. Njeprehladaj sebi z tym, zo nadobo z jeneje picy do druheje přeskočiš, ale čiń to zwaha zo strowotu jałojcy njepočerpi. 6. Kedźbuj na to, zo je hródź ćopła a zo po njej njećehnje.

Kóžda kruwa nadźěła za dźeń za 15 pjenježkow juchi; z kóždym sudom juchi, kotryž ći z hródže abo z huoja na dworje čeknje, čeknje ći z dwora za 10 hr. ryzy złoteho! Kak dołho so to hišće komdźiš, zo by so wo dobru juchown jamu postarał a do njeje skrčny kapital nałojił, kotryž dotal puće a hrjebje zanjerodźeše?! W juchowej jamje pjenjezy hraja!

Do kuchinje. Mało kedźbuje so na to, zo wěcy, kotrež so k jědźi přihotuja, dołho we wodźe ležeć nimaja, njech je to mjaso, njech su druhe zelene waridła. Kóžda woda ma w sebi sól a kalk; prěnja wuchenje z mjasa syćacu móc, tutón čini wšitko twjerde. Štož so k jědźi trjeba, ma so jenož z čistej wodu wopłokać (solotwja), sušene abo wonjace mjaso smě jenož krótki čas so do naseleneje wody tyknyć, myće z čerstwej wodu je też tu najwužitniše.

Plahujće len

Naši serbscy nanojo nčhdy jara wjele lenu pěstowachu. Zo je so z tym přestało, ma drje swoju přičinu w tom, zo sebi plahowanje lena wjele prócy wuža-duje. Tola dźensa so zawěšće wupłaći zasy z mocu len wusywać, dokelž lane symjo so derje zapłaći a też len je dźensa pola nas w Němskej jara hladany a derje płaćeny. Knježeństwo přecy zasy na to pokazuje, zo by so len plahował. Wězo je při lenu wjele dźěła a druhdy so njeradźi. (Cyle tak zalnać tutu tak prawje słowjansku rostlinu njesměmy.) — Ma-li so len radźić, dyrbi so na dwoje kedźbować, na dobre symjo a na přihódnu rolu. Jako najlěpše symjo waža sebi ruske z Rigi, jemuž poruno je belgiske a hollandske. Při předawanju cuzeho laneho symjenja pak stawa so tejko jabanja, zo hospodař najlěpje čini, hdyž cuze njeljerje, ale swoje samsne derje wothlada. Na séchowace wašnje dobudźe so dobre symjo. Wusyj na polo, na kotrymž dołho abo ženje len syty njebě, prawje rědko, a to z časom, hodźi-li so, kónc měrca. Lenej njeskodźi, je-li w syću zapancany, hdyž jenož je rola derje přihotowana. To, na čež maš wosebje kedźbować, je: 1. Zo lenej, kotryž chceš k symjenju khować, dozrawić njedaš. 2. Njesměš jón młóćić, ale hłójčki ze stwjelcow dźernyć, a kaž dołho so hodźi, w tutych hłójčkach (znajmjeńša léto) khować. 3. Je-li sy z hłójčkow wumłóćił, dyrbiš symjo do suda zašpundować a kruće začinjene hač do časa wusywa khować. 4. Dyrbi so symjo, prjedy hač so wusyje, pak na słońcu pak wó jstwje hač do 24 gradow R. zhrěć. Sy-li do tak wothladneho symjenja přišol, přestanješ wěšće na njedźakownosć lenu swarić a njetrjebaš za njeswarne symjo z Rigi drohi pjenjez wudawać. — Činiš derje, hdyž znajmjeńša symjeńtny len do walčkow zestaješ, město zo jemu po horstkach njedźele dołho na mokrej a mazanej roli ležeć daš.

Wo kublanju swinjow

Smy drje w Serbach na prawym puću, hdyž ma hospodař rancy, wot kotrychž sebi trěbne swinjatka do domu a na předań ćehnje. Dokelž pola swinjeća wšo na tym záleži, zo so derje a khětře wukormi, mělo so jenož tajke ranćki wostajić, kotrež su wot płódnych a měrnych rancow rodźene, hdyž maja 10 cyckow. Ranca ma najhóle 8—10, tola tež hač do 15 prosatow; ma-li niže 6, njech so wjacy njepřipuści, ale so wukormi. Ranca krjenta so dwójcy za lěto a ćěri so, je-li możno, w započatku okt. a měrca. Z prosatami khodźi nimale 18 njedźel. Suprošna ranca ma so derje picować, tola nic tak, zo so kormi, hewak pomjeta; hłód ćěri zasy ranch k temu, zo swoje samsne młode ježerje. Ranca z prosatami njesmě wjele zasłane měć, zo so trjebaj prosata do słomy zawijа a zaduša. Bórtlk hodźiny po porodźe wozmje hospoza prosata a přisadźi je k cyckam: Kóžde proso wostanje při tym cycku, na kotrymž je prěni króć pobyło. Dokelž je w prěnich cyckach wjacy mloka, ma so na to hladać, zo so najsłabše prosata na tute prěnje sadźa, zo bychu sylniše w zróstu dosćahnyle. Proso cyca 4—6 njedźel: je-li je 14—21 dnjow, dawa so jemu zu dźeń 4 króć něšto liwkeho howjazeho mloka, zo by so pomałku k druhej cyrobje přiwučiło. Wot 30. dnja dawa so zběrane mloko, też syte, do kotrehož so něšto jećneho šrótu abo drjebjeneho khlěba přidawa.

Rančka, kotraž so k płahowanju prosatow khowa, dyrbi so po stwórtym měsacu sama zuso do khlěwa začinić, zo so do časa njekrjepta; z připuščenjom dyrbi so pola prěnički hač do dokonjaneho 10. měsaca čakać.

Čistoty a strowy powětr (10—14 gradow R. ćopłoty) su žiwjel swinjeća, kaž wšeho domjaceho skotu. Byrnjež so swinjo tu a tam w błóće walało, lubuje tola čistu wodu a wšitka njerodna a njeswarnosć je jemu přeńiwna. W lěninm času dyrbja blizko khlěwa šlahi być, zo może so swinjo na khwilu won puščić a w pjerščі ryć; njehodźi-li so to, dyrbja so jemu do khlěwa často zelene dorny mjetać. Slanje z lěsa je khmanše dyžli słoma; słoma dyrbi so na drobne rozrězać, prjedy hač so ścele. Skódne je slanje naletnich słomow (wowsneje, ječneje), dokelž swinjo tute rady žuje a potom zežerje. Často sadźi so potom tajki čwak w črjewach a to je wšědna wina braminy. Zahorjenje, kotrež w črjewach přez zatykanje nastanje, dusy a pohuści křej, tak zo so kóždomu hospodarjej znate módre a čerwjene blaki pokazuja.

Pica, kotraž so swinjeću dawa, dyrbi derje rosykana być, strowišo je hišće, hdyž so wšitko warjene dawa; tola njech so žeńe nič horce do korta njelinje, zo sebi skoćo, kotrež nahle žerje, črjewa njezapari. Wšo zorno dyrbi šrótowane być. Swinjo rodźi hóle wo žitku dyžli wo hustu picu.

Při wostajenju rančkow abo kunčkow ma so na to hladać, zo su wužitne dźěła skoćeća derje wutworjene, zbytkne pak (hłowa, nohi) prawje małe.

Hospodařski rozhlad

Sobotu, 21. julija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	12,065	100 čěskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,64	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša wobtkowa też wčera žiwoje trute witkowanje. Kurjo akcijow žo nimale powšitkownje sfrućowachu. Wiši rentowych ličzinow běchu trochu njestajne a hłabjche.

Barlinske žitne wulkowiši wostachu też wčera hłabje we žiwojim witkowanju. Roweje rožki žo nadobo wjele posticjesche. Wona pak žo cżejko pichebawasche, tehorunja pšenica. Też ja wowžom žo wjacy tak žiwje njepraschachu. W jećmjenju běšche witkowanje trochu žiwišche; industrija a piwarnje jón derje kupowachu.

Wčera płaćejche w Barlinje zentnar

pšenicy: 9,50—9,75 hr., rožki: 7,40—7,50 hr., ječmjenja 7,40—7,80 hr., wowža: 8,30—8,80 hr.

Wiki w Drježdźanach.

Pšenica, nowa 9,65—10,05 hr., rožka, nowa 7,55 hač 7,95 hr., ječmjeń, nasymjeti 8,40—8,70 hr., wowh 9—9,50 hr.

Wiki w Shorjelju.

Pšenica (100 filogr.) 19 hr., rožka 14,90 hr., ječmjeń, nasymjeti 14,80 hr., butra 65—75 pj., jeja 8—10 pjenjezkow.

Wiki w Jandźeny šchiwórik w Halschtrowje.

Pšenica 9,65 hr., rožka 8,25 hr., jaczmjeń, nalětni 9,25—9,50 hr., ječmjeń, nasymjeti 8,25—8.50 hr., wowh 10,25—10,75 hr., běrny, zentnar 3—4,50 hr., běrny, po puncze 13 pj., žyno 5,50—6 hr., słoma k šaškanju 1 hač 1,50 hr., słoma, płótna 1,75—2 hr., butra 70—80 pj., jeja 7—8 pj., prožata 6—10 hr., běhati 20—30 hr., huby, młode 3—5 hr.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich akótnych wikach.

20. julija 1934 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 725.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	36
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	29—34
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	23—27
Mjenje picowane wšěch starobow	18—22

Byki: 753.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rězneje hódnosće	30
Połnomjasne, młódše	26—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	22—27
Špatne	17—21

Jałojcy a kruwy: 1279.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rězneje hódnosće	25—27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rězneje hódnosće hač do 7 lět	17—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	14—16
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	8—12
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 1560.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	40—44
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	30—36
Špatne (3.)	22—28

Wowcy: 6447.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	30—31
Starše wukormjene (6.)	27—29
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	16—26

Swinje: 13942.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	41—43
Mjasne	38—42
Špatne	34—47
Rancy a kundrosy	40—42

Drobnowlkowańske płaćizny w Badyšinje

21. julija 1934 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		nanišše płaćizny hr.	nanywyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,30	1,70
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	1,80	2,10
Pšeńčna muka	1 kg	0,40	0,56
Rżana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,16	0,22
Raja	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,60
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	1,48	1,76
Sušeny połc	1 kg	1,60	1,80
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,80	3,10
Jeja	štuka	—	—
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamieńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po luni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 7.	19. 7.		20. 7	19. 7
Pšeńca	199	192	lupiny	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	159	—	wcka	9,50-10,0	9,50-10,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	7,50-7,90	7,50-7,90
ječmjeń now.	—	—	žołte lupiny	9,5-11,0	9,5-11,0
wows	166-176	166-176	zeradella	—	—
kukurica			raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
rżana muka	21 60	21 65	such. truhanc.	—	—
pš. wotruby	12,90	12,90	běrni, kruški	9,40	9,20
rżane „	13,00	13,00	syno, 50 kg		
raps	310	310	rżana słoma		
hróch, Viktor.	26,0-29,0	27,0-3,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	14,0-15,0	14,0-15,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 190 193 195

Płaćizna za rožku za wupłodźerja 148 149 150 151 153 155

Štyri khuduške duše jědu na zlět

Ničžo na žwěcže darmo njeje, žamo niž wumrěcže. Na wumrěcže wšchak njeběch runje myślił, wjele bóle na naších wšchotowarštwowy słět, tiž mi tydźenje dołho hłowu muczeschе. Wšchudże běchu wjele wo nim powědali, a w towarštwach žo jenož wo tym rěczeschе, kak hychu najtuńšcho a najpichitohdyšcho tam dojěcź mohł. Wježelach žo runje kaž kóždy druhi žobu na Radwoŕ a tola dyrbjach žo ſ tym ſpokojicź, so pjenjes dla jěcź njemóžu. Schtó by też mohł ſ zyłej žwójbu žo na tajke nješchto pschihotowacź, hdyž ma ſ kóždym kroschikom licžicź?

Sbožowny pschipad pak chžyschе hinak, pschetož hischcže dźeń do ſlěta žo wschitko ſmění. dokelž mój luby pschecžel Piko naſche ſrudnitchke położenje mudrischo ſapschija. „Cžłowjecže, njebjecź“, prajeschе, wſchak maſch koło! — Haj koło — ale kajſe! Drježdžanſki asfalt drje ſnježe, tola wjeſne pucže ſu žiżo eksempel ſa žebje. Stónczníje běch tola žwojeho worzłoweho konika do porjada pschiniežł a ſ wětſej njedowěru hladach na žwoje wobrucže, kiž běch tak rjenje błak ſa błakom wulěpił. Na napřežnej žerdźi koła pschicžinich hischcže make žedko ſa žynka, runje tak kaž psched wjele, wjele létami, hdyž ſe žwojim małym bratrom na kole přeni ſłět w Khwaczižach wopytach. Haczrunjež dźěch podże do ložа, kaž to tak bywa, hdyž žo na nješchto wožebitehо pschihotujeſch, ſtanych rano w tſjoch cžerſtwy a wjeſelach žo ſe žwojimi, ſo bě tajke pětne wiedro.

Pschecžel Piko bě też ſ dypkom na pol pjecźich na ſetkanischcžu. Po pjecźich mějachmy hižo pschedměto Bětу Jeleń a Bělow ſady žebje a Wyšoku pschejěwſchi, měrjachmy žo na prěnje łužiſke wžy. Jedyſeschе žo też zyłe rjenje, jenož njebě njebě jažne, tak ſo njemóžachmy derje do dalokoſcže widźecź. Na prawo hladajo pokaja žo hród Stołpnjo, kiž na to dopomni, ſo hischcže pšhed ſtami létami w tamnej wokolinу žerbſzу rěczachu. Bohužeł dyrbimy hischcže zyły kónz jěcź, prjedy hač prěnje žerbſke ſynki ſłyſchimy. Skoro ſmy we Wulkej Hartawje, widźu ſe ſtrachom, ſo naſch małki Božidar zyły dyrkoze a mjeſwocžo je cžerwjenomódre, tuž lěſemy ſ koła. Wožił pak je zyły Sserb, pschetož po krótkej maſzaji móžemy dale jěcź. Na wobſorje je widźecź wěža Goldbachiſkeje zyrkwje, pytnjemy, ſo žo njebjo jaſni. Spominamy na zyrkwinſtu ſwadu w Goldbachu. Tam bě mjenujzy do revoluzije zyrkej nješchto lět ſamknjena, dokelž nichtó wjazy ke mſchi njekhodźeſche. Tuta woſzada žo mjenujzy njeje chżyła dacź ſ Biſkopſtej woſzadu ſjednocžicź. Nětko pak je tuta należnoſcź je ſwěta a w tekhdomniſchim cžaſzu njekſchczene a njekonfirmowane dźěcźi žu nětko pilni kemſcherjo.

W Biſkopizach hſchcže wſcho ſpi, pschetož je małо ludźi widźecź. Dotho njetraje a hižo ſmy ſ města won. Swonka města žu też prjedawſche kaſarny, kiž we žwojim nowocžaſnym wobłuku do Sserbow hładaja. Sadу kaſarnow wjedże dróha do Schumborna, prěnjeje ſerbſkeje wžy, hdźež dźeńſnjiſchi dźeń jenož cžiſcže ſtari ludźo hiſchcže ſerbſzu rěcža. Jedźemy dale po ſtatnej dróſy. Drježdžanſzy Sserbja maja rjane waſchnja, ſo pſcheſewſchi Biſkopizy naſchu ſerbiku hymnu ſpěwaja. Tuž też ja ſa žebje ſpěwam. Sſleduja nękotre wžy ſ bóle němſkim mjeſwocžom, dokelž hižo bóle pod wliſwom induſtrije, — Semjzy-Tumizy — jeja. Potom pak ſu ſerbſke wžy na lěwo a na prawo widźecź. Tu dopomnju žo na jenu towarſchku ſe žwojich młodych lět, kotraž runje kaž ja wědomna žwojeho pothada mjes Drježdžanſkimi Sserbami ſo prózowaſche, ſerbſzu nawuknycź a žo potom do Zokowa wuda. Hacź też ja tón pucź na pſcheżo do Sserbow jónu namakam?

Psched nami je widźecź ſtawna Hodźijſka zyrkej. Jeje dwójna wěża praji, ſo w błiſkoſczi niczo njeje, ſchtoż by runjecža mękko — wona ſnaje žwoju hiſtoriju. Pitko chże žebi zyrkej ſnutſka wobhladacź, ale wotmeje žo runje němſka ſpowědź a potom němſke kemſche žo pschiſamknu. Khěžetař nam praji, ſo je nětko jenož kóždе dwě njedźeli ſerbſka Boża ſłużba. Tak žebi ſnaſmjeſicha pohrjebniſchcžo wobhladamy, kiž je khude na ſerbſtich pomnikach. Předku pschi zyrkwi debi ſerbſtи napiſ row naſcheho ſtawneho a wěcžnje njeſapomnitehо farara Jmiſcha a jeho mandźelſkeje. Jedźemy dale do Janez, po pucžu ſetkamy pobožnych kemſcherjow, kiž rak pěſchi, pak ſ wołami jědźo do Hodźija thwataju. Widźimy pak wjazy ſtarych hacź młodych wobličžow.

So bychmy pod biſkopom Schreiberom ſałożeny abo lěpje prajene, pschenjeſeny ſeminar ſa katolſkich duchownych w Szmochcžicach ſeſnali, tam dojědźemy. Je to cžaſzej pſchihódny wuſtaw ſ pěknje natwarjenej kapału. Bohužeł žo tam jenož němſzy prědуje kaž ſłyſchach, kemicherjo ſu ſwjetſcha Sserbjo a ſerbſkich hohłoſtowow je tam też. Wobžarowacź žo dyrbi, ſo młódſche Sserbowki tam bjes kemſchazeho rubiſchka kemſchi khodźa. Potom pak ſpěchamy do Radworja, pschetož ſłónżo ſmali a nam budże po cžaſzu pſcheczopko. Je runje wokoło pſchipołdnja, hdyž ſ koła lěſemy. Radwoŕ w ſwojej ſwjedżeńſtej pyſche žo nam lubi. Na torhoiſchcžu žo pijſka, towarſtwa ſ khorhojemi pſchikhadźeja žo powitaja. Nam je łohko wokoło wutrobу, cžujemy žo mjes ſwojimi.

W naſchej namakanej hoſpodze móžemy hnydom žobu wobjedowacź. Mojej žonje derje ſłodźi a nam hiſchcže lěpje. Potom dźemy ſažo do teje wulkeje žnyty ludźi, tiž po cžaſzu licžbu 10 000 pſchekroczeſche. Mobhladamy žej zyrkwinſki muſej, dźemy žobu k nyſchporu, pſcheżiwimy zyły ſwjedżeń a ſetkamy žo ſ dobrymi ſnatymi, ſo bychmy ſwjedżeń doſwjeczili. Sserbſke drasty, mjeſwocža a ſpěwy naš roſwjeſelа. — Ssmjercź ſprózni žo do kožow łehnjemy, khżichimy hiſchcže dołho, kak naſcha młodźina wjeſele žerbſzу ſpěwajo po wžy khodźi, k temu ko měſchcja ſynki piſchczelow cžumpele, kotreż ſe ſwojim naſtajnym ſpěwom „Ich hab mein Herz in Heidelberg verloren!“ ſa to žo ſtaraja, ſo cžłowjek njemóže wušnycź.

Napoſledk pak ſmy tola ſpali kaž jěže a rano w 4 hodźinach, hdyž naš budźak budźeſche, khladachmy ſaſpani jedyn na druheho. Do ſnědanja wobhladachmy žebi hiſchcže pohrjebniſchcžo ſe jeho mnohotu ſerbſtich pomnikow. Na pak ſchescžich wopuſchczichmy Radwoŕ a teptachmy wjeſele žo rosmołwjejo do žwojich koni, ſo bychmy w prawym cžaſzu w Drježdžanach ke kokkowanju byli. Doma žebi ſlubichmy, ſo na pſchichodny ſłět wospjet pojědźemy.

F. Th. H.

Nakrajnym pomocznikam

president němſkeho wuſtawa ſo wobſtaranje dźěła a ſamjeſenje njeſaſtužerjow liſt nakrajneho pomocznika wuſtoji. Tutón liſt wobhladuje ſo jako dopokaz, ſo ſu w ratarſtwje pomhali, a ſ nim pschipóſnawa ſo ſobom jich ſwólnitwoſcź k dźełu, ſa kotreż ſroſumjenje pokaſachu. Liſt nožy ſymbol nakrajneje pomocy, ſónčaſko kłóſkow ſ hakatym kichżom, kiž pśimikaj Ł a H wobdawataj. Tutón liſt doſtanu młodoſtni, kiž ſu ſnajmjeńſcha 6 měſazow pola burow jako nakrajni pomocznizy dźěłali.

Na stary dźeń so ženi!

(Wobras ſe wžy.)

Wěſo, hižo dawno je ſo wo tym ſwonilo. Ale nechżyſche nichtó tomu waricź.

Haj wſchak, wſchelake wžki ſu na ſwěcže ſtawaju. Hižo huſcžiſcženy ſmy ſłyſcheli a cžitali, ſo tajki ſtary chadła, ſmorſchcženy wudowc na kewſótnu ideju pſchińdże a hiſchcže raſ ſo wożeni. Ale pola Cžibanez Pětra, kiž je na wſche tſjecźi lět wudowc — hm, hm, hm!

Ton hnydy wožoł! Mójeſche ſo tola tehdom bórzy ſaſo wożenicź, hdyž jemu žona młoda wumrě. Tehdom ſo powſchitkownje prajeſche: „Nó, njeſkuże drje do'ho cžakacź, woſmje žej druhu!“ Ale cžinił to njeje. Je wudowc woſtał a žej ſchikwanje wſchitko ſam ſchił a warił te dołhe łeta.

S toho wospjet widźimy, kak zyplkojcźi ſu tola mużojo. Hdyž dyrbjeſche dźeń wote dnja do ſłużby khodźicź, naſtajnje ſmnu jſtwu doma nadeńdże, a hdyž domoj pschińdże, dyrbjeſche kruczе ſapschimnycź, ſchtoż by wěſcže jónka derje wobſtarała. Ale dotal žebi ju njeběł do domu pschijwjedł. A nětko, hdyž ſtoro na wotpocžink pańdże a hdyž ſmježe cžaſza dołcź a nadoſcź, žej dom a ſtatok ſaſtaracź, nadobo wjazy bjes žony njeńdże, nětko dyrbi žo ſaſo wożenicź.

Prajeże mi, łubi ludźo, ſchto dha chże ſnjſi ſtary ſaſcžinjeŕ, tiž budże ſkoro ſwjedżeńdżeſacź, ſchto dha tón nadobo hiſchcže ſe ſonu chże? Je wopraſwdźe k ſmječkanu!

Tohodła njeſiżu ſa móżne měli, hdyž njedawno ſo powědaſche, ſo k Měſchkanez Khacże ſaſy. Nó derje, je li je wopraſwdźe wěrno, dha ſapſchimnje to žlezy ſ ſijemi, ſ tajtich pſchicžinow to Khata cžini. Saſtaraez ſo chże je žwojim łohkim, tiž jutrу je ſchule póndże. Na khežku, na penſiju ſchpekuluje! A Pětr, tón ſtary nora, nó haj, ſo jako pjate koło pſchiwoſmje. Njeje wſchak wokoło njeho cžini, ſo žej myślił, ſo ſ nim ſpraſwne měni.

Tón ſtary kopoł, ſo ſa tym njepſchińdże! Haj, umoſy nochżeđża wěricź. Schtó wě, hacź je ſzyła na tym nješchto! Huſto wſchak žo nješchtożkuli po wožy bledź a hdyž k wěży pſchińdże, njeje ani ſchkrickі praſwdy na tym.

Ale hdyž nětko h'upeho Cžibana trjechiłi, haj wſchak, to widźiſch, ſo je ſo w poſledním cžaſzu zyle pſcheměnił. Nješchto na tym budże! A wopraſwdźe też je.

Ty mój łuby božicžko, te zyłicžke dołhe łeta njeje ſo ja žanej ſónſkej wohładnył', a ſzyła ſo njeje wo tuton ſplah ſtarak. Bě ſo bo ſwojeho dónta ſaźiwił a njeběſche ſwoje brěmjo ſcžerpnje. A by-li jemu nęchtó prajił: „Pětrje, na ſtare dny ſo hiſchcže woženiſch?“, by jemu vajnje a ſrótka wotmołwił: „Ty ſzy kowrótny, mój łuby!“ To žanych rěczow njebě, ſo je hižo hdy na Khatu wócžko ſłożił.

Hacź do łětuſcheho nałěca, hdyž ſe ſamžnym cžaſzom do Drježdžan jědźeſche, a wona też, wobaj w cžaſu na jenej ławzy hromadźe ſzedżeſchtaj. Na domojpucžu ſo pſchepadnje ſaſo trjechiſchtaj. Wo kórkowym ſzymjenju ſe rěcžak, kotreż bě ſabył kupicź. Wona mějeſche doma nješchto wyſche, trjebaſche jenož po nje pſchińcź, bě jemu wotmołwiła.

A tuž bě jeneho wjecžora žej po žymjo ſchoł. Někotre dny po tym je ſaſo ſchoł a je ji nješchto bobłinow pſchinjeſł. Poſdźiſcho je ſo praſchecź ſchoł, hacź też derje rejtuje.

Wot dnja jěſby po żeleſnizy a wot wonych wjecžorow ſem je žiwy w zyle hinaſchim ſzołcže. Hacź do ſłużby dźe abo je ſłużby pſchińdże, hacź ſzónżo ſmali a pali abo njewjedra zgchmuja, to ſaneje róle njehraje, w nim ſo wſchitko ſmēje a hrěje a tak žej pomhacź njemóże: Sahwiſda žej nękajki ſpěwcžk, dyrbi žej kiſchcht ſběhnycź a ſ nim ſo pſotowych ſchtakejach kłepotacź, hdyž takle nimo dźe. Pola „bolběra“ da žej włoſzu zyle krótko tſihacź, ſo njebychu ludźo widźeli, kak ſchecžerate a ſchěre hižo ſu. A rjany „ſchlipſ“ je žej ſ ſwjatkami knpił. Stoji huſto pſched ſchpihelom po poźmēwkniu a ſo wobhladuju a ſa ſo jomu pſchi tym, ſo je po prawom hiſchcže m'ody thadła. A wſchitko dźe jemu ſpěſchnje wot rukow, hacź je w ſłużbje, abo w ſahrodźe abo pſchi drjewokałaniu. Nutſka pocžina jemu wſchitko k cžiwile bycź a je ſo taſeho dźěła nabył. Pak pſcheběži jemu kołej, pak polivoku pſchikali, pak wosbije pſchi wopłokowanju talež a lute tajke wežki. Pſchi tóżbym ſapſchimnjenju ſacžuiva, ſo to žane dźełło ſo mnoja njeje a ſo dyrbi tak rucže hacź móżno żona do domu. Njech ludźo rěcža a žej ſchukotaja, njech ſo ſmēja a ſo woſchcžerjeja kaźkuli, dyrbi naſlepje ſamu wědźecź, ſchto ma cžinicź a cžeho ſo woſtajicź. Mój jejdwck, kaž ſtrowa narodźeny budże! Pſiſiwowacź moht ſo po njem na prawe a łéwe lizo, ſo njeje ſo prjedy na buſchnu khał dopomnił. Ludźo ſu troſchku zybnjeni, hdyž rěcža, ſo je žej na jeho thěžku wothładała a poždźiſcho na jeho penſiju a ſo žej jeno na ſwojeho hólza myślił! Nē, to je ſawiſcź a njepopſcheczе. Saſwiſcź ſlepi. Njewidźa abo nochżeja widźecź, kak dobra jemu je. Jenož łubosćź a pſchichilenoſcź wotewritej drnhim twocžł! A rad jeho ma. Ach, je zyle wólbrna ſa nim! Njepſchinjeſe pſches wutrobu, dyrbi dźenża thětſe na hodźinku k njej doſkoczicź, k ſwojej łubej njeſwjeſcze, ſo bychtaj wěrowaniſki dźeń ſtónczníje krucže poſtajikoj.

A hižo cžerpha ſaſo po wžy k njej.

Cžibanje, Cžibanje — ſo cže kóſa njeliſnje!

Ale prawje wſchak ma, dha je ſnajmjeńſcha na ſtary dźeń ſaſtaraný. Nadžijomnje njetrjeba wjazy bźeſi ſe lebacź wulknycź. Druhdy wſchak ſo to wſchelako cžini!

S powodźenjeje krajiny w połodnjiſchej Pólſkej.

Żeleſniſki nażyp, kiž je woda wſtorhnyła. To je žnadny pſchikład ſa ſapuſczenje, kiž je powodźenje w podkarpatiſkim kraju nacžiniło.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,5 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 kč. Wudawa a čiśi Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo scěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je so čas žiwjenja dospołnje běžny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny lědma a lědma wozjewja.

Čisło (Nr.) 169 — Budyšin — Póndźelu 23. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Adolf Hitler je Němska

Pruski ministerski president Göring je pjatk Hallu wopytał. We tamnišnjej radnizy jeho powitawšeni žu jenu lift cjesnjeho měšćanza města Halle pśepedali. Göring žo na to na śhromadźišćeńcu poda, hdyž měšćeńe pśeden wjele wuzaj ludźimi rěcź. Mjes druźim praji: Najwjelśiśi njeśtuś je, hdyž nechtó śpyta, wjednikowe dźelo podrjeć, hdyž jeho pśeradźuje a ś tym Němśku do strachа wjedźe, se sašo do nogu a cjemnosće padnje. Staršny muž, kótaž je Němśej źiwótko dał, strózuje, se němśenemu ludej wjele źiwótka dale źiwśi..

Hdyž nechtó hrošy, so žwjate plomjo němśkeho žiwótka hašnje, potom wjednik mjecź wuzjehnje, so strucji jako worzoł, potom ruba.

Tele žłowa ministerskeho presidenta žo ś wichorojom wuzjawjenja a se zahorjenym pśichłosowanjom stow tyšaznow poh'uśichu a hakle sa dołhi cźaś, hdyž wołanje „na śdar" wonzelkowaśe, mózśe Göring dale rěcźeć. Němśki lud je žam spóznał, so žo jeho wołuś źiwótku hłada. Wón wě, **so wjednik wo dnjo a w nozy strażuje.** Najwjaśiśi jakor sa njeho rěka: prawdosć. A śtóž žo na ludu pśechrěśćuje, dyrbi tónle najcéśśi wšitkich njeśtukow se źmjerzym wotpokucźiś, njedźiwajo na to, śtóž wón je. Niz wjazy makeho, ale wulkeho dyrbja powěźeć. To běchu wopraudźe hórke dny, ale pśichežo bywaśe jaśniśo, so žo pśicerada hodnśich wuměrow cźinjeśe, trajaka pśicerada na wjednika, kótaž je žam wobcźeśenjena śwěra, pśicerada na němśkim ludu a na pohlěd njehańbicźiwosći a njezwěra k dowěrjenemu Führerej, k temule pśihładnje śwěcnemu pśichwalowaśiwa. To je dwójna njehańbitosć. S tym buchu pśiceradnicy winikoju na SA žamym a na SA-muźach. Jaźnje je hdyž ś jeho spóznał, hdyž žo dowjedźe, hdyž muźojo na podłožku swójeho stejiśćeńca wjazy na wjednika njechładaju a žebi śwaźa wćrić, so žu žebi tole stejiśćeńco se žebje žamneho dobyli.

Nět Hacź SA-muź abo ministerski president, wšitkizy žmy jenoź wot wjednika a Pśches wjednika!

Rozsudźuje je jenoź jene: Hacź ma wjednik dowěrjenje k nam. Pśichetoź **Adolf Hitler je Němśka!** Kóždy dźeń a kóžda nóź jemu starośće a cźeźke dźełko pśichinjeźe. Wón jenoź jemu myśl śnaje: **Kak žym śwojemu ludej wuźitny?** Schtóź kaž ja, źmjerdźeśe wjednika wot wjele lět we wojowanju pśicerwdźecź a schtóź je ś nim najcźeśśe, ale teź nairjeńśe hodźiny nawdźił, schtóź źmjerdźeśe bu wohladacź,

kak wjednik žanu nóź njewotpocźowaśe w starośći wo ludowe dobro,

tón wě, śtóžto je Hitler pśehebdźił. A tola, pśechezo šaźo je wjednik najźiwjeńśi. Tehdźa jeho lud lubuje, dokelž wě, so tu śteji wjednik, prawdźiwy a njeoupraśnje dobrozéiwy, tole kruty kaž żeleźo. Teho dla žo lud jemu dowěrja. Tole dowěrjenje je kruty śwójaś, kótaryž Němśku hromadźe dźerži. Kóždy wě, so wjednik wulke dźěła ś wulkosće źiwoseje wutroby a rozsahłosće źiwoseje wole a dobrozéiwosće źiwoseje dušne kónca.

Dowěrjenje žame je podłožk, na kótrymž žmy źiwi.

Jeli so žebi něchtó śmeri, to podrjeź, jeli so njeśtukk najcźeśśeńce pśicerady śkuźi, potom dyrbja jeho wuhaźnyć, potom je pśebrań Němź być. Wulkosć wótezimy, śiłowe źwaźe, to žu krute stołpy, na kótrež Adolf Hitler twari, a teho dla žmy se źiwojim wjednikom śwjasani.

Pśichi pozdźenich žłowach ministerskeho presidenta žo wobnjeźe na horach śaptompjenichu. K źiwjatej pśichiśahy žo ruki śtórhachu a se wšěch rtow wołanje „na śdar" śchmjelśe.

Třećina farow w sakskej provincy n'ewobsadźena

Se 1654 evangelitich farskich měśinow w sakskej provinci wot 1815 Pruskej śluśchazej, je w tu khwilu 532 měśtow njewobsadźenych. To je najwjetśa lězba mjese wšitkimi pruskimi provinzami. Nětkole theologiscy derost wjele dołho k wobsadźenju wšěch farskich měśinow njetrjeba.

Župineho wjednika Karpensteina ze zastojnstwa wotsadźili

Nazionalsozialistiske nowinarstwo wozjewja: Župineho wjednika w Pomorskej, Wilhelma Karpensteina, je wjedźer wospjetneho njepožěadźenja na wukazy stronineho wjednistwa se zastojnstwa wotsadźił. Sa nowego župineho wjednika w Pomorskej, žu stroninemu towarstwu Frantschwedu, dotalneho Koburgskeho wyšschiho měšćanstu pomjenowali. Franz Schwęda je se šrobitawskim rěstom 1584 jedyn ś najstarschich šobnstawow nazionalsozialistiskeje strony.

Trio wokrjesni zarjadnicy dźěłaćerskeje fronty znjezbožili

Na Bartinskim schoseju blizko Schmargendorfa pola Berlinskeje w Marzy je žo cźeźke automobilowe njeśreźo stało, kótrež je žebi wokrjesnicy dźěłaćerskeje fronty, Waldemara Driesla ś Golnowa, sa wopor zadało. Karlinski wožobowy automobil, w kótrymž wokrjesni sawarjo Driest a Koblinski ś Golnowa a Jordan je žechcejcźina žedźachu žo pśichi 70 kilometrisim tempu do wjerchanja da, na khódnik sasedźe, sawadźi do nětkotrych chidrošnych lischtow, wrócźi žo sašo na asfaltowanu droźbu a žo dla nahłeho spinanja pśicerźiny. Mjes tym so žebi Jordan, kótryž wós wjedźeśe, wutrobno a nosy smjeśe, žo pódla njeho žedźajenu Driesłej jedyn schrub do mošnow strozi; wón bě hnydom morwy. Wokrjesny sastawaŕ Koblinski žebi cźeźko hłowu srani.

Awstriscy socialdemokratojo so nadpada z rozbuchadłom wuznali

Winika wyschnjosć je śledowaze wojsewiła: Njedźelu prokoło 5 hodźin jedyn polizajski wyschi strażnik na žwojim kontrolnym puću w 10. Winikim gmejnskim wotrjezu dweju nałožow sadźerża, kótrajž je jemu podhladnaj byćź dałschtaj. Taj cźeknyschtaj a jedyn ś njeju do jeźerowskeho wyschischeho polizajskeho strażnika tři króć tśeli. Dwaj wuśełaj trjechiśchtaj, kótrajž jeho cźeźko sranschtaj. Po dwóch khodźajcy ludźo žo sa cźeknjenjomaj pytschcźiłu a jeju sajachu. Hdyž žo sajatej pśichtyschcźitaj, žo wuznaschtaj, so staj pschiwiśowarjej wospjetschcźeneho schkitaceho swójska a so staj rano na żeleźnizy blizko składowanjow bomboje wosbuchnyjcź dałoj a so chcełaj nětko ś Awstriske cźeknyć. Kaž je žo swěźiło, je žo wopraudźe pichi żeleźnitśej koliji rosbuchnjenje stało. 15 wokrowych schleńcow jeneje žuśožonje fabriki je žo pódła teho ś powětrownym storkom wuttóczito. Pola nahłeho šuda je žo wobstórźba sapodała.

Zliwk da spěšnemu ćahei so zwrócić

Pjatk je žo ś Brennera pśichiźěwacy porjadny nóźny śpěšny cźah na Bozenik-Trientśej żeleźnizy blizko Naive San Felice swrócźił. Lokomotiva, brěmjenjowy a pólśći wós, wós tśeśeje rjadownje a jedyn pschchódny Mnichowsko-Ventimigliaski wós žo ś kolijow wjerchnych. Njeboże je žo ś tym stało, so je runje pśeden cźahownym pschijeźdom, śliwk kamjenika a błoto metry wyśoko na żeleźniźy śplawił. Tepjeŕ, cźahowny wjednik a jedyn pucźowaŕ žo na žwoje jenoź lohko ranichu. Wotnoscheńśe dźěła žo sa dwaj dnjej śtócźa. Wobthađ je žo mjes tym po próśonych pódlańskich kolijach wodźił.

Siegburgska jata so zwěrować dała

Franzowśe hłowne měśto tele dny sašo ras w znamjenju wulkeho „**patriotiskeho kwaśa**" stejśeńce. Najwupschchi duchowny dostojnik, **kardinal Verdier**, wěrowanje žam wukonjeśe. S wěrowańśkimaj śwědkomaj běchtaj najwyschej franzowskaj offizeraj, schef generalneho śtaba **Weygand** a Parizki wojeŕski gouverněr general **Gourant**. Mjes druhimi wošobami, kótrež běchu k źwjatoznoscheji pśeprošcheni, bě teź minister **Tardieu** widźeć.

Ryćerka cźeśnjeje legije, Marja Leonij Vanhouttez, žo je śpiśowacźelom Redierom wótrowaśe.

Na to, na cźož bě žo ś wjetschcźeho dźěła hižo zyle śabyło, kardinal Verdier, we wěrowańśkej rěcźi, znowa spomnjeśe. Marju Leoniju Vanhouttez jako **„Siegburgsku jatu"**, jako wulku franzowsku **„wójnsku rjelowku"** śławjeśe. Hdyž žo śwětowa wójna sapoca, Leonija Vanhouttez w **Roubaizu** bydleśe a ja franzowskemu wójśku **jako wothladarka thorych** postajeźi. Hdyž bě žo po dobyćźerskim postupowanjum němśkeho wójska teź hospital, w kótrymž Leonija Vanhouttez dźěłaśe, pod němśke wjednistwo stajiź, wona do śłužby organisazije, pśicerźiwo němśkemu

Přiwótřenje zasady za prawiznistwo

Němśki justizny minister, dr. Gürtner, je 20. julija 1934 śledowazy wukaz **wšitkim justiznym wyschnoscheam** pósłał:

„S porajenjom wjelepśiceradnych a krajnopśicerad-nych nadpadow na ludowe śhromadźeństwo ś 30. junije, 1. a 2. julija 1934, je žo

śmułokowna mój Němśeje śtrucźiła a śwěźiła.

Bóle dyźi hdy prjedy je ś wumjenjenjom sa pśichodne tźěło němśkeho knjezerstwa na nowotwarje Němśkeje, žo by kedźbuměcźe sakonja, kaž je němśki kanzler jako najwyschschi wjednik SA w žywojim wukazu na śtabowego schefa SA 30. junija 1934 pśeden SA-wjednikami žadał, teź sa kóždeho ludoweho towaŕscha ś najwyschschim sakonjom jeho dźěła bytło.

Prawiznistwo ma wošebity nadawk, so by ś dorasom sa źiwóźenje sakonjow a prawa wustupowało, a so by pśicerźiwo **kóždemu** stamanju prawa, **wošebje pak pśicerźiwo kóždemu** chłostajomnemu cźinej rasnje posćupowało. **Prawiznistwo njeśmjo žo pschi tym žanemu dźiwaju na wožobu winowatego wodźicź dacź; wono jenoź ludowemu dobru a prawdosći śłuźi. Pospytuje njepotwołanych, kótrejž chcedźa na prawne jednanje źiwój wśitk wukonjeć, dyrbja žo ś dorasom wotpokazać a žo hnydom pschedstajenym wyschnoscheam wozjewicź. Na žane waschnje njeśmjedźa wone wežowne pschewjedźenje błźdjenja sadźicź.**

Pschi wschech naprawach ma žo wošebje na to kedźbowacź: Wyschchemu stejiśchcźu sastawarja jenetho wyschchetho sastojnstwa, jenetho wjednika abo podwjednika wšelke winowatosće wotpowědaju.

Schtóž je rani, schtóź žo wošebje jako sastawaŕ sastojnstwa ako wjednik sakonjej spjecźinje, nałožnosće śtuźinje ako žo hewak towěrjenja, na njeho stajeneho, jako njehodny wupokasuje, dyrbi žo dorasnje a krucźe pokhłostacź. Ludowe śhromadźeństwo źmě wocźakacź, so žo thłostanje, kótrež je jemu napołoźi, po waschnju a wyhotowosći wyschchetho śtejiśchcźa winowaneho słožuje.

wójstwa složenej, ktupi, kotraj belgijskich, francowskich a jendželskich wojakow j wobžadženeho kraja pšches mjezy do Hollandskeje wodjesche, so bychu so tam do swjatskich wójskow sarjadowali.

Leonija Vanhouttez dleschi cjaš tajne transporty bronitych mlodych mužow organisowasche a jich j wobžadženeho kraja wužmykowasche.

Sobu ja tutymi cinami namakawschi, nemšce wojerske wyschnosce franzowske wothladarki chorych, pschi nich wobdželene, mjez nimi tež Leonija Vanhouttez psched wójnski hud staji. Tón pak hischcze jara mile j nimi wothladjesche; nešto sažuženeho žanjertneho khlostanja je k jasnow sažudži, kotrež dyrbjachu sažudzene wothladarki chorych w Nemšci wotbutowacjez. S wobsamknjenjom pschimérza so Leonija Vanhouttez j jasiwa wužwobodži. Nekole tu w Parišu po wjele letach sažu nješto wo „Siegburgskej jatej" kijscheli, kotraj je swoje mjeno po malym nemškim městaczku Siegburgu dostala, hdjež bé w jasiwje jedžalka.

Jendželski policajski šef w Posaarskej

Knjezerišerstwowa komitija je Jendželejana Himsleya sa dohladowarja sa wschě policajske a žandarmske mocy w Posaarskej pomjenowała. Na dotalnych pschikluschnosczach njeje so nicjo pschemenilo. Njepospjechnje nad wyschichim kommandom mórveje policije a žandarmskeho korpsa pak nowy dohladowar šcji, kotryž je wotdželenju šmutkownych naležnosczow a presidentej Knoxej wožobinsiyn pschidželeny.

Strajkowarjo so ze syizym pluom wuhnali

Strajkowazy dželacjerjo we wjelbach pjenježnych khamorow Schpanišeje banki.

W Madridže je 240 dželacjerjow, kotrjž žebi wjetschu mjdu žadachu, špjezi, podpjenišce wjelbu želesnych khamorow wopuschczicz, hdjež dželachu. Strajk so na posled na rosturjace waschnje skónczi, hdyž bechu dželacjerjo 60 hodžin we wjelbach wostali. Dželacjerjo dyzchu tak dolho we wjelbach wostacz, hacz by so jim wjetschа nida pschihwolika. Na to dželacjerjow namolwichu, so bychu sa pol hodžiny j wjelbow wotešchli, so bychu so hewak šišne bomby pschecziwo nim naložiše. Dželacjerjo so pak dale špjerjowachu, na cjoš **šyiny pluu do wjelbow puschczichu.** Jenož malo dželacjerjow j wjelbow wundže. Skoro wschitzy do hlubschich městnosczow bjes šwoju dżechu.

Hdyž pak bé so wjetscha hromada pluna do hlubiny puschczila, dyrbjachu so strajkowarjo swojeje špjezijowosczje wostacjez.

S dżela wustawschi polpohlušcheni jenotlinje na čely dżeń horje pschihódżechu. Nekotši so j womorni wobjachu. Hdyž bé policija jich mjena sapisała, šmédżachu domoj hicz. Skónczinje wohnjowi wobornizy a dželacjerjo j pluuowymi maskami wobschérne wjelby pschepytachu, so bychu šnadź tajkich namakali, kotši bechu wédomje šoki.

Wichor z krupobicom w Tessinskej

Pjatk je po polnózny dżeł Tessinskeje — w polnóznej Italskej — j wichorom a krupobicjom sapuschczil. Wichor dżeše dwjeli hodžinu zychnowasche. Na bolhowej dwóšy krupy psches meter wyschoko ležachu. Schkoda na winizach a polach je jara wulka.

Krwawne strajkowe njemery w Minneapolisu

Niz jenož w San Franzišku w Sjednoczenych statach polnózneje Ameriki, ale tež w Minneapolisu šu strajkowarjo cežeše wosu se žividłami nadpadowali. Teho dla je k trwawnemu wojowanju policije a nazionalneje gardy je strajkowarjemi dójchło. Pschi nich je so nebždże 70 wožobow lohko a 40 cježko ranilo. Gouvernenr je šnowa 3400 muži nazionalneje gardy pschecziwo strajkowarjam wotpósłał. Knjezerstwo žebi rosmysluje, hacz by wobkhenjenski staw wosjewjo.

W San Franzišku je wójnišcz j wulkej wjeschinu sa wobnowjenje dżela bloženowali. Tam jenož hischcze pschistawni dżelacjerjo dale strajkuja.

Džak Domowiny

Létuši Radworski zlét je so minył. Zo je so derje poradžił, za to mam so na prénim městnje swojim sobudżełacerjam dżakować, kotrjž so žaneho dżela a žaneje prócy njebojachu, kotrjž wšitke swoje mocy za tutón idealny zaměr zastajichu.

Dżakuju so tuhdy zjawnje k. wučerjej M. Nawcy w Radworju, jeho cyłej swójbje, k. wjesnjanoscze Brankačej, k. brašcy Michałej Rječcy. Cyle Radworske wobydlerstwo ma hlownu zasłužbu wo poradżenje zlěta. To jim njezabudu.

Dżakuju so dale wšitkim towaršstwam, kotrež aktivnje sobuskutkowachu a wšitcy swoju wěc derje wuwjedżechu, dżakuju so wšitkim swěrnym bratram, kotrjž do zlěta znamješka předawachu a so tak wo najnuzniše, wo pjenjezy postarachu.

Dżakuju so předsydstwu Domowiny, wosebje k. fararjej Wjency za pozběhowace swjedżenske předowanje, swojemu sekretarej, bratrej Lorencej, swojemu swěrnemu pokładnikej, bratrej Simonej, a nic naposledk zarjadnikej zlěta, bratrej Krječmarjej.

Dżakuju so wšitkim wosobinskim přećelam, na prénim městnje našemu molerjej M. Nowakej, kiž měješe cyle wumělske wjednistwo zlěta, k. dréj. Cyžej a jeho pomocnikam, kiž bě w kóždym času hotowy, nam ze wšěmi mocami k pomocy być. Sto bychmy započeli bjez njeho a bjez Serbskich Nowin! Dżakuju so bratrej J. Winarjej za wuspěšne nowinařske dżěło a wšitkim druhim, kotrjž za cichim z wulkej luboscu za zlět skutkowachu.

Zlět je dopokazał, zo kruče hromadu dźerżimy, zo móżemy hišće dźełać, hdyż jenož chcemy. To pak w našich wutrobach wubudźuje nowu nadźiju a nowe mocy! — Tuž doprědka, dźěła je dosć!

Pawoł Nejdo.

Ze Serbow

W Budyšinje, 23. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Djenja rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer 4-2, najnišša temperatura w nozy 17 stopnjow cjopioty. Wuhlady na wjedro: pomročene. — Wulka nižina, kotraj nětko nad Němšcej wotpocinje, pohibuje so k polnóznemu ranju. Wusuntkowa, jo mějachu so žołotu popołdnju jara žyzne hrimanaja. W Kamjenicy mějachu 28 mm dešcza. Njedželu rano mějachu pschi slabych a njewobstajnych wětrach a njewobstajnym pomročenju jara šuche tužne wjedro. Nižina dawa wuhlady, so so hrimanja dale wusuntkuja. Tola so j wulkimi deschczemi njeleži, dokelž njeje wulkeho pschiliwa mórskeho powětra.

— **Wuhlady na wjedro: Njewjedra, hewak pschi šlabych njewobstajnych powětrowych pohibach a pschi pomročenju jara cjopło, bjes wulkich deschczow.**

Čežke njewedra

Ssobotu popołdnju docjahachmy dołhowočakowaneho plódneho deschczika. Po nimo mérje wulkej tužnosce drje mózesche so j najwjetschej wjeršcy rjec, to naš tón krócz šwjaty Pětr njesjeba. Wšelo nascha wokolina wjele hischcze dohanažeho deschcza dóstała a teš wczerawschi deschcz njedosahaš, so by nětko pschiroda mohła wošpjet wožiwicz. Tola ida so, so djemy chłódnischemu a deschczowatemu wjedru napschecziwo.

Ssobotnische a njedželske hrimanje njeje w naschej wokolinje drje nidże wošeoiteje schkody načinilo. Hinak je to było na Budyšu horach a teš wokolo Drježdżan, hdjež su błysti a krupy, wětry a slimi schkodu načinjiše. Tak wospjali so w Lichtenbergu njedželu popołdnju statok bura Fischera, kotremuž so zyte žně hoby spalichu. Tam saraiy błysk teš wyschokopuczelnu krumu na pajtwje. W Sserbšlym Karsdorfu pola Dippoldiswalde saraiy błysk tik žwinje, krumu a pjerichu a šapali hródże, bróžnju a domiše. W Possendorfje pola Drježdżan dyri błysk do ložnje bura Jichtitiga, pschi czimž so tež nima'e zyły statok wetpali a wjele žwini, pjerišny a tež jena krumu a zyte žně so hoby spalichu. W Rauslitzu pschi krótkim ale cježkim njewjedrje tež krupy padachu a rosbichu wotna a wumłócziichu žita, kiž hischcze na polach stej. Teš wokolo Lubija w južnej Lužicy so krupy hóžcžu a nacžnichu tam wulku schkodu.

S nascheje blišeje wokoliny so nam hischcze tole pische: Njany ptódny deschczik Bóh luby Knjes sobotu a wczera na wjeczor wschelakim stronam nascheje domowinskeje Lužicy wobradži. Ssobotu cježnjeische bo njewjedro po horach. Njepschinjeje pak ani Lubijskim ani Wósporskim stronam pschewjele deschcza. Teš nascha Budyška krajina joho mało dosta. Sa to naschu holu schczedrimy ptódny deschczik wotschemi. W Delnim Wujesdże a wokolinje so mohrjez j čurami liješche. W Ssepschezach a wokolinje na pschikład so woprawdżitu sliwk rospuschczi. Woda stupasche do twarjenjow. Mschelazy so hotowachu, słot j hródżow spuschczejo, potom wschak sliwk popuschczi. Tej Hucžinjanske strony su sobotu na wjeczor rjane wotschemjenje dostałe. Wczera njedželu na wjeczor so žnine hrimanje nad Mikowšcej a Khrjebjanskej holu rospuschczi. Schkode na bété žmuhi nam prajachu, so tam krupy bija. Njewjedro wosta nad holu. Dalsche njewjedra j wjeczorne stron pschinjeschczu drje Khróščanskej a Njeswacžidlskej krajinje trochu wotschemjenja. Bróšda pak dawno hischcze pschemacjana njeje. Budyška wokolina wot horow hacž nimale ke kromje hole wosta ikoro bjes wotschemjenja. Schtož so poprtschi, lacžne jemja a rola žadoscžinje sešrébalchtej. Djenja je wot rana wiżate. Ssnano Bóh luby Knjes sažo nawjeczor schczedrimy deschczik hacž dotal trabazym stronam pósczele.

*

— **Nowe płaczišn sa sajne běrny w Schlesyskej.** Sa sajne běrny su so w Schlesyskej płaczišny postajile, niże kotrychž so nowe běrny njejmjedża płaczowaci. Sa cjaš wot 19. julija 1934 hacž dalsche wotkrejena rosdawanja rosdželerjam zentnač běrnow bjes rosdżela wulkosce po 4,80 hr. wotedawa, w njesamknjenych stronach 4,44 hr.

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěsć ze 17. lětstotka.

Přełožił J. Š.

[4] (Pokračowanje.)

Welsberg: „Kak so rozemiće z probstom při Maćeri Božej na jězorje?"

Worjechaf: „Prawje derje, wšako je Jurij Burnel wšcje khwalby hódny. Swěru wukonja Bože služby a też pobožnym pućowarjam rady posłužuje w dušinych należnosćach. Wón znaje naš krajnski jazyk, kaž někotři prjedawši probstojo njejsu rozumili pobožnych pućowarjow. Pódla teho ma hišće duchownehu pomocnika, młodeho putnika Adolfa Waidmanna, kiž je bratr wašeho zarjadnika Krystofa."

Welsberg: „Sym hižo słyšał. Budźće hódny naměstnik teho, kiž je was wuzwolił w swěće, zo připowědujeće jeho evangelij a přiwjedźeće wěrjacych do jeho kralestwa. Ale što chcył was wučić, wšak maće hižom dołhe dušipastrstwo za sobu."

Potom Welsberg postany a wotendże z fararjom ze zahrody wróće na dwór. Farař so rozžohnowa, biskop pak stupaše do hornich městnosćow, hdyž přebywaše jeho wujk, hwězdař Herman Fink. Poręčałoj běštaj hižom wječor prjedy při powitanju, ale dźens chcyše biskop nješto wjacy wo Finkowym byću na Bledu zhonić.

„Herman sedźi stajnje z knihemi," wurazy biskop zastupiwši do jeho jstwy. „Pokhwalu će tehodla."

Hwězdař činješe z khwatkom porjad na blidže a wokoši Welsbergej ruku.

„Prajich ći hižom wčera postrowy wot doma, wosobje wot maćerje." pokračowaše biskop. „Wjeselić so budźeja, zo sy spokojny na Bledu, wšak sej njejsy rjeńšeho kraja za přebywanje wuzwolić mohł. Nichtó će njemyli na tutej wyšinje. Nětko so hižom skoro tři léta tu. Hdy so wróćiš do Briksna?"

„Dostojnosć, hišće nic bórzy. Nazběrał sym wjele maćizny wo hwězdarstwje a rjaduju nětko spisy, zo při składnosći wozjewju, štož sym wažneho zapisał."

„Maš dosć žórłow, zo dźěłaš na jich podłožku?"

„Mam, štož trjebam. Prawje derje mi služi znamjenita kniha, kotruž je léta 1543 Nikolaj Kopernik wudał, z napismom „De revolutionibus orbium coelestium" (wo hibanju njebjeskich swětow). Ćežko sym ju dostał a droha bé, ale bych ju docyła njeměł, hdyž njebyšće mje dostojnosć, z pjenjezami podpjerali. Stajnje budu wam dźakowny za tule dobrotu a za wšě druhe."

„To je tón Kopernik abo nic, kiž je wuprajił słowo, kajkež sebi tehdy nichtó druhi njeby zwěřił wuprajić," přispomni Welsberg.

„Haj, tón Kopernik, wo kotrymž su ludźo rjekli, zo njeje při strowym rozumje, hdyž je wobkrućał, zo steji słónco změrom a zo so zemja wokoło słónca wjerći."

„Kajke knihi maš hišće?" prašeše so jeho biskop dale.

„Tež kniha „ Astronomia nova" (nowe hwězdarstwo) je w mojim wobsedżenstwje. Spisał je ju wulki ličeř Jan Kepler a ju dał čišćeć léta 1609 w Prazy. W njej je planet Mars wopisany. Rozłožene su tam też prawidła, po kotrychž so planoty hibaja. Tute prawidła je Kepler na podłožku swojich samsnych a jara ćežkich wobličenjow wuslědźił."

„Što pak danski hwězdař Tycho Brahe, kotrehož je kěžor Rudolf II. na swój dwór do Prahi powołał?"

„Też jeho spisy su mi znate."

„A italski astronom Galilei?"

„Tón je mój stary znaty, posłuchał sym w Padowje na jeho přednošowanja. Wšak je hišće dźensa we swojej villi pola Florenca žiwy. Přesćěhaja jeho jara, dokelž je rozsudźeny přiwisnik Kopernikoweje wučby, zo so zemja wokoło słónca wjerći."

„Jenož tak doprědka," pokhwali Welsberg Hermana. „Też ty wěs so sćinić nětdy slawny muž. Ze pilnosću a wutrajnosću budźeš přeco bóle pokračować. Powabju će sobu do Briksna."

„Prošu, zo mje waša dostojnosć zamolwi, hdyž wostanu hišće nješto časa na Bledu."

„Ale wostań, hdyž so ći tak spodoba," přihłosowaše Welsberg.

Herman přewodźeše biskopa do jeho bydlenja. Bě jara wjesely, zo jemu dalše přebywanje na hrodže dowoli.

Druhi dźeń dopołdnja přija Welsberg hišće Domaša Dorna a pustnika Adolfa Waidmanna, skónčnje pak deputaciju burow z Bleda a z Bochinje.

Dornej so dźiwno zezda, zo je jeho biskop na hród skazał. Někak sebi starosć činješe, kak ma so zadźaržeć, tola dokelž sebi sam ničeho złeho njewumješe waše, stupi bjez straha před wysokeho kajeza.

„Wy sće hrodowski hajnik," zarěča Welsberg na njeho.

„Haj, dostojnosć."

„Sće hižom dołho w tutej službje?"

„Sedme léto."

„Su mi prajili, zo wukonjeće swěru swoju službu. Wupraju wam swoje připóznaće. Sym pak też słyšał, zo sće khodźili do towaršstwa evangelskich. Što je was do teho přiwjedło?"

Domašej bu někak čoplišo. tola na jeho hłosu njebé spóznać, zo je jeho to prašenje rozhorjto.

„Sym na nich posłuchał, dokelž wěrjachu tak rjenje rěčeć, a z teho sćěhowaše, zo přijach jich nahlady."

„Farař je mi powědał, zo sće k njemu přišli a wobzarowali swoje błudy."

„Haj, dostojnosć. A wón je mje přijał zaso do katolskeje cyrkwje." (Pokračowanje sćěhuje.)

— **Rańsk łużicki.** 49letny bosławař renty ſ Mateje Dejewnizy, kotryż ſo wčera pſchi appellu politiſtiſch wjednikow NSDAP wobdżeli, padny wokoło 5/11 hodź. na Sserbſtich hrjebjach do womory. Pſchewjeſy ſo hnydom do měſchczańſkeje khorownje, tola mózeſche lekař pſchi wobſarowanjahódnym jenoż hiſchcze ſmjerćz ſwěſćicź. Cźeło ſo mjes tym do cźełownje na Tuchoritkim pohrjebnišchcźu pſchewjeſe.

— **Njewuſchnizy.** W nozy na ſobotu ſo w Bismarckowym haju wospjet nětotre kawli wopanzachu. Saměnje ſwinſtwa ſtachu ſo też w Schillkrowych wukhodjowanſchczach, hdyż ſo delnje dźěle ſydadkow ſ komasom poſchmórachu. Wobydleſtwo ſo proſzy, ſa njepleſchami ſtźěhcźić, ſo bychu ſo ſkóncznije jónu ſwěſćitke a derjeſaſłużene khłostanje doſtałe.

— **Pſchičěčany poſ,** bulldogga, ſo do hoſpodarſtcźeho dwora ſamkny, hdyż mózе ſo wotewjacź.

— **Kacze jeja niejmědźa ſo k dźěłanju łoda wužiwacź.** Němſkoſtatne ſtrowotnistwo na to pokazuje, ſo kacze jeja druhdy jědźite ſapłódki wopſchijeja. Tehdoła ſmědźa ſo kacze jeja jenoż ſwarjene jěſcź. Sa dźěłanje jědźneho łodu ſo wone njeſmědźa wužiwacź.

S **Dobruſche.** Kaž hižo jónu piſmachmy, ſtorcźichu tu pſchi **dróhowym dźěle na wodowe žórko.** Tuta je pſchi nětcźiſchej wulkej ſuchoſce jara wutrajne. Wot ranja jahe hacź do wječora poſdze woja ſtebi Dobruſchcźenjo ſ njeho wodu. Dźiwaja na to žórło pſchezy pokne woſtaje. Tuta woda je jara ſtłódna.

S **Maleho Wjelkowa.** Tudomny dźěłacźeſ a wobſtejeſ tſeje, knjes Albinus, kotryż ſo pſched nětkorym cźaſom ſłubi, a potom w Lipſczanſkej khorownji leſeſche, je ſo ſaſo do ſwojeje domiſny wrócźił. Albinus je blizko Lipſka ſ tola padnył a tak do tamniſchcźe khorownje pſchiſchoł.

S **Maleho Wjelkowa.** Sańdżenu ſobotu pſchipołdnju wokoło ½12 hodźin ſapoczа ſo pſchećźeńſchcźo, tudomnemu wobſtejeſerjej ryczerkub'a Jůłkej ſłuſchaſe, palicź, we wołomiku, hdyż běchu dźěłacźerja polo wopuſchcźili. Woheń ſo ruče roſpſchestrje a ſnicźi nětkże ſchtyri górzy ſtejazeſe a hižo połyczeneje pſcheńcźy. Pſcheńcźniſchcźo leži wobſtejeſ Maleho Wjelkowa a Khelna. Woheń pſchejſłocźi teſ na Domſchkowe hona, hdyż ſchtu ku dźěcźeła ſchu ſuiceſ. Nimale bě ſtrach, ſo ſo woheń dale roſſchěri a w bliſkoſći ſtejazeckki ſapſchinnje. Makowjelkowſka wohnjowa wobora a na pomoz pſchikhwatajo ludja pak tomu ładźwachu a woheń podułchu. Teſ ruče nětkotre rjady poſpuſcźichu. Bjeſ dwěla je woheń pſches maſchinu, kotraż ſo ſobu ſpali, naſtał.

S **Budeſtez.** Po ſjednoczeſnju gmejnu Raſchow ſ Budeſtezami je hamtiſke hejmanſtwo poſtajiło, ſo gmejna Raſchow też wjacy każ dotal ſtarowniſtemu hamtej w Bělſchezach njepodliſeji, ale do Budeſtez ſłuſcha. Wſchě wopiſma wo porobach, ſmjertnych padach, pſchijpowědanjach a ſwjatſanych mandżelſtwach pſchijimja ſtarowniſti ſaſtojnik w Budeſtezach.

Z Kukowa. Při tak mjenowanym Nowakee haće, kiž je bohaty na rybach, mózachmy w zaſłych dnjach ptačka wobkedźbować, kotrehož widżeć mamy pola nas zrědka přileżnosć. Je to humpawka. Stuša do ſwójby čaplow. Jeho pjerjo je ſpody cyle žołte, hłowa a khribjet pak čorny. Najradšo přebywa w rohodźinje. Tu wě so wušinkaje wukhować a tohodła mózeš jeho zrědka wobkedźbować. Spěšnje hiba so mjez rohodźinu we wodze. Živi so wot rybow, žabow a druhich wódnych zwěrjatow, kotrež ze swojim dołhim a sylnym pyskom wušinkje ponadnje. W tonidlach łužiskich hatow živi so też wulki humpak, kiž za čas hnězdźenja spodźiwne zynki wot so dawa, podobnje, kaž by kruwa ruwa. Tohodła ma w němšćinje wšelake mjena, kaž „luzny wol, wódny wol, mochojta kruwa a kruwjacy čap". W čichim naćeu su tute zynki kilometry daloka słyšeć. Mjeno „humpak" (też po serbskim hurnpak, wumpak, jeb) je tworjene po zynkach, kotrež wot so dawa. Jeli zo nječtó jeho měr kazy, storči šiju a pysk runu měru do powětra a sedźi kaž přismoleny. Němcy su jemu tohodła „Sterngucker" narjekli. Přez wusunjenje tonidłow zhubja humpaki kaž też druhe wódne ptački swoje bydlenje, štož přeběhu stwórby rady njewidża.

Z Pančic. Skónčnje, po dźesać a wjacytydźeńſkim čakanju — wot ſpočatka meje — dostachmy njedźelu před wječorom w šestej hodźinje hrimanje z płódnym dešćom. Mnohačmy, zo smy wot wšěch dobrych duchow wopuščeni. Na stwórć hodźiny kidaše so z čurami, poztúšo nješto ponješi. Sylne wody walachu so w hrjebach k řěcy, kotraž bě tež skoro wusušena a młyny bychu dyrbjałe hórzy dźěłać zastać. Dešć bě wobkedźbanje za Božu stwórbu, ale też za ludźi a skót. Z nim popuści njeměrna horcota dnja — na 34 stopjenjow Celzija w khłódku — a khłódny wječor wobłožo won do přirody. Dešć budże wulka pomoc za rěpu a běrny, zdźěła snadź też za dźeći, hdyž bychu dokhowy njeje Budźmy dźakowni za Boži dešć, kotrehož bješe wjacy tridnowy. Naša wokolina je w cyłej Němskej sobu najhóle domapytana. Kak so tola w druhich kónčinach, na př. w Bayerskej wšitko ſjenje zeleni!

Z Marijneje Hwězdy. KWG-skupina w Kolpinowym towarſtwie w Marijnej Hwězdźe, kiž z młodoſtnych katolikow wobſteji, ſo tu přecy a hóle rozwiwa. Na jednotliwej drasce, kiž wobſteji z čornych khołowčkow a tajkeho laca, kaž běleje košle, jich ſpóznaješ. Kolpingowi pućowarjo (Kolpings Wanderude Gesellen), kaž ſo mjenuja, maja ſo po ſwojim wótcu. Zhromadźeja ſo tydźeńſcy z prezesom a wotnowjaja ſwoje wjećerki. Tu móže kóždy nješto k poučenjenju přinoſować. Němſke a ſerbſke ſpěwy wobrubuja přednoſki abo čitanja. Alkohola a kurjenja ſo zdźeržuja. Kſeſćanſkeho młodźenca ważny nadawk je, **ſwoju** Domiznu a wólcny kraj **lubować** a jemu na kajkožkuli waſuje ſłužić. Tohodła dyrbiš jón spóznać a to ſtawa ſo na pućowanjach. Nic na drohich jězbach — ně cyle jednorje mózeš jón a wšo w nim najrjeńſo dožiwić. Njeje tola rjeńšeho, hač po nózkomaj abo też z kołom jědźo, krajinu překročić. Hdyž je njedźelu wulět, njesmědźa pak ſo Božе ſłużby přikročtčić abo zanjerodźić. KWG chce tebi wšudże z dobrym přikładom być a tebje jako dobreho kſeſćana a ſtaćana wukubłać. Nic pak jako wosebite towarſtwo, ale w Kolpingowym towarſtwje, tohodła je kóždy z docpětej ſtarobu też z jeho ſobuſtawom. Pódła K-bannera ma KWG hiše khorhojčku (Wimpel), kiž bu tu ſwjatočnje poſwjećena. W ſwojej narěći předſtaji prezes Khrystusa jako wupłodźerja wšěch hnadow a wšeje lubośće a poda přikład, kak mózeš z jeho mocu nad najhóršim njepřećelom dobyć. Zhromadne ſwjatłe woprawjenjo poſylnja wšitkich. Čorno-žołta khorhojčka z płakomaj pak njech namaka přecy wjacy zrozumjenja za ſo!

S **Wulkeho Dańina.** Na polu Knjeſkeje herbow namaka ſo žitne ſtwjelzo, ſ kotrehož naras pjecź kłoſow roſtu. Stwjelzo ma krótko pod kłoſami ſukowy, žerpjeſ podobny wobłuk. We wſchěch kłoſach je, hdyż też troſchtu mjenjiſche, ſorno.

S **Huſki.** Pjatk popołdnju wokoło 3 hodźin ſta ſo na dróhy Budyſchin—Huſki w Huſku wobkhadne njeſboże, kotreż ſo hiſchcze ſbožownje ſkónči. Cźežiły auto ſ Połcźnizy cźahnyſche dróhu do Budyſchina ychećeſcź. W ſamſnym cźaſu cźahnyſche też pjekařſki auto ſ Huſki w ſamſnym ſměru dróhu ſchćihowacź. Wobaj wojaj ſrjedź dróži do ſo ſraſnychtaj. Pjekařſki wós ſo na ſwojim prědnym dźělu thětro wobſchkodźił, tak ſo dyrbješche ſo wotwjeſcź. Cźežiły auto mějeſche mjeniſche wobſchkodźenja. Sranił ſo pſchi tym nichtó njeběł. Wjednik pjekařſkeho auta njebješche pſchedpiſy jěſdźenja wobkedźbował.

S **Wjeſeła.** Jedyn ſobuſtaw naſcheje bačzonoweje ſwójby ſeſna ſo tute dny ſ elektriſkim powodom. Hdyż cźhzyſche ſo do powětra ſčehnyć, prażny ſ wotmachom do wyſokeho elektriſkeho powoda a roſtorhny je dyn grót, ſchtož mějeſche tón ſcźěhnk, ſo běſche jedyn tudyſchi wobydłeŕ na to **bjes pruda.** Bačzonej ſo na dobre ſłoże nicžo njeſtła. To je bołoł wjeſele w Bačzonej ſwójbje, do kotrejež 4 młodyſchče ſłuſchcźu. Cźinja nětkole runje přenje poſpyty w létanju. Sſrjedź auguſta naſ tute woblubjene ptaki ſajcź wopuſchcźa. Lětſa wſchak ſo jim pola naſ pſchi naſchej wulkej ſuchoſce bere njeſeńſče; njenamakaja ſkoro žadneje zyroby wjacy. Tam a ſem je ſo wobkedźbowało, ſo ſu do hatow po ryby thodźiłe. Schtó cźhze ſo temu dźiwacź, hdyż jich hłód ſ kubłeżnej ſoutwje honi.

S **Kamjenza.** Sſobotu a njedźelu ſeſtdźechu ſo w naſchim měſcźe wyſche ſtupiny dźěłoweje ſłužby cźiſłło 151. K njej ſłuſcheja łěhwa dźěłoweje ſłužby w Kamjenzu, Kinsbórku, Wyſokej, Połcźnizy, Radebergu, Seifersdorfu a Schunowje. Pſchi wulkim njewjedrje ſobotu popołdnju cźełnjechu tute ſtupiny, w zyłku wokoło 2000 ludźi, ſe ſmahowazymi khorhojemi do rjenje wupyſcheneho měſta. Wobydleſtwo jich wutrobnje witaſche a wotewri jim ſwoje hoſpodźitwe domy. Sſobotu wječor wuhotowachu kapały dźěłoweje ſłužby ſ Budyſchina, Pirny a Kamjenza wječorne pſkanje, kotrymž po thłódnym dešchczu mjele ludźi pſchipoſłuchaſche. Njedźelu rano běſche napſchemóbehanje preſi pſches Kamjenz, cźemuż ſo pſchiſłamknу poſwjećenje thorhoje. Pſchi tutej ſkładnoſći poręcźa ſtupinowy wjednik, major na wuſt. ſ Oertzen, a wotkrjeny wjednik Zitzmann. Njedźelſke popołdnje běſche zyle ſportu wěnowane.

S **Kamjenza.** Na dnju róże je ſo też w naſchim měſcźe rjany pjenjes naſtrowadźił. Pod wjednińtwom ſahrodnika Neumanna w Kamjenzu ſo wokoło 800 rózow wudachu. NS. ſónſke towarſtwo kaž też wſchitke druhe karikatiwne ſwjaſki ſo do ſłużby dobreje wězy ſaſtajichu a ſtaracha ſo wo roſpſchedacźe rózow. Na tuto wſchnje naſběra ſo w měſcźe Kamjenzu 283 hr. a w Kamjenſkim wotkrjeſu 2200 hr.

S **Wóſlinka.** Sſobotu popołdnju naſta najſterje ſe ſkřećkći lokomotiwy na Wóſlinſkich honach wobſchérny łěſny woheń, kiž ſo ſ wulkej ſpſchnoſću w młodych kbójnach roſſchěri. Nimale 10 heklarow łěſa ſo ſpali. Wichi haſchenju wobdźěłichu ſo nětkotre wohnjowe wobory, kaž też dobrowólna dźěłowa ſłužba ſ Wyſokeje a wulka liczba wobydlerjow ſe ſuſodnych wjeſow. Nětkotre ſtatokі w Pißannm Dole běchu łdźeła ſ wohnjom jara wohrożene, tak ſo dyrbjachu jich wobdelerjo je wowuſchcźicź. Statoki pak móżachu ſo wukhowacź. Spatemu łěſ ſłuſcha ryczerkubleŕej w Lěſkej.

S **Lubohóřca.** Sſrjedu wołpali ſo tu ſobuſtawo domſke ſ pódlanſkimi twarjenjemi bura Haufy. Zyle žně ſo ſobu ſpalichu. Kak je woheń naſtał, njeje znate. Dla njedoſtatka wody běſche ha'chenje jara wobcźežne.

S **Klětneho.** Wěża naſcheje zyrkwje doſtanje koprowu ſtźěchu. Wſchě pſchihoty k tutym dźěłam ſu ſo hižo ſtałe. Wěża ma ſo wot wjeſcźſka hacź k hornej tromje poſtawa ſiwonow ſ koprom pocźahnyć. Stara wěżina ſtźecha běkhe jenoż ſ zynkowym błachom pocźehnjena a, hačrunjeż bu w lěcźe 1904 doſpołnje wobnowjena, běſche tak pſchežrana, ſo žaneje reparatury wjacy možno njeje. Hnydom ſ pokrycźom wěżoweje ſtźěchi ma ſo na naſchej zyrkwi błyſkowoš pſchiprawicź. Dyrbimy ſo poprawom dźiwacź, ſo njewjedra dotal naſchej wěži njejſu ješchłodźałe. Dźěła płacźa 2700 hriwnow, ſ nich gmejna 1800 a patronat 900 hriwnow njeſe. Wuwjedźenje dźěłow je ſo knjeſej Stadži w Dźěji pſchepodało.

S **Brětnje** pola Wojerez. Pjatk popołdnju wokoło 3 hodźin trubjeſche ſo k wohnju. Pſchi żeleſnizy paleſche ſo najſterje pſches ſchkrizki lokomotiwy łuka ratarja Donatha ſ Brětnje. Woheń ſo ſpěſchnje roſcheŕeſche a ſkoči też na łěſ bur. Pakžika ſ Cźornjeho Khołmza. Dwaj jutraj łěża ſo ſpaliſchtaj. Wjeſnjenjo, kaž też wohnjowe woborу ſ Brětnje a Cźornjeho Khołmza ſtarachu ſo wo to, ſo ſo woheń dale njeroſcheŕi.

S **Nitleje.** Na ſrudne waſchnje pſchiůdże poł léta ſtare dźěcźo dźěłacźerja Schrenka ſe ſahydlenſkeje kolonije Noweje Oderniţy wo ſżwjenje. W njepřichitonoſći macźerje powročźi ſo bjecźaſy wós, w kotrymž dźěcźo ješdźeſche. Dokelž njemóžeſche ho dźěcźo ſame je ſwojeho połoženja wuſwobodźicź, ſo ſadużo. Hdyż ho macź wróćí, dyrje ſo połpoty wo wóſtwjenja dźeſcźa cźinjachu, tola běchu podarmo.

Z Łužicy

S **Kinsbórka.** Wſchě dopiſy do naſcheho měſta maja ſo w pſchihodje ſ pſchidawkom „wokrjeſ Dřježdżany" (Bezirk Dresden) pſchidacź. Na tuto waſchnje budże ſo podawanje póſty do naſcheho měſta wo wjele ſcźěſnicźnicź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Kamjenzy.** Njedźelu dopołdnja ſtupaſche maly woldźěł Hitlerſkeje młodźiny po Annabergſkej dróży do Burkhadisdorfa. W blišćoſći Klaſſenbachſkeje hórſkeje korczmy pſchijědże tutomu woldźělej ſtatny omnibuš napſchećźiwo. W ſamnym wokomiku cźahnyſche privatny omnibuš ſ Plawna woldźěł na lěwej ſtronje pſchećźahowacź. Wjednik tutoho woſta drje ſpólna, ſo nimo njemóže a ſpinaſche, ſajédże pak do 9ličnoho hólcźeja, kotryż na lěwym boku ſtupiny kroczeſche. Hólcźeż ho na ſtronu wjerchny a woſta cźežko ſranjeny leżo. Dowjeſchu jeho k lekarjej do Harthawy, pſchi cźimż pak buzy po puczu wumře. Běſche žeby nop puknył. Schtó je na njeſbožu wina, ho hiſchcze pſcheputuje.

S **Grünberga.** W Nitrizach je jedyn ratař 8½ zentnarja cźežke žwinjo wukormił. Hdyż cźahchu jo k réſnicźej wotwjeſcź, dyrbješche dwanaccže žyłnych muži pomhacź, žwinjo na wós ſcźahnyć.

Přilopk

* **Błyſk do wuhenjow w Drježdżanach bił.** Pſchi ſobotnišchim njewjedrje je błyſk w Drježdżanach na wſchelakich měſtnach do wuhenjow, mjes druhim do wyſokeho wuhenja pſchi Tatybergu ſajéł. S roſpadankami ſo 41ćina žona cźežko ſranі. Ju do khorownje w Janowym měſcźe donješechu. Wohnjowa wobora wuheŕ hacź na 18 metrow wottorha.

* **Cźiwilowanje ſłocźeja ho cźežko khłoſtało.** W Kleppeldorfu w Schleſyſkej bě kruwa ſ kuješeho dwora na paſtwje ſnjeſłožiła. Hacźrunje wyſchiſchi ſchwajaż wobſejerjej praji, ſo ſłocźo njebudże mój wotkhoriéź, ſo ſłótny lékař njeſałwoła, a hakle ſa dźeſacź hnjow kruwu ſaréſchu. Wobſejeŕ bě ménił, ſo je ſebi ſłocźo jenoż žitku hnuło. Wopraſwdże pak bě ſebi bjedro ſtamało. Löwenbergſki žud je wobſejerja dla cźiwilowanja ſłocźeja k ſaſtwu na dwě njedźeli ſaſudźił.

* **Pſches tyſaj jutrow pochowiny a léża w pjomjenjach.** Mjes Munſtorfom a Neuſtadtom w Hannoverſkej ſo pochowina (torf) a léż we wobſchéri pſches 1000 jutrow pali. Pódla 250 muži němſkoſtatneje wobory dobrowólnizy dźěłoweje ſłužby a wohnjowe wobory ſ měſta Hannovera, wſcho hromadże nětkhże 1000 muži, woheń haſcheja.

* **Lětny woheń pola Gollnowa.** Piſachmy hižo wo hobrſtkim łěſnym wohnju w Friedrichswaldſtim łěſu pola Gollnowa, kotryż ſdaſche ſo ſobotu wječor ſhaſcheny być, tola njedźelu pſchipołdnju dla wulkeho połnóżnowjecźorneho wětra ſ nowej mozu wupraſny a ſo w juhoranſčhim ſměru roſpſchestrěwa. W ſchćerokoſći 3 kilometrow połkakuje woheń po ſtach metrach dopołdła a ma hižo pſches 7 kilometrow ſa ſobu. Dalſchich 600 wojakow, wobeſje ſe Schcźećzina, ſu na měſtno wohnja dójchle. W zyłku je 1020 wojakow njeſpróżniwje pſchi dźeſe, wohen ſhaſchecź. Nimo wšitka je tej dźěłowa ſłużba, SA, SS ſe Stargarda, Gollnowa, Maſſowa, Altdamma a druhich wokolnych měſtow pſchikhwataka a pomha ſtrašchnemu wohnjej w jeho ſahubnym dźěłe ſadźiwacź. Też létadło je ſo do tuteje pomozneje ſłużby ſtajiło, ſo by wobkedźbowało, hdźe woheń najmóżniſchcźo ſatkadża.

Hospodarski rozhlad

Pondźelu 23. julija 1934.

Ssobotu w Barlinje žaneje burſy a žanych žitnych wulkowikow. Tohodła njepodawamy dźenſa žanu roſprawu a žane płacźiſny.

Na dźeſatnišchich ſtótnych witkach je 800 howjadłow na pſchedaŕ. Mjes nimi 102 wołow, 288 bykow, 345 kruwow, 81 jałojzow a 35 jałojczkow. Dale hiſchcze 1217 cźelatow, 1332 wowzow a 2942 ſwini. Pola howjaſcheho ſkotu je wobthod pomały ſa ſtare płacźiſny. Cźelata maja tohorunja pomały wobthod, płacźiſny tu we nětchtó malo poſtupuja. Pola wowzow wuwichu ho brěnje wiki ſa ſtare płacźiſny. Pola ſwini je dla maleho pſchimacja brěni wobthod. Płacźiſny ſu tu nětkhże 2 pjenjezkaj wyſchiſche, hacź w ſandżenym tydźenju.

*** Wulke woda w Sskowaſtkej.** Kaž w ſuſobnej Pólſkej je wulka woda, ſ wjazydnjowym deſchežom naſtata, też w raiſchej Sskowakiſkej wjele ſchkody naczinike. Pola Zeleſniſteho ſaſtaniſchcza Orlowy je ſo ſ wulkej wodu ſa 50 000 krónow drjewa wotplawiło. Na wjele polach ſu ſo žně ſniſžile. Nad Sdarom w Tatraſtich horach je ſo ſlink ſ krupobiczom rospuſchcził, kotryž je wjele mojtow ſwotorhał. W jenej rěčazu, kotraž bě ſo do torhazeje rěki pſchetworiła, je ſo wjele ſtotu tepiło.

*** Wiſta ſapſawi pſchedmešta Warſchawy.** Wiſta je we Warſchawje njedželu 530 zentimetrow normalny ſtaw pſchekrocžiła. Woda ſ tójdej hodžinu wo 1 abo 2 zentimetraj ſtupa. Piſches wulke deſchcze ſo zyłu nóz k njedželi na ſawješczenju brjohow dźełałche a njeſprózným napinanjam tutych ſchkitaſtiſich muži wow je ſo poradźiło, haczenja tak ſeſnjiniczż, ſo ſo ſnajmieniſche wjeſche ſapſawjenja njewocžakuja. Nekotre pſchedmešta Warſchawy pak, kotrež woſtoſche hluboko leža, ſu pod wodu, tola ſchkoda njeje pſchewulka. W ſrjedźnym běhu Wiſły wſchak je nimale zyła krajina wokoło 30 000 jutrow ſapkawjena, na 60 wſow ſteja pod wodu.

*** Powodženja a cžwila banditow w Mandžuſkej.** W połnóznej Mandžuſkej je ſo po ſliwkach a deſchczach *wjele kraja* pawodźiło. Nimale połowja žnjow je ſo ſniczżiła. Sahłóbnjenju bliža ratarjo ſadwělowawſchi, ſo rubježnym cžrjódam pſchidawaju, kotrež żeleſniſke cžahi, autobuſy, wſy a ſamo města nadpaduja. — Se wulkej wodu ſu ſo zyte wſy wotplawile. Sta ludźi ſu ſo tepile.

Cyły swět so kupa

Druhe kraje, druhe nałožli.

Sa ſrjenjeho cžłowjeka wojnamjenja kupjel cžopłu, hnadź też wonjazu wodu ſ mydłom, pſchi cžimż mójeſch ſo lenje we wanji roſcžahowacż. To je ſa naſche muſzenje kupjel a wužitny ſrědk ſa cžiſtotu. Ssu pak też ludźo, kotſiż ſwoje pſchecže po cžiſtoſczi na jednoriſche waſchnje ſpokojeja, ſaſo druhi, kotſiż ſmyſł cžiſtoty kuczżiſcho bjeru hacż my.

Dopomnju ſo, hdyż pſched nekotrymi lětami w hotelu *franzowſkeho* prowinzialneho města kupjel ſadach. Sarjadnik ſo pjecža wjeſcželeſche, mi dopokaſacż, ſo móża pſchiprawny jeho hotela wſchitke pſchecža hoſczi dopjelniczż. Wotmołwi mi na to hordże, ſo je jeho hotel na wſcho pſchihotowany. Dowjedźechu mje do mětnotcže ſe ſchtyrjomi nahimi ſcžěnami. Ani kuſk mebla tam njebě, też niz hoſdźiſka, na kotryż mohł ſwoje ſmachi poſožnyczż. Wožrjedż jſtwu ſtejeſche ſtara kupaza wanja k ſedżenju, do kotrejež pod dohladom ſarjadnika jedyn bow cžłopteje a jedyn bow ſymneje wody linychu. Dokelż ſarjadnik tak ſpokojeny ſhladowaſche, nochżych proteſtowacż. S mojeje ſlicžbowanki dowtdżach, ſo njebě kupjel tak jednorje wobliczena.

Tomu napiſcherżo ſteji *Japanſka*. Tu ſo wſchedna cžopła kupjel ſama wot ſo roſumi, też ja dźełacžerja. W *Tokio*, ſtownym mětſcže Japanſteje, ſu tyſacy ſjawnych kupjelow, hdjež mójeſch ſo ſa nekotre ſenti derje wukupacż.

Też *Indiſka* je kraj, hdjež myjeże a kupjel wulku rólu hraja. Hižo prěnje naraniſche ſynti, hdyż Muezżin wěriwych k modlitwje woła, je pluſtot wody w kupjelach domorodnych pod hołym njebjom. Wěch pſchi rěcy Ganges deleka pſchi „Gaths“ (ſu to ſchěrokе ſtłody, kotrež do wody wjedu) ſ tyſacami druhimi hromadże, kotſiż „ſwoje hrěchi wopłokachu“ a widżach, ſedma dżeſacż metrow ſdaleny, kak wulki krokodil cžłowjeka pod wodu ſcžahny. Hdyż morwe cžěło nimo kupazeho płowa, ſhladuje na tutoho ſe ſawiſczu, kak ſhožowny je tón cžłowjek, kiż ſmě pſchi ſcžerokich njadrach „macžerje Ganżeja“ ſwoju duſchu wudychacż.

S myſlizku na *Norwegſku* njeſjednocža ſo ſwjetſcha myſl na ſymne kupjele w ſymſtim cžaſu. A tola ſym ſo pſched lětami w ſněžu kupał, kotryż mje woczerſtwi a ſacžucże cžopłoty we mni ſawoſtajі. Běſche w měſacu januaru, hdyż ſo mje praſchachu, hacż cžzu ſo pſchi ſhromadnej kupjeli w ſněžu wobdżělicż. Tomu pſchihłosowach. Jenoż w ſpódnich hołowach ſdraſcženi dźěchmy won a ryhowachmy ſo ſe ſněhom. Potom dachu nam prut do horiſcheże a ſ nim ſo ſchwikachmy, dóniż naſche cžěło cžopte njebu. Sežežka ſym ſo hdy tak cžopły a woczerſtwjeny cžuk kaž po tutym „ſymnym ryhowanju“. Tuto waſchnje ſněhowych kupjelow je praſtare a wšudże w Norwegſkej roſcžerjene. So ſu Norwegoje cžełnje cžerſtwi a ſtrowi, to maja ſo ſ wulkeho dźěła ſwojim ſněhowym kupjelam dźakowacż.

Sym ſo w cžopłych kupjelach Tongariowſkeje krajiny na *Nowym Seelandże* kupał, we wodże Tigriſa, we wodach *Amazona*, hdjež ſo ſ krokodilami mjerwi a w haczе „Granſoro“ w Kapitacże. Tola wſchitke tute njewſchědne kupjele njemóża ſo runacż ſ tej, kotruż ſym w *Chigago* w domje wjazykročneho miljonara wužił. Kupańſka ſtwa mjeſche wopſchijeże wutwarjeneje wanje ſe ſtamych drohotnych kamjenjow. Jena bě ſ lodowej, druha ſ cžopłej wodu napjelnjena. Njebě tu trěni, tola łubośny, cžopły, parſiſmérowany powětr mje woddawaſche, hdyż na jednu knejſ ſtłóżich. Po tutej kupjeli — najprjedy ſe ſmnej, potom ſ cžopłej wodu — ſchtoż bě wopraſwdże nješchto žadne, běſche mi maſcž k ruzy.

Hdyż tu wo maſcžach rěcžu, pſcheběhnje mje hušaza koża. W myſlach pſchežiwju ſjenu, kotraž ſo w *Mareku* ſta, hdjež běch hóſcž tamniſcheho ſcheſta. Po kupjeli, ſ rožowymi cženzami parfiimowanej, połožiſchtaj mje hobrikaj enuchaj na marmelowu tawku, ryhowaſchtaj mje wot hłowy hacż k nohomaj ſ wołtjom a maſcžerowaſchtaj mje ſ 50 puntow cžeſkej walku. Běch bjeſwólne ſtworjeńcžko pod cžiſtſchcžom tutoho walkowanja. Po dżeſacż mjenſchinow trajacej maſaži wukupachu mje hiſchcže raz a ſawalichu mje do ſibżanych draſtow. Ně, ně — jenje wjazy w Marokku ſo kupacż! H. D.

Budyske stawniske powěſće

19. julija 1934.

Narodženja: Marej Williger Kotoſchizy, wikowarſkemu pomocznikej, ſynk. — Arnoſchtej Ocje Hanczży, ſaſtaraniſkemu cžakanjej, ſynk. — Janej Williger Smirzje, maſchinikemu ſamkarjej, ſynk. — Pawołej Arnej Preußzu, pjekarſkemu miſchtrej, dźowczicžka. — Pawołej Alfredej Kroſchtej, żeleſotcžerjej, dźowczicžka. — *Semrěli*: Hana Auguſta Klingſtowa rodź. Michałkowa, mandželſka doſtawarja ſaſtaraniſkeje podpjery, 61 lět. — Korla Bohumił Jſchimmer, fabrikſki dźełacžer, 69 lět. — Franz Auguſt Wilhelm Neuendorf, doſtawaċ invalidneje renty, 72 lět. — Frieda Helena Kunzyna rodź. Mottez, mandželka němſkotatneho pſchiſtojenża, 41 lět. — Arnoſcht Emil Ackermann, ſtaraċ a ratař w Raſchowje, 51 lět. — *Pſchipowědženja mandželſtwa*: Guſtav Pětſch, ratař, ſ Margaretu Martu Henkez, kupjelowej wothladarku, wobaj w Budyſchinje. — Hermann Pawoł Kletſch, ſchofer, ſ Rózu Elly Kubathez, kontoriſtku, wobaj w Budyſchinje.

Swólbne powěſće

Swěrowani: Dr. Wilhelm Willige ſ Hildegardu rodź. Haltinez w Budyſchinje. — Max Czech, ſtud. aſſeſſor, ſ Hildu rodź. Kammez w Budyſchinje.

Semrěli: Frieda Kunzyna rodź. Mottez w Budyſchinje, 41 lět; thowanje běſche njedželu dopołdnja w 11 hodźinach na Tucheřiſkim pohrjebniſchczu. — Korla Jſchimmer w Budyſchinje, 69 lět; thowanje ſe dżeńża popołdnju ¼3 hodź. na Tuchoſtim pohrjebniſchczu. — Marja Weberowa rodź. Libez, 63 lět; thowanje je dżeńża popołdnju w 2 hodź. — Bruno Groſa, leſarſki pohonczż w Běłej Wodże, 49 lět.

Radio

Wutoru 24. julija ſhlſchimy:

Königswuſterhauſen: nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,20 raiſchi koncert. 10,50 ſa dźeczi. 11,30 tacžele. 12 pſchipołdniſchi koncert. 13 Franz Wölker ſpěwa na tacželach. 15,15 ſa żonu. 17,30 Schubertowy koncert. 20,15 hodźina naroda.

Lipſk: nimo ſnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,20 raiſchi koncert. 8,20 tacžele. 9 ſa żony. 11,50 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi koncert. 13,10 tacžele. 18,20 ſabawny koncert. 20.15 hodźina naroda. 21,15 orcheſterſki koncert.

Hlišcže ważny ſ dnjoweho programma: Berlin: 21,35 walcžiſi. Königsberg: 19 wjecžorny koncert. Frankfurt a Stuttgart: 20,15 hodźina naroda (maſa wjecžorna hudźba). Mnichow: 19 dujeriſka hudźba. Win: 19,30 ſ operow. Warſchawa: 17,15 lohka hudźba. Stockholm: 19,30 ſabawny koncert.

Towaſtwowski powěſtnik.

Wobrazy z Radwořskeho zlěta. Domowina bě znatej firmje Huth w Budyšinje nadawk dała, na dnju zlěta najrjeńše a swojorazne skupiny fotografować. Nětko su wobrazy hotowe. Směmy prajić, zo so wulkotnje poradźichu. Kajke žiwjenje, kajke kuzło hlada z tutych wobrazow. Nimale kóżda skupina bu fotografowana, nimo toho cyła syła zajimawych wobrazow ze žiwjenja na wsy a pozdźišo na swjedženſkej lucy. Wobrazy su w serbskej knihařni na Lawskich hrjebjach wupołożene, zo by je sebi kóżdy mohł wobhladać a z nich skazać, štož so jemu najbóle spodoba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Kreishauptmannſchaft Dresden-Bautzen hat den von den ſtädtiſchen Kollegien beſchloſſen I. Nachtrag vom 5. Juli 1934 zum Ortsgeſetz über die Erhebung von Gebühren für die Einleitung von Spülabwäſſern in das Schleußennetz der Stadt Bautzen vom 17. Februar 1931 genehmigt. Er hängt 14 Tage lang am ſchwarzen Brett im Rathaus, 1 Treppe, zur Einſichtnahme öffentlich aus. Er kann auch während der üblichen Geſchäftsſtunden im Stadtſteueramt (Gewandhaus) und im Stadtbauamt, 1 Treppe, eingeſehen werden.

Bautzen, am 20. Juli 1934.

Der Stadtrat, Tiefbauamt.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ a za nawěški dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. D. A. VI. 1934: 2130

Jězdne rjady

„Blitz“

lětne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zeſiwkom za autobusy na předań

w Serbskej knihařni

K swjedženjam

wšěch družin

wjele draſtowe tkaniny, khorbolowy płat, banty a žiłżanſke tkaniny

Schaaf

Na Radwořskim zlěće 15. 7. je so

jězdne koło

ſtejo wostajilo. Je zaso dostać w Radworcu čo. 20

Toiletowe mydło 25 ſtuka Paul Martſchke, Běłerſka 2

Mjedźane loža ſpańſke jſtwy kuchinje

za najnižše płaćizny pola firmy

Paul Krahl

Serbske hrjebje čo. 28

Hač do 25. kóždeho měſaca

móžeš sebi „Serbske Nowiny“ pola liſtynoſerja abo na kóždej póſce Němſkeje ſkazać. Po 25. potom póſta 20 pjenjezkow přiražka zběra. Tohodla ſkazaj ſebi kóždy z časom „Serbske Nowiny“, zo njeby wo připóſtanju žanje přeſtawki naſtało.

Nowa knižka

My Łužiſcy Serbja

přinoſki k zroznaču ſerbſkeho ludſtwa, němſcy piſana, z nastawkami O. Wičaza, B. Krawca, Nawki a J. Skale je runje wušła. Móže ſo kupić za 50 pjenjezkow w

Serbskej knihařni w Budyšinje

Kóždy čitař S. Nowin je z 1000 hr. zawěšćeny

Ke kwasam

Kwasne přednoćki Wubjerna knižka kotraž kóždy kwas porjeńši. 0.50 hriwnow

Kwasne plakaty do wěncow.

Kwasne dary. Wše družiny knihow, ſerbſke a němſke ſpěwarſke, biblije atd. dóſtanjeće

w Serbskej knihařni

Ničo Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY ſwojim přećelam a znatym z doporučowacym ſłowom dale daće. Móžemy Was wo to proſyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na póſce 1.51 hr.

SERBSKE NOWINY móža ſo na wšěch póſtkich hamtach a też pola naſich dowěrnikow ſkazać.

Bestellſchein

(Bitte ausſchneiden und als Drucksache einſenden)

an Verlag **Serbske Nowiny**, Bautzen

Herr .....

Frau .....

in .....

Poſtamt .....

Wohnung .....

beſtellt hiermit die „Serbske Nowiny“ ab 1. Auguſt 1934. Preis 1.51 Rm.

Datum: ..... Unterſchrift: .....

Privatny docent

dr. med. H. Kästner

z pućowanja wróćo

Dr. med. Monse

zapućował

Dentist K. Pehse, Bohata hasa 15

ma zaso porjadnje rěčne hodźiny

Wukonjam zaso swoju praksis

skótny lěkař dr. Haensel

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje Žiwnje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwnja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 170 — Budyšin — Wutoru 24. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Rudolf Heß denuncijantow warnuje

Rudolf Heß, zastupnik kanclera Adolfa Hitlera, je swoju sćěhowaze wozjewił: So by so nazionalsozialistiske hibanje čěsće a schwarne zakhowało, hdyž so kruce přestupjeli, kaž psched dwěmi lětomaj wjednikam nazionalsozialistiskeje strony, kotrejž z psched dźenjemi nahladnosćemi hinja smija, z najwótrišimi naprawami postupować, kaž to moje zwědomnje kaže. Njemóžu pak přichwalić, so wšelakorodnicy denunziantow zastupjacych so bjespórocnych wjednikow, kotrejž wot wjele lět swoje winowatosće wěrnu dopjelnjeja, wědomnje abo lohkomyslnje do błota hańbja a z tym nahladnosći hibanja schodźa.

Dokelž njepschecejelo hibanja a luda, kotrejž tu so muse k stronje pschisnowali, psched zakom spytaju, je na wulkej liczbje wobzežowanjow spóznacj, kotrež tym na wótrnje tamtym pschepytacj dak.

Schtóž so wopraudze wo hibanje starazo a swoje mjeno njemuje, wo to proše, so by psched psched wšelakorodnikami a zapraznikam mjes wjednikami nazionalsozialistiskeje strony zapschimnył, žmě stajnje wobzakacj, so budu jeho schkitacj, kiž by so jeho wobstórżby jako prawe njespódnale, je-li pak psched pschepytanje pokazuje, so móže so jemu dobra wěra pschizpjecić.

Na druhej stronje pak tym so rozsudźił, so so psched kóždeho zwerneho a czistego wjednika nazionalsozialistiskeje strony schkitazo tuhje, na kotrehoż so jako na zastupjerja hibanja z njeprawom pschikłodźeja. Pschichodnje budu wot worakatych a lohkomyslnych pschikłodnikow a tschinjerjow a po możnosći tež wot wschitkich bjesmjelnitych denunziantow psched zjawnym abo stronitym sudom samolwitosć zadacj.

Wote wschich wjednikow nazionalsozialistiskeje strony pak wočakuju, so so tak pozinaju, so móže kóždy stronity a ludowy towarsch z dowěrjenom k nim shladowacj a so swólniwje jich wjednistwu podrjadowacj.

Ženje wiacy wojowania wěrywuznaćow

Pruski kulturowy minister Rust je pódźelu nowopomjenowaneho Hildsheimskeho katolskeho biskopa dra. Machenfa pschijał, jo by jeho w pruskim kulturowym ministerstwje pod pschijzahu wsał. Na biskopowu w pśaśelnym duchu dźerżanu rěcz němskostajny a pruski statny minister Rust mjes druhim wotmolwi, so so wojowanja wěrywuznaćow, kajšej žu w tśi-cejlětnej wójnje byłe, nje wjacy w Němskej njeznjeźa wotpjetowacj. Dla dopjelnjenja tuteje wukmanjazeje winowatosće nochze so zawołwite nazionalsozialistiske statne wjednistwo do žanych konfliktow z wjednikami kschesćijanskich zyrkwjow zapsleć. Nadawki nazionalsozialistiskeho stata žu hinasche dyžli nadawki kschesćijanskich zyrkwjow, tola wone tutym njeschecejetym na pschecejo njeśeja. Móžno njeje, rozsudźam měnjenjow a sdźerjanjam jenotliwzow pschesco sadźewacj. Tola njeje jenož možno, ale nuzno, so samolwicji wjednizy stajnje z khłostarnje zastupdźichu.

Evangelska synoda w Saarbrückenje protestuje

Posaarska knjeżerstwowa komisija je 26 němskich nozin w Posaarskej na tśi dny zakazała a pódła teho hocź na dalše nowiny z Němskeje „Wjecżornonémskeho wobzamjerja“ a Manheimsku „Hakatokschijzowu thorhoj“. Evangelska synoda w Saarbrückenje je pschecziwo zakazni poślednischeju nowin z telegramom pola ékomenskeje rady w Genfu telegrafiśy protestowała, dokelž zakazanja wopraudźitej prawdosći napschećziwo śtej.

Wuwinowanje w Hirtsieferowym procesu

Psched wulkej khłostarskej komoru w Barlinje wuprawi so pódźelu w Hirtsieferowym procezu sćěhowazy wušud. Wobskórżba pschecziwo wohwinowanemu wobthodnemu wjednikej dr. Heinrichej Gerlichej a prjedawschemu ministerialnemu direktorej Peterjej na ministra we wušć. Hirtsiefera so na zakładze politiskeje amnestije zastaji. Hewak so wschitcy wobskorjeni, potajtim minister da wušć. dr. Heinrich Hirtsiefer, sekretar na wušć, prof. dr. A. Scheidt, ministerialny direktor we wušć. Aleksander Schneider a ministerialny zastupnistki direktor na wušć. tajny rada Tillich wuwinuja.

Rozbuchadłowe nadpady w Awstriskej hišće njejsu přestałe

W Awstriśe je žobotu žmjertne khłostanje za rozbuchadłowe nadpady do mozy stupiło, tola pschecziwinzy nětkulschcheho knjeżerstwa njejsu so z tym wottrašnjacz dali, tajke nadpady znowa zkuścić. W Zelowzu (Klagenfurtu) w Korutanskej je psched policajstwom bomba rozbuchła, kiž je schkodu nanjesła. W tym samym cźasu je psched wjednistwom korutanskeho knjeżerstwa dynamitowa patrona rozbuchła. S tym je so nurjowy słoup wobschkodźił a žu so někotre woknowe schkleizy wuraźyše. Tehorunja je w Zelowzu pódźelu rano rozbuchadło psched krajnym žudnistwom rozbuchło, kotrež je wulku schkodu naczinikło. Do zahrody farskeho domu so bomba cźišmy, kotraž pak njerozbuchny.

Po zakonju by dyrbjał nahły žud w tymle tydźenju někotrych zajatych winikow k žmjerći zasudźić. Prozeby psched nahłym žudom su pak so z tym zamjesowałe, so je statny rěcznik někotrych wobskorjenych porjadnym žudom pschipokazał. Spomnjenja hódne je też, so nahły žud we Winje njeje žmjertny wuzud pschecziwo wobskorjenym wuprajił, hacź runje bě k temu możnosć data.

Wusudy nahłeho suda w Hradcu a Winje

Psched nahłym žudom w Hradcu mějesche so pódźelu 23-létny elektrikař Hubert Kocher dla zamołwaschneho wobschkodźenja statneho telegrafa samolwicej. Jeko 1 pjecź létam khłostarnje zasudźichu.

Winski nahły žud 41-létneho Alfonsa Wilferla zasudźesche, kotryž je 18. julija zjawnu telefonowu tyčźku se zapalnej bombu zapalił. Wilfert dyrbi wósom lět khłostarnje wotpokucjeć.

Hromadu socialdemokratow a kommunistow we Winje zajeli

We wschich Winiskich wokrjesach su pódźelu wjele socialdemokratow a kommunistow zajeli. Dokelž be policajske zastupy bórzy pschepjelnjene, su zajatych do próstnych montažowarnjow Armbrusterez karoserijoweje fabriki zawjeli.

Francowska so na wójnu přihótuje

Wójnski minister Pétain je na zjězdźe francowskich reserwnych oficjerow w St. Malo rěcz měł, w kotrejž mjes druhim praji: Pschichoda wójna wudyri, kaž by błyst dyrił. Swójich wojakow do wohnja powjedźeze, kaž sće to w manevrach cźinili, so bychmy khmani byli, so hnydom w prěnjej hodźinje konflikta najlepsche dospěcze z pschestajenjenom a wotmachom, z dźěwnaj wězonaj, kotrejž wójnu rozsudźitej.“

Wójnski minister dale praji: Pschecze dyrbi so na to pokazać, so so z wójnu zhotowi lud hotrjechi. Kraj dyrbi teho dla pschihotowany być, so smjeje so we wschich stronach pschecziwo zakostnym pruhowanjam, njejapkolwiz nadpada wobaraca. Tehodla dyrbja so so swójimi zjawnjonomnymi potrěbnosćemi a swójimi myslenjemi na to pschihotowacj.

Dale wójnski minister praji, so je **pschedwojeske wuwučenje** w Francowskej pschejzarjam zanjechane, hdyž je so w lěcze 1927, hdyž je so zjednoćena zjednoćena we wojerstwje sawjedła, na to pokazało, so dyrbi so młodźina wojerstwa pschihotowacj. Dokelž su bronje dźensa jara wudokonjane, je dlěše roswučenje trěbnische hacź tehdy, hdyž so jenoćetna zjednoćena zjednoćena we wojerstwje sawjedła, na to pokazało, so dyrbi so młodźina wojerstwa pschihotowacj. Wuwučenje teho dla swójerstwne wostawa. Njedźiwajcy teho knjeżerstwo płaczy wojerski zakoń wobtheowa. Teho dla dyrbi so młodźina wojerstwa lěpje pschihotowacj.

W francowskej textilnej industriji so wjele dźěłaćer'ow puščiło

W francowskej textilnej industriji z dźělom klaza. Němska njemóže wjazy francowske kaniny kupowacj, dokelž nima za to trěbnych słotych pjenjes. We wschich europskich krajach je so z nowymi wikowanjskimi trěčenjemi a wulkimi zlami, z kotrymiž so kóždy kraj wot druheho wotsamknje, zawinowało, so industrija nima dosć dźěła. A Němskej je so z jeje wopraznej wikowanjskej politiku znjemóžnikło, wudźělki swojeje industrije do wukraja pschedawacj a zjebi z tym pjenjezy dobywacj, so by mohła swójich wukrajnych wěriczelow zaplaczicj a z wukraja twory kupowacj. Dla wuwostajenja němskich stakańkow su někotre textilne fabriki w połnoźnej Francowskej nuzowane byłe, no 15 000 dźěłaćejerow z dźěła puščeźicj.

Amerika 2320 wojerskich létadłow trjeba

Wošebje létarstwowy wubjerk pschi amerikanskim wójnskim ministerstwje je so wjazymjeńcznym žudowanju rosprawu wojerwjeł, po kotrejž amerikanske wójsko znajmjeńscha 2320 létadłow trjeba.

W rosprawje so žada, so by létarstwo sa krajne wójsko wot létarstwa wójnskeho łódźstwa dźělene wostało, a so bychu so amerikanske privat. dźěłarnje létadłow z knjeżerstwownymi skakankami podpjerale. Dale so pschaje, so by wójskowe létarstwo z zibilnym létarstwom hromadze dźěłało, so bychu z so létanischcza natwarile a so bychu so rozhladowanske znamjenja pschiprawile.

Suchota w Zjednoćenych statach połnócneje Ameriki

Se žuchotu w krajach mjes rěku Mississippi a horami Rocky Mountains je hubjenstwo nastało, kajkejež tam hischcze njeje tyło, kaž dołho žu so běli pschicźahowarjo w tychle krajach zakhowali. Poslednje schtyri njedźele je horzota skoro wschednje 47 stopnjow po Celsijin dosahła. We nozy njeje temperatura skoro ženje nišo 25 stopnjow po Celsijin spadła. Sahrody, pola a pastwy žu pak je słónzom wupražene, pak schtwórcź metra z létazym prochom pschikryte. Ně-li žanu žrjedźenje wulkesće žu wukhnyte. Katarjo dyrbja z mešinami hodźinu daleko po wodu jěźdźicj, so bychu žebi žnyk žwojeho stotu zakhowali.

We wječornej Oklahamskej žu žrjedu 600 howjadow zatšěli, dokelž njemóžachu žaneje wody wjazy za nje namakacj. Najšerje budźa musowani, hischcze někotre sta howjadow moricj. Sobrske zładła zkotu za wodu a pastwu pytaju. Wjele stow wosow z wošuchnjenym zkotom žu na zémne wiki pschiwjesli, hdźež wjele zkotu złaka.

Rubježnika Dillingera w Chikago zatřělili

Po wschěch Sjednoćenych statach połnócneje Ameriki žu dołhi cźas podarmo za rubježnikom **Dillingerom** zlědźili. Skónčnje žu w Chikagu zjeđ za nim namakali. Zdyž Dilliger njedźelu w nozy w połnócnym dźěłu Chikaga z makeho kina wuzkupi, w kotrymž bě zlóšinski film zjebi wobhladał, wón na dobo revolwery zjatnaze zwjazkowych policistow pschecźiwo zjebi zocźene wubiśe, kotrež žnydom do njeho tśelichu a jeho se zwojimi kalkami mertvichu. Jena žona w blizkosći je z mišnjenej kulku cźelko zranu. Dillingerowe cźelo je po zdaću z hromadu do njeho tśelenych kulkow tśe swohidźene tyło, zdokelž policija nowinskim zastupjerjam njedowoli, na nje pohladacj.

Na městnje, hdźež běchu baudita Johna Dillingera zatšělili, je so někotre minuty tyhaz wožiwnych lud z nim zachu. Dokelž bě so cźelo ruce wotnjesło, a po nichtó k njemu njepuschcźi, prědki ludow. cźerjody swoje nowiny do luže krwje tunkachu, druhi zaso krej se zwojimi schantkami mutrkachu. Podobne hrosne wuzkupy so w cźelowni wospjetowachu, hdźež pytarjo dopomnjenkow a wcźipni so z policiju tłocźachu, kotraž pak nikoho k cźelu njepschipuschcźi.

Justizna wochmoc̈ rasnoc̈ej swojich sastojnikow sjawnje potrowali. Satšelenje słóstnika je senjazija zwjeho kraja, pschetož w poslednich mjezjazach je ledma jedyn stat był, w kotrymž pjeza nejsu tuteho nasstraschnischeho wschich amerikanskich banditow widżeli. Mjes tyzazami cżerjow bě pak sosastkowa policija njedawno prawu namakała, a kriminalni sastojnizy hižo w nozy k sobocże wobżachu, so chże śebi Dillinger spomnjeny słóstnistki film wobkładacż. Tak wón hižo pod nasstrowej kontrolu sjesche, hdyż śebi sastupjeńku kupi. S dżiwadła stupiwschi, je ju Dillingerej sedało, so jemu strach hrosy. Każ wocżizy zwedżu praja, je sa revolvrom sahnył, tola prjedy hacż mójesche jón wutcżahnyc̈, bčehu jeho wutšele kriminalnych sastojnikow porasnyle. Jeho spešchne sastšelenje bě po sakonju mójne, kotrež bě kongresk poslednju synnu wobsankнył. S nim je ju policijatam dowolilo, tšelbnu brón pschi śebi nożyc̈.

Dillinger je spytał, ġwój swonkowny napohlad po możnosći pschemjenic̈. Tak bě śebi ġwoje włosy hinak wobarbicż a bnsny we wobliczu a ġwój nóġ ſ opraxjin pschemjenic̈ dał. Tež łożne cżarki na kónczkach porstow bě ſ kiżalinu wotstronic̈ dał.

Sěsć cežkich złóstnikow cekło

W ſamknjnym cżażu, w kotrymž ſu Dillingera w Chicagu sašelili, je ju w Huntsvillu (w Texaszu) jedyn ſ najstraschnischich słóstnikow krótkonjecżornych statow, Raymond Hamilton, hromadże ſ pjeć druhimi cżežkimi słóstnikami, ſ jastwa na cżaż żiwjenja sašudżena, ſ tamnischeho jastwa wobdyk. Jastwowy personal, kotryż so hnydom sa cżekanjeżanmi puschcżi, jeneho słóstnika sašelli a 2 cżežko rani. Druzy tżo su cżekanyli.

Ze Serbow

W **Budyschinie** 24. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wcżera wjecżor w 7 hodż. barometer 739, hygrometer + 2, najwyschcża dnjowa temperatura 25 stop. cżopłoty. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 741, hygrometer + 2. najnischa nózna temperatura 17 stop. cżopłoty. Wuhladny na wjedro; pomaku so wujaśnjuje. — Njedżelu bješche wjedro w Saksej jara tužne. Popołdnju so wschudże njewjedra rospuschcżichu, kotrež pak jenoż w ſmuhach deschcż pschinjeschu. Tež so ſ njewjedrom jenoż na cżaż trochtu wokhłódni; hižo pónđżelu rano bješche w nižinach sajo 20 stop. Celsija. Dalsche njewjedra so wocżakuja, tola ma so sa to, so so zyklowe wjedro hischcże njepschemjeni.

— **Wuhłady na wjedro sa śrjedu: Khłódne ale wobdżeń jara tužne wjedro, deschcże a hrimanja w ſmuhach.**

*

Dżeń swjateho Jakuba

W Budyšinje 24. pražnika 1934.

Japoštoł Jakub Starši, kotrehož dżeń so we katolskej cyrkwi 25. pražnika swjeći, bješe syn galilejskeho rybaka Zebedeja a bratr evangelisty Jana. Jakub bě jedyn z prěnich priwisnikow Khrystusa a słušeše ze swojim bratrom Janom a Pětrom do najwužšeho kruha Nazaretskeho. Pódla Pětra a Pawoła je Jakub Starši, kiž njeje z krejneho prećelstwa japoštoła Jakuba Młódšeho, jedyn najbóle dżeławy a najbóle cżiły japoštoł był. Wo jeho japoštolskim skutkowanju nimamy wěstych powěsćow. Herodes Agrippa I., kiž bu w lěće 41 po Khr. židowski kral a tak wobknježeł židowskeho kraja, cżisny Jakuba židowskim horliwcam k woli do jastwa a da jemu z mječom hłowu wotcżeć. To je pjeća kónc lěta 41 abo spočatk 42 so stalo. Po starych podawiznach běše Jakub na puću k wotprawnišću tak kruty a wěry polny, zo bě sudniski służobnik wo wěrnosći křesćanskeje wućby tak přeswědčeny, zo so zjawnje ke křesćanstwu wuzna. Bu hnydom z Jakubom wotprawjeny. Prjedawše mjenjenje, zo je Jakub we Spaniskej był, tam předował a prěnje křesćanske gmejny założił, je so jako wopačne wupokazało. Žana jenička wěryhódna powěsć njepokazuje na to, zo su hižo we prěnich lětdźesatkach prěnjeho lětstotka w Spaniskej hižo křesćanske gmejny byłe. Też rozmołwy na prjedawšich synodach žaneje jasnosće njepřinjesechu. Njedźiwajo teho płaći Santiago de Compostela w Spaniskej jako městno, hdźež powostanki swjateho Jakuba wotpočuja. Compostela słušeše wosebje w prěnim wěku k najsławnišim hnadownym městam. W 12. lětstotku bě w tutym měsće wosebity ryćerski rjad, kotrehož nadawk běše, dróhi do Compostela za wulke liczby putnikow škitać a bamž Sixtus IV. (1471—1484) wozjewi, zo pućowanje do Santiago de Compostela so runja hnadownemu pućowanju do Roma abo Jeruzalema.

Jakubowy dżeń słuša do tych dnjow, kotrež su w ludowej wěrje přecy hišće ważne, byrnjež dawno hižo wjacy w cyrkwinskej protycy jako swjaty dżeń wjerješe. Dołho bě „hrimacy syn“, kaž jeho Jezus dla swojeje wohniweje zrěčniwosće mjenowaše, wokoło pućował a njesprócnje słowo Boże wozjewjał, doniž jeho Herodes Agrippa skóncował njeda. Jakub, kiž jako prěni putnik płaći, je w putniskej drasće — z dołhim kijom a kulojtym kłobučkom wobrazowany.

W prjedawšich časach bě Jakubowy dżeń, wosebje na kraju, ważna termija za přemjenjenje służby čeladnych. Wšelaki přiwěrk, kiž so na tutón dżeń počahuje, měri so na to, zo je Jakubowy dżeń hižo w předkřesćanskim času wěsteje ważnosće měł, tak na př. w Bernskim kraju nałožk, na Jakuba hórske wohnje zapaleć, wokoło kotrychž spěwajo rejowachu. Abo też prastare wěšćenje, zo ma so na Jakubowym dnju někajki njeskutk stać, štož traš je hišće dopomnjenka na póhanske woporne swjedźenje.

Też na burskich prawidłach k Jakubowemu dnjej njepobrachuje. Tak dyrbi wjedro jasne a słónčne być, dokelž Jakubowy dešć „žołdže k płačkam wabi“ a Jakubowe mróčele k hodam wjele sněha přinjesu. Na jeho dnju dyrbi so rožka syc, štož je lětsa hižo nimo, a běrny a zeleninu žnjeć, krušwam dyrbi Jakub hakle „sól“ t. r. prawu wón dać a jabłuka na štomach dóstanu w někotrych krajinach „Jakubowe žohnowanje přez měšnika, zo bychu dobreho słodu měle.

Jakubowy dżeń ma za žně wosebiteje ważnosće. We wěstym zmyslu je wón wjeršk žnjoweho wjesela. W někotrych krajinach Němskeje pija čeladni na worćiznu bura „Jakubowu sylnosć“, zwjeťa piwo, kiž so w sudku na polo wali, zo njebychu při syčenju „w stwjelcach tčacy wostali“. Tutón pitk mjenowaše so „wěncowe piwo“, kotrež knježstwo dari, hdyž so jemu prěni wěnc z kosow spožći.

Žnjowy čas žada sej wjele dźela a potu. Njesmě na dobrej jědźi a piću pobrachować. To je stare burske prawo. Na žnjach so bohaće dawa, zo byštaj syck a dźowka při wjesołej mysli wostałoj. Žně su swjedźeński čas. Jakubowy dżeń je z měru hač budża dobre abo špatne žně. Žito je zrałe za kosu — lětsa hižo wo wjele přjedy — běrny kčěja a zažne so hižo kopaja. W zahrodże su lětsa jahody dawno dozrawjene a lčane krušwy su też zrałe. Žito so domoj wozy a kosy wostanu na štomach wisajo. Jakubowy dżeń je wjesoły, dźělawy dżeń na polu. Nic, zo by so při wšej radości na dźělo zabyło. Žort a šćěkanje słuša k pohonjenju k dźelu. We wšelakich kónčinach čahnu při raňšim zwonjenju do pola a při wječornym domoj, zo by žohnowanje so wupřestrěwało nad žnjemi. Z Jakubowym dnjom zwisuja wšelake wašnja a nałožki. W někotrych krajinach su sej jeho za žnjoweho patrona wuzwolili.

*

— **Błyšć dyri** wcżera popołdnju ½4 hodźin pschi njewjedrje, kotrež so nad Budyschinom rospuschcżi, do leżownoscże Schäfereileje dróhi 6 a japali. Swój pucż bjerješche błyšć po antenje do wuhenja, kotryż so wobschkodži a někotre rjady so pschi tym japalichu. Domjazi wobydlerjo woheń ſhaschachu. Samowana wohnjowa wobora njetrjebaše wjazy japschimnyc̈. — Daschi błyšć dyri do domu Jurjoweje dróhi 22, bjes toho so by japalił. Jenicżzy wobdobjenšti rauschchi ſwišłow so wobschkodżichu a tšeća so na někotrych městach wobschkodżi.

— **Cżeste njewjedro pónđżelu popołdnju nad Budyschinom cżehnjesche.** Błyšć za błyškom wojeskotaja ſ mróčelow japasche. Jedyn ſ nich do njedawno wuporjedżeneho błyskowoda Sserbskeho Doma dyri, tola schkody njenacżinjeschi k semi sjedże.

— **Cżestny tschiż sa wójnstich wojowarjow.** Hacżrunjej běše ża sjawnje wožiwito, so maja ża namjeru, na wudżelenje cżestneho tschiża ża wobdżelnikow ġwětowe wójny jenoż na namětnej politiji sapodacż a też wot kotreho dnja ju pschedpišane formulary k sapodaczu namjeta dostacż, bóndu dżeń wote dnja do ministerstwa snutskownych należnoscżow njeskónczuje wjele namjetow wo spodżenju cżestneho wusnamjenjenja. Tohodła ża hišće cżas na to pokasuje, so tute namjety dočaka a na njepschihłuschnu instanzu njewobkedżbuja. Kóżdy njech tohodła wocżaknje, bóniż dalsche wojewenja njeschcże huja. Je wo to postarane, so żo cżestne wusnamjenjenja prawje spěšnje rozdźela.

— **Měšacżna schromadżizna tow. „Jednoty“.** Njedżelu wjecżor wotmě „Jednota“ w Budyschinje swoju měšacżnu schromadżiznu. Po powitanskich słowach knjeza kantora Schołtu, kotryż na wusnamne dny měšaża junija ża nasch katolski šerbski lud pokasa, w prěnim rjedże na wudżelenja ġwjateho firmowanja w nimale wšěch šerbskich wojowadach a na wusnamne ġiowa, kotrež je wjeledostojny biskop pschi tym šerbskemu ludej rěcżaż, a namołwjesche pschichtomnych, so bychu šebi tute woprawdże nadobne ġiowa wschitkich hłuboko do wutroby sapiżali. Spominasche też na wurjadny projekt 2. julija do Rožanta, na wulku manifestaziju katolskich Sserbow w Klóschtrje a na pschekrażnje poradżenj Domowinski słet w Radworju. Na to rěcżesche knjes dr. Jyż wo Delnjej Lužizy, jeho ludżoch, waschnjach a jeho duchownych prózowanjach. Pschi pschednoschku pokasowachu žo rjane wobrazy, kotrež pschednoschk rjenje wudebichu. Po pschednoschku, kiž żo je sajimom pschiża, wopisowasche knjeni Rabowa ġwoje puczowanje do Hornjeho Ammergawa. Bješche woprawdże sajimawe, tutej jednorej žonje na jeje wurjadne wopisanje tuteje iżby sżekowacż. S šerluschom k cżesći šw. Cyrilla a Metšoda żo poměrnje šćabje wopytana schromadżizna słónczi.

— **Měšchnika swjecżizna w Tachantskej zyrkwi.** Pschi njedżelskej pontifikalnej Bożej służbje w Tachantskej zyrkwi wudżelesche Jeho exc. biskop Pětr Legge diatonam Benej Kaiserej ſ Drježdżan, Janej Müllerej ſ Kamjenza, Janej Rothej ſ Kamjenitza a Erichej Schlächterej ſ Drježdżan měšchnišku ġwjecżizny. Na tutej wusnamnej ġwjatocżnosći wobdżelschu żo sta wěriwych, tak jo bješche Bożi dom hacż na poslednje městacżko napjelnjeny. S nutrnoscżu sżekowachu ġwjatym wobrjadam duschepastyrja a nutrnje modlachu żo ja nowych měšnikow, hdyż na to prěni wopor Bożej mšsche ſ biskopom

---

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawiznska powěsć ze 17. lětstotka.

Přełožił J. Š.

15] (Pokračowanje.)

„Kwalće miłosć Bożu,“ přistaji Welsberg z widomnym wjeselom. „Přijimajće k dopomnjenju tutón požohnowany pjenjez.“

Z tutymi słowami přenoda jemu złoty pjenjez ze Marijinej podobiznu. Domaš Dorn wupraji swój horcy dźak a wšón hnuty wopuści biskopowe bydlenje.

Welsberg pak khodźeše pó jetwje a přemyslowaše wobzamknjenje 119. psalma: „Erravi sicut ovis, quae periit; quaere serrum tuum, quia mandata tua non sum oblitus“ (Ja sym jako zhubjena wowca; pytaj swojeho wotročka, přetož ja njezapomnju twojich přikaznjow). „Lóžo je padnyć hač postanyć. Tón pak je postanył. Njech wostanje wobstajny hač do kónca!“

Přińdże biskopowy służownik z powěsću, zo čaka wonka pustownik Adolf Waldmann.

„Też teho dyrbju přijeć. Njech přińdże!“

Błędeho wobliča zastupi Adolf do jstwy. Swjedźeńskeje drasty njebě so wobšec mohł, dokelž jeje njeměješe. Dosahać dyrbješe jeho wšědny samotarski woblek, kajkiž nosy človjek, kotrehož błyšćata zwonkowność njeslepi. Stóž by jeho widźał w jeho skromnej šérej sukni, přepasaneho z čornym rjemjenjom; štóž by wobkedžbował jeho brune zandale na bosy nohomaj, abo hladał na pustownikowu suchu postawu a jeho khutne zadźerženje, a přirunował to wšo z rjanym woblekom, ze žiwym hibanjom a z kčějacym wobličom cyrkwinskeho wjercha a zemjana, by rjekł: Kajki rozdźěl! Tola Welsberg njepokazowaše wysokosće přećiwo skromnemu samotarju. Lubosćiwje připokaza jemu městno na somoćanej lěnjošcy, sydny so pódla Adolfa a wuwoprašowaše so jeho wo něčimžkuli. Prěni začiše, kiž bě biskop měł, jako bě pustownika wčera při powitanju před farskej cyrkwju na Bledu widźał, bě jara přijomny był. Runje tak druhi začiše při dźensnišim wopyće. Welsbergej so Adolfowe njepřirućene zadźerženje jara spodobaše. Tehodła so też wón swobodnje z nim rozmołwješe. Ale też Adolf puści wšo wobmyslenje, hdyž widźeše přećelniwosć wysokeho knjeza a spózna sobućuće, kiž wón z nim měješe.

„Přebywaće hižom dlěši čas na kupje?“ prašeše so biskop pustownika.

„Třeće léto, Waša dostojnosć“.

„Hdże sće prjedy byli, jeli je mi też tuto prašenje dowolene?“

„Stawizna mojeho žiwjenja je združena ze wšelakimi podawkami, hačkuliž mam hakle tři ćeći lět. Wosud je kruće zo mnu zakhadźał, kaž snadź to njejsym zasłužił. Tola pak sym přijał wšo z Bożeje ruki“.

„So wě“, přetorhny jeho biskop. „Stóž znaje wyše byće, kiž stwórbu wobknježi, khodźi też w čěmnych dnjach měrnje po puću žiwjenja“.

„Rodźeny sym w Delnjej Styrskej w zemjańskej swójbje, kiž měješe rjane kubła na skloninach winowych hórkow. Z bratrom Krystofom, wašim zarjadnikom, smój w Hradcu na šulu khodźiłoj. Po wukhodźenju wyšich rjadownjow sym do bohoslowstwa zastupił, Krystof pak je sej prawizniske studije wuzwolił. Zo bych so dokładniše zwuwučował, sym na bohoslowsku wučerńju do Bologne šoł, dokelž chcyštaj mje staršej rady w někajkej wyšej měšniskej službje widźeć. Tola wšě nadźije so zničichu. We Bologni skhorich. Lékarjo mi radźachu, zo so njesměm přewjele z wukanjenjom zaběrać, dokelž to moja słaba natura njeznjese. Dyrbju radšo na kraj na čerstwy powětr hić, hdźež by so mi strowosć skrućiła. Wróćich so tehodła domoj a dostach službu duchownemu pomocnika na wsy. Dlěši čas běch w dušepastyrstwje jara spokojom a skutkowach ze wšej zahoritosću, wosebje też tehodła, dokelž bě farar staršy knjez a njemóžeše wjele wjacy wukonjeć k spomóženju luda. Tola wšě rjane naćiski buchu po něčim zničene. Wustupichu njepřećelju a mućachu přećiwo mojemu skutkowanju. W spočatku sym to znjesł. Hdyž pak bywachu čěmne mocy přeco hórše a nadpadowachu też moju měšnisku česć, njemóžach wjacy přećiwo přemocy wojować. Počach swět hidźić a přejach sebi jako samotař w měrje žiwy być. Dokelž bě so mi w dołhotrajacym boju też strowosć zeslabiła, prošach swojeho bratra Krystofa, zarjadnika wašich kubłow, zo by mi měrny kućik w tudomnym kraju wobstarał, a tak sym přišoł na kupu Bledskeho jězora“.

Biskop bě sćerpliwje posłuchał na pustownika a rjekny naposled:

„Mam sobućuće ze stawiznu, kotruž sće powědali. Njeje wšak tak wosudna, kaž sebi ju předstajeće, wšak dyrbimy wšitcy čerpjeć a wojować. Mensch sein heißt ein Kämpfer sein (człowjek ma wojować). Tola pak je to spytowanje za waše słabe cuwy sle dosć. Přeju, zo byšće w samotarskim žiwjenju nadešli zboże, kiž wam dotal njeje přikhilene było. Přeju pak też, zo byštaj so z jězorskim probstom lépje rozumiłoj kaž hač dotal. Słyšu mjenujcy, zo njejstaj w přećelskim dorozumjenju žiwaj. Njebudu přepytować, štó je wina na njeprezjednosći, myslu pak, że moje derjemjenjene napominanje njebudże bjez wuspěcha. Štož sym wam prajił, też probstej praju. Bóh njeje w njeprećelstwje, ale w lubosći“.

Pustownik by rady někajku přičinu k swojemu wusprawnjenju naspomnił, tola z dźiwanjom na wysoku biskopowu wosobu puści wšu wurěč a poruči se dostojnje.

(Pokračowanje sćěhuje.)

gromadnje z kwjeczachu. Na konzu rěčeschе biskop z swojim młodym měšćanskim kobubratram a jich pschiwuswam a zyłej wosadze. Po Božich słužbach wuzběchu nowoměschnizy wěriwym Boże pożohnowanje. Wuschcheј kwjeczišnje dostachu z ruki biskopa Jan Sipp z Karlsruhe, Jan Lupczyk z Lipska, Werner Quecke ze Shorjelza, Edmund Rudolf ze Scherachowa a Jurij Skotka z Khrósčicz. Tutym wusnamnym kwjaschnosćam běsche tež z błiščeze a dalokeje wokoliny wjele wěriwych pschithwatako. Wożebje kwlnje běschtaj Scherachow a Drježdżany sastupjenaj. S Drježdżan běsche wożebity czah do biskopskeho města pschičel.

Na wischelackich městnach postajene ławki ža, kaž je ja wobkedźowała, jara husto wot młodych ludzi nja, so bychu tu wischelake kowrótnosće a hłupostcze adże worali. Starschi a wotpocznika potrěbni ludźo, ... kaž su žo wożebje ławki postajli, njemóża je trjebać ako jim žo pisches njepschihłotjne sadżerżenje młodych ludźi pschebywanje swobódzi. Tohodla žo hišće ras na to pokasuje, so žo žamo rosumi, so maja žo postajene ławki w prěnim rjedże za starych a sprózdnych ludzi thować a njesmu žo za to pokatišć, so bychu młodym hólzjitam jako klakanza służiłe. Polizija w pschichodze pschećiwo tajkemu sniewužiwanju sakrocži. Też žo hišće wospjet na to pokasuje, so by kóżdy pomhał zabrańć za tammym njewuschnikami, kiž ławki wożebje w Bismarckowym haju z kokmasom a druhim njerjadom pomaluja.

— *Radyschtwo.* S kólnje na Sslonoborschćanskej dróhy tradnychu mużike koło znamki „Phänomen“ cżisło 48 220, cżorne krožna, jendželske wodźidło, cżorne dżerdała z zellulojda, chromowane wobrucże a spizy, pedale z gumijowymi sapołožkami, cżorne błótowe schitzki, elektriske žwětły z dalokomjetakom, znamka „Kolba“ sjewjene wobrucże. Schtóż móže wěschto wo tym dźeržeć, njech to cżini na kriminalnu polizeju, wotdźel Orlenburg, telefoniske cżisło 2802.

S *Wulkeho Wjelkowa.* Saždżenu njedźelu wospjetowasche pschoj tu Voigtez mandželskaj zwój žlěborny kwěž

S *Budestez.* Husto je žo wobkedźowało, so žo schćežka z lěwa Schwyrowje z Budestez do Hornjeje Hórki a to nahły dźěl mjes dwórnischćowej dróhu do Budestez a katolskej dźěcżacej sastarańnju w Hajnicach wot kolesarjow wuzjiwa. Tuton dźěl je pschez hišćeze za wschě jěždżadła sakazany a tón kij to njewobkedźuje, žo po § 34 sakkeho drohowoheho sakonja a po § 21 sakonja wo wobkhadże se cżerjazynmi wospadlami z dnja 3. 5. 1909 z pjenježnej pokutu do 150 hr. abo z 14 dnjami jałoby zhłosta.

S *Rakojd.* Wobžarowanja hódne njesboże sta žo njedźelu dopoldnja jěždżerjej motoristeho koła Sendži z Rakojd. Hdyž dwaj cżłowjeka pschi njepschewidnym sawinjenju na konzu wsy druhemu motorskemu koku, kotrejž Barta pschijěchu, žo wuwinjechu, wjerchny žo se swojim kolom do hrjebje a do mažiwneho płotu. Pschi tym sta ma jeli wobu nike kolena a srani žo cżežzy na hłowje. Sanitetna słužba w Barcże pofticżi jemu prěnju pomoz. Dr. Wesemann žo wo to postara, so žo hnydom do Budyšeje thorownje pschewjesi.

S *Njeswaczidła.* Pod wjednistwom žob. strony Weiza zhromadżichu žo politiczy wjednizy skupiny Njeswaczidła NSDAP 16. julija, zo bychu žo na puczowanju, kotrejž žo wob tydzeń dwójży sarjaduje, wobdźěli. Mjes nimi běsche tež sastupjeř wokrjesneho wjednika žob. strony Peschel a žob. strony Anders. Po puczowanju zhromadżichu žo politiczy wjednizy k płódnej rosprawje wo wšěch politiskich praschenjach. Sžob. strony Peschel postrowi w mjenje wokrjesneho wjednika Martina. Wjeńmy skupinowy wjednik žob. strony Rippin a druhy rosprawjachu nadrobnje wo poměrach, kiž we wokolinje knježa. Wschelake poćiwy žo tutym podawachu a pokasa žo na to, so maju žo wjesni skupinowi wjednizy w kóżdym nastupanju pomhać. Tutanja, so dyże žob. stron. Rippin žo zwojeho sajohnstwa wobadź, nježdżi prawe, ale dyże je dale žwernje a w smužbi naschoho wjednika wukonjeć. Tuta rosmowa politiskich wjednikow je wschěch jara skokojła.

S *Drobow.* Ssobotu popołdnju cżehnjesche cżežke njewjedro pisches naschu wjeż. Błysk dyri do wulkeho duba pschi Minakalskim wulkim hacże, pschi cżimž žo trawa a liscżo sapalì. Wulki deschcż pak, kiž bě z hrimanjom sjednoczeny, woheń sala, tak so žo dalschej schkadże, kotraž mózesche lohko k wulkemu lěsnemu wohnjej dowjesć, sadżewa. Deschczik běsche jara płódny a dotal lětża tak žiwineho deschcża njemějachmy. Nětko mużemy my ratarjo z nowej nadźiju do pschichoda hladać, dokelž nam nadźijomnje tola hišćeze něschto pizy narosche. Njedźiwajo toho pak žo symy bojimy, dokelž wuhladu na běrny, rěpu a wotawu žu jara hubjene.

S *Wojerez.* Sastarańske towarstwo wody w Grünbergu w Schleiskej je wczera sapočało sa wodu wjercżeć, kiž ma wotewrjene kupiele we Wojerezach na wulkej kuczinej pschestrěni sady wyschcheje hajnkownje sastarać.

S *Wojerez.* Hacżrunjeż je nětko cżas kurjatkow a butkowych hribow a druhich kłobnych lěsnych płodow, njeje w nasich lěsach sayła žanych hribow. Prjedy je žebi z hribnyptanjom nětkotryžkuliž dźěkownjemějeć nětkotre kroschiki sashkužił abo też swój khudy wobjed z hribami płódnischi sčinił. Tola lětża symy na tute dobroty podarmo cżakali. Nadźijomnje płódne deschcże sasichnych dnjow też hribam howja.

S *Lucza.* (Sběhanje nowotwara zyrkwje.) Psched něschto njedźelemi, dnja 24. junija, położi žo sakładny kamjeń k nowej zyrkwi a hižo móżesche žo njedźelu sběhanje wotwjeczicż. Murje zu 6 metrow wyssoke. Wschitzky dźěłacżerjo a rjemjeźinizy žu sej prózowali, so by dźelo spěchnje potrocżowało. W běhu 8 dnjow běsche zuły ponoschk na twar inschleny a też sesběhany. Wokoło 5 hodźin popołdnju zmahowachu z tschi zyrkwinika khorhoj, khorhoj z hołatym kichźom a cżornoběłocżerwjena khorhoj. Brěza a rjany młódny wěnz pyschachu twar. K zwjatocznosći běsche žo pódła rjemjeźnikow a dźěłacżerjow a zyłeho zyrkwinskeho pschedstejicżeństwa wjele wožadnych sejchko. Sswjatocznosć, horjeckach na tuhi wotmětka, sapocża žo z tkrluschom. Scżěhowachu narěcże murjerja, cżěžke a wožadneho duchownego. Sastupjeř pschedstejicżerja wobsamknu zwjatocznosć z modlitwu a pożohnowanjom. Na to žo hišćeze tkrluschi „Njech Bohu džakuje“ wuspěwa. Wschе narěcże wuprajichu džak napschećiwo Bohu, kiž je dotal dźěło a wschěch, kiž žu na nim twarili, žohnował a schtitał, a wutkliczachu w próstwje, so by wschehomózny zwoju schtitazu ruku nad twarom měł. Scżěhowaschе potom sběhanka we Wenigerej hoscjenzu, na kotrejž žo wschitzy rjemjeźlnizy, dźěłacżerjo, zyrkwinizy sastupjerjo a nětko cżerwjena khorhoj. Brěza a rjany młódny wěnz pyschachu twar. K zwjatocznosći běsche žo pódła rjemjeźnikow a dźěłacżerjow a zyłeho zyrkwinskeho pschedstejicżeństwa wjele wožadnych sejchko. Sswjatocznosć, horjeckach na tuhi wotmětka, sapocża žo z tkrluschom. Scżěhowachu narěcże murjerja, cżěžke a wožadneho duchownego. Sastupjeř pschedstejicżerja wobsamknu zwjatocznosć z modlitwu a pożohnowanjom. Na to žo hišćeze tkrluschi „Njech Bohu džakuje“ wuspěwa. Wschе narěcże wuprajichu džak napschećiwo Bohu, kiž je dotal dźěło a wschěch, kiž žu na nim twarili, žohnował a schtitał, a wutkliczachu w próstwje, so by wschehomózny zwoju schtitazu ruku nad twarom měł. Scżěhowaschе potom sběhanka we Wenigerej hoscjenzu, na kotrejž žo wschitzy rjemjeźlnizy, dźěłacżerjo, zyrkwinizy sastupjerjo a nětko

S *Mitorasa.* Ssobotu popołdnju pschicżahny na naschu wjeżu po dołhim ćuchim wjedrje cżežke njewjedro z hrimanjom. Pschi tym dyri błysk do hródzow hospodarskiwa bura Nowaka, kotrejž žo, kaž też dźěl domischkow, dopołnje scatichu. Wschón ztót mózesche žo wuthowacż. W błiskokći dyri błysk też do wopschekeje wólsche, kotruž dopołnje rostschěskowa. Płódny deschcż wschak je naschej krajinje wulke wokschewjenje pschinjeżł.

S *Mużakowa.* Wjetschu schkodu naczini wczera dopołdnja wokoło 9 hodźin bur Emil Janak z Brunowj wobkhodnizy Hanje Wezlowej na wikach z tym, so je sadnim dźělom swojeho wosa do wulkadneho wokna jadże. Bur Janak schkodże sadżěwacż njemóżesche. Wokno žo dopołnje rosbi a też někotre twory žo sniczichu, tak so žo wjazy pschedawacż njehodża.

Z Łužicy

Se *Schěrcżhowa.* Prjedawschi dwórsli předak a hamžowski domjazy praelat Franz Müller je njedźelu w starobje 58 lět wumrěł. Pohrjeb budże žrjedu 24. julija dop. ½10 hodź. wot žarowaiskeho domu w Niederzasse 42. Smrěty běsche tej Serbam derje znaty, runje w pokledních létach je wjele wo zwojich puczowanjach z njebohim kralom Augustom pschednoschowak. Dlěžschi cżas pschebywnyschе tež na wocżerśwjenju we Worklezach.

* S *Mörsdorfa* pola Kamjenza. (Zakotne njeboże.) Nětneho žyna tudyscheho wuczerja Saupy potrjechi žobotu popołdnju cżežke njeboże. Tutón pschebywschе pola zwojeje wowti w Połcżnjanach na próżdninach. Cżežita maschina z dwěmaj połnje nakładżenymaj pschipowěschakomaj firmy Augusta Niethy z Haßlowka pschijěżdże po Rietschelowej dróży, so by do Hindenburgoweje dróhi sawinyła. W žamžnym cżasu dżyżche auto wot knjenje Emmerichoweje z Mohornja do Rietscheloweje dróhi sawinyć. Hdyž knjeni Emmerichowa cżežity auto wuhlada, sastaji wotomiknje zwój wós, so by cżežitemu cżahej nimo jéć dawa. Cżežity cżah na to do Hindenburgoweje dróhi sawiny. Pschi tym dyri jěżdżeschе pschiwěschak, psched wobkhodom Manizy pisches khodnik, potorhny na rózku stejaze koło a jawadži też do na khódniku stejazeho hólza a storhny jeho pod pschiwěschak, pschi cżimž žo jemu noha pschejědże. Starschimaj tuta srudna powěsć w lěcżnym wocżerśwjenju dóńdże.

* *Se Shorjelza.* Wokrjesny wjednik wokrjesneho sjednoczenjstwa za cżisčzi, *Martin Reich* w Shorjelzu, je žobotu žmjerzniże snjeshożił. Chżyshe z towarschom wokrjesneho sjednoczenjstwa sa Schlejsku, wjednikom Scholzom z Wróćkawja do Mużakowa jěcż. Dokelž tam njeměješchtaj hnydom pschiłamknenja, pschiwsaschtaj pscheproschenje wobžedżerja auta, kotryž chżyshe jeju tam dowjesć. Na jěsbe bu pschi njewobstrażowanym pschekhodu cżary małeje żelesniny auto wot cżaha sbrahnjeny a dopołnje sniczeny. Wjednik Reich žo tak cżežko srani, so bórzy na to w Khocżebuschej khorowni wumrě. Wobžedżeř auta žo tohorunja cżežkostranjeny do tamnischeje thorownje dowjesy, mjes tym so je wjednik Scholz jenoż lohko srani.

Pschi Himalaya-expediziji najwyschschе postupischtaj:

Pětr Aschenbrenner z Lusteina a E. Schneider z Hall.

Bjeschtaj prěnjej pschi postupowanju na Janga Parbat 8120 metrow wyssoki, a dozpěschtaj wyssokosć 7900 mtr. Njemóżnosć dalscheho postupowanja nuzowasche jeju, so wrócicż. Pschi expediziji su někotři jeje wusnamnje zobustawy w horach sahinyli, tak so je zwoje wotmyslenje, wjeschk hory dozpěcż, spuschczila.

Katastrofalne położenje ratarstwa w Kamjenskim okrjesu

Schtwórtk popołdnju seidżechu žo w Lehmannez hotelu wjesni burjzy wjednizy k wurjadnemu rospominanju, so bychu wo schkodach, kiž žu dla wulkeje žuchoty nastałe, rospominali. Po powitanskich słowach wokrjesneho wjednika, žob. strony Opitza, žo k bnjemu porjadej pschejdże. Pschi tym žo na to pokasa, so je Kamjenski, kaž też Budyschi, Pirnjanski a Wulkoranjez je burski wjednik Opitz hižo dwójży 68 najhórje potrjechene wby wopytał a wupad na žnjach pohódnościk, maja wjesni burjzy wjednizy wschěch gmejnow prozentualny wupad žnjow, a to najmjenschich žitow, naležnych žitow a stónczenje wschěch pizow swésczicż. Liczby, kiž žo tu podachu, běchu porażaze, wożebje z pożnožnych wžow wokrjesża. Mjenowachu žo pschi najmjenschich žitach 15—80 prozentow wupada pornjo normalnym žnjam, pschi leżnych žitach 20—100 proz. a pschi pizach 40—85 proz. Wożebje ma žo wusběhnyć, so też pschi dobrych pódach naležne żita žu jara hubjene, dokelž je hlina pisches wobsitanju žuchotu dopołnje stwerdnyła, z cżimž bě žo rostlinam wscha możnosć wuwicża wsata. Naspomnjene liczby žu pschereschowe a budża drje pola teho abo tamneho bura pak lepsche pak hischcże hubjenschе. Tola w pschereżiku pokasuja wone na wopramdżity wupad, pschetož najwjazy rosprawow poda so hižo na sakładże wuslědkow młoczenja. Pschi tym jedyn z burskich wjednikow na zyle srudny pschipad pokasa. Wuzyw 20 zentnarjow żita: normalne žně 200 zentnarjow, — letuschi wuslědk 16 zentnarjow, potajtim mjenje hacż běsche žo wuzyło. Hdyż też budża hubjene žně na łupnu mój bura skutkowacż, je tola starosć wo pju hischcże wjetscha. Hižo nětko žo žynowe sklady pschetrjebaja.

Pschi postajanjach krutych żitowych płaczijnow je žo Kamjenski wokrjesż za pschemżu do płaczijnoweje stupnje „W 8“ je spoczatkowej płaczijnu 9,55 hr., pschi rożży do „R 8“ je 7,55 hr., pschi jeczmjenju do „G 7“ je 7,55 hr. a pschi wowżu do „H 7“ je 7,30 hr. sarjadowak. Pschezyżwo tutomu sarjadowanju je wokrjesny burski wjednik hnydom protest sapodak, dokelž njewotpowedża tudyschim poměram. Nadżijamnje smeje sapodacże wuspěch, so bychu ratarjo z powyschenymi płaczijnami trochu lepje wotrěsli.

Wo wobstaranju dżěła se salěźnjenjom zwětlinow rosprawjesche hajnik Brożeł. Wschě zwětliny maja žo po wulkosći wojsewicż, so by žo po cżasu salěźnjenje z trěbnej pschipomozu stacż mohło.

Schtóż njewě, hacż ma žo jako rjemjeźlnik też do wotdźela „HA 4“ burskeho stawa (Reichsnährstand) zamołwicż, ta toho njech je tole rosdżudżaze: Njech žo na kóżdy pad samołwi, so njeby žo pokhłostał. Samołwjenje njeje z wudawkom sjednoczene. Njeżłuschaz-li do burskeho stawa, potom žo pschijecże tola wotpokaże.

Wschě pschebewjacża NSDAP maja žo w pschichodże wot burskeho stawa lepje wopytacż, kaž je to hacż dotal było.

Maja-li burja a ratarjo wobcżežowanja dla młokowych płaczijnow, maja žo wobkolnyżi wobcżežowcz na młokosastarańskі swjask w Drježdżanach (Milchversorgungsverband) a nimo toho na „HA 2“.

Wokrjesny burski wjednik je na sesnisče burske wjednistwo japodak pisżmo na sawjedżenje twjerdych płaczijnow za wotruby, dokelž njeje sjesoomne, so rożża 7,55 hr. płaczi a we wobkhodże žo za wotruby 7,50 hr. żadaja.

Schtóż ma swadu se swojimi cżeladnymi, dyrbi pytacż swadu z wjesnym burskim wjednikom wolitronicż, a njeje-li to możno, žo potom na djekowe žudnistwo (Arbeitsgericht) wobroczicż.

Namjety na wudołenje mója žo po nowischim wukasu hišćeze hacż do 30. septembra 1934 sapodacż. Też burske dwory a cżi, kiž žo dotal wotpokasachu, mója namjet stajicż. Dnja 2. augusta 1934. wot rano 9 hodź. hacż do 1 hodź. žo w hotelu „Hwězdże“ w Kamjenzu rada podawa wschém, kiž žu jeje w tutym nastupanju potrěbni.

Ssobustaw strony Gottschalk wot sesnišeho burskeho wjednikwa žo jako sastupny wjednik sa Kamjenski burski wokrjesż postaji.

Po tutych płódnych rospominanjach stónczi wokrjesny wjednik zhromadźiznu.

Budyske stawniske powěsće

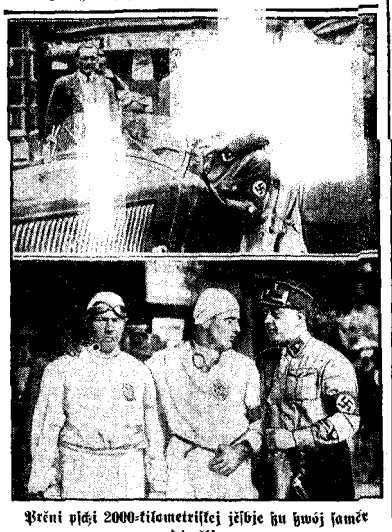
20. julija 1934:

Narody: 19. 7. njemandźelski hynk.

Sćěrtne pady: 19. 3. Jeremiaš Gerhard, 1½ hodź. stary.

Přichipowědanja: 20. 8. Müller dr. phil. Gustav Richard, chemik w Radebeulu z Reichardtowej dr. phil. Johannu Lottu, chemiczku w Budyšinje. — 20. 7. Wilde, Max Herwig, jeleśćerjow se Storiowej, Jolandu, dźěłaćerku, wobej z Budyšina.

Swjasane mandźelstwa: 20. 7. Čěch, Jan Maz, jud. assessor w Herwigsdorfu pola Lubija z Rammowej, Hanu Doru Hildegardu, sekretarku z Budyšina.

Prěni płaćh 2000-kilometrisku jězbu su swój sameŕ dožěli.

Horjeka: Prěni wjednik **autow**, kotryž swój sameŕ 2000-klmtr. jězby dožěchu, běchu Barlinskaj Bigalka a Tippelskirch, kotrajž z makym Fiatom město předpisanych 64 pśeśerišowych kilometrow la hodźinu 83,4 kilometra pśejazdźeśichaj a 27 minutow pśedy hač běchu pśichapiłaju. do Baden-Baden dojazdźeśichaj.

Deleka: Prěni z motorśtich jězdźerjow běchaj Pfister a Hircher na NSU.

Radio

Srjedu 25. julija 1934:

Königswusterhausen: nimo šnatneho wšěhbneho programma: 6,20 rańšći konzert. 10,50 za dźěći. 12 pśichpołdnišći konzert. 13 taclele. 15,15 za dźěćo. 15,40 śpěwy wot Jana Straußa. 20,30 SS-konzert

Lipsk: nimo šnatneho wšěhbneho programma: 5,50 za burow. 8,20 taclele. 11,50 za burow. 13,10 taclele, po pśichodu. 16 ja młodźinu. 20,45 opera „Ernani".

Hišćeze ważne z dnjoweho programma: Barlin: 21 Barlin rejwa. Königsberg: 19 pśijana hodźina. Hamburg: 21 rejwańska hudźba. Köln: 21 orchesterśi konzert. Frankfurt: 19 šabawny konzert. Wiw: 19,30 orchesterśi konzert.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjednoćenstwo evangelskich Serbow" zmjeje pśichodnu srjedu 25. julija wječor we 8 hodźinach swoju měsačnu zhromadźiznu w Rostokee bosćencu we Wuricach. Hosćo su nam lubjo witani.

Radwoŕ. Dźensa w 9 hodź. **zhromadny spěw** na staŕej šuli. Ważna wěc! N.

Hospodaŕski rozhlad

Wutoŕk, 24. julija 1934:

Wčeraŕše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	12,665	100 českosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,64	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša: Nowy tydźeń sapocža z pśicheźejnym wobwližkom a wšo njeje jenak. Wšitke wuchy so pśichilaju dla dwajadwajowskeho zwjatoka nałhopike. Możebje zjawje wobkhodowaśe so z papjerami cyłkeje industrije. Renty běchu žłabiśe; industrialne obligazije popušćejachu wo 0,5 proc., Altbesitz łubi 0,25 proc.

Barliske žitne wiki: Na sapočatku noweho tydźenja běše wobkhod jenoź žłaby, dokelž njebě žanych nastorkow. Pšeńcy a žita z nowych žnjow so wjele poskićejśe a njemóžeśe so wšo rospśedaś. Sa staŕy womaž so lepše płaćijny poskićowachu dyžli sa nowy, dokelž so tut,n sa pizu njehodźi. Sa jećmjeń sa piwarnje so pśichi dobaham zajimje stare płaćijny poskićachu. Na wikach muki so najlepša muka ź 30 proc. pśichimlećom wutkrajneje pšeńcy pytasche.

Wječera płaćejśe w Barlinje zentnaŕ:

pšeńcy: 9,50—9,75 hr., rožśi: 7,40—7,50 hr., jećmjenja, naležn.: 8,55—10,05, nasypnišćeho: 8,05—9,05 hr., wowsa: 8,30—8,80 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hrivnje.

	23. 7.	20. 7.		23. 7.	20. 7
Pšenca	199	199	buny	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	159	159	woka	9,50-10,0	9,50-10,0
jećmjeń now.	200-210	—	módre lupiny	7,60-7,90	7,50-7,90
jećmjeń, nal.	180-190	—	žołte lupiny	9,5-11,0	9,5-11,0
wows	175-185	175-185	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
ržana muka	21 15	21 60	such. truhanc.	—	—
pš. wotruby	12,00	12,00	běrnj. kruški	9,40	9,40
ržane „	13,00	13,00	syno, 50 kg		
raps	310	310	ržana stoma		
hróch, Viktor.	26,0-29,0	26,0-29,0	pšeńc. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	14,0-15,0	14,0-15,0	jećna „		

Płaćizna za pśeńcy za wupłoćerja 190 193 195

Płaćizna za rožku za wupłoćerja 148 149 150 151 153 155

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

23. julija 1934 Płaćizny po centnaŕu a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 102

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	30—33
Starše	27—29
Hewak połnomjasne, młode	23—26
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 289

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	30—32
Hewak połnomjasne abo wukormjene	27—29
Mjasne	24—26
Snadnje wuwite	20—23

Jałojcy a kruwy: 345

Młódše połnomjasne, kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	27—29
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	23—26
Mjasne kruwy	18—22
Snadnje wuwite kruwy	10—16
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódności	30—32
Hewak mjasne jałojcy	23—2

Wowcy: 1333

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	4
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	3
Mjasne wowcy	30—33
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	27—28

Celata: 1230

Najlěpše kormjene celata wot cyca	33—38
Srěnje kormjene celata wot cyca	28—33
Snadnje wuwite	23—27
Nic špatniše	20—22

Swinje: 2942

Tučne swinje, přez 3 centnarje ćežke	46—47
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow ćežke	45—46
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow ćežke	44—45
Połnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow ćežke	42—43
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow ćežke	40—41
Rancy	42 45

Serbska kniharnja

w Serbskim Domje w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4 wobstara na pśeće też wšitke němske knihe po tunich płaćiznach

Wolmjane musliny za šórenki m 1.50 1.70 1.95

wolmjane musliny z.lśěnejaki m 0.45 0.68

Schaaf

Płaćizny hódne

Črije

wšěch družin.

Črijowy dom

Mann

w Kamjenću, Walowa dr. 25/27

We 8, 9, 10, 11

hodźinach

njech spěšnje pśi dźěle

čas kluwata

z časnikom wot Hebolda

so pśecy dorje rozdźěla.

Fritz Hebold, časnikaŕ w Budyšinje, na Serbskej hasy 6

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Stepowane moskowe wolmjane wjelbłud. blidowe wulki wubjerk, jara tunjo

přikrywy

Paul Korn

na Hošic hasy 21

Specialny dom

Jězdne rjady

„Blitz"

lěćne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

kromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej kniharni

Zlětowe fotografije

su so wurjadnje poradźiłe. Kóždy może sebi je wobhladać a skazać w Serbskej kniharni w Budyšinje

Kupujće pola našich inserentow!

Konservowe šklenčy, zawarjeńske aparaty,

želejowe šklenčy a šklenčy k zawjazanju, gumij. wobručki a wobłučki

dóstanjeśe dobre a tunjo pola firmy

Alfred Beitel

(pśedy Nicolaus)

w Kamjenću

na Budyšńskej drózy 70

hróch woka pjeluški kolij

k nazymskemu wusywej

dodawa pśecy płaćizny hódno

M. Hadank nasl.

w Kamjencu na Budyšńskej drózy

Wjećor mějach swoje kolesо zaso...

hdyž popołdnju w „Serbskich Nowinach" čitach, zo je w Radworju čo. 20 wot Domowinskeho zlěta kolesо stejo wostało. Pytach kolesо podarmo a myslach sebi, zo je dawno kradnjene. — Hladaj, tajsi wuspěch ma mały nawěšćk w Serbskich Nowinach. Čiń tosame a staj mały nawěšćk do swojich Nowin, sy-li nješto zhubił abo hdyž nješto w hospodarstwje trjebaš.

Wuheŕski dołhi

kolij

(wurjadnje čisty)

pjeluški, woka, hroch na składze

M. Hornig a Domaňa

w Khrósćicach

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

Mały nawěšćk

w našich NOWINACH je tuni a so pśecy wuplaći

Nowa knižka

My Łužiscy Serbja

pśinoški k zeznaću serbskeho ludstwa, němcy pisane, z nastawkami O. Wićaza, B. Krawca, Nawki a J. Skale je runje wušła. Móže so kupić za 50 pjenjezkow w

Serbskej kniharni w Budyšinje

Ničo Was njecpłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim pśećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Możemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hr

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstkich hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny, Bautzen**

Herr _____

Frau _____

in _____

Postanstalt _____

Wohnung _____

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" ab 1. August 1934. Preis 1.51 Rm.

Datum: _____ Unterschrift: _____

Dźensa popołdnju, 8 dnjow po smjerći našeje njezapomnitеje maćerje, wumrě po dłšej khorości we Worklečańskej khorowni naš horcolubowany nan,

pśekupc Jurij Glawš,

w 64. lěće swojeho žiwjenja.

Wo wopomnjeće w modlitwach prosa

hłubokozrudźene dźěći.

W Róžeńcu, dnja 23. julija 1934.

Pohrjeb budźe štwórtk rano 1/8 hodźin w Ralbicach

Přiloha k čisłu 170

SERBSKE NOWINY

Wutoru 24. julija 1934

Wusywańe zelenu picu

Po plódnym sobotnišiu a njedźelskim dešču njech so nětko naši ratarjo njekomdźa z wusywom nazymskeje picy, zo by znajmjeńša hišće kóždy we późdnej nazymi a w naléču swój skót ze zelenym zastarać mohł. Wjedrawustojni wěśća dalše dešće, tak zo komdźenje je kóždemu na škodu.

Podamy tu někotre měšenja wusywa zeleneje picy, z nich sebi je kóždy po dotalnych nazhonjenjach a po kajkosći pódy wubjera:

Na kórc wusywa so:

60 puntow woki a 30 puntow ječmjenja abo
80 puntow woki a 4 punty žonopa abo
4 punty woki a 4 punty žonopa abo
4 punty inkarnatoweho dźećela, měšaneho 4 puntami italskeje ščenicy (Riagras) a ze 3 puntami žołtoho dźećela.

Za přihódne měšenje zeleneje picy mam też sćěhowace sywy:

Na kórc wusywa: 25 puntow peluški, 3 punty dornicy (Wiesenschwingel), 2 puntaj rěpika, 2 puntaj žonopa, 4 punty kolija, 20 puntow ječmjenja, 10 puntow wowsa.

*

Žonop poskića pejlušcy přihódnu zepjeru.

Dornica (Wiesenschwingel) je, kaž je znate, jara dobra trawa, kotraž po nowišich wupruhowanjach jara tučne mloko dawa. Kolij je wšudźe woblubjena pica, hdyž też pódu khětro wutrjeba. Rosće spěšnje, poradźi so po wšěch rostlinach a njetrjeba wosobiteho wobdźěłanja pódy. Z tutej sytwowej měšeńcu zawodźeja rostliny pórzy zemju.

Wosebje njech so tu hišće pokaza na kosmatu woku ((Zottelwicke). Wona so husto hromadźe z rožku wusywa a poskića w naléču najzažnišu picu. Też hromadźe z trawu wosebje měšana z ščenicu so wusywa. Žadna picowa rostlina njeposkića tak wěsty wunošk kaž kosmata woka, kotraž radźi so też na suchej pódźe a znjesy wulku suchotu. Na dźećela mučnych pódach zastupuje wona derje wšě družiny dźećelow.

Dobre měšenje na rěpu khmanych pódach je 40 puntow kosmateje woki z 2 puntomaj rěpki. Tutej družinje so k sebi derje hodźitej.

Dyrbjał so też pospyt činić nazymu z rožku hromadźe na kórc 2 puntaj timotheja a 2 puntaj jendźelskeje ščěnicy sobu wusyć. Bórzy w naléču wusyje so do toho potom hišće při lohkej pódźe 6 puntow žołtoho dźećela a při lěpšej pódźe 3 punty šwedskeho dźećela a 3 punty běleho dźećela. Změjemy tak wěśće a bórzy dobru ščeńniščowu pastwu.

Powodźenje w prjedawšich lětstotkach

Lijeńza w lěcje 1536.

Přenje strašne powodźenje, wo kotrymž nam kroniki powědaju, a při kotrymž móžemy ześ žałostne njeńboże w stworbje pśehladnyś, sta ześ wo w lěcje 1536. W tutym lěcu ześ ześ dajśe ześ, ześ ześ zyła Europa polepi. Khěże ześ hałachu jenož hišće ześ ześ ześ ześ wodu, kotraž ześ ześ do torhanych rěkow a pławow pśehewobrocźiła. Sdaśe ześ, kaž by druha lijeńza pśehišła. Europa wotśe wo pomoc, ześ ześ k Bohu wotśe, wulkowachu ześ na śtomach, ale śtomy ześ śtamachu, podhrobe pśeh korjenjach a buchu ześ ześ wuśebnjene. Europa ześ kaž jeńczki ześor. Něźi śtupichu pśeh brjoh a ześ njebjes śi daśe ześ dejścź ześ cźurami. By ześ mělo byś ześ kśtoźiaśom ześ cźowjeśke hrěchi. Sćěhnuł ześ njeśmětny hłód. Wjele, wjele lět ześ miny, pśedy hacź ześ Europa wot tuteje žałostneje katastrofy zbraba. Měli a śtatk lětśnej zhubjenej, ześ pśoźu dyrbjeśe ześ sajźu twaricź, śtož ześ we wodźe śapadło.

Powodźenja w Schlesyskej w lěcje 1813 su stawizniśy ważne byli. Kaž je znate, su wulkeho haj rozbudźaneho wiwa na wukoń pśeh wójnje wo zwobodu měli.

Też Franzowsku, a w Franzowskej wobejbje Paris, cźerpi huśto pod powodźenjom. Wopon franzowskeho hłowneho města to wusnamnje wobtrucźi: łódź wojuje ś howrizajom morjom. Tutu łódź w tyźaźtrócźnej mnohosći běchu 1875 w južnej Franzowskej trjebacź mohli, hdyž ześ wulke dźele kraja terpjachu, statyźaźu swój śtatok zhubiću a bjesdomni, cźekajo pśeh wodu, wokolo biudźiću.

Też w Ameriźu, w kraju njewobmjeśowanych mójnosćow, njeje ześ hišće śmóžniło, dobrocźeźiźu pśeh cźiwo elementam wojowacź. Podobnje kaž něźo we potrjechenych krajinach Wiśiły nawalichu ześ 1889 nałe po wulkej śuchoće njeśmětne wody na město Johnstown. Něźa Susquehana nady wody a pśehelama hrjoh. Dof na woběmaj stronomaj rěki, hdźeź bě zyła śeź mjeńśich a wjeśćich městow, bu we wobłuku 60 hódźinych kilometrow śapuśćeny. Wiź na tym hišće ześ dosć. Wody pśehedrěchu i wulkej wodu dof a hrózna bjes tónza ześ sapoca: 6000 ludźi ześ tepjeśe, dalśe 1500 namałachu pśeh nałatym wohnju tónza, kiź w měste Johnstown wudyri.

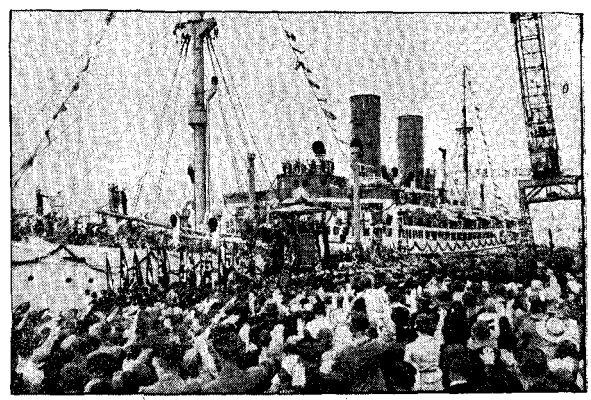
Dwě lěcźe do tuteho śtruchłeho podeńdźenja potrjechi Kinsku wulke powodźenje. Na 1500 wjow buchu wopor pśes kraj cźerjanych wodow. Žołteje rěki. Statyźaźu ludźi ześ tepjachu, wojowachu ześ žołmami a njemóźachu pśeh cźiwo njeśmětnej mozy śtwórby nicźo wuźinicź, w kotrejź je cźowjeź kaž śorjatko. Tśi lěta posłužiśo wośjewjeja krouśi wośpjetne wustupjenje Žołteje rěki. Sahy śapadny 2000 ludźi w śotmjenzy. Wośpjet buchu tuźaźu statokow śniźenych, kraj śapuśćeny. Tola Kinjenjo śnowa twarjachu a śtruchźichu ześ pśeh cźiwo tutomu njeśbožu. S dołhej śćerpnośźu zwarjedźachu naśtatu śchodu.

Też Schpaniśku potrjechichu powodźenja. We lěcźe 1891 wuśtupi rěka Amarguilles ś brjohow. Sahy bu na zas 2000 cźowjekow śniźenych.

Powodźeńśke katastrofy su dale žiwe w bajach, pśihłowach a legendach łóźdeho ludu. Stare knihi su polne krótkich śapiśkow a pśihłopomnjenjow duśchpastyrjow, kotrejž w sćěhotnjenych kronikach nam powěźku dawaja wo śniźaźej mozy a śchłodach na žiwym a morwym wobźedźeńśtwu.

Też Wuheńska njebu ś powodźenjom wuwśata. Thńźa a Morośh śniźićhtej w śandźenym lětśtotku 600 khěźow a 2000 ludźi. Tola najwjetścha powodźeńśka katastrofa w Yendźelśkej śtaśiche ześ nětśto pśedy w lěcźe 1866. Yorkśhire, Lancaśhire a Derbyśhire buchu śapkawjene, podłopki ześ śalachu, młyny a twornje ześ wotpławichu.

S wutwarjenjom rěkow a brjohow śpytachu ludźo źbanna śem ś tnjesom byćź nad powodźenjom. Tola wuśpěchi njeźju hišćeźe tak daloko, ześ by ześ cźowjeśtwo wumóźene cźuło wot tuteho žałostneho pruta Bożeho, śaniźaźeho powodźenja. Też Němśka je wośpjetnje, źwój tribut płaćiła.

Kśhcźijśna bowoloweje łódźe „Der Deutśche"

pśedawścheje „Sierra Morena", kotraź ześ w Bremerhavenje jako bowolowa łódź do śłužby NS-farjadnistwa: „móź ś radośćeje" śtaji. Se śpěwom němśkeje hymny a Horśta Weśelowym śpěwom ześ źwjatocznośćeź śtónźi.

Jezus a rubježnicy

Ze swjatym Pětrom dźěše raz Jězus přez lěs a zetykachu jeju rubježnicy. To so sta něhdźe w horach, z lipami wobrosćenymi, abo něhdźe druhdźe.

Budź khwaleny, strowi klobuk zejmujo Jězus.

Budź khwaleny wěki na wěki. Amen, wotmołwi wjednik rubježnikow.

Hdźe dźeće?

Jězus chcyše něšto rjec, ale swjaty Pětr jemu njedajo khětře praji: Po prošeń.

Khodźeštaj mjenujcy, wěśće, tam a sem wo durje klapajo.

A swjaty Pětr dla toho tak wotmołwi, dokelž bě wačoki widźał, a bu chcyćiwy, byrnjeź był swjaty.

Wjednik rubježnikow sebi wobeju derje wobhlada a praji:

Pójtaj z nami.

A wobroćiwši so k swojimaj towaršomaj dale:

Stary budźa so derje k tomu hodźeć, wačoki nosyć a drjewo rubać — a młody budźe k tomu dobry, woheń zadźěłać a wokolo jědźe posłužować.

A wopraša so: Dźeće?

Swjaty Pětr so za wuchom drapny, dokelž spózna, so běchu to rubježnicy, bróńe mějachu, flinty a biče, njezezda so jemu — swjatemu to jako přistojne, ze rubježnikami khodźić, a hišće sobu z Jězusom. Ale njedrapaše so tam dołho za wuchom, dokelž so boješe a wudźeraše na Jězusa: što budźeš?

A Jězus kiwny z hłowu a praji:

Derje.

Straśnje dźiwno so to swjatemu Pětrej zezda, ale so přećiwjeć njesmědźeše. Z prěnja so rubježnikow boješe a z druha dyrbješe Jězusa posłuchać.

Hnydom jemu wačok na khribjet přispinachu, a Jězus dósta jenož měšk z khlěbom. Mało mějachu jěsć, dokelž z daloka dźěchu.

Du.

Přeńdźechu kusk dróhi, horco bě kaž w heli, rubježnicy lehnychu so w khłódku a sebi pospachu.

Praji swjaty Pětr Jězusej:

Čekúmoj, přetož pola nich hišće do wuskoscow přińdźemoj!

Ale Jězus kiwny z hłowu, zo nic.

Hdyž rubježnicy wotućichu, du dale. Bě pak tych rubježnikow tśoch.

Wječor poča na jědźi pobrachować. Dokelž bě tam Jězus też něšto maleho xjédł, a swjaty Pětr so njebě dał dołho prosyć. Jěsć so wšitkim chcyše, zo skoro ducy z hłodom wumrěchu.

A tu hladaju — leži pod štomom stary človjek.

Što ći je? — praša so wjednik.

Hłódny sym, powěda starc.

A rubježnik poda jemu swój posledni kusk khlěba, kotryž hišće skhowany měješe.

Du dalej, přez pola, počachu krupy z lodom hić, a zyma bu tak, zo bě strach!

Hladaju: małe dźěćo w polu płače.

Čomu płaćeš?, wopraša so druhi rubježnik.

Zyma mi je.

A druhi rubježnik wusleče so swój kožuch a zawodźe dźěćko a zwosta jenož w košli, zo jeho časeše.

Du zaso dale, hladaju: khěža so pali. Dźěći plakaju, wolaju: maći, maći!

Třeći z tych rubježnikow skoči do wohnja a wunjese dźěćatkam maćeř ze srjedź płomjenjow, zo sebi włosy wosmudźi.

Dźěchu dale a dóńdźechu do korčmy, zo bychu přenocowali. A korčmařka bě spózna a pósła po šoltu. Přiloča šolta ze přisažnymi a ludźimi a wuwjazachu rubježnikow. A z nimi też Jězusa ze swjatym Pětrom

Wuwjedźechu jich z korčmy, dowjedźechu jich do gmejnskeje bróžnje a vamknychu jich tam.

Swjaty Pětr započa płakać a mjelčo praji Jězusej:

Nó, njejsym ći rjekł, Jězu, zo při tych huncfotach do wuskoscow přińdźemoj? Nó, to hižo derje sedźimoj. Što nětko budźe?

A Jězus mjelčeše, jenož z porstom po zemi pisaše.

Na druhi dźeń rano dowjezechu šolta a přisažni tych rubježnikow a Jězusa ze swjatym Pětrom na wozu do města. Na sudnistwo.

Žandarmojo so wokolo nich w sudnistwje zestupachu, wuheŕscy służownicy dowjedźechu jich na sudnisku zalu, a tam sudnicy za blidom sedźachu. Bě jich telko, kaž tych rubježnikow samych, tśoch.

Wy sće kradnyli? — wopraša so najstarši sudnik.

Smy.

Wy sće zapaleli?

Smy.

Wy sće zabiwali?

Smy.

A Jězusa a swjatého Pětra so njeprašachu, dokelž ći rubježnicy hnydom prajachu, zo su jeju jenož popuć sobu wzali a zo dyrbještaj z nimi hić, chcyjo — njechajo.

Kak jich khłostać? — praša so najstarši sudnik sudnika na prawym boku.

A tón malo přemysłujo praji: ze smjerću.

Was tśoch wobwěsajemy, powěda najstarši ze sudnikow rubježnikam — a wój móżetaj domoj hić — wobroći so k Jězusej a swjatemu Pětrej.

Swjaty Pětr hnydom z ławki poskoči, k woteńdźenju hotowy, ale Jězus so skhili a na pódźe z porstom pisaše.

Što pisaš?, wopraša so jeho hłowny sudnik.

A woni njespóznachu zo je to Jězus, ani ći knježe sudnicy, ani něchtó druhi.

Pišu waše wusudźenje, wotmołwi Jězus.

Wopraudźe pišeš naše wusudźenje w próšu na pódźe z porstom?!

Jězba do Hornjeho Ammergawa a Bajerskeje

Tamna hornjobajerska wjes je tukhwilu w erce wšěch tych, kotřiž su sej swoju njezranjenu křesćańsku mysl na womoženje človjestwa přez tamne gigantiske drama na Golgaće wobkhowali. Z mocu tam, kóždeho čehnje, čas a srědki to dowola. Stóž je loni w Trieru pobył, je něšto podobneho we wjetšich rozměrach widźał a doživił. W Hornim Ammergawje je liča wobmjezowana, hdyž su hosćo na městnosć pokazani, kotraž móže jenož wěstu ličbu wopřijeć. Tola wtym runatej so Trier a Ammergaw: Ze wšěch kóncin swěta přikhadźeja ludźo. Tuž tež njenapadny, zo bě Siamski kral ze swójbu tu z hosćom. Słyšiš wšelake rěče, widźiš drasty, typy wšěch splahow. Teksty za hry so tež we wšelakich rěčach wudawaja.

Tuta hornjobajerska wjes bě hłowny cyl jězbow, kotrež so wot 22.—28. junija a wot 9.—14. julija wot městej. Wobdźělnicy běchu zwjetša Łužičenjo, ze kłóštrowskeje wokoliny, z Budyšina, z Kulowa, ze Kamjenca a z Drježdźan. Wulki autobus bě firma Neumann w Kamjencu stajiła. Rano zahe dyrbjachmy so na puć nastajić, mějachmy-li na přenim dnju Rězno (Regensburg) — na 425 kilometrow — docpěć. Hižo dźeń prjedy běchu zajimcy do kłóštra na nóc přikhwatali, zo bychu tam w prawym času byli. Druzy přistupichu potom w Kamjencu a Drježdźanach. Běchmy jich na 35. Při normalnej wulkosći móže wóz telko wopřijeć. Jědźechmy přez Freiberg, Kamjenicu, Cwikawu, Rychbach, Plawno hač do Hofa, prěnje město w Bajerskej, hdźež khwilku posćastachmy. Běchmy dźěn hižo 251 kilometrow přejeli a nimale telko na nas na tutym dnju hišće čakaše. Tu móžachmy so na tunim bajerskim piwje wokrewić.

Dalši puć wjedźeše blisko nimo Konnersreutha, hdźež je stigmatizowana Tereza Neumannec doma. Dwójcy bě pućowański wjednik wo wopyt pola njeje pola Rězenjanskeho biskopskeho ordinariata prosył, tola ordinariat principelnje žaneje dowolnosće k zhromadnym wopytam njedawa, jenož wjednik bě ju za swoju wosobu dóstał. Tuž dyrbjachmy so wopyta wzdać.

W pózdnych wječornych hodźinach docpěchmy Rězno, stare slawne město, wot Romjanow natwarjene, kotřiž jemu mjeno Castra Regina dachu, kelćiscy mjenowaše so Ratisbona. Ma hišće wjele wuskich, křiwych wulicow, mnohe zastarske kněže z wěžnym wutwarom, w kotrymž patriciske swójby (wosebni ludźo) w njeměrnych časach wućeka pytachu. Rězno ma wjele cyrkwjow, krasnu katheđralnu cyrkej, kotruž mózachmy jenož zwonka wobdźiwać. Wječor bě zawrjena a nazajtra rano dyrbjachmy z časom wotjěć, dokelž na nas hišće dołhi puć čakaše. Dobreje hospody namakachmy w domje Khatržinkow, kiž je z piwarnju zjednoćeny, kotraž jón z wulkeho dźela wudźeržuje. Tu dźěli so Dunaj a twori kupy. Njeposrědnje wjedźe wottud kamjenny móst z 12. lětstotka, 347 m dołhi a jenož 8 m šěroki. Wo nim so baje, zo je so twarc z čertom zjednoćił, zo by z mostom prjedy hotowy był hač jeho kollega, kiž tehdom wulku cyrkej twarješe. Čert pak sej žadaše, zo bychu tři duše, kotrež hotowy móst prěnje překroča, jeho byłe. Do teho twarc zwoli. Po natwarjenym mosće pósła po rjadu psa, kóčku a kozu po mosće a tak čerta zjeba.

Niamle 10 km niže Rězna na lěwym brjozy rěki steji wulkotny twar Walhalla, na nahlej hórcy 98 m wyšše Dunaja, kotruž je bajerski kral Ludwig I. jako trajacy pomnik němskeje česće a wulkosće natwarić dał. Dla njedosahaceho časa móžachmy sej twar jenož nazdal wobdźiwać.

Přez Landshut, druhi króć přez Straubiny, hdźež naš Kulowski por zhubichmy, khwatachmy do Stareho Ottinga, najmjeńšeho a najznačišeho města Bajerskeje. Puće wšak khmane njejsu a tuž so trósku zopozdźichmy. Při druhej jězbje swjećeše we wulkej cyrkwi duchowny knjez Božu mšu. Najwažniše hnadowne městno maćerje Boženje w Europje je Lourdes, potom sćěhuje Stary Ötting, Kevelaer w Rhynskej, Einsiedel w Šwicy atd. Tute hnadowne městno ma telko swjatočneho a zastarskeho, zo dny trjebaš, prjedy hač sej wšitko do čista wobhladaš. Při někotrych hodźinkach je jenož najwažniše wohladać možno. Najslawniša je hnadowna kapała na Kapałnym namješće. W njej je starosławna postawa s. Marije, ze złotom a drohotnymi kamjenjemi wobsadźeny skapuler. W farskej cyrkwi je pokładna komorka. Najdrohotniši pokład je „Złoty konik". Njedočinkaj chcyštaj jón w nocy wot 7.—8. oktobra 1921 pokradnyć. Tola to so jimaj njeporadźi. Dale wobhladachmy sej Tyllowu kapału a prózniteu, cyrkej s. Hany, (basiliku), kapucinski kłóštr a wšitke městna, hdźež je swjaty Konrad skutkował, dźěwał a spěwał a zbožnje wumrjeł. Z jeho studnje wzachmy sej wodu sobu. W starej cyrkwi s. Hany su čelne powostanki s Konrada pokhowane. Při hnadownej kapałcy stejachu mnohe kříže, kotrež su pokutnicy ze dala sem na swojimaj ramjenjomaj přinjesli. Hrózbna je stawizna jeneho kříža, kiž bě muž 30. meje 1887 wot Prisma při Chiemskim jězoru do Stareho Oettingena njesł. Kříž bě z duba, 2½ metra dołhi a daloko přez centnar ćežki. Tutón muž, Franc Stocker z mjenom, znjezboži ćežcy w lěsu a dowjezechu jeho do Mnichowskeje kliniki. Po jenej operaciji přewza jeho wuwi (Starrkrampf). Wšitcy sej myslachu, zo je mortwy, tež lěkař. Donjesechu jeho do ćělownje. Tola pak wšitko słyšeše a widźeše. Njemóžeše ani rěčeć, ani so kusk hibnyć. W swojej nuzy čini slub s. Mariji. Skóncnje jeho hišće raz přepytachu a při tym zasy k žiwjenju přindże. Swój slub je dźeržał a kříž móže kóždy tam stejo widźeć.

Na popołdnju spěchaše autobus do Mnichowa, do hłowneho města Bajerskeje, zwjetša na lěwym brjozy Isery ležaceho. Z industrije steja na čole piwarnje, je jich tam 42, kotrež lětnje přez 3 milijony hl. piwa nawarja. Wjetši dźěl so w Mnichowje sam mym wupije. Stóž je raz na wječor w „Hofbräu" pobył, móže sej trósku předstajić, što so wupije. Tamne tři wulke městnosće su wšitke nimale na poslednje městno wobsadźene, na dworje steja sta hišće wokoło sudow. Wobraz, kajkiž móžeš wšędnje widźeć. Při „Feldherrnhalle" na jeje skhodźenkach zestupachmy so k fotografowanju. Na boku je wulki pomnik za w swětowej wójnje padnjenych. Pod wěcywustojnym wjednistwom wobhladachmy sej dalše rjanosće města, kaž jeno krasne studnje, „Brunu khěžu", pomniki, naměsta atd. Při prěnjej jězbje tu přenocowachmy, při druhej pak spěchachmy dale nimo Starnbergskeho jězora.

(Pokračowanje.)

Statny njepřećeľ Ameriki ćišło 1 žo satselił.

John Dillinger,
najstraschnischi stóšnik Sjednoćenych statow, kotryž je žo dla wjele nadpadow na banki a wschelakich mordarstwow dołho pytał, je žo pschi wotsalenju ſ dźiwadła wot policistow satselił.

A Jězus zběhny hłowu a rjekny:
Što sy wćera wječor skućił?
Sudnik tón zblědny, zo bu jeho wobličo běle, a Jězus rěči:
Hlódneho sy z kijom wot swojich duri wotehnał!
Wudźěrachu na njeho jeho dwaj kolegaj a wšitcy wó jstwi, a Jězus pohladny na teho z prawej strony:
Što sy wćera wječor skućił?
Sudnik zblědny, zo bu jeho wobličo běle, a Jězus rěči:
Małe dźěćko sy bił, zo jemu krej běžeše.
Wudźerachu na njeho koleg a wšitcy drucy w zali. Jězus pok wobroći so k tomu na lěwej stronje a praša so:
Što sy wćera wječor skućił?
Sudnik zblědny, zo bu jeho wobličo běle a Jězus praji:
Swoju maś sy z domu wuhnał!
Wudźěrachu na njeho wšitcy w zali. A bu ćicho w sudniskej zali, zo bě muchow zyńćenje słyšeć.
A Jězus knjez w tym wokomiku stany a wobroći so k swjatemu Pětrej a praji:
Pójmoj wottud.
A swětlina nad hłowu so zaswěći a ći rubježnicy jeho prěni spóznachu, zo je knjez Jězus a padnychu na swojej koleni, wołajcy:
Knježe Jězu, wótce swěta, požohnuj nas!
A Jězus sčini nad nimaj znamjo křiža — a woni so přeměnichu do tróch jabłoni.
Potom nadobo zo swjatym Pětrom so zhubi.
A ludźo zrozemichu, zo je tu był Bóh a potorhachu sudnistwo, zo nichtó po Jězusu tu wjacy njeby sudźił, a před jablonjemi postajichu kříž a tón tam do dźensnišeho steji.
A tych tróch sudnikow wuhnachu z města. Tak bě so stało dawno, ale dźensa hižo nimaš rubježnikow a Jězus wjacy po swěće njekhodźi.

Smy wukhowani

Mój łuźoš je rězbar. Je khudy, je khudšchi hač naschemu cźaśej pschimérjene. Ma jako rězbař dobre mjeno, ale jane dźěło.

W jeho sahrodźe *někotre rosbite postawy wokoło leža*, runja sabitym wojakam. Wón ham je stary wojak. Druhdy stejimoj ja ziwym ptokom, kotryž naju sahrodźe dźěli, a rosmotrowjamoj žo. Najymu wón jónu na kónzu dźěcheje rosmotrowy rjekny, pschi cźimž poł hněwny, poł sadwělowany *na ziwy ptót*, ſ *kotrehož běchu wichory* hižo liscjo sdrěte, pokaja:

„Tutu symu budźemy jón pschetepicź".

Zyliczku symu mějach ptót we wócźku. Husto žo mi wo nim dźiśejche. Je to rjany, spróżniwje wobrěsany ziwy ptót, *tběrro* wyłoži hižo, pschi tom schéroki a hustry. By było schtoda wo tutón ptót. Potom na tśechu łuźoboweho domu pohladach, hacź žo ſ wuhnja kuri. Sslabykur žo ſ symſkemu njebju poſběhowalche. Zona schcźa thodźeſche a saſtuźeſche. Druhdy k njemu do atelieja saſtupich. Rěźbař žo ſ *někotrymi* starymi wotlijowymi wobrazami saběrasche, kotrež běchu jemu k wobnowjenju dali. 40 hriwnow sa schtyrnacźe dnjow dźěła. Ale ateliej běsche wutepjeny.

Starosćej wo tuteru catowerjom wupadche naš wupschicźicź. Dołhoż běźe pak to hižo ziwy ptót, ſdaſche saſo, zo njeje to najhórschi hižo ſe mojich. Běchmy ſami khudźi. Stejach ſe ſwoje ſ wolnje wutepjeneje jitwy a hladachmoj na ſami. Kurki ziwy ptót. Sahinjemy? Wośtanjemy ziwi? Naju wocźi žo ptót praschachu. Wón sta žo je ſnamjenjom. Stupi-li rěźbar jónu do sahrody, potom schepotachmoj, kak žo wón słónczi.

Ale nalěcźo je pschichłko a ziwy ptót je dźiw dokonjał: seleni a ſcźěje, žo je radosć na nión hladacź.

Ziwy ptót je *wukhowany*, *smy wukhowani*.

ik.

Wšelčizny

Snjehódnoſćene a wotſběhnjene nalutowanki móža žo nahódnoſćicź. Sakońcźny ſwěſćene možnoſćej też hišće snjehódnoſćene wotſběhnjene nalutowanki saźo snahódnoſćicź je jenož něschto malo ludźom znata, tak žo je jenož jara niski prozent tutu možnoſć wužito. S tuteje pschicźiny je žo termija hišće raz do 30. septembra podlěschila. Se dalschim podlěschenjom nima žo, kaž „Deutsche Steuerzeitung" piša, licźicź, tak žo lutowar, kiž tutu termiju njewužije, žo ſwojich prawow ſda. Schtóž je potakim w lěcźe 1922/3/4 ſwoje pjenjezy na *nalutowarni* wotſběhnył, njech žo tam wokomiknje za tym prascha, hacź žo jemu tute snjehódnoſćene wotſběhnjene pjenjezy njenahódnoſćeja.

Dajcźe Wasche tolerje do woběha.

Kaž hižo pišachmy, žo ſ 1. oktobrom ſ 3hriwnowſtimi pjenjezami wjacy ptacźicź njemóže, dokelž žo jako łokoſće placźidło ſ woběha wośmu. To ptacźi też ſa wschitke 3hriwnowſke wopomnjeńſke pjenjezy, kotrychž je wulka mnohoſć we woběhu. Tuž njech hebi kóždy ſwoju móchnju derje wobhlada, hacź tam tajkich tolerjow wjacy nima, dokelž po 1. oktobru móžeſch je jenož hišće krótki cźas na němſkoſtatnej banzy wotbyć.

Hamtske woziewienje z Budyšina.

Obſtverſteigerungen.

Die Obſtnutzungen an den Staatsſtraßen im Bezirk des unterzeichneten Bauamtes ſollen wie folgt verſteigert werden:

Amtsſtraßenmeiſterbezirke Bautzen-Nord und -Süd am **4. Auguſt 1934, vorm. 10 Uhr,** im **„Bürgergarten"** in **Bautzen;**

Amtsſtraßenmeiſterbezirk Biſchofswerda am 30. Juli **1934, vorm. 11 Uhr,** im Hotel **„Goldene Sonne"** in **Biſchofswerda;**

Amtsſtraßenmeiſterbezirke Kamenz und Königsbrück am **2. Auguſt 1934, vorm. 9 Uhr,** im Gaſthaus **„Stadt Dresden"** in **Kamenz.**

Zu den Verſteigerungen werden nur berufsmäßige Obſtpächter zugelaſſen, die ſichere Gewähr für ſachgemäße und pflegliche Behandlung ſowie für ausreichende Bewachung der Bäume bieten. Die Pachtſtrecken ſind wie früher. Auskünfte erteilen der zuſtändige Bezirksamtsſtraßenmeiſter und die Straßenwarte.

Straßen- und Waſſer-Bauamt Bautzen.

Amtliche Bekanntmachung.

Gemäß § 79 der Eiſenbahn-Bau- und Betriebsordnung vom 17. Juli 1928 müſſen Straßenfahrzeuge und Tiere vor Eiſenbahnübergängen an den Warnkreuzen angehalten werden, wenn ſich ein Zug nähert.

Am 23. Juli 1934 werden die Schranken am Übergange des Kommunikationsweges von Radibor nach Cunow in Flur Cunow über die Reichsbahnlinie Bautzen—Königswartha—Landesgrenze beſeitigt ſowie die vorhandenen Warnkreuze und Warnungstafeln für beſchrankte Übergänge durch ſolche für unbeſchrankte Übergänge erſetzt. Als Erſatz für die Schranken werden am gleichen Tage beiderſeits des Überganges neuartige Warnlichter (Blinklichter) an den Warnkreuzen in Betrieb genommen, um Geſchirr- und namentlich Kraftwagenführer nachdrücklichſt auf die Nähe des Bahnüberganges aufmerkſam zu machen und ihnen das richtige Verhalten nach § 18 (2) der Kraftfahrerordnung zu erleichtern.

Daß der Uebergang mit einer Warnlichtanlage ausgerüſtet iſt, wird durch eine ſchwarze quadratiſche Tafel mit weißrotem Rand gekennzeichnet, die auch bei Dunkelheit im Scheinwerferlicht der Kraftfahrzeuge gut ſichtbar iſt.

Auf dem ſchwarzen Feld der Tafel ſind Warnlichter angebracht, die entweder langſam weiß oder ſchnell rot blinken. Das weiße Licht zeigt nur an, daß die Anlage betriebsfähig iſt. Das rote Blinklicht kündigt die Annäherung eines Zuges an und bedeutet für den Straßenbenutzer „Halt".

Erſcheint keines der beiden Lichter, ſo iſt die Blinklichtanlage außer Betrieb. Das weiße Blinklicht oder das Fehlen des Lichtes befreien ſomit den Straßenbenutzer nicht von der Pflicht, die Bahnſtrecke zu beobachten.

Nichtbeachtung der Warnkreuze und der Signalanlagen wird gemäß §§ 77, 79 (4) und 82 der Eiſenbahn-Bau und Betriebsordnung vom 17. Juli 1928 beſtraft.

Dresden, am 11. Juli 1934.

Deutſche Reichsbahngeſellſchaft.
Reichsbahndirektion Dresden.

Zamołwity redaktor Marko Smolerowski w Budyšinje. — Za nawěsći zamołwity dr. J. Cyž w Budyšinje. — D. A. VI. 1934: 2130.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwakam čělneho znjezboženja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je na ćas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerlne znjezboženje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 171 | Budyšin — Sr'edu 25. julija 1934 — Bautzen | Lětnik 93

Wiednik nakhwilne zběrki zakazał

Němski kanclerr Adolf Hitler je sa nacionalsozialistiski stronu předowoze napominanje wudał:

S wopornimi dźełom je so wulka ličba stroninskich podstatkow, SA a SS, NS-žónskeho, HŽ. Posledne měsazy zběranju darow wěnowała, so by so nuza wołčała abo so bychu so druhe wažne nadawki němskeho ludowneho zhromadźenstwa dopjelnile. Zim wschitkim so dźakuju runje kaž ludowym towarscham w stronje a zwonka njeje, kotrejž su dary dawali.

Někto je němske knježerstwo jakoni wudało, z kotrymž so wschě zběrki pjenježnych a wěcowych darow na dróhach a namjeslach, dom wot domu, w hosćencach a zarjadowanišćach abo na druhich zjawnych městnach **hač do 31. oktobra 1934 zakazuje.**

Leyowe přebywonje w Sakskej

Wjednik Němskeje dźełoweje fronty a stabowy wjednik stroninoje organisazije (PO.) nacionalsozialistiskeje stronty dr. **Robert Ley** po Němskej puća, so by na wulkich appellach k politiskim wjednikam nacionalsozialistiskeje stronty rěcał a na druhej stronje dźełaćerjow cyła a pjasće, w Němskej dźełowej frenzje sjednoćenych, wokoło žebje zhromadźił. K swotrjazam, haj k milijonam dźełaćerjam a dźełaćerkam, je hižo w běhu tutoho pućowanja rěcał. W pjećoho měsesa sim něšćoto noweho rjec a pjećoje sadźo jeho zkowu hobrje cžrjódy, zyle města a župy, do swojeho kusla cžehnje.

Mjes tym so je dr. Ley w sakskej župje politiskich wjednikow pjećeh někotrymi njedźelemi dohladoval, won nětko póndźelu a wutoru, 30. a 31. julija 1934 do Drježdźan na wopyt dźełoweje fronty do Sakskeje pjećihdźe. 30. julija pjećihpołdnju w 12 hodź. do Drježdźan pjećihdźe, so by Drježdźanske słužbne městna NSBO. a DAF. a někotre dźełarnje wobhladawšoh, wječor w 6 hodźinach na Zgenstim wojowniščezu rěcał.

Pokładnistwo němskeje dźełoweje fronty so němskemu pokładniskemu mištrej podstajiło

Namjesnik němskeho kanclra Adolfa Hitlera je dźełoweje poručenje wudał: Němska dźełowa fronta je so je stroninym **revolucionarnym** cinom stworiła; wjednistwo je so stabowemu wjednikej stroninoje organisazije (P. O.) dr. R. Leyej dowěrilo. Po słužbnych knihach Němskeje dźełoweje fronty su wschě sastojnistwa Němskeje dźełoweje fronty wotdźelenja wotpowědznych sastojnistwow stroninoje organisazije, na pjećikład je organisazijeli hamt němske dźełoweje fronty wotdźelenje organisazijeskeho hamta stroninoje organisazije (PO.), personalny hamt němskeje dźełoweje fronty wotdźelenje personalneho hamta stroninoje organisazije.

Po pjećeću stabowego wjednika stroninoje organisazije, drej. Leyej dowolam, so je ze swojim pokładnistwu němskeje dźełoweje fronty dohladowarstwu němskeho statneho pokładniskeho mischtra stronty podstajił.

Němskostatny pokładnisti mischtr w pjećesjednoćeji z wjednikom němskeje dźełoweje fronty wuwjećenišće postajenja wudawa.

Rudolf Heß.

Adjutantura staboweho šefa so do Barlina přenjese

W Barlinje 24. julija. Słužbne městno adjutantury staboweho šefa je so póndźelu 23. julija 1934 pjećhepołožiło do Barlina na Wilhelmjeej dróhi 103, telefon Flora 7281.

W Mnichowje je jenički wotwiwarnja adjutantury. Wjeće druhe słužbne městna Najwyšscheho SA-jednistwa maju kaž prjedy dale swoje słužbne sydło w Mnichowje na Barerskej dróhi 11.

Adjutanturje staboweho šefa maju so jenož pišma lać, kotrež staboweho šefa wozobinsky nastupaju. Wjećhon druhi pišmowy wobtkad ma so kaž prjedy dale Najwyšschemu SA-jednistwu w Mnichowje wodźeć.

Stabowy šef: Lutze.

Nócne lětarske manevry nad Londonom

W Jendźelskej su so wulke a jara wobšěrne **lětarske manevry** zapoczałe. We wječernych a nóžnych hodźinach je so na London wjele nadpadow cinilo, pšchi kotrychž 120 **bombownjacych lětadłow,** z poldnišcheho a dokowranšcheho brjoha pšchileczawšchi, hłowne město nadpadowachu a spytachu, na žebi pšchipokasane samery (kujeržitwowe twarjenja, docki, wojerske sklady, ktanischcza, wulke fabriki) z raketami wopraznjenjene bomby njetacz. Hačrunje bě so 90 honjerskich lětadłow, wjele batterijow k wobaranju pšcheciwo lětadłam a 150 zwětlomjetakow sa sakitanje hłowneho města wužilo, bě so po kujeržitwowej rosprawje poradźiło, hydom samerow z wotczišnjenymi bombami sniczeć.

Nadpadowaze lětadła běchu so wokolo na lětarstwowe ministerstwo samerile, na kotrež dwójzy bomby padachu. Po takim njeby w khutnym padze wjele z njeho stejo wostało.

Mjes samerami běsche tež žejnowanja. We wunoschkim wojowanja w powětrje mjes honjerskimi a bombu mjetacymi lětadłami, kotrež wschu Londonske wobydlerstwo je najwjetschim sajimom wobkedźbowaloše, njeje knježerstwo bjischcze rospramy podało. Nadpadej na London so z tym howjesche, so bě město jažnje widżeć, so pak bě njeho pomróczene, **tak** so mózachu so nadpadnizy w mróczelach khowacz.

Wutrěle na Machtsa

Na najzjwischim městnje w Saarbrückenje, pšched hotelom Excelsiorom, je so roshorjazy nadpad stał. Dwaj muzej z wosa dróhowoje želesnizy wulkesdzitaj a k emigrantej semu komunikarej **Machtsej** khwataschtaj, kotryž w uniformje po dróhy dźesche. Jedyn z muzow kwózy do Machtsa sćeli. Komunikar sady omnibusa wukhow pytasche. Wot tam do nadpadnikow sćeleje, jeneho z njeju potrěli. Druhi muž, kotryž bě do Machtsa sćelał, cekny. Ninu khodźaju ludźo do blizkich korczmow a wothěrjow cekkachu, so by dróha na dobo prózdna ludźi.

Po nadpadze je emigrant Machts z nadpadowym komandom, kotryž bě mjes tym pšchikhwatał, do policajskeje direkzije wrócił. Cžežko sranjeneho nadpadnika wójnskeho invalida **Baumgärtnera,** do therownje dowjesechu.

Baumgärtner Němsej frenzje njepschijatelisca, tež njeje žadnu nacionalsozialistiskeje stronu abo SA abo SS, nazionalsozialistiska strona bě jeho wjele bóle w haprleji 1933 dla politiskeje njedowěrliwosće wotpokasała.

Němskej njepřećelske demonstracije šwedskich kommunistow

Hdyž Hamburgsko-amerikanski parnik „Reliance“ k Stockholmej pšchijedze, je k němsko-njepschećelskej demonstraziji schwedskich kommunistow dóschło. Kommunistojo standarty a khorhoje njesechu, kotrež nacionalny sozializmus a fašchizmus hanjachu. Też so tajke hanjaze lětali rozdawachu. Policija sakrezi a noschcerjow khorhojow a plakatow jaja. Runje tak su kommunistojo w Karlshanje w południschej Schwedskej němskich hosći wobczežowali, kotrymž němske lětali do autobusow njetachu.

W Awstriskej su rozbuchadła wotedali

Awstriski statny sekretar dr. Karwinski je „Politiskej korrespondenzu“ dźělił, kelko rozbuchadłow je so wyschnoscham wotedało. Po tym su 103 kila ammoniaka a dynamita, 202 paketow lehela rozbuchadła, 1150 rosbuchazych pankow, 2300 sažehlazych sapalidłow, 521 m sapalazeje bórnizy, dale rozbuchaze kolki a druhe sapaladło podale.

Dr. Karwinski potom praji, so je nadpadnikam njeporadźi, knježerstwo pšchemóz, ale so wschitcy, kotrychž su mohli sajeć, sakonjadnu potnu wótrosć sacžuja.

Rozbuchadłoweho nadpadnika k smjerći zasudźili

Winski nahły sud je wutoru sozialdemokratow Gerla a Anzbócka žudźił, kotrajž staj rozbuchanišći nadpad na želesnizy na Dunajskim brjohu skućiłoj a jeneho sražili a z wutrělemi ranikoj. Wobeju wobskorzenju su sažudźili k sanjerezi. Hłowneho winika Gerla su wotprawili, Anzbócka pak je khłostarni na ćas žiwjenja wobsudźił.

Estonska za zbliženje k Pólskej

Pólski swonkowny minister Beck je do Revala, estonskeho hłowneho města, wotjeł, so by z tamnischim knježerstwom wo politiskich wašchenjach jednał. We swiłku z Beckowym pucžowanjom do pschibalitskeje Estonskeje su pólske nowiny „Kurjer Poranny“ wutoru rosrěczenješ estonskim swonkownym ministrom Seljamam wojerwile. Sso pocžahuja na wušse pschecželske swjazki mjes Estonsku a Pólsku Seljaman mjes druhim praji, so ma bjes wumělenjanja za nuzne, so je pschi baltiskim morju ležaze staty, kotrež je nětdy k Rusku pschiłuschale, k Pólskej słonja. W nastupanju wotmyślenoho rasischeho pakta Seljaman praji, so bychu Estonska a Pólska dyrbjałej zhromadny politiski podłožk wudźełać. Estonska je so na kóždy pad rostudźiła, so budże w tymle praschenju z Pólskej hromadże postupowaz.

Francowske knježerstwo so na khwilu wukhowało

Wutoru je so w franzowskej ministerskej radże wurunanje mjes Tardieuom a Chautempsom doshło. Ministerski president Doumergue ministrow namolwi, so bychu mércej mjes sobu wobstacz dali, hewak by ho won wschoho politiskeje dźełu wotstajił. Serrixt na to sdźełenku cžitasche, so radikalsozialistiski ministrejo w zwojim sastojnistwje zwostanu. Tola dyrbi so położenje, kotrež i podawkom nastawa, sjećdźej radikalsozialistiskeje stronu pschedpołožeć. Swadny pedawk je so i tym nathwilnje wuriunał.

Debatta wo twarjenju wojerskich lětadłow w jendźelskim hornim sejmje

W jendźelskim hornim sejmje je so póndźelu debatta wo wotmyślenym powyšenju wojerskeho lětarstwa sapocžała. Dźełacerska strona je nanjet podała, z kotrymž dyrbi so knježerstwu dla tychle planow njespokojnosć wuprajicz.

Lord Ponsonby tuton nanjet sakozowasche. Kdy by so knježerstwowym programm wuwjedł, by Jendźelska 1300 wojerskich lětadłow dostała. Dyrbi so praschecz, z kajkim samyślkom so ličba lětadłow powjeschi. Francowska ma hižo 1650 lětadłow, runje tak Rusko a Italska po 1500. Njedźiwajcy wulkich programmow Jendźelska na jenaki staw njedóndże kaž druhe staty.

Wobžałny kdźěłowski rěcz druhoho sastupjerja opposizijskeje dźełacerskeje strony, lorda Arnolda, sdźi. Praji, so staj Kellogski pakt a Locarnoske srěczenje morwej, pschicež Francowska je jej podpisawschi, tak runje, kaž to jejne finanzy dowolichu, jsrowa bróniła.

Lětarstwowy minister **Londonderry** pschecžiwnistimaj rěcznikomaj wotmolwi. Jendźelska je politiki jenostronskeho wotbrónjenja spuschcžała, dokelž so jej njeje poradźiło, dozpici, so bychu so druhe staty po jejnym pschikładje složowale. Skoro w kóždym kraju **wojerske lětarstwo powjetschcza.** Cžaš je pschischoł, hdyž dyrbi so woprawdźilesći do wobliczja hladacz. Kaž dołho wójnski minister lord Beilsham žiwotin cžinił, tež Londonderry praji, so ho, hdyž Jendźelska swoje lětarstwowe mozy powyli, jenoz žiwotnemu měr podpjelni a so napschecziwobrónjenje druhich statow powyši. S niedobahanymi lětarstwowymi brónjemi njehodźi so Jendźelska sakitacz. Po wuwjerjenju wójny njeby so mohło ruczе dobahaze lětarstwo natwarizź a po wunwužiz.

Namjet dźełacerskeje strony so je 54 pschecžiwo 9 hłosam sacžinił. Mjes tym so je w hornim sejmje wo pohłowjenju lětarstwa jednałsche, 24 wojerskich lětadłow, kotrež so pschi manevrje wobdźełachu, nad hornjej sejmowinu lětałsche.

Rumunska mjezy wotewrita

W Wikowańske ministerstwo je wobjamtko, dowolcej, so Finidża jo wschě ratařske wuplody, j wuwjacjom pscheňžu, do wukraja wuwozyć. Psched někotrym czasom wudaty fakas wuwoza je so wróćił, dokelž su jo žnjowe wuhladny połepschiše, a dokelž so j tym nazionalnej banzu zmóžni, dowiły, stotohódne wukrajne pjenjezy, do kraja dostacz.

Horca žołma na Balkanje

Na balkanskim połkupu, na kotrejž dotal j wulkeho dźela khłodne a deschczate wjedro knjezeše, je so na dobo wurjadnje horza žołma nalavilła. Thermometer w połodnišchej Sserbiji na 46 stopnjow w sčěnu a na 60 stopnjow w słónzu stupi. W Beogradze su 37 stopnjow w sčěnu namjerili. Ministerska rada je wobstarnika, pola wyschnoscjow słužbny czaš na dopołdnišche hodźiny wobmjesowacz.

Myto za wusłědženie a morjenje Dillingera

Newyorkske wutornische raňsche nowiny j dołhim nadawkami njekutkli a žurjerc bandita Dillingera rozpominaju. Po wschěm zdaczu stej dwaj přejedawschej khłostajnaj a jena žonska policiji śleď sa „statnym njepschećelom czisło 1" pokasali. Policija je so zapowědźiła, něschto nadrobnischeho wo wozbach do zjawnosce dacz, kotrež su tenu pschipomhałe, so su Dillingera móhli njeschkodneho sčinicz. Kaž pak je złyschecz, czi tjo **myto 15 000 dollarow dostanu**, kotrež su na Dillingerowu głowu wustajene by'e. Dillinger je po zdaczu w pjenjezjnym sčěnje był, pschetož w sakach jeho drasty su **jara mało pjenjez** namakali

Direktorojo bankow, kotrež je Dillinger wurubił, su do Chikaga pschijěli, so bychu swoje žadanja sa pad pschimowdźili, so by swjatkowa policija hischcze Dillingerowe

...namakała.

...lizija je prózuje, so by też druhe zobustawy Dillinje zwólby sajała. Hischcze njedawno je Dillinger jej bandu **jeneho žudnika wopytał a jeho prožył, so n material sa kriminalny roman podał. Pschi tejle sczi je Dillinger městnosce žudnikoweho wobydlerbhonił, j kotrychž je bórzy po wopyjece bronje a mukradnył**

Rězniski strajk w Chikagu

W Chikagoskich rěsarnjach je na dobo 700 rěznischikow dźeło złožiło. Kunje w tymle czasu je sastajense dźela wožerbje wosudne. Někotre njepschestawajcy j wjercownych słonych krajow żelesniske czahi je złotom dojedu, kotryž dyrbi so dla žurnoty a žadnosce pisy sarěcz. Wjednistwo rěsarnjow wobu dla njenadžijcy psched nadawkom stej, j njedobrahodnym personalom złot pizowacz a napojecz. Wulke hródže, do kotrychž so pschiwjesemy złot natschwilnje wodźi, su pschepjelnjene. 75 000 howjadow su kuturu naliczili. Dokelž njepschestawajcy nowe czahi złot pschiwozeju, su zapozeli, hłabiske złocżata kupdom we wosach jesałsełecz, so by so wuwodźenje žywinskich złocżatow njesadżerża'o.

18 chineskich kommunistow z'awnje wotprawili

Kaž so j krajčkara powě, su tam 18 chinesčich kommunistow sjawnje wotprawili. Tuczi běchu zpytali, **kommunistiski sbězk w chinejskim Turkestanje nastraracz.**

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 25. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer + 1, najwyschcisha dnjowa temperatura 24 stopj. Celsija czopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer — 8, najnischa nózna temperatura 15 stopj. Celsija czopłoty. Wuhlady na wjedro: žuchło. — Němska je hischcze z wulkeho dźela we wobłuku połnózno-wuchodneje nižiny a trjechi so j mórskim powětrom. Na zyłej semi je tohodla khětro pomrócżene. Tam a tam běchu deschcze, tola nimale wschudże su wopschestałe. W Sakskej běchu póndźelu na wichelatich městnach njewjedra. Wjeczorna wyschina dobywa so nad srjedźnej Europu a samrócżenje so pomału wotsałuje. Hdyž złónczne pruhi do młójneho powětra padaja, może to k njewjedram wjesz.

— **Wuhlady na wjedro: Słabe wětry j wjeczornych stron, pomału so wujasni, mózny so tworja, czopło, nahilenje k njewjedram, hewak žane wobzetke deschcze.**

Zběranie za dźeń strony

Sastupjer wjednika je w pschesjenjosci j ministrom finanzow dowolił, so smě so dnja 19. augusta 1934 sběracz sa potrjeb dnja strony w Nürnbergu. Na sakładze tuteho wotkaza su wjetsze skupiny strony wopraworanjene pjenjezy sběracz a to jenoz j wuzičzom wožerbje sa zyłu Sakску cżišłowanych a z kokom a podpjatom župneho wjednistwa podpisanych lisczinow. Wukłonuje so na to pokasa, so so njesmě po hatach a domach sběracz. Wot sjawnosce so žada, so bychu so pschestupjenja tuthch pschedpisanow hnydom policiji wosjewili. Hewak pak so prošu, so by so tuta sběrka prawje pilnje spěchowała.

*

— **Sjednoczenje gmejnow.** Kaž je z wukasa sakskeho smiskowneho ministerstwa widzecz, su so wot 1. julija 1934 tele gmejny sjednoczyle: 1. Korjym z Małymi Budeszczami pod mjenom Korjym; 2. Horni Pózkow z Delnim Pózkowom pod mjenom Pózkow; 3. Hornja Kina a Bobliz pod mjenom Hornja Kina; 4. Posdezy a Libon pod mjenom Posdezy.

— **Wopisnmo wo pschedaczu rožki a pschenzn.** Krajny buriši wjednik Körner na to kedźbne czini, so po § 24 wukasa wo postajenju witkowanja je žitom z dnja 14. julija 1934 ma kóždy ratař pschi pschedaczu tukrajneje rožki abo tukrajneje pschenzy winowatoscz, zhebi pschi wotedaczu wot kupza wopisnmo wusłajicz dacz, kajkeż je wono na wožebitym formularje pschedpisane. Wopisnmo ma so derje khowacz. Tak dołoko hacz pschedwidźane formulary hischcze w rukach kupzow njejsu, ma ratař na to hladacz, so je jemu pschedběżne wopisnmo wot kupza wusłajt.

— **Dowjerjeński spełowny wós** Budyskeje firmy Westgaragen sap. tow. j wob. ruk. je smatrnmaj jězdźerjomaj dr. Johstom a Hunkelom pschi 2000-kilometrowskej jězbje po Němskej a kotrajž sa swoje wubjerne sapłusby złebborne wusnamjenjenje dostaschtaj, budże dźenja popołdnju w 5 hodźinach psched wobkhodnym domom firmy T. Albert, Lawške hrjebje, wustajeny a namakasawěsce sajim zyłeho Budyskeho wobydlerstwa.

— **Bjescze so psched jebatom na kedźbu!** W połlednim czasu je w južnej Němskej jebak wusłupował, kiž je pohladnizu na napałacenje połkicżował. Wudawa so jako sastupjeř filmoweho a fotoweho pschedewzaca „Rakofilm" abo „Mittelrheinische Film- und Fotoanstalt" w Bingersbrücku a hlada, so by we wobkhodach skasanki na pohladnizu dostał. Sslubi dodawanje pschi nišker płacżišnje, hdyž so 15 hrimnow napłaczi. Dodawanje wuwostanje. Wobě firmje njewobstejitej. Wopisanje jebaka: 1,75 mtr. wulki, žuły, ma zwětte włosy, krótke wušy, wótry nóž a rěczi porynski dialekt. Schtož może něschto wo tutym jebaku sdźělicz, njech to czini na kriminalnu policiju, telefon 2802.

S **Rachlowa.** Po nowinarskich powěsczach drje staj sańdźena sobota a njedźela najwjazy němskim krajinam deschcz pschinjeschłoj, niž pak naschej krajinje pod Czornobohom, hdzež bu lětdy próch namacżany. Tola póndźelu popołdnju pschicżahne wobschěrne, czorne njewjedro z khětro žołmym zlimkom, tak so wjele wody wotběža. Rola je 8—10 cm hłuboko namacżana, trawnik jenoz połojzu. Nadźijomnje někto hufcżischo deschcze pschicżahnu.

S **Drožđżija.** Němske turnarske towarstwo sa Drožđżi a wokolinu měsesche sobotu swoju derjewopytanu mježnarodnu zhromadźiznu. Po spěwje so połedne sapoczeżita a zthwali. Jedyn zobustaw so wotpowědźi z dwjeju so pschipowědźichtaj. Wschědźnda, k. Tscheka, pschecżita potom pscheproschenje podwokrjeża Budyschina na zupajo wubědźowanja towarstwom dnja 12. augusta w Hodźiju. Towarstwo chze tutomu dnjej jene abo dwě muzitwje zrjadźa. Poda so rosprawa wo dźesczazym zwuczowanju w Drožđżiju. Běsche ho maly dobytk wubytkowak. Wschěm pomocnikam so pschedźnda sa zwěrne zobudźelo dźakuje a napomina, so by so na zwuczowanjach kóždy dnjelkownje wobdźelił. Postajenje nacżelnika so na pschichodnu zhromadźiznu wotstorczi. Na tónzu mózesche so wojsewicz, so je jeden zwuczowar towarstwu khorhojczku darił, za cżoż so jemu dźak wupraji.

S **Bukez.** (Sslužbny jubilej.) 1. julija t. l. wožwjeczichu někotri zastojnizy našcheho knjezstwa zwój złužbny jubilej. Wot krajneho burskeho wjednistwa dostachu pisches pschijatkuchne wokrjesne wjednistwo w Budyschinje hatowy dohladowař Leinert, paleřski mischtr Goltz a nacżelnik Wirth sa 33- resp. 25lětne złužby na rucżezkuble sapłusbny khžij sa zwěrne dźeko. Tutón kaž też wopismo wo zrodzenju pschepoda so jim w pschichodnosczi wschěch pschijatajenych wot wjednika pschedewzaca, knjeza Kluga, kotryž jim też stotu czasnik i pschijatkuchnym wonawanjom a złužobni kóždemu stoty rjeczas pschepodachu.

S **Wulkeje Dubrawy.** Do połlednjeje sjawneje zhromadźiny gmejnskich sastupjerjow běchu so mschitzy sastupjerjo sešchli. Sastupjeř Götz wo bjesdźelosczi wo wóty rozprawjesche. Přijedy je liczba njesapłusnjerjow 170 wobsegowa wucżinika a je so někto na 37 znižiła. Pola nutrownych dźelow hischcze dźesacze zobudźełaju, 124 je so dźeło moh sparadźicz. Bohužel su někotři njesapłusnjerjo dźełacz zabłli, jim dyrbi so podpjera po możnosczi wsacz. — Na njedostatk wody też Wulka Dubrawa cerpi. Teho dla so sakaja Welsberg bě smilny knjez. Bórzy přińdże wotpomoc a wšo dźěše k lěpšemu.

10. **Pola wjerchbiskopa Domaška Hrena w Lublani.**

Bórzy po přikhadze na Bled přikaza biskop Welsberg konje zapřahnyć, zo by do Lublanja jěł. Měješe za swoju winowatosć, zo najprjedy biskopa Domaša Hrena wopyta. Welsberga přewodźeštaj při tutym wopyće kanonik dr. Eder a sekretař Kolb. Konje běchu po dołhotrajnym puću z Tirolskeje hižom dosć wotpočnjene, zo jězba z Bleda do Lublany njetraješe wjacy hač šěsć hodźin, też wotpočink w Kranju sobuličeny.

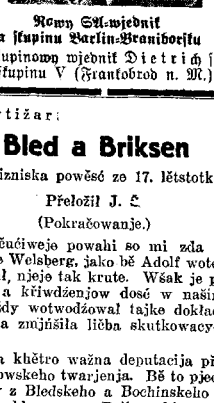
Popołdnju w tšoch pozasta Welsbergowy skleńčany wóz ze štyrjomi běłušemi před biskopskim hrodom w Lublani. Ludźo wobdźiwachu błyščaty zapřah a postrowjachu čescżownje tirolskeho cyrkwinskeho wjercha. Hren jeho při hłownym zakhodźe hroda wočakowaše. Bě mjenujcy powěsć dostał, zo jeho Welsberg wopyta. Biskopaj so wutrobnje postrowištaj a woteńdźeštaj na to do hornich jatwow. Wězo powědaše Welsberg najprjedy, kak je so jemu na pućowanju z Briksna na Bled šło.

Hren: „Jara mje zwjeseli Waš přikhad. Přeju sebi, zo wostanječe dłeši čas pola mje."

Welsberg: „Prawje rady přijimam Waše přećelne přeprošenje. Jutře hišće wostanu wo Vašim čescżenym towarstwje, potom pak dyrbju so na Bled wróćić, hdźež budźemy Wulki Smaren swjećić (do njebjeswsače swj. Marije). Tutón swjaty dźeń bych měl rady Božu słužbu na kupje. A też firmowač chcu; nadźijam so, zo nimaće přećiwo temu žanaho přećiwjenja."

Hren činješe, kaž by rady dowolił, woprawdże pak ježko njeseše, zo maja Briksenčenjo też duchownske prawa w Lublanskim biskopstwje.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Nowy SA-wjednik
sa skupinu Berlin-Braniborsku
je wyschschi skupinowy wjednik Dietrich j Jagow, kotryž dotal skupinu V (Frankobrod n. M.) wodźesche.

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěsć ze 17. lětstotka.

Přełožił J. Š.

(Pokračowanje.)

„Přejara čućiweje powahi so mi zda samotař", přemyslowaše Welsberg, jako bě Adolf wotešol. „Štož je mi powědał, njeje tak krute. Wšak je podobnych dożiwjenjow a křiwdźenjow dosć w našim stawje. Hdyž by kóždy wotwodźował tajke dokładne sćěhi, by so přejara zmjišiła ličba skutkowacych měšnikow".

Hišće jena khětro ważna deputacija přińdże tón dźeń do hrodowskeho twarjenja. Bě to pjeć burskich *wotpósłancow* z Bledskeho a Bochinskeho wobwoda. Jich mjena, zakhowane w Briksenskim archiwje, su sledowace: Pretnař ze Zahorja, Šoklič z Rěčicy, Župan z Bochinskeje Běle, Torkař z Bochinskeje Bistricy a Odař z Tršenicy. Běchu zarjadnika Krystofa prosyli, zo jich hrodowskemu knježićerjej biskopej Welsbergej předstaji.

Welsberg jich přećelnje přija. Za tołmača bě Pretnař ze Zahorja, kiž khětro derje němski rěčeše. Za blidom pak sedźeše biskopowy pisař Kolb a pisaše protokol.

„Nimamy přičiny", rjekny Pretnař po zawodnych słowach poddatosće, „zo bychmy hrodowskemu knjezej Krystofej něšto wumjetowali, znajemy jeho jako dobreho a sprawneho zarjadnika wašich kubłow. Njeje to wěrno, mužojo?"

Wšitcy wobkrućichu, zo je knjez Krystof česćowany muž w kóždym nastupanju.

„Zapišće, knjez sekretaro, štož praja burjo wo zarjadniku Waldmannu", naspomni biskop Kolbej.

„Hóršič pak so dyrbimy na hrodowskeho běrca Kodermana", pokračowaše Pretnař. „To je bjezwutrobity čłowjek, kiž bjerje dźesaćinu do posledniacho *snopa a do posledniacho zorne, njech su žaš dobre abo* hubjene".

„Pišće, knjez Kolb", pominaše biskop.

Potom dopominaše Odař z Tršenicy Pretnarja, zo by powěła skóržbu dla honitwy.

„W Bochinju maja hrodowscy hajniccy wjele psow", powědaše Pretnař, „psow, kiž buram wulku škodu činja. Hajniccy wuhotuja husćišo zhromadnu honitwu a wjedźechu cyłe stadło psyčeho splaha sobu. Hdyž honja dźiwinu, hanjeja psy po polach a poteptuja žito tak, zo bychu jo krupy hórje njepobiłe. Hdyž pak burjo zarunanje škody žadaja, jim nichtó ničo njeda."

„Pisače pak, knjez zapisowař, štož powěda wobsedžer Pretnař!" prašeše so Welsberg zapisowarja.

„Haj, wšo po rjadu, dostojnosć".

Potom so wobroći zaso k mužej ze słowami:

„Jenož powědajće, štož was wobcežuje. Wšo dam přepytować a njeprawe wotstronić. Ja chcu, zo byšče spokojni z hrodowskim zarjadnistwom byli."

Tuž zasepta Torkař z Bochinskeje Bistricy Pretnarjej, zo nowě, kak je z wowcami na pastwje.

„Psy pak činja hišće druhu škodu", započa Pretnař. „Hdyž honja tam a sem, nadběhuja też skót na pastwje, wosebje wowcy. Husćišo kaž dźiwje do stadła přiběrja a jo rozećěrja na wšě strony. Wowcy so daloko po horach rozběhnu a njezwěrja sej wjacy wróćo. Na to wašnje je so jich hižom wjele zhubiło. Zadajiłe su je wjelki abo roztorhałe mjedwjedźe."

Tak powědaše Pretnař a naspomni hišće wjacy njedostatkow. Na kóncu prošeše w mjenje wšěch burow biskopa, zo miłosćiwje posudźuje skóržby a je rozsudźi k spomóženja domjaceho wobydlerstwa.

jeje zahrodźi ſ wodowodowej wodu krejšicź. Pšcheſtupjerjo ſo tuncje potholſtaju. Saſtupjerjo budża na to kedźbowacź, ſo ſo zakaſinja njepšcheſtupi. — Wobſtejenjſtwo ſtareje gmejny wo wſky dyrbi ſo ſtóncźnje roſdźelicź abo do gmejnſkeho wobſtejenjſtwa pšcheńcź. Mérjeńke khoſty gmejna pšchewoſmje. Sa to dóſtanje lejomnoſeje darmo doſtanje. Semjemérz Kreczmar w Budyſchinje lejomnoſcź wumérli. Sportowcnja, na kotrejź 3000 hriw. do'ha leźi, drje bórhy do gmejnſkeho wobſtejenjſtwa pšcheńdże. Wona ſo najſterje ſa 20 hriwnow méźarjuje pšchenaja. Shromadna żadoſcź wobſtejerjow automobilow wo ſpuſchczenje wodowego dawka a próſtwa jeneho thežnika, ſo bychu ſo ſa njeho wudawki ſa wuporjedjenje jeho ſtudnje ſaptarźiśe, ſo wotpokaſajchtej.

Z Kalbic. Pšed nješto časom wumrě tu Mrózec mać. Krótko do jeje ſmjerće ſo ju mandźelſki, kotryż bóše też ćežko khory, woprała, ſtó budże joho nétko wothladać, khdyż chce joho mandźelska wopuśćicź. Tola hižo 4 dny po jeje pohrjebje wumrě też wón. Zańdźeny tydźeń wnuźe knjez klamaŕ Glaws w Rożeńce na polo. Najſkérje bóše jomu horcota zeſkodźała. Hdyż ſo domoj wrócźi, ſkorźeſo, ſo je jemu zlé. Bórzy ſo pokaza, ſo bě joho Boża ruċka zajała. Dyrbjachu joho do Worklećanſkeje khorownje dowjeſć. Tam za dollí čas wjacy k ſebi njepřińdźe. Njeſtym wumrě joho mandźelska, kotraż hižo dołho na khoroſć wutroby ćerpjeſe. Ju zańdźeny ſtwórtk w Ralbicach pokhowachu. Póndźelu wumrě nétko w khorowni też knjez Glaws. Glawśec mandźelſkaj béſtaj wſudźe jara woblubowanaj. Cyła wosada bjerje dźél na njezbożu Glawśec ſwójby.

Z Kalbic. Pšed dwémaj létomaj lehnjechu tu na Sołćic (Waldźic) bróžni bačony. Tola hdyż bóchu młode hižo ſkoro wulke, je ſtarej z hnězda wumjetałaj a tak zahinychu. Cyła ćŕjóda bačonow ſo tehdom nad bróžnju znoſowaše a najſkérje tajke poćinjenje ſtareju bačonow ſkhwali. Létſa mamy tu nétko k druhemu razej młode bačony, a to tŕi. Jedyn z nich móże hižo létać a wopuſći tam a ſem hnězdo.

Se Semichowa. W nozy k njedźeli padny 18létna hoſpodarſka wuczomnika Krinizej, kotraż bě na tyczerkuble w Semichowje pſchijtajena, ſ wokna ſwojeje ſtwy w pśiniym poſthodźe. Wona padny ſ wyſokoſcźe 4,60 mtr. na ſchtelećzanu ſtśechu verandy a wojta deleta na kamjenjach bjes wědomja leżo. Hatke na ranje ju namakachu. Najſtérje bě na woknowej deſcy ſtedźo wuſmyla. Se ſanitetnym autom dowjeſechu ju do Budyſkeje khorownje.

S Porchowa. (Smjertne njeſbože ſ motorſkim ſkom.) Njedźelu popoldnju jédźeſche 21létny hoſpodarſki pomoznik Pawoł Hórnig na motorſkim kole ſwojeho pśećela po Porchowje, haćrunjeſ jédźicź njemóże. Hdyż ſ hornjeje wſy pſchijédźo chyſche do Dwórniſchćowje dróhi ſo ſawinyc̣ź njeměſeſche wjazy mozy nad ſkom a ſjéźe ſ njeźměrnej ſpěſchnoſcźu do thódnika. Pſchi tym wjerhnu ſo do wulkaſneho wokna, kotreż ſo hnydom roſbi. Ssam bě ſche na méſtnje morwy. Motorſe ſkoro pak haćź do bliſkeje rěźki dale jédźeſche.

S Halſchtrowa. Pſchi njedźeſſtim cźeſtkim njewjedrje a doſtowocźakowanym deſchczu dyrbi błyſk do domu cźiſnyć 62 w Faſtkej haży. Na dobre ſboże njeſapali, tak ſo ſchkody njenaſta. Wulku ſchkodu pak pſchi njewjedrje poćeſtnjchu ſtadowe ſchtomy a też elektriſke powody.

S Kulowa. Tunje ſwinjaze mjaſo měſeſche naſche méſto ſaſtźenu njedźelu. 5 tuċnych ſwini roſpſcheda ſo wot burow ſa 60 pjenjezow ſa punt, dokelż je wobſtejerjo njemóżachu na druhe waſchnje wotbywcź.

S Kulowa. Pſchi napſchemo wudźenju tudyſcheho wudźeneho ſportowego towaŕſtwa wuńdźechu pſchi wobſtejenju 6 ſtużednych towaŕſtwow 10 ſobuſtawow jako dobyćerjo. Pŕeni tŕi hačhu ſobuſtawy Budyſkeho towaŕſtwa a to Paulinus ſ 40, Reinhardt ſ 33 a Domaſchka ſ 32 dypłami.

S Kamjenza. Němſki dźeń gmejnow je méſchćańſke ſkje Pawołej Mórbitźej a k. gmejnſkemu ſtaŕſchemu Emilej Semmerej w Jédlowje ſa ſwérne njepſcheſtawanje dźěła ſa gmejnu a ſtat cźeſtne wopiſmo na nimjeſ kraſnje ſłużby w Saſkej ſa němſki gmejnſki dźeń naſtajił. Cźeſtne wopiſmo je ſo poczeſcźenym pśches kujanu ſłużbu w Saſkej pſchepodało.

S Bukojny. Póndźelu popoldnju pſchi cźeſtkim njewjedrje dyri błyſk do nowonatwarjeneje bróżnje bura Langi. Na dobre ſboże pak bě ſche to ſymny błyſk. Wulaſy wulku dźěru do zgheloweje tſechi, wuſběhny zaſy tjad zghelow a je ſo najſtérje po tſechowej wulijawje, kotraż je ſo thétko wobſchkodźiła, do ſemje puſchcźił. Dokelż je hróżeń je žitom napjelnjena, by ſa knjeſa Langu, by-li błyſk ſapalił, wulka ſchkoda naſtała. Też ſuſodne domy bychu do ſchkody pſchińchle. S njewjedrom bě ſche też bohaty deſchczić ſjednoćeny a je naſche hona po dołhich měźazach ſtóncźnje ſaſo jónu derje woſchewiſ, tak ſo móżemy ſ nowej nadźiju do pſchichoda hladaċ. Sſuchota je ſo tu kataſtrofalnje wuſtutkowała, dokelż njeje tu ani ſtwjelza pizy wjazo a ſynowe łubje ſu hižo nimale próſdne. Bóh dał, ſo by ſo hiſchće wjazy deſchcźa prawje bórzy naſchło.

Z Łužicy

S Khróſtawy. Na Wjerbjeſchowej horje padny pón-dźelu rano wokoło 8 hodźin 25 lét ſtara koleſarka Hrózka, kotraż je ſwojim nanom domoj ſ Habrachćźiż jédźeſche. Nimo cźeſtich ſranjenjow na hłowje ſraſy jeje cźelo koleno. Pomognizy Cźerwjeneho ſchtiża poſtichu jej prěnju pomoz a donjeſechu ju do Frenerez boiſcźenza do Wjerbjeſcha. To je hižom 25. njeſboże, kotreż je ſo na njeſchewidnym ſawinjenju w tutym łéće ſtało.

S Wjaſoniżu. Ssobotu popoldnju dyri pſchi cźeſtkim njewjedrje a bohatym deſchczu błyſk do ſtalzownje firmy C. F. Richtera a ſapali w ſtkadowni tam khowane frotérowane twory. Haćrunjeſ mózachu dźěłacźerjo woheń hnydom ſaleć, naſta tola thětro wulka ſchkoda.

* S Wjaſoniżu. W nozy k póndźeli w 3 hodźinach rano paleſche ſo domſke herbow po Emiliji Swudź. Lehmannowej na Drježdźanſkej dróſy 42. Je to ſtarſchi dom w kotrymż bydleſche Walter Lehmann ſe ſwójbu. Wón dyrbjeſche ſo najprjedy ſbudźicź, khdyż ſo hižom ſtécha paleſche. Lehmann ſam móżeſche ſo ſ jenym dźěſcźom po drjewjanym ſtohodze wuthowaċ, jeho žonn ſ druhim dźěſcźom pak dyrbjachu ſ wokna ſkoċ, dokelż bě ſtohod wot wuhnja wobdaty. Bydlenje běſche dopołnje ſakuſene. Meble ſu ſ dźěła ſwoſchowachu. Wokoło 60 ztr. ſłomy, kotreż běſche ſo tam ſkładowało, ſo ſobu ſpalichu. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

* S Drježdźan. Wječera pſchipołdnju ſta ſo na rózku Hórſkeje a Berhardoweje dróhi cźeſke wobtłudne njeſboże, pſchi kotrymż ſo cźłowjek mori. Młody muż jédźeſche ſe ſwojim autom po Hórſkej dróſy ſ wulkej ſpěſchnoſcźu dele. Na kſchiżowanijſchcźu Bernhardſkej dróhu ſelka ſo ſ autom, kotryż k hłownemu dwórnijſcźu jédźeſche. We wocźakowanju, ſo do njeho ſajédźe, ſbudi młody muż jaſny roſbud a wuwinu ſo wóſrje do Bernhardoweje dróhi. Pſchi tym ſo wón pſchewali, ſtaji ſo na to ſaſo na kolesa a ſrały potom mózaše do ſchtoma. Wjednik woſa ſo pſchi tym ſmutkownje cźeſzy ſrani a ſemjé duży do khorownje. Po wuprajenju ſwédkow je ſnjeſbożny ſam wina na njeſbożu był.

* S Radebeula. W nozy k njedźeli wokoło 3 hodźin rano wołachu ſo wohnjowe wobory města każ też Hornjeje Łóżnizy a Kötſchenbrody k wulkowohnjej, kotryż běſche w thermoſol-gumijowej fabrizy na Drježdźanſkej dróſy wudyrił. Też Drježdźanſka powołaſka wohnjowa wobora na méſtno wohnja dojédże. Pſchi pſchikhadze woborow bě chu fabrikſke domy, każ też nékotre kólnje, w kotrychż bě chu maſchiny a gummijowe twory, w pjamjenjach. S 12 hadźizami po pſcheczijowu wohnju poſtupowaſche po dwěhodźinſkim napinanym dźěle ſo poradźił, woheń ſalecź. Schkoda je wulka. Kak je woheń naſtał, dotal ſnate njeje.

* S Miſchnja. (Dźěćźi ſe ſpiritušom hrajaſa.) Cźeſke njeſboże ſta ſo njedźelu popoldnju pſchi Łobju w Malym Zaddelu. Tam nékotre hólzy ſedźo warjachu. Hdyż dźiwcźe jedyn ſ nich do hiſchćże cźopkeho warjaka ſpiritus dolecź, wuſapny płomio a w nékotrych wokamikach draſtu 13 lét ſtareho Herberta Dämmiga ſ Małeho Zaddela ſapali. Nan hólcźeja, kiż běſche w bliſkoſcźi, ſtorhny jemu draſtu ſ cźela. Sniježbojeny hólcźej dyrbjeſche ſo ſ cźeſtkimi wopalenymi ranami do khoronje dowjeſcź.

* S Koldiż. („Domjaze pſchepytowanja" wopaċźeneho kriminalneho ſaſtojnika.) W tyczerkuble w Leiſenawje pola Koldizy pſchepytowaſche ſobotu njeplech, kotryż ſo jako kriminalny ſaſtojnik wudawaſche, wobdlenje tyczerkubla, każ też wſchě wobydlenja dźěłacźerjow. Wuſtupowaſche nimo měry wěſće a wupokaſa ſo też ſe ſawěſće falſchowanymi wopiſmami ſajneje ſtatneje polizije ſ Drježdźan a polizajſkeho preſidija w Lipiku, tak ſo nichtó wobmyſlenjow njemėſeſche. Na kónzu mėſeſche jebak hiſchćze throbloſcź, ſo wot wobdźerja tyczerkubla w autu do Koldizy dowjeſcź dacź, hdyż ſo w njeſnatym ſmėru ſłubi. Wobdźeržeć tyczerkubla pak dyrbjeſche po ſwojim nawroćże ſwěſćicź, ſo bě wopaczny kriminalny ſaſtojnik 125 hriwnow w hotowych pjenjeſach ſobu kaſak. Njeplech je wokoło 35 lét ſtary, mėſeſche na ſebi brunu jaku, cźorne cźrije, cźorne kožane gamaſche a brunu cźapku.

* S Lipika. (Wobnjowa wobora ſo 74 rafow alarmuje.) Pſchi póndźelniſchim cźeſtkim njewjedrje wokoło pſchipołdnja, kotreż ſo nad naſchim méſtom wuſtutkowa, běſche ſ njeźtyſchanym ſlimkom ſiednoćene. Wſche wenkoti njemóżachu wodu dobėracź, tak ſo ſo wjele pinzow ſ wodu ſalachu. Wohnjowa wobora ſo na 74 rafow alarmowaſche, ſo by pomoz w nuſy poſkiċźiła. Haży běchu ſ dźěła pod wodu, ſ dźěła ſo też drjewowe wobkładźenja haſow ſwutorhachu. Hewak ſchkody njenaſta.

* S Meinzdorfa. (Kóń lėſe na ſynowu łubju.) Niz-ſyte wſchédny pſchipad ſta ſo na jenym ſ tudyſchich kubkow, w kotrymż dźyſche nadobo kóń ſ wćźipnoſcźe jónu mėſnoſcź ſpoſnacź, ſ wotkeż wurjadna ſynowa woſ pokhadźeſche. Njewobkedźbowany bėſche tohodla ſ konjenja po ſthodźe, kiż na ſynowu łubju horje wjedźe, poſtupowaċ. Njemóżeſche pak wjazy dele. Podarmo prózowaſche ſo wobſtejeŕ ſe ſwojimi łudźimi, konja ſaſo do konjeiza dele doſtacź. Kóń ſo ſakoſtnje ſpjeczowaſche, tak ſo dyrbjeſche bur ſwój połpyt ſpuſchcźicź. Njewoſta jemu nicźo wyſche hacź ſ Kamjenicźy wohnjowu woboru ſawołacź, kotraż potom ſ wſchelakimi wobcźejnymi pſchiprawami konja ſputaneho do konjeiza ſcźahnu. To bėſche ſo wſcho ſtało dla wćźipnoſcźe najſterje hłódneho konja.

* S Münſtera. (Katolſka korreſpondenza ſo ſakaſała.) Wuthadźenje wot patera Friedricha Muckermanna S. J. w Münſteru wudawaneje, je ſo hacź na dalſche ſakaſało.

* S Warnsdorfa. (Seńdźenje ſudetiſkeje němſkeje domjazeje fronty.) Njedźelu ſeńdźe ſo w łćźnym woſcźeſtwiſchcźu Karlsthal w połnóżnych Cźechach ſudetiſke-němſka domjaza fronta, na kotrejź ſo 6- hacź 7000 ludźi wobdźeli. Tutomu ſeńdźenju bėſche wjednik němſkeho turnarjow w Cźechach, Konrad Henlein, namołwjaŕ, ti je ſebi nadawk ſtajił, po roſwiſanju němſkich narodnych ſtronow politiżu roſtorhane a bjes wjednikow ſudetſke Němſkoſtwo ſnowa hromadźicź a do jenej fronty ſjednoćicź. Sſwjedźeńſke měſtno w Karlsthale wobruſachu pŕeni raz na pokledním hłownym ſeńdźenju Němſkow w Cźechach wolene nowe ſudetiſko-němſke khorhoje cźorno-cźerwjeno-cźorne. W narěcźi wu ſna ſo Henlein k cźeſtemu ſtatej, wot kotrehoż pak ſprawnoſcź żada napſchećiwo wſchém mozan-kiż dźeżda ſobuſtukowaci na natwarje ſtata a k kotrymż ſo też Němcy liczą, każ też runoprawoſcź ſ wſchéch ſtatnych pſchiſłuſchnikow a mjeńſchinu

Přilopk

* Nowe powodźenje w Pólſkej. Mjes tym ſo ſ Pólſka hiſchće ſe ſcźěhowkami prěnjeho powodźenja bėdźi, pſchijéwja ſo hižo ſaſo nowe njeſboże. Réki z Karpathach, kotreż ſo ledma hakle ſmėrowachu, pſchi-trocźichu w ſaſdźenej nozy dla nowych ſlimkow ſaſ brjohi. Hižo je ſaſo ſyndem wjele powodźenych. Ludźi dyrbjachu hnydom ſwoje wobydlenja wopuſcźicź. W bliſkoſcźi ſaliwa rěki Ssana do Wiſtle pola Ssandomėr je połoženje wołebje ſtraſchne. Tam ſniczi wulka wodu haczenja a ſyły kraj w dołhoſcźi 50 kilometrow a ſchěrkoſcźi 7 kilometrow bu powodźeny. S méſtnanyi je wodu na 5 metrow wyſoka. 15 000 hektarow dobreje rol ſo ſnicźi, 52 wſow a 1500 jednotliwych hėſow ſu kowokoło ſ wodu wobdate. Haczi dotal wutkowachu 4200 ludźi, druhi dźěl cźekaju na tſěchi hiſchcźe ſtejazych khėżow, hdyż nėtko zadoſcźiwje na wumoženje cźaka. Wójſko każ też priwatni ludźo khwataja na pomoz. Schkoda, kotraż je ſo hacź dotal jenoż na ſnjach naczinika, wobliczi ſo je 4 miljonami ſłotych.

* Djeſacź ludźi ſo w autobuzu ſpali. Autobus ſe 40 ludźimi, kotśiż běchu ſo na ſportiſkim ſwjedźenju wobdźeliłi, ſawadźi duzy domoj do Newyorka nadobo do ſkłada drjewa, pſchi dróſy leżazeho. Mós ſo powrócźi a ſapali. Woheń pſchinmy ſo też drjewoweho ſkłada, tak ſo mėſeſche pſchikhwatana wohnjowa wobora wulku nuſu, ludźi ſ palazeho autobuża wulkhowacź. Djeſacź ludźi namała we wohnju ſmjerćź, 20 druhich dyrbjachu dla cźeſkich ranow do khoronje dowjeſcź.

Njewjedrowe kataſtrofy nad Bacharachom.

Nad Bacharachom nad Nynom a nad winizowymi wjeſkami Manubach, Oberdiebach a Rheindiebach wuliny ſo ſlimk, kotryż běſche ſ krupphiczom ſjednoćeny. Małe rěźki buchu k torhazym rėkam, kotreż ſemju a kamjenje do bola njeſeechu. W Bacharachu leżachu błóto a kamjenje 2 metraj wyſoko. Winowe ſnė ſu doſpołnje ſniczene. — Na wobraſku je widźeć rěźnijſchcźo makeje rěźki po kataſtrofje. Prjedawſche rěźnijſchcźo je ſ kamjenjemi doſpołnje ſanjeſene, tak ſo je žeby woda rěźki po kulach nowe rěźnijſchcźo pytacź dyrbjała.

*** Mrěcje rybow we Łobju.** W Drježdźanach žo wobkedźbuje, so ryby we Łobju we wulkich mnohosćach mrěja. Po tyšazach žo na brjeh wustorcža. Pšičinu mrětwy njeje znata.

Najnowše z cyłeho swěta

*** We Winje žu znowa nehdže 300 markišłow zajeli.**

Nahidły žud w Salzburgu je wobstorčenju Rudolfa Kásera k chłostarni na 12 lět a Leopolda Bacha k chłostarni na 8 lět sašudźił. Wobaj staj nadpad ſ bombu na Klóschtr Jesušoweje wutroby w Kieferingu skušiłoj, pšiči čimž je žo 400 wokonowych schkleńcow, ſ dźela ſ drohotnym schkleńcanym molowanjom, rosbite.

*** Lawnišći senat w Salzburgu je 23-lětneho Jana Stögera k chłostarni na 6 lět sašudźił, dokelž je w Hofgasteinu tři nadpady ſ bombami skušił. Tón žamły lawnišći žud je dweju 19-lětneju pachołow k chłostarni na 5½ lěta a na 5 lět sašudźił, dokelž staj rosbuchadła nožnyk.**

Mudre słowa starogrekskich mysterjow

Kak może človjek najlěpje a najſprawnišo žiwy być?

Hdyž to, schtož druhim poreknje, sam njecžini.

Njeprózuj žo, so by žo ſwonkownje bysčežił, ale ſe ſkutkom a prózu ſpodobanje ſhudźał!

Njeprózuj žo, kak móhł žo na njekhmane waschnje wobhačeć!

Schtož by na twojimaj starschimaj bobrehu ſkutkował, žmějch też wot twojich dźěći wočakowacj.

Thales (600 do Khr.).

Hdyž pjaneho pšichi nekajkim njeſkutku lepja, dyrbi žo jemu chłostanje podwojić.

Schtož chcješ cžinić, njecžměch do cžaſa pscheradźić; pšichtož njeporadźi-li žo cźi to, potom žo cźi wuhnuměja.

Ssy-li něschto dostał, schtož dyrbješ ſa někoho khować, potom žebi to też njeschćeŕ. Pittakus (600 do Khr.).

Njeſpschećeć žo pyche ſpěchnje; ſy-li pak žebi pschećelow dobył, potom jich ſaža njeſtorcž.

Hakle potom knjeź, hdyž ſy poſłuchacz nawučnyk.

Solon (600 do Khr.).

Sčmějeli žo cźi ſbožo, potom njehnídź lohkomyſlny. Maſch-li njeſbožo, potom njedaj ſo powalić.

Kleobubos (600 do Khr.).

Schto je cžežko? Wo potajnoſcžach mjelcžeć, hwój ſwobodny cžaſ prawje nałožowacj a ſamóź, njeprawo ſnjeſeć, kotreż je žo cźi ſtako. Chilon (560 do Khr.). j.

Hojace płatki

Selene kopjena kěleje-lilije, kotrež je ſemje ſ zyble wurosty, žu jara dobre za wnhojenje ranow, kotreż ſ wopalenjom naſtanu. Też pšichi ſaborjenjach kože a tak njenowanym ſhnuwym wohnju žu tute kopjena jara ſpomožnje ſtrikowa'e. Pšichrobny kěfak powěda, ſo je pola žony, kotraž bě pšiches ſchkleńcowy ſchpak ſhlnje ſajědnjena dóstała, je nałoženjom klijowego kopjena rana ſa najkrótſchi cžaſ ſažíła. j.

Budyske stawniske powěsće

21. julija 1934:

Porodyː —. **Ssmjertne padyː** 20. 7. njemandźelſke morwonarodźene dźěćo. **Pšichipowědanja:** . **Swjatane mandźelſtwa:** 21. 7. Hirche, Bruno Pawoł Herbert, inž. ſ Wackerez, Hanu Marju, bjes powolenja, wobaj w Budyšchinje. 21. 7. Herrmann, August, ſtalaŕ ſe Sinkwitzowej, dźěl. Hanu rodź. Marſchnerez, fabr. dźěłaćerku, wobaj w Budyšchinje. 21. 7. Lorenz, Emil Heinrich, ſkładnik ſ Grandowej, ſwudowu. Marju Hedwigu rodź. Schönfelderez, domjacej pomnožnju pšeni w Horjej Hórzy, poſtrdna w Budyšchinje. 21. 7. Kral, Franz, pohonc ſ Kchižanez, Fridu Marthu, ſłužobnej, wobaj w Budyšchinje.

23. julija 1934:

Porodyː 21. 7.: Sommerej, Arnoſchtej, ſtudlarjej, ſynk. 20. 7. Wałaſej, Michałej Janej, ſamkarjej, dźowčka. 21. 7. Kopiczkej, Jurjej Franzej, twaŕik. dźěłaćerjej, ſynk.

Ssmjertne padyː 22. 7. Großmann, Richard Waltaŕ, ſamkaŕ, morwo narodź. dźěćo. 22. 7. Rudolf, Bruno wyſchſchi pósł. ſekr., 60 lět. 21. 7. Jentſch, Helmut, Kurij, Curt, cžaſnikaŕ, 65 lět. 22. 7. Mattuſch, Jan Korla, ſnajeŕ mlokownjow, wětko dóſtawaŕ renty w Małej Drježnizy, 59 lět. 12. 7. Krienitz, Annemarija Selma, ſchołarka w Semichowje, 18 lět.

Kharty w ſłužbje ſa namołwjenje k puczowanju.

Na tutu myſlizku je město Altenburg w Durinſkej, ródniſchcžu ſkatoweje hry, pſchiſchło. W pſchichodże žo wjcšém khariam, kotreż Altenburgſku khartowu ſabriku wopuſchcža, ſo bychu ſwój puczowu ſtrowu ſchli, wožebita tharta, kotraž k wopytej ſtatoweho města namołwja, pſchipołoži.

Směški

Mjeſny bowerŕ. „Knjes Hizka", bojaſliwy młody muž jakotaž japoca, „mózu ſnadź, hych rady . . ., bych tak rjenje hyło, hych-li . . ." — „Nó haj, mój lubi, możeſče wſchak ju dostaćˀ, ſo holzyny nan mile pomjenowaſche. — Młody muž bu hiſchće bóle ſawjerzany: „Schto dostaćˀ" ſo wopraſcha. — „Nó, moju dźowku wěſo. Chcješe ju tola ſa žonu měćˀ, niewěrno?" — „Čehodła? Chžych ſebi tola jenoż ſto hriwnow wot Waſ požčaćˀ." — „To je zyle njemóžne", knjes Hizka ſ wótrym hłoſom rjekny, „ja Waſ tola dožyła hiſchće njeſnaju!"

*** Tón najhłuchiſchi.** „Wy chcješe pola mje jako pomóc̀nik ſaſtupićˀ? Ja paprowom hłuchego człowjeka trjebam." — „Nó, to ja ſnu. Sčmu tola wſchěch druhich, kotříž chžychu ſo też ſamołwić̀, wróćo ſeſtorkaŕ."

Maliczkoſcže. „Praj mi jónu, Janko", ſo wučeŕ wopraſcha, „kelko je 1/2 ſe 3/16?" — „To ja zyle wěſce njewěm, knjes wučeŕ", Jank ſnapſchećiwi. „Ale je to tak mało, ſo njetrjebamy wo tym dožyła hatle rěčeć."

*** Wokor lekaŕſtwa.** „Macži, macži, dyrbiwiy nana wubudźićˀ!" — „Ale cžehodła dha, dźěćo?" — „Wón je bjes ſwojich ſpańſkich krepkow wuſnyłˀ!!"

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Zjednoćenſtwo evangelskich Serbow" změjo přichodny ſrjedu 25. julija wječor wo 8 hodźinach ſwoju měſačnu zhromadźiznu w Roſlokec hoſćenen we Wuricaech. Hoſćo ſu nam lubje witani.

Lichań. Zernička ſpěwa přichodny ſtwórtk wječor 1/29 hodźin pola Siwartec. Prošu wſchitcy z dyrkom, dokelž njeđźelu ſpěwamy.

Hamtſke woziewjenje z Budyšina.

7. öffentliche Sitzung der Stadtverordneten Donnerstag, den 26. Juli 1934, 19 Uhr.

Tagesordnung: 1. Kenntnisnahmen. 2. Rechnungssachen. 3. Beratungsgegenstände: 1. Flächennutzänderung. 2. Herabsetzung den Straßenbaubeiträgen. 2. Ueberlassung des Naturparks an die NSDAP. 4. Landverkauf Goethe/Beethovenstraße. 5. Landverkauf an der Weißenberger Staatsstraße. 6. Auflösung des Niederlagekonsortiums.

Bautzen, den 23. Juli 1934.

Mücke, Stadtverordnetenvorsteher.

Hamtſke woziewjenje ſ Wojcrez.

Ich bin von Montag, den 23. Juli, bis einschließlich Sonnabend, den 11. August d. Js., beurlaubt. Meine Vertretung während dieser Zeit übernimmt der Kreisleiter, Major a. D. von Götz in Hohenboda.

Ich bitte, während meines Urlaubs dienstliche Schreiben nicht an meine persönliche Anschrift zu richten.

Hoyerswerda, den 21. Juli 1934. **Der Landrat.**

Zamołwity redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za nawěſći zamołwity dr. I. Cyž w Budyšinje. — D. A. VI. 1934: 2130.

Wolmjane musliny za šórcuchi
m 1.50 1.70 1.95

wolmjane musliny z.lčenejaki
m 0.45 0.68
Schaaf

Nowe kuchinje, khamory, łoža, ſtwowe bjúfety, ſofy, žonjace koleſo a wjele druhich wěcow jara tunjo pola **Willkomm,** w Budyšinje na Mjaſowych jatkach 7

Čerſtwy poprik ſtajnje kupuje
Herrmann Lolck naſl.
Hornjeſka hasa 45, telefon 7098

Toiletowe mydło 25 ₰ ſtuka
Pani Martſchkec, Kěžorſka dr. 22

Našim spěwarjam

Mamy woprawdźe hobrake pokłady w našich spěwach. Wulki dźěł je ſo do ſpěwnikow zhromadźił. Někotre ſpěwy ſu też jenoliwje k dóſtaću. Njech tute wulkotne wupłody ſerbſkeho ducha njettaja na łubjach Serbſkeho Domu, ale njech ſu žiwe w ſerbſkich domach a wutrobach!

Hlejće zapiſ ſpěwow a ſpěwnikow!

Chor a ſolo ze ſerbſkeho requija wot K. A. Kocora	10 pj.
Tamburica z cuſim hłoſom wot dr. J. Pilka	5 pj.
Sapaŕ wot B. Krawca	5 pj.
Sčeſć ſpěwow ſerbſkich za ſopr. a ſolo w. K. A. Kocora	0.50
Wěnc narodnych ſpěwow, hornjo- a delnjołužiſkich wot K. A. Kocora	1.—
Płaně Łužiſkoſerbſke wot Lud. Kuby	1.—
Naše ſpěwy I, Serbſki ſpěwnik za šule	0.60
Naše ſpěwy II, Serbſki ſpěwnik za šule	0.90
Towaršny ſpěwnik, 4. wudaće	1.50
Spěwy za ſerbſke šule wot K. E. Pjekarja	0.10
Styrihłóſne mužſke chory (36 hł.) wot K. A. Kocora	0.80
Zerja, 25 ſerbſkich narodnych hłoſow, wot B. Krawca	0.75
Wulka lubosć 30 ſerbſkich ſpěwow, za měšany khor wot B. Krawca	0.75
Dobry wječor, 34 narodnych ſpěwow za měšany khór na 4 a 5 hłoſow wot dr. Pilka	1.—
Skowronk ze ſerbſkich honow, nowe ſpěwy za měšany mužſki a žónſki khór wot B. Krawca	1.—
Słónčne pruhi, zběrka nowych ſpěwow za měšane, mužſke a žónſke khóry wot B. Krawca	1.50
Duchowny ludowy ſpěw, 80 čiſłow wot M. Urbana	0.75

Za přećelow našeho ludoweho ſpěwa a ludowaje hudźby:

Nowa zběrka Melodije k hornjołužiſkim pěſnjam zhromadźił Lud. Kuba	2.—
Narodne hłoſy łužiſkich ſerbſkich pěſni I zhromadźił A. Cerny	1.—
Narodne hłoſy łužiſkich ſerbſkich pěſni II wot A. Cerny	1.—
Narodne hłoſy łužiſkich ſerbſkich pěſni III wot A. Cerny	1.—
Pěſeń Srbů Lužických, napiſał Ludwig Kuba	0.40
Slovanſtwo ve svých ſpěvech, Pisně lužické, IV. dźěle	4.—

Za našich rejwarjow:

Serbſke ludowe reje, 15 ſerbſkich ludowych rejow wot B. Krawca	2.20
Neue Sachſenklänge wot B. Krawca	3.—

Wšitke tute ſpěwy móža ſo w Serbſkej knihaŕni w Budyšinje kupić

Najnowše wunamakanje, kotrež ma wulki wuznam za powšitkowne derjemđće ſobučłowjekow, je **iſolowanje** ſerbſkeho čěła z impŕągnowanej tkaninu **wot ſtrašnych magnetiſkich zemſkich prudow.** Je to najtuńše a najbóle praktiſke wunamakanje na tutym polu. Tutu iſolaciju móže ſebi najkhudši kupić a wona přetraje cyle žiwjenje. Radu wo khmanoſći a trjebanju podawa:

Karl Schramm, přirodne lěkowanje člowjeſkeho čěła **w Budyšinje, Fichtowa dróha 3**

Nowa knižka

My Łužiſcy Serbja

přinoſki k zeznaću ſerbſkeho ludſtwa, němſcy pſana, z nastawkami O. Wičaza, B. Krawca, Nawki a J. Skale je runje wušła. Móže ſo kupić za 50 pjenježkow w

Serbſkej knihaŕni w Budyšinje

Do serbskeho domu
Serbske Nowiny

su tunje a přinjesu wšě zajmawoſće z blizka a daloka

Sym ſwoju praksu z Bismarckoweje dróhi 4 na

Bismarckowu dróhu 3,[1]

(dwórniſćowa haptyka)

přepołožił.

Zubny lěkaŕ dr. Leuner

Sym ſwoju praksu z Bergſkeje dróhi 5 na

Bismarckowu dróhu 3,[1]

(dwórniſćowa haptyka)

přepołožił.

Dr. med. Gottwald

Sym ſo w Budyšinje na

Bismarckowej dróży 3,[1]

(dwórniſćowa haptyka)

jako zubny lěkaŕ zasydlił.

Zubny lěkaŕ dr. Stritzinger

Dr. med. Haubold

hač do 12. auguſta zapućowaŕ

Zlětowe fotografije

ſu ſo wurjadnje poradźiłe. Kóždy

może ſebi je wobhladać a ſkazać

w Serbſkej knihaŕni w Budyšinje

Přiloha k čisłu 171

SERBSKE WOTNY

Srjedu 25. julija 1934

Wo čežkim położeniu burstwa we Wojerowskim wokrjesu

Sandźenu hobotu běšche wokrjesny burski wjednik Wowerowske wokrjesne burstwo k zhromadźiznje do Sloteho sawa swołał. Wšěchm je znałe, so je dołha suchota w nasim wokrjesu katastrofalne škody nazbiła. Nětko maja so wučeje pytać, kak może so škoda wotstronić abo znajmjeńša tola pomjeńšić. W tutej zhromadźiznje mějachu so rospominać hrědźi, kotrež k tomu powjedu. We swojej powitanskej rěči dóńdny so wokrjesny burski wjednik Fröhlich podawkow sažitych dnjow a wotpokaja wšěch tukanja pscheczinow jeho wołobje. Rapominasche k pśhesjednosći, a so bychu k swojim wjednikam dowěru měli. Na to porěča statowy wjednik Dr. Woesenfechtel. Po jeho słowach njeje so zuchota, kotraž je w nasim wokrjesu drje wołobeže sudne leśenki sawostajiła, jenož tu pola nas, ale też we druhich wokrjesach srudnje wuskutkowa'a. Dyrbimy so wšitcy prózować, so bychu pśhes cźežke cźasy pschetrałowany. Też w nasim wokrjesu žu žno so pschehladanja stale, kotrež drje nusu njewotstronja, ale nam tola móża pokazaj, kajke hrědki měte so nałožiś, so bychmy j cźasom j njeje pśhiśichli. Tym wokrjesam, kotrež su wołobje potrechene, ma so pomhaś; k nim žiuscha też Wojerowski. Rospominaśche potom jednotliwe hrědki. W prěnim rjedu jedna so wo wobstaranje, resp. potuniśenje źiowny a wody, sa cźoż je so nabladny pjenjes posćiśił. Dale je wobhladane, kmte płaćiśiny postajiś, so by so wšźem tajkim sadźewało. Też maja so monopolowe pśhistawy, tak daloko tajke na wutkrajnych tworach wotpozwaju, wobsćeżeś. Też dowośny pjenjes na żeleźnizy ma so pozniś. Skóńcznje móża so też krute bo krajinow, kotrež pod žuchotu njeczerpiachu, do penśije daś, so bychu so pśhes cźežku symu wutkowali a to darmo. Dijo je so we Hornjej Schlesyjskej k temu bur samokwit. Tuta należnosć je so wokrjesnym burskim wjednikam k dalschemu wobdźełanju pschepodała. Pśhichodaś so hiśchcże dyrbi, so ma so k wobstaranju potnuśeneho płanja s lśenymi jarjadnistwami a s privatnymi wobdźełerjemi lśekow jednaś. Statowy wjednik doby žebi se žiwjoni wuwjedźenjemi sajim pschipoś ucharjom, móześche też nekotre njepaśnosće wotstronić a rosporjenych směrowaś. Też krajny rada śłubi pschi tutej pomoznej aźiji po możnosći pomhaś a je tež hižo trocźele w tutym směru cźinił. Po pśhecźu nekotrych gmejnow, so by so też s finanzowym hamtom jednalo, wuprají pschitomny wjednik Wojerowskeho finanzneho hamta, so budźe so wo to prózowaś, so bychu so dawkowe cźeże potrjechenym snižile. Wokrjesny wjednik Wokaty wuprají w žiwojej narěcźi, so njeje žwjeselaze, hdyž burski wjednik so wot swojich žamžnych ludźi bjes pschicźiny pschima. Je wohanbjaze, so so cźestnemu a runemu wjednikej, kotryž so je wschej mozu swojim nadawkam wěnuje, muśna dowěra njespoczći.

Zada wjeśnych burskich wjednikow, so bychu śwórnje hromadże dźełali, sprjećźi na wjasjomnej dowěrje sa lépsche stawa a stata. W dalschej rosprawje pokaza so na waźnosć sćiłow, kaž też na pranje sarjadowane hnjotowe hromady a na śtutniwe juchowe jamy. — Na wschěch rospravach a rozmołwach so pschitomni cźile wobdźełichu a zhromadźizna je wěcze k tomu zschinoschowała, so so wschě njedorozumjenja wotstronja a dowěra so sašcy do nascheho burstwa wróći.

Wěčna rola

Jako běch hišchcze hólcźeź, dowjedźe mje dźed, schědźiwz, ko we wóśmoch cźasach letach, na lěcźne polo, hdźeź so o hižo běłeschce a zrawicź sapocźinaśche. Sćiwjatowcźe ju w cźichim lěcźnym wětšiku schumjachu, jako bychu se do nich spiwane łyśe, kotreź stajnje so kołebaju a so bychu žebi wěcźne potajśiwe pschidowórjaśe. Pokhowołko běšche jenicźke morjo žiwěła, j kotreźož so wsch njewidźomnych schkworoneźkow dele žajachu. Schumjenje dalekych lśekow běšche kaž schumjenje duchow, a derjeze pschi miesach sćerćzachu kaž dźiwje, so módre wóśi nad jich dźerkami je cźumpaś njepschestawachu.

S twjeho śwjeta fryedołśeźnego tuha poś ucharje so na płoš dźeda kaž na tajśi z raja duchow, tak zyle njesnate, tak zyle nowe pschiwdźechu k łowa do mródeho žiwjeńskeho dnja njewinowateho hólza:

„Jurko, wsmi žebi swoju cźapku j hłowy, pschetož tu je wěcźna rola. A spomjatkuj žebi, schtož cźi nětkole praju. Tuta rola njeběšche ženje nješchto druhe dyźi rola, dołhož naschi prjedowniny we wěry žehža.

Tyhaj lět a dźeje — schto je cźaś? — rostu žita prawótza na wěcźnej roli a śu sa tutón cźaś tyha; naschego rodu śpežśe a žohnowale. Hoj, to je wěcźna rola, pschetož budźe teź dale płód prawótza nošnyć a wschěm pschichodnym khlěba dawaś, śwjeźeneho khlěba s wěcźneje role. Pschetož teź tamni, kotriž do zušby wucźahnychu, wšachu pominach potajśiwe wěcźneje role, kotreź moju dźěśćowsku wutrobu je śwjatej bojoćźu napjelnjeśche. Najdalscha sandźenosći, błoźna pschitomnosći, dalaki pschichod je w mni k jednoće we wěcźnej roli źiwatśii. Widźach prawótza, kak wón do kraja pschicźahny, kak j měśchkow śymjo wuśpiwasche, widźach potomnikow, kak źito a pódu j wěcźneje role žobu do zušby bjerjachu, haś do wukraja, śamo pśhes wulku wodu do Ameriki.

Potajśiwe wěcźneje role mje wjazy njepuśćeźi.

Hdyž hischcze jamjne lećźo, runje sa cźaś žnjow, lubeho dźeda na mary połoźichu, j kotrychž nichtó wjaz njestanje, dobźach w dźěśćowskim podacju k wěcźnej roli, wsach horśitu śemje a horśich kłosow a położich to semrětnemu pod hłowaf do kaschcźa. So by śymjo teź w tamnym śwěcźe we wěcźnym sesthadźało, w tamnym śwěcźe pola prawótza a wschitkich prjedownikow, kotriž wěcźnu rolu wobdźełachu, so bychu teź w njebeźach semśitu domisnu měli.

Hdyž takle cźinjach, běšche mi, jako by pokmrěnk pschekrašnjenja na cźichim wobliczu semrětneho wotpoczował.

Tak husto dźenża jako muj nimo wěcźneje role pschińdu, śćahnu bjeli śwój kłobuk, ishilu śwoju hłowu a sadźerju dych kaj pśhed śwjeźeźenej, śwjatej bytośću, w kotrejž duch wěcźnoście wotpoczuje. nk.

Kak so maćeř zemja w zymje za rostiiny stara

Lépje dyžli ruka cźłowjeka pschiroda śwojim dźěśćom w nuśach pomha, kotrymž ju w njespschećelnych a symnych poćasach wustajene. Kak wona někto cźini, so śwobodnje źiwe rostliny śymu śhošenwje pschetrałaja? Na to nam Ella Foerstrowa w śwojim nastawku wotmołwi. „Je to maćeř zemja", wona pische, „kotraž śwoje dźěći śbźela wrócźo sawoła pod śwój pschirkwu, śbźela po jim śtfiśicź a krucźe k njej pschitiśnicź da, kotraž so do śnéhowego pschirkwa sawali a pod nim wschu śhadaźe źiwjene cźopte dźerži. Cźopłota zemje je dyć, j kotrymž pschećel sahrody pśhe mało — a je-li to cźini, potom wopaki liczi, a tola mamy so jenicźym ji dźakowaś, so źiwjene zymi pschetraje, so luch saśo rostaje a so so jónu śmjerśiśena póda dobźła saśo śnjehcź. Cźopłota zemje je w jeje wulkosći dześ a nóź, lećźo a śymu nimale ramjena. My jenoź njeśmy śwjećeni, na nju ke cźasowaś, dokelž, kaj hižo naśpomnjene, njeśhabła, ramjena wostaje. Kak wulka pak wona je, to teho dowidźomny, so móże wschu poroścźena póda teź pschi najśpiwniśchim śmjerśiu jenoź hacź 1 meter hłuboko śmjerśmyć. Śćudźowny pschikrywy sadobytu śymu do zemje sadźewa a śnéhźa, so śmjerśia zemja po nećźim pod nim saśo rostawa, i mozu cźopłoty zemje wjerśuju. Hišchcze śkutkowniśchi haś śnéh je pschikrywo i rośtlinami abo liśćom abo ramjom, i cźinjś so macźeř zemja śama sastaruje. Schtó ujeśe hižo wotćekował, kak kótrejże so prěni śnéh na trawiniśchcach najprjedy śhubi, njeś tym so wón na pucźach dźeśe leźo wostaje? Hušte rośtliny so njeś śobu śchkitaja, liśćowu póbu pod śobu, kotraž njepschestawaju cźopłotu zemje dośtawa. Hdźeź póda naha pod wotpoczowazymi rośtlinami leźi, tam pożpjatmy ju i liśćom abo jehlinami. Wschitkim lśenym rośtlinam pschiroda tajke łožo i liśćom abo jehlinu pschihotuje, a tak dyrbi so teź w sahrodze cźiniś. Maćeř zemja je wulka schkitarka pśhed śmjertnej synu." j.

Žnjeńcarjo

Sto rani a tepta tam rosu
do swětłoh' běłeho dnja?
To žnjeńcy ze serpom a kosu
won do pola wućahuja.

Sto lubše bur widźi a wita
hač lipow wonjaty kěw?
Tehd' na polach běła so žita,
a wocući žnjeńcarjow spěw.

H. Zejleŕ.

Jako běch z wučomcom Serbšćiny pola wótca Imiša

Spisał Korla Lenk-Raschik, stud. dir. na wotp.
w Greußenje w Durinskej.

Fryzej Rochej k žydowdźeławcźinam.

Mój luby „feschicko!" Ńewak je na śwěcźe tak, so tónkamy, tiš je A prajił, teź dyrbi B prajiś. W tym padźe pak je hinak. Ty by A prajił, dyž sy mój nastawk, Tebi k pschehladanju pschipóśłany: „Die Lehrmänner als Stand im Wendenland" w tydźeńskim łopjerku „Sserbski Zaśnik" po delnjoserbśiu pschełożeny wojiewił. To njewědźo je redaktor Luźizy měnił, so Twoje dobre pjero moje je, a je mje tehodła pohonił, so bych k cźeśći twojich žydowdźełatych narodninow nješchto rymcźkow w delnjoserbśiej rěcźi do Luźizy śpisał. To sym wotpołasał, dokelž tolko delnjoserbśiu njewobtuźeju. Ale po hornjej rěcźi to śćerje późdże, dyž teź cźełko, pschetož Hornjeluźizjo wopuschcźiwschi a w němśiej „zulbje" pschebywajo njeśśym wot lěta 1898 ženj hacź do 1930, to je potajśim na 32 lět zaneho serbśkeho słowcźka ani śkhschtał ani rěcźał. Duž nětko B prajiu, Tebi wotrěśł mojeho źiwjenja wopisajo, kotryž Cźi hacź dotal žnadź žnaty njeje, ale wšźe sajimawy buźe, dokelž Cźi pokasaje, na kajke waschnje a pola kotrehož kławnjeho wucźerja sym ja serbśiti nawuknył a so sastaranje serbśkeho sarśtkeho męśtna tkmany ześinił. Tak jako „stary hólz" wulkeho łubdźerja a zdźerźerja mnoholjśtkeho Sserbowstwa duchownje sejnajech, k tomuž je w młodych lśtach nihdy sertał njeśły.

Wšźe w naléźu 1885. Ja běch 25 lět śtary. S mocy serbśćinu derje njeśłejeśche. W starśichśtim domje nan bě wucźer w Kopańcu, poźdźiścho w Njabožichtoźich w Delnjej Luźizy) so jenoź němśti rěcźeśche, dokelž nan bě Němzowka a nan. hacźrunjeź rodźeny Sserb, sa Sserbstwo wulkeho sajima njemějeśche. Jenoź wobhład je serbśkimi towarśchemi, hacź do jednateho lěta źiwjenja trajaźy, dawaśche mi wěźty pokład serbśkich słowow a twórbow, wěso jenoź sa tajke wězy, kotreź widźecź a sacźucź mójeśch. To wschitko pak so pomału pod próh wědomja podnuri, jako na Kocźebuśkim gymnasiju a na Barlinśkej univerśicźe śpśża serbśkeho wobhłada njemějach. Dopomnju so pak na wulki sacźišćnj, kotryž w tamnych młodostnych lśtach Kośnykowa „Sserbska śwjaźba w Błótach", dobre pocźinki a śwucźenja delnjoserbśkich twaśarjow w nadobnych hekśametrach wuśpiewaju, na mnje cźinjeśche. A wulźy ważny padawk je serbśke pśedowanje, kotreź jako studenta wyschśicźeho semestra j sokomyślnosću, kotreź so hiśchcze dźenża dodźiwacź njemóžu, w Janschojach pola Pśina (w nanowej a twojej domisnje) dźerźach, po tym so naju wobeju wuj Rocha, śerbśti farar we Wetoschowje, mi jo bźeśche słowo po słowje i němśteje do delnjoserbśteje rěcźe pschełożowaś. S tym pśedowanjom dźeśche lépje, hacź wocźakowach a sajźłużich, a wot teho cźasa lśśeźe pola pśhiwusnych a pschećelow wucźinjena wěź, so žym sa jenu j tych tehdy próźdnych serbśtich sarow wotźudźeny. Pśjedy pak mějach prénje theologiśke pruhowanje wobstaź. To, j domjazym wucźerjom w nadobnej źwójbje barona j Massenbach nad Bialokozom w Pósnańśej pedra lśt pschebywajo, pśhed Pósnańśim konśistorjom derje dokonjach. Jow mi podomnoś pólśkeho j delnjoserbśkim jazykom nadpadźe, a to mje nawabi, pólśku rěcź studowaś a we wobthadźe natožowaś. Sazjim sa śłowjanśke rěcźe rozśeśche, a hacźrunje so mi tehdy wschelaka śkładnosć pońśćał, lóźiśche němśke sastojnstwo sastawaś, tola staremu pschećelej mojeho nana kantorej Jordanej Popojśkemu prawo dach, jako tón mi pisaśche, so žym dołžnik serbśkeho luda, so tehdy wobjebje w Hornjej Luźizy na duchownych jara pobrachowasche a so wón, Jordan, rady holowy je, fararja Imiścha-Hodźijśkeho, wuśnamneho wodźerja serbśkeho pśedarśkeho seminara, wo tu lubosć prošnyć, so by mje nimo cźaśa porjadnych kursow do śwojeho doma pschijał a mje rěcźniśan kaž praktikan sa duchowne sastojnstwo w pruśkej Hornjej Luźizy wuhotował. Knjes Imiśch to rady pschijśwoli, a hdyž wschitke sadźewki sestarjene běchu, so na pucź nastajich, a dźeń po jutrach do Hodźija sakoźich.

Powitanje na kraśnje leźazej Hodźijśtej farje bě jara wutrobne. W śtudowanźtej śtwje běchu tśo domjazy śhromadźeni: Knjeni Imiśchowa rodźena Pfuhlej, knjes farar Imiśch a wěty Michał Lawcźek, w nabožnich pschesćěžanjach j Wuherśkeje wuhnaty duchowny. Knjes Imiśch mi schiju wobśimajo a wobej tśiju wokschejo sawoła: „Witajśe, mój luby bratśiśo, witajcźe!" Knjeni Imiśchowa, kotreź po słowjanśkim waschnju, w Pósłśej wschědnje śwucźenym ruku koschach, tehorunja nekotre lubośne słowa rjekny, a j knjesom Lawcźekom, mojim kollegu, kotryž chajśche runje kaj ja śerbśti wuknyć, so by nehdźe w Sserbach śaśke męśtno namarał, jebi némje ruzy tśóźichmój. Bjesśłowny wutrobny wobkhad bě temu žnadź 32lětnemu, trochu dźiwnemu njeźenjeńśej naśłubśchi, ale sa jeho samery jara schkobny. Teź mi bě wobthadźowanje j nowymi domjazymi najprjedy khětro wobcźeźne, dokelž wsele njerozumjach a jenoź mało wotmołwicź mózach. Wschudźom wot po śdaću zuśch śmułow wobklinczany — w domjazym a śwójbnym źiwjenju, teź j cźeledźu so jenoź śerbśti rěcźeśche! — bě mi w prénich dnjach kaj pśnćźki, tiš so nasable do wody cźiśnu. Wot zelmow nad nim śadowzažych pokluschenu poźa so możnje hibaź a płuwaź, doniž njeje j śnjesom nad nim źiwjołom. Tak teź we mni so wschu hibaśche a so zuśym śynkam a śłowam śpjeźowaśche, wěso niz njepschećelnje, ale so bych so j nimi nětkaŕ pschećeźelił; wuśchi, wocźi, rośum, pomjatk, jaśyk, ruzy — wschitke duchowne a cźełne mozy so napinachu a wottrókńenemu łonźej pobłuschne ścźinjachu. A śawérnje łśpśeze methody, śerbśćźinu wucźiść, njeje hacź ta, tiš so w Jmiśchez domje nałožowaśche: widźo pobłuchacź, pschitiśaś łśowa pschempśliść a w pomjatku śkhowacź, i nimi śam źwoje myślicźki, cźucźa, žadanja wuśkowicź, je j jaśykom wurjekowacź a j ruku napiśacź.

Přilopk

*** Wlyst sabije 2 a srani 4.** W Jauerje w Schlesyskej i blyst tii dźerźi, kiž so ſ kupanja wrócźichu. Jedyn běsche hnydom morwy, druhaj so cźejko franciſchtai. W Pomſach pſchekhwapi hrimanje dweju burow a na nyeje pſchebywazeho ſtudenta, hdyž ſo po polach wukhowachu. Blyſt ſabi mſedeho bura Heringa a ſrani bura Huerta, mjes tym ſo ſtudowazy ſ lohkim ſranjenjom wotpe.

*** Autowe njeſboże Paderbornſkeho arzyhiſkopa.** Mjedzianta arzyhiſkopa dr. Kleina mějeſche njedźelu njeſboże, ene dźeſo pſchejdźe. Arzyhiſkop běſche ſo na ſtolétnym ſedźenju w Caſtropie a po tym na poſpěſnjanu w Dortmundźe woddźelił a jedźeſche domoj. Njeſboże ſta ſo we ſtmundſkim pſchedmjeſćje. Alétna Urſula Wilhelmez ſche pſchi 13létnej ſtotfje na kłódniku. Na ras ſo wot ły wotdźěli a běźeſche pſched auto. Wjednik auta dźe i na ſtronu ſtorhnu, njemóźeſche pak temu ſadźěwacź, o dźeſo pſchejdźe a mori. Auto ſajeźdźe do hrjeje. Dr. in dr. ſchkody njepſchindźe. Wjednik auta ſo do jatby doniſ ſo pſchipad njerozjaſni.

*** 2563 njeariſkich rěčnikow a notarow ſo ſe ſłužby hcźilo.** W poſledním ſeſchinku „Němſkej juſtizy“ poa ſo pſchehlad wſchěch ariſkich a njearíſkich rěčnikow otarow, kiž běchu dnja 1. meje 1934 w pruſkich ſ.uźbach. S teho je ſpóſnacź, ſo je pornjo ſtatwej dnja 1. meje 3 2563 rěčnikow a notarow kiž njeběchu araſkeho poa, ſe ſłužby wuſtupicź dyrbjałe.

*** Pſcheźel jeho ſabi.** 23-létny Jan Tiefenbacher ofenhaina w Hornjej Bayerſkej běſche ſo ſe ſwojim cźeſkom na puczowanje na Brünnſtein podał ſ kotrehoj ſo njewróźił. Nětko ſo Tiefenbacher pola tak mjenoeje Tannerhütte pſchi Brünnſteinu fabiły namaka. o pſcheźel, kiž je był ſe ſtóſtnikom, je cźekny.

Hudźba zymy

Puczowazy, kotſiž nawukhnychu Sibiriſku w najkrucźiſ ſymje ſeſnacź, ſu ſpodźiwne ſwuki, kotrež ſe wſchitkich ow pſchi temperaturje pod minus 50 ſtopnjow wukhahu, „hudźbu ſymy“ mjenowali. Puczowaŕ po Sibi-i, kotryž ſwoje ſacźiſcźeje wopiſuje, rjekny, ſo je tónle ert wjele hórſchi dużli ſyma ſzama.

Sſpucźazy ſwuk, kotryž njehodźi ſo wopiſacź, nad ſeklinczi; wſchitko klinczi, jako by nječtó ſ dźěſemi metala Cźłowjekojo wjazy njerěcza, ſtót mjelczi, żeleſo konja, ej wo kamjeń dyri, runja ſwonej klinczi. Dyrſchi-li wo m, potom wón klinczi, jako by ſ worzka był. Bliźa-li zonje, potom żołſtne ſwucźenje ſ'ſchiſch.

„Jómu běchmoj ſebi plezo ſobu wſakoi. Běchmoj ſylmnazi, ale hdyž chzchmoj ſrebi cźwak wotkracź, běchu i ſtyſchcźecź, jako by nječtó na kowadło bił, a njemóznoj ſebi nicźo wotkracź. Dyrbjachmoj hłódnaj woſtacź. Truchi ras ſe ſzankami jedźechmoj. Běchmoj pſchekhwatnaj, jenohłóſne, njepſchestawaze ſwucźenje ſtyſchcźecź, by nječtó bjes pſchestacźa wo metal bił. Hdyž najn dozpěchmoj, rytnychmoj, ſo tuta hara ſe ſmjerſtego ha miloka pokhadźeſe, kotryž wo ſmjerſku kokoſh bije.

Mloko ſo tam mjenujzy w lodowych kruchach roſtwoſy ej kolwoko'o kija ſmjerſnjacź daju. Swucźenje ſzankow unje ſcheſcherkotej dejmanta na ſchklenźy a ſtyſnicźe, ónzo ma napohlad wulkeje kopromeje kule a ſteji jenoż tre hodźiny na njebju. Kdźěſe ſo wone ſoſzo ſhubi, a wěźnu nóz ſtyſchich ſtajuje jenoj tońſanje ſwucźenje. to ſpodźiwna, njepſchestawaza hudźba ſymy, kotraž cźłoſej niesapomnicze we wuſchomaj ſtincźi.“

Když so nad radiom wjeſeliće pſajśe nam,
když so na njón hnéwaće — pſajśe nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošie hasy 21

---

o ſo theoretiſke a praktiſke ſwucźowanje mjes u najpótrébniſcho podnjeraſchtej!

Dnjowe dźěko ſo takle ſapocźa: Rano w ſedmich ſo édźerni zyła ſwójba ſa blidom ſeſnyda, hoſpodaŕ wua ſ „Domjazeho wotkarja“ (wot njeho ſamehoo ſeneho) frótku nutrnoſcź, ju ſ modlitwu a ſ pożohnjom ſkónczejo, a na to ſo ſ dobrym hłodom naſnéſmy, pſchi cźimż mjes wołſtarnymaj mandźelikimaj am tſjom młodym pſcheźelſnjwe a żortliwe hrona a ſzem létachu. Naſpomnich ſtoch młodych. Druhi o mje bě knjes Lawcźek. Tón bě ſo ſ niewcźědnej oſcźu na ſtudowanje ſerbſkeje rěcze walił. Lědźeſbi ſpanja popſchewaſche. Hdyž ja hiſche w raſnych ſonach dřemotach, mój hižom niemérnje w ſwoſtwje tam a ſem khodźo wótſje ſerbſki wuknieſche. i tmu ſe ſwojeje ſtowakſkeje trubki tak ſnłnje pao, ſo ras kur i wocźinjeneho wokna won wéjazy niſuzych ludźi naſtróźi a tucźi chanchu wobeniowu wou na pomoz wołacź. Tak i łubońnym ſmrěwkom poaiſche tleźa w ſwjatku młódźich blidowych hoſcźi: enka Nowotnez. wokrnoczena dźowka wjeboh ſararia votneho w Snrejanch, kotraž druhich pichiwuſnych nico tehdy w Jmiſchownm domje pſchebywaſche. Zoſe otdnio bě ſ khutnymi ſtudźiemi wupjelnjene. We ſ jitwje kaſkeho doma ſa blidom, je ſkowuſcami. ntzami, pavierami pokrytym, kedźo Lawcźek a ja awachmój wſchędnje najprjedy knjeſa Jmiſchowe ſaźenje do wſchelakich wotdźělkow ſerbſkeje rěcznian. i cźimż ſo wot pihiſtkadneho ſerbſkeho tekſta wukhaabo nėmſki tekſt do ſerbſkeho pſchekoji. S wodźerku ſeſnawanju ſonkowych a twórbnych pſchemjenſnow raj běſche Pſuhlowa maſa rěcznja. Roſrěcźowanje ſo wěſo po ſerbſku. Po Jmiſchowej wucźbje dźěſachkóždy ſam ſa ſo, bjes tym ło knjes ſarař ſwoje ſaſtwo wobſtarasche, abo ſo ſ literarnymi dźěkami ſaſche.

(Skónczenje ſeźehuje.)

Hospodarski rozhlad

Sſrjedu, 25. julija 1934:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,375
1 jendželski punt	12,665	100 českosk. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,64	100 franc. frankow	16,50

Barlińska burſa ſ 24. julija 1934: Teź dźenſa pſchedležachu ſaſo wjetſche kupne pſchikaſy, tak ſo pſchi ſdźěla wulkich wobrotach ſo kurſy we wſchěch hódnotach polépſchichu. Kedźbnoſcź, kotruž publikum ſaſo hódnoſtkam wenuje, je ſcźehwk trajazych dobrych powěſcźow, wożeže nadźijepolnych rosprawow ſ cźežkeje industrije. Tute hódnoty woſpjet khětro w kurſu poſtupichu. Na wikach ſ rentami ſo mało pſchemjeni. Kurſy ſo wjele njepſchemjenichu. Jenoż Altbeſitz ſo wo 0.125 proz. ſniži.

Barlińſke żitne wiki. Na Barlińſkich żitnych wikach ſo ſituazija lědma pſchemjeni. Wobkhod je dale mérny. Nataſtwo khlébowe żita ſynlnje poſticźa, wożeže pſchenźu a rožku nowych żnjow. Tola njeje napraſchowanja. Sa ſtarej pſchenźu ſo napraſchuja, tola njeje ſkoro żanych poſticźenjow. Na jecźnych wikach ſo ſaſo po jecźmjenju ſa piwarnicze napraſchowachu. Hubjeńſche kwality ſo cźežko wotbychu. Sa wowſom ſe ſtarych żnjow je wulke napraſchowanje a na mukowych wikach ſo wjele njepſchemjeni.

Wežera płacźelow w Barlinje zeninaŕ pſchenźy: 9,50—9,75 hr., rožki: 7,40—7,50 hr., jecźmjenja, nal.: 8,55—10,05 hr., jecźmjenja, naſ.: 8,05—9,05 hr., wowſa: 8,40—8,80 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymio po tunl abo 1000 kg hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	24. 7.	23. 7.		24. 7.	23. 7
Pšenca	199	199	buny	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	159	159	wcka	9,57-10,2	9,50-10,0
jecźmjeń now.	200-210	200-210	módne lupiny	7,50-7,90	7,60-7,90
cźemjeń, nal.	180-190	180-190	żołte lupiny	9,5-11,0	9,5-11,0
wows	177-185	175-185	żeradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosušk	—	—
pšenź. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
rżana muka	21 15	21 15	ſuch. truhanč	—	—
pš. wotruby	12,90	12,90	běrni. kruški	9,40	9,40
rżane „	13,00	13,00	syno, 50 kg	4,30-4,70	
raps	310	310	rżana ſtoma	0,90-1,05	
hróch, Viktor.	26,0-29,0	26,0-29,0	pšenź. „	0,90-0,95	
lane ſymjo	—	—	wowſna „	1,15-1,30	
pieluški	14,5-15,5	14,0-15,0	rečna „	1,15-1,30	

Płaćizna za pręcy za wupłodźerja 190 193 195

Płaćizna za rožku za wupłodźerja 148 149 150 151 153 155

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Auf Antrag

1. des Landwirts und Inhaber einer Gaſtwirtſchaft **Karl Auguſt Bombach** in **Holſchdubrau,**
2. des Landwirts und Inhaber einer Gaſtwirtſchaft **Hermann Eckert** in **Lippitſch Nr. 15 B,**
3. der Landwirtin **Anna Auguſte verehel. Lahode** geb. Preuſche in **Oppitz Nr. 60,**
4. des Landwirts und Steinbruchsſchmiedes **Robert Guſtab Pohontſch** in **Spreewiese Nr. 4,**
5. der Bäuerin **Johanna Bertha verehel. Kappler** geb. Pohontſch in **Neſchwitz Nr.** 17 und
6. der Landwirtin **Albine Jenny verehel. Mattig** geb. Hauſe in **Neudorf** bei Neſchwitz **Nr. 5**

iſt über ihre Betriebe am 18. Juli 1934, vormittags 10 Uhr, das **Entſchuldungsverfahren** nach § 4 des Geſetzes vom 1. Juli 1933 eröffnet worden. Zur Entſchuldungsſtelle iſt zu 1—4 die Landſtändiſche Bank des ehemaligen Sächſiſchen Markgrafiums Oberlauſitz in Bautzen und zu 4 und 5 der Landwirtſchaftliche Kreditverein Sachſen in Dresden-A. 1. Prager Straße N. 43, ernannt worden. Alle Gläubiger der Betriebinhaber, die am 18. Juli 1934 gegen ſie perſönlich oder an ihren Grundſtücken ſicherge-ſtellte Anſprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Anſprüche bei der Geſchäftsſtelle des Amtsgerichts (Zimmer 128) bis zum 17. September 1934 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlaſſung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinſichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge. **Amtsgericht Bautzen,** den 23. Juli 1934.

Donnerstag, den 26. Juli 1934, von vorm. 9 Uhr an, ſollen im **Verſteigerungsraum** des **Juſtizgebäudes** 26 P. Lederhandſchuhe, 2 P. Sprung-Stiefel, 400 St. Zigarren, 2 Geld-, 5 Waren-, 1 Kleider-, 3 Bücher-, 1 Kartothek-, 1 Inſtrumentenſchrank, 1 Sofa, 20 Maulwurfs-Kanin, 1 Seal-Lamm, 3 Opoſſum-Krawatten, 3 Lammfelle, 2 Kid-klauentragen,

8 Küchen-, 10 Stand-, 1 Salon-, 2 Hang-, 1 Regulier-, 1 Ate-, 1 Bronze-, 1 Tiſch-, 2 Rundhuren, 1 Radio-Anlage, 1 Schrankgrammophon, 1 Labentafel, 1 Lautſprecher, 1 Geige mit Kaſten, 50 Dtzd. Nähſeide, 6 Säulen, 6 Glasplatten,

2 Büfetts, 9 Schreibtiſche, 5 -maſchinen, 1 Rechenmaſchine, 1 Harmonium, 1 Landauer, 1 Jagdwagen, 2 Polſterſeſſel, 3 Radio-, 1 Maſſage-, 1 Sprechapparat, verſchied. Porzellan öffentlich meiſtbietend gegen ſofortige Barzahlung verſteigert werden.

Der Gerichtsvollzieher des Amtsgerichts Bautzen.

Płaćizny rěžneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

24. julija 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 491.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetſeje rěžneje hódnoſce hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	29—34
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše	23—27
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	19—22

Byki: 367.

Połnomjasne, wuroſcźene, najwjetſeje rěžneje hódnoſce	30
Połnomjasne, młódše	26—28
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše	22—25
Spatne	17—21

Jałojcy a kruwy: 691.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěžneje hódnoſce	—
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěžneje hódnoſce hač do 7 lět	17—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	14—16
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	8—12
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1985.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	42—48
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	35—40
Spatne (3.)	25—32

Wowcy: 4825.

Młódše a ſtarše wukormjene (5. družina)	29—31
Starše wukormjene (6.)	26—28
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (7.)	20—24

Swinje: 11 462.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lět ſtare	50
Wukormjene	45 - 47
Mjasne	43 46
Špatne	39—42
Rancy a kundrosy	43—44

Radio

Schtwórtt 26. julija ſtyſchimy:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wichędneho programma: 6,20 raniſchi konzert. 11,30 tacźele. 18,30 ſa ratarjow. 19,00 ſabawny konzert. 20,15 hodźina naroda. 21,00 rejwańſka hudźba.

Lipik: 5,50 ſa burow. 6,25 raniſchi konzert. 11,50 ſa burow. 13,10 tacźele. 20,15 hodźina naroda. 21,00 ſabawny konzert.

Eiſchcźe wažne ſ dnjoweho programma: Königsberg: 21,00 ſabawny konzert. Wrótſław: 21,00 wjeſoły wieczorny konzert. Köln: 19,00 wieczorny konzert. Frankfurt: 19,00 pišana hodźina. Mnichow: 21,00 ſabawny konzert. Warſchawa: 19.15 lohka hudźba.

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

Mittwoch, den 25. Juli 1934, vormittags 9 Uhr,
öffentliche Sitzung des Bezirksausſchuſſes
im Gaſthof Waldhof in Straßgräbchen.

Die Tagesordnung hängt im Dienſtgebäude der Amtshauptmannſchaft und in den Gemeinden mit über 1000 Einwohnern aus.

Amtshauptmannſchaft Kamenz, am 20. Juli 1934.

Eröffnungsbeſchluß.

1. Ueber den Betrieb der **Minna verw. Jähnig** in **Kamenz,** Stiftgäßchen 2, wird heute am 14. Juli 1934, mittags 12 Uhr, das **Entſchuldungsverfahren** eröffnet.

Die Deutſche Gartenbau-Kredit-Aktiengeſellſchaft in Berlin NW 40, Schiffelufer 21, wird zur Entſchuldungsſtelle ernannt.

Forderungen gegen den Schuldner ſind bis zum 20. Auguſt 1934 bei dem Gerichte anzumelden und die darüber vorhandenen Schuldurkunden dem Gericht einzureichen.

2. Ueber den Betrieb des Landswirtes **Paul Schirack** in **Oſtro** wird heute, am 17. Juli 1934, vormittags 11.30 Uhr, das **Entſchuldungsverfahren** eröffnet.

Die Sächſiſche Landwirtſchaftsbank Aktiengeſellſchaft in Dresden, Prager Straße 27, wird zur Entſchuldungsſtelle ernannt.

Forderungen gegen den Schuldner ſind bis zum 25. Auguſt 1934 bei dem Gerichte anzumelden und die darüber vorhandenen Schuldurkunden dem Gericht einzureichen.

3. Ueber den Betrieb des Landwirts **Johannes Warnatſch** in **Kriepitz Nr. 1** wird heute, am **14.** Juli 1934, mittags 12 Uhr, das **Entſchuldungsverfahren** eröffnet.

Die Deutſche Pachtbank e. G. m. b. H. in Berlin W 35, Regentenſtraße 11, wird zur Entſchuldungsſtelle ernannt.

Forderungen gen den Schuldner ſind bis zum 20. Auguſt 1934 bei dem Gerichte anzumelden und die darüber vorhandenen Schuldurkunden dem Gericht einzureichen.

Hat ein Gläubiger die Anmeldefriſt **verſäumt** und iſt aus dieſem Grunde die Forderung im **Entſchuldungsplan** nicht berückſichtigt, ſo entſteht für **nicht aus dem Grundbuch** erſichtlichen Forderungen die Folge, daß wegen dieſer Forderungen die Zwangsvollſtreckung in die Grundſtücke des Betriebinhabers (nebſt Inventar und Zubehör) ſowie in den zur angemeſſenen Lebensführung **erforderlichen** Hausrat und die aus der Betriebsführung entſtandenen Forderungen des Betriebsinhabers unzuläſſig iſt. Dies gilt nicht für Rechte, die zur Erhaltung der **Wirkſamkeit** gegenüber dem öffentlichen Glauben des Grundbuchs **des** Eintragung nicht bedürfen.

Kamenz, am 14. und 17. Juli 1934.

Das Amtsgericht.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Gyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf., za swójbne 5 pf., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přečiwo wótčinskemu nješčěstnemu zmjezbožeńcu z 1000 hr., hdyž wumrěje abo hdyž je na dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 172 — Budyšin — Štwórtk 26. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Zběžk w Awstriskej

Dotalne knježerstwo ma kruče móc w horšći. — Zběžk so njeje poradźił.

Dollfuß na swoje zranjenja wumrěł

S Wina je zjednu z telefonom pischeškapjaza powěsć dóšchła, so je swjatkowsku kanzlera Engelberta Dollfuße skanili, a so je tutón na počasnje rany wumrěł. Pischeciwnizny nětčišcheho awstriskeho knježerstwa su je do swjatkowsku kanzlerstwa we Winje a do městnosćow Winskeho radia dowabili. W swjatkowym kanzlerstwje je k krwawemu wojowanju dóšchło. Swjatkowsku kanzlera Dollfuße, rosćehowacego wjednika nětčišcheho knježerstwa, su žmjertnje skanili. Na to su je do sběžkarjo Winskeho radia smozewali a wot tam zwědowace powěsće rozschěrjeli:

Wječera popołdnju je mjes awstriskim wobydlerstwom powěsć rozschěri, so je je prěni žmjertny wuzuh nowsheho awstriskeho nahleho hnuda na schibjenzy wukonjał, a so je w pischeptowańskich jastwach jatych po waschnju hrjechneho wěka čžiwinja. Awstriske wobydlerstwo je do wurjadneho rosharjenja a njeměra da. We Winskich dróhach je tajke zjrjódy ludu sběhachu, so dyrbjesche je ministerska rada, kotraž wot 11 hodźin wuradźowasche, pschetorhnyć.

*

Wokoło 1 hodźiny pschipołdnju je na někotrych městnach Wina wobronjene formazije pokazachu, kotrejž běchu uniformu awstriskeho wójska wobleczeni. Tele formazije awstriske kanzlerstwo wobsadźichu, pschi čimž k krwawym srjenjenjam dóńdže. W swjatkowym kanzlerstwje pschebywasche knježerstwowe hobustawy, pschedewschem swjatkowy kanzler dr. Dollfuß, priedawschi městanzler minister Emil Fey a statny jednar sa bjesstach dr. Karwinski a nětkotši druhi awstriscy politikarjo běchu z tym w mozy wobronjenych, kotrejž běchu swjatkowe kanzlerstwo wobsadźili. Hižo prěnje powěsće wo wobsadźenju swjatkeho kanzlerstwa prajachu, so je dr. Dollfuß skanili.

Wobsadźenje Winskeho radia

W tym samym czasu je wobrónjeni do městnescow Winskeho radia w Jansej dróhy bobuchu a powěsć rozschěrichu, so je Dollfußowe knježerstwo wróco stupiło, a so je je sedlanje now. knježerstwa tukhwilnemu awstriskemu pósłanej w Romje, dr. Rintelenej, dowěrilo. Na to je wupósłanje powěsćow Winskeho radia sastajichu. S awstriskich provinow powěsće pschikhadźachu, kotrejž zhebi napischeżiwo rěčachu.

Zběžkarske hibanje w provincy

Sběžk pschećiwo knježerstwu je je też w provinzy pschihotował. S Innsbrucka je powě, so je rosherjena ludowa czrjoda hibjeneho bjesstrachowsheho direktora Hickela z jeho jarjadnistwa wuwjedła a na sjawnej dróze zarasyła. Se Stezra w Hornjej Awstriskej powěsć dóńdže, so je tam wojuje. We Winje je wobydlerstwo we swonkownych wokrjesach sběhuje.

Němski pósłanc posrědkuje

Po wumrěću swjatkowsheho kanzlera Dollfuße su sběžkarjo w swjatkowym kanzlerstwje je hobustawami pryedawschego Dollfußowsheho knježerstwa jednali. Wobej stronje je na němskeho pósłanza we Winje i prósstwu wobroczischtej, so by mjes nimaj pohrědowak. Dojedna je, so sběžkarjo swjatkowe kanzlerstwo wopuschcza a so je jim sa to zwobodny pschewod hacź k mjesam sawěsći.

Ministraj Fey a Schuschnigg w radiu

Połdźe wjeczor potom na zwobodu puschczeni minister Fey, statny jednar Karwinski a minister Schuschnigg we Winskim radiu wobkruczichu, so je swjatkowy kanzler dr. Dollfuß wumrěł.

Ani wo praschenju nowowutworjenja awstriskeho knježerstwa, ani wo podawkach w awstriskich porwinzach njeje hacź do połnoscy žanych powěsćow dóschło.

Němski pósłanc we Winje z Feyom jednał

Sobotu wjeczor swjatkowy minister Fey, kotryž bě hischcze w swjatkowym kanzlerstwje sajaty, němskeho pósłanza dr. Rietha telefonizny sawoła. Sdźěli jemu, so je je mjes knježerstwowymi hobustawami a mjes sběžkarjami, kotříž běchu je do swjatkowsheho kanzlerstwa dobyli, dojednało, so dyrbjachu je połsledníchi je klukzeným zwobodnym pschewodom a wojerskim schkitanjom po zwěsim žadanju k němskej mjezy dowjesć. Tuchi ludjo žadachu, so bychu wěstosć měli, so móža wopraudźe do Němskeje pschijěć,

so bychu knježerstwowi sastupjerjo němskemu pósłanej wo tym powěsć dali.

Tohodla je minister Fey prošnył, so by němski pósłanz tajku sdźělenku wot ministra Neuštädtera-Stürmera pschijał. Pósłanz dr. Rieth wotmolwi, so je k tomu swólniwy, hdy by z wobstejnistim pschijećzom tajkeho sdźělenja ministra Neuštädtera-Stürmera mohł pschewjedźenje transporta smóžnicz a tak hnadź trejschcheczu sadźewacz. Tule sdźělenku je wón na to wot ministra Neuštädtera-Stürmera a Feya połtak a potom hischcze po pischeczu statneho sekretara Karwinskeho, kotreho z tymle samyslom i hischcze pschezo wobsadźeneho swjatkeho kanzlerstwa ruschczichu, też wot tutoho wobkruczenje wo wobsamtnjenym dojednanju pischjak.

Němske knježerstwo mjezu zawrjeło

Němske knježerstwo je 25. julija sdźěliło: Wa njemerach w Awstriskej zhoniwschi, je němske knježerstwo němsko-awstriske mjezy zawrjeło, so by so sadźewało, so bychu Němcy i Němčeje abo w Němskej pschebywacy awstriscy cżełnjenjacy mjezy pschekročili, so bychu so za cżaj njemerow do Awstriskeje wróćili.

Němski pósłanc we Winje so wotwoła

Němske knježerstwo je schtwórtk 26. julija sdźěliło: Němski pósłanz we Winje, Rieth, je po poručnoscy awstriskich knježerstwowych městnow a awstriskich sběžkarjow swólniwy był, dojednanju mjes wobcěmaj wo zwobodnym pschewodze a wucżehnjenju sběžkarjow do Němskeje pschihłosowacz, pryedy hacź je so wo tym pola němskeho knježerstwa wobhenik. Na to su jeho hnydom i jeho městna wotwolali.

Němske knježerstwo připowědźiło, zo zběžkarjow zajeć da

Němske knježerstwo je tohodla pschikazało, so dyrbja sběžkarjow hnydom sajeć, jeli so bychu němsku mjezu pschekročili.

Němske knježerstwo je schtwórtk 26. julija wosjewiło: S powěsćow Winskeho radia a awstriskeho knježerstwa je srjódnacz, so je so mjes awstriskimi sběžkarjemi a awstriskim knježerstwom dojednało, so žmedźa sběžkarjo do Němskeje wucżahnychu.

Tele powěsće njesajimaju němske knježerstwo a na žane waschnje němske knježerstwo prawnje njeswjasaju.

*

Wjednik wopyt při Bayreuthskich swjedźeńskich hrach přetorhnył

Němske knježerstwo wosjewja: Dźiwajo na srudne podawki w Awstriskej, je němski kanzler Adolf Hitler wot dalscheho wopytanja swójskich tijch pschedwjedźejow Bayreuthskich swjedźeńskich hrow wothladał.

S privatnych žórkow su z druhich městow podobne powěsće dóschle.

*

W Linzu su na wjednika hornjeawstriskeho domownistwe schtita, znateho monarchistiskeho wjednika hrabju Coretha nadrad i revolwrom czinili. Kaž „Linzer Volksblatt“ powě, je hrabja Coreth pschi nadrabje žiwjenje zakhował.

Sersedu popołdnju su sběžkarjo Winski radio Bisamberg wobsadźili a z dynamitom rosbuchnyli. Winski radio powěsće w tuthwilu pisches mały, hacź dotal sajatemu sczelat na Rěčowej Hórzy, rosschěrja.

Wobćežowanja na sakske župne wjednistwo

Knježerstwo wojewja: W posledním czasu su mnosy ludowi towarschojo wobczežowanja wjschem mjenym župnym mětnam zlali a so pschi tym na 12 dnjow we wjednikowym wukazu z 30. junija 1934 na stabowego schefa SA. sepjerali, kotryž, kaž je znate, na jene najše waschnje sa SA.-wjednikow a politiskich wjednikow placži. Sakska župa budźe wobczežowanja kaž hacź dotal dokładnje pruhowacz. S tutym samyslom je wona jenemu zwobuschemu župnemu hudu porucziła, so by pruhowanje w najwušschim schromadnym dźele je sakskim tajnym statnym policajskim hamtom pschewjedł.

Pomyslicz dyrbi pak zo, so je so wjele njewěrnych pschikładźenjow a wobczežowanjow podało, kotrejž dźěło nimo měry poczežuja. Tohodla dyrbi so zabacz, so kóždy wobczežowaś swoje wudawanje sastupuje. Na bjesmjenite wobstorżby ze zakadnic njedźiwa. Pischeczowa wobczežowanjam, kotrejž wobstorżby je jako njewěrne wupokasaju, dyrbi so je wschej wótrocżu sakroczicz. We pischihodze budźe so pischeczowo denunzijantam a dźěsarjam bladow namjetowacz, so bychu so do schkitaneje jatby wsali.

Sakske župne wjednistwo, podp. Harbauer.

Skitajce lěs před wohnjowym strachom!

Sakske schromadne ministerstwo je wukas wo schkitanju lěsa pische wohnjowou schkodu wudało. W nim so praji:

Bjes pryedawschego pschipowědźenja pola pschihłuschanej neje policajstneje wyschnosće je sakasane, w lěsu abo w straschnej blischkosći lěsa stany stajecz a lěhwo rosložicz.

W lěsu abo w straschnej blischkosći lěsa je sakasane:

1. kuricz, a to też na sjawnych puczach;
2. pod holym njebjom wotewrjenu woheń sakładźicz abo žwjezu sażwjecziz a njewobwarowanu woheń abo žwjezu je zhubu nošyć.

Tale jakajnta praczi też wołebje ja porjadnje pśichpowêdźenje stanow a rozłoženje lêhwow. Pśichestupjenje jakajnje jo ſ pjenjejami hacź bo 150 hriwnow abo ſ jatbu khłoſta. Tónle wukas ſdobom ſe ſwojim wojſewejnjom do mozy ſtupi.

*

W druhim wukasu ſatkſeho knjeżeſtwa ſo porucja:

Polizajſke wyſchnoſcże a hajnſtwa maju pśichi lêſnym wohnju hnydom wohnjowe wobory, SA., SS., techniſku nuſowu pomoz, dobrowólnu dźêłowu ſłużbu atd. na pomoz ſawołacź a ſ tutymi wjcźe nuſne pśichiprawy cźiniсź. Hdyż woheń w lêſu nastanje, dyrbi tójdy wêdźeсź, ſchto ma cźiniсź a hdże ſłuſchа.

Wobhdeſtwo ma ſo ſ nowinami, wojſewejnjemi, pśichednoſchkami a druhimi pśichiprawnymi pśêdkami k rozumnemu poczinjenju wocźahnyсź a ſo wo pśichiſłuſchnych ſakoniſkich poſtajenjach powuczêсź. Pśidla toho dyrbi ſo na poſtajenja paragrafa 127 khłoſtzeho prozeſſowego porjada pokaſaсź. Po nim ſmê kóždy têż bjes ſudniſkeho kaſanja cźłowjeka fajeсź, kotrzż ſo pśichi cźinu ſaſkapi abo ſo pśicheſcźêła, hdyż je podhladny, ſo chce cźekнyсź abo hdyż ſo jeho mjeno njemóże ſwêſceсź. Sajecze móże ſo têż dla pśicheſcźiwjenja ſtacź, na pśikłaď dla kurjenja w lêſu njedźiwajcy ſakaſnje.

SS so samostatna organisacija ſcińiła

Nêmſkoſtatne nowinarſtwo je ſłêdowacy wjedniko-wy wukas wojſewiło:

Dźiwajo na wulke ſajſłużby SS., wojeſbje w ſwiſku ſ podawkami 30. junija 1934, ſym ju na ſamoſtatnu organiſaziju we wobłuku nazionalſozialiſtiſkeje dźêłacźerſkeje ſtrony powyſchił. Nêmſkoſtatny wjednik SS. tohodła runje kaj ſtabowy ſchef pod najwyſchſchim SA.-wjednikom ſteji. Stabowy ſchef a nêmſkoſtatny wjed-nik SS. mataj wobaj ſtroniny rjad nêmſkoſtatneho rjada.

Mnichowje, 20. julija 1934.

Adolf Hitler.

ımatiſke posedźenje francowskeho knjeżerſtwa

powêſćow Parijſkich rańſchich nowin je ſpoſnacź, miniſterſkej radźe wutoru popołdnju, kotraż je konnjes Tardieunom a Chautempjom wurunała, roſnje na nożowej wótrotcźi ſtejeſche. Miniſterſtwi pre-Doumergue na tym wobſta, ſo miniſterſtwo pat hemênjene woſta pat wróćźo ſtupi. Hdyż bê Dou-ue to prajił, chcźiſche ſtatny minijter Herriot ſo iedy pśicheczelow ſwojeje ſtrony wopraſchacź. **Dou-e pak jeho ſtawo pſchetorhnywſchi ſo hotowaſche, ſtupjenike pismo nastajeсź.** Tutón wotkmik kolo-minijter Laval, kotryż bê hižo w februarje ſo wal, ſo by ſo Doumerguowy kabinet ſeſtajał, ſo to pożrêdnit ſapſchimnył. Do pożedźenja ſo pśiche-ſażuny, a pjeczo miniſtrowje radikalnoſozialiſti-trony ſo zaſtu hodźinu mjes ſobu roſrêczachu a ſo ſ krótkim pśichipowêdźenjom wróćźichu, ſo radikal-ialiſtaſo dowoła, ſo miniſterſtwo w dotalnej for-ale wobſteji.

Doumergue bê tak hnuty, ſo je ſłyſami we wocźomaj Tardieua a Herriota wob-lima. Statnaj miniſtraj ſtêbi potom wu-trobnje ruzu tſchaſeſchtaj.

nowinach ſu ſpokojom, ſo je ſo knjeżerſtwowa pśichewinyła. Powſchitkownje ſo na to poka'uje, ſo Doumerguowe Radźićele z tym podawkow je-ſłynjniło. Se ſwojej wobhladniwoſcźu je wón dożpił, ſo knjeżerſtwo na njepśicheméњene waſchnje dale wobſteji.

1 milijon rekrutow wjacy w Italskej

Wuwucźaju cźaſ milizy ſo wo jene lêto podlêſchi.

Italſka je ſwêt wotmyſliła, wojeſku pśichibotowaju ſłużbu, kotraż ſo ſa lóźdeho Italjanza ſ 18. lêtom ſavocźina, na tři lêta podlêſchicź, tak ſo 211ętny Italjanz hnydom a bjes ſtracha, ſo nawuſnjene ſabudźe, do wojeſſeje ſłużby ſa pomêrnje krótki wuwucźeńſki cźaſ ſaſtupi. Tale nowota pak hiſchcźe njeje do mozy ſtupiła, ale ſo hakle nêtkole pśichitoluje.

Turkojo do italskeho ćołma trêleli

Po grichiſkich powêſćach ſ kupy Rhodoſa je k italſko-turkowſkemu ſwadnemu podawłej dóſchło, kotrzż je na njedawny jendźelſko-turkowſki ſwadny podawk jara podobny. Do italſkeho rybałkeho ćołma, kotryż bê ſo ſ wêtrom ſ Rhodoſa wotehnał a w Makriſtim ſaſliwje, kotryż Turkowſkej ſłuſcha, wuczeł pytaſche, turkowſky pſchibrjóžni ſtrażnicy ſ ſêlachu. Pśichi tym bu jedyn italſki matroſa morjeny.

Pêſkowy wêtr nad Ankaru

Horza ćołma ſo w Turkowſkej ſ pśichibywajej horzo-tu pśheżo dale roſcheŕja. Nad turkowſkim ſtołownym městom Ankaru ſo horza pêſkowa mróćźel roſpuſchcźi, kotraż wjele ſchkody nacźini. Schtwórcź hodźiny wſchón wobkhad ſaſta. Bórzy po tym ſo ſtiwkojty deſchcź nad městom wuła.

Ruske zapŕêće

Skandinawiſke kraje ſo njejſu na jednanje wo połnózno-rańſchim paktu pśicheproſnje.

Ruſka telegrafowańſa je ſdźêliła, ſo njeje wêrno, ſo je ruſki ſowjetowy kommiſar (minijter) Litwinow **wobjamknył, ſkandinawiſke kraje** (Danſku, Norwegſku a Schwedſku) **pśicheproſnył**, ſo bychu ſo pśichi jednanjach wo połnózno-rańſchim paktu wobdźêlile a ſo k rańſchemu regionalnemu ſwjaſkej pśchijamkle. Litwinow njeje ſebi ſamoſtatnje tychle krajow namjetował a ſ nim wo tym jednał.

W Ruskej zaſo pobożnoſć roſće

Ruſka cźerpi na ſcźêhwłach wulkeje ſuchoty. To drje je wuſtutkowało, ſo bu ruſki burik, kotryż drje tęż pod knjeżitwom bjesbóżneho ſowjetſkeho režima ſwêrnje k wêrje ſwojich wótzow ſtejeſche, ſaſo nowe nabożne hibanje naſtało. We wſchêch krajinach wulkeho kraja cźełnjechu, kaž ruſke nowiny piſaja, burja na pola, ſo bychu po ſtarym ſwucźenym waſchnju wo deſchcź a ſobnowanje ſa wuſpjech proſyli. W prjedawſchich cźaſach njeſchu ſwj. wobraſy a khorhoje ſobu a to wótko po cźeſźich domapytanjach njekedźbujo ſanych ſakajow hromadźe ſ duchownym, tíž ſo na wobkhadźe wobdźêli wo-ſpjetowachu. Wjednizy boſchewiſtiſkich bjesbóżnych organiſazijow ſpytachu tute nowe hibanje ſtarych ſyrkwinſkich nałożkow podujnyсź. Dachu kommunijtiſkim wjednikam ratarſkich kollektiwnych hoſpodarſtwow dikatorſtwu połnomóc a pśikazachu wjele duchownych do wuhnańſtwa. Ale ſpjnliſche hacź wſchê hrożenja njewêrliweho režima bêſche hłóſ wêry, kotryż ſo po cźeſźich domawnjanach wubudźi. Też w kommunijtiſkim wo-cźehnjenju młodźina ſacźuwa, ju tu ani Lenin ani Sta-lin pomhacź njemóżetaj. Zyrkwinſke khorhoje wêja nad wuſuſchenymi połami, żony a mużojo ſo poſchi-żuja pśheđ wołtarjemi wopuſchcźenych zyrkwjow, ka-trejż lêta dołho jako ſkładniſchcźa ſo muźiwachu a py-ſcha ko ſaſu ſ kwêtkami. S hróſbu dyrbja funkzionara-jo pśichiładowacź, tak jich ſpoknomóżnjeni na wjeſchku proſzêtjonow cźakhu. Ludowa duſcha ſo njeda ſ mozu ſcźitworicź, ſkrыła je ſchcźańſka wêra w ludźe dale żiwa a pśchedobudźe ſo k ſ ... ku, hdyż je cźaſ pśichiſchol.

Japanska w Mandźuskej wójſko wuwucźuje

Po powêſći ſ Charbina je japanſke wójſke miniſterſtwo 200 japanſkich podoffizêrow do Mandźuſkeje póſłało, ſo bychu ſ domoródnym wohnhdeſtwa wójſko wutworili. Dwaj kanonikaj cźołmaj, kotraj je mandźuſke knjeżeſtwo w Japanſkej ſkałakoj, ſtaj do Mandźuſkeje dójeſłoj a ſo 1. auguſta do ſłużby ſtajitaj. Dale je ſarjadniſtwo żeleſnizy w połodniſchej Mandźuſkej 15 000 yenow ſa natwarjenje dynamitoweje dźêłarnje pśichiſwoliło.

Sdobom japanſka telegrafowańſa Shimbun Rengo powê, ſo je mandźuſke knjeżeſtwo w jeholſkej provinzy **mongoliſku monarchiſtiſku ligu** ſałożiło, ſo by ſo ſhromadźenje 540 000 Mongolow w Mandźuſkej wołáśiło. Tale powêſći ſo w Moſkwje jako nowe dopokaſmo ſa to wobhladuje, ſo Japanſka pśichitoty cźini, ſo by ſo **Mongolſkeje** ſmozowała.

Japanski pancerowany wóz ſo zniczi

Po powêſći ſ Tſiſiſkara je japanſki panzerowany wós błiſko rêći Hanki ſnjeſbożił. Sdêžkarjo ſu panzerowany wós wobſtupili, jón rozbuchnyli a ſ djewjecej muji wob-ſtejaze muſiſtwo morili. Japanzy ſu khłoſtazu expedi-ziju wotpóſłali.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 26. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer +1 a thermometer we dnjo +27. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +2 a thermometer w nozy +18. Južno-wjeczorna wyſchina je ſo nad ſrjedźnej Europu jenoż mało dale dobyła. Nêmſka je tuchwiłu jako ranja mjeſ njej a połnózno-wuchodnej nijinu, kotraż wożebitych pſchemêneњenjow njepokaſuje. Połnózno-wjeczorny wêtr pſchinjeże w kraju ſyłne pomrócźenja a tam a ſem ſ deſchcźom. Iſlandſka nijina je ſo ſeſłniła a pohibuje ſo k ranju. Sjednocźi ſo ſe prjedy naſpomnjenej nijinu. Sałaadnje pśchemêneњenje wjedra njemóżemy wocźakacź. Wuhładny na wjedro: S bjeł-cźerſtwe wêtry ſ nawjeczornych ſtronow, ſ wulkeho dźêła ſyłne pomrócźenja, mêrnje cźopło, njewjedra njejſu wu-ſamknjene. Hewak jenoż pśicheſkôdne deſchcźe.

— **Wuhłady na wjedro: Mało ſo pśchemêni.**

— **Dźensa katolscy Serbja** ſwjeća ſwjedźeń ſwj. Hany, maćerje Bożeje. Lêdma hdże druhdźe je we tak wulkej cześćownoſći wjele tych, kiž noſa mjeno tuteje ſwjateje. Woltarje a woltarki ſu jej poſwje-cêne a tam a ſem też kapałka. Też pola druhich ſłowjanſkich ludow je naſa ſwjata we wulkej cześćownoſći.

— **Nowe 5-hriwnarje.** Nêſchto dnjow hižo ſo wuda-waja nowe 5-hriwnarje. Tute roſeſnawaju ſo wot 5-hriv-narjow, kotrejż ſo wudachu nawopomnjecźe dnja w Pots-damje ſ tym, ſo ſo datum 21. mêrca 1933, kotryż je na wo-bêmaj ſtronomaj wêże Potſdamſkeje zyrkwje, wuwoſtaji

p Lavtiža"

Bled a Briksen

Stawizniska powêſć ze 17. lêtſtotka

Přełožił J. S.

(Pokračowanje.)

tom ſo rozmołwjeſtaj wo bêżnych naležnoſćach. jkim njepokoju je żiwy kêžor Ferdinand II., wulki dawk je napołożeny na khêżo a ležow-, kak spêšnje ſpaduje hódnota pjenjez, kak je ska zemja dospołnje wudrjena, pódla teho pak żaneje nadźije njeje, zo by ſo wójna ſkónčiła. elsberg: „Džakownjo dopominam ſo Waſeje ja-ſkeje zahorjenoſće nastupajo błudnu wučbu we n biskopſtwje. Wſak ſće ju ſkoro dospołnje ili."

en: „Deo gratias! (Bohu budź dźak!) Wjele smy dokonjeli w tym nastupanju".

Potom wobroći Hren rozmołwu na druhu ſtronu, dokelž njerady ſłyšeše khwalby dla ſwojich zaſłużbow. Prašeše ſo Welsberga:

„Kak ſo Wam, carissime frater in Christe (najlubſi bratře w Krystuſu), ſpodobaja naše kraje?"

Welsberg: „Překhwapjeny ſym nad přirodnej rjanoſću krajinſkeje zemje. Błed pak docyła pyta ſwojeho runjeća w tym nastupanju."

Hren: „Też ludźo ſu dobri. Wopytał ſym cyłe biskopſtwo a ſo přeſwêdčił, zo pokročuje nabožne żiwjenje."

Welsberg: „Što pak duchownſtwo? Kak wukonja ſwoje powołanje?"

Hren: „Luterſtwo je zamyliło też teho **abo tamneho dušipaſtyrja, ale to přiſłuſa hižom zaníženoſći.** Nětčiši **měšnicy njejſu** jenoż zahorjeni za ſwoje po-**wołanje, ale ſu też zdźêłani** ! jezoja. W Hradcu, **Padwoje a Bologni mamy bohoſłowake šule. Z wo-ſobitej zahorjenoſću ſkutkujetaj rjadaj jezuitow a** kapucinow za katolsku wêc, mózu rjec, zo ſtaj rozſudnaj za wſě naše duchowne žiwjenje. Z młodoſtnym wohnjom a z wulkej wutrajnoſću ſtaj ſwoje mocy za znowanarodźenje wêry zaſtajiłoj. Jezuići ſkutkuja z dobrymi šulemi na wyše ſtawy, kapucinojo pak wopornjewje dźêłaja mjez prostym ludom."

Jako běštaj biskopaj tule rozmołwu ſkónčiłoj, nača Welsberg tu ważnu wêc, kiž wadźeše pomêram mjez Briksenſkim a Łublanſkim biskopſtwom, wêc wo cyrkwi maćerje Bożeje w jězorje.

„Njedźiwajće, dostojnoſć," rjekny Welsberg, „zo ſtaju, hdyž mam česć z wami ſamym rêčeć, prašenje, kiž hižo wjele lêt jako zawadny dypk..."

„Hižo wêm, hižo wêm", přetorže Hren Welsberga. „Da ſo dorozumjenje mjez wobêmaj biskopſtwomaj doſpêe?"

Welsberg: „Wêzo, kak njemêło to možno być in caritate christiana" (w křesćanſkej luboſći).

Hren: „Wêzo, hdyž budźe na wobêmaj ſtronomaj dobra wola. Česću waſu wyšnoſć w Bledſkim wobwodźe. Kêžer Hendrich Swjaty je Briksenſkim biſkopam jara přikhilieny był, zo je jim tak wulke kubła w najlêpšej krajinje naſeho kralestwa přewoſtajił. Wêſće pak njeby rady widźał, hdy bychu tehodła překory naſtałe."

Welsberg: „Wêzo nic. Wſak dla wobſedźeńſtwa ſameho žaneho njedorozumjenja njeje. Druha wêc je z duchownſkimi prawami. Tola ſym přeſwêdčeny, zo Waſa Dostojnoſć puć namaka, kiž nas k ſpokojacemu rozſudej za wobê ſtronje dowjedźe."

Hren: „Kajki by to puć był?"

Welsberg: „Njezmějećе za złe, Dostojnoſć, hdyž něšto přiſpomnju. Dźiwajo na wobſedźeńſtwa, kotrež na Bledu mamy, a dźiwajo na mnohich ſłužow-nikow, kotříž maja ſwój khlêb na tutych kubłach, by było moje ſkromne mênjenje, zo přiſłuſa **kupa też dźiwajo na duchownſke prawa Briksenſkomu biſkop-ſtwu."**

Hren: „Potajkim nic Lublanſkemu? To by było twjerdźenje, z kotrymž njebych ſo mohł nihdy ſpřećelić. Dla wobſedźeńſtwa jako takſeho njemóże waše biſkopſtwo někajkich duchownych prawow (jurisdikcije) na wêrjacych měć, kiž Lublanſkemu biſkop-ſtwu přiſłuſeja."

Welsberg: „Jara ſebi přeju, zo bychmy ſo na pêkne wašnje dojednali."

Hren: „A kajke by to wašnje było? To ſebi hižo druhi raz zważu ſo Waſ prašeć."

Wobaj cyrkwinſkaj knjezaj mjelčeštaj na to prašenje. Też kanonik dr. Eder, kiž běše jako połnomócnik Briksenſkeho kapitla při tutym jednanju přitomny a bě dotal wjacy króć mudre přiſpomnjenje přidał, njenamaka ſłowa. Pokaza ſo, zo Hren njebě zwólniwy, Welsbergowemu mênjenju přiſtupić. Skónčnje tola namaka wupuć z dodawkom:

„Najlêpše a najkrótše wumóženje z rozkorneho prašenja by było to, zo připaduje kupa Lublanſkemu biſkopſtwu, w cyrkwi pak njech maja Briksenſcy biſkopojo prawo na „pontificalia", to je paſtyrſki kij a mitru. Za zwuporjedźenje cyrkwje a probſtoweho twarjenja pak bychmy ſo też my ſtarali."

Welsberg bě při tutym Hrenowym rozłożenju jara přeſłapjeny, ale ſo přewiny a mêrnje přiſtaji:

„Wołtožmy rozſudźenje na pozdźiši čas, hdyž naležnoſć lêpje rozważimy. Widźu, zo ſu naše mênjenja khêtro wſelakore."

Dokelž też Hren widźeše, zo ničo njedocpêje, rozmołwjeſtaj ſo biſkopaj wo druhich wêcach.

„Wupraju Wam swój dźak," rjekny Hren Welsbergej, „zo ſće mje tu w Łublani přiſłi wopytać. Prawje rady Wam wopyt wotruham, hačkuliž mje hižo dłêši čas drênje po ſtawach wobcêžuje. Ale wosta-njeće dołho na Bledu!"

Welsberg: „Hižo tydźeń po ſwj. Mariji (15. 8.) Wokolnoſć je mi tak přijomna, zo budu ſo ćežko dźêlić."

(Pokračowanje ſcêhuje.)

a też hokale kschije pjenjes njedeshja. Pódla tuteju noweju 5-hriwnarjowu žu też hischcze stare wulke 5-hriwnarje ſ dobom a też druhe 5-hriwnarje, kiž žo na wobjebite wopomnjesce wudachu, płacźiwe.

— **Kralowska wuheršta wójnska wopomnjenska medailla.** Po wukazu ministra ſwonkownych nałeżnoſćow może žo kralowska wuheršta wójnska wopomnjenska medailla štóžkuli němšćanej abo wobžělnikej we ſwětowej wójnje bjeſy wſcheho wudžělić, a wot pocześćenoho bjes kóždoho dalſcheho pschiſłowolenja ſe ſtrony němſkeho knjeżerſtwa nošowć. W Sakſkej pschijimna namjety na ſpožčenje tuteje medaillije k. Kr. O. **Berndt** w Drježdżanach-A 16, Stephanſtraße 30. Wójerſke papjery maja žo pschipołožeć.

— **Posta nam ſdźeli:** Wójerſke renty ho wſchudże, też na póſtowych agenturach a wſchěch póſtowych měſtach žobudu 28. julija wuplacja. W Budyſchinje płacźi žo na póſtowym hamcze čžo. 3 Pſched Schulerſkimi wrotami. — Sſrjedu 1. awgusta wuplacja žo podpjery ſe ſnjeſbožeńſkeho a invalidneho ſawěſćenja a to w Budyſchinje ſa invalidowe renty w evangelſkej towarſchowni na Hornjerſkej haſy 23, wſchě druhe renty na póſtowym hamcze čžo. 3 Pſche Schulerſkimi wrotami.

— **Wobſtodne njeſboże.** Wčera popołdnju wokoło 4 hodź. ſta žo na Kamjentnej haſy wobſtodne njeſboże, kotrež móžno łožo cźežke ſčežkowe měcź. Wot wožobuſkeho auta puſchcźi žo dla pſchekamanja wjasadła pſchipowěſchak, pſches toż tutón po Kamjentnej haſy ſ mozu dele jědżeſche. Pſchi tym žo kolejarja dótkny a na nohu łožy ſrani.

Kolejar ſ autom ſrażi. Na ſchižowanišcźu Drježdżanſkeje wikow, Hornjerſkeje haſy a Zyhelnſkeje haſy ſrażi wczera wožobowy auto ſ kolejarjom Hromadźe. Kolejar žo pſchi tym ſrani a kolejo žo cźežko wobſchodźi.

— **Porjedźenka.** Słužbny jubilej, wo kotrymž wčera z Bukec pisachmy, je so woſtawił w Rakecach, a nic w Bukecach.

S **Dalij.** (Njeſboże.) Pſchi póndźelniſchim njewjedrje, kotrež žo dołcź ſkónje nad naſchej krajinu wuſtatkowa, dyri błyſk do jeneho kolika paſtwiſchcźa kublerja Lorenza. Tute je ſ grotom, kotryž koliki dźerža, ſaſchlahany. Moda jałowa, kotraž zyrobu ſwonka paſtwiſchcźa pytasche a tehodła błoma pſches groczany płót nacźahowaſche, ſo ſ błyſkom powuſchi, kiž běſche ſo po grocze dale pohibował a dyrbjeſche žo ſtónčnje dołcź, dokelž žo njemóſeſche ſažo ſhrabacź. Dobre mjaſo móżeſche žo pſchedacź.

S **Kſchiweje Borſchcźe.** Pſched něſchto cźaſom pſchińdże wješnjanka Wlewlowa do ſtraſchneho njeſboża. Kruwa ju pſchi dejenju potorhny a ſtupi jej na nadra a nacźini jej ſtraſchne bolosće. Lěkař ſwěſći cźežke poranjenje a nałamanje rjebłow. Wješnjanjo pſcheja bórſomne wotkhorjenje tutoho njeſboża.

S **Kſhwarjž.** Naſche wójerſke towarſtwo žo pſchichodnu njedźelu do Herbſtkeho Lichanja poda a chže tam 25łětny thorhojowny jubilej tamniſcheho wójerſkeho towarſtwa žo-bu wobwjeſćił. Naſchim Kobulſtawam ſdźěliny, ſo w 12 [illegible] Kſhwarjž wotjědżeny. Cźenny tam ludźi ſeſnacź.

Kſhwarjž. Tudyſche herbſke towarſtwo móżeſche njedźelu mału lěcźny ſabawny dźeń wotmieć. Běſche žo wobſtarało, jómu ſažo tſeſeć. Dwě lěcźi tutu ſabawu ſanjechachmy. Małe pſchihoty ſo cźinjachu. Hacź runjeż nam njedźelſki mity wjeczorny deſchcźik něſchto ludźi do jitwow acźeri, mózahmy na ¼ ztr. kołbasy na najlěpſchich naſchich tſěžow wudžělicź a do pokładnje też hiſchcze něſchto hriwnow połožicź. Móże bycź, ſo najmu ſažo něſchto wobžěſitelho poſkicźimy, nadźijamy žo, ſo namakamy něſto młodych mozow, kiž pomhaja wuwjeſcź, wo cźoż ho prózujemy.

S **Kſhwarjž.** Deſchcź, tak žadny w tutym lěcźe, naſchu wokolinu, naſche hona a Božu ſiwróbu póndźelu wokſchewi. Wiele dźakowych a ſtyſknych rukow naſchich hoſpodarjow ſo k njebju poſběhny. S wulkeho dźěła žu žně do hrójnjow, jenož piza ſa ludny ſtot jara pobrachuje. Nadźijamy pak ſo ječko, ſo ſažo wſcho k dobremu póndźe, a bur ſo njetrjeba ſ myſlicźku nožycź, ſtót pſchedacź. Budźmy Wjeſchnemu za pomoc dźakowni!

S **Kſhwarjž.** (Njeſboże.) Njedźelu pſchińdże ſamkar Twola, kiž tu něſchto wokoło jeneje maſchiny dźěłaſche, ſe lěwej ruku tutej pſche błiſto a pſchi tym ſnjeſboži, ſo dwaj ſtawcźkaj wot porſta ſhubi a ſrjedźny porſt ſo thětro ſrant. Cźerwjeny kſhiž poſtiſći prěnju pomoc. Běſche tute dźěło njedźelu muſne? Sboże, kaž je widźeć, wěſće njepſchinjeże. Nětko dyrbi dołhi cźaſ ſwjeceźicź a może pſchi tym wo tym rozmyſlecź.

S **Worzyna.** Na Njechorńſkich połach namaka žo pſched něſchto cźaſom tehdom dwaj dnjej ſtara młoda ſorbſka, kotraž běſche ſwoju macź ſhubiła. Hajnik Beſchowa Worzyna ju k ſebi wſa a wocźahnu. Nětko běha a ſkała wjeſelenju młodych a ſtarych w kuchni, ſahrodże a we ſwórze wokoło. S kóčkami a pſami ma dobre ſnajomſtwo. Wleſchu ſ mlokom a druhu zyrobu pſchijima pak jenoj wot k. Beſchowa młodeho, kotryž je ju wot prěnjeho dnja žiwił. Zuſtym napſcheczźiwo je hiſchcze tróſchu ſpłoſchiła. Kaž ho praji, dyrbja Beſchowej wjeſelu ſorniczku poſdźiſcho do zoologiſkeje ſahrody dacź.

S **Hliny.** W poſlednim cźaſu běſche Koteczanſka woda ſora cźemnje ſabarbjena. Wobydlerjo ſapodaču tehodła na polizijn wobſtórżbu, bohužel žo tutej njeporadźi ſłóſtinkow wutłóčicź. Sandźenu póndźelu běſche woda tak maſana, ſo móżachu žo morwe ryby wobkedźbowacź. Sa dźeſći běſche to zyle lohko a wobžehita ſadoſć ſchcźuku popadnycź. Pſchi niſkim wodowym ſtawje ma žo kóždy ſanjeſchwarnjenje wody ſakaſacź, wobžeje też tehodła, dokelž mjele ratarjow Koteczanſku wodu ſkotej pićź dawaju.

S **Hodźija.** Póndźelu, dnja 16. julija, pſchiběža jenemu hoſpodarjej w Zokowje poſ. Jedna žo wo ſchižowanje mjes wowcźim a wjelcźim pkom žrěnjeje wulkoſće. Pob je po ſdacźu hiſchcze młody a je cźornobrunjeje barby. Ma kožany paſ bjes ſamka. Wobſtejećź pża žo proſu, ſo ju jeho pola Żandarma w Hodźiju ſebi wuzadał.

Se **Semichowa.** K naſchej powjeſći, ſo je ſcholarka wyſcźelkubla w Semichowje 18 lět ſtara Kriniżej ſ wokna padnyła, hiſchcze podamy, ſo je wona na ſcźehowki franjenjowu hiſchcze njedźelu wumrěła.

Z **Róžanta.** (Druha rozprawa.) Cežki dónt je tudomnu Glawšec ſwójbu potrjechił. 6. julija ſkhori mějićel wobkhoda Jurij Glawš na paliwoſć (Hitzschlag) a dyrbješe ſo tehodła do Worklećanſkeje khorownje prewjeſć. Mjez tym ſkhori jeho mandźelſka Marja cežcy na zahorjenje płucow. Po někotrych dnjach zaja ju Boża ruċka a zemrě tak nahleje ſmjerće 16. julija. Wo tom njeſmědźiše khory mandźelski tu khwilu ničo zhonić. Hdyž pak zasy bóle k ſebi přińdże, dźiwaše ſo, zo jeho wopytać njepřińdże. Troštowachu jeho z tym, zo je ſkhoriła. W tej myſli je też 23. julija zemrěł, wobaj derje přihotowanaj na puć do wěcznoſće. Nětko wopócźujetaj pódła ſebje na Ralbicźanſkim kěrchowje, hdźež bu Jurij dźensa (ſrjedu) dopołdnja ſwjatočnje pokhowany. Na wobémaj pohrjebomaj bě ſo, njedźiwajo dźělawehu dnja, wulka mnohoſć žarowacych ſeſła. Tak nahle ze ſwěta zminjenaj ſtaršej zawoſtajištaj 4 dźěći w ſtarobje wot 18—23 lět. Tute maja nětko klamarſtwo a žiwnoſć zaſtawać. Z jara pruhowanej ſwójbu žehla přiwuzni, přećeljo a znaći. Njech je to zawoſtajenym k troſtej. Dowěrmy ſo Božej woli, kiž wšo prawje čini. Tak nahle zemrětaj pak wotpočujetaj w měrje w ródnej zemi!

S **Kamjenza.** Pſchichodne wuplacźenje wójerſkeje ſaſtarańſkeje renty na Kamjenzſkim pójſe a tutej pſchidźelenych agenturach, kaž też na druhich poſtach budże ſobotu 28. julija.

S **Kulowa.** Po 25łětnej ſwěrnej ſłužbje ſtoji dotalny wjednik ſwobodneje wohnjowneje woboru Schich je ſtrowotnych pſchičinow ſwoje ſaſtojnſtwo. Sa jeho wulke ſaſłužby ho jo w poſlednjej ſhromadźiſnje ſa cźeſtneho pſchedſydu pomjenowa.

Z Łužicy

Ze **Sěrachowa.** (Połrjeh prálata Müllera.) Wčera ſrjedu dopołdnja pokhowa ſo z wurjadnje wulkim wobdźělenjom Sěrachowskeho wobydlerſtwa a wulkeje ſyły žarowacych z blizka a daloka w přitomnoſći ſobuſtawow Budyſkeho kapitla kaž też přiſłušnikow Wettinskeho doma, njedźelu zemrěty předar na wuſłužbje prálat Frane Müller do měſniſkeho rownišća města Sěrachowa. Před pokhowanjom měješe dekan Hartmann z Budyšina za zemrěteho prálata requiem. Po tym wěnowaše wosadny farař Mott zemrětemu ſobubratrej a ſynej města Sěrachowa krótke wutrobite ſłowa wopomnjeća, mjez tym zo běše před tym hišće raz žiwjenjobeh zemrěteho před wulkej žarowacej wosadu rysował. Na pohrjebje wobdźělichu ſo też někotři ſerbſcy duchowni. W cyłku bě na 60 duchownych zaſtupjenych.

Se **Zitawy.** (Aktowa toſcha ſ 1800 hr. žo kradnyła.) Mutoru popołdnju žo w leżownoſći tudyſchere Drježdżanſkeje banki jenemu wožomnitej kolejo ſ cźornej aktowej toſchu pokradny, kotrež bě njewobkedźbowane ſtejo woſtajił. Aktowa toſcha wopſchijeſche 1800 hr. twjerdych pjenjes we wſchelakich druſinach. Pſchchłodjena firma žlubi 10% temu, kotryž może paducha mjenowacź.

Se **Schmorkowa.** Wčera dopołdnja wokoło 11 hodź. ſo w bliſkoſći ſtatneje dróhi Kleinbórk—Schwepnitz cźeło ſtarſcheho wandrowſkeho, kotrež hižo twajeſche, namaka: Komiſſija ſa pſcheſpytowanje morduſtwow ſ Drježdżan žo hnydom na měſtno njeſłuka ſaiwo'a, ſo by ſa dalſchim ſledźiła. Twarſki mjchtr ſe Schmorkowa bě pſched 3 abo 4 njedźelemi wandrowſkeho na ſamtajnym měrće pokrytého leżo widźał, myſlješche pak, ſo ſpi. Po wuſlédźenju komiſſije ma žo ſa to, ſo je wandrowiſki thory był a w lěſu ham wumrěł. Jedna žo wo Reinholda Raſchku rodźeneho ſ Miſchnja.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

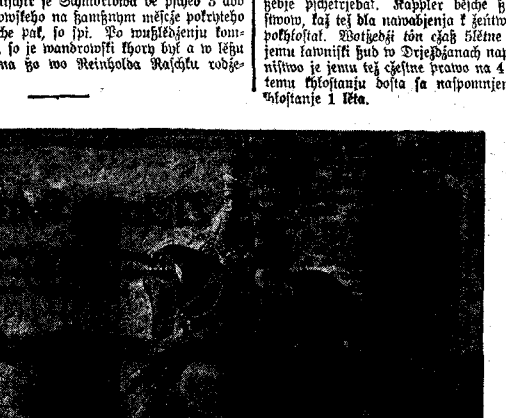
* S **Bergſtädta.** (Wožu napadnu ſwójbu.) Sſobotu wječor napadny hobrſti rój wožowu Burkersdorfſkeho wogbderja. Sa krótki cźaſ běchu dospołnje ſ wožami pſchikrute. W ſamknjenej kóždnju wjoſowachu nabydnjenčeſko ſ rosnjendnjennymi wožami. Wobej žonje žo wjazu krócź ſkałachu, kotre pak bohužel žanych wožebitych ſcźěhowkow njemějachu, dokelž žo doma hnydom hoješće hrěbki wuzjichu.

* S **Warnsdorfa.** (Mrowje po tyſazach hinn.) Dźiwny jeſt mójemu tu njeſ mrowjeni wobkedźbowacź. W bliſkoſći jich mrowow a po jich puċźikach je tyſazy a tyſazy morowych mrowjow huſto doſcź we wulkich hromadach, kotrež žo njedźiwjazy ſmjeċźeneho waſchnja tutych inſektow wot towarſchow leżo woſtaja. Jedna žo tu najſterje wo epidemiſku mrětwu, ke kotrej wulka ſuchota podpjera.

Wusudźenja

§ W polowanſkej inſtanzy jednaſche maka khłoſtanſka komora krajneho ſudniſtwa pſchećiwo 41 lět ſtaremu Bjedrichej Golbſej ſ Bjedrušk pola Budyſtez. Prěnja inſtanza běſche jeho 26. hapreje dla ſſchinjenja farara Böttgera w Budeſtezach k 6 njedźelam jaſtwa ſaſudźiła. Golbs běſche prjedy ſobuſtaw SPD poſdźiſcho Tannenbergiſkeho ſwjatka a ſajmowaſche žo wot wěſteho cźaſa ham ſe NSDAP. Wot kěta 1929 je bjes dźěła. Je ſenjeny a nan dźeſća w ſchulſkich létach, wot oktobra 1933 je doſtawał ſpomožerſke podpjery we wyſokoſći 12 hr. tydźenſch. Naſtupnu 1933 ſadaſche Golbs wo pſchipokaſanje běrnow o pora punzlow ſe ſymſeje pomozy, běſche trěbne formulary wupiſał. Wjeſny wjednik Max Wagner ſ Bjedruſka běſche ſadanje do liſejinu potrěbnych pſchijał a tutu k. farar Böttgerej jako pſcheběhyde ſymſeje pomozy w tamniſchim pſchepokaſał. Běſche wot farara ſa Golbsa 2 ztr. pſchipokaſanych doſtał. Wopiſmo běſche wot farara podpiſane. Wagner pak njeběſche wopiſmo Golbſej dał. Na napraſchenje Golbſa, cźehodła běrnow njebołtanje, jemu Wagner wotmołwi, ſo na tym Budeſtecźanſkim wini. Golbs běſche ſ teho žudźił, ſo farar Böttger jeho ſadanje njeběſche wuſłyſchał. W žiwotnim roſhorjenju běſche na to fararjej 28. 12. 33 liſt piſał a w nim měſtna žiwj. piſmo a Hitlerowcho „mój bój“ napomnił, kotrež kedźbuju na to, ſo běſche farař zyle ſprawnje jednał, běchu ſa njeho ranjace na cźeſći. Hakle w jednanju pſched hamtiſkim ſudom ſo Golbs powuċźi, ſo je fararjej ſkhiwdu cźinił. Potom běſche Wagner jemu prajił, ſo Golbs tehodła běrnow doſtał njeje, dokelž ho njeje na wólbach dnja 12. nowembra 1933 wobžělił. Pſched krajnym ſudniſtwom wupraji Golbs ſwoje wobſarowanje, ſo je ſo ſtał ſ woporom njedoroſumjenja dla Wagnerowcho jednanja. Swojej wólbnej winowatoſći njeje dla thorośće dóſtacź móhł. Powo anje ſtatneho rěcźniſtwa a Golbſa ſo facźiſny, khłoſtanje ſo na 3 tydźenje jaſtwa ſniži. Pſchi tym ho jako wołóżenje khłoſtanja wobkedźbowaſche, ſo je Golbs w hubjenym hoſpodarſkim położenju ſ hněwa dla njeſprawneho jednanja Wagnera tak ſo ſabjerżał.

§ Se ſtraſchnym ſłóſtnikom ſabkraſche ſo druha próſdninowa khłoſtanſka komora we wohoſbe 59 lět ſtareho we Schěrachowje rodźeneho a napoſledk w Budyſchinje bydlaceho Maxa Guſtawa **Kapplera**. Po wotpokucźenju dźěſćeho khłoſtanja ſo 2. oktobra 1932 ſ jałby puſchći. Spočatk lěta 1933 pſchijimaſche namjety na ſawěſćenje wokna a renty a pſchi tym wjele ludźom w Lomnizy, Ohornje, Niederlichtenawje, Großnaundorfu, Biſchheimje, Lawalshe, Neukirchu, na Zidowje a Bukopri wudawał, ſo ſawěſćenja, kotruż ſaſtupnje, też je ſkonu kryte donty ſawěſćuje a pożeżonki na hypotheki poſtic'a. W druhich pſchipadach běſche bórſonne wuplacźenje abo połowſchenje renty ſa hnydomne ſapłacźenje wěſteje ſumy ſlubił. Na tute waſchnje běſche ženi na njeſprawne waſchnje 153 hr. wudrěł a ſo žeje pſchetrjebał. Kappler běſche žo podobnych jednaſtwow, kaž też dla nawabjenja k ſeſitwoje wjazy krócź cźeſće połhłoſtał. Wotbędźi tón cźaſ 5łětne khłoſtanje, kotrež je jemu lawniſti ſud w Drježdżanach napołožił. Teſanne ſudniſtwo je jemu też cźeſtne prawo na 4 lěta wotrjekło. Tutomu khłoſtanju doſta ſa naſpomnjene jebanſtwo dalſche khłoſtanje 1 lěta.

Wo 3. němſkim olympiſkim pſchedpruhowanjom,

kotrež ho farjabowa wot němſkeho olympiſkeho komiteja ſa jchańſtwo w Barlinje: Jedyn ſ znatowſtwowych wobžělnikow, hauptmann ſ Langsdorfa, ſ „Mollwitz“ pſchi ſkoku pſches khrótku hriebju.

§ S lohkomyslnosće a pod wliwom duschinjeje depresije bješe 24 lět stary swobodny Max Božidar Bobak se Budyšcina swoje sastojnstwo w sastaratni na Židowje shubił. Tam bješe wot lěta 1925 dźełał a 14. junija 1933 jako pomocnik hlownego pokładnika so do službY pschijał. Jako tajki mjescheše knihowjedniwo sastaratnje wobstaracz. Dokelž bješe pomer i mlodej holcu wostajił, bješe do duschinjeje depresije zapadnyk. So by jebi prědk k rospjerschenju wobstarał, je jebi w 3 padach zyle wumjadnje jenu do rukow datych měšazných pschinoschkow we wyšokosći 32 hr. ja jenu sastaranu pschijowjił a ja zebje pschetrjebał. Druha khlostańska komora njewidźesche w nim sastojnika w swojźu khlostańskeho sakonja a sajdźi jeho dla jednoreho pschekschiwjenja k 4 njedźelam jastwa. Wupruhowanišći cząš so pschinjoli.

Němski šewc — kral w Južnym morju

Psched wjele lětami wupuczowa schwabiski schewc j mjes- Hefele se swojeje južnonemjeje domizny do Ame- . Jeho žyn a wunk, Franz Hefele, pschewsaţnaj dźěrjomješćo a shobatwjichtaj. Wunk bě so mjes tym do nt Hevell f amerikanisował. Wě lěcze 1920 bě tak y, so měsesche dosć, a tuj njehnjesche won do žywota. swojim puczowanju pschindże na južnu kupu Umea, f juhu wot ekwatora hischcze 800 km wot Gilbert kupow leži. Ta bě ja njeho paradis. Klimatisny orbnje wschitko dopjelnja, schtoż może jej człowjek ś, a j domorodnymi so schwabiski schewc derje snjeże. i ludo běchu kraţnje frosczene poslawy — wulke, do- nje, mile a pomozne dźěći, kotřiž zuschu muza i wu- a rohowymi nawočnjanami najprjedy wobdźiwachu, pschezelnje pschiwschachu a derje i nim wutrjechichu. towy dyrdoudejnik swoje dalsche puczowanske plany eji a wobsankny, na dalsche na kupje Umea wostacz. uka rajska kupa steji drje pod jendźesatej wyschnoszu, pak je njewotwisna a ma swojeho kraka, kotrehož jelezenju pschipósnaja a tij mérnje nad swojimi 1800 nymi knjezi. Frank Hevell bu hórsy prawa ruka kraka, hijo wobstarny. A hdyž stary kral na jeschkowach sta- jemrě a 1800 wobydlerjow kupy nasšědnika wolachu,) wólba na naschcho schwedskeho schewza Franka la.

evel wólbu pschija a je nětko hižo nekotre lěta kral upje Umea. Swoět njeje wo nim hač dosal ničho ai, dokelž malo wažnosće na diplomatiske sajtupjerkładje a na dalsche pocżahi k druhim krajam. To schtoż Umea trjeba, so by shežomna bu'a, podawa jara schczedriwje. Po cząšu bu njedostatk na rje- niskim graece. Tuž wobsamknu kral Frank I. je žiwo- brunymaj ministrowaj „zibilikowany" swět wopy- jědźesche j ninoj do San Franziška, so bychu tam ko trěbne nakupili.

Rjeje wulki swět kiik wabił, wulkamnešto a wschitke jesče modernejho cząsa, kotrež na waschej kupje njeje- praschachu ho jeho. Na to Frank Hevell j hlowu o wotmolwi: „Ně, zyle wjesče nic. Schtož tam žiwy njebudże frosenicz. Tam na niczim njepobrachuje. paradis a žiwy wschitzy shožowni. Schtoż macje wy tr, to k tomu njeshtuscha, so by shožowny był. Mako ke temu žluscha. To tak nochzu pscheradźicz."

Najnowiše z cyeleho swěta

*** Wot niedźele do Rańcheje Marti (w Pruskej) pschezo znowa žyzne njewjedra thodża, kotrej ho j měsi- nami j krajnymi deschczemi pschewodźeja. Tele wulke hromady wody zu sdźěla, wobeběe w Nowej Marzy, wulku schkodu nacziniše. Tak zu wischelake wězy wokoło Driesena wobeběe cjerpiše, hdyž zu so ztoro wschče dwo- ry počzrjele. Stót zu mohli jenoj j wulkej prózu wuthowacz. S Czelachowsko-Schmituskich stron zu podobne po- mješče dóschle. Tam stót sdźěla hižo we wodźe pluwasche, wobeběe žiwinje, kotrež mózachu ho jenoj j natoženjem wschitkich srědkow wuthowacz. Póbla wódneje schkody je druha schkoda se janježenjom schojeješow a gmeinskich pu- czow j pěskom a błotom nastała.**

*** Prezident Sjednoczenych statow północneje Ame- riki Roosevelt je wuteru j sjschjatom „Houston" jako pręni j prezidentkom Sjednoczenych statow na wopyt Ha- waiskich kupow do Honolulu pschijěł. Wopytej prezidentka a tymle zwonkownym městnje amerikanskeho knježtwa ho j pohladom na politiske położenje w dalekim ranju wobeběta wažnosć pschipisuje.**

SS je je žamostatnej organisaziju.

Himmler, krajny wjednik SS, kotrjž ho na wukas kanzlera Hitlera tutomu jako najwyschschemu SA wjednikej kjesposrědnje podsteji. Rozwojarjadowanje je jejkuk tole, so ho SS jako žamostatna organisazija we wobtuku strony postaji. Je też j pschipósnaczom wjednika sa wulke ja- ližby, kotrež je jebi SS pschi podawkach 30. junija dobyła.

Smeški

„Masch makeho bratřika, Michałko?"

„Ně."

„Ssnadź inaku hotsiczku?"

„Ně."

„S kim dha ho potom sadźerasch?"

*

Jalosnuje, kak ho dźěcżi womasaja, hdyž jebi na dróh hrajkaju!"

„Haj, dyrbjach wczera też wótrom hólzow womyez, prjedy hacz žiwjeho mjes nimi namakach.

Budyske stawniske powěsće

j dnja 24. julija 1934.

Porodny: 22. 7. Jakubej Jurjej Walterej, dokora- jizkemu molerjej, žynk. 23. 7. Diegruberej, Korli, jedla- rjej a polstrowarjej, dźowka. — Pschipowědanja: Fitler, Hugo Jan, pschijatajenz, j Melicharowej, Jilsu Mar- got, bjes powolanja, wobaj w Budyšcinje. — Kretschmer, Arnoscht Jan, twarski dźełaczer, j Frenzlowej, Hanu Marthu, domjacej dźowku, wobaj w Budyšcinje. — No- wak, Jan Jurij Beno, technikar, j Schmidtowej, Julija Fanny Gertrudu, domjacej dźowki, wobaj w Budyšcinje. — Jannasch, Hermann Friedrich, pschekupski pschijatajenz, j Brücknerowej, Flora Erna, domjacej dźowku, wobaj we Budyšcinje. — Swjatane mandźelstwa: Wehder, Bruno Emil, wuczeŕ, j Wodnerowej, Johannu Helenu, wuczekku, wobaj w Budyšcinje.

Radio

Pjatk 27. julija žiwischimy:

Königswusterhausen. Nimo jnatcho wschědneho programma: 6.20 ranschi konzert. 12 pschipoldnischi konzert. 15.15 tacżele. 20.15 hodźina naroda. 21 Richard Wagner.

Lipsk. Nimo jnatcho wschědneho programma: 5.50 ja burow. 8.20 tacżele. 11.50 ja burow. 12 pschipoldnischi konzert. 14.25 ja žony. 19.45 krótki politiski pschehlad. 20.15 hodźina naroda. 21 pěsana ludowa hudźba.

Hischcze wažne j dnjowneho programma. Barlin: 21 j operettow. Warschawa: 20.12 orchesterski konzert.

Ziawny dźak

Za potrěbnosće Domowinskeho zlěta w Radworju přepokazaštaj nam

knjez farař Swjela	10,— hr.
knjez farař Kětan	4,— hr.
hromadże:	14,— hr.

Woběmaj knjezomaj dźakuju so na tutym měst- nje za tajku serbsku woporniwosć. P. Nejdo.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Serbske blido „Cornobóh". Zeńdźemy so na Cornobozy njedźelu 29. pražnika wječor we 8 hodź. Spominamy na Jana Arnošta Smolerja.

Wolmjane musliny za šóreuchi
m 1.50 1.70 1.95

wolmjane musliny z.lčenjaki
m 0.45 0.68
Schaaf

Cynkowane
bowy, 28 cm **0.90**
bowy, 30 cm **1.00**
wanje, owslowe, 52 cm **2.50**
zawarjeński horne
z termomotrom . . 4.50 3.50
wanje ke kupanju
170 cm 11.85 9.85
pola firmy
Siegel
w Budyšinje, Zadna Bohata hasa 15

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihařni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"
Jenoż **20 pj.**

Nowa moderna spanska jstwa
njebarbjena, za 175.— hr., skoro *nowa kuchinja za 95.— hrivn.* přileżnost. kupny dom Seifert
na Kamjeńnej hasy 29

Tobak 50 g
dobry a tunjo! 1 punta 75 pj. **15 Rudolf,** Hauensteinska hasa 4

Zapřah mlod. ryzakow
(Rotschimmel), ermlandsk., koble, wulkosć 172 cm, dobrej k čahu a bjez zmylkow, na předań evtl na wumčnjenje, kaž też sylneho **dźělaweho konja** ma na předań **powoźnik Jenka w Budyšinje**
Zadna Bratrowska hasa čo. 2
Telefon 3326

Kóń,
lišak, 2½ lěta stary, syln. postawy, 170 cm wulki, na před. **w Rózeńce čo. 21.** Je zwučeny na jenopřežny a też dwojopřežny zapřah.

Jeli Was hłowa boli,
je-li so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanjeće-li fałdki,** tak zaleži to často na tym, zo sće za- komdźiłi, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot

Ericha Lenza, wosebit. optikarja
w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

aelec rěznistwo w Bukecach
porucza
howjaze mjaso, tučne pt. 45—50 pj.
y a popjećene wobrjebło npsteak) pt. 70 pj.
owe mjaso pt. 60 pj.
o, k pjećenju hot. pt. 80 pj.
ace mjaso, pleco,
ka pt. 65 pj.
ty a hrjebjeń pt. 70 pj.
h pt. 60 pj.
vy połč a sadło pt. 70 pj.
mjaso punt 60 pj.
i a serwelat. kolbasa 1.50
truhe kołbasy pt. 70 pj.
ie howjaze a swjaze
...jaso pt. 65 pj.
kałdony, wumjo, płuca,
howjaze hłowy pt. 15 pj.
sulcowe mjaso 5 pt. 1.00
sušene połč a swinjace
mjaso pt. 80 pj.
łój a šmawc
wšo we wulkim wubjerku.
Wšo čerstwe rězane.

Kóždy
kiž při kupowanju pola našich inserentow so powoła na nawěšći, kiž je čitał w našich SERBSKICH NOWI- NACH, pomha nam naš jenički dźenik wudźerżeć.

Spanske jstwy kuchinje / jědźeńnje polstrowane meble jednotliwe meble
kaž też wšě najtuńšo a we wubjernym wuwjedźenju pola firmy
Fr. Wenzel w Budyšinje
w Serbskim dom'e
Manželske požčanki so přijimaja

Zlětowe fotografije
su so wurjadnje poradźiłe. Kóždy może sebi je wobhladać a skazać w Serbskej knihařni w Budyšinje

415 kolesow
rozpředach hižo w tutym lěće. To je z dopokazom, zo dobre *twory płačizny hódno předawam. Najnowiši* wubjerk znamkowych kolesow. Wokoło 300 kolesow na składze. Na přeće płačenje w dźělbach. Napłačenje 10 hr. Tydźeńska dźělba 2 hr.
J. Schieback, na Mužakowskej dr. 4
Přijimam trjebane kolesa jako napłačenje.

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe
aparaty
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje
FOTOWY DOM
Richarda Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy 18
Wuwiwanje filmow a płatow kaž też wotčahi wčejwustojnje a najspěšniše

Nowa knižka
My Łužiscy Serbja
přinoški k zeznaću serbskeho ludstwa, němscy pisana, z nastawkami O. Widaza, B. Krawca, Nawki a J. Skale je runje wušła. Może so kupić za 50 pjenjezkow w
Serbskej knihařni w Budyšinje

Wšěch tych, kiž su na Domowinskim zlěće fotografowali
a maja rjane wobrazki, prosymy, je nam při- pósłać. Najrjeńše wobrazki budźemy mytować
Nakład „Serbskich Nowin"

Kóždy čitaj „Serbsk. Nowin"
je **zawěsćeny z 1000 hriwnami** při smjert- nym znjezbożenju abo při dospołnej invalidnosći

Přiloha k číslu 172 **SERBSKE NOWINY** Štwórtk 26. julija 1934

Jězba do Hornjeho Ammergawa a Bajerskeje

(Skónčenje.)

Dale k juhu sahachmy a hižo nazdala kiwachu hórske hory, byrnjež hišće na 100 kilometrow zdalene byle. Wšudże widžachmy plódnu krajinu, nihdże zesušene hona, kaž pola nas. Krajina na suchoće njeèerpješe, bě so tam huščišo deščowało, tež w nawječornych dźelach Bajerskeje. Pšenca a wows, rěpa a běrny a pastwišća so zelenjachu a stejachu we najrjeńšej pyše. Tež we Württembergskej. Nimo Sternbergskeho, Kochelskeho a Walchenskeho jězora — tu je wulka milinarnja natwarjena wot 1918—1926, kotraž lětnje 180 milijonow watt podawa a cylu Bajersku z elektriku zastara — dosćežechmy Partenkirchen, znate zymske sportownišćo. Bohužel njemějachmy časa, jenu ze znatych wudolinow „Zugspitze", najwyššeje hory Němskeje, wopytać, tež nic na jeje wjeršk ze železnicu dojeć, štož móže sej při 20—25 hr. płaćizny jenož bohačk dowolić. Majestotny začišć zawostaja tute horiska, kiž su z wěčnym sněhom a lodom přikryte.

Ke klóštrej Ettalej, kotryž je khěžor Ludwig 1330 za benediktinow założił a hdźež so zdawna sem znaty dobry palenc wari, krajina khětro postupuje a po dróży so wijo stona autobus k wyšinje. Na dobo leži wjes před nami, z kotrejež so cyrkej a klóštrske twary wuzběhuja. Wšo sej bliže wobhladachmy, tež tamniši swětasłowny war woptachmy.

Hakle w pózdnjej nocy docpěchmy naš hlowny cyl — Horni Ammergaw. Při druhim přijězdże běchu dróhi khětro wosamočene a tuž njebě lohko, přenocowanja namakać. Drje měješe kóždy na swojej cedli mjeno a dróhu napisanu, ale w čmowej nocy je pytać w njeznatym městačku! Jenemu so dě zeńdże. Dokelž bě hižo khětro pozdźe, bě jedyn hospodar skazane lěhwo dale přenajał, štož bjez wěstenja wobkhodneho hamta na žadyn pad činić njesmědźeše. Tuž sedźeše woprawdźe „na dróży". We jenej korčmičcy bě hišće dobra duša a ta wza naše cho putnika do swojeje domjacnosće. Bě znajmjeńša pod třěchu, byrnjež hubjeńšo było. W tutych dnjach hospoduje wjes — ma napohlad małeho měsćańka — ze swojimi 2220 wobydlerjemi na 4—5000 cuzych. Tuči so do hospodow wodźa. Wšitcy njejsu domorodni, su z druhich kónčin Němskeje přichwyli, so tu zasydlili a domjacne wašnja a narěč přiwzali a so docyła zažiwili.

Lětuši přiwał hosći z bliska a z daloka je njesměrnje wulki, dla 300lětneho jubileja Hornjo-Ammergawskich hrow. Prěnje předstajenje wotmě so na khěchowje před farskej cyrkwju. K wotwobroćenju móra, wosrjedź ćésnosćow třicećilětneje wójny, běchu wjesnjenjo tutón slub činili a dźerža jón sweru dale. Předstajenje hrow je so do nich zakorjeniło a je nješto, štož z wjesku zwisuje. Su hižo na druhich městnach spytali, hry napodobnić, ale tam pobrachuje narodna nabožna póda, na kotrež su tudomne hry wurostle, tež wobluk, kotryž je bohatej měrje Boża stwórba poskićuje.

W tych dnjach je gmejna jedyn cyłk. Cas hrow je wulki podawk, na kotryž so cyle lěto dołho wjeseli. Za domjacych su hry nješto stare a tola zasy nowe. Z wuwzaćom wożenjenych žónskich, hraja wšitcy wjesnjenjo. Njeje to zajimało, zo maličke dźećatko na rukomaj swojeje sotry hižo sobu hraje, palmowu halžku do rukow dóstanje a při swjatočnym přikhadźe Jezusa do Jeruzalema swoje „hosanna" spěwa! Tak přińdże, zo je z časami na wotewrjenym jewišću na 5—600 ludźi. Cežko je, trěbne žónske róle zwjesć, hdyž su woženjene wuzamknjene.

Hižo nazdala kiwa dom pasionskich row tym, kotriž z časom do Hornjeho Ammergawa přijědu. Bu 1899 natwarjeny a w běhu lět powjetšeny. Je 27 m wysoki, 45 m šeroki a 49 dołhi a ma na 5200 městnow k sedźenju, kotrež su kóždy króć hač na poslednje wobsadźene. Zajimcy přihotuja so na hry z wulkej Božej mšu w farskej cyrkwi za katolskich a za evangelskich je wšędnje přileżnosć w bliskości doma hry. Hraje do dopołdnja wot ½9 hač do ½12 hodź. a popołdnju wot 2—½6. Maćizna hry wopřija stawizny Jezusoweho ćerpjenja wot přikhada do Jeruzalema bołmončku hač do jeho horjestaća jutrowne ranje. Mnohe předznamja pokazuja so w živych wobrazach, kaž wuhon z paradiza, předaće Józefa do Egiptowskeje atd. Tekst je we zašłym lětstotku spisał farař Dasenberger, wopřija předhru, 16 „předstajenjow" a dohru. Khór, deklamator a solistojo wudospołnja cyłk. Tekst je farař Leo Weismantel znowa wobdźěłał, orchestralnu hudźbu pak bywši organista Rochus Dedler spisał. Tutu njemóžeš nihdże dostać, dokelž je rukopisna, teksty pak we wšelakich rěčach.

Najwažniša róla je Khrystusowa, kotruž hižo lěta dołho Alois Lang předstaja. Ma čělnje a dušinje najćežšu rólu. Tež dalše róle su w najwustojnišich rukach. Před tajkim nutrnym dźełom zapraji kritika, tež nabožneho dźiwowarja. Na tym ničo njeprěmjeni domjaca narěč, kiž do spěwa a deklamacije ćeče, tež nic widźomna njerunosć dźiwajo na starobu předstajacych wosobow, hdyž maskow a perukow, pudricy a barbičkow njewužiwaja. Tak móže so stać, zo je mać młódša hač Khrystus. Wšo to njezamóže zhromadny začišć, ideju passionskich hrow pomjeńšić, mjenujcy tute nutrne pobožne zhromadne dźełko hrajerjow, kotriž swJj nadawk tak zaprimnu, kaž by to Boża służba była. To je ludowe wumjelstwo, při kotrymž duch cylka dźeło jenotliwca překisa. Tu widźimy, kak so nabožina z wumjelstwom zjednoćuje, haj, tuto z njeje so rodźi.

Hnydom po předstajenju zastupichmy do autobusa, kiž nas přez horatu wotměnjacu krajinu do Kemptena wjezeše. Po puću widźachmy rjane jězory a blisko městačka Füssen krasnaj hrodaj Neuschwanstein a Hohenschwangen, kotraj na horomaj trónujetaj. Tutón natwari kral Maks II. 1832, tamny kral Ludwig wot 1869—1886. Prjedy dyrbjachmy přez wysoki móst, pod kotrymž w njesměrnej hlubinje rěka Eschebach šumi a howri. Přede wsu Oy mějachmy při druhej jězbje wulke njezboże. Autobusej złama so při jězbje na hórku zadna wóska a tuž nas druhe auta do wsy zwožachu, hdźež dyrbjachmy přenocować. Nazajtra jědźechmy z ćahom hač do Kemptena. Autobus hišće w nocy ćežity awto tam dočahny. Skazany narunański dźěl tak ruče z twórnje njedostachmy. Z Mnichowa drje běchu tu nazajtra, ale z Dortmunda hakle sobotu dopołdnja. Njelube přetorhnjenje jězby rozhori pućowacych a dźiwachmy so, zo móže so to při nowym wozu stać. Wjetši dźěl wuži čas a dojděže na swoju ruku z ćahom k Bodanskemu jězorej, wot Lindawa z łódźu do Friedrichshafena, hdźež sej Zeppelina, stareho a noweho, kaž też twornju wobhladachu. Nazajtra (sobotu) popołdnju jědźechmy z Kemptena přez Kaufhausen, Augsburg do Nürnberga. Při přerjej jězbje přińdźechmy přez Ulm, z najwjetšej cyrkwinskej wěžu (161 m wysokej), a přez městačko Dinkelsbühl, kiž ma hišće cyle zastarski napohlad, kaž před 4 hač 5 lětstokami — wobtwjerdźene z murju, z wěžemi, wrotami a druhimi wutwarami.

Wo manewrach jendźelskeho lětarskeho łódźstwa w Londonje,
kotrež so wot 23. hač do 27. julija dźeń a nóz wotměchu. Bombowy wotrjad lětadłow „južnoćelskeje armeje" leći na hłowne město. Stwarjowanja, w kotrychž městno so bjezdźiwnje kaž w sapitanju pruhowaci, dowjedźechu k nasłonjenju so by so London z wulkonadpadom sjednoćenych bombowych lětadłowych wotrjadow do rozpadałkow pschewobrocił

Jako běch z wučomcom Serbšćiny pola wótca Imiša

Spisał Korla Lenik-Raschik, stud. dir. na wotp. w Greußenje w Durinskej

(Stónčenje.)

Běše w tym cžasu, jako bě někajki pschećiwnik Serbowstwa sjawnu kedźbliwosć na Serbow sćahnył i knihu: „Der Panslavismus unter den Wenden". We njej spyta spisaćel dopokasać, so kulturna pschesjenosć wobsteji tjes Serbami, Ruśami, Polakami a Ćechami, a so serbšćy nawjedowarjo w Budyschinje, w Hodźiju atd. na to dźěkaju, idealne a materialne świšli mjes Sotowjanami pschejo bóle swužić. Tole wohidne pačenje njebě podarno. Jedyn sćěhowk bě tón, so schleschiske konsistorstwo satkaša, paćerśtwu wučbu w serbšćej rěći dźerżeć. We woprawnjenym cžuću njewinosće knjes Imisch wulzy rosporjeny žywe napschećiwjenja do wulkich dnjowych nowin pósła, w kotrymž niz jeno šatatke nadpady wótśje wotpokasa, ale też stósćiwych naschćiwarjow sich njesprawnych samérow dla thróble pschimasche. Tuńi jedźachu w Lěhnizy, we Wojerezach a w Rychwałdźe. Tehdy Imisch wučerjam Wojerowskeho wokrjeha, kotrež nakładowanje serbšćeje rěcže w nabožinstwej wučbje zyle spuschćiwšej pocžachu, to jadrinje skowo pschiwoka: „Bojcże so Boga bóle dyšli Boda!" (Wack bě mjeno schulskeho radźićela w Lěhnizy). Sa naju (sa Lawcježela a mje) bě to runje tak sajimawe kaž wužitne, so to wschitko widźo a słyschc składnosć mějachmój, duchowne bohdźenje Sserbowstwa i jeho njepschećelemi sesnać a so sa prawy bok rozpudźić.

Luboznische hacž tole thutne rozestajenje s pschećiwnikami bě znajomstwo s jeho wusnamnymi wodźerjemi. K temu bě pola Imischej najlepscha składnosć. Husćišcho tam widźach profesora dra. Pfuhla, hdyž sotru a swaka wopytaćej pschindźe. Dobrocžiwy wobstarny knjes s módrymi nawoczjemi — tak tón sjawny sestajeć wulkeho stowníka a mateje rěcžiznje hornjołužiskeje šerbšćiny psched mojim duchom stej. Dale tam sesnach njesapomniteho wušłědźerja hornjo- kaž delnjoserbskeje bytosće: Arnoschta Muku. S nim sym wjele lět dołhe dobry a pschećelniwy wobkhad měł.

Jónkrócž abo husćišcho sa tydźeń měješe knjes Imisch w Budyschinje cžinicž. Duž pschikasa pohonczej sapschahnyć a do města dojěcž. Swjetscha jeho pschewodźach. Wopytachmoj na pschikład fararja Hórnika, kotryž so w Pschedźenatku s potnym prawom „jedyn s najsaschkužbnischich šerbskich wótcžinzow" mjenuje. To běsche woprawdźe Rathanaelowa duscha hješe wscheho saischa. S kajkej mjerej dobrocžiwosću won, tón katolski farař, s knjesom Imischom a se mnu, jeho evangelskim kollegomaj, satkadźowasche! Lěto prjedy běsche hromadźe s pólskim spisaćelom Wilhelmom Bogusławskim „Historiju šerbskeho naroda" w swojim sjamšnym nakładze wudał. Rosmolwjenje so wo nju wjerczesche, a knjes Hórnik mi jedyn eksemplar dari s tym wumjenjenjom, so hych ju też wjesće pschestudował. Knjes Imisch so sa sarukowa, a ja jeju wocžakowanje wostróžnił njeśtym, hakle pisches tole studowanje šerbskich stawiznow hrudny wobjuh šerbskeho ludu blizšche sesnawajo.

Wo dokonjanych wobstaranjach dźěsche też druhdy k wokschewjenju do radneje pinzy abo do druheho hosćenza, hdźež šerbšcy kollegojo a druzy tnjeża so sthadźowachu. Tajzy běchu farař Kubiza Bukezanski aha farař Mrósak-Budeschezanski, dwaj hobrskaj knjesaj, kiž se swojimi jadrinymi hromani na mnje wulki jaczischcz cžinjeschtaj. Też hudźbnju mischtrow Kozora a Fiedlera tam husćišcho setkach. Pschi składnosći so pak też s němskimi knjesami sesnadźachmy.

Měrniwe studowanje a wučerjenje pódła dale pokracžowasche, wosebje na potrjebownego sastojnstwa dźiwajo. Mějachmoj s tym kemschikhody schćešcžjedźelniczow wobstaracž, w Božich służbach liturgiske spěwanja wuwjesć na předowanja naschcho mischtra posłuchacž. S jeho wukładźenja sczenja wo bohatym muzu a thudym Lazaru je mi w pomjatku wostało: „Hoschko bohateho muża běsche: Nješchto dobreho na cžiwot a nješchto dobreho do cžiwota! Jemu be brjuch sa Boha a tehodła satamanstwo jeho tónu". Wot knjesa Imischa nahnuty a podprjerany ja hižom po nětkotrych niedźelach žiwoje prénje předowanje po hornjołužisku dżerżach, a to we Wochożach, hdźež farske město hižom na wschě 9 lět wuprózdnjene běsche. Němskeho duchownego hyhu Wochożenjo husćišcho dostacž móhli, ale we tejo njerodźiznu. Serbja njedostachu, duž cžatachu, kóniž so w dźesatym abo jednatym lécže jedyn njenamaka. Krajny, ale žadny pschikład sczerpliwosće a mutrajnosće! Wochożenjo hyhu mje najradscho hnydom wóskhowali. Ale wschnosć hinak wobsamknu. Wróćistaiwsche konsistorstwo, wo mojim wuwucžowanju w šerbšcžinje thoniwschi, mje jako vikara do Klcineho pósła, hdźež bě léto prjedy farař Nowak wumrěł, a hdźež dla wulkosće wosady po rozsudźenju superintendenty Wendta Zrbalinskeho pomognik nuśnischi běsche, mjes tym so Wochożanske wožada Rychwaldskemu fararjej Zerzu, kotryž tam wschitke to léta sastupowasche a kěžro nahradny cžłowjek běsche, hischcže dale jako dósna kruwa słužicž dyrbjesche.

starske swisle. Wulkoměsto Nürnberg ma hišće wjele stareho, tak stary hród a w nim čwilowadła ze srěnjeho wěka, krasne cyrkwje, kaž k. s. Ławrjencej, radnu khěžu, znaty „Bratwurstglöcklein“ z 14. létstotka, pripłack židowskeje synagogi, wulke tornoščo, hdyž so při „Rjanej studni“ fotografowachmy. Njedźelu rano dźěchmy do farskeje cyrkwje ke mši. Po snědani nastajichmy so po měsće, kiž ma swoju ważnosć přez Hansa Sachsa, znateho šewca a basnika.

Po wobjedźe wopuščichmy město a jědźechmy přez Bayreuth, hdyž sej Wagnerowu villu, jeho row a swětaslowne dźiwadło wobhladachmy, hdyž so tu khwilu jeho opery předstajeja. Blisko Kamjenicy dyrbjachmy wospjet nowy awtobus wopuščić a přijědze nam druhi napřeco, kiž nas zbožownje póndźelu rano domoj dowjeze. Jězbje budźetej wšelake dopomnjeńki pola wobdźělnikow zawostajić.

Skitany přećiwo wšěm niezbožam?

Tola dźe je najnowše a najpodźiwniše struchły „žort“, kotryž je žebi šmjerć ſ człowjekom dowolila. James Kruck bě hač do žiwoje šmjerće widźany a pilny pšchekupc w Saint Charles w stacje Illinois.

Wón bě žebi wěstu cźichu hlawnosć ſ tym dobył, so njebě jenoż jedyn ſ najpyrwnišich pšchekupcow, ale dokelž tež ponóršenje hobrikeho parnika „Titanic“ pšcheżiwi, kotryž, kaž je znate, do lodowneje hory storcźiwšchi so ponóri. Kruck běšche jedyn ſ někotrych, kotrychž je žolmow wulhowachu.

Potom pšchětra jene ſ najcźežšich żeleznišich njeszbožow, kotrež su so hač do dźenźnišcheho w New Yorkskim stacje podale. 55 morwych — morwi a cźežko skanjeni wokolo njeho. Wón bě žebi ležo kožu wobodrjel.

We wójnje so jeho wobkhod šěhaše. Cźłowješe jón Europje dale mutwarjecz a jěd'eše ſ „Lusitaniu“ pšches an, wobdźěli so runje na tamnej jěžbje, jako torpedo n lódź do hłubiny pósła. James Kruck bě so cźežko trom sajedojcźił a běšche blizko so satepicź, jako jeho — poslednim wokomihu se žolmow wucźahnychu.

Njemójachu dołho šwěrjecź, hač je morjo na měsinje, cź so „Lusitania“ ponóri, 120 abo 600 metrow hłuboke. Take hłubiny Kruck pšchewinu. Na 30 zentimetrach mrě. A to takle pšchińdźe: Kruck bě žebi to Saint Charleje wokolinu wukeczał. Cźłyšche wěcźu pšchekocźicź, kaž bě dwaj metraj schěvoka, ale jenoż nědy'e 30 zentimetrow hłuboka. Sa tutón jaměr wusuł so žiwoje cźrjoge drodźejsche pšches wodu. Sšrjedź rěcźi pak do womorty nuwšchi so swjese, padnu ſ słowu do wody a prjedy ſ mójachu jemu na pomoc pšchińcź, bě so satepił. j.

Morwy so wróći

W jendźelskim měsće Loeds se žiwym wobdźělenjom lydłeršiwa 61 lět stareho Jameza Walšha pohrjebachu. Jo cźežko běchu ſ měšchcźanskeho kanala sćahnyli. Njezwonły pschipad abo samomordarstwo — to njemójachu sćicź. Pschiwuzni morwego sa samožnego spónjachu, spónjachu jeho jenoż na podobnosć'i, ale namakachu na o schiji krušna sažo, kotrež běchu jeho wožebite znamje.

njedźele po pohrjebje ſ jenemu wujzej Jameza Walšha jsi pschińdźe, kotryž mérnje „Dobre ranje“ rjekny a ...um, hdyž žaneje wotmołwy njedosta, so žadźiwany wopraša: „Schto dha maš?“ Cźehodła taitej woci na mnje cźinišch?“ Wuzk njemóžeše ani słowcźka rjez, pšched nim steješe morwy James Walšh, kotrehož bě pšched tśjomi njedźelemi ſ rowu pschewodźał. Podpjšcho wukopa go, so bě muž, kotrehož běchu ſ měšchcźanskeho kanala sćahnyli, zusy byk, kotrehož wulka podobnosć bě pschiwuznych zamuhlika, mješ tym so bě James Walšh jenoż sapuczowak, sćitoż njebě nikomu pšechradźił. j.

Tak bě tón rjany, w tódźbym nastupanju mi sajmawy a wužitny cźaš mojeje wucźby w Jmišchowym domje nimo, a napjelnjeny ſ dobrej wědomosću žerbskeje rěcźe a ludnoscźe kaž tež wuhotowany ſ dožiwajcej khmanosću ja dźěła a poměry duchownego sastojnstwa we žerbskej wožadźe go na pucź do Kletnego nastajich.

Rozšohnowanje wot knjeza Jmišcha a wot knjeni Jmišchowoje bě wutrobu hnujaze. Bě wjeseże, dokelž běch ſwój wottyknjeny tónz ſ wjetšcheho dźěła dozpił, a dobra nadźija běšche, so go pomaku hischcźe hłubšcho do žerbšcheźiny sakorjenja. Bě pak tež potuźaze, dokelž bě wšajomna pšichtiwnosć mjes woběmaj stronomaj nastaka, a ja wobstarnymaj mandźelskimaj bożemje prajach kaž lubowany syn starošcźiwymaj starschimaj. Sso hamo rosumi, so w žiwym wobkhadźe wotłachmy a go wospjet wopytachmy, jako běch ſ fararjom w Kletnom poitajeny. Lubošcźiwe sapitny knjeza Jmišcha w mojich hóšnych knihach mi wobšwědcźa jeho wokschewźaze wopyty w mojim domje. A cźaš žiwjenja njewuhaślíwe mi wostanje dźakne nowomnjenje na žerbšku wótcźinza a jeho lubu mandźelku we wutrobje.

Tehodła teš ſ radoscźu ihonich, so Jmišchowy naślědnik we wodźenju žerbšteho předarsteho seminara, knjes wšěcźe so mnu pschesłene, cźim bóle, dokelž je Jmišchowe schule". Bóh daj, so pšches njeho a pšches jeho wucźomzow go Jmišchowy duch, duch njesprózniweje dźěławosće, naiwětšcheje sprawnosće a žiwjateje wopor ſiwosće, płódnišo rosćěri w žerbškim kraju!

W tym pschećiu budźešch Ty, luby Fryžo Rocha, a cźe so mnu pschesłene, cźim wjazy, dokelž je Jmišchowy duch, kaž Twoje spjerowanje a bažnjenje wopokaluje, teš w Tebi žiwy. Bóh Knjes wšcheje miłosće go stajnje a pšcheje k Twojemu dźěłu a k Twojemu domej pósnawaj se ſwojim schiktom a žohnowanjom!

Twój ſwérny

Korla Lenik-Raschik.

Anekdoty

Wo anekdotach huito tołame pʼacźi kaž wo sławnych pożlednich žłowach wulkich mužow: ſu wumyślene.

Nózna rozmołwa.

W ſwojim cźaſu jara wobluboeny jendźelski lékař Abernethy ſo stajnje mjerjaſche, hdyž jeho w nozy mylachu. Jónu w nozy běchu jeho hižo dwójzy wuhudźili, hdyž hižo saſo klinkaſche.

„Schto je?“ Abernethy ſamjerjany ſ woknom zawola.

„Wschińdźeże thětſje, waženy knjes lékař“, hłóſ horje klinczeſche. „Mój žyn je mysch pożrěł!“

„Tak njech hischcźe hnydom łóźku pożrěje!“ lékař hněwnje ſarejiwschi ſo saſo do loża lehny.

*

Maſſenbeck běſche ſkupak. Sa zyle ſwoje žiwjenje njebě nikomu nješchto darił, jenoż tehdy, jako běſche pjecź lět ſtary a jeho bratr wot njeho wožyvnyy dosta.

Jeho jenicźke ſamołwjenje běſche to, so běſche jeho macź Schótka. Nětko bě nimo teho namrěł.

Njedawno jeho pschećeł ſetka. „Cźłowjecźe“, wón rjekny „twoja drasta pak je ſnjerć wotnoschena!“

„Na žadyn pad“, Maſſenbeck ménjeſche.

„Ale haj, dopomń ſo tola jenoż na twojeho nana, tón běſche ſtajnje kaž wulſiany. Jeho drasta kaž pschilata žedźeſche.“

„Pschećelko“, Maſſenbeck tu rjekny, „nětkole cźe nam. Ja dźe drastu mojeho nana noſchu.“

*

Wobhladnitwy bažnik.

Jako ſo Goethe na pucźowanje do Italſkeje poda, jeho wſchelazy ſnaći proſchachu, ſo by jim wſchelake wumělſke wězki ſobu pschinjeſł, wobjebje wuſadźowane wobrazki (Mosaiken) ſ Bjenadkow. Goethe wuproſchene wězki jenoż ſa tamnych kupi, kotrež běchu jemu pjenjesy ſa to ſobu dali.

Tamni běchu pschi jeho nawrócźe njelubje pschećʼapjeni a wopraſchachu ſo bažnika, cźehodła je jenoż na dźěł próſtwarjow dźiwał.

„To je wožuh“, Goethe ménjeſche. „Jědźech w cźołniku po Canal Grande w Bjenadkach a mějach pomjatne zebulki ſ pschećeńmi mojich pschećełkow na kolenomaj, ta nadobo wětſik ſadwuſchi zebulki do wody ſnjeta, hdyž ſo ponórichu.“

„Ale někotrym pschećełam ſeze tola to wuprošchene ſobu pschinjeſłi?“ njelubje pschećʼakjeni porokuju mi njeſachu.

„Haj“, Goethy poſmějwkuju ſo ſnapſcheźiwi, „na někotrych ſ ponujatnych zebulkow pjenjeſy leżachu, tuž njemójeſche je wětſik wotnjeſcź.“

*

Hněwny klamař.

Mějicźel klamow cźinjeſche bies dwěla ſac iſćeź ſłobiwego, hněwneho cźłowjeka. Běſche poſledni dźeń mižaza a hižo pšches dwě hodźinje nejbě nichtó wjac do jeho klamow pschiſchoł. Skónczinje ſo tola durje wocźinichu a ſe nimi ſajſupi ſtarſcha ſónſka.

„Macźe ujeſke nyddo?“

„Haj“, klamař rjekny.

„Je tej khmane?“

„Jenoż to najlepſche!“

„Derje, potom mi ſa pjecź pjenjezkow dajcźe!“

Klamař k mydłowennu ſudej zyle ſady ſtupi a cźłowjek mójeſche jeho morkotacź ſłyſchećʼ, ale wón dźe mjelcźo ſwarjeſche a potom ſaſo pschińdźe a ſłobiwe ſo poſmějkuju rjekny: „Chyeeze ſaweſcźe ſwojeho kanarika kupacź, nimam pravje?“

*

General Napoleon Bonaparte, hdyž njeběſche biſchcźe cźeſor, na ſwojej italſkej wójnſkej wuprawje w lěcźe 1796 wuherſti bataillon ſaja. Wjednik bataillona, wyſoki Nemethy, ſtary wojowar, pſchi tom jara na to ſtorjeſche, kak Franzowſojo wojuja. Wón je hiſchcźe, tak ſ horda napſomni, we wójſku thěžkorki Marije Thereſy wojował a tyrbi rjez, ſo je tamne waſchnje wjele bóle cźłowjeſke bylo a wohromjehej ſmuſitoſci wjeſe wjazy możnoſze poſtiċa'o.

„Kak ſtary dha Wy poprawom ſcźe?“ jeho Napoleon ſtrótka pſchetorhny.

„Tak blisko ſydomdźeſaſt!“

„To Wy zyle wěſcźe njerwěſcźe? Myſlu ſebi, ſeze dołho dosć žiwy, ſo bychcźe nawukny, ſo kóždy cźłowjek ſwoje lěta liczi!“

„Generalo“, ſtary wuherſki wojowar na to rjekny, „liczu ſwoje pjenjezy, ſwoje koſchle, ſwoje konje, ale lěta, k cźemu dyrbju tute liczicź, ſ tuthych mi žadyn cźłowjek teź ani jenicźke njekradnje.“

*

Schtó ma prawje?

Euathylus, młody Grjeka, dyžbješe pola filoſofa Protagoraſa prawowědu nawuknyć. Wón ſ Protagoraſom ſcźehowaze wucźini: Prěnja połowa honorara ma ſo hnydom ſapłacźicź, druha pak hakle potom, hdyž je ſwój prěni proſezź dobył.

Hdyž nětkole po ſkónczenej wucźbje Euathylus žadym proſezź njepſchiwa a teź ſwojeho wucźerja njeſapłacźi, jeho tutón wobſkorźi. Pſched ſudom pſcheczíwo ſwojemu ſchulerjej ſcźehowaze pſchednjeſe: „Hacź Cźe ſudnik k ſapłacźenju ſaſudźi abo hacź Cźe njeſaſudźi, dyrbiſch mje tola ſapłacźicź. Pſchetoż pak Cźe njeſaſudźa a ſy potom Twój prěni proſezź dobył, potom dyrbiſch mje po naju wucźinjenju ſapłacźicź; hdyž pak Cźe ſaſudźa, potom dyrbiſch mój wuſuda płacźicź.“ Na to ſchuler wotmołwi, ſo na žadyn pad k ſapłacźenju winowatu njeje, pſchetoż tole je jeho prěni proſezź. Sbudźe-li jón, potom njetrjeba po wucźinjenju płacźicź, dobudźe-li pak jón, potom po wuſudźe ſuda ke płaczenju winowatu njeje.

Sudź je ſ tutej ſwadu pjecźa do tajſich wuſkoczinow pſchiſchoł, ſo roſſudźenje na njewěſty cźaſ wotſtorcźił.

*

Dobry kral.

Anekdota, kotraž ma łžyſchinu, ſo njeje wumyſlena. Wona je ſo runje tak podała — ſchwedſki diplomat je ſobudźiſtaćerjej jeneho cźaſopiſa powědaſche, hdyž ſo njedawno wojſewi.

Jako ſchwedſki kral Gustav ſwoje 75. narodninY ſwjeceſche, namaka mjes jemu pſchipódłannymi wězami list, kotryž njebě jeho ſwjedonicźiwy privatny ſekretar wotewrił, dokelž bě na wobalzu tokito poſchmórnjenje cźitacź: „Jenoż wožobinisty“. Liſcźik ſe ſtowami ſapoca:

„Najſluſchni! Nadźijam ſo wěſcźe, ſo mje jutſe wjeczor na ſnatym měſtnje wocźakujeſch . . . “

Pſchekhwapjeny kral thětſje na adreſu pohlada: ſtr bě ſo „famyſit“, bě poſtajeny ſa matroſu na wójnſkej ło dźi „Kral Gustav V.“ . . .

Schwedſkam a mitoſcźiwego a rozumneho knjeſcźa . . . : njepoſrědnje kral kapitanej łódźe telegraſiſny ſdźěli da, ſo na matroſa ſa wjeczor dowol dostacź . . .

*

Sšławny lékař Hufeland jónu ménjeſche: „Je žno derje tak, ſo dyrbja cźłowjekoju jenoż kaſchlowacź, hdyž jim nješchto njeprawe do ſchije pſchińdźe, pſchetoż bychu-li ſo kaſchlowacź dyrbjeli, hdyž by jim nješchto njeprawe je ſchije pſchińdźe, potom njebhy krakanje dołha žaneho tónu wſalo.“

*

Krótko do bitwy ſo jedyn general khory ſamołwi. Bjedrich Wulki da jemu rjez: „Kral žaneje druheje khorotze njeſnaje dyžli ſnjerć.“

Hospodarski rozhlad

Schwórik 26. julija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,375
1 jendźelski punt	12,665	100 čěskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,64	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burſa 25. julija 1934. Po pschedkhadźazych ſtupanjach kurſow ſo dźenſa kurſy ſkerje wotkrjejſowachu, dokelž teź ordry ſ kruha publika hladajzy popuſczejchu. Seſtup kurſow běſche wſchak bóle techniſkeho raſa a wosnamjenja pschirodnu reakziju na prjedawſchi poſtup. Pschijomne powješze ſ hoſpodarſkich kruhow, kotrež hakle ſo na tónzu burſy woſchěrjachu, njemóžachu na połěpſchenje wjazy ſkutkowacź. Na rentowych wikach ſo wjele njepſchemění.

Barlinſke žitne wulkowiki. Teź dźenſa njeſamó ſo wobkhod wožiwicź, dokelž je poſticźenje nowych žnjow khlěbowego žita ſtajnje wjeſchi, mjes tym ſo na druhim boku je napraſchowanje małe. Sſ dźěła móżeſche ſo rožki a pšcheńcź nowych žnjow we wagonowych poſtrikach ſaměſcźicź. Sajim pak ſa ſtaru pšcheńcź dale wobſteji. Jeje pak ſo malo poſticźa. Teź ſa ſtarym wotnoſom ſo ſtajnje ſaho napraſchuje poſticźachu ſo wyſche płacźiny. Jeźcźmjenja ſo wjazy poſticźeſche a jenoż dobra druźina ſa piwarnje móżeſche ſo wotbycź, mjes tym, ſo 2- a 4-rynczkate pſchenitykowe jeczmjenje ſo cźežko pschedachu. Muka ſo na wikach njepſchemění.

Wječera płacźeſche w Barlinje zentnar

pſchenicy: 9,50—9,75 hr., rožki 7,40—7,50 hr., jeczmjenja, nalět.: 8,55—10,15 hr., naſypnitk. 8,05—9,05 hr., wowſa: 8,40—8,80 hr.

Nikotre płacźiny ſ Drježdźanſkich wikow.

Libjata 1,80—5,50 hr., kačata 0,80—1,80 hr., kury, ſtare 2,50—3,50 hr., młode 0,50—3,50 hr., hołbje 1—3 hr., huſy, ſarſane 1,10—1,20 hr., kacźi, ſarſane 1,10 bacź 1,30 hr., kury, ſtare, ſarſane 80—85 pj., młode ſarſane 1—1,10 hr., karpy 75 pj., liny 1,20 hr., jabjatka 5—40 pj., běrny, zentnar 8—9 hr., punt 9—10 pj., ſyrowe 12 pj., krěp 40—50 pj., ſrolotej 5—10 pj., kał, běły 16 bacź 15 pj., cźerwjeny 15—20 pj., ſydrowity 15—55 pj., pětſchilka 10—15 pj., hromak 80 pj., rjewjen 15 pj., butra 1,40—1,56 hr., jeja 9—11 pj.

Słótne wiki w Drježdźanach.

Na ſłótnych wikach ſteji dźenſa na pschedań 28 wołow, 65 bykow, 90 krowow, 625 cźelatow, 285 wowzow a 6 ſwini. Pola howjaſeho ſłotu a wowzow je wobkhod bies kuſnama. Cźelata maja pomały wobkhod a płacźiny ſu tu tłócźa. Sswinje maja wſchak teź pomały wobkhod, tola ſo tu ſamóne płacźiny płacźa, kaž ſand'enu póndźelu Najſjerje njebudźe ſo wſchitko roſpschedacź hodźicź.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	25. 7.	24. 7.		25 7	24.7
Pšenca	199	199	buny	10.0-11,0	10.0-11,0
rožka	159	159	wcka	9,57-10,2	9,75-10,2
jeczmjeń now.	202-212	200-210	módre lubiny	7,50-7,90	7,50-7,90
jeczmjeń, nal.	180-190	180-190	žołte lupiny	9,5-11,0	9,5-11,0
wows	177-185	177-185	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenc. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
rožna muka	21 15	21 15	such. truhanc.	—	—
pš. wotruby	12,90	12,90	běrni. kruški	9,40	9,40
rožne „	13,00	13,00	syno, 50 kg		4,30-4,70
raps „	310	310	rožana stoma		0,90-1,05
bróch, Viktor.	26,0-29,0	26,0-29,0	ošenc. „		0,80-0,95
lane symjo	—	—	wowsna „		1,15-1,30
pjeluški	14,5-15,5	14,5-15,5	cena „		1,15-1,30

Płaćizna za pšenicy za wuptodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wuptodźerja 148 149 150 151 153 155

Zamołwity redaktor Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Za nawěſtki zamołwity dr. J. Cyž w Budyšinje. — D. A. V.: 1934: 2130.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo aćěhwkam čełneho znjezbožeња z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na 3as žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 173 | Budyšin — Pjatk 27. julija 1934 — Bautzen | Lětnik 93

W Awstriskej zaso měr knježi

Starhemberg je na čoło awstriskeho knježeństwa stupił

Městokanzler wjerch Starhemberg, kotryž je so wčera dopołdnja do Wina wróćił, je, pola swjatkowego presjenta pobywšchi, hnydom do ministerskeje rady šoł. Tam je jemu minister dr. Schuschnigg, kotryž bě nahłowinje knježeństwowe wjednistwo pschewzał, pschedźiwstwo w ministerskej radźe a ſ tym wjednistwo w knježeństwje pschepodał.

Dr. Rintelen so zatřělił

Awstriski pósłanc w Romje, dr. Rintelen, kotrehož su srjedu wječor we Winje jasnje, je so ſ tšelbu žmjerće ranił. Schwórtk popołdnju ½2 hodźin je wumrěł. Dr. Rintelen je so pjeća pschi pschiwzahanstwje pschećiwo knježeństwu wobdźělił. S Roma je pjeća do Wina pschińdźił, so by wjednistwo revoluzionarow pschewzał.

Rozprawa awstriskeho knježeństwa

Wobras wo srjedowskich podawkach we Winje je awstriske knježeństwo je sćěhowajcej rosprawu podało:

Ssrjedu w 11 hodźinach so w swjatkownym kanzlerstwje ministerska rada seńdźe, mjes tym so nětkuli ludźo domowinskeje wobory ministrej Fenej idźeliću, so so w Ssydomhwězdowskej hali ludźo w uniformje policistow a wojakow shromadźeja, kotrež chcedźa pjeća něshto wumysleć. Fey hnydom swjatkowemu kanzlerej dr. Dollfußej wo tym powěsć da, kotruž ministerstu radu pschetorje, so by so ta wězami wobhonił.

Swjatkowy kanzler ministra Feya, statneho sekretara sa krajne sakitanje a statneho sekretara sa bjesstraschniwosć do dworca swjatkowego kanzlerstwa pschijedźechu

Dobuchu so do wschěch městnosćow swjatkowego kanzlerstwa, pschemochu strażnikow a w swjatkownym kanzlerstwje pschebywaze knježeństwowe sobustawy a sastojnikow do jich kenzlijowe sawrjechu. Mjes sawrjenymi bě tež swjatkowy kanzler Dollfuß, minister Fey a statny sekretar Karwinski.

Jedyn ſ nawalnikow do swjatkowego kanzlera dwójny ſ revolwra tšeli a jeho smjertnje rani.

Hnydomne rasne postupanje pschećiwo swjatkowemu kanzlerstwu, kaž běchu to uniformowani sběrkarjo pschećiwo Winjetnu radźeli na Janšej dróhy činili, njebě možno, dokelž běchu nawalnizy wjele wobrazow sajeli. Tohodla ſ nimi jednaċ počachu, schtož pak k žanemu wunoschkej njedowjedźe. Stónčnje minister Neustädter-Stürmer wjeczor wokolo 6 hodźin po poručnosći swjatkowego knježeństwa, kotrež bě mjes tym wot swjatkowego presidenta telegrafiſaju połnomóz dóstało, nawalnikam sdźeli, so dyrbja do ½8 hodźin swjatkowe kanzlerstwo wopuschćiċ. Sdobom so **hyšne wojerske mozy pschikrowachu**, so bychu po minjenju ultimata (namotwjenja) ſ bronjemi sapschimnyle.

Nawalnikam bě swobodny pschewod k wupuszczowanju hlubi, jeli so ſ wobrazom w swjatkownym kanzlerstwje nikoho njeješu morili.

Za to so wobsadźa w swjatkownym kanzlerstwje wokolo 8 hodźin podła. Swjatkowy kanzler Dollfuß bě prjedy poddaża na swoje **cżežke sranjenja wumrěł.** Minister Schuschnigg bě kabinettowe wjednistwo pschewzał, doniż městokanzler Starhemberg ſ Wjenadkow (Venedig) njepschińdźe.

Wobzoby, kotrež su swjatkowe kanzlerstwo a twarjenje Winskeho radia nadpadnyle, su po sdaczu swjesticha nětkuschi pschihłuschnizy swjatkowego wójska, kotrehž su dla politiskeho počinjanja ſ wójska wusamknyli.

Khorhoje na połsćežorach

Wschě pósłanjatwa su jako znamjo žarowanja khorhoje na pol sćežora puschćili; němske pósłanjatwo je so na žamtne waschnje pschi powschitkownym žarowanju diplomatiskeho korpsa wobdźělilo. Minšti prěni měschčanosta Schmitz je wobydlerstwo namolwiło, so by jako znamje žarowanja žarowanske khorhoje wupowěsło. — Mandźelska morjeneho swjatkoweho kanzlera je w běhu schtwórtka w létadle do Wina pschijěła.

Zwjazkowy president Miklas we Winje

Swjatkowy president Miklas je swój ličny pschełoži we Weldenje pschi Wörtherstim jetsorje pschetorhnył a schtwórtk rano ſ wobzetnym cżahom do Wina pschijěł.

Štwórtkowny dróhowy wobraz we Winje

We Winje, 26. julija. Dróhowny wobras hischcże pschezo wurjadny ras pokasuje. Hišo w połnocy běchu dróhi zyłeho města je sstrašeni domowinskeje wobory wobsadżene. Policije a swjatkowych wojakow bě malo widżeć. Knježeństwowe twarjenja we Winje su ſ **policiju we worjelowym klobuku** se wschěch stron wobstupjene. Se wschěch sjawnych tawrjenjow su žarowanske khorhoje wupowěšte. Też ſ nětkotrych wobthodnych domow cżorne khorhoje smahuja. Pola policajskeje direkcije je žiwy wobtkad; njepschestawajcy selene wozy tam a sem jedźa, ſ kotrymiž so jeczi sběrkarjo pschińdźowaja. S toho so hudži, so su wjele ludźi sajeli.

Minšti kardinalny arzybiskop, dr. Innitzer, je pschipowědźił, so ma so ſ pschičinu tyschinowje žmjerće swjatkoweho kanzlera dr. Dollfuża we wschěch zyrkwjach Winskeje arzybiskopskeje schtwórtk žwjatocżne dlěsche žarowanske swonjenje se wschěmi swonami wotměcż.

Zběžkar o w jatbje

Ludźi, kotřiž su so pschi wobsadżenju swjatkoweho kanzlerstwa wobdźělili, su najprjedy w policajskich kasarnach w Marokkanskej dróhy saměcżili; tiło muzejo, kotřiž su swjatkoweho kanzlera Dollfuża morili, pak so we wozbitej jatbje dźerża.

Winski radio Ravag so čežko wobškodźił

Twarjenje Winskeho radia Ravaga je ſ wojowanjem, kotrež wokoło njeho sakhadżesche, jara cżežko cżerpiło. W jenotliwych posthodach su na murjach, nadobje a sćěnach wjele dźěrow widżeć, kotrež su so ſ **kulami** wurahnyle. Też woknowe sklenicy a wobkuki su so zyle rosšěłale.

Położenje w zwjazkowych krajach

S knježeństwoweje stronu so wurajnje praji, so we zyłym kraju, we Winje a w swjatkowych krajach dospołny měr knježi a so wo druhich njemerach njeje niczo znate.

Napschećzo tomu Winski radio powěź: W Judenburgu a na nětkotrych druhich městnach w Schtyrskej su sběrkarjo hrónje wotedali. Jenoż nětkotre wšyy w Schtyrskej so pschećiwjeja. Ssylne wotdźělenja wójska a policije wschudże pschińdźachu.

Mjeno Judenburg bě zyłu nóż w ruzy sběrkarjow, kotřiž běchu mětawe hórki wobsadźili, a hakle nasajtra rano mójachu wojacy sběrkarjow ſ tychle mětnow wuhnacż.

Runje tak běschtej gmejnje Ilg a Kindberg, wjetsche industrijowe město w Murzynym dole, po sdaczu zyłu nóż w rukach sběrkarjow, a hakle w rańschich hodźinach mójachu wojacy tejle městcże wuczišcżiċ.

We wulkimaj hłownymaj městomaj hornjoschtyrskeje, w Leobenje a Donawitzu, so pjeća hischcże schtwórtk wojowasche.

Rozprawa wočitych swědkow: Kak je Dollfuß wumrěł

Nó wobstejnosćach, w kotrychž je dr. Dollfuß smjerć poczerpił, Winska „Reichspost" sledowaze powě:

„Muzštwo pschidźiwajcych sběrkarskich automobilow bě uniformu Deutschmeisterskeho regimenta wobleczene, nětkoże dwanaco muzejo mějachu znamjenja offizjerskich rjadow. Nětkotři muzejo běchu w uniformje policajskich strażnikow na woju, kotryž do swjatkoweho kanzlerstwa pschidźechu. Strażnizy w swjatkownym kanzlerstwje w prěnim wokomiku mjenjachu, so pożnjenjace jědźe, a tjeh běchu prěni pschełapjeni. Nawalnizy sdobu wobsadźichu a wokajo do kanzlerowych městnosćow poswupowachu.

Tu tři wutsele padżechu, ſ kotrychž jedyn kanzlera do wutrobna trjechi.

Sběrkarjo w mjenje nowego knježeństwa prajachu, so su swjatkowe kanzlerstwo pschewzali a ministrow sajeli. Kanzlera na wušti soła w žołtym salonu połojchu. Jemu ſ bokej mordarjo strażnikow stajichu a zadchu, so by wón wróćo stupił.

Kanzler, kotryž wodźesche, so je smjertnje franjeny, ſ woddźiwanja hódnym měrom ministrej Fenej poručenja dawasche. Tutón policajstcho strażowazeho kommandanta ſ balkona do domu sawoła a ministerstej radźe krótku powěsć połta. W sćěhowazym telefonskim rozrěczenju minister Fey we wójskowym ministerstwje shromadźenych ministerskich kollegow w dwěłu njewostaji, so je so wotpróšana powěsć jenoż pod nuczenjom stała.

W drubjej rosprawje „Reichspošty" so praji: Prjedy hacż bě je swěżiło, ſ wotkel su nowi nawalni strażnizy pschischli, bě so cżrjoda ſ nich do strażowarnje dobyła, mjes tym so druha cżrjoda k sthodam cżerjesche, kotrejž do kanzlerowych dźěłarskich sswjazkow wjedu. Swjatkowy kanzler bě rozrěczenje je swojim sobuběžarjom we swojej dźěłarni runje skóncził a dźesche je statnym sekretarom Karwinskim do stolpateje stwy stupiċ, kotraž so jako cżakanja wužije. Tu drje wón haru je sthodow sahlyscha. Wón do pschimjesowaneje pschedstwy stupi, kotrejž durje jedyn policajski sastojnik ruże łamkun. S tejele stwy so swjatkowy kanzler do swojeje dźěłarnje wróći. Jeho słužobnik sa nim duży jeho namołwi, so by so psches hamtske stwy do statneho archiva podak. Na puczu do hamtskich stwow swjatkoweho presidenta tak mjenowana kongresowa sala leži. Ta ma njepożědny wuchod na korridor (pschedsalu).

Hdyž bě kanzler runje do kongresoweje sale stupił, su sběrkarjo samknjene durje, do nich kopajo a ſ tšelbami pjerjo, rozbili. Cżrjoda nětkoże dźesacż muzi je so do sale nawalila a jich wjednik je dwójzy do Dollfuża tšeli.

Jena kulka jeho do schije, druha pod paju trjechi. Kanzler ruzy k wobliczu sdźehny, wobroczi so trochu k bokej a so smak swjese. Se sławym hłosom sawoła: „Pomoż, pomoż!" Potom womjelkny. Pschitomny służobnik nimjenjesche, so je hižo morwy. Tutoho służobnika sa dźesacż minutow do druheje stwy domjedźechu, hdźež jeho ſ druhimi sastajenjami jatcho dźerżachu. Sa nětkotry cżas ministra Feya k Dollfußej pschiwjedźechu. Tón na divanje ſ rubiščkom na hłowje leżeshe. Na schiji Fey malu wobałku wohlada, psches kotruż krej stupasche.

Kanzler je sławym hłosom ministera Feya proschesche, so by so wo jeho żonu a dźěći postarał a jeho naležnje proschesche, so so jeho dla njeby žaneje krwje pschelałe.

Dalšcheho rosrecjenja mjes jepom a kanzlerom jbežkarjo njeczekrjachu. „Reichspost“ dale pische, so žu cježko sranjenemu niz jenoż **lekarsku pomoz** sapowědžili, ale też **měschnisik troschi.** Dollfuß nakhwilnje w jeho bžetarni na dołhe konferenge blido pisched wobrasom Marje Theresije połožichu. Schtyrjo mužojo infanterije sa worzlowym klobukom a s tšelbu na ramjenju cjelo sirażowachu. Sbežkarjow wotbroniwschi, jich najprjedzy we polizajskej jatbje dżerżachu, hacż knjeżerstwo rosshudži, schto ma žo s nimi stacj. Po 9 hodžinach do karreja wojakow pisched swjatkowym kanzlerstwom dżeżacj wosow pschijedże.

Sbežkarjo, kotrymž bechu bronje a uniformy sebrali, jenoż w tholowach a koschlach na wojy sależechu a žo do Marokkanskich kasarnow dowjesechu.

Marokkanske kasarny žu se schpanjolskimi jesdnymi sawrjene a se strażnikami a wojakami wobdate. Sbežkarjo žu spżela nebduschi awstrijzy wojazy, kotruchż žu dla politiskeho poczinanja prjedy s wójsta wusamknyli. Druhi dżel turnarskim swjatkam pschiskuschu.

Innsbruckskeho nadpadnika zajeli

We nadpadże na Innsbruckskeho polizajskeho měschczanskeho heitmana Hickela je žo hischcże schonilo, so je winik po nadpadże cżeknył, so pat je jeho posdischo jedyn żandarm sajał. Nadpadnik je 26lětny pschekupski pomocznik Bjedrich Murnig s Innsbrucka. Dweju žobuwobdżelnikow žu tohorunja sajeli. Też wonaj staj Nakuschanaj. Sajeczi budża žo dyrbjeć psched Innsbruckskim nahtym żudom samolwicż, kotryż žo hižo blischże dny serdże. — Schtwórtk žu w Innsbruku a Hallu wjele nazionalnych sozialistow sajeli. Sajeczi žo sapowědaju žo wuprajicż.

Policajske slědżenje za mordarjemi zwjazkoweho kanclera

dr. Dollfuß njeje dotal wuspěcha měł, dokelż pschi skónzowanju njej žanych żiwědkow pschitomnych nebyło. Jenicžki pschitomny, kanclerowy służobnik swjatkowskeho kanclera, Hedwicżek, kotryż bě Dollfußej radżił, so by dżekarnju wopuschcżił, praji, so žo njemóże na muża dopomnicż, kotryż je smjertnej kulzy do kanclera stżelił. Sajeczi wobdżelnicy pschi sbežku po pschi tschtwórtkownym pschesłyschenju sapowědżichu, we pschihotach a we wuwjedenju puczja, runje każ we muju, kotryż je Dollfuß z wutšelomaj morił, žo wuprajicż.

Swjatkowy kanzler dr. Dollfuß
žo pschi wojowanju w swjatkowym kanclerstwim palasche cżežzy frani a je na sranjenjach wumrěł.

Městokanzler wjetch Starhemberg,
je po wustawje wjednistwo knjeżerstwa do pomjenowanja noweho swjatkoweho kanzlera wot swjatkoweho presidenty do ruki wsał.

Žadanja awstriskeje wótčinskeje fronty

Swjatkowy wjednik wótczinskej fronty, dr. Stepan, je w mjenje knjeżerstwa pjecż żadanjow wosjewił. W nich žebi wótczinska fronta żada, so bychu sajeczi sbežkarjo s nahtymi żudami wotžudżili. Dale żada, so bychu

nawjednych statnych njepschecżelow, nazionalnych sozialistow a kommunistow wschudże hnydom do schkitaże jatby wsali.

Ssobustawy wótczinskeje fronty a wobarazych swjatkow bychu žo dyrbjeli wobronicj a swjatkowy wjednik wótczinskeje fronty by žo dyrbjał do wótczinskeje rady pschijecż.

Kwawne wojowanja w Styrskej

Mjes tym so schtwórtk we Winje wschudże sažo měr knjeżesche, žu w zyłej Schtyrskej sbežkarjo s knjeżerstwom wójskom wojowali. Najwótrische wojowanje je we Judenburgu było, kotryż je nětko w ruzy wojakow. Licža **morwych** njeje žischcże znata. Tohorunja je žo we Deutsch-Landsbergu, ke krótkemu ranju wot Hradża, cżežko wojowało. Se Stajna a Liezena žu sbežkarjo psched wójskom zofali. Żelesnja pola Salztala je žo wuporjedżiła. Powě žo, so žo w **Gröbningu, Lonawitzach, Russelskich kupjelach a Leobnje hischcże wojuje.** S Delnjeje Awstriskeje žu žo wojazy pschecżiwo sbežkarjam w Schtyrskej połtali. W **Peterlu** pola Hradża žu sbežkarjo spytali, žo do **konzentrazikeho lehwa dobyczj, we kotrymž so nazionalni sozialisto jo namakaju.**

Po priwatnych powěschach je na stronje domowinskeho schkita dotal 28 muži padło.

Awstriscy zbežkarjo w Juhosłowjanskej zaječi

Po powěschi s Beograda žu schtwórtk nětkże 100 wojakow, kotrejž žu z Radkersburga w Awstrijskej pschischli, juhosłowjanskemu mjesu pschekročili. S Jim žu bronje sebrali a w Gornjej Radgonje internowali.

Mussoliniowa sobuželniwosć

Italski ministerski president Mussolini je, każ žo s Roma powě, Dollfußowej mandżelskej, kotraż w Riccione w Italskej pschebywasche a tam blischże dny swojeho manżelskeho wocżakowasche, swoju žobuželniwosć wuprajił. Też awstrijskemu městokanzlerej je wón žobuželny telegramm pósłał.

Bamžowa sobuželniwosć

Bamž Pius XI. je awstrijskemu swjatkowemu prezidentej Mitlasej **hobuželny** telegramm pósłał, w kotrymž praji, so bórku bolosć awstrijskeje a zyłeho kulturneho żiwjenja s najhłubschjeje dusche žobu sacżuwa. Bamž praji, so je Dollfuß żiwerny žyn katolisteje zyrkwje a znamjenity statnik był.

*

Němska a jejny nazionalny sozialismuš so kruteje neutralnosicje dżerżitej.

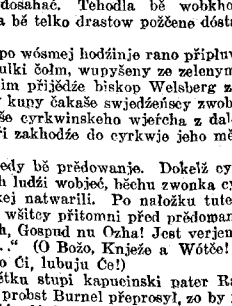
Po powěschach, kotrejž žu do Barlina doschle, žu sbežkarske hibanje w Awstrijskej pschewinyli. **Když so we wutraju wuadawa, so je Němska sbežkarjam polekowała, je to stonyżline pschijatkodżenje.** Němska nima je sbežkom, kotryż je cżisże snutskowna awstrijska należnosć, niż to najmjenische cżinicj.

Kak jara žo němske knjeżerstwo prózuje, so by kżdemu podpjeranju sbežkarjow też je stronу awstrijskich elementow, kotrejž žu w Němskej wucżeł namakali, jadżewało, dże sawrjecże mjesy, pschecżiwo Awstrijskej swjedżenja, dopokasuje. Runje tak je žo awstriske sdramadne lehwo w Němskej sawrjeko. Napschecżo njerożumnym awstriskim powěschcam, so je žo tak mjenowana awstrijska legija pschi sbežku wobdżelika, ma žo na to pokasacj, so je awstrijske legija w lehwu, nětkotre sta kilometrow wot mjesy sdalenym, samjeżcżena.

W Americy je n'esměrna suchota

1100 woporow cżopłoty.

Wurjadna wulka cżopłota w Sjednoczenych statach je dotal w hrjedżinach a wjecżornych statach psches 1100 woporow żadała. W stacje Missuri žamo 312. S dżela je žo deschcżowało, tola je jenoż mało wolschewjenja žobu pschinjesło. Kanuniżar sa amerikanske sażydżenje rosprawja po nawrócże z pucżowanja po potrjenych krajinach, so žebi njemóże nichtó pschedstajicj, kajke rošmery je katastroja dospěła. Wjecżorny dżel połnocże a južnje Dakoty każ też rańschi dżel Montanas a Wyominga dyrbjachu žo wot wotbydlerstwa wopuschcżicj, dokelż je žo krajina do puschny pschewobroczita a ani liscżita a trawiczki tam wjazy njeje. Krajina móże žo žnadj pojdżischo sażu s trawu wobžerj a jako pastwischcżo wužiwacj, tola k połnemu hospodarjenju žo wjazy njehodži, nimaja-li žo hrósby tudyschcheho lěta wospjetowacj. Mjes tym so wjecżorny dżel Ameriki pod njeżmerjenej žuchotu cżerpi, je w dżelu Kolorada žymske wójdro. Na horje Evenes je 4 zm śnjeża. Schkody kż je žuchota nacżinila, wucżinjeja nětkotre millijardy dollarow. Na brjohach Texasa howri wot wutory nozy wichor je 70 hacż 80 milow spżędnoscże. Wschě swiski s potrjechenym krajom žu pschetorhnjene, tak so žo schkoda hischcże njeda

Minister za wětrotu Fey
žo wot sbežkarjow saja.

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěsć ze 17. lětstotka.

Přełožił J. S.

[18] (Pokračowanje.)

Při wječeri posluchaše Hren ze zajimanjom, štož jemu Welsberg wo Tirolskej a wosebje wo Briksenskim biskopstwje powědaše, kiž je hižom w sedmym lětstotku założene. Wjele lět su tehdyši biskopja na horje Säben sydlili a so potom na runinu do města Briksena přesydlili. Patronaj biskopstwa staj swj. Ingenuin a Albuin, kotrymajž je też kapała na Bledskim hrodže poswjećena.

Hren: „A farska cyrkej na Korutanskej Běli.“

Potom prašoše so Hren Welsberga:

„Kak sće z nětčišim zarjadnikom Bledskich kublow, z Krystofom Waidmannom spokojom? Słyšu, zo je spušćomny człowjek.“

Welsberg: „Dotal njeje žaneje skórżby přećiwo njemu było.“

Hren: „Na hrodže bydli też hwězdař Herman Fink, Waš blizki přiwuznik.“

Welsberg: „Syn mojej sotry. Je jara wučeny a wšón zanurjeny do hwězdarstwa.“

Hren: „Rjana wědomosć, zawěsće najbóle duchownа mjez wšěmi.“

Welsberg: „Znaty astrologa Seni w Padowje je jeho tak zahorił, zo jemu nicо druhe we hłowje njekhodźi haž jenoż tuta wědomosć. Je pak też kus dźiwnuška, dokelž z hwězdow přichod připowěduje. Tu a tam je sylnje nješto prawo měł, ale snadź jenoż připadnje. Praji, zo jara rady na hrodže přebywa, kiž je dla dalokeho wobzora wosebje přihódny za tajke wobkedźbowanje.

Druhi dżeń wobhladowaše Welsberg wšě wuznamnosće Lublany, popołdnju pak wotjědže po wutrobnym rozžohnowanju wot biskopa Domaša Hrena wróćo na Bled.

11. Zelneje Marije na kupje Bledskeho jězora.

Marije donjebjeswzaća su na kupje Bledskeho jězora přeco swjatočnje wotměwali. Wšak je tutón dźeń najwosebniši wšěch Marijinych swjedźenjow. Tuto lěto pak (1628), jako přebywaše Briksenski biskop Wilhelm baron Welsberg na Bledže, přewjedźechu tutón swjedźeń z wosebitym błyšćom. Na kupje steješe tehdy hišće stara gotska cyrkej, přetož nětčišu su twarili wósomašćyrcećі lět pozdźišo (1666).

Ze wšěch kóncow přińdźechu ludźo na Bled. Bě wozjewjene było, zo biskop Welsberg njebudże jenoż pontifikalne Bože służby měć na kupje, ale budże też firmować.

Rano 15. augusta pluwaše po jězoru polno čołmow. Z nimi přikhadźachu pobožni pućowarjo, kmótra a firmowancy. Nichtó njechaše doma wostać. Hižo dźeń prjedy bě wjac procesijónow docpěło. Po ličbje jara sylny bě přijěł cyrkwiny předstejićer Pochor z Bodin. Tři sylni pacholjo běchu wot tam wulku khorhoj přinjesli, kiž měješe na jenej stronje podobiznu Maćerje Božeje, na druhej pak podobu bamža Klimanta, patrona swójbneje wosady. Pochar bě we procesijónje pačerje spěwał, zo bě daloko wokoło słyšeć było. W modlitwje njebě zapomnił też dych, kiž su hišće „lutriš“ wěry. Cyłe ranjo zwonješe při woběmaj Bledskimaj cyrkwjomaj a hrimot stupkow łuskaše po brjohach.

Kupjanski cyrkwjenc Sliwnik měješe telko dźěła, zo njemóžeše dočinić. Tehodła najima sebi dweju **pomocnikow, zo jemu k stronje steještaj w napinacej službje. Też młody** człowjek to njeby sam wšo dočinił, kak lakle stary Sliwnik. Mužik běhaše we swojich fijałkojtych nohajcach tam a sem, horje a dele, zo by wšo w prawym rjedże było. Před cyrkwju stejachu w dołhim rjedże šmrěki, znutrka pak bě cyrkej ze wšelakej wozdobu wupyšena. Wosebje wulki woltař z Marijinej podobu wotbłyšćowaše so we wšej krasnosći. Probst bě Sliwnikej hižom tydźeń prjedy poručił, zo by cyrkwinske drasty za 15 měšnikow přihotował, radšo pak hišće wjacy dyžli mjenje, dokelž móhli přińć też tajcy, kiž su hišće njejsu připowěsćili. Sliwnik bě cyrkwiny wuhot přehladał a widźał, zo njebudże dosahać. Tehodła bě wobkhodźił blizke cyrkwje, a bě telko drastow poždżene dóstał, zo je dosahało.

Bórzy po wósmej hodźinje rano připluwa wot hrodu sem wulki čołm, wupyšeny ze zelenym a kwětkami. W nim přijědże biskop Welsberg z přewodom. Na brjocy kupy čakaše swjedźenčy zwoblekana syła a strowješe cyrkwinskeho wjercha z dalokeje Tirolskeje. Při zakhodże do cyrkwje jeho měšnistwo witaše.

Najprjedy bě předowanje. Dokelž cyrkej njemóžeše wšěch ludźi wobjeć, běchu zwonka cyrkwje klětku ličnej natwarili. Po nałožku tuteho časa zaspěwachu wšitcy přitomni před předowanjom kěrluš:

„O Buh, Gospud nu Ozha! Jest verjem, upam, lubim Te!...“ (O Božo, Knježe a Wótče! Ja wěrju, nadźiju so Či, lubuju Će!)

Na klětku stupi kapucinski pater Rajmund, kotrehož bě probst Burnel přeprosył, zo by jako slawny ličnik tutón dźeń předował na Bledskej kupje. Pater Rajmund bě sylneje postawy a předowaše z mócnym hłosom, kóždy wšak nieje khmany pod holym njebjom ličeć, zo by jeho wulka syła zrozumiła. Rozdźi zhromadźenym wěrjacym woznam swjatoho dnja. Sam bě hnuty a tehodła zhnu też postuchacjow do sylzow. Předowanje skónči z tymi słowami:

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 27. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Mjezera wjeczor wo 7 hodź. barometer 743, hygrometer +4 a thermometer +26. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +2 a thermometer w nozy +17. Južnowjeczorna wyschina je ho nad wjetšinu Europu dale rozšěrjeła. Pšeches to mórśti powětr wulkukinje w Němskej pomróczenje wjedra. Njeje pak dešćowzn. Jslandiska nižina ho pomało dźi dźeli rano njeje wjele pšchemjenita.

— **Wuhlady na wjedro:** Sódźela špešchne wětry ſ wjetšinowych stron, ho wótrjaze, ale ſwjetšcheho dźela ſtyhne pomróczenje, wótrjaze chopło. tam a ſem deſchćiki.

— **Mješchczanske ſwobodne jěiki w Budyšchinje.** Pjatk 27. julija 1934 wotewaju ho wot 14—16 hodź. ſa cźišla 5276—5550 a 1—100. Sobotu 28. julija 1934 wot 8 hacź. ho hodź. ſa cźišla 101—400: howjaze mjaſo punt 30 pj., ſwinjaze mjaſo punt 35 pj., cźelaze mjaſo punt 35 pjenjezkow.

— **Padušchſtwo.** Kradnyki běchu ho w cźaſu wot 17. hacź do 20. julija 1934 w dworje lejownjeſe na Serbſkej haſy ſa 16 muſkich kolejow ſwarnik „Rapid“, cźo. IV OTI, cźorne rowna, jendźelſke rowdlidlo, cźorne gellulojdowe pſchimadła, žolte ſwjena, bodle ſ gummijowymi ſapołožkami, cźorne błótoſchtitaki, Torpedo-gamobeh, ſchérej wobruczi. Na widlach je błowa liſchki. Schtóž może nješchto wo kokeſu ſpěcź, njech je cźini na kriminalnu polizju w Budyšchinje, telefon 3802.

— **Padušchſtwa.** W Schreberſkich ſahrodkach pſchi Wuriſtim puczu a wokolinje ho wošpjet padušchi kokoſchnow jewja. Kradnyki běchu ho w cźaſu wot 22. do 23. t. m. mlodu honacź a 2 mlodej kokoſchy (běše italſke). W nozy t. 25. t. m. djewjecź 8 njedźet ſtare kokoſchki, ſ nich běchu 8 běłych a jena nabruna ſchiperkata, 4—5 běchu honacźki, jedyn ſ nich mješeſche běłu kapicźku. W nozy t. 26. t. m. Stydźeniow ſtare kokoſchki, 4 ſ nich běchu běłe italſke, jedyn bě ſy ſeriſki honacź, jedyn cźorny italſki, jedyn cźerwjenobrjoſty krotuſchki honacź ſ pjerjenj wobroſcźenymaj nohomaj a jedyn Barneſeldſki honacź cźerwjene barby. — Schtóž może nješchto wo tym ſdźěłacź, njech to cźini na kriminalnu polizju w Budyšchinje na Ortenburgſtim hrodźe, telefon 2802.

S **Budeſtecz.** Wokrjeſ bahow Budeſtecz a Wěſchcźicy ſchtworcźiſtej ſo wot 1. auguſta 1934 do 24. wokrjeſka bahow Budeſtecz. Wokrjeſ je do dweju dźelkow dźěleny, k 1. pſchiſłuſchajeſi Budeſtecz a Hajniz. Pſchiſłuſchna je baba Imjeni Emma Römerowa ſ Budeſtecz. K 2. wokrjeſej cźłuſcha dotalna gmejna Raſchow. Pſchiſłuſchna baba ſa tuto dźěł je knjeni Hildegarda Schmittowa ſe Wěſchcź.

S **Budeſtecz.** Sſudniſti ſapiſ dworow wjeſneho dźela ſo ſanjeſenje do herbſtich dworowych ſapiſow je pſchedłožił, ſo dóſchoł a móże ſo na wjeſnym hameze wobhlađacź. Kóżdy wobſydźeć, jehož dwór ſ njeprawom ſo njeje ſpiſał, móże do dweju njedźel po wupołożenju ſapiſa na nim wjeſe ſo wobcźežowacź. To móże ſo pak pijomnje, tak do protokolla ſaſtojnika pſpchi herbſtim dwórſkim ſudniſtwje w Budyšchinje ſtacź.

S **Budeſtecz.** Pola naſ ſo létſa jara wjele na dróhach ſwari. Dróha ſ Budeſtecz do Kóſſow, kotraž ſo tute dny ſtawnoſći pſchepoda, je ſo w tym dźelu mjes ſchulu a ſudniſchcźom ſkórce pſchemeníła. Nimale 650 metrow dróhi je ſo pleſtromało. Trěbne kamjenje ſu ho hižo w ſymje w Kóſſowſkich ſkalach nakamale. W haprleji ſo twar dróhi ſapoczinaſche. Na 1300 dźenſkich dźelow (Tegewerke) ſebi tute dźěła ſadachu. Dwarſke wjedniſtwo mješeſche k. inſpektor Weber ſ Budyšchina. Semſke dźěła pſchewjedźe twarſka firma Thomas w Budyšchinje. Pleſtrowanje běſche ſo firmje Warſchat dowěriło. W blíſkoſći wodowoda pſchi pſchepoſožnju wulkeho ſawinjenja dyrbjeſche ſo zyły khrišćet wotwjeſcź, pſches cźož je kraſina rjany napohlad dobyła. W pſchitomnoſći wſchěch twarzow wobeſdźe tute wjeſnjanſka Rietſchel hromadźe ſe ſchćemi wjeſnymi ſtaſkami dróhi, kiž je ho ſ powjeſa ſtale a wokſrjeſa barila. Wón ſ akowaſche ſo wſchitkim, kiž ſu tute pomhali dokónčicź. So dotwarjenjom tuteje dróhi ſo nadźija na dołhi cźaſ wjele wudawkow, kotrež dotal cźiniše, ſoluſtuje. Skała w Kóſſach dotwarjenje wobſeže wita, dokelž po njej ſo wſchitke kamjenje na dwórſnſchcźo do Budeſtecz woża.

S **Barta.** Njedźelu popoldnju mješeſche ludyſche ſdobne towarſtwo w Mülleretz hoſcźenju ſwoju letniſku hromadźiznu. Pſchedbyhowa towarſtwowa wyſchſchi wucźeſ na wuſti. Lodni poda po poſtrowjenju rozprawu wo ſaſchłym lěſe, kotrež je ſdźěłenu pěſtowarjej ſadu wěſte njeſpokojene pſchiwjeſło. Sſtupujeſi pſchedbyhdy najeńt Steinert ſe ſwojimi rozprawjeſche wo lěſnym dźele a pokaſa na to, ſo běchu ho wukublanſke kuſy w Khortnizach, Brěſezach, Worzynje a Wujeſchku wotmětſe. Rozprawu wo pokładni poda Měrcźin ſ Bukowy a mójeſche na dobre pokładujoſe wobſtejnoſće pokaſacź. Pokładnju běchtaj wjeſnjanjoſta Schuſter a ſahrodnik Adolf, wobaj ſ Barta, pruhowałoj a ſa dobru ſpóſnałoj, tak ſo móżeſche ſo pokładnje wuſkwodźenje dacź. Dokelž je pſchedźeda k. wyſchſchi wucźeſ Lodni ho do Budyšchina pſcheſydli“, wuſłowi ſo ſa pſchedſydu wucźeſ Panach a ſa měſtopſchedſydu k. Steinert ſe Bukowy. Se ſapiſowarjom ſta ho Měrcźin ſ Bukowy a ſ pokładnikom Mielika mt. ſ Nakoſb. Měſtopſchedſydu ſakowaſche ſo dotalnemu pſchedſydźe a ſaloženjej towarſtwa k. wyſchſchemu wucźerjej Lodnemu ſa wopornitwe dźelo a pſchejeſche jemu do pſchichoda derjeſaſłuženy wotpoczink. Pſchſitamkny po pſchednoſći ratarſkeho rady Unthauera ſe Budyšchina, kotryž w nim ſa ſadobnu wuſitajenju do Drježdźan dnja 17. hacź do 20. oktobra rěcźeſche. Pokaſa na wuſinam ſadarſtwa ſa naſch kraj a jeho kwalitne wuſpodły, tak ſo po prawym dowołu njeje trjeba. Pſchednoſchcźk kěſche ſa lózdeho ſ pſchitomnych jara powuczacź a ſawěſcźe ho kwarſtwo na wuſitajenju wobdźeli. Letuſche puczowanje towarſtwa ludźe do Saſkſeje ſchwizy. Jěſdna płacźiſna wucźinja 3,50 hr. ſa wožołu, cźaſ ho hiſchcźe poſtaji. Na ſónzu dźakowaſche ho pſimanwjedźer Měrcźin ſobuſtawam ſa wopokaſanu ſwěru a namotiwjeſche, ſo buchu dale ſwěrne k towarſtwu ſtali.

S **Barta.** Wutoru wotmě ho tu měſacźna ſhromadźizna ludyſcheje wjeſneje ſtupiny NSDAP pola Mazych wodźeja w Barcze. Ssob. ſtr. Mjetlka dźeli po poſtrowjach ſkowach, ho maja ho wſchitcy ſobuſtawy dźěłkoweje fronty na wulkim ſeſidźenju w Lubiju 30. julija, na kotrymž dr. Ley wožobinſcy poręcźi, wobdźěłacź. Spomni też na nětkotre gmejniſte naležnoſcźe a pokaſa na to, ſo ma ho też we wšy powſchitkownje ſawjedźeny poſtrow wobſedźowacź. Wjeſny wjednik Böttcher cźini na to kedźbne, ſo njebychu ho na dłeſchi cźaſ trěcźenja wo dodawanju milinu wołſamknyte, a rynowaſche potom ſrudne podawki 30. junija. Pſchitomni dźěłodawarjo ſo napominachu, po możnoſći dalſche dźěłowe mazy pſchiſtajicź, ſo by ho bjeſdźełoſcź najſpěchniſcho wotſtroniła. Na tónzu ſpomni hiſchcźe na pośmjertne ſawěſcźenje. Ssob. ſtr. Cźech poda rozprawu wo wobdźěłenju na dowolenkej jěſbje, kotraž je ho wotmeła wot ſjednaceźſtwa „mózy ſ radoſcźe“.

Z **Worklec.** Radupodawanje za maćerje budźe ſrjedu 1. awgusta pop. ½4 hodź. we Worklecźanskej ſuli.

Ze **Swinarnje.** Póndźelu rano přińdże pohonč Jurij Rychtař, kiž pola bura Smoły dźěła, do njezboża. Při woranju přiščipny sebi porst a to tak njezbožownje, zo so dźěł stawčka wottorhny. Lékař Till poskići jemu prěnju pomoc.

Z **Khróšćź.** Radupodawanje maćerjam budźe ſrjedu 1. awgusta popoldnju w 2 hodź. w Herbſkej grychće w Khróšćicach.

Z **Khróšcic.** (Zhromadźizna DJK.) Naša DJK skupina wotmě tute duy w Herbskej grychće pola Wjenkec swoju měsačnu zhromadźiznu. Wosebje ważny dypk běše zawěsćenje, kotrež ma so zhromadnje ze wšěmi serbskimi skupinami přewjesć. Dale wobzamkny so, dźeńſki wulět na kolesach do módreho. Přichodne porjadne zwučowańske hodźiny budźa wospjet kóždy pjatk w sali. Po dojednanju někotrych nutrkownych towarſtwowych naležnosćow so skónči.

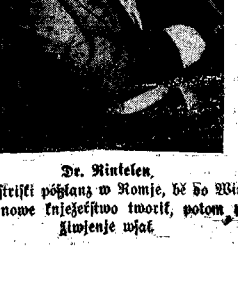
S **Němſkich Paſliz.** (Kupanje we wulkim hacźe ſakazane.) Sa kupanje we wulkim hacźe wudate pſchedpiſy ho hižo dłeſchi cźaſ wjazy wobſtedźowałe njeſłuſchowanje ſo jara husto na ſakazanych měſtnach kupało. Pſches to ſe ho droha piza, kotraž je ho do hata mjetała, do błota ſteptała a tak ſnicźiła, ale nimo teho je ho też intenſiwne rybarſtwo jara ſchkodowało, tak ſo je wunoſchk wjele mjeńſchi, hacź he wocźakuje. Kupanje we wulkim hacźe je ho tehdyla na namjet najeńka powſchitkownje najſterje na pſchezy ſakałało.

Z **Kamjenca.** W zwisku z wozjewjenym wukazom wo předawanju jeji dodamy, zo so předawanje jeji ratarjow na privatnych přetrjebarjow z wukazom njezakazuje, tak zo móża so tutym jeja direktnje dale předawać.

S **Lubija.** Sſrjedu wokoło 12 hodź. ſrały w blíſkoſći ſ dwórniſchcźa motorſke kolo ſ wožobowym autom. Auto, kotryž Drježdźanſki lékař wodźeſche, jěſdźeſche Shorjelſku dróhu horje do měſta jako jenmi pſchi wulkim ſawinjenju na zyrkwinſkej hórzy tankowy wós napſchećiwo pſchijeźe. Sa nim jěſdźeſche motorſke kolo, kotreż dyžnjeſe tankowy wós runje w tym wokomiku pſcheſcźahnjeſ, jako běchtaj wobaj wofaj pornjo ſebi. Hacźrunjeź Drježdźanſki auto zyle na prawo jěſdźeſche a hižo ſo ſhódnika bóſdaſche, ſrały motorſke kolo do błotoſchtitaka auta. Wjednik motorſkeho kola ſranł ho na nohu a hubje a robuſtſnik ſebi lěwu nohu ſmjeſe, jeho dyrbjachu do ſhorownje dowjeſcź. Auto móżeſche bjez ſchkody dale jěcź.

S **Wjeſnja.** Naſha najſtaſcha wobydźerka kujeni ſwob. Köhlerowa na dźeńſa ſwoje 92. narodniny. Runje ſadny dźeń wožowjeſcź w cźelnej a duſchinej cźerſtwoſcźi.

S **Klěnicy.** Saſchłi wutoru wjeczor ho w naſchej ſyrkwi dźakna Boża ſtužba ſa bohaty płódny deſchcźik wojmě.

Dr. Rinteln,
dotalny awſtriſki pósłanc w Romje, bě ho Wina pſchiſłał, ſo by nowe knjeſerſtwo tworił, potom pak pebi ſiwjenje wſał.

S **Wuſtrjeza.** Pſchekupc Pawoł Kramer ſahrabi ſ swojim autom do dróhowego ſchtoma. Wón ho cźežko wobſchkodźi. Kramer a jeho dobuſtojnſt ho lohko franſtoſchtaj.

S **Borſchcźe** pola Muſakowa. Motorſki kolesar ſ Kamjenitneje Wołſchinki, kotryž w ſawinjenju móż nad kokan jěſdźeſche, padny tak, ſo bjez wědomja leżo woſta. Sanitetnik ſ Borſchcźe pośłeſi jemu prěnju pomoc. Cźeſkoſtranſtny ſ tſchaſhnemi mośami ho do Niſcźanſkeje khorownje dowjeſy.

Z Łužicy

* S **Noweho Gersdorfa.** Wobnjowa wobora wolaſche ſo ſwinjenu wobnjej do ſamknjeneho bydlenja ſchewga Moritza Neumanna do Adolf Hitlerſkeje dróhi a namala tam we łožu ſylnje wopaſene cźěło 74lětneho muža. Wobeń mójeſche ho ſhaſcheć pſchedy hacź ho na dom roſcźeri. Pſchepytowanje ſwěſci, ſo je Neumann wobeń ſałožił, ſo by ho ſudniſchemu pſchepytowanju wuwinył. Na to ſo ham na wjeczor ſtiwy wobwěſtny. Pomoja pſchepaliſchu powjaſ, tak ſo Neumannowe cźěło do łoża padny, kiž běſche wo pſominjenych a tam ſo cźežkowopali.

* Se **Žitawy.** Wjeczera piſachmy, ſo ho wucźobnikej w dworje Drježdźanſkeje banki 1800 hriwnow pokradnychu. Paducha ſu nětko wuſlěžili. Tutón běſche we njewobſedźowanym wokomiku toſchtu ſ pjenjeſami ſ koleſom hrabnył a ho potom ſ nim pola Ullersdorfſkich pſches mjeſy ſhubił. W jenym Ullersdorfſkim hoſcźenju ſtorcźi cźežku toſchtu pod lawku, na kotrejž běſche ho k wobſedźowanju ſyndnył. Sſubi ho na to na krótki cźaſ, pod wudawanjom, ſo wješnjanſcheho woppta, wodſtajiwſchi toſchtu pod lawku leżo. Sa krótki cźaſ pak žebi po nju dóńdże a w blíſkoſći ſtyta žebi wokoło 500 hr. do kapy a ſhyk ſahrjeba. Dóńdże potom do Grotawy, najima žebi auto a dojeźdże do Liberza. Pſchewobleka ho wot hlowy do pjaty, da žebi hromadźe ſ druhimi winno a piwo hłodźicź a dojeźdże žebi też do Trutnowa a Bora. To jeho wjeſy pjenjezy płacźeſche, a dokelž mjeſne wotpohlad do Bratiſławy dojeźł, njedołahachu wjazy žrědki, kotrež běſche žebi ſ toſchti wubrał. Tohodla jědźeſche wróćo, wbra žebi ſe ſhowanki pjenjezy a cźiſche jaho na nowe dyrdomdeje wuczahnyć. K njeſbožu pak běješche tón króć dwěmaj cźeſtimaj zlowntkomaj do rukow, kiž jeho pſchepytaſchtaj a hdyž pjenjezy namałaſchtaj, wobjeſchtaj, ſ kajkim płacźkom mjeſechtaj cźiniſ, dokelž běſchtaj hižo popoldnju wot pſchedſtajeneho jarjadniſtwa powěſcź wo padušchſtwje w Žitawje dóſtałoj. Paduch ho ſtónzeńe wuſna a wobkradnjenemu mózachu po 1400 hriwnow wróćicź.

* S **Delnjeho Reichenbacha.** Tźiwny pſchipad ſta ho kruwje na paſtwiſchcźu tudyſcheho ryčerſtwa. Dobladowaſ nad kruwami hyſadźibydlujoſe, ſo je kruwa jara njeměrna a ſo ſo wokoło noſeſche a nad ho kopaſche. Stótmy lékař Saar ſ Nyſchodnim ſwěſci, ſo je ſłoncźo nětko pózdźo, ſchtož jemu wulke bolośe cźini. Po operaciji kruwy wuczahny lékař wulki hóſcź ſe ſchewcźej błóſcźki, kotryž je kruwje wěſke wulke bolośe cźiniſ. Operazija je ho ſtótmu lékarjej derje poradiła.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

S **Freiberga.** (Kutowe njezbože pſchi pſchekhodźe železnicy.) Schtwórtk rano pſchejeźeſe ho mjes Muldu a Naſſawu wožobowy auto ſ cźahom cźo. 1202. Wobſedźer fabriki Weißbach ho ſaſa a ſobamiſcźel Jurij Weißflog ho cźežko ſrani. Schtó je na njeſbožu winu, njeje ho blíſcheje wuſadniło. Wožobowy cźah mjeſeſche ho mjeńſchimi poſłożenja. Cźeſkoſtranſty ho do ſhorownje w Freibergu pſchewjeſy.

S **Plawna.** Do ſhubjenje wjeſki Niederreuth pſchijěſdźe ſapſchah ſ 2 konjomaj tjes pohonca. Sa wózu ho ſłožeſche a namałachu jeho krółke pſches hoſcźenjo „ze ſchtrmeleju“ bjez wědomja pſchi dróhi leżo. W khorowni je na to wumrěł, ani ho by wědomja nabył. Wuńdże je 85 lět ſtary Jurij Mol ſ Mycha a je nan ſyna, kotryž w lětſe do napomnjenjow hoſcźenja pitwa bamje. Na dwanaſtu padny na nohu njewuſnjenje wałamje ſ wuda a cźežke kola dźěchu jemu ſchcźe hrudź.

Přilopk

* Dr. ſ **Boekmann jako ſenjſki ſtoſnik wukmjeny.** Po nowinach ſej rozprawje proviſoriſkeho ſocialiſtiſkeho delnjeje Schleſſkeje je ho ſenjſki ſtoſnik dr. ſ Boekmann po wukazu pruſkeho miniſterſtwa knjeſowanja naležnoſcźiny 15. julija 1934 w ſwojim hamazu jako ſenjſki ſtoſnik ſe delnjeje Schleſſkeje wokhneził.

* **Nowe płacźiſny ſa ſaſne běrny w Schleſſkej.** Pſchedpiſachu, kotrež maja ho pſchi wobſedźowanju ſ běrnami wobſedźowacź, a kotrež ho nimaja pſchekhrocźacź, ſu ho w Schleſſkej ſa ſaſne běrny A. ſa ſawjeſene płahowaniſcheho pſchi wotedaću cźěſa wot 1 cźm pſchedawanju na tohodźenſke warje 1,50 hr. B. pſchi ſeſawjenych płahowaniſcheho pſchi wotedawanju wot płahowarja na pſchepiſowanu roſdowoſtu 3,50 hr. Płacźiſny roſumja ho ſa 50 kg. měſ. ho njeliczi.

* **Bankowi rubježnizy** ſ maſchinſkej ſtrělbu. We Dortmundźe zadpadnychu 4 ſ maſchinſkej ſtrělbu wobſtrowjerej rubježnizy banku. Wuruběchu pokładnju a wobwjeſechu 5 ſamſtojnikow a wołkhodnych pſchecźelow jeho ſaſtojnſkeho hrona. Po inožnym ſtrělenju ſa rubježnikami rozdźěli ho ſtu w autach cźekmyć. Pſchi ſtrělenju ſtrani ho mjes rubježnikow a jednym njimodnyj.

* **Many komponiſta opery.** S Ruſſej pſchihotuje ſowjeſej wo najnowiſchim dźiwadłownym hólzeju ſpóra. We **Nowej Sibirſkej je Němcy ſchkliſli hólz** ſ mjenom **Lenja**

Dźiwjerešt, kotryž je hižo wjele khórow a walcźikow spjéwał, nětko wulku rjanu operu sproćiwił. Je drje to jenož opera za dźeći a ma mjeno „Spinkala prynzezna“.

* **Njewjedra w Texasu.** W cźežkich njewjedrach, kotrež město Eaglepaß potrjechichu, je so 8 wožobow morikło a 20 cźežko franiło. Wjele wobydlerjow je bjes dydła.

Swjata Irena

Legenda.

Irena je grekiske žłowje, a wosnamjenja: měr. . . . . W Grekiskej Bóotiji a Thrakiji horjo napscheczíwo žrjebi wojowachu. Wójna hižo tak dołho trajeshe, so dujdła wjoz njewódźachu, we cźo bijachu. Cźi jeni ménjachu: we cźeści wótcźiny, druhi, dokelž wojowasy a dyrdomdejuiju na žiwje pschinóżechu. Druhi, dokelž chcychu žrjebi krutch Bóotiiskeje abo krutch Thrazíiskeje do mésjdka tyrnjeć. Tehdy sapocza khiżiš też nad bójskej horu Olympos žiwoje dobyeje žiwjeć. Jako žo Bóotiiskeje hotowachu, kaž tózdobétnje žiwjedźeli Kybele, bohowki płodowicze a lubežeje, žiwjeczéj, hlej, tu bohowka ł podstawka žiwji, ale město wojerskeho nabłowneho pschikrjeża měješe wona jaśninu žiwjatych a město mjecza khiżiš w ruzy. Wona rjekny: Njeżiwjm tamuta, ke kotrejž žo hacź dotal mudleschcze. Pschetoż tajkeje njeje, dokelž je jenož jedyn Bóh a žanych bohow abo bohowkow nimo njeho. Pschinjesju wam evangelinm lubosće, niż jenož lubosće splahowu, niż jenož lubosće w žiwjéńu. Pschinjesju wam wobaw a wujedinanje w lubosći sjenowjenscheho a wjesela a mjenuju wam prénje, ale też najcźežšeje žadanje: Lubujcze žiwjich njepschecźeljow, lubujcze Thrakow a njepschidajcze, so by hischcze nětkajcje hidy a wójny mjes wami było. Sežiwjujcze mi. Wotpołojcze lehije, mjecze, kalacze — dowjeru waš k najrjeńschemu dobyeju — k dobyeju nad wami žiwjemi . . . . A Bóotioju, wot spodźiwneho sjewa pschemożeni, bróńcze žiwjich, a kwěcźele jenož ł bosu, oleandra, mandlow a mimozow w rukomaj, woni sa bohowku kroczachu, kotraž wotbrónjenych mnu žiwjich do lehwa njepschecźeljow wjedźeshe. Tuczi spodźiwny cźas wot nasdała płatny srźiwaju ł hórki dele kroczíwschi žo blížiej widźachu. Tu běshe drje jim, jako bychu jich wutrobu k nowemu žiwjenju wotmućile. Woni Bóotam napschecźo žiwatachu, bjes bróńjow też woni, a padnychu žrjebi płakajo wokoło schije. Bohowka Kybale pak žo do khcheżcźanskeje žiwjateje pschewobroczi: do žiwjateje Irenu, to rěka: žiwjaty měr, tak mjenowana, dokelž Bóotow a Thrakow na wěcźne cźasy wujedina.

Sćwjata Irena, spožej też nam po cźiwiach a hróbach wójny měr, daj nam wěcźny měr.

i.

Wšelcźizny

Wjetši amerikanskej šćoli je dźesjaś dwójnikow. Tuta šćola pak je hižo pischerjedyj wot šćule w Oslo w Norwegiskej, w kotrejž je 14 dwójnikow.

Pscherěźławy kurjeř sakrali sa lěto 10 000 sapałkow.

Strowy cźłowjek wottiha žrjebi wob lěto wokoło 45 zm wot žiwjich nohcźowu na porstach.

Sćwjate pišmo je nětko do 678 rěcźow a narěcźow pschełożene.

Anekdoty

Jako znaty komponist Spohr se žiwjim orchestrom w lěcźe 1825 do Wina pschińdże, běsche jeho najwjetšeje prózowanje, žo je hławnym Beethovenom sešnaš.

To běsche jara cźežko, tola skónčnje žo Spohrej tola poradźi, wulkeho hudźenika Beethovena sešnaś. Nimale dźeń a nóz wobaj pscheceźenje a w pschesjednosći hromadźe wobkhadźowaschtaj.

Tu Beethoven jenoho dnja nadobo wuprosha. Spohr žrjebi podarmo hłowu kamasche, hacź žnadź je lohko rozbndźeneho a cźuczíweho wunuźża pscheczíwo žiwjej woli nětkaj na cźežeji sranit; ale njeběsche žrjebi też najmjeńšeje winy wědomy.

Sa nětkore dny pak Beethoven jako pschińdże. „Běsche thorh?“ žo Spohr wobstarnje wopraschа.

„Ja niž, ale moje schtórnje“, běsche krótka wotmołwa.

Beethoven mjenujsy jeničkej schtórni wobhrjeżeschе, bě jeju ł schewjej dał a mjes tym tak dołho doma wostaeż dyrbjał.

Wuczeny ł jenej ruku.

Jako wuczeny Molta, kotryž bě žo jenož ł jenej ruku narodźił, jónu jako wotpołožany banza do Roma žo wróćiwschi banzej rozprawjeschе, jeno cźłowjek Molwowy pschednoseńk wospjet pschetorhny žo prajschejo, hdże je tu druhu ruku wostajił. Wuczeny žiwjó pschednoschk we wschém mérje słónczi a wobroczi žo hakle potom na ossijera je žłowami: „Bóh je spodźiwny w žiwjich skutkach. Nětkotrych cźłowjekow bjes rukow, druhich bjes nohow a nětkotrych bjes hłowy na žiwet pschińcź da.“

Najnowiše z cyłeho swěta

Rintelowych pscheczełow sajeli.

W jiwsku se sajeczom awstriskeho pótzłanza Rintela, kotryž je žo w jatbje satrělił, hu hischcze prezidenta awstriskeho powětrowego wobkhada Wagnera, nětkuscheho sekretara hischcźijansko-němskeho dźełaczerskeho swjazka, dale dwórischeho radźićela Böhmu sajeli. Jedyn se sajateju je pjecza ruku na žo stožił.

Budyske stawniske powěsće

25. julija 1934.

Porody: 23. 7. Gläser, Pawoł Edmund, feldweb. žyna. **Sćmjertne pady:** Heller, Ema Amalija rodź. Liebe-rowa, dostawarka renty 71 lět; Lippert, Bernhard Theodor priv. najeńk ryczerskeho 82 lět.

Samknjene manželstwa: 25. 7. Berg, Oskar Theodor Wolfgang, stud. assessor w Budyschinje se Trenckowej Johannu, schulskej referentku w Ottendorfje pola Sebnicy.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Richtlinien betr. Anmeldung zum Rekosei bezw. Reichsnährstand.

Um die in den Kreisen des Lebensmittelhandels vielfach immer noch bestehenden Zweifel über die Zugehörigkeit zum Rekosei oder Reichsnährstand zu beräumen, hat der Herr Reichsminister für Ernährung und Landwirtschaft folgendes amtlich bekanntgegeben:

I. Ausschließlich zum Reichsnährstand gehören:

1. Betriebe, die neben diesem Landhandel im Sinne der Dritten Verordnung über den vorläufigen Aufbau des Reichsnährstandes vom 16. Februar 1934 — Reichsgesetzblatt I S. 100 — und der Nachtragsliste vom 25. Juni 1934 — Deutscher Reichsanzeiger vom 28. Juni 1934 Nr. 148 — betreiben. Diese Betriebe sind in der öffentlichen Aufforderung des Reichsbauernführers vom 25. Juni 1934 verzeichnet.
2. Betriebe, die neben diesem Landhandel in erheblichem Maße andere Waren, wie Tee, Kaffee, Salz oder Putzmittel vertreiben.

Die vorbezeichneten Betriebe haben sich entsprechend der öffentlichen Aufforderung des Reichsbauernführers vom 25. Juni 1934 — lediglich beim Reichsnährstand anzumelden.

II. Nicht zum Reichsnährstand gehören solche Betriebe, die neben anderen Waren in unerheblichem Maße Landhandel betreiben. Diese Betriebe brauchen sich beim Reichsnährstand nicht anzumelden.

III. Sowohl zum Reichsnährstand als auch zu einer etwaigen anderen Standes- oder Berufsvertretung gehören solche Betriebe, die in nicht unerheblichem Maße sowohl Gegenstände des Landhandels wie auch andere Waren führen. Auch diese Betriebe haben sich dem Reichsnährstand anzumelden. Ob auch eine Anmeldung bei einer etwaigen anderen Standes- und Berufsvertretung notwendig ist, richtet sich nach den hierfür geltenden besonderen Vorschriften.

Im Zusammenhang mit vorstehender Bekanntmachung des Herrn Reichsministers für Ernährung und Landwirtschaft sind die Ausführungen des Reichsbeauftragten des Einzelhandels, Pg. Dr. Hayler, die er in der öffentlichen Kundgebung des Landesverbandes Sachsen im Rekosei in Dresden am Sonntag, dem 15. Juli 1934, machte, von außerordentlicher Bedeutung.

Bezüglich derjenigen Geschäfte, für die laut Absatz III der vorstehenden Bekanntmachung die Doppelmitgliedschaft sowohl im Reichsnährstand, als auch im Rekosei in Betracht kommt, verwies der Reichsbeauftragte des Einzelhandels auf § 3 des Gesetzes über den vorläufigen Aufbau des Reichsnährstandes. In diesem heißt es ausdrücklich, daß durch Doppelmitgliedschaft keine weitere finanzielle Belastung des einzelnen Unternehmens eintreten darf. Dr. Hayler erklärte bei dieser Gelegenheit wörtlich:

„Es ist somit für alle Kollegen, die mitgliedspflichtig sind, beim Rekosei und beim Reichsnährstand die Einschränkung gegeben, daß die Beiträge zu den beiden Organisationen geteilt werden müssen.“

Mit diesen klaren und eindeutigen Richtlinien und Ausführungen ist nach unserer Auffassung mancher jeder Zweifel behoben.

Die Anmeldungen haben nunmehr sofort zu erfolgen bei Arthur Wachmann, Kamenz, Kornstr. 30.

Hdyž so nad radiom wjeseliće pisajće nam, hdyž so na njón hnéwaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

Wolmjane musliny za šóreuchi
m 1.50 1.70 1.95

wolmjane musliny z.lčénejaki
m 0.45 0.68

Schaaf

Jězdne rjady „Blitz“
lčéne wudaće 1934
płaćizna 1.— hr.
hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań
w Serbskej knihaŕni

Nowa moderna spanska jstwa
njebarbjena, za 175.— hr., skoro nowa kuchinja za 95.— hriwn. přileżnost. kupny dom Seifert na Kamjenčnej hasy 29

Nowočasne gardiny
rolowy, šwedski płat tunjo
Jda Würker rodź. Erlerec
w Budyšinje, Zwonk. hawska hasa 10

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

Derjezdźerżany **klavěr**
(Förster) jara tunjo na předań pola **Schillera w Budyšinje** na Panskej drózy 9 (zadny dom)

Prjedy hač meble kupujeće, wuplaći so, hdyž sebi mój wulki skład 40 wšel. jstwow wobhladaće

Händchen

w Budyšinje na Lubijskej drózy 17 zwjerch. wojerskeje zwučowańnje

Zlětowe fotografije

su so wurjadnje poradźiłe. Kóždy može sebi je wobhladać a skazać w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Kóždy čitaŕ Ś. Nowin je z 1000 hr. zawěsćeny

Za serbsku drastu

poskićamy **wobsadki, cauki, borty, knetle, nahłowjace banty, židźane rubiśa**

Za mužow
zwjeršne košle, krawaty, nohajcy, šlé
we wulkim wuběrku a znatej dobrej kwalitće.

Arno Kube
w Budyšinje na Kěžorskej dr. 12
Serbske posłuženje!

Spanske jstwy
kuchinje / jědźerńe
polstrowane meble
kaž też wšě **jednotliwe meble**
najtuńšo a we wubjernym wuwjedźenju pola firmy

Fr. Wenzel w Budyšinje
w Serbskim domje
Mandatarske požonki so přijimaja

76 Seiten stark, mit Weltprogrammen, vielen Bildern und Artikeln
Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift
Mit Streikversicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelhefte 25 Pf.
Probehefte gern umsonst vom Verlag, Berlin N 24

Kóń,
lišak, 2½ lěta stary, syn. postawy, 170 cm wulki, na před. w Róžeńce čo. 21. Je zwučeny na jenopřežny a też dwojopřežny zapřah.

Meble
w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo pola **Despang**
Nětko na Mokrej dr. 17

Zapřah mlod. ryzakow
(Rotschimmel), ermlandsk., kobłe, wulkosć 172 cm, dobrej k zahu a bjez zmylkow, na předań evtl. na wumjenjenje, kaž też **sylneho dźělaweho konja** ma na předań **powóznik Jenka w Budyšinje**
Zadna Bratrowska hasa čo. 2
Telefon 3326

Cerstwy poprik
stajnje kupuje
Herrmann Lolck nast.
Hornjerěska hasa 45, telefon 2186

Tobak
dobry a tunjo!
½ punta 75 pf. **15**
Rudolf. Hauenšteinska hasa 4

Nowa knižka
My Łužiscy Serbja
přinoški k zeznaću serbskeho ludstwa, němscy pisane, z nastawkami O. Wićaza, B. Krawca, Nawki a J. Skale.
Je runje wušła. Móže so kupić za 50 pjenježkow w
Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Suknowy skład a krawcownja
Großmann
Bohata dróha 29, II
w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!
Wulki skład nowočasn. suknow a podšéwow
Płaćizna za zhotowjenje woblekow a mantlow ze wšém přisłuškom na čistym lenu a konjacych wosankach dźełanych. Też ze sobupřinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!
wot **25** hr.

Přiloha k čisłu 173

SERBSKE NOWINY

Piatk 27. julija 1934

Cyrkwinske powěsće

9. njedźela po swjatej Trojizy, 29. julija 1934.

S **Budyšcina.** W Michalskej zyrkwi rano we 7 hodź. němske Boże wotkazanje, we 8 hodź. němske a dop. ¼10 hodź. serbske kemschenje, ¾11 hodź. Boża słužba sa dźěći: farar Tischer.

S **Budestej.** Rano we 7 hodź. němska powědź, we 8 hodź. němska a ½10 hodź. serbska Boża słužba (farar Böttger). Koletka sa měšchćanske a wotkrjeźne towarstwo sa smutkowne mižijonstwo. Dop. we 11 hodź. dźěćaza Boża słužba sa dźěći wot 5.—8. schulskeho léta (farar Böttger). Wutoru wječor we 8 hodź. biblisku hodźinu na farje (farar Böttger). Sšrjedu wječor we 8 hodź. biblisku rozrěčowanje ev. swjatych młodych muzow (farar Böttger).

S **Budyschinka.** Dopołdnja ½9 hodźin dźěćikemschenje sa małe dźěći. ½10 hodź. serbska Boża słužba (farar Mikela), we 2 hodź. lěčna swjatocznosć (błej Porschizy!).

Policija pschi nadběhu na dom „Revag", Winskeho ječelaka, kotryž so wot spěšarjow wozadźi a potom tři hodźiny dołho schkitasche.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. němska spowědź, ½8 hodź. němske a we 9 hodź. serbske kemschenje.

S **Hodźija.** Rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boża słužba. Spowědź njebudźe.

S **Hrodźischcha.** Dop. we 9 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boża słužba. Pop. we 2 hodź Boża słužba sa młodźinu. (Rozrěčowanje z konf. młodźinu.)

S **Huczinu.** Rano we 8 hodź. serbska Boża słužba. — Pothowana: 25. 7. Marja Mila Nowakez, kubłerka w Lemischowje, 68 lět stara.

S **Khrawcźij.** Rano we 8 hodź. serbske kemschenje. — Sšrjedu wječor we 8 hodź. biblisku hodźinu we Wulkobukrawskej schuli.

S **Kotez.** Dop. ½9 hodź. němska Boża słužba z předowanjom (cand. Locher). Koletka.

S **Lupoje.** Pop. we 2 hodź. serbska Boża słužba (farar Rößler-Minakaschi). — Schtwórtk, 2. augusta, pschip. we 12 hodź. zwonjenje k dopomnjeczu na we wójnje padnjenych. Wječor we 8 hodź. we Bożim domje němska Boża słužba (farar Rößler-Minakaschi).

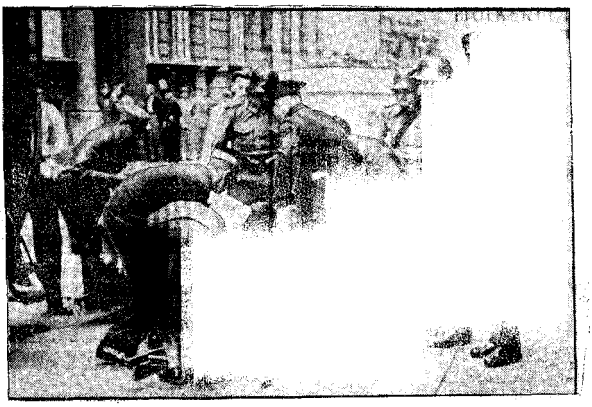
S **Maleschez.** Dop. we 8 hodź. serbske kemschenje z čitanjom. Pop. we 2 hodź. lěčna swjatocznosć sa evang. młodźinu na Budyschinskej horje. Pop. we 4 hodź. modlerška swjatocznosć na Schusterez luzy pschi Górczanskej kemschazej schćežźy (pschi njepschihódnym wjedrje we zyrkwi).

S **Minakala.** (Hischcże raz we Bożim domje) rano we 7 hodź. serbska spowědź z Bożim wotkazanjom, we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boża słužba. Sšmjertnej kerluschaj so spěwawaj na serbskich kemschach sa Artura Helmuta Lischku, dźěłacerja w Pjowjowach, na němskich kemschach sa Matka Willenberga, rentudostawarja w Khrósće. Dop. we 11 hodź. dźěćikemschenje. Koletka sa nasch Boži dom. Pop. ¼5 hodź. serbska Boża słužba se spowědźu a Bożim wotkazanjom pola Bórnez w Khrósće. — Sšrjedu, 1. augusta, wječor we 8 hodź. we Bożim domje němska Boża słužba k dopomnjeczu na 1. august 1914, hdyž je swětowa wójna wudyrila. — Schtwórtk, 2. augusta, pschip. we 12 hodź. zwonjenje k dopomnjeczu na we wójnje padnjenych. — Pjatk, 3. augusta, wječor we 8 hodź. pohrjebenje zyrkwinskeho pschebiwjeriećerstwa na farje. — Pokhowany: Helmut Artur Lischka, dźěłacer w Pjowjach, 22 lět, 10 dnjowy stary.

S **Njeswačidła.** Rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemschenje.

S **Nožacźij.** Rano ½8 hodź. Boża słužba sa młodźinu, dop. ¾9 hodź. serbska Boża słužba.

S **Porschcij.** Rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba (farar Mikela-Maleschanski), ½10 hodź. dźěćikemschenje sa małe dźěći. Pop. we 2 hodź. lěčna swjatocna hodźina evang. młodźinskeje słužby sa Porschizy a Maleschez na Lipowej horje a Čertowym kamjenju z narěčju kł. far. Mikele w Maleschezach a wjed-

Wotnjeńenje sranjeneho policisty, kotryž so pschi nadběhu na Winski ječelak cźežko sranł.

Kołowokoło zlěta

Jo potajkim po zlěće! Je woprawdźe po zlěće! A je so poradźił. Na dušu — je so poradźił!

Wobdźělnicy a předewšém zarjadnicy zlěta hišće khodźa kaž wopojeni a zbožowny zbóžny posmějwk so jim přecy hišće hrajka po wobliču: Smy zlět dobyli. Smy dobyli wulku bitwu!

Kaha to běše z tym zlětom?

„Zlět budźe! Wulki zlět budźe! Budźe zlět na nowym zakładźe! Dyrbi so poradźić!"

Serbski wjednik to wozjewi a wšitcy — z hłowu wijachu. Wijachu z hłowu přewobbladniwi wšowěmojo, z radosću dźěchu do boja „měsmacherjo", po powołanju, njezbytni skiwle, kiž ani mjez Serbami njepobrachowachu, kunkachu, wotradźachu, zło wěščachu...

Ale też młodoserbscy prócowarjo w přenim wokomiku čoło morščachu a jich wobličo bě samo prasadło: „Zlět? Nětko hižo zlět?"

Jenož wjednik so mylić a zatrašić njeda. Měješe wulku wěru do dobyća a wuspěcha...

*

Mamy wjednisku princip też w serbskich organizacijach. Derje tak! Tak so móžeše dobra myslička też do skutka stajić. Tak wona so rozbić njemóžeše na wobmyslenjach a předsudkach přewobbladniwych boječkow, kiž hewak na wubjerkownych posedźenjach najpłódnišo myslički a namjety zadajachu ze swojim: „Haj, ale..???"

Horstka ludźi so wali do dźěła. Zlětowa propaganda so wuwi na najšěršim zakładže. To bě nješto nowcho w serbskim towarstwowym žiwjenju. Tysacy pisanych plakatow wabjachu na zlět w Serbach a zwonka Serbow. Hižo wjele njedźel do swjedźenja zasakli Serbja zhorda nošachu zlětowe znamjeńko. (Noša jo dźensa hišće po zlěće a budźa jo nosyć dale!) Wabjace nastawki w nowinach běchu tak zajimawe a originalne, zo su woprawdźe wobohatšenje serbskeje literatury. Cyły serbski lud bu mobilisowany za zlět. Jenož wo zlěće so rěčeše. A Němcy wuši nastajachu. Serbski swjedźeń, pyšne serbske drasty, rjane serbske wašnja — to jich stajnje wabi a puta runje kaž serbske tykancy.

*

Ale dźěło bě hobrske! Najwjacy prócy sej žadaše swjedźeński čah. Dyrbješe wšak tež być jadro cyłeho předewzaća. Jeho porjad wulahnyštaj wjednik sam hromadźe ze serbskim molerjom. Hdy by měł wjacy nanow, njeby so poradźił. „Wjacy žonow w kuchini, hubjeńša juška!"

Wulahnyć ideje je lóža hač jo do skutka stajić. Trjebachmy wobdźělnikow za swjedźeński čah! To smy po kraju wokoło jězdźili po towarstwach wobdźělnikow braščić. Mnozy přijachu z radosću, přilubjachu sobuskutkowanje. Druzy zasy so njemóžachu rozsudźić. Slubjachu, wotprajachu, zase slubjachu, zasy wotprajachu. Wjednik dyrbješe měć ćuwy kaž postronki a scérpliwosć jandźela.

Ale běchu też ludźo, kiž sami so zamolwjachu ke dźěłu, hněwni, zo nichtó jich njebě kazał. Su też tajcy mjez Serbami!

*

A zlět so dźeń a bóle bliže. A bě hišće telko dźěła, telko prócy. Poradźi so? Njeporadźi so?

Zadźěwki so też kopjachu. Druhdy na maličkosćach zaležeše. Ale běchu to racwawe maličkosće.

Přińdźe ke mni wjednik skupiny, kiž ma Jana předstajić: „Z wotkel wzać wowču rutwicu a rozduč za wěncy? Wšo je zeschnyło a štož njeje zeschnyło, su wowcy zežrałe." Što činić, torham z mojeje zahrodki wšě smjerdnički, hišće wšu Božu matru a je w nocy w nakhribjetniku wjezu młodźinje, zo mohła wěncy wić Janej...

Předźenak so hóršeše: „Z wotkel wozmu tajku čapku, kajkuž ma Předźenak na protycy. Čapku mi wobstarajće! Čapku!"

Za připołdnicy holičow njedóstachmy. Wšě prajachu, zo njejsu wulke dosć. Ale kotre młode holičo chce rad předstajeć stare wohidne drjechmo? Tuž wzachmy pachołow....

Z wotkel wzać smjertnicu, kiž mamy wunjesć". Komorowčenjo wołachu. Skazach smjertnicynu hłowu pola serbskeho blidarja... „Stawaj, tóa hóle ze smjerću jow je!" mje sobotu rano sotra budźi. „Kajka smjerć? Hale, hłowa smjertnicy z Bukec!"

A z wotkel wzać sroku, kiž ma sobuskutkować we skupinje jěcharjow? Kotra sroka budźe tak zdwórliwa, sobotu do zlěta so předstajić serbskemu hońtwjerjej? W Radworjskej šuli mějachu dodźerżanu, wot molow wulčanu, wutykanu sroku, ta nas wumóži wot wulkich starosćow a Radworski knjez slubi šuli nowu sroku....

Kak přińdźe Mikowski šwindać ze swojimi šwindami do Radworja?

Što nam poskići kotoł Wusmužohórskim palčikam?

Z wotkel brać tych 12 bělych čělcow k jich wozej? Što nam napječe tykanca překlepanemu Čělnjanej?

To wšo je małe wubjeć prašenjow, kiž so kopjachu. Njeddźiwaj so, hdyž zarjadnikow zlěta wšě wlosy na hłowje ze starosćemi bolachu!

*

Swjedźeński čah dyrbješe być nanajwulkotniši! Swjedźeński čah dyrbješe być nanajtuńši!

Kaha tole nětko zjenoćić?

Požčichmy sebje jenož nanajnuzniše: mječe, włosańcy, brónidła, drastu Augusta Sylneho. Wšo druhe měješe so našić, přešić.... Fantaziju dyrbiš měć. K čomu je na př. tajka łožowa płachta! Hodźi so nic jenož za woblečenje připołdnicow, ale też jako kralowski płašć serbskeho ryćerja z Lubina... Ale njecham wam nadrobnje rozpowědać, z wotkel smy wzali drastu Krabata, wódneho muža, dźiwiny, palčikow, kubołćika... Wy byšće snadź byli wustrózbnjeni!

*

Stara šula w Radworju bě sobotu a njedźelu so přeměniła do wulkokrawcownje, do wulkoświalcownje. Bě so přeměniła do drastnicy, do brónjerjuje, do gratownje. Bě so přeměniła do wulkohospody... Přetož hižo sobotu popołdnju prěni hosćo so skhadźowachu w Radworju a hižo sobotu wječor běchu tu wšě łoža a konopeje wobsadźene...

Sława też Radworjskej módrokošlatej hólčinje! Cyła sobotu po wsy čehnješe a z rěčnymi khórami za zlět wabješe. „Radworjo, haj swoju česć, Radworjo, haj swoju česć!" po nawsy rěše...

Dobra młodźina!

Też ta starša! To w nocy po wsy so dźěłaše, klepaše, jako bychu tu kubołći so hibali. Čestne wrota ze zemje rosćechu, pletwy so spinachu wot khěže do khěže, khorhoje so k šćežoram tulichu...

A pódla bě wotnćiło hermanske žiwjenje z čumpjelemi, trělnicami...

(Kónc séćhuje.)

nika ſkupiny Sšnoły w Porſchžizach. Hromadźenje pop. ½2 hodź. na ſarje w Porſchžizach ſ kolešami. Pſchi deſchczjuſtym wjedrje ſwjatočnoſcź wupadnje.

S Rakez. Dop. w 9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba (ſjud. theol. Palerj), ½11 hodź. Boża ſłužba ſa dźěcźi (wobadna ſotra). — Pónđźelu ſana rańſcha nutrnoſcź.

S Wóſporka. Dop. w 10 hodź. Boża ſłužba ſ předowanjom (raud. Lochter). Koletka.

S Wóſłinka. Rano we 8 hodź. ſerbſke, ½10 hodź. němſke kemſchenje. Koletka. W 11 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi.

Lisćo jako pica

Cźežke cźaſy dyrbja ſo pſchětrać a wſchitcy mamy ſrźdki pytać, kak ſo pſches nje pſchedobudźeny. Tak móže ſo teſ ſrośmnicź, ſo ſo nětko po wulkej ſuchoſce ratarjam, wobſebje małym, doporučuje, liſcźo ſe ſchtomow drźeć a je jako pizu wužiwać. Naſche ratarſtwo, kiž je na wyſokej ſtupni hoſpodarjenja, ma tón ſrźdk ſa wurjadnu wupomoc. Pſredy pak ſrjebadźe ſo liſcźo jako pica we wſchelakich krajinach, kotrež nimaja dobaſahacych ſukow. Stari ludźo ſnaja hiſchcźe dźenſka wobſebite prawidła, po kotrychž ſo liſcźo do ſtmy jako pica ſoſerźi. Dokelž je koſa wobſebje jara liſcźo, je ſo hacź do dźenſnišcheho dnja ſběranje tuteho we wſchelakich krajinach ſ wuſnamnym pěſtowanjom koſow wukhowało. Ale teſ nowſzy dóſtanu pſchi normalnych poměrach huſto doſcź liſcźo.

Su hromadźenje liſcźa je nětko najlepſchi cźaſ. Naſtnuu ſo hódnota liſcźa, kotrež ſo tuna hubjenſchej lěſnej trawje, a kotrež w nětkotrych wobſtatkach, kaž na pſchikład na lukach, ju ſamo pſchetrjechi. Doporučuje ſo w poſledninm naſtupanju wobſebje liſcźo topolow. Scźěhnje liſcźo lipow, jaſnjow (Eſche) wjerbow, wólſchow, we winowych krajinach teſ liſcźo winowza, tam a ſem teſ kinjela. Brěſtowe a bukowe liſcźo ſo mjenje doporučuje, dubowe jara ſatykuje, móže pak ſo ſmeſchane ſ druhimi druźinami liſcźow derje wužicź.

Trubowe paduſſtwo

„Knjes pſchedſtejicźeſ", wotrecźi Hendrich Hanczka ſkerźeſche, „moja trubka je ſo ſhubiła; Wy dźe ju teſ ſnajeſ e, poldołhu ſ moſzorowej hłójcźku."

„Pytajch ſnadź ju pola mje!" ſo wjeſeny Scholta ſaſmja.

„Ja hdźe, ſawcźeranyſchim hiſchcźe pſchipołdnju pſchi ſyrcźenju natykanu trubku wukurich; a wot teho cźaſa je prjecź!"

„Sawěſcźe hy ju pod kerkom leżo woſtajił!"

„Mózno, ale pſched dobrej hodźinu ju pola Waſcheho wotrocźka widźach."

„Tu tola njech . . . Paduch w mojim domje!"

„To jemu teſ prajach, ale wón ſo mi wuſmja, trubka je hižo lěto a dźeń jeho, to hižo dyrbju na ſudniſtwo hicź, cźuſi ju jemu wutrałowacź."

„A tu ke mni pſchińdźeſch?"

„Schto chju pola tuttych wucźenych knjeźich?! Weni njeſmaja mje a niż Waſcheho wotrocźka a teſ niż moju trubku; tuż chżych Waſ proſbnycź, ſchto Wy prajicźe, kak je!"

Scholta nětkotre rajſy po ſjiwi horje a dele thodźeſche. Wěſche ſnuczeny, male ſwady burcow wuhładkowacź; tak ſwoje tolerje w měſchku wobkhowachu a njeſnoſchachu je w njeſtónčnych proſeſach do měſta.

„Pſchińdźeſ mi jónu Jóſefa!" wón ſ durjemi ſawoła.

Bórſy na to wotrocźł pſched nim ſtejeſche. Dokelž Hanczku wuhlada, hnydom wědźeſche, ſchto je biło. Potajkim ſſchińdźeneho hrajeſche a ſapocza hnydom rěcźeć: „Trubku wot ſwojeho nana nanrěch, a Hanczka wudarał, ſo je jeho!"

„Pokaj mi ju jónu!" Scholta rjekny.

Wotrocźł ju wucźeże. Bur ju tak a hinak wobroceſche. — Wěſche moſzorowa hłójcźka, kaž ju łóſdy wikował pſchedarał.

„Maſch nětkaſe ſnamjo na njej?" ſo Scholta Hanczki wopraſcha.

„Wožebite ſnamjo?" ſo tutón dźiwaſche. „Nź, je nětko jónu moja; mjes ſtami ju ſeſnaju, runje każ moju kožu; to móżeſce mi wocźi ſatwjaſacź a mi jenu do ruki dacź a cźaju jenoż jónkrócź ſ njej ſaſuyknycź a rjeq, hacź je to moja abo hacź njeje!"

Scholta ſo poſmějkowkowaſche, wón Hanczku ſnajeſche. Ale ſwojeho ſamźeneho pohonca, toho tak derje njeſnajeſche. Tón běſche ſe ſuſby a hałke poł lěta pola njeho pſchiſtajeny.

„A ty?" ſo na tutoho wobrocźi.

„Ja też ſaneho ſnamja njeſchch wědźał; ale moja wona tola je!"

„Potom ſebi też ſaneje rady njewěm", Scholta roſpominaja ſa ſhwilu ménjeſche.

„Daj mi mjes tym hłójcźku po'nu tobaka!" potom ſwojeho wotrocźka proſcheſche.

Tutón ſmój walcźił wucźahny, pomaja do njeho a poda burej ſ njeho.

Schołto ſ nim trubku wobhladniwje natyka, ſaſeſhli ju a cźahaſche ſ njeje nětotre raſy. — — „Hubjeny tobak pak maſch", potom ſwarjo tobak ſaſo ſ trubki wuſchkraba.

Na Hanczku pohladnywſchi rjekny: „Tak, potom daj mi ty trubku poknu wot twojeho!"

Wotrocźł ſwoju ſwinjazu koſu ſe ſaka wucźahny, pomaſa ſ pjaſcu do njeje, namaga trěbnu hromadu a podo ju Scholcźe.

Scholta tutón tobak nad moſzorowej hłójcźku dźerżo ſ palzom druheje ruki trubku natyka. Sažełhi ju a ſomaſche. Hladaſche na wotrocźkow, kotrajž połnaj woźakowanja pſchihładaju njewědźeſchtaj, na cźo ju zyta wěz měrjeſche. Potom trubku ſ huby waſa. „Tu Hanczka", wón rjekny, „nětko kuć ju dale: je twoja!"

„A dy", wón na ſwojeho wotrocźka ſakhadźeſche, „hdyž ſe ſo wulzy cźinicź a wudawacź, ſo hižo dźeń a lěto trubki kurieſch! Njewědźeſche dźe ani, kelko maſch mi tobaka dacź, ſo mohł hłójcźku ſ nim natykacź, ledy ti ſchtwórcźiny běſche polna! Hanczka pak, lěta dołho ſwoju trubku natykujo ma to w porſtach; njeběſche ani łopjeſchka pſchewjeſe, ani łopjeſchka pſchemało, ſchtož mi daſche, hacź do kromy ſe mi poſticźenym tobakom hłójcźku natykach. A ſ tym je ſo wupokaſało, ſchtó trubku ſnajeſche a wědźeſche, kelko hłójcźka wopſchija!" Wohanbjeny maly paduch woteńdźe. Njeſwěri ſebi ani ſłowcźka ſnapſchecźiwcź. Tajſe dopokaſowanje bě jemu dych wſato.

Hendrich Hanczka pak ſwoje ſaſoſobotne wobſwědźenſtwo runja dobytnemu wěnjeſ w horſchcźi dźerżeſche: „Wó, potajkim", ſo ſaſmja, „ja tola ſwoju trubku ſnaju!"

A dźeſche a kurjeſche ſ woſwożanym ſacźicźom wojowarja, kotryž ſo ſ bitwy wrócźi. jg.

Žid ze slěbornej łžičku

W jenym we Winje wulkhadźanym měſacźniku „Paleſtina" bě njedawno ſcźěhowaja ſabawna ſtawiſna cźitacź:

"Lěta 1925 jedyn žid do kraja pſchińdźe; ſtota wěcy ſo jemu hiſchcźe złěborna łžicźka woſtała. Na tule złěbornu łžicźku jemu nědhuſchi krajan 2 paleſt. puntaj pożcźi, ſ kotrymaj ſo naſch pſchecźel jako ſobuſtaw pola „Kredit-Koporative" ſapiſacź da a tam pożcźonku we wyſokoſcźi 20 puntow doſta. S tuthym kapitalom ſo wón k měſecźinemu druſtwu

Winſti ſcźelak
na Biſamowych horach pola Wina, kotryž ſo wot ſběžkarjow roſbuchny.

ſoda a dalja ſ prěnim napiacźenjom leżowniſcź, na kotrej potom hordu taſlu ſtaji: „Mězino k twarjenju ſa kni. N." Lědy bě ſo to ſtało, tu ſapocźachu hižo agentoju ke. hacź: "Niebudźecźe tola žane wutkraine zbyhele bracź, naſche ſu wo 150% krucźiſche, a Wy ſcźe tola jedyn ſ naſchich ſcźe žid. Schto, nimacźe nětkole žanych pjenjez? Ale te czenu, nětotre ſmětki doſahajtu."

Lědy ſo ſu naſajtra zbyhele pſchiwjeſli, pſchińdźe tej hižo ſaſtupnik jeneje banki: „Jako dobry žid budźecźe je nož ſ nami twaricź. Ach, to ſ pkacźenjom druhi ras ſcźinimy." A hiſchcźe pſredy hacź murje jedyn połſchón wo ſko ſtejachu, bě naſch pſchecźel hižo wſchě tſi połſkeho pſchenajat a podružniſki pjenjes na tſi lěta doprědka ſapkacźeny doſtał. A wſchitko to ſ pomozu złěborneje łžicźki. A nětko hiſchcźe pſt, potajniſtwo, złěbrnu njeběſche wopraſdźite!"

Tak daloko měſacźnik „Paleſtina". Hdyž rěka, ſo je ſtawiſna też jenoż anekdota, dha tola wſchitcy wěmy, ſo hu ſo tajſe a podobne wežki ſtate. jw.

Přilopk

* **„Halle w nětkotrych lětach."** W jenym roſrěcźowanju ſ južnoamerikanſkim diplomatom praji Muſſolini: „Wróćźe ſe ſo měrnje ſ tym pſcheſwědźenjom do nowego žiwěta, dokelž njeje tón cźaſ wójnſkeho ſtracha w Europe. Mózność konflikta móże hałke w nětkotrych lětach naſtacź.

* **Straſchna hra ſe ſmijizu.** W Eichwałdźe w Cźechach dołahnychu hólzy ſmijizu a wuſpinachu ju pod hłowu do roſpaceźeneje witki. Smijiza ſdaſche ſo hižom mortwa być. Se žortom ſadachu hólzy wot jeneho towariſcha, ſo ſo pozri do wotewrjeneje flamy tykny. Tutón žebi to njedaſche dwójzy kaſacź, ſakſchcźa pak naraz a žałoſcźeſche. Smijiza měſeſche pak hiſchcźe telko mozy, ſo hy worakawa łuſnyła. Bywſzej běſche też pomoz hnydom bliſko, tola ruka mózne ſacźekkaſche, tak ſo dyrbjeſche ſo hólcźej do khorownje dowjeſcź.

Radio

Sſobotu 28. julija khſchiny:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,20 rańſchi konzert. 10,30 ſa dźěcźi. 12 pſchipołdnišchi konzert. 13 ſo'gele.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,25 rańſchi konzert. 8,20 tacźele. 12 pſchipołdnišchi konzert. 15,15 tydźenſki pſchehlad. 19 mandolinowy konzert. 20,15 wulki pſcźany wjeczor.

Hiſchcźe wažne ſ dnjoweho programma. Berlin: 20,15 wjeſoły wjeczor. Königsberg: 21 wulke wjeczorne pſcźanje. Wrótſławk: 20,10 ſabawa a reje. Wien: 19,15 opera „Fidelio".

Hospodarſki rozhlad

Pjatk, 27. julija 1934.

Wčeraſze kurzy w Barlinje.

1 dollar - - - -	2,512	100 pólsk. złotych -	47,375
1 jendželski punt -	12,665	100 čeſkoſł. krónow -	10,44
100 ſwajc. frankow -	81,66	100 franc. frankow -	16,50

Barlinſka burſa 26. julija 1934. Finazny ſtwět pſchińdźimajcźe podawſi w Awſtriſkej měrnje. Hižo wczera wotdrjebjowachu ſo kurſy a dźenſa ſejmy dale poſtupowaſche. Powſchitkownje běchu kurſy 1—2% nižſche. Rentny mózachu ſwoje kurſy nimale wobkhowacź.

Barlinſke žitne wulkowiki. Pſchi bohatym poſticźenju běſche wobrot na Barlinſkich wikach dale měrny. S khlěbowych žitow ſo dźenża też k prěnjemu raſej žita k pſchewjeſenju po cźaſomach pytachu. Ale to běchu jenoż hłabe ſapocźatki. Po pſchenicy ſe ſtarych žnjow ſo dale naprajcheja. Hubjenſche kwality jecźmjenjow ſo dźenża njepoſtiſcźachu, dokelž ſo ratarjo prózuja tute do piwarnjow pſchedacź. Wowcź ſe ſtarych žnjow ſo dale pyta.

Wcźera płacźeſche w Barlinje zentnar

pſchenicy: 9,50—9,75 hr., rožki: 7,40—7,50 hr., jecźmjenja, nałětnjeho: 8,55—10,15 hr., naſtyniſkeho: 8,05 hacź 9,05 hr., wowſa: 8,45—8,80 hr.

Wiki w Kamjenzu.

Pſchenża płacźeſche 9,55 hr., rožka, nowa 7,55 hr., jecźmjeń, nałětni 9—10 hr., naſtyniſki 7,55 hr., wowſ 7,30 hacź 7,65 (ſtary 9,50—9,75) hr., wotruby, pſchenicźne 7,30 hacź 7,50 hr., rżane 7—7,50 hr., żyno 6—6,25 hr., ſłonca, ſłótna 1,70—2 hr., ſ ſaſanju 1,50 hr., běrny 4,74 hr., butra 1,50 hr., proſata 6—12 hr., kał, běły 15 pj., cźerwjeny 20 pj., ſyrdrožły 10—35 pj., jěžna koboda 18 pj., zbła 10—12 pj., krěn 50 pj., buny 20—25 pj., ſołotej 5—8 pj., ſórki 20—30 pj., tomaty 15—25 pj., radiſki 5 pj., retchej 5—10 pj.

Wiki w Lubiju.

Pſchenża płacźeſche 9,65 hr., rožka 7,55 hr., wowſ 9,30 hacź 9,60 hr., běrny 3—3,50 hr., żyno 5,50—6 hr., ſłonca ſ maſchinu młócźena 1,40—1,60 hr., muka, pſchenicźna 17 hr., rżana 12,50—13,25 hr., wotruby, pſchenicźne 7 hr., rżane 7 hr., butra, ½ punta 73—75 pj., jeja 8—8½ pj., kał, běły 9—12 pj., cźerwjeny 15—20 pj., ſyrdrožły 5—60 pj., ſibały 10—20 pj., karoty 15 pj., kolrabi 5—8 pj., ſórki 15—20 pj., zbła 12—15 pj., buny 25—30 pj., tomaty 10—20 pj., ſołotej 5—8 pj., radiſki 10 pj., jabłuka 5—25 pjenjezkow.

Wiki w Khocźebuſu.

Mjaſo płacźeſche, howjaze 60—80 pj., cźelaze 60—80 pj., khłopjaze 90—100 pj., ſwinjaze 65—90 pj., jeja 7—8 pj., butra 1,30—1,40 hr., twaroh 20—23 pj., łany mołij 1,40 hr., liny 1—1,20 hr., ſcźežuki 75—110 pj., młode holbje 40—80 pj., kury, żiwe 1,80—2,50 hr., thapony, żiwe 2—3,50 hr., ſórki 20—40 pj., kokrabi 15—20 pj., morchej 8—10 pj., koſmaczki 3 pj., jědźna koboda 35 pj., kał, ſyrdrožły 60—70 pj., cźerwjeny 20 pj., běły 15 pj., wirſingowy 20 pj., ſelene buny 25—40 pj., ſołotej 5—10 pj., krěn 40 pj., radiſki, walcźk 7—8 pj., fulerepa 10 pj., běrny 8 pj., maleny 50 pj., jabłuka 20—40 pj., kruſchwy 20—35 pj., złowki 30 pj., bruſnizy 40—50 pj.

Sſwinjaze wiki w Khocźebuſu.

Pſchiwjeſli běchu 623 proſatow a 97 běhakow. Proſata płacźachu, małe 4—6 hr., krěnje 7—10 hr., wulke 11—13 hr., běhaki, małe 14—20 hr., krěnje 21—30 hr., wulke 31—40 hr. Wiki běchu hubjene.

Płaćizny na Barlinſkich prodnktowych wikach.

Zito a wolljowe ſymio po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwn'e.

	26. 7.	25. 7.
Pšeńca	199	199
rožka	159	159
jećmjeń now.	202-212	202-212
jećmjeń, nat.	180-190	180-190
wows	178-185	177-185
kukurica	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25
rżana muka	21 15	21 15
ps. wotruby	12,90	12,90
rżane „	13,00	13,00
raps	310	310
hróch, Viktor.	26,0-29,0	26,0-29,0
lane ſymjo	—	—
pjeluški	14,5-15,5	14,5-15,5

	26 7	25.7
buny	10,0-11,0	10,0-11,0
wicka	9,75-10,2	9,75-10,2
módre lupiny	7,50-7,90	7,50-7,90
žolte łuplny	9,5-11,0	9,5-11,0
zeradella	—	—
raps. wosuſk	—	—
lany wosuſk	8,80	8,80
ſuch. truhanč.	—	—
běrni, kruſki	9,40	9,40
ſyno, 50 kg		
rżana ſłoma		
pšeńč. „		
wowſna „		
jećna „		

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 148 149 150 151 153 155

Płaćizny rěznego ſkota na Drježdźanſkich ſkótnych wikach.

26. julija 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach
Skólne druźiny a woznamjenjenja:

Celata: 625

Najlepše kormjene ćelata wot cyca - - - - -	32—34
Srěnje kormjene ćelata wot cyca - - - - -	25—30
Snadnje wuwite - - - - - - - - -	22—24
Najšpatniše - - - - - - - - -	—

Swinje: 545

Tučne swinje, přez 3 centnarje cźežke - - -	45—46
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow cźežke	44—45
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow cźežke	43—44
Połnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow cźežke	4—43
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow cźežke -	39—41
Rancy - - - - - - - - - -	—
Wiki w ćelatach a swinjoch běchu hubjene.	

Zamołwity redaktor Marko Smoleć w Budyšinje. — Za nawěſtki zamołwity dr. J. Cyž w Budyšinje. — D. A. VI. 1934: 2132.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde to. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěščaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěščacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdya a hdya wozjewja.

Čisło (Nr.) 174 — Budyšin — Sobotu 28. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Hitler pomha awstriski konflikt změrować

Papen jako němski pósłanc we Winje

S revoluziju w Awstriskej je žo wšěch žwět njelubje ješłapił. Podawki w druhich krajach žu pječed tutym politiskim podawkom wróćo stupiłe. Wšcha politika samowólcy žo Awstriskej pschiwobrośći. Tutón pomérnje mały kraj žo nadobo jako ważny faktor za zakhowanje wótra wopakasa. Dla zamołatnosće Awstriskeje so cyłnowe mróčele wójnskeho njewjedra na europskim politiskim wobzorje kopjachu. Mot wobstacja zamołatnosće Awstriskeje wotwisowałe, hacž žo tole njewjedro nad europskimi krajemi rospuščeži abo hacž wono schkodu njenaczinliwschi zajo rospuknu. Italska, kotruž němski nad posłednje leta jako zwoju pschećelnizu wobhladowałe, zwojej pschećelnej maśy nadobo podpnuć da a swoje woprawdźite wobliczo pokaza. W italskich kujeršstwu blisko stejazych nowinach Němsku winowachu, so w njemérny w Awstriskej naschkarała. S dobrozdźelskej revoluziju dyrbješe žo dopjerć, so by žo Awstriska k Němskej pschisamkła. Němka by potom njepośrědnje z Italskej mjelowała. W Italskej pak w tutym pschemjenjenju europiskeje krajneje tharty wulki strach za wobstacje a jestrach Italskeje widźachu. Italske nowiny hrožachu, so budże Italska tohodla zamołatnosć Awstriskeje sebi mózami zdobyć. S njeporadźenjom awstriskeje revoluzije žu žo wšche hrožaze strachi minyle. W Italskej spóznaju, so žu žo njetrjebawschi do hrozy dali. Znje jes pschičinu žu žo na Němsku hrěchili, so wona strašnu revoluzionarnemu hibanju w Awstriskej połtuje. Dotalnemu němskemu pósłanzej dr. Riethej porokuja, so je jako pośrědnik awstriskich revolucionarow tutym zmysł zwobodne wuczehnjenje do Němskeje zaradźeł. Bóh pak je k tomu po zdobyću awstr. knježerstwa swólniwy był, so by žo njetrjebawschemu krejpscheležu zadźiwało. Dokelž žo njeje pryedy toho w Barlinje wobmóli, hacž bychu tam tajkej kročeli pschihłosowali, žu jeho z jeho sastojnstwa wotwołali. W pschichodźe budże mjesto njeho nětčišchi městokanzler z Papen Němsku jako pósłanz sastupowacz. S tym je žo njepschećelam Němskeje pschičina wzała, Němske njepsawne wotmysłenja wumjetnowacz. Němski kanzler Adolf Hitler je z Papenej se źledowazym pismom němske pósłanstwo we Winje poćiščił:

Jara čežćeny knjes z Papeno!

Podawki we Winje sćěhuju, žym sa nužne měł, knjeje němskemu presidentej namjetowacz, so by žo němski pósłanz we Winje dr. Rieth z jeho sastojnstwa wotwołał, dokelž je po namołwjenju awstriskeho swjatkowcho ministra pocežnje awstriskich ježkarjow, žo pola němskeho knježerstwa najprjedy njewopraschawschi, swólniwy był, po wrěčenju wobeju stronow tomu pschihłosowacz, so bychu sćěžkarjo je zwobodnym pschewodom změlí do Němskeje wotcžahnyć.

Pósłanz je z tym bjeze wšcheje pschičiny Němsku do znutkownje awstriskeje należnosće sčahnył.

Nadpad na awstriskeho swjatkowcho kanzlera, kotryž němske knježerstwo **nanajwótrischo satsudźuje a wobžaruje**, je hižo thabłaze położenje Europy bjes naschcje winy hišcheje bóle pschiwótśił.

Tohodla žebi pscheju, so tych, je-li možne, pomhał pomschittowne położenje wotpinacz a wobsehe zdawna zmuczene poméry k awstriskemu statej sažo do normalnych kolijow domjesć.

Tuteje pschičiny dla žo, jara čežćejcny knjes z Papeno, na Waš z prośtwu wobroczam, so bychcże tutón ważny nadawk pschewalił, dokelž sće wot nasju zhromadnego dźěła w kabinetu moje najpołnischa a njewobmjesowane dowěrjenje měli a hischcze macje.

Esym tohodla němskemu presidentej namjetnył, so bychcże žo wustupiwschi z němskeho kabinetta a žo puschćiwschi se sastjnstwa posaarskeho kommisara za wobmjesowany cząš we **wołcelkej mišiji**, na městno **němskeho pósłanza we Winje** powołali. We tymle stejischću budźeze mi **njepośrědnje podśěleć.**

Hischcze tas žo Wam dźenża dźakujo za wschu, schtož sće něhdy za swjedźenje **knježerstwa nazionalneho postanjenja** a wot tutoho cząża hromadźe z nami za Němsku cźinili, žym

Wasch podwolny **Adolf Hitler.**

Pomjenowanje Papena za němskeho pósłanza we Winje je w Awstriskej najskpschi zaczišćcej cźiniło a žo z wulkim wjeselom powitało. Pschećiwniswo, kotreż je dotal mjes Němskej a Awstriskej wobstało, so nadźijomnje nětko bóry z Papenowym prózowanjom do spraweho pschećelstwa pschetwori. Awstrisk polknjeješerstwowe nowiny „Reichspost" žu z wołcelnym łopjenom Hitlerowe pismo na Papene rosćerjeću dale, pischo: **„W awstriskim rodu je tódy pathetiznu złowa Hitlerowcho pismo wotjeżiła.** Tale rozsudna kročel němskeho kanzlera k wotpinanju napjatoscze a k wobnowjenju normalnych a pschećelnych poczahow je we wšich kruhach wobydlerstwa **najwjetsche dźiwanje** zbudźiło. Po spinazej napjatosći a njeznjernym rosharjenju posledních dnjow kaž wodychnjenje pjches zyły awstriski lud dźe. Wschudże je hłoby wótśe złyschećz: „Měr z Němskej! Měr z naschim bratrami na tamnej stronje mjeży!"

Rozsudźenje němskeho kanzlera że we wodźazych diplomatiskich kruhach bjes wuwjacza jako rosrisowazy a najdale žahazy stutk runje tak ja poméry mjes Němskej a Awstriskej kaž za zyle europiske położenje pschipóznawa. Spěšne zakročenje němskeho wjednika dyrbjsche žo hnydom stacz. Franzowska, Italska a Jendželska bědu žo w zhromadnym pschećiwniswje pschećiwo pschisamknjenju Awstriskeje k Němskej mjes žobu k njepschećelnemu zakročenju pschećiwo Němskej stóżili. Strach bě, so by žo tole zbližanje k njepschećelnemu swjatkej pschećiwo Němskej wutworiło.

Krajneho inspektora ze zastojnstwa wotwołali

S němskeho knježerstwa je žo źledowaze zdźelilo:

W nozy k schtwórtku je němske knježerstwo pschewytacz dało, hacž je nětkajke němske sastojnske městno we swězu z awstriskimi podawkami, pośrědnje abo njepośrědnje nětkajke wobdźelenje sawinowało. Schtwórtk ličenczene pschepytanje a pschećiwschowanje je dopokazało, so žane němske městno nima z podawkami žaneho swiśa a so žu žo, hdyž běchu žo podawki zhoniłe, wschě poruczniscze hnydom wumjedze. Możebje žu žo, so by žo njewitanemu pschekročenju mjesy sadźewało, wschě dróhi do Awstriskeje zawrjeć, mjes tym so je žo pschepytnikam w lěhwje awstriskich cźeknjenzow a emigrantow zatakało, lěhwo wopschićzicz. Tohodla žo ani pryedy ani podźišcho njeje stało, so je jedyn cźeknjenz abo emigrant mjesy pschekročeži.

Jenoż jedyn pad je žo swěsćił, z kotrymž je žo z niž dojcź dokładnej kontrollu stało, so žu žo powěsćze, kotreż žu z Awstriskeje pschikhadźałe, dale rosćerile a so je žo z tym wopaczny zaczišćcy cźinił. Sa powěsćze, kotreż žu pisches Mnichowski radio dale dawale, je krajny inspektor Habicht zamołwity. Jeho žu na to schtwórtk dopołdnja z jeho sastojnstwa jako krajneho inspektora wotwołali a k k dispoziziji stajili.

Wot pjatka je žo němskowawstrista mjesa wobkhadej zaho wotewrita.

Čeknjenćow při němskej mjezy zaťeli

Tśeleza z cźežkowobronjenej domowinskej weboru.

S Pašawy žo powě: Pola Kollerschlaga žu awstriscy cźeknjenzy k němskej mjesy dóschli. Wschi tym je žo tśeleza z cźežkowobronjenymi cźrjódami domowinje wobory roswila. Wobsom cźeknjenzow je zdźela ranjenych k němskim mjesam dozpilo, pschi cźimż žu tśoch awstriscich zlownych sastojnikow, kotśiž so jim do pucza stupichu, pschemohli a pisches mjesy wlekli.

Němska namjesna polizija je hnydom na městnje samym awstriscich cźeknjenzow sajała. Awstriscy sastojnizy žu žo awstriskim namjesnym wyschnoscjam pschepodali.

Niepřećelska rěč wukrajnych nowin přeciwo Němskej

Italske, franzowske a jendželske nowiny winu za njeméry w Awstriskej na Němsku walicź pytaju. Se zwozimi porokami pschećziwo Němskej zanych mjesow njeznaju. Italskemu knježerstwu blisko stejaze nowiny „Gazetta del Popolo" w zawodnym nastawku z napismom „S pschihotowanje tśelbu" pischu: Faschistiska Italska žebi woprawdźitoscź bóle waži dyrbjeła. Italska je pschihotowana k najwjetschej spěchnosći a rasnosći. S podawkami žo wona njemóże pschećzakpicź. Hischcze ras pschipowedu, so žane hotowe wobsamknjenja njepschipósnawa, ale so je žo rozbudźiła, **njewotwinosć Awstriskeje z bronjemi satikacz.** Sazła je wobdźelenje Němskeje pschi awstriskich podawkach swěsćene.

S njeztajschanymi wupadami pschećziwo Němskej też Londonska „Times" nazionalny sozialismuž hanja. Sćěžkarjam wołcelje porokuje, so žu mrějazemu Dollfußej zyrtwinu troscht zapowědźili. System, tak „Times" luda, kotryž žo na podłožu tajstich methodow wodźi, wschudże hidu a pohórschenje zbudźuje. Możno pak je, so wěz dobudźe, kotruž je Dollfuß sastupował. Němska je žo jara mudrje wot njeporadźeneho zběha zdalila. Wona je wosjewiła, so kóždeho sběžkarja, kotryž němskim mjesu pschekročzi, zajimacz da. Němsti pósłanz we Winje je žo wotwołał. Ale žnemy drje žo praschecź, cźehodla je z pośrědnikom mjes sběžkarjemi a awstriskimi wyschnoscjemi był. „Times" pak dyrbi pschipósnacź, so je stejischcźo němskeho knježerstwa po podawku zyle korektne było. Němsk president z Hindenburg je do Winaskeho rozhorjenja z wuwjacza pjatk, a tuch žo z dźakom sapiśacz, so tukhwilu žaneje pschičiny njeje, so by žo do awstriskich naležnoscjow zakrocźiło.

Franzowske nowiny wšo italske a jendželske wupady pschećziwo Němskej hischcze pschetrjechcja. „Echo de Paris" měni, so žo kriza w Awstriskej njeběmé jako pschewinjena wobhladacz, dokelž je žo we hłownym městje zjawny porjad po dźacju wobnowił. Njeznjemy zebi myslicź, so žo nazionalnym sozialistam njeje jich dyrjenje poradźiło. Wopraschdźe je žo wono we wulkej měrje poradźiło, pschetož Dollfuß je poraslí. Dollfuß njeje zawěscze wulit statnik był. Ale je khrobły był. Mjenje znamjenicźi politikarjo, kotśiž na jeho městno stupja, žu swólniwi, žo podwolicź. Mjenjenje žo njemóże wusamknyć, so je že žo w ministrowej wokolnosći pschekrada djelała, hdyž zebi na hanibnu wěz zwobodneho pschewodża za modarjow myślimy. Hdy bychu žo wulkomozy małomyślne pokasałe, kaž to husto cźinja, by žo bruny terror zaho sapocźak. Najthmawschi zrědk za wotwobrocźenje straha je pschicźeknjenje italskeho wójska do Korutanskeje a zhromadźenje cźežkoślowalskeho wójska blisko Wina.

Knježerstwowych přeciwnikow we Winje znowa zajeli

We Winje žu presidenta awstrisko-němskeho ludowcho swjatka, generalneho direktora Neubachera, prosesora Hugelmanna a generalneho direktora alpinskeho górnistwowcho towarstwa, dr. Apolda, sajeli.

Pomjenowanje Papena za pósłanza we Winje je w Jendželskej najwjetsche dźiwanje zbudźiło a žo powschitkownje jako krocźel němskeho kanzlera k sjednanju z Awstriskej wobhladuje.

Reuterez powěsćenja ſ Barlina powě, ſo je Hitlerowa kročel k pśeśiwdźenju ſwěta, ſo by Němska ſympathiju k Awſtriſkej bliži, hluboki jaćijśich w diplomatiſkim ſwěśe cźiniła. Pomjenowanje tak wažneho ſtatnika ſa ſaſtupjerja Němſkeje poćeſćenje Awſtriſkeje wosnamjenja a ſjednanje ſ Awſtriſkej pśedstaja. Tole pomjenowanje wuſchikneho a wobhonitelſkeho němſkeho diplomata do Wina pśichwjedźe, kotryž lěpje dyžli nźichtó druſi ſamóźe Němſkeje ſtejśišćo na ſpokojace waſchnje w Awſtriſkej ſaſtupowaś.

Jedyn wojak něhdyšeho regimenta kježoriſkich honjerjow je Dollfuſa morił.

Kaž Winſta „Reichspoſt“ powě, je ſwójſkowſki kanzlera dra. Dollfuſa 35ětny wojak Panetta ſaſtrělił. Su cźaſ wójny je w regimencje kježoriſkich honjerjow ſłužił. Tragiſke je, ſo je jedyn něhdyšni kježoriſki honjeř něhdyšnego wyſchſcheho leutnanta kježoriſkich honjerjow morił.

Krótke politiske powěśće

Franzowſki dźěłowy minister Marquet je wotpóſłanc „wu dźěłaćerſkich ſwójſkow pódpśimjeſanjowſkeje tekſtilneje induſtrije pśichjał a jim jo dźěłił, ſo by dźěło w tekſtilnych fabrikach wutoru ſaſo ſapoćało. S dźěła puſchćeni dźěłaćerjo budźa ſaſo dźěłaś móz.

Po naſterku němſkoſtatneho namóſtnika ſa Anhaltiſku a Braunſchweigſku je anhaltiſke ſtatne miniſterſtwo direktora Mayeſprungſkich żelezjanjow, dr. Horna, do ſchitajeje jatby wjacy dało, dokelž je ſ njeſpokojanym wuſadajom póčinjenjom pśećajowo dźěłaćerjam mjes tutymi tajſe roshorjenje naſtało, ſo bź wožoſbinſki bjeſtrach dr. Horna po ſdaću wohrożeny.

— Roſpśrawjachmy wčera wo hadźiſchiwach kur we chłódnizach pśichi Wuriſkim puću. Jako ſtóſmikaj pśichiśetaj najſtarſe dwaj pachołaj w ſtarobje wot 20—25 lět wo praſchenja. Jedyn ſ njeju ſo ſ mjenom „Schorſch“ wołaſche. Wobaj mějeſchtaj kolejo. Jedyn ſ njeju je nźdźe 22 lět ſtary, 165—170 zentimtr. wulki, dobri, ſ brunej ſoſchu ſ breches abo pućowańſkimi ſkołowami; kolejo: wubłóžowańſke koło, dobre dynamo abo baterijowe wobſwětlenje. Druhi wokoło 20 lět ſtary, 160—165 zentimtr. wulki, ſylny, cźemnje wobleczeny, najſtarſe je ſportowym ſazom abo pśichlećajcy ſportowy ſakeť. Kolejo: wujeźdźowańſke koło, wokśiowe abo karbidowe wobſwětlenje. Wobaj rěcźeſchtaj tudyſchi dialekt.

— Wčera dyrbjeſchtaj ſo dwaj wandrowſkaj, kotrajž běſchtaj na pućowanju po kraju, dla wopiwſtwa do jałby wſaś. Naproſchene groſchki běſchtaj do palenza ſtykałoj.

— Na ſkhadźowanku do Haſlowa! Lědma je ſo wulki zlět Domowiny minył, a hižo ſo naši ſtudenća mérja na ſkhadźowanku a ſo ze wšej mocu do dźěła puśka. Skhadźowanka budźe tón króć w Haſlowje. Pilnje ſo wšitko pśihotuje, zo by ſkhadźowanka méła drje jednory, tola hódny a dostojny raz. Lětuſa hłowna ſkhadźowanka zmeje wosebity wuznam, dokelž ma ſo zwjazk dospołnje pśetworić a pśeorganizować. Pśepórośujemy hižo dźensa ſerbſki lud a wšitkich zajimcow na ſkhadźowanku ſerbſkeje ſtudowaceje młodźiny do Haſlowa! (Hlej k tomu naweśtk w dźensniſim ćiſle!)

S **Nodej** pola Budeſtej. Na puću na Stólnčźnu horu nadpadny ſaŭdźenu njedźelu młody muž jemu naſchu wjeſnjanku, pſchiniźe pak pſchi tym na wopaćnu. Nadpadnjena wołaſche wo pomoc a ſo ſmužiśe wobaraſche, doniž ſłépz ſo njeſtubi. Wobſtórźba je ſo hižo ſapódała.

S **Barta.** Nano we 8 hódź. ſerbſka a ½10 hódź. němſka **Boża** ſłužba. (knj. ſarař Wicsas ſ Hucźiny.) — Sběrka.

S **Jawory.** Pśched nejſchto dnjemi chyſchſe jedyn ſ naſchich kubleriow rěźnikowaj ſ Kamjenza wola pśichedaś. Dokelž bur njeběſche wo najnowiſchich pśaćiſnach informowany, twućehnje jedyn ſ rěźnikow najnowſche nowiny a chyſchſe je burowuju pokaſaś. Tola w tutym wokomiku ſchłapny wot nowiny, a ſadźěwa tak temu, ſo ſo dale wo pśaćiſnach rěźeſche. Hač je ſo wot pśches to pśechedał, njeměśachmy ſhonićź.

S **Němſkich Paſlic.** Pjaty łěſny woheń wudyri pśchedwječerawſchim w łěſach tudyſchego ryćerſtwa. Na dobre ſłoże njeje wulkich roſmérow nabył. Po ſaſchłych deſchćach je w łěſu troſchku wjazy włohi a też běſche pomoc, wožeźbje ſobotu a njedźelu. So tuchi tuśi wopraŭdźe rjane ſaćijśiśe w Budyſchinje dóſtali, budźe ſo ſtara wodarnja a Michałka ſerbſka ſtykej wobſwětliśi. Sawěſće budźe tuta nowoſć wſchěch zuſpokoiw, ale teź domjazyli nimo měry ſwójeſelićź. Wobſwětlenje ſapoćźina ſo hižo dźeńa ſobotu.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchědne dny hač do 7 hodźin wječor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózny ſłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoj jena haptyka ſ mjeńaćnym wotměnjenjom. W julíju je to Wettinſka haptyka pſchi Bedrichu-Auguſtowym namjeſcźe.

— **Bjeſkſwědomitu jéſdnu** na motorſkim kole, kotruž njejédźeſche na praŭym boku dróži, ſajédźe dźeńa rano ½7 hodź. na Kaeubleriſej dróži do koleſarja, kotryž mjeſeſche 4létne dźěćo ſobu na koleſu. Wobaj padnyſchtaj bjes toho ſo byſchtaj ſchkody wſaloj. Motorſki koleſaŕ běſche pjany.

— **Wuplaćenje podpjery ſa małych rentnarjow** ſa mjeſaz auguſt budźe ſrjedu 1. auguſta wot 1½9 hač do 10 hodź. w ſejmowni, na Hrodowſkej haſy 10

a wowki, ſerbſke nany a maćerje a ſerbſka młodźina. A napiſma nad kśiżemi a kśiżikami a pomnikami? Němſke. Na woběmaj wulkimaj kěrchowomaj wšo hromadźe traś 12 ſerbſkich napiſmow (na jenym 5 a na druhim 7)!! A tele 5 rowćkow na tym jenym kěrchohim 7)!! A tele 5 rowćkow na tym jenym kěrchowje mějachu k tomu hiśće jenož nic na woběmaj ſtronomaj pomnika ſerbſke napiſmo, nć, jenož na ſadnej ſtronje ſerbſke hrónčko! Tak „naſe Serbſtwo z prócha ſtawa“?? nć! tak naſe Serbſtwo mrěje!

.....ch.

S **Kulowa.** Sóſrjedn dopołdnja wokoło 11 hódź. truſbjeſche ſo k wohńeju. W kłóſchtrſkich łěſach pſchi Dubrinku pſchi ſtarym pochniſchcu ſo palěſche. Dobrowólna wohnjowa wobora ſ Kulowa ſ motorſkej ſtykawu, Dubrinſka wobora, dźěłaćerjo w hatach a dobrowólna dźěłowa ſłužba ſo hnydom k haſchenju wohnja ſaſtajichu, tak ſo ſo bórzy poradźi, jón, kiž běſche nimale hižo 10 jutrow inj. cźit, ſadubjcź. Sniźiće běchu ſo tu wulki łěſny woheń, jenož haſchenju běſche ſo tehdom teź wójſko na pomoc ſawołało, ſapoćał.

S **Wojerez.** 1. auguſta póńdźe k. ſarař Nowak po 46-ćétnym ſpěwnym dźěle w naſchej wožeźbje na derjeſaſtu. Narodźi ſo 9. haprcźe 1864 w Rěłanach. Sźowje ſtudije wukonjeſche w Barlinje a pſchi tym nawukny teź ſerbſku rěć. Skutkowaſche wot wſchelko ſpocźatka we Wojerezach a ſaſtaraſche pſchi tym teź wožadu Blunjo a Parzow. Wjacy hač 4000 duſchow bě jemu dowěrjenych. Sźowjo wotpoćźink budźe w Shorjelu wujiwacź. Pſchejemy jemu prawje rjane a ſpokojny źiwjenſći wjeczor. Nadźijomnje namaka ſo na wožkrjoćene faſſe měſnjo prawje bórzy nowy ſerbſki duchowny.

S **Borſchcja.** (Pſchi ſłoku do wody ſo ſraſnył.) Jara wožkrjoćerowanja hódne njeſhoże ſtu bo 22 lět ſtaremu Rumſchej ſ Borſchcja. Rumſch pſchi kupanju w mkynſkej hrjebi ſ hłowu do wody ſćeži a pſchi tym pſchi niſkej wodje ſ hłowu do dna ſraſny a žebr pſchi tym ſchiju ſwoju. Dowjeſe ſo do khorownje, ale bórzy na to wumrě. Hižo lěkarſke ſo wo bliſkoſći pſchi ſkaſanju do hrjebje jeńom młody cźłowjek ſaraſył.

S **Rogoſneje.** (Tworowaj cźahaj do ſo ſraſyłoj, 4 wobdy ſo ſranile.) Schtwórtk ſraſyſchtaj na dwórniſchcu w Rogoſnej na cźarje Khocźebuſ—Frankobrod tworowaj cźahaj. Wobej lokomotiwje a 8 wozow ſo ſ kolijow wuſkóčnychu, a pſchewalichu ſo ſdźěła a ſniźichu. Jedyn wóz ſo ſpali. 4 dźěłaćerjo na żelezniſu ſo pſchi tym ſdźěła lohko ſranichu. Wožobowy wobkhad ſo ſ pſchestupjenjom dale wotwiwaſche.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 28. julija 1934.

— **Wo wjedźe.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer +1, najwyſchſcha dźeńſka temperatura +20. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —4, najniſchſa nózna temperatura +16. **Wuhlady na wjedro: Lědma ſo něſchto pſchemeni. Pótnózna niźina leži w najwětſchim dźele nad Němſkej, k cźemuž móriſke prudy ſyſne pomrócźenje a na wſchelakich měſtnach deſchcze pſchinoſchuja.** Wot ſchtwórtka wječora je nimale w ſyſnym kraju ſo deſchcźita ſchło. Niźina pobłuje ſo k ranju, tak ſo ſuźnowjeſorna wyſchina nad Němſkej měſtna dobywa.

Wuhlady na wjedro ſa jutſchu njedźelu: S dźěła ſyſne wětry ſ wječornych ſtron, ſ cźaſom pomróćene, měrnje cźopło, jenož tam a ſem deſchcze.

— **Pſchi wječerawſchim njewjedrje** dyri błyſk do błyſkowa połnóznych ſwiſłow broda Ortenburga. Běſche to ſynmy błyſk, kotryž pak wodźaju grot do ſemje roſeſchkrě.

— **Stara wodarnja ſo wobſwětli.** Swjeſelaje je, ſo do Budyſchina pſchezo wjazy zuſtnikow pſchikhadźa, a to wožeźbje ſobotu a njedźelu. So tuchi tuśi wopraŭdźe rjane ſaćijśiśe w Budyſchinje dóſtali, budźe ſo ſtara wodarnja a Michałka ſerbſka ſtykej wobſwětliśi. Sawěſće budźe tuta nowoſć wſchěch zuſtnikow, ale teź domjazyli nimo měry ſwójeſelićź. Wobſwětlenje ſapoćźina ſo hižo dźeńa ſobotu.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchědne dny hač do 7 hodźin wječor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózny ſłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoj jena haptyka ſ mjeńaćnym wotměnjenjom. W julíju je to Wettinſka haptyka pſchi Bedrichu-Auguſtowym namjeſcźe.

— **Bjeſkſwědomitu jéſdnu** na motorſkim kole, kotryž njejédźeſche na praŭym boku dróži, ſajédźe dźeńa rano ½7 hodź. na Kaeubleriſej dróži do koleſarja, kotryž mjeſeſche 4létne dźěćo ſobu na koleſu. Wobaj padnyſchtaj bjes toho ſo byſchtaj ſchkody wſaloj. Motorſki koleſaŕ běſche pjany.

— **Wuplaćenje podpjery ſa małych rentnarjow** ſa mjeſaz auguſt budźe ſrjedu 1. auguſta wot 1½9 hač do 10 hodź. w ſejmowni, na Hrodowſkej haſy 10

Radio

Njedźelu 29. julija ſłyſchimy.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6,15 ranſchi konzert SS ſtandarty 14 ſ Nürnbergſkeho ſtadiona. 8 ſa ratarjow. 12 namětny konzert. 13 pſchipołdnſki konzert. 15 tacźele. 16 pitzana hudźba. 20 rejwańſka hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 8,15 kyrgłowy konzert. 11,30 wo Nürnbergu. 16 popołdnſki konzert. 17,20 komorna hudźba. 20 ſabawny konzert. 21,20 opera Gianni Schicchi.

Hiſchcze wažne ſ njedźelſkeho programma. Barlin: 20 wječor operow. Köln: 20,15 ſabawny konzert. Mnichow: 20,10 wječorny konzert. Wiw: 20,05 wot Straußa a Lehara. Warſchawa: 19,15 lohka hudźba. Praha: 16 wječſki konzert.

Póndźelu 30. julija ſłyſchimy.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,20 ranſchi konzert. 13 tacźele. 15,15 ſa ſony. 20,15 hodźina naroda.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,25 ranſchi konzert. 11 tacźele. 11,50 ſa burow. 13,10 tacźele. 15,30 hodźina młodźiny. 17,25 finniſka kłaſerſka hudźba. 18,20 ſ operettow. 20,15 hodźina naroda.

Hiſchcze wažne ſ dnjowego programma. Barlin: 21 němſka kantata. Königsberg: 21,30 rejwańſka hudźba. Frankfurt: 21 ſa kóždeho něſchto. Stuttgart: 21,25 konzert. Mnichow: 19 ſabawny konzert. Wiw: 18,15 opera „Triſtan a Jſolda“.

Joſip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěść ze 17. lětſtotka

Přełožił J. S.

19] (Pokračowanje.)

„Nětdy su krónowali romsko-němſkich kěžorow z trojakej krónu. W měśe Aachen w Němſkej jim żeleznu krónu jako znamjo knjeżerjoweje mocy na hłowu ſtajichu. W Milanje (Mailand) na Włóſkej (Italſkej) jich krónowachu ze ſlěbornej krónu jako znamjenjom cźeſće. W Romje pak krónowaše jich bamž ze złotej krónu jako znamjenjom kěžorſkeje majeſtoſće. Tak je też ſwj. Trojica krónowała Mariju z trojakej krónu: ze żeleznej dla jeje mócneho zaſtupowanja, ze ſlěbornej jako znamjenjom jeje wulkeje cźeſće a ze złotej k dopomnjeću na jeje majeſtoſć, kotruž je wona jako kralowna jandźelow a ſwjatych w njebjeſach dóſtała. Hamjeń!“

Po pśedowanju zaſpěwa wšón lud: „Za Bugam zhaſtimo Mario naiprei . . . “ (Za Bohom cźeſćimy Mariju najrjedy.)

Při ſwjatoćnej pontifikalnej mši ſłużeše wjele duchownych wyſokemu knjezej. Też ſkromny puſtnik Adolf Waidmann ſteješe w bělym naramjeniku při woltarnej ſćěnje a hladaše na wšón tón błyſć. Ludźo mějachu při Bożej mši paćerje w rukomaj. Kemšace knižki běchu jim hiśće njeznate, dokelž ſkoro nichtó mjez proſtym ludom w tutych cźaſach njemóžeše cźitaś. Po Božej ſłužbje a po firmowanju cheyše kóždy zwonić z małym zwónćkom, kotrehož powjaz z cyrkwineho wjeřcha wiſaše. Mjez tym ſpěwachu pobožni pućowarjo: „O Maria pouna gnade, ſpomni ſe nu poſlushai ta ludi, koku toshije nadluge materi . . . “ (O Marija, polna hnady, dopomń ſo a poſłuchaj tych ludźi, hdyž ſkorža cźeſnoſće maćeri.)

Biſkop wabješe mšaſnistwo do probſtoweje kněže k zhromadnemu wobjedej, a hnydom ſo započa też mjez ludźimi cźas pśećelſkeho rozmołwjenja. Někotři ſydźechu ſo wonka pod holym njebjom za blida a ſkazachu ſebi pola hermankarjow wobjed, druzy lehnychu ſo na zemju a poſylnjowachu ſo z cyrobu, kiž běchu ſebi wot doma ſobu přinjeſli. Luboźne bě hladać na to pisane towaŕſtwo w pyšnych drastach, na ſtatnych pachołow ze ſćrokokromatymi kłobukami a na cźerwjenoličkate młode holcy w bělych lackach a rubiškach. Po trawniku pak ſkakachu dźěći z hrajkami a z mjeđźanymi zawjertkami. Wšitcy ſo wjeſelachu nad kralowſkim ſłóncom, kiž dźensa woſebje pśećelnje na jèzorſku cyrkej hladaše a ze ſwojimi złotymi pruhami zhromadźenu ſylu wobſywaše.

Zabawy bě doſć. Někotři keklerjo wuwabjachu ludźom wjele ſmjeća. Zarunachu jim hercow, kotrymž njebě dowolene ſwjaty mšr na kupje mylić. Swobodnje pak ſo hibaše Skantaŕ Jakub z drjewjanej cyrkwičku a pokazowaše ludźom mjez klinkotanjom zwónćkow ſwjatych Bledſkeje woſady ſwj. Mše cźina na konju hač do ſwj. Marhaty ze zmijom na powjazu.

Rybakec Rezka bě dźens wjeſelowanje ſyla ſim rukam pśewoſtajiła. Pśidruźiła bě ſo wjeſeſmu towaŕſtwu z pśewodom cźety Miny. Kak rjana bě Rezka w ſwjedźeńſkej narodnej draſće! Něchóźkuli pohlada za njej a praſeše ſo, cźeja ta holćka je. Teź wona hladaše po njeznatych ludźoch, kotrychž bě dźens telko k Mariji na jèzor dóſło. Cźeta Mi a pak měješe pśeco kedźbliwe woko na Rejzku a ji něchto k wotkhadźej pohonješe. Holca by rady hiść dźeje w towaŕſtwe wostała, tola ſłowo cźety Miny njeznaješe komdźenja. Bożohnowaŕſtej ſo ze znatymi a dźěštej k jèzorej. Tu wuhladaštej pustnika Adolfa. Hdyž běchu ſo mjenujcy druzy knjezoje hižom k biſkopowemu bliźu w pjoſtorach khěži ſeſydali, bě ſo Adolf poručił a bě k jèzorſkemu brjohej wotešoł.

„Dźensa bě rjenje na kupje“, dźeše z pśećelnym pohladom na Minu a Rezku.

„Jara rjenje“, rjekny Rezka, a lićcy ſo ji někak zaćerwjeniješej. Bě hižom wjacy króć pustnika widźała a też z nim rěcała, njedopomni pak ſo, zo by hdy tak pśećelnje na nju pohlądał.

„Dźetej tak ruće domoj z cźetu?“

„Rejzka by rady hišće wostała, ale bě hižom doſć zabawy,“ znapřećiwi Mina.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Ličenje kołow. Dnja 1. augusta ličja połizajscy wobsłužowarjo w Budyšinje wšěch płahowanja chmane koły. Płahowanja chmane za wšěch te koły, kotrež su 31. julija t. l. 6 měsazow stare a wšěch mjódšche koły, kiž w běžnym hospodarskim ličenje (do 30. julija 1935) su k płahowanju mušija.

W Budyšinje, 26. julija 1934.

Měšćanska rada (pomjenješka policija).

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 1. augusta 1934 Gmejnska rada

Doskónčne saisonske wupředawanje

wot 3. julija do 8 augusta

w mantlach, drastach, kostumach, suknjach, tkaninach.

Zbytki tkaninow na blidach k wupytanju jara, jara tunjo.

PAUL OTTE

Žitna hasa 10

Suknowy skład a krawcownja

Großmann

Bohata dróha 29, II

w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!

Wulki skład nowočasn. suknow a podšiwow

Płačizna za zhotowjenje wobleknow a mantlow ze wšěm přisłuškom na čistym jenu a lonjacych wosankach dźěłanych Też ze sobupřinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu! wot **hr. 25** počinajo

---

Za ratarjow

mašinske wolije, tuki čerjeńske pasy, pasowe kružele, pasowe wiazanki atd. poruča

A. Kurio Kamjenitna hasa 9. Telefon 2735 walkowobkhad z techn. woliemi a tukami z techn. wšědn. potrjebami

---

Mjedźane łoža spańske jstwy kuchinje

za najnižše płačizny pola firmy

Paul Krahl

Serbske hriebje čo. 28

Pytam hnydom

małe bydlenje

w Budyskej wokolinje. Poskićenja tajich so wotedaju we wudaw. Serbskich Nowin.

Kóń

Oldenburgska kobła bruna 173 cm wysoka, derje čehnje, je płačizny hódno na předań na Kamjentnej hasy čo. 7

Boucle-jowe tepichi

łožowe předłožki

reform. łoža

za jara tunje płačizny

Paul Korn

na Hošće hasy 21

specialny wobchod

Jězdne radło

„Blitz“

lěčne wudaće 1934

płačizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej kniharni

w Budyšinje, Bohata hasa 14

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S Míšnja. (Wobej ruzy słama'a.) W Taubenheimje jusejšoji młoda holca, kotraž do cjemneje komorki kročo pšches drjewjanzaj padny a žebi pšchi tym wobě ruzy słama. Dyrbješče žo do khorownje pschewjesć.

S Hettjedta. (Był dobywa žo do wulkadneho wokna.) Nětkajši a ś nim wuczobnik wjedźejschtaj była na jětti a to žebi tuton njechajsche lubicej dać. W Adolf-Hitlerskej drózy žo byk rosnjembri a nadpadny kataj. Pschi tym žo sforco do pomjasa jaschmjata padny a wjerchny žo ś zylej mocu do wulkadneho wokna kolonialneho wobchoda. Wokno tajki wopyt njeběšche wocjakowało a rozbi žo do tyšac kruchow.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Serbske blido Čornobóh.“ Serbdźenny žo na Čornobohu njedźelu, 29. julija, wjeczor we 8 hodź. Kóždy Serb a Serbowka je witana. Spominamy na Jana Arnoschta Smolerja.

Lichań. Zernička zeńdże so jutře njedźelu pop. w 2 hodź. pola Sröderec w Lichanju na poslednju pruhu. Prošu, budźće tam wšitcy a z dypkom.

Rjany postrow Waš dirigent.

Wot póndźele 30. julija hač do srjedy 8. augusta

saisonske doskónčne předawanje

poskića jónkróćnu składnosć, dobre twory za tunje pjenjeze nakupować

Žonjace nohajce a zločki

Mako, wopr. egypt., dwójna póduš, wysoka pjata . .	0.40
Mako, wopr. egypt., dwójna póduš, wys. pjata, sylne .	0.60
bluka wum. žida, cehnke nitk., dw. pód., wys. pj.	0.95, 0.75
Bemberpowa—bluka wusm. žida, šwowa pód. a pjata	1.25
wumělska žida, zesylnjena, jara dźeržliwa	0.95
nohajcy ke kolenomaj, bluk. wum. žida, štw. pód. a pjata	0.95
zločki, mako a židźany flor 0.60, 0.50, 0.40,	0.30

Dźěćace nohajcy a zločki

wulkosć	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
balmjane, dwójne	25	30	35	35	40	40	45	45	50	50	55	pj.
kolenowe, balmj., twjerde	30	30	35	40	40	45	45	50	55	55	pj.	
zločki, z wolm., kromu	25	30	35	35	40	45	45	50	50	—	—	pj.

Žonjace šlypfry a spódnje kholowy

wulkosć	42	44	46	48
šlypfry, balmjane, čeńke	0.35	0.40	0.45	0.50
šlypfry, mako, jara dźeržliwe . . .	0.60	0.65	0.70	0.75
šlypfry, wumělska žida, sylne . . .	0.60	0.65	0.70	0.75
šlypfry, charmeuse, 2 wubierk . . .	0.95	0.95	0.95	0.95
spódnje suknje, kumšna žida, sylne .	0.95	0.95	0.95	0.95
spódnje suknje, 2 wubierk	1.50	1.50	1.50	1.50
košle z kholowami, kumšt. žida, sylne	1.50	1.50	1.50	1.50

Dźěćace šlypfry

wulkosć	35	40	45	50	55	60	
balmjane, twjerde	20	25	30	35	35	40	pj.
kumštna žida, sylne	40	45	50	55	60	65	pj.

wulkosć	50	55	60	65	70	75	80	90	
dźěćace suknje z balmy . .	50	—	55	—	60	—	65	70	pj.
dźěćace košle z kholowami	50	55	60	65	70	75	—	—	pj.

Žonjace rukajcy

kumštna žida a nurunanje kože . 0.95 0.55 0.45 0.20

Polo a štrykowana drasta

Polo-hłaze, běrtl rukawate	0.95 0.85 0.65
polo-drasty, běrtl rukawate	2.50 2.25 1.95
žonjace pulowry, rybiske předzeno	2.90
žonjace pulowry, čista wolma . 3.75 2.90 1.90 1.40	0.95
žonjace lacy, bjez rukawa, čista wolma	5.90 3.90 2.90
žonjace jaki, krótka forma	8.90 6.90 5.75
žonjace jaki z paskom 8.50	6.90 5.90 4.25
hólčace pulowry, běrtl ruk., wolmjane . .	1.95 1.75 1.50
hólčace pulowry, dołhi ruk.	1.25 1.10
hólčace pulundry, melěrowane . . . 2.75	2.20 1.25 0.95
čapki za žony a holcy	0.75 0.60 0.50 0.35

Šaty ke kupanju

kupanske wobleki za žony a mužow, trik.	1.25 0.75 0.50
kupanske wobleki sa žony a mužow, čista wolma	3.75 2.50 1.90
kupanske wobleki ka dźěći	0.95 0.70 0.45
kupanske mantle a capeje za dźěći wulk. 60	3.25 2.90 1.95 1.25
brjohowa kupanska drasta za žony . .	3.90 2.90 2.25
brjohowe lacy a pulowry	0.95
frotěrowanske twjelki, 45/90 cm	0.40

Žonjace šaty — blidowe přikryća

žonjace košle z wušiwanjom	1.25 0.65 0.55
žonjace ko le, trikot, 90 cm dołhe 0.65	70 cm dołhe 0.40
žonjace košle z kholowčkami, trikot	1.20 0.95 0.65 0.45
žonjace nócne jaki z wuš. a pis. wobs.	3.25 1.95 1.50 0.95
žonjace spanske wobleki, popelina . . .	3.50 3.20 2.90
blid. přikryća, pis. 130/130 cm	1.95 1.50 0.95 100/100 0.50

Drastowe tkaniny

balmjany muslin, 70 cm šeroki . . .	hr. 0.50 (...) .30
wolmjany muslin, 70 cm šeroki . .	hr. 1.20 1.10 0.95 0.85
wumělska žida, počišćana, 70 cm šeroka	hr. 0.60 0.50 0.40
Selenie, počišćeny, 70 cm šeroki . . .	hr. 1.20 0.95 0.75
indanthrenowa tkanina, 80 cm šeroka	hr. 0.75 0.60 0.40
Crêpo-Georgette, 95 cm šeroki	hr. 2.40

Šórcuchi / Domjace drasty

žonjace jumperowe šórcuchu	hr. 1.90 1.60 1.25 0.95 0.75
žonj. rańšodr. šórcuchu	hr. 3.25 2.65 2.25 1.95 1.50 0.96
žoni. rańšodr. šórcuchi z rukaw.	hr. 3.25 2.95 2.65 2.40
žonjace drasty za dom . .	hr. 3.50 2.40 2.00 1.25 0.75
holčace a hólčace šórcuchi . .	hr. 1.25 0.95 0.75 0.65
drasčički k hrajkanju . . .	hr. 1.80 1.50 0.95 0.80 0.50
drasčički z kopřiwny k wušiwanju	hr. 0.90 080 0.70 0.60

Potrjeba za muža

Zwjeršuc košle, běłe a barbne	2.40 1.95 1.65
žonjace košle, přemustrowane	4.50 3.75 2.75
sportske košle, jenobarbne	2.90 2.75 2.40 1.75
košle ze zašiwkom	1.65 1.20 1.10 1.—
spódnje jaki, maco	1.30 1.— 0.95 0.85
sačkowe jaki	1.10 0.90 0.75 0.55
spódnje košle, maco	1.70 1.60 1.50 1.40
spódnje kholowy	1.50 1.35 1.20 0.95
samowjazaki 1.75 1.50 1.25 0.90	0.75 0.60 0.45 0.25
pulimudry, balmjane	0.95
pulimudry, čistowolmjane a z wolmu platěrowane	3.90 2.75 2.25 1.95
zoki, barbne mustrowane	0,95 0,75 0.60 0.45 0.35
sportne nohajcy	0.95 0.75 0.60 0.45

Wustajeńca we wšěch wukładnych woknach

Otto Hauffe

Potrjebowe płaćeńske wupokazy so přijimaju

Doskónčne saisonske wupředawanje
30. julija do 8. augusta 1934
Na hermankskej njedźeli wotewrjene!

Smy wulke dźělby
žonjaceje, mužaceje a dźěćaceje drasty
w płaćiznje jara začujomnje znižili. Wupłaći so hdyž tutu předawańsku składnosć w dalokej měrje wužijeće. Přeswědčće so wo tom z ke kupej njenuzowacym wopytom!
KONFEKCIJOWY DOM
Hellmig & Schönbohm w Budyšinje na Bohatej hasy 19

Doskónčne saisonske wupředawanje
wot 30. julija hač do 8. augusta

šlypfry za dźěći, wumělska žida	por	**0.25**	**Polo-bluzy za žony,** połdołhe rukawy	štuka 0.75,	**0.50**
čapki za žony	štuka 0.78, 0.48, 0.38	**0.25**	**žonjace rukajcy,** wuhornjene (Stulpen), běłe	por 0.75,	**0.50**
płóčliwy cephir, smužkaty	metr	**0.28**	**selenik,** nowočasnje mustrowany,	metr 0.78, 0.68,	**0.58**
Dirndl-cephir, kaščikaty	metr	**0.38**	**Dirndl-indanthren,** nowe musty, 80 cm šěroke	metr	**0.68**
Beiderwand, z wumělskeje židy, smužkaty	metr	**0.48**	**žonjace košl. bluzy,** barbne ½ ruk. 1.48,	¾ ruk. štuka	**0.88**
płóčliwa žida, we wšelakich mustrach	metr 0.68, 0.58,	**0.48**	**drasty z kopřiwiny,** barbne, předrysowane a hot. zeš.	štuka	**0.98**
płóčl. drasćičći a hrajk. kholowčki, wulk. 40-55	kóžda štuka	**0.48**	**płóčliwe žonjace drasty,**	štuka 1.98, 1.48,	**0.98**
frotejowe twjelki, barbne 55/110	štuka 0.88,	**0.78**	**šottne drasty,** wolmjane ze židu, 70 cm šěroke	metr	**0.98**
frotejowe twjelki, barbne 45/100	štuka	**0.48**	**wołmjane musliny,** nowoč. mustry, 80 cm šěr.,	metr 1.32,	**0.98**
žonjace kupańske wobleki	štuka 0.98, 0.75,	**0.50**	**žonjace bluzy,** w nowočasnym wuwjedźenju,	štuka 2.45, 1.98,	**1.48**
drasty z kopřiw., předrys. a hotowe šite, wulk. 38-42,	št. 0.78	**0.50**	**žonjace pullovry,** połdołhe ruk., barbna wołma,	št. 2.50, 1.98,	**1.48**

A. Bokelmann nasl.
Założene 1892 **w Budyšinje** **Serbske hrjebje 2**

Wot 30. julija do 8. augusta

radźi nětko přeč pod płaćiznu w
saisonowym doskónčnym předawanju
nohajcy - zošli - rukajcy - frikotaže - strykowane drasty - štrykowane jaki a lacy - pulowry - holcace drasty - holcace drasty - manile - kholowčki a hrajkanju - čapki - šćeruchi - spódnje ankanje - kamizole wobleki a aumle - i mnohe čapki a čehy - krawaty - zawěrne kosle - Wuživajće spěčnje a hohace přileżnosć!

Nětko znižene płaćizny

Doskónčne saisonske wupředawanje

Někotre přikłady: wot 30. julija hač do 8. augusta

opanki za žony we wšelakich wuwjedźenjach zdźěła hišće wupytane hr. **3.60**
žonjace črije ze spinkami, běłe z čornym łakom we wšěch wulkosćach, połwysoki pjeńk hr. **5.60**
žonjace črije ze spinkami, brune, čorne a lakowe we wšěch wulkosćach wot hr. **3.90**
žonjace tkaninowe črije ze spinkami, běłe, z gummijowej podušu hr. **1.15**
črije za dźěći ze spinkami běłe, bežowe a šěre z gummijowej podušu, hač do wulkosće 30, w sebi wupytane **95 pf.**

Moje 8 wukładnych woknow pokazaja Wam wšitko!

Črijowy dom Kurt Loewenstamm
w Budyšinje — Hłowne torhoščo

Žonjacy lěkař dr. Greve
so z pućowanja wróćił.
Rěčne hodźiny wot nětka wšědnje dopołdnja wot 11—1 hodźin, popołdnju wot 5—6 hodźin. Sobotu popołdnju žane rěčne hodźiny

---

Hłuboko podpłaćiznu
kupujeće znate dobre twory w **doskónčnym**
saisonskim předawanju
wot 30. julija hač do 8. augusta pola
Arno Kube
w Budyšinje, Kěžorska dróha 12
Wobkedźbujće prošu moje wukładne wokna!
Serbske posłuženje!

Kupuje
złote a sćěbrne dedžeńki
stare njenjezy, nože, widličći atd.
Płaći najwyšše płaćiženy.
Oskar **Brückner** Kamjenc
Trauringowy rězbjer. Dom dołhich časnikow

Słepowane
mošKowe wołmjane wjelbłud. blidowe
přikrywy
wulki wubjerk, jara tunjo
Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specialny dom

Tobak 50 g
dobry a tunjo! ½ punta 75 pf. **15** ₰
Rudolf, Hauenšteinska hasa 4

Rozšěrjej Serb. Nowiny

Kóždy čitaŕ „Serbsk. Nowin"
je **zawěšćeny z 1000 hriwnami** při smjertnym znjezbożenju abo při dospołnej invalidnosći.

Po Božim njewuslědźomnym wobzamknjenju wumrě štwórtk wječor njenadźicy mój swěrny starosćiwy muž, naš luby, dobroćiwy a stajnje za nas so prócowacy *nan, přichodny nan, dźěd, bratr,* **přiwatkus**

Gustav Spenka

w 70. lěće swojeho žiwjenja. Je nětko w Božej rucy.
W njewuprajomnej zrudobje
Jda zwud. Speneyna rodź. Kernec,
Paul Spenka a mandźelska,
Otto Spenka a mandźelska
a pjeć wnuckow.
W Budyšinje a Drježdźanach, dnja 27. julija 1934.
Póhrjeb droheho zemrětšeho budźe njedźelu dopołdnja w 11 hodźinach na Tuchońskim pohrjebnišću. Přećelnje přiwobroćena kwětkowa pycha njech so pola inspektora pohrjebniša woteda.

Přiloha k čisłu 174

SERBSKE NOWINY

Sobotu 28. julija 1934

Starosłowjanske wojerstwo

XII. **Nahłownki a škity.**

Bóle hač bronidła běchu mjez starymi Słowjanami rozšerjene nahłownki.

Hižo w prastarych časach mějachu wojownicy wosobity škit hłowy. Běše to nak kus howjazeje kože abo drjewjaneje plećeniny. Bórzy potom hišće k totomu přidachu kowowe platy, kiž hłowu zdobom škitachu a debjachu. Hižo so tež namakaju prěnje nahłownki ze sameho kowa. Tajke nahłownki mějachu na př. hižo stari Grekojo, Gallojo, Romjenjo a Germanojo. Tuči posledni běchu nahłownik přewzali wot Romjanow a Gallow.

Stari Słowjenjo w spočatku ani nahłownikow njeznajachu. Dóstawachu je hakle wot Romjanow a Germanow. Romjenjo mějachu kulojte nahłownniki, Germanojo pak wysoke, kónčkojte. Tute zwjetša wobstachu ze železnych paskow (rjebłow), mjez kotrymiž běše koža abo druha krućiša maćizna. Masywne nahłowniki ze sameho kowa so hakle pozdźišo rjebachu, mjenujcy w X. lětstotku. Starše nahłowniki mějachu druhdy prědku železny nanóšk, po bokomaj skrónicy a na wjeršku někajke znamjo. Nahłownik bě husto ze złotom, slěbrom abo mjeděu wuzwjeny.

Słowjanske nahłowniki běchu podobne na germanske. Najskerje su Słowjenjo je přewzali wot Němcow. Tola widźimy tu też orientalski wliw.

Germanske nahłowniki tež njejsu ani germanskeho pokhada. Wysoke, kónčkojte nahłowniki mějachu narańše ludy. Wot nich drje su Germanojo přewzali formu nahłownikow. Słowjenjo dostachu tute orientalske nahłowniki pak posrědnje přez Germanow, pak njeposrědnje z orienta.

Ryzy orientalne nahłowniki (šišaki) mějachu staroruscy wojowarjo. Běchu to jara wysoke a jara kónčkojte nahłownniki, kiž běchu druhdźe wudebjene z khecholom. Orientalske šišaki mějachu tež nanósk a skrónicy, k tomu husto tež hišćo škitanje tyła.

Posledna a prastara brón Słowjanow běše **škit.**

Hižo wot prastarych časow sem spytaše človjek wo wojowanju před njepřećelom so škitać z pomocu někajkeho twjerdeho předmjeta. Zwjetša to bywaše kruta howjaza koža abo twjerda plećenina, kiž bě tak přihotowjena, zo mohła so zady dźeržeć a z prědnjej ruku čéło škitać. Pozdźišo běchu tež škity ze sameho kowa, zwjetša wšak kow so namaka na škitach jenož jako wozdoba abo k skrućenju kože abo plećeniny srjedź škita abo po jcho kromje. Škity ze sameho kowa běchu žadne dla jich drohosće a čežkosće.

Škity starych Germanow běchu kulojte. Słowjenjo tajkich zwoprědka njeznajachu. Galske škity běchu dołhojte ze železnym horbikom srjedźa. Romske škity běchu dołhojte ze železnym horbikom srjedźa, drjewjane a z kožu połamnjene.

Kajke škity mějachu w spočatku Słowjenjo, derje njewěmy. Stari spisaćelju husto rozprawjeja wo słowjanskich wojownikach ze škitami. Škit słušeše k wobrónjenju słowjanskeho wojowarja hižo w prastarych časach. Słowo „škit" same je wósłowjanske a stare.

Słowjanske škity běchu drjewjane, druhdy też z kožu połamnjene a pisanje pomolowane. Kumanše škity běchu wobbite z kowom a mějachu srjedźa železny horbik. Forma dźe běše wšelakora, tola w XI. a XII. lětstotku škity zwjetša mějachu mandlojtu formu z wótrym kónčom deleka. Tajke škity tež mějachu Normanojo. Delni kónc škitaše derje jězneho a pěši wojak móješe z nim škit derje zaštapić do zemje a so za nim khować. Běchu wšak tež kulojte škity.

Škity běchu zwjerha pisanje pomolowane. Běchu tam zwjetša pruhi wšelakeje barby abo też wěste znamjenja.

Rusojo mějachu zwjetša čerwjene škity.

Hdyž so ryćerstwo dale wuwiwaše a železna brónidła so wudospołnjachu, škit wjacy tajka wuznamna bróń njeběše. Bu dale mjeńši a skónčnje služeše skerje k wozdobje dyžli k škitanju čéła.

Přichodny nastawk: „Konjacy grat".

K znjezboženju lětadła we Württembergskej. Na woznamjenjenym městnje znjezboži šwajcarske lětadło z 9 pućowacymi a z 3 wosobow wobstejaceje wobsadki. Lětadło spadny a so spali a z nim wšě wosoby.

Złoto w lodźe a sněgu

Schto žym mjes šibirišim pytarjemi, ša złotom dožiwił.

Sšedźu w spodźiwnej korčmje — pod žwětowa korcjowuja, pol towaršiwowy dom — a piju něšćo, schtož drje kofej rěka, ale ł kofejom ani kusta podobnoscje nima, sčerje ša mydłom žłodš. Pšcheb wołkom widźu spodźiwne šworjenja še smorschćenymi wobličjami, we wojerišich juchach, we wotnoschenych kožuchach, kotrež běchu něhdy drohotne. Pytarjo ša złotom w nich teča, ludźo, kotrež chcedźa še schćerch wušchědnebo žowjetšeho dnja wucjekнyć a ša złotom běžeć. Teš w žowjetšim paradišu žu kišchče pschego ludźo, kotiž štradźu žedźa, so bychu kbětšje swobohacili. Schtóž chce w Rušlej šbatnicj, dyrbi złoto še semje teptać.

W žyłej Sšibirišej je dženja — pódla wschelakich powědančkow wo wójnje mjes Japanšlej a Ameriku — jenoż jene thema: złoto! Albanška krajina je jako ruška pokładnja šnata. Še wšchčch rózkow niežmérneho kraja pucźuja šem. Njejžu to jenoż dyrdomberišiž, ale teš šolidni měšćenjenjo, kiž wopuschcza žwoje žwójby, so bychu ša złotom ryli. Bohatstwo šnaja w dženžnišchej Ruškej jenoż ł romanow. Je to šrodžiwne: Ruzje tajke romanty lud radšcho čita hač dogmatiške kommunistiške špitzy. Złote pola w šdalenym žewjeru Sšibirišeje dawaja tóžbenui nadźiju na šbohatnjenje a žowjetške knježerstwo wabi ludźi k tutomu dźeľu.

K blidu žydny bo brodač, ł kotrymž bo bórzy do rěcze dach. „Nowe złote žiwy žu bo namakale", powědaschе. „Sšu pjecza pšchi rěkomaj Katuny a Bigaja."

„Snajecze tutu krajinu?" bo wopraschach. „Pšchijdu wot tam", snapschećiwi mój žuzod, kiž bo jako inžener wupokaza. Ale tu w Sšibirišej je wschudże tołsme. Snajecze wšelše Albanške hory. Nowe złote pola leža w schpatnej krajinje. So dy tam dóschol, trjebasch pak žyle moderne wobkhadne žrědki abo dyrbišch pěschi hicź. Njeje želesnišiž, schtóž létadło ninta, dyrbi pšches njejmérnu Taigu (schtepu). Budźecze mi wěrić, so pucź njeje khmanty a je straschny. Hórschi hač džiwje šwérjata, hač njedźiwjedź a wjelk žu rubježniži, kiž pšchi pucźach takaja. Tohodla du złotopytarjo w cžrjódach. Njedźiwajo toho žo napadnu a wurubja — abo žo mjes žobu sabija. Jónu cžaupschchtaj towaršchaj ł bohatym wuzlědkom na złocze pšches Taigu. Nješčerschchtaj žo lehnjeć a spać, dokelž jedyn druhemu nješčerjesche. Hdyž tola jedyn ł muchnoščeju žez wušnu, šarasiž jeho druhi a wurubi jeho. Po pucźu žo w prénjej korčmje wopi a w pjerschch žo žwojeho njeschtka khwalesche. Bu na měšcze wot[illegible]

[illegible]ola złotopytarjow šastupi do korčmy a staja šek. Haj, šek je tu ša drohi pjenješ! Towaršstwo pocza bórzy juschcać a rjeźć. *Mój towaršch žo ł nim pschibliži a špéwa žobu.*

Kurju žwoju truchu. Běchu cžopše dny, tamne poslednje dny w lešwje złotorybakow. Tu w ruškej złotej krajinje dožiwich romanty ł amerikanšeje hrabanźy ša *złotom*, kotrež je nětkotrykuli hólź cžital. Złoto a njeschtk wuštaraj tu zunje tak hromadźe kaž w Amerizy.

Riz jenoż nahrabnoješ ša złotom je wina mordarschtwow — ně, dźe teš pschedże wschčm wo žonu. Najwjazy njeschmanschtwow šawinuje šarlíwoješ. Jedyn pschikład, kiž šam dožiwich: Žona dźe žo wot muža dźělicj a šapoda šforžbu, dokelž cžyschče žej jeneho ł mojich pschećelow wsacź. W tajšich žydlischćach złotopytarjow je wschudże wothžél „šaas" (wyschnoješ ł roštwjašanju mandželstwow). Rešwjašanje žo teš wupraji a Natalia pschicžahny ł Borišej. Najšitra dyrbješche žo žlub žwjećicź. Borič cžaka na Nataliju, kiž dyrbješche cžaj ł klamow pschinjeć. Dże ji napschećžo. Pschcheb khčju jakopny žo do morweho cžéla. Wopschećženy mandželski bě ji ł motyku nop rešił.

Wulki dźěl złotopytarjow pschikhadža ł Khinišeje. Chinojo žiwja žo w žwojich barakach. Derje je wobstražaja, žo njeby žadyn Ruš do nich šastupił. Khinešojo žu žwólnivi dźěłacžerjo, jara špokojni, wotžežbe je jedźi, ł cžinu žo ruški cžłowjek ženje špokojit njeby. Husto žo tajši khiništi złotopytar bjes šlěda šhubi. Na jeho měšmu pschinidže druhi. Hdże je šem pschišchol, nichtó njewě. Wopschećnoješe žu cžasy wěz hižo pschepytowacź, ale starschi Khinanjow praja, so žo woni wo to njestaraja. Sšowjetšti kommišar, po kotrehož běchu wšzy da póšłali, měnješche: „Wschako žo dźěla, schto žo ł khadlemi stanje, naš izyla ničžo njestara. Khdyž žněh rostaje, budźemy hižo jich cžéła namakacź. Nješnajemy mjena naschich khinjanow."

Wołanje pichi bliže žo špórschi. Wuspěch špróżniwych tydźenjow žo schjji wopruje. Jónu bě zyla dźělowa skupina, ł kotrejž dźěłach, pjana. Sšamo wyschschi šastojniži nje, zo hižo do **nacionalnosocialistiskeho pozběhnjenja w serbskim ludze běchu kruće zakótwjene zasady wo važnosći kreje a pódy, wo zdźerženju stareho stroweho ludstwa a wotpokazanje marksisma.** Tajke wuznaće a připóznaće naše sebjewědomje krući!

*

Stož tutón Domowinski zlět woznamjeni před druhimi, bě tež sylne wobdźělenje Delnjeje Łužicy. We tym nastupanju bě to prěni woprawdźity w soserbski zlět. Bjez tutych pyšnych Móšćankow a Błótowćankow tutón zlět njeby był dospołny. Delnje Serbowki nam porjeńšichu swjedźeński čah, delnje Serbowki na swjedźeńskej łucy ze swojimi hrami, rejemi a špéwami hakle wobraz serbskeho ludstwa krónowachu. A wězo też naše pyšne Holanki wot Slepeho, Wochoz a Wojerec. Přelubozny, překrasny napohlad — tute pyšne žowća a gólicy na płowym trawniku před jewišćom. Jako by cžrjóda wulkich přepisanych mjetelow so puščíła na zeń...

Ale Delnja Łužica bě zastupjena nic jenoż z holičemi, ně, běchu tam też — mjenje nadpadnje — mužoje. Zejmuje sej klobuk před tajkim delnjoserbskim burom, kiž ze swojeho Błótowskeho statoka hromadźe ze swojim synom na kolesu pućuje 100 km daloko hač na serbski zlět. Hišće su tajcy swérni Serbja tež deleka w delnich Serbach. Su to ći „njeznaći wojacy", wo kotrychž hewak žadyn khwalbny nastawk njeswědči. A su to naši nalpěši...!

*

Rejwaf na serbskich zlětach je nimale samomordarstwo. Na kóždy pad je to martrarstwo! Dokelž njeje dosć ruma, rejwa so zwjetša na palcach bližšeho. Što ma tole za zabawu, njech tam dźe...!

Rozumniši wonka so překhodźuja, rozumniši znatych wopytuju pomhaju jim kofeja zwupić. A spě-

Kołowokoło zlěta

(Skončenje.)

A switaše dźeń zlěta. Wjedra dla so njebojachmy. Budźe rjenje, so zlět poradźi. Budźe dešćika, to so serbski bur wjeseli!

Dźěła bě hišće telko, telko, telko! A telko hary a starosćow... To hišće njeje w porjadku, tam hišće pobrachuje nješto! Móhł so roztorhać! Zbožowny tón, kotremuž je so słachćił, zminyć so wšitkich zastajnstwow! Wón sej kupi za 30 pjenjezkow swjedźeńske znamjeńko a čaka na to, štož so jemu pokići. Za tych 30 pjenjezkow hišće sej wumoceuje prawo ke kritiey...

Wokoło połdnja započa žiwišo być. Radwor je hotowe mrowišćo. Najžiwišo je zasy na starej šuli. Tu je słěkańca, rozhotowańca. Mjerwi so z ludźimi kaž w Bukecach wote mšc. Serbscy kralojo sedźa na konopeju pódla Slepjanskich druzkow, wokoło bowa limonady tłóča so Klětnjanscy kwasarjo, palčiki, wódny muž, připołdniccy, krabat, Slepjanscy camprowarjo, předzenak a Wochožanske kmórty... Serbski ryćer pyta mječ zady konopeja, smjertnica so šćeri zady khamora, dźiwica sej wěnčk zruna a prok načahnje, kubołčik sej čerwjenu košlu wobleče...

Horjeka sedźa na konopeju Slepjanski dudak Bola, husłeŕ Černik a překlepany Čelnjan (wón je ze Nowych Koporc) so na tykanc wjeseli...

„My chcemy čerwjene banty" kwasarjo wołaju.

„Hdźe je tón sydmy kral? Hdźe je tón sydmy kral?" Wón tu njeje! Čěriš won na hasu, zhrabnješ prěnjeho zróstneho młodźenca, wlečeš jeho sobu na staru šulu, słěkaš jcho a woblečeš, tłóčiš jemu krónu na hłowu a mječ do rukow. To je spěšne krónowanje!

Hdźo je Splósćanski braška? Wón tu njeje! Kwasarjo tu su! Druzcy tu stej! Słončcy tu stej! Braška tu njeje, ani nawoženja, ani njewésta...

Je čas won na swjedźeńsku łuku...! Tam so hižo wšo mjerwi, pisani. Braškojo, ryćerjo tam jěchaju, křižerjo, Krabat a August Sylny. Fotografojo so kaž škralholcy waleja na jenotliwe skupiny...

Hdźe je Splósćanski braška? Sława, tu je! Je tu też nawoženja, *njewésta*. Ale pobrachuja swatojo, kwasarjo. Z namocu Bukečanskej mejumjetacej młodźinje wudrějemy nješto pachołow a jich za wokomik přeměnimy na kwasarjow. Sława, smy dobyli.

Čah so hiba....

Kajki wón běše?

Njewém!

Štó je sam čah zestajał a potom w posledním wokomiku też hišće z bantatej, kwěćelatej čapku so přidružił kwasnemu čahej, potom w próše a poće sobu teptał po Radworju, njemóže rozprawu podać wo swjedźeńskim čahu. Wón jón widźał njeje. Wojak, kiž w bitwje sobu wojuje w prěnim rjedźe, też wjele njewě wo cylkownym wojowanju...

To njeje rjenje, zo pola nas přihladowarjo swjedźeńskeho čaha, Němcy a Serbja, steja kaž němi, jako by pawk jim hubu zapřadł, jako bychu přihladali pohrjebej... To drubdźe hinak bywa!

Porjad swjedźeńskeho čaha smy trošku přeměnili. Něšto dyrbjachmy wuwostajić, za to tam běchu skupiny, kiž w programje njeběchu. Rozprawniey nowin so z tym zamylić njedachu. Wopisowachu swéru skupiny, kotrež wuwostajichmy a ignorowachu dźiwicu, evangelski kwas, kubołčika, staroserbskeju ryćerjow...

*

Z wulkim dosćčinjenjom smy słyšeli z erta zastupnika wyšnosćow wuleę ważne a zwjazace wobkrućenje

ho čjumhajo po drogach schmjatachu. W jenjim kommisarijace ležachu ludże kaž cžeka a jitwa bě polna paleńzowych bleschow. Paleńza (wodki) žo w Albanskej krajinje wjele wupije. Ssowjetske knjeżerstwo pschi tym derje fachtuje.

Spodźiwni ludźo, spodźiwne waschnja! Ale hódnoscej kloka postupuje, a cžłowjeske dusche žu tak t u n j e . . .

H. K.

Kheżne durje

(Wobras je wżu.)

Mój jejderko, lube ludźicžki, derje wischak žo na żwoże nimamy. To žu cži moji kolegojo khmanscho żiwi. Hacž žu někto jstwine durje abo khamorowe, hacž žu pinczne durje abo te s hornjeje kubje, te žo s naschim jenym runacž njemóża. Ssamo trawjenkowym a hróbżnym durjam žo tyżaz krócž lepje dże, pola nich te łażenje žo jenoż tst krócž wob dżeń wospjetuje. Alle psches mnie dże tola wicho nuts a won.

Někto wo żně wischak nětkaž dże, to žu cži ludźo pot bnja dotho na polu abo na luzy.

Alle prawy měr hischcże tehodla nimasch, hdże też to. Pschihdże „handwarikt", wuhenjemjeczer, nożjantoczer, haderlump. Wschudże knjeni s nětkaškim torikom, we nim cžaj, mydło abo orthopedisk srědki abo nětkaseho hinaschego dracža. Wschitzu pschimaja w nadźiji sa ruczkizu (klinku) a kóżdy börcži a żantori, mórcži a żwari, hdyż žo jim nicžo njewotkupi, abo hdyż smy sawrjene. Potom tuknje liftowy liscžik abo nowiny se schkatku nuts. Kozor pschihdże a hlada, hacž hischcże wocžinjene njejsu, chże žo jemu picź a by rad kusk mloka łaptak.

Strótka, je nastajnje nješchto. A žmy-li žiebi trószku dremnoke, pumps, padnje tabluko na dejnu dóscžku, kiż pschi studni na płocże wiża. To žo strójschi a hnydom je tón kusk spara precź.

Hakle potom, hdyż žu wschitzy takle prawje doma! Ty moja luba schaka! To dże bjes pschestaca!

Po wodu a s wodu, po drjewo a s drjewom. A sakny po wodu a wospjet po nju. Do hródże a trawjenka. K żwinjom, k cžełatam a s bójnej dóscžku. A tkěże sażu nuts, hacž łokei žo hilo wari. Swěcžnje po pakcžik tobaka, nětkaiki żebież, kusk schmerp abo hewak nješchto. A sażu won!

Kócžka nuts a won, pżnk nuts a won a też te wiebrowe muchi.

A potom hakle dźeczatka! Hnydom w kolchulan pches dwór a hladacź, hdże macź tcži. A sażu naspjet nuts! A tu samu kektiju hischcże ras, jenoż na pot shotowane. Potom s toboku do schule. Ale ledma hacź k wrotam a ruczje hischcże ras wrócžo po knihi abo linea!. A nětko k druhemu raźej precź! Potom hakle wot pschipołdnja, hdyż žu wopraudże doma. Sto krócź dże won a nuts pola matwjch pjerachow na jenżeńkim dniu! A s kaifei srědźnoscu, s kaifim hołkom a tołkom. Womaku a smérom khodźicź taike ludźicžki njemóża. Donitz mój proh nětkaiku pomjasu nieba a žo njekatopnu. Potom biecža a tkiwla a macź dyrbi krwawjaze worżu sawobalecź. Nainriedu khwilku na pjatach a po thwilzu sokn kaž fke niedobro!

Alle też po starnch to nuts a won žo njepschetorhnje. Zniicžki dżeń to tak dże. A hornjeż p'chipołdnju s wosnokazej wodu bnko, kotruż winowemu pjeńsei kluśneja. A hurnież horkka kobolcžka (Schnittlauch) se sahrodki bnka a miecžor hischcże nor kanow wodu.

Bjes dźiwa, žo je wroh axle mutentany. Tu moja schkórnja, hdyż bě hischcże nowa! Wó sdima wot hlidarja pschischoł! Stary Branfacžka Michał je mie dźekał. A jeho hóża, kiż je hilo na dźeda motann, wuhniesche runje tehdom a per sa wuzdi dóża, hdyż dnrbjesche mie farbicź a hnjes mjchtz runje k temu hóżdże, hdyż pżel s farbicžom po thrihscże idźesche. Hdże je tola cžoż wołał . . .!

Hižo někotre generatije žu na mni tentake. Sdto je naich jedyn mjsko dotżił! Wschy žu pschischće a dochiny, runakojo, wericzjesko a dołżiny. Kwaźny žu byle a budu dale, hdyż mje s rjanej girlandu a s wenzom se herbstkim pjżmom pyschachu, hdyż wożebne pory nuts a won thodźachu a jej pichipódla khets swoje mutroby wuzynyachu, wo cžoż nutska nicžo ftzischcež njeżmędżachu. Na pschedwjeczoru twaźneho dnja kamjenje a cžrjopy a stare lampy a tyski hromadże nosycha a pschede mnu khopja. Kschcžijna běchu, hdyż mjes mojimaj wudwjerzonoj makeho pohana won njeschechu a sa hodźinku abo wjacy makeho schcheleżtjana pschinjeżechu. Konfirmandow se myrtowymi hakżkami abo wencžkami a złeborne twaźny žimy dożiwiże. Knjes je pschischoł, so by na pucź do wecžnoscże pschihotowal a blidał s kalchczom. Hižom wożom kaschczow žu tu nuts a won njeżli.

Wérny w kobjelach žu do pinzy nożnli a żito w mechach na hornju kubju. Meble a kachlzy, korika a hodowny schtom a wscho druhe. Krupy a deschcz, snéh a rumpodschowny prut žu do mnje bike. A pschecžo sażny pschihideżachu kwjatki, hdżeż mojej wudwjerni s bréżami pyschachu. Pschecžo sażny mje wocžinja a saprażnja, so zyke domke rži a wuheń žo cjumpa. Sa to pak druhdy wokolo połnozy a podźiżcho khétro sbodnje je mnu wobkhadżachu, hdyż knjes żyn wot lubki ako knjes hospodaż je sapodstżeneho powedżenia w korczmie cjampjo do domoj trożnjeschce. Nékotrużkuli nóż njeżsu mje sabnyschi sawrżeli. Potom mějach stracha, so žo paduschi pschiwaczan.

Że wichak thétro njemérny, tola pak sażny rjany „postn", kotryż żmu żei jako thétne durje wulwolite. Njeżżmy žame za žo żiwe, sa zyłk a druhich tu żmy. Wjele wschak wot domskeho njeżżmy, ale pschecžo ważny truch. Kóżdy niemóże wuheń abo tżeschne wokno abo ithdó bycź. Kóżdy na żwojim mésinje! Hlowna wéż, so cžinich żwoju winowatotcź, dokelż hewak niebnchmy thétne durje byte. Że runje tak, kaž pola cžłowjekow napschechiwo żwojemu blischemu, ludej a wótznemu krajej. Cžim niemérnischi a dżełapolnischi taiki „postn" je, cžim rjeńschi je a sbożownischcho cžini, hdyż žam na žo njehladach, ale s antkom dżesch a sa njón žo drejesch a do njeho žo sażiwisch.

Smy thétne durje, ale na to hordźi, schtoż żmémy pschi domskim bycź!

Cyrkwinske powěśće

9. nje dżela po ſwjatej Trojizy. — 29. julija 1934.

S **Hernjeho Wujesda.** Rano we 8 hodź. Boża służba ſ předowanjom, ½10 hodź. dżeczaca Boża służba 1. hacź 4. léto. — Pohrjebane 26. julija: Emma Gerda a Ida Urſula, dwójnitaj kamjenjowego dżełacžerja Pawła Arthura Pfanne w Jełzy 4 měz. a 20/21 dnjow.

S **Hulki.** Dop. ½9 hodź. Boża służba żo cžita. Pop. ¼4 hodź. tkheżenja. Sa njedżelu 5. augusta pschedwidżane tkheżenja njech żo hacź do wutoru wjeczor w 7 hodź. pola kantora Lorenza (na schuli) pschijimju. — Sstżedu pop. w 3 hodź. jónske towarżstwo w hoscženju we Hulsu.

S **Klulscha.** Rano w 7 hodź. herbſka spowědź, we 8 hodź. herbſka, ½10 hodź. němska Boża służba, ¾11 hodź. dżeczatkemschenje.

S **Wjelecjina.** Rano ½8 hodź. herbſka Boża służba, dop. w 9 hodź. němska Boża służba. — Sstżedu wjeczor mésacżna sbromadżisna żónskeho towarżstwa na Mnischonzu.

S **Wotżerez.** Rano w 7 hodź. spowědź, farař Hamann, dop. w 9 hodź. němska Boża służba. (Dżełenje ſ k. fararjom Nowakom), dop. ½11 hodź. herbſka Boża służba we spowědu, farař Unger, dop. w 9 hodź. Hlowna Boża służba w Kulowje, farař Hamann, dop. ½11 hodź. bjez cžitkemschenje w Kulowje, farař Hamann, pschip. w 12 hodź. herbſke tkheżenja, pop. w 2 hodź. němske tkheżenja. Kolekta sa schlesyſku konferenzu sa synodalne diakonije. Mutoru wjeczor we 8 hodź. biblijska hodźina w konfirmandſkej sali, farař Nowak; schtwórtk wjeczor we 8 hodź. modleńska hodźina w Kchižnej zyrkwi, farař Unger. Kolekta sa zyrkwinske potrjeby sa khudych. Sobotu wjeczor w 6 hodź. rospominanje pomocznikow we konfirmandſkej sali.

Wšě žony, kiż ważnosć na to kładża, so po modże a płaćiznje hódno drasćić, namakaju w našim lětušim

saisonskim wupředawanju

wot 30. julija hač do 8. augusta 1934

wosebite překwapjenja! Hobrske dźěłby dobrych a rjanych lěčnych tkaninow su cyle wurjadnje w płaćiznje snižene.

Wołmjany muslin, 70 dno a 80 šěr., jasne a čemne	m	58	48 28
smuhaty płat, indanthrenske barby, wosebje praktiske	m	68	58 35
cefir a tkaniny za swjatok tydźenja, wopr. barby, za žonjacu drastu, sportske košle a bluzy	m	58	48 38
kumštne płóčl. žida, pěkne mustry, też rjane čemne mustry za žony	m	58	48 38
židźany płat, jara woblubjena tkanina za sportske drasty	m	78	68 58
indenthrenowe drastowe tkaniny 80 šěr., wulki wubjerk	m	68	58 48
kašćikate tkaniny za drasty, brjohowe drasty, hrajk. wobleki, so derje płoka	m		75
wołmjany muslin 70 a 80 šěr., krasne mustry w najwjetšim wubjerku	m	1.25	95 68
bemberg, znata fabrikska znamka, jara mjehka	m	1.45	1.25 95
połny wal, 100 šěr. rjane różowe mustry	m	1.25	98 78
crepe marocain, we wurjadnje rjanych dessinach a bohatym wubjerku	m	2.25	1.75
bluki crep 100 šěr. za elegantnu lěčnu drastu	m	2.50	2.25 1.65

Widźiće potajkim, najmjeńša móšeń dosaha, sebi rjane drastowe tkaniny kupić. Prošu přeswědče so sami. Naše wukładne wokno pokazuje Wam mały dźěl našeho hobrskeho wubjerka. Naše twory su na wuběranskich blidach wukładżene.

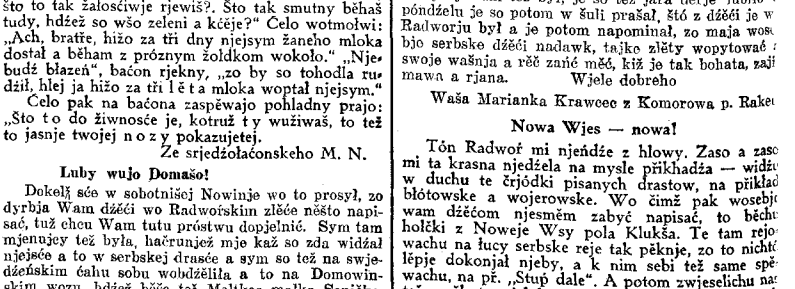
Lutujeće pjenjezy! Pójće hnydom! Puć so wuplaći!

wosebity wobkhod Reimann Póstowe naměsto Hošle hosa 29

Budyske stawniske powěśće

ſ dnja 26. julija 1934.

Narodżenja: Korli Měrczinej Pawołej Striczelej, rězniku, dżowka. — Dcži Horstej Krjeczmarjej, twarſkemu mišterej, žyn. — Bjedrichej Gerhardej Gürtherej, telegrafowemu dżełacżerjej, žyn. — Kurtej Richardej Pětschju, służobnikej, žyn. — Pawołej Maksej Paußej, dżełacżerjej, dżowka. — Pschipowědanja: Pawoł Max Lindemann, wyschschi wotrjadowy wjednik a farjad

Celo a bacon.

Celo smutne po lucy běhajo swoju mać pytaše. Přištambori so tam bacon a rjekny: „Hej, bratřiko, što to tak žałosćiwje rjewiš?. Što tak smutny běha tudy, hdźež so wšo zeleni a kćeje?" Celo wotmołwi: „Ach, bratře, hižo za tři dny njejsym žaneho mloka dostał a běham z próznym żoldkom wokoło." „Njebudź błazeń", bacon rjekny, „zo by so tohodla rudźił, hlej ja hižo za tři l ě t a mloka woptał njejsym."

Celo pak na bacona zaspěwajo pohladny prajo: „Što t o do żiwnosće je, kotruż t y wuživaš, to też to jasne twojej n o z y pokazujetej.

Że srjedźołaćonskeho M. N.

Luby wujo Domaško!

Dokelž sće w sobotnišej Nowinje wo to prosył, zo dyrbja Wam dźěći wo Radworšskim zběže nješto napisać, tuž chcu Wam tutu prózstwu dopjelnić. Sym tam mjenujcy też była, hačrunjež mje kaž so zda widźał njejsće a to w serbskej drasće a sym so też na swjedźeńskim čahu sobu wobdźělił a to na Domowinskim wozu, hdźež běše też Meltkec małka Sonička, kotraž je hakle tři léta stara a ta běše też hižo we serbskej drasće. Ta běše kaž tajka mała popka a je ju kóždy, kotryż je ju widźał, wobdźiwał a jej dobry był. Mały kusk je so jej styskało po jeje maćercy, ale my smy ju přeco tróstowali, zo jeje maćerka bórzy zaso přińdże. Mi je so jara rjenje w Radworju lubiło, wosebje też te rjane konje z tymi kudźerjatymi hriwami a wopuśemi. Dwaj konjej měještaj różički do hriwow zaplećene. Wobdźiwała sym też te stare wužace drasty, kiż jedyn scyła wjacy njewidźi.

Hdyž budże zaso jedyn serbski zlět, tam cyle wěsće zaso pojědu. Našomu wučerjej, kotryž je Němc a kotryž je tam też był, je so też jara derje lubiło a póndźelu je so potom w šuli prašał, štó z dźěći je w Radworju był a je potom napominał, zo maja wosebje serbske dźěći nadawk, tajke zlěty wopytować a swoje wašnja a rěč zaćť měć, kiż je tak bohata, zajimawa a rjana. Wjele dobreho

Waša Marianka Krawcec z Komorowa p. Rakec

Nowa Wjes — nowa!

Tón Radwoŕ mi njeńdże z hlowy. Zaso a zasomi ta krasna njedźela na mysle přikhadża — widźu w duchu te črjódki pisanych drastow, na přikład błótowske a wojerowske. Wo čimž pak wosebje wam dźěćom njesměm zabyć napisać, to běchu holčki z Noweje Wsy pola Kluksa. Te tam rejowachu na łucy serbske reje tak pěknje, zo to nichtó lěpje dokonjał njeby, a k nim sebi też same spěwachu, na př. „Stup dale". A potom zwjeselichu nas też z někotrymi luboznymi spěwami — a wšitcy tak pobožnje na te serbske pěsničky posłuchachu. Haj tu bě čuć, kak rjane naše narodne pěsnje su, hdyž so tak wulkotnje spěwaju kaž tu. Knjez wučer Jeńka bě te holčata zawěšće z wulkej prócu a wutrajnosću reje a spěwy nawučił, a te młode spěwarki a rejowarki su z přikładnej pilnosću wukłe. O zo by so druhdże też tak turnowało a spěwało. Tak sonarodnosć haji a twari. Lud je so Nowowješčanskim holčkam a jich wučerjej jara dźakował, ale zawěšće nichtó bóle hač

wui **Domak**

nit pola dobrowólneje dźěłoweje słužby we Wojerjecach, Sańju Marhatu Schérzej, pomocnej dźěłacjerce w Budyšinje. — Jurij Horst Herrmann, wikowarśki pomocnik i Charlottu Jadwigu Nickej, domjacej dźowcu, wobaj we Budyšinje.

Hospodarski kućik

Kósć wobsteji z fosforoweje kisaliny, kotraž je najwažniši element pśi tworjenju zorna; 75 puntow kósće **na kórc wusyća** čisnjene hoja trójim žnjam. Njerozum je to, kósće po domje rozbrójić abo za tuni pjenjez rozpśedać, hdyž móže je tola kóždy hospodar sam do muki **pśewobroćić a to na dwoje** wašnje: 1. Wuryj jamu, nasypaj dnjo z njehašenym kalkom, na to kósće, **zasy** kalk a kósće, do kónca kalk. Za 12 dnjow su kósće mjelne abo mérne, zo so rozsypaja. 2. Wobožniši, ale lépši je tutón puć: do jamy daj 6 cólow słomy, ½złońća konjaceho hnoja (w kotrymž pak słoma być njesmé) a nětko kósće atd., wšo ze hnojom po boku a horjeka derje kryte, lij po času juchu na jamu a za 9—12 měsacow maš husty kompost, kaž twarožk. Tón pśedźěłaj, hač je suchi a prawy k mjetanju. Maš na tute wašnje pódla fosfora też amoniak.

Zasmjerdźone mjaso (swinjace pleca abo howjaze mjaso) zbuńja wohidnu wóń cyle bjez škody za mjaso a słód z tym, zo w ½ kh.-bleščy **10 gr** abo pol luta sóle rozpušći, kotraž so w lěkarni pod mjenom: mangansaures Kali pśedawa. Połož smjerdźace mjaso do čisteje wody, liń po mukości krucha někotre krepki do wody, doniž widźiš, zo woda blědočerwjenu barbu na so wozmje, wostaj mjaso 10—15 minutow ležo, a hdyž ma bělu barbu, wzmi je, w čistej wodze wotplokane, k pjećenju abo warjenju. Mjaso wozmje pśi pjećenju zasy mjasnu barbu na so.

Wotruby su wšemu howjazemu skotu spomožny womjeśk, tola jara ćežki. Hospozy, kotrež kruwje horstku wotrubow do poleća sypnu, hdyž je staja, abo do sykanja naměšeja, maja skót za błazna. Ma-li lěp (protein abo kleber) we wotrubach howjadłu dospolnje k wužitku pśiniś, dyrbja so wotruby 12 hodźinow do dawanja z liwkej modu nałinić, do kotrejež so něšto sele sypnje; w zymje staji so sudobjo ke kachlam, zo w nim pśekisnje. Druzy naměšeja khwilu do dawanja wotruby z twarohowymi pomyjemi, sytkom abo kisałym mlokom. Čas je, zo so skódneho stareho wašnja wotrjeknjemy, po kotrymž wjetša połojca najlěpšeho futra bjez wužitka pśez kruwu dźe a zo so po zhonjenju wustojnych ratarjow pśi dawanju wotrubow złoju jemy.

Zamołwity redaktor Marko Smoleć w Budyšinje. — Zanawěšteki zamołwity dr. I. Cyž w Budyšinje. — D. A. VI. 1934: 2130.

Wopytajće na kóždy pad
saisonske doskónčne pśedawanje
wot nóndźele 30. julija hač do srjedy 8. augusta w kupnym domje
Max Herde
w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 9

žonjace lśěne mantle, šlager	wot 4.95
žonjace mantle do procha, šlager	wot 5.95
žonjace kostumy, šlager	wot 6.95
dźěśeńce mantle, šlager	wot 2.95
žonjace kostumowe suknje, bruny rips	wot 0.95
dźěśeńce drasty, małe wulkosće	wot 0.29
dźěśeńce drasty, wulk. 45/60, bruny rips	wot 0.75
dźěśeńce drasty, wulk. 65/95, bruny rips	wot 0.95
dźěśeńce wobleki k hrajkanju, šlager	wot 0.50
žonjaca drasta, bruny rips, kóždy so dźiwa	1.50
žonjaca drasta, běły panama, tunjo	wot 1.35
žonjaca drasta, smuhaty plat, tunjo	wot 1.35
žonjaca drasta, wosebje śeroka, indanthren	1.95
žonjaca trikotowa drasta, tunjo	wot 2.95
trikotowa drasta z dwójoch dźělow, tunjo	wot 0.95
flanell za spanske wobleki, tunjo	wot 0.29
barchent za zamkarjow, šlager	wot 0.39
satin, mustrowany górno-běły	jenoź 0.50
połny wal, šlager	wot 0.50
indanthren, mustrowany za žonjacu drastu	wot 0.50
sportska tkanina za drasty a bluzy	wot 0.49
Crepp, 80 cm śeroki, za žonjacu drastu	wot 0.39
crepp georgette, 95 cm śeroki	wot 0.75
Helvetia źida, 95 cm śeroka	wot 0.75
crepp de chin, 95 cm śeroki, šlager	wot 0.95
płóšćiwa źida, mustr., šlager	wot 0.39
płóšćiwy muslin, šlager	wot 0.39
vistra, jenobarbny, wosebita dźěłba	wot 0.50
romske smuhi, čista wołma	wot 0.75
Marocain, mustrowany, 95 cm śeroki	wot 0.95
wołmjany mnslin, wulki šlager	wot 0.69
popellina, jenobarbna, wosebita dźěłba	wot 0.50
drastowe tkaniny, šotyske, 80 cm śerоke	0.60
tkaniny za drasty a mantle, 140 cm śeroke, wołma	1.95
žonjace košle z paskom a wušiwanjom	wot 0.69
žonjace košle k zapinanju na ramjenju	wot 0.95
žonjace pryncesne suknje, charmeus	wot 1.50
žonjace śóreuchi, Winska forma	wot 0.95
žonjace zawaleńske śóreuchi, indanthren	wot 1.25
holćace košle z wušiwanjom, małe wulkosće	wot 0.29
holćace nócne košle, małe wulkosće	wot 0.50
holćace pryncesne sukńje, płatowe	jenoź 0.59
holćace polo-sukńički, šlager	jenoź 0.39
trikotowe košlički za cyle małke, šlager	0.19
dźěśeńce kholowički z wušiwanjom, šlager	0.25
pryncesne ślypfry, małe wulkosće	wot 0.29
dźěśeńce ślypfry, wosebita dźěłba	wot 0.29
dźěśeńce trikoty bjez rukawow, šlager	jenoź 0.25
płikrywy na komody z francami	wot 0.95
płikrywy na sofy z francami	wot 1.50
płikrywy na šeslongi z francami	wot 2.95
płikrywy na blida z damasta, wulk. 103/130	jenoź 0.95
mužace košle z kopśiwiny, wos. dźěłba	jenoź 1.25
mužace košle z barchenta, pisane	wot 1.25
mužace košle k swjatokej tydźenju, šlager	wot 1.95
mužace zwjerśne košle, běłe, šlager	wot 1.95
mužace zwjerśne košle, běłe přemustrowane	2.95
mužace polo-košle, šlager	jenoź 0.95
mužace spódnje kholowy z mako, tunjo	wot 0.95
mužace normalne spódne kholowy, tunjo	wot 0.95
mužace manšety, běłe wos. dźěłba	0.10
mužace manšety, běłe, gumij	0.10
mužace manšety, pisane, gumij	0.10
mužace khormarje, jenoliwe wulk.	0.10
mužace khormarje, gumij, jenotliwe wulk.	0.10
mužace přepołožene khormarje, jenotl. wulk.	0.10
mužace přepołožene khormarje, gumij	0.10
mužace přepołožene khormarje, pis. gumij	0.10
samowjazaki, wosebita dźěłba	0.10
kupańske wobleki, górne a čerwjene	wot 0.25
spańske wobleki za dźěći	wot 0.95
spańske wobleki za žony, składnosć	wot 1.95
čapki za dźěći, Ratine z bomlu	jenoź 0.25
žonjace ślypfry, małe wulk.	wot 0.29
žonjace ślypfry, crepp kumšt. žida tunjo	0.75
stawěki za dźěći, wos. dźěłba	0.29
holćace košle z barchenta, spodźiwnje tunjo	0.25
holćace nócne jaki, spodźiwnje tunjo	0.39
bluzowe śkitaki, čista wołma, składnosć	1.50
žonjace košle z kholowami, trikot. wše wulkosće	0.95
žonjace ślypfry, kumšt. žida, 2 wubj., małe wulk.	0.50
stopy, górne, we wšěch wulk.	0.15
dźěśeńce nohavjy, štrykowane, górne	0.29
dźěśeńce nohavjy, štrykowane, górne	0.39
dźěśeńce zośki, górne, wšelake wulk.	0.15
mužace nohavjy pśez połcenje, swětłe, składnosć	0.39
žonjace nohavjy, górne, wos. składnosć	0.35
žonjace nohavjy, bluka žida, składnosć	0.69
žonjace nohavjy, złoto-mako, składnosć	0.95
žonjace nohavjy, kumšt̆na žida, platůrowane	0.95
žonjace nohavjy, tramą-žida, górne	0.39
holćace śóreuchi, małe wulkosće	0.69
holćace śóreuchi, indanthren, wše wulk.	0.95
holćace wobleki, brune, šlager	wot 1.35
žonjace bluzy, kumšt̆na žida, kóždy so dźiwa	wot 0.95

Wopytajće w tutych dnjach cyle wěsće **Herde, na Sukelnskej hasy 9**

Hospodarski rozhlad

Ssobotu, 28. julija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,375
1 jendźelski punt	12,65	100 čěskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,66	100 franc. frankow	16,50

Barlińska burša. Powołanje Papena jako wupósłonca do Wina žo na buršy w sajimje mjeńynarodneho směrowanja jara wikasche. Ma žo sa to, so žo směrowanje, kotreż je žo w nětkotrych wukrajnych nowinach tžo jewiło, powšitkownje pśedobudźe. Sa buršu bźe wažne, so pśedawanja se strony publika khětro poruschejschu a na nětkotrych wikach žo samo hižo sažo kupowańe. Też rentowe wiki běchu pschećelnische.

Barlińska produktowa burša. Pośledni dźeń Barlińskich žitnych wikow běšche politćenje w rožu mjeńšeje, mjes tym so žo pschenu hischcze wjele politćejsche. Pschenicy z nowych žnjow nješchto mało kupowachu kupzy bernjeho Rheina. Rožti njemóžejsche žo wotbycź. Napraschowanje po wowsu starych žnjow je žo pomjeńschio, dokelž k 1. auguście, kotreżoż bnja nowe krute płaćiny sa wowš do mozy stupja, wjchš wobsamknjenja maja wotwite bycź. W jećmjenju móžejsche žo jenoź tajśi sa piwarnje pschedacź, tola žo jeho jara wjele poschicjesche.

Wćera płaćejsche w Barlinje zentnar

pschenicy: 9,50—9,75 hr., rožti: 7,40—7,50 hr., jećmjenja, nałětnjeho: 8,50—10,15 hr., najmjeńschego: 8,05 hač 9,05 hr., wowsa: 8,45—8,80 hr.,

w Drježdźanach:

pschenicy, nowa: 9,65—10,05 hr., rožti, nowa: 7,75—7,95 hr., jećmjenja, nałětnjeho: 7,55—7,80 hr., najmjeńschego: 8,40—8,70 hr., wowsa: 9—9,50 hr.

W Sbórjelju.

Pschenica płaćejsche (100 kg) 19 hr., rožta (100 kg) 14,90 hr., jećmjeń (100 kg) 14,80 hr. Butra 65—75 hr., jeja 8—10 pjenjejkow.

Płaćizny rěznego skotu na Barlińskich skótnych wikach.

27. julija 1934 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 618.

Połnomjasne, wukormjene, najwětše rězneje hódnośće hač do 6 lět	36
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	30—35
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	23—26
Mjenje picowane wšěch starobow	19—22

Byki: 491.

Połnomjasne, wurośćene, najwětše rězneje hódnośće	30—31
Połnomjasne, młódše	27—30
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—26
Spatne	19—22

Jałowicy a krowy: 1248.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rězneje hódnośće	25—28
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwětšeje rězneje hódnośće hač do 7 lět	18—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	14—17
Dobre picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	8—13
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1413.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	42—48
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	35—40
Špatne (3.)	25—32

Wowcy: 7312.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	31—32
Starše wukormjene (6.)	28—30
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20—27

Swinje: 11 212.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	46—48
Mjasne	45—46
Špatne	41—44
Rancy a kundrosy	44—45

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	27. 7.	26. 7.		27. 7.	26. 7
Pšenica	199	199	buny	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	159	159	woka	9,75-10,2	9,75-10,2
jećmjeń now.	202-212	202-212	módre lupiny	7,50-7,90	7,50-7,90
jećmjeń, nał.	180-190	183-190	žołte lupiny	9,5-11,0	9,5-11,0
wows	178-185	178-185	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
rožana muka	21 15	21 15	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	12,90	12,90	bźrnj. kruški	—	9,40
rožane „	12,75	13,00	syno, 50 kg		
raps	310	310	rožana słoma		
hróch, Viktor.	26,0-28,0	26,0-29,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	14,5-15,5	14,5-15,5	ječna „		

Płaćizna za pśeńcy za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 148 149 150 151 153 155

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

28. julija 1934 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najnišše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi - - - 1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaso - - - - - - 1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso - - - - - 1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso - - - - - 1 kg	1,40	1,70
Tukrajny swinjacy šmalc - - 1 kg	1,80	2,00
Pšeńćna muka - - - - - - 1 kg	0,40	0,56
Rźana muka - - - - - - 1 kg	0,36	0,38
Khlěb - - - - - - - - 1 kg	0,25	0,27½
Jśdźone běrny nowe - - - - 1 kg	0,16	0,22
Rajs - - - - - - - - - 1 kg	0,28	0,80
Hróch - - - - - - - - 1 kg	0,10	0,80
Soki - - - - - - - - - 1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc - 1 kg	1,80	1,76
Sušeny połč - - - - - - 1 kg	1,80	2,00
Dobre mloko - - - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jśdźona butra - - - - - - 1 kg	2,80	3,10
Jeja - - - - - - - - - štuka	—	—
Jśdźone buny - - - - - - 1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny - - - - - - 1 kg	—	0,76
Petrolej - - - - - - - - 1 kg	—	0,44
Kamjenśne wuhle (domj. tepi.) 1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty - - - - 1 ctr.	—	1,15

Wiśne płaćizny w Budyšinje.

28. julija 1934.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

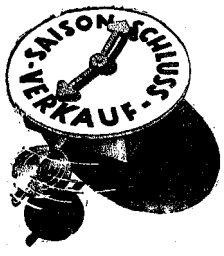
Předmjet	najniža płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 76 kruta płaćizna - 50 kg	—	9,65
Rožka, 72 kruta płaćizna - 50 kg	—	7,55
Jećmjeń, lěšny - - - - 50 kg	—	10,0
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	—	7,55
Jećmjeń, nazymski, 4rjadkaty 50 kg	—	—
Wows - - - - - - - 50 kg	—	9,00
Wows - - - - - - - 50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) 50 kg	—	—
Syno - - - - - - - - 50 kg	5,50	6,00
Słoma z mašinu młóć., pras. 50 kg	—	1,40
Słoma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	—	1,80
Słoma z cypami młóćena - 50 kg	—	—
Butra - - - - - - - 1 kg	—	3,00
Jeja - - - - - - - - 1 štk.	—	—
Pšeńč. muka 0-65% Type 502 50 kg*	—	17,00
Rźana muka 0—65% Type 610 50 kg*	—	12,25
Pšeńćne wotruby - - - - 50 kg	—	7,25
Rźane wotruby - - - - - 50 kg	—	6,90
Běrny (w małowikowanju) - 50 kg	—	—
Husy - - - - - - - - 1 štk.	—	—
Prosata 1026 štuk - - - - 1 štk.	5,00	11,00

* Pjekańska płaćizna do domu.

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

„Hodźina tunjosće"! - Pije za kóždeho!

Mnohosć wotedaća wumjenjamy!

Tak dołho hač skład dosaha!

Žonjace nohajcy

Balmjane	por 0.25
Mako	por 0.68, 0.45
Koleń-nohajcy . .	por 0.95, 0.80
Sněkace nohajcy . .	por 1.25, 0.95
W.-žídź. flor. nohajcy	por 0.95, 0.50
Wum. plok. žida	por 1.25, 0.95
Nohajčki za žony barb.	0.50 běl. 0.25
Mužace zoki .	por 0.68, 0.40, 0.25
Sportne nohajcy	por 0.95, 0.88, 0.50
Rukajcy . . .	por 0.95, 0.85, 0.50

Mako spódne kholowy	1.54, 1.25, 0.95
Sačkowe jaki . . .	0.95, 0.75, 0.45
Spódne jaki	1.25, 0.95
Košle z khol. za mužow	1.50, 0.95

Kup. wobl. za žony wolmj.	1.95 0.95
Kupańske wobl. balmj.	0.95, 0.75 0.50
Kupańske črije . .	0.75, 0.50, 0.25
Kupańske kapy . . .	0.75, 0.25
Přibrjóžne wobleki . .	3.75, 2.95
Płośne bluzy	1.95, 0.95
Bluzy, wumĕl. žida . .	3.75, 2.95
Bluzy, barbne	4.95, 2.95
Polo-košle	1.50, 1.25
Polo-bluzy	0.80, 0.65

Šlypfry za žony mako	0.95, 0.75, 0.45
Šlypfry za žony, z w. žídy	1.45, 0.95
Podwoblečne šlypfry	0.95, 0.75, 0.45
Košulki, z wum. židy .	1.50, 1.25
Košulki za žony, trikot.	0.95, 0.68
Košle z kholowami za žony, wumĕlsk. židź., crepe	1.75, 1.50
Košle z khol. za žo. trikot	1.25, 0.95
Košle za žony, z wuš.	1.20, 0.95, 0.75
Nócne košle	1.35, 0.95
Nócne wobl. za dźĕći, trik.	1.25, 0.95
Košle z kholowami	0.95
Charmens-spódne suknje	2.45, 1.95

Mužace košle, smužkate . .	1.45
Košle ze zasadkom .	1.54, 1.20, 0.95
Košle k swjatokej tydź. .	2.95, 1.95
Zwjeršne košle	2.95, 2.45

Gardiny za łóź. dom	m 0.50, 0.35, 0.18
Etamine	m 0.95, 0.65, 0.45
Storowe tkaniny	m 1.85, 0.95, 0.50
Šwedske smuhi .	m 0.68, 0.99

Polo-drasty za žony . .	2.95, 1.95
Pullovry za holcy, dołh.-ruk.	1.25, poł-ruk. 0.95
Pullovry za žony . . .	0.95, 0.75
Pullovry za žo., poł-d. ruk.	1.95, 0.95
Pullundry za mužskich	0.95, 0.75

Započatk:	Kónc
30. julija 1934	8. aug. 1934

Płokajomne tkaniny	0.50, 0.45, 0.25
Zahrodne tkaniny .	0.95, 0.85, 0.50
Selenik	0.95, 0.85, 0.55
Wolmjany mouslin .	1.15 0.95, 0.65
Wumĕlska žida . .	0.60, 0.50, 0.35
Maroc	2.25, 1.75
Matterepe	2.75, 2.25, 1.75
Pepita, H. wólbn .	1.75, 1.50
Volle	1.75, 1.35, 0.95
Wum.-žídź. taffi, knéčik.	1.75, 1.25

Schaaf

Bohata hasa 20 -
Dźiwadłowa hasa 1

BUZZHTAN

Dobre ćehnje k sebi!

Doskónčne saisonowe předawanje

wot 30. julija do 8. augusta

Zo bych spěšnje składy swojich lěčnych tworow wuprózdnił, sym płaćizny jara wjele tworow čučiwje znižił.

Wopytajće mje bórzy, dokelž to je k Wašemu lěpšemu.

Leopold Posner

Bohata hasa 24

Hosćeńc w Šunowje

jutře njedźelu

třělenje ptačka a kehelekulenje z mytowanjom

wječor reje

Hosćeńc we Worklecach

jutře njedźelu dnja 29. julija 1934

zjawne reje

Přećelnje přeprošuje Pjetaš a mandzelska

Tunia

njedźelska jězba z ćahom

12. augusta 1934

do Liberca (Reichenbach)

— 60% znižena jězdna płaćizna —

6.24 ze Žičenja do 23.35
6.34 z Budyšina do 23.25

jězdna płaćizna tam a sem wot Žičenja 3.—, wot Budyšina 2.80 hr.

Nadrobne jězdne plany dostanjeće we wudawarjach jězdnych lisćikow. Štóž chce sobu jěć a nima pas, njech so hnydom we wudawarni jězdnych lisćikow w swojim bydlišću abo pola pućowańskeho búrowa w Budyšinje (za njeho bjez wudawkow) do zhromadneho pasa zapisać da. Tutón so pjatk 3. augusta 1934 zamknje.

Wobkhadny hamt statneje železnicy w Budyšinje

Nowe! Nowe!

Foth-Flex

Nowa špihelowa reflexna kamera z dwójnym objektiwom 1 : 3,5 rozsćipowy zamk 1—1/500 sek. zatwarjeny samospuščak

80.— hr.

Erich Lenz w Budyšinje

Hošćic hasa čo. I :: Telefon 2134

Optiski wobkhod a fotowy dom

K doskónčnym saisonskim předawanju

wot 30. julija hač do 8. augusta 1934 wječor poskićam Wam za wulke lěpšiny regulárne lěčne twory drasty k golfej. drastu na dróhu lěčne mantle, lysfrowe sakko, zwjeršne košle, lěčne jaki, jankarje

Prohu ece moje poskićenje wobhladnje bjez nućenja ke kupjenju dowolene

Hugo Lachaly

w Budyšinje

Moje wulke

saisonowe wupředawanje

započina so 30. julija

Willy Sommer

w Budyšinje Serbske hrjebje

Wšě čišćerske dźěła

funjo a w dobrym wuwjedźenju w čišćerni Serbskich Nowin

Přejdy hač meble kupujeće, wupłaći so, hdyž sebi mój wulki skład 40 wšel. jstwow wobhladaće

Hänchen

w Budyšinje na Lubijskej dróze 17 znapř. wojerskeje zwučowarnje

Mały nawĕštk

w našich NOWINACH je tuni a so přecy wuplaći

Derjezdźerjany **klavěr** (Förster) jara tunjo na předań pola Schillera w Budyšinje na Paulskej dróze 9 (zadny dom)

Srěnjołětny

kóń

je na předań w jitku čo. 1

Pytam wysokosućelnu młodu čehniwu **kruwu**

Čornak w Lejnje p. Khróšćic

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawĕštk abo ważny podawk we Wašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihařni nawĕštk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihařnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowšše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Naše lětuše wulke

saisonowe wupředawanje

wot 30. julija do 8. augusta zasy

z dopokazom, što zamožemy!

Hobrski wubjerk w raznje zniženych židach, wołmjanych muslinach a wšĕch płóćiwych tkaninach!

Wulke dźĕły najtuńšich drastow, mantlow, kostumow, bluzow a suknjow!

Přińdźeće — wohladaće — kupiće!

Alphons Schauscil

w Budyšinje — Bohata hasa

30. julija

Započatk mojeho wulkeho doskončneho saisonoweho wupředawanja

Prošu wobhladajće sebi bjez nućenja ke kupjenju, to šłoż Wam poskićam.

Wjele wuhladaće we woknje, fola wjele wjacy w klamach.

Budźeće wo bohatym wubjerku a tunich płaćiznach wšźe překłapjeni.

Zhorjelski črijowy dom

Bohata hasa **w Budyšinje**

Jakobsohn

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšceny přeciwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeња z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na tak žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšcacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeње dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. *Prawa a winowatosće zbožowanow wotstejnja nadrobnje wuraženja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny kaž a kaž wozjewja.*

Čisło (Nr.) 175 — Budyšin — Póndźelu 30. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Šušnigg zwjazkowy kancler w Awstriskej

We wjazyhodźinskich wuradźenjach, kotrež hač do nozy 1 hodźiny trajachu, je so nowe knježeństwo wutworiło. Sa zwjazkowego kanclera ßu dotalneho rosnowzowańskeho ministra dr. Schuschnigga pomjenowali. Wjerch Starhemberg wostanje městokanzler.

Dollfusowy kurz so dale wjedźe

Městokanzler wjerch Starhemberg, kotryž nakhwilnje dźela awstriskeho knježeństwa nawjeduje, je pjatk wjecor přeches radio rěcź měł, w kotrejž je mjeno druhim sdźěławaze prajił: Swjazkowe knježeństwo **w najzwěrnischim wojowanjskim zhromadnistwje s morwym wjednikom** swoje najlěpše na to nałožuje, so by jeho ideju k dobyću dowjedło. Bjespomnjelnje, k přeschłupjenjam wjednjene elementy ßu měnjše, so ßnjerc awstriskeho wjednika znamjo sa to da, so bychu swoje cźěnne plany do skutka ßajile. So bychmy němscy byli a swoju nětnjsku ličiju na žiwjenje dopjelnili a žiwjenju Němzowstwu ßuži, ßa to w Awstriskej nazionalneho sozializma njetrjebamy.

Lohoła w žiwjim mjenje a w mjenje awstriskeho knježeństwa praju, so ženje najmjenschi kompromiß s nazionalizmom njewobstaknjenemy, schtož by mohło naschu žwobodu, naschu cźěrej a dostojnosć pschikročić.

Chcemy wozaknyć, schto so w pschichodže stanje, chcemy wozaknyć, hač w pschichodže po złowarh też skutki sdźěłuja. Awstriska je wschо cźiniła, so bychu so stawiznske zwjazki mjes nami a Němzami w Němskej skrucźile.

Na konzu zwjazkowy kanzler praji: Sso ßamo wě, so cźełemy se wschěmi mozami pomhacź, so bychmy ßo se wschěmi susedami sujcźili. Skamo ßo wě, so ßmy zwólniwi, wěry, kotrež ßu ßo w sandženosći stale sadhcź, jeli so naß w pschichodže na pokoju wostaja. Tola ložde měschenje do naschcho pschichoda rasnje wotpokasujemy.

*

S tehele pschipowědženja awstriskeho knježeństwa zhonimy, so wono na žwojim, nazionalnym sozializmus wotpokasowazym stejischcźu wostanje. Měrcewe psiscerje, s kotrymiž nowy němski pósłanz do Wina pschindże, so njewotpokasuje; tola ßo też w duchu njepschijimu, w kotrymž je ßo wono cźiniło. Wo tym, so ßu swětowni, ßo z nazionalnym sozializmom sowsmužcź ßo nježe njemóžu. Dyrbi pak ßo też na to dźiwacź, so hischcźe we Winje pod žwjazy rosherjenjem sleja, kotrež je awstriski lud sajako. Dźiw po cźasu hłubcze rosherjene popischcźi a ßo myslc smérnja, tuhša žnadź skrje k borsumjenju hotowi.

Knježeństwowe škodowańske zapisy

W nozy k žobotcźe je awstriske knježeństwo schkodowańsli sapiš wo wschěch formazijach knježeństwoweho wójska wotpołasowazym stejischcźu wostanje. Měrcewe psiscerje, s kotrymiž nowy němski pósłanz do Wina pschindże, ßu njewotpokasuje; tola ßo też w duchu njepschijimu, w kotrymž je ßo wono cźiniło. Wo tym, so ßu swětowni, ßo z nazionalnym sozializmom sowsmužcź ßo nježe njemóžu. Dyrbi pak ßo też na to dźiwacź, so hischcźe we Winje pod žwjazy rosherjenjem sleja, kotrež je awstriski lud sajako. Dźiw po cźasu hłubcze rosherjene popischcźi a ßo myslc smérnja, tuhša žnadź skrje k borsumjenju hotowi.

*

S tehele pschipowědženja awstriskeho knježeństwa zhonimy, so wono na žwojim, nazionalnym sozializmus wotpokasowazym stejischcźu wostanje. Měrcewe psiscerje, s kotrymiž nowy němski pósłanz do Wina pschindże, ßu njewotpokasuje; tola ßo też w duchu njepschijimu, w kotrymž je ßo wono cźiniło. Wo tym, so ßu swětowni, ßo z nazionalnym sozializmom sowsmužcź ßo nježe njemóžu. Dyrbi pak ßo też na to dźiwacź, so hischcźe we Winje pod žwjazy rosherjenjem sleja, kotrež je awstriski lud sajako. Dźiw po cźasu hłubcze rosherjene popischcźi a ßo myslc smérnja, tuhša žnadź skrje k borsumjenju hotowi.

Rintelena z pósłanckeho zastojnstwa wotsadźili

Awstriske knježeństwo je dr. Rintelena z jeho pósłanskeho zastojnstwa w Rumje wotsadźiło. Sdźelenje wo wotsadźenju ßo w tym smužcźe srosumi, so ma knježeństwo jasne dopokazy wo tym w ruce, so je dr. Rintelen do sdźěła pohłednych dnjow sasłužowany był.

We powěsći „Chikagske Tribuny" (Parišćskeho wudaća), po kotrejž delegazija awstriskich menarchistow z pschihłosowanjom wjerch Starhemberga do Sternmarczeela puczuje, so by arzywójwodźe Oczе awstriskeho trona posłužił, so z Winje pschipuskneje stronu hoch, so wona wina zaneho podłoża.

Napiate diplomatiske dźěło we Winje

Pósłanzy wulkomocy we Winje, wosebje zastupjerja Jendźelskeje, Francowskeje a Italskeje, běchu so cźaš sdźe-

kowneje ßrjedy na dowołu a ßu ßo po wožebitej poruczności do Wina wrócźili. We wobhonitych kruhach ßo praji, so ßo blížsche dny diplomatiske jednanja mjes awstriskim knježeństwom a wulkomocami sapocznu. Awstriske knježeństwo dże na podłožu pschesłyschenja sajatych sdźěławarjow a na podłožu pschedležazeho dokumentowego materiala hižo blížsche dny dospołnu rosprawu wo nacźinjerjach a wo dalokožahajucych swiskach sdźěła wudacź. Wschón material, kotryž ßo ßu pschepytanja poda, dyrbi ßo potom jako podłožk ßhromadneho postupanja wulkomocow wuzicź.

Policajske sledźenja a pschełyschowanja sajatych sdźěławarjow, kaž je ßo rěkło, s zdyłym materialom pschewjeduja, kotryž ma policija w ruce. Skužobnik swjazkowego kanclera dr. Dollfuß, jenicźki swědk pschi krwawym njeskutku, pschi tym wulku rólu hraje. Sledźenje ßo někotrych pschecźiwow tutom sdźěławarjam měri, kotrychž maju sa mordarjow a kotliš ßo dźeleni w jatbje dźerża. Policijski dalokožahaze dże budże pschepytanje smutkownych swiskow sdźěła kameho a rosjasnjenje rólc, kotrež ßu politizy sa mózne awstriske wosoby hrale, i kotrychž ßu někotre w jatbje.

Italska sebi ultimatum přeje

Po powěsćach ßu Roma je Italska wójsko pschi awstriskej mjezy zhromadźiła, so by, hdy by trjeba było, zamostatnosć Awstriskeje zakitała. Mussolini měni, so ßamy protest pschecźiwo němskim planam w Awstriskej njedosahaja, ale so by ultimatum tutych wulkomocow, kotrež ßu sa awstriski njewotwisnosć rukowali, lěpje skutkowak.

Jendźelska pak sa ultimatum njeje. Jendźelski žwonkowny minister sir John Simon je w delnim ßemje na prascheње rjekł, so Jendźelska dże njewotwisnosć Awstriskeje sastupnje, tola so nima sa pschisprawne, so bychu ßo wulkomocy do awstriskich snutkownych należnoscow měschale. W jendźelskim knježeństwje myhł wotpokasuja, so bychu wulkomocy zhromadnje w Barlinje protestowale. Jasne wustupjenje, z kotrymž je ßo němski kanzler Hitler ßam sa ßebje a sa Němska wot pucza w Awstriskej skalił, je tajku kroczel njetrěbnu a ßamo njepschisprawnu sćinilo. W Londonje maju sacźišcź, so by sakroczenje Italskeje w Awstriskej jenoż k tomu dowjedło, so by juhosłowjanske wójsko Korutanšku wobsadźiło. W Beograđe ßu hižo pšicch někotrym cźasom pschihoty cźinili sa pad, so by zuse wójsko do Awstriskeje pschicźahło. Tele pschihoty placa też sa połpyt, jenoho Habsburgskeho sasu na awstriski trón sadźicź. Njedźiwajcź toho pak ßo jda, so maju w Awstriskej wotpohlad, Oczе Habsburgskemu, žynej pośledniejho cwstriskeho kězora, awstriski trón poskicźicź.

Italske wójsko při awstriskej mjezy

Neue Freie Presse z Udine ßobotu powě:

Wschе italske alpske dróhi ßu z wojakami pschepełnjene. Wojozy maju polne hórske wuhotowanje. Mjes mobilisowanymi muzštwami je też 1. mechanisowana diwizija, 8000 muži žyła diwizija tankow a panzerowanych wosow najnowscheho waschnja, cźežeje artillerije a se schěsćzkołatych a wosomkołatych automobilow.

Dowojowanje zběžkarjow w Korutanskej

Po rospravach awstriskeho swjasakskeho wójska a policije knježeństwowi wojazy w Korutanskej je sběžkarjomi wojnjo wulkich pomalu psched ßobu cźerja. Sdźěławo k juhosłowjanskej mjezy zoßaju. Se Zelowza ßo powě, so ßu tam wjednika gnezniskeje schule sajeli, dokelž ßu w jeho schuli tajnu ßelelak radiowych powěsćerjow wuhledźili. Pschepytajo bydło Zedjnerez bratrow w Zelowzu ßu wobschěrny propagandowy material, lětak a listy namakali. Bratrow ßu sajeli. Pjatk popołdnju ßu wojazy St. Veit nad Glanu a Feldkirchen wobsadźili. Domawinska wobora je Oberdranburg, Greifenburg, Millstadt, Friesach a Eisenkappel wobsadźiła. W Salzburgskej je ßo wo Mandlingu a Schladmingu wojowało. W žwonkownych dźelach města Salzburga je ßo kohorunja wojowała. Wotdźelenja domowinskeho schkita ßu do Halleina wotesłe.

W St. Georgu (w Korutanskej) ßo nehdźe 100 sběžkarjow ßeudże, kotiš z maschinskimi stełbami, dar-

darmam, schkitanskemu korpsej a někotrym wotdźělenjam Deutschmeisterskeho regimenta je ßo poradźiło, sběžkarjow sbicź. **Sběžkarjo 9 morwych sawostajichu, 19 ßu sajeli.** Dwě maschinskej stełbje ßo jim sebrałschtej. S wojowanischcza mjes St. Vortom a St. Donatom ßu sběžkarjowe zrěbotu rano wuhnali. Wojazy ßu Drawinoj dół, kotryž bě nakhwilnje w ruzy sběžkarjom, twórunja wobsadźili. Dwaj mošlaj staj ßo pjecza rosbuchłej.

Po rospravje hjeschtrachowego direktora w Linzu ßu **tśjoch žandarmow morili.** Wjele znamjenitych ludźi ßu sajeli. — We Jschlitzich łupjelach ßu pijernje strowetneje wody ßrosumachdkownym nadpadom cźežko wobschkodźili. Policija je tam wjele ludźi do jatby wotwjedła.

S Korutanskeje ßo powě, so ßu mnohi sběžkarjo žwoje bróńe stožili a spytali, juhosłowjanjku mjezu překročicź.

S knježeństwoweje strony je ßo ßobotu dopołdnja sdźěło, so ßu sběžk we wjele stronach pobili a so powschitkownje we wschěch swjasakowych krajach měr knježi.

550 zběžkarjow je juhosłowjansku mjezu překročiło

„Němske ludowe nowiny" w Nowym Ssadu z Mariborа powědźa, so je 550 sběžkarjow z Korutanskej juhosłowjanšku mjezu pschekročiło. Wonі ßu juhosłowjanskim wyschnoscam 200 pschichowskich stełbow, jenu maschinsku stełbu a wulki ležbu revolwerow wotedali. Tele bróńe ßu awstriske wojerske stełby, kotrež ßu ßo w italskich fabrikach pschechowałe. Beograđske nowiny „Pravda" pišchu, so ßu cźełnjerjowe do Maraždina dowjesli. Mjes nimi ßu professerjo, wucźerjo, lěkarjo a rěcźnicy. Wjazy dnjeli polożа ßu pak młodźi ludźo nize dwanaccźi let. Wjele z nich nima ani pjenjezka pschi ßebi a je draſtu dźěłarskim wobleczenych, kotrež ßu pschi wudyrjenju sběžka wopuschcźili. Powědaju, so je ßo cźežko a ßwulkim schkodowanjom w Lawanskim dole w Korutanskej wojowało.

Khrobłosć zběžkarjow so připóznała

W rospravje wo wojowanju wo Pyhrnski hórski pschechód ßo we wójskowej rospravje praji, so je ßebi wojowanje wulke wopory ßadało. Tak ßu pjecź morwych sběžkarjow sběhnyli. Tola też wójsko je schkodowało. Jedyn z najthrobliwschich offizirow ßwětowneje wójny, major Chorwat, z 8. regimenta alpiskich hunjerjow, jenicźki offizir starcheho austriskeho wójska, kotrehož twutrobna diwizija tłoka medaillu throbłosće za offizirow debjesche, je cźełownik *hunjerej mamnik*. Do bitwy hnjedženi throbli horazy ßu dyrbjeli bróńe složicź.

Policajski zastojnik mjez zběžkarjemi

Spomnjenja hódne ßamomordarstwo.

Njedźelu wjecźor je z wokna policajskeho presidija se ßamomordarskim wotpołasokadom policajski zastojnik Dowwer na dróhu dele złocził, bhdyž je morwy leżo wosłał. Wón je dźeżacź policajskich wjedł, kotriž ßu ßo pschi spytanym pucźu w žwjakowym kanclerstwje wobdźělili. Hdyž dyrbjesche ßo k pschełyschenju dowjesć, so jemu poradź, so ßwjecźenjemi wokнomi na dróhu won cźišnyć.

Nahły sud přeciwo 144 zběžkarjam

Sstrjedu dyrbja ßo wulke prozeßy nahłeho ßuda pschecźiwo 144 sběžkarjam sapoczecź.

*

Žarowańska swiatocznosć za Dollfußa

Na dnju, na kotrymž ßo cźełe stónzowaneho swjasakowego kanclera dr. Dollfuße khowasche, w zyłym Winjez wet ranschich hodźin cźerne žarowańske thorhoje z domow smahowachu. Na wschěch sjarnych twarjenjach a pósłanskich thorhoje cźerne thorhoje na pół jedźerna pusnyene.

Žarowańska swjatocznosć ßo psched radnym sapoczа. Na wulkich swontownych sthodach Winskeje radnicy kaschcź na marach jedźesche. Offizirjo deutschmeisterskeho rjada mjedźachu cźełnu straż. Na žwobodnym namjesće psched radnju běchu ßo regiment kawallerije, bataillon infanterije a woberne swjaski sełuwaze. Se wschěch zyrkwinskich wježow žwony zwonjachu.

Swjasakowy president Miklas

w žwojej rěcźi wuznam Dollfußowe wojowy a jeho sa [illegible] awstriskeho ßtarjana a Němze wuzwobodzenje. [illegible]

Kiin mjelokanzler wjekh Starhemberg rjekjeshe, kotryj morwemu swjatkowemu kanzlerej w mjenje knjejerstwa, wobornych swjatkow a wójsko hwérn hacj psches row pschijahashe.

Wurjadnje dołhi cjah jo potom psches Winste dróhi bihasche. Dollfußowy kaschej jo na lafecje wjesesche. Sa kaschejom djechu kanzlerowi swójbni, swjatkowy president, pjaty diplomatiski korps s wobjebitymi zastupjerjemi wulkomocnych, a tamjaschi wotpósłanz nunzius Sibilia, Mussoliniowy wobjebity zastupnik, pósłanz di Martino, wuhesiski swonkowny minister Kanya, zastupjeř jendželskeho krala, Selby, zastupnik Swjatka Ludow, Rist s Toningen.

Nětcjschi zarjadnik pósłanzskich djelow prynz s Erbach, nemste knjezerstwo zastupowasche.

Wón jo pschi khowanišich zwjatočnosčach na czole wschěch zhromadnych nemskeho pósłanzstwa wobdželi. Psched kaschejom kardinalny arzybiskop Innitzer s wosokim duchownjstwom Awstriskeje krocjesche. S wotdželenjom swjatkowego wójska jo cjah stónczi.

W schczěpanskej zyrkwi kardinal Innitzer cjelo hožohowa. Cjah potom na pohrjebnischczo w Hietzingu djesche. Cjelo jo bližsche dny do kanzleroweje domišnjeje wózy dowjese.

Hdyž bě žarowanski cjah na Hietzingske pohrjebnischczo doschoł, pschi wotewrjenym rowje swjatkowy minister dr. Schuschnigg sa woborne swjatki, swjatkowemu kanzlerej njepohrěbne podstajene, stabowy schef dr. Kemptner sa swjatki awstriskeho kartellowego swjatka a sa swjatki „Franco Bavaria" rěčesche.

Italskeje niedobre financne położenje

Statne finanzy Italskeje su jo w pohlednim cjahu jara pohubjenjschile. Sa pohlednje 11 mězazow je njedostatk w statnych dochodach nětkhe 7 milijardow lirow wuchinik. Sdobom je sa tutón cjah znutskowne zadołženje s 97 215 miliionow lirow na 102 224 miliionow lirow frostko, potajkim wo nětkhe 5 miliionow lirow.

Sjawne italske měnjenje je jo też wustrózko s wotběranjom reserwow stota. Kónz januara wone 7 398 miliionow lirow wuchinichu, zapoczatk julija pak jenož hischcze 6 502 miliionow. Runje tak je jo wikowanska bilanza wurjadnje njepschihódnje roswika. Dowos je w lecze 1933 wo 629 miliionow lirow wjetschi byt dyli wotwos.

Placzenska bilanza je wschak jo s pschiběranjom pschihada zuzych wopytarjow khětro polepschika. Hacj do 1. julija su lětja w Italskej 810 876 puczowarjow naliczili, mjes tym so je koni sa tón samy cjah jenož 617 000 bylo.

Ze Serbow

W **Budyschinie**, 30. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Barometer djenja rano we 8 hodź. 742, hygrometer +4, najnischcha nózna temperatura 14 stopnjow Celsija czopłoty. — **Wuhlady na wjedro:** Jo mało pschemjenjenje. — Pod wliwom pschecza hischcze nad Skandinawiskej wotpoczowazej wulkej nizinu, je we południowej Němskej jara pomročzene a mérne czopłe wjedro pschi spjeschnych wjeczornych wětrach. S městnami su deschcze. Na rosdžel wot poměrnje symjeneho wjedra w srjedźnej Europie je w południowej Finniskej hižo w ranschich hodźinach 22 stopnjow czopłoty. We krajach wokoło srjedźneho morja, wosebje w Italskej je njejměrnje wulka horzota. Tež pola naš jo temperatura sašo powyschi, dokelž s wjeczora czopły mórski powětr pschikhadža. Powschitkowne pschemjenjenje wjedra jo nětko hischcze njewocakuje.

Wuhlady na wjedro: Czopłe tužne wjedro, khětro pomročzene, tam a sem deschcze, sdźela spjeschne krótkowjeczorne wětry.

— **Połna Boża słužba** dnja 2. augusta 1934 w 9 hodź. dopołdnja k wopomnjeczu na 20letny spočatk wójny budže na dworje kasarnow pěscheho polka 10, na Lubijskej dróhi. Cłi, kiž su jo pschijelowali, jo prosca, so bychu shromadnje w 1/2 9 hodź. na dwór kasarnow pschischli. Pschipokasanje městnow stanje jo pschi straži. Khorhoje sestupaja jo na prawo a na lěwo woltarja. Jednotliwzam pschipokasa městno wyschschi leutnant Karl.

— Sandźeny schtwórtk wumrě tu njenadźjty w starobje 70 lět privatnik Gustav Spenka, nětkuschi wobběžeř hosćenza na Sserbskich hrjebjach. Jeho korcz. mu wosebje rady Sserbja wopytachu. Wón kóždeho derje pohosćowasche a s nim też serbsjzy porěcza. Tak je dospěł, so je korczmje dobre mjeno dobył.

— **Pschemjenjenje butrowe płaczijny.** Płaczijny postajaja kommunija sa butru w Barlinje je scžěhowaze płaczijny, kotrež maja wot 27. t. m. płacziwosć, postajila: němska snamkowa butra 1,30 hr., němska jemna butra s mlokarnje 1,27 hr., němska butra s mlokarnje (wschědna) 1,23 hr. Płaczijny rosmija jo wot mlokarnje a to se žudom. S postajenjom tutych płaczijnow je butra zažo tak broha, kaž to běsche 8. haprcze t. l. s jenicžkim wunjacjom, so tehdom hischcze dyrbjesche jo žud wosebje zaplacžicz. Po tutym pschemjenjenju płaczijny njejedna jo wo podroženje butry, ale sterje bóle wo pschimjerjenje płaczijny butry k dźenžnischemu posčiwenju. Najlepscha butra, mjenujzy němska snamkowa butra, njesmě pola pschekupza wjazy hacj 1,60 hr. płaczicz. Płaczijny za druhe druzimy žu pod tutej płaczijnu. Bursta butra a też butra k warjenju krucze postajeneje płaczijny nima.

— **Podpjerj za twarjenje nowych wobydlenow.** Mjeschczanjzy zastupjerjo pschihłosowachu w schtwórtkowym poždženju wobjamknjenju rady, po kotrymž ma jo so 11 hagow, kotrež žu zdźela hischcze njestatwarjene, pschilježojowazy pschinoschk hacj do 50 prozentow snižicz, so

W pohrjebnym cjahu,
sčěhowasche kaschczej wudowa, kotruž wjedesche wizekanzler wjerch Starhemberg (w uniformje) a najwjetschi pschecziwnik morwego, wobkhodny minister Stockinger. Zyle na prawo macj swjatkowego kanzlerja (s nahkownym rubischkom).

Pschi pohrjebje
rěčesche arzybiskop města Wina, dr. Innitzer. Ssrjedźa wjerch Starhemberg, na lěwo pódla njeho wudowa kanzlera a wobkhodny minister Stockinger.

Italskeje niedobre financne położenje

Statne finanzy Italskeje su jo w pohlednim cjahu jara pohubjenjschile. Sa pohlednje 11 mězazow je njedostatk w statnych dochodach nětkhe 7 milijardow lirow wuchinik. Sdobom je sa tutón cjah znutskowne zadołženje s 97 215 miliionow lirow na 102 224 miliionow lirow frostko, potajkim wo nětkhe 5 miliionow lirow.

Sjawne italske měnjenje je jo też wustrózko s wotběranjom reserwow stota. Kónz januara wone 7 398 miliionow lirow wuchinichu, zapoczatk julija pak jenož hischcze 6 502 miliionow. Runje tak je jo wikowanska bilanza wurjadnje njepschihódnje roswika. Dowos je w lecze 1933 wo 629 miliionow lirow wjetschi byt dyli wotwos.

Placzenska bilanza je wschak jo s pschiběranjom pschihada zuzych wopytarjow khětro polepschika. Hacj do 1. julija su lětja w Italskej 810 876 puczowarjow naliczili, mjes tym so je koni sa tón samy cjah jenož 617 000 bylo.

Ze Serbow

W **Budyschinie**, 30. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Barometer djenja rano we 8 hodź. 742, hygrometer +4, najnischcha nózna temperatura 14 stopnjow Celsija czopłoty. — **Wuhlady na wjedro:** Jo mało pschemjenjenje. — Pod wliwom pschecza hischcze nad Skandinawiskej wotpoczowazej wulkej nizinu, je we południowej Němskej jara pomročzene a mérne czopłe wjedro pschi spjeschnych wjeczornych wětrach. S městnami su deschcze. Na rosdžel wot poměrnje symjeneho wjedra w srjedźnej Europie je w południowej Finniskej hižo w ranschich hodźinach 22 stopnjow czopłoty. We krajach wokoło srjedźneho morja, wosebje w Italskej je njejměrnje wulka horzota. Tež pola naš jo temperatura sašo powyschi, dokelž s wjeczora czopły mórski powětr pschikhadža. Powschitkowne pschemjenjenje wjedra jo nětko hischcze njewocakuje.

Wuhlady na wjedro: Czopłe tužne wjedro, khětro pomročzene, tam a sem deschcze, sdźela spjeschne krótkowjeczorne wětry.

— **Połna Boża słužba** dnja 2. augusta 1934 w 9 hodź. dopołdnja k wopomnjeczu na 20letny spočatk wójny budže na dworje kasarnow pěscheho polka 10, na Lubijskej dróhi. Cłi, kiž su jo pschijelowali, jo prosca, so bychu shromadnje w 1/2 9 hodź. na dwór kasarnow pschischli. Pschipokasanje městnow stanje jo pschi straži. Khorhoje sestupaja jo na prawo a na lěwo woltarja. Jednotliwzam pschipokasa městno wyschschi leutnant Karl.

— Sandźeny schtwórtk wumrě tu njenadźjty w starobje 70 lět privatnik Gustav Spenka, nětkuschi wobběžeř hosćenza na Sserbskich hrjebjach. Jeho korcz. mu wosebje rady Sserbja wopytachu. Wón kóždeho derje pohosćowasche a s nim też serbsjzy porěcza. Tak je dospěł, so je korczmje dobre mjeno dobył.

— **Pschemjenjenje butrowe płaczijny.** Płaczijny postajaja kommunija sa butru w Barlinje je scžěhowaze płaczijny, kotrež maja wot 27. t. m. płacziwosć, postajila: němska snamkowa butra 1,30 hr., němska jemna butra s mlokarnje 1,27 hr., němska butra s mlokarnje (wschědna) 1,23 hr. Płaczijny rosmija jo wot mlokarnje a to se žudom. S postajenjom tutych płaczijnow je butra zažo tak broha, kaž to běsche 8. haprcze t. l. s jenicžkim wunjacjom, so tehdom hischcze dyrbjesche jo žud wosebje zaplacžicz. Po tutym pschemjenjenju płaczijny njejedna jo wo podroženje butry, ale sterje bóle wo pschimjerjenje płaczijny butry k dźenžnischemu posčiwenju. Najlepscha butra, mjenujzy němska snamkowa butra, njesmě pola pschekupza wjazy hacj 1,60 hr. płaczicz. Płaczijny za druhe druzimy žu pod tutej płaczijnu. Bursta butra a też butra k warjenju krucze postajeneje płaczijny nima.

— **Podpjerj za twarjenje nowych wobydlenow.** Mjeschczanjzy zastupjerjo pschihłosowachu w schtwórtkowym poždženju wobjamknjenju rady, po kotrymž ma jo so 11 hagow, kotrež žu zdźela hischcze njestatwarjene, pschilježojowazy pschinoschk hacj do 50 prozentow snižicz, so

Josip Lavtižar:

Bled a Briksen

Stawizniska powěsć ze 17. lětstotka.

Přełožił J. S.

20] (Pokračowanje.)

„Ceta je twoja druha mać," rjekny pustarnik k zyzy. „Posłuchaj nož ju, měni derje z tobu. Młodźina trjeba skitarja. Mudra bywaš hakle po spytowanjach, kiž pak nětkle hišće njemóžeš měć."

Rejzka dawaše sej mjez tym złote pačerje z jeneje ruki do druheje.

„Wěsće jón maš na dopomnjeńku?", prašeše so Adolf. Hnydom pak so dla swojeho prašenja kaješe. Tehodla njedočaka wotmołwy, ale wobroći so k Minje, kiž hižo w čołmje sedźo wjeslo w rucy dźerješe.

„Bórzy budźetej doma," dźeše k njej.

Tuž so też Rejzka do čołma sydźe a přimny za druhe wjoslo.

„Z Bogom!" (Z Bohom = Božemje) zawoła pustnik za nimaj a woteńdźe k swojej khěžcy.

Jako domoj přińdźe, porokowaše jemu swědomje nakajku njeporjadnosć.

„Přewjele sym z njej rěčał," dźěše jemu na mysle. „A čemu sym so ju wuwoprašował, hač je pačerje k wopomnjeću dostała! Hišće njejsym swětej dospołnje wotemrěł. Budźe hišće dosć přewinjenja a zwuškowanja w dospołnosći trjeba."

Womjelkny na khwilu.

„Wšak sym hladał na njej jenož njewinowatosć," pokračowaše, a so pokoješe w rozhorjenju wokomika. „Snadź pak tola njebě bjez hrěcha! Zwonkowność a miniwość mje hišće na swět putatej. Hdy — o Knježe — budu wučišćeny wote wšeho, štož mje dźěli wot tebje! Kak słabe su moje předewzaća!"

Wza do ruki Kemenskeho a čitaše 31. staw třeceje knihi: „Dźěl so wot swětnych myslow, zo nadźeš Stworićela."

12. **Do Bochinje.**

Dźeń po swj. Mariji bě postajeny k wopytanju Bochińskeje doliny. Welsberg chcyše mjenujcy też te wobsedźeństwa wobhladać, kotrež měješe Briksenske biskopstwo w zdaleniších kónčinach. Pódla teho by rady krala Juliskich Alpow, Triglav z blizka wohladał, kaž też hórsku samotu, w kotrejž je zatłóčeny Bochiński jězor.

W přěnim wozu sedźachu: biskop Welsberg, kanonikus dr. Eder a zarjadnik Krystof Waidmann. W druhim wozu běchu biskopowy sekretař Kolb, hwězdař Herman Fink a hrodowski hajnik Tomaš Dorn. Dróha njebě runje hubjena, dokelž wožachu po njej železne wudźělki z Bochińskich železarni.

Jědźechu při Bledskim jězorje přećiwo Pětranowemu hosćencej a dale pod Babinym Zubom do hórskeje kótliny, hdźež leži Bochińska Běla. Biskop so zajimowaše za cyrkej, kiž steji khětro wysoko pod Babinym Zubom. Krystof jemu rozjasnješe, zo rěkaja tamnišemu sydlišću „Na Kupleńku", a zo słuša cyrkej jako wotnožka Bledskej farje. Poswjećena je swj. Sčěpanej a je sławna tehodla, dokelž ju wopytuja burjo z dalokeje wokoliny z tym wosobitym zamérom, zo bychu z konimi zboże měli. Do murje wokoło cyrkwje su železne wobruški zasadźene, hdźež přiwjazuja konje na Božej słužbje. Burjo přikhadźeja na konjach k swj. Sčěpanej a maja při tej składnosći wosebje rjane sedła.

Z Bochińskeje Běle dale so dolina tak zwuži, zo bě lědy městnosć za dróhu a za Sawicu, kiž tu přez nju šumi. Tutej wužinje rěkaja Stenge. Hakle po dołhej jězbje počachu hory wróco stupać. Wozaj pozastanyštaj před cyrkwju Maćerje Božeje na Bitnjach. Bě hižom tehdy sławna dla swojeje staroby a dla skhadźowanja pobožnych pućowarjow na Marijinych swjedźenjach, wosebje 15. augusta. Naši pućowarjo wobhladachu sebi cyrkej a pohrjebnišćo, na kotrymž su nětdy khowali čěła z cyłeje Bochińskej doliny.

Pola Bochińskeje Bistricy wotewrì so šěroka runina, wobdata z wysokimi horami. Zarjadnik Krystof a hajnik Dorn pokazowaštaj Welsbergej, kak daloko saha Briksenske wobsedźeństwo. Překwapjeny wobhladowaše biskop wulke ležownosće a dopózna, zo wě hakle nětko zemsku hódnotu swojeho biskopstwa prawje wažić.

Towařstwo jědźeše dale k Bochińskemu jězorej a dźiwaše so wulkotnym hórskim wustupam. Při cyrkwi swj. Jana křćenika, hdźež čeče Sawica z jězora, čakaše wulka syła ludźi na biskopowy přikhad. Micha Popal, farař ze Srjedźneje Wsy, poda biskopej sudobičko ze swjećenej wodu. Welsberg požohnowa wšěch přitomnych a zastupi do cyrkwje, kotraž bě natwarjena w zaźnym gotskim stilu a bě wokrasnjena ze starymi wobrazami. Hišće dźensa je tajka, kajkaž je tehdy była. Praja, zo su ju natwarili wo štyrnatym lětstotku.

Potom wopyta biskop też cyrkwičku swj. Ducha, zdalenu skoro pol hodźiny wot swj. Jana. Słyšeše, zo je tuta swjatnica w nějakim zwisku z Tirolskej. Kóždemu so mjenujcy dźiwno zda, kajki woznam by měła cyrkej w tutej samotnej krajinje, hdźež žaneho človjeskoho bydlenja njeje. Bajka powěda, zo so we Bochini wjele lět za sobu pólne płody radźile njeběchu. Tehodla su mužoje do Briksna w Tirolskej sli so prašeć, što dyrbja činić, zo bychu zas lépše žně měli. Tam jim radźachu, zo dyrbja na južnej stronje jězora cyrkej k česći swj. Ducha natwarić, a zo dyrbja srjedy kwatembrow (w suchich dnjach) přiłubić jako dny, na kotrychž njebudźeja dźěłać. Njech też kóžde třeće lěto wučinjenu jałmožnu do Tirolskeje pósćelu. Tak su činili, a polo je zaso bohače wobradźało.

(Pokračowanje sćěhuje.)

hu ſo ſ tym twarſenju domowſa ſa wobydlenja ſpěchowalo. Tež maja ſo na twarſke družſtwo Budyſkich rjemjeſlnikow, wobſtejownikow a pěſtowarjow lězowniſcow na Goethowej a Beethovenowej dróhi pſchedacź, ſo bychu ſo tam mohli w zhłuku 60 hydlenjow natwarić. Měſto Budyſchin pósčele 24 dźěćzi do Fonsdorfa, 25 do Grünheide, 40 do Oberſchreiberhana a 58 do Wiek na woczerſtwjenje.

— **Schtitajcze ſo pſched wohnjom.** W ſakſtim ſtarjadniſtim kopjenu ſ dnja 24. julija je ſcźěhowazy wutas ministra ſnutſkownych naležniſcow: Wulki dźěl wſchěch wohnjow ma ſo poſchkodźenym a niz po pſchedpiſmach natwarjenym wuhenjom a poſchkodźenym pjezam pſchipiſaćź. Cźini ſo tehdła § 120 ſakonja wo wohnjowym ſawěſčenju 1. julija 1910 tohźone, po kotrymž maja gmejny ſo niz jenoż wo poſtadne rjedźenje wuhenjow, ale tež wo poriadne pruhowanje wuhenjow a pjezow ſtaracź. Pruhowanje ma ſo po możnoſći pſched tymu ſtacź a to wošebje tón dźěl wuhenja, kotryž je na kubi. Tam tež nimaja ſo žane ſchkopałaze wězy ſkładowacź. Njewotſtronja-li ſo ſchkoda po wětrym krucze poſtajenym cźaſu, potom ma ſo poliſajſke khłostanje wocźakowacź.

— **Nahódnoſcźenje ſ njehódnoſcźenych nalutowankow.** Kedyžkuli wo tym pjišachmy, ſo móža ſo nalutowanki, kotrež ſu ſo ſnjehódnoſcźene wotſtrělowyli, do 30. ſeptembra 1934 k nahódnoſcźenju pſchiſtajiwicź. Wot měſchczanſkeje nalutowanje dóſtanjemy nětko powěſć, ſo tute pſchedpiſy placźa jenoż ſa pruſke nalutowarnje, niz pak też ſa ſakiſke, dokelž ſu tute w ſwojim cźaſu wſchě mógomne w ſchěrkim ſmyſłu ſłowa k nahódnoſcźenju wuzili. Sakiſke nahódnoſcźenſke pſchedpiſy ſu wuſtutkowale, ſo je ſo lutowarjam w Sakſej w ſwojim cźaſu wjazy poſtrizało hacź w Pruſkej, tak ſo tudyſche nalutowarnje dalſchich kredźow ſa ſnjehódnoſcźene pjenjezy k wuplacźenju nimaja. Tohodła też pſchiſłuſchenja do 30. ſeptembra ſaneho ſmyſła nimaja.

— **S jeneho kopjena direktora pruſkeje ſtatneje** banky może ſo cźiſtaćź, ſo je ſo dotal 22 wſchelakich falſchowanych 1 hriwnarjow do woběha dało. Pſchi tutych ſu ſo dźiwaći na lětnik 1933 a na ſnamješchko münzy A, D, G, a na 1 hriwnarje ſ lětom 1934 ſe ſnamjenjom A, B, F, a J. Snamješchko D ſo pſchi falſchowanych pjenjezach najhuſtiſcho pokaże. 21 druzinom ſu ſtotinjene ſ zynneweho a nowoſtłóbroweho měſchenja. Wſchitke tute falſchowane pjenjezy ſu njemagnetiſke. Dadźa ſo pomérnje derje wot prawych pjenjez roſeſnawacź we barbje, kotraž je pak na woloj podobna pak pſchejara falſchowanja. Też pſchi narešnjenju do pjenjez ſo falſchowanje lohko ſpóſnacź da. Najhubjeſcho dadźa ſo roſeſnawacź falſchowanja ſtotowjene ſ noweho ſlébra. Tón, tiž ma dobre wóčko, je ſpóſnaje na dypki, kotrež je ſady Reichsmark. W Barlinje ſu ſo też 2 hriwnarje, tiž ſu falſchowane, we woběhu pokalale.

— **Sadźerženje autow je ſakſane.** Husto puczowarjo a wobſtejkuſchnizy wobſejcy młodoſtnych ſwjaſkow auta wo dnjo abo też w nozu ſ kiwanjom ſ ruku abo ſ cźerwjenymi lampami ſadźerzuja, ſo bychu ſo ſobu wſale. Minjſki minijſer ſnutſkownych naležniſcow na to poſtajiſche, ſo ma ſo takſe ſadźerzenje jako cźežke ſchkodowanje wobhtada wobledźowacź a je tehdła ſakſane. Sadźerzenje autow w cźmi ſ cźerwjenymi ſignalowymi lampami jeničzy policiji pſchiſłeſi. Też wo dnjo ſmědźa auta jenoż policiſtowje ſadźerzeć. W pſchichodźe policija a żandarmerija pſchecźiwo wſchém, kiž ſ njerawnom auta ſaſtaja, ſakrocza. Wobſtejcerjo autow ſo proſcha, w'chčeh tych, kiž tute pſchedpiſy njewobkedźowachu, wobſtarcźi.

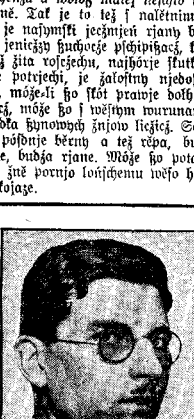
— **Pſchenoſowanje w młodźinarnjach wot 1. auguſta ſwiſcho.** Po ſdźělenju ſwjaſła ſa ſtatiſtiku młodźinarnje budźe ſo wot 1. auguſta 1934 pſchenoſowanje ſa młodoſtnych puczowarjow, HJ, BDM, JVB a ſa ſchule (ſmajmjeńſcha 3 wožowby), kotrež ſ wjednjiſkim wupokaſom puczuja, na 20 pf. ſniži. Sa druhich ſo pſchenoſowanje na 30 pf. poſtaji. Doroſcźeni płacźa to ſame kaž dotal.

— **K dwójnemu mordaćſtwu w Harzu** ſo hiſchcze ſcźěhowaze roſprawja: Dnja 2. julija t. l. je ſtudźer dwojich znajnych widźał, kotryž ſtajiſtwu „Haarſtewys“ zelezninju na Broden pſchekroczyſchtaj. Jedyn běſche ſamorodowanemu drej. Krauſej podobny. Wokoło ¾4 hodźiny poſdźiſcho je tutón ſtudźer muža widźał, kotryž pſchi ſtarym „Torfhaus“ dźeſche a na ſwojim kiju, tiž pſches ramjo njeſeſche, mějeſche mantl wiſazo a w ruzy aktowu toſchu njeſeſche. Dale je 1. julija popoldnju ¾11 hodź. muž do hotela „Wendt“ (Torfhaus) pſchiſchoł, kotryž ſo jako pſchiſtajeniz Ernſt Schorregge rodź. 22. 3. 1905 w Halli hydlazy w Borghołzhauſen, Hallerſka dróha 8 do knihi zupbrikow ſapiſa a pſchichodny dźeń hotel ſaſo wopuſchći. Njeje w Halli a też niz w Borghołzhauſen ſnaty a ſo takſe wopiſuje: 30—35 lět ſtary, 165 zentimtr. wulki, dołhi, pone wobličzo bruneje barby, cźémnoſajne włoſy, bjez wuſow, dobre ſuby, cźémny wobłek bjez kłobuka, mějeſche cźémny ſwjeſčnik na ruzy a nimo teho aktowu toſchu pſchi ſebi. Snéſcźenje tuteho muža je nimo měry ważne. Wſchitzy, kiž ſu w poſłednim cźaſu Harz wopytali a móža nječzho blizſcheho wo wupraſenjach ſwědka ſdźělcź, ſo nuttrnje proſcha, kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje abo też kóždej druhej policiji ſdźělcź, ſchtož ſu widźeli. Tam ſo też wobras ſamorodowaneho dr. Krauße a pišmo nasdaćzneho Schorregge k wobhladanju thorwa.

— **Hačzrunjeź je ſo w nowinach huſto na to kedźone cźiniło, tola pſchecźo ſaſo wožowby jebaſtwam tak njenowanych ſchpaniſkich pokładowych jebakow do rukow padnu, jich potłóczenje ſo dotal w ſchpaniſkich ſaſtojnſtwach najſterje njeje poradźiło. Jebazy ſcźelu ſe Schpaniſkeje liſty na priwatne wožowby, w kotrychž iwo pomoc ſ wuplacźenju bohateho pokłada proſcha, dokelž w jaſtwje pſchebywazy wobdźeźeć ſam tomu njeje thmany. Jako ſarunuje ſo jim wulki podjeł na pokładze ſłubi, kotryž powſchitkownje miliiony hriwnow wuczińa. Proſzy ſo takſe liſty** huydom kriminalnej policiji w Budyſchinje abo druhim policijam pſchepodacź, ſo by ſo pſchehlad wo dźele tutych jebakow dołtał.

S **Bukez.** Raſche ſerbſke towarſtwo ſeńdże ſo wczera wjeczor k ſerbſkemu blidej na Cźornobohy a to w bohatej liczbje. Chyzchmy pſchi tutej ſkładnoſći ſpominacź na wulkeho naſcheho wótcźinja Jana Arnoſcha Smolerja. Naſch pſchedbyda, knjes Lubjeńſki, vyſnowaſche zjiwjenjobeh a dźełu naſcheho nadobneho wótcźinja. Knjes redaktor Marko Smolerć a knjes dr. Zyž, kotraž běſchtaj ſo jako hoſcźaj k ſkładnoſcźanju pſchidruźiloj, dodałchtaj nekotre ſajmawoſcze, kotrež ſo ſ dźakom pſchijachu. Sſerbſke ſpěwy wobruhjachu doſtojnu ſwjatoczńoſcź, tak ſo ſo hodźinki ſara ſpěſchnje minychu. Tute ſkładnoſcźanje naſchich junakow a holicźow ſ raiſchich kónczin na naſchej najwyſchſchej a najrjeſchej horje woſnamjenja ſawěſcze rjane a doſtojne wožwjeczenje njedźelſkeho zwjatoka.

S **Lubija.** Po wobhładanju wſchěch polow we wokrjeżu Lubijſkeho wotrjeżneho burſtwa może ſo prajicź, ſo je w Lubijſkim wokrjeżu rožka ſrjeże ſnć měta, tak ſo ſo njemóże prajicź, ſo ſu tu ſrje hubjene. Wuwſacze cźinja krajiny, kiž maja łokku pódu, kaž na pſchikład Nowa Wjeſ, hóſcź może ſo pornjo normalnym zinjam ſ 20 proz. wupadom liczicź. Pſchi pſchenicy a wowſu je ſchkoda wjeſcha ze ſrje ſo ſ 50 proz. wupadom, mjes tym, ſo w druhich kónczinach pſchenica a wowſ nałeży nječzho mało mjenſche hacź ſrjeże ſnć. Tak je to też ſ naſetnim jeczmjenjom, mjes tym ſo je naſtymſki jeczmjeń rjany był. Wupad w žitach ma ſo jenicźky ſtudźerje pſchipiſaćź, kotraž je runje w cźaſu, hdyž zita roſcźechu, najhórje ſkutkowała. Schtož kura wožzebje potrjechi, je zalotſnje njedoſtatk na pizy. Jenoż potom, móże-li ſo ſkót prawje dołho wonkach na paſtwach zjiwicź, móże ſo ſ wěſtym wurunanom kataſtroſalneho wupadka ſtynowych znjow liczicź. Sajne běrny ſu cźeſkite, tola póſdnje běrny a też rěpa, budźe-li wjedro troſchku hojaze, budźa rjane. Może ſo potajſim w zyku prajicź, ſo ſu ſnć pornjo lońſchenu wěſo hubjenſche, tola njeſu njeſpokojaze.

Nowy ſwjaſkowy kanzler dr. Schuſchnigg.

S **Worklez.** Młody jamnik (Dachshund) ſ pałkom, ſwětłobruny krótkowłoſaty je tu pſchiběžał. Bližſche może ſo ſhonicź pola żandarma we Worklezach.

S **Niedaſchcz.** Njeplechowſti łuk, kotryž powſchitkowne roſhorjenje ſłuſbi, ſta ſo njedźelu popołdnju na motorſkim kole, kotreż blizko młyna ſtejeſche. Njeplech běſche milinowe kable wutorhnył a roſriſał a tak, ſo ſo ſ kolešom wjazy ſcźi njehodźeſche. Wſchitkojni ludźo pak wupomhachu potrjechenym ſ kablom, tak ſo możeſche ſchkodu ſazy do porjadka dacź.

S **Kamjenza.** Pjatk popołdnju pſchekwapi ſmjerć knjeni Hanu Micźaſowu, kotraž na Halſchtrowſkej dróhy bydli a je 54 lět ſtara. Powěſčeſche runje ſchaty na běleni na Budyſkej dróſy. Nadobo ju Boża ruczka ſaſa a hewak ſtrowa żona běſche wokomiknicze morwa.

S **Wulkich Sdźarow.** W poſłednjej generalnej ſhromadźiſnje woſcheſcheho wotnarſtwa ſchachcharjow ſo ſaſtupom do SA-rejeſy II. Pſchedbyda towarſtwa, ſob. ſtr. Paulik, wuſajſni hoſpodarſtwam wumjenjenja, ſe ſaſtupom ſjednoczene a pokaſa na muſnoſci SA-rejeſy II. Sſobuſtawſtwo je wěſo dobrowólne. Też njeje trjeba zaweje uniformy. Pſchinoſchk płaczi nětkole mężaczinje 80 pf.

S **Mułkez.** (Ssamomordaćſtwo.) Sandźenu wutoru ſwa ſwěi duchahora Marja Nowakez, kotraž je nětkole 33 lět ſtara, zjiwjenje. W duſchinym ſaczěmnjenju cźiſtaſchu ſo nazy pſched cźaſ, kiž je Sſlepeho do Hródka jěcze a da ſo pſchejěcź.

Se **Sleho Komorowa.** S njekedźbnoſcźe ſta ſo ſchtyrilětna holczka dźiakarja ſ Mułkeho Koſchyna ſ wozporom wobthadneho njeſboja. Holczka běſeſche jrzedź drohi a njekedźbowaſche na ſignale ſo bližazeho cźežitzeho auta. Wjednik tuteho ſpytaſche ſ wuhibnjenom pſchejědźenju dźěſcza ſadźěwacź, pſches to pak ſo dźěcźo k ſemi ſtorhny a je nětko na ſwoje ſranjenja w khorowni wumrěło.

Wusudźenja

§ Hižo nětkore łěta dołho běſche Korla Oskar Kupka w Zitawje, kotryž běſche pſredy w policajſkej ſłužbje był a nětko na wotpoczińku bydli, podhladny, ſo ma krajpſcheradne poczahi k wukrajej a ſo tehdła ſwědomicze wobkedźbowaſche, na ſakładze kotrychž dyrbjeſche ſo ſłónczne ſajeź. Běſche ſo ſwěſčiło, ſo mějeſche Kupka w poſłednimaj łětomaj poczahi k wožobam, tiž k wukrajnym powěſčerjenjam ſtłuchcźeja. K. bě dyrbjo ſo cźežko pothłoſtał, njeby-li ſo wukopał, ſo je buchathory. Khłoſtanſke jednanje bě ſo tehdła pſchecźiwo njemu ſaſtajiło. Wulka khłoſtanſka komora pod wjednjiſtwom krajneho ſudniſkeho preſidenta mějeſche nětko roſsudźicź, hacź ma ſo K. do wuſtawa pſchepokłacź. W běhu wſchěch jednanjow njemějeſche ſjawnoſcź pſchiſtupa. S wotſejwjeneho roſsudka daſche ſo ſpóſnacź, ſo je ſudniſtwo wo ſtraſchnoſcźi Kupkeho thoroścze pſcheſwědczene a roſsudźi, ſo ſo do wuſtawa k wuſtrowjenju pſchepokłaſa.

S Prěnja wulka próſdniſka khłoſtańſka komora jaběrałche ſo pod pſchedſydnjiſtwom krajn. ſudniſk. direktora Kaiſera ſ 53létnym Korlu Emilom Mütza ſ Biſchheima, kotryž je wot léta 1921 hacź 7. 11. 1933 był ſe mějeſchczanoſtu kaž też ſ pſchedbydu ziroweje pokładnje a kreditneho wubjerka. Wobſtorźba měrjeſche ſo na njepſchepłatwaze pſchekroczenja kredita a na njedowolene trjebanje pjenjez, kotreż běchu ſo wot ſobuſtawow hoſpodarſkeho ſwjaſka ſakſkich wobſejcerjow ſtałow na wožebity konto ſapłacźiſe. Tutnh njeſkutkow běſche ſo jako ſpokojnomóżnjeny ſe ſamyſłtom ke ſchkodźe potrjechenych winowaty cźiniſ. Po wuſtawkach ziroweho ſwjaſka ſakſkich gmejnow ſmě kreditny wubjerk bjes pſchedbathadzaſeho dowolenja ziroweje zentrale w Drježdźanach na tłeče wožobu, dalokoż njeběchu ſobuſtawy wubjerka, kredity hacź do najwjaſy 3000 hr. pſchiſiwolicź. Wſchitke kreditne namjety ſobuſtawow wubjerka pak dyrbjachu ſo najprjedy zirowej zentrali pſchedpołożicź, wot tutej prouhowacź a pſchiſiwolicź. Zirowy zentralu ſo prjedy njewopraſchawſchi, běſche Mütza kaž pſchida, ſwojemu ſynej Pawokej, kotryž wubjerkej njeſwědźitſchiſche, ſa jeho zigarowy wobkhod kredit ſa 3500 hr. pſchiſiwolił, kotryž běſche po cźaſu na 9600 hr. ſrołk. Jeho bratr Makſ, ſobuſtaw wubjerka, běſche w lécze 1926 kredit do 5000 hr. dołtał, kotryž po tym hacź běſche na 16 000 hrołk, ſo ſaſu na 5000 hr. wottwari. Se ſwojim bratrom Makſom běſche Emil Mütza ſobuwobſejcerjeſ granitoweho pſchedewſacźa Gebrüder Mütze. Też tutej firmje běſche wón kredit ſa 7000 hr. poſkicźił. Mütza prěſeſche, ſo je njeſprawnje jednał, wuprajł, ſo njeje nicźo bjes wědzenja a pſchecźiwo woli kreditoweho wubjerka pſchedewſak a też nikomu trajaſeje ſchkodu naczinił njeje. Sa poſticźene kredity běchu ſo dołhaze wótcźeſze ſapołożiſe. Sſudniſtwo ſpóſna jeho jenoż tam ſa winowatego, hdyž běſche ſwojemu ſynej Pawokej a ſam ſobi kredit pſchiſiwolił. Sa to ſo 1 mějeſzom jałby ſ napołożenjem wudawkow khłoſta. S drubich winowanjow ſo wuzwobodźi.

Z Łužicy

S Khrowoda. (Cźežke njeſboże). 13létny ſyn tudyſcheho kamjenjeſcźerja Guſtawa Jeremiaſa paraſche ſo ſ druhimi dźěcźimi na maſchini k ſnkanju rěſanju, pſchi cźimž ſ prawej ruku noſam pſchebliſko pſchińdże, tak ſo jemu 4 porſty wotrěſnychu. Wobſarowanja hódny hólcźez ſo do thorownje do Habracźcźiz pſcheweſcheſo.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

S **Miſchnja.** Ssobotu popołdnju poroczi w Miſchnjańſkej ſónſkej klinizy zona Kótzij ſi dźeczatka. Macź a też dźěcźi ſu ſtrowe. Jedna ſo po nowonarodźenych wo hólczźa a dwojoch hólczkow.

S **Kamjenizy.** Kaž ſo ſ Bremerhaven powě, wujěe dźechu ſebi 4 młodźi ludźo ſ Kamjenizy ſ płachtowej łódźu. Skoro běſche ſo ſtało, ſo ſo wjazy njewrócźichu. Pſchi cźežkim njewjedrje wottorhnychu ſo jim płachty. Hollandſka motorſka łódź „Hunze 6“, kotraž mjes Bremenom a Groningen wobthadźa, pſchiwjaſa ſebi płachtowu łódź, tola tuta ſo bórſy ſ wodu napjelni a ſo podnuri. 4 wožoby, tiž na njej běchu, pſchewſa hollandſka łódź a dowjeſe ſich do Bremena.

S **Pegawy.** (Krokodil w Halſchtrowje.) Hobrſke roſnorjenje běſche njedawno na tudyſchej ſtejeni. Krokodil, kiž ſo tam pokaſowaſche, běſche ſo na raſ ſłubił. Mókoſti ſmuježi dachu ſo do pytanja a nanakahu ſwérzo mérnje pſchiwjazu w Halſchtrowje. Sawěſcze je ſo jemu raſ w cźeſtowej wodźe wukłupaź chzyło. S wulkej rybaſkej łyżcu mózeſche ſo krokodil ſ wody wucźahnyć a ſwojemu wobſejdźerjej wróczicź.

Zamołwity redaktor Marko Smolerć w Budyſinje. — Zaſnadźeny zamołwity dr. ſ. Cyž w Budyſinje. — D. A. VI. 1934: 2130.

Hospodarſki rozhlad

Pónđjelu, 30. julija 1934.

Na Barlinſkej burſy ſo ſobotu njewikowaſche.

Drježdźanſke ſtótne wiki.

Na ſtótne wiki pſchiſłachu ſo dźenja 241 bykow, 287 krawow, 54 jałowjzow a 27 jałowiczkow, wſcho promadźe pokaſtim 712 howjazeho ſtotu. Mimo teho běſchże 304 cźelatow, 1218 wowzow a 2384 ſwinj. Na howjazeh wilach je wobkhod ſrěni, płaczilny ſu 1—2 pf. wyſchſche, hacź w ſaſdźenym tydźenju. Cźelata maja dobre ſrěnje wiki, tu ſu płaczilny nětkaſ 5 pf. wyſchſche, hacź ſaſdźenj ſchtwórtk. Wobkhod ſ wowzami je ſpomaly, tej płaczilny ſo njeſyſchemjenaja. Swinje maja ſrěni wobkhod, płaczilny ſo tež njeſ[illegible] hacź cźuraj ſo małe ſwini poſtajcze.

Najnowiše z cyłeho swěta

*** Pjatk dopołdnja je znaty němski sportist letak, zwabodny knjes Wolf z Dungern, z letadłom swróćił a zwoje cyłke sranjenje wumrjek. Přičinu swrócenja njeje so dotal wujasnika.**

*** Franzowske bomby mjetaje letadło so spalilo. Wyše pschi letarskich manevrach we wokolnosći Lyona 100 wojerskich letadłow w formazijach eskadronow nad Lyonskim letanischczom letasche, jene letadło so zapalinschi padasche. 150 metrow nad semju so pilotej porazi, z padakom wotskoczitej. Dokelž bě so cyłko wopalił, dyrbjachu jeho do zagerela dowjesej. — Wobrys po tym letarskim minister Denain z bomby mjetanym letadłom do Lyona pschiletschi, poruči, so dyrbja so manevry dale wotmicj. — Wonzy k pjatkej 300 letadłow tu nadpadowanske stwerzowanja wuwjedźe, kotrej sacjmite město Lyon nadpadowachu.**

*

Dramatiske leczenje do stratosferow we wyšokosći 18 kilometrow.

Amerikanzy leczerja do stratosfery, major Kepner, major Anderson a kapitan Stevens, kotrej běchu sobotu w polodnischej Dakotskej do stratosfery wotleczeli, su po 10½hodźinskim leczenju blisko Loomesa w Nebraskskim stacje k semi pschistajili. Dyrbjachu swoje

leczenje we wyšokosći 18 kilometrow sastajicj, dokelž so balonowy kryw torhasche a ballon piun shubjowasche.

Tohodla njeběchu mohli rusci zwětrowy rekord we wyšokim leczenju złamacz. Americanjo su po měrjanych instrumentach do wyšokosće 18 000 metrow dospili. Ballonowa wobšadka bě sa cłaš leczenja w stajnym schtrowym swjasanju z semju. Wona dramatiski rozprawu ku swojich wobkedźowanjach podawasche. Se sajmawymi podrobnosćemi amerikanskeje radiowej zjistscherjo — schtrowe rozprawy ballonowoje wobkadki so hnydom z radiom rozschérjowachu — tódy wokomik leczenja k semi nawdźischu. Mjes tym so ballon z kukowatym stratosferowym cyłnikom

pwopytna pomoc a na pošled so pschischosu 100 kilometrow k semi schwórczesche,

leczerjo sa kobu z padakom z cyłnika skočichu.

Major Kepner jako kommandant hacj do pošledta wustra a pošlucharjam wopisowasche, kak jeho towarschej wosschočitschtaj. Hdyž bě Kepner z cyłnika we wyšokosći 150 metrow lehorunja skočił, cyłnik hórje po tym do žitneho pola slecza. Instrumenty je swojimi měrjenjemi so hnydom samknychu. Hobrsti ballonowy kryw a cyłnik so na wojerske wosy składje a so do kasarnow w Loomes dowjese.

*

Wulki woheń w Engelhardtez piwarni w Merseburgu.

Schtwórtk wječor wudyri w Engelhardtez piwarni we Merseburgu wulki woheń, kotryž hórjy wulku złodźernju piwarnje, kotraž wjazy tyšaz zentnarjow złodźeneho jećmjenja wopschijeschesche, sničži. Ssyluy wětr k rośćerjenju wohnja mózne dopomha. Wohnjowe wobory, kotrej kommando dźeloweje słužby z wusměchom podpjerasche, mózachu do połnozy najwjetschi strach wotwobroćicj, tak so so słytna piwarnja wuchowa. Woheń je najšerše z wušpapnjenjom pruda nastak. W zyłku je so 5—6000 zentnarjow jećmjenja spaliło a wjele maschinow sničiło. Schkoda **wuwišenja** dotale 100 000 hr.

Radio

Wutoru 31. julija słyschimy:

Königswusterhausen: nimo znateho wschědneho programa: 6,20 rańschi koncert. 11,30 spěwy a klawěrska hodźba. 12 pschipołdnischi koncert. 13 tačele. 17,10 schport za młodźinu. 18,35 politiski pschehlad nowin. 19 sabawny koncert. 20,15 hodźina naroda. 20,45 sabawny koncert.

Lipsk: nimo znateho wschědneho programma: 5,50 sa burow. 8 tačele. 9 sa žony. 11,50 sa burow. 17,25 **bomjaza** hodźba. 18,20 **pišana** hodźina. 20,15 hodźina naroda.

Hišcheže ważny z dnjowego programa: Berlin: 20,45 romantiska opera „nózne lehwo w Granadze". Königsberg: 21,15 hudźbne wječor wojakow. Hamburg: 20,45 dujerska hudźba. Wrótzkaw: 19 rejwanska a sabawna hudźba.

Wšě žony, kiž ważnosć na to kładu, so nowočasnje a płaćizny hódno drasćić, namakaju w našim lětušim

=saisonskim= wupředawanju

wot 30. julija hač do 8. augusta 1934

wosebite překwapjenja! Hobrske dźełby dobrych a rjanych lěčnych tkaninow su cyle wurjadnje w płaćizne zniżene.

Wołmjany muslin, 70 a 80 šěroki, jasne - m 58, 48, 28
smuhaty płat, indanthrensce barby, wosebje praktiske, m 68, 58, 35
cefir a tkaniny za swjatok tydźenja wopr. barby, za žonu, drastu, sportske košle a bluzy. m 58, 48, 38
wumělska płóčliwa žida, pěkne mustry, też rjane čorne mustry za žony . m 58, 48, 38
židźany płat, 80 cm šěroka wołmjana tkanina za sportske drasty m 78, 68, 58
indanthrenowe drastowe tkaniny 80 cm šěroke, wulki wubjerk - - - - - - - - m 68, 58, 48
kaščikate tkaniny za drasty brjohowe drasty, hrajkańske wobleki, so derje płakace - - - m 75
wołmjany muslin, 70 a 80 cm šěroki, krasne, mustr. w najw. wubjerku m 1.25, 95, 68
Bemberg, znata fabr. znamka, jara wjelika m 1.45, 1.25, 95
polny wal, 100 cm šěroki, rjane rózowe mustry, m 1.25, 98, 78
crepe marocain, we wurjadnje rjanych dessinach a z bohatym wubjerku - - - m 2.25, 1.75
bluki crep, 100 cm šěroki, za elegantnu lěčnu drastu m 2.50, 2.25, 1.65

Widźiće potajkim, najmjeńša móšeń dosaha, sebi rjane drastowe tkaniny kupić. Prošu, přeswědčće so sami. Naše wukładne wokno pokazuje Wam maly dźeł našeho hobrskeho wubjerka. Naše twory su na wuběransk. hlidach wukładźene

Lutujeće pjenjezy! Pójće hnydom! Puć so wuplaći!

Wosebity wobkhod za drastowe tkaniny **Reimann** Pólstke naměsto Hošic hasa čo. 29

Pytam hnydom

małe bydlenje

w Budyskej wokolinje. Poskićenja nječh so wotedaju we wudaw. Serbskich Nowin.

Kóń

Oldenburgska kobla bruna 173 cm wysoka, derje ćehnje, je płaćizny hódno na předań na **Kamjentnej hasy čo. 7**

Nowa knižka:

Wir Lausitzer Sorben

(Wenden)

Chce wujednać, wutroby dobyć, změrować, wujasnić.
Kóždy němski a serbski Łužičan dyrbi sebi ju kupić.
Płaći jenož 50 pjenježk. pola Smolerjec knihikupstwa.

Tunja

njedźelska jězba z ćahom

12. augusta 1934

do Liberca (Reichenbach)

— 60% zniżena jězdna płaćizna —

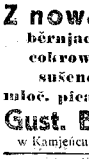
6.24 ze Žičenja do 23.35
6.34 z Budyšina do 23.25

Jězdna płaćizna tam a sem wot Žičenja 3.—, wot Budyšina 2.80 hr.

Nadrobne jězdne plany dostanjeće we wudawarjach jězdnych lisćikow. Štóž chce sobu jěć a nima pas, njech so hnydom we wudawarni jězdnych lisćikow w swojim bydlišću abo pola natrowarskeho wintwa w Budyšinje (za njeho bjez wudawkow) do zhromadneho pasa zapisać da. Tutón so pjatk 3. augusta 1934 zamknje.

Wobkhadny hamt statneje železnicy w Budyšinje

Wołmjane muslinu za šórcuchi
m 1.50 1.70 1.95

wołmjane muslinu z.lěčnejaki
m 0.45 0.68

Schaaf

Z nowa dóšłe

běrnjace tružki, coltrowe tružki, sušene tružki

mlóč. pjen „Saxonia"

Gust. Bombach

w Kamjenicu a w Kubšicach

Pytam wysokosućelnu młodu čehniwu Čornak w Lejnje p. Khróšće

Mały naweštk

w našich NOWINACH je tuni a so płacy wuplaći

Doskónčne saisonowe wupředawanje

wot 30. julija do 11. awgusta

Wužiće přileżnosć, tež najdalšr puć so zapłaći!

Poskićamy:

žonske bluzy	1.95	2.95	3.95	4.95 hr.
suknje	2.95	3.95	4.95	5.95 hr.
domjace drasty, wulkosć 40—48				2.40 hr.
drasty z wumělskeje židy we wšěch barbach		3.95	4.95	5.95 hr.
silenikowe drasty, płóčliwa kwalita	4.95	5.95	6.95	7.95 hr.
elegantne lěčne drasty wot	9.75			
blědokrepowe drasty we wurjadnje rjanych barbach a formach		10.90	11.90	12.90 hr.
šórcuchi wokoło cyłeho cěła, wulkosć 42—48		1.75	2.50	2.95 hr.

Posledńje lěčne mantle su so w płaćizne bjezwotkładnje zniżile.

Naš skład na tkaninach so za jara tunje płaćizny wupróżni.

Max Stojan w Małej Nydźicy

medowe twory

Wopytajće na kóždy pad

saisonske doskónčne předawanje

wot nóndźele 30. julija hač do srjedy 8. augusta w kupnym domje

Max Herde

w Budyšinje

na Sukelskej hasy 9

žonjace lěčne mantle, šlager	wot	4.95
žonjace mantle do procha, šlager	wot	5.95
žonjace kostumy, šlager	wot	6.85
dźěćace mantle, šlager	wot	2.95
žonjace kostumowe suknje, bruny rips	wot	0.95
dźěćace drasty, małe wulkosće	wot	0.29
dźěćace drasty, wulk. 45/60, bruny rips	wot	0.75
dźěćace drasty, wulk. 65/95, bruny rips	wot	0.95
dźěćace wobleki k hrajkanju, šlager	wot	0.50
žonjaca drasta, bruny rips, kóždy so dźiwa		1.50
žonjaca drasta, běły panama, tunjo	wot	1.35
žonjaca drasta, smuhaty płat, tunjo	wot	1.35
žonjaca drasta, wosebje šěroka, indanthren		1.95
žonjace trikotowa drasta, tunjo	wot	2.95
trikotowa drasta z dwojech dźělow, tunjo	wot	0.95
flanell za spanske wobleki, tunjo	wot	0.29
barchent za zamkarjow, šlager	wot	0.39
satin, mustrowany čorno-běły	jenož	0.50
polny wal, šlager	wot	0.50
indanthren, mustrowany za žonjacu drastu	wot	0.50
sportska tkanina za drasty a bluzy	wot	0.49
Crepp, 80 cm šěroki, za žonjacu drastu	wot	0.39
crepp georgette, 95 cm šěroki	wot	0.75
Helvetia žida, 95 cm šěroka	wot	0.75
crepp de chin, 95 cm šěroki, šlager	wot	0.95
płóčliwa žida, mustr., šlager	wot	0.39
płóčliwy muslin, šlager	wot	0.39
vistra, jenobarbny, wosebita dźělba	wot	0.50
romske smuhi, čista wołma	wot	0.75
Marocain, mustrowany, 95 cm šěroki	wot	0.95
wołmjany muslin, wulki šlager	wot	0.69
popellna, jenobarbna, wosebita dźělba	wot	0.50
drastowe tkaniny, žotyske, 80 cm šěroke		0.60
tkaniny za drasty a mantle, 140 cm šěroke, wołma		1.95
žonjace košle z paskom a wušiwanjom	wot	0.69
žonjace košle k zapinanju na ramjenju	wot	0.95
žonjace pryncesne sukuje, charmeus	wot	1.50
žonjace šórcuchi, Winska forma	wot	0.95
žonjace zawaleńske šórcuchi, indanthren	wot	1.25
holćace košle z wušiwanjom, małe wulkosće	wot	0.29
holćace nócne košle, małe wulkosće	wot	0.50
holćace pryncesne sukuje, płatowe	jenož	0.59
holćace polo-sukničći, šlager	jenož	0.39
trikotowe košlički za cyle małke, šlager		0.19
dźěćace kholowčki z wušiwanjom, šlager		0.25
pryncesne šlypfry, małe wulkosće	wot	0.29
dźěćace šlypfry, wosebita dźělba	wot	0.29
dźěćace trikoty bjez rukawow, šlager	jenož	0.25
přikrywy na komody z francami	wot	0.95
přikrywy na sofy z francami	wot	1.50
přikrywy na šeslongi z francami	wot	2.95
přikrywy na blida z damasta, wulk. 103/130	jenož	0.95
mužace košle z kopřiwiny, wos. dźělba	jenož	1.25
mužace košle z barchenta, pisane	wot	1.25
mužace košle k swjatokej tydźenja, šlager	wot	1.95
mužace zwjeršne košle, běłe, šlager	wot	1.95
mužace zwjeršne košle, běłe přemustrowane		2.95
mužace polo-košle, šlager	jenož	0.95
mužace spódnje kholowy z mako, tunjo	wot	0.55
mužace normalne spódne kholowy, tunjo	wot	0.95
mužace manšety, běłe wos. dźělba		0.10
mužace manšety, běłe, gumij		0.10
mužace manšety, pisane, gumij		0.10
mužace khornarje, jenotliwe wulk.		0.10
mužace khornarje, gumij, jenotliwe wulk.		0.10
mužace přepołožene khornarje, jenotl. wulk.		0.10
mužace přepołožene khornarje, gumij		0.10
mužace přepołožene khornarje, pis. gumij		0.10
samowjazaki, wosebita dźělba		0.10
kupańske kholowy, čorne a čerwjene	wot	0.35
spańske wobleki za dźěći	wot	0.95
spańske wobleki za žony, składnosć	wot	1.95
čapki za dźěći, Ratine z bonila	jenož	0.25
žonjace šlypfry, małe wulk.	wot	0.29
žonjace šlypfry, crepp kumšt. žida tunjo		0.75
stawčki za dźěći, wos. dźělba		0.29
holćace košle z barchenta, spodźiwnje tunjo		0.25
holćace nócne jaki, spodźiwnje tunjo		0.39
bluzowe škitaki, čista wołma, składnosć		1.50
žonjace košle z kholowami, trikot, wšě wulkosće		0.95
žonjace šlypfry, kumšt. žida, 2 wubj., małe wulk.		0.50
stopy, čorne, we wšěch wulk.		0.15
dźěćace nohajcy, štrykowane, čorne		0.29
dźěćace nohajcy, štrykowane, čorne		0.39
dźěćace zoćki, čorne, wšelake wulk.		0.15
mužace nohajcy přez poćenje, swětle, składnosć		0.39
žonjace nohajcy, čorne, wos. składnosć		0.25
žonjace nohajcy, bluka žida, składnosć		0.29
žonjace nohajcy, złoto-mako, składnosć		0.75
žonjace nohajcy, kumšina žida, płatrowane		0.75
žonjace nohajcy, trama-žida, čorne		0.39
holćace šórcuchi, małe wulkosće		0.65
holćace šórcuchi, indanthren, wšě wulk.		0.85
holćace wobleki, brune, šlager	wot	1.35
žonjace bluzy, kumšina žida, kóždy so dźiwa	wot	0.57

Wopytajće w tutych dnjach cyle wěsće **Herde, na Sukelskej hasy 3**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hoscenčarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěrwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 176 — Budyšin — Wutoru 31. julija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Nowe awstriske knježerstwo přisahu złožiło

Sapiž bohužłahowo nowego knježerstwa rěka: Swjatkowy kanzler dr. Karl Schuschnigg, kotryž zdobom swjatkowe ministerstwo za krajne zakitanje, rozwučenje a justizu zastawa; měšćanskanzler Ernst Rüdiger Starhemberg, kotrenuž je so zdobom wjednistwo polizajskich należnosćow dowěrił; swjatkowy minister Fey je zastawanje finanskownych należnosćow pschewzał, dale su minister za finanzy dr. Karl Buresch, Fritz Stockinger za wikowanje a wobchad, Ota Neustädter-Stürmer minister za sozialne zarjadnistwo.

Sobustawy nowego knježerstwa su pónjdźu psched swjatkowym presidentom Miklasom pschišłahu złožili.

Wojerski sud we Winje so zwołał

Nowy wojerski sud, kotryž dyrbi pschi sdźěku zajate wobchody wotsudźić, je so najprjedźu na wutoru swołał. Sud, kotryž je sudnika a tśoch offizěrow wobsteji, je so tuchwilu zapisał. Mózno pak je, so so sudźenje dale wotdrasuje, dokelž dyrbi knježerstwo policajske pschepytanje wokolnosćach, kotrež so je wschěmi so pschihodźanymi krědłami pschewjedźe. Knježerstwo potom kónc tydźenja rozprawu na podawkach 25. julija wozjewi. Kaž je słyschećz, so wobtožowanje, so pschećiwstawjenje pódłanza dr. Rintelena hódny material poda. Dr. Rintelena su dźensa do jastwowe khorownje pschewjedli, hdyž so w jatbe dźerži.

*

Kaž je słyschećz, je so zajaty sdźěkar Ota Planeta wuznał, so je swjatkowego kanzlera dr. Dollfuża zastrělił. Kaliber jeho bróńje so tśelnej ranje runa. Wón je rjekł, je mordarstwo tkuził, so by so za to wjeznył, so tu jeho swjatkowemu wójska musterzyli.

Spytane wotwiedźenje dr. Rintelena so njeporadźiło

Pónjdźelu běchu so we Winje powěsće rozscherile, so su spytali, **dr. Rintelena** z khorownje wotwjesć. Wozandże je w nozy k pónjdźeli k khorownj, w kotrejž dr. Rintelen leži, automobil khorych pschijěł, kotryž bě z muzami w uniformje policajskich strožnikow wobsadźeny. Tuhjo prajichu, so dyrbja dr. Rintelena do sudnistkeho chospitala pschewjesć.

Słužbu cyniacym lěkarjam tśeba so wěc podhladna njeje. Podła toho Rintelowe tranjenje njedowoli, joho na tuche městno pschewjesć. Ludźo so tohodła wotpósłachu. Wobdźitke naprascheneje pokasa, so so nikomu njebě kasało, dr. Rintelena do sudnistkeje khorownje pschewjesć.

Hrózbne knježstwo domowinskeje wobory

Po powěsćach, kotrejž su se Salzburgskeje doschle, je so wojowanju 26. julija tśi wuwołany wjednik domowinskeje wobory, Facinelli, do Radstadta pschischoł, 34 dalšich nazionalnego wulkoněmskeho smyslenja swatych muzi sej, jim na Radstadtskim hłownym nameńcze sestupacej kaž a jich z maschinskej tśelbu kamorućnje posłała.

W Antheringu žydom cjeladnikow bura Oty Vogla zydom po wojowanju z jich ratarskeho dźěła wotwjesćchu a jich psched Voglowym domom postrělachu.

Kaž jedyn wocźitk swědči powě, na dróży z Olbernorja do Lambrechtshausena hišće 29. julija 18 cźełow schich sbóżku wobdźělenych wojowarjow leżeše. Sstwóżbni adnjenych su nosdała cźełow stali, dokelž je domowinska obora jim sakasała, so k nim pschibliżeli.

*

Po rozprawach sbóżkarskich cźeknjeńcow domowinske wobory w dobrych stronach barbarsku sakhadźeja. W Delej Awstriskej, hdźež so psched dwěmaj dnjomaj nejse wojowało, su někotre tyhaty ludźi sajeli. Jich su w turowańach a na žurlach zamělčali, hdźež ani městna sa ćenje nimaju. Njedóstawaju niczo jěsć a dyrbja so w tutych městnjeńcow wunjerjeć.

We delnjej Awstriskej su, hdyž su sostajeńcow wubrali, njejsu 100 ludźi sajeli.

We Winje su jednje kommanda domowinskeje wobory swatych nazionalnych sozialistow wotwjedli a krjudowali a pschi tym wjetschu liczbu stónzowali. Domowinske wobory su so do wokydlenjow a pisańnow dobywali a je sapusćili.

Powěsće z alpskich krajow praja, so su pschi wojowanju cźeńe franjenych ljes wothladanja wostajili.

W Koruntanskej je wukas wjednistwa domowinskich woborow swaty. Wón rěka: Liczba nazionalnych sozialistow dyrbi so dźesatcrać. Jenož do hłowy abo brjucha sme so tśelećz.

W Malbingu w Hornjej Schtyrskej su schtyrjoch cźeńskranjenych wobwěznyli. Po druhej powěsći su 19 franjenych sehnali a z maschinskej tśelbu postrělali. We Jesowzu su Fechnerez bratrow, pola kotrejuž su tajny sćelak namakali, tśonzowali. Nazionalnych sozialistow a ludźi, kotrychž jako tajkich wobhladowachu, je domowinska wobora do dworow a salow hromadu sehnała, jich potom jenotlinje wumjedła a zastrělła.

W jenych kasarnach w Linzu, hdźež su 600 sostajenjow wubrali, su tśoch nazionalnych sozialistow z Heslacha morili. W Salzburgu su pjeca ludźi na dróży sadźerželi, so bychu jich, hdyž su měnili, so su nazionalni sozialistojo, k cźeńe stajili a zastrělili.

Puczowarjo, kotrejž su z hromadami Awstriskeje wopuschczili, powědaju, so su pschecejwinjezy knježerstwa powody elektriskeje mozy, dwórnischczowe a druhe wobsmětlenja stónzowali. Mjes druhim su pola Steirerkreuza blisko Sradza transformatorsku tyčku rosbuchnyli, tak so je zyła strona bjes elektriskeho zwěcła.

W Klosternenburgu pola Wina je domowinska wobora universitneho profesora a prjedawskeho khschescijanskosozialnego wotpósłanza dr. Hugelmanna, kotrehož wulkoněmske smjerjenje je znate, sajala a cźeńko skrjudowała. Jemu su wschě kuby wurasnyli. Wón w hospitalu cźeńko khory leži.

Njedobytna twjerdźizna zběžkarjow

Mjes tym so je za měr powschitkownje w zyłej Awstriskej wkóźił, je so 300 sbóżkarjow pod wjednistwom hrabiskeho Thurnskeho hajnika Wólza na Rapacjim kamjenju na nahłym skalnym kopje pschi juhosłowjanskej mjeji sabydlilo. Sapowědaju so poddarć a tu skoro njedobytne skalne sejišćikaju cźeńko wobtwjerdźili.

S juhosłowjanskeje strony, hdźež je pschibad łóśchi, **jich wobdźerju z jedju sastaraju.** Wójsko je parlamentarow k Wólzej pósłało z napomnjanjom, so by so poddał. Wólz je so sapowědźił, prajiju, so wě, so su we sbóżka derje steji. W tu chwilu so njes awstriskim a juhosłowjanskim knježerstwom jedna, so by so artillerija mohła na juhosłowjanskej strjenje stajicź, dokelž je strach, so sabłudźaze so kule na juhosłowjansku stronu padnu. Schef bjesstrachosnistwa za Koruntanju je so je swojim sylnym stłabom na koruntanske wojownischczo podał. Sbóżkarjow njemóża sajeć, dokelž njeje mózno, jich wobsunuć. Tohodła chcedźa sbóżkarjow jenož na juhosłowjansku stronu sesuschczeć.

Juhosłowjanska zhromadźenske lěhwa za awstriskich cźeknjeńcow připrawi

Beogradske nowiny z Warasdina w Khorwatskej powědźa, so so tam wulke lěhwo za awstriskich sbóżkarjow pschiprawi, kotrejž su juhosłowjanscu mjeju pschekrocźili. Liczi so tam, so so 800 hač 1000 muzi samjeńći. Kaž je so hižo powědło, je dotal nihdźe 500 cźeńkenjeńcow doschło. Weni nathwilnje w jenej schuli bydla. Wschě Beogradske nowiny su rosprawnikow do Warasdina pózłałe a nětkole rozcrjenja z jenotlinymi sbóżkarjemi wozjewenja. S rosprawow je pschesejene spóznaćz,

so sbóżk w Awstriskej njeje pschihotowany był, ale so je zamo sbóżkarjow zamjch pschichapił.

Cźeknjenjezy z Lavalskeho dola w Koruntanskej pokhadźeje, su so pschi wojowanju wo **Wjelezn horu** wobdźělili. Powědaju, so su so z manevrom knježerstwowego wójska nuzowali, zofacź. Hdyž bě so prěnje wulke wojowanje z knježerstwowym wójskom njerozsudźene stónzyło, je zmałkowała knježerstwowego wójska pschiměr posticzu. Sbóżkarjo běchu tole posticzenje pschijeli, so nadźěju, so so z tym dalschenu krejschcelecźu zadźewa. Hdyž pak bě so cźaš pschimérna minył, so pokaża, so bě so mjes tym nowy bataillon wojakow z motorskimi kolami z Wina pschijwjesł, kotryž sbóżkarjow wot sady nadpadże. Tuczi dyrbjachu tohodła zwjacź, tola jenož z wotmitkenjom, so žebi blisko pschi juhosłowjanskej mjeju hrjebje wuzkopaju. Sso pschehladawschi je pschi tym wodźelenje 500 muzi na juhosłowjanski kraj sajchło a je dyrbjało bróńje złožicź.

Druhe wotdźelenje je so blisko mjeju stajilo a dale wojuje.

Powěsće z namjetnych stron praja, so so we Koruntanskej wopraudźe hischcze wojuje. Tola mění so, so połoženje sbóżkarjow nima žanych wuhladow, dokelž nimaju jědze, a dokelž je juhosłowjanske knježerstwo mjeju kruce zamkło.

Woziewjenje juhosłowjanskeho pósłancstwa

Juhosłowjanske pósłanstwo w Barsinje je sćěhowace wozjewiło. Pschi prjedawkach w Awstriskej je sćejschcego juhosłowjanskich wyschnoscźow zyle korektne. Mjesa so kruce kontrolnje, a wo někajich swadnych padach a wunadawanjach so njehodźi rěcźeć.

Hacź doćal je so nětkle 700 awstriskich cźeknjenjezow w kraju wot Maribora hacź do Dravagrada z 200 tśelbami, z jenej maschinskej tśelbu a někotrymi rewolwrami zajako a zamělčało.

To su wschitko mužki ludźo. Hibanja pschi mjesy so kruce wotkedźbuja a na wschich mězinach so kaja, so dyrbi so měr zachowacź.

Wschitko musne je so stako, so by so bjeskrajschnosći mjeju zakhowała, a so bychu so korektne pozdźišo k Awstriskej zakhowale. Hacźrunje so stejischcego zajimuje, so su podawki w Awstriskej kruce znutskownoho charaktera, a mjes tym so so wschitko cźini, so so dobre zuboźne zmyki k Awstriskej njebychu tranile, juhosłowjanske knježerstwo mění, so by, hdy by k wozbezitym zapleczenjam doschło, so jenticzky Swjatej Lydow zalezało, so by we awstriskim prascheńcu jako we internazionalnym nadawku rosbudźił. S kóždej druhej jenestronskej napraunu abo se zakrocźenjom cyrkwi so někotre srěcźenja tranile, z cźimž bychu mohle so jeźehwki nastacź. Mózne pschiwołodźenja w naćuwanju stejischcza juhosłowjanskich wyschnoscźow k Awstriskej so nanajrazniscźo wotpokasuja.

Italske nowiny njepřestawaju Němsku hanić a skřiwdźić

Italske nowiny se swojimi nadpadami na Němsku kóždu měru nowinarskeje wójny pschekrocźeja. Schtož bo wohanjenjow Němskeje w italskich nowinach woczišcźenje, **do njeznjerneho zaha.** Tak „Messaggero" we Němzach pišče, so so **„kaž dźiwje zwěrjo k zwjetej wěrnej naturje wobcźeja, k nowym pschecejchanjam, k nowemu wjeczenju".** Sčamžne nowiny praja, so maju hłoby němskich nowin jako płody powschitkownje znateje moralistkeje małohódnosće wobhladacź. — „Popolo d'Italia" we Němzach praji, so w jich duschach zamne dźiwje instinkty a laczność po krwi wotnicźeja, kotrejž bě romska kultura w dwěmaj cźityrjoch zhromadźenych schczelcźijanstwa w jich wokolnosćach duschach wothaćała. Wón swoje njehanićzišće stichwudźenje z spomnjenjom stónzi: „Knježa nazijow su morderjo a paderjosło. Jenož to a nicźo druhe."

Němšce nowiny na to wotmolwjeja: „Wostajamy so, na tute runimy žurnelistiskeho niskeho stejischca z najwjetšej a tole wodźiwjenje italskich nowin pobudźenju němskeho ludu pschepordawamy."

Přirunanje z 1914 je wopačne

Měnjenje jendźelskeho wójnskeho ministra.

W sawobnym najtawku nowiny „Times" mjes druhim praja, so je Dollfuż njedźiwaju kruto se swojeho knježiwa smjerjo skutkował a strach je, so jeho pominjenje **cźaš wotpraukujenje** wotewri.

Wójnski minister lord Haitsham je wczera we rěcźi wo wumrjecźu dr. Dollfuża spominał. Měnjeńce, so so ludźo mjla, kotrejž nětkróke podawki z podawkami lěta 1914 pschirunuja a so prascheja, hacź bychu so stawiznjske podawki wotpjetowale.

Tehdy je Europa do dweju wobrońenoju lehowo dźělena była. Po słónzowanju arcyhrabje Franza Ferdinanda je kóždy hud na tu abo tamnu stronu jutpił, a tak je k wójnje dóšło. Dźensa jak jelo civilisowany świet hanibne mordarstwo sadujuje, kotrejž jendźelski wójnski minister putajsche nazionalnym sozjalistam napowěznje — a žadyn hud jo njesthrobli, sjawne mjenjenje wozadacz.

Župny wjednik z pomorskim wyššim presidentom

Kaž prusse knjerstwo wosjewja, je ministerski president Goering župnemu wjednika Schwedu za wyschscheho presidenta pomorskeje provinzy pomjenował.

Kolonialne jednanje mjez Italskej a Francowskej

Nowiny „Petit Parisien“ pišu, so je w Londonje rośchérjena powěsć pschekwatana, po kotrejž so mjes Romom a Parisom wo kolonijach jedna. Jedna dże so wo nowej mjeju w Tripolisu, tola poźlednje rozwučenje mjes franzowskim swonkownym ministrom a italskim pósłancom w Parisu je so na podawki w Austriskej pozjahowało. Pschcze pak so mjes Parisom a Romom wo kolonialnym praschenju dale jedna, so by so puć za wopyt franzowskeho swonkowneho ministra Barthoua, sa oktober postajenu, pschihotował.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 31. julija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer + 2, najwyschscha temperatura wob dżeń 24 stop. cziopłoty. Dźensa rano barometer 744, hygrometer + 2, najnišcha nózna temperatura 15 stop. C. cziopłoty. — W nozu k póndźeli je so na wjele mjesnach w Sakskej deschczowało. W połnóznym kraju semje běchu deschcze dosej wudatne. Wětry su mjes tym womjelkle a wobroczichu so bóle k juhowjerjoru, dokelž je so w połnozy wotpoczowanja mjenja spłonika a słubi so k ranju, s czimž sa nasch kraj wjazy ważnosce nima. Psched pschichadom nowehu oczanistehu wjedrowehu kazenja, kotrejž je t. cź. hischcze k wjeczoru wot Jendźelskeje, może so s rjanym wjedrom liczicz.

Wuhlady na wjedro: Rjane, suche a cziople wjedro pschi lohkich južnych wětrach.

*

— **„Bautzener Nachrichten“ pschestanu wukhadźeć.** Mjes nakładnistwom NS satka župa a nakładnistwo „Bautzener Nachrichten“ je so wuczinilo, so Bautzener Nachrichten wot 1. augusta 1934 pschi wobkhowanju swojeho mjena jako pschikoha „Freiheitskampf“, wudawk D w Budyšinje dale wukhadźeja. Cżischcź tuteho dźěla Freiheitskampfa stanje so wot tuteho dnja we dotalnej cżischczeni Bautzener Nachrichten firmy E. Monse a R. Rasch, kommanditneho tow. w Budyšinje. Bautzener Nachrichten wukhadźachu w 153. lětnitu a dorbi so wobšatowacz, so tute nowiny s tak starej tradiziju su nětko swoju samostatnosć zhubile.

— **Kradnjene koleso.** W cżasu wot 27.—30. julija so w Budyšinje sczěhowaze koleso potradnychu: 27. 7. psched Budyšinskim **Wotcźernje** ja koleso muzške koło znamka njejnata cźo. **njejnate**, cźorne krošna, jendźelske wodźidło, cźorne **zelułojdowe** pschimadło, **samoběh** Rotar, pedale běchu s gummiju, cźorne wobrucze. — 29. 7. s dźewjenza na Carolasej dróhy cźo. 6 muzške koło znamka „Stricker“ cźo. njejnate, cźorne krošna, wodorune wodźidło, cźorne zelułojdowej pschimadle, žolte swjena s cźornymi smuhami, pedale s gummijowym sapołoźkami, cźornej błótoschtitakaj, brune wobrucze. — 30. 7. je **zahrody** korczmy „K 3 Lipam“ muzške koło znamka „Durabel“ cźo. 19990, cźorne krošna, wodorune wodźidło, žolte swjena, pedale s gummijowymi sapołoźkami, cźornaj błótoschtitakaj, elektriske wobswětlenje, schěre wobrucze. Schłóž może blizsche sdźělicz, hdyž su koleza wostale, njech to cźini na kriminalnu policiju na hrodze Ortenburg, tel. 2802.

S **Maleho Wjelkowa.** Wunoschk lětuschich sadowych žnjow budźe pokiju sa schkemu lětu wo wjele lepschi a to psches mježazy dołhu žuchotu. Też s druhich gmejnow so nam podobne powěsce podawaju. Pola nasch je so žadarstwo po někotrych dobrych pschednoschkach w symskich mježazach jara pospěchnyło. Ssadowe schtomy su so wězawuzitowje wothładale. Temu ma dże so gmejna też djakowacz, so je lětsa je swojich alejow pomérnje rjany dobrjt měła. Pschi 80 sadowych schtomow posticzi so pschi pschejsadźowanju w pscherésku placzina 2,20 hr.

S **Maleho Wjelkowa.** Njedźelu wokoło wjeczora srasy na **tschižowanischczu** mjes Wojerowskej a wjesnej drohu motorske koło s wjelschim autom, kotryž s Budyšchina pschijědże. Hacżrunjeż so wjednik auta kaž też tón motorskeho koleza prózowaschtaj so mjes sobu wuhibnyć, njedasche so temu sadźewacz, so motorske koło do auta prażny. Wjednik motorskeho koła a jeho sozius padnyschtaj a so lohzy franischtaj. Motorske koło so poschkodźi, tak so dale jecz njemóžesche. Auto sjame mějesche jenoż mjesisce wobschkodźenja.

S **Delnieje Hórki.** Lětne wotticzenje gmejnskeho sarjadnistwa je wot 29. julija hacz do 11. augusta we słužbnych hodźinach wupołożene, tak so może je sobi kóždy pschehladacz.

S **Kobliz pola Hodźija.** Njedźelu wotmě so na pschekrażnym Kobliskim hrodźischczu w Njesdaschowskim dole poswjeczenje Luitherowcho duba a dale pomnika za 15. dezembra 1933 zemrjeteho bura Hendricha Krala z Kobliz, kotrehoż běsche Boża pschedwidźiwosć bohużel pschesahe wotwolała. Kral běsche zwěrny Sserb a jako tajti pschebudźeny khcheschczijan. Tehodla wuzitupowasche wobežbe po wójnje, hdyž so njewěra dżeń a bóle počza rosschérjecz sa wukhowanje khcheschczanstwa. Wón běsche jedyn z prěnich, kiž w Hodźijskej wobłasce dźěłasche za to, so by so po pschikładze w druhich kónzach Němskeje załoźito starschiske khcheschczanske towarstwo. Wón bu je pschedźydu tuteho towarstwa a je w nim a poldźischo też w schérschim tutym sjednoczenstwu wulku sjomnoźnje dźěłał. Pschi tym běsche też stajnje sa wukhowanje serbskeje rěcze wustupował. Pschi njedźelskej swjatoczosczi k farar Voigt em. na stukowanje tuteho wusnamneho cźłowjeka, jeho pschikładne žiwjenje a stukowanje spomináschče, a wobzwjeczi potom pomnik z granitowcho kamjenja je schčehowazym napismom: Wěnowane prenjemu pschedźydu khcheschczanskeho starschiskeho towarstwa w Kobliju Hendrichej Kralej rodź. 28. 7. 1869, semr. 15. 12. 1933. Swěra ženje njesahinje. — Pschi swjatoczosczi porcza też sastupjer krajneho swjasta k. f. Carsewitz, sastupjer wokrjesneho swjasta sa Budyschin a Bischopizy a někotři sastupjerjo bliskich towarstwow. Njedźaschanske spěwne towarstwo a Hodźijski posaunowy khór porjeschichu derje poradżeny wopomnjeński dżeń. Sa nowcho pschedźydu khcheschczanskeho starschiskeho towarstwa w Kobliju wuzwoli so měschczanosta Mikela z Kobliz. Wobžarujemy jara, so pschi tutej swjatoczosczi na jemrěteho, kotryž so jenje swojeje he... macjerje hańbował njeběsche, so ani s jenickim serbskim słowom njeswonni. W Kobliżach a też w Njedźaschczach je tola hischcze wjele Sserbow, kiž su jebi Krala jako dobreho Sserba wažili a bychu s wulkej djakownosczu witali, hdy by so pschi tutej swjatoczosczi tej na to pokasało, kak zwěrny je zemrěty swojej domjnje a swojej macjernej rěczi był. Njech so w pschichodze pschi tajkich swjatoczosczach na to njezabudźe, dokelž ta sfluji nahladnosczi serbskeho luda.

Z **Pančic.** Położenje pčołarstwa w klóstrskej wokolinje je zdźěła katastrofalne. Naši pčołarjo stajachu na nalécu wulku nadźiju. Tola su přez njesnadnu suchotu jara škodowali. Ludy so přez zažne nalécko hladajcy rozmnožachu, nošace so při tym wotlecźachu. Nalětne pastwišća njespokojichu, wosebje pak potom nic hłowne, kotrež pola nas so wosebje na lipu zjepjera. Rěpik (Raps) a lucerna so bohużel w našich kónčinach tak njeplahujetej. Štož by z wulkej lěpšinu za naše pčołarstwo było. Z lipy mózachu pčoły jenož dwaj abo tři dny nosyć. Dla suchoty wotpadowachu kóenja a pčołarjo stejachu před prózdnymi kolěemi. Někotři zbožowni su nješto mjedu nabyli a telko wuwikowali, zo móża sej drohi cokor za swoje pčoły kupić. Hižo nětko jim ničo druhe njezbywa, hač je picować, zo njebychu hłoda wumrěli. To je hač dotal nješto njeslyšane za domjace pčołarstwo, wosrjedź léca picować. Jenička nadźija je hišće hola. Tola też ta je přez suchotu strašnje čerpiła a drje zapraja. Poslednje dešće drje su holu wo nješto wócerstwiłe. Pod tajkimi wobstejnosćemi budu kčenja rjosa pozdże so rozwiwać a drje rědke wostać. Tuž sej pčołarjo wjele nadźeć njetrjebaja, tak budże też holanski wuspěch wuwostać. Pčołarjo steja tu pod katastrofalnym położenjom, kajkehož su sčežka doživili. Tuž zhladuja ze starosćiwej wutrobu do příchoda, kak budu swoje lubuški přez zymu přewjesć. Při kupowanju pčolaceho cokora so jim zaneho wołoženja njeposkićuje. Mnozy budu lětsa zasy přisadźeć. To wčzo lubosć k pčołarstwu njepowyši. A tola je za naše krajne hospodarstwo nuzne trjebamy. Tuž přeco zasy rěka: Hłowu horje a z nowej nadźiju do příchoda!

S **Kamjenza.** Wčera rano wokoło 8 hodź. sta so na njepschewidnym khcheschczanskeho mjes Arnotowej a Połnóznej dróhu nowe wobkhadne njeszoze. Motorske koło, kotrež do města jedzesche a to w khětro wulkej spěchnosći, irasy do tudyschcheho auta, jako chżische Połnózneju drohu khcheschczacz. Na dobre szoze je motorski koleza kotryž pschi srażenju do auta s koła padny, jenož lóżiche sranjenja poczepił. Wobej wozyde staj wobschkodźenej, motorske koło tak jara, so njemóżesche so k dalejedżenju wjazy wužicz. Winu njeże motorski koleza, dokelž njeběsche wotstrachne signale wobkedźbował.

S **Kulowa.** — Ssob. strony měschczanosta Matzker z Kulowa pomjenowa so wot knjeżeństwowcho prezidenty w Lětnizu sa zhromadźowa wokrjesneho sarjadnistwa sudnistwa we Wojerowach.

Sc **Slehe Komorowa.** (Ssmjertnje sajeschożił.) Pschi pschekładowanju milinowych powodow padny 23 lět staru elektrikski montér Zwickla se Slehe Komorowa s powodowcho schczejora s wyschkosczu 7 metrow a strani so cżeżan na hłowje. Stranjeny górsy na to wumrě.

Sc **Slehe Komorowa.** (Sc **Slehe padnyt a je so tepił.**) Na puciu na polo potrjechi w Cżornym Sadźe 30 l. staru Glawischowu njewólnosć, tak so s koła padny. Na njeżbożowny pschipad padny po rěki, kotruż puci schcijowaschče. Sa hodźinu namakachu jeje cżeło wokoło 300 metrow nije mjetna, hdźež běsche sajeschożiła, we wodże leżo. Mějesche ranu na hłowje, kotruż běsche jej bi pschi padnjenju nabiła. Najprjedy po tukasche, so je ju nichtó nadpadnył.

Josip Lavtiža.

Bled a Briksen

Stawizniska powěsć ze 17. lětstotka.

Přełožił J. S.

21] (Pokračowanje.)

Na wróćopuću zastupi biskop hišće do cyrkwje swj. Pawola w Starej Tužinje, potom wotjědže do maćerskej wosady. Srjedźnja Wjes a rady přija fararjowe přeprošenje, zo by rodźił při nim k wobjedu wostać.

Welsberg bě tón dźeń tak dobreje mysle, zo přiliči wulět do Bachinje najrjeńšim dopomnjenjam swojeho pućowanja. Wjele wěcow by rad nazhonił, a tehodla měješe farar Popal dosć nuzne, zo jemu na wšě prašenja dokładnje wotmolwi.

„Wy sće kaž kral w tutej dolinje,“ rjekny biskop za wobjedom Popalej. „Wulka je Waša fara a też wobšežna. Z duchownym pomocnikom mataj wobaj dosć dźěła. Kelko je wolnožkow?“

„Sydom, Dostojnosć. A někotre su khětro zdaleka.“

„Farska cyrkej je wšěsce přemała za telko bydleńkow“, naspomni biskop.

„To so wě“, wotmolwi Popal. „Lěta a lěta rozprěčujemy so hižom wo nowej cyrkwi, kajka by měła być a hdże by měła stać, ale njepřińdźemy k dojednanju. Tute prašenje so hišće dołho powleče, prjedy hač z dźełom započnеja.“

„Kajcy su wosadni?“, sledźeše Welsberg. „Sće spokojom z nimi?“

„Rady jich pokhwalu“, wotmolwi farař. „Su prosći a dobri ludźo, kiž přińdźeja małohdy z Bochińskeje doliny do swěta. Jich powołanje je ratarstwo a skotarstwo. Nješto je też tajkich, kiž w lěsach wuhlo pala a je do železarnjow woža. W lěće přebywa wjele wosadnych na hórskich pastwach pod Triglawom. Tam syčeja syno, paseja skót a dźěłaja twarožki, kotrež doma přetrjebaja abo předawaja dźěłaćerjam.“

„Rjane hórske pastwišća maće“, biskop žiwje přihłosowaše. „A wulkotne hory z kralom Triglavom! Runje kaž pola nas w Tirolskej abo kaž w Świcy. Wšěsce je wjele žiwiny we vašich horach?“

„To hrodowski hajnik Tomaš Dorn najlépje wě“, přispomni farař.

Dorn, kiž běše też na hosćinje, spózna, zo smě wón nětko rěcźeć.

„Jara je so rozmnožiła, dostojnosć“, započa powědać, dokelž bě widźał, zo Welsberg kedźbliwje poslucha. „Hačkulž je nješto dźiwich houtwjerjow, kotrež někotrehožkuli skalneho kózła wotnjesu, je tola hišće wjele dźiwiny w Bochińskich horach.“

„A mjedwjedźow?“ prašeše so biskop.

„Dźiwajo na mjedwjedźe sym džakowny buram, zo je sami loja. Kopaju hłuboke jamy a kładu na dno žratwu, kotrež zwěrjo bórzy wučucha. Zwjercha pokryja jamy z halozami. Mjedwjedź stupi na halozy a přełama so na dno jamy, z kotrejež njemóže wjacy wuńść. Tak přińdże žiwy buram do rukow. Škoda, kotruž tole rubježne zwěrjo načinja, je jara wulka. Hdyž přińdże mjez stadło wowcow abo kozow, často wšě zezadaja. Khětro wjele tych kosmačow smy hižo zezatřěleli, ale wjele so jich po tudomnych lěsach wokolo brnči. Pódla mjedwjedźow mamy też rysy, kiž su kóćcje natury, tola wjetšeho a sylnišeho cźła. Jara strašne su zajacam a sornam; rozhorjene bychu pak napadle też cźłowjeka.“

Dorn hišće wjele wo houtwjerskich podawkach powědaše, wonrawdźitych a może być też z hajniskim wumyslenjom wuhotowanych. Knjeża bychu rady dlěje na njeho poslušali, tola dyrbjachu so na puć nastajić. Cyłe towarstwo so hospodnemu fararjej Popalej za přećelnosć podźakowa a wotjědže wróćo na Bled.

Nóc bě na zemju padła, hdyž přijědźechu k Bleďskemu jězorej. Na njeskónčnych njebjeskich přestrěnjach zybolachu so hwězdy, kotrež Herman Fink swojimaj towaršomaj Kolbej a Tomašej Dornej z mjenami woznamjeni. Dorn bydleše na Bochińskej Běli, dźensa pak běše tak dobreje mysle, zo přewoźeše knjezow hač do Bleda.

„Pohladajće, knjez Dorn, k sewjernemu njebju“, započa Fink hrodowskemu hajnikej rozłožeć. „Ta swětła hwězda kotruž wobdawaja štyri druhe mjenje swětle, je Kasiopeja. Před nětko létami su widźili blizko Kasiopeja nowu, hišće swětlišu hwězdu hač Venus, ale je so jenož 11 měsacow błyšćała a potom je so zhubiła na přeco.“

Dorn poslušeše a mjelčeše.

„Hdyž pohladaće hišćo bóle k sewjeru, můžeće wobkedźbować druhu też khětro swětłu hwězdu, kotrejž rěkamy Herkules. W jeho přewodže je 227 mjenšich towaršow, kotrež dobre woko lohcy rozeznaje. Wy maće wšěsce wótrej woči. Hdyž změjeće čas, je přeliće, budźe wam to wulka zabawa.“

Dorn jenož poslušeše a mjelčeše, myslešе pak při sebi, zo je nihdy njebudźe liči.

„Na wukhodnej stronje wot Herkula zyboli so hwězda z mjenom Léra, zapadnje wot Herkula pak wobkedźbuješe skupinu hwězdow, kotruž mjenujemy Krónu. Cyła skupina je zwjazana kaž do wěnca tohodla mjeno Króna. Najlépje widomna hwězda tutoho družstwa je Gemma štož wuznamjenja drobi kamušk.

Hajnikej so wostudźi, dokelž rěčeše Fink w khětro wučenym zwuku. Z wjetšim zajimom pak poslušeše na njeho biskopowy sekretar Kolb, dokelž Finka liščе z Briksena jako wotrjadnika w hwězdarstwje znaješe.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Sakskeje a dalšich krajow

Se **Žitawy.** W Hornjej Roderwizy sajedze 21štiny wobhdler Israel w sawinjenju drohi se žwojim kolegam do cžejšiteho auta, pichi cžimž bo kruch punza bobuchleczesche a pschinidze štonczinje pod wós. Nan snjeshowanego bešche pschipadnje žwedk podawka a policiji žwonenu žunej prenju pomoz. Dowjesu so do therownje a Habrachczija, hdjež bórsy na to wumrě.

* S **Kinsbórka.** (Njesbože w lešu pola Bohra.) Pjatk 7. julija bu we wjeczornych hodžinach wokoło 1/11 hodź. w lešu pola Bohra w Kinsbórskim wotrjezu jedyn haist z Drježdžan morwy namakany. W jeho blizkosci leżeše jeho tjelba. Sawšem je jeho njewjedro pschetkwapito, wšak nahle pschicžahny. W 7—8 hodź. kwjeseche najeschi deschcz z hrimanjom. W žamknym cžasu bolo edyn abo diwaj wutkelaj hlyschcerjo. Semrěty mjeseche bešche wschitke drohowne wěsy pschi žebi a tež njebešmu namjenja wojowanja pytnycz. Cžeko ma do žoldka dżen zaczelenu. Nize tuteje rany dasche so kulka pod kožu pohnacz. Po wobkruczenju tamnischeje zandarmerije a sakskeje kriminalneje policije jedna so wo hoitwinske resboje.

S **Peniga.** Njesnaczi slosniizy dobywachu so w nozy do berowych rumnoszow ratarskeho druzstwa we Langenleubach-Oberhain. 16 zentnarjow cžesti pjenjezy a hamor pschi tym wunjesechu a jón w polu wonkach rozbiche. W zytku pokradnychu paduschi 1800 hr.

*

Dr. Ley w Drježdžanach

Na žwojim wulkim, hižo schtyri njedźele trajazym cestowanju po zuzej Němskej je dr. Robert Ley, wjednik němskeje dżeloweje fronty a stabowy wjednik stronineje organizazije nazionalnosozialistiskeje strony pondżelu pschi-nadnju do Drježdžan pschijeł. Psched domom Němskeje dżeloweje fronty bechu so cżesne wotdżelenja dobrowólneje dżeloweje słužby, SA, hantarjo NSBO se žwojimi khorjenoj a wotdżelenje Hitlerskeje mlodźiny sestupale. Pschi zakanju presidenta dr. Leya po fronze krocżeshe a wjednikow jenotliwych formazijow powita. Potom zdobi dom dżeloweje fronty wobhlada a da žebi žobudżelacżerjow a wjednikow dżelowych schromadnischwow jenotliwe pschedstajicz. We domowej podżeżerni jemu wokrjesnyj wjednik Němskeje dżeloweje fronty w Sakskej, Peitsch, posrapanje noweje organizazije we wschech nadrobnoszach wos'oji.

Popołdnju dr. Ley w dżelarni fabriki Seidela a Naumanna schitaze maschiny, kżdene kola a pižanske maschiny a dżelacżerjow pschi dżele wobhladowasche, kotiż je dżelaju. Sa cżas dr. Leyoweho wopyta njebě so dżeło sastajiło. Tak mjesesche dr. Ley skladnosc, se žwojimi ludowymi towarschemi na jich dżelarnischu w wo jich wjeselacah a starosczach wżeżeż. Też nasch němskostatny namjesnik Mutschmann, kotryż dr. Leya pschewodżesche, s wjele sakskimi ludowymi towarschemi wżeżeshe a so tež sa pschecżemi rozmlodżichich wobhonjeshe, kotiż su lědma schulu wukhonyli. Dżelacżerjo dr. Leyej a jeho pschewodżerjam pschi wotsalenju se sahorjenjom holdowachu.

Na Zgenskim wojowanischczu dr. Ley psched 100 000 dżelacżeriemi khorhoje sakskeje dżeloweje fronty poždżesci. **Wón sakskich dżelowych towarschow na to dopomni, so bě tež Adolf Hitler nježhdy žiwy puc jako dżelacżer sapocżał a so bě hižo tehdy prošnał, so wulka ludowa hromada bjes wobdżelenja pschi žiwjenju Němskeje nimo staka khodżesche. Prjedawschja Němska niebě ludowy stat, kotrehož móc bě, kaž móz nazionalsozialistiskeho knjeżtwa, na dowěrnjenju ludowych cżłonkow sałożena. S tutoho spóznacza je so nazionalny sozialismus narodżił. Wón je so pschebudżił a je runje mjes dżelacżerjemi žwojich najbżerniischich a nejwjernischich pschiwobornikow dobył.**

Spominajo na njemerne nasiehe hibanja dr. Leya na njedźele 160 khorhoiow sakskeje dżeloweje fronty pozdżesci a s tlikżecznym hłosom na wiednika žwoju rżeż skonczi.

Přilopk.

Sewcjeho knjeza wobkradnyli.

20 lět stary Radolf Korka Kobanja bješe nětkotre dla we wulkej knihiwjazarni w Drježdżanach w dżele. W prénich létach sastarasche derje swoje dżeło a nichtó njespótowe na njeho skorżicz. W lěcze 1933 pak sapocżasche swojeho knjeza wobkradnycz. Wěsche pytnyl, so nježon w swojej dżelarnej mětnosczi njemjesu khowa a so niechtó cżesto po tutych pjenjes smozowacz, dokelż wšednu samknjene. Koban wopytowaschе nětko dżelarnu mětnosczi swojeho knjeza hulczischa, do kotrejež po pschi wokno dosta a sebra žebi 1 knjesowemu bliba w jednotliwych pschipadach hacz do 50 hr.

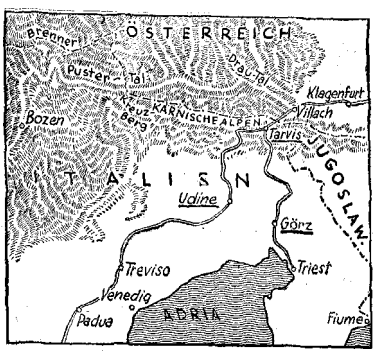
Mucha sawinuje smjercz.

W thorownj w Prošnjanach muzyrě 23 lět stary Kosbiell na sajedżenju krwě. Smjercz sawinowa mucha, kotraž bješe jeho wšed nětchto daniemi do schije kalnyła. Mlody muž kobławasche na ranu ha'le potom, ži jemu pocża jedna facżerkowa a so wulke bolesche sibrużichu. Ale bě'che hižo pozdże, sajedżecżenje krwě bješe, dokelż sta so kalnjenje do hłownje a žiwy hižo tak tuniło, so so smjercz njedaleke sdżiwjacz.

* **Hischcże psches pjeć milionow njewólnikow we cżeże.** W Jendżelskej su 31. julija 100. krócz létny stan wojowjeselli, na kotrymž bu niewólnistwo zhońnjene. Mjeso je Jendżelska psched 100 tkami njewólnikow we swojich krajach wobhladowała. Amerika we lěcze 1865, Brazilska 1888, Korea w Zdatlej 1924. **Tola na wo-**

prawdżitoscżi niczo njepschemjenjene, so ma so dżensnischi dżeń z wjazy milionami njewólnikami na šwěcze licżicz, pjeczа z pjeć milionami. Ssamo w Khinskej je dwaj milionaj njewólnikow. K nim pschidruzuja so runje telko w Abessinskej a na 700 000 w Arabskej. Dale wobstejo **niewólnistwo w kraju „puschczenych“**, w Liberiji (w Afrizy). W Abessinskej dżerża žeż šamo mešchnizy njewólnikow w žwojej domjazno'czi. W Khinskej so zyła cżrjoda fabrikow, kotreż su w rukach domorodnych, z njewólnikami sastara.

* **Też Amerika dóstanje swoju „Cżertowu kupu“.** Po Francżowskej wobstara też Amerika jenu mětnosczi za wulkich słónikow, jenu „Cżertowu kupu“. Junizne ministerstwo je ju hižo oficżielnje pschewzało. Jedna so wo kupu Alcatraz w Cżichim morju, njedaloko morskeho brjoha, ale wobdate wot strachnych skalow a sawjertkow, tak so hóžda cżekanja so bjes dwěla je šmjercżu skónczi.

K pohibowanjam italskeho wójska.

Po powjescżach z Udine su italske alpowe dróhi z wójskom napjelnjene, kotreż so k awstriskim mjesam pohibuje a to ke Kreuzberkej pschi nawjeczornych a k Tarwisej pschi rańschich italsko-awstriskich mjesach. Wójsko, kotreż je na nohach, wobsteji so na 4 divisije z hromadże 32 000 mużemi. Italski wójski minister je do Bozena dojeł.

* **Hdyż so pczołaje sejżanja pschedawaja.** Najźpodźiwnischi pschedawar w jendżelskim ludże, kiż je hewak jara nasbonity w pschekupstwje a wobthodże, je wjeršt George Storey w Dunham. Wón pschedawa pczołne sejżanja. Kóżde lěto w nalécżu a w lécżu nastaji ho na kupcz a wopytuje ma'e mésta a wjzy. Na khribjecże njeże wulku czornu tyku, f kotrejež je nastajnje bórczenje błyschcerz. W tuju tu pczoły, kotrychż najwažnischi nadawk je, rheumatiscni ludzi sejżacz. Kóżde sejżanje staji ho na 30 pjenjezkow. Knjeż Storey praji, so na zbyti cżrjodu wotbérarjow. Tuczi ludzo podadża swólniwje jemu ruku abo nohu, so by so rozcżerczana pczoła na nim wusakhadżała. Ludzo do lékowanischeje mozy sejżanja kucże wérja a njedadża so w tutej wérje zatrasicżicz. Trjeba jenoż do molych kydlischczow pschiliczc a hižo na kupzow sejżanjow wokolo so. Wucżischi njesischi blat na uzdu abo nosy thorcho a radżi na njom pczołu, kiż w malych grocżanych paklach tczi, hdjež dyrbi sejżacz. So pak by pczoła wopraudze tkola, postoge ju z ßomjanym stwjelzom tak do'ho, doniż ho njerosbori a so se zahadkom wobara. Wšo dyrbi žwój pczolny nadérk pschilożnje ponowicz. Cżini to pola žwojich pschiwuznych, kotiż w **blizkosczi Durhama koleze mudżezuja.**

Hobrsti lężny woheń z wužapnjenjom miliny.

S Pajad-a w Kalifornilej so powě, so je so we tamnischej wokolinje z wužapnjenjom miliny lěs sapalił, kotryż so f njewschednej hischnoszu rosschérі a hižo 3000 jutrow sniczi. Pschi haschenju wobdżěla so tuhaz dobrowólnych, 34 wohobow so wopalichu. Wětr a wulka suchota haschenje jara poczeża. Woheń so we smérzu na kupzele Mount Lowe dale cżeri. Kupzele su so hižo wupróżnile.

Zawjedżen'e wopisma za pomocnikow w ratarstw'e

Na namołwjenje knjeżerstwa na młodostnych, kiż tu bjes dżeła, so **hychu so pola ratarjow pschisłajili a jemu** pschi wobstaranju pólnych dżelow pomhali, su wot nalécża 1933 žem statnjezaj pohłuchale, haczrunjeż dyrbjacha cżežke a njeswucżene dżeło wukonjecz. Tutym so ja jich dżeło a tež jako pschipósłacże w pschichodnje wapiśmo wot presidenta statneho wustawa za pospjedowanje dżela a samežesczenju pschecżiwo bjesdżelskosczi wuštaji (Landhelferbrief). Dyrbja znajmjeńscha 6 mżezacow pola bura dżelacz a dyrbi so pschi wschich samołwjenjach wo dżeło wospjedże w ratarstwje, pschi pschijimjenjach do ratarskich schulow a pschi samołwjenjach na sajudżeńske mésta a podobnych pschipadach pschepokazacz. Na prenjej stronje ma tuto wopisma jako symbol ratarskeje pomozy: walcżk kłosow, kotryż so f hokatym tschišom hromadże dżerži a je wobrubjeny f pismatami LH. Je wotpohladany tutym hospodarskim pomocznikam jako wospebite pschipóznacże plakettu z tutymaj symbolomaj pschepodacz. Tajke wopisma może so w klamach serbskeho knihikupstwa wobhladacz, hdjež je wupołożene.

Hrěšniwa žónska a překupc

Se Sanskrita.

W mésje Mattura w Bengalskej bésche hrěschniwa žónska wulkeje rjanosże z mjenom Vasavadatta žiwa, kotraž so mżezje do mlodeho Upapuśty, žyna bohateho pschekupza, salubowa, hdyż jeju wócżzsy k prénjemu rajej na njeho pohladnyschcze. Wona žiwoju služobnizu k njemu pósła, jemu prajeż da, so jeho f radosczu doma wocżakuje. A Upapuśta njepschidże. Bésche pózcżiwy a f pobożnosczu napjelnjeny; wobdżeżesche wobmonjez; wobkedżowasche sakoń a bésche žiwy po wuczbach Buddha. Tohodla lubosez tuteje žónskeje sajpiwasche.

Tu so bórsy po tym poda, so Vasavadattu dla jeneho słojmiwa k wotrubanju rukow, nohow, wuschi a noża sażudżichu. Dowjedżechu ju na pohrebnischczo, hdjež so wuhud wiewjedże. Vasavadattu na mésnje wostajichu, hdjež bésche khostanje porzepila. Bésche hischcze žiwa.

Jeje šwérna f'užobniza bésche pschi njej a honjesche f wjeselawu muchi, so by wboha njekrjudowana wot nich wumrěła. Tónle pobożny skutk wukonjejo muża so bliżej widżesche, nis każ jedyn f wežipnych, ale każ we hlubokej pobożnosczi. Djéżso nad nim pschebłónczнik dżerżesche. Hdyż služobniza mlodeho Upapuśta špótna, wona f khwatkomi sejżate stawy knjenje hromadże sbrabowaschi je pod žwojim płaschczom khowasche. Zyke blizko pschistupiwschi nětka mlodożeny psched Vasavadattu stojesche a mjeżeżerju na nju zhladowasche, kotrejež rjanosczi bé so nětkdy runja parli w mésje błyschczała. Tu hrěschniza nětdy lubowaneho pósnawschi se žłabym hłosom rjekny:

„Upapuśta, jako bésche moje je słonm a židu pyschene cżęto złódże każ johu, ja njesłużowna tebje podarmo wocżakowach. Jako sa tobu żadach, njepschindże. Upapuśta, Upapuśta, cżohodża pschindżesch nětkole, hdyż njese moje kwantwjasze, sranjene cżo'o niczo druhe dyżli wjeż wohidy a hróżby!

Tu Upapuśta f mjekkim hłosom wotmolwi:

„Moja łotra Vasavadatta, w krótkich dnjach, hdyż so rjana bjeż dżesche, njemóżesche prózdny błyschcej moje dwórły naiwabicz. Widżach c'e hižo f wóczkom, kajkaż nětkole hy. Nětkożchach twoje cżęto jako żudobje hrěschniwosże. Sakrěno, łotra, njeżby niczo žhubiła. Njeplacz nad minjenym wjeżelom a radosczu, kotraż cże wopuschcza, daj tlemu łonej žiwjenja sańcź. Wschitke wjeżela jemje su każ na wodże so wotbłyschczowaju wnżacż. Twoje cżerpjenje pschinidże f toho, so by pschewinjele pożadowała. Njepożaduj wjazy, budż złódka łama żebi a njepschej żebi wjaz żiwa bycz — widżisch, kak fle žiwjenje je. Lubuju cże. Wěr mi, łotra Vasavadatta. Wotstup, so by méła měr a pokoj."

Hrěschniza tute słowa błyschesche, a dokelż jich wěrnosczi špótna, bjes starosże wunrěwschi špótna f tutoho žwěta wotcżidże.

nz.

Potajnstwo

Dionys, Ssyrakuski žurownjerjż, mjeseche nastajnje pschecżiwo sapschiwažnym wojowacz, kotreż so pschecżiwo jeho žiwjenju złożowachu. Jeneho dnja so mużżi we sjawnej audienzy samołwi, kotruż knjeżiczel kżdy tydżeń wotmeżowacże, a rjekny, so wěsty žrědł znaje, kotryż wschittkim sapschiżahanjam hižo w sapótoku na korjeń pschindże. Wón bjesche žwótinny, žurowazi tutón žrědł sa wyżoki pjenjez pschedacz.

Dionys tutón pjenjez pschijwoli, sacżini so f njesnatym do wotkeżanje jitwy palaza, so njeby nichtó se žwětkom tuteje rosmołwy hył.

„Możny knjeże", wón rjekny, „dyrbiu so Wam wusnacz, so potajnstwo, kotreż Mam pschilubich, njewobsedżu. Ale hdyż nětkole žwojim poddanam wódżecz dacże, so žym Wam tute potajnstwo woprawdże pschecżadżił a so je wone njesmylne, njebudże žebi nichtó wjaz swajicz, sapschiżahanje pschecżiwo Wam naschtaracz!"

Dionys mjesesche tutón žrědł za wuběrny, mjesesche so po nim a njebu sa wschón pschichod wjazy wobcżežowany.

nk.

Směšk

* Mucżek ma druhdy žwoju lubu nusu f dżecżimi, ale ma też pschežo sajo žwoje wjeżele, dokelż wjonuri žort. Tak so jónu praschca: „Schtó może mi rjez, kak dołho bęschtaj Sadam a Jéwa w paradżisu?"

Hnydom Pitej Jurčk porsczi słehny: „Ja wém!"

„Potajkim Jurčko, kak dołha dha tam bęschtaj?"

„Hacż do nasjmy, knjes wucżeż."

Tón wulkej wocżi cżini. „Cżehodla dha runje hacż do nasjmy, Jurčko?"

„Dokelż jaw'uka do nasjmy njesrawja."

Druhi ras praschca jo: „Dżesi, cżehodla buschtaj prénjej starschej z Paradisa wupokasanej?" Wschitcży mjelcża. Jadym njeczuje so tutomu praschenju sroscżeny. Mucżeż pohonja: „Nó, cżehodla dha może so nechtó wupokasacz?"

Bojasliwje Jaurk porsczi słehna.

„Nó, Jurko?" — „Snadż — snadż njemóżeschtaj dawki płaczicz, knjes wucżeż."

*

„Snajesce rozdżel mjes kapitalom a dżelom?"

„? ? ?"

„Pożczich Schulcje potsta hriwnow, to je kapital. — Pjenjesy wrócżodestacz, to je dżeło!"

*

Hilża a Fryzk so wo hólzach rosmołwjataj. „Hilża, ně'i mi, cżehodla radżicho hólz bysa." Tu ji Fryzk rosłapni: „To by dyrbjała do khcżżinow ležy, nětko je pschepodże."

*

Sawjesczitli agenta: „Tak, mój knjeże, nětkole je Waschа khża sa pjeć tyšaz hriwnow sawjesczena."

Sajimz: „A jeli so nětko tute nóz wotpali, kelko pa tom dostanu?"

Agenta: „Tak daloko hacż je mi snate, pjeć ti jaštwa."

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wegen Nachbehandlung der Asphaltfahrbahn wird vom 31. Juli 1934 ab auf die Dauer der Arbeiten die Wallstraße zwischen Albert- und Löbauer Straße für den Fahrverkehr gesperrt. Zuwiderhindlungen werden bestraft.

Bautzen, 31. Juli 1934. **Stadtrat, Polizeiamt.**

Belohnung!

Wir zahlen bis auf weiteres an denjenigen eine **Belohnung von 20 RM.**, der uns Personen zur Anzeige bringt, die **Anlagenbänke beschädigt** haben. Sind mehrere an der Ermittelung eines Täters beteiligt, so behalten wir uns die Verteilung der 20 RM. unter die Anzeigeerstatter vor.

Bautzen, 27. Juli 134. **Stadtrat, Polizeiamt.**

— **Wschém zobustawam swjatła za powětrowy schkit, słupiny w Budyšinje.** Wschelake wobczežowanja se strony nošchich zobustawow nuza naš, na schěhowaze kěžkne cžinicz: Naschi pomognicz, kotřiž žu cžestnje w džěle, dyrbja na kóždy pad žiwój wutrokas, žada-li so to, pschedpołožicź. K žiwéj wěstosczi dyrbi kóždy zobustaw, pschiwtupi-li so k njemu w nadawku RVB., wschó jene sa kajki sauer, na tóžty pad wutrokas pschedpołożicź dacz a jón pruhowacź. Pjenjezy zmjeźa so jenoż na bjespórocžne kwitowanje wudacź. Njejeli nješchto w porjadku, njech so wot to postara, so so tale wožoba sjima. Njeje je dale tak, so jedazy, kotřiž tu swoje pospyty cžinja, nahladnosczi RVB. schodża. Podpisk: Petersen, wjednik słupiny.

Bažnik Ludwig XIV.

Boileau, kotryž pschi dworje Ludwiga XIV. wulku rólu hrajesche, běsche pische hordy, so by žiwojemu knjezej wo hubje rěčał. Hdyž bě tkal jónu z wulkej prózu baseń spisał a ju, swježelenu nad telko mozy žiwjeho ducha, Boileauej k powšudžowanju pschedpokoji, bažnik rzekny: „Knježe! ničo njeje Waschej majestosczi njemóžne! Chzyšcheže hubjenu baseń cžinicz, a to je so Wam dospołnje poradźiło!“ nk.

Nowy awstriski zwonkowny minister
je baron Berger-Waldenegg, dotalny justizny minister

Nakład „Serbsk. Nowin“

je Wam dźakowny, hdyž, lubi čitarjo a čitarki, při nakupowanju we wobkhodach prajiće, zo sće nawěšk w „Serbskich Nowinach“ čitali. **Cesćiće z tym sebje,** hdyž **jako Serb** prajiće, zo wotběrače „Serbske Nowiny“

Budyske stawniske powěsće

27. julija 1934.

Pschipowědanja: 28. 7. Hommel, Paul Otto, wjednik awta ze Schwurakowej Friedu Hedwigu, wobej w Budyšinje. — Swjatane mandźelstwa: 28. 7. Kunach Jurij Reinhard, dekorateur z Joachimez Helenu Gittu, propagandistku, wobaj w Budyšinje; Mamw[illegible] Walter Jn, žedlak a laknik z Voigtez Jenny Erju Hedwigu, kuchinskej pomozniju, wobaj we Budyšinje; Jäschka Fritz Hermann Heinz, pokladnik tworynakupowazeho towarstwa z Hobrakez Alma Frieda, kontoristka, wobaj w Budyšinje. — Ssmjertne pady: 26. 7. Spenka Gustav Hermann, privatnik, 27. 7. Seifertowa Marija Martha, rodź. Martinez, jena wobžedźerja autoweje drošty. — Porody: 24. 7. Rudolf, Karl August, wyschichi dźesatnik, hyn. — 26. 7. Wörbel Edwin, tyschcer, hólca.

Radio

Srjedu, 1. augusta šlyschimy:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschědneho programa: 6,20 ranschi konzert. 10,50 sa dźěćźi. 13 tacžele. 20,30 SS-konzert.

Lipik: Nimo snateho wschědneho programa: 5,50 sa burow. 6,25 ranschi konzert. 8,20 tacžele. 11,50 sa burow. 12 pschipołdnišchi konzert. 13,10 tacžele. 16 sa mlodźinu. 17,20 hyrglowy konzert. 21 orchesteriti konzert.

Hischcze wažne z dnjeschnego programa: Barlin: 21 konzert. Königsberg: 21 operowy wjeczor. Mnichow: 19 ludowa hudźba. Win: 19,45 šabawny konzert.

Towarstwowski powěstnik.

Lichań. „Zernička“ spěwa tutón tydźeń srjedu wječor we 8 hodź. pola Šiwartec, nic štwórtk. Prajće to wšitkim! Dirigent.

Zamołwity redaktor Marko Smoler w Budyšinje. — Zanawěšći zamołwity dr. J. Cyž w Budyšinje. — D. A. VI. 1934: 2130.

Doskónčne
saisonske předawanje
w mužacych, hólcach a pacholach woblekach
wot 30. julija do 8. augusta
Wšě wěcy wjele, wjele tuńšo, to mudry wužije.
H. Marschke w Kamjeńcu
Oskar Müller-Straße 8.
Ręču serbscy, dokelž sym Serbowka!

Doskónčne saisonske předawanje
30. julija do 8. augusta 1934
Njeskomdźeło składnosć!
Schaaf

Z nowa dóšle
běrnjace truški, cokrowe truški, sušene truški
mloč. pica „Saxonia“
Gust. Bombach
w Kamjeńcu a w Kubšicach

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunjo
Jan Schieback
na Mužakowskej drózy 4

Stepowane
mokowe
wołmjane
wjelbłud.
blidowe
wulki wubjerk, jara tunjo
přikrywy
Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specialny dom

Zawolajće telefoniscy
Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšk abo ważny podawk we Wašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihařni nawěšk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihařnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Nowa knižka:
Wir Lausitzer Sorben
(Wenden)
je nimo měry rjana a lubozna. Pisa nadobnje wo nas Serbach. Tuž dyrbi ju kóždy Serb, kiž někak němscy rozumi, wobsedźeć. Płaći jenož 50 pjenježkow.

Přihódne płaćizny
wulki wubjerk
w doskónčnym saisonskim předawanju
pola
Herm. Müllera w Kamjeńcu
na Wrótkowskej dr. 1 krajeskeho mišstra Pfortenstraße 1
Hotowe wobleki Dźěło po měrje

Wot 30. julija do 8. augusta wosebje přihódna
nakupna składnosć!
Doskónčne saisonske předawanje
w črijowym domje
Mann
w Kamjeńcu, Walowa dr. 25/27

Konservowe šklenčy, zawarjeńske aparaty,
želejowe šklenčy a šklenčy k zawjazanju, gumij. wobručki a wobluški
dóstanjeće dobre a tunjo pola firmy
Alfred Beitel
(přejdy Nicolaus)
w Kamjeńcu
na Budyšskej drózy 70

Rozšěrjej Serb. Nowiny

Doskónčne saisonowe wupředawanje
wot 30. julija do 11. augusta
Wužiće přileżnosć, tež na'dalši puć so zaplaći!

Poskićamy:

žónske bluzy	1.95	2.95	3.95	4.95 hr.
suknje	2.95	3.95	4.95	5.95 hr.
domjace drasty, wulkosć 40—48				2.40 hr.
drasty z wumělskeje žídy we wšěch barbach		3.95	4.95	5.95 hr.
silenikowe drasty, płóčliwa kwalita	4.95	5.95	6.95	7.95 hr.
elegantne lěčne drasty wot	9.75			
błędokrepowe drasty we wurjadnje rjanych barbach a formach		10.90	11.90	12.90 hr.
šórcuchi wokoło cyłeho cěła, wulkosć 42—48		1.75	2.50	2.95 hr.

Poslednje lěčne mantle su so w płaćiznje bjezwohladnje zniźiłe.
Naš skład na tkaninach so za jara tunje płaćizny wuprózdni.

Max Stojan w Małej Nydeji
modowe twory

Tunja
njedźelska jězba z čahom
12. augusta 1934
do Liberca (Reichenberg)
— 60% zniżena jězdna płaćizna —
6.24 ze Žičenja do 23.35
6.34 z Budyšina do 23.25
Jězdna płaćizna tam a sem wot Žičenja 3.—, wot Budyšina 2.80 hr.
Nadrobne jězdne plany dostanjeće we wudawarjach jězdnych lisćikow. Štóž chce sobu jěć a nima pas, njech so hnydom we wudawarni jězdnych lisćikow w swojim bydlišću abo pola pućowanskeho bitrowa w Budyšinje (za njeho bjez wudawkow) do zhromadneho pasa zapisać da. Tutón so pjatk 3. augusta 1934 zamknje.
Wobkhadny hamt statneje železnicy w Budyšinje

Mukowy
Słownik Dolnoserb. rěcy
a jeje narěcow
3 zwjazki, derje zwjazane, z kožanym khribjetom nimale nowy
za jenož **75.— hr.** na předań
w Serbskej knihařni w Budyšinje
Nowy wjazany słownik płaći 150.— hriwnow

Nawěšlki w Serbskich Nowinach
maja za kóždeho přecy wuspěch!

Po dołholětnym powolańskim wukublanju
na univers. žónskej klinicy w Barlinje (tajny rada Stöckel), statnej žónskej klinicy w Drježdźanach (prof. Warnekros), statnej žónskej klinicy w Dulsburgu (dr. Zimmermann) a po 2lětnej skutkowanosći jako wyšši lěkař žónskeje klinika w hospitalu »k Swjatemu Duchej« w Frankobrodze nad Mohanom (prof. Sigwart) sym so jako
wotrjadny lěkař za žónske khorosće a porodnu pomoc
w Budyšinje zasydlił a z knjezom dr. Wünschu **zjednoćił**
Klinika a rěčne hodźiny **na Wallskej drózy 6**
11—1, 5—7 hodźin, sobotu 9—2 hodźin
Dźěła za wšě khorobne pokładnje
Dr. med. Günther Schwerk

Lěkař za žony dr. Wünsche
ma **kaž dotal** rěčne hodźiny **wot 11—1, 3—5 hodźin.**
sobotu wot 9—2 hodźin.

Wutrobny dźak.

Je nam jenož na tuto wašnje možno, wšěm naš najsprawniši dźak wuprajić za jich nam w tak bohatej měrje wopokazanu lubosć a dźělbrače při zemrěću našeho lubeho, dobreho, njezapomnitcho mandźelskeho, nana a dźěda

Gustava Spenki

kaž tež za cestny přewod k rowej.
Wosebity dźak wuprajamy knjezej fararjej Grossej za pokojace słowa, personalej a wšěm towarstwam.

We hlubokej zrudobje
Ida zwud. Spencyna
a zrudźeni zawostajeni

Přiloha k číslu 176 **SERBSKE NOWINY** Wutoru 31. julija 1934

Dr. Ley postrowja hornjo-łužiskich dźěłaćerjow a předewzaćerjow

Dźěłowa fronta běše žiwojich zhubjenkowu wječera do Budyšina zwołała, zo by tam wuměnjowała swojeho wjednika. Wšěch drohi do města běchu polne z kolonami ludźi, kotrejž wjaza hač 20 wozebitych cyłkow wozachu ze wšěch stronow Łužicy dźěłaćerstwo hromadźe. Skoro zdaše so, zo w małym, hewak cichim měrčanzku njeznjerne žiwy luda města njesměja. Ale na zwučerskownej Lubijskej Tyčkowni pod Lubijskej horu mózachu so dźesać tyšacy sestupcy a cyłkachu na dr. Leya, kiž wokoło 9 hodźin wječor z Drježdżan přichadźeju dojědže. We swojej rěcy pokaza na to, zo je so jemu poradźiło, wšudy dźěłaćerske zjednoćenstwa (Gewerkschaften), kotrejž husto pschećiwo sebi dźěłachu a kotrejž w cyłym wojowanju z dźěłodawarjemi stejachu, rozbić, a zyle dźěłaćerstwo a tež dźěłodawarjow do jeneje fronty — dźěłoweje fronty — zjednoćić, kotraž někto na 25 milijonow zhubjenkow liči. Samer tuteje najwjetšeje organizacije zwěta je, so by był dobry poměr mjez dźěłaćerjom a dźěłodawarjom. To móže so dopječ jenoż potom, hdyž staj wobaj, dźěłaćeŕ a tež dźěłodawaŕ, pschijtojnaj człowjekaj. Přisłuschne organizacije pschejara pytachu swój wuźitk, njekedźbuju pschi tym na sajmy powschitkownosće a stata. Dźenja stara so dźěłowa fronta jenički a jenoż, so by so dźěłaćerjej a tež dźěłodawarjej derje wjedło a dotalne wuspěchi w tutym nastupanju zwdžeja we tym, so jeje prózowanja njeje podarmo byli. W prawej towarschnosći (Kameradschaft), kaž je to někdy było we wójnje, hdźež njebě žanych rozdźělow mjez thudym a bohatym, wuczenym a njewuczenym, starym a młodym, chže dźěłowa fronta dźěłaćerstwo do lěpšeho pschichoda dowjeść.

Po wotzwjeczenju thorhojcow so hobrike maźy po wozydłach, kotrejž běchu jich do Budyšina dowjesłe, sadźo do swojich domow a do swojich dźěłarnjow wróćichu.

Burska holca — wierchowka — prošefka

Žiwjenski puć pěches błyschcej a bědu.

Win w juliju 1934.

Marja Valerie běše dźowka małeho bura we Tirolskej. Se 14 létami pschińdźe do Wina a sastupi jako wučomnica do módneho salona. Dokelž bě napadnje rjana a kražneje postawy, bu bórzy mannekin (modell za drastowe studije). Dołho njetraješe, namaka so „pschećel", kiž ju dasche za bźiwadło wutwucić. Njebu drje je ћ'awnej bźiwadłowej hrajeńku, tola jako spěwarka měješe něchto wuspěchowe. Sapoza w mjeńšich lokalach, tola ju potom tež do lěpšich kabarettow žadachu. Se Wina běše do wukraja a wustupowaše we wšěch ћ'awnych wulkoměstach.

Hdyž běše wona w St. Moritz (w Schwizy), so jeje žiwjenje pscheměni. Mjes mnohimi cźeśćowarjemi bě rytmiśtr ruskich gardowych jězdnych, wjerch Bigietichow, potomnik wobźenje a bohateje semjanskeje ћwoby. Wjerch chzyše tu ћwoje khore płuza wulekowacź, tola so wutpokasa, so bě so na žiwjenje a smjerć morwjej pschiwobrocźił. W Schwizy lěkowaše tuhi khorosć. Marja Valerie sasta na khwilu we ћwojich spěwnych wustupach a wěnowaše so wjazy tydźenjsow wustrowjenju ћwojeho pschećeła. Měješe wuspěcha. Wjerch so wustrowi a z dźakownosće prošeše Marju wo jeje ruku.

Tak bu Marja Valerie, tamna tirolska burska holza, jena z prěnich žónskich w Petrohrodskich wobźenych žwój bach. Měješe wschitko, čehož žej wutroba žadaše, jenož cźeńpješe pod tym, so njewobkładowaše so jako runoprawna. Cźinješe žebi starosće, dokelž bě so dźěd jeje muža, stary wjerch Bigietichow, kiž bě potomnik kawkaskich wjerchow a tak cźakanz na „trón Kawkasiskeje", wschěch prawow za žebje a ћwojich nadźědnikow na trón wsdał. Sa cźas wójny nasta nadźija, so móžeše ћwoje prawo wobnowiś. Ale niz jenoż, so tuta nadźija zyle spadny, ale pschińdźe z bolschewiskim pschewrótom na prošeńskich. Jeho bohate kubła so jemu wschitko a w zabudźowanju zapadny mjerch do stareje khorosće, bu wotpjet morfinista.

Krótki cźas drje ћ'jenjeły doћadachu, ale bórzy žanych wjazy njebě, so moht ћ'jej tutón jěd kwiś. Jeneho dnja so wjerch zatśeli. Mjes tym bě jeje ћona do paforowo morfinisma padnyła. Jenoż prošerśicy móžeše so žiwiś a někotre ruble za beły jěd ћ'jej. Hdyž bě někotre

Knut Hamsun 75 lět stary.

Najwjetšichi hišće žiwy norwegski basnik wosławjechi 4. awgusta swoje 75lětne narodźiny. Jeho wumne ћwo, kotrejž so w prosy hišće bóle jewi dyžli w dramacze, so w lěcze 1920 z Nobelowym mytom pocźešći.

lěta jako agentka w Stambulu (w Turkowskej) skutkowała, wróći so dospołnje šćerjena do ћwojeje stareje domizny. Ale tu njemóžeše žanych znatych wjazy, też niz pschecźelow. Dokelž jej ћwoje žiwjenje na prawe waschnje wuthowaś njemóžeše, sabrasche so z jebanstwom, pschi cźimž ji je khinczaze mjeno pombasche. Pschi tym wojowaše pschezo hišće ze wo pschipósnjacze titula „kralowna Kawkaskeje". Dla jebanstwa tyknychu ju skónčnje 6 měsazow do jastwa.

Kral zboža

Wołebita ћamowinosć w Ameriźy, kiž je tola republika, je, to tam rad monarchiske titule a jemjanstwo wudźeluje. Lohaj ho wuspěchny hospodaŕ, wulki pschekupz abo industrialaŕ za „krala" ћwojeje branje wuwola. Amerika je tež „krala ћoža" měła. Bě to wulkopschekupz James Cruck, kiž je njedawno wumrěł. Pschi jeho ћmjerći ho hišće raz nadrobnje rospiša, kajke dźěcźo ћoža je tutón ћpodźiwny muž ћył. Na wšě 50 lět njeje ћoje jeho wopuschćiło. Sa schěrchu ћjawnosć je ћjamale njes druhim, so běše Cruck mjes tymi, kiž běchu ho w lěcze 1912 pschi podnórjenju wulkeje kódže „Titanic" njeśmilnym wodam wutorhle. Bórzy po tym wucźahowachu jeho jako jenieńkeho njeśranjeneho pod dwěnaj zyle rośbitymaj żelesnitkimaj wołomaj. Hdyž „Lušitaniju" torpedowachu, wubudźichu Crucka po dołhich prózowanjach, na pał zabuschenebo, zaho k ћiwjenju. To bě, móže ho rjez, Amerićzanam pschejwjele. Wot toho cźasa wobhladowachu ћwojeho krajana Crucka jako lubuschka pschedwidźiwosće. Najradźicho bychu jeho na kusti wotrhali, kotrejž mohte potom jako talizman (kusto) pschi ћebi nošiś. Dokelž ho to njehodźeše, torhachu ho Amerićzenjo wo dopomnjeńki na „krala ћoža", njech běchu to trjebane ћchanka abo thornarje, ћtare khobuki abo hewak něšcho. Wjele prózinow dóńdże, so by ћoožowne liczby w koteriji mjenował. Runjewor hobrźeju rośćeše jeho ћława, hdyž je 6. pofkhoda padny a njeranjenu wosta, dokelž pschipadnje na cźežiny wós ћ balku śecźa, kiž nimo jědźeše. W ћtarobje 69 lět je někto kónza wźał, ho tepił, hdyž pśches 20 zentimetrow khuboku wěcźku dźěšche, ho jemu hłowa wjercźeše a bjes wědomja do wody padny.

Kóždy wěrješe, zo druhi widźi . . .

Najkruchlišchu ћmjerćinu hru žebi wožud njedawno w Londonje dowoli. Sslepych tam, hdyž na kromje khódnika ћtejo wostanu, ludźo hnydom pśches dróhu dowjedu. Ssleny trjeba jenoż ruku wupschestrěć. Njedawno dweju cźłowjekow widźachu, kak wonaj runu měru do najdźiwšcheho wobkhada bźeješchtaj. Jako sapśinjenja omnibuzow zakwicźachu, běšche hižo pschepoźde. Wobaj běschtaj hižo morwaj. Hdyž jeju pschepytachu, ћwědźichu, zo ho wo ћlepeju jednasche, kotrajž běschtaj na kromje khódnika ћtaloj, běschtaj ruku wupschestrěłoj — a ћo (ћawźrno hra pschipada) je ћwojej ruku namakałoj. Kóždy ћ njeju někto ménješe, tón druhi jeho wjedźe. Tak wjedźeschtaj ho ћhromadnje do ћmjerće . . .

j.

Riana Leńka

To běše w Ssonjezach: na prawo wot naš bydlesche hrabja ze C. ze ћwojej ћwójbu, na lěwo wot naš ћteješche hrabja dźěłaćerja Polaka, ћrjedźa bydlachmy my, a ћuźedne počźahi běchu dospołnje měrneho raћu. Hrabja měješe dweju ћynow, Kurta a Klausa, dźěłaćeŕ Polak měješe ћyna z mjenom Józef, my ћchtyrjo hromadźe rachmy pak w ћamźnej ћtarobje dźesaći lět. Njedźelonmi a ћ tryšlam a dyrdomdejam pschikhileni njes druhim tej jakkoždy nacźinichmy, a hdyž jónu w nozy ћwonjeśche, hdyž kakali mjchtr z póśtont paket ћyhelow dosta, abo hdyž na hrabinskim dworje ћamym pata nadobo łaczki wuhlany, dokelž bě něchtó jeńka ћamjenił, potom poddlah ћtajcze na naš padny, haczrunješ mjćachmy něchtoћkuli, ale tola bóźedla niz wschitko w Ssonjezach, na ћwědomju. S hrami Hndijanczanow mějachmy někotre dośeć, kopańca njeběšche hišćeże ћnata, ža to pak hrabiny naš ћadośeć ža ћhromadnym ћwětrownym puczowanjom, dokžakhmy pozdźišim na pschichodne próśonjny, ža bychmy khrobże wotbhladły pschewjedli. Nimo Ssonez ћe Schprewja běješche, kóždy ћ naš dyrbješche ža wo ћdonki ћtarać, pschetož naћtacź dyrbješche ћpław, mulki ћpław ћ kabinu, roskaћowaćišmi wośtom, ћeźeżorom, kompaśom, ze wšěm. Najwjazy dźiwja Kurt a Klaus ћwojemu nanej ћ kubła ћwotnoschećhtaj, na pschiprawjenje ћpława budźe ћo Polakez Józef wubjernje wustrejcź. A ja? Ja pschihotowach puczowanšći plan, myślach žebi puć po Schprjewi, daboli do morja, po morju na ozean — — — mějach na wšěch boћkach ћuźliczki! Hišćeże jene: Polakez Józef rjekny, ћo dyrbi pak też něchtó ža naš warić; pschetož kuchenj je tehorunja wotmyślena. Kurt a Klaus ménjeschtaj, warićz ћmě jenoż žónka, potajkim dyrbimy ћo wo tajku ћtarku ћtarać a ju ћobu wućaś. A ћo je to jenoż ћtworjenje, kotrejž je po ћvobodnanju naš dźeћaćeńtkich muži, roćźuhdźichmy ћo ћhromadnje jednacź. Klaus ћ C. hišćeże rjekny: Niz pschestara, najwjazy poddejwjata! —

Ћpodźiwnje, ћo my ћchtyrjo bjes wuwjaćza nadběh na ћamźnu ћolzu namjetowachmy. W ћuћodnej wěźy wona bydleschе, kóždy ћ naš bě ju hižo ћkradźu někak wobkedźbował, běšche to holczka, rjana kaž klanka ћ porzlina. Podachmy ћo jónu popoldnju na puć, běšche dźe jenoż ћchtwórcźo hodźiny. —

Schtóž wobydlerjow po domiškim poћuhdźowaješche, ћmjerćeše wěrcź, ћo ma wośebnych ludźi pśched ћobu. Riana ћahroda, ћa domiškim hatk, a iwój pśched kuchińskim wokonom kaž kuriwotiwa ћ kiћy kalom; ћchtó móžeše ћebi hižo to dowolicź? A — my ћchtyrjo muћejo ћo ћaćerwjenichmy — tu žebješche wona na ћahrodnej ławje ћa plotom, cźitajo. Konz wopuћchcźi mjes ћubami, ћ nohomaj bimbajo.

„Ћpt! Kak rěkaћch?" — Kurt ћ C. běšche ћmużity. Holza pak też: „Leńka!" —

Tole dźěcźo ћawoła, haczrunješ my wschitcźy wěrjachmy, ћo mjeze naš dozyła hišćeże widźecź mohła. Haj, tuta wotmolwa pschińdźe khětře a roćźudnje. Klaus ménjeješe: Hólcźe, hólcźe, holzy ћu pschekłepane!

„Kak ћtara ћy, Leńka?" — Takle běch ћo ja praćchał, ale po proћchenju hnydom wobkledźnył.

„Ssydom lět!"

„Prawa ћtarowa", Polakez Józef ménjeješe, na cźoћ ћynaj hrabje hnydom poћpyt cźinjeschtaj, żelesne wrótka ћahrody woćinichu. Hižo żelezo wrótkow kichipaše, ale Leńka naš ћ naћtrožanym mjeћnowcźom proћcheśe, ћo dyrbimy wonka wotћtaćź, pschetož . . .

Pschicźinu hnydom ћhonichmy: po khěžinych ћhodźeńkach pschiћłoćźi žónka, Leńzyna macź, kotraž, haczrunješ my ћchtyrjo naће cźapki pěknje ћ hłowy wšachmy, dźěcźo wupłiśtoju ћałowa:

„Njeћměšch ћo ћ tuttymi maћanymi hólzami ћaberacź!"

Potom macź rjanu, płakazu, ћydomlětnu holzu hrubje do domu wječeśeše. My muћejo ћo ћ hněwom warjachmy. Polakez Józef ruku ћebjaco hrożeše, ћynaj hrabje wo wotpłacźenju rěcźeschtaj. A wschitcźy ћchtyrjo ћo wot ћtowy hač do piaty wobhladachmy, hač ћmy maћani hólzy, ale to njeběchmy, haczrunješ mjeśeše kóždy wulke ћapłaty na ћadku, na kolenomaj a na łóńcźu, ћo bychu naće maćerze mjenje ћtarośće měle. Ћchto hišćeże chzuchmy? Sšo wjeceźi! Sšo wjeceźi ža wbohu Leńku, kotraž nětkole hižo do naћcheho ko'a ћkuћcheźe, dokelž bě ža naš puć dóћtała, dokelž běchu jeje płaczki pschezo hišćeże hač na dróhu ћtyćcheź.

Ћrudni, na cźeśći ћranjeni a kaž ћbicźi ћo na domizny podachmy, zyle ћnětrowe puczowanje běšche ћahyte, dyrbjeśeše ћo wotћtorcźicź, pschetož druhe, hłubśche potajniźwo naš pohnuwaśche; tu wěćhto we hłojckach dźeћaćeńtkich dźěćeśe, ћchtóž ћyn hrabje runje tak hłuboko ћaćjuwaśe kaž mały, khudy Polakez Józef, kotreћož nan dyrbješe dźeћaćeńtkich cźeśćo ћo poćźe ћwojeho wobliczja dźěłacź. — Hdyž naš naћći ћtarћchi ћ wješenego puća wotwolachu (wjeśeć hižo na błidźe ћteješe), bě naće poћlednje ћłowo: Leńka! — Jako ћo naћajtra rano ћahe w Schprjewi kupachmy, bě naće prěnje ћłowo: Leńka! Kradnychmy ћo cźuna niłodnych ћłednym pśaun do ћuћodneje wěźy, wuwopraћchowachmy ћo tam wћchitkich, ћchto mać makeje Leńki do ћony je; a kóždy wědźeśeše, ћo dźěcźo ћaneje wjeћo'eje niłodźeśeše njeměješeše; pschetož mać bě ћahe ћwudowiła, khodźi hižo ћ dwuhim muћom, tuž drje je ћrośumieź, ћo je holczka njewitana. Abo tola jenoż rěcźe? — Polakez Józef ћo praћcheśe, haž ћo nichtó wo wośud tutoho dźěćeća njeћtara? — Tu ludźo ћtajnje ћ ramjenjonaj ћćahowachu a tónle pobih je ћa cźłowjekom jedyn ћ najpћchijomnišich. Món rěka: Ћchto to nje ћtara! Món praji: Pobćhej mi mój rjany pokoj! Abo: Dyrbiju žebi porћty wopalicź? —

My pak, my dźeћaćeńte pucherje, nochcźychmy a njemóžachmy tule mudrośći ludźi ћe ћuћodneje wěźy rozumicź. Nć, my ћo nětkole horćachmy; pschetož my ћchtyrjo, kotrjiž běchmy, móžachmy tutej maћoćhe hižo na ћoku, ћchtyrjo móża hižo mnoho połépschicź, mnoho pscheměnicź, nimo toho mějeschtaj ћynaj hrabje tři wótre wowcźerśe pžy, Polakez wobћedźachu ћchpicźka, a mój bruny trumdlak bě drje bjeћtraћchny, ale bě ћdonje harp naćinił, ћchtož je też něćhto hódne.

(Pokraćowanje ћeћhuje.)

Šěrik, měrik, bałdrijan

Mjetelica.

Mjetelica sluša sobu k našim najznačišim zelam. Ju kóždy znaje a wona w ludowym lěkarstwje khětro wuznamnu rólu hraje. Mjetelicow je pola nas wjele družin, kiž dźiwaja a w zahrodźe pěstowane rostu. Wone maju wšě mjenje bóle hojatu móc. Najlěpšej družinje stej pak zahrodna mjetelica a kudźerjowa mjetelica. Wšě družiny mjetelicy maju jara sylnu wóń.

Mjetelica je jara strowe zelo. Wona pomha přenimale wšě khorosće pola ludźi a skotu. Změšana z druhimi zelemi jich hojatu móc hišće zesylnja. Mjetelica wožiwja poživadła a změruje čuwy. Wona pomha potajkim wosebje też pře khorosće žołdka. Też bolenje hłowy mjetelicowe zelo zaćeri.

Mjetelicowe zelo so ženje warić njesmě, ale so jenož z horcej wodu poliwa a dyrbi potom puł hodźiny w derje zakrytym sudobju na ćopłym městnje stać. Na 15 gramow zela wzmi dwě šalcy kropa!

Při drěnju połož horšć čerstweje, trochu zmječeneje mjetelički na bolace, potom bolosće bórzy popušća. W zymje móžeš też nałožować sušenu mjetelicu, kiž sy prjedy z ćopłej wodu namočił.

Prawa mjetelica rosće dźiwje w połońšej Europje a so pola nas w zahrodźe abo też na polach plahuje. W někotrych krajach Němskeje mjetlicu na polach plahuja, dokelž so mjetlica derje płaći. Mjetlica sej žada dobru hnojenu pódu a wjele słónca. Srjedź julija so prěni króć šćipa, prjedy hač je rozkćěła. Druhi króć so šćipa Kónc žnjeńca.

Bolenje hłowy.

Bolenje hłowy husto na to pokazuje, zo ze žołdkom něšto w porjadku njeje. Po jědźi so ći zběha a sy twjerdeho žiwota. Pluny, kiž njemóža so hinak won dostać, stupaju do hłowy. Jow pomha lěkowanje z figami. Wzmi kóždy wječor 5—10 figow, wumyj je w liwkej wodźe, połož je do sklenčy a přiliwaj zymneje wody, dóniž figi njejsu zakryte. Rano dyrbiš wšě figi načwutrobu jěść a hišće pić wodu, kiž we sklenčy je.

Druhdy je bolenje hłowy wiliščojte. To móžeš spóznać na tym, zo khory prjedy měješe husto spink w nozy. Wot toho časa pak, zo je so spink w nozy zhubił, potom hłowa boleše. Tu pomha wěsće nohimyće z paprócowym korjenjom.

Móžno, zo hłowubolenje ma swoju přičinu we přenapinanju. Snadź je też wina nazymnjenje, bolace zuby, jětřenja abo njewuhojena róža. Tu pomhaju znate zela pře nazymnjenje.

Husto maju też hłowybolenje ludźo, kiž dołho w nocy sydaju a dźělaju, na př. studenća, wučeni abo też železnicarjo, kiž malo spja. Tajcy ludźo skónčenje dóstanu bolenje hłowy, kiž z čuwow pokhadža. Tajkim ludźom pomha předewšém rozrašzkowe zelo (Ehrenpreis). Hdyž pak je najhórje, je čas pozastać z dźělom. Potom rěka, preč wot dźěła, won ze jstwy, preč wot hołka a hary, won do přirody, do Božeje stwórby, do čerstweho powětra, hdźež če ničo njemyli a njerozhori. Tam so bórzy wustrowiš.

Dobra žałba na rany.

Dobra žałba na rany, kiž pokhadźa wot zrězanja, wobodrěća atd., móžeš sej sam připrawić z tutych zelow: swjatojanska krej, łopješka wowčeje rutwicy, smjerdnički (Ringelblumen), husace jazyčki, babkadźědk (Kreuzkraut), arnika, swj. Marcyne šwejški, mjedawka, strowotnik (Sanikel) a pomocnik (Bibernell).

Tute zela so zmječeja, po možnosći hišće čerstwe, potom so 3—4 hodźiny we swinjacym šmalcu waŕja, židki šmalc so potom přez powsku cydźi. Tak ruče, hač je wustudnył, je to hotowa žałba.

Tuta žałba pak so hodźi jenož na rany, kiž maju zažić, wona pak njekhłódźi.

Wusudźenja

§ Njesboże, kotrež běšche Pawot Kurt Warnacz ſ Wulkeho Wožuka w bawrleji t. t. měł, mjeńšche nětko žiwoje žudnišše zjěžiwši. Běšche dla pschestupjenjow wobłhadnych pschedpisow a dla njewotmyslenchо morjenja wobſtorżeny. So by spěchnje list na póstu doniesł, běšche wječor njedźěłowu wulkeje cyny na žiwojim kolešu bjeł wobſtwěrdlenja ſ Hornjeho Wujezda do Wulkeho Wožuka jěł. Jedźešche hrjedź drohi, njejwonješche pschi sawinjenju a sawinjenje też hischcze wotrěny, tak so sta, so tu ſ hoscenzarjom Ruchtar om ſ Wulkeho Wožuka hromadźe prażny, kotruž jemu na žiwojim kolešu tehorunja bješ žwězu hrjedź drohi na spadowozej drosy napischcžo pischiłeže. Ruchtar ſ kolešа padny. Warnacz na to sawoła lěkarja a samjasa frantsenemu Ruchtarjej hkowu. Lěkař běšche sinjesbožnemu radźił, so by so lehnył a alkohola žo sdał. Tola Ruchtar šamžny dźeń hischcze 3 schkleizy piwa a pischchodne dźeń też hischcze nekotre karanczli piwa wupi. Na to žo jeho staw pohubjenichi. Dowjeſ žo do khorownje, hdźež ſa 3 dny wumrě. Běšche žebi pschi padnjenju nop franik a sahorjenje wobmosow běšche žmjerczi sawinowało. Pischepiwowanje šwiczi, so staj Ruchtar a też Warnacz ſ njeſedźbnješe njesboże sawinowałoj. Warnacz ſ 1 mježasej jastwa sażudźi, pschi čimž žo jemu 3 létny wobkedźbowanſti czaſ pschisłwoli.

§ Po wukasu němſkeho presidenta pschecziwo tajnym nadpodam na nazionalne ſocjalistiſke hnjezerſtwo potkłosta žo 24 létny Arno Willi Weber ſ Leuterbacha. Běšche po pschestupjenju žudnišiwa w lěcze 1934 pohonczej Kezelej w Stokpinje na wěmſkeho presidenta a na Hitlera šwarił a žo dla wohnja w nemſkej šejmjowni džiwnje wuprajił, ſ čimž może žo nahladnosć knjezerſtwa snižicz. S dźela šwoje thkołojomne wuprajenja pschiba a sahudźi žo k 2 měsazomaj jastwa, kotrež běchu žo ſ pschepytowanjej jatbu hižom w tpekurzene.

*

Paduši z Bělеje Wody a Mužakowa před sudnistwom

Shorjelſka prenja wulka thkołtanſka komora jednasche piatk pschecziwo 16 wobſtorżenym ſ Mužakowa, Běleje Wody, ſ Mjeſki a Cjernika, kotrymž žo pschiprěwasche, žo běchu hromadźe krabnyli a kradnjene wězy thowali. 9 ſ tutych wobſtorżenych běšche žo do zwólby sjednoczilo, ſo by we Lužicy wošebje w Jarowſkim wokrjesu paduschstwa a nutskamanja kucziłi. W létach 1931 hacz 1933 pekradnychu w zolku žo 16 kokoſchow, 60 huſ, wjele kaczkow, karniklow. W někotrych pschipadach kradnychu też schaty, kiž běchu žo k ſuschenju wupowěſnyle. Wobſtorżeni, ſ nich běſche jenož thowny wobſtorżeny Kurt Fehmann ſ Mužakowa žo hižo prjedy wjazy rasow thkołtak, žo pschinachu. Ssudniſtwo ſaſudźi po dołhim jednanju wobſtorżeneho Fehmanna k 2 létomaj a 6 měsazomaj jastwa. Wobſtorżeneho Winzera ſ Mužakowa, kotryž ham ſe ſwojimi pschecželemi 63 ſadobywanjow ſtuczi, k 3 létam a 6 měsazam, wobſtorżeneho Henniga ſ Mužakowa k 3 létam jastwa a Welſka, kiž běſche dla pschekhowanja žo wobſtorżił k 8 měsazam jastwa. Wobſtorżenym žo pschepytowanſki czaſ na thkołtanje pſchiliczi. S dalſchich wobſtorżenych dóstachu jatbu na 2 tydźenjaj hacz do 1 léta a 6 měsazow. Někotri wobſtorżeni dóstachu město thkołtanja na ſwobodźe pjenježne thkołtanja. 3 wobſtorżeni žo njedóstatka dopokazow dla wuwinowachu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wot 4.—6. auguſta 1934 budźe lěčiny hermank. Na poſtajenja, kotrež ſa njón płacza, žo pokazuje. 5. auguſta ſmědźa žo wobthodny w ſwuczenym czaſu wotewrjene měcź. Pola friſerow ſmědźa žo ludźo w czaſu wot 9—11 hodź. a wot 14—16 hodź. poſtkużeć.

W Budyſchinje 28. julija 1934.

Měſchczanſka rada **pschemyſłowy hamt.**

*

Das für den Landwirt Hermann Lischke in Briesing Amtsh. Bautzen am 19. 1. 1932 eröffnete Sicherungsverfahren wird aufgehoben, nachdem der Betrieb entschuldet worden ist.

Dresden, am 18. 7. 1934. **Die Landstelle.**

*

Am 1. August d. J. findet eine **Arbeitnehmerzählung** statt, die sich erstreckt auf

1. alle Betriebe mit 5 und mehr Arbeitnehmern (Arbeiter und Angestellte);
2. sämtliche mit motorischer Kraft (Dampf, Wind, Wasser, Gas, Elektrizität usw.) betriebene Anlagen, auch wenn in ihnen weniger als 5 Arbeitnehmer beschäftigt werden;
3. alle Gast- und Schankwirtschaften;
4. alle gewerbl. Anlagen, für die besondere Schutzvorschriften erlassen sind, auch wenn sie nicht motorisch betrieben und in ihnen unter 5 Arbeitnehmer beschäftigt werden (z. B. Steinbrüche, Steinhauereien, Kunstsandsteinbrüche, Anlagen zur Vulkanisierung von Gummiwaren, Bürsten- und Pinselmachereien, Spinnereien, Konditoreien, Werkstätten der Tabakverarbeitung und der Kleider- und Wäscheanfertigung, Putzmachereien, Maler- u. Lackierwerkstätten, Buchdruckereien).

Die Vordrucke werden den Betrieben rechtzeitig zugestellt. Arbeitgeber, die mindestens 20 Arbeiter u. Angestellte beschäftigten, erhalten zugleich ein Zählblatt über die Beschäftigung Schwerbeschädigter. Die Vordrucke sind durch den Betriebsführer oder Stellvertreter nach dem Stande vom 1. August 1934 auszufüllen und zur Abholung bereitzuhalten. Betriebe, denen bis zum 3. August die erforderlichen Zählblätter nicht zugestellt worden sind, sind verpflichtet, dies dem Polizeiamte, Rathaus, II. Stock, Zimmer Nr. 16, sofort anzuzeigen u. die Zählblätter dort zu entnehmen.

Gewerbetreibende, die Heimarbeiter beschäftigen, haben für diese ein besonderes Verzeichnis mit Namen, Wohnung und Beschäftigungsart bis 1. August dem Gewerbeamt einzureichen.

Bautzen, 27. 7. 1934. **Stadtrat, Polizeiamt.**

*

Wegen Tiefbauarbeiten wird vom 30. Juli 1934 ab auf die Dauer der Arbeiten die Thrombergstraße zwischen Schlaer Straße und Privatweg, für den Fahrverkehr gesperrt. Der Fahrverkehr wird während der Sperrung durch das Gassische Grundstück Czornebohstraße Nr. 4 umgeleitet. Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 30. Juli 1934. **Stadtrat, Polizeiamt.**

*

Wegen Aufgrabungen wird vom 30. Juli 1934 ab auf die Dauer der Arbeiten die Goschwitzstraße zwischen Seminar- und Kaiserstraße für den Fahrverkehr gesperrt. Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 30. Juli 1934. **Stadtrat, Polizeiamt.**

* **Sarunanje.** „Čehodla dha tak dołhi puć do pschichodneje wójny czinicze, Haschzi ja, so bychcze list tam wotdała? Dźicze tola na póstu tu we wójny."

„Ně, ja nic. Póstyli ſaſtojnik ſwoje jeika też pola nje njekupuje — tehodla ſwoje listy leż nětko k njemu na pósta njeneſchu."

Hospodarski rozhlad

Pónjelu, 30. julija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,375
1 jendželski punt	12,645	100 českosk. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,68	100 franc. frankow	16,50

Barlinka burſa, dnja 30. julija.

Wočakowanja, ſo ſo publikum na ſapočatku tydźenja ſažy ſylniſcho na wobkhodach wobdźěli, ſo njeſpjelnichu. Měnjenje na burſy běſche najprjedy dobre pod facziſchczom němſko-franzowſkeho hoſpodarſkeho dojednanja a po dobrych powěſczach wo hoſpodarſtim ſtawje ſtatnych finanzow a wobliczenjach dawkowych dokhodow ſe ſtrony ſtatneho ſekretara Reinhardta. Tola kurzy w běhu wotdrjebjowachu, dokelž njeběſche ſkoro žadnych orderow.

Barlinſke žitne wiki.

Na ſpočatku nowehо tydźenja běše wobrot na Barlinſtich žitnych wikach dale žłaby, tola njeměješche njepſchecželneje tendenzy. Khlěbowych žitow ſ nowych žnjow žo dale mało politcziſche, mjes tym ſo žo žyłniſcho ſa nimi napraſchowaſche. Jeczjmenje ſa piwarnje cſt běſche to žyle łokho a twožebita žadoſcz ſchczukk popadžo dale derje wotbychu. We wowſu ſe ſtarych žnjow ſkoro žanych wobkhodow njebě.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnar:

pſchenicy: 9.50—9,75 hr., rožki: 7,40—7,50 hr., jeczjmenja, nałětnjeho: 8,55—10,15 hr., naſymſkeho: 8,05 hacz 9,05 hr., wowſa: 8,45—8,80 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	30. 7.	27. 7.		30. 7.	27. 7.
Pšenica	199	199	buny	10,0-11,0	10,0-11,0
rožka	159	159	wcka	10,3-10,7	9,75-10,2
jeczmjeń now.	202-212	202-212	módre lupiny	7,50-7,90	7,50-7,90
jeczmjeń, nal.	180-190	180-190	žołte lupiny	9,5-11,0	9,5-11,0
wows	178-185	178-185	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
rżana muka	20 90	21 15	ſuch. truhanč.	—	—
pš. wotruby	12,75	12,90	běrnj. kruški	9,60	—
rżane „	12,75	12,75	syno, 50 kg		
raps	310	310	rżana ſtoma		
hróch, Viktor.	25,0-28,0	26,0-28,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowſna „		
pjeluſki	14,5-15,5	14,5-15,5	jeczna „		

Płaczizna za pšenicy za wupłodźenja 190 193 195

Płaczizny za rožku za wupłodźenja 148 149 150 151 153 155

Płaczizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

30. julija 1934 Płaczizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 93

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	32—34
Starše	29—31
Hewak połnomjasne, młode	26—28
Starše	20—24
Mjasne	—

Byki: 241

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	31—33
Hewak połnomjasne abo wukormjene	28—30
Mjasne	25—27
Snadnje wuwite	22—24

Jałojcy a kruwy: 287

Młódše połnomjasne, kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	28—30
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	24—27
Mjasne kruwy	20—23
Snadnje wuwite kruwy	12—18
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosći	32—34
Hewak mjasne jałojcy	25—30

Wowcy: 1218

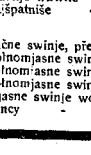
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	40—44
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	35—39
Mjasne wowcy	31—34
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	27—30

Celata: 904

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	40—43
Srěn e kormjene ćelata wot cyca	34—39
Snadnje wuwite	30—33
Najspatniše	27—29

Swinje: 3394

Tučne swinje, přez 3 centnarje ćežke	47
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow ćežke	46—47
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow ćežke	45—46
Połnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow ćežke	43—44
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow ćežke	40—42
Rancy	41—44

Hdyž so nad radiom wjeselíće pisajće nam, hdyž so na njón hněwaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21